NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA
34 099
/4
COBISS

ADVOKAT
Dr. Drago Marušič
LJUBLJANA
Miklošičeva 13/I. Telefon 87-29

ADVOKAT
Dr. Drago Marušič
LJUBLJANA
Miklošičeva 19/I. Telefon 37-29

Zbirka

avstrijskih zakonov

v

slovenskem jeziku.

IV. ZVEZEK.

Civilnopravdni zakoni.

V LJUBLJANI 1906.

Izdalo društvo „Pravnik". — Tisk J. Blasnika nasl.

ADVOKAT
Dr. Drago Marušič
LJUBLJANA
Miklošičeva 13/I. Telefon 37-29

Civilnopravdni red

in

sodni pravilnik

z dne 1. avgusta 1895

z uvodnima zakonoma, z drugimi zakoni, ukazi in razpisi civilnopravdnega obsega ter odločbami najvišega sodišča, z dodatki določil o sodiščih javnega prava in o konzularnih sodiščih, o odvetniški tarifi in o sodnih pristojbinah

uredil

dr. Eduvard Volčič,
c. kr. dež. sod. sovetnik.

I. natis.

V LJUBLJANI 1906.

Izdalo društvo „Pravnik". Založil dr. Eduvard Volčič.
Tisk J. Blasnika nasledniki.

VII, a, 34.099, g

Urednik si pridržuje vse pravice.

Prejeto od urada
za upravljanje imovine
upornikov

0300114866

Predgovor.

Društvo „Pravnik“ mi je sredi meseca julija 1904. l. poverilo ureditev tvarine za III. zvezek svoje zbirke, ker je bil prvotni urednik, cenjeni tovariš g. I. Kavčnik, zaradi svojega uradnega poslovanja odložil že započeto delo. Pravnikov odbor je želel, da bodi delo sestavljeno po načelih, ki jih je bil isti g. I. Kavčnik sprejel pri ureditvi izvršilnega reda (III. zv. zbirke) ter, da ostani uradni prevod zakonov, kolikor se da, neizpremenjen.

Uredba knjige kaže, da sem se v bistvu držal danih navodil ter da sem tvarino sestavil stvarno in priredil jezikovno tako, kakor sem poročal v svojem obvestilu v „Slovenskem Pravniku“ z dne 15. junija 1905. l. Proti ondi izvedenim nazorom se med mojim delom ni oglasil nihče.

V stvari sem glavnim civilnopravdnim zakonom privzel vsa druga veljavna določila, ki so ž njimi v zvezi ter mi je bila pri tem skrb, da bi zbornik ne koristil samo pravnikom, temuč da bi bil v hasen vsakemu, ki rabi takega pouka ob sedanjem razvitem prometu in vsled tega živahnem pravnem življenju. Zato je obseg knjige narasel, da bi zadostoval za dva navadna zvezka, a obdržal sem jo v enem, da ne poskoči cena knjigi nad naše sedanje razmere in da se ne razkroji enovrstna tvarina. Upam, da stvarno kazalo koncem knjige olajša nje uporabo tudi nepravniku, pa makar da je hrvatskega porekla, ker sem vanj sprejel tudi odločilne hrvatske strokovne izraze. Da se mi je bilo ozirati na resnično potrebo nepravnikov, kaže najbolje razmerje naročnikov od katerih je bilo pravnikov le 20%.

Tudi v jezikovnem oziru sem se v obče ravnal po omenjenih navodilih. To velja posebno o tvarini, o kateri doslej nimamo uradnih prevodov in ki sem jo prevel sam. Strokovne izraze, različne od onih, ki so sprejeti v III. zvezku Pravnikove zbirke, sem pridržal, oziroma postavil le, kadar sem bil prepričan, da se dosedanji ne dado uporabiti ob dotičnih posebnih primerih. V tem zmislu nisem za „Entscheidung“ vselej rabil „odločba“ ali „odločilo“, temuč sem pridržal „razsodba“ uradnih prevodov, posebno kadar se je resnično izrekla sodba, ali pa jo nadomestil z „razsoja“, ki je v sodnem uradovanju v rabi tako kakor „presoja“. Sploh sem premenil uradni prevod civilnopravdnih zakonov le ondi, kjer se mi je videlo, da ne odgovarja popolno zmislu izvirnika. To je bilo le na malo mestih, ker je ta prevod v obče točen in skoro brez stvarnih napak. Pri vseh novih civilnopravdnih zakonih je izostal samo predzadnji stavek § 550. cp. Starejše uradne prevode sem v strokovnih izrazih izpravljal le, kadar ima v njih rabljeni izraz po sedanji terminologiji drug pomen. Kjer ni bilo takih razlik, sem pridržal uradno besedilo, misleč, da s tem ni oškodovana stvar, ter da je pridržek prejšnjih izrazov značilen za razvoj slovenskega jezika ravnotako kakor je to v vseh jezikih. Sicer se tudi nisem štel pozvanega in upravičenega, da bi izpravljal take nebistvene nedoslednosti. Tako sem n. pr. pustil v starejših prevodih izraz „postopek“ mesto sedaj sprejetega „postopanje“.

Podrobnosti v tem oziru bi bile preobširne na tem mestu in prihranim si jih za strokovni list. Umestno bode, da se svoj čas izreko o teh vprašanjih naši strokovnjaki sploh ter da se tako razbistrijo nekatere še nejasne terminologične točke; sedaj, ko se veča število naših ročnih izdaj različnih zakonov, bode tako razmotrovanje vedno lažje. Druge popolnene izdaje zbirk, ki bodo odslej iz raznih

vzrokov gotovo pogosteje, bodo pač bližje našim uzorom; bolje pa je, da imamo prve izdaje, morda deloma netočne, sedaj, kakor, da bi čakali nanje še več let. Prav pri ti knjigi bi se uredba zavlekla še za več časa, morda za leta, ako bi se o vseh spornih vprašanjih skušal posvetovati z vsemi odločilnimi krogi, to pa radi mojega bivališča in uradnih opravil, poleg katerih mi je morala biti ta uredba še postransko delo.

Pravopis sem obdržal tak, kakor je v prevodih novih civilnopravdnih zakonov, saj je prelagatelj slovenski jezikoslovec na glasu. Premenil sem le znani *v* pri samostalnikih, katerih izvor je najbrže iz tvornega deležnika preteklega časa, v *l*, n. pr. bravec v bralec i. e. — Tak pravopis sem skušal uvesti po vsi knjigi.

Kratice sem nekatere sprejel nove, ne da bi zametal doslej navadne, temuč le, da hranim knjigi prostor in ker je očitno, da zadostujejo v svrhe, ki jih ima taka ročna knjiga. O prvi okolnosti se je lahko prepričati, ako se primerjajo na naslednjem listu kratice v ti knjigi in sicer navadne ter ako se pomisli, da se v knjigi nekatere ne opetujejo po več stokrat, ampak po več tisočkrat, o drugi pa se je zagotoviti, ako se pogleda različne kratice v drugojezičnih enakih knjigah ter celo v slovenskem prevodu državljanskega zakonika po letu 1902.

Konečno se zahvaljujem najtopleje vsem p. n. gospodom tovarišem, ki so mi kakorkoli pripomogli pri ne lahkem delu; imenujem naj samo dež. sod. sov. A. Levca, ki je pregledal velik del knjige in pristavil mnogo važnih določil ter sodn. pristava F. Pernuša, ki je prevel večino tvarine pri § 1. jn. in priskrbel mnogo odločil najviših sodišč.

V **Rudolfovem** meseca novembra 1906.

Dr. Ed. Volčič.

Kratice.

a. v. = avstrijska veljava.
c. = cesarski.
ces. n. = cesarska naredba.
ces. pat. = cesarski patent.
ces. u. = cesarski ukaz.
cp. = c. pr. r. = civilni pravdni red.
dež. = dež. zak. št. = deželni zakonik št.
drž. = državna.
Dsr. = Rds. = državnega sodišča r.
dvd. = dvorni dekret.
dvkd. = dvorne komore dekret.
dvpd. = dvorne pisarne dekret.
dz. = drž. zak. št. = državni zakonik št.
F. uradni obrazec po „Formularienbuch zur Civilprocessordnung und Executionsordnung." Herausgeg. vom k. k. Justizministerium. — Št. poleg pomenja zaporedno št. v knjigi, v(—)dotično št. obrazca cp.
fin. min. u. = finančnega ministrstva u.
gl. = glej.
ir. = izvrš. r. = izvršilni red.
Jk. = knjiga judikatov najv. sod.
Jm. = justičnega ministrstva odgovori (pril. k uk. 3. dec. 1897 š. 44.).
jn. = jur. prav. = jurisdikcijski pravilnik.
k. = kraljevski.
Kol. = Kolek = kolekovanje.
kon. r. = konkurzni red.
konz. = konzularni.
konv. = konvencija.
kpr. = k. pr. r. = kaz. pravdni red.
kz. = k. z. = kazenski zakon.
men. r. = menični red.
min. n. = ministrska naredba.
mne. = mnenje.
mne. najv. s. = mnenje najvišega sodišča.
mu. = min. u. = ministrski ukaz.
n. = naredba.
najv. odl. = najviši odlok.
nar. = u. min. fin. in prav. 28. dec. 1897 dz. 306 (u. k pristojbinski noveli).
nasl. = sl.
not. r. = notarski red.
notr. = notranji.
nov. = ces. u. 26. dec. 1897, dz. 305, s. 811 (pristojbinska novela).
o. = odl. = odločba (odločilo).
obj. min. = obj. m. = objava ministrska.
od. = odstavek.
odd. = oddelek.
odl. = odlok.
odr. = odredba.
odv. r. = odvetniški red.
odz. = obč. drž. zak. = občni državljanski zakonik.
op. = opomnja.
or. = opr. r. = opravilni red.
os. = zak. o postopanju pri obrtnih sodiščih.
ozz. = obč. zemlj. r. = občni zemljiškoknjižni red.
pat. = patent.
Plr. = plenarno razsodilo (odločilo).
Plss. = plenissimarno odločilo.
pog. = pogodba.
pol. = politično.
post. = postopanje.
prav. = pravosodje, (prav. min. = ministrstvo pravosodja.
priv. = priviligovano.
r. = razsodba (odločba), razsodilo.
rp. = razp. = razpis.
rg. = razglas.
rgjm. = razglas just. min.
rgpat. = razglasilni patent.
rgz. = razglasilni zakon.
Rds. = razsodba državnega sodišča.

Rr. = repertorij razsodil (odločil).
Rus. = razsodba upravnega sodišča.
s. = str. = stran.
sl. = nasl. = naslednji.
sod. = sodišče.
su. = zak. o ur. sod. = zakon o uredbi sodišč.
š. = št. = številka.
t. = točka.
trg. z. = trgovinski zakon.
u. = ukaz.
uk. = ukaznik prav. ministrstva.
u. fin. min. = ukaz fin. ministrstva.
uv. z. = uvodni zakon.
z. = zak. = zakon.
zjz. = zb. pr. z. = zbirka justičnih zakonov.

AC = Adler-Clemens, (zbornik odločeb k trg. z.)
Budw. = Budwinski (zbornik razsodil upravnega sod.
Gaz. = Gazzeta dei Tribunali.
GH. = Gerichts-Halle.
GZ. = Allgem. österr. Gerichts-Zeitung.
JB. = Jurist. Blätter.
Hye. = zbirka razsodil av. državn. sodišča.
Not. Z. = Notariats Z.
Now. = Nowak (Odločbe najv. sod. v civ. stvareh [predhodna zbirka sedanje uzb.])
ÖRZ. = RZ.
Prč. = Právník (český) časopis věnovaný vědě právní i státní.
Prs. = Pravnik slovenski.
Przeg. = Przegląd prawa i administracji.
Ref. = Reforma sądowa.
RZ. = Österr. Richter-Zeitung, red. von A. Nevečeřel (v Črnovcih).
uzb. = uradna zbirka civ. odločeb, ki jih objavlja najv. sodišče.
uzbk. = uradna zbirka kaz. odločeb, ki jih objavlja najv. sodišče.
ZB. = Zentral-Blatt (österreichisches f. die jurist. Praxis, herausgegeben von Dr. L. Geller).
Zb. = zbornik odločil „Glaser Unger."
Zbk. = Zbornik kasacijskih r.
Z. f. Not. = Zeitschrift für Notariat (gl. Not. Z.)

Številke v opomnjah pomenjajo iste §§ dotičnih zakonov; rimske številke pa člene njih uvodnih zakonov; pri odločilih pomenja imenovalec drobca stran ali številko dotičnega časopisa.

Odločbe najv. sod. pod črto, ki so v oklepih (—), nasprotujejo načelom ondotnih odločeb brez oklepov.

Popravki.

Stran	Vrsta	Napačno	Prav
3	34	Navj.	Najv.
16	8	odškodovanje	oškodovanje
25	6	prestopka	postopka
38	23	imele	imela
38	24	uveljavljale	uveljavljala
41	8	morau goditi	mora ugoditi
52	40	rudursko	rudarsko
53	15	razsodišnega	razsodiškega
53	40	odkazanim	odkazanem
54	4	poslopja	poslopje
55	23	Dsr.	Rds.
57	36	izhajajoča	izhajajočo
58	10	17815,	1785,
63	2	uzitek	užitek
65	27	oneznaženja	onesnaženja
65	32	izvedenega	izvedeno
66	28	Provzročenega	Provzročenem
69	5	poizveditі	poizvedeti
71	11	1855,	1853,
75	3	smetanu	smetanom
75	3	sudbenom	sudbenu
78	20	odškodnine,	odškodnino,
81	16	katere	kateri
85	39	bitrebalo	bi trebalo
104	3	v jezik	v jeziku
118	35	trgovske	trgovinske
120	36	pokodbe	pogodbe
122	21	tosodno	tozemsko
122	26	tusodno	tozemsko
128	30	ob odškodnini	o odškodnini
132	37	ravnasodna	ravna sodna
138	31	primorskemu	pomorskemu
140	33	odločillen	odločilen
144	34	določilo	določila
148	10	(v naslovu) tožnike	sodnike
151	16	stvari	stvareh
156	16	imenoval	imenovala
156	26	juridičnega	jurisdikcijskega
160	33	§ 82_2	§ 88_2
169	15	oškodninske	odškodninske
177	4	jul.	jun.
180	34	njegovega odpravka	njegov odpravek
186	25	Preg	Pred
187	3	österr.	österr.
191	25	(v naslovu) predpisov	prepisov
194	2	se uporabljati	so uporabljati
196	35	(dz. 147)	(dz. 143)
203	36	popisati	podpisati
204	23	(v naslovu) dz. 31,	dz. 36,
208	36	upravnega oblastva,	upravno oblastvo,
214	18	ministerskemu	ministrskem
222	5	razsojanjn	razsojanju
222	8	pravoali	pravo ali
226	27	z dvemi	z dvema
230	6	zlužbeni	službeni
230	16	njih zenačenih	nji zenačenih
231	32	o upravnem	v upravnem
231	40	postavitvih	postavitvah
232	22	ze kraljevino	za kraljevino
234	14	kadar so	kadar se
238	9	pri katerim	pri katerem
240	32	njegovih pristojbin	svojih pristojbin
244	3	Predpis	3. Predpis
256	10	obora	odbora
265	17	vzprejema	vzprejem
267	32	podstavitev	postavitev
275	14	združitelju	zdražitelju
283	4	dvd-ta 10. jan.	dvd-ta 10. jan. 1816,

Stran	Vrsta	Napačno	Prav
288	31	razprava v	razprava o
291	12	pradni red	pravdni red
297	16	obvezna	obvezne
302	12	zavisna	zavisno
313	9	vsposebljene	vsposobljene
315	5	predpisu	prepisu
324	31	Toženec,	Tožnik,
327	14	ukazoma	uradoma
327	32	ni pa	in pa
328	29	na preprodajo	na prepodajo
328	32	s izvansodnim	z izvensodnim
337	27	z zvezi	v zvezi
337	33	vršečih	vršečem
338	3	za kateri	za katero
347	27	pozakonu	po zakonu
350	15	povedatl	povedati
355	10	napustnim	dopustnim
356	16	namestnik,	namestnik),
364	3	poziva,	priziva,
378	6	zemlju	ozemlju
378	33	moraona	mora ono
380	31	spiszastran	spis zastran
388	26	ve-javno	vel-javno
389	19	odsodnosti	odsotnosti
392	7	enakim zaklad-dom	enakih zaklad-dov
406	29	zato	za to
406	31	v njenem	v njegovem
417	16	pravnega de-janja	pravdnega de-janja
420	38	zjavi	izjavi
424	20	nasledkih	naslednikih
427	8	izgotovljenem	izgotovljenim
440	7	dokazila	dokazovanja
442	12	ravnoti	ravno ti
442	28	zmošen	zmožen
443	10	pravnih	pravdnih
444	15	vloge v raz-ličnih	vloge različ-nih
446	5	predhodnjo	predhodno
453	7	motenja	motenje
453	26	zapisnih	zapisnik
493	1	§ 441.—443.	§ 241.—243.
495	7	odloci	odloči
505	1	pripravl-jalnim	pripravljal-nem
505	19	dopoldanji	popoldanji
509	18	pravdnih po-močkov	pravnih po-močkov
509	29	neizpodbijna	neizpodbojna
523	29	danem	danim
530	13	dokazovalcev	dokazovalčev
533	5	7. jul. 1793	7. okt. 1793 š. 3711,
541	28	trgovinshih	trgovinskih
552	11	listne	listine
575	14	dz. 33,	dz. 30,
576	19	postavjen	postavljen
579	24	hranjenjene	hranjene
600	14	kateri	katera
602	14	niso ni odprav-ljene ni pre-drugačene	ni ni odprav-ljen ni pre-drugačen
605	25	pripoznava	pripoznave
610	2	k dogovoru	k odgovoru
623	22	seugodi	se ugodi
631	10	ki ni nepo-sredno hitro	ki se ne vrši neposredno
632	2	razglas	razglasilo
636	12	s razpravnim	z razpravnim
642	37	bližnja	bodoča
662	19	ničnosti	ničnostni
672	25	sodišče prve stopinje	sodišče so-dišču prve stopinje
694	35	pretresesati,	pretresavati,
710	23	odvisno	neodvisno
710	25	pripravljal-nem	predhodnem
733	12	s rekurzom,	z rekurzom,
735	32	ne ne more	se ne more
762	34	zahtevam	zahteva
769	21	po nepokato-ličanih	po nekatoli-čanih
778	1	kakor se	kakor so
783	31	pravnomočne	pravnomočno
800	11	s obdolženci	z obdolženci

101 Zadnji stavek pri Jm. se ima glasiti: Oblika zaprosbe za pravno pomoč je določena v §§ 201 in 199 or.

408 Pri Jm je vstaviti med besedi „roka“ in neodvratnih“: „le ob obstoju“.

463 je v zadnji vrsti pristaviti ir.

Vsebina.

	Stran
Uvodni zakon k sodnemu pravilniku . . .	1— 22
Sodni pravilnik	22—192
Dodatek I. Podsodnost vojaških oseb . . .	193—194
Dodatek II. Zborna sodišča javnega prava.	
A. Državno sodišče	195—204
B. Upravno sodišče	205—215
Dodatek III. Konzularna sodišča	216—224
Uvodni zakon k civilnemu pravdnemu redu	225—292
Civilni pravdni red	294—764
Dostavek I. Postopanje v spornih zakonskih stvareh	765—770
Dostavek II. Sklepi proti katerim ni dopuščen *a)* samostojen (posebe), *b)* sploh nikak rekurz	771—772
Dostavek III. Odvetniška tarifa	773—798
Dostavek IV. Določila o sodnem jeziku . .	779—810
Dostavek V. Sodne pristojbine v post. po civilnopravdn. zak.	811—838
Kazalo	839—902
Zaznamek v tem zvezku priobčenih zakonov, ukazov in razpisov	903—909

ADVOKAT
Dr. Drago Marušič
LJUBLJANA
Miklošičeva 13/I. Telefon 87-28

Zakon z dné 1. avgusta 1895. l., dz. 110,

razglašen v LVII. kosu dne 9. avgusta 1895,

ki se tiče uvedbe zakona o izvrševanju sodne oblasti in o pristojnosti rednih sodišč v državljanskih (civilnih) pravnih stvareh (pravilnika sodne pristojnosti, jurisdikcijskega pravilnika ali jurisdikcijske norme).

[Uvodni zakon k sodnemu pravilniku.]

S pritrditvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

Člen I. Zakon o izvrševanju sodne oblasti in o pristojnosti rednih sodišč v državljanskih (civilnih) pravnih rečeh (pravilnik sodne pristojnosti) stopi v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru, v veljavnost ob enem z zakonom o sodnem postopanju v civilnih pravnih sporih (civilnim pravdnim redom).[1]

Čl. I. 1. Prodaja v konkurzni sklad spadajoče nezavarovane terjatve, ki se ima izvršiti po konkurznem postopanju, je zaprositi pri okrajnem sodišču, v katerega okrožju tačas biva kridatar. — 6. aprila 1904, š. 5181, uzb. 798.

2. Niso razveljavljena posebna določila: o pristojnosti za tožbe iz kupčij na obroke. 2. majnika 1901, š. 2239, uzb. 406. Glej dotična določila pri § 104.;

za tožbe iz mednarodnih voznih pogodeb. 28. marca 1899, š. 1536, uzb. 83.

Z istim dnem izgubé, v kolikor ni v tem zakonu ali v pravilniku sodne pristojnosti izjeme, veljavnost vsa v drugih zakonitih predpisih se nahajajoča določila o takih rečeh,[2] ki so urejene v pravilniku sodne pristojnosti.[3]

[1] t. j. 1. jan. 1898, glej čl. I. cp. [2] Posebno jurisdikcijske norme, ces. pat. 20. nov. 1852, dz. 251, za Dalmacijo 261.

[3] Jm. k čl. I. jn. Določba § 11. z. z dne 19. maja 1874, dz. 70, po kateri je ono zborno sodišče, pri katerem se napravi železniško-knjižni vložek, pristojna realna inštanca tudi za tiste stvari, ki se nanašajo samo na posamezna zemljišča, izgubi moč, ko stopi v veljavo pravilnik sodne pristojnosti.

Za vse stvari pa, ki se nanašajo na knjižno enoto, za katero se je napravil vložek, kakor celoto, ostane tudi nadalje pristojna realna inštanca ono zborno sodišče, pri katerem se je napravil železniško-knjižni vložek.

Člen II. Zlasti izgube veljavnost:

1. Predpisi §§ 200. in 282. odz., v kolikor gre za podsodnost v pravnih sporih, izvirajočih iz uprave, katero je odredilo sodišče.

2. predpisi §§ 10. in 11. v zakonu z dne 20. maja 1869. l. (dz. 78) o področju vojaških sodišč.[1]

[1] V tem zborniku posebe natisneni, glej kazalo!

Člen III. Najviše dvorno maršalstvo bo izvrševalo sodno oblast še za naprej:

1. nad člani cesarske rodovine; [1], [2].

2. nad osebami, na katere se je raztegnila sodna oblast najvišega dvornega maršalstva ali se raztegne v bodoče; [3]

3. nad osebami, katerim gre izdeželnost (eksteritorijalnost), če se podvržejo sodni oblasti najvišega dvornega maršalstva.[4]

Mimo tega ostane veljavno dosedanje področje najvišega dvornega maršalstva gledé vročevanja sodnih odredeb izdeželnim (eksteritorijalnim) osebam in pa gledé opravljanja drugih sodnih službenih dejanj proti takim osebam.[5]

Nedotaknjena ostanejo določila dvornega dekreta z dné 14. oktobra 1785. l. (zjz. 481) zastran reda sodnih stopinj (sodnega toka) in pa predpisi za postopanje v pravnih stvareh, spadajočih v sodno oblast najvišega dvornega maršalstva.[6]

[1] Dvd. 14. jul. 1815, zjz. 1159: V vseh le osebnih civilnih stvareh v spornem in nespornem postopanju ter v slučajih smrti, ki se tičejo članov vladarske hiše, ki sami niso vladarji, je razpravna oblast le dvorno maršalstvo, ne glede na posest imovine ali posebno stanovsko lastnost, v kolikor ne ukrene Njega Veličanstvo v posameznem slučaju drugače. — Vendar pa je umljivo ob sebi, da si morajo člani cesarskega rodu v stvareh, katerim so predmet realne tožbe na neprimičnine, jemati in iskati pravice pred pristojnim civilnim oblastvom dežele, in da to ne more motiti posebnih stanovskih razmer. — Vse služabno osebje takih oseb vladarske hiše je po prejšnji najv. odločbi z dne 11. aprila 1813 odkazati civilnemu oblastvu, pristojnemu po osebni stanovski lastnosti vsakaterega.

[2] 328, cp.

[3] Sodna oblast najvišega dvornega maršalstva se je razširila s posebnimi naredbami in velja še: *a)* Za suverenskega kneza Liechtensteinskega, njegovo soprogo in njegove v očetni hiši bivajoče nedoletne in neporočene otroke; *b)* za člane starejšega kolena rodu Bourbon, stanujoče v Avstriji, toda pri obeh le glede premičnin. (Najv. odl. 30. julija 1851, dz. 183); *c)* dodatno k predstoječi Navj. odl. za brata vladajočega kneza Lichtenstein-skega, Frana princa Lichtenstein-skega, in za slučaj, da se poroči, tudi za njegovo soprogo in njegove v očetni hiši bivajoče nedoletne otroke, s tem, da so omejeni učinki te pravice na osebo naznačenih knežje Lichtenstein-skih rodbinskih članov in njih eksempcijo od jurisdikcije tozemskih sodišč

v vseh spornih stvareh, spadajočih zakonito k splošni osebni podsodnosti, ter v vseh nespornih stvareh, tikajočih se njih osebe (Rg. 5. nov. 1880, dz. 134); *d)* za personalno inštanco rodbini princa Avgusta Koburg-Gotha. (U. 8. jun. 1858, dz. 94); *e)* za personalno inštanco za vojvodo Filipa Virtemberškega, njegovo soprogo nadvojvodinjo Marijo Terezijo in potomstvo iz tega zakona (U. 19. januvarja 1865, dz. 7); *f)* za personalno inštanco nadvojvodinji Mariji Modena-Este in nje sinovoma Karolu in Alfonzu (U. 20. dec. 1866, dz. 171); *g)* za personalno inštanco princu Aleksandru Virtemberškemu za njegovo osebo (Rg. 11. okt. 1869, dz. 157); *h)* z isto omejitvijo kakor gori pod *c)*:

1. Za vojvodo Dom Miguela Braganskega in njegove v očetni hiši bivajoče nedoletne in neporočene otroke. (Rg. 27. marca 1881, dz. 27.) 2. Za princa Gustava Sasko-Weimarskega (Rg. 5. jan. 1883, dz. 5);

i) kakor fidejkomisno oblastvo o fidejkomisu narejenem testamentarično po pok. nadvojvodi Karolu Ludoviku. (Najv. odl. 11. feb. 1851.)

[4] Pravico izdeželnih, uživajo: poročniki, legati ali nunciji, poslaniki in pooblaščeni ministri, akreditirani pri monarhu, in opravilniki, akreditirani pri ministru vnanjih stvari (Dun. kongr. akti priloga XVII. čl. *i)*. Pravica izdeželnosti se razširja po mednarodnem pravu na poslaniško osebje, na soprogo in rodbinske člane poslanika. — Dvd. 7. feb. 1834, zjz. 2641. Glede jurisdikcije nad zasebnimi služabniki sestoječimi iz avstrijskih ali podanikov tretjih držav, katere imajo na Dunaju stolujoči vnanji poslaniki, je odredilo Veličanstvo, da oni domačini in posli poslanika, ki so neposredno podaniki države, h koji spada on, niso podrejeni redni civilnosodni oblasti, da pa so podaniki avstrijskih dežel in tretjih držav podrejeni civilnosodni oblasti rednih justičnih oblastev, v kolikor se ne sklene glede posameznih poslanstev izjemen dogovor.

V svrho natančneje določbe tega predpisa odredilo se je z dvd. 2. sept. 1839, zjz. 375, tako: 1. Redna avstrijska civilna sodišča ne morejo sama zoper avstrijske podanike stoječe v službi tujega poslanika, ki stanujejo v hiši poslanika, ali ki se tamkaj mude, opraviti nikake vročbe, vabila, izvršbe ali drugega dejanja v spornih in ne-

spornih stvareh. Svoje sklepe o sodnih dejanjih, ki se nanašajo na takošne služabnike in domačine poslanika ali na imovino nahajajočo se v hiši poslanika, morajo izvršiti vedno z zaprosili na najviše dvorno maršalstvo. — Najviše dvorno maršalstvo mora taka sodna dejanja, zadobivši najpoprej potrdilo poslanika, izvršiti, ali če bi se to odreklo, tajno hišno, dvorno in državno pisarno (sedaj ministrstvo vnanjih stvari) zaprositi za posredovanje. — Če bi se pri vročbi tožbe ali sodbe ne dobilo poslanstvenega dovoljenja tudi tem potom, je tožnik upravičen, da predlaga, naj se po sodišču, pri katerem se vrši pravda, v zastopanje toženca imenuje skrbnik, ter tožba ali sodba vroči skrbniku in ob enem nabije na sodišču. Ta vročitev je smatrati za docela pravnoveljavno. 2. Nad osebami službujočimi pri tujih poslanstvih, ki niso avstrijski podaniki, imajo vršiti redna avstrijska sodišča civilno sodno oblast le v spornih stvareh in sicer le v onih slučajih, v katerih se more tožiti tudi odsotnega inozemca pred avstrijskimi sodišči. Tudi se morajo glede izvršitve svojih sklepov ravnati po predpisih predstoječega paragrafa. 3. Ta naredba velja za zgoraj označene služabnike vseh v kateremkoli dostojanstvu pri Najv. dvoru akreditiranih tujih poslanikov in njih poslanstvenih uradnikov izvzemši služabnike onih diplomatičnih oseb, ki so sami avstrijski podaniki. — Dvd. 15. marca 1834, zjz. 2646. Glede avstrijskih podanikov, akreditiranih po tuji vladi pri Najv. dvoru za diplomatične osebe, naj se razteza po dvd. 10. apr. 1829, zjz. 2392, sodna oblast najvišega dvornega maršalstva le na pravna razmerja, izvirajoča zgolj iz njih diplomatične latnosti; oni spadajo torej ne le v realnih stvareh ampak tudi v osebnih pravnih stvareh pod redna sodišča.

Vsled neposredne vročbe stanovanjske odpovedi k. siciljskemu poslaniku, odrejene po za m. d. okrajnem sodišču, naročilo je justično ministrstvo c. kr. v. dež. sodišču, naj zaukaže podrejenim sodiščem glavnega in stolnega mesta Dunaj in njih okoliša, da naj pazijo na predpis čl. V. rg. pat. k jn. 20. nov. 1852, dz. 251, najtočneje in da naj izvrše vročbe sodnih rešitev diplomatičnim osebam, kojim pristoja izdeželnost, tako v v nespornem kakor v spornem postopanju, vedno po c. kr. najvišem dvornem maršalstvu. — Le v kolikor

posedujejo take diplomatične osebe v avstrijski državi zemljišča, nimajo v razmerah izvirajočih iz te posesti zemljišč javnega značaja, in morejo torej sodišča v takih slučajih neposredno vršiti vse uradne čine na zemljišču, torej tudi diplomatski osebi neposredno vročevati, če se nahaja na svojem posestvu in s pogojem, da ni to posestvo zaedno opravilni kraj tujega pri najv. dvoru akreditiranega diplomata. — Če je pa diplomatska oseba v svojem domovališču na najv. dvoru in torej v svoji diplomatični funkciji, tedaj pristoja nje stanovanju izdeželnost tako, da sme nastopati tozemska oblast pod posebnimi oblikami varujočimi javni značaj kraja. Zatorej ni opravljati vročeb v tozemskih realnih stvareh tujim diplomatičnim osebam, katere imajo izdeželno lastnost, če so v svojem rednem stanovanju ali sicer neposredno na svojem opravilnem kraju, po navadnih sodiščih, ampak potom najvišega dvornega maršalstva. Sicer pa odpade samoobsebi umevno tudi v takem slučaju posredovanje c. kr. najvišega dvornega maršalstva, če se opravi vročitev po pošti; to pot direktnega dopisovanja s posestnikom zemljišča more vsekakor kreniti realna inštanca ali sodna oblast, ki vodi javne knjige. Obj. m. 20. avg. 1856, š. 18002, na dež. sod. Dunaj.

Povodom nekega slučaja je javilo c. kr. justično ministrstvo na zaprosbo c. in kr. min. vn. stvari z noto 30. marca 1875, š. 4271, c. kr. najvišemu sodišču, da traja, po načelih mednarodnega prava, priznanih i v Avstriji, izdeželnim pristoječa izjema od justične oblasti avstrijskih sodišč tudi po dovršeni misiji do odhoda, oz. do izstopa iz ozemlja c. in kr. držav.

Po predpisu inštrukcije 31. avg. 1762 so podvrženi vsi konzuli vnanjih vlasti, naj si bodo avstrijski ali vnanji podaniki, (civilni) sodni oblasti ter zakonom kraja, kjer jim je dovoljeno bivališče. Dvd. 23. sept. 1817, zjz. 1373. — O zaslišavanju konzularnih funkcijonarjev vnanjih držav za priče gl. VIII. cp. Seznam dvornih poslopij, v katerih ima najviše maršalstvo sodno poslovanje proti ondi bivajočim, objavlja u. 1. jul. 1877, š. 8754.

[5] 32, od. 3. jn. 119, 328, od. 3, 341, od 2 cp. VI. š. 3 cp., 85, 81—83 jn., 31, od 1. ir.

[6] Razsodila tega sodišča v spornih stvareh se vrše kolegijalno, v vseh drugih stvareh posluje po posameznih

sodnikih. Sodni senat v spornih stvareh obstoja pod predsedstvom pisarniškega ravnatelja najvišega dvornega maršalstva ali njegovega namestnika iz 4 svetovalcev dunajskih zbornih sodišč I. stopinje, katere imenuje Nj. Veličanstvo za poročevalce in prisednike. — O sodbi dvornega maršalstva naj razsoja v slučaju pritožbe niže-avstrijsko apelacijsko sodišče in pri dveh različnih sodbah vrhovno justično mesto, vsako kakor judicium delegatum; da pa se izogne tudi senci kake podrejenosti najvišega dvornega maršalstva, naj se apelirani spisi ne izroče s predložnim poročilom, temveč s prezidijalno noto in tako naj se tudi apelacijske ali revizijske sodbe pošiljajo najvišemu dvornemu maršalu s prezidijalno noto v daljno razglasitev strankam. Iz dvd. 14. okt. 1785, zjz. 481. — Dvd. 30. jan. 1795, zjz. 216. O sodniških odredbah in odlokih najv. dvornega maršalstva gre pritožba na niževav. apelacijsko sodišče in dalje na vrhovno justično mesto na način, kakor je urejeno po najv. sklepu 14. okt. 1785, zjz. 481, o redu apelacije o sodbah.

Člen IV. Predpisi zakona z dné 30. avgusta 1891. l. (dz. 136), obsegajoči določila o izvrševanju konzularne sodne oblasti, ostanejo v veljavnosti.

Čl. III. 1. Za tožbe zoper suverenski Johanitski Malteški) viteški red pa ni pristojno najviše dvorno maršalstvo: 7. marca 1888, š. 2704, Zb. 12089 (27. avg. 1873, š. 8548, Zb. 5065).

2. Najviše dvorno maršalstvo je pristojno tudi za odredbe glede v tozemstvu se nahajajočih predmetov premične imovine tujega suverena, bivajočega začasno v Avstriji: 23. jun. 1875, š. 6525, Zb. 5773.

3. Izvršilno prisojilo na prejemke uradnika pri tujem konzulatu se ne more dovoliti po tozemskem sodniku: 19. avg. 1879, š. 8306, Zb. 7559.

4. Pri tožbah zoper izdeželne mora najv. dvorno maršalstvo najpoprej doseči njih izjavo, če se hočejo podvreči tozemski sodni oblasti. 20. jul. 1881, š. 8462, Zb. 8454.

Na postopanje v državljanskih pravnih sporih pred konzulati, katerim je izročeno izvrševanje civilne sodne oblasti, ni uporabljati predpisov civilnega pravdnega reda, dokler se ne določi drugači.

V kolikor so tozemska sodišča v stvareh konzularne sodne oblasti pristojna, soditi na drugi in tretji stopinji, se jim je ravnati, dokler se ne ukaže nič drugega, samo po zakonitih predpisih, ki so o sodni pristojnosti in o sodnem postopanju v spornih in izvršilnih stvareh veljali do sedaj.[1]

Razsodi, izdani po § 17. ministrskega ukaza z dné 31. marca 1855. l. (dz. 58), imajo moč tozemskih izvršilnih naslovov.

[1] Konzularno nadsodišče v Carigradu je jelo poslovati dne 1. jan. 1898. § 4. dodatka k u. 30. jul. 1897, dz. 179. Veljajoča določila o konzularnih sodiščih in njih oblasti gl. v stvarnem kazalu!

Člen V. Posameznim družbam, zavodom in društvom na podstavi njih zakonito ustanovljenih ali po državi potrjenih pravil glede sodne pristojnosti in sodnega postopanja kot izjemne ugodnosti priznane pravice ostanejo nedotaknjene.[1], [2].

[1] Za c. kr. priv. splošni avstr. zemljiški kreditni zavod (Bodenkreditanstalt) na Dunaju se je določilo, po čl. 79 pravil razglašenih z min. n. 1. jun. 1864, dz. 49, deželno sodišče na Dunaju in v stvareh trgovinske sodne oblasti trgovinsko sodišče na Dunaju za personalno inštanco, ako je zavod toženec. Ravnotako za hipotečno banko kraljestva Češkega po § 58., pravil razglašenih z razglasom namestnika za Češko z dne 2. avg. 1888, dež. 43. c. kr. deželno sodišče v Pragi in v stvareh trgovinske sodne oblasti c. kr. trgovinsko sodišče v Pragi za personalno inštanco.

Morebitni zasebnopravni spori, ki nastanejo med državo in avstr. cesarja Ferdinanda severno železnico iz dogovora z dne 10. jan. in 17. jul. 1885, in kojih reševanje se ni pridržalo razsodišču, naj se razsodijo po c. kr. dež. sodišču na Dunaju. Z. 6. sept. 1855, dz. 122, čl. II., § 23.

Podsodnost avstro-ogrske banke. Tožbe zoper banko, katere se nanašajo na poslovanje glavnega zavoda na Dunaju in podružnic v avstrijskih deželah, so vlagati le pri c. kr. trgovinskem sodišču na Dunaju, tožbe pa, ki se nanašajo na poslovanje glavnega zavoda v Budimpešti in podružnic v deželah ogrske krone, pa le pri kr. trgovinskem in meničnem sodišču v Budimpešti.

Tožbe zoper banko, katere se nanašajo na opravila hipotekarnega kredita, je vlagati pri c. kr. dež. sodišču na Dunaju ali pa pri kr. sodnem dvoru v Budimpešti in sicer po tem, če leži zastavljeno zemljišče v kraljestvih in deželah zastopanih v državnem zboru ali pa v deželah ogrske krone, v kolikor ni vložiti po predpisih izvršilnega reda tožbe pri izvršilnem sodišču. (Čl. 95 pravil, ces. n. 21. sept. 1899, dz. 176, priloga I., k prvemu poglavju.) Gl. tudi op. pri XII., š. 4 cp.

[2] Gl. daljne privilegije pri 102, 293, 295, cp. pri 119; dalje pri čl. V., ir. „Pravnikove" zbirke zv. III.

Člen VI. Nedotaknjeni ostanejo:

1. Predpisi o področju državnega sodišča in o razsojanju sporov zaradi pristojnosti med upravnim sodiščem in rednimi sodišči;[1]

2. predpisi § 3. v zakonu z dné 5. marca 1869. l. (dz. 27) o odgovornosti železniških podjetij za telesne poškodbe ali za usmrtitve ljudi, provzročene po dogodkih na železnicah;[2]

3. predpisi o sodni oblasti v stvareh plovstva po Labi, zlasti pa predpisi v dekretu predsedstva dvorne komore z dné 2. decembra 1845. l. (zjz. 912) in v razpisu pravosodnega ministrstva z dné 9. avgusta 1868. l., š. 9132, ob-

javljenem z razglasom višega deželnega sodišča na Češkem z dné 31. avgusta 1868. l., š. 26694 (dež. za Češko, l. 1868., š. 24);

4. predpisi §§ 8., in 17. v zakonu z dne 12. julija 1872. l., (dz. 112), s katerim se ureja pravica stranek, tožiti zavoljo krivic, ki jih store sodniški uradniki v opravljanju službe;[3]

5. predpis člena 315. v trgovinskem zakoniku o pristojnem sodišču, oziroma podsodnosti za tožbe zastran prodaje pridržanih reči;[4]

6. predpisi razpisa pravosodnega ministrstva z dne 21. avgusta 1856. l. (dz. 150) o podsodnosti nezakonskih otrok in najdencev po njih izstopu iz preskrbe v kakem javnem zavodu. Za otroke, kateri se dado v rejo osebam, stanujočim v inozemstvu, ostane vendar tisto sodišče, v katerega okolišu je zavod za najdence, pristojno za postavljanje varuha in za oskrbovanje varstvenega oblastva.[5]

[1] Gl. z. 21. dec. 1867, dz. 143, z. 18. apr. 1869, dz. 44, ter z. 22. okt. 1875, š. 36 in 37, dz. za 1876.

[2] Gl. op. 6, pri 51. jn. — [3] Gl. besedilo pri 602 cp.

[4] Trgovec sme v tem slučaju tožiti pri sodišču, ki je pristojno zanj.

[5] Razpis pravosodnega ministrstva z dne 21. avgusta 1856, dz. 150. O prašanju, kateri podsodnosti so podvrženi nezakonski otroci ali najdenci po njih izstopu iz preskrbe v kakem javnem zavodu, daje pravosodno ministrstvo tole pojasnilo: Nezakonski otroci in najdenci, ki so na stroške kakega javnega zavoda v oskrbi v njem ali zunaj njega, so po določbah jurisdikcijskega pravilnika podvrženi samo toliko časa podsodnosti zavoda, dokler so v njegovi preskrbi. Kadar je postaviti varuha nezakonskemu otroku ali najdencu ob njega izstopu iz zavodove preskrbe, je za postavljanje varuha in za oskrbovanje vseh

poslov, ki so po zakonu naloženi varstvenemu oblastvu, kadar je znana mati nezakonskega otroka, pristojna podsodnost matere, redno sodišče okraja, v katerem ima otrok v času, ko mu je postaviti varuha, svoje bivališče, je pristojno pa takrat, kadar mati ni znana, in pa pri najdencih v obče.

Člen VII. Predpisi konkurznega reda o sodni oblasti ob konkurzu,[1] zlasti pa določila o tem, v koliko je tožbe podajati pri konkurznem sodišču,[2] v koliko je pristojnost konkurznega sodišča izključna[3] in kedaj je tekoče postopanje, prekinjeno[4] vsled razglašenega konkurza, obnoviti pri konkurznem sodišču, ostanejo v veljavnosti.

[1] 58—61, 193, 237 kr. (z. 25. dec. 1868, š. 1, dz. 1869.) — [2] 7, 126, 128, 134, 237 kr. — [3] 126, 128 kr. — [4] 7, 134 kr. in 159 cp.

Člen VIII. Prav tako ostanejo v veljavnosti:

1. Nemškemu viteškemu redu s patentom z dne 28. junija 1840. l. (zjz. 451.) priznana pravica, obravnavati prostolastno imovino velikega nemškega križevnika, redovnih vitezov in redovnih duhovnikov;

2. predpisi cesarskega ukaza z dne 21. decembra 1855. l. (dz. 2 iz leta 1856.)[1] o pristojnosti trgovinskih sodišč na Dunaju in v Trstu za razpravljanje o zapuščini po vpisanih trgovcih in tovarnarjih in pa za oskrbovanje varstvenih in skrbstvenih opravil gledé otrok takih oseb; ko stopi v veljavnost pravilnik sodne pristojnosti, gre trgovinskemu sodišču v Pragi ista pristojnost v nespornih pravnih stvareh;

Čl. VII. Gl. r. 1, pri čl. I.

3. predpisi o sodni oblasti tozemskih sodišč glede na zapuščine inozemcev, zlasti predpisi §§ 22. do 25. in 140. do 144. v cesarskem patentu z dné 9. avgusta 1854. l. (dz. 208), dalje v § 183. cesarskega patenta z dné 9. avgusta 1854. l. (dz. 208) in pa v drugih predpisih o pristojnosti v varstvenih in skrbstvenih stvareh inozemcev obsežena določila, kakor tudi v državnih pogodbah obsežena določila o zapuščinstvu in pa varstvu in skrbstvu;

4. predpisi zakona z dné 18. februarja 1878. l. (dz. 30) o pristojnosti sodišč, kadar gre za razlastitev zastran naprave in obrata železnic;[2]

5. predpisi o poslovanju s trgovinskimi[3] in zadružnimi[4] vpisniki (registri);

6. predpisi o zapisovanju menič nih protestov[5] in o sodelovanju sodišč v stvareh notarstva;[6]

7. predpisi zakona z dne 16. februvarja 1883. l. (dz. 20)[7] o pristojnosti tikajoč se postopanja, da se kedo proglasi za mrtvega ali da se smrt dokaže.

[1] Ta ukaz slove: Trgovinski sodišči na Dunaju in v Trstu sta poklicani, da o zapuščinah trgovcev in tovarnarjev, ki stanujejo na njijinem stojišču (v obmestju in predmestjih, kjer imajo svoj sedež), in pa — če tudi ne na istem kraju bivajočih — javnih družabnikov takih imetnikov trgovin in tovaren, bodisi da so v takih zapuščinah zemljišča ali ne, izključivši zapuščinsko imovino s fidejkomisno, fevdno ali substitucijsko vezjo, glede katere ostane v veljavnosti pristojnost sicer poklicanih sodišč, vršita razpravo in opravljata sicer iz pristojnosti razpravnih oblastev izvirajoča uradna dejanja, potem skrbstvena in varstvena opravila glede na prej omenjene osebe in njih nedoletne otroke, v kolikor se ti s svojo pupilarno imovino vdeležujejo pri trgovinskem ali tovarniškem podjetju.

[2] Jm. k čl. VIII. jn. Predpisi o postopanju pri odkupu zemljišč potom razlastitve za zgradbe državnih železnic in druge javne naprave (min. u. z dne 8. decembra 1855, dz. 213 in min. u. z dne 27. aprila 1859, dz. 71) ostanejo v veljavnosti tudi potem, ko stopita v moč jurisdikcijski pravilnik in civilni pravdni red.

[3] Min. u. 9. marca 1863, dz. 27 in 26. apr. 1906, dz. 89. — Določila o trg. registru i registrovanju izven območja avstr. trg. zakonika glej v u. 9. dec. 1905, š. 25447, uk. 1905/337.

[4] Min. u. 14. maja 1873, dz. 71, in 25. maja 1895, dz. 74.

O reviziji pridobitnih in gospodarskih zadrug z. 10. jun. 1903, dz. 133, ter izv. n. 24. jun. 1903, dz. 134; z. o družbah z omej. zavezo, 6. marca 1906, dz. 58 in min. u. 26. apr. 1906, uk. s. 125; § 37., š. 12 su. pri § 7. jn., § 56. su.

[5] Čl. 87 in 90 men. reda. Z. z dne 9. marca 1903, dz. 60 (o dopustnosti ustanovitve dnevnih časov, o katerih se morejo protestovati menice), min. u. 31. dec. 1905, dz. 5, l. 1906 (s katerim se ustanavljajo za Dunaj taki dnevni časi).

§ 56, odst. 2. su. Po sodnikovem naročilu smejo menične proteste zapisovati uradniki sodne pisarnice.

[6] Z. z dne 25. julija 1871, dz. 75 (notarski red).

[7] § 1. Da se za mrtvega proglasi človek, ki se ga pogreša, je pristojno zborno sodišče prve stopinje, v katerega okolišu je pogrešani imel svoje stanovališče, ali če tega ni imel, svoje poslednje bivališče.

§ 4. Kadar se je bati, da bi se ugotovitev dejstev, ki utegnejo vplivati na dosego proglašenja za mrtvega, z daljšim odlašanjem ne onemogočila ali izdatno otežila, sme se ta ugotovitev zahtevati, še predno se je prosilo za proglašenje za mrtvega, pri tistem okrajnem sodišču,

---

Čl. VIII. 1. V razsojo o rekurzih zoper sklepe okrajnih sodišč v razglasilnem postopanju so pristojna deželna (okrožna) sodišča. 27. apr. 1898, š. 5842, Zb. 144.

2. Okolnost, da je gospodujoče zemljišče namenjeno za gozdne nasade, ne nasprotuje uvedbi sodnega postopanja v svrho podelitve pota za silo. 15. febr. 1898, š. 2145, Zb. 28.

3. Gl. r. 11 pri § 51.

v katerega okolišu je pozvedeti, kar je potrebno za ugotovitev.

§ 10. Ako ni moči smrti pogrešanca dokazati z javnimi listinami, se more pri sodišču v § 1. označenem podati dokaz smrti ter zadobiti izrecilo, da velja ta stvar za dokazano.

Dalje je po § 9., z. 7. jul. 1896, dz. 140, poklicano za razpravo o zahtevku na podelitev pota za silo okrajno sodišče, v čegar okrožju leži potrebno zemljišče.

Člen IX. Predpise pravilnika sodne pristojnosti je uporabljati tudi na državljanske pravne stvari, katere spadajo po državnih pogodbah ali po načelih mednarodnega prava pod tozemsko sodno oblast ter niso po zakonitih predpisih odvzete sodni oblasti rednih sodišč.[1]

Tozemska sodna oblast[2] se razteza na take osebe, katere imajo po načelih mednarodnega prava izdeželnost,[3] ako in v kolikor se prostovoljno podvržejo tozemskim sodiščem, ali pa ako so njih v tozemstvu ležeče nepremičnine[4] ali njih stvarne pravice na tozemskem nepremičnem blagu drugih oseb predmet pravne stvari.

Kadar se dvomi, je-li tozemska sodna oblast utemeljena gledé kake izdeželne osebe, ali pa, je-li kaki osebi priznana izdeželnost, tedaj si mora sodišče izprositi o tem izjavo pravosodnega ministra. Ta izjava je za sodišče pri presojanju pristojnosti zavezna.

[1] Podsodnost železnic glede zahtevkov iz mednarodnega železniškega tovornega prometa po čl. 27. dogovora o železniškem tovornem prometu 14. okt. 1890, dz. 186, iz 1892:

Tista železnica, ki je z voznim listom prevzela blago v odpravo, jamči za izvršitev prevoza tudi na naslednjih železnicah prevozne proge do izročbe.

Vsaka naslednja železnica stopi s tem, da blago prevzame s prvotnim voznim listom, v zmislu poslednjega

v vozno pogodbo ter prevzame samostojno obveznost, da izvrši prevoz po vsebini voznega lista.

Zahtevki iz mednarodne vozne pogodbe pa se morejo iskati tožbenim potom — nekraté regresa železnic med seboj — le zoper prvo železnico ali zoper ono, katera je prevzela blago z voznim listom poslednja, ali pa zoper ono železnico, na katere prometni progi se je zgodila škoda. Med označenimi železnicami ima tožnik izbero.

Tožba se more začeti le pred sodiščem one države, v kateri ima tožena železnica svoj sedež, in katero je pristojno po zakonih te dežele.

Pravica izbere med železnicami označenimi v tretjem odstavku, ugasne z vložbo tožbe.

C. avstrijska in kr. saska vlada sta glede vzajemnih državljanov službeno uporabljanih na kolodvorih v Bodenbachu in Citavi in na progah segajočih od tod do zadevne deželne meje sklenili dogovor, da so sodišča države, kateri pripada soprog, pristojna za zakonske stvari teh nastavljencev v ožjem smislu, to je za take pravdne stvari, ki se tičejo veljavnosti zakona, za nadaljevanje zakonske skupnosti ali nje razdružbe z ločitvijo, za zaroke, za skrb radi otrok ob trajajočem zakonskem sporu ali začasni ločitvi, konečno za izmero preživitkov za soprogo in otroke, izvzemši slučaj, če je bila soproga ob sklepu zakona državljanka one druge države in se izpodbija veljavnost zakona, v katerem slučaju so pristojna sodišča države, kateri pripada zakonska žena. Min. izj. 16. aprila 1863, dz. 38.

Avstrijski carinski in davčni uradniki in nadzorni organi službeno uporabljani v kneževini Liechtenstein-ski so podrejeni s svojimi rodbinskimi člani v vseh zasebnih in državljanskih stvareh sodiščem kneževine. Pogodba 3. dec. 1876, dz. 143, čl. IX.

Avstrijski železniški uslužbenci, ki bivajo v inozemstvu, so podrejeni tamošnjim zakonom in sodiščem vsled pogodeb z obrežnimi državami ob Bodenskem jezeru 5. avg. 1865, dz. 138, čl. XII.; s Prusko 5. avg. 1867, dz. 128, čl. XII.; s Saško 5. maja 1884, dz. 112, 26. aprila 1904, dz. 90, in z Nemško državo 2. marca 1877, dz. 22, čl. IX., 20. nov. 1902, dz. 166/1903, 19. jan. 1904, dz. 126; z Bavarsko 22. nov. 1904, dz. 15.

V kolikor prevzame ali bi v prihodnje prevzela avstrijska akcijska družba v pruskem ozemlju ali pruska akcijska družba v avstrijskem ozemlju obrat železnice vodeče od Chotzen na Altwasser, pripadajo oni odškodninski zahtevki, kateri se dvignejo po podanikih ene izmed pogodbenih vlad zoper upravo železnice pripadajoče podložništvu druge, sodni oblasti in zakonom države, v kateri se je odškodovanje zgodilo, v kolikor je prouzročeno pri obratu železnice in se odškodninski zahtevek ne izvaja iz vozne pogodbe sklenjene z obratovalno upravo železnice ali s kako drugo pri prevozu udeleženo železnico. Pogodba z Nemško državo 2. marca 1877, dz. 22, čl. VIII.

V železniški konvenciji s kraljevino Srbsko pridržala si je avstro-ogrska vlada glede v Srbiji štacijoniranega uradniškega in služabniškega osebja razsojo v vseh civilnih, varstvenih in skrbniških stvareh, sosebno ureditev zapuščin in razglasitev konkurzov o imovini teh uradnikov in služabnikov, kakor tudi vodstvo konkurzne razprave. Konv. 9. apr. 1880, dz. 80, čl. 16.

Slična določila v železn. konv. z Rumunijo, 10. febr. 1873, dz. 42/1881, čl. V.

Inozemske akcijske družbe in komanditne družbe na akcije, ki smejo poslovati v Avstriji, so podrejene avstrijskim sodiščem, če so tožene v pravnih sporih, kateri se nanašajo na stvari, temelječe v opravilnem obratu v Avstriji, in če ima po pravilih razsojati razsodišče, je za take stvari pristojno le razsodišče, ki naj se postavi v Avstriji. Ces. n. 29. nov. 1865, dz. 127, čl. IV.

[2] 32; — 119 cp.; 31 ir.; — [3] gl. opomnje pri III. š. 3; — [4] 81—83, 85.

Člen X. Za tozemstvo po zmislu pravilnika sodne pristojnosti[1] velja ozemlje kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru. Osebe, katere v tem ozemlju nimajo državljanstva, je glede na predpise pravilnika sodne pristojnosti šteti za inozemce.

[1] 36, 37, 38—40, 42, 48, 67, 93, 99, 100, 101, 106—109, 111.

Člen XI. Najviše sodišče izvršuje, dokler ne zadobe veljavnosti nova zakonita določila o njegovem področju, o sestavi senatov in o notranjem poslovanju, sodno oblast v državljanskih pravnih rečeh po predpisih cesarskega patenta z dné 7. avgusta 1850. l. (dz. 325), ako ni v pravilniku sodne pristojnosti,[1] v civilnem pravdnem redu in v eksekucijskem redu zaukazano nič drugega.

[1] 3, od. 2, 4, 23, 24, 28, 30, 31, 42, od. 2, 47, od. 1, 111, od. 2 jn. 505—513, 600 cp.

Člen XII. Izvrševalni uradniki[1] so sodniški uradniki po zmislu zakona z dné 12. julija 1872. l. (dz. 112).

Predpise, potrebne za uvedbo izvrševalnih uradnikov, za uredbo njih prejemkov in za uravnavo njih službe, je izdati ukazoma.

[1] 17, 18 jn. 24, ir. — Glej § 3., š. 4, 6, 17 ukaza z dne 18. julija 1897, dz. 170, pozvani z. pa pri § 602. cp.

Člen XIII. Redna sodišča so dolžna obrtnim sodiščem[1] in razsodiščem,[2] kakor tudi za razsodbo kakega posameznega pravnega spora od stranek izbranim razsodnikom,[3] če so naprošena, dajati pravno pomoč, v kolikor se prošnja opira na zakon ter je vrhu tega dotično uradno opravilo po zakonu dopustno in naprošeno sodišče za to opravilo pristojno (§ 37., odstavek 2. in 3. v pravilniku sodne pristojnosti). Gledé takih prošenj za pravno pomoč je mimo tega zmisloma uporabljati določila § 40. v pravilniku sodne pristojnosti.[1]

[1] Z. 27. nov. 1896, dz. 218, o uvedbi obrtnih sodišč i. t. d., glej posebe v stvarnem kazalu! Pravna pomoč v davčnih stvareh gl. pri 49; v patentnih gl. pri 37.

[2] XII., XXII. cp. Gl. obj. min. pri XII. cp. op. 3.
[3] 589 cp.

Člen XIV. Pravne stvari okrajnih sodišč, katere je po § 79. pravilnika sodne pristojnosti podajati pri zbornem sodišču prve stopinje, je reševati po določilih, ki veljajo za postopanje pred zbornimi sodišči prve stopinje. Vendar ostanejo: [1]

1. za razpravo in razsodbo malotnih (bagatelnih) stvari (§ 448, cp.) in tožeb zaradi motenja posesti (§ 454, cp.) merodajni predpisi §§ 448 do 460, cp., in mora to razpravo in razsodbo predstojnik zbornega sodišča naročiti enemu izmed udov zbornega sodišča kot posameznemu sodniku. Stranke niso dolžne, da se dadó pri ti razpravi zastopati po odvetnikih; [1]

2. plačilno povelje v opominjevalnem postopanju izdá predsednik dotičnega senata. [2]

[1] Jm. k čl. XIV. jn. Sporov iz zakupne ali najemne pogodbe, ki se morajo po § 79. jn. podati pri zbornem sodišču prve stopinje, ni rešiti po kakem členu zbornega sodišča kakor posameznem sodniku, ampak po senatu v navadnem postopanju zbornih sodišč.
Gl. tudi najv. sod. k § 516. cp.
[2] Gl. z. 27. apr. 1873, dz. 67. pri XXVIII. cp.

Člen XV. Kadar se v zakonih in ukazih, katerih se s tem, da zadobi moč pravilnik sodne

---

Čl. XIV. 1. V pravnih stvareh, ki bi se imele sicer razpravljati pred okrajnimi sodišči v postopanju predpisanem za bagatelne stvari, ki so pa vsled posebnih kompetenčnih predpisov podajati pri zbornem sodišču prve stopinje, ni uporabljati posebnih določil veljajočih za postopanje v bagatelnih stvareh, razun v primerih označenih v čl. XIV. jn. — 11. maja 1904, š. 6086, uzb. 810. (27. nov. 1901, š. 14856, GZ. 1904 32.)

Čl. XV. Gl. r. 4 pri 49.

pristojnosti, ne dotika, sklicuje na pravne stvari realne sodne oblasti, tedaj je nanašati to na stvari, označene v §§ 81., 83. in 117. pravilnika sodne pristojnosti.

Člen XVI. Očetovstvo nezakonskega otroka zastran njegove pozakonitve vsled pozneje sklenjenega zakona (§ 161. odz.) je po smrti domnevnega očeta ugotoviti po določilih cesarskega patenta z dné 9. avgusta 1854. l. (dz. 208).[1]

Isto velja, kadar je ugotoviti poznejšo odpravo ali nekrivno nevednost zakonskega zadržka, da se doseže pozakonitev v zakonu rojenega otroka (§ 160. odz.).

[1] Zbiralni register, 245, or. — 113 jn.

Člen XVII. Pristojnost za dovoljevanje knjižnih vpisov na nepremičnine in pa za obavljanje vseh na javne knjige se nanašajočih uradnih opravil določuje občni zemljiškoknjižni zakon,[1] v kolikor ni gledé posameznih dejanj ali določenih vrst postopanja izjemnih predpisov.

Posebni predpisi o vodstvu rudniških[2] in železniških knjig[3] in zlasti določila o pristojnosti, obsežena v njih, se ne izpreminjajo.[4]

[1] § 75., z. 25. jul. 1871, dz. 95., ter § 3., z. 11. maja 1884, dz. 71. (Prava na zemljišča z nafto.)

[2] Občni rudniški zakon 23. maja 1854, dz. 146. § 109. Min. n. 24. febr. 1850, dz. 73.

[3] § 11., z. 19. maja 1874, dz. 70. — Glej tudi jm. pri l.

Čl. XVI. 1. Ugotovitev očetstva (očetovstva) more predlagati tudi presumptivni dedič umrlega otroka, legitimovanega po sledečem zakonu. 8. maja 1900, š. 6309, Zb. 994.

[4] Nedotaknjeni ostanejo predpisi občnega zemljiško-knjižnega zakona o pristojnosti za dovolitev odpovedne zaznambe o hipotekarni terjatvi, zaznambe hipotekarne tožbe in zaznambe spora. XIII, š. 7 ir.

Člen XVIII. Prejema[1] katere koli pri sodišču po določilih državljanskega prava [2] položene reči (sodnega položka) ne sme odreči nobeno redno sodišče z razlogom, da ni pristojno.

[1] Jm. k čl. XVIII. jn. Redna sodišča, ki nimajo za prejem in shranitev sodnih depozitov potrebnih uredeb (depozitni urad, ali davčni, odkazan temu sodišču za depozitni urad), smejo iz tega razloga zavrniti sodne položke. Zato se sodno ne more položiti zlasti ne pri viših deželnih sodiščih in pri najvišem sodišču.

[2] XXX. cp.

Člen XIX. Za pravde, že tekoče tisti dan, ko dobi pravilnik sodne pristojnosti moč, katere je po določilih uvodnega zakona k civilnemu pravdnemu redu [1] nadaljevati in dokončati po dosedanjih pravdnih predpisih, ostanejo sodišča, pristojna po dosedanjih zakonitih predpisih, še pristojna, dokler ni pravda pravnomočno končana. [2] To velja zlasti tudi gledé pristojnosti za postopanje na drugi in tretji stopinji.

Kadar se sodbe, ki se izdadó v takih pravdah, ali pa sodbe, izdane že pred dnevom, ko dobi civilni pravdni red moč, izpodbijajo po zmislu člena LI. v uvodnem zakonu k civilnemu pravdnemu redu s tožbo zavoljo ničnosti, tedaj je tako tožbo podajati pri sodišču označenem v § 532. cp.

[1] XLVII., od. 1. cp. — [2] Prehodne določbe §§ 5., 6. u. 5. majnika 1897, dz. 113.

Člen XX. Pravde, že tekoče tisti dan, ko dobi pravilnik sodne pristojnosti moč, katere je

po določilih uvodnega zakona k civilnemu pravdnemu redu ali po dogovoru strank (člen XLVII. do XLIX. uvodnega zakona k civilnemu pravdnemu redu) rešiti po predpisih civilnega pravdnega reda, ostanejo, dasi se prevedejo v novo postopanje, pri sodiščih, pristojnih po dosedanjih zakonitih predpisih, da le tem po predpisih pravilnika sodne pristojnosti ne manjka stvarne [1] pristojnosti za razpravo in razsodbo pravde. [2]

[1] 49—53.

[2] Jm. k čl. XX. jn. Tekoče pravde, ki jih je rešiti po predpisih civilnega pravdnega reda, a jih sodišče, ki je imelo sedaj opraviti z njimi, ne more dokončati, ker ni več stvarno pristojno, je uradoma izročiti pristojnemu sodišču, ako se to more določiti po posebnostih posameznega primera.

Člen XXI. Posebna malotna sodišča za trgovinske reči morajo s tistim dnevom, ko dobi pravilnik sodne pristojnosti moč, ustaviti poslovanje; pravne stvari, ki se razpravljajo pri njih, je izročiti tistim okrajnim sodiščem in pa okrajnim sodiščem za trgovinske reči, [1] katera stopijo na njih mesto, da rešijo te stvari po določilih uvodnega zakona k civilnemu pravdnemu redu. [2]

[1] 2, 52, 49. §§ 19., 20., prehodnih določeb, omenjenih pri XIX., op. 1. — [2] XLVII., XLVIII., XLIX., L., cp.

Člen XXII. Izvzemši varstvena in skrbstvena opravila morajo vse reči postopanja v nespornih stvareh, ki so že pričete tisti dan, ko dobi pravilnik sodne pristojnosti moč, rešiti tista sodišča,

---

Čl. XX. 1. Pravda ni tekoča, če je že preje pričeto postopanje 1. januvarja 1898 mirovalo. 25. aprila 1899, š. 5710. Ref. 1899/174.

ki so bila za njih rešitev pristojna po dosedanjih zakonitih predpisih. Prav tako se ravná po dosedanjih zakonitih predpisih red sodnih stopinj v teh pravnih stvareh.

Že tekoče varstvene in skrbstvene stvari, je s tistim dnevom, ko dobi pravilnik sodne pristojnosti moč, izročiti uradoma tistim sodiščem, ki bodo po tem za nje poslej pristojna.[1]

Z določilom prvega odstavka se gledé že tekočih zapuščin ne izključuje delegacija po § 31. pravilnika sodne pristojnosti.

[1] Prehodne določbe v §§ 11.—18., u. 5. maja 1897, dz. 113.

Člen XXIII. Določila člena XIII., XIV., XV., XVI. in XVIII. zadobé moč še le, kadar stopi v v veljavnost pravilnik sodne pristojnosti.

Člen XXIV. Ministru za pravosodje je naročeno, izvršiti ta zakon.

On izdá vse ukaze, potrebne za uvedbo in izvedbo tega zakona in pravilnika sodne pristojnosti, in to v porazumu z drugimi ministri, v kolikor bi ti ukazi segali v njih področje.

Čl. XXII. 1. Red sodnih stopinj za rekurz v stvareh izročitve depota, ki se je založilo v zapuščinski razpravi sklenjeni pred 1. jan. 1898, se ravna po preje veljavnih zakonitih določilih. 21. okt. 1901, š. 13.786, Gaz. 1902/2.

2. Če se vrši v zapuščinski stvari, ki se je pred 1. jan. 1898 radi ubožnosti odpravila, po 1. jan. 1898 razprava, se določa rekurzna inštanca po novem pravu. 14. maja 1901, š. 7140, Gaz. 1902/2.

3. Ta določba tiče se samo nespornih stvari, ki 1. jan. 1898 že teko in še niso končane; pri že končanih stvareh se ravna red sodnih stopinj po § 3. jn. — 28. maja 1902, š. 7616. Z. f. N. 1903/25.

Sodni pravilnik.

Zakon z dné 1. avgusta 1895. l., dz. 111.

o izvrševanju sodne oblasti in o pristojnosti rednih sodišč v državljanskih (civilnih) pravnih stvareh (pravilnik o podsodnosti, pravilnik sodne pristojnosti, jurisdikcijski pravilnik).

S pritrditvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako:

Prvi del.

O sodni oblasti sploh.

Prvi oddelek.

Sodišča in sodni organi.

Redna sodišča.

§ 1. Sodno oblast v državljanskih (civilnih) pravnih stvareh, v kolikor jih posebni zakoni ne napotujejo pred druga oblastva ali druge organe,[1] izvršujejo okrajna sodišča, okrajna sodišča za trgovinske in pomorske stvari, okrožna

in deželna sodišča, trgovinska sodišča, trgovinska in pomorska sodišča, viša deželna sodišča in pa najviše sodišče (redna sodišča).[2]

[1] Glej XII do XXVII cp. o razsoji pravnih sporov po razsodiščih; III. jn. o najvišem maršalstvu; IV. jn. o konzularni sodni oblasti. — Patentni sodni dvor: Kakor prizivna inštanca zoper razsodbe ničnostnega oddelka patentnega urada se osnuje na Dunaju patentni sodni dvor. § 41. patentnega z. 11. jan. 1897, dz. 30. Min. u. 15. sep. 1898, dz. 158., ter 8. nov. 1900, dz. 187. (Opravilnik za patentni sodni dvor.) — Z. 27. nov. 1896, dz. 218, ob uvedbi obrtnih sodišč.

[2] Jm. k § 1. jn. Po določbah jurisdikcijske norme o pristojnosti ostanejo nedotaknjeni posebni predpisi, vsled kojih so gotove stvari odtegnjene sodiščem in odkazane upravnim oblastvom, tako posebno tudi predpisi občega rudarskega zakona o pravnih stvareh, katere morajo razsojati rudarska oblastva.

A. Razsoja zasebnopravnih zahtevkov v kazenskem postopanju.

§ 4. kpr. Zasebnopravne zahtevke iz kaznjivih dejanj je na predlog oškodovanca ob enem rešiti v kaz. postopanju, ako se ne pokaže neogibna potreba napotiti jih pred civilna sodišča, da se stvar bolje dožene. Glej §§ 365.—379. kpr. v II. zv. „Pravnikove zbirke."

§ 425. kpr. Ako obtoženec ne pride v roku, postavljenem v pozivu (§ 423.), tedaj izreče svetovalstvena zbornica na predlog obtožiteljev, da je obtožencu za njegove odsotnosti prepovedano izvrševanje državljanskih pravic. Uvedbi ali nadaljevanju civilne pravde zoper obtoženca od tedaj ni dalje na potu okolnost, da se o obtožbi, dvignjeni zoper njega, še ni izrekla kazensko-sodna razsodba.

Zakon 28. maja 1881, dz. 47., o odpomoči zoper nezakonito postopanje pri kreditnih opravilih, določa v § 8: Kazenski sodnik naj izreče, da je ničevo tisto opravilo, zaradi katerega je koga obsodil, in — ako so podatki kazenskega postopanja dovoljni — naj razsodi tako, da se to, kar sta verovnik

(upnik) in dolžnik drug drugemu storila (dala), povrne z zakonitimi obrestmi od dneva storitve vred.

Kaže li račun o vsotah, ki jih je vzajemno povrniti, da verovniku več gre, tedaj jamči za to tisto zavarovanje, katero je pridobil za pogodbeno terjatev.

Kadar podatki kazenskega prestopka niso dovoljni, da bi se sodilo o pravnih posledicah ničevosti opravila, napotita se stranki — pod vzdržbo pridobljenega zavarovanja — na civilno pravdo, katere se sme v tem slučaju poprijeti tako zasebni udeleženec kakor tudi obtoženec.

Druga določila tega z. glej v I. zv. „Pravnikovih" zbornikov (kaz. z. i. t. d.), § 10., tudi pri 268 cp.

Zakon 6. jan. 1890, dz. 19, o obrani znamek pravi v § 27.: Kazensko sodišče sme poleg kazni namesto odškodnine, katera gre oškodovancu po zasebnem pravu, na zahtevo poslednjega odločiti tudi globo do vsote 5000 gl., ki jo je plačati oškodovancu in katera naj se odmeri po svobodnem, vse okolnosti uvažujočem preudarku. Tisti, ki so obsojeni v plačilo globe, jamčijo kot zajedni dolžniki. Določila tega paragrafa se uporabljajo tudi tedaj, kadar se kaznuje po kakem strožem določilu občnega kazenskega zakonika.

Zakon 26. dec. 1895, dz. 197., o stvoriteljski (avtorski) pravici na delih slovstva, umetnosti in fotografije.

§ 57. Kadar se obsoja zastran pregreška po § 51., tedaj naj kazensko sodišče na zahtevo poškodovanca poleg kazni prisoja tudi odškodbo, kolikor je po po-

---

§ 1. 1. V sodno pristojnost spadajo spori med onimi, ki stavijo v loterijo, in med loterijskim kolektantom. 15. aprila 1891, š. 4513, GH. 1891/29.

2. Sodišča niso poklicana za razsojo o pravici do nadevanja določnega imena. 30. dec. 1898, š. 17286, uzb. 439, pač pa spada v sodno pristojnost spor o pravici do nadaljnega nadevanja soprogovega imena. 29. jan. 1901, š. 16174, Not. Z. 1901/29.

3. Sodišča so pristojna za odločbo ob odškodninskih zahtevkih, izvajanih iz motenja obrti. 19. jul. 1865, š. 5940, Zb. 2230,

za tožbe na uveljavljenje pogodbene odpovedi do izvrševanja obrti. 26. jun. 1873, š. 6137, Zb. 5020,

sledkih kazenskega postopanja mogoče, zanesljivo presoditi po zasebnem pravu idoče zahtevke. Odškodba ne obsegaj samo pravišnje odmere in nadomestka izgubljenega dobička, ampak poleg tega naj se po svobodnem, na oceno vseh okolnosti se ozirajočem prevdarku sodišča prisodi poškodovancu primerna vsota denarja za prestane žalitve ali drugačne osebne škode.

Proti izreku o zahtevku odškodbe je dovoljen obema strankama vzklic.

§ 60. Neodvisno od pričetka kazenskega postopanja pristoja stvoritelju pravica, zahtevati pri civilnem sodniku po zmislu § 57. odškodbo od vsakega, kateri je krivno

---

o tožbah na izpolnitev dogovora, sklenjenega med trgovci, da ob nedeljah zapro svoje prodajalne prostore. 23. nov. 1870, š. 13806, Zb. 3968,

o zahtevku, uveljavljenem zoper obrtnika, da izda spričevalo. Rds. 16. okt. 1899, š. 321, Hye 960,

ne pa o tem, komu pristoja pravica do obrata kake določne lekarne. 4. apr. 1876, š. 4035, Zb. 6089,

ali če gre trgovcu pravica, da si še nadalje prideva dvorni naslov. 1. jul. 1869, š. 7334, AC. 236.

4. Sodišča imajo razsojati, če so se po izključbi zadružnika od občnega zbora, odrejeni po načelstvu posojilnice, kršila zadružna pravila. Rds. 14. okt. 1902, š. 309, uk. 1902, s. 354,

za samopomočno prodajo po trgovinskem pravu (čl. 343 trg. z.) niso pristojna. Rds. 6. jul. 1896, š. 135, Hye 755,

pač pa za tožbo akcijonarja na razveljavljenje sklepa, storjenega v občnem zboru akcijske družbe. 2. dec. 1896, š. 13905, Zb. 5916.

5. Tožba na plačilo naročenih del spada v pristojnost sodišč, četudi se je odredilo naročilo po odločbi političnega oblastva. 20. jan. 1897, š. 330, Hye 783.

6. Sodišče je pristojno za tožbo na priznanje prenosa glede deleža na kontribucijskem zakladu, zgodivšega se s prodajo. 5. okt. 1892, š. 8351, Zb. 14404.

7. Sodiščem ne pristoja odločba o članstvu društva, odobrenega v smislu zak. z dne 15. nov. 1867, dz. 134, po politični oblasti. 13. aprila, š. 3452, Zb. 10994; pač pa

poseganje (§ 21.) zakrivil, in ravno tako od vseh oseb, katere po krivici za denar širijo krivične razmnožke ali posnetke.

§ 103. zakona o obrambi iznajdeb (patentni zakon) 11. jan. 1897, dz. 30, se glasi kakor § 57. navedenega zakona o avtorski pravici.

Odškodninske tožbe zoper ministre so dopustne le radi uradovanja, katero je spoznal državni sodni dvor za protizakonito; zatorej v toliko in tako dolgo niso dopustne, v kolikor in dokler se je radi dejanja, iz kojega je poškodba nastala, obtožba zoper ministra dvignila in se nadaljuje. Z. 25. jul. 1867, dz. 101, § 6.

---

tožba za obrambo premoženjskih pravic društvenega člana, na razveljavo izključbenega izreka, katero je storilo društveno razsodišče. 27. jan. 1904, š. 18213. ZB. 1904/4.

8. Organi justične uprave imajo odločevati o zahtevanju notarja, da naj se mu izplačajo pri stranki neizterljive pristojbine sodnega komisarja iz uradnega pavšala. 2. okt. 1900, š. 11617, Zb. 1137.

9. Za tožbe na priznanje stroškov kazenskega postopanja niso pristojna civilna sodišča. 30. jun. 1898, š. 9243, Zb. 241; 29. sept. 1874, š. 9917, Zb. 5481; 8. jan. 1869, š. 12444, Zb. 3237; (29. jul. 1875, š. 5621, Zb. 5815; 4. maja 1871, š. 4156, Zb. 4154); niti na povračilo v kazenskem postopanju naraslih troškov. 17. jun. 1903, š. 6072, ZB. 1904/12.

Kazenski zastopnik sme proti svoji stranki, s katero se ni pogodil, iztožiti zaslužek pred civilnim sodnikom, kazenski sodnik pa ne sme odkloniti zaprošenega odmerjenja dotičnih troškov. Plr. 14. jul. 1903, š. 10072, uzbk. 2856.

Civilna sodišča so pač pristojna za tožbo na povračilo v kazenskem postopanju zasebnemu tožniku povrnenih troškov, ako se je kazenska sodba vsled ničnostne pritožbe v varovanje zakona razveljavila. 14. feb. 1900, š. 2129, Zb. 891.

Kazensko sodišče je pristojno za odmero kazenskopravdnih troškov (§ 381. kpr.) tudi kadar se obtoženec, da provzroči preklic tožbe, sporazumno s tožiteljem zaveže povrniti troške in ravnotako sporazumno sodniku

Zahtevke zoper državo na primerno odškodnino za premoženjske škode, prizadete po neupravičeni kazenskosodni obsodbi je staviti pri sodišču, ki je izreklo razveljavljeno sodbo na prvi stopinji. O stavljenem zahtevku spozna justični minister in ustanovi odškodninski znesek. Zahtevajočemu pristoja rok 60 dni od vročitve razsodila justičnega ministra, da stavi svoj zahtevek pred državnim sodiščem. §§ 4., 7. in 8., z. 16. marca 1892, dz. 64.

B. Pristojnost političnih oblastev.

1. **Bogoslužje, cerkev, duhovščina.** Politična eksekucija se dovoljuje v izterjanje davščin ali drugih dajatev v cerkvene svrhe, ki so se vernikom katoliške cerkve naložile z vladnim potrdilom. To velja tudi o stalnih pristojbinah za cerkvene ženitne oklice, poroke in mrliške pogrebe (štolnine), in pa za župne izpiske. Zakon 7. maja 1874, dz. 50, § 23. Isto velja glede izraelske verske družbe v izterjavo statutarično naloženih oprav, po-

---

prepusti odmerjenje teh troškov. Zoper višino troškovnega povračila imati stranki pravico pritožbe Plr. 20. okt. 1903, š. 14618, uzbk. 2883.

Prim. razs. pri § 42.

10. O povračilu troškov zastopanja pred upravnimi oblastvi (policijo) v žalitvenih stvareh (§ 1339. odz.) odločujejo upravna oblastva sama. Rds. 13. januv. 1904, š. 576/03, ZB. 1904/7.

11. Ne more se pri civilnih sodiščih tožiti, da naj se prosi, da se razžalitev odpusti, čeprav se je to pred kazenskim sodiščem obljubilo. 29. nov. 1881, š. 13333, Zb. 8566;

pač pa je možno s tožbo pred civilnim sodiščem uveljaviti na dogovoru sloneči zahtevek za izdajo častne izjave. 5. apr. 1899, š. 4258, Zb. 14199; 21. jun. 1893, š. 6743, Zb. 14743.

12. Sodišča niso pristojna o sporu zavarovalne družbe, je li renta veljavna, katero je znižala družba v nasprotju s statutarnim razsodiščem. 5. januv. 1904, š. 18.877/03, ZB. 1904/3.

sebno davščin in pristojbin. Zakon 21. marca 1890, dz. 57, § 22.

Spore o dolžnosti dajatev v bogočastne namene razsojajo po inštančnem redu upravna oblastva, ako se dajatev zahteva iz splošnega razloga, da dotičnik pripada k cerkveni občini, sodišča pa, kadar se dajatve zahtevajo iz posebnega naslova. Ako se dajatev zahteva iz patronatnega naslova, se ravna pristojnost razsojanja po dotičnih predpisih §§ 33. in 34. (Om. z. 7. maja 1874.)

Spore o vprašanju, če spada cerkev ali nadarbina pod patronat, ali če slednjo prosto podeljuje škof, razsoja, zaslišavši cerkvene oblasti, državna bogočastna uprava po redu stopinj. — Če je pa le vprašljivo, komu pripada cerkveni ali nadarbinski patronat, tedaj nastopa sodna kompetenca. Om. z. 7. maja 1874, § 33.

Spori o dajatvah, ki se zahtevajo temeljem obstoječega patronata, spadajo v inštančno razsojo bogočastje upravljajočih oblastev. — Le ako hoče patron izvajati zatrjevano popolno ali delno prostost od dajatve iz posebnih privatnopravnih razlogov, ima nastopiti

---

13. Sodišča so pristojna za tožbo užitninskega društva proti društvenemu članu na plačilo užitnine samo, ako dotična dajatev ne temelji na občnih davčnih predpisih, temuč na posebnem dogovoru društva z njegovimi člani. 5. nov. 1903, š. 15.737, GH. 04/19.

14. Sodišča so pristojna za razsojo ob odškodninskem zahtevku proti odbornikom odvetniške zbornice radi zakasnelega vpisa v odvetniško listo. Rds. 24. okt. 1903, š. 436, ZB. 1904/6;

ravnotako za tožbo osebja c. kr. državnih železnic na izplačila iz bolniške blagajne. Rds. 12. jan. 1903, š. 575/1902, ZB. 1904/6.

§ 1. *A.* 1. Civilni sodnik ne more izreči, da je opravilo oderuško, ako so se radi oderuštva uvedene kazensko-sodne poizvedbe ustavile na predlog drž. pravdništva vsled neobstanka dejanja. — 11. sept. 1901, š. 9871, J. Bl. 1901/43.

2. Po taki civilnemu sodniku došli zaprosbi se ne more dovoliti niti izvršbe v zavarovanje. 1. febr. 1887, š. 561, Zb. 11421.

pravno pot, in upravnim oblastvom pristoja le odredba morda potrebnega provizorija (istotam § 34.).

Dvd. 23. avg. 1799, zjz. 478. Kadar umre duhovnik, ne da bi zapustil poslednjo voljo, mora izročiti zapuščinsko oblastvo tretjino zapuščine izkazanim sorodnikom umrlega, druge dve tretjini pa vsekdar

---

B. 1. *a)* Politična oblastva imajo razsojati o zahtevkih na pristojbine po štolnem tarifu. 15. marca 1887, š. 2048, Zb. 11.497, in pa o zahtevkih na povračilo preveč plačanih štolnin. 3. maja 1899, š. 3035, Budw. 12721.

b) Ako se je pa cerkveno opravilo, navedeno v štolnem tarifu, soglasno s stranko izvršilo v drugi obliki, kakor jo predpisuje štolni tarif, tedaj je viši zahtevek iskati pravnim potom. 4. maja 1893, š. 1597. Budw. 7246.

c) Upravna oblastva so pristojna, da v spornih slučajih ukažejo provizorije, tudi kadar se sporne dajatve opirajo na zasebnopravne naslove. 27. okt. 1887, š. 2877, Budw. 3726.

d) Dogovor, sklenjen med občinami ene župne cerkve brez oblastvenega sodelovanja o plači organista, utemeljuje zasebnopravno razmerje; o zahtevkih iz takega dogovora proti občini imajo odločati sodišča. Rds. 3. jul. 1899, š. 198, Hye 947.

e) Upravna oblastva imajo odločati: o obstoju patronata. 18. maja 1885, š. 1327, Budw. 272 ter o njega prvotni pridobitvi. 15. aprila 1887, š. 805 Budw. 3481.

f) Upravno oblastvo sme odločati le začasno, kdo ima vsled nasledstva pravico cerkvenega ali nadarbinega patronata ali kdo ima patronatske dolžnosti, konečno odločajo o tem sodišča. 21. sept. 1882, š. 1472, Budw. 1496.

g) Cerkev in cerkveni patron imata odškodninske zahtevke proti zapuščini beneficijata iskati pravnim potom. 13. marca 1900, š. 3437, Zb. 926.

h) Tožbe radi motenja v posesti cerkvenega sedeža ali o uporabi oratorija je vlagati pri sodišču. 19. jun. 1889, š. 7192, Now. III. 105; 6. marca 1884, š. 2627, Zb. 9926, 10. jul. 1879, š. 7632, Zb. 7539; 27. maja 1873, š. 5223, Zb. 4982 in dr. (24. nov. 1886, š. 13341, Zb. 11269; 15. sept. 1864, š. 7053, Zb. 3215);

fiskusu zastopajočemu cerkev in uboge. Če pa hočejo sorodniki radi ubožnosti zahtevati tudi še drugo tretjino, jih je nakazati na politično oblastvo, kateremu edinemu je razsoditi o tem.

---

sodišča imajo razsojati o pravici na izključno posest cerkvenih sedežev, oprti na zasebnopravni naslov; 12. maja 1869, š. 5208, Zb. 3412;

dočim spada določba, če se naj odkažejo posameznim župljanom v kaki cerkvi posebni cerkveni stoli v njih izključno porabo, ter odkaz cerkvenih sedežev in vse druge tega se tikajoče upravne odredbe v cerkveno uradno oblast, 25. jan. 1877, š. 14, Hye 124;

i) Za tožbe radi motenja v posesti dednega grobišča ali groba so pristojna sodišča (tudi za take tožbe zoper občino). 4. febr. 1896, š. 1238, Zb. 15707; 11. dec. 1894, š. 14625, Zb. 15325; 14. sept. 1886, š. 10446, Zb. 11161; 20. jul. 1882, š. 8013, Zb. 9063;

njim pristoja dalje razsoja, če spada pravica do grobišča, pridobljenega na cerkvenem pokopališču, v zapuščino pridobitelja. 26. jun. 1898, š. 7768, Zb. 15525.

j) V pristojnost političnih oblastev spada odločba o povračilni terjatvi verskega zaklada radi neupravičeno sprejetih dopolnil kongrue. 24. apr. 1894, š. 4850, Zb. 15101;

ter spor o dolžnosti beneficijata, da opravlja maše. 11. apr. 1876, š. 4434, Zb. 6095.

k) Sodišča pa imajo razsojati o zahtevku cerkve na dajatve za branje maš. 30. avg. 1872, š. 3248, Zb. 4696 ter o pravicah duhovnega uživatelja nadarbine na dohodkih nadarbinske imovine, po njem upravljane. 4. jul. 1899, š. 10164, Ref. 1900 153.

l) V pristojnost političnih oblastev spada odločba o tem, če je plačati plačo župnega kooperatorja iz verskega zaklada ali iz dohodkov nadarbine. 14. jul. 1858, š. 7626, Zb. 596.

m) Sodišča so pozvana v razsojo o zahtevku na plačilo za petje in godbo pri pogrebu. 16. marca 1875, š. 2706, Zb. 5660.

n) O verskem značaju pokopališča odločujejo politična oblastva. 27. apr. 1899, š. 2824, Budw. 12770;

2. Ceste. Z. 2. jan. 1877, dz. 33, o pospravljanju snega z državnih cest, § 8.: I pritožbe zavezancev zoper odredbe organov cestne gradnje i morebitne tožbe slednjih zoper zavezance so vlagati pri občini (graščinskemu ozemlju) neposredno nadrejenem političnem oblastvu, ki mora s pospešeno hitrostjo poizvedbe vršiti in razsoditi.

3. Davščine. Likvidne dajatve, ki se naložé z dokladami na direktne ali indirektne davke, je izterjavati na odredbo političnih oblastev po organih, poklicanih za pobiranje teh davkov in s zato podanimi sredstvi.

Ravnotako je potom pobiranja davkov in davčne izvršbe izterjavati one dajatve, katere smatra zakon glede izterjave davkom enake, na odredbo onih organov, ki imajo razsojati o dolžnosti in obsegu dajatev. (Ces. n. 20. apr. 1854, dz. 96. § 2.) Po predpisih naložene ali ob-

---

v njih delokrog spada preiskušnja računa, potrjenega po interkalarnem upravitelju župnega beneficija in rešenega po upravnem oblastvu. 7. apr. 1902, š. 3909, Zb. 14.206.

o) Cesarska odredba, da mora duhovni red svoje samostansko poslopje prepustiti drugemu redu proti najemnini v porabo, ne daje podlage sodno izterljivemu zahtevku. Rds. 4. jul. 1893, š. 211, Hye. 632.

p) Le upravna oblastva so pristojna za odločbo, v kateri veri naj se vzgaja dete, kojega roditelja se ne zlagata glede veroizpovedbe. 9. marca 1892, š. 2961, uk. 755;

dalje za odredbe, ako se oče brani svojemu, nobenemu veroizpovedanju ne pripadajočemu otroku, dajati šolski verski pouk. 4. jul. 1900, š. 9422, Zb. 1082;

za odločbo o zahtevku na priznanje veljavnosti baje sklenjenega zakona (ženitve), ter zakonskega rojstva iz takega zakona porojenih otrok. 23. okt. 1878, š. 211, Hye 168;

ter za podelitev dispenzacije od zakonskih zadržkov in za popravo in izpopolnitev poročnih in krstnih matrik. 16. marca 1887. š. 2568, Zb. 11504, 16. jan. 1878, š. 51, Budw. 191.

stoječe denarne dajatve druge vrste, katere je izterjati v delokrogu politične uprave za javne namene n. pr. zdravilišćni stroški in drugi sanitetni prispevki, denarne globe, plača občinskih uradnikov, nastavljenih od državne uprave na stroške občine, prispevki za cerkve, župe in šole, šolnine in dr., je pobirati na odredbo oblastev po njih lastnih organih ali v njih imenu in po njih naročilu po organih občine. Isto velja o dosedanjem pobiranju političnim potom odkazanih naturalnih dajatev za cerkve, župe in šole, v kolikor je pravica dajatve nesporna ali je, v slučaju oporekanja, upravičenec ščiten v posesti. — Če se dajatev popolnoma ali deloma zamudi ali odreče, je politično oblastvo upravičeno po brezuspešnem neposrednem ali po občinskih organih opravljenem opominu uporabljati izvršilna sredstva, katera se sicer uporabljajo za izterjanje zaostankov na direktnih davkih (istotam § 3.).

Za pobiranje zdravilišćnih davščin ter prispevkov v zdravilišćnih krajih: Meran, Bozen-Gries, Gossensass, Arko, Antica Fonte Pejo, Roncegno obstoje dež. zakoni, po katerih je za pobiranje teh prispevkov dopustna polit. izvršba. Isto velja glede zdravilišćnih taks v zdravilišćnem okraju Opatije, dež. za Istro 4. marca 1899, dež. 12, § 4.; zdravilišćnih taks v Badnu, na N. Avstrijskem; dalje za Lošin mali in Lošin veliki z. 7. jun. 1892, dež. 12, za Istro; v zdravilišćnem okrožju Porto Rose pri Piranu, § 5., z. 25. jul. 1897, dež. 21, za Primorje; v Gradežu (Grado) z. 25. jun. 1892, dež. 15, za Gorico in Gradiško; v Gräfenberg-Freiwaldau, na Šleskem; zdravilišćnih davščin v zdravilišćih Gorenje Avstrije § 5., z. 25. apr. 1896, dež. 19; zdravilišćne takse v Porečah ob jezeru, z. 5. maj. 1896, dež. 20, za Koroško; zdravilišćnih davščin (zdravilišćnih in godbenih taks) o zdravilišćih na Kranjskem (kopališćih, letovišćih (i. dr., § 5., z. 1. avg. 1897, dež. 29; na Bledu, rg. dež. preds. 10. jun. 1899, dež. 12, za Kranjsko; v Toplicah, rg. dež. preds. 4. okt. 1898, dež. 37, za Kranjsko; v zdravilišćih na Štajerskem, § 5., z. 5. maja 1898, dež. 38.

Zdravilišćine, godbene in olepševalne pristojbine v zdravilišćih Niže Avstrijske, z. 8. sept. 1902, dež. 60.

Kedor se smatra prikrajšanega pri odmeri hranilne pristojbine (hranilnine), more zoper to vložiti pritožbo pri finan. okrajnem oblastvu ter v daljnem

toku rekurza pri finan. deželnem oblastvu in pri c. kr. finančnem ministrstvu. Sodnega postopanja ni niti o vprašanju, če je plačati pristojbino ali ne, niti o nje izmeri. Ces. pat. 26. jan. 1853, dz. 18. (§ 16.)

Postopanja pred rednimi sodišči ni niti o vprašanju, če je plačati po zak. 15. apr. 1881 dz. 43. o koleku za igralne liste pristojbino ali ne, niti o nje izmeri (istotam § 22.). — Neplačane pristojbine (na koleku za igralne liste) in zamudne obresti je izterjati na način predpisan za izterjanje zaostalih cesarskih davkov.

Dvd. 4. jan. 1836, zjz. 113. Konkurenčni prispevki in zaostanki se naj izterjavajo povsem po predpisih obstoječih za direktne davke ter naj imajo pri sodnem izterjavanju enake predpravice s ces. davki.

Dvd. 19. jan. 1784, zjz. 228. Ako treba izterjati zaostanek deželne naklade ali druge enake cesarske pristojbine, naj se stvar nikakor ne uvede v sodno iztoževanje ali pravno postopanje, temuč naj se v teh slučajih na zahtevanje uradnikov vsporedno izvede izvršba, pri dotičnih rubežnih, prodajah in cenitvah premičnin in nepremičnin naj se ravna glede oblike in rokov po predpisih občnega sodnega reda, sicer pa se naj ugodi vojaški izvršbi v vseh onih slučajih še dalje,v katerih je utemeljena v posebnih o takih pristojbinah obstoječih zakonih.

Od solidarno odkupnih društev ali posameznih obrtnih stranek zaostali odkupni zneski za deželne užitninske naklade na opojne pijače v Galiciji

---

3. *a)* Sodišča so pristojna:

Za tožbe na razveljavo ali izbris zastavne pravice, vknjižene za kako pristojbino. 30. dec. 1879, š. 14102, Zb. 9722; 17. nov. 1876, š. 12184, Zb. 6290;

za tožbe proti fiskusu na odškodnino, napravljeno s prodajo izločenih stvari. 26. novembra 1884, š. 11988, Zb. 10272;

isto o bitju in obsegu hipotek in poroštev, danih za državne terjatve. 12. aprila 1854, š. 2685, Zb. 18;

za tožbe občine na vzdržanje vodnih cen, pogojenih z vodovodno družbo in posameznimi hišnimi posestniki občine v pogodbah za dobivanje vode. 21. jun. 1899, š. 5910, Zb. 653;

se morajo izterjevati na zahtevanje deželnega odbora po političnih oblastvih političnim izvršbenim potom. § 22., z. 20. marca 1891, dež. 35.

Konkurenčni prispevki za pokritje šolskih izdatkov na N. Avstrijskem se izterjavajo v slučaju zamude po okrajnem glavarstvu s politično izvršbo. Z. 23. marca 1888, dež. 46, § 3.

Isto velja o konkurenčnih prispevkih za vzdrževanje postaj za naturalno preskrbo na N. Avstrijskem; z. 23. marca 1888, dež. 45, § 10.

Izterjavanje davčnih doklad, potem drugih naklad, davščin in denarnih dajatev za občinske svrhe na Moravskem. Z. 21. febr. 1890, dež. 26 in 15. marca 1864, dež. 4, § 82, obč. r.

Dotična določila so se sprejela tudi v spopolnitev občinskih štatutov za mesta: Znojm, Ogrsko Hradišče, Kromeriž, glavnega mesta Olomuc in mesta Iglava.

Kanalizacijska pristojbina se pobira potom izvršbe v tržni občini Neugasse na Moravskem. Ravnotako v Prosnicu, Lincu, Bielicu, Švehatu, Gradcu, (z. 14. jun. 1894, dež. 42); Mariboru, (z. 27. maja 1896, dež. 49); Biali, Tešinu, Moravski Ostrovi.

Pristojbina za izvoz fekalij v Moravski Ostrovi, z. 5. sept. 1902, dež. 61; v Svitovi (Zwittau) z. 24. jan. 1904, dež. 16.

Temeljem zakona 7. okt. 1902, dež. 73. z. za Moravsko o ureditvi izvoza smeti iz hiš v mestnem okrožju

---

za tožbo občine na plačo vode, dobljene iz vodovoda za nenavadne hišne potrebe. Plr. 14. febr. 1893, š. 917, Zb. 14592;

ravnotako proti hišnemu posestniku na povračilo izdatkov za napravo obhišnega hodnika (trotoarja). 16. febr. 1899, š. 2163, Zb. 5171;

za tožbo proti najemniku mestne sejmarske šotorine (štantnine) na vračilo plačane šotorine, čeprav je upravičenost zahtevka presojati po javnopravnih predpisih. 25. jun. 1901, š. 8143, GH. 1902: 1.

b) Sodišča pa nimajo odločevati:

O zahtevkih občine proti hišnim posestnikom na plačilo najemninskih vinarjev in pristojbin za čiščenje

Olomuškem predpisane pristojbine se izterjavajo z onimi prisilnimi sredstvi, ki obstoje za izterjavanje cesarskih direktnih davkov (§ 6.).

Mestni občini Urfahr iz uporabe zakona 5. jan. 1898, š. 3, dež. za G. Avstrijsko glede kanalizacije pristojne pristojbine in povračilni zneski se morejo izterjati potom politične izvršbe. Ravno tako pristojbino za gradbo javnih glavnih kanalov v kronovini Solnograški (razun v mestu Solnogradu), z. 4. sept. 1899, dež. 22. Pristojbine za stik hišnih kanalov na javne kanale v Podgorcah, z. 26. dec. 1900, dež. 17, za Galicijo (§ 12.); v Lvovu, z. 8. dec. 1903, dež. 139.

Vse pristojbine za gradnjo in vzdržavanje naprav za odvajanje vode v mestu Zadru (tudi pristojbine za iztakanje kanalov) je izterjavati v smislu § 90. obč. r. (Z. 30. jul. 1864, dež. 1 iz 1865.) Z. 15. sept. 1901, dež. 17 (§ 13.); slično v Donavicu in Friedbergu na Štajerskem, z. 11. okt. 1902, dež. 52, oz. 8. marca 1904, dež. 52.

Glasom stavbenega reda za mesto Solnograd 2. apr. 1886, dež. 27, in z. 8. nov. 1901, dež. 33, se morejo izterjati s politično izvršbo prispevki in povračila

---

kanalov, ki so jih posestniki pobrali. 28. jan. 1890, š. 940, Now. IV., 239; 2. nov. 1887, š. 11950, Zb. 11809; 19. ok. 1888, š. 12031, Zb. 8143;

o zahtevku okrajnega zastopa proti erarju na izvršitev pobranih okrajnih doklad. 28. nov. 1877, š. 8760, Zb. 7747;

o plačilni dolžnosti, tikajoči se davka vsled podedovanja, zavarovanega na fidejkomisnem zemljišču. 24. avg. 1888, š. 9955, Zb. 12323;

o dolžnosti občine, da pripomore k troškom za javne naprave (policije). 18. jan. 1871, š. 375, Zb. 4023;

o zahtevku na plačilo odstotka za uboge od prodajnine pri prostovoljni dražbi. 12. marca 1895, š. 2836, Zb. 15433.

c) Upravna oblastva imajo tudi odločevati:

O pritožbah užitninski davščini zavezane stranke proti zavarovalnim naredbam, ki jih je ukrenil najemnik užitninske davščine. 30. aprila 1873, š. 4179, Zb. 4954;

stroškov, katera je dajati temeljem določeb o obveznostih zemljiških lastnikov ob novi gradnji ulic, ob postavitvi razsvetljevalnih naprav in obhišnih hodnikov (trotoarjev) (§§ 4., 63., 64.).

Zaostali obroki državnih predujmov podeljenih temeljem z. 8. febr. 1880, drž. 15, o odprtju kredita v svrho olajšanja bede, se morejo izterjati od onih, kojim so se predujmi podelili potom politične izvršbe (istotam § 10.).

Zaostali predujemni obroki iz podpor, danih temeljem z. 18. apr. 1889, dz. 55, iz državnih sredstev v svrho olajšanja bede se morejo izterjati potom politične izvršbe (§ 6.).

Statistična pristojbina glede prometa z blagom med kraljestvi in deželami, zastopanimi v državnem zboru in ostalimi deli avstro-ogrskega carinskega ozemlja. Postopanja pred rednimi sodišči ni niti v vprašanju, če je po tej naredbi plačati kako pristojbino ali ne, niti o nje izmeri. Neplačane pristojbine in zneske kazni zaradi nereda je izterjavati na način, kakor je predpisan za izterjanje zaostalih cesarskih davkov. (Ces. n. 21. sept. 1899, dz. 176, I. del, 2. pogl., § 14.)

4. Domovinstvo. Razprava in razsoja o stvareh, tikajočih se domovinske pravice, spadati razun slučajev označenih v tem zakonu, v pristojnost političnih oblastev. Z. 3. dec. 1863, dz. 105, o uredbi domovinskih razmer, § 36. V kolikor je v teh stvareh vpoštevati sporna vpra-

---

o zahtevanem plačilu mitnine. 29. septemb. 1880, š. 10724, Zb. 8115; 10. jan. 1860, š. 130, Zb. 1054 (21. maja 1878, š. 5833, Zb. 6984);

o zahtevku najemnika občinskih doklad na plačilo krušne takse po posameznih krušnih prodajalcih. 25. okt. 1899, š. 15376, Gaz. 1900:5;

o zahtevku, da se vrne pristojbina, katere odmerjenje je upravno sodišče razveljavilo. 8. nov. 1898, š. 15173, Przeg. 1899;

o vračilu občinskih doklad, ki jih je občina za svojega občana plačala občinski blagajni. 13. jul. 1894, š. 7666, Zb. 14319.

šanja civilnega prava, n. pr. o zakonskem ali nezakonskem rojstvu, pristoja razsoja sodiščem (istotam § 37.). Pred sodišče spadajo tudi oni povračilni zahtevki, katere stavijo občine radi potroška preživitnih stroškov zoper osebe obvezane po civilnem pravu v preživljenje (istotam § 38.).

O povračilnih zahtevkih, katere stavijo občine radi potroška preživitnih stroškov zoper osebe, ki niso po civilnem pravu, temveč po drugih zakonih obvezane, ali zoper občine, je razsojati političnim potom. Celo v slučaju § 38. mora politično oblastvo najpreje določiti znesek potrošenih preživitnih stroškov, in se o tem ne more pravnim potom dalje razpravljati (istotam § 39.). Na Kranjskem, Koroškem in Predarlskem pa so vsled dež. z. v vseh slučajih (tudi pozvan. § 38.) pristojna upravna oblastva. Za Kranjsko § 45. z. 28. avg. 1883, dež. 17. Gl. tudi Mayerhofer 5. izd. V., s. 276. — Zahtevka na oskrbo ne more ubožec zoper občino uveljavljati pravnim potom.

---

4. *a)* Sodišča imajo razsojati:

o zahtevku za povračilo izdatkov (preskrbovalnih troškov), ki jih je imel kdo za osebo, katero bi morala preskrbovati občina, naj je tudi odločitev zavisna od preiskave predhodnih vprašanj, o katerih bi imele soditi upravna oblastva, ako bi se uveljavljale samostojno. 19. dec. 1901, š. 17087, GH.; 9. jun. 1897, š. 6966, Zb. 16051; 7. jun. 1894, š. 6807, Now. IV. 594; Rds. 23. aprila 1900, š. 102, Hye 990; 5. jul. 1897, š. 206, Hye 808, Rds. 6. jul. 1904, š. 275, uk. 1904/298. (2. jun. 1891, š. 6228, Now. IV. 385; 12. aprila 1882, š. 4021, Zb. 8951; 10. dec. 1880, š. 11319, Zb. 8211 i. dr.)

o zahtevku občine na povračilo neutemeljeno dobljene ubogim pristoječe preskrbe. Rus. 18. dec. 1901, š. 9590, Budw. 711 A;

o zahtevku na povračilo občinskih naklad, ki jih je kdo plačal za druzega, dasi zavisi razsoja od pretresanja predhodnih vprašanj iz javnega prava. Rds. 29. aprila 1901, š. 172, ZB. 1902/602; ob odškodninskih zahtevkih proti občini radi protipravnega izgnanja. — 4. jun. 1902, š. 7944, ZB. 1902, 38.

Take zahtevke zoper občino, v koji ima ubožec nesporno domovinsko pravico, je reševati pritožnim potom ustanovljenim po občinskem redu (istotam § 44.).

Dvd. 11. jan. 1796, zjz. 275. Predmeti sporne odpotnine (Abfahrtsgeld) niso sposobni za razpravljanje pravdnim potom.

5. **Drvarščina, gozdarstvo.** Če se upravičenec in obremenjenec ne zlagata samo o načinu izvrševanja na sebi neoporečene drvarščine, pristoja odločba političnim oblastvom. § 9. gozd. z. 3. dec. 1852, dz. 250.

O dvomih, ovirah in sporih, ki nastanejo o gozdih, obremenjenih z drvarščino, glede uporabe v §§ 10.—17. gozd. z. navedenih določeb, imajo odločevati politična oblastva izključujoč pravno pot. — Prestopke gozdnih upravičencev je smatrati za gozdne okvare in jih je kazniti (§ 18. gozd. z.).

O določbah glede povračila gozdne škode in o redu stopinj glej §§ 72. sl. gozd. z.

---

b) Pri političnem oblastvu je iskati odločbe o zahtevkih: proti občini na povračilo troškov za preskrbo otrok, ki so se dali v oskrbo vsled odredbe občinskega predstojnika. 13. dec. 1893, š. 8941, Zb. 15351;

babice proti občini na plačilo babiške pomoči, dane neplačevitim občanom. 29. maja 1901, š. 7768, GH. 1901:33.

na povračilo iz občinskih sredstev danih podpor občanom, ki so kasneje prišli do imetja ali troškov bolnišniške oskrbe, plačanih za občana. 30. dec. 1879, š. 13730, Zb. 7707; 22. aprila 1857, š. 3813, Zb. 332;

na povračilo podpore in oskrbovalnih troškov, danih radi hipne potrebe ubogemu neobčanu, tudi ako se stavi zahtevek proti osebam, ki so po državljanskem pravu dolžne preskrbovati dotičnike. 17. marca 1881, š. 299, Budw. 1047.

c) Spori o mortuarju, sosebno spori ob ugasnenju mortuarja spadajo v pristojnost finančnih oblastev. Rds. 20. jan. 1900, š. 435, Hye 986.

d) Politična oblastva imajo izterjavati preskrbovalne pristojbine javnih bolnišnic. Rus. 22. febr. 1902, š. 2019, GH. 1903:4.

C. kr. ministrstvo notranjih poslov je razodelo sporazumno s justičnim in poljedelskim ministrstvom dne 17. apr. 1871, š. 5054, vsem deželnim predstojnikom, da so za izvršbo od političnih oblastev potom kazenskih razsodil radi okvar prisojenih škodnih povračil, v smislu § 1. ces. n., 20. apr. 1854, dz. 96, veljavne za vse kronovine, poklicana politična oblastva v onih mejah, v kojih jim pristoja po obstoječih zakonih sploh pravica izvršbene izvedbe. U. 24. aprila 1871, š. 4448.

Z. za obrambo gozdov na N. Avstrijskem 4. marca 1906, dež. 43.

6. Kras in njegovo pogozdovanje. Z. za Istro. 7. maja 1886, dež. 32, iz l. 1887, izroča izvedbo pogozdovanja Krasa v Istri posebni pogozdovalni komisiji, ki sestoja iz predsednika deželnega kulturnega sveta ali njegovega zakonitega namestnika, iz po enega zastopnika političnih okrajnih oblastev v Kopru, Pazinu in Voloski, iz deželnega gozdnega nadzornika ali njegovega namestnika, ki ga mora določiti dež. namestnik, iz odposlancev deželnega odbora in 3 zaupnih mož, izmed katerih odpošljejo po enega predstojništva občin ležečih v kraškem ozemlju političnih okrajev Koper, Pazin in Voloska. Pogozdovalna komisija mora pri namestništvu zahtevati razlastitev dotičnih zemljišč in zemljišč na korist pogozdovalnemu zakladu v slučajih, v kojih se krši v smislu § 6, z udeleženci sklenjeni dogovor o načinu pogozdovanja in o določbah v varnost obdelovanja (kulture), kakor tudi o načinu podpor, ki naj se zato dajejo z brezodplatno oddajo sadik in morda tudi z

---

5. *a)* Sodišča razsojajo o vprašanjih:

ako so se uravnane pravice do gozdnih užitkov nehale vsled kakega zasebnopravnega naslova. 6. jun. 1899, š. 4264, Budw. 12925;

ako ima nastopiti sekvestracija v sporu radi lastnine do kakega gozda. 5. febr. 1892, š. 408, Budw. 6412.

b) Upravne oblasti določajo o vprašanjih, tikajočih se uredbe gozdnega gospodarstva po gozdnih zakonih in izvajanja pravic do gozdnih užitkov. 8. jul. 1887, š. 1231, Budw. 3631; 4. febr. 1886, š. 3371, Budw. 2900.

c) Upravno sodišče ni pristojno k presoji odškodninskih razsodil, izrečenih po političnem oblastvu (§ 44. gozd. z.). 27. aprila 1889, š. 1548, Budw. 4653.

denarnimi zneski iz pogozdovalnega zaklada, od strani posestnikov ali upravičencev na namenu pogozdovanja očitno nasproten način, ali v katerih se za pogozdovalni zaklad iz le-tega sredstev ni mogel doseči nakup zemljišča, ki je želeti po § 7., (§ 8.). Če namestništvo uvidi, da je zahteva pogozdovalne komisije na razlastitev zemljišča ali pravic drugih oseb, utemeljena v predstoječih določbah tega zakona, jej morau goditi in, hkrati zaslišavši dva pozvana izvedenca, izreči, kateri znesek mora zato pogozdovalni zaklad plačati. Zoper to razsodilo ima vsak udeleženec tekom 4 tednov po dostavitvi razsodila priziv na poljedelsko ministrstvo. Rekurze je vložiti pri namestništvu (§ 9.). Razun tega sme vsakdo, ki se ne čuti zadovoljnega po razsodilu poljedelskega ministrstva o znesku, ki naj se plača za zemljišče ali pravico, ki se mora razlastiti, tekom 30 dni po dostavitvi razsodila zahtevati določbo in ugotovitev odškodnine po okrajnem sodišču, v kojega okrožju leži zemljišče, ki se naj razlasti, oz. ki je obremenjeno s tujimi pravicami. Določba in ugotovitev odškodnine se ima zgoditi v tem slučaju rabeč zmisloma predpise državnega zakona 18. febr. 1878, dz. 30, ako se ne določa v pričujočem zakonu drugače. Ako se tako zateče k sodišču, je odložiti oprava razlastitve do izvedenega sodnega postopanja in do plačila ali sodne položbe v tem postopanju ustanovljenega zneska (§ 10.).

7. Gasilstvo. V izterjanje zaostalih prispevkov požarnih zavarovalnih družeb k troškom gasilnega kora v Istri je določena politična izvršba (§ 4. z. 26. jun. 1894, dež. 20.).

8. Lovstvo, škoda po njem in divjačini. Nj. Veličanstvo je z najv. odl. 1. dec. 1858, odobrilo, da se izreko za one kronovine, za katere se je izdal lovski patent 28. febr. 1786 (Kropatschekova zbirka Jožefinskih zakonov, zv. 11., s. 488) za poizvedbo in inštančno razsojo vseh zahtevkov na povračilo škode storjene po divjačini za izključno poklicana politična oblastva, in da je torej vložiti vse vloge in pritožbe, ki se tičejo takšnih stvari, pri političnih oblastvih prve stopinje. U. min. za notr. stvari in just. 14. jul. 1859, dz. 128, veljaven za vse dežele izvzemši Predarlško in Dalmacijo.

Glasom razglasa poljedelskega ministrstva in ministrstva notranjih stvari 26. nov. 1890, dz. 209, je prešla vrhovna upravnooblastvena razsoja o škodah storjenih po divjačini in lovu vsled Najv. odl. 19. nov. 1890, od ministrstva notr. stvari na poljedelsko ministrstvo.

Pristojnost političnih oblastev za zahtevke na povračilo škode storjene po divjačini temeljem Najv. odl. 1. dec. 1858, še obstoji v Bukovini, Istri, na Koroškem, Solnograškem, v Šleziji in na Tirolskem. — V naslednjih deželah, v katerih sta se od tedaj uredila lovna pravica ali povračilo škode storjene po divjačini ali lovu po deželnih zakonih, je pristojnost političnih oblastev z izrecnimi določili teh deželnih zakonov pridržana, oz. izrecno razširjena tudi na razsojo o zahtevkih na povračilo škode storjene po lovu. Zak. za Galicijo 5. marca 1897, dež. 71 (§ 57.), za Gorico in Gradiško 15. febr. 1896, dež. 26 (§ 71.), za Kranjsko 19. maja 1889, dež. 12 (§ 6.), za Štajersko 17. sept. 1878, dež. 10 (§ 6.), za Trst 6. avg. 1895, dež. 21 (§ 51.), za občinsko ozemlje Dunajsko 22. jun. 1892, dež. 43 (§ 1.).

Ista pristojnost obstoja sedaj tudi za Predarlško temeljem lovskega zakona 26. jul. 1892, dež. 1, iz 1895 (§ 69.).

V naslednjih deželah je po lovskih zakonih odkazana razsoja o lovskih in o škodah storjenih po divjačini razsodiščem: Češko, z. 1. jun. 1866, dež. 49 (§ 46.), Moravsko, z. 20. dec. 1895, dež. 66 iz 1896 (§ 74.), Gor. Avstrijsko, z. 13. jul. 1895, dež. 8, iz 1896 (§ 70.), N. Avstrijsko razun Dunaja, z. 22. nov. 1901, dež. 42, iz 1902; Koroško z. 4. avg. 1902, dež. 15, 1903; Šlesko z. 13. jan. 1903, dež. 42.

---

8. *a)* Sodišča so pristojna, ako ni posebnih protivnih določil, vselej, kadar se ravna za imovinskopravno vprašanje lovske pravice. 11. jun. 1885, š. 1606, Budw. 2606;

b) istotako radi motenja v posesti lovske pravice. 22. nov. 1899, š. 16796, Zb. 762; 6. jun. 1871, š. 7111, Zb. 4189 i. dr. (17. febr. 1885, š. 1734, Zb. 12504);

in radi motenj, ki jih je provzročil lovski najemnik zaradi izvrševanja lovske pravice na tujem zemljišču. 5. maja 1891, š. 5062, JB. 1891: 46.

9. Nikdo ne more tožiti pred sodnikom zavoljo nevarnosti, da bi utegnilo pasti in poškodovati mimo idoče kako znamenje, kaka posoda, ali kaka druga reč, obešena ali postavljena nad mestom, koder hodijo ljudje, ali vsakdo ima pravico, naznaniti nevarnost političnemu oblastvu, zavoljo občne varnosti, (§ 1319. odz.).

10. Obveznosti občin in proti občinam (graščinskem ozemlju) i. t. d. Prisilno izterjanje terjatev proti občinam in javnim konkurencam na Moravskem. Z. 29. apr. 1894, dež. 53.

§ 1. Pol. izvršba je dopustna zoper občine, ter jo je izvesti po c. kr. oblastvih na zaprosbo deželnega odbora, ako občine zaostanejo:

a) s plačilom, ki je opraviti moravskemu deželnemu zakladu; *b)* s poplačilom predujma ali posojila, danega njim ali za nje iz deželnih sredstev ali iz kakega kreditnega inštituta ali *c)* s poplačilom potroška storjenega zakonito za javne namene iz deželnih sredstev na njih stroške.

§ 2. Deželni odbor je tudi upravičen v izterjanje takih terjatev (§ 1.), dalje v izterjanje že izvršljivih drugih denarnih terjatev zasebnopravne narave, s kojih plačilom so občine v zaostanku, naložiti ali zvišati v sporazumu s političnim deželnim oblastvom doklade k direktnim davkom predpisane občini v odstotni višini, katera je potrebna v pokritev terjatve ter odrediti njih izterjanje po organih poklicanih v izterjanje deželnih doklad.

§ 3. Določbe tega zakona se zmisloma vporabljajo tudi na take javne konkurence, ki imajo zakonito pravico, da pobirajo doklade za pokritje svojih potrebščin.

---

10. *a*) Sodišče je pristojno za razsojo radi odškodninskih zahtevkov zoper občino za odstop zemljišč v cestne namene; niti razsodilo okrajnega zastopa, nalagajoče občini tako odškodnino, ne izključuje sodne pristojnosti. 11. marca 1885, š. 2277, Zb. 10473;

b) ne more pa se uveljaviti pred sodiščem zahtevek državnega zaklada zoper občinskega predstojnika na oddajo pobranih davčnih zneskov. 21. febr. 1894, š. 1494, Zb. 15033. (Rds. 20. okt. 1896, š. 233, Hye 796);

Ravno tako v Šleziji, z. 6. jan. 1891, dež. 11, če je občina (javna konkurenca) o zaostanku s plačilom na deželni zaklad ali drugi pod upravo deželnega zastopa stoječi javni zaklad ali s plačilom zakonito sklenjenega, že izvršljivega denarnega dolga.

Podobno na Gor. Avstrijskem, z. 30. dec. 1897, dež. 4, l. 1898: V slučajih, ki so sposobni, da se doženo rednim pravnim potom, je vsaki občini dovoljeno, da oporeka eksekvirano dolžnost med ali po politični izvršbi pred pristojnim sodiščem in da zahteva eksekvirano dajatev, ako se je že izvršila, rednim pravdnim potom nazaj. (§ 5.).

---

niti zahtevek zoper občino na povračilo po občinskem uradniku pobranih in ponezvestenih davčnih zneskov. 12. okt. 1897, š. 11149, Zb. 16126.

c) Upravno oblastvo je pristojno za odločbo o zahtevku na plačilo honorarja za uradno poslovanje obč. predstojnika. 19. jul. 1865, š. 5900, Zb. 2229.

d) Sodišča so poklicana za razsojo o odškodninskem zahtevku, stavljenem zoper občino, radi izgube dokumentov v občinskem uradu. 18. febr. 1883, š. 1132, Zb. 4878.

e) O zahtevku za obč. tajnika izvoljenega (zak. 19. dec. 1889, š. 24 dež. z. za Bukovino), da se izvede njegovo nastavljenje v tem uradu, odloča deželni odbor. 9. nov. 1899, š. 8873, Budw. 13345.

f) Zasebno osebo je možno prijeti pred sodiščem, zavoljo motenja posesti, ker je izvela od obč. oblastva jej dano gradbeno policijsko naročilo. 11. jun. 1882, š. 7663, Zb. 9054.

g) Sodišče je pristojno za tožbo občine na priznanje, da določeni osebi ne pristoja zanje vknjižena lastnina na zemljiščih (vodnih parcelah), in na prenos istih zemljišč v zaznamek javnega dobra. 22. nov. 1898, š. 14796, Zb. 383;

za razsojo o odškodninskem zahtevku zoper občino radi neresnične napovedi občinskega predstojnika ob nakladi davkov. 4. jun. 1901, š. 8240, Z. B. 1901, s. 409.

Štajersko, zak. 4. sept. 1899, dež. 76. Dopustna je politična izvršba zoper občine in okraje, ki so na zaostanku s plačilom, katero je storiti štajerskemu dež. zakladu ali dež. ubožnemu zakladu za javne namene ali s poplačilom predujma ali posojila, danega njim ali zanje iz deželnih sredstev, ter zoper občine, ki so na zaostanku s plačilom, katero je storiti okraju za javne namene ali s poplačilom predujma ali posojila, danega njim ali zanje iz okrajnih sredstev.

Pristojbine zahtevane od občin na N. Avstrijskem za pokop mrtvecev se morejo izterjati po občinskih organih v slučaju, da se odreko, z mobilijarno izvršbo,

---

h) Za odredbe o upravi imovinskih predmetov spornih med občino in katero njenih frakcij je pristojen dež. odbor (s pridržkom sodne sodbe. 15. dec. 1899, š. 10080, Budw. 13518; ravnotako za odločbo o pravnih zahtevkih o uravnanju imovine iz dogovora, ki sta ga sklenila dva okrajna zastopa povodom premaknitve okrajnih mej. Rus. 7. decembra 1895, š. 5753, Budw. 9098.

i) Pred sodišče spada tožba občine (obč. odbora) zoper že iz službe izstopivšega občinskega predstojnika na položbo računa. 18. jun. 1891, š. 7257, GH. 1891/38; 20. febr. 1885, š. 484, Budw. 2421; 16. maj. 1888, š. 1650, Budw. 4110. (12. jul. 1887, š. 7998, Zb. 11671.)

Za preiskušnjo računa, položenega po občinskem predstojniku o upravi občinske imovine so pristojna avtonomna upravna oblastva. 1. sept. 1887, š. 9402, Zb. 11729;

vendar pa se mora občina za tem po poprejšnjem občinskem predstojniku sodno prisiliti, da odobri račun. 13. apr. 1880, š. 3317, Zb. 7935.

Povračilni zahtevek, pristoječ občini temeljem preiskušenega računa, je uveljaviti sodnim potom. 28. marca 1894, š. 3407, Zb. 15069.

j) Za računsko pravdo (tudi ono, ki se vodi med ubožnim zakladom in bivšim županom) je pristojno sodišče. 9. jun. 1885, š. 6769, Zb. 11352; 30. nov. 1880, š. 9402, Zb. 8811; 9. marca 1869, š. 2122, Zb. 3329;

kakor velja za zaostanke na davkih. §§ 1. in 9., z. 24. apr. 1887, dež. 25.

Političnim izvršilnim potom se morejo izterjati:

Pristojbine za grobišča pri občinskih pokopališčih v Celju in Donavicu, sklep štaj. dež. zbora 22. in 19. jan. 1894, dež. 8 in 9; za občinski pokopališči v Fürstenfeldu in Št. Mihelu, sklep dež. zbora štaj. 19 in 25. jan. 1893, dež. 32 in 35, iz 1894; za občinsko pokopališče v Mürzzuschlagu, sklep štaj. dež. zbora 7. febr. 1894, dež. 25; v Gradcu, sklep štaj. dež. zbora 3. maja 1893, dež. 40; v Ljubnem, sklep dež. zbora štaj. 3. maja 1893, dež. 45; enako v nekaterih drugih mestih.

---

ravno tako glede zahtevka občinskega predstojnika na povračilo potroška, storjenega za občino. 11. maja 1898, š. 6484, uzb. 175; 8. febr. 1870, š. 1311, Zb. 3701 (8. nov. 1872, š. 9980, Zb. 3944.).

k) Spori o zahtevkih glede plače in pokojnine občinskih (okrajno-zastopnih) uradnikov spadajo pred sodišče, tudi če so ti zahtevki v smislu občinskega reda urejeni po določbah veljavnih za državne uradnike. 24. sept. 1890, š. 10828, GH. 1890 50; 27. nov. 1883, š. 13709, Zb. 10856; 25. sept. 1890, š. 2963, Budw. 5458; 14. maja 1886, š. 1282, Budw. 3059; 24. nov. 1881, š. 1756, Budw. 1217; 4. jul. 1888, š. 114 in 113, Hye 443 in 442; 23. okt. 1878, š. 212, Hye 169 (8. maja 1879, š. 4141, Zb. 7453.).

l) Da bi se izvela pravokrepna odredba političnega (cestnega) oblastva se pa ne more vložiti posestne tožbe pri sodišču. 29. apr. 1896, š. 4795, Zb. 15777.

m) V delokrog sodišča spada razsoja o tožbi zoper obč. predstojnika na povračilo škode, prouzročene vsled prekoračenja njegovih uradnih pravic. 16. jan. 1900, š. 158, Zb. 847;

ter razsoja o morebitnih povračilnih zahtevkih, uveljavljenih po občini zoper bivšega predstojnika radi neoddaje sprejetih zneskov. 13. jun. 1879, š. 1162, Budw. 512; 25. okt. 1878, š. 217, Hye 173.

n) Sodišča so pristojna za tožbe radi motenja posesti zoper one osebe, ki so porabljale po naročilu

Po § 17. *gališkega* deželnega zakona 12. avg. 1866, dež. 20 je odgovorno *graščinsko ozemlje* za spolnitev njemu naloženih obveznosti. O zahtevkih izvajanih iz naslova tega jamstva zoper graščinsko ozemlje spoznava politično okrajno oblastvo v sporazumu z okrajnim zastopom in v II. ter slednji stopinji politično deželno oblastvo v sporazumu z deželnim odborom. Pravokrepna razsodila izvrše se upravnim potom.

11. Plemstvo. Dvd. 15. jul. 1823, zjz. š. 1952: Združena dvorna pisarna je sklenila sporazumno z najvišim justičnim mestom, da pristoja političnemu oblastvu

---

občine zasebna zemljišča za *razširjanje* ceste. 4. maja 1898, š. 6353, u. zb. 157.

o) O tem, če je *subjekt* obč. imovine občina ali selo, ima določati — ne kratè ugotovitve lastninskega vprašanja rednim pravnim potom — višje avtonomno oblastvo. 5. maj. 1899, š. 3132, Budw. 12.797.

p) Radi motenj posesti provzročenih po *sklepih* in odredbah obč. predstojništva ni le tedaj možno sodno tožiti, če se opira postopanje na zasebnopravni, po občini zatrjevani naslov, 12. sept. 1883, š. 7508, Zb. 10354; 7. nov. 1877, š. 13364, Zb. 6638;

ampak tudi tedaj, če se je storil sklep ali odredba v upravnih zadevah. 18. sept. 1901, š. 12939, Zb. 1902/93; 16. febr. 1892, š. 1009, Zb. 14117; 11. dec. 1889, š. 11657, Now. III, 127; 18. nov. 1886, š. 13215, Zb. 11264 (12. sept. 1883, š. 10489, Zb. 10355; 2. apr. 1880, š. 3379, Zb. 7918; 6. nov. 1877, š. 12993, Zb. 6628 i. dr.);

sosebno iz požarnopolicijskih ozirov. 4. avg. 1892, š. 9132, Zb. 14347;

ali v cestnopolicijskih zadevah. 26. jan. 1897, š. 609, Zb. 15950; 30. apr. 1896, š. 5065, Zb. 15778;

ali po enostranski obnovitvi mej, opravljeni po obč. predstojništvu na naročilo dež. odbora. 23. marca 1897, š. 3241, Zb. 15995.

r) Spori o dovolitvi *souživanja* obč. imovine, zahtevani temeljem občinske pristojnosti, spadajo pred politična oblastva. 11. febr. 1880, š. 13383, Zb. 7849; 28. dec. 1870, š. 15270, Zb. 4420; 29. apr. 1871, š. 54, Hye 14;

razsoja o kaznivosti v slučajih, v katerih si kdo po krivici prisvaja prednosti in naslove plemstva, če je kaka stranka po predloženih listinah dokazala prisvajano in zahtevano plemstvo, kakor mu tudi pristoja izrek kazenskega razsodila o kaznivosti v slučajih, v kojih si kdo po krivici prisvaja prednosti in naslove plemstva (če ni pri dokazovanju incidenčnih točk, ki spadajo pred civilnega sodnika, in ki se morajo posebej odbrane prepustiti njegovi začasni razsoji); za izvršbo kazenskega izreka pa je zaprositi sodno oblastvo.

---

ista oblastva odločujejo o izvršilnem predlogu občine zoper drugo, preje z njo združeno občino, radi povračila šolskih izdatkov, storjenih pred ločitvijo. Rds. 20. okt. 1896, š. 224, Hye 770.

s) O zahtevkih na povračilo škode, provzročene po uradnih dejanjih občinskih policijskih organov, odločujejo politična oblastva. 25. febr. 1873, š. 1719, Zb. 4890; 6. okt. 1858, š. 11001, Zb. 631;

ravno tako o povračilnih zahtevkih radi škode, provzročene po članih obč. predstojništva vsled zanemarjanja uradnih dolžnosti. 4. apr. 1866, š. 2943, Zb. 2442;

dalje o povračilnih zahtevkih zoper člane krajnega šolskega sveta vsled njihovega ravnanja s šolsko imovino. Rds. 9. apr. 1889, š. 42, uk. 1889, s. 99.

š) Pred politična oblastva spadajo tožbe občanov zoper občino radi motenja posesti, provzročenega s tem, da je dala v zakup doslej po njih uporabljana občinska zemljišča. 30. okt. 1878, š. 11668, Zb. 7189;

uveljavljanje zahtevka na spolnitev obljube za podelitev meščanske pravice. 8. jun. 1876, š. 6859, Zb. 6172;

ter zahtevka na povračilo potrošnine, storjene po stranki v varovanje njenih pravic v upravnem postopanju. 13. jun. 1888, š. 7080, Zb. 12227; 16. nov. 1887, š. 12981, Zb. 11837; 15. febr. 1887, š. 1594, Zb. 11452, rep. Rds. 21. jan. 1889, š. 7, uk. 1889, s. 29; 18. okt. 1887, š. 161, uk. 1887, s. 239 (26. maja 1886, š. 6004, Zb. 11049);

in uveljavljenje prispevne dolžnosti k stroškom obč. naprave, storjene v javnem interesu. 30. jun. 1887, š. 7348, Zb. 11657.

Glej tudi razsodila pod odd. 21. pri *a* in *c*.

12. **Poljska okvara.** Preiskava in kaznovanje poljskih okvar pristoja političnemu oblastvu okraja, v katerem so se zgodile. Postopanje, katerega se je pri tem držati, je urejeno po n. min. notr. stv. in just. 3. jan. 1860, dz. 28, veljajoči za vse kronovine izvzemši Dalmacijo o nastavljenju zapriseženih poljskih čuvajev in o postopanju radi poljskih okvar (§ 25.). Razsodilo ima ugotoviti tudi odškodnino, katero je dati, in ako so se drugi, katerih ne obremenjuje sokrivda, okoristili iz poljske okvare, kakor pri poškodbah pri popašnji in dr., tudi določiti, v koliko morajo te osebe povrniti poškodovancu škodo (istotam (§ 26.).

Na podlagi teh določil in onih v z. 16. jul. 1872, dz. 84, (o uradnem stanju stražarskega osebja, postavljenega v obrambo posameznim oddelkom zemljedelstva) imajo posebne dežel. zak. o obrambi poljščine: Bukovina, 5. avg. 1875, dež. 21; Češka, 12. okt. 1875, dež. 76; Dalmacija, 13. febr. 1882, dež. 18; Gališka, 17. jul. 1876, dež. 28; Goriška-Gradiška, 18. marca 1876, dež. 11; Istra, 28. maja 1876, dež. 18; Koroška 28. marca 1875, dež. 22; Kranjska, 17. jan. 1875, dež. 8; Moravska, 13. jan. 1875, dež. 12; Predarlsko, 28. marca 1875, dež. 18; Slezija, 30. jun. 1875, dež. 21; Trst, 20. marca 1882, dež. 13.

V vseh teh zakonih se štejejo k poljščini sploh vse tiste stvari, ki so s kmetovanjem in poljedelstvom v zvezi v najširšem zmislu ali naravnost ali posrednje, dokler so te stvari na samem polju. (§ 1. za Kranjsko.) Za poljsko okvaro se kaznuje vsako poškodovanje poljščine ter vsi prestopki tistih prepovedi, ki so navedene ali v teh zakonih, ali jih na podlagi teh zakonov politično oblastvo posebej razglasi poljščini v obrambo, v kolikor ti prestopki ne spadajo pod občni kazenski zakon (§ 2.). V posamnem se prepoveduje tudi živinska paša na tujem zemljišču — razun če dovoljujejo to kake posebne pravice — ako tega ne dovoli dotični gospodar (§ 10.).

Postopanje o poljskih okvarah, preiskovanje in kaznovanje pristoja občinskemu predstojništvu tiste občine, v katere okolišu se je kršil zakon.

V kazenski sodbi se naj za storjeno kvaro izreče tudi pravica do njenega povračila, ki pristoja okvarjencu

po kaki pogodbi s poljskim okvarnikom ali po cenitvi, ako tega povračila ni nad 15 gold. ter ga obsojenec ne izpodbija za to, ker se mu zdi preveliko.

Kadar se izpodbija pravičnost kake cenitve, ki je bila postavljena nad 15 gold., tedaj je dosoditi v kazenski sodbi samo 15 gold. povračila, okvarjenca pa je napotiti za tisto, kar zahteva več, na civilno pravdo (§ 39.).

Preiskovanje in kazen poljskim okvaram mine: če se ni začelo za okvarnika nikakoršno preiskovanje v treh mesecih od tistega dne, ko se je zgodila poljska okvara. S civilno pravdo se more iskati povračilo za tako poljsko okvaro, ki zaradi zastarelosti ni prišla v preiskavo (§ 44.).

Enaka določila ima za Štajersko z. 10. apr. 1904, dež. 57 (§ 33.).

Z. za Tirolsko 29. dec. 1902, dež. 13, l. 1903, daje občinam pravico odškodninske razsoje do 40 K (§ 39.).

13. Pošta. Sodnega postopanja ni o vprašanju, je li prav odmerjena poštna pristojbina ali pristojbina, katero je plačati prevoznim, po zasebnikih obratovanim, podjetjem, je li postopanje pri prevzetju v prevoz odgovarja poštnim predpisom, in je li so se primerno spolnili pogoji, odkazani za uporabo poštnega zavoda ali za obrat zasebnih prevoznih podjetij. Pač pa se smejo v rednem pravnem postopanju iskati zahtevki radi predmetov prepodanih v prevožnjo državnim poštam, za katere jamči državni zaklad. Poštni zakon 5. nov. 1837, zjz. 240, § 27.

Odškodnino za reči, izročene poštnemu zavodu, določijo poštna viša oblastva (§ 45.), stranki pa preostaja po administrativni viši odločbi pravni pot (§ 46., poštnega voznega reda 12. jun. 1838, zjz. 280).

Vsakemu, ki se smatra oškodovanega po uradnih dejanjih kakega poštnega urada ali oblastva postavljenega v spolnovanje poštnih predpisov glede določeb pisemskega poštnega reda, ali ki bi opazil zakasnitve pri prevozu pisem, je svobodno, da se pritoži pri poštni nadupravi provincije, koje se tiče, in podati zoper njeno odločbo v roku šestih tednov rekurz na najvišo dvorno poštno upravo in v zadnji stopinji v istem roku

na c. kr. občo dvorno zbornico (sedaj trgovinsko ministrstvo). Pisemski poštni red 6. nov. 1838, zjz. 302, § 3.

Če nastanejo med potniki in poštnimi uslužbenci glede vporabe določeb vsebovanih v poštnem redu za potnike z izvanredno pošto spori, in če se ne morejo zediniti, tedaj odloči tam, kjer se nahaja poštno oblastvo ali od uprave poštnega konjaka ločen eraričnі poštni urad, poštno oblastvo ali ta eraričnі poštni urad, v drugih krajih pa politično oblastvo. — Tej odločbi se morata podvreči oba dela, vendar jima je prosto, da se pritožita pri poštni nadupravi provincije, če menita, da sta oškodovana, in da zahtevata povračilo za nepriliko, katero sta morda trpela. Poštni red za potnike z ekstra pošto 1. dec. 1838, zjz. 312, § 61. — O vsaki škodi, katero store poštar ali njegovi uslužbenci potniku ali ta ali njegovi služabniki poštarju iz krivde ali sploh tako, da nastane za ta ali oni del pravica povračila odškodnine ali zadoščenja po določilih odz., je zaprositi v slučaju, da se ne sklene o odškodnini prostovoljni dogovor, politično oblastvo za sprejetje dejanskega položaja in opravo cenitve o škodi; potem je obema deloma na voljo, da iščeta svojo pravico zakonito predpisanim potom. Potnik mora odškodninski znesek, kakor se kaže iz opravljene cenitve, založiti predno nadaljuje svoje potovanje, pri političnem oblastvu ali pa ga zavarovati, kadar se ravna za odškodnino, ki se zahteva od njega (istotam § 63.).

Prim. tudi u. trg. min. 20. dec. 1850, dz. 1, s katerim se je odredilo več sprememb glede državnega pridržka in glede zasebnih podjetij za prevažanje oseb.

14. Privilegija, patenti. O vprašanju, če je izreči podeljeni privilegij iz kakega zakonitega razloga za neveljaven ali če ga je smatrati ugaslim, razsoja izključno ministrstvo za trgovino in obrt. Zatorej sosebno

---

13. *a*) Sodišča imajo razsojati o zahtevku poštnega erarja na plačilo kazni iz poštne pristojbine. 10. aprila 1895, š. 4320, Zb. 15466.

b) Odškodninski zahtevki proti poštnemu erarju iz obrata z denarnimi nakaznicami se smejo iskati po rednem pravnem potu. 8. nov. 1899, š. 15997, Zb. 793.

odločuje o vprašanju novosti privilegirane odkritve, iznajdbe ali poboljšbe, dalje o vprašanju, če se je le vpeljala iz inozemstva in ni bila sposobna za privilegij, konečno pri sporih med dvema privilegirancema o vprašanju glede popolne ali delne identitete njunih privilegijev. Zakon o privilegijih 15. avg. 1852, dz. 184, § 42. — V kolikor ne gre pri posegih v privilegij za naložitev kazni, temveč le za v § 40. omenjeno ustavitev posega, ali če se ravna le za odločbo o lastnini privilegija, najsibode sporna radi prednosti odkritve, iznajdbe ali poboljšbe ali iz kakega zasebnopravnega naslova, ali za privatnopravne zahtevke oškodovanca, ki so se odkazali po kazenskem oblastvu na pravno pot, razpravljajo in razsojajo o tem civilna sodišča in sicer v onih kronovinah, v katerih je uvedeno sumarično postopanje v civilnopravnih stvareh po predpisih, za to obstoječih (istotam § 46.).

Po novem patentnem zakonu 11. jan. 1897, dz. 30, §§ 96., 105., 108., pristoja civilnim sodiščem v patentnih stvareh le odločba o tožbi zoper poseg na priznanje patentne pravice oškodovanca, opustitev nadaljnih posežnih dejanj, odstranitev predmetov posega, preobrazbo posežnih sredstev, odškodnino ali izdajo obogatbe ter na zavarovalne odredbe.

15. Pogodbe, mezdne (službene). Nj. Veličanstvo je z najv. sklepom 31. okt. 1856, določilo, da se zopet uveljavijo v dvd. 18. apr. 1828, š. 2340, in 21. nov. 1846, š. 1002 zjz., sprejete najv. določbe z dne 22. marca 1828 in 24. okt. 1846, po katerih imajo politična oblastva razpravljati o službenih sporih med službodajniki (gospodarji) in služabniki (posli) [potem med obrtniki ali tovarnarji in njih pomočniki, vajenci in drugimi pomožnimi delavci], ki se izvajajo iz službenega razmerja ali mezdne pogodbe, in se dvigajo za trajajočega službenega razmerja ali vsaj pred pretekom 30 dni od dneva, ko je službeno razmerje prenehalo, in da spadajo oni spori, ki se dvigajo po preteku tega roka, k rednemu

---

15. *a)* Za odredbe v sporih iz mezdnega razmerja rudarjev (kompenzacija takozv. rudniških dolgov) ni pristojno rudursko oblastvo; pridržani so sodiščem. Rus. 16. febr. 1901, š. 1290, Budw. 119 A.

uradovanju sodnih oblastev; v kronovinah, v katerih je obstajala sodna uredba z dne 14. jun. 1849, dalje v Galiciji in Bukovini, v mestu Krakovem z njegovim nekdanjim okrožjem in v Dalmaciji, kjer nista bila gorenja dvorna dekreta nikdar v veljavi, naj se pa nanovo uvedeta. U. notr. min. 7. dec. 1856, dz. 224.

Nj. Veličanstvo je določilo z najv. sklepom z dne 1. marca 1860, da je uporabljati naredbo min. 7. dec. 1856, dz. 224, tudi na takošne spore med kmetovalci in gozdarji in njihovimi kmetovalskimi in gozdarskimi pomožnimi delavci in dninarji. U. notr. min. 15. marca 1860, dz. 73.

[V kolikor ne nastopa pristojnost po z. 14. maja 1869, dz. 63, osnovanega obrtnega sodišča, razsodišnega odbora zadruge ali po § 87. sestavljenega razsodišnega kolegija, obravnavajo in razsojajo politična oblastva spore iz delavnega, učnega in mezdnega razmerja med obrtniki in njihovimi pomožnimi delavci, ki se podajo za trajajočega delavnega, učnega ali mezdnega razmerja ali vsaj pred pretekom 30 dni po njegovem prenehanju. — Ravnotako obravnavajo in razsojajo politična oblastva spore iz delavnega, učnega in mezdnega razmerja med pomožnimi delavci med seboj, ki se podajo za trajajočega delavnega, učnega in mezdnega razmerja ali vsaj pred pretekom 30 dni po njegovem prenehanju, v kolikor ne nastopa pristojnost obrtnega sodišča ali po § 87. sestavljenega razsodišnega kolegija. — Zoper dve enako glaseči se razsodbi političnega oblastva ni dopusten nadaljni rekurz. — Oni spori, kateri se podajo po preteku 30 dni po prenehanju delavnega, učnega in mezdnega razmerja, spadajo pred rednega sodnika, v kolikor ne nastopa pristojnost razsodišnega odbora zadruge ali razsodišnega kolegija. 87 *c* novele k obrt. z. 8. marca 1885, dz. 22.]

Te določbe (izvzemši one v razsoji sporov med službodajniki in služabniki, kmetovalci in gozdarji ter njih delavci) so od 1. jul. 1898 dalje razveljavljene z z. 27. nov. 1896. dz. 218, § 37., (o uvedbi obrtnih sodišč), ki se nahaja na drugem mestu; gl. kazalo!

16. Poslopja, njih porušenje. Političnim oblastvom je, če nastopijo policijski oziri, po delokrogu, odkazanim jim v policijskih stvareh, prepuščeno samim brez poprejšnjega dogovora s sodnim oblastvom, razsojati o po-

trebi, naj se li poderejo v slabem stanu se nahajajoča poslopja ali njih deli, ki prete, da se porušijo ali ki so nevarni radi ognja, in v slučaju, da bi lastnik v določenem mu roku ne hotel brez odloga podreti poslopja, o kojem se je spoznalo, da je v slabem stanu ali radi ognja nevarno, da le-to podrejo na lastnikove stroške in nevarnost. U. min. 2. sept. 1856, dz. 164, veljaven za upravno okrožje Krakovske deželne vlade, § 1.

17. Razlastitve, omejitev gradenj. Omejitve, ki nastanejo iz določbe fortifikatoričnega rayona in izrečene prepovedi gradnje (t. j. prepoved sploh kaj graditi) zasebniku, ne dajo udeležencu nikake pravice do odškodnine iz državnega zaklada.

---

17. *a*) Izvršba razlastilnih razsodil, izrečenih po političnih oblastvih, pristoja političnim oblastvom. Rds. 18. jan. 1887, š. 5, uk. 1887, s. 36.

Radi odredeb, ukrenjenih po obč. predstojniku ob izvrševanju cestne policije, ni dopustna pritožba pravnim potom. 25. sept. 1888, š. 11178, Zb. 12360; 28. dec. 1887, š. 14504, Zb. 11908; 29. sept. 1875, š. 10578, Zb. 5869; 3. jun. 1874, š. 5513, Zb. 5387 i. dr.;

tudi ne radi opustitve javnega pota po občini. 9. jul. 1891, š. 8548, Now. III, 185;

ali radi predrugačbe javnega pota, ukrenjene po občini iz cestnopolicijskih razlogov, vsled česar se je kršila na zasebnem zemljišču obstoječa pravica poti. Rds. 23. apr. 1898, š. 108, Hye 876.

b) Pred političnim oblastvom je rešiti spor o prikrajšanju posameznih občanov v izvrševanju njih zasebnih pravic (pravice vožnje), provzročenem po gradbi javnega pota. 20. apr. 1890, š. 3185, GH. 1890 22;

ravnotako se ne morejo sodno uveljaviti odškodninski zahtevki zoper občino, ki se opirajo na zanemarjenje dolžnosti v vzdrževanju cest in trgov. 28. jan. 1903, š. 739, not. z. 1903/12.

c) Pritožbe radi oviranja in motenja v porabi javnih potov ne spadajo v pristojnost sodišč. 11. jul. 1888, š. 8294, Zb. 12259; 26. marca 1885, š. 3034, Zb. 10498; 2. dec. 1884, š. 13653, Zb. 10281; 26. jan. 1876, š. 11890, Zb. 5995; 10. marca 1874, š. 2102, Zb. 5291 i. dr.;

Stranke, ki menijo, da morejo iz drugih povodov nastalih po zgoraj izrečenih določbah staviti odškodninski zahtevek, naj ga prijavijo pri političnem oblastvu, ki bode razpravljalo take slučaje v sporazumu z dotičnim vojaškim oblastvom ter finančno prokuraturo; odškodninski predlog, ki ga bodo morda ti stavili, se pa pridrži razsodbi centralnih oblastev. — Strankam, ki se ne zadovoljijo s tem razsodilom, je prosto nastopiti civilno pravdo, če ne gre za odškodninske zahtevke, provzročene po vojnih dogodkih (§ 1044. odz.). Odl. min. notr. stv. just. in armadnega nadpoveljstva, 21. dec. 1859, dz. 10, l. 1860, § 13.

Ustanovitev odškodnine pri razlastitvah za javne namene. N. min. za notr. stv., just. in trg. 8. dec. 1885, dz. 213, veljavna za Tirolsko in Predarlsko o postopanju pri odkupovanju za gradbe državnih železnic; istih min. in fin. min., potem višega armadnega poveljstva

---

ravno tako niso sodišča poklicana v odločbo o tem, če je pot javen. 31. jan. 1882, š. 746, Zb. 8858; 3. maja 1881, š. 3180, Zb. 8378; 10. febr. 1887, š. 456, Budw. 3386; 19. jan. 1881, š. 9, Hye 233; 20. okt. 1880, š. 195, Hye 227 (28. apr. 1885, š. 4708, Zb. 10542);

ali če je prostor javen (občinski prostor). Dsr. 3. jul. 1899, š. 97, Hye 466.

d) Pristojnost političnih oblastev za razsojo o javnosti pota (prehoda) pa ne nastopa, kadar je že izšla v stvari pravnokrepna sodna odredba. 31. dec. 1896, š. 7115, Budw. 10237;

ali če se opirajo zahtevki občanov za porabo krajnega trga (prostora) na pripostestvovanje. Rus. 8. febr. 1894, š. 3553, Budw. 7713.

e) Dalje pristoja sodiščem odločba, če je v prometne svrhe porabljana zemljiščna površina (ploskev) zasebna last ali javno dobro. 23. jul. 1890, š. 8490, Z. B. 1891 4; 10. febr. 1887, š. 456, Budw. 3386; 24. apr. 1885, š. 1139, Budw. 2523; 13. nov. 1884, š. 2478, Budw. 2286;

in sodna odločba se more zahtevati i radi porabe zemljišča za gradnjo ali razširjenje javnega pota brez predidočega razlastilnega postopanja. 28. nov. 1889, š. 13461, GZ. 1891 31; 20. apr. 1881, š. 4463, Zb. 8364; 26. febr. 1873, š. 1599, Zb. 4892; 9. jul. 1885, š. 1870, Budw. 2656;

27. apr. 1859, dz. 71, veljavna za Tirolsko in Predarlsko, s katero se razteza z min. n. 8. dec. 1855, dz. 213, predpisano postopanje pri odkupovanju sveta za gradbo državnih železnic tudi na druge odkupe zemljišč, ki se naj izvrše potom razlastitve za javne namene. Zak. 18. febr. 1878, dz. 30, o razlastitvi v svrho gradnje in obrata železnic, ki določa v § 35.: Prisilna oprava s pravokrepknim razsodilom ali sklenjenim dogovorom ustanovljene razlastitve pristoja političnim oblastvom.

V svrho gradbe, rekonstrukcije, preložitve ali razširjenja kakor tudi za vzdrževanje deželnih, okrajnih in občinskih cest ter potov na N. Avstrijskem potrebna zemljišča, kamenolomi, gramoznice in drugi prostori za dobavo gradiva se morejo zahtevati potom razlastitve. Razsodilo pristoja po meri v ti zadevi obstoječih zakonov in naredeb političnemu oblastvu. Z. 14. jan. 1887, dež. 4.

---

kakor tudi radi motenja v posesti javnega pota po posegu v substanco parcele ali po prilastitvi nje dela. 2. jul. 1889, š. 7700, Now. III, 107; 14. jun. 1887, š. 6773, Zb. 11638; 4. febr. 1880, š. 680, Zb. 7838.

f) Sodišča razsojajo o vprašanju, če obstoja na zasebnem zemljišču v korist javnemu prometu služnost. 5. apr. 1902, š. 2713, Zb. 1902, s. 215; 31. okt. 1900, š. 10829, Zb. 1165;

zatorej se lahko toži občino radi prisvajanja pravice steze čez zasebna zemljišča z actio negatoria pred sodiščem; da je obstoječa pot javna, to ne izključuje zasebnopravnih zahtevkov do potne ploskve. (18. maja 1892. š. 5996, Zb. 14261;

ravnotako more občina radi motenja v posesti pravice hoje in vožnje na zasebnem zemljišču tožiti pred sodiščem. 28. marca 1894, š. 3631, Zb. 15072.

g) Sodišča imajo tudi odločevati o obstoju zasebnih pravic, ki se uveljavljajo na javnem dobru, ter o samo faktični posesti takih pravic. 5. jan. 1897, š. 15367, Zb. 15930; 17. marca 1891, š. 3009, GZ. 1891/20; 26. jul. 1890, š. 5786, GH. 1891/35;

tako sosebno o lastninskih zahtevkih, ki jih kedo stavi do zemljišča proglašenega za javno dobro. Rds. 3. jul. 1889, š. 97, Hye 466.

Glej sicer razsodila k § 454. cp.

18. Ribštvo. Ako ima upravno oblastvo temeljem deželnozakonske določbe, izdane radi ureditve ribštva v sladkih (suhozemeljskih) vodah razsojati o stroških in odškodninah ali o prispevkih k stroškom in odškodninam, mora v svojem razsodilu, če ni doseči dogovora med udeleženci, zaedno določiti rok, v katerem morajo oni, ki se ne zadovoljijo z razsodilom, nastopiti pravno pot in ga obvestiti o tem.

Ta rok se ne sme določiti na manj nego 30 dni od vročitve razsodila.

Priziva ni nikakega na višo politično inštanco zoper razsodilo, izdano v omenjenih stvareh po prvi inštanci in zoper določeni rok.

Izdano razsodilo je izvršljivo takoj, ko je zamujen za nastop pravne poti določeni rok. Če se nastopi pravno pot, tedaj je uporabljati na pravni spor v končnem odstavku § 3. vsebovana določba. § 8., z. 25. apr. 1885, dz. 58.

Deželni ribolovni zakoni ustanavljajo kompetenco političnih oblastev med. dr. za razpravo in razsojo o pokritju ali povračilu stroškov gotove odredbe ali o odškodnini odn. prispevanju k stroškom in odškodninam § 75., z. za Galicijo 31. okt. 1887, dež. 37, iz 1890; § 75., z. za Gorico-Gradiško 17. sept. 1894, dež. 16, iz 1897; § 75., z. za Kranjsko 18. avg. 1888, dež. 16, iz 1890; § 47., z. za Moravsko 6. jun. 1895, dež. 62, iz 1896; § 58., z. za Gor. Avstrijsko 2. maja 1895, dež. 32, iz 1896; § 75., z. za Niže Avstrijsko 26. aprila 1890, dež. 1. iz 1891; § 45., z. za Solnograško 25. febr. 1889, dež. 10; § 75., z. za Predarlsko 21. febr. 1889, dež. 27, iz 1891.

Za posest in pridobitev ribolovne pravice veljajo splošni predpisi o posesti in pridobitvi zasebnih pravic;

---

18. *a*) Ako ni v deželnih zakonih drugače določeno, razsoja o pravici ribolovnega upravičenca, da stopa ob izvrševanju ribolova na tuje zemljišče, civilni sodnik, če tudi se uveljavlja ta pravica za pravico izhajajoča iz ribolovne pravice. 6. maja 1899, š. 3164, Budw. 12801.

b) Pristojnost sodišča za razsojo o tožbi radi motenja posesti se ne odstrani z vgovorom, da je toženec izvrševal le svojo ribolovno pravico. Rds. 16. apr. 1896, š. 67, Hye 751.

poklican je torej v slučaju spora sodnik v razsojo, nekraté upravnim oblastvom pridržanega odkaza ribarnih vod in dovoljenja delitve ribolovnih pravic temeljem tega zakona. Ribolovni cit. z. za Avstrisko pod Anižo, § 2.; za Kranjsko § 2.

19. Šolstvo. Predmeti, ki se tičejo pod katerim koli naslovom javnim šolskim učiteljem od občin danih dohodkov, naj se ne razpravljajo pri sodnih oblastvih ampak odkazujejo političnim oblastvom. Dvd. 13. avg. 1784, zjz. 322, in 13. jun. 17815, zjz. 444.)

20. Trtstvo (vinarstvo). Po z. 3. aprila 1875, dz. 61, o napravah zoper razširjanje trtne uši (Phylloxera vastatrix) in po z. 27. jun. 1885, dz. 3, iz 1886, s katerim se je z. 3. apr. 1875 deloma spremenil in izpopolnil, se ima politično oblastvo izreči o oškodnini, ki se da zemljiškemu posestniku za škodo, provzročeno mu po odredbah, storjenih v svrho odstranitve nalezljivosti, ter o tem, v kateri visokosti se razdeli priznana odškodnina

---

19. *a*) Sodišča imajo razsojati o dajatvah in prispevkih v učne namene, temelječih edino na zasebnopravnih naslovih. 19. apr. 1883, š. 4382, Zb. 9397; 29. maja 1889, š. 1971, Budw. 4714; 14. apr. 1886, š. 4113, Zb. 10998; 14. jul. 1875, š. 185, Hye 85; (14. dec. 1888, š. 13790, Zb. 12487.

b) Zahtevke krajnega šolskega zaklada zoper bivšega načelnika krajnega šolskega sveta radi njegovih baje nerednih uradnih dejanj uveljaviti je pred polit. oblastvi. Rds. 9. apr. 1889, š. 42, Hye 461.

c) Sodišča razsojajo o:

Dolžnosti, temelječi na zasebnopravni dolžnosti, naturalnih dajatev za šolske namene. (Dajatev drv za kurjavo v šolah.) Rus. 10. okt. 1895, š. 4787, Budw. 8884; 5. apr. 1894, š. 1380, Budw. 7818 i. dr.;

o zahtevku na vračilo cerkvenih zemljišč, ki so v užitku učitelja, radi ponehanja naslova uporabe. 20. sept. 1900, š. 3128, Budw. 14522;

o zahtevku države zoper mestno občino na dajatev obljubljenih prispevkov za vzdrževanje gimnazija. Rds. 4. jul. 1899, š. 199, Hye 948.

na vse vinograjske posestnike v oni deželi, v kateri se je pripetila škoda § 4., z. 27. jun. 1885.

Vsakdo, ki se čuti po ugotovljeni odškodnini in razdelitvi prikrajšanega v svojih pravicah, lahko nastopi zoper one, ki so vsled tega na boljem, pravdni pot; to sodno postopanje pa ne ovira izvedbe političnega razsodila. § 9., z. 3. apr. 1875, dz. 61.

Po § 1., zak. za Štajersko 2. maja 1886, dež. 26, s katerim se je izdal viničarski red za Štajersko, se imenujejo viničarji osebe, ki se sprejemajo v službo pred vsem za obdelovanje vinogradov z mezdo v denarju, z drugačnimi prejemki ali obojnimi zaedno, in ki imajo svoje gospodinjstvo. Po § 2. se presojajo medsebojne pravice in dolžnosti med posestnikom vinograda in viničarjem po viničarskem redu, ako ne ustanavlja med njima sklenjena pogodba nikakih drugih določeb. § 27. določa dalje: Vsi spori in vse pritožbe, ki nastanejo med posestnikom vinograda in viničarjem ali njegovimi pomožnimi delavci i. t. d. iz službenega razmerja, se

---

d) Sicer so politična oblastva poklicana v odločbo o prispevkih za dotacijo šol. 1. febr. 1883, š. 350, Budw. 1649; 12. okt. 1881, š. 1580, Budw. 1177; 8. nov. 1869, š. 12573, Zb. 3551.

e) Odpovedi naturalnega stanovanja, prepuščenega učitelju, ni vlagati pri sodišču. 23. avg. 1870, š. 9941, Zb. 3853.

f) Istotako imajo polit. oblastva odločevati o zahtevku javnega narodno-šolskega učitelja zoper občino na plačilo stanarine, ako se ne opira na zasebnopravni naslov. 1. avg. 1900, š. 10465, Zb. 1901/329.

g) Učitelj sme pri sodišču tožiti krajni šolski svet za popravilne izdatke, ki jih je slednji prej dovolil. Okolnost, da imajo šolska oblastva račune pregledati in odobriti, ne izključuje pristojnosti sodišč, ako zahteva od šolske občine povračilo izdaj oseba, ki ni bila za te izdaje zavezana, torej svoj zahtevek opira na civilnopravni naslov. Dvd. 13. avg. 1784, zjz. 322, in 13. jun. 1785, zjz. 444, izključujejo sodni pot le za take predmete, ki se tičejo pod kakoršnimkoli naslovom od občin javnim učiteljem danih dohodkov. 12. apr. 1905, š. 4116, Prs. 1906.

morajo predložiti za trajajočega službenega razmerja in za dobe 14 dni potem predstojniku one občine, v kateri leži dotično vinogradno zemljišče. — Istemu pristoja s prej označenim predpogojem razsoja v vseh pritožbah in sporih, pri katerih gre za vporabo določeb viničarskega reda, ter dalje razsoja o odškodninskih zahtevkih, katere je presojati po viničarskem redu, do najvišega zneska 10 gl.; ako pa presegajo uveljavljeni odškodninski zahtevki znesek 10 gl., mora predstojnik občine najprej poskusiti, da bi dosegel poravnavo, in če ostane ta poskus brezuspešen, odkazati stranke na pravni pot; tem potom se morajo izvesti tudi vsi spori, ki se predlože po preteku 14 dni po razrušenju službenega razmerja.

Dež. z. za Dalmacijo 18. marca 1887, dež. 19, o iztrebitvi jeklenomodrega trtanela (malega škarjota) določa v § 1., da razsoja občinska uprava, če imajo podvzeti na ozemlju občine ali na nje delu, kjer se je pokazal trtanel (Rhinchitis betuleti), vinogradniki (naj si bodo lastniki ali koloni) v svojih vinogradih njegovo iztrebitev tekom danega roka in po enakomerno določenem načinu, ter da je razsodilo obvezno od časa razglasitve, in da nima proti njemu vloženi rekurz odložilne moči; dalje v § 2., da je občinska uprava obvezana, da sama ukrene iztrebitev trtanela na stroške in nevarnost lastnikov in kolonov, ki ne bi bili tekom določenega roka in na predpisan način podvzeli iztrebitve, da se zgodi povračilo stroškov upravnim izvršilnim potom in da se more le zoper njihovo resničnost vložiti tekom 8 dni od dneva vročitve rekurz na okrajno glavarstvo, ki odloča konečno.

21. Uradništvo. V zakonih je utemeljeno, da se ne more tožiti državnih uradnikov radi njih uradnih

---

21. *a*) Tožbo državnega uradnika na povračilo škode radi protipravne opustitve iz službe je možno vložiti pri sodišču. 14. jun. 1899, š. 7282, Przegl. 1900, s. 200;

ravnotako tožbo pri sodišču uporabljenega diurnista na poplačilo dnevnine. 10. apr. 1883, š. 3526, Zb. 10849.

Sodišče pa ni pristojno za presojo disciplinarne odločbe s katero se je odpustil občinski uslužbenec. 16. sept. 1903, š. 8599. Prč. 30/1, 1904;

dejanj nikdar pri civilnem sodišču, in da imej torej civilni sodnik meje svoje sodne oblasti uradoma pred očmi, da tedaj takoj zavrni take tožbe, ki se vlože zoper državne uradnike radi njihovih uradnih dejanj. Dvd. 24. marca 1806. zjz. 758.

Izjema so sodni uradniki vsled z. z dne 12. jul. 1872, dz. 112 (pri 602 cp.).

O vprašanju, če spadajo spori med erarom in cesarskimi uradniki o plači in pristojbinah v pristojnost civilnih sodišč ali političnih oblastev, je odredilo Nj. Veličanstvo z najv. sklepom z dne 10. avg. 1841, da je rešiti upravnim potom terjatve države zoper svoje uradnike in

---

niti za presojo odločbe, s katero se je odpustil iz službe uslužbenec c. kr. državnih železnic. 6. okt. 1903, š. 11004., JB. 03/12.

b) Sodišče je dalje pristojno:

Za tožbo zoper erar na izplačilo zahtevajočemu upniku preodkazanih prejemkov državnega služabnika, ki so se izplačali zavezancu vsled pomote državnih organov. 26. nov. 1901, š. 6975, JB. 1902/17;

za razsojo o zahtevku pokojnine onih uslužbencev c. kr. državnih železnic, kojim ne gre značaj pravih državnih uslužbencev in kojih oskrba je za časa pokoja urejena po posebnem pokojninskem inštitutu. 3. okt. 1899, š. 3939, Zb. 710;

v razsojo o pokojninskem zahtevku pri dvornem gledišču temeljem zasebnopravnega pogodbenega razmerja uslužbencev. 19. dec. 1895, š. 14581, Zb. 15659.

c) Na pravno pot spadajo zahtevki zoper erar na povračilo škode, ki se je prizadejala po uradnih dejanjih finančno- in upravno oblastvenih organov. 31. jan. 1898, š. 1447, Zb. 496; 2. nov. 1892, š. 12759, Zb. 14441; 5. jun. 1877, š. 6687, Zb. 6497; 13. nov. 1860, š. 10978, Zb. 1226 (6. jan. 1900, š. 14387, Przeg. 1901, s. 111):

ne pa zoper občinskega živinozdravnika radi poslovanja po zakonu zoper živinske kužne bolezni. 15. apr. 1903, š. 5187, JB. 1904/14;

niti zoper davčnega eksekutorja radi škode iz kršenja službe. 18. marca 1903, š. 15356, RZ. 04/4.

služabnike, ali slednjih zoper državo, ki se izvajajo zgolj iz službenega razmerja. Dvd. 16. avg. 1841, zjz. 555.

Za Dalmacijo veljajoči zakon 28. febr. 1899, dež. 8, o osnovi pokojninskega zaklada za občinske uradnike odkazuje v § 10. spore o nakazu in odmeri pokojnine občinskih uradnikov, izključivši pravdno pot, upravni razsoji.

22. Ustanove. Nj. Veličanstvo je odobrilo z najv. odl. 15. maja 1841 glede pristojnosti političnih in justičnih oblastev v ustanovnih stvareh naslednje določbe: Odločba o sprejemljivosti ustanove, ki se naj osnuje, o nje spremembi in razveljavi, ter o naložitvi in upravi ustanovinega zaklada, potem skrb, da se doseže od političnih oblastev in onih, ki vživajo ustanovo, spolnitev njihovih dolžnosti, pristoja upravnim oblastvom, pri duhovskih ustanovah pa sporazumno z ordinarijatom. — Nasprotno pa mora nastopati civilni sodnik, če se mora onega, ki je kakor ustanovnik ali mesto njega obvezan, da pokrije ustanovo ali izroči ustanovine rente, prisiliti k opuščeni ali izrecno odrečeni izpolnitvi njegove obveznosti; dalje če hoče kedo iz neizpolnitve alj iz nepopolne izpolnitve ustanovne naredbe izvajati pravice na ustanovno premoženje ali njegov donesek, ali če se zahteva iz kateregakoli zasebnopravnega naslova izdaja za ustanovo določenega premoženja. — Civilni sodnik pa se mora glede vprašanja, če so se izpolnile ustanovne naredbe, zadovoljiti s potrditvijo političnih oblastev, poklicanih v prvi vrsti za nadzorovanje ustanove; zoper to potrditev je pridržan onemu, ki se smatra po njej prikrajšanim, priziv na viša politična

---

d) Tudi je dopustna sodna tožba radi motenja posesti, kadar se je posest motila po dejanjih, državnega organa v izvrševanju njegove službe. 19. okt. 1887, š. 10150, Zb. 12526, (5. febr. 1886, š. 374, Budw. 2903.);

e) Pred sodišče spadajo zahtevki zoper erar radi poneverjenja pri davčnem uradu založene varščine. 3. okt. 1876, š. 9989, Zb. 6249;

in spori, izvirajoči iz rabokupne pogodbe med erarjem in zakupnikom zemljišča, danega v zakup potom politične sekvestracije. 14. apr. 1898, š. 4983, Zb. 117.

oblastva. — Spore pa o vprašanju, če pristoja komu uzitek ustanove ali če mu ga je odtegniti, potem če in pod kakimi modalitetami pristoja komu pravica podeljevanja, ima razsojati le civilni sodnik, ako slone na privatnopravnem naslovu, ali če gre za dokazovanje v smislu sodnega reda. Dvpd. 21. maja 1841. jzj. 41;

23. Vodopravne stvari. Vsako poškodbo, naj si je nastala z dejanjem, kaznjivim po provizornem ladjeplovnem in rečnopolicijskem redu za gorenje- in nižjeavstrijsko progo Donave ali s dejanjem po poizvedenih okolnostih nekaznjivim, je prepustiti, v kolikor je vsled nje prikrajšana zasebna stranka sama ali na svojem premoženju, po določbah odz. presoji civilnega sodnika. Trg. min. u. 31. avg. 1874, dz. 122, § 83. — Ako poškodujejo ladjeplovni podjetniki ali take osebe, za katere morajo oni civilnopravno jamčiti, javne rečne naprave in varnostna dela, zgodi se poizvedba škode po političnem oblastvu, ki si privzame izvedence, poizvedeni povračilni znesek izterja se upravnim potom (istotam § 84.).

Ministrstvi notr. stv. in just. izjavljati povodom vzbujenih dvomov o razlagi obstoječih zakonitih predpisov: da so politična oblastva pristojna za razsojo o

---

22. *a*) Spori o pravnem svojstvu poslednjevoljno ustanovljene duhovne ustanove spadajo v pristojnost sodišč. 12. jan. 1870, š. 10999, Zb. 3660;

ravnotako spori o zahtevkih na vživanje (štipendijske) ustanove, ako se izvajajo iz vsebine po zasebni volji nastale ustanovne naredbe. 25. apr. 1870, š. 123, Hye 3.

b) Ne more pa se pravnim potom rešiti spora, če se nahaja ustanova v poslednjevoljni poklonitvi. 14. jun. 1899, š. 4597, JB., 1901/104; 14. marca 1899, š. 3757, Zb. 546.

c) Ustanovno varuštvo pristoja pol. oblastvom tudi pri ustanovah za sorodnike. Rds. 16. okt. 1899, š. 319, Hye 958.

d) Sodišče ni upravičeno, da odkloni depozitnouradno, po ustanovnem oblastvu zahtevano zaznambo, koji ni zapreka nobena depozitnouradna ovira. 14. maja 1895, š. 5975, Zb. 15489.

tožbah radi motenega obrata vodnih naprav po spremembi toka v to potrebnih voda, ako gre le za obnovitev zatrjevanemu motenju predišlega faktičnega posestnega stanja. Razp. 7. jul. 1860, dz. 172, veljaven za vse dežele.

Vse zadeve, ki se nanašajo na uporabo napeljevanje in obrambo voda po zakonu o uporabi, napeljavi in obrambi voda, spadajo v delokrog političnih oblastev. Glej deželne zakone izišle l. 1870. temeljem z. 30. maja 1869, dz. 33, in sicer za Avstrijsko pod Anižo 28. avg. 1870, dež. 56, § 71.; Avstrijsko nad Anižo, dež. 32, § 75.; Solnograško, dež. 32, § 75.; Češko, dež. 71, § 75.; Moravsko, dež. 65, § 75.; Slezko, dež. 51, § 75.; Koroško, dež. 46, § 75.; Gorico, dež. 41, § 75.; Istro, dež. 52, § 74.; Trst, dež. 44, § 75.; Tirolsko, dež. 64, § 75.; Predarlsko, dež. 65, § 75.; Štajersko, 18. jan. 1872, dež. 8, § 69.; Kranjsko, 15. maja 1872, dež. 26, § 53.; Bukovino, 6. marca 1873, dež. 22, § 70.; Dalmacijo, 9. marca 1873, dež. 32, § 75.; Galicijo, 14. marca 1875, dež. 38, § 75.

Za Dalmacijo določa § 21., z. 9. marca 1873, dež. 32, spremenjen po z. 24. apr. 1887, dež. 26: Če nastanejo vsled zajeza zgradbe zajezi vode, močvirja ali

---

23. *a*) V odločbo zadev, ki se tičejo napeljave, odvoda in zabrambe porabe vodâ, so kompetentna politična oblastva. 20. nov. 1886, š. 3007, Budw. 3258; 19. jan. 1881, š. 5, Hye 232.

b) Pred te spadajo sosebno:

Spori o pravicah za dobivanje vode in o dolžnosti, da se trpi vodovod. 15. jan. 1885, š. 1, Zb. 10385.

Spori o načinu porabe vode, odtekajoče se iz ribnika (kala), če tudi je odtok iz njega zasebna voda. 26. jan. 1900, š. 744, Not. Z. 1901/45;

pritožbe radi zabrambe umetnega odvajanja atmosferičnih padavinskih voda. 5. apr. 1899, š. 2211, Budw. 12685;

spori o načinu izvrševanja vkupne pravice do dobivanja ali porabe vode. 10. okt. 1867, š. 11960, Zb. 6765; 11. nov. 1873, š. 10.848, Zb. 6732;

zadeve, v katerih gre za varovanje oblastveno priznanih pravic do vodne porabe. 14. apr. 1881, š. 663, Budw. 1074;

poškodbe tuje lastnine, mora posestnik jezilne zgradbe odstraniti napake s tem, da poglobi zgradbo ali jo izpremeni n. pr. z napravo pretokov v temelju, ako bi se mu ne provzročila s tem pretehtna škoda. V zadnjem slučaju mora lastnik zgradbe dati oškodovancu le primerno odškodnino. Pod pogojem § 365. odz. se more zgoditi tudi popolna opustitev zgradbe z razlastitvijo. — Politično oblastvo ima razsojati o dopustnosti zahtevane poglobitve ali izpremembe, oz. popolne opustitve zgradbe, o napravi, katera naj se stori, in če se ne doseže dogovora zlepa, o odškodnini pristoječi temu ali onemu. — Če se čuti katera izmed stranek po izreku za prikrajšano, vsled previsoke odškodnine, ji je prosta pot civilne pravde. Vendar se ne sme izvedba odredbe, izdane po političnem oblastvu, zabranjevati, ko je stopilo njegovo razsodilo v pravno moč, ter je v njem izrečeni začasno poizvedeni odškodninski oz. odkupni znesek sodno položen ali zavarovan.

---

spori radi naprav, katere je postavil zemljiški posestnik na svojem zemljišču za porabo njemu pripadajoče vode, ako je pritožnik pridobil pravico do te vode. 22. jan. 1896, š. 460, Zb. 15699; 6. dec. 1883, š. 2607, Budw. 1938;

spori radi zazidanja dosedaj za pristanišče uporabljanega mesta na jezerskem obrežju. 7. okt. 1879, š. 10055, Zb. 7595;

spori radi oneznaženja skupnega studenca. — 22. marca 1887, š. 3280, Zb. 11511.

pritožbe radi zaprtega pritoka iz mestnega vodovoda v zasebno hišo. 15. jul. 1879, š. 7893, Zb. 7542;

zahtevki na povračilo izdatkov za osnaženje javne vode, izvedenega vsled oblastvene odredbe. 19. marca 1891, š. 1624, JB. 1891/20;

odločbe o zemljiški lastnini pri uravnavnih gradbah, ako oni, na čegar stroške se izvrši regulacijska gradba, temeljem zakona zahteva lastnino s tem pridobljene zemlje. 17. nov. 1882, š. 2371, Budw. 1561.

c) Pred sodišča spada:

Spor o pravici do porabe zasebne vode ali do dobivanja vode iz nje, ako se opira ta pravica na

Po zakonu 30. jun. 1884, dz. 117, v nekvarni odvod hudournikov (gorskih voda) § 14. razsoja politično deželno oblastvo o razlastitvah ali drugih odredbah, katere je podvzeti v svrho izvedbe projekta, in o odškodninskih vprašanjih, stoječih s tem v zvezi, ter določa roke zapalosti posameznih odškodninskih zneskov. Zoper odločbo deželnega oblastva je odprt priziv na poljedelskega ministra, ki odločuje, ako gre za projekt oz. za razlastitve in druge odredbe, katere je podvzeti v izvedbo projekta, konečno glede stanu v zvezi stoječih odškodninskih vprašanj pa s pridržkom v § 15. označenega nastopa pravne poti.

Po § 15. je svobodno vsakomur, ki ni zadovoljen z odločbo poljedelskega ministra ob odškodninskem vprašanju, da zahteva tekom 30 dni po vročitvi odločbe sodno pozvedbo in ugotovitev odškodnine pri onem okrajnem sodišču, v čegar okolišu leži predmet odredbe,

---

zasebnopravni naslov. Rus. 24. febr. 1898, š. 1016, Budw. 11451; 8. jul. 1897, š. 3860, Budw. 10918 i. dr.;

razsoja o tem, čegava zasebna lastnina je kako vodovje. 10. jun. 1887, š. 1652, Budw. 3577;

dalje o tem, je li razsod o vodni sporni stvari veljaven. 17. jan. 1895, š. 110, Zb. 15374.

d) Le sodni izrek more solastniške naprave za vodno vporabo prisiliti v dejansko delitev skupne vodne moči. 18. jan. 1889, š. 3562, Budw. 4475.

e) Sodišča razsojajo o motenju v posesti:

Provzročenega pri gradbi vodovoda. 27. maja 1903, š. 7827, Zb. 1903/636;

pravice do dobivanja vode (do porabe, do napeljave). 2. jun. 1887, š. 6366, Zb. 11621; 1. dec. 1885, š. 13719, Zb. 10809; 10. maj. 1882, š. 5099, Zb. 8984 i. dr. (1. apr. 1879, š. 2767, Zb. 7395);

če tudi se je motenje zgodilo z naredbo občinskega predstojništva. 3. apr. 1889, š. 3785, GZ. 1889/23 (27. nov. 1877, š. 13614, Zb. 6670);

ali krajnega šolskega sveta. 11. jan. 1888, š. 14497, Zb. 11994;

ali političnega oblastva. 23. nov. 1886, š. 13456, Zb. 11267; 5. nov. 1879, š. 11990, Zb. 8695;

ki utemeljuje odškodninski zahtevek. Pozvedba in ugotovitev odškodnine sodnim potom se ima zgoditi zmisloma porabljajoč predpise z. 18. febr. 1878, dz. 30, o razlastitvi v svrho gradnje in obrata železnic; v § 24. ravno omenjenega zakona odrejena sestavitev in razglas posebne liste izvedencev pa ima izostati v zadevah tega zakona.

Po § 17., istega z., odločuje, v kolikor gre za zahtevke zoper posestnike zemljišč v smislu § 3., za koje v projektu ni skrbljeno, polit. okrajno oblastvo takoj v 1. in deželno oblastvo v 2. in zadnji upravni stopinji, s pridržkom nastopa pravne poti po meri § 15.

Politična izvršba je dopustna:

V izterjanje vodovodnih pristojbin v Mürzzuschlagu po § 80., od. 3, obč. reda za Štajersko, v smislu § 4., z. 22. apr. 1894, dež. 27; potem v Bodenbachu za

---

ali če se je zgodilo z zabrambo pristopa k zapornicam v svrho ugotovitve vodnega prestopka. 8. febr. 1887, š. 1136, Zb. 11436;

ali glede namakalne naprave. 3. novembr. 1899, š. 8701, Budw. 13310; 14. sept. 1899, š. 12712, Zb. 702; 22. okt. 1889, š. 11536, GH. 1890/12;

ali o posesti pravic na vodni zgradbi. 6. marca 1889, š. 2461, GH. 1889/36.

f) Pred politična oblastva pa spadajo pritožbe radi motenja posesti po gradnji varnostne naprave proti povodnji. 2. nov. 1883, š. 12700, Zb. 9633;

dalje pritožbe radi motenja posesti mlinov na ladijah v plovnih rekah. 7. marca 1876, š. 2651, Zb. 6054;

ravnotako pritožbe radi motenja v posesti nasadov, napravljenih v varnost obrežja. 13. okt. 1880, š. 10429, Zb. 8138.

g) Pred sodišča spadajo:

Tožbe radi zambrambe odvajanja dežnice na tuje zemljišče ali radi prouzročitve takega odvajanja. 11. jul. 1894, š. 8242, Zb. 15177; 23. dec. 1873, š. 11964, Zb. 5181;

pristojnost političnih oblastev radi odvajanja in obrambe padavinskih voda pa se ne odstrani s tem, da se je sklenila nagodba o sodni tožbi, tikajoči se iste stvari. 19. nov. 1885, š. 2975, Budw. 2783.

vodoprejemne davščine, z. 23. apr. 1895, dež. 36, za Češko (§ 11.); za izterjanje tarifne vodne pristojbine za prejem vode v zasebne svrhe iz vodovoda, zgrajenega in vzdržanega po trgu Marija Celje, z. 20. apr. 1896, dež. 35, za Štajersko (§ 7.); za izterjanje vodnega novčiča in vodnih pristojbin v Aflencu, z. 11. jun. 1898, dež. 54 (§ 10.); v izterjanje davščin za javni vodovod mesta Knittelfeld, štaj. dež. z. 4. sept. 1899, dež. 67; Liezen, štaj. dež. z. 7. sept. 1900, dež. 48, Frohnleiten, štaj. dež. z. 17. okt. 1901, dež. 58; v Passeulu, z. 10. apr. 1904, štaj. dež. 56, za izterjanje vodnih naklad in denarnih kazen v mestu Wolfsbergu na Koroškem, z. 1. nov. 1902, dež. 21, za Koroško (§ 10.); v Porečah ob Vrbskem jezeru, z. 24. sept. 1902, dež. 17; v Velikovcu, z. 31. okt. 1903, dež. 36 za Koroško (§ 10.).

24. Vojaštvo. Dvpd. 28. jul. 1843, zjz. 726: Po transportih remont oškodovana stranka more sicer uveljavljati svoje odškodninske zahtevke zoper vojaški erar

---

h) Pred sodišča spadajo tudi:

Spori radi zmanjšanja vodnega pritoka iz mestnega vodovoda, odrejenega iz javnih ozirov. 1. sept. 1891, š. 10378, GH. 1891 52;

povračilni zahtevki radi porabe zemljišča v regulacijo reke, ako se opira zahtevek na dogovor, sklenjen med strankama. 15. febr. 1894, š. 950, Zb. 15024;

actio negatoria radi odlaganja in odvoza šute in peska iz reke. 10. apr. 1894, š. 4239, Zb. 15.088;

spori o pravici do dobivanja ledu iz javnih rek, zahtevani temeljem privatnopravnega naslova. 22. nov. 1887, š. 10272, Zb. 11843;

spori radi motenja v posesti take pravice do dobivanja ledu. 12. maja 1886, š. 5712, Zb. 11034; 22. avg. 1882, š. 8827, Zb. 10847; (12. nov. 1879, š. 12306, Zb. 7648);

spori o obstoju pravic do vodne porabe, nastali povodom razglasitve teh pravic, ukrenjene po upravnih oblastvih. 27. okt. 1876, š. 235, Hye 121.

i) Spori radi motenja v posesti prevozne pravice na sladkem jezeru ne spadajo pred sodišče. 19. jul. 1876, š. 132, Hye 113.

navadnim pravnim potom, vendar pa more dobiti svojo zadovoljitev tudi upravnim potom, če prijavi svojo škodo dotični krajevni gosposki, kakor hitro ji (stranki) je prišla v znanje in v času, da se more škoda in nje vzrok temeljito poizvediti. Krajevna gosposka mora takoj, ko se ji je storila taka prijava, brez odloga napraviti, privzemši dva ali vsaj enega zapriseženega izvedenca, ogled, povabiti k temu poveljnika remontnega transporta, če je še v kraju ali njegovi bližini, in če se ne more pritegniti tega, poklicati h komisiji, kolikor je mogoče, drugega v bližini se nahajajočega častnika ali vojaškega uradnika, v vsakem slučaju pa uradno za to skrbeti, da se poizve ne le znesek škode nepristransko in natančno, posebno pa še, če so jo provzročile ravno vojaške remonte, in v koliko, v katero svrho naj zasliši morebitne priče sumarično na zapisnik. Ta zapisnik je vposlati nemudoma na okrožni urad v daljno uradno poslovanje.

Ako se pri mobilizaciji oborožene sile ali njega dela ukaže nabor za oborožbo potrebnih konj, pri katerem imajo posestniki konj dolžnost, da prepuste na poziv političnih oblastev državi proti primerni odškodnini svoje za vojno službo sposobne konje, ni proti odločbi za nabor in asentiranje konj določene naborne komisije in tudi zoper pozvedeno cenilno ceno dopusten niti rekurz, niti pravni pot. Z. 16. apr. 1873, dz. 757, § 9.

Zaostale vojaške takse so izterjati s politično izvršbo. Z. 13. jun. 1880, dz. 70, § 10., od. 2.

---

24. *a)* Pred sodišča spada:

zahtevek proti erarju za odškodnino, provzročeno po službooprav ljajočem vojaku vsled rabe orožja. Rds. 10. jul. 1901, š. 290, JB. 1902 311 (5. sept. 1893, š. 10332, Zb. 14799);

sodišče mora svojo sodbo temeljiti na odločbo vojaškega oblastva, je li bila poraba orožja upravičena ali ne. 4. febr. 1902, š. 959, uzb. 524.

b) Upravna oblastva imajo ugotoviti škodo posestnikom zemljišč, provzročeno po vojaških vajah. 20. marca 1894, š. 3352, Zb. 15065;

Vodstvo nastanjevanja (ukvartiranja) vojaštva pristoja političnim oblastvom. O morebitnih pritožbah sodijo ista upravna oblastva v predpisanem stopinjskem redu. Ces. n. 15. maja 1851, dz. 124, § 2.

25. Zdravstvo in zavarovanje. Po § 38., z. 30. marca 1888, dz. 33, se izterjujejo pri bolniškem zavarovanju delavcev zaostali zavarovalni prispevki upravnim potom.

Po § 41. istega z. razsoja spore med delodajalci in delojemniki, o izračunanju in o pridržbi prispevnih deležev (§ 36.) odpadajočih slednjim, potem spore, ki nastanejo med delodajalci in bolniškimi blagajnami o obveznosti za dajatev prispevkov ali o povračilu, koje je dati po § 32., v vseh slučajih nadzorno oblastvo (politično oblastvo prve stopinje, politično dež. oblastvo, min. notr. stvari, § 19.). Spore, ki nastanejo o povračilnih zahtevkih označenih v §§ 64. in 65., med občinami, obvezanimi v preskrbo siromakov, med ustanovami in korporacijami, med zavarovalnicami, osnovanimi v smislu tega zakona o zavarovanju delavcev zoper nezgode in med bolniškimi blagajnicami, označenimi v tem zakonu, razsojajo politična deželna oblastva. Isto velja o sporih za povračilne zahtevke bolnic zoper v tem zakonu označene bolniške blagajne, ter o sporih teh bolniških blagajen med seboj, ako se niso odkazali ti spori po § 39. zveznemu razsodišču (§ 66. pozv. z.).

---

ter pred sodišči ni dopustna tožba radi motenja posesti po uporabi zemljišč v vojaške strelne vaje ali po varnostnih odredbah, ki se ukrenejo od vojaških oblastev ob strelnih vajah. 19. jun. 1894, š. 6958, Zb. 15150; 3. avg. 1892, š. 9115, Zb. 14340.

c) Politična oblastva imajo glede vkvartiranja odločati tudi o tem, kakošno dajatev se more po zakonu zahtevati od občine ali posameznika. 12. jul. 1889, š. 2509, Budw. 4810.

Pristojbine so dalje odločati o zahtevkih na povračilo škode, ki se je ob vojni provzročila po vojaških vkvartiranjih ali okupacijah ali po odredbah vojaških poveljnikov. 9. jul. 1878, š. 7683, Zb. 7060; 24. apr. 1878, š. 81, Hye 154.

Spori, ki nastanejo iz zavarovalnega razmerja med rudniškimi posestniki na eni in bratovskimi skladnicami ali njih člani na drugi strani, razsojajo politična oblastva sporazumno z rudniškim oblastvom. Z. 28. jul. 1889, dz. 127, § 21.

Politična izvršba je določena v izterjanje lečilnih troškov na Gališkem s z. 28. jul. 1897, dež. 47, § 8.

26. Zemljišča, njih bremena, agrarske operacije (razdelba, zložitev) i. t. d. U. min. notr. stvari in just. 3. sept. 1855, dz. 161, veljaven za vse kronovine razun Dalmacije, izvršujoč pat. 5. jul. 1855, dz. 130, ki je določal pristojnost deželne komisije za odkup in regulacijo zemljiških bremen in sodišč za razpravo dotičnih pravnih sporov, je izgubil veljavnost deloma s z. 7. jun. 1883, dz. 94 (o razdelbi skupnih zemljišč in o regulaciji dotičnih užitnih in upravnih pravic), deloma pa s posebnimi niže pozvanimi deželnimi zakoni, sklenjenimi za vse kronovine, razun za Koroško, za katero se še ni sklenil tak zakon.

Enako glaseča se določila omenjenih deželnih z. so:

Oblastvo za odkup in regulacijo zemljiških bremen ne deluje več glede vseh v §§ 1. in 2., pat. 5. jul. 1853, dz. 130, označenih pravic, katere se do 8. jan. 1889 niso prijavile, oz. provocirale pri tem oblastvu.

Spori o obstoju ali neobstoju takih pravic, ter o točkah imenovanih v § 7., ces. pat. 5. jul. 1853, pod *a)* do vštevši *f)*, se morejo torej odslej razsojati le po sodiščih v sumaričnem postopanju. Odkup ali regulacija označenih pravic pa se mora, če so nesporne ali ugotovljene sodnim potom, na prošnjo upravičencev ali zavezancev izvesti mesto po oblastvih za odkup in regulacijo zemljiških bremen po političnih oblastvih.

---

25. *a)* Sodišča sodijo o odškodninskih zahtevkih bolnic zoper proste društvene bolniške blagajne radi oskrbe nje prostih članov. 29. sept. 1898, š. 37660, Budw. 13165.

b) V izterjanje bolniških zavarovalnih prispevkov iz zapuščine so kompetentna upravna oblastva. Rds. 15. jan. 1902, š. 500, uk. 1902, s. 74.

c) Gl. r. zgoraj pod 4. *d* in 4. pri § 42.

Navedeni z. so večinoma z dne 8. jan. l. 1889 in se nahajajo v dotičnih zakonikih:

Za Avstrijo pod Anižo, dež. 8, §§ 1., 2. in 4.; — za Avstrijo nad Anižo, dež. 4, čl. 1., 2. in 4.; — za Moravsko, dež. 10, §§ 1., 2. in 4.; — za Šlezijo, dež. 11, §§ 1., 2. in 4.; — za Tirolsko, dež. 4; — za Predarlsko, dež. 7; — za Gorico-Gradiško in Istro, dež. 5 in 6, §§ 1., 2. in 4.; — za Trst, dež. 4, čl. 1., 2. in 4.; — za Štajersko, dež. 6, §§ 1., 2. in 4., in za Kranjsko dež. 7, §§ 1., 2. in 4. — Enake določbe so se ukrenile — z veljavnostjo od razglasilnega dne dotičnih deželnih z. — za Češko, z. 12. apr. 1886, dež. 36, — za Bukovino, z. 14. avg. 1893, dež. 23, — za Galicijo, z. 24. marca 1895, dež. 20 in za Solnograško z. 29. jan. 1890, dež. 11.

Agrarske operacije. *a)* Za razpravo in razsojo o vseh dejanskih in upravnih razmerah, ki ne morejo ostati, če se izvede zložitev (komasacija) poljedelskih zemljišč, v svojem dosedanjem stanju, — izvzemši pred rednega sodnika spadajoče spore o lastnini in posesti zemljišč, pritegnenih v zložitveno postopanje, in izvzemši one stvari, ki se tičejo železnic ali javnih potov ali ki se urejujejo po stavbenem redu — so pristojni zaprisežen krajevni komisarji, deželne komisije pri političnih deželnih oblastvih in ministerijalna komisarja v poljedelskem ministrstvu. Z. 7. jun. 1883, dz. 92, §§ 6. in 7.

b) Ista oblastva so pristojna v postopanju ob razdelbi (delitvi) zemljišč ter v postopanju ob regulaciji (uravnavi) vkupnih užitnih in upravnih pravic na zemljiščih, ki ostanejo nedeljena, glede kojih obstoje 1. ali med bivšimi gosposkami in občinami ali bivšimi podložniki ter med dvema ali več občinami vkupne posestne in porabne pravice, ali 2. katera se vkupno ali menjaje porabljajo po vseh ali gotovih članih občine, enega ali več oddelkov občine, soseščin ali podobnih agraričnih vkupnostih (razredi kmetovalcev, z ustanovo obremenjenih, singularistov i. dr.) vsled osebnega ali s posestvom zvezanega članstva, ali po soupravičencih na menjalnih ali spreminjalnih zemljiščih, kakor so v posameznih deželah. Tem tako določenim oblastvom pristoja tudi razprava in razsoja sporov, ki nastanejo med deležniki predstoječe označenih zemljišč (§ 2., lit. *c* tega z.) o posesti ali lastnini na posameznih delih teh zemljišč, potem

razprava in razsoja o morebitnih protidajatvah za porabo takih zemljišč ali njih posameznih delov in morajo ta oblastva vselej že ob početku svoje delavnosti preiskavati obstoj gorenjih predpogojev svoje pristojnosti. Z. 7. jun. 1883, dz. 94, § 1.

Določila teh zakonov so stopila doslej v veljavo na Nižeavstrijskem, Moravi, Koroškem, Kranjskem, Solnograškem, Šleskem in v Galiciji.

c) S tema agrarnima zakonoma je v zvezi z. 7. jun. 1883, dz. 93, ob očiščenju gozdnega sveta od tujih osredkov (enclav) in zaokroženju (arondiranju) gozdnih mej.

Za Koroško veljajo k *a)* z. 30. marca 1904, dež. 18; k *b)* in *c)* z. 5. jul. 1885, dež. 23, in 24. febr. 1891, š. 18, ter min. n. 18, dec. 1886, dež. 2, l. 1887, in razglas 22. dec. 1887, dež. 40.

Za Kranjsko veljajo k *a)* z. 7. nov. 1900, dež. 28, in n. 9. jul. 1903, dež. 9; k *b)* z. 26. okt. 1887, dež. 2, l. 1888; in n. 30. jul. 1888, dež. 17, z razglasom 17. avg. 1888, dež. 18, ter premembami v z. 3. sept. 1894, dež. 27; k *c)* z. 26. okt. 1887, dež. 3, 1888.

Z. od 11. Siečnja (januvarija) 1878, dz. 9, kojim se izdaju ustanove glede odnošaja kontadina i kolona (seljana i kmetova) u današnjih sudbenih kotarih dubrovačkom, captatskom, stonskom i pelješačkom u kraljevini dalmatinskoj.

S privolom jedne i druge kuće vieća cesarevinskoga naredjujem, kako sliedi:

§ 1. Ukida se ovim ona dužnost, po kojoj je u sadašnjih sudbenih kotarih dubrovačkom, captatskom, stonskom i pelješačkom kontadin kao takov imao stanovitih dana u godini davati robotu.

§ 2. Kao naknadu za ovu robotu, u koliko ista pristoji po pravilih do sada postojećih, imat će kontadin padronu, ako o tom medju strankami nepodje za rukom ina kakova pogodba, platjati godišnju svotu od pet forinti po izmaku godine i unapredak kao što treba starati se za uzdržavanje kuće, kao i iz svoga podmirivati obične popravke. Imat će on takodjer u svih slučajevih namirivati svaku javnu daću, koja se platjati ima od kuće kontadinske, ter što se tiče utjerivanja naknade za ovu daću uporavljivat

će se postupak, koji je za utjerivanje poreza od kolona putem upravnim ustanovljen.

§ 3. Ako se odnošaj kontadinski razvrgne, tad u onih slučajevih, gdje po pravilih do sada obstojećih ide kontadina odšteta za to, što je zemljište, na kojem se odnošaj kontadinski osniva, u kojem bud' obziru poboljšao, imat će se vriednost tih poboljšicah, ako nebude ine nagodbe, još prije, nego što kontadin zemlju dotično ostavi, ustanoviti po obostrano naredjenih ili — ako u tom bude kakovih zaprieka — po sudbeno imenovanih vještacih kao obranicih, ter dužnost plateža izreći u obliku obraničke presude, za koju neima priziva.

To isto valja pri ustanovljivanju kake štete, prouzročene tim, što je kontadin zemlju pogoršao, tako i naknade, koja se za to imade dati.

§ 4. Svekolike razpre, koje se iz kontadinskoga odnošaja porode izmedju padrona s jedne i kontadina s

---

26. *a)* Spori, ki nastanejo v postopanju radi odkupa zemljiških bremen o pravnem naslovu denarnih in naturalnih dajatev kaki šoli, imajo razsojati sodišča. Ras. 8. apr. 1889, š. 40. Hye 459;

ravnotako spadajo v pristojnost sodišč oni spori, ki nastanejo med strankami naknadno iz razsodil, izdanih po oblastvih za odkup zemljiških bremen, ali iz dogovorov po njih odobrenih. Rds. 20. okt. 1890, š. 126, Hye 490.

ravnotako so sodišča pristojna v ugotovitev ugasnitve emfitevtične najemninske dolžnosti. 29. dec. 1898, š. 17560, Zb. 437.

b) Izvedba regulacijske poravnave, sklenjene o gozdnih zemljiščih, pa spada v pristojnost pol. oblastev. 21. sept. 1888, š. 2193, Budw. 4236; 28. sept. 1887, š. 2534, Budw. 3672; in dr.;

c) Izvršba razsodil o regulaciji gozdnih servitut tudi ne spada v sodno kompetenco. 26. febr. 1889, š. 1749, GZ. 1889/39, vendar pa so ta po razpustu posebnih odkupnih oblastev pristojna v razsojo o neprijavljenih pašnih služnostih. 17. avg. 1888, š. 6381, Zb. 12308;

potem za razsojo sporov med družabniki pašnje o obstoju in obsegu posameznim pripadajočih užitnih pravic 7. apr. 1886, š. 4138, Zb. 11091;

druge strane, a tako i razpre izmedju padrona i kolona njihovih iz odnošaja kolonskoga, ujedno s razprami o smetanu posiedu, idu pod sudbeno oblast civilnoga sudca.

§ 5. Odluke pravomoćne, što su ih do nastale krieposti ovoga zakona o takovih razprah, koje su po §-u 4 od sada doznačene sudovom, izrekle vlasti političke, kao i nagode, o takovih razprah pred političkimi vlastmi sklopljene, jednake su u smislu § 385 sudovnika za Dalmaciju sudbenim osudam ili nagodam.

§ 6. in 7. imata določila o izvršbi tega zakona, ki je stopil v moč 1. jan. 1879. K izvršbi § 2. je dalm. vlada izdala u. 10. jun. 1878, dež. 50.

Z. 21. jun. 1882, dz. 81, daje deželni banki kr. Gališke in Lodomerske z nadvojvodino Krakovsko pravico, da izterjava zaostale obresti in anuitete od svojih hipotekarnih terjatev političnim prisilnim potom.

---

dalje za razsojo o lastnini gozda, kateri se je glede servitut podvrgel regulaciji 23. maj. 1882, š. 5578, Zb. 8997;

in za razsojo o motenjih posestnega stanja, urejenega in ustanovljenega po razsodilu komisije za regulacijo zemlj. bremen. 4. marca 1879, š. 2414, Zb. 7358.

d) Ako se zahteva razdružitev lastninske vkupnosti na zemljiščih v smislu odz., tedaj je poklicano v razsojo sodišče. 26. maja 1899, š. 7175, Zb. 624.

e) Sodišča so pristojna za tožbo onega, ki hoče staviti poslopje, zoper posestnika jamskih mer na ugotovitev prostosti lastnine. 27. febr. 1900, š. 1354, Zb. 903;

za razsojo o zahtevku na povračilo škode, provzročene po obratu rudokopnega podjetja. 18. jun. 1879, š. 1220, Budw. 516

ter za spore iz poravnave, po kateri se določajo omejitve v rudarstvu. 21. marca 1899, š. 2971, Zb. 554. Budw. 14.335.

f) Sodišča imajo odločati, če je za odpis zemljišč in za otvoritev novega vložka pri deželni deski potreben konsens političnega oblastva. 15. junija 1900, š. 4297,

Odtegnjen je pristojnosti sodišč zahtevek, da se napravi sprememba na novi gradbi v smislu dogovora med mejaši, sklenjenega in oblastveno protokoliranega. 30. marca 1897, š. 3690, Zb. 15.999.

27. Železništvo. Vprašanja, ki se nanašajo na izvedbo določeb trg. min. n. 14. sept. 1854, dz. 238, o podelitvi koncesije za gradbe zasebnih železnic, so izključene od pravne poti in spadajo pred upravna oblastva (istotam § 13.).

Po § 8. z. za Štajersko 11. febr. 1890, dež. 22, o pospeševanju lokalnega železništva na Štajerskem, je deželni odbor upravičen, da postopa, če zaostanejo interesentje s svojimi dajatvami za štajerski zaklad v svrho lokalnih železnic ali za pokritje potrebščin za obrestovanje in plačanje stavbene glavnice h kaki lokalni železnici, radi njih izterjanja napram okrajem ali občinam v zmislu z. 25. maja 1875, dež. 27, oz. zoper druge interesente s polit. izvršbo.

---

27. *a)* Sodišča imajo razsojati o povračilnih zahtevkih zoper železniška podjetja radi škode, storjene po gradnji železnice ali po obstoju železnice na javnem ali zasebnem dobru. Rds. 20. okt. 1898, š. 342, Hye 919; 16. nov. 1895, š. 5342; Budw. 9016; 19. febr. 1884, š. 1885, Zb. 9889; 14. febr. 1871, š. 1373, Zb. 4049; 20. jul. 1864, š. 5237, Zb. 1948; 28. okt. 1862, š. 6190, kj. 49;

ter o sporih radi motenja posesti, katera se store po podjetju pripravljalnih del za gradnjo železnice. 23. maja 1894, š. 6170, Zb. 15126, (23. nov. 1887, š. 12753, Zb. 11851.)

b) Sodišča niso pozvana za razsojo o zahtevkih, koje stavijo koncesijonarji železnice zoper državo iz naslova koncesijske garancijske dolžnosti. 1. jul. 1892, š. 2146, Budw. 6711, 18. sept. 1877, š. 8812, Zb. 6555.

niti za spore med železniškimi družbami radi uničenja koncesije. 24. sept. 1867, š. 6815, Zb. 2859;

niti za razlago železniške koncesijske listine, za kojo so pristojna izključno upravna oblastva. 18. jun. 1901, š. 7735, GH. 1902/19; tudi ne za preskušnjo odredbe, ukrenjene po železniškem ravnateljstvu disciplinarnim potom. 17. nov. 1887, š. 12788, Zb. 11840; 13. dec. 1883, š. 7958, Zb. 9699, (Rus. 18. apr. 1898, š. 63, Hye 862.)

c) Izvedba preložitve železniškega prelaza, odobrene po političnem oblastvu, ne upravičuje k tožbi radi motenja posesti. 12. avg. 1901, š. 12734, GH. 1902/52.

Po § 9. z. za Galicijo 17. jul. 1893, dež. 42, o pospeševanju železništva niže vrste se na zahtevanje dež. odbora s polit. izvršbo izterjavajo zaostale prispevne dajatve stranek, v koje so se zavezale, kakor interesentje (§ 2.), ko je dežela gradila železnice niže vrste.

Slična določila imajo z. 12. in 16. maja 1895, dež. 18, za Solnograško in dež. 54, za Moravo o pospeševanju železnic niže vrste.

Enake določbe vsebujejo z. 3. jun. 1895, za Slesko dež. 45, 22. jun. 1895, za Gor. Avstrijsko, dež. 20, 28. maja 1895, za Niž. Avstrijsko, dež. 32, 17. jan. 1896, dež. 7. za Kranjsko (§ 6.).

28. Živinarstvo. Izrek o odškodnini, ki se da v povračilo navadne vrednosti iz državnega zaklada za one živali, katere pobijejo vsled oblastvene odredbe v svrho ugotovitve, je li obstoje nalezljive živinske bolezni izvzemši stekline, potem za živali pobite radi suma smrkavosti, pri katerih pa se najde, da niso na smrkavosti obolele, stori politično deželno oblastvo, dopuščajoč priziv na ministrstvo notranjih stvari. Z. 29. febr. 1880,

---

d) Spori radi prevzetja uradnikov ob izvršitvi državne odkupne pravice, pridržane v železniški koncesiji, spadajo v pristojnost upravnih oblastev. Plr. 8. jan. 1895, š. 14831, Zb. 15360.

e) Od pravne poti so izključeni spori med podjetji malih železnic radi križanja tira. 23. marca 1898, š. 4046, Zb. 74.

f) Pred sodišča ne spadajo spori radi motenja v posesti potne pravice, ker se je zabranila poraba železniškega zemljišča. 8. nov. 1887, š. 12588, Zb. 11827; 31. avg. 1887, š. 9849, Zb. 11728.

g) Sodišča so pristojna za odločbe o dolžnosti železnice v odškodovanje radi opustitve naprav za varstvo meječih zemljišč. 17. dec. 1901, š. 17115, GH. 1902/35;

o vprašanju, v koliko nasprotujejo pravice drugih oseb (zemljiščne služnostne pravice) izvedbi železniške gradnje. 25. maja 1893, š. 1478, Budw. 7276;

o odškodninskem zahtevku radi omejitve rudarjenja vsled gradnje železniške proge. 17. marca 1897, š. 2463, Zb. 15993.

dz. 35, o odvračanju in zatiranju kužnih bolezni pri živini § 40. — Ako se v kazenski sodbi političnega ali morsko-zdravstvenega oblastva komu povračilo škode prireče ali odreče, dano je onemu, ki se s tem izrekom ne zadovoljuje na voljo, da se poprime v uveljavljenje svojih zahtevkov redne pravne poti (istotam § 49.).

Povračilo poškodeb nastopivših na lastnini zasebnikov po postavitvi sanitetnih kordonov iz državnega zaklada se daje le v slučajih, če je poškodba posledica zahtevka, ki ga je stavila v to poklicana avtoriteta na zasebno lastnino, da ukrene potrebne naprave v svrho postavitve in vzdržanja kordona, in če poškodovanec odškodnino dejansko zahteva. O določbi odškodninskega zneska je najpoprej razpravljati političnim potom, ter je poskusiti, da se pobota z oškodovancem zlepa; dovolitev odškodnine iz državnega zaklada samega ima pa podeliti združena dvorna pisarna v sporazumljenju z občo dvorno zbornico. V slučajih, v katerih se političnim potom ne da zlepa pobotati in v katerih stranka zahteva odškodnine, odkazati je zahtevek na pravno pot. Dvpd. 13. maja 1832, zjz. 2563.

Stopinjsko razmerje sodišč.

§ 2. Na prvi stopinji so za izvrševanje te sodne oblasti pristojna[1] okrajna sodišča[2], okrožna ali deželna sodišča, trgovinska sodišča in pa trgovinska in pomorska sodišča.

Posebna okrajna sodišča za trgovinske in pomorske stvari se zastran izvrševanja sodne oblasti v trgovinskih in pomorskih stvareh ustanové v vseh krajih, v katerih je samostalno trgovinsko sodišče ali pa trgovinsko in pomorsko sodišče.[3] Z ukazom se smejo taka okrajna sodišča za trgovinske in pomorske stvari ustanoviti tudi v drugih krajih.

[1] Za sindikatne pravde viša deželna sodišča: § 600. cp. Čl. VI. š. 4 jn.

[3] Tudi izvršilna sodišča, glej §§ 17—23. ir. in u. z dne 24. jun. 1897, dz. 157 (pri § 23. ir.), obrtna sodišča: z. 27. novembra 1896, dz. 218.

[3] Na Dunaju, v Trstu in v Pragi. Čl. VIII., š. 2 jn.

§ 3. Pritožba na višo stopinjo zoper sodbe in sklepe okrajnih sodišč (priziv, rekurz)[1] gre na drugi stopinji k okrožnim in deželnim sodiščem, ako pa je priziv[2] obrnjen zoper sodbo okrajnega sodišča,[3] katero jo je izreklo izvrševaje trgovinsko in pomorsko sodno oblast ali sodno oblast v stvareh rudarstva, ter jo temu primerno označilo, gre ta priziv k trgovinskim sodiščem, trgovinskim in pomorskim sodiščem, k trgovinskim senatom (odsekom) ali k senatom okrožnih in deželnih sodišč, pristojnim za izvrševanje sodne oblasti v stvareh rudarstva.[4]

Na tretji stopinji razsoja o pravnih pomočkih[5] zoper sodbe in sklepe okrajnih sodišč (o reviziji, rekurzu) najviše sodišče.

[1] 461 sl. cp., 514 sl. cp. V izvanspornih stvareh § 9., sl. pat. 9. avg. 1854, dz. 208.

O rekurzih zoper obrtna sodišča §§ 16., 17., 18., 30., 31. os. [2] ali rekurz po 55 cp., in 207, od. 2, or. [3] 446 cp. [4] F. 87_2. [5] 502 sl., 519, 528 cp.

§ 4. Zoper sodbe in sklepe, ki jih izrečejo na prvi stopinji okrožna in deželna sodišča in pa trgovinska sodišča, gre pritožba na drugi stopinji (priziv, rekurz) k višim deželnim sodiščem, na tretji stopinji (revizija, [dosodna pritožba], rekurz) pa k najvišemu sodišču.

Izvrševanje sodne oblasti pri rednih sodiščih.

§ 5. Pri okrajnih sodiščih izvršuje sodno oblast eden ali več posameznih sodnikov.[1]

Ti so predstojnik okrajnega sodišča (okrajni sodnik) in tisti za opravljanje sodniške službe usposobljeni sodniški uradniki okrajnega sodišča o katerih izreče[2] predstojnik nadrejenega višega deželnega sodišča, da imajo oblast, pri tem okrajnem sodišču samostalno opravljati sodniško službo v državljanskih pravnih sporih ali v stvareh nesporne sodne oblasti.

Predstojnik nadrejenega višega deželnega sodišča sme določiti, da naj se posameznim sodniškim uradnikom okrajnega sodišča, kateri imajo oblast, samostalno opravljati sodniško službo, izroči izključno, samostalno oskrbovanje vseh opravil, katera so okrajnim sodiščem naložena gledé izvršilnih (eksekucijskih) dejanj in pa v stvareh zemljiških knjig.[3]

Okrajnim sodiščem, ki so na sedežu okrožnega ali deželnega sodišča, odkazuje potrebno število sodniških uradnikov predstojnik okrožnega ali deželnega sodišča izmed tistih sodniških uradnikov tega zbornega sodišča, kateri imajo oblast, samostalno opravljati sodniško službo.

[1] Posamezni sodniki so sodniki v smislu državnega osnovnega z. o sodniški oblasti. § 2. su. Nastavljenje 25. su.
[2] 13, 14, or.
[3] Izvršilni komisarji 23. od. 2, 68 ir.

§ 6. V krajih, v katerih je samostalno trgovinsko sodišče ali pa trgovinsko in pomorsko sodišče, izbira sodnike za okrajna sodišča, označena v § 2., odstavku 2., predsednik trgovinskega sodišča ali trgovinskega in pomorskega sodišča izmed tistih sodniških uradnikov teh zbornih sodišč, kateri imajo oblast, samostalno opravljati sodniško službo.[1]

Sicer veljajo za nameščanje sodniških uradnikov pri imenovanih okrajnih sodiščih, ako so ta na sedežu okrožnega ali deželnega sodišča, določila § 5.

[1] § 25. su., § 11. or.

§ 7. Pri okrožnih, deželnih in trgovinskih sodiščih se sodna oblast v državljanskih pravnih stvareh, v kolikor ni po civilnem pravdnem redu ali po predpisih, izdanih o notranji uredbi in o opravilnem redu sodišč, zaukazano nič drugega,[1] izvršuje po senatih, sestoječih iz predsednika in dveh članov, naj se razsoja na prvi ali pa na drugi stopinji.

Pri senatih samostalnih trgovinskih sodišč in pri tistih senatih okrožnih in deželnih sodišč, katere izvršujejo sodno oblast v trgovinskih ali pomorskih stvareh (trgovinski senati) ali sodno oblast v stvareh rudarstva (rudarskopravni senati) na prvi ali drugi stopinji, zavzema v pravnih stvareh sporne sodne oblasti mesto enega izmed članov strokovnjaški sodnik-lajik[2] iz trgovskega stanu ali pa izmed veščakov v plovstvu ali rudarstvu. V vseh drugih primerih so senati okrožnih in deželnih sodišč sestavljeni iz sodniških uradnikov, usposobljenih za opravljanje sodniške službe.[3]

Prošnje v stvareh amortizacije in zemljiških knjig in pa predloge za dovolitev eksekucije, ki se podajejo pri okrožnih ali deželnih sodiščih kakor prvi stopinji, smejo brez poprednjega posvetovanja v senatu reševati po predstojniku zbornega sodišča v to postavljeni člani tega sodišča kakor posamezni sodniki. Natančnejša navodila o tem je določiti z ukazom.[4]

Plačilne in zavarovalne naloge po meničnem pravu izdaje vselej v to postavljen član zbornega sodišča kakor posamezni sodnik.[5]

[1] § 36 su. V senatu desetih glasovalno pravico imajočih članov zbornega sodišča pod predsedovanjem njegovega predsednika, če pa je sestavljeno sodišče iz manj kakor deset glasovalno pravico imajočih članov, v zboru vseh glasovalno pravico imajočih članov je sklepati:

1. o mnenjih v stvareh zakonodajstva ali pravosodne uprave, katera je oddati po zahtevanju pravosodnega ministrstva ali nadrejenega sodišča;

2. o predlogih v stvareh zakonodajstva in o nasvetih za premembe v uredbi in sestavi zbornega sodišča ali njemu podrejenih sodišč ali v službenih predpisih, izdanih za ta ali za posamezne njih organe;

3. o odredbah, katere je izdati v izvršitev ali uporabo zakonov ali ukazov podrejenim sodiščem, in o poučilih, katera si izprosijo ta sodišča;

4. o vzprejemu oseb v uradni spisek upravnikov. (§ 106. izvršilnega reda) in o vsakoletni popravi tega spisnika.

§ 37 su. Mimo primerov, katere označujejo kazenski pravdni red in zakoni, veljajoči za izvrševanje sodne oblasti v državljanskih pravnih stvareh, ne potrebujejo pri zbornih sodiščih prve stopinje senatovega sklepa:

1. začasna pripustitev pooblaščenca po § 38. civilnega pravdnega reda pri razpravah pred senatovim predsednikom ali pred odrejenim sodnikom;

2. nalogi in odredbe, ki jih je izdati ob ugotavljanju (likvidaciji) odvetniških pristojbin (člen V. vpeljavnega zakona k civilnemu pravdnemu redu), toda brez ustanovitve pristojbin samih;

3. dovolitev pravice ubogih;

4. poziv, da naj se položijo listine po § 82. civilnega pravdnega reda in da naj se vrnejo listine po § 83. civilnega pravdnega reda;

5. odločba o postavitvi v prejšnji stan zoper zamudo prvega naroka;

6. odločba o pravdnih stroških in ustanovitev zneska, ki ga je povrniti, ako se umakne tožba pred prvim narokom ali pri prvem naroku;

7. nalog za vročbo prizivnega ali revizijskega spisa nasprotniku in po tem izročenih pravdnih spisov prizivniku ali revizijskemu pritožniku in predložba prizivov, revizijskih pritožeb in rekurzov in k njim spadajočih spisov in aktov stopinji pravnih pomočkov ali sodišču, katero mora odpraviti spise na stopinjo pravnih pomočkov;

8. opravilni kosi, katerih predmet so pojasnila, ki jih je dati drugim oblastvom, in pa izprosba pojasnil od drugih oblastev in obvestitev drugih oblastev, ki je v posameznih primerih predpisana pri podaji tožeb;

9. nalogi hrambe in izročbe, ki služijo v to, da se izmenjajo izžrebani vrednostni papirji, potegnejo nove kuponske pole, opravijo manipulacijske hranilnouradne naredbe, ali pa v to, da se položi ustanovljena varščina za pravdne stroške in da se ona izroči po dokončanem postopanju;

10. izdaja potrdil o zakoniti kakovosti trgovinskih knjig;

11. v stvareh nesporne sodne oblasti (cesarski patent z dne 9. avg. 1854, dz. 208) vse odredbe, ki se tičejo začetka in vodbe postopanja in priprave sklepanja v glavni stvari ali katere nimajo odločilnega vpliva na pravice stranek in so po zakonu brezdvomne, in pa določba pristojbin za priče in izvedence;

12. poziv udeležencev, da naj opravijo predpisane oglase za trgovinski in zadružni vpisnik, brez prisodbe kazni zavoljo nereda, odredba zaznamb, ki jih je izvršiti uradoma v trgovinskem in zadružnem vpisniku, dovolitev uradnih spričeval iz trgovinskega in zadružnega vpisnika ali njegovih listin, in pa vse odredbe, ki se tičejo samo vodbe postopanja in priprave sklepanja v glavni stvari, ali katerih rešitev je po zakonu brezdvomna; prav tako je pažnjo, da so se opravili vpisi v vpisnik, oskrbovati po posameznem sodniku;*

13. rešitev sodne odpovedi hipotečne terjatve;

14. pritožbe zoper nameščence sodne pisarnice, izvrševalne organe in sodne sluge v odpomoč zoper odreko ali zakasnitev njim naloženih uradnih dejanj ali

* Pristojbino pri vpisih znižuje z. 24. febr. 1905, dz. 32.

zavoljo postopanja, ki so se ga držali pri takih uradnih dejanjih, v kolikor je pritožba podana pri sodišču in ne pri osebah, označenih v § 78.

O prizivih zoper sodbe obrtnih sodišč glej § 31., os.

[2] O tega vsposobljenosti, imenovanju i. t. d. §§ 20., 21 su. i min. u. 1. jun. 1897, dz. 128 in 129.

Glej mn. najv. sod. k § 104. jn. t. 5.

[3] §§ 30—35 su. 7, 8 or.

[4] § 10 or. Pooblastilo, izvrševati v stvareh amortizacije in zemljiških knjig (stvareh zemljiške knjige, deželne knjige, rudniške knjige, naftne knjige, železniške knjige) sodno oblast samostalno in odločati o predlogih za dovolitev izvršbe (§ 7., od. 3. jn.), se sme dati samo svetovalcem in tistim svetovalstvenim tajnikom, katerim je izročena za izvrševanje sodne oblasti pri tem zbornem sodišču glasovalna pravica; pooblastilo se sme odvzeti vsaki čas. Predsednik zbornega sodišča mora vsako tako pooblastitev s povedbo opravilnega področja, katerega se tiče, naznaniti predsedniku višega deželnega sodišča, kateri sme, če se mu to zdi potrebno, ukazati, da naj se odvzame pooblastilo ali izpremeni kaj v odkazanem opravilnem področju.

Sprednja določila veljajo tudi glede sodne oblasti v stvareh ingrosacijske knjige.

Oblasti, rešiti prošnje v stvareh amortizacije, zemljiške knjige in ingrosacijske knjige in pa predloge za dovolitev izvršbe pri zbornih sodiščih brez senatovega sklepanja, se je posluževati kakor v to, da se razbremenijo glasovalno pravico imajoči člani zbornega sodišča, tako tudi v to, da se olajša sestava senatov, kolikor moči pogostoma.

Pooblastilo se sme dati tudi s to omejitvijo, da je vse ali določene skupine načrtanih rešil ali samo rešila merodajne kakovosti pokazati pred izdatbo predsedniku. Kadar ima predsednik v posameznem primeru pomiselke zoper način rešitve, tedaj je sklepati o rešilu v senatu. V senat je privzeti sodniškega uradnika, kateremu je bila naročena rešitev, in pa, kolikor moči, tiste člane zbornega sodišča, ki so pooblaščeni, izvrševati za stvari enake vrste sodno oblast samostalno. Isto omejitev sme zaukazati tudi predsednik višega deželnega sodišča. Kadar se ne zdi več utemeljena, jo je odpraviti; ako se je ome-

jitev izrekla po ukazilu predsednika višega deželnega sodišča, se sme razveljaviti samo ž njegovo privolitvijo.

Če se postavijo posamezni sodniki za rešitev plačilnih in zavarovalnih nalogov po meničnem pravu (§ 7., odstavek 4. jn.), je ravnati po določilih prvega odstavka. Glej tudi XIV. jn. — *F.* 99.,

⁵ Jm. k § 7. jn. 1. Sodna oblast v državljanskih pravnih sporih se izvršuje pri okrožnih deželnih in trgovinskih sodiščih v rednem postopanju zbornih sodišč in po senatih tudi tedaj, kadar so pravne stvari, ki spadajo sicer v podsodnost okrajnih sodišč, in posebno bagatelne stvari, vsled zakonitega predpisa* ali vsled določil državno odobrenih pravil,** v posameznem primeru razpravljati pred zbornim sodiščem. Predpis čl. XIV., š. 1, uvodnega z. k jn. se ne da raztegniti na te primere.

2. Tudi pri samostojnih trgovinskih sodiščih se sme vršiti v odstavku 3., § 7., jurisdikcijske norme omenjena rešitev prošenj v stvareh amortizacije, in pa predlogov za dovolitev izvršbe po članih sodišča, katere je predstojnik zbornega sodišča postavil v to za posamezne sodnike (§ 10. or.). (Mn. najv. sod.)

3. Za izdajo plačilnega naloga v mandatnem postopanju je upravičen civilni ali trgovinski senat okrožnega ali deželnega sodišča, po tem kakor spada tožbeni predmet pod splošno sodno oblast ali pod ono v trgovinskih ali pomorskih stvareh.

Pri samostalnih trgovinskih ali trgovinskih in pomorskih sodiščih je odločiti ob izdaji plačilnega naloga v senatu, kateremu se je privzel sodnik-lajik.

---

* n. pr. §§ 94. in 95. jn. ali ob povzetju pretrganega postopanja pred konkurznim sodiščem (čl. VII. jn.).

** Čl. 79 pravil c. kr. priv. splošnega avst. kreditnega zavoda za zemljišča (Bodenkreditanstalt) min. u. 1. jun. 1864, dz. 49, § 58. pravil hipotečne banke za kraljevino češko, rg. namestnika v Čehih 2. avg. 1888, dež. 43; čl. 95 pravil avstr. ogrske banke i. t. d.

§ 7. 1. Sklepi posameznih sodnikov postavljenih v reševanje zbornosodnih opravil se smejo pobijati z rekurzi, ne da bitrebalo poprej predlagati pri zbornem sodišču prenaredbo sklepa. 17. maja 1898, š. 7060, Zb. 184.

§ 8. Pri viših deželnih sodiščih se sodna oblast v državljanskih pravnih stvareh, v kolikor ni v predpisih, izdanih o notranji uredbi in o opravilnem redu sodišč, zaukazano nič drugega,[1] izvršuje v senatih, katerih vsak je sestavljen iz enega predsednika in štirih sodnikov.

Kako je izvrševati sodno oblast v državljanskih pravnih stvareh pri najvišem sodišču, to je določeno s posebnim ustavom.[2]

[1] 36, 42, su. — [2] 43 su. in omenjeni statut, 7. avg. 1850, dz. 325.

Posvetovanje in glasovanje.[1]

§ 9. Pri razpravah v državljanskih pravnih stvareh pred zbornimi sodišči in pri vseh sodišču pridržanih razsodbah v takih pravnih stvareh ne sme biti število glasovalcev v senatih, vštevši tudi predsednika, nikedar manjše, kakor je določeno v §§ 7. in 8.[2]

K razpravam, ki trajajo dlje časa, sme predsednik privzeti dopolnilne sodnike, kateri se morajo udeležiti razprave in stopiti v senat, če bi bil kateri njega član zadržan.[3]

[1] Ni javno. 181, od. 1 in 2, or. pri 171 cp.
[2] Izjema 420 cp.
[3] 62, 63; formalnosti: 9, 186, od. 1, or. pri 14.

§ 10. Predsednik vodi glasovanje in pa posvetovanje, ki bi morda bilo pred glasovanjem.

Poročevalec, če je tak odločen,[1] oddaje svoj glas prvi, predsednik pa, kateri se udeležuje glasovanja tako, kakor vsak drugi senatov član, oddaje svoj glas poslednji. Mimo tega glasujejo po službeni vrsti starejši sodniki pred mlajšimi. Strokovnjaški sodnik-lajik oddaje svoj glas precej

po poročevalcu, ali če tak ni odločen, pred drugimi senatovimi člani.

[1] 262, 413, 486 cp., odločitev 35, 38 su. 122, or., način poročanja 182 (pri 415 cp.), 184, 185 or.

§ 11. Noben sodnik se ne sme zdržati glasovanja o prašanju, o katerem je sklepati; to velja zlasti tudi tedaj, kadar je pri glasovanju o kakem predhodnem prašanju ostal v manjšini.

O pristojnosti sodišča, o potrebi, da se dopolni postopanje, in o drugih predhodnih prašanjih je vselej glasovati najprej. Ako je odločevati pri razsodbi glavne stvari o več zahtevkih, je glasovati o vsakem zahtevku posebej.

§ 12. Za vsak sklep sodišča je treba absolutne večine glasov, to je več kakor polovice vseh glasov.[1]

Kadar se pokažejo pri tem kake težave, ki se ne dadó odpraviti z delitvijo prašanj in s ponovljenim popraševanjem, tedaj mora predsednik prašanje, o katerem je skleniti, razločiti[2] na posamezne, za razsojo odločilne točke in, odredivši o njih posebna glasovanja, združiti na primeren način glasove v sklep večine o stvari, ki se razpravlja.

Kadar se gledé vsot, o katerih je sklepati, pokaže več mnenj kakor dve, a od teh nima nobeno večine za-se, tedaj se za največo vsoto oddani glasovi doštevajo za najbližo nižo vsoto oddanim glasovom tako dolgo, dokler se ne pokaže nadpolovična večina glasov.

[1] Glede razsodnikov glej 590 cp.

[2] Poočitenje v posvetovalnem zapisniku (glej 188, od. 1, or.).

§ 13. O različnih mnenjih, ki nastanejo o pravosti po predsedniku oznanjenega glasovalnega izida, odločuje senat.

§ 14. Zapiske o posvetovanju in glasovanju sodišča je vzprejeti v poseben zapisnik.[1] Kako ga je sestavljati (voditi, pisati), to določujejo predpisi,[2] izdani o notranji uredbi in opravilnem redu sodišč.

[1] V kateri stranke nimajo vpogleda. 219 cp.

[2] 186. or. Posvetovanje in glasovanje senatovo, ki je neposredno za ustno razpravo, se posvedočuje s posebnim zapisom stavljenih predlogov, opravljenega glasovanja in, če to ne pokaže soglasnosti, tudi razlogov, ki jih navajajo za svoje mnenje posamezni člani senatovi in katere je sestaviti v kratki besedi (posvetovalni zapisnik). Na začetku posvetovalnega zapisnika je zabeležiti poleg opravilne številke sodišče, številko oddelka senatovega, dan posvetovanja in ime zapisnikarja; imena senatovih članov je povedati samo, kadar se udeležujejo glasovanja nadomestniki ali dopolnilni sodniki. Več posvetovanj, ki so v isti stvari istega dne, je posvedočiti v enem posvetovalnem zapisniku.

V kolikor je predložil senatov član med senatovim posvetovanjem stavljene predloge v pismenem sestavku, ali v kolikor se oni ujemajo s predlogom stranke ali drugega udeleženca, posvedočenim v posvetovalnem zapisniku, je zavrniti v posvetovalnem zapisniku samo na priloženi pismeni predlog ali na razpravni zapisnik (oklenivši dotična mesta i. p.) ter navesti posledek glasovanja. Predsednik sme ukazati, da naj senatov član, ki stavi pri posvetovanju predlog ali odda mnenje, različno od mnenja predlagateljevega, takoj zapiše predlog ali svoje mnenje v kratki besedi; v posvetovalnem zapisniku je potem, ne da bi se ponovil predlog ali mnenje, zavrniti na zapisniku priloženi zapisek.

Kadar se sodba sklene precej na podstavi ustne razprave, tedaj je vzprejeti v posvetovalni zapisnik ne glede na to, se-li sodba tudi takoj razglasi ali ne, samo izrek sodbe (§ 417., š. 3 cp.); kadar je ta narejen pismeno, se uporabljajo mimo tega določila sprednjega odstavka.

Prav tako je vzprejeti v posvetovalni zapisnik obrazložbo sklepa samo tedaj, kadar je ravno glede obrazložbe kako nasprotje med senatovimi člani, katero se je moralo odpraviti z glasovanjem.

Pri sklepih, izrečenih na podstavi ustne razprave soglasno in razglašenih pri takoj povzeti (obnovljeni) ustni razpravi, se mora zapisek v posvetovalnem zapisniku omejiti navadno na povedbo, da je senat izrekel soglasno sklep, ki je posvedočen v razpravnem zapisniku na mestu, katero je določno označiti.

O posvetovanju in glasovanju, ki je pri ustni razpravi in brez nje pretrganja. (§ 181., od. 2.), ni narediti posvetovalnega zapisnika; nadomestuje se ta s posvedočbo razglasitve izrečenega sklepa v razpravnem zapisniku.

O tem glej tudi 187 do 189; o pismenem glasovanju 190 or.

Zapisnikarji.

§ 15. Osebe,[1] ki se uporabljajo za pisanje (sestavljenje, vodstvo) zapisnikov pri razpravah in drugih sodnih uradovanjih, morajo biti za to zaprisežene.

[1] Gl. 16., od. 2. Odklon 26. 207, 213, 262, 418, 486 cp. — Stenografi 280. cp.

Sodna pisarnica.

§ 16. Pri vsakem sodišču je sodna pisarnica.[1] Ona ima prevzemati sodišču dohajajoče spise, odpravljati sodne odločbe in drugačna rešila, skrbeti za vročbe in povabila, shranjevati sodne spise in pa opravljati vse druge uradne posle,[2] katere ji odkazuje zakon ali ukaz.

Iz osebja sodne pisarnice se smejo jemati tudi osebe, ki se potrebujejo za pisanje (vodstvo) zapisnika.

[1] § 49. su. — [2] Gl. 302—393 or. Položbe v izvršbah 261, 284—285, 296, 366, 386, 393 ir. Sprejem upravnih računov na zapisnik 115 ir.

Izvrševalni organi.

§ 17. Za opravljanje eksekucijskih dejanj se smejo pri posameznih sodiščih po potrebi postavljati posebni izvrševalni uradniki.[1]

Pri sodiščih, pri katerih niso postavljeni taki izvrševalni uradniki, opravljajo eksekucijska dejanja, odkazana izvrševalnim organom, sodni sluge ali drugi po zakonu v to poklicani organi.[2]

[1] So sodni uradniki v smislu z. 12. julija 1872, dz. 112. Čl. XII. Odklon 26. Imenuje jih just. minister 23 su.

[2] Uradniki sodne pisarnice, notarji. 24 ir.

§ 18. Za predstojnike in uradnike-voditelje sodne pisarnice in pa za izvrševalne uradnike[1] se smejo postavljati samo take osebe, ki so dovršile srednje šole ter so s preskušnjo, prebito z dobrim uspehom, dokazale, da imajo za svoje uradno poslovanje potrebne posebne vednosti. Predpise o predmetih in o uredbi te preskušnje in pa o sestavi preskuševalne komisije je izdati z ukazom.[2] Ta preskušnja se razteza tudi na pravno znanje, potrebno za izpolnjevanje službe.

[Izvrševalni uradniki morajo dati varščino v znesku enoletne plače po predpisih, ki veljajo za službene varščine.][3]

[1] U. o pisarniškem osobju 18. jul. 1897, dz. 170, § 4.; § 23 su. — [2] Isti u. §§ 34.—44.

[3] Ta odstavek je razveljavljen s čl. I., z. 18. jul. 1903, dz. 203.

Drugi oddelek.

Odklon sodnikov in drugih sodnih organov.

Odklon sodnikov.

§ 19. Sodnik[1] se sme v državljanskih (civilnih) pravnih stvareh odkloniti:[2]

1. ker je v danem primeru po zakonu izključen od oskrbovanja sodniških opravil;
2. ker je povoda dovolj, dvomiti o njegovi nepristranosti.

[1] Tudi sodniški pomožni uradnik 45 su. in člani obrtnih sodišč 19 os.

[2] Delegacija 30. Tožbe sodnikov in zoper sodnike 79. Odklon izvedencev 355 cp., 143 ir., razsodnikov 586 cp.

§ 20. Sodniki so od opravljanja sodniške službe v državljanskih pravnih stvareh izključeni:[1]

1. v stvareh, v katerih so oni sami stranka, ali glede katerih so s kako stranko v razmerju soupravičenca, sozavezanca ali regresnega zavezanca;
2. v stvareh svojih zakonskih žen ali takih oseb, katere so ž njimi po premi vrsti v sorodu ali svaštvu, ali s katerimi so po stranski vrsti do četrtega kolena v sorodu ali do drugega kolena v svaštvu;
3. v stvareh svojih posinoviteljev ali rejnikov, svojih posinovljencev (pohčerjenek) ali rejencev (rejenek), svojih varovancev in oskrbovancev (varovanek in oskrbovanek);

4. v stvareh, v katerih so bili postavljeni ali so še postavljeni za pooblaščence eni izmed stranek;

5. v stvareh, v katerih so pri podrejenem sodišču sodelovali pri izdaji izpodbijane sodbe ali izpodbijanega sklepa.

[1] Ničnostna tožba 529, š. 1 cp., 537 cp. — Radi ničnosti priziv 477, š. 1 cp.; revizija 503, š. 1. cp. — Rekurz 514, od. 2 cp. Inhabiliteta razsodnika 586, od. 1 cp.

Izključilno razmerje ima uradnik naznaniti 22 su., 130 or.

§ 21. Pravice odklonitve se sme poprijeti vsaka stranka, bodi si da po okolnostih preti nevarnost odklanjajoči stranki ali pa njenemu nasprotniku.

Stranka ne sme sodnika zaradi pristranosti,[1] ki se je boji, več odklanjati tedaj, kadar se je, ne da bi navela poprej sebi znanega odklonilnega vzroka, že spustila pri njem v razpravo ali stavila predloge.

[1] 19, š. 2, 22, od. 4.

§ 22. Odklon je pri sodišču, h kateremu pripada sodnik, ki se odklanja, izjaviti po posebnem spisu ali pa ustno na zapisnik.[1] Pri tem je ob enem natančno navesti okolnosti, na katere se opira odklon.

---

§ 20. 1. Od sodniškega poslovanja izključuje tudi sorodniško ali svaštveno razmerje (§ 20., š. 2) nasproti strankinemu pooblaščencu (pravdosredniku, odvetniku). 20. jun. 1900, š. 8693, **Rr.** 117, Zb. 1062.

2. Notar, ki je bil v pravdi tožnikov zastopnik, ne more biti sodni komisar pri izvršbeni cenitvi zoper pravdnega nasprotnika, 19. aprila 1882, š. 4167, Zb. 9788.

O taki izjavi mora odklonjeni sodnik izreči svoje mnenje.[2]

Stranka, ki sodnika odklanja, ker se boji njegove pristranosti,[3] mora izkazati verojetnost po njem oporekanih odklonilnih vzrokov. Kadar se zaradi pristranosti, katere se je bati, odklanja tak sodnik, pri katerem se je stranka pred odklonom že spustila v razpravo ali stavila predloge, tedaj mora stranka tudi verojetno[4] izkazati, da je odklonilni vzrok nastal šele kasneje ali da je ona še le kasneje izvedela zanj.

Izključilne vzroke,[5] katere navaja stranka, je vselej ugotoviti uradoma.[6]

[1] Tudi pri zbornih sodiščih lahko v sodni pisarnici. 319 or. pri 79 cp. — [2] 129 or. pri 23. — [3] 19, š. 2. — [4] 274 cp. — [5] 19, š. 1, 20. — [6] Glej 401, od. 1 cp.

§ 23. O odklonu odločuje,[1] ako pripada odklonjeni sodnik k okrajnemu sodišču, predstojno okrožno deželno ali trgovinsko sodišče, ako pa pripada k zbornemu sodišču, to zborno sodišče, in ako bi ono po odstopu odklonjenega sodnika postalo nesklepčno, po redu sodnih stopinj nadrejeno zborno sodišče.

[1] 28 su. 129 or.: Pravdne spise, s katerimi se odklanjajo sodniki, sodniški pomožni uradniki (§ 45. su.), zapisnikarji ali nameščenci sodne pisarnice, kadar so vročevalni, posvedočevalni ali izvrševalni organi, je napotiti iz vložnega oddelka naravnost na sodnega predstojnika, dasi niso nadpisani nanj; zapisnik o ustno izjavljenem odklonu je narediti v pisarniškem oddelku sodnega predstojnika, če pa ni takega, po pisarniškem uradniku (pisarniškem pomočniku), ki ga v to določi sodni predstojnik.

Pravdni spis ali zapisnik je poslati odklonjenemu sodniku v izjavo mnenja; ta nalog, s katerim se hkratu

določi rok, je postaviti v kratkem sestavku v prvopisu na pravdni spis ali na zapisnik. Kadar potrebuje sodnikova izjava mnenja potrditve odklonilnega vzroka ali časa, v katerem je nastal odklonilni vzrok ali je stranka izvedela zanj, ali kadar se mora pri odklonu drugih oseb doseči gotovost o odklonilnem vzroku, tedaj je določiti okolnosti, katere je verojetno izkazati, in uporabne potrdilne pomočke po ustni zaslišbi strank. Zaslišbo strank in zastran potrditve potrebne nadaljne zaslišbe sme izročiti sodni predstojnik sodniškemu uradniku sodišča. Istotako sme sodni predstojnik na mesto sebe odrediti sodniškega uradnika v to, da ugotovi po stranki zatrjevane izključilne vzroke.

V kolikor mora odločiti o odklonu nadrejeno sodišče, mu je po dokončanih zaslišbah in uradnih pozvedbah predložiti brez poročila spise s predlogom odločbe o odklonu, pisanim na spisih samih.

§ 24. O odklonu se brez poprednje ustne razprave odločuje s sklepom; vendar sme za odločbo pristojno sodišče pred sklepanjem zaukazati vse pozvedbe in zaslišbe, ki se mu zdé potrebne za pojasnilo.

Odločilo, katero odklon dovoljuje,[1] ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki. Tako odločilo se mora uradoma priobčiti predstojniku tistega sodišča, h kateremu pripada odklonjeni sodnik, ako se pa odkloni predstojnik okrajnega sodišča, predstojniku zbornega sodišča,[2] ki je pristojno za odločbo o odklonu; kadar se odkloni predsednik zbornega sodišča, tedaj je naznaniti odločilo namestniku predsednika zbornega sodišča, in ako se je odklonil predsednik zbornega sodišča z vsemi člani svojega zbornega sodišča vred, predsedniku po redu sodnih stopinj nadrejenega zbornega sodišča.

[1] Proti zavrnitvi rekurz, 514 cp. — [2] 23.

§ 25. Odklonjen sodnik sme, dokler se ne reši pravnomočno prošnja za odklon, opravljati samo taka dejanja, ki ne dopuščajo nobenega odloga.

Kadar se v odklon privoli, tedaj morajo osebe, katerim je to po § 24., odstavku 2., dati na znanje, brez odloga ukreniti potrebno, da se z odredbo sodnika, pristojnega za opravljanje sodniške službe v dotični pravni stvari, v kolikor moči kmalu odpravi ovira, ki zabranjuje lotiti se razprave ali rešiti pravno stvar.

Odklon drugih sodnih organov.

§ 26. Predpisi o odklonu sodnikov se tudi gledé zapisnikarjev, nameščencev sodne pisarnice in izvrševalnih uradnikov, v kolikor opravljajo službo vročevalnih, posvedočevalnih, ali izvrševalnih organov, uporabljajo v tem zmislu, da pristoja dotično odločilo predstojniku sodišča, kateremu gre službeni nadzor nad temi organi.

To odločilo ni moči izpodbijati s pravnimi pomočki.

§ 27. Sodni organi,[1] katerih se ne tičejo zgoranja določila, morajo, ako so v takem razmerju, katero bi izključevalo sodnika od opravljanja službe, to razmerje naznaniti[2] predstojniku sodišča.

Predstojnik sodišča mora, izvrševaje sebi pristoječe vodstvo opravil, določiti, ali morajo taki sodni organi v posameznem primeru opustiti dotično uradno opravilo.

[1] N. p. tolmači 123 or., izklicevalci 180 ir. — [2] Ustno, 130 or.

Tretji oddelek.

Pristojnost.

Določevanje pristojnosti po najvišem sodišču.

§ 28. Kadar je za državljansko pravno stvar sicer gotova[1] tozemska sodna oblast, a ni pogojev za krajno pristojnost tozemskega sodišča po zmislu tega zakona ali jih vsaj ni moči dozvedeti, tedaj določi[2] najviše sodišče izmed stvarno pristojnih sodišč eno, katero je imeti gledé dotične pravne stvari za krajno pristojno. To se določuje v spornih državljanskih pravnih stvareh po predlogu stranke, v drugih rečeh pa uradoma.

[1] Čl. IX. — [2] 43 su.

Trajanje pristojnosti.

§ 29. Vsako sodišče ostane v pravnih stvareh, katere so prišle[1] zakonito[2] predenj, pristojno, dokler se ne dokončajo, če tudi bi se bile med postopanjem izpremenile[3] okolnosti, ki so bile ob pričetku postopanja merodajne

---

§ 28. 1. Najv. sod. je določilo varstveno sodišče nezakonskemu detetu v inozemstvu živeče Avstrijanke. Uk. 1902, s. 37.

§ 29. Pristojnost utemeljena po tožbinih napovedih (vrednost spornega predmeta) ne neha vsled kasnejše utesnitve tožbinega zahtevka. 27. jan. 1903, š. 333, JB. 1903/16; tudi ne s tem, da vsote k skupnemu razpravljanju zedinenih spornih stvari presegajo 1000 K. 23. avg. 1898, š. 10347, Prč. 1899/749.

za določbo pristojnosti.[4] To pa ne velja o takih premembah, po katerih se pravna stvar odtegne sploh tozemski sodni oblasti ali vsaj področju rednih sodišč.[5]

[1] Podanje tožbe 54, od. 1. — [2] 41—43, 104. — [3] Glej 235 cp. Izjema 110, od. 2.

[4] Jm. k § 29. jn. Predpis, da ostane sodišče pristojno v pravnih stvareh, katere so prišle zakonito predenj, dokler se ne končajo, če tudi bi se bile med postopanjem izpremenile okolnosti, ne velja pri pravi premembi tožbe, s katero bi se pravdnemu sodišču odvzela stvarna ali krajna pristojnost. Taka tožbina prememba po § 235., od 1. cp. ni dopustna.

[5] 42, od. 1.

Delegacija.

§ 30. Ako je sodišče iz katerega v § 19. navedenega vzroka ovirano izvrševati sodno oblast, mora to oviro naznaniti po redu sodnih stopinj nadrejenemu sodišču. To odredi potem drugo sodišče iste vrste za razpravljanje in razsojo pravne stvari.

§ 31. Tudi sme zavoljo primernosti po predlogu stranke više deželno sodišče, v katerega okolišu je pristojno sodišče, na mesto tega odrediti drugo sodišče iste vrste v okolišu tega višega deželnega sodišča, za razpravo in razsojo; okrajnemu sodišču[1] pristoječa zapuščinska razprava ali pristoječe oskrbovanje opravil varstvenega ali skrbstvenega oblastva se sme mimo

§ 31. 1. Za varstveno in skrbstveno poslovanje se sme radi primernostnih razlogov odrediti kako trgovinsko sodišče tudi izven svoje kavzalne podsodnosti. 3. sept. 1902, š. 11817, JB. 1902/42.

tega pod istim pogojem izročiti tudi zbornemu sodišču prve stopinje.[2]

Delegacije iz okoliša enega višega deželnega sodišča v okoliš drugega so pridržane najvišemu sodišču.

Predlog delegacije nima gledé postopanja odložive moči. Odločuje se o njem brez poprednje ustne razprave.[3] Pred odločbo pa je od sodišča, ki bi bilo za razpravo ali razsojo pristojno samo na sebi, in pa od stranek zahtevati za pojasnilo potrebne izjave, določivši za to primeren rok.

[1] 105, 109. — [2] Slično za posamezne poslove: 111. [3] Sklep. Rekurz 514 cp., §§ 14.—16., zap. pat.

Omejitev pristojnosti na sodni okraj.

§ 32. Vsako sodišče mora v svoje področje spadajoča uradna dejanja v okolišu, kateri mu je odkazan, opravljati samo.

Vendar se smejo vročbe in druga sodna uradna dejanja v vojaških ali deželne brambe poslopjih ali v poslopjih, ki jih je zaselo vojaštvo ali deželna bramba, opravljati samo, če se naznanijo[1] poprej poveljniku in se privzame k njim vojaška ali deželne brambe oseba, za to odločena po poveljniku.

Za vročbe, namenjene izdeželnim (eksteritorijalnim) osebam ali pa osebam, katere so podsodne najvišemu dvornemu maršalstvu,[2] in za izvršitev sodnih naredeb, ki se tičejo imenovanih oseb, je zaprositi posredovanja najvišega dvornega maršalstva in, ako treba, ministrstva za cesarsko rodovino in unanje stvari.[3]

Prav tako je ravnati, kadar je opraviti sodno dejanje[4] proti osebam, ki spadajo pod redna sodišča v cesarskih dvornih poslopjih ali v stanovanjih članov cesarske rodovine ali izdeželnih oseb.[5]

[1] Naznanilo opravi vročevalec sam: 365, od. 1. or. pri 92 cp., 92, od. 2. cp. S tem je ob pomen § 12., od. 1., z. 20. maja 1869, dz. 78, o področju vojaških sodišč. — Glej tudi 92, od. 1. cp., 320, 367 cp. — Prim. čl. VI., š. 3, cp. — [2] Čl. III. jn. — [3] Natančneje 119 cp. — [4] Radi izvrš. dejanj 31 ir.

[5] Poslopja v katerih opravlja dvorno maršalstvo sodna dejanja, je na prezidij viš. dež. sod. na Dunaju objavilo just. min. z razpisom 27. avg. 1902, š. 118515. Ta razpis je ponatisnjen pri tem paragrafu Manzove izdaje zakonov. Med takimi poslopji so tudi palače zastopnikov raznih inozemskih držav.

§ 33. Izjemoma in vselej samo med državnimi mejami sme sodišče, da opravi uradno dejanje,[1] prestopiti meje svojega okoliša, če bi namreč bilo nevarno odlagati ali če se mora uradno dejanje opraviti na meji sodnega okoliša. Sodišču, v katerega okolišu se izvrši tako uradno dejanje, je to naznaniti.

[1] Jm. k § 33. cp. — S pogoji in utesnitvami § 33. jn. sme tudi sodni sluga prestopiti meje sodn. okoliša, da opravi vročbo, ki jo opravljajo sodni sluge.

Prenašanje posameznih opravil na predsednika ali odrejenega sodnika.

§ 34. Opravljati sodna dejanja po predsedniku zbornega sodišča ali po predsedniku senata, kateremu je pravna stvar odkazana v razpravo in razsojo, ali prenašati sodna dejanja na po-

sameznega člana tega senata ali pristojnega zbornega sodišča (odrejeni sodnik) je dopustno samo v primerih,[1] ki so določeni v zakonu ter označeni v predpisih o notranji uredbi in opravilnem redu sodišč.

Pravica, prenašati sodna dejanja na enega izmed članov senata ali pristojnega zbornega sodišča gre, ako ni po sem merečih predpisih[2] zaukazano nič drugega ali nima zlasti predsednik oblasti za to, samo senatu, ki je poklican[3] v razpravo in razsojo pravne stvari.

[1] 37 su. pri 7 jn. 38, 42, od. 3, su. Opravil odrejenega sodnika nimajo vršiti avskultanti § 3., od. 2 su.
[2] 35 su. pri 413 cp. — [3] 139 or. pri 282 cp.

§ 35. Sodniška uradna dejanja, katera je opravljati zunaj ustne razprave ali zunaj seje, pri čemer pa ni pogojev,[1] da bi se moralo za to zaprositi katero drugo sodišče, je v postopanju pred zbornimi sodišči[2] prenašati na odrejenega sodnika.

Sklepe odrejenega sodnika sme, ako ni v zakonu določeno nič drugega,[3] tisto sodišče, katero mu je dalo nalog, izpremeniti[4] po predlogu ali uradoma. Pred odločbo je pozvedeti, kar je potrebno, da se stvar pojasni.

[1] 36. — [2] Oblika prenosa 139 or. pri 282 cp. — [3] 255 cp. — [4] Prim. 255, 342 cp. Rekurz omejen po 516 cp., 161 or. pri 516 cp.

Prenašanje izvršitve uradnih dejanj na druga sodišča.

§ 36. Izvršitev uradnih dejanj, katera bi moralo okrožno, deželno, trgovinsko sodišče ali

trgovinsko in pomorsko sodišče po § 32., odstavku 1., opraviti samo, je na kako okrajno sodišče v okolišu tega zbornega sodišča prenesti tedaj, kadar ali to ukazujejo posebni zakoniti predpisi ali pa kadar se s tem dá oprava stvari olajšati ali se je moči ogniti nepotrebnih stroškov. Za izvršitev uradnih dejanj,[1] ki jih je opraviti zunaj njegovega okoliša (pravna pomoč), se je sodišču, pri katerem je pravna stvar, obrniti do tistega sodišča, pri katerem ali v katerega okolišu je opraviti dejanje.

Izvršitev uradnih dejanj se prenaša na kako drugo sodišče (zaprošeni sodnik[2]) z dotičnim zaprosilom.[3] Kadar se zaprosi[4] kako inozemsko sodišče, tedaj je paziti na posebne, na to se nanašajoče naredbe (državne pogodbe, vladne izjave, ministrske ukaze).[5]

[1] Izjemo glej 33. — [2] § 3., od. 2. su., omenjen pod [1], § 34.

[3] Jm. k § 36. jn. Odrejeni sodnik more biti le član senata ali pristojnega zbornega sodišča (§ 34., od. 1. jn.). Če se izvršitev uradnega dejanja prenese na drugo sodišče, je imeti le-to za zaprošenega sodnika, pa naj je to zborno ali okrajno sodišče in naj je slednje v okolišu prosečega sodišča ali drugega. — Oblika zaprosbe je določena v §§ 199. in 201. or. — Gl. jm. k § 522. cp., t. 2.

[4] Oblika zaprosil: 199, 201, 202 or. in 346 or. pri 88 cp. — [5] Prim. čl. XXXV. cp., § 69. ir. 111 jn. *F.* 20.

Pravna pomoč na zaprosilo tozemskih sodišč.

§ 37. Sodišča, ki so v okolišu veljavnosti tega zakona, si morajo dajati pravno pomoč vzajemno.[1]

Za pravno pomoč, ki jo je dati v okolišu veljavnosti tega zakona, je prositi,[2] če ni določeno nič drugega, pri tistem okrajnem sodišču, v katerega okolišu se mora opraviti uradno dejanje. Za knjižne vpise[3] ali taka uradna dejanja, ki jih je moči opraviti samo pri določenem zbornem sodišču,[4] je prositi pri tistem sodišču, pri katerem je knjižni vložek, v katerega je izvršiti vpis, ali katero mora sicer opraviti uradno dejanje.

Zaprosilo je odkloniti, ako je zaprošeni sodnik krajno nepristojen za dotično dejanje.[5]

[1] Vsled zaprosbe: razsodnikov 589 cp.; borznih razsodišč čl. XXII. cp., čl. XIII. jn.; konzularnih sodišč § 14., z. 30. avg. 1891, dz. 136; patentnega sodnega dvora § 14. min. u., 15. sept. 1898, dz. 158.

Pravna pomoč na zaprosbo komisije za pridobninski davek in cenilnih komisij za ustanovitev osebnega prihodninskega davka, §§ 46. in 211., z. 25. okt. 1896, dz. 220. — Odrek pravne pomoči pri 38.

[2] Oblika 199, 201, 202 or. Register o zaprosilih 231 or. — [3] Čl. XVII. jn. Take stvari so vpisati v dnevnik zemljiškoknjižne stvari 231 or.

[4] 117. — [5] Troški zaprošenih opravil niso obračuniti s prosečim sodiščem. U. 29. maja 1896, uk. š. 17. — Čl. XIII. jn. O prevodnih troških pri zaprosilih tozemskih sodišč uk. 1900/60.

Pravna pomoč na zaprosilo inozemskih sodišč.

§ 38. Sodišča, ki so v okolišu veljavnosti tega zakona, so dolžna, če so zaprošena, dajati

---

§ 37. 1. Ako so v kakem kraju posebna okrajna sodišča za državljanske pravne stvari in pa za kazenske stvari, tedaj je odmenjeno za pravno pomoč v davčni kazenski stvari kazensko okrajno sodišče, za ono v

inozemskim sodiščem pravno pomoč, v kolikor posebne, na to se nanašajoče naredbe (državne pogodbe,[1] vladne izjave, ministerski ukazi) ne določajo[2] nič drugega.

Pravno pomoč je odrekati:

1. ako je dejanje, katerega želi proseče sodišče, po določilih, ki veljajo za to v tozemstvu, odvzeto področju sodišč; če bi spadalo želeno dejanje v področje drugih domačih oblastev, sme zaprošeno sodišče napotiti prošnjo na oblastvo, za to pristojno;

2. ako se želi, da se opravi dejanje, ki je prepovedano po zakonih, zaveznih za tozemsko sodišče; ali

3. ako se ne izpolnjuje vzajemnost. Kadar dvomi zaprošeno sodišče o bitju take vzajemnosti, tedaj si mora o tem izprositi izjavo pravosodnega ministra,[3] katera bo potem zanj zavezna.[3]

[1] Haag-ska konvencija 14. nov. 1896 dz. 85/1899 med državami navedenimi pri op. 2, § 57. cp.

Čl. I.—IV. o sporočilu sodnih in izvensodnih spisov pri 121 cp.

Zaprosila:

Čl. V. V civilnih ali trgovinskih stvareh se lahko sodna oblastva ene države pogodnice po predpisih njenega zakonodajstva obračajo z zaprosili na pristojno oblastvo kake druge države pogodnice, da dosežejo, da opravi v svojem opravilnem okrožju kako sodniško pravdno delo ali druga sodna opravila.

Čl. VI. Zaprosilo se pošlje po diplomatskem potu, ako je dopuščen neposredni opravilni promet med oblastvi obeh držav.

---

postopanju ob odmeri splošnega pridobninskega ali osebnega prihodninskega davka pa civilno okrajno sodišče. 13. marca 1901, š. 3291, uzb. 396.

Ako zaprosilo ni sestavljeno v jeziku zaprošenega oblastva, mora biti, pridržavši drugačni dogovor, priložena priloga v jezik, ki sta ga dogovorili obe udeleženi državi.

Čl. VII. Sodno oblastvo, na katero je naslovljeno zaprosilo, je dolžno mu ustreči. Toda lahko odkloni ugoditi zaprosilu:

1. ako ni ugotovljena pristnost listine;
2. ako v zaprošeni državi rešitev zaprosila ne spada v področje sodne oblasti.

Razen tega se lahko odkloni rešitev, ako je po sodbi države, v koje ozemlju jo je opraviti, taka, da bi mogla škoditi njenim vladarskim pravicam ali njeni varnosti.

Čl. VIII. V slučaju nepristojnosti zaprošenega oblastva je zaprosilo uradoma odstopiti pristojnemu sodnemu oblastvu iste države, oziraje se na zakonite predpise, veljajoče zato v tej državi.

Čl. IX. V vseh primerih, v katerih zaprošeno oblastvo ne reši zaprosila, naj to oblastvo nemudoma obvesti oblastvo, ki je zaprosilo, in sicer v primeru člena 7, naznanivši vzroke, iz katerih se je odklonila rešitev, in v primeru člena 8, označivši oblastvo, kateremu se je odstopilo zaprosilo.

Čl. X. Sodno oblastvo naj, reševaje zaprosilo, glede oblik postopanja uporablja zakone svoje dežele.

Ako pa želi oblastvo, ki je zaprosilo, da se postopa po posebni obliki, se lahko, tudi ako ta oblika ni omenjena v zakonodajstvu zaprošene države, ustreže predlogu, če zakonodajstvo te države ne prepoveduje želenega postopanja. —

Dogovor 6. maja 1881, dz. 88 1882, med avstro-ogersko monarhijo in kraljevino srbsko o pravosodni pomoči:

---

§ 38. 1. Vstreči je zaprosbi pruskih sodišč, naj se tozemcem vroče v pristojnost onih sodišč spadajoče tožbe. 18. sept. 1889, š. 10627, JB. 1889/45; 27. marca 1888, š. 2813, Zb. 12115; 28. okt. 1884, š. 11709, Zb. 10228.

2. Sklep pruskega sodišča, s katerim se je dovolil izvršbeni rubež terjatve proti tozemskemu tretjemu dolžniku, je na zaprosbo dostaviti slednjemu po tozemskem

Čl. II. Sodišča obeh stranek pogodnic si imajo v grajanskih (civilnih) pravnih stvareh vzajemno pomagati po naslednjih določilih.

Pravna pomoč ne more v nikakem slučaju imeti mesta:

1. Ako zahtevano dejanje ne spada v področje zaprošenega sodišča. Kadar se vendar zadržek utegne odstraniti s tem, da se zaprosba pošlje pristojnemu sodišču, naj jo zaprošeno sodišče brez nadaljnega postopka tjekaj pošlje. 2. Kadar se zaprosi, da bi sodišče, stranka ali tretja oseba storila kaj takega, kar ni dopustno po zakonu, veljavnem za to sodišče.

Čl. III. O tem, je li dopustna pravna pomoč, katero bi po glasu tega dogovora bilo dati, in o tem, se li sme zakonito odreči ta pomoč, odločajo samo in edino zaprošena sodišča, ali, kjer stvar tako nanese, viša sodišča one izmed stranek pogodnic, kateri pripadajo le-ta sodišča.

Čl. IV. Sodne zaprosbe in odgovori nanje se pošiljajo po diplomatičnem potu. Zaprosbi, če ni pisana v jeziku zaprošenega sodišča, je priložiti nemški ali francoski prevod. Isto velja o prilogah zaprosbe, katerih vsebina mora biti znana zaprošenemu sodišču, da ustreže podani prošnji. Odgovoru na zaprosbo je pridodati nemški ali francoski prevod tedaj, kadar le-ta odpis ni v jeziku zaprosivšega sodišča.

Čl. V. Troške pravne pomoči plačujejo proseča sodišča. Potrebne troške v gotovini daje kakor ponadpredščino zaprošeno sodišče. Ta načela se uporabljajo tudi v slučaju prisilnega izvršila.

Čl. VI. Sodišča vsake pogodbene stranke so dolžna pod uveti člena II. kolikor je moči hitro ustreči zaprosbi, ki jo nanje napoti katero sodišče druge pogodbene stranke, glede vročbe, zaslišbe stranek in vzprejema do-

---

sodišču; zaprosivše sodišče je obvestiti, ako bi se sklep zavrnil, s položitvijo pri sodišču. 28. nov. 1882, š. 12768, Zb. 9199.

3. Razsodilo osmanskega sodišča, izišlo proti avstr. državljanu, ki odloča sekvestracijo tozemske zaloge, ni dostaviti tudi ne, ako v to zaprosi kako avstr. konzularno sodišče. 8. aprila 1891, š. 4185, Now. IV, 361.

kazov, ter prilagaje dotične recepise, zapisnike in druge spise priobčiti posledek opravljenega uradnega dela zaprosivšemu sodišču. To določilo se uporablja tudi na take poprosbe za vročbo, zaslišbo strank in vzprejem dokazov, ki jih sodišča ene izmed strank pogodnic podajo v stvareh nespornega postopka.

Vsled u. 29. jul. 1901, uk. 26, imajo c. kr. sodišča ugoditi zaprosbam ogrskih preiskovalnih komisarjev in pa hrvatskih sodišč ali odvetniških zbornic za obavo zaslišanj in drugih poizvedeb v disciplinarnem postopanju zoper ogrske in hrvatske odvetnike ali odvetniške kandidate ravnotako, kakor da je to zaprosil kak tozemski preiskovalni komisar in ako so zaprosbe došle po kraljevih sodiščih v to upravičenih.

[2] Čl. XXXV. cp. — [3] 48 jn. 57, od. 3, 63, od. 2 cp. čl. IX., od. 3, jn. — Zabeležba takih zaproseb v reg. pravni pomoči, 231, od. 3 or.

§ 39. Želeno pravno pomoč je dati po predpisih zakonov, kateri vežejo zaprošeno sodišče. V kolikor je po teh zakonih dopustno, mora zaprošeno sodišče uradoma prirediti in naročiti vse, kar je potrebno za izpolnitev prošnje.

Pri dodelitvi pravne pomoči se sme od predpisov v tozemstvu veljajočih zakonov odstopiti samo tedaj, kadar se je izrečno prosilo, da naj se pri dejanjih, ki jih je opraviti, ravna po določenem, po inozemskem pravu predpisanem postopanju, in kadar to postopanje ni prepovedano po nobenem predpisu tozemskih zakonov.[1]

[1] Glej čl. 10., Haagske konv. pri 38.

§ 40. Kadar zaprošeno sodišče pravno pomoč odreče ali kadar se vsled tega, da se

---

§ 39. 1. Naroka v položitev prisege, odrejenega vsled zaprosbe inozemskega sodišča, tozemsko sodišče ne sme preklicati zato, ker je podala ena izmed spornih strank proti drugi kazensko ovadbo. 23. jun. 1896, š. 7296, Zb. 15811.

pravna pomoč dodeli, pokažejo gledé na njeno izvršitev ali v drugem oziru različna mnenja med prosečim in zaprošenim sodiščem, tedaj mora na željo[1] prosečega inozemskega sodišča ali katerega drugega v to poklicanega inozemskega javnega organa zaprošenemu sodišču nadrejeno više deželno sodišče brez poprednje ustne razprave odločiti[2] o tem, je-li odreka upravičena, ali o drugačnem predmetu različnega mnenja.

[1] Vpis v register v pravni pomoči 231, predzadnji od. or. — [2] Prim. čl. XIII.

Preiskava (preudarjanje) pristojnosti.

§ 41. Ko pride pravna stvar sporne ali nesporne sodne oblasti pred sodišče, mora to precej uradoma[1] preiskati (preudariti, preskusiti), je-li pristojno.[2]

Pri tej preiskavi se jemljejo v državljanskih spornih stvareh za podstavo povedbe tožnikove,[3] v kolikor niso te sodišču že znane za neprave.

V nespornih državljanskih pravnih stvareh pa, dalje v eksekucijskem postopanju, in pa kadar

§ 41. 1. Sodišča veže izrek državnega sodišča, da so za rešitev kake pravne stvari pristojna. 14. jun. 1899, š. 9167, Zb. 645.

2. Pristojnosti sodišča ne izključuje okolnost, da je odločitev o zahtevku, opirajočem se na zasebnopravni naslov, morda zavisna od predhodnih vprašanj, ki niso zasebnopravne kakovosti ali od obstoja pravnih razmer, o katerih bi sodišče ne bilo pristojno samostojno odločati. Rds. 29. aprila 1901, š. 172, ZB. 1903/62; r. 9. avg. 1898, š. 11081, Zb. 275; 25. febr. 1891, š. 1584, Zb. 13628; 5. nov. 1897, š. 13183, Zb. 16141.

O mejah spornega in nespornega postopanja glej razsodila pri § 44.

se izdado začasne odredbe in kadar se razglasi konkurz, mora sodišče, ne da bi je vezale povedbe stranek, uradoma preiskati za pristojnost merodajne okolnosti. V ta namen sme zahtevati od udeležencev vsa potrebna razjasnila.

[1] Tako tudi obrtno sodišče. § 23. os.

[2] Stvarno in krajevno. 43. — Zavrnitev tožbe radi nepristojnosti, 230 cp. — [3] 226, od. 2. cp., 60 jn.

§ 42. Ako sodišču predložena pravna stvar ne spada[1] pod tozemsko sodno oblast ali vsaj ne pod redna sodišča, mora pozvano sodišče v vsaki dobi postopanja[2] precej izreči s sklepom[3] svojo nepristojnost in pa ničnost poprejšnjega postopanja. Isto morajo storiti sodišča viših stopinj, ako se pokaže pogrešek še le tukaj.[4]

Kadar se pokaže pogrešek še le po pravnomočno končanem postopanju, tedaj mora najviše sodišče po predlogu najvišega upravnega

---

§ 42. 1. Pravnomočna odločba o pristojnosti, je obvezna za vse inštance poslujoče kasneje ob isti pravni stvari. 19. marca 1901, š. 3539, uzb. 397.

2. Ob kumulaciji javnopravnega in zasebnopravnega tožbinega naslova odloča sodišče lahko o tožbi z omejitvijo na zadnjeomenjeni naslov. 24. febr. 1874, š. 1583, Zb. 5280.

3. Nedopustnost pravnega pota ali ničnost, dogodivšo se na niži stopinji ima više sodišče vpoštevati le tedaj, kadar je je poizvedelo povodom zakonito dopustnega pravnega pomočka. 17. nov. 1904, š. 16592, uzb. 843.

4. Redna sodišča niso pristojna odločati o vprašanju, ako znižanje ali odvzetje nezgodne rente, izrečeno v smislu § 39., od. 4., z. 28. dec. 1887, dz. 1/1888 zavarovalnici za nezgode delavcev, odgovarja premenjenim razmeram upravičenca. — 5. jan. 1904, š. 18877, uzb. 764. Druga razsodila o tem vprašanju glej § 1.

oblastva [5] izreči ničnost izvedenega sodnega postopanja.

Izrek po zmislu odstavka 1. in 2. ni mogoč, ako mu je gledé na vzrok ničnosti na poti kako še obvezno razsodilo istega ali katerega drugega sodišča.[6]

Določila odstavka 1. in 3. je uporabljati tudi tedaj, kadar je stvar, katera ni predmet nesporne sodne oblasti, prišla v nespornem postopanju pred sodišče.

[1] Pristojnost nespornih stvari urejujejo 239, 240. od. 3., 261, 471, 475, 477, š. 6, 478, 494, 503, š. 1, 514, od. 2. cp.

[2] Pri prvem naroku: 239, od. 3., 240, od. 3. cp.; pri ustni razpravi: 261 cp., vsled priziva: 477, š. 6, 494; revizije: 503, š. 1; rekurza: § 514, od. 2. cp. — [3] Odločba o troških 51 cp., rekurz 514 cp. — [4] 478, od. 1., 494, 510 od. 2. cp. — [5] Ministrstvo oziroma, glede stvari avtonomne uprave, deželni odbor. — [6] Glej jm. k § 7. cp., t. 1—3.

§ 43. Ako se šteje pozvano sodišče iz drugih kakor v § 42. navedenih vzrokov za nepristojno (§ 41., odstavek 2.), je tožbo uradoma zavrniti.[1] Ako se je pak o tožbi že določil narok za ustno razpravo,[2] se sme sodišče izreči za nepristojno samo tedaj, kadar toženec o pravem času [3] vgovarja, da sodišče ni pristojno, ali kadar sodišče po določilih tega zakona [4] ne more celo po

---

§ 43. 1. Dogovor na razsodišče treba s prigovorom (vgovorom) nepristojnosti uveljaviti pri prvem naroku. 26. sept. 1899, š. 9510, Zb. 709; 10. jan. 1900, š. 15285, Zb. 839.

2. Sprejem tožbe vsled nepravih navedeb v njej o znesku ali vrednosti spornega predmeta ne izključuje prigovora radi nepristojnosti. 21. febr. 1901, š. 2523, uzb. 389.

izrečnem dogovoru stranek postati pristojno za dotično pravno stvar.[5]

To se izreče s sklepom.

[1] Senat 230, od. 2. 435 cp. — [2] 239, 240, od. 1. 440 cp. 60 jn. 117, od. 1. or., pri 260 cp.

[3] Pri prvem naroku 240, od. 1., oz. predno se spusti v razpravo 441 cp.

[4] § 104., od. 2. Glede kupčij na obroke glej op. 1 pri § 104.

[5] Jm. k § 43. jn. Sklep sodišča, da ni pristojno, storjen uradoma in ne da bi bil toženec podal vgovor nepristojnosti, ker niti po izrečnem dogovoru stranek ne more postati stvarno pristojno za dotično pravno stvar, je izreči pred razsojo. Tak izrek ni več dopusten potem, ko se je bilo že razsodilo.

Glej tudi jm. k § 261. cp., t. 4.

§ 44. Kadar je za katero v nesporno sodno oblast spadajočo pravno stvar, nadalje v ekse-

---

§ 44. 1. Pozvano sodišče, ki ni pristojno, ima zavrniti v postopanju o razdelitvi izkupila vsled vgovora podano tožbo. 7. jun. 1900, š. 8162, Zb. 1040.

2. Temeljem sodne odredbe v smislu čl. 348. in 343. trg. z. opravljena javna dražba se ne more na predlog stranke izreči za ničnо. 25. sept. 1901, š. 12830, JB. 1902/1.

3. Za nesporne pravne stvari so imeti:

a) Zahtevek zakonskega druga, naj se njegov drug prisili, da zopet vstopi v zakonsko združbo. 27. jun. 1877, š. 7332, Zb. 7736; 5. marca 1879, š. 2173, Zb. 7366; 12. jul. 1887, š. 7927, Zb. 11669; 15. jul. 1885, š. 7804, Zb. 10638; 24. marca 1885, š. 3148, Zb. 10492 (25. febr. 1879, š. 2026, Zb. 7348; 7. apr. 1891, š. 4046, JB. 1891/27);

očetov zahtevek na izročitev njegovega zakonskega deteta. 1. aprila 1880, š. 3301, Zb. 7916; 12. febr. 1884, š. 1258, Zb. 9882; 2. maja 1893, š. 5165, Zb. 14692;

zahtevek matere in varuha, naj se oče prisili, da izroči svoje nezakonsko dete. 5. marca 1885, š. 662, Zb. 10464;

kucijskem postopanju, v postopanju ob izdaji začasnih odredeb in v konkurznem postopanju pristojno kako drugo sodišče namesto pozvanega, tedaj mora to v vsaki dobi postopanja uradoma ali po predlogu izreči s sklepom svojo nepristojnost ter odkazati[1] pravno stvar pristojnemu

---

zahtevek ločenega zakonskega druga, naj njegov drug spolni prevzeto dolžnost, da mu v gotovih presledkih dovaja otroke. 8. marca 1887, š. 2652, Zb. 11485;

odločba, je li nezakonsko dete prepustiti vzgoji matere. 1. okt. 1890, š. 10641, NZ. 1890/47;

zahtevek soproge za alimentacijo do soprogovega povračila v zakonsko združbo. 2. jun. 1898, š. 7674, Zb. 208;

zahtevek soproge na zopetni sprejem v zakonsko združbo in na alimentacijo za se in svoje zakonsko dete. 13. junija 1888, š. 6877, Zb. 12223;

slednji zahtevek pa se lahko stavi tudi v spornem postopanju. 4. jul. 1900, š. 9149, Zb. 1078.

b) Prepodaja zapuščinskega imetja po testamentu pozvanemu varuhu. 3. okt. 1882, š. 10824, Zb. 10331;

pretres varstvenega računa in rešitev sklepnega računa. 28. febr. 1893, š. 2157, Zb. 14610; 20. nov. 1893, š. 13196, Zb. 9658.

c) Zahtevek na obnovo mej. 18. aprila 1900, š. 5173, Zb. 969; 6. marca 1890, š. 1777, Now. IV., 254;

razun ako je sporen pravec mej. 8. avg. 1888, š. 9007, Zb. 12291; ali obstoj zakonitih uvetov k obnovi mej. 31. avg. 1898, š. 11712, Zb. 293.

4. Očetovo dolžnost za prehranitev nezakonskega deteta je ugotoviti v spornem postopanju, čeprav se očetovstvo priznava. 30. sept. 1902, š. 13310, Prč. 1902, s. 718; 15. jul. 1902, š. 10050, NZ. 1902/39; 22. sept. 1903, š. 13258, ZJN. 03/49;

ako pa ni spora o dolžnosti nezakonskega očeta, da ima dajati alimente, sme se o visokosti alimentov odločiti v nespornem postopanju. 3. dec. 1901, š. 16387, GZ. 1902/21 (15. jul. 1902, š. 10050, GZ. 1903/10;

sodišču, ako mu je po razmerah posameznega primera mogoče, določiti to pristojno sodišče.

Ta odkaz, ki je skleniti brez poprednje ustne razprave, je strankam dati na znanje.

Sodišče, katero je izreklo svojo nepristojnost, pa ni sklenilo, kam je odkazati pravno stvar, sme, dokler ne zadobi njegov izrek pravne

---

posebno se smejo alimentacijski doneski, ki naj jih plačuje nezakonski oče, ustanoviti v nespornem postopanju, ako je nezakonski oče, ki ne oporeka očetovstva, z ustanovljanjem zadovoljen. 30. sept. 1902, š. 13310, Prč. 1902, s. 718; 19. maja 1897, š. 6082, Zb. 16044.

5. Ravnotako je v nespornem postopanju ugotoviti dolžnost deda in babice zaradi dajanja alimentov (prehranjevanja). 22. maja 1900, š. 7196, Zb. 1008;

zahtevek roditeljev, da naj ju prehraneva njuna deca, pa spada vedno v sporno postopanje. 12. jun. 1894, š. 6982, Zb. 15142; 24. jan. 1893, š. 823, Zb. 14.563.

6. Zahteva za preskrbo dote, stavljena po sklenjenem zakonu, je uveljavljati pravdnim potom. 25. maja 1893, š. 6049, Zb. 14716; 11. jun. 1902, š. 7991, JB. 1902/50; 13. marca 1900, š. 3649, Zb. 927 (23. nov. 1899, š. 16271, Zb. 764; 12. jun. 1899, š. 10648, Prč. 1900, s. 240; 31. marca 1886, š. 3240, Zb. 10983);

ravnotako zahteva ženitne oprave (§ 1231. odz.), ki se opira na storjeno obljubo. 24. avg. 1904, š. 13038, Prs. 1904/340.

7. Upravnik skupne stvari je postaviti v nespornem postopanju. 27. marca 1884, š. 3230, Zb. 9955; 20. marca 1888, š. 3345, Zb. 12107 (4. jun. 1867, š. 4777, Zb. 2806; 25. nov. 1884, š. 13356, Zb. 10270);

ako je pa zahteva, naj se zakonskima drugoma solastnim nepremičninam postavi upravnik, v zvezi s pravdo za ločitev zakona in razločitev obojnega imetja, tedaj je o tem odločiti v tej pravdi. 31. jan. 1893, š. 1158, Zb. 14.577;

zahteva sodno postavljenega upravnika solastne stvari na povračilo upravnih troškov je staviti v spornem postopanju. 29. nov. 1893, š. 13.979, Zb. 14932;

moči, ukreniti vse, kar je potrebno v obrambo javnih koristi ali v zavarovanje stranek ali namena, ki ga ima postopanje.

[1] Tako tudi prizivno sodišče, 474, od. 1. cp. Tako tudi v primeru, 60, od. 3. jn. — Rekurz § 514. cp.

---

po številkah ustanovljeni troški, ki prioritetnemu kuratorju pripadajo iz nespornega sodstva, so tudi izterjati v nespornem postopanju. 18. jun. 1895, š. 6950, Zb. 15514.

8. Zahteve hipotekarnih upnikov, naj se zavarovalna družba prisili, da požarno odškodnino položi hipotekarnim upnikom v korist, ni reševati v nespornem postopanju. 5. jun. 1888, š. 2749, Zb. 12208.

9. Pogoji dražbe radi razdružbe skupnosti so ustanoviti pravdnim potom, ako se solastniki o njih ne zedinijo. 6. aprila 1893, š. 3884, Zb. 14665.

10. Zemljiški lastnik mora od gozdnega posestnika s tožbo zahtevati odškodnino radi spravljanja lesa po njegovih zemljiščih. 1. okt. 1901, š. 13651, uzb. 1, 482; razsod o škodi po divjačini v Čehih pa se vsled ničnostne pritožbe lahko razveljavi po nespornem postopanju. 13. jun. 1894, š. 6940, Zb. 15146.

11. O zakonskem rojstvu deteta je moč odločati le pravdnim potom. 4. febr. 1891, š. 1283, JB. 1891/151, 20. jan. 1891, š. 14278, Now. IV., 331; ravnotako o nezakonstvu deteta, ki je bilo legitimovano z zakonom, kasneje proglašenim neveljavnim. 14. sept. 1898, š. 12551, Zb. 310;

12. S tožbo je uveljavljati tudi vgovor soproga proti odpovedi soproge, glede uprave nje imetja. 10. okt. 1894, š. 12039, Zb. 15255; enako je upotiti pravdo, ako se hoče uprava prostolastne ženine (parafernalne) imovine odvzeti soprogu in izročiti komu drugemu. 1. sept. 1885, š. 10442, Zb. 10630.

13. V nespornem postopanju pa se da rešiti:

Vgovor očetovstva glede v zakonu rojenega deteta. 23. jan. 1889, š. 548, GH 1889/11;

zahtevki radi starih, z razglasom objavljenih depozit. 4. jan. 1901, š. 17398, ZB. 1902/143.

§ 45. Odločila zbornega sodišča prve stopinje o njegovi stvarni pristojnosti ni dopuščeno izpodbijati zato, ker je za pravno stvar pristojno okrajno sodišče.

Prav tako ni dopuščeno odločila okrajnega sodišča ali posebnega okrajnega sodišča za trgovinske in pomorske stvari, ki je v okolišu tega okrajnega sodišča, izpodbijati zato, ker spadajo dotične pravne stvari pod obče okrajno sodišče mesto pod okrajno sodišče za trgovinske in pomorske stvari, ali pa v področje poslednjega namesto pod obče okrajno sodišče.

§ 46. Kadar se je nepristojnost sodišča na podstavi določil o stvarni pristojnosti sodišč izrekla pravnomočno, tedaj je to odločilo obvezno za vsako sodišče, pred katero pride pravna stvar pozneje.[1]

Na podstavi odločila okrajnega sodišča, katero se je z ozirom na vrednost spornega predmeta izreklo za nepristojno,[2] se sme že prej, kakor zadobi to odločilo pravno moč, predložiti pravno stvar zbornemu sodišču prve stopinje s to močjo, da ostane o pristojnosti izdano odločilo okrajnega sodišča merodajno za zborno sodišče prve stopinje, dokler se na viši stopinji pravnomočno ne izpremeni.

---

§ 45. 1. Pobijati se sme okrajnosodni sklep, glaseč se edino o tem, da se je zavrnil vgovor nepristojnosti temeljem posebnega razpravljanja o pristojnosti. 9. avg. 1899, š. 12368, Zb. 689.

2. Zbornosodno sodbo v okrajnosodni pravni stvari sme se pobijati radi nepristojnosti, ako zborno sodišče, kakor je posneti iz spisov, niti ni pretresalo vprašanja o pristojnosti. 18. maja 1899, š. 6360, Zb. 616.

Istega načela se je držati, kadar trgovinsko sodišče ali v izvrševanje trgovinske in pomorske sodne oblasti ali pa rudarske sodne oblasti poklican senat odkaže pravno stvar, ker je mnenja, da ne spada tjekaj, takemu sodišču ali takemu senatu, ki izvršuje občo sodno oblast, ali kadar se to sodišče ali ta senat izreče, da je nepristojen z ozirom na določila, obsežena v §§ 51. in 53. tega zakona.

[1] Prim. 487, od. 3. cp. — Čl. XXIV., 24. os.
[2] Nasprotno 60, od. 3.

Spori o pristojnosti med tozemskimi sodišči.

§ 47. Spore med raznimi sodišči prve stopinje o pristojnosti za določeno pravno stvar odločuje tem sodiščem najbliže nadrejeno skupno više sodišče.

Odločuje se po predlogu stranke ali pa vsled naznanila enega udeleženih sodišč s sklepom. Odločilo je izdati brez poprednje ustne razprave; vendar sme sodišče pred odločbo od sodišč, katera so se izrekla v pravni stvari za pristojna ali za nepristojna, in pa od stranek zahtevati za pojasnilo potrebne izjave, določivši za to primeren rok.

Odločilo, katero ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki, mora strankam priobčiti tisto sodišče, katero se je določilo za pristojno.

§ 47. 1. Spor o pristojnosti se tudi lahko reši s pobijanjem razsodil o pristojnosti. 4. nov. 1902, š. 14869, ZB. 1902/490.

2. Troški predloga po § 47. jn. niso prisojati, ker je dotično postopanje administrativno. 3. jun. 1904, š. 7601, JB. 04/40.

V odločanje poklicano više sodišče sme ukreniti vse, kar se med tem pokaže potrebno v brambo javnih koristi ali v zavarovanje stranek ali namena, ki ga ima postopanje.

Spori o pristojnosti z inozemskimi oblastvi.

§ 48. Spore o pristojnosti med tozemskimi in inozemskimi sodišči ali oblastvi je naznaniti ministru pravosodja. Do njegove izjave, kako se je po razmerah do drugih državnih ozemelj vesti tozemskim sodiščem, morajo ta ostati pri tem, da ukrenejo v pravni stvari to, kar se pokaže silno potrebno v brambo javnih koristi ali zavarovanje stranek ali namena, ki ga ima postopanje.

Izjava pravosodnega ministra je za tozemsko sodišče obvezna.[1]

[1] Prim. čl. IX., od. 3., § 38., š. 3. jn. 57, od. 2., 63., od. 2. cp.

Drugi del.

O sodni oblasti v spornih stvareh.

Prvi oddelek.

Stvarna pristojnost.

Okrajna sodišča.

§ 49. Pod okrajna sodišča spadajo*:

1. Spori o imovinskopravnih zahtevah, vštevši k mandatnemu postopanju spadajoče

spore,[1] ako ne presega sporni predmet v denarjih ali denarni vrednosti[2] zneska petsto goldinarjev, in ako niso ti spori po svoji kakovosti, ne glede na vrednost spornega predmeta, odkazani zbornim sodiščem prve stopinje:[3]

Ne glede na vrednost spornega predmeta:

2. Spori o očetovstvu (očetstvu) nezakonskemu otroku[4] in o dolžnostih, katere ima nezakonski oče[5] po zakonu nasproti materi[6] in otroku;[7]

3. spori o določitvi ali popravi mej[8] nepremičninam, in pa spori o služnosti stanovanja[9] in o preživitkih;[10]

4. spori zastran motenja posesti,[11] ako meri tožbeni zahtevek samo na brambo in obnovitev poslednjega dejanskega stanu posesti;

5. vsi spori, izvirajoči iz zakupnih ali najemnih (rabokupnih) pogodeb in pa iz pogodbe, označene v § 1103. odz., v kolikor se oni ne tičejo niti bitja take pogodbe niti plačila zakupnine, oziroma najemnine, potem spori o odpovedi, predaji in prevzetbi v zakup ali v najem vzetih ali po § 1103. odz. v rabo prepuščenih reči in pa spori zastran pridržbe premičnega blaga, katero je najemec ali zakupnik s sabo prinesel ali katero sicer jamči zakupodalcu za zavarovanje zakupnine;[12]

6. spori iz službenih in mezdnih pogodeb med gospodarji in posli ali drugimi osebami, ki so v službenem razmerju in spadajo k družini gospodarjev med kmetovalci in gozdarji in njih kmetijskimi in gozdarskimi pomagači ali dninarji, potem med rudniškimi posestniki ter

vsemi drugimi delodalci in pri njih delajočimi poslovodci, pomočniki, delavci ali vajenci in pa spori iz službenega razmerja moštva na ladjah, v kolikor niso vsi ti spori odvzeti pristojnosti rednih sodišč;[13]

7. spori med lastniki ladij, brodniki, plavci, vozniki ali gostilničarji in njih naročniki, popotniki in gosti o dolžnostih, izvirajočih iz teh razmerij;[14]

8. spori zastran hib na živini.[15]

V področje okrajnih sodišč spadajo tudi naredbe zastran sodnih odpovedi[16] zakupnih ali najemnih pogodeb o stvareh, označenih v š. 5, izdajanje nalogov za predajo ali prevzetbo takih zakupnih ali najemnih stvari[17] in pa izvedba dokazov o pomorskih nezgodah.[18]

* Jm. k § 49. jn. 1. Tožba na plačilo zastalih obresti, ne presegajočih zneska 500 fl. od glavniške terjatve znašajoče nad 500 fl., spada pred okrajno sodišče.

2. Spori o služnostih, razun o služnosti stanovanja in preživitka, ter spori o obstoju rabokupne pogodbe, ali o plačilu zakupnine, oziroma najemnine, spadajo pred okrajno ali pred zborno sodišče prve stopinje, kakor je vrednost spornega predmeta v mejah § 49., š. 1 jn., ali pa presega znesek 500 fl.

3. Za spore iz rabokupnih pogodeb in za druge v § 49, š. 5, jn. navedene rabokupne stvari so pristojna okrajna sodišča, ne da bi se ločilo, spada li rabokupni predmet k nepremičninam ali premičninam.

Odločilo pristojnosti v § 49, š. 8, jn. (spori zastran hib na živini) velja tudi za primer, da je toženec protokoliran trgovec in da je pogodba zanj trgovinska; ako je v kraju mimo okrajnega sodišča posebno okrajno sodišče za trgovske in pomorske stvari, je za takošne tožbe pristojno le prvoomenjeno (§ 52. jn.).

[1] 548 cp. Izvzete so sindikatne tožbe 600, 602 cp. Bagatelno postopanje v sporih ne nad 100 K, § 448 cp. Glej 319, š. 1, or. pri 79 cp.

[2] 54—59. — [3] 50, 51, š. 3—5, 53, š. 1—10. — [4] 155, 163 odz., glej čl. XVI. Zapisovanje takih tožeb 319, š. 3, or. pri 79 cp. — [5] Subsidiarna krajevna podsodnost 100. — [6] 1328 odz. — [7] 166, 167 odz. Glej uk. 1900/s. 49. o pristojbinah sodeb in sodnih nagodeb v sporih radi očetstva in alimentacije. — [8] 850—853 odz. — [9] 521, 522 odz. — [10] Krajevna podsodnost 81. — [11] 339, sl. 345, 346 odz.; krajevna podsodnost 81, 82, 92. Prazniška stvar 224, š. 3 cp. — [12] 560—576 cp. 1101 odz.; 83 jn. 224, š. 4, cp. — [13] 86, 97. Prazniška stvar 224, š. 5, cp. 319, š. 1, or. pri 79 cp.

Spori iz služb. pogodeb med gospodarji in posli, med kmetovalci in gozdarji ter njih pomočniki in dninarji, pred pretekom 30 dni potem ko je službeno razmerje prestalo, spadajo pred politična oblastva. To ne velja o sporih med obrtniki i njih učenci, ter pomočniki ter med sednjimi samimi (§ 37. os.).

Dotična določila glej pri § 1., jn. op. 15.

Pred okrajna sod. spadajo tudi spori med železniškimi upravami in delavci v njih pomožnih zavodih ali pri režijskih stavbah kakor tudi spori med temi delavci samimi. Z. 28. jul. 1902, dz. 156, § 45.

Za spore med rudniškimi posestniki i njih pomočniki je pristojno zadružniško razsodništvo, če je dotično podjetje v kaki zadrugi in če se pozvana stranka podvrže razsodniškemu postopanju, sicer, in pa v podjetjih, na katera ni uporabljati § 30., z. 14. avg. 1896, dz. 156, izključno le sodišča. (Obj. min. notr. stv. 4. avg. 1899, š. 15638, uk. s. 294 i 295 l. 1899.

Spore iz služb. razmerja med vinogradniki i viničarji na Štajerskem ureja župan. Gl. op. 20. pri § 1. jn., s. 59.

[14] 970, 1316 odz. 224, š. 6, cp. 52., od. 2., 90, 98. [15] 992—934 odz. — [16] 562 cp. — [17] 567 cp. 83, od. 2. — [18] 52, od. 2.

O poslovanju okrajnih sodišč govore: 36, 37, VI., š. 3, jn. 64, š. 4, 65, od. 1., 384, od. 3., 589, od. 1., XXII. cp., 4, 5, 17, 387 ir.

O zaslišavanju pri sodiščih v davčnih stvareh in o pravni pomoči davčnim oblastvom z. 15. okt. 1896, dz. 220, §§ 46., 211., od. l. U. 12. nov. 1897, uk. š. 43. U. fin. min. 28. jul. 1900, š. 21455, uk. s. 212/1900. Odl. fin. min. 10. aprila 1901, š. 8790 v uk. s. 133/1901.

O pravni pomoči v pristojbinskih stvareh govori § 16., z. 18. jun. 1901, dz. 74, o razodetni prisegi v zapuščinah, o katerih se ni dal pravi ali popolni izkaz, § 12. istega z. — Kolek k § 49., š. 3 in 6: § 11. nov.

---

§ 49., š. 5. K okrajnim sodiščem spadajo:

1. Tožbe na razveljavljenje najemne pogodbe radi pomanjkljivega najemnega predmeta. 25. jul. 1900, š. 10467, Zb. 1095; 22. nov. 1899, š. 15959, **Rr.** 170, Zb. 761 (1. febr. 1899, š. 1364, Zb. 498; 22. avg. 1899, š. 12648, Ref. 1899/180).

Spori iz rabokupnih pogodeb na plačilo odškodninskega povračila. 22. okt. 1901, š. 14093, Ref. 1901/185; 11. aprila 1901, š. 4669, GH. 1901/26; 17. jan. 1899, š. 408, Zb. 461 (20. sept. 1899, š. 13973, Prč. 1899/782). Plssr. 25. apr. 1902, š. 17383 ex 1900, uzb. 576.

Tožbe najemnika na povračilo troškov za po njem poravnana stanovanjska popravila. 16. nov. 1898, š. 10497, Zb. 374.

2. Po vrednosti spornega predmeta pa se določa pristojnost tožeb:

Na razveljavo rabokupne pogodbe radi prikratbe nad polovico. 25. jul. 1900, š. 10467, Zb. 1095;

zakupnika na povračilo izdatkov storjenih za zakupni predmet. 13. dec. 1900, š. 11797, Gaz. 1901/4;

iz rabokupnih pogodeb, tikajočih se obstoja take pogodbe ali plačila rabokupnine. 28. jan. 1902, š. 677, ZB. 1902/144; 15. marca 1899, š. 2636, Zb. 550; 13. okt. 1898, š. 13771. Zb. 339.

3. Za tožbe na plačilo najemnine, ne presegajoče 1000 K, je pristojno okrajno sodišče, čeprav sta sporna sklep in obstoj najemne pokodbe. 9. avg. 1898, Zb. 275.

4. Spori iz rabokupnih pogodeb, v katere je konkurzna masa stopila v smislu § 23. konk. r. mesto konk. dolžnika kakor najemnik ali zakupnik, spadajo pred sodišča, ki so pristojna, ko bi konkurza ne bilo. 17. nov. 1904, š. 16946, uzb. 829.

Zborna sodišča prve stopinje.

§ 50. Pod zborna sodišča prve stopinje spadajo vsi državljanski pravni spori, ki niso odkazani okrajnim sodiščem.

Zborna sodišča prve stopinje so pristojna izključno za tu označene pravne spore:

1. spore o priznatvi ali izpodboju zakonskega rodu;[1]

2. spore o nedogovorni ločitvi, o razvezi ali razveljavi zakona;[2]

3. vse druge iz medsebojnega razmerja zakonskih ali iz razmerja med roditelji in otroki izvirajoče, ne zgolj imovinskopravne spore, v

---

§ 50. 1. Postopanje o ločitvi za tozemce, ki so v inozemstvu, sme se uvesti tudi pri sodišču zadnjega skupnega domovališča v tozemstvu. 7. jan. 1891, š. 15153, JB. 1891/12; 6. aprila 1881, š. 13451, Zb. 8358.

2. Razveza zakona se ima izvršiti pri sodišču rednega domovališča zakonskih drugov v tozemstvu. 22. nov. 1887, š. 12786, Zb. 11844; 24. jul. 1872, š. 6762, Zb. 4664.

3. O zakon razvezni prošnji zakonskih drugov, ki se ob nje vlogi nahajata v inozemstvu, sme odločevati sodišče zadnjega tozemskega domovališča zakonskih drugov, čeprav sta oba zakonska druga inozemca in se je njun zakon sklenil v inozemstvu. 10. nov. 1891, š. 13572, JB. 1892/17; 4. febr. 1891, š. 814, Now. IV., 333.

4. O veljavnosti zakona, sklenjenega v inozemstvu, ima odločevati tozemsko sodišče, ako je bil kateri zakonskih drugov avstrijski državljan. 8. okt. 1895, š. 11869, Zb. 15583; 20. jan. 1891, š. 14278, Now. IV., 331 (16. nov. 1876, š. 13447, Zb. 6289);

ter ako zakonska druga imata ali sta imela prej v tozemstvu skupno domovališče. 18. marca 1890, š. 2704, Now. IV., 260; 7. okt. 1884, š. 10664, Zb. 10197;

kolikor ni teh po zakonitih predpisih reševati v nespornem postopanju;

4. spore, ki se tičejo nasledstva v fidejkomis ali pa drugih zahtev, izvirajočih iz fidejkomisnega razmerja; [3]

5. fevdne spore. [4]

[1] 156—159, odz. 100 jn. — [2] 94—102, 107—109, 115—117, 132, 135 odz. — 76 in 100 jn. 114. — Postopanje v zakonskih stvareh glej dodatek k cp.

[3] 619, sl. odz. 78 jn. — [4] Pred zborna sodišča spadajo tudi: tožbe v smislu § 79., čl. XIV., § 2., od. 3., z. 6. jun. 1887, dz. 72, čl. XI., š. 5 cp. — Kolek k § 50., š. 4 in 5, gl. § 11. nov.

Pristojnost v izv.: — § 4., 82., od. 1. 19, 106, 373, 375, čl. XIX. ir.

---

ako zakonska nimata skupnega tozemskega domovališča, se krajevna pristojnost ravna po tozemskem domovališču tiste zakonske stranke, ki je bila pred ženitvijo avstrijski državljan. 8. okt. 1895, š. 11869, Zb. 15583;

tosodno sodišče skupnega domovališča soprogov je pa za preiskavo o veljavnosti nju zakona pristojno tudi takrat, kadar sta oba soproga inozemca in se je zakon sklenil v inozemstvu. 7. marca 1883, š. 1101, Zb. 9338.

5. Tusodno sodišče pa ne more soditi o veljavnosti zakona, ki so ga sklenili v tozemstvu inozemci, bivajoči v inozemstu. 26. jan. 1881, š. 757, Zb. 8271.

6. Zborno sodišče prve stopinje je izključno pristojno za spore o dolžnosti soproga k vzdrževanju, ako soproga ne živita skupno. 6. sept. 1898, š. 9486, Zb. 296.

7. Tozemska sodišča niso pristojna za pravdo med soprogoma radi upravičenja nositi soprogovo ime, ako sta oba soproga inozemca. 29. jan. 1901, š. 16174, NZ. 1901/29.

Trgovinska sodišča.

§ 51. Pod samostalna trgovinska ali trgovinska in pomorska sodišča spadajo, ako presega sporni predmet v denarjih ali denarni vrednosti znesek petsto goldinarjev:

1. spori, ki izvirajo iz trgovinskih opravil,[1] če je tožba nastavljena zoper trgovinsko družbo ali trgovca, katerih firma je vpisana v trgovinskem vpisniku (registru), ali pa zoper vpisano (registrovano) pridobitno in gospodarsko zadrugo in če je opravilo na toženčevi strani trgovinsko opravilo;

2. spori iz trgovinskih stvari, označenih v § 39. uvodnega zakona k trgovinskemu zakoniku z dné 17. decembra 1862. l. (dz. za l. 1863, š. 1).[2]

Ne gledé na vrednost spornega predmeta spadajo pod trgovinsko sodišče ali pod trgovinsko in pomorsko sodišče pravni spori:

---

§ 51. Trgovinsko sodišče je pristojno:

1. Za tožbo na razid neregistrovane (in še ne obdačene) trgovinske družbe. 7. aprila 1904, š. 4954, ZB. 04/507;

o tožbah: proti posameznemu družabniku protokolovane trgovinske družbe. 27. nov. 1902, š. 15807, GZ. 1903/16; 25. jun. 1902, š. 8890, JB. 1902/47; in sicer tudi kadar toženec ob tožbi ni več protokolovan za družabnika firme, ki je sklenila trgovinsko opravilo, temuč za družabnika kake druge firme. 30. sept. 1900, š. 11964, Zb. 1133;

proti bivšim članom registrovane družbe iz trgovinskih opravil, sklenjenih s to družbo. 29. maja 1881, š. 5377, AC. 972; 25. jul. 1878, š. 6148, AC. 794;

o tožbah proti c. k. državnim železnicam ali železniškemu erarju iz vozništva c. kr. državnih železnic. 24. febr. 1897, š. 1991, AF. 1947; 17. aprila 1895, š. 4427, Now. IV., 630;

3. ki izvirajo iz meničnih opravil;[3]

4. iz pravnih razmer, ki se nanašajo na obrambo in rabo znamek, vzorcev, modelov in privilegij;[4]

5. iz opravil, ki se nanašajo na pomorske ladje in pomorsko vožnjo, in pa iz vseh drugačnih pravnih razmer, katere je presojati po zasebnem pomorskem pravu, v kolikor se ne uporabljajo določila § 49., š. 5 do 7.[5]

Kjer ni samostalnega trgovinskega sodišča ali trgovinskega in pomorskega sodišča, izvršujejo sodno oblast v vseh gori imenovanih pravnih sporih trgovinski senati okrožnih in deželnih sodišč.[6]

[1] Trgovinska opravila: čl. 271—274 trg. z.; borzna opravila §§ 12., 14., z. 1. aprila 1875, dz. 67; skladovniška opravila § 6., z. 28. aprila 1889, dz. 64.

[2] §§ 39. in 40. nav. z. — [3] Prazniška stvar 224., š. 1, cp. — Krajevna podsodnost 89, 93, od. 2., jn.

---

o zahtevkih lastnika do izgubljene menice proti akceptantu. 3. nov. 1896, š. 11052, Now. IV., 699;

k dovoljenju, da se radi posega v privilegij zasežejo dotični predmeti. 5. okt. 1898, š. 13409, Zb. 324.

2. Vpis v trg. register v Nemški državi ima moč tozemskega vpisa. 22. avg. 1903, š. 12042, JB. 03/47;

toženec mora biti ob podanju tožbe vpisan v trgovinskem registru. 5. febr. 1891, š. 1094, Now. IV., 337; 1. jun. 1888, š. 5119, AC. 1403; 26. jan. 1876, š. 11601, AC. 655; glej r. pod š. 11.

3. K osnovi trgovinske pristojnosti ne zadostuje, da je toženec likvidator trgovinske družbe. 6. aprila 1875, š. 3290, AC. 567;

ako je pa toženec ob postanku zahtevka bil protokolovan posamezni trgovec, tedaj osnovana trgovinska podsodnost ni ob veljavo s tem, da se je firma posameznega trgovca premenila v družbeno firmo. 5. avg. 1886, š. 8841, AC. 1297.

[4] Pristojnost v stvareh znamek: z. 6. jan. 1890, dz. 19. §§ 29, 30. — Pristojnost v stvareh privilegij: Ces. pat. 15. avg. 1852, dz. 184. §§ 46., 47., 48.

Z. 11. jan. 1897, dz. 30, tikajoč se varstva iznajdeb (patentni zakon), veljaven od 1. jan. 1889. §§ 96., 108, 109.

V stvareh vzorcev. Ces. pat. 7. dec. 1858, dz. 237, §§ 19,, 20. — [5] Krajevna pristojnost 98.

[6] Jm. k § 51. jn. 1. Samo predpisi trg. z. določajo v koliko se v sporih iz trgovinskih opravil uporabljajo določila trgovinskega zakona in trgovinskih šeg (običajev) [čl. 277, trg. z.], ne pa okolnosti, če taki spori po jn. spadajo pred trgovinsko sodišče (trg. senat) ali pred civilni senat okrožnega ali deželnega sodišča. Tudi slednji ima uporabljati trgovinskopravna določila, če so po predpisih materijelnega prava merodajna za razsojo pravnega opravila.

2. V § 51. od. 3. jn. obseženo pristojnostno določilo nima uporabe pri tožbah radi obogatbe v smislu § 83. men. r., ki izhajajo iz meničnih opravil.

Pristojnost takim tožbam določa se po posamnih primerih v zmislu §§ 49, š. 1, 50, od. 1. in 51, š. 1, jn. (Mn. najv. sod.) — Glej mn. najv. sod. k § 104. jn., t. 4.

---

4. Trgovinska podsodnost razteza se na poroka le tedaj, če je prevzetje poroštva ob sebi trgovinsko opravilo. 22. okt. 1884, š. 8827, Zb. 10221; 23. maja 1884, š. 3157, Zb. 10048 (4. aprila 1883, š. 2646, AC. 1075).

5. Prevzemnik terjatve, nastale iz trgovinskega opravila, ob sebi še ne spada pod trgovinsko podsodnost. 26. jan. 1876, š. 11601, AC. 655.

6. Spori iz pravnih razmer trgovcev z njih prokuristi, trgovinskimi pooblaščenci, trgovinskimi pomočniki i. t. d. spadajo pod trgovinsko podsodnost tudi po razvezi pooblastilnega in službenega razmerja. 24. jul. 1889, š. 1889, AC. 1485; 16. marca 1869, š. 1063, AC. 219.

7. V trgovinsko podsodnost pa ne spadajo tožbe tovarniških delavcev proti (protokolovani) tovarniški firmi na povračilo škode radi dogodivše se nezgode. 2. dec. 1891, š. 14409, GH. 1890/10;

K trgovinskim sodiščem spadajo tudi tožbe na odškodnine, zahtevane iz z. 5. marca 1869, dz. 27, tikajoč se odgovornosti železniških podjetij za poškodbe ali usmrtitve vsled nezgod na železnicah, ter iz z. 12. jul. 1902, dz. 147, tikajoč se odgovornosti železnic, to pa po izboru tožnika k trgovinskemu sodišču, v kojega okolišu ima toženo podjetje sedež ali pa kjer se je nezgoda pripetila. Z. 5. marca 1869. dz. 27, § 3. in z. 12. jul. 1902, dz. 147, § 1.; čl. VI., š. 2 jn.

Pred trgovinsko sodstvo spada brez ozira na znesek odločba o ničnostni pritožbi i tožbi na proglasitev, da razsodilo borznega razsodišča nima moči. Čl. XXIII., od. 2., XXV., od. 2. cp. — Zaprisego članov borznih razsodišč, ki imajo razsojati o trgovskih opravilih z blagom, opravlja predsednik trgovinskega sodišča. Min. n. 26. marca 1903, dz. 71.

Z. o pregledu pridobitnih in gospodarskih zadrug ter drugih društev 10. jun. 1903, dz. 133, § 2., od. 2.: Zadrugam in društvom, ki ne pripadajo kaki za pregledovanje pooblaščeni zavezi, postavlja preglednika, in to

---

niti odškodninske tožbe principala proti očetu nl. trgovinskega pomočnika radi prezgodnje razveze službenega razmerja. 23. marca 1875, š. 2985, AC. 563.

8. Pred trgovinska sodišča ne spadajo:

Tožbe proti protokoliranemu trgovcu na plačilo najemnine za prostore, rabljene v trgovinske svrhe. 7. jun. 1898, š. 7826, Gaz. 1898 3;

tožbe uslužbencev, poslujočih v voznem prometu mednarodne družbe za spalne železniške vozove, na odškodnino radi telesnih poškodeb, dobljenih vsled dogodka v železniškem prometu. 24. aprila 1901, š. 3388, uzb. š. 425;

tožbe akceptantov proti izdatniku menice. 8. maja 1866, š. 4023, Zb. 2483;

tožbe iz nagodbe o menični terjatvi. 19. dec. 1882, š. 14849, Zb. 9225;

obogatbene tožbe v smislu čl. 83. men. r. 17. sept. 1873, š. 9169, Zb. 5083 (**Rr.** 57); (18. nov. 1873, š. 2441, Zb. 4940);

zadrugam trgovinsko sodišče, društvom politično deželno oblastvo, v kojega okolišu imajo svoj sedež. — Z. 6. marca 1906, dz. 58, o družbah z omejeno zavezo določa, da je postaviti nadzorstvo, ako ustanovna glavnica znaša nad en milijon kron in ako je nad petdeset družbenikov (§ 29.); da ima trgovinsko sodišče na predlog kakega udeleženca potrebne člane nadzorstva postaviti samo, ako družba tega ne stori (§ 31.); da sme trgovinsko sodišče pod uveti imenovati tudi izvedenške revizorje (§ 45. sl.); da je družba trgovinska v smislu trgovinskega zakonika (§ 61.); da so pri njej glede napovedi naznanil in obvestil uporabljati veljajoči predpisi o trgovinskem registru (§ 102.); da je tudi za tožbo na razveljavo kakega sklepa družbenikov pristojno edino zborno sodišče družbenega sedeža, ki izvršuje trgovinsko sodstvo (§§ 41., 42.).

Z. 3. aprila 1906, zb. 84, o šeku določa, v koliko imajo zanj veljati predpisi obč. men. r. (§§ 17., 20.); da za sodne spore šekopravnih regresnih zahtevkov veljajo pristojnostni in pravdni predpisi v menič nih stvareh, drugačnih zahtevkov pa splošni pristojnostni predpisi za sporne pravdne stvari (§ 24.).

---

tudi ko bi se bila menica izdala za terjatev iz trgovinskih opravil. 1. jun. 1882, š. 5879, Zb. 9066.

9. Trgovinska podsodnost tudi ne velja:

Za pristojbinske terjatve države proti trgovinski firmi. 28. marca 1876, š. 3765, Zb. 6073;

za odškodninske tožbe radi neopravičene zasege v privilegijskih stvareh. 4. jan. 1889, š. 15048, JZ. 1889/10;

za povračilne tožbe proti železniškim družbam radi škode, provzročene s železniško gradnjo. 7. okt. 1873, š. 9829, AC. 460;

za tožbe iz prodaje nepremičnin, tudi če se podajo proti delniški stavbeni družbi. 19. dec. 1877, š. 9872, AC. 750.

10. Spori o vprašanju, je-li kedo član pridobitne in gospodarske zadruge, spadajo pred sodišča obče podsodnosti tudi tedaj, kadar so zadružni posli v zmislu pravil zgolj ali deloma trgovinski. 14. jul. 1903, š. 10479, uzb. 736.

§ 52. V krajih, v katerih je samostalno trgovinsko sodišče ali trgovinsko in pomorsko sodišče,[1] spadajo spori iz opravil in pravnih razmer, označenih v § 51., š. 1 in 2, če ne presega sporni predmet v denarjih ali denarni vrednosti vsote petsto goldinarjev, pod okrajno sodišče za trgovinske in pomorske stvari.[2]

Prav tako spada v takih krajih razsoja o sporih, ki nastanejo iz najma ladje, iz službenega razmerja moštva na ladjah in iz pomorskega vozniškega opravila (§ 49., š. 5 do 7), in pa (zapisovanje) izvedba dokazov o pomorskih nezgodah v področje okrajnih sodišč za trgovinske in pomorske stvari.

V istem obsegu so posebna okrajna sodišča za trgovinske in pomorske stvari, katere se morda ustanove v drugih krajih, pristojna za izvrševanje sodne oblasti v spornih stvareh.

[1] Na Dunaju, v Pragi, v Trstu. Čl. VIII., š. 2.

[2] § 2., od. 2. Čl. XXVIII., š. 1, cp.

Spori v stvareh rudarstva.

§ 53. Pred rudarskopravne senate okrožnih ali deželnih sodišč, ki jih je označiti ukazoma,[1]

11. Pod „trgovinskem registrom", omenjenim v § 51., š. 1 jn., so pojmiti le tuzemski registri in pa tisti inozemski, katerih bistvena enakost s tuzemskimi trgovinskimi registri je avtentično potrjena. **Plss.** sk. 31. okt. 1905, präs. 334, **Jk. 172,** uzb. 840, s katerim je razveljavljen izrek 15. marca 1905, š. 3704, **Rr. 182.**

§ 53. Spori ob odškodnini za škodo storjeno zemljiškemu lastniku z rudarjem ne spadajo pred rudarskopravni senat. 10. aprila 1900, š. 4673, Zb. 960.

gredo spori, ki se tičejo rudarstva, v kolikor ne spadajo po § 49., š. 1, potem 3 do 6 pod okrajno sodišče.

Dalje ne glede na vrednost spornega predmeta spori:[2]

1. o tožbah, s katerimi se namerja uveljavljanje stvarne pravice do predmetov rudniške lastnine z njenimi vrh zemlje ležečimi sestavinami in pa pritiklinami rudnikov vred, ali pa o tožbah, s katerimi se namerja razveljava take pravice;

2. o rabi v š. 1 označenih predmetov;

3. o prednosti na polju pri rudniških podelitvah;

4. o pozivu za odmero polja (ustanovitev jamske mere z določeno omejitvijo);

5. o razveljavi (zapalosti) rudarskih pravic;

6. o lastnini ali rabi jamskih voda;

7. o razmerah, urejenih z rudarskimi zakoni glede rudniških podjetnikov med seboj in pa do njih uradnikov in pooblaščencev, potem do posestnikov drugih nepremičnin;

8. o upravi in računovodstvu med rudniškimi posestniki in njih uradniki ali pooblaščenci glede na obrat rudnika in njegove pritikline;

9. o družbenih pogodbah glede obrata, rabe ali izkoriščanja skupnih rudnikov;

10. o razmerah rudarskih družeb do svojih rudarskih sodružnikov, ki so urejene z rudarskimi zakoni.

---

§ 53. Spori ob odškodnini za škodo storjeno zemljiškemu lastniku z rudarjenjem ne spadajo pred rudarsko-pravni senat. 10. aprila 1900, š. 4673, Zb. 960.

[1] N. min. za just. in polj. 1. jun. 1897, dz. 128, podaja spisek zbornih sodišč prve stopinje, katera izvršujejo sodno oblast v stvareh rudarstva:

Zborna sodišča prve stopinje	Okoliš rudarskopravnega senata se razteza na ozemlje (okoliš)
Okrožno sod. v St. Pöltenu Deželno » » Steyerju » » » Salcburgu	Avstrijsko pod Anižo » nad » Salcburško
Deželno sod. v Insbruku Okrožno » » Tridentu	Dež. sod. Insbruk in okrož. sod. Bolcan in Feldkirch Okrožna sod. Trident in Rovereto
Deželno sod. v Gradcu Okrožno » » Ljubnu » » » Celju Deželno » » Celovcu » » » Ljubljani	Deželno sod. Gradec Okrožno » Ljubno » » Celje in Maribor Koroško, Kranjsko in Primorsko
Deželno sod. v Zadru	Dalmacijo
Okrožno sod. v Plznu » » » Mostu » » » Hebu Okrož. sod. v Gorah Kutnih	Okrožno sod. Plzenj in Pisek in dež. sod. Praga Okrožno sod. Most, Česka Lipa in Litomerice Okrožno sod. Heb Vsa ostala okrožna sodišča v Čehih
Okrožno sod. v Olomucu	Moravsko i Šlezko
Deželno sod. v Krakovu	Zapadna Galicija
Okrožno sod. v Samboru	Vzhodna Galicija
Deželno sod. v Črnovcih	Bukovina

[2] Glej mn. najv. sod. k § 104., t. 4.

Vrednost spornega predmeta.

§ 54. Za preračun vrednosti spornega predmeta, katera je merodajna za pristojnost, je določilen čas,[1] ob katerem se je podala tožba.

Prirastek, pridelki (plodovi), obresti, škode in stroški, ki se zahtevajo kakor postranske terjatve, se pri preračunu vrednosti ne jemljejo v poštev.[2]

[1] Jm. k § 54. jn. Ako obstoja sporni predmet v denarni terjatvi, glaseči se na inozemsko veljavo, tedaj je njegovo vrednost preračuniti na avstrijsko veljavo po borznem kurzu onega dne, katerega se je tožba podala. Borzni kurz je določiti uradoma; tožniku ni o tem dovesti nikakega dokaza. — § 29. jn.; §§ 226., 236., 439. cp.

[2] Glej tudi 448 cp. — Kolek glej § 10. nov.

§ 55. Več v eni tožbi po posamezni stranki ali po sospornikih napovedanih zahtev je sešteti.[1] Kadar se zahteva samo del terjatve na glavnici, tedaj je merodajen ves znesek še neporavnane terjatve na glavnici. Kadar se zahteva prebitek, ki se pokaže iz primerjanja terjatev,

---

§ 54. 1. Pri preračunu vrednosti spornega predmeta je vštevati tudi konvencijonalno kazen, za katero se toži ob enem. 7. aprila 1904, š. 4954, ZB. 04/507.

2. Škode in stroški, ki niso nastali vsled izterjanja glavnega zahtevka, nego ob priliki izvensodnega izterjavanja glavnega zahtevka vsled krivde toženčeve (potni troški), niso postranski zahtevki v zmislu § 54., od. 2. jn. in jih je vpoštevati pri preračunu vrednosti spornega predmeta. 24. marca, 1903, š. 4299, Prs. 04/88.

§ 55. 1. Ako od več oseb vsaka s posebno tožbo uveljavlja njej iz istega skupnega opravila proti enemu dolžniku pristoječe zahtevke, je pristojnost vsake tožbe presojati po visokosti tožbinih vsot. 14. dec. 1889, š. 15264, Zb. 411.

ki gredo strankama drugi proti drugi, tedaj odločuje ves znesek terjatev, katere je napovedal tožnik v dokaz zahtevanega prebitka. [2]

[1] Glej mn. najv. sod. k § 11. cp., t. 1. in 2.

[2] Jm. k § 55., jn. Ako se zahteva prebitek, podan iz obota terjatev, ki jih imati stranka proti stranki (tožba iz salda), tedaj so zaradi vrednostne ugotovitve spornega predmeta sešteti v toženčevem kontu vse na strani za prejemke vpisane točke razun tistih, katerih posebno poravnanje je povzeti v kontu na strani za izdatke.

§ 56. Kadar izreče tožnik, da je voljen vzeti namesto zahtevane reči določeno vsoto denarja, [1] ali kadar alternativno zahteva prisodbo denarne vsote, tedaj je za presojanje pristojnosti merodajna denarna vsota, omenjena v tožbi.

V vseh drugih primerih, v katerih je vrednost ne v denarnem znesku obstoječega spor-

---

2. Sodno izterjavanje več med sabo ne zvezanih zahtevkov, katerih nobeden ne presega 1000 K, ne more utemeljiti pristojnosti zbornega sodišča. 18. maja 1899, š. 6360, Zb. 616.

3. Pri tožbi za del kake terjatve iz salda je za določitev pristojnosti odločilna skupna vsota salda. 25. aprila 1899, š. 6426, Zb. 591.

4. Ako se odstopi od terjatve presegajoče 1000 K del pod 1000 K, je za pristojnost cesijonarjeve tožbe odločilna skupna vsota še ne plačane glavniške terjatve. 6. avg. 1901, š. 11142, uzb. 451.

5. Po delnem odplačilu z menicami še dolžni ostanek terjatve, ki ne presega 1000 K, je iztožiti pri okrajnem sodišču. 30. okt. 1901, š. 14790, ZB. 1902/15.

6. Pravna stvar, spadajoča pred zborno sodišče, se ne more spraviti pred okrajno sodišče s tem, da se enotna terjatev deli. 21. jun. 1898, Prč. 1898, s. 537.

7. Pri tožbah na ugotovitev neobstoja denarne terjatve je vzeti za vrednost spornega predmeta visokost denarne terjatve, po kateri se torej ravnasodna pristojnost. 19. nov. 1901, š. 15675, Prs. 1901/355.

nega predmeta merodajna za določbo pristojnosti, mora tožnik navesti to vrednost v tožbi. To velja zlasti glede ugotovitvenih tožeb.[2]

Pri ustanovitvi vrednosti spornega predmeta ni odbijati tega, kar je morda s svoje strani dolžan opraviti tožnik.

[1] 410 cp. — [2] 228 cp. Vmesen predlog po 236 cp. — Kolek, glej § 10. nov. in § 7. nar.

§ 57. Pri sporih, pri katerih gre le za zavarovanje terjatve ali za zastavno pravico, je za določbo vrednosti spornega predmeta merodajen znesek terjatve ali vrednost zastavljene stvari, če ima ta manjšo vrednost.[1]

[1] Glej jm. k § 60. jn. t. 1.

§ 58. Za vrednost pravice prejemati obresti, prihodke, pridelke (plodove) ali druge se ponavljajoče užitke in dajatve (oprave), je šteti, če pravica traja vedno, dvajseterni, če traja nedo-

---

§ 56. 1. Ustanovitev vrednosti po tožniku je izključena, ako je vrednost spornega predmeta vidna iz tožbinega zahtevka samega (n. pr. zahtevka na izročitev akcepta v določenem znesku.). 21. jun. 1899, š. 9333, Zb. 654.

2. Tožbine navedbe o vrednosti spornega predmeta so odločilne za presojevanje pristojnosti, tudi ako bi bila taka ocenitev tožniku v škodo. 23. jan. 1902, š. 550, Prč. 1902/166.

3. Okrajno sodišče je pristojno za tožbo na razvezo skupnosti in izplačilo deleža presegajočega 1000 K, ako se tožnik ponudi, da alternativno sprejme denarni znesek do 1000 K. 28. jun. 1898, š. 8687, Zb. 238.

4. V okrajnosodnem postopanju je vrednostna ustanovitev v tožbi obvezna i za sodnika i za toženca. 3. aprila 1901, š. 4495, Gaz. 1901 9; 1. marca 1904, š. 2197, Prs. 1904/154.

ločen ali na dobo življenja omejen čas, deseterni znesek letne dolžnosti, če pa traja določen čas, ves znesek prihodnjih prejemkov, toda nikedar ne več, kakor dvajseterni znesek letne dolžnosti.[1]

Kadar je sporno bitje zakupnega ali najemnega razmerja, tedaj je za določbo vrednosti vzeti v podstavo znesek zakupnine ali najemnine, pripadajoče na vso sporno dobo.

[1] Ako se snidejo dajatve za določen in nedoločen čas, tedaj je zaradi odmere razsodninske pristojbine znesku za dajatve v določenem času prišteti deseterni znesek letne dajatve nedoločenega časa. Vsa vsota ne sme presegati za dvajset let dejanski odmerjenega zneska. N. fin. min. 11. febr. 1901, š. 76777/00. Uk. 1901, s. 90.

§ 59. Pri tožbah za opravo del ali za druge osebne dajatve (oprave), za dopust ali opust, potem za oddajo izrazov volje je šteti za vrednost spornega predmeta po tožniku navedeno velikost njegove koristi.[1]

[1] Kolek, glej § 10., nov. in § 7. nar.

§ 60. Ako se pri tožbi, ki se je podala pri zbornem sodišču prve stopinje, pokaže, da je vrednost spornega predmeta, določena po zmislu § 56., odstavka 2., čez mero visoka, sme so-

---

§ 60. Za presojo pristojnosti na drugi stopinji je obvezna po tožniku napovedana vrednost, v kolikor je ni popravilo sodišče prve stopinje. 16. jan. 1901, š. 363, JB. 1901/14.

2. Po tožniku napovedana vrednost spornega predmeta, ki je sicer očita, ni odločilna za postopanje, ker ne more biti dopustno, da bi tožnik po poljubni cenitvi svojega interesa pravdno stvar odtegnil zakonitemu (bagatelnemu) postopanju. 16. jan. 1904, š. 9026, Prs. 04/335.

dišče, če je ob enem verojetno, da bi pri pravilnejši določbi vrednosti spornega predmeta ta ne utegnil doseči za pristojnost zbornega sodišča merodajne vrednostne meje,[1] uradoma zaukazati pozvedbe, ki se mu zde potrebne za presojo resničnosti navedene vrednosti, zlasti zaslišbo strank, ogled dotične stvari in, kjer se more to opraviti brez znatnih stroškov in posebne zamude, tudi izjavo mnenja po izvedencih. To se sme, če treba, zgoditi tudi že prej, ko se določi ustna razprava.[2]

Za vrednost zemljarini ali hišni najmarini zavezane nepremičnine je šteti tisti znesek, ki se jemlje kakor davčno cenilo v poštev za odmero dotične pristojbine.[3]

Ako mora zborno sodišče po posledkih takih ovedeb in takega dokazovanja odstopiti sporno stvar okrajnemu sodišču, mora tožnik prevzeti ali povrniti stroške, ki so se nabrali po teh pozvedbah in tem dokazovanju.[4]

Izvzemši v odstavku 1. označeni primer je v tožbi navedena vrednost spornega predmeta glede na pristojnost obvezna tako za sodišče kakor za nasprotnika.[5]

[1] 49., š. 1, 50., od. 1, 51., š. 1—2, 53., od. 1.

[2] 117., or. pri 260 cp. — [3] Sedemdesetkratna zemljarina, rg. fin. min. 25. jan. 1884 dz. 18; šestdesetkratna najmarina, z. 9. febr. 1882, dz. 17, § 13.

[4] Sklep 52. cp. Rekurz 514 cp.

[5] Jm. k § 60. jn. 1. Tožnik ima v tožbi navesti vrednost spornega predmeta, kadar je za predmetno vcenjenje odločilno kaj drugega kakor denarna terjatev. Pri sporih, katerim je le za zavarovanje terjatve ali za zastavno pravico (§ 57. jn.), ima tedaj tožnik vrednost zastavnega predmeta, če je manjša kakor terjatvini

znesek, napovedati v tožbi. Ako se vrednostna napoved tožnika sodišču vidi neprimerno visoka, sme tudi v tem slučaju odrediti pozvedbe, ki se mu zde potrebne, da presodi resničnost navedene vrednosti.

Ravno to velja o določilu vrednosti spornega predmeta pri tožbah, s katerimi se uveljavlja stvarna pravica do nepremičnin, prostost ali odprava take pravice.

Ako podajo pozvedbe tako vrednost spornemu predmetu, da bi tožba spadala pred okrajno sodišče, tedaj jo ima zborno sodišče odkazati pristojnemu okrajnemu sodišču, v kolikor mu je moč to določiti po svojstvih posameznega primera.

2. Troške pozvedeb in dokazovanj, katere je bilo sodišče zaukazalo za presojo, če je navedena vrednost resnična, ima najprej trpeti tožnik, tudi takrat, ko so poizvedbe pokazale resničnost tožnikovih navedeb, in sicer zato, ker so provzročeni s tožbo (§ 40 cp.), povrniti pa mu jih ima potem toženec, če in v kolikor mu pripade dolžnost do povračila spornih troškov po §§ 41. in sl. cp.

Izpodbijanje pristojnosti civilnega, trgovinskega ali rudarskopravnega senata.

§ 61. Kadar se v pravni stvari, ki se razpravlja pred civilnim senatom okrožnega ali deželnega sodišča, stavi predlog, da naj se napoti pravna stvar pred trgovinski ali rudarskopravni senat tega zbornega sodišča (vgovor nepristojnosti), in misli sodišče, da je temu predlogu ugoditi še pred koncem razprave v glavni stvari, tedaj sme ono, ako se pokaže po stanu razprave, da je taka odredba primerna, ob enem z odločbo o vgovoru nepristojnosti skleniti,[1] da mora na mesto enega izmed senatovih članov precej stopiti strokovnjaški prisednik in da je razpravo pred tako predrugačenim senatom izvesti takoj.

To isto se sme s tem, da se strokovnjaški prisednik nadomesti[2] s sodniškim uradnikom, zgoditi tedaj, kadar se nepristojnost trgovinskega senata ali v izvrševanje rudarske sodne oblasti poklicanega senata trdi zato, ker spada pravna stvar v občo sodno oblast.

Odločila o vgovoru nepristojnosti ni v teh primerih izdajati posebe, ampak je je vzprejemati v razsodbo, ki se izdaje po končani razpravi v glavni stvari.

[1] Glej 62., od. 1. — [2] Formalnosti: 9, od. 3 in 188 or.

§ 62. Kadar prihrani sodišče v primerih, označenih v § 61., odločilo o vgovoru nepristojnosti izreku, kateri se izda po končani razpravi v glavni stvari, tedaj sme predsednik po tem, kakor se je zahtevala napotitev ali na trgovinski ali rudarskopravni senat ali pa na civilni senat, privzeti k razpravi strokovnjaškega prisednika ali pa sodniškega uradnika za dopolnilnega sodnika. Ako spozna nato senat, pred katerim je bila določena razprava, na podstavi njenih posledkov, da je bil vgovor nepristojnosti opravičen, mora, če spada pravna stvar, ki se je razpravljala pred civilnim senatom, pod trgovinski ali rudarskopravni senat, za dopolnilnega sodnika[1] privzeti strokovnjaški prisednik stopiti zastran razsoje glavne stvari na članovo mesto enega izmed članov onega senata. Pri pravnih stvareh pak, katere spadajo pod civilni senat, mora sodniški uradnik, ki se je kot dopolnilni sodnik udeležil razprave, stopiti na mesto strokovnjaškega prisednika v senatu, ki

je bil izprva pristojen za razpravo. Zoper te sklepe ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

Predrugačbo v sestavi senata in pa imena dotičnih članov, ki so v resnici sodelovali pri sklepanju sodbe, je v tem primeru vselej dati na znanje pri razglasitvi razsodbe.[2]

Tisti senatov član, ki je vsled vgovora nepristojnosti pred razsodbo glavne stvari po sklepu sodišča izstopil iz senata, se ne sme udeležiti posvetovanja in glasovanja o sodbi. Vendar je dolžan naznaniti v treh dneh svoje mnenje o razsodbi sporne stvari predsedniku v posebnem spisu. Ta njegov glas (votum) je priložiti zapisniku o posvetovanju.[3]

[1] O določilu dop. sodnika § 9., od. 1. in 2. or. — [2] §§ 186., 187. or. (pri 14 jn.)

[3] Jm. § 62. jn. 1. Senatni član, ki ima po sodnem sklepu vsled vgovora nepristojnosti pred razsojo glavne stvari izstopiti iz senata, sme biti navzoč pri posvetovanju in glasovanju senata, ne sme se pa pri tem udeleževati. Dolžnosti za tako navzočnost ni.

2. K razpravi pred civilnim senatom za dopolnilnega sodnika privzeti strokovnjaški prisednik, nima javiti svojega mnenja (vota) o sporni razsoji, ako civilni senat zavrže vgovor o nepristojnosti in vsled tega izreče sodbo o glavni stvari v svoji prvotni sestavi.

§ 63. Določila §§ 61. in 62. so uporabna tudi tedaj, kadar se v pravni stvari, predloženi samostalnemu trgovinskemu sodišču ali trgovinskemu in primorskemu sodišču, oglasi vgovor nepristojnosti zato, ker spada pravna stvar pod okrožno ali deželno sodišče, poklicano v izvrševanje obče sodne oblasti.

Kadar štejejo trgovinsko sodišče ali pa trgovinski ali rudarskopravni senat okrožnega ali deželnega sodišča pravno stvar, ki je prišla pred nje, za stvar obče sodne oblasti, tedaj je, kar je v smislu §§ 61. in 62. potrebno, odrediti uradoma.

§ 64. Kadar se razsodilo, ki se je, privzemši dopolnilnega sodnika, izreklo po § 62., izpodbija zavoljo nepristojnosti sodišča in je mnenje na viši sodni stopinji, da bi senat, pred katerim je bila določena razprava, bil v resnici pristojen za razsojo pravne stvari, tedaj vendar ni gledati dalje na nepristojnost,[1] če bi bil tudi tisti senatov član, ki je pred končnim razsodilom izstopil iz senata, po vsebini svojega spisom priloženega glasa razsodil pravno stvar tako, kakor se je zgodilo z razsodilom, katero se izpodbija.

[1] Izjema proti § 475., od. 1. cp.

Drugi oddelek.

Krajna pristojnost.

Obča podsodnost.

§ 65. Vse tožbe, za katere ni določena posebna podsodnost pri katerem drugem sodišču,

---

§ 65. 1. Zahtevek za določitev primerne dote (§ 1221 odz.) je staviti pri obči podsodnosti tiste osebe, ki naj doto da. 4. jul. 1901, š. 9504, uzb. 457.

2. Vzlic prorogaciji kakega sodišča se lahko toži pri sodišču dolžnikovega domovališča. 9. aprila 1902, š. 5060, GH. 02/13.

je podati pri tistem stvarno pristojnem okrajnem sodišču ali zbornem sodišču prve stopinje, pri katerem ima toženec[1] občo podsodnost.[2]

[1] Izjeme i dopolnitve: 64, š. 4, 65, od. 1, cp. — Čl. 315. trg. z. in čl. VI., š. 5, jn. — § 2., od. 3. z. 6. jun. 1887, dz. 72, in čl. XI., š. 5, cp. — §§ 17, od. 2.; 35; 36; 33, 37; 368, ir. — Prim. § 23., os.

[2] Tudi pri dovolitvah izvršbe: §§ 4., š. 6, 82, 371, š. 4, 375, 373 ir., ter začasne odredbe: § 387. ir.

§ 66. Občа podsodnost osebe se določuje po njenem domovališču.[1] Za domovališče osebe se šteje tisti kraj, v katerem se je oseba nastanila z dokaznim ali iz okolnosti razvidnim namenom, da bo tam stalno prebivala.

Ako ima oseba domovališče v okoliših več sodišč, velja načelo, da je občа podsodnost za njo pri vsakem teh sodišč. V takem primeru je tožniku na izbiro,[2] podati tožbo pri tem ali onem izmed raznih sodišč.

---

§ 66. 1. Odločilno je domovališče toženca ob podatju tožbe. 19. okt. 1887, š. 11666, zb. 11790.

2. Domovališče trgovca, pri katerem potnik stalno služi in včasi biva, je imeti tudi za domovališče potnika. 29. jun. 1890, š. 14032, GH. 1890/18.

3. Dolgoletno bivanje v bolnici ne ustanavlja ondi domovališča za bolnika. 1. avg. 1888, š. 8978, Zb. 12292.

4. Skrblenec (kurand) si ne more sam premeniti domovališča; domovališče njegovo ostane tisto, katero je imel ob izreku skrbstva. — 16. maja 1905, š. 7040, **Rr. 184**, uzb. 799.

5. Toženec ima dokazati, da njegovo bivališče ni tudi njegovo domovališče, ako oporeka to okolnost; policijski priglas ali odglas ni odločillen za določitev domovališča. 11. marca 1874, š. 1904, Zb. 5296; 12. febr. 1874, š. 1426, Zb. 6735; (22. apr. 1862, š. 1251, Zb. 1510).

[1] Ako je več okrajnih sodišč na istem kraju: 103, 122. Podsodnost nastavljencev finančne straže se ravna po njim odkazani kompanijski postaji. Dvd. 28. sept. 1842, š. zjz. 643. — [2] 102. Pri izvršbi § 4., zadnji od. 6. ir.

§ 67. Za osebe, ki nimajo domovališča niti v ozemlju, za katero velja ta zakon, niti kje drugje, se ravna obča podsodnost po kraju njih vsakokratnega bivanja v tozemstvu.[1] Kadar tega nimajo ali kadar ni znan kraj, v katerem prebivajo v tozemstvu, tedaj se smejo te osebe zastran vseh svojih zaveznosti, ki so nastale ob času njih prebivanja v tozemstvu, ali ki jih morajo izpolniti tukaj, tožiti pri sodišču poslednjega domovališča ali bivališča, ki so je imele v tozemstvu.

[1] Čl. X., § 48., 28.

§ 68. Za dejalno službujoče osebe vojske, vojnega pomorstva (vojne marine) in deželne brambe, vštevši tudi vse pri vojaški upravi dejalno službujoče vojaške osebe, in pa naposled za dejalno službujoče osebe orožništva (žandarmerije) velja glede na podsodnost za njih domovališče kraj posadke (garnizije).[1]

Ob premembi posadke traja tako določena podsodnost še, dokler ne dospe oseba v novo posadko.

Za domovališče vojaških oseb, ki niso v tozemstvu,[2] velja pri pozvedbi podsodnosti poslednji tukajšnji posadni kraj tistega vojaškega

§ 68. Predpisi § 68. jn. se tičejo le skupne vojske in c. k. deželne brambe, niso torej raztegniti na osebe k. ogrske dež. brambe. 18. febr. 1902, š. 2036, Z. f. N. 1904/31.

krdela, h kateremu pripadajo, ali poslednji tukajšnji posadni kraj teh vojaških oseb.

[1] Čl. II., š. 2; — glej § 86.

Jm. k § 68. jn. Podsodnosti garnizijskega kraja je, kakor podsodnosti domovališča, predpogoj zmožnost, da se more domovališče utemeljiti samostojno. Za vojake, kateri nimajo te zmožnosti (otroci v zakonu rojeni pod očetovsko oblastjo, legitimovani ali adoptovani, nezakonski otroci predno dobe pravico k samostalni oskrbi imetja, §§ 71., 72. jn.), torej ni podana podsodnost garnizijskega kraja. Tožbe proti takim vojakom so podati ali pri splošni podsodnosti očeta ali nezakonske matere (§§ 71., 72. jn.) ali pri sodišču garnizijskega kraja, kakor podsodnosti opravilnega kraja (§ 86., od. 2. jn.).

[2] Čl. X. jn.

§ 69. Avstrijski državljani, ki so uradniki ali sluge avstrijske države ali avstro-ogrske monarhije in prebivajo v stalni uradni službi zunaj ozemlja, za katero velja ta zakon, ohranijo občo podsodnost, katero so imeli v ozemlju veljavnosti tega zakona. Kadar ta podsodnost ni ugotovljena ali se ne da dozvedeti, tedaj je za nje obča podsodnost določena na Dunaju, in to v okolišu tistega okrajnega sodišča, v katerem ima sedež c. in k. ministrstvo vnanjih stvari.[1]

[1] Podsodnost soproge in dece 73. od. 2. — Izjeme vsled posebnih državnih pogodeb pri čl. IX,

§ 70. Obča podsodnost zakonskega moža[1] je tudi obča podsodnost njegove zakonske žene, celo če je ta varovanka ali oskrbovanka, ako ni zakon sodno ločen ali razvezan ali s smrtjo moža razdružen.

Kadar je zapustil zakonski mož svoje domovališče v ozemlju, za katero velja ta zakon,

svojo ženo[2] pa pustil v tozemstvu, tedaj se določuje občа podsodnost za njo po njenem stalnem bivališču, dokler si ne izbere zakonski mož zopet domovališča v ozemlju veljavnosti tega zakona.

[1] 66, 67. — [2] Jm. k § 70. jn. 1. Otroci (§ 71. jn.) tistega, ki je zapustil domovališče v ozemlju, za katero velja jurisdikcijski pravilnik, so vendar deležni obče podsodnosti očetove in se ne morejo tožiti pri sodišču svojega tozemskega bivališča kakor otroci oseb, navedenih v §§ 69. in 73. jn. Podsodnost opravilnega kraja (§ 86. jn.) in imovine (§ 99. jn.) pa velja tudi proti otrokom tistega, ki je opustil domovališče v območju jn.

2. Kraj splošnega bivališča velja v tozemstvu zapuščeni ženi za občo podsodnost tudi, ako ni samosvoja.

§ 71. Občo podsodnost očeta imajo skupaj ž njim vsi njegovi očetovski oblasti podvrženi v zakonu rojeni, pozakonjeni ali adoptirani (posinovljeni, pohčerjeni) otroci;[1] ti podsodnosti ostanejo podvrženi tudi potem, ko očetovska oblast neha ali se razveljavi, dokler ne zadobijo pravice, svobodno oskrbovati svojo imovino.

[1] Prim. 73 in jm. k § 70. jn., t. 1.

---

§ 70. 1. Pri osebni podsodnosti soproga se sme podati zaprosilo, naj se soproga prisili k povratku v zakonsko združbo. 25. aprila 1867, š. 3158, Zb. 4386;
ali za izročitev otrok. 26. jun. 1869. š. 663, Zb. 3262.

2. Tožbe proti soprogi, podane pri podsodnosti soproga, se ne smejo zavrniti uradoma, čeprav se je soprogi dovolilo začasno ločeno stanovališče. 6. nov. 1883, š. 12795, Zb. 9637.

§ 71. 1. Občа podsodnost osebi, postavljeni radi zapravljanja pod skrbstvo, se določa po sedežu skrbstvenega sodišča. 17. avg. 1899, š. 12600, Zb. 693.
2. Gl. r. 4, pri § 66., r. 5, pri § 109.

§ 72. Nezakonski otroci so podvrženi obči podsodnosti matere; to podsodnost ohranijo, če tudi umrę mati, dokler ne zadobijo pravice, svobodno oskrbovati svojo imovino.

Otroci, kateri se na stroške javnega zavoda, ki je, ob enem poklican, zakonito zastopati te otroke, preskrbujejo v tem zavodu ali zunaj njega, so za dobo, dokler traja ta njih preskrba[1], podvrženi obči podsodnosti istega zavoda.

[1] Čl. VI., š. 6. in ondi natisnen u. 21. avg. 1856, dz. 150. — Glej tudi objavo v uk. 1901/212.

§ 73. Po kraju posadke določena obča podsodnost vojaške osebe se razteza na nje ženo in otroke samo tedaj, kadar žive žena in ti z vojaško osebo v skupnem domačem gospodarstvu. Sicer se določuje obča podsodnost za te osebe po kraju njih stalnega bivanja.

Isto velja o ženi in otrocih v § 79. označenih oseb.

§ 74. Obča podsodnost erarja ali kake dežele se določuje po sedežu javnega organa,[1] kateri je po veljajočih dotičnih predpisih poklican, erar ali deželo zastopati v spornih stvareh.[2]

Obča podsodnost občine se ravna po sedežu občinskega glavarstva (predstojništva).

[1] Jm. k § 74. jn. V kolikor finančna prokuratura sodno zastopa erar (u. fin. min. 13. avg. 1851, dz. 188, u. fin. min. 16. febr. 1855, dz. 34 in dr.) se njega obča podsodnost določa po sedežu finančne prokurature, ki ga ima v posameznem primeru zastopati.

[2] Čl. IV., š. 1 cp.; § 4. službene inštrukcije za c. kr. finančne prokurature, natisnjene pri om. čl.; § 9., z. 20. maja 1869, dz. 78.: za podsodnost erarja v stvareh vojaštva uporabljati so veljajoča določilo o fiskuzu sploh.

§ 75. Obča podsodnost javnih trgovinskih družeb, komanditnih družeb, delniških družeb, zadrug, rudarskih družeb, javnih zakladov in korporacij, cerkvá, nadarbin (prebend), ustanov, za javne namene ustanovljenih zavodov, imovinskih mas (sklad), društev in drugih ne med fizične osebe spadajočih pravnih oseb, katerih se ne dotikajo določila § 74., se določuje po njih sedežu, ako ni splošno obvezno ustanovljeno nič druzega. Za sedež velja v dvomu oni kraj, kjer se vodi uprava.[1]

Kadar mora za katero teh pravnih oseb ravnati zastopnik erarja ali dežele ali kadar je pravna oseba podrejena upravi občine, tedaj je občo podsodnost presojati po določilih § 74.

[1] Čl. IV., š. 2 cp.

Posebne podsodnosti.

1. Izključne.

Zakonske stvari.

§ 76. Tožbe za ločitev, razvezo ali razveljavo zakona, potem tožbe zastran vseh ne zgolj imovinskopravnih zahtev iz zakonskega razmerja spadajo pod tisto sodišče,[1] v katerega okolišu sta zakonski mož in žena imela poslednje skupno domovališče.[2]

[1] Zborno sodišče I. stopinje, 50, š. 2 i 3. — [2] 100.

---

§ 76. 1. V tožbi za ločitev se sme uveljavljati tudi zahtevek radi vzdržavanja. 16. maja 1900, š. 6595, Zb. 1006.
2. Glej razsodila pri § 50.

Zapuščinske stvari.

§ 77. Podsodnost za tožbe, s katerimi se uveljavljajo dedinske pravice ali zahteve iz volil ali drugih naredeb za primer smrti, in pa podsodnost za tožbe zapuščinskih upnikov iz zahtev do zapustnika ali dediča kakor takega se določuje,[1] dokler se ne prisodi zapuščina, po sedežu sodišča, pred katerim teče zapuščinska razprava (obravnava.)[2]

Tožbe, pri katerih gre za delitev dediščine, spadajo pod tisto sodišče, pred katerim teče zapuščinska razprava. Ta podsodnost ostane ista tudi po pravnomočni prisodbi zapuščine.

[1] Ako se poda tožba proti zapuščinski masi, katere dediči še niso znani ali še niso podali oglasitve (prijave) za dediča, tedaj naj se na tožnikov predlog masi postavi zastopnik, znanemu dediču pa da o tem vednost, da se proti njemu tožba redno izvede, morebiti ob enem kakor proti znanim dedičem. Kakor pa je

§ 77. 1. Ta podsodnost velja tudi:

Za tožbo podano proti dedičem ali upravnikom zapuščine na zaprisežno napoved zapuščinske imovine. 16. avg. 1898, š. 11374, Zb. 285; 7. jan. 1891, š. 14929, **Rr. 150**. (5. jun. 1889, š. 6586, JB. 1889/50; 31. okt. 1883, š. 9307, Zb. 9626.)

2. Ne velja pa za tožbe radi motenja v posesti kake zapuščinske nepremičnine. 24. jan. 1882, š. 14166, Zb. 8845.

3. Spor za dedinske pravice radi nepremičnin kakega inozemca ležečih v tozemstvu se ima vršiti pred sodiščem ležeče imovine. 30. maja 1863, š. 3375, Zb. 1719.

4. Tozemsko zapuščinsko sodišče ni po izročitvi mobilarne imovine kakega inozemca njegovi domovinski državi nič več pristojno, da bi sodilo o spornih zahtevkih dedičev in volilojemnikov, tikajočih se te zapuščine. 4. nov. 1897, š. 11382, Zb. 16139.

prijava za dediče podana, tedaj se ima tožnik držati prijavivših se dedičev samih, glede katerih se je ravnati, v kolikor se tiče odsotnih, nedoletnih ali takih, ki nimajo prosto uporabljati s svojo imovino, kakor v vsakem drugem sporu. Dvd. 19. jan. 1790, zjz. 1094 lit. *d*.

[1] Jm. k § 77. (§§ 88., 89, 93.) jn. 1. Podsodnost sosporništva (§ 93. jn.) se po § 77., od. 1. jn., ne spreminja za tožbe zapuščinskih upnikov radi zahtevkov proti zapustniku ali dediču, temuč velja tudi za primer, če je umrl kateri ali če je umrlo več toženccv, ki so bili tožiti kakor sosporniki.

Posebno ostane podsodnost meničnega plačilnega kraja (§ 89. jn.) za vse zavezance, tudi za med tem umrše. (Mnenje najv. sodišča.)

2. V kolikor je dosedanje pravosodstvo proti strogemu predpisu § 37., veljavnega jurisdikcijskega pravilnika, dopuščalo izjeme — razun v sosporništvu — v korist drugim posebnim podsodnostim, posebno v korist krajevni izpolnitvi, v toliko tudi besedilo § 77. novega jur. pravilnika, ki se v vseh glavnih točkah vjema s § 37. veljavnega jur. pravilnika, ne stavi nikake ovire, da trajajo te izjeme še nadalje.

3. Sedež sodišču, pri katerem teče zapuščinska razprava, je odločilen le za krajevno podsodnost tožeb, s katerimi se uveljavljajo dedinske pravice ali zahteve volil ali drugih naredeb za primer smrti, kakor tudi drugih tožeb, označenih v § 77., od. 1. jn. Stvarna podsodnost za te tožbe se ravna po kakovosti zahtevka ali vrednosti spornega predmeta. (§§ 49., 50. jn.)

Za tožbe, pri katerih gre za delitev dediščine, pa je pristojno izključno le zapuščinsko sodišče tako stvarno kakor krajevno in brez ozira na velikost zapuščinske imovine.

Fidejkomisne in fevdne stvari.

§ 78. Zbornim sodiščem prve stopinje odkazane tožbe v fidejkomisnih stvareh [1] spadajo pod tisto zborno sodišče, katero izvršuje sodno oblast v nespornih stvareh dotičnega fidejkomisa na prvi stopinji. [2]

Tožbe v fevdnih stvareh, za katere ne nastopi podsodnost, označena v § 77., je podajati, ako je fevd cesarski in se udeležuje spora fevdni gospod, pri tistem zbornem sodišču prve stopinje, v katerega okolišu ima sedež fevdni urad,[3] mimo tega primera pa pri tistemu zbornemu sodišču prve stopinje, v katerega okolišu leži fevd.

[1] 50 š. 4. — [2] 116. — [3] Zastopajo namestništva. Min. n. 19. jan. 1833, dz. 10 lit. *C*, § 29.

Tožbe sodnikov in zoper tožnike.

§ 79. Tožbe zoper osebe, ki služijo za posamezne sodnike pri okrajnem sodišču,[1] katero je po določilih o stvarni in krajni pristojnosti poklicano v razpravljanje in razsojanje, spadajo pod tisto okrožno ali deželno sodišče, v katerega okolišu je okrajno sodišče. Tožbe zoper predstojnika zbornega sodišča prve stopinje, katere bi spadale pod to zborno sodišče ali pod kako okrajno sodišče, ki je v njegovem okolišu, je podajati pri enem izmed zbornih sodišč prve stopinje, katerih okoliš meji neposredno z okolišem prvega zbornega sodišča.

Isti predpisi se uporabljajo, kadar sproži posamezni sodnik tožbo, za katero samo na sebi bi bilo pristojno okrajno sodišče, pri katerem posluje on ta čas, ali kadar nastopi predstojnik zbornega sodišča prve stopinje za tožnika v pravni stvari, ki je po določilih tega zakona odkazana tistemu zbornemu sodišču, kateremu je on sam predstojnik, ali pa kakemu okrajnemu sodišču v okolišu zbornega sodišča.[2]

[1] Jm. k § 79. jn. Posebna podsodnost za tožbe zoper posamezne sodnike velja tako takrat, ko bi okrajno sodišče, pri katerem služi posamezni sodnik, tvorilo zanj občo podsodnost, kakor tudi takrat, ko bi tožba spadala k tistemu sodišču zaradi posebne izključne podsodnosti. Isto velja o tožbah zoper predstojnike zbornega sodišča prve stopinje glede tega zbornega sodišča in v njegovem okolišu ležečih okrajnih sodišč.

Predpis § 79. jn. vendar ne ustanavlja obče podsodnosti za posamezne sodnike in predstojnike zbornih sodišč. Ako ima posamezni sodnik domovališče v okolišu drugega okrajnega sodišča, kakor onega, pri katerem služi (n. pr. pri okrajnih sodiščih v mestih), tedaj ima občo podsodnost za vse okrajnosodiške spore pri okrajnem sodišču svojega domovališča (§§ 65., 66. jn.); ravnotako ostane predstojniku dvornega sodišča po veljavnih pravilih podana obča podsodnost v vsakih drugih ozirih samo v pasivnih sporih ne.

[2] Postopanje v takih stvareh čl. XIV.

Tožbe za povračilo zastran krivic, storjenih po sodniških uradnikih.

§ 80. Podsodnost za tožbe, s katerimi se uveljavljajo pravice do povračila zastran krivic, ki jih store sodniški uradniki v opravljanju službe, se določuje po sedežu tistega sodišča, po katerem ali po katerega nameščencih se je storila krivica.[1]

[1] Gl. dot. z. pri § 602. cp.; čl. VI., š. 4.

Spori o nepremičnini.

§ 81. Tožbe, s katerimi se uveljavlja stvarna pravica do nepremičnine, prostost od take pravice ali njena odprava, tožbe zaradi delitve, zaradi poprave mej in zaradi motenja posesti[1]

spadajo pod tisto sodišče,[2] v katerega okolišu leži nepremičnina.[3]

Ako se tiče tožba zemljiške služnosti ali realnega (stvarnega) bremena, odločuje lega služnega ali obremenjenega zemljišča.

[1] Pri premičninah tudi § 92. — [2] 84, 85. — 49, š. 1, 3, 4 in 51.

[3] Jm. k § 81. jn. Tožbe, s katerimi se uveljavlja stvarna pravica do nepremičnine, prostost od take pravice ali njena odprava — izvzeti so spori o služnosti stanovanja in o preživitkih (§ 49., š. 3 jn.) — kakor tudi tožbe zaradi delitve spadajo po vrednosti spornega predmeta ali pred okrajno sodišče (§ 49., š. 1 jn.) ali pred zborno sodišče (§ 50., od. 1. jn.) v čegar okolišu leži nepremičnina. — Glej tudi mnenje najv. sod. k § 91. jn. in jm. k § 60. jn.

---

§ 81. 1. Za pravdo o razdružbi skupne lastnine do nepremičnine je pristojno sodišče ležeče stvari, če prav teče med osebami, ki tvore javno trgovinsko družbo za obrat (gospodarstvo) skupne neprimičnine (umetni mlin). 21. aprila 1875, š. 3509, Zb. 5694.

2. Pri realni inštanci niso podajati:

Tožbe na priznanje veljavnosti ali na izpolnitev kupnih (menjalnih) pogodeb o nepremični stvari, na izgotovitev kupne listine, sposobne za vknjižbo ali na prepodajo kupljenih nepremičnin. 20. sept. 1899, š. 14181, Prč. 1899/714; 20. jun. 1877, š. 1118, Zb. 6507 **(Rr. 93)**; (19. nov. 1867, š. 10349, Zb. 2923);

tožbe na izpolnitev o nepremičninah sklenjene zakupne pogodbe. 6. dec. 1859, š. 13843, Zb. 922;

tožbe na cesijo za del zastavnega vpisa in za izknjižbo ostanka. 3. marca 1870, š. 1372, Zb. 3737;

tožbe na prisodbo terjatve in izknjižbo zanjo vknjižene zastavne pravice vsled kompenzacije. 18. marca 1857, š. 2410, Zb. 1015;

tožbe na izpodboj lastninskega prenosa nepremičnine. 20. okt. 1885, š. 12150, Zb. 10754;

tožbe na izdajo vknjižbene listine za nepremičnino, prodano po kridatarju pred otvoritvijo konkurza. 5. jun. 1879, š. 4252, Zb. 8628.

Spori iz motenja v posesti vodnih pravic.

§ 82. Spori zastran motenja v posesti (§ 49., š. 4) vodnih pravic spadajo pod tisto sodišče, v katerega okolišu se je posest motila.

Spori iz zakupov in najmov.

§ 83. V § 49., š. 5, označeni rabokupni spori (iz zakupov ali najmov) spadajo pod tisto sodišče, v katerega okolišu leži rabokupna (zakupna ali najemna) stvar.[1]

To sodišče je pristojno tudi za izdajanje v § 49., poslednjem odstavku, navedenih naredeb in nalogov v rabokupnih (zakupnih ali najemnih) rečeh.[2]

[1] 85. — [2] Jm. k § 83. jn. Sodišče ležeče stvari je pristojno le za rabokupne spore o zemljiščih, poslopjih i drugih nepremičnih ali za nepremičnine izrečenih stvari, o mlinih na ladjah in drugih stavbah postavljenih na ladjah. (§ 560., od. 1. cp.) Rabokupni spori radi premičnih stvari so podati pri obči podsodnosti toženca. (Mnenje najv. sod.)

---

§ 83. 1. Ta podsodnost velja tudi za spore:

O zahtevkih iz dogovorov radi zakupne pogodbe, ki je še-le skleniti. 28. dec. 1882, š. 15018, Zb. 9237;

na izpolnitev pogodbe in prepodajo rabokupne stvari. 9. febr. 1887, š. 1274, Zb. 11445;

nasproti protokolovanim trgovcem in firmam. 22. nov. 1889, š. 13104, AC. 1507; 13. jan. 1885, š. 14823, Zb. 10372 (27. apr. 1870, š. 5028, AC. 286);

nasproti konkurzni masi. 8. aprila 1884, š. 3669, Zb. 9980 (**Rr. 114**; 10. nov. 1885, š. 12954, Zb. 10738 (14. nov. 1882, š. 13234, Zb. 9180).

Lega stvari v več okoliših.

§ 84. Kadar leži stvar v okoliših več sodišč, tedaj je v vseh primerih, v katerih je lega stvari merodajna za določitev podsodnosti, tožniku na izbiro,[1] podati tožbo pri kateremkoli teh sodišč. Isto velja tudi tedaj, kadar se glede na meje raznih sodnih okrajev dvomi, katero izmed več sodišč je po kraju ležeče stvari šteti za pristojno.

Kadar se v eni tožbi združi več zahtev, katere bi po zgoranjih določilih glede na lego stvari, ki se je tičejo, spadale pod razna sodišča, tedaj se sme ta tožba, kakor si tožnik to izbere, podati pri katerem koli teh sodišč.

[1] 102.

Izdeželne (eksteritorijalne) osebe.

§ 85. Predpisi o izključni podsodnosti ležeče nepremičnine (§ 81.) in pa o podsodnostih, označenih v §§ 82. in 83., se uporabljajo tudi na izdeželne (eksteritorijalne) osebe in pa na tiste osebe, katere so podsodne najvišemu dvornemu maršalstvu.[1]

[1] Čl. III. in IX., od. 2. in 3.

---

2. Ne velja pa: Za spore iz pogodbe o podelitvi pravice za iskanje in dobivanje zemeljskega olja (nafte). 24. aprila 1901, š. 16168, uzb. 413;

za spore na odškodnino iz zakupnega razmerja do regalij. 4. nov. 1891, š. 12354, Now. IV., 412;

za pogodbe, s katerimi se najemodalec zaveže ob enem za različna druga opravila (postrežbo i. dr.). 31. maja 1899, š. 7748, Zb. 629.

3. Z izrecnim dogovorom se spori o najemnih in zakupnih stvareh lahko odtegnejo sodišču ležeče stvari. 27. aprila 1899, š. 5440, Zb. 599. — Gl. tudi r. pri § 49.

2. Podsodnosti po izboru.

Podsodnost opravilnega kraja.

§ 86. Osebe, ki bivajo v katerem kraju v takih okolnostih, katere kažejo po svoji lastnosti na daljše bivanje, zlasti posli, delavci z rokami ali v tovarnah, obrtni pomočniki ali vajenci, dijaki ali učenci ter so zmožne za pravdo,[1] se smejo zastran imovinskopravnih zahtev tožiti pri sodišču bivališča.

To določilo se tudi na vojaške osebe, katere ne morejo same ob sebi ustanoviti domovališča, uporablja tako, da na mesto sodišča bivalnega kraja stopi sodišče posadnega kraja (§ 68.).

[1] Jm. k § 86., jn. 1. Pri podsodnosti opravilnega kraja so tožbe dopustne le v toliko, v kolikor sega tožencéva pravdna zmožnost (§ 1. in 2. cp.).

2. Podsodnost opravilnega kraja ne traja samo med tem, ko biva toženec na tem kraju. Terjatve, ki se smejo po § 97. jn. vtožiti v 90. dneh po poslednji oddaji ali opravi pri sodišču prejšnjega domovališča, se smejo uveljaviti z enako utesnitvijo pri sodišču prejšnjega opravilnega kraja, ki stopa na mesto sodišča prejšnjega domovališča, ako je toženec medtem zapustil omenjeni kraj. — Glej tudi jm. k § 70., t. 1.

Podsodnost podružnice (naselbine, podjetniške naselbine).

§ 87. Ako imajo imetniki rudnikov, tovaren, trgovinskih ali obrtnih podjetij zunaj kraja, kjer ima podjetje[1] sedež, posebne podružnice, se smejo v spornih pravnih stvareh, ki se nanašajo na te podružnice, tožiti pri sodišču tistega kraja, v katerem je podružnica.

Osebe, katere obdelujejo kakor lastniki, uživalci ali zakupniki same ali dado obdelovati po najemnikih s poslopji za stanovanje in za gospodarstvo opremljeno posestvo, se smejo iz vseh pravnih razmer, ki se nanašajo na obdelovanje posestva, tožiti pri tistem sodišču, v katerega okolišu leži posestvo.

[1] Jm. k § 87. jn. 1. Podsodnost podjetniške naselbe (§ 87. jn.) je podana tudi tedaj, ako ima imetnik rudnikov, tovaren, trgovinskih ali obrtnih podjetij, spadajoč k pravnim osebam, označenim v § 75. jn., samo eno podjetniško naselbo izven svojega sedeža, kadar se ravna za pravni spor, ki se nanaša na to naselbo. (Mnenje najv. sod.)

2. Z enako utesnitvijo, da se smejo zahtevki, ako se nanašajo na posebno podj. naselbo, vtožiti pri sodišču kraja, v katerem se nahaja to podjetje, je ta podsodnost podana, slično uporabljajoč § 87. jn., mimo obče podsodnosti domovališča rudniških, tovarniških, trgovinsko- ali obrtno- podjetniških imetnikov, na kraju podjetja, naselbe ali glavne naselbe za vse sporne pravne stvari, ki se nanašajo na to naselbo (sedež podjetja, podj. naselbe, glavne naselbe), čeprav podjetje ne spada med pravne osebe, imenovane v § 75. jn. in v podanem primeru ni večjega števila podj. naselb.

---

§ 87. 1. Toženec mora posebno naselbo imeti še ob tožbi. 4. dec. 1896, š. 14077, Now. 4475.

2. Odločilno ni, da-li se iz naselbe samostalno sklepajo kupčijski posli, ter kako je pravno razmerje naselbe do glavnega podjetja. 28. jun. 1899, š. 9235, Zb. 658;

ni treba, da je naselba stalna. 17. avg. 1904, š. 22844, Prs. 04/285.

3. Podsodnost naselbe ni omejena na tožbe iz pogodeb. 31. okt. 1900, š. 14599, Zb. 1168;

tožbeni zahtevek mora pa biti v bistvenem gospodarskem razmerju z poslovanjem naselbe. 25. febr. 1902, š. 2758, uzb. 529.

3. Tudi železniške postaje je v gotovih okolnostih imeti za posebne podjetniške naselbe s podsodnostjo po § 87 jn.

Ni treba, da se iz naselbe vrši neposredni, samostojni opravilni obrat.

Podsodnost krajevne izpolnitve.

§ 88. Tožbe za ugotovitev bitja ali nebitja pogodbe, za njeno izpolnitev ali razveljavo in pa za odškodbo zastran neizpolnitve ali zastran netočne (neprimerne) izpolnitve se smejo podajati pri sodišču tistega kraja, v katerem mora toženec po pismenem dogovoru stranek pogodbo izpolniti; v dogovoru mora biti povedano, da je z ustanovitvijo kraja izpolnitve ustanovljena tudi pravica, tožiti v tem kraju.[1]

Med osebami, ki izvršujejo[2] trgovinski obrt,[3] se ustanovi podsodnost kraja izpolnitve tudi s tem, da se sprejme brez očitanja ob enem z blagom ali pa še pred dohodom blaga doposlana faktura z zaznamkom na nji, da je plačilo opraviti v določenem kraju in da se smejo v istem kraju podajati tožbe, ki izvirajo iz dotičnega opravila.

4. Podsodnost naselbe ni osnovana s posestjo vile in vrta, ki se ne uporabljata ni v industrijalnem ni v poljedelskem obratu. 22. okt. 1902, š. 14120, Zb. 1902/491.

5. Inozemska železniška podjetja se ne morejo tožiti pri sodišču svoje tozemske naselbe radi zahtevkov iz mednarodnega tovornega prometa železnic. 28. marca 1899, š. 1536, Zb. 559.

6. Inozemska zavarovalna družba, ki ima na Dunaju glavni zastop, se sme za vse stvari iz svojega poslovanja v Avstriji tožiti le pri kakem pristojnem sodišču na Dunaju. 26. aprila 1904. š. 6228, GH. 04 95.

[1] 104, od. 1. — Glej jm. k § 77.

Jm. k § 88. jn. — Odst. 1. — Pismeni dogovor o pogojenem izpolnitvenem kraju in o upravičenju tožbe na tem kraju se mora sodišču, kateremu se pripisuje podsodnost krajevne izpolnitve, predložiti v izvirniku že s tožbo.

Odst. 2. — 1. Podsodnost krajevne izpolnitve med osebami, ki izvršujejo trgovinski obrt, se ustanavlja v zmislu § 88., od. 2. jn., edino z negrajanim sprejemom zakonito zaznamovane fakture, došle prejemalcu ob enem s blagom ali še pred njim. (Mn. najv. sod.)

2. Ta podsodnost obstaja brez razločka, če naročilo poslanega blaga spada k izvrševanju sprejemnikovega trgovinskega opravila ali ne. (Mn. najv. sod.)

3. Za utemeljitev rečene podsodnosti ni treba, da bi se spremnica (spremni list) imenoval „faktura“.

Kaj je v zmislu § 88. jn., od. 2., imeti za fakturo, presojaj sodnik za vsak primer posebej. (Mn. najv. sod.)

4. S tožbo je predložiti prepis fakture. (Mn. najv. sod. 22. jun. 1898, Praes. š. 14, uk. s. 15/98.)

5. Dokaz, da stranke spadajo med osebe, ki izvršujejo trgovinsko opravilo, ni dovesti že v tožbi, temuč še le tedaj, če se pristojnost sodišča oporeka, češ, da ena izmed stranek ne izvršuje trgovinskega obrta.

6. Je-li osebe, katerih podjetje ne leži v območju juridičnega pravilnika, veljajo za take, ki izvršujejo trgovinski obrt, ni presojati po predpisih tozemskih obrtnih zakonov.

---

§ 88. 1. Ako na kraju izpolnitve ni stvarno pristojnega sodišča, je podsodnost fakture (§ 88., od. 2.) podana pri tistem stvarno pristojnem sodišču, pred katero bi toženec spadal, ako bi se nahajal v kraju izpolnitve. 18. dec. 1901, š. 17118, uzb. 505.

2. Fakturna podsodnost lahko nastane med osebami, katerih trgovinski obrt izhaja iz pravice obrtnih predmetov, da smejo trgovati s svojimi izdelki in svojim blagom, ali ki v svojem kupčevanju obrtniški razpečavajo predmete, ki so s tem obrtovanjem v zvezi, pri čemer ni odločilno, je li te predmete izdelujejo sami, je li jih obdelujejo ali samo razpečavajo. 10. jan. 1900,

7. Določilo § 88., od. 2. jn., velja za opravila o vsem, kar je predmet trgovinskemu prometu, posebno so za blago imeti tudi vrednostni papirji in devize, ki so predmet opravila med trgovinskimi obrtniki.

[2] Podsodnost krajevne izpolnitve z negrajanim sprejemom fakture, na kateri je zabeležena podsodnost, ni omejena na osebe, ki izvršujejo trgovinski obrt v ožem zmislu.

Te podsodnosti ni uporabljati samo v obratu tvrdk, vpisanih v trgovinskem registru in tistih oseb, pri katerih se obrtna zglasitev glasi na trgovinski obrat, pri katerih je torej trgovinski obrat edino opravilo, temuč ona je utemeljena pri vseh osebah, ki trgujejo z izdelki ali blagom, s tem, da se je sprejela faktura, torej tudi pri osebah, pri katerih se trgovinski obrat kaže kakor pravica obrtnih producentov, da trgujejo s svojimi izdelki in svojim blagom, ali ki v svojih opravilih obrtniški razpečavajo predmete in blago, katerih razpečavanje je z njih obratom v zvezi, pa naj si to blago in te predmete sami proizvajajo, izdelavajo ali le ž njimi trgujejo. (Mnenje najv. sod. 22. jan. 1898, Praes. š. 14, uk. s. 15/1898.)

[3] Ukaz ministrov za prav. notr. stv. in trg. 3. dec. 1897, dz. 280, o dokazovanju opravljanja trgovinskega obrta, da se ugotovi podsodnost kraja izpolnitve.

š. 82, Zb. 842; (15. jun. 1899, š. 9276, Zb. 649); zato nastane ta podsodnost lahko tudi proti gostilničarjem. 8. jan. 1902, š. 18087, uzb. 512;

ne pa proti advokatom. 13. dec. 1898, š. 16661, Zb. 409.

3. Fakturna podsodnost velja tudi za tožbe proti inozemcem. 29. jul. 1902, š. 10836, ZB. 1902/442.

4. Računi (fakture) o (mezdnem) zaslužku za storjeno delo ne ustanavljajo fakturne podsodnosti. 22. jan. 1901, š. 244, uzb. 356.

5. Podsodnost je utemeljena, ako se je blago grajalo sicer pravočasno, ako se je pa zabeležek o plačilnem kraju očital, šele kasneje. 11. sept. 1901, š. 13000, GH. 1902/8; rok za to ni brezmejen. **Plr.** 17. aprila 03, š.

Po § 88. jn. (z. 1. avg. 1895, dz. 111) se med osebami, ki opravljajo trgovinski obrt, podsodnost kraja izpolnitve ugotovi tudi s tem, da se sprejme brez očitanja ob enem z blagom ali pa še pred dohodom blaga doposlana faktura z zaznamkom na nji, da je plačilo opraviti v določenem kraju in da se smejo v istem kraju podajati tožbe, ki izvirajo iz dotičnega opravila. V izvršitev tega določila se na podstavi člena XXIV. v z. 1. avg. 1895. (dz. 110) ukazuje:

§ 1. V kolikor se mora, ker se izpodbija pristojnost sodišča, dokazati, da spada ena pravdna stranka k tistim osebam, ki opravljajo trgovinski obrt, je šteti ta dokaz glede obrtnih podjeteb domače dežele za opravljen zlasti tedaj, kadar se

1. s sodnim spričevalom izkaže, da je firma osebe ali podjetbe vpisana v trgovinski vpisnik, ali kadar se

2. s spričevalom obrtnega oblastva potrdi, da opravlja ta oseba ali podjetba trgovinski obrt v ožem zmislu (§ 1., od. 3. obrtnega reda).

§ 2. Sodna spričevala o vpisu v trgovinski vpisnik si je izprositi v sodni pisarnici zbornega sodišča, pri kateri se piše trgovinski vpisnik. Spričevala, katerih izdatba se zahteva z izrečnim pristavkom, da se potrebujejo za pravdo, je napraviti in izdati takoj in vsakakor še istega dne. Ustnega zaprosila, kateremu se ugodi, ni posvedočevati.

§ 3. V § 1., š. 2., navedeno spričevalo obrtnega oblastva se sme dati samo, ako je ali oseba ali podjetba,

---

5417, JB. 03/25., ali ako se fakturna zabeležba o plačilnem kraju in iztožnosti ni izrečno zavrnila pravočasno, dasi se je grajalo blago in se je vrnila faktura. 2. aprila 1901, š. 4500, GH. 1901/29; 29. aprila 1902, š. 5182, Ref. 1902/89.

6. Ako se kupčija izgotavlja z večkratnimi delnimi dajatvami, je fakturna podsodnost utemeljena za vso kupčijo, ako so se fakture prvih dajatev prevzele negrajane. 17. nov. 1898, š. 15354, Zb. 380.

7. Že osnovana fakturna podsodnost upljiva i proti onemu, ki je vsled dogovora s fakturnim dolžnikom

o katere obrtovanju je opraviti dokaz, zglasila opravljanje obrata, ali ako je s pravnomočnim odločilom v to poklicanega oblastva (§ 1., od. 4. obrtnega reda) ugotovljeno, da je obrtno podjetbo šteti za trgovinski obrt v ožem zmislu.

V kolikor ni tega zadnjega odločila, je zatorej odreči spričevalo obrtnega oblastva sosebno tudi glede vseh tistih obrtnih podjeteb, katere opravljajo, ne da bi bile zglasile trgovinskega obrta, trgovino s svojim ali takim blagom, katerega nareja spada v obseg njih obrtnih pravic.

§ 4. V dosego spričevala obrtnega oblastva se je obrniti do obrtnega oblastva prve stopinje, katero piše obrtni vpisnik. Zaprosilo se sme podati ustno.

Kedor zahteva tako spričevalo, mora povedati, da je potrebuje za ugotovitev podsodnosti kraja izpolnitve; potrdila o tem se ne sme zahtevati.

§ 5. Spričevalo obrtnega oblastva je dati v obliki izpiska iz obrtne listine (obrtnega lista, dopustila) ali z naznanilom ali potrdilom besed obrtnega zglasila, če pa se opira na odločilo oblastev, imenovanih v § 1., od. 4. obrtnega reda, z naznanilom in potrdilom tega odločila.

To spričevalo je izdati kolikor moči hitro, in to navadno še tistega dne, katerega se je zaprosilo.

§ 6. Zastran odreke spričevala obrtnega oblastva je dopuščeno stranki, poprijeti se rekurza do višega oblastva.

---

prevzel dolg na blagu v plačilo. 15. sept. 1898, š. 10526, Zb. 312; (17. jan. 1900, š. 385, Zb. 853);

i proti onemu, ki je trgovino v fakturi imenovanega kupca za blago prevzel s terjatvami in dolgovi. 30. jun. 1900, š. 996, JB. 1900 20;

ta podsodnost pa ne velja proti onemu, ki se je zavezal plačati odprt kupčev račun, ne da bi posebno omenjal dotičnega fakturnega dolga. 3. dec. 1902. š. 16544, GH. 1902/22.

8. Podsodnost osnovana z vzprejetjem fakture se ne izgubi s tem, da je katera izmed stranek kasneje opustila trgovinski obrt. 15. jun. 1899, š. 9276, Zb. 649.

§ 7. Ta ukaz stopi v veljavnost 1. dne jan. 1898. l.

Ukaz just. min. 27. jan. 1898, š. 2002. Z ozirom na mnenje najv. sod. z dne 22. jan. 1898, š. 14, Praes., opozarjajo se sodišča na naslednje:

1. Da je tožbi pridejati prepis fakture, kadar se hoče sklicevati na podsodnost krajevne izpolnitve, ako se v tožbi navaja faktura za prilogo (§ 77., od. 1. cp.);

2. da pa ni treba prilagati popolnega prepisa fakture, temuč da v zmislu § 77., od. 1. cp., zadostuje izpisek fakture, kateri ima nje začetek, mesto tikajoče se podsodnosti, konec, datum in podpis. Posebno ni pri saldo-tožbah prilagati prepisov vseh faktur, ki se tičejo računa;

3. predlog fakturnega prepisa sploh ni zahtevati, kadar tožnik v tožbi navaja, da je dotična listina nasprotniku že znana, in ob enem izjavlja, da dovoljuje nasprotniku vpogled v fakturo, ali da hoče fakturo na zahtevanje izkazati pri sodišču n. pr. pri prvem naroku (§ 77., od 2. cp.).

Justično ministrstvo omenja pri tej priliki, da po njegovem mnenju tožbi ni pridevati za nasprotnika prepisa od pooblastila, ker je pooblaščenje predvsem izkazati le sodišču (§ 37. cp.), katero ima uradoma paziti, da se pridene spisom.

O pristojnostni klavzuli pri erarialnih pogodbah govori u. 30. aprila 1897, uk. š. 13.

§ 89. Po menici zavezane osebe sme imetnik menice tožiti[1] pri sodišču plačilnega kraja.[2]

---

9. Fakturna podsodnost, osnovana proti prejemniku blaga, ne neha s poročilom prodajalcu, da prejemnik ni kupec in da je blago s fakturo vred izročil kupcu. 2. maja 1901, š. 6295, GH. 1902 49.

10. Izraz v § 82, „obenem“ je vzeti v navadnem zmislu, tako da je brez pomena je li brezpogojni poslatvi stvari sledil predlog za en dan ali samo za pol ure kasneje. 2. jul. 02, š. 9232 in 9126, JB. 03/50.

11. Ta podsodnost ne velja, ako sta na fakturi naznačena dva plačilna kraja. 20. aprila 04, š. 6040, JB. 04/25.

[1] 93, od. 2.; stvarna podsodnost 51, š. 3; postopanje 555—559 cp.

[2] Jm. k §§ 89. in 93. jn. Pri tožbah zoper osebe, zavezane iz menice, je imeti za sodišče plačilnega kraja sodišče onega kraja, ki je navedeno pri imenu ali tvrdki trasata, ako v menici ni naznačen poseben plačilni kraj (čl. 4, š. 8 men. reda), pri lastnih menicah pa je za sodišče plačilnega kraja imeti sodišče izdajnega kraja. Glej tudi mnenje najv. sod. k § 77., t. 1.

§ 90. Iz najma ladje, iz službenega razmerja moštva na ladji in iz pomorskih voznih opravil izvirajoči spori se smejo podajati tudi pri sodišču tistega kraja, v katerem biva toženec, v katerem je blago oddati, v katerem je vožnjo popotnika dokončati ali v katerem se potovanje pretrga. [1]

[1] 49, š. 5—7, 52, od. 2.

Podsodnost obremenjene stvari.

§ 91. Pri sodišču, pristojnem po § 81., se sme s tožbo za uveljavo zastavne pravice [1] združiti tožba za plačilo zastavnopravno zavarovane terjatve, s tožbo za razveljavo (izbris) zastavne pravice pa se sme združiti tožba za

§ 91. 1. Upnikova pravica izbora med sodišči ne mine niti s smrtjo hipotekarnega dolžnika. 3. febr. 1864, š. 403, Zb. 1857, **Jk. 61.**

niti s proglasom konkurza o njegovem imetju. 26. okt. 1876, š. 11997, Zb. 6267.

2. Kadar se ob enem uveljavlja zastavna pravica in plačilo, se sme tožba radi terjatve, presegajoče znesek 1000 K, podati pri okrajnem sodišču, v čegar okolišu je nepremičnina. Plr. 23. okt. 1900, š. 294, **Jk. 149,** Zb. 1156 in uzb. 260 (4. maja 1898, š. 6414, Zb. 159).

ugotovitev nebitja zastavnopravno zavarovane terjatve, ako sta namreč obe tožbi naperjeni zoper istega toženca.[2]

Tožbe za zaostale dajatve, izvirajoče iz realnega bremena, se smejo zoper posestnika obremenjenega zemljišča podajati pri tistem sodišču, v katerega okolišu leži obremenjeno zemljišče.

[1] Jm. k § 91. jn. Hipotečne tožbe so podajati pri sodišču, v katerega okolišu leži obremenjena stvar (v nasprotju s tožbami na plačilo v smislu § 91. jn., ki ob enem zasledujejo nek osebni zahtevek).

Stvarna pristojnost se ravna po vrednosti zastavnega predmeta (§ 57. jn.) tudi ko bi zavarovana terjatev presegala znesek 500 fl. Hipotečne tožbe, ki nameravajo plačilo terjatve izpod 500 fl., se ne morejo naperiti pri kakem zbornem sodišču. (Mnenje najv. sod.)

[2] Glej jm. k § 11. cp., t. 7. — Dalje glej 95 jn.

Podsodnost za spore, izvirajoče iz motenja posesti.

§ 92. Tožbe zaradi motenja posesti § 49., š. 4) se smejo, v kolikor se ne tičejo nepremičnine,[1] podajati pri tistem sodišču, v katerega okolišu se je posest motila,

[1] 81.

Podsodnost sosporništva.

§ 93. Več oseb, katere imajo občo podsodnost pred raznimi sodišči, se sme, ako so sosporniki,[1] tožiti, v kolikor ni za pravni spor določena vkupna posebna podsodnost, pred katerimkoli tozemskim sodiščem,[2] pred katerim ima eden izmed sospornikov, ali ako so med

njimi glavni in postranski obvezanci,[3] eden izmed glavnih zavezancev občo podsodnost.[4]

Po menici zavezane osebe se smejo kakor sosporniki[5] tožiti pri sodišču plačilnega kraja.[6]

[1] Glej jm. k § 77., jn. t. 1. in k § 11. cp. t. 1.

[2] N. pr. 81, 88 i. dr. — [3] 12 cp.

[4] Velja le za pravo sosporništvo § 11, š. 1, cp.; v primerih § 11., š. 2, cp. mora biti skupna podsodnost utemeljena brez ozira na § 93. jn. — Glej čl. 53, mednarodnega dogovora o železniškem tovornem prometu 14. okt. 1890, dz. 186.

[5] Tudi če ni uvetov § 11., š. 1. cp. — [6] § 89. in jm. k temu paragrafu.

Podsodnost glavne pravde.

§ 94. Tožbe, s katerimi se uveljavlja taka zahteva stvari ali pravice, o kateri teče pravni spor med drugimi osebami (glavna intervencija),[1] se smejo do pravnomočne razsodbe te pravde podajati pri istem sodišču.

Tožbe pravdnih pooblaščencev[2] in pooblaščencev za vročbe[3] zastran pristojbin in stroškov se smejo podajati pri sodišču glavne pravde.[4]

[1] § 16. cp. — [2] § 31. cp. Čl. V. cp. — [3] §§ 94.—99., 562, od. 2. cp. — [4] § 95.

---

§ 93. 1. Ako je več oseb k odškodnini zavezanih iz istega dejanskega dogodka, se sme tožba podati po izboru tožnika pri sodišču obče podsodnosti katerekoli izmed njih. 27. marca 1901, š. 4012, JB. 1902/49.

2. Za tožene nepogojno zglasivše se dediče ni vkupne posebne podsodnosti. 22. aprila 1903, š. 2493, ZB. 03/569.

3. Gl. 1 pri § 11. cp., uzb. 757.

§ 95. V §§ 91. in 94. označene tožbe se smejo podajati pri tamkaj imenovanih sodiščih tudi tedaj, kadar bi ta sodišča po določilih, ki veljajo o stvarni pristojnosti, sama na sebi ne bila pristojna za razsojo imovinskopravne zahteve, ki se uveljavlja s tožbo.

Podsodnost protitožbe.

§ 96. Pri sodišču tožbe se sme podati [1] protitožba, ako je zahteva, katera se uveljavlja s to zadnjo, v zvezi s zahtevo tožbe [2] ali bi sicer bila pripravna za poboto (kompenzacijo), dalje ako meri protitožba na to, da se ugotovi pravno razmerje ali pravica, ki sta postali sporni med pravdo [3] in od katerih bitja ali nebitja je deloma ali popolnoma zavisna razsodba o tožbenem zahtevku.

Podsodnost protitožbe ne nastopi, ako bi se pristojnost sodišča za zahtevo, ki se uveljavlja s protitožbo, ali za takošno ugotovitveno tožbo ne mogla ustanoviti tudi po dogovoru strank,[4] ali ako je ob času, ko se poda protitožba, ustna razprava o tožbi že dokončana na prvi stopinji. [5]

[1] § 31., š. 1., cp. 233, od. 2. cp. — Vpis v register 226, od. 2. or. — [2] 11, š. 1, 227 cp. — [3] 236, 259 cp. — [4] Jm. § 96. jn. 1. Podsodnost protitožbe nima nikakih drugih utesnitev, kakor jih ima dogovor o pristojnosti

---

§ 94. 1. Dokler teče pravda pri sodišču podjetniške naselbe, sme procesni pooblaščenec pri tem sodišču podati tožbo na povračilo proti glavnemu podjetju. 29. okt. 1902, š. 4495, ZB. 1902/492.

2. Glej r. 1. pri čl. XIV.

sodišč. V kolikor se more zahtevek po § 104. jn. z izrečnim dogovorom spraviti pred sodišče stvarno in krajevno nepristojno, more se pred istim sodiščem uveljavljati s protitožbo brez vsakega dogovora stranek, ako so podani drugi uveti protitožbe. Ako so torej podani ti uveti (koneksnost, kompenzačnost, ugotovitna tožba, ako je ustna razprava v teku), se smejo posebno imovinskopravni zahtevki tudi **nad 500 fl.** uveljavljati s protitožbo pri okrajnem sodišču, temeljem podsodnosti protitožbe. Ravnotako se smejo med rabokupnim sporom, kakor protitožbe pri spornem sodišču, uveljavljati tožbe na ugotovitev pravnega razmerja ali pravice, ki sta nastala sporna tekom razpravljanja, čeprav bi razsoja o ugotovitvi tega pravnega razmerja spadala ob sebi (§§ 83., 49., š. 5 jn.) pred kako drugo okrajno ali pa zborno sodišče.

Nasprotno pa se imovinskopravni zahtevki do 500 fl. tudi s protitožbo ne morejo spraviti pred zborno sodišče, in pobotavni zahtevki niso uveljavljati s protitožbo, ako bi se pristojnost sodišča za ta zahtevek ne dala ustanoviti tudi z dogovorom stranek.

2. Sodišče, pri katerem se je protitožba pravilno podala, ostane pristojno za protitožbo, tudi ako se je bila prvotna (pred-) tožba umaknila (§ 29. jn.).

3. Protitožbo je podati kakor samostalno tožbo. Ni dopustno protitožbe vstaviti v tožbini odgovor ali v kak drug pripravljalni pravdni spis toženccv ali sicer v zagovor (takozvana prava protitožba). Protitožba se tudi ne more naperiti v ustni razpravi; predlog na ugotovitev, ki ga toženec poda med razpravo (§ 259. cp.), ni nikaka protitožba.

[5] Prim. 233, od. 2 cp. — 39 1, od. 2 cp.

---

§ 96. 1. Tožba na razveljavo notarske listine in nanjo se opirajoče vknjižbe, ter protitožba, da se vknjižba vzdrži kakor predznamba in opravičenje zabeleži. 20. nov. 1901, š. 13626, Gaz. 1902/7.

2. Protitožba na povečanje preživil nasproti tožbi na nehanje dolžnosti dajati preživila. 11. dec. 1900, š. 16447, Przeg. 1902/62.

Podsodnost prejšnjega domovališča.

§ 97. Rokodelci, prodajalci na drobno, gostilničarji, brodniki, vozniki in drugi obrtniki, nadalje rokodelski in obrtni pomočniki, posli in drugi delavci za mezdo smejo zastran svojih terjatev za dane izdelke in dano blago, za opravljeno službo in delo v 90 dneh od časa poslednje oddaje ali oprave tožiti pri sodišču, pristojnem po prejšnjem domovališču[1] odjemnika ali delodajalca, ako je ta med tem preložil domovališče v drug sodni okraj.

Isto pristoja zasebnim učiteljem glede na zahtevo njih nagrade.

[1] Glej jm. k § 86., t. 2.

Podsodnost brodnikov in moštva na ladjah.

§ 98. Proti brodnikom in osebam moštva na ladjah se smejo terjatve v § 97. označene vrste pri sodišču, pristojnem po vsakokratnem bivanju toženca, uveljavljati tudi tedaj, kadar ima toženec domovališče v kakem drugem kraju.

Podsodnost imovine.

§ 99. Zoper osebe, katere nimajo domovališča v tozemstvu,[1] se sme tožba zastran imo-

§ 99. 1. Vsakošna imovina je sposobna za to podsodnost; ni odločilno, se bode li ta imovina (potovalni efekti), dala rubiti v zadostilo vtoženemu zahtevku. 17. dec. 1901, š. 17029, uzb. 500; 15. dec. 1903, š. 17988, ZB. 04/316.

vinskopravnih zahtev podati pri vsakem sodišču v ozemlju veljavnosti tega zakona, v katerega okolišu je kaj imovine teh oseb ali stvar sama, katera se zahteva s tožbo.

Pri terjatvah velja domovališče dolžnikovega dolžnika za kraj, v katerem je imovina. Kadar dolžnikov dolžnik nima domovališča v tozemstvu, stvar pa, katera jamči za varnost terjatve, je v tozemstvu, tedaj je kraj, kjer je ta stvar, merodajen za določitev podsodnosti.

Inozemski zavodi, imovinske mase, družbe, zadruge in druga društva oseb se smejo mimo

---

2. Podsodnost ni utemeljena, ako toženec dokaže, da je last v sodnem okolišu nahajajoče se imovine pred podanjem tožbe prešla v druge roke. 13. maja 1902, š. 6865, GH. 1903/17.

3. Imovinsko podsodnost daje:

Zadnji obračunski saldo (preostanek), ki daje tožencu terjatev proti njegovemu (dolžnikovemu) dolžniku, do prihodnega perijodičnega obračuna. 7. maja 1901, š. 17627, Przeg. 1902/62;

terjatev javne trgovske družbe, katere javni družabnik je v inozemstvu bivajoči toženec. 14. marca 1901, š. 3390, uzb. 407;

terjatev toženca proti tožniku. 10. jul. 1900. š. 9876, Zb. 1088;

ne pa toženčeva terjatev, ki naj se za pravno neobstoječo proglasi s tožbo, s katero se zahteva podsodnost imovine. 13. jun. 1900, š. 7651, Zb. 1049;

tudi ne toženčeva pravica iz kupa na pokušnjo. 3. febr. 1904, š. 1567, ZB. 04/604.

4. Podsodnost imovine ni izborna pri inozemskih zavodih (§ 99_3), ki imajo podsodnost naselb. 26. aprila 1904, š. 6228, ZB. 04/24.

Glej tudi r. 6, pri § 87.

tega tožiti pri tistem tozemskem sodišču, v katerega okolišu je njih stalni zastop za tozemstvo ali pa organ, kateremu je izročeno oskrbovanje opravil takih zavodov in družeb.[2]

Za spore, ki se tičejo pomorskih ladij in pomorskih voženj, velja v tozemstvu ležeče domovinsko pristanišče dotične pomorske ladje za kraj, v katerem je imovina.

[1] Glej jm. k § 70., t. 1. — Konkurenca s podsodnostjo § 67.

[2] Glede Srbije določa čl. 1., alin. 2., dz. pogodbe 6. maja 1881, dz. 88, l. 1882, da za obojestranske državljane ne veljajo ona določila civilnoprocesnih zakonov ene ali druge pogodbene stranke, ki naj bi se uporabljale le za inozemce.

Nadomestna (subsidijarna) podsodnost za tožbe iz zakonskega ali roditeljskega razmerja.

§ 100. Tožbe zoper avstrijskega državljana, da se sodno loči, razveže ali razveljavi zakon, in druge tožbe zavoljo ne zgolj imovinskopravnih sporov, izvirajočih iz zakonskega ali roditeljskega razmerja,[1] se smejo, ako ni v tozemstvu za to določena niti obča, niti posebna podsodnost,[2] podajati ali pri obči podsodnosti tožnika, ali pa, če tudi za tega ni določena podsodnost v tozemstvu, pri deželnem sodišču na Dunaju.

[1] 49, š. 2, 50, š. 1—3. — [2] 76.

---

§ 100. 1. Nadomestna podsodnost § 100. jn. velja za spore iz roditeljskega razmerja tudi pri nezakonskem otroku. — 31. jan. 1906, š. 1420, GZ. 1906 17.

Podsodnost vzajemnosti za tožbe zoper inozemce.

§ 101. Ako se v kakem drugem državnem ozemlju pripuščajo tožbe v civilnih pravnih stvareh zoper avstrijske državljane pri sodiščih, katerim bi po tem zakonu za take pravne stvari sploh ne šla ali katerim bi šla samo omejena pristojnost, velja ista podsodnost proti državljanom onega državnega ozemlja tudi pri tozemskih sodiščih.[1]

[1] Ogrska ima med drugim podsodnost sklenjene pogodbe ter pri terjatvah iz knjižnih izpiskov in računov podsodnost knjižnega sodišča.

Zak. čl. LIV.. l. 1868. tikajoč se civilnopravnega reda pravi v § 35.:

Spori na izpolnitev ali proglasitev neveljavnosti kake pogodbe, kakor tudi oškodninske tožbe radi neizpolnitve se smejo podajati tudi pri sodišču, v katerega okolišu se je pogodba napravila ali kjer je po stvari sami in zakonu izpolniti.

Terjatve iz knjižnih izpiskov in računov morejo se iztožiti v poldrugem letu, ako se je bil pa knjižni in računski izpisek zakonito potrdil, v treh letih pri sodišču tistega kraja, kjer se vodijo knjige.

---

§ 101. 1. V jurisdikcijski normi določene podsodnosti veljajo tudi nasproti inozemcem. Le za podsodnost reciprocitete (vzajemnosti) in za izvršbo v ozemlju inozemske države ima pomen, v koliko se te podsodnosti priznavajo v inozemstvu. 29. jul. 1902, š. 10836, ZB. 1902/442; 4. marca 03, š. 3231, JB. 03/42.

2. Tozemsko sodišče ima določiti po tozemskem pravu o vprašanju, odločilnem za pristojnost inozemskega prava, na katerem kraju, da se je sklenila pogodba. 31. jul. 1900, š. 10748, ZB. 1100.

3. Za podsodnost po § 101. jn. treba izkazati ptuje državljanstvo toženca. 5. okt. 1904, š. 14936, NZ. 04/45.

Za bagatelne stvari pa na Ogrskem ni knjižne podsodnosti. V bagatelnem postopanju se razpravlja med drugim tudi o tožbah za denarne terjatve, ki brez postranskih pristojbin ne presegajo 20 gold.

Na Hrvatskem, tudi na Reki (Fiume), velja § 42. jn. 16. febr. 1853, dz. 30, ki soglaša s § 43. jn. z dne 20. nov. 1852, dz. 251.: Ako se je v pogodbi izrečno določil kraj, kjer naj se da plačilo ali opravi kaka druga obveznost, to se smejo vse tožbe o ti pogodbi, bodisi da se tičejo nje izpolnitve, razveljave, ali odškodnine radi njene neizpolnitve, podati pri sodišču, pod katero bi spadal toženec, ako bi bival v kraju, kjer naj se pogodba izpolni.

Določila nekaterih **Avstriji sosednih in bližnjih držav** o posebnih podsodnostih, osobito o podsodnosti za inozemce:

Bosna in Hercegovina. Cp. § 34. Pri sodišču kraja, kjer ima toženec pogodbo izpolniti, se lahko vlagajo vse tožbe, tikajoče se te pogodbe.

Italija. Cp. člen 105. Inozemca, ki nima svojega bivališča v ital. kraljestvu, se more tožiti pred ital. sodiščem, čeprav ga ni v tem kraljestvu: 1. če se tožba tiče v kraljestvu se nahajajočih neprimičnin in premičnin; 2. če se tiče dolžnosti, nastalih iz v kraljestvu sklenjenih pogodeb ali dejstev, ali takih, ki se morajo v kraljestvu izpolniti; 3. v vseh drugih slučajih, v katerih to dopušča vzajemnost.

Člen 106. Inozemca se more tožiti pred ital. sodiščem radi v inozemstvu prevzetih dolžnosti: 1. Ako ima v kraljestvu svoje bivališče, dasi ravnotakrat ne prebiva v kraljestvu; 2. ako prebiva v kraljestvu, dasi nima tam svojega bivališča, toda le pod pogojem, da se mu je povabilo vročilo osebno.

Nemčija. Cp. § 29. Za tožbe na ugotovitev obstanka ali neobstanka kake pogodbe, na njeno izpolnitev ali razveljavljenje, kakor tudi na odškodnino radi neizpolnenja ali netočnega (gehörig) izpolnenja je pristojno sodišče tistega kraja, kjer bi se imela izpolniti sporna dolžnost.

Rumunsko. Krajevna pristojnost sodišča v trgovinskih stvareh določa se po sledečih pravilih: Vse

osebne tožbe ali mobiliarne tožbe se vlagajo po izberi tožnika (reclamanta):.. 2. pred sodiščem tistega kraja, kjer je prepirna obveznost nastala ali kjer se mora izpolniti; 3. pred sodiščem pogojenega plačilnega kraja; 4. če je določen poseben kraj izpolnitve, ravno tam. (Cod. de com. člen 889.)

Ptujo ali domačo trgovsko tvrdko se sme tožiti pred tistim sodiščem, v čegar okraju ima svoje bivališče njen zastopnik ali namestnik (voditelj). (Cod. de com. čl. 890.)

Ruska. Posebne podsodnosti so:

1. Ležeče stvari (forum rei sitae) za stvarne tožbe radi nepremičnin in za vse dedinske stvari. Ta podsodnost ima pred vsemi drugimi prednost, tudi če je lastnik inozemec in ima v inozemstvu svoje bivališče. Samo pri stvarni tožbi, ki ima za predmet skupnost nepremičnin in premičnin, ima tožnik pravico voliti med forum rei sitae in forum domicilii. Če stalno domovališče in bivališče ni znano, tedaj se lastnik stvari vselej lahko toži pri forum rei sitae. (Cp. čl. 212, 215, 219.) — 2. Forum solutionis, kraj izpolnitve, ima prednost pred vsemi drugimi, če se je ta podsodnost od pogodnikov določila ali če je bila izpolnitev le na tistem kraju mogoča; drugače pa nima prednosti pred podsodnostjo stalnega domovališča ali bivališča. (Cp. čl. 208, 209.) — 3. Forum contractus, kraj sklenjene pogodbe, če je toženec v inozemstvu ali če njegovo domovališče ali bivališče ni znano, ter nima nobenega zemljišča ali če tožniku to ni znano in se toženca na kraju izpolnitve ne more tožiti. (Cp. čl. 210.)

Določbe o podsodnosti veljajo enako za inozemca in tozemca, v kolikor se imetje nahaja v državi in se v konzulatskih pogodbah radi uredbe zapuščine ni nič druzega določilo. Radi nepremičnin, ki se nahajajo izven državnih mej, ne razsojajo ruska sodišča nikoli, tudi ne, kadar so te nepremičnine last ruskih podanikov. Nasprotno pa je rusko sodišče v obče pristojno v vseh drugih tožbinih stvareh inozemca, in sicer ravno tako kakor v stvareh med inozemci, tudi med temi in ruskimi podaniki, naj se je pogodba sklenila kjer si bodi in po katerem pravu koli. Izvzete so le osebe, ki imajo pravico eksteritorijalnosti. (Cp. čl. 224, 225.)

Srbija. Cp. § 30. Ravno tako kakor za tiste, ki žive (sicer) izven domovine, je tudi za tiste, kojih stalno domovališče v Srbiji ni znano, in ki nimajo v Srbiji nobenih nepremičnin, pristojno tisto sodišče, ki je pristojno za tožnika. — § 34. Za tožbe na izpolnitev ali razveljavljenje pogodbe ali na povrnitev škode, ki je nastala iz pogodbenega razmerja, je pristojno sodišče, v čegar okraju se ima pogodba izpolniti, in če ni kraj izpolnitve določen, tisto sodišče, v čegar okraju se je pogodba sklenila.

Turčija. Redna turška civilna sodišča so pristojna za inozemce v vseh sporih radi nepremičnin. Tista sodišča so pristojna v sporih inozemcev s turškimi podaniki v malotnih stvareh (pod 1000 piastrov), ki ne spadajo med trgovinske stvari. Postopanje se vrši v teh slučajih po turškem civilnopravdnem redu iz l. 1879. V vseh trgovinskih stvareh, ki so sporne med inozemci in turškimi podaniki, in tudi v vseh netrgovinskopravnih sporih radi premičnin v vrednosti nad 1000 piastrov med inozemci in turškimi podaniki odločajo mešana trgovinska sodišča na podlagi pravdnega reda za trgovinska sodišča. — Sicer pa se mora vsaka tožba vložiti pri sodišču toženčevega domovališča. Ako toženec nima domovališča, tedaj tožnik lahko voli in ga toži pred sodiščem njegovega bivališča, ali pred sodiščem, v čegar okraju se je pogodba sklenila ali blago oddalo ali kjer se ima plačilo izvršiti.

Podrobnosti glede Ogrske, Belgije, Francije, Italije, Nemčije in Rumunije tudi v uk. 1905/321.

Kadar je več podsodnosti.

§ 102. Med več pristojnimi sodišči sme tožnik izbrati,[1] sodišče je izbrano, ko se tožba vroči toženca.

[1] Pri eksek. dovolitvi: § 4., zadnji od. in 6. ir.

---

§ 102. Glej r. pri §§ 66. in 87.

Kadar je več okrajnih sodišč na enem kraju.

§ 103. Kadar je tožiti koga pri okrajnem sodišču v takem kraju, kjer je več okrajnih sodišč, tedaj je podati tožbo pri tistem okrajnem sodišču, v katerega okolišu ima toženec domovališče[1] ali, če tega nima, pa bivališče.[2] Ako pa toženec v resnici ne prebiva v tem kraju, sme tožnik med tistimi več okrajnimi sodišči izbrati (§ 102.).

Za pravne stvari, katere so odkazane okrajnim sodiščem za trgovinske in pomorske stvari,[3] velja ta predpis v toliko, v kolikor bi v istem kraju bilo več okrajnih sodišč za trgovinske in pomorske stvari.

[1] 66, 68. — [2] 67, 70, od. 2., 86, 98. — [3] 52.

Dogovor o pristojnosti sodišč.

§ 104. Stranke se smejo sodišču prve stopinje, katero je samo na sebi nepristojno, podvreči po izrečnem dogovoru.[1] Dogovor se mora dokazati sodišču že v tožbi po listini.[2]

Dogovor ima pravno moč samo tedaj, kadar se tiče določenega pravnega spora ali pa pravnih sporov, izvirajočih iz določenega pravnega raz-

§ 104. 1. Dogovorjeno sodišče ni, da bi moralo biti označeno imenoma. 14. jan. 1902, š. 406, Prs. 1902/47.

2. Ne zadostuje pismena izjava stranke v listini, katero je druga stranka prevzela le molčeč. 13. dec. 1898, š. 16661, Zb. 409; pač pa podpis zavarovalnega predloga in doposlatev izgotovljene zavarovalne police. 12. marca, š. 2611, JB. 1901/16; in navedba dotične izjave v tožbi sami. 21. jan. 1904, š. 288, JB. 04/38.

merja. Vendar se stvari, katere so sploh odvzete področju rednih sodišč, ne morejo po takem dogovoru spravljati pred ta sodišča, dalje pravne stvari, katere spadajo pod okrajno sodišče, [3] ne pred zborno sodišče prve stopinje, pravne stvari obče sodne oblasti ne pred trgovinsko sodišče, trgovinsko in pomorsko sodišče ali pred trgovinski ali rudarskopravni senat, in naposled izključno zbornim sodiščem prve stopinje [4] odkazani spori ne pred okrajno sodišče.

Samo na sebi nepristojno sodišče postane, v kolikor se more narediti pristojno po dogovoru strank, pristojno tudi s tem, da toženec, ne da bi bil o pravem času [5] oglasil vgovor nepristojnosti, razpravlja [6] ustno v glavni stvari.

[1] 88, od. 1. — Glede kupčij na obroke določa z. 27. aprila 1896, dz. 70.:

§ 6. Ako ima kupec svoje domovališče v ozemlju, kjer velja ta zakon, ni za tožbe, proti njemu, izvirajoče iz kupčije na obroke, merodajna podsodnost pogodbe, in brez obveznosti je, če se kupec prostovoljno podvrže drugi podsodnosti.

Na nepristojnost se je ozirati uradoma, in to do opravljene eksekucijske prodaje.

---

3. Kupci na obroke, ki imajo domovališče v inozemstvu se ne morejo sklicevati na neveljavnost dogovora o podsodnosti. 4. marca 1902, š. 2826, ZB. 1902/310.

4. Po vsebini sklenjenega dogovora je presojati, je li dogovorjena podsodnost izključna. 2. okt. 1900, š. 12526, Zb. 1138; (17. sept. 1901, š. 12396, JB. 1963,3; 30. maja 1902, š. 7528, uzb. 563).

5. Dogovori, sklenjeni pred 1. jan. 1898, imajo sedaj le v toliko veljavnost, v kolikor je dogovorjeno sodišče stvarno pristojno za presojo takih pravnih stvari. 27. apr. 1899, š. 5440, Zb. 599.

Nepristojnost se more odpraviti samo s tem, ako se toženec navzlic poprejšnjemu poučilu sodnikovemu spusti v razpravo.

§ 9. Predpisi tega zakona se zmisloma uporabljajo tudi o pogodbah, s katerimi se namen kupčije na obroke hoče doseči na drugačen način, zlasti s tem, da se komu kaka stvar prepusti najmoma.

§ 10. Odločila tega zakona se ne uporabljajo o kupčijah na obroke, pri katerih je kupčija s strani kupca trgovinska kupčija.

§ 11. Določila tega zakona se, vzdrževaje v veljavnosti predpise zakona z dne 30. jun. 1878, (dz. 90), zmisloma uporabljajo o prodajah žrebov in vrednostnih papirjev, kateri se kupcu izroče šele, kadar popolnoma plača kupno ceno, ki jo je odplačati v obrokih.

Klavzulacijo glede podsodnosti za e r a r i a l n e p o g o d b e določa u. 30. aprila 1897, uk. š. 13.

[2] Jm. k § 104. jn. 1. Spori o imovinskopravnih zahtevkih, ki spadajo pred zborno sodišče prve stopinje samo zaradi zneska ali vrednosti spornega predmeta (§ 49, š. 1, in 50, od. 1. jn.), spravijo se po dogovoru stranek lahko pred okrajno sodišče.

2. Tudi izključne krajevne podsodnosti se lahko izločijo z izrečnim dogovorom stranek po § 104., od. 1., jn. (Mn. najv. sod.).

3. V postopanju zaradi motenja posesti in radi rabokupnih sporov se smejo stranke po dogovoru podvreči kakemu drugemu krajevno nepristojnemu sodišču.

4. Spori, ki so po §§ 51., š. 3—5, in 53, š. 1—10, jn. brez ozira na vrednost spornega predmeta odkazani zbornim sodiščem prve stopinje, se ne morejo z dogovorom stranek spraviti pred okrajno sodišče, kakor tudi ne spori, pridržani po § 50., š. 1—5, izključno zbornim sodiščem prve stopinje. (Mn. najv. sod.).

5. Za spore, odkazane v §§ 51., š. 3—5, in 53, š. 1—10 jn. pred trgovinsko sodišče, pred trgovinsko in pomorsko sodišče ali pred trgovinski in rudarskopravni senat je dovoljena prorogacija na deželno ali okrožno sodišče, ali na senat odmenjen za opravljanje obče sodne oblasti, dovoljena je torej tako dogovorjena odpoved strokovnjaškemu sodniku-lajiku. (Mn. najv. sod.).

6. Veljavno ustanovljen dogovor o podsodnosti vpljiva tudi v korist tožbi, ki je po smrti ene ali obeh stranek napotiti proti zapuščini ali dedičem. (Mn. najv. sod.)

[3] 49, 52, 53, od. 1. — [4] 50, od. 2., 51, od. 2., 53, od. 2. — [5] 240, od. 1., 441 cp. — [6] 43 jn. 240, od. 2. cp. — V izv. post. ni dogovorne pristojnosti: § 51., ir.

Tretji del.

O sodni oblasti v nespornih stvareh. *a)*

Zapuščinska razprava.

§ 105. Za razpravo zapuščin je pristojno okrajno sodišče,[1] ako so pa v zapuščini v deželni knjigi vpisana ali iz občinske zveze izločena posestva ali fevdi, tisto okrožno ali deželno sodišče, pri katerem je imel[2] umrli občo podsodnost v spornih stvareh.[3]

a) Dotična določila v zak. o uredbi sodišč: pod § 37., š. 11 (posamezni sodniki) pri § 7., § 83. (pravilna sestava senata); § 84. (vpliv predsednika); § 85. (kazni radi nereda pri § 197. cp.). § 86. (prazniška stvar); § 88. (vročevanje). — O registrih i drugih formalnostih glej 235, 236, 273, 274 or.

[1] Najviše dvorno maršalstvo čl. III., — nemških križevnikov red čl. VIII., š. 1, — trgovinska sodišča čl. VIII., š. 2. — Delegacija zbornega sod. § 31., od. 1. — Razdelitev nesp. opravil § 19., š. 6 or.

[2] Jm. k § 105. jn. Zapuščinska razprava po osebah, ki so imele splošno podsodnost v spornih stvareh pri več sodiščih, se more dvigniti pri vsakem teh sodišč. Med temi sodišči ima razpravljati prehitelo sodišče. Glej tudi jm. k §§ 107. in 108.

[3] 66—73. — Čl. II., š. 2, o podsodnosti vojaštva.

Začasni skrbnik zapuščini zavezanca se postavi pri zapuščinskem ali izvršbo dovoljujočem sodišču, § 34. ir.

Zaradi položitve razodetne prisege ob izkazu zap. imetja določa § 12., z. 18. jul. 1901, dz. 74, da ima postopanje uvesti zapuščinsko sodišče, ako pa o zapuščini ne razpravlja kako c. kr. sodišče, pa okrajno sodišče zavezančevega domovališča.

§ 106. Kadar je avstrijski državljan umrl v inozemstvu, tedaj je za razpravo njegove zapuščine pristojno tisto sodišče, pri katerem je imel umrli poslednjo občo podsodnost v tozemstvu,[1] ali ako se ta podsodnost ne dá izvedeti, tisto sodišče, v katerega okolišu leže v zapuščino spadajoče nepremičnine povsem ali povečem, in ako je imel samo premično imovino, tisto sodišče, v katerega okolišu je veči del v tozemstvu se nahajajoče premične imovine. Ako spadajo v zapuščino v deželni knjigi vpisana ali iz občinske zveze izločena posestva ali fevdi, je primerno uporabljati določila § 105.[2]

[1] 66—73. — [2] Zapuščine inozemcev čl. VIII., š. 3.

§ 107. Glede nepremičnin[1] umrlega inozemca,[2] katere leže v ozemlju veljavnosti tega zakona, pristoja zapuščinska razprava okrajnemu sodišču, ali, ako so vpisane te nepremičnine ali nekatere izmed njih v deželni knjigi ali izločene iz občinske zveze, okrožnemu ali deželnemu sodišču, v katerega okolišu leže te nepremičnine povsem ali povečem.[2]

§ 106. 1. Pristojnost tozemskega sodišča za razpravo v inozemstvu umršega Avstrijca ni izključena, ako ni nasprotujočih pogodeb, z okolnostjo, da se je zapuščina bila že prisodila v inozemstvu. 18. dec. 1901, š. 17020, NZ. 1902/38.

[1] Jm. k §§ 107. in 108. jn. — Predpisi §§ 107. in 108. jn. veljajo le tedaj, ako se je razprava prepustila inozemskemu oblastvu v prvem primeru o premični, v drugem primeru o nepremični imovini inozemca.

Ako pa o vsej zapuščini inozemčevi razpravlja tozemsko sodišče (§ 23., od. 2., 24. in 25., ces. pat. 9. avg. 1854, dz. 208), tedaj je uporabljati pravilo obče pristojnosti po § 105. jn. — Slično tudi u. 30. nov. 1858, dz. 222.

[2] Čl. VIII., š. 3.

§ 108. Kadar mora po zakonitih predpisih, ki veljajo o tem, razpravljati o premični zapuščini umrlega inozemca katero sodišče v ozemlju veljavnosti tega zakona, tedaj je za to pristojno tisto okrajno sodišče, pri katerem je imel inozemec občo podsodnost; ako se pa ta podsodnost ne dá izvedeti, tisto okrajno sodišče, v katerega okolišu je veči del zapuščene premične imovine.[1]

[1] Glej opomnje pri § 107.

Varstvo in skrbstvo.

§ 109. Postavljati varuha ali skrbnika in oskrbovati vsa opravila, odkazana varstvenemu in skrbstvenemu oblastvu, v to je poklicano tisto

---

§ 109. 1. Tozemska sodišča imajo odločati:

O naredbah za preskrbo in vzgojo v tozemstvu nahajajočih se otrok v tozemstvu bivajočega inozemca. 29. marca 1881, š. 3463, Zb. 8349;

o izdaji naloga, da se taki otroci privedejo na obisk drugemu zakonskemu družetu. 17. nov. 1874, š. 12110, Zb. 5535;

o odobritvi izpusta takih otrok iz očetne oblasti. 28. jan. 1890, š. 899, Now. III., 133;

okrajno sodišče,[1] pri katerem ima nedoletnik ali oskrbovanec občo podsodnost v spornih stvareh.[2] Kadar je inozemcu,[3] kateri nima v tozemstvu obče podsodnosti, postaviti varuha ali skrbnika, tedaj je pristojno tisto okrajno sodišče, v katerega okolišu ima inozemec domovališče ali bivališče.

Vendar je odločilo o sklepih okrajnih sodišč, s katerimi je dovoliti ali odreči, da naj se podaljša očetovska oblast[4] ali varstvo[5] ali pa ukrene ali prekliče skrbstvo zastran blaznosti ali slaboumnosti ali zastran zapravljivosti,[6] in pa odločilo o sklepih okrajnih sodišč, s katerimi se končno rešujejo prošnje za posinovitev ali pohčeritev,[7] ali s katerimi je podeliti ali odreči dovolilo k prošnji za pozakonitev po milosti vladarjevi[8] ali pa odobrilo, da naj se oddajo nepremičnine nedoletnikov ali oskrbovancev,[9] pridržano okrožnemu ali deželnemu sodišču, v katerega okolišu je pristojno okrajno sodišče. Okrajno sodišče mora v tem primeru še prej,

---

ne pa o odobritvi prodaje v tozemstvu ležečih nepremičnin inozemskih nedoletnikov. 4. jan. 1870, š. 14725, Zb. 3642.

2. Odobrila po nadrejenem zbornem sodišču ne trebajo:

dejanska razdelba skupnih nepremičnin, lastnih nedoletnikom. 3. febr. 1858, š. 944, Zb. 507;

nagodba, s katero se nedoletniki proti odškodnini odpovedujejo vsem pravicam iz kakega volila. 9. dec. 1858, š. 13626, Zb. 682;

prodaja varovancu v zapuščini pripalih, pa ne še prisojenih nepremičnin ali njih prenos z dedinsko delitvo na kakega sodediča. 31. dec. 1873, š. 5195 (Jk. 85); 26. maja 1876, š. 5688, Zb. 6162;

ko izda svoj sklep, poslati zbornemu sodišču prve stopinje spise o svojem razpravljanju. [10]

[1] Čl. VIII., š. 2 (trgovinsko sodišče). — Delegacija zbornega sod. 31, od. 1. — Sirotinska knjiga 238 or. — [2] 71, 72, 73. — [3] Čl. VIII., š. 3. — [4] 172, 173 odz. — [5] 251 odz. — [6] 269, 273, 283 odz.

Določila § 109. jn. niso porabljati na sklep, s katerim se v smislu §§ 183. in 219. ces. pat. za post. v nesp. stvareh, inozemcem postavlja skrbnik. Naznanila zavodov za umobolne so v takih primerih vposlati pristojnemu okrajnemu sodišču v zmislu § 9. min. n. 14. maja 1874, dz. 71, po §§ 183. in 219., zap. pat. (Mn. najv. sod. 12. jul. 1898, Praes. 288 uk., s. 194 98.)

[7] 181 odz., 257—262 zap. pat. — [8] 162 odz., 263—265 zap. pat. — [9] 233, 149, 150 odz. — [10] Rekurz § 4. jn. — Uredba dotičnih spisov v § 237., od 4. in 274. zadnji od. or. —

[11] Jm. k § 109. jn. 1. Okrožnemu ali deželnemu sodišču **ni** pridržano odločilo o sklepih okrajnih sodišč, s katerimi se izreka, da je očetna oblast ob moč, ali da je izgubljena, ali s katerimi se varuh odpušča uradoma.

2. Z navedbo okrajnosodnih sklepov v § 109., od. 2. jn., o katerih je odločilo pridržano nadrejenemu okrož. ali dež. sodišču, se prav nič ne spreminja dosedanji način, po katerem se je to odločilo provzročilo,

---

ustanovitev pravice do pota na zemljišču varovanca. 5. marca 1872, š. 2157, Zb. 4504;

potrdilo adopcije za kako samosvojo osebo. 12. avg. 1903, š. 11776, uzb. 703.

3. Določitev v preklicu podaljšanja očetovske oblasti ima izreči zborno sodišče. 25. aprila 1899, š. 6254, Zb. 590.

4. Ako se izpodbija okrajnosodni sklep, ker se ni izprosilo odobrilo zbornega sodišča, tedaj ni razveljaviti sklepa, temuč le njegovega odpravka. 25. aprila 1899, š. 6254, Zb. 590.

5. V sodelovanje pri adopciji otroka, ki je v očetovski oblasti zakonskega očeta, je pristojno tisto okrajno sodišče, pri katerem ima zakonski oče občo podsodnost v spornih stvareh. 18. nov. 1903, š. 15396, uzb. 749.

in dosedanje razmerje okrajnosodnega sklepa (odredba, § 83. starega jur. pravilnika) k odločilu sodnega dvora.

3. Odpravki v § 109., od. 2. jn. omenjenih okrajnosodnih sklepov so strankam vročiti šele po doseženem odločilu zbornega sodišča prve stopinje.

Stranke, ki se hote proti sklepu pritožiti, imajo podati rekurz pri okrajnem sodišču. —

Na Koroškem je zbornemu sodišču tudi pridržano odločilo o sklepu okraj. sodišča, s katerim se določa prejemnik domačije ali prodaja domačije, ali obstoj izjem, v zmislu § 7., z. 16. sept. 1903, dež. 33, s katerim se uvajajo za kmetijska posestva srednje velikosti posebni propisi o delitvi dedine. Gl. u. 14. jan. 1904, uk. 1904/2.

§ 110. Za varstveno in skrbstveno oblastvo nad nedoletnimi otroki takih zapustnikov, v katerih zapuščini so v deželni knjigi vpisana posestva ali iz občinske zveze izločena graščinska ozemlja, in sploh za varovance in oskrbovance, ki imajo taka posestva ali graščinska ozemlja, je pristojno tisto okrožno ali deželno sodišče, pred katerim ima nedoletnik ali oskrbovanec občo podsodnost v spornih stvareh.

Ta pristojnost nastopi tudi tedaj, kadar si varovanci ali oskrbovanci pridobe v deželni

---

6. *a)* Sestava imena za adoptovano osebo ter uvrstitev imena adoptivnega roditelja in rodbinskega imena adoptovančevega sta bistvena dela adopcijske pogodbe. *b)* Določilo § 182. odz., da sprejeta oseba prevzema preimek očeta prevzemalca ali rodovinski preimek matere prevzemalke, pa tudi obdrži svoje poprejšnje rodovinsko ime in svoje morebitno rodovinsko plemstvo, je imeti za predpis prisilnega prava tudi v kolikor se tiče povrstnega reda le teh obeh imen. *c)* Sprejeta oseba ima preimek adoptujočega roditelja postaviti za svoj rodbinski preimek.

Plssr. 10. okt. 1905, praes. 166, jk. 171. uzb. 831.

knjigi vpisana posestva ali iz občinske zveze izločena graščinska ozemlja še le potem,[1] ko je že okrajno sodišče pričelo sodno oblast izvrševati kot varstveno in skrbstveno oblastvo.[2] Prenos na okrožno ali deželno sodišče, katero je postalo pristojno, se opravi na naznanilo varuha ali skrbnika ali pa uradoma.

[1] Jm. k § 110. jn. Okrožno ali deželno sod. ostane varstveno ali skrbstveno oblastvo, tudi če kasneje v deželno knjigo vpisano ali iz občinske zveze izločeno samostalno graščinsko ozemlje pride iz imovine varovanca ali oskrbovanca (§ 29. jn.)

[2] Izjema k 29.

§ 111. Ako je varovancu ali oskrbovancu na korist, in zlasti ako se s tem, kakor se je nadejati, izdatno pospeši zaščita (bramba) po varstvenem in skrbstvenem oblastvu, namenjena varovancem in oskrbovancem, sme za oskrbovanje opravil tega oblastva pristojno sodišče[1] na katero drugo sodišče iste vrste uradoma ali po predlogu prenesti popolnoma ali deloma nadzor in skrb nad varovančevo ali oskrbovančevo osebo ali izpolnjevanje dolžnosti, katere ima sodišče za varovančeve ali oskrbovančeve imovinske stvari.

Tak sklep potrebuje poprednje odobritve po višem deželnem sodišču, nadrejenem pristojnemu sodišču, ako pa nastopi prenos na sodišče v okolišu drugega višega deželnega sodišča, ali na kako inozemsko sodišče, potrebuje sklep odobritve po najvišem sodišču. Tak sklep[2] je obvezen za tozemsko sodišče, ki se zaprosi za izvrševanje opravil varstvenega ali skrbstvenega oblastva.

Za odpravek zaprosila veljajo določila poslednjega odstavka v § 36. [3]

[1] Okrajno ali zborno sodišče. — Slično v § 19. ir.

[2] O vpisu v sirotinsko knjigo 238 zadnji od. or. in uk. 26. nov. 1901, š. 23767. — [3] O nadaljnem vodstvu varstva po tozemskem sodišču, katero se je doslej vodilo v inozemstvu, se izreka najv. sod. z ozirom na § 183. zap. pat. v obvestilu uk. s. 254 in 255/1900.

§ 112. Katera sodišča so pristojna za postavljanje skrbnika za posamezne sporne stvari ali opravila, to je presojati po posebnih predpisih,[1] izdanih za posamezne primere skrbstva, po določilih državljanskega prava in naposled po določilih, ki veljajo za sodno postopanje. [2]

Ako ni drugega predpisa, je za postavljanje skrbnika pristojno tisto okrajno sodišče, pri katerem ima stranka, ki prosi, da naj se skrbnik postavi, ob času prošnje občo podsodnost v spornih stvareh.

[1] Postavljenje skupnega skrbnika v zaščito imetnikom zastavnih listov, izdanih po zavodu, ki sme zastavne liste izdajati pod državnim nadzorstvom kadar se proti zavodu vodi izvršba, določuje § 3., z. 24. aprila 1874, dz. 48.

Istotako pri izdaji zadolžnic, glasečih se na imetnika ali prenosnih po indosma (parcialne, prioritetne obligacije itd.) § 2., z. 24. aprila 1874, dz. 49.

Ako je kako železniško podjetje izdalo take zadolžnice, veljajo §§ 48., 49., z. 19. maja 1874, dz. 70.

[2] 8, 9, 116, 119, od. 2., 121., od. 2., 386., od. 3. cp. — Uradno poslovanje z dotičnimi predlogi izven tekočega sodnega postopanja ureja 245 or.

---

§ 112. 1. V postavitev skrbnika na čin povodom izvršbe, ki je voditi proti nenastopljeni dedščini, je pozvano zapuščinsko sodišče. 6. febr. 1869, š. 1050, Zb. 3280.

Pozakonitev nezakonskih otrok.

§ 113. V kolikor mora pri posinovitvi ali pohčeritvi[1] ali pri pozakonitvi nezakonskih otrok[2] sodelovati sodišče, tedaj je, ako je za osebo, ki jo je posinoviti ali pohčeriti (adoptirati) ali pa pozakoniti (legitimirati), že postavljen varuh ali skrbnik, pristojno za to varstveno ali skrbstveno oblastvo, sicer pa tisto okrajno sodišče, pri katerem ima posinovitelj (pohčeritelj), posinoviteljica (pohčeriteljica) ali oče nezakonskega otroka, ki ga je pozakoniti, občo podsodnost v spornih stvareh.[3]

Kadar je po smrti očeta ugotoviti odpravo ali nekrivo nevednost zakonskega zadržka (§ 160. odz.) ali pa očetovstvo otroku, rojenemu zunaj zakona, da se ta pozakoni vsled poznejšega zakona (§ 161. odz.), tedaj je, ako je za osebo, ki jo je pozakoniti, že postavljen varuh ali skrbnik, pristojno za to varstveno ali skrbstveno oblastvo, sicer pa tisto okrajno sodišče, pri katerem ima oseba, ki jo je pozakoniti, občo podsodnost v spornih stvareh.

[1] 181 odz., 257—262 zap. pat. — [2] 160—162 odz., 263—265 zap. pat.; čl. XVI. — Predpis § 259. zap. pat. je odpravljen.

[3] Jm. k § 113. jn. Določila o pristojnosti v § 113. jn. veljajo za adopcije zakonske i nezakonske dece. Ako je oseba, ki je adoptovati, še pod očetovsko oblastjo, in ako njen zakonski oče še živi, tedaj je pristojno za sodelovanje pri adopciji okrajno sodišče, pri katerem ima posinovitelj (pohčeritelj) ali posinoviteljica (pohčeriteljica) svojo občo podsodnost v spornih stvareh.

---

§ 113. Glej r. pri § 109.

Dogovorna ločitev in razveza.

§ 114. Za dovolitev dogovorne ločitve[1] in pa razveze po § 133. odz. je pristojno tisto okrajno sodišče, pri katerem ima zakonski mož občo podsodnost.

Naznanilo o obnovi združbe[2] ločenih zakonskih se sme podati pri tistem sodišču, katero je na prošnjo zakonskih dovolilo ločitev, ali pa pri tistem okrajnem sodišču, v katerega okolišu je skupno domovališče zakonskih ob času naznanila. V tem poslednjem primeru je v naznanilu označiti sodišče, katero je dovolilo ločitev, da to temu dá primerno na znanje.

[1] 103—106 odz.
[2] 110 odz. — Vpisovanje dotičnih prošenj 245 or.

Amortizacija listin.

§ 115. Pozive zastran amortizacije državnih zadolžnic (obligacij) in njim enako poštevanih kreditnih papirjev je predlagati pri tistem zbornem sodišču[1] prve stopinje, v katerega uradnem sedežu se pišejo (vodijo) dotične kreditne knjige.[2]

---

§ 115. 1. Trgovinska sodišča imajo tudi pravico za amortizacijo listin, ki imajo, razun manjkajočega izdatnikovega podpisa, vse zahtevke veljavne menice. 5. nov. 1874, š. 11737 **(Rr. 75.)**

2. V amortizacijo kuksnih listov je pristojno zborno sodišče na sedežu rudarske oblasti, ki vodi knjigo rudarskih družabnikov. 24. okt. 1888, š. 12516, Zb. 12411.

3. Določila z. 3. maja 1868. dz. 36, veljajo za amortizacijo polic o zavarovanju življenja. 1. jul. 1868, š. 6618, Zb. 3089.

Za amortizacijo izgubljenih menic in pa listin, katerih amortizacija se mora po zakonitem predpisu ravnati po členu 73. meničnega reda,[3] je pristojno trgovinsko sodišče (trgovinski senat okrožnega ali deželnega sodišča) plačilnega kraja.

Podsodnost za uvedbo in dovolitev amortizacije vseh drugih listin je presojati po posebnih, o tem izdanih določilih.

Ako ni drugega predpisa, je za amortizacijsko postopanje in dovolitev amortizacije pristojno tisto okrajno sodišče, pri katerem ima za amortizacijo proseča stranka ob času prošnje občo podsodnost v spornih stvareh.[4]

[1] Rešuje posamezni sodnik, 7, od. 3.

[2] Kreditne knjige i zabeležbe raznih starejših obligacij, v kolikor še obstoje, se vodijo večinom v glavnih mestih posamnih kronovin ali pa na Dunaju.

Min. u. 6. jul. 1850, dz. 268; 29. jul. 1850, š. 308; 23. maja 1852, š. 123; 17. maja 1853, š. 95; 10. jan. 1856, š. 13.

[3] Velja tudi o skladovnih listih ali njih polovicah; z. 28. aprila 1889, dz. 64, § 39.; dalje za ček s premembo, da je rok v ediktu postaviti na 30 dni; z 3. aprila 1906, dz. 84, § 21.

Preg trgovinska sod. spada tudi:

Pred trg. sod. na Dunaju: amortizacija vrednostnih listin glede zavodov: „Kreditanstalt für Handel

---

4. Listin, ki jih izda kako ogrsko zavarovalno društvo, in ki so izgotovljene na Ogrskem ne more amortizovati tozemsko sodišče, dasi ima društvo zastopstvo v tozemstvu. 2. nov. 1887, š. 12322. Zb. 11811.

5. V § 115., od. 4. jn., označeno sodišče je pristojno za uvedbo in dovolitev amortizacije nakazilnic (prejemalnic, Bezugsscheine), za vrednostne papirje, ki so se prodali proti obročnim plačilom, in ki so po izpolnitvi prodajnih pogojev izročiti prinescu nakazilnice. 15. dec. 1903, š. 17705, uzb. 758.

und Gewerbe" (Min. u. 6. nov. 1855, dz. 186, § 62.); „Niederösterr. Escomptegesellschaft" ali nje podružnice po § 104., statut od 2. aprila 1865; „I. österr. Donau-Dampfschiffahrtsgesellschaft". Dvd. 5. avg. 1846, zjz. 977; konečno amortizacija drugih listin trgovcev v zmislu § 305. trg. z.

[4] O podsodnosti za amortizacijo po zasebnikih izdanih vrednostnih papirjev je odločilen z. 3. maja 1868, dz. 36.:

§ 1. Vrednostne papirje, katere so izdali akcijske družbe ali komanditne družbe, društva, zavodi in podjetja, ki so ustanovljeni z državnim dovoljenjem in so pod državnim nadzorstvom, je amortizovati izključno pri tistem deželnem ali okrožnem sodišču, v katerega okrožju se nahaja sedež družbe, društva, zavoda ali podjetja oziroma njih naselbine, katera je samostojno izdala vrednostni papir, ki je amortizovati.

Za take vrednostne papirje veljajo posebno akcije, interimna nakazila, zastavni listi, zadolžnice ali parcijali, vsebujoči dele posojila, dividende in obrestna nakazila (kuponi), hranilne knjižice, depotna nakazila, potežna nakazila (Genussscheine), blagajniške nakaznice, čeki ter enaki prometu namenjeni papirji.

§ 2. Za amortizacijo vrednostnih papirjev, izdanih po drugih korporacijah, posameznih osebah ali občinah, je, bodisi da se glase na prinesca bodisi da so jim pridejani na prinesca glaseči se obrestni kuponi, izključno pristojno tisto deželno ali okrožno sodišče, v čegar okolišu leži izdajni kraj vrednostnega papirja, ki je amortizovati, ako je pa v njem več izdajnih krajev, kraj, ki je imenovan prvi. Isto velja o vrednostnih papirjih označene vrste tudi tedaj, ako so se pozneje vinkulovali ali zapisali na določna imena.

§ 4. Ta zakon nič ne izpreminja veljajočih zakonskih predpisov o amortizaciji menic, potem predpisov v posebnih državnih odobrenjih in v posebnih, po naredbi z dne 26. septembra 1857, dz. 180, nedotaknjenih statutih, niti določil v trgovinskem zakoniku o pristojnosti trgovinskega ali drugega sodišča v amortizacijo trgovskih nakaznic in obveznic ter nekaterih vrst vrednostnih pa-

pirjev, niti izvanrednih amortizacijskih obrokov in amortizacijskih modalitet ustanovljenih za posamezne vrste teh papirjev. —

Amortizacija akcij in zastavnih listov „Avstro-ogrske banke“ pri dež. sod. na Dunaju; nje nakaznic pri sod. plačilnega kraja kakor pri menicah; drugih nje listin na Dunaju ali v Budimpesti, kakor so se izdale v Cislitvi ali Translitvi. (Ces. u. 21. sept. 1899, dz. 176, 4. d., čl. I.)

O uradnem notranjem poslovanju v amort. stvareh veljajo določila 242 in 273. or.

Fidejkomisne stvari.

§ 116. Pri razpravah v nespornih fidejkomisnih stvareh,[1] vštevši razpravo o fidejkomisni imovini v primerih smrti posestnikov, izjavo o prestanku fidejkomisa in dovolitev k njegovi razvezi,[2] mora, ako ni v potrjenih fidejkomisnih ustanovilih o posameznih fidejkomisih določeno drugo fidejkomisno oblastvo, opravljati službo tisto okrožno ali deželno sodišče, pred katerim je imel ustanovitelj fidejkomisa ob času smrti občo podsodnost.[3] Nasproti pa mora gledé fidejkomisov, ki so bili ustanovljeni že pred pričetkom veljavnosti tega zakona, postopati tisto zborno sodišče, ki je bilo dosedaj pristojno za izvrševanje sodne oblasti v nespornih fidejkomisnih stvareh.

Ako neha fidejkomis s smrtjo poslednjega posestnika, mora sicer zapuščinsko oblastvo umrlega opraviti razpravo, na fidejkomisno vez se nanašajoča izjava pa, da je fidejkomis nehal, pristoja fidejkomisnemu sodišču, in to tudi tedaj, kadar ni fidejkomisno sodišče ob enem razpravno oblastvo.

[1] 220 sl. zap. pat. — Fidejkomisni register 240. or. — Sestava spisov 273, od. 2. or. — [2] 644 in 645 odz. [3] — 66—73.

Realne stvari.

§ 117. Oprava vseh realnih dejanj,[1] tako zlasti ogleda in izvida izvedencev[2] inventure, cenitve, dražbe, postavitve upravnika pristoja, v kolikor ni glede posameznih dejanj ali določenega postopanja zaukazano nič drugega, okrajnim sodiščem,[3] ako je pa taka realna dejanja opraviti glede na posestva, vpisana v deželni knjigi, ali glede na fevdna posestva ali iz občinske zveze izločena graščinska ozemlja, okrožnemu ali deželnemu sodišču, v katerega okolišu je dotična stvar.

[1] 37, od. 2. — Register 231, od. 1. or.

[2] Jm. k § 117. jn. Za opravo ogleda ali izvida izvedencev v civilnih spornih stvareh, v katerih treba dokazovanja glede nepremičnin, se lahko zaprosi sodišče, pristojno po § 117. jn. za opravo realnih dejanj ali pa v § 37. jn. naznačeno sodišče.

Niti ustanovitev odškodnine pri razlastitvah zaradi gradbe in obrata železnic, niti razprava o zahtevku

---

§ 117. 1. O zakonitosti izvedene inventure in cenitve kake nepremičnine (pravost ocenitve) nima odločati zapuščinsko, temuč zaprošeno realno sodišče. 28. sept. 1897, š. 11976, Zb. 16118.

2. Realno sodišče tudi odloča, jeli ima troške hišne cenitve, ki se je opravila vsled zaprosila davčne uprave (§ 52., 53. prist. z.), trpeti državni zaklad ali davčni plačevalec. 16. nov. 1898, š. 15558, Zb. 377.

3. Troške za obnovitev ne več znatnih mej ima najprej trpeti stranka, ki je podala dotično prošnjo. 5. febr. 1896, š. 960, Zb. 15711.

zaradi prepustitve zasilnega pota ne spadajo pred sodišče, pristojno za realne stvari. Za ustanovitev odškodnine je pristojno sodišče, v čegar okolišu je razlastitev opraviti (§ 23., z. 11. febr. 1878, dz. 30), za razpravo o prepustitvi zasilnega pota pa sodišče, v katerega okolišu se nahaja zemljišče, ki je v stiski. (§ 9., z. 7. jul. 1896, dz. 140.

[3] Radi realnega sodstva, tikajoč se rudarstva, zastopajo še mnenje, da pristoja isto rudarskim sodiščem z ozirom na čl. XV. in XVII. in § 66. jn. z dne 20. jun. 1852, dz. 251.

Vodstvo javnih knjig.

§ 118. Za vodstvo javnih knjig o nepremičninah, za katere veljajo predpisi občega zemljiškoknjižnega zakona, so pristojna:

1. Gledé tistih posestev, ki so bila dosedaj predmet deželnih ali fevdnih knjig, zborno sodišče prve stopinje v tistem kraju, kjer je deželna ali fevdna knjiga;

2. gledé nepremičnin v okolici mest, v katerih ima sedež zborno sodišče prve stopinje, tamkajšnjo zborno sodišče prve stopinje;[1]

3. gledé vseh drugih nepremičnin okrajno sodišče, v katerega okolišu leže te nepremičnine povsem ali po glavnih delih.

Za vodstvo javnih knjig o nepremičninah, ki leže v občinskem ozemlju dunajskem, ostanejo v veljavnosti dosedanji predpisi, dokler se ne zaukaže drugače.[2]

[1] *F.* 141_8.

[2] U. 3. febr. 1892, dz. 36; 16. okt. 1893, dz. 154; 19. dec. 1892, dz. 225.

Odpoved hipotečnih terjatev.

§ 119. Sodna odpoved hipotečnih terjatev (§ 59. občega zemljiškoknjižnega zakona) se opravi vselej pri zemljiškoknjižnem sodišču.[1]

[1] Izjema za „Avstrijsko-ogrsko banko" je izvedena v §§ 34. in 35., štatut za njen oddelek hipotekarno-kreditni, potrjenih s z. 27. jun. 1878, dz. 66; z. 21. maja 1887, dz. 51, in ces. n. 21. sept. 1899, dz. 176, priloga I. *a*, čl. V.

Glej 37, š. 13 su. pri 7. Uradovanje: 245 in 273, š. 3 or.

Jm. k § 119. jn. Sodišča niso dolžna sprejemati in nasprotniku prijavljati drugih terjatvenih odpovedi kakor hipotečnih.

Potrdilo o vodstvu trgovinskih knjig.

§ 120. Za izdajo potrdil o zakoniti kakovosti trgovinskih knjig[1] je, ako se vodijo (pišejo) knjige v kraju, v katerem ima sedež trgovinsko sodišče ali pa okrožno ali deželno sodišče, pristojno to zborno sodišče,[2] sicer pa tisto okrajno sodišče, v katerega okolišu se vodijo trgovinske knjige.

[1] Čl. 39. trg. z. — [2] Za potrdilo ni treba senatnega sklepa. § 37., š. 10. su. pri 7.

Poverjanje podpisov in predpisov in zapisovanje naredeb poslednje volje:

§ 121. Poverjati podpise,[1] potrjevati prepise[2] in sodno zapisovati naredbe poslednje volje[3] sme vsako okrajno sodišče.[4]

[1] 285 zap. pat. — Poverilni register § 239. or. — [2] 283, 284 zap. pat. — [3] 587—590 odz. — Uradovanje: 245, 285 or. Čl. VIII., š. 4, 5, 6, 7, XVI.—XVIII. — [4] Uradovanje: 40, 56, od. 2. su., 57, 239., od. 4. or.

Kadar je več okrajnih sodišč v enem kraju.

§ 122. Kadar je v nesporno sodno oblast[1] spadajoče pravne stvari podajati pri okrajnem sodišču v takem kraju, za katerega je postavljenih več okrajnih sodišč, tedaj se določuje pristojno sodišče po domovališču ali, ako tega ni, po bivališču osebe, katere obča podsodnost v spornih stvareh je odločilna za pristojnost. Ako nima oseba takega domovališča ali bivališča, se sme podati pravna stvar pri katerem-koli izmed okrajnih sodišč, ki so v tem kraju.

[1] Pri spornih stvareh 103.

Dodatek I.

1. Podsodnost vojaških oseb.

1. Zakon 20. maja 1869, dz. 78, o pristojnosti vojaških sodišč.

§ 1. Pod vojaško podsodnost v kazenskih stvareh spadajo:

1. v dejanski službi bivajoče osebe stalne vojske in vojne mornarice;

2. v zaznamku,[1] ki je priložen koncem tega zakona, naštete, pri vojaški upravi nastavljene ali služeče in v dejanski službi stoječe osebe, v kolikor se to, so li pod vojaško sodno oblastjo ali niso, ne presoja edino po določbah, ki veljajo za osebe v zgornjem odstavku (š. 1), naštete (§ 53. vojnega z., 5. dec. 1868, dz. 151);

3. vse osebe, ki so v spremstvu kakega za vojno pripravljenega, ali izven mej monarhije stoječega vojskinega oddelka, ali ki spadajo k moštvu kake vojne ladije;

4. vojni ujetniki in pod vojaškim nadzorom stoječi zastavljenci;

5. morski roparji, ki jih vjame vojno pomorstvo.

§§ 2.—8. se tičejo pristojnosti v kazenskih stvareh, določila v § 3. so tudi predrugačena s z. 11. jun. 1884, dz. 98.

§ 9. V državljanskih pravnih stvareh, h katerim štejejo tudi razprave radi ničnosti, ločitve in razveze zakona (ženitve), in pa s temi nastali imovinskopravni spori, spadajo vojaške osebe, naj so v dejanski (aktivni) službi ali ne, pod državljanska (civilna) sodišča, in isto tako erar v stvareh vojaštva.

Ob določanju podsodnosti za erar v vojaških stvareh se uporabljati za fiskus sploh veljajoča določila.[2]

§§ 10. in **11.** razveljavlja čl. II., š. 2 jn; § 10. nadomeščata §§ 68. in 73. jn., § 11. pa §§ 105. in 109. jn.

§ 12., od. 1., ima isto vsebino kakor § 32., od. 2. jn. Od. 2.: Sodišče ima obveščati predstojno vojaško oblastvo o podanju tožbe na plačilo, naperjene proti kakemu častniku vsled plačilne zagotovitve, zajamčene s častno besedo in ob otvoritvi konkurza tikajoč se imetja kake vojaške osebe.[3]

§ 13. Ako kedo umrje v vojaškem ali po vojaštvu zasedenem poslopju, ima vojaško oblastvo opraviti posmrtni zapis.

Vojaško oblastvo ima opraviti i vsa neodložna uradna opravila nesporne podsodnosti tikajoče se v § 10., navedenih oseb,[4] ako so izvršiti v vojaškem ali po vojaštvu zasedenem poslopju, ali ako ni v kraju, kjer je opravilo izgotoviti nobenega pristojnega sodišča, ki bi odredilo to uradno opravilo.

Pri istih pogojih je vojaško oblastvo pristojno tudi v postavljenje začasnega zakonitega zastopnika, kadar je zastopanje nedoletne dece nujno potrebno.

V vseh označenih primerih je pristojno sodišče obvestiti ob odredbah, ki so se ukrenile.

2. Podsodnost deželnih brambovcev.

2. Zakon 2. aprila 1885, dz. 93.

§§ 1.—12. in **15.** tikajoč se kazenske podsodnosti in veljavnosti glej v „Pravnikovi" izdaji avstr. z., zv. II.

§ 13. V civilnih pravnih stvareh podstoje v deželno brambo zavezane osebe občnim zakonom in civilnim sodiščem.

---

[1] 1. Gl. pri tem z. v „Pravnikovi" izdaji avstr. z., zv. II. (kpr. red.) — [2] 74 jn. — [3] Čl. VI., š. 3 cp. — [4] Ki so v § 1., š. 1 in 2. navedene voj. osebe, njihove soproge, v očini oblasti stoječa deca in služinčad.

§ 14. Določila §§ 12. in 13. zakona z dne 20. maja 1869, dz. 78 o področju vojaških sodišč, naj veljajo tudi za deželno brambo.

Dodatek II.

Zborna sodišča javnega prava.

A. Državno sodišče.

a) Državni osnovni zakon 21. decembra 1867, dz. 143, o ustanovitvi državnega sodišča.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora potrjujem naslednji državni osnovni zakon in ukazujem tako:

Čl. 1. Za razsojanje prepirov o pristojnosti in v javnopravnih spornih stvareh se ustanavlja za kraljestva in dežele, zastopane v državnem zboru, državno sodišče

Čl. 2. Državno sodišče razsoja konečno v prepirih zaradi pristojnosti:

a) Med sodnimi in upravnimi oblastvi v zakonito določenih slučajih (primerih) o vprašanju, je-li kako stvar rešiti pravnim ali upravnim potom;

b) med deželnimi zastopi in najvišimi vladnimi oblastvi, kadar si vzajemno laste razpoložno in odločilno pravico v kaki administrativni (upravni) stvari;

c) med avtonomnimi (samoupravnimi) deželnimi ustroji (organi) različnih dežel v stvareh, odkazanih njihovi oskrbi in upravi.[1]

Čl. 3. Državnemu sodišču pristoja dalje konečna razsoja:

a) O zahtevkih posameznih v državnem zboru zastopanih kraljestev in dežel nasproti njih skupnosti

[1] Gl. z. 22. okt. 1875, dz. 37/1876, niže doli!

ter nasprotno, potem o zahtevkih katerega teh kraljestev in dežel do druzega izmed njih, konečno o zahtevkih, ki jih stavljajo občine, združbe (korporacije) ali posamezne osebe do katerega navedenih kraljestev in dežel ali do njih skupnosti, ako taki zahtevki niso izvesti rednim pravnim potom;[1]

b) o pritožbah državljanov zaradi ozlede (žalitve) političnih pravic, zajamčenih jim z ustavo, potem ko se je bila stvar izvela po zakonito predpisanem upravnem potu.

Čl. 4. Državno sodišče razsoja samo in edino o vprašanju, je-li mu pristoja odločitev v kakem slučaju; njegove odločitve izključujejo vsak nadaljni priziv in pa nastop pravnega pota.

Ako državno sodišče kako stvar odkaže na rednega sodnika ali na upravno oblastvo, je ta dva ne smeta odkloniti radi nepristojnosti.

Čl. 5. Državno sodišče ima sedež na Dunaju ter obstaja iz predsednika in njegovega namestnika, ki ju imenuje cesar dosmrtno, potem iz 12 članov in 4 nadomestnikov, ki jih cesar na predlog državnega zbora imenuje tudi za vse življenje in sicer šest članov in dva nadomestnika izmed vseh, predlaganih po poslanški zbornici, potem šest članov in dva nadomestnika izmed vseh, predlaganih po gospodski zbornici.

Predlog se podaja tako, da se označijo za vsako mesto, ki je zastaviti, trije strokovnjaki (izvedeni možje).

Čl. 6. Posebni zakon ustanovi podrobneja določila o ustroju (organizaciji) državnega sodišča, o njegovem postopanju ter o izvršbi njegovih razsodil in odredeb.

---

[1] Z. 16. marca 1892, dz. 64, zastran odškodovanja za neopravičeno obsodbo. § 8: Terjatelju odškodnine se daje od časa, ko se mu je vročilo odločilo pravosodnega ministra, rok 60 dni, da more na podstavi čl. 3., lit. *a*, osn. dz. z dne 21. dec. 1867 (dz. 147) o postavitvi državnega sodišča svojo pravico zahtevati pred državnim sodiščem.

Ta rok ni odloživ in se ne more obnoviti zastran zamude rokú.

Prošnja ne potrebuje, da jo kak odvetnik podpiše.

b) Postopek (postopanje) pri državnem sodišču in izvršitev njegovih razsodil.

Zakon 18. aprila 1869, dz. 44.

Izvršujoč državni osnovni zakon o postavitvi državnega sodišča z dne 21. dec. 1867, dz. 143, ukazujem v zmislu člena 6., navedenega zakona s privolitvijo obeh zbornic državnega zbora tako:

Prvi oddelek.

Ustroj (organizacija) državnega sodišča.

§ 1. Predsednika državnega sodišča in njegovega namestnika, kakor tudi njegove člane in člane nadomestnike imenuje cesar v zmislu določil člena 5., državnega osnovnega zakona o postavitvi državnega sodišča.

§ 2. Ako se je mesto kakega člana ali člana nadomestnika pri državnem sodišču izpraznilo, ima to njegov predsednik naznaniti tisti zbornici državnega zbora, ki ima staviti predlog za namestitev izpraznjenega mesta.

§ 3. Predsednik in njegov namestnik, kakor tudi člani in člani nadomestniki državnega sodišča izvršujejo svoja opravila brezplačno kakor častno službo.

Tisti člani pa, ki nimajo na Dunaju bivališča, dobivajo, kadar so pri sejah državnega sodišča, dokler trajajo seje, dnino po 10 gld. in razun tega odškodnino za potne troške po en goldinar za vsako miljo oddaljenosti svojega bivališča od Dunaja, to pa za dohodno kakor tudi za odhodno potovanje.[1]

Stalni poročevalci, ki jih ima državno sodišče v potrebnem številu voliti izmed svojih članov za dobo treh let, dobivajo letno odškodnino vsak po 3000 gld.

Predsednik, stalni referent in namestniki morajo bivati na Dunaju.

---

[1] Po min. u. 12. sept. 1876, dz. 117, sedaj 1 gld. 32 kr. od miriametra.

§ 4. Člani državnega sodišča se pred nastopom svojega urada jemljo v prisego, da se bodejo neprelomno ravnali po državnih osnovnih in pa vseh drugih zakonih, ter da bodo vestno izpolnjevali svoje dolžnosti.

Predsednik prisega cesarju, predsednikov namestnik, člani in nadomestniki prisegajo predsedniku.

§ 5. Redne seje ustanavlja opravilnik državnega sodišča.

Predsednik pa sme odrediti v nujnih slučajih tudi izredne seje.

K vsaki seji državnega sodišča se morajo pozvati vsi njegovi člani; ti ne trebajo, ako so obenem javni uradniki ali opravitelji (funkcijonarji), za izvrševanje svojega urada, nikakega dopusta.

§ 6. Ako so člani državnega sodišča zadržani, da ne morejo priti k sejam, imajo, dokler traja za njih ovira, vstopiti nadomestniki, in sicer po istem redu, po katerem so bili imenovani.

Predsednikov namestnik deluje le, kadar je predsednik oviran.

Za izrek veljavnega razsodila je treba, da je razun predsednika navzočih najmanj osem glasovalcev državnega sodišča.

§ 7. Odklon predsednika, njegovega namestnika, člana ali nadomestnika pri državnem sodišču ni dopusten.

Dotični član pa nima vršiti svojih uradnih pravic v slučajih, v kakoršnih bi bil po zakonih, veljajočih za civilno pravdo, sodnik izključen. Državno sodišče odloča, je-li obstoja izključilni razlog.[1]

§ 8. Predsednik državnega sodišča sme dajati dopust članom in nadomestnikom.

Dajati dopust predsedniku in njegovemu namestniku sme samo cesar.

§ 9. Državno sodišče ima pravico, da označi ministrskemu svetu in zahteva od njega potrebno pisarniško in pomožno osebje.

§ 10. Državno sodišče si samo sestavlja svoj opravilni red in ga predlaga po ministrskem svetu cesarju v potrjenje.

---

[1] § 20. jn.

Drugi oddelek.

Postopek pri državnem sodišču.

§ 11. Državno sodišče posluje le na predlog udeležencev po meri naslednjih določil.

§ 12. Predlog za odločitev o prepirih zaradi pristojnosti, nastalih med sodnimi in upravnimi oblastmi zato, ker si laste oboja pristojnost v isti stvari (pritrjevalni prepir radi pristojnosti), sme staviti pri državnem sodišču samo deželno upravno ali kako više administrativno oblastvo.

Druga upravna oblastva imajo naznaniti v to svrho dogodek (primer) za predlog upravičenemu višemu oblastvu v nadaljno sklepanje.

Predlog mora izkazati, da si je upravno oblastvo svojilo pristojnost nasproti sodišču v stvari vpravdani pri dotičnem sodišču prve ali više stopinje za časa, v katerem kak izrek v glavni stvari še ni postal pravnokrepen, ter ga je podati pri državnem sodišču le v šestdesetih dneh od dne, ko se je bil zahtevek stavil pri sodišču.

Predlog je prepodati državnemu sodišču po predstojnih ministrstvih, neposredno pa samo, ako ga stavi kak deželni odbor.

§ 13. Čim je predlog prepodan državnemu sodišču, ga ima predlagajoče upravno oblastvo, izkazujoč to okolnost, naznaniti sodišču, pri katerem teče stvar, sodišču prve stopinje pa, ako se je stvar že razsodila pravnokrepno. Po tej objavi je sodišče zavezano, da ustavi nadaljni postopek in obvesti o tem udeležene stranke. Dokler ni razsojen prepir zaradi pristojnosti, se ne sme izvršba ni dovoliti ni nadaljevati, pač pa se sme dopustiti v zavarovanje ali proti varščini temeljem sodbe, storjene že pred početkom prepira zaradi pristojnosti.

S tem ni zaprečena izdaja začasnih odredeb, niti sprejetje dokaza v večen spomin, v kolikor so ti dopustni po civilnopravdnih zakonih.[1]

[1] Cp. 384—389; ir. 378—402.

§ 14. Predlog na razsojo prepirov radi pristojnosti, nastalih s tem, da odklanjajo odločitev v isti stvari i sodna i upravna oblastva (zanikavni prepir o pristojnosti), sme podati samo udeležena stranka.

Stranka ima z razlogi in potrebnimi prilogami opremljeno prošnjo, katero mora podpisati kak odvetnik, prepodati neposredno pri državnem sodišu.

§ 15. Ako nastane prepir o pristojnosti med kakim deželnim zastopom (deželnim odborom) in najvišimi vladnimi oblastmi v tem, da si prisvajata obadva razpoložno in odločilno pravico v kaki upravni (administrativni) stvari, je vsako obeh oblastev upravičeno, da poda pri državnem sodišču predlog za razsojo prepira.

Ob prepirih med samoupravnimi (avtonomnimi) deželnimi ustroji (organi) različnih dežel zastran stvari, odkazanih njihovi oskrbi in upravi, pristoja ta pravica deželnim zastopom (deželnim odborom).

V takem zaprosilu je natanko navesti dejanski dogodek in razloge, na katere se opira pristojnost.

§ 16. Da se doseže razsodilo državnega sodišča o zahtevku do katerega v državnem zboru zastopanih kraljestev in dežel ali do njih skupnosti, če se tak zahtevek ne sme izvesti rednim pravnim potom, ima oseba, korporacija, občina, dežela ali skupina dežel, ki poda pri državnem sodišču predlog v razsojo, navesti v svojem zaprosilu dejstva in razmere, na katere se oslanja zahtevek in dokazila, kar jih je v osnovo zahtevka, ter ima pridejati potrebna pomagala.

Zaprosilo je upraviti na deželni odbor, proti katerega kraljestvu ali deželi se stavi zahtevek, na vlado pa, ako se stavi zahtevek proti skupnosti teh kraljestev in dežel, ter je ima podpisati kak odvetnik, kadar zaprosilo poda posamezna oseba.

§ 17. Kadar je razsojati o pritožbi državljana radi ozlede po ustavi pripadajočih mu političnih pravic, ima v svojih političnih pravicah žaljena stranka svojemu, kakor treba podprtemu zaprosilu, priklopiti po njej provzročeno razsodilo pristojnega upravnega oblastva.

Zaprosilo mora obsegati določno oznambo osebe, korporacije ali občine, katera se dolži žalitve, in pa izkazilo, da se je stvar že izvršila na zakonito pred-

pisanem upravnem potu, ter je podati najdalje v 14 dneh po vročitvi na zadnji stopinji izišle upravne odločbe.

V tu določeni štirinajstdnevni rok niso všteti dnevi, v katerih je zaprosilo hodilo po pošti.

Zaprosilo mora imeti podpis kakega odvetnika.

§ 18. V §§ 12. in 17. ustanovljeni roki niso podaljšljivi. Postavljanja v prejšnji stan radi zamude katerega teh rokov ni.

§ 19. Predsednik državnega sodišča ima vsak došli predlog odkazati kakemu članu tega sodišča v poročanje.

§ 20. Državno sodišče odloča v nejavni seji o predhodnem vprašanju, je-li kak predlog zavrniti, ker ni sposoben za razpravo radi nepristojnosti državnega sodišča, radi zamujenega zakonitega roka ali radi nedostatnih oblikovnih zakonskih zahtevkov.

§ 21. Ako se za pripravo k razpravi uvidi potrebno, da se zaslišijo udeleženci, svedoki ali izvedenci, da se preskrbe listine ali druga pomagala, ima poročevalec pismeno zaprositi pristojna oblastva, naj opravijo in vpošljejo te poizvedbe.

Poročevalčevim zaprosilom je treba predsednikovega podpisa.

§ 22. Predsednik državnega sodišča določa razpravi dan in uro ter obvešča o tem udeležence in dotična ministrstva.

§ 23. Razprave pri državnem sodišču so ustne in javne.

S sklepom sodišča se sme javnost izključiti zaradi nravnosti in javnega reda.

V takem primeru sme vsak udeleženec zahtevati, naj se dovoli pristop trem njegovim zaupnikom.

§ 24. Udeležencem je dano na voljo, da se pri ustni razpravi zastopajo sami ali da se dajo zastopati po odvetnikih.

Oblastva, združbe (korporacije) in občine zastopajo same sebe po svojih izbranih pooblaščencih.

Razprava in razsoja ni zapredena s tem, da so izostali udeleženci in njih zastopniki.

Kadar se je pa dvignila pritožba po § 17., tedaj velja neprihod pritožnika ali njegovega zastopnika ob uri odrejeni k razpravi za odstop od pritožbe.

§ 25. Udeležena ministrstva smejo v zaščito koristim svojega upravnega oddelka k razpravam državnega sodišča odposlati zastopnika. Ta je upravičen zahtevati besedo, da poda natančneja pojasnila, državno sodišče ga pa tudi lahko k temu pozove.

§ 26. Ustna razprava se pričenja s poročilom poročevalca.

Predsednik vodi razpravo in v njegovi moči je sejna policija. On skrbi uradoma za popolno razložbo stvari ter odredi lahko tudi med razpravo, da se v razjasnitev stvari pozovejo svedoki in izvedenci.

Člani državnega sodišča imajo pravico, da stavijo vprašanja.

Tudi udeleženci in njih zastopniki imajo pravico poprašati svedoke in izvedence. Državno sodišče odloča s sklepom o dvomih, je li kako prašanje dopustno.

§ 27. Državno sodišče odloča samo ob vgovorih proti postopanju in pa o predlogih, stavljenih med postopanjem.

§ 28. Čim je stvar zadostno razložena, je skleniti razpravo in preiti k razsoji.

Posvetovanje in glasovanje ni javno.

Državno sodišče ni vezano pri razsoji na nikaka dokazilna pravila; ono razsoja po svojem svobodnem prepričanju, ocenjujoč vse v razpravi pretresane razmere in dejstva.

§ 29. Razsodila državnega sodišča se sklepajo z absolutno večino glasov.

Predsednik glasuje samo, ako so glasovi enako razdeljeni; mnenje, kateremu je pristopil, obvelja s tem za sklep.

§ 30. Državno sodišče je, kakor vsako drugo sodišče, upravičeno, da preizkusi veljavnost ukazov, in da odloča v tem oziru; za preiskus veljavnosti glede pravilno razglašenih zakonov pa tudi državno sodišče ni upravičeno.

§ 31. Razsodilo je ustno razglasiti z bistvenimi razlogi vred v isti, ako pa to ni možno, s popolnimi razlogi v kaki drugi javni seji, katero je takoj naznaniti udeležencem.

Razglas razsodila je objaviti, tudi ko bi bili udeleženci odšli, ali ko bi ne bili prišli k določeni seji.

§ 32. Razsodila državnega sodišča je izdajati v imenu Cesarja.

Izdana razsodila morajo navajati imena vseh državnosodnih članov, ki so sodelovali pri njegovem sklepanju, ter jih morata podpisati predsednik in zapisnikar.

Skrbeti je, da se udeležencem kar najhitreje vročijo izgotovljena razsodila z razlogi vred.

§ 33. Pri prepirih o pristojnosti v zmislu člena 2. državnega osnovnega zakona o postavitvi državnega sodišča ima razsodilo odločati edino o pristojnostnem vprašanju, ne da bi segalo v stvar samo.

§ 34. Pri razsoji o spornih pravicah javnega prava v zmislu člena 3., lit. *a*, istega državnega osnovnega zakona je v razsodilu izreči, je-li se je ugodilo stavljenemu zahtevku in v koliko, ter v kolikem času je izpolniti kako naloženo obveznost. Razsodilo se ima izreči tudi o zahtevanem povračilu troškov.

§ 35. Pri razsoji pritožeb o žalitvi političnih pravic v zmislu člena 3., lit. *b*, istega državnega osnovnega zakona ima izreči razsodilo, se je-li v podanem primeru zgodila zatrjevana žalitev kake pritožnikove politične pravice, in v koliko se je to zgodilo.

§ 36. O razpravi je sestaviti zapisnik. Ta mora navajati imena navzočih državnosodnih članov, udeležencev in njihovih zastopnikov, potem morebitnih odposlancev udeleženih ministrstev, ter mora izkazovati bistvene sejne dogodke.

O nejavnem posvetovanju in glasovanju je pisati poseben zapisnik.

Vsak zapisnik imata popisati predsednik in zapisnikar.

§ 37. Obnovitev postopanja je dopustna le v primerih člena 3., lit. *a* državnega osnovnega zakona o postavitvi državnega sodišča; o dovoljenju obnovitve ima odločati le državno sodišče samo.

§ 38. Kjer ta zakon v zastopanje dopušča ali zahteva odvetnika, razumeva tiste odvetnike, ki so upravičeni zastopati stranke v kraljestvih in deželah, zastopanih v državnem zboru.

Tretji oddelek.

Izvršitev državnosodnih razsodil.

§ 39. Izvršitev državnosodnih razsodil, ki jo je morda opraviti, imajo udeleženci zaprositi pri pristojnih sodnih in upravnih oblastvih.

§ 40. Kadar udeleženec meni, da je potrebna v teku kakega prepira o pristojnosti ali sporne stvari javnega prava pri državnem sodišču začasna odredba ali začasno zavarovanje, sme dotično dovoljenje in obavo zahtevati le po zakonih o tem veljajočih pri pristojnem sodnem ali upravnem oblastvu.

§ 41. Vpravdanje kake stvari pri državnem sodišču ima v primeru, če je razsodilo o njej že kako javno oblastvo in če se je že odredila izvedba razsodbe, ne da bi to škodilo določilom § 13., le tedaj odložilno moč ako bi, kakor to oblastvo izreka, izvršitev razsodila udeležencu prizadela nenadomestno škodo.

B. Upravno sodišče.

Zakon 22. okt. 1875, dz. 31, o ustanovitvi upravnega sodnega dvora (sodnega dvora za upravne reči).

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako:

Ustanovitev in sedež upravnega sodnega dvora.

§ 1. V izvršbo določil člena 15. državnega osnovnega zakona od 21. dec. 1867 (dz. 144) ustanavlja se za kraljevine in dežele zastopane v državnem zboru upravni sodni dvor, katerega sedež bode na Dunaju.

Pristojnost.

§ 2. Upravni sodni dvor naj sodi v vseh tistih slučajih, v katerih kedo trdi, da mu je zakonom nasprotna razsodba ali naredba kakega upravnega oblastva prikratila pravice.

Upravna oblastva, proti katerih razsodbam ali naredbam (zaukazilom) moči je pritožiti se pri upravnem sodnem dvoru, so ali organi državnega upravstva, ali pa tudi organi deželnega, okrajnega in občinskega upravstva.

§ 3. Od pristojnosti upravnega sodnega dvora se izločajo (izključavajo):

a) Reči, o katerih pristoja razsodba rednim sodiščem;

b) reči, katere po državnem osnovnem zakonu od 21. dec. 1867 (dz. 143) spadajo v pristojnost državnega (cesarstvenega) sodišča;

c) reči, katere se po zakonu od 21. dec. 1867 (dz. 146) v obeh cesarstva polovinah vkupno upravljajo;

d) reči, katere se po zakonu od 21. dec. 1867 (dz. 146) v obeh cesarstva polovinah po enakih načelih upravljajo, ako se je izpodbijana razsodba ali naredba na podlagi zakonitega propisa izrekla dogovorno s kakim vkupnim upravnim oblastvom ali pa z upravnim oblastvom druge polovine cesarstva, ali se opira na ukaz, dogovorjen po enakšnem potu;

e) reči, v katerih imajo upravna oblastva pravico delati po svojem prostem previdu in v kolikor imajo to pravico;

f) pritožbe proti imenovanju ljudi za javne urade in službe, kolikor ne gre za prikratbo zatrjavane pravice, predlagati za kako službo ali popolnjevati jo;

g) disciplinarne reči;

h) pritožbe proti upravnim (administrativnim) razsodbam, ki jih je na poslednji stopinji izrekel vrhovni sodni dvor, in proti razsodbam, ki jih je izreklo sodišče iz upravnih uradnikov in sodnikov sestavljeno;

i) pritožbe proti razsodbam in naredbam ali ukazilom davkovno-vcenitvenih komisij.

§ 4 Upravni sodni dvor naj uradoma pazi na svojo pristojnost.

O vgovoru nepristojnosti naj upravni sodni dvor praviloma sam razsoja (§ 9.).

Splošna načela o sodni oblasti upravnega sodnega dvora.

§ 5. Upravni sodni dvor naj se samo tedaj poprijemlje dela, kadar se katera stranka nanj obrne.

Pri upravnem sodnem dvoru se je še le po tem moči pritožiti, kadar je stvar na upravnem potu končana.

Ako se je zamudilo izvesti stvar po upravstvenih stopinjah, ni dopuščena pritožba pri upravnem sodnem dvoru.

§ 6. Upravni sodni dvor naj praviloma razsoja na podlogi tistega dejanskega stanu, kakor se je na poslednji upravni stopinji vzelo, da je.

Ako vendar upravni sodni dvor najde, da se je vzel drugačen dejanski stan, nego spisi govore, ali da v bistvenih točkah potrebuje dopolnitve, ali da so se bistvene formalnosti upravnega postopka pustile v nemar, naj izpodbijano razsodbo ali naredbo zaradi pomanjkljivega (nedostatnega) postopka prekliče ter stvar napoti nazaj na upravno oblastvo, katerega dolžnost je, pomanjkljivosti (nedostatke) odpraviti in potem izreči novo razsodbo ali naredbo.

§ 7. Ako upravni sodni dvor najde, da ima pritožba svojo podstavo, naj izpodbijano razsodbo ali naredbo, kakor zakonom nasprotno, prekliče ter pristavi vzroke, zakaj se je to storilo.

Upravna oblastva imajo dolžnost v tisti stvari dalje ukazati kar gre, in pri tem jih veže pravni nazor (pravno mnenje), katerega se je upravni sodni dvor držal v svojem razsodilu.

§ 8. Glede pravice, veljavnost zakonov in ukazov[1] presojati, enakšen je upravni sodni dvor rednim sodiščem.

[1] Čl. 7. osn. z. 21. dec. 1867, dz. 144.

Spori zastran pristojnosti.

§ 9. S posebnim zakonom je poskrbljeno za razsojanje prepirov o pristojnosti med upravnim sodnim dvorom in rednimi sodišči, in pa med upravnim sodnim dvorom in državnim sodiščem.[1]

Sestava upravnega sodnega dvora in propisi o službi pri istem.

§ 10. Upravni sodni dvor sestoja iz prezidenta in potrebnega števila senatovih prezidentov ter svetovalcev. Služba pri upravnem sodnem dvoru je državni urad s plačo, kateri se ne dá zediniti z opravljanjem drugega javnega urada.

Prezident, senatni prezidenti in svetovalci upravnega sodnega dvora so, kar se tiče čina in prejemkov, enaki prezidentu, senatnim prezidentom in svetovalcem vrhovnega sodnega dvora.

Člane upravnega sodnega dvora imenuje cesar na predlog ministerskega sveta.

Najmanj polovica teh članov mora imeti usposobilo (kvalifikacijo) za sodniški urad.

§ 11. S člani upravnega sodnega dvora ravnati je sploh po propisih danih za sodniške uradnike.

Zlasti veljajo zanje določila v členu 6. državnega osnovnega zakona o sodniški oblasti in zakoni v njih izvršbo dani od 21. maja 1868 (dz. 46).

Funkcije, ki jih poslednji zakon odkazuje disciplinarnemu sodišču, izvršuje upravni sodni dvor sam glede svojih članov.

Druga določila o uporabi tega zakona na člane upravnega sodnega dvora izdado se ukazoma.[2]

§ 12. Tanji propisi o službenem stanju članov upravnega sodnega dvora pridržujejo se ukazu o notranji uredbi upravnega sodnega dvora (§ 46.).

§ 13. Upravni sodni dvor razpravlja in razsoja pravilno v senatih, imajočih po štiri svetovalce in enega prvosednika.

---

[1] Z. 22. okt. 1875, dz. 1876 37, niže doli.

[2] Vsega min. u. 28. okt. 1882, dz. 151.

Za davkovne in pristojbinske reči bivajo stanovitni senati upravnega sodnega dvora.

Razsodbe o veljavnosti kakega ukaza smejo se sklepati samo v senatih, štejočih po šest svetovalcev in enega prvosednika.

Pripravljalne naredbe in razsodbe o kakem vmesnem prepiru smejo se sklepati tudi v senatih, v katerih sta dva svetovalca in en prvosednik.

Izmed tistih svetovalcev, ki se privzamejo k posameznim senatom, mora biti najmanj polovica takih članov, kateri so usposobljeni za sodništvo.

V opravilnem ali poslovnem redu (§ 46.) se določa, kdaj ima prezident upravnega sodnega dvora pravico ali dolžnost, v nekih slučajih narediti tako, da se stvar razsodi v polnem (plenarnem) zboru upravnega sodnega dvora.

Postopanje pred upravnim sodnim dvorom; rok za vpolaganje pritožeb.

§ 14. Pritožbe je pri upravnem sodnem dvoru vpolagati v 60 dnevih po vročitvi razsodbe ali naredbe (§ 5.) izdane na poslednji stopinji. Dan vročitve je v pritožbi naznanje dati.

§ 15. V rok, kakor ga določa poprejšnji paragraf, naj se ne vštevajo tisti dnevi, v katerih pritožba po pošti teče.

Ako bi poslednji dan roka bil nedelja ali praznik, končuje se rok še le s prvim delavnikom po nedelji ali prazniku.

Podaljšati rok praviloma (§ 21.) ni dopuščeno.

§ 16. Ustanovitev ali povrat na poprejšnji stan, če je rok § 14. iztekel, se ne dopušča.

Prošnje za tak povrat je uradoma zavračati.

Pravni vpliv vložene pritožbe.

§ 17. Pritožba na upravni sodni dvor po pravu nima odložne moči. A stranki pritožnici je na voljo, za tak odlog poprositi upravnega oblastva, katero naj mu ga

tedaj dovoli, kadar javni oziri ne zahtevajo, da bi se izvršila razsodba ali naredba pri tej priči, in kadar bi se s tem izvršilom stranki zgodila škoda, katera se več ne da popraviti.

Vsebina in oprava pritožbe.

§ 18. Pritožba do upravnega sodnega dvora naj na tanko pove razsodbo ali naredbo, zoper katero meri, in posamezne pritožbene točke.

Pridejati ji je v prvopisu ali prepisu vsa pomagala, na katera je stranka pritožbo oprla.

Pritožba mora imeti podpis kakega odvetnika (advokata).

Stranke sotoženke.

§ 19. Stranki pritožnici je na voljo, brž v tem prvem vpoložku poleg upravnega oblastva, s pritožbo prijeti tudi tiste osebe, ki bi jim na škodo bil preklic upravne razsodbe ali naredbe, za katerega se stranka pritožnica poganja.

Prepiski pritožbe in njenih prilog.

§ 20. Pritožbi se mora vselej pridejati en prepis pritožbe in vseh njenih prilog.

Ako je tudi kaj toženih stranek (§ 19.), mora pritožnik vrh tega predložiti toliko prepiskov svojega vpoložka in dotičnih prilog, da bode moči, vsaki teh stranek vročiti po en primerek (eksemplar).

Zavračilo a limine.

§ 21. Take pritožbe, ki se ne zde, da so za razpravo, ker je upravni sodni dvor v tisti reči očitno nepristojen, ker se je zakoniti rok zamudil, ali ker jim manjka po zakonu potrebnih formalnosti (§ 14., 18., 20.), treba je praviloma brez nadaljšega postopka zavrniti; isto velja o pritožbah, katerim nasprotuje vgovor razsojene stvari ali pa manjkajočega izkaza o pravici do pritožbe, kadar so tudi ti pogreški ali nedostatki očitni.

Kadar manjka pritožbi kaka formalna zakonita potrebnost (§ 18. in 20.), sme jo vendar upravni sodni dvor nazaj dati, da se popravi, česar manjka, ter naj v to postavi kratek nepodaljšljiv rok.

O takem zavračanju ali nazaj dajanju pritožeb sklepa upravni sodni dvor v nejavni seji. Ako se sklene pritožbo zavrniti, naj se to da na znanje upravnemu oblastvu, zoper katerega razsodbo ali naredbo ona meri.

Uvodni postopek.

§ 22. Ako se opira pritožba samo na nedostatnost upravnega postopka, in ako jo spozna upravno sodišče za neutemeljeno, naj zavrne pritožbo brez ovinkov z odlokom, opremljenim z razlogi.

V tem odloku naj se pritožniku ali njegovemu zastopniku naznani, da mu je dan na voljo vpogled in prepis spisov (člen II., odstavek 3.).

Zoper tak odlok pritožnik lahko vgovarja v 30-dnevnem nepodaljšljivem roku (§§ 15. in 16.) in zahteva, da se zaukaže javna ustna razprava; temu zaprosilu je treba ugoditi.

§ 23. V navadnih spornih primerih, zlasti ako ni v pritožbi naveden učin, temveč zgolj pravno vprašanje predmet spora, naj določi upravno sodišče, ne da bi uvedlo uvodno postopanje, javno ustno razpravo o sporni stvari (§ 28.).

V drugih primerih naj upravno sodišče pritožbo s prepisi, ki jih je priložil pritožnik, s prilogami vred sporoči toženemu oblastvu ter drugim sotoženim strankam in naj jih pozove, da vložijo protispis v roku, ki se določi ne pod 14 in ne čez 60 dni.

Glede preračuna tega roka veljajo ista načela, kakor za rok za vložbo pritožbe (§§ 15. in 16.).

Protispis je izročiti v dvojni izdaji in mu priložiti tudi prepis kakih prilog.

Duplum naj se s prepisom prilog vred priobči pritožniku.

§ 24. Ako se upravnemu sodnemu dvoru zdi potrebno zaradi bolje priredbe ali pripravek ustnemu razpravljanju, sme ukazati, da se vpoloži še replika in duplika.

Roki za vpoložbo teh spisov določajo se za vsak slučaj posebej, toda noben teh rokov ne sme presegati 30 dni (§ 15., 16.).

§ 25. To, da kdo ni vpoložil katerega prej omenjenih spisov (§§ 22., 24.), ne brani nadaljevati razprave.

§ 26. V priredbo k razpravi sme upravni sodni dvor ukazati, da se zaslišijo udeležene stranke in oblastva, a zlasti tudi to, da mu se spisi o izvedeni administrativni razpravi priobčijo.

Oblastva je dopisoma zaslišavati.

§ 27. Tudi če pritožba ne meri izrekoma proti drugim strankam (§ 19.), naj upravni sodni dvor pazi na to, da se v postopku, ki se ima izvršiti pred njim, zaslišijo vse osebe, ki so udeležene na stvari razsodbe, ter dobodo priliko, potegniti se za svoje pravice.

Ustna razprava.

§ 28. Po sklenjenem pismenem uvodnem postopanju naj predsednik upravnega sodišča, ako sodni dvor ni razsodil po § 6., pravilorna določi javno in ustno razpravo sporne stvari in povabi nanjo udeležena oblastva in stranke.

V povabilu naj se izreče, da je udeležencem in njihovim zastopnikom na voljo dano vpogledati v spise, ki jih je prejelo upravno sodišče (§ 26.) ter si narediti prepise od njih. Posamezni deli spisov se lahko v javnem interesu izvzamejo od tega.

Toženo oblastvo naj izročivši spise upravnemu sodišču naznani, ali in o katerih delih spisov želi, da ostanejo v javnem interesu izključeni od vpogleda vanje.

Določitev javne ustne razprave se lahko po mnenju sodišča opusti in brez razprave na podstavi spisov razsodi, ako se odreče pritožnik javni ustni razpravi sporne stvari in ni niti toženo oblastvo niti sotožena ali postopku po § 27. privzeta stranka v roku, ki ji ga je za to določil sodni dvor, izrečno zahtevala določitev javne ustne razprave, ko je bila pozvana, naj poda protispis (§ 23.), ali ko se je naznanilo, da se je pritožnik odpovedal razpravi, kar se je zgodilo šele v teku upravnosodnega postopka.

Izjavljena odpoved je nepreklicna.

§ 29. Po sklepu sodnega dvora sme se iz ozirov na nravnost in javni red izločiti javnost razprave.

V takem slučaju ima vsak udeleženec pravico zahtevati, da se dovoli pristop trem osebam njegovega doverja (zaupanja).

§ 30. Zastopnika upravnega oblastva pri ustni razpravi pošilja tisto ministrstvo, proti katerega razsodbi je nastavljena pritožba ali v katerega področje spada tista reč.

Kadar bi pritožba merila proti razsodbi ali naredbi kakega organa deželne, okrajne ali občinske uprave (administracije), pošilja zastopnika ta organ.

§ 31. Udeleženi stranki je dano na voljo, da se v ustni razpravi sama zastopa ali da zastopati po odvetniku.

Oblastva, korporacije in občine izvršujejo pravico, da se zastopajo sama po pooblaščencih, odposlanih iz svoje srede, občine tudi po odposlanih uradnikih, ki imajo usposobljenost za politično konceptno službo.[1]

§ 32. Ustna razprava se začenja z referentovim poročilom o stvari.

Prvosednik vodi razpravo in izvršuje sejno policijo. On skrbi uradoma za popolni pretres stvari.

Člani upravnega sodnega dvora imajo pravico, zastavljati vprašanja.

§ 33. O vgovorih zoper postopek in pa o predlogih, ki se sprožijo v teku postopka, razsoja upravni sodni dvor sklepoma (po sklepu).

§ 34. Ako udeležencev ali njihovih zastopnikov k razpravi ni, to ne brani razprave in razsodbe.

§ 35. Prelog ustne razprave sme se samo tedaj dovoliti, kadar se zediniti obe strani v tem predlogu ali kadar nasprotuje nepremagljiv zadržek nadaljevanju razprave.

Razsodila upravnega sodnega dvora.

§ 36. Čim je stvar dovolj prerešetana, sklene se razprava ter se preide k sklepanju razsodila.

Posvetovanje in glasovanje ni javno.

§ 37. Razsodila upravnega sodnega dvora se sklepajo z nadpolovično večino glasov. Prvosednik oddaje poslednji svoj glas.

---

[1] §§ 22., 23., 28. in 31. imajo sedanje besedilo po izpreminjalnem z. 21. dec. 1905, dz. 149.

§ 38. Razsodilo je z bistvenimi razlogi razsodbe vred v isti seji, a ko bi se to ne dalo, s popolnimi razlogi ustno razglasiti v drugi seji upravnega sodnega dvora, katera naj se udeležencem precej na znanje dá.

Razsodilo se mora razglasiti tudi če so udeleženci že odšli ali če niso prišli na sejo v to določeno.

§ 39. Razsodila upravnega sodnega dvora se izdajo v cesarjevem imenu.

Izdana razsodila morajo obsegati vsa imena tistih članov upravnega sodnega dvora, kateri so pri njihovem sklepanju sodelovali, ter podpisana biti po prvosedniku in zapisnikarju.

Izdana razsodila je z razlogi razsodbe vred vročiti dotičnikom kakor hitro se more.

§ 40. Ako se pritožba odbije, sme se v razsodilu naložiti pritožniku, da povrne vse troške pred upravnim sodnim dvorom dovršenega postopka ali nekaj teh troškov.

Prisojeni troški se izterjujejo po upravnem (administrativnem) potu.

§ 41. Upravni sodni dvor ima oblast stranke, in po okolnostih njihove zastopnike, ki se pravdajo proti jasni besedi zakona ali sicer zakrive očitno nagajivega pritoževanja, obsojati v globe (denarne kazni) od pet do 1000 gld.

Globe teko v zalog ubožnih tistega kraja, v katerem ima pritožnik redno bivališče.

§ 42. O razpravi je pisati zapisnik (protokol). Zapisnik mora obsegati imena pričujočih članov upravnega sodnega dvora, udeleženih ljudi in njihovih zastopnikov, potem zastopnikov upravnih oblastev in izkazovati bistvene prigodke v seji.

O nejavnem posvetovanju in glasovanju naj se piše poseben zapisnik.

Vsak zapisnik morata podpisati prvosednik in zapisnikar.

Pravnokrepnost razsodil.

§ 43. Zoper razsodila upravnega sodnega dvora ni povrata ali postavitve v prejšnji stan.

Ustavljenje postopka.

§ 44. Ako toženo upravno oblastvo izkaže na kateri koli stopinji postopka pred upravnim sodnim dvorom, da je pritožnik med tem bil zadovoljén, naj sodni dvor — dovprašavši pritožnika, — sklepoma ustavi postopek. Že ustavljeni postopek se ne more več obnoviti.

Zastopanje pred upravnim sodiščem.

§ 45. Kjer so po tem zakonu v zastopanje pripuščeni ali potrebni odvetniki (advokati), razumevajo se samo tisti odvetniki, kateri imajo po kraljevinah in deželah zastopanih v državnem zboru pravico, stranke zastopati.

Notranja uredba in poslovni red sodnega dvora.

§ 46. Ukazoma se dado tajna določila o notranji uredbi upravnega sodnega dvora in o osebju, katero je pri njem v službo vzeti.

Upravni sodni dvor si načrta sam poslovni ali opravilni red[1] ter ga po ministrskemu svetu predloži cesarju v odobrenje.

Začetek delovanja upravnega sodišča.

§ 47. Upravni sodni dvor začne delovati tri mesece po tem, ko bode pričujoči zakon v državnem zakoniku razglašen.

Prehodna in izvršitvena določila.

§ 48. Pristojnost upravnega sodnega dvora v policijskih kazenskih rečeh se uravna v stiku s policijsko-kazenskim zakonodajstvom.

§ 49. Razsodbe ali naredbe, katere so postale pravnokrepne predno je pričujoči zakon v moč prišel, ne morejo se pred upravnim sodnim dvorom izpodbijati (§ 21.).

§ 50. Skupnemu ministrstvu je naročeno, da izvrši ta zakon.

---

[1] Min. u. 5. avg. 1876, dz. 94.

C. Zakon 22. okt. 1875, dz. 37,

s katerim se po deloviti premeni drž. osnov. z. 21. dec. 1867 (dz. 143) dajo določila o razsojanju spora ali prepirov zastran pristojnosti med upravnim sodnim dvorom in rednimi sodišči, kakor tudi med upravnim sodnim dvorom in državnim sodiščem.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako:

§ 1. Prepire o pristojnosti med upravnim sodnim dvorom in rednimi sodišči odločuje državno sodišče.

Predlog za razsoditev takih prepirov je podati pri državnem sodišču.

§ 2. Prepire o pristojnosti med upravnim sodnim dvorom in državnim sodiščem odločuje senat, sestavljen tako, da šteje po štiri člane iz enega in po štiri iz drugega od obeh sodnih dvorov. Prvosedstvo v tem odboru ima prezident vrhovnega sodnega dvora ali njegov namestnik. Člane tega senata določujeta obojestranska prezidija za vsak slučaj posebej.

Pred tem senatom se javno in ustno postopa.

§ 3. Razsodbo takih prepirov predlaga ali vrhovna upravna oblast ali pa udeležena stranka po tem, kakor se pristojnost ali z obeh strani trdi ali pa z obeh strani izpodbija. Prošnja udeležene stranke mora biti podpisana po odvetniku (advokatu).

§ 4. določa, kdaj stopi ta zakon v moč, § 5., kedo naj ga izvrši.

Dodatek III.

Konzularna sodišča.

A. Določila o izvrševanju konzularne sodne oblasti.

a) Temeljni zakon (30. avg. 1891, dz. 136).

S pritrditvo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako:

§ 1. Konzularno sodno oblast nad državljani avstrijskimi in ogrskimi in pa nad avstrijsko-ogrskimi zaščitniki v inozemstvu vrše konzularna sodišča.

§ 2. V deželah, kjer se vrši konzularna sodna oblast, pristoja nje izvrševanje na I. stopinji konzularnim uradom.

Sodno oblast vrše že postavljeni konzularni uradi v svojem dosedanjem področju in konzularni uradi, ki se postavijo vprihodnje, v tistem področju, katero jim obojestranski vladi odkažeta dogovorno in dovprašavši vkupnega ministra vnanjih stvari, dotle, dokler se njih sodna oblast ne raztegne, omeji ali ustavi na isti način.

§ 3. V Carigradu se ustanovi konzularno više sodišče, katero vrši konzularno sodno oblast z ozirom na razsodbe in ukrepe konzularnih uradov, na drugi in poslednji stopinji.

§ 4. Konzularno više sodišče sestoja iz predsednika, viših sodnikov, kolikor jih treba, in potrebnega pomočnega osebja.

Na mesto predsednikov se postavi avstrijsk ali ogrsk državljan tako, da pride po avstrijskem državljanu ogrsk in narobe.

Na viših sodnikov mesta je postavljati enoliko avstrijskih in ogrskih državljanov.

§ 5. Predsednika višega sodišča in više sodnike imenuje Njegovo c. in kr. apostolsko Veličanstvo.

Predlog in sopodpis za predsednikovo mesto daje tista vlada, katere državljan je na vrsti, sporazumno z vlado drugega državnega ozemlja in vkupnim ministrom vnanjih stvari; predlog in sopodpis za mesta viših sodnikov pa daje vlada tistega državnega ozemlja, katere državljan se predlaga, sporazumno z vkupnim ministrom vnanjih stvari.

Mesta predsednika in viših sodnikov naj se nastavljajo tako, da se jim odkazujejo avstrijski ali ogrski državljani ali pa uradniki vkupnega ministrstva vnanjih stvari in uradov, ki so njemu podrejeni.

Na predsednikovo mesto in na mesta viših sodnikov morejo se postaviti samo take osebe, ki so avstrijski, oziroma ogrski državljani in so ali že deset let izvrševali konzularno sodno oblast ali so pa, če so avstrijski državljani, po določilih veljavnih za kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane, če so ogrski državljani, po določilih veljavnih v deželah ogrske krone, usposobljeni za izvrševanje sodne oblasti.

Ostalo osebje imenuje vkupni minister vnanjih stvari.

§ 6. Ustrojna določila, v kolikor o tem pričujoči zakon ne ukreplje ničesa, in poslovni red za konzularna sodišča izdal bode vkupni minister vnanjih stvari dogovorno z vladama obeh državnih ozemljij ukazoma.[1]

Pri tem se more zaukazati tudi sodelovanje prisednikov, ki niso v sodniškem stanju, k razlokam (odločilom) sodišč.

§ 7. Strahovalno (disciplinarno) oblast nad konzularnimi sodišči prve stopinje in pa nad pomočnim in rokovalnim osebjem višega sodišča konzularnega vrši vkupni minister vnanjih stvari v svojem področju in pa njemu podrejeni organi. On izdaje dotične predpise.

Predsednik in viši sodniki konzularnega sodišča morejo se, razen ko bi se kaj premenilo v ustroju višega sodišča, proti njih volji iz službe odpustiti samo na podlagi disciplinarnega postopka. Da bode imel sklenjeni odpust moč in veljavo, potreba je odobrenja Njegovega c. in kr. apostolskega Veličanstva, katero se more podeliti na podstavi soglasnih nasvetov vkupnega ministra vnanjih stvari in tiste vlade, na katere nasvet je bil dotični predsednik ali viši sodnik sodišču odkazan. (§ 5.).

V slučaju kakega odpusta iz službe disciplinarnim potem, določi zakonito domače strahovalno oblastvo odpuščenega predsednika ali višega sodnika nadaljne pravne nasledke odpusta.

§ 8. Konzularna sodišča I. stopinje kakor tudi konzularno više sodišče sodijo v imenu Njeg. Veličanstva cesarja avstrijskega in apostolskega kralja ogrskega.

§ 9. Pri konzularnih sodiščih se uporabljajo zastran avstrijskih državljanov tisti zakoni in drugi predpisi, ki sedaj veljajo za ta sodišča.

§ 10. Vlada določi, katere zakone in druge predpise, ki se vprihodnje izdajo v veljavnostnem okolišu tega zakona, zastran pravne in delavne sposobnosti avstrijskih državljanov, njih rodbinskih pravic — vštevši očetovsko oblast, varuštvo, kuratelo in skrbstvo in imovinsko vkupnost zakonsko — dalje dednega prava, zapuščin in kazenskih stvari takih državljanov bode uvesti pri konzularnih sodiščih.

[1] U. 30. jul. 1897, dz. 179, niže doli (pod *c)* s. 219.

Vlada se bo pri tem ozirala na takratne mednarodne in lastne krajne razmere, o katerih je iskati pojasnila pri vkupnem ministru vnanjih stvari.

Katere nove zakone in druge predpise zastran pravnih stvari, ne navedenih v prvem odstavku, bode uvesti pri konzularnih sodiščih, določata vladi obeh državnih ozemljij sporazumno, doprašavši vkupnega ministra vnanjih stvari.

§ 11. Enako (§ 10.) se morejo sedaj veljajoči ali vprihodnje izdani zakoni in drugi predpisi za konzularna sodišča izpremeniti, dopolniti ali razveljaviti.

§ 12. S zaščitniki se ravna kakor z avstrijskimi državljani.

Ako zaščitniki ob vzprejetju v zaščitno zadrugo izreko pri konzulatu, da se podvržejo pravnim pravilom, ki vežejo ogrske državljane, uporabljajo se zanje določila zakona, katera veljajo za ogrske državljane, ki so pristojni v Budimpešti.

§ 13. Pristojnostne spore (konflikte) med konzularnim sodiščem in sodiščem ali oblastvom enega ali drugega državnega ozemlja monarhije razločata vladi obeh državnih ozemljij sporazumno, dovprašavši vkupnega ministra vnanjih stvari.

Tudi se more enako določiti, da se stvar preizroči kakemu sodišču, oziroma drugemu oblastvu.

§ 14. Sodišča v veljavnostnem okolišu tega zakona z ene strani in konzularna sodišča z druge strani so dolžna, enako kakor sodišča istega državnega ozemlja dajati si vzajemno pravno pomoč. [1]

§ 15. Vladi obeh državnih ozemljij moreta sporazumno in dovprašavši vkupnega ministra vnanjih stvari konzularno sodno oblast v onih tujih deželah, v katerih se na novo uvede, ukazoma uravnati po zmislu pričujočega zakona.

§ 16. Izvrševanje konzularne sodne oblasti v kaki tuji državi more vkupni minister vnanjih stvari sporazumno z vladama obeh državnih ozemljij izročiti kaki prijateljski državi.

§ 17. Po pooblastilu Njegovega c. in kr. apostolskega Veličanstva more vkupni minister vnanjih stvari sporazumno z vladama obeh državnih ozemljij izvrševanje

[1] § 37. jn.

konzularne sodne oblasti v kaki tuji državi ukazoma omejiti, začasno ustaviti ali dokončno odpraviti.

§ 18. Na podstavi pričujočega zakona izdane ukaze bo v tozemstvu pravosodni minister razglasil tako, kakor je predpisano za razglase, pri konzularnih sodiščih pa vkupni minister vnanjih stvari.

§ 19. Zakonita določila zastran omejitve konzularne sodne oblasti v Egiptu in zastran omejitve in ustave konzularne sodne oblasti v Tunisu ostanejo veljavna.

§ 20. Pričujoči zakon bode veljal na deset let, računeč od tistega dne, katerega zadobode moč in veljavo.

Ves ta čas more se pričujoči zakon samo tedaj odpraviti ali v toliko izpremeniti, če se zakon, ki velja v drugem državnem ozemlju in ima isti predmet, isto tako odpravi ali pa na enak način izpremeni.

§ 21. Pričujoči zakon se dene v moč in veljavnost, če se je tudi v drugem državnem ozemlju monarhije dal zakon, kateri uravnava konzularno sodno oblast soglasno z načeli v pričujočem zakonu.

V tem slučaju določi vlada ukazoma dan, katerega zadobi pričujoči zakon moč in veljavo.

§ 22. Na pravna sredstva proti sodniškim ukrepom, katera so bila pred začetkom veljavnosti tega zakona, kakor je v redu, podana pri sodišču in zahtevajo sodniško rešenje, ni uporabljati pričujočega zakona.

§ 23. Izvršiti ta zakon in razglasiti dan veljavnosti tega zakona naročeno je Mojemu pravosodnemu ministru.

b) Izvršilni predpisi.

Ukaz vsega ministrstva 30. jul. 1897, dz. 178.

Zakon z dne 30. avg. 1891, s katerim se ukrepajo določila o izvrševanju konzularne sodne oblasti (dz. 136), stopi v veljavnost 1. dne januarja 1898.

c) Ukaz pravosodnega ministrstva 30. julija 1897, dz. 179.

§ 1. se sklicuje na ukaz vsega ministrstva 30. jul. 1897, dz. 178, določa, da dobi s tem moč tudi ukaz istega dne o vredbenih (organizacijskih) določilih in opravilnem

redu[1] konzularnih sodišč, ter, da se prične uradno delovanje konzularnega višega sodišča v Carjem gradu.

§ 2.: Od tega dne počenši je po § 22., z. z dne 30. avg. 1891 (dz. 136), dosedanje področje najvišega sodišča in viših deželnih sodišč na Dunaju, v Trstu, Zadru in Levovu kakor tretje, oziroma druge stopinje konzularne sodne oblasti v državljanskih pravnih stvareh, in c. in k. poslanstev, ki so postavljena kakor druga in tretja stopinja konzularne sodne oblasti v kazenskih stvareh zavoljo prestopkov, omejeno na odločbo o pravnih pomočkih zoper sodniške odredbe, ki so bili pri sodišču redno podani pred pričetkom veljavnosti zakona, o katerem je govor, in potrebujejo sodniške rešitve.

d) Ces. ukaz 29. jan. 1855, dz. 23,

o izvrševanju civ. sodne oblasti c. k. konzulatov nad avstrijskimi podaniki in zaščitniki v osmanski državi.

§ 1. V deželah osmanske države so konzularna sodišča I. stopinje ondi ustanovljeni generalni konzulati (agencije, konzulati, in tisti podkonzulati (Vicekonzulat), ki se posebe pooblaste[2] za izvrševanje sodne oblasti.

[1] Oboje v tega ukaza posebnem dodatku, obsegajočem 83. §§ in več formularjev za tiskovine.

[2] Polno sodstvo imajo generalni konzulati: Bajrut, Janina, Solun (Saloniki), Shanghai, Škader (Skutari), Smirna, Trapecunt in Zofija (Sredec); konzulati: Adrianopel, Aleksandria, Aleppo, Bagdad, Bangkok, Carigrad (Konstantinopel), Durazzo, Jeruzalem, Kairo, Kanea, Mitrovica, Monastir, Plovdiv (Philippopel), Port-Said, Prizren, Ruščuk, Skoplje (Üsküb), Teheran, Tientsin, Tripolis, Valona, Varna, Zanzibar; omejeno sodstvo ima podkonzulat Damaskus.

Sodstvo avstr. ogr. konzulatov v Egiptu se po ces. ukazu za dobo 10 let lahko skrči in odkaže tamošnim mešovitim sodiščem. (Z. 10. jan. 1875, dz. 12, in 11. febr. 1881, dz. 10.) Izvršitvene naredbe k temu zakonu ustanavlja ces. ukaz 18. dec. 1875, dz. 153.

Omenjeni odkaz zadnjič z uk. c. i k. skupn. min. vn. stvari 29. jan. 1905, dz. 12 (do 1. febr. 1910).

§ 2. Konzularna sodišča vrše sodstvo v državljanskih spornih in nespornih[1] pravnih stvareh, v okrožju vsakemu iz njih odkazanega okraja, kakor doslej nad podaniki avstrijskega cesarstva in nad avstrijskimi zaščitniki, t. j. nad onimi neosmanskimi podaniki, ki vsled veljajočih državnih pogodeb, ali po dosedanjih običajih uživajo varstvo in zastopstvo konzulatov v osmanski državi, dasi nimajo avstrijskega podaništva.

§ 3. Podkonzulati, ki ne dobe posebnega pooblaščenja k popolnemu izvrševanju sodstva, in pa konzularni agenti, imajo opravljati tiste uradne posle in opravke, ki so jim naloženi s splošnimi odredbami v svrho omenjenega sodstva, ali katere jim konzularna sodišča za vsak slučaj posebe odkazujejo v izvršitev. Posebna ministrska odredba sme podkonzulatom odkazati tudi razpravo in razsojo o pravnih sporih manjše važnosti.

§ 4. je odpravljen s § 7., z. 30. avg. 1891, dz. 136, in § 14., u. c. in k. skupn. min. vn. stvari, 30. jul. 1897, v dod. k dz. 179.

§ 5. Sodstvo konzularnih sodišč obsega tudi vojaške osebe, izvzemši one, ki tvore posadko kake v levantu nameščene vojne ladije, ali ki so ondi kako drugače v

---

V sandčaku Novi bazar ima ondi nastavljeni civilni komisar in politični referent c. i k. vojskine komande v limskem okrožju avstrijsko-ogrski državi pristojno sodstvo izvrševati tako in v tistem obsegu, kakor je to izvrševal sedaj opuščeni c. k. generalni konzulat v Sarajevem, ter se ima pri tem ravnati po zakonih, veljajočih za konzularno sodstvo v osmanski državi, posebno pa po predpisih, ki so veljali za omenjeni generalni konzulat. (N. min. vn. stvari 7. jul. 1881, š. 11869.)

[1] Po okrožnici c. in k. konz. viš. sod. v Carigradu 13. marca 1906, š. 96, se konz. sod. veleva, da imajo izvesti zap. razpravo o vsem premičnem in nepremičnem tudi v Avstriji ležečem imetju takih nacionalcev, ki so ob smrti imeli stalno domovališče v uradnem okraju konzulata, naj je smrt nastopila v tem okraju ali ob začasni odsotnosti zapustnika v tozemstvu ali inozemstvu. Ako bi se razprava umestneje izvela v tozemstvu, nima konz. sod. spisov kar odstopiti dot. sodišču, temuč staviti predlog na delegiranje v zmislu § 13., z. 30. avg. 1891, dz. 136. — Priobč. v uk. 1906/111.

dejanstveni vojni službi. Te vojaške osebe spadajo tudi v osmanski državi pod vojaško sodišče prve stopinje, pristojno zanje po njih službenih svojstvih.

§ 6. in 7. sta odpravljena s § 3., z. 30. avg. 1891, dz. 136.

§ 8. Konzularna sodišča se imajo pri razsojanju njim odkazanih pravnih slučajev ravnati po avstrijskih zakonih,[1] razun ako *a*) kako posebno, splošno priznano običajno pravoali razglašene posebne naredbe ne ustanavljajo drugačnih določil ali *b*) v sodnem okraju konzularnega sodišča ni tistih naprav ali dejanskih razmer, katere zahteva uporabljanje avstrijskih zakonov.

§ 9. Pravna opravila, ki jih v osmanski državi sklepajo avstrijski podaniki in zaščitniki med sabo ali s podaniki drugih držav, so presojati po avstrijskih zakonih, ako se niso, izvzemši primere, za katere sta glede osebne zmožnosti pravno opravilo vršečih oseb uporabljati §§ 4. in 34. odz., pravna opravila osnovala jasno na kako drugo pravo.

§ 10. in 11. obsegata določila, kedaj stopi ukaz v moč in o dotedanjih začasnih odredbah, ki nimajo nikakega pomena več.

e) Ukaz ministrstev vnanjih stvari in pravosodja ter vojskinega nadpoveljstva z dne 31. marca 1855, dz. 58,

z izvršitvenimi predpisi k ces. uk. 29. jan. 1855, dz. 23,

obsega 39 §§. ki so pa večinom razveljavljeni s z. 30. avg. 1891, dz. 136, ter z ukazoma 30. jul. 1897, dz. 179, v dodatku in 15. maja 1902, dz. 101.

Konzularske pristojbine vrejata zakon 22. jan. 1902, dz. 40, in ukaz vsega min. 17. marca 1902, dz. 60.

B. Ukaz vsega ministrstva z dne 15. maja 1902. l., dz. 101,

s katerim se uravnava postopanje v državljanskih pravnih sporih na konzularnih (konsulskih) sodiščih.

V sporazumu s kraljevo ogrsko vlado in po dogovoru s skupnim ministrom za zunanje stvari se na podstavi §§ 10. in 11. z. 30. avg. 1891. l. (dz. 136) o izvrševanju konzul. sodne oblasti izdajejo nastopni predpisi:

[1] Gl. § 9., sl. z. 30. avg. 1891, dz. 136.

§ 1. Konzularnim sodiščem naj veljajo za vodilo ob postopanju v državljanskih pravnih sporih, brez ozira na vrednost spornega predmeta, določila pravosodnega dvornega dekreta z dne 24. oktobra 1845. l. (zjz. 906) o skrajšanem postopanju, kolikor se v naslednjem ne določa kaj drugega.

§ 2. Konzularna sodišča se morajo slej kakor prej držati posebnih predpisov dvornega dekreta z dne 23. avgusta 1819. l. (zjz. 1595) o postopanju v zakonskih sporih — kolikor ti spori niso odvzeti konzularni sodni oblasti —, nadalje posebnih predpisov cesarskega ukaza z dne 27. oktobra 1849. l. (dz. dop. knjiga 12) o postopanju v prepirih zaradi motenja posesti, cesarskega ukaza z dne 16. novembra 1858. l. (dz. 213) o postopanju v najemnih stvareh, ukaza pravosodnega ministrstva z dne 25. januarja 1850. l. (dz. 52) o postopanju v menjičnih stvareh, ukaza pravosodnega ministrstva z dne 18. julija 1859. l. (dz. 132) o postopanju izvršuje pravico do menične ugotovitve, cesarskega ukaza z dne 21. maja 1855. l. (dz. 95) o mandatnem postopanju na podstavi notarskih listin, ukaza pravosodnega ministrstva z dne 18. julija 1859. l. (dz. 130) o mandatnem postopanju na podstavi javnih listin in legalizovanih ter zemljiškoknjižno vpisanih zasebnih listin in zakona z dne 27. aprila 1873. l. (dz. 67) o opominjevalnem postopanju.

§ 3. Za splošne predpise, po katerih se je ravnati tudi v skrajšani pravdi po § 7. pravosodnega dvornega dekreta z dne 24. oktobra 1845. l. (zjz. 906), ako ta dekret ne obsega podrobnejšega določila, naj se na vseh konzularnih sodiščih uporabljajo določila zapadnogališkega sodnega reda (patent z dne 19. decembra 1796. l. [zjz. 329]) in njihovi dodatni ukazi.

§ 4. V pravnih sporih, v katerih presega sporni predmet znesek 1000 K v denarju ali denarni vrednosti, se morajo stranke dati zastopati po pravnih zastopnikih, ako imata na kraju pravdnega sodišča svoj sedež vsaj dva za zastopanje na sodišču upravičena pravna zastopnika.

Drugače in v vseh pravnih sporih, v katerih vrednost spornega predmeta ne presega zneska 1000 kron, lahko stranke v zmislu § 9. pravosodnega dvornega dekreta z dne 24. oktobra 1845. l. (zjz. 906) razpravljajo o pooblaščencih, ki niso pravni zastopniki.

§ 5. V pravdah z zastopniki je strankam na voljo dano svoje govore in drugačne izjave pismeno priložiti razpravnemu zapisniku.

Sodnik naj izročene spise pregleda in, ako treba, uradoma zaukaže, da se njihova vsebina popolni ali da se odstranijo pogreški v obliki, v zmislu § 25. predpisov o skrajšanem postopanju.

§ 6. Vsakemu spornemu delu naložena „določena in jasna izjava o dejanstvih, ki jih je navel nasprotnik," ne zahteva posebne in izrečne priznave ali vgovora vsake posamezne dejanske povedbe, temveč samo izjavo, iz katere izhaja razločno, ali in koliko se naj dejanstva, ki jih je navel nasprotnik, priznavajo ali zanikajo.

§ 7. Sodnik ni vezan na zakonita pravila o pripustnosti in ocenitvi dokazov; odločati mora po svojem svobodnem prepričanju, ki ga je dobil na podstavi vestne preskušnje podanih dokazil.

§ 8. V pravdah z zastopniki so dopustni apelacijski vgovori.

§ 9. Rok za zglasitev pravnih lekov zoper odločbe konzularnih sodišč znaša v obče 14 dni; posebna določila meničnega postopanja, postopanja zaradi motenja posesti in najemnega postopanja o rokih pravnih lekov pa ostanejo v veljavi. — Dnevi, katere hodi kaj po pošti, se ne vštevajo niti v zakonite niti v sodniške rokove.

§ 10. Na sporne stvari, ki so že tekle, ko se začne moč tega ukaza, se ne uporabljajo gorenji predpisi.

§ 11. Ta ukaz stopi v moč 1. dne oktobra 1902. l.

Ukaz vsega ministrstva 15. sept. 1904, dz. 103,

s katerim se dopolnjujejo pri konzul. sodiščih veljajoči predpisi o ravnanju z zapuščinami.

V porazumu s c. in kr. ministrstvom vnanjih stvari se na podstavi §§ 10. in 11., z. 30. avg. 1891, dz. 136, ukazuje, da naj konzul. sodišča zapuščine brez dedičev avstrijskih državljanov in zaščitnih drugov, s katerimi je po § 12., odst. 1., omenjenega zakona ravnati kakor z avstrijskimi državljani, po brezuspešnem preteku roka, določenega za zglašenje dednih pravic, izroče državnemu zakladu, ter v ta namen po konzularnem višem sodišču predlože c. kr. finančnemu ministrstvu.

Ta ukaz zadobi takoj moč in veljavo.

Zakon z dné 1. avgusta 1895. l., dz. 112,

(razglašen 9. avgusta 1895),

ki se tiče uvedbe zakona o sodnem postopanju v državljanskih (civilnih) pravnih sporih (civilnega pravdnega reda).

[Uvodni zakon k civilnemu pravdnemu redu.]

S pritrditvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

Člen I. Zakon o sodnem postopanju v državljanskih (civilnih) pravnih sporih (civilni pravdni red) zadobi tisti dan, ki ga ustanovi ukazoma pravosodni minister, najpozneje pa s prvim dnevom[1] tretjega koledarskega leta po razglasitvi veljavnost kakor predpis za postopanje v civilnih pravnih sporih, kateri so odkazani v odločbo (razsojo) rednim sodiščem po kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru.

Čl. 1. Razglas dalmatinske gubernije 6. dec. 1843, š. 27090—2171 (provinc. z. za Dalmacijo l. 1843, s. 431), s katerim se je ukazalo, da je z dvd. 9. nov. 1830 (dvpd. 8. okt. 1830, zjz. 2487), razglašeno najkrajše postopanje veljavno i za spore o vterjavanju tekočih letnih davščin kolonov, je prišel ob moč, ko je stopil v veljavo civilni pravdni red. — 18. jun. 1902, š. 1809, uzb. 598.

Z istim dnevom izgube, v kolikor ni v tem zakonu ali v civilnem pravdnem redu izjeme, veljavnost vsa v drugih zakonitih predpisih se nahajajoča določila o takih stvareh, ki so urejene v civilnem pravdnem redu.[2]

[1] 1. januvarja 1898.

[2] Veljavni ostanejo predvsem predpisi o rabi deželnih jezikov pri sodišču, tako § 13. občega sodnega reda: Obe stranki i nju zastopniki imajo v svojih govorih rabiti v deželi navadne jezike — in § 14. zapadnogališkega sodnega reda: Obe stranki in nju zastopniki imajo v svojih govorih rabiti pri sodišču navadni jezik; — § 14. civ. pr. reda za Dalmacijo pa vsled z. 25. maja 1883, dz. 76, določa, da se je strankam i njih zastopnikom v svojih govorih posluževati enega izmed deželnih jezikov.

Dvd. 22. dec. 1835, zjz. 109: Stranke imajo priložiti poverjene prevode v sodni jezik ali kateri deželnih jezikov vsem listinam, ki niso sestavljene v sodnem jeziku ali v katerem iz deželnih jezikov, ako se hote pri sodišču rabiti v spornih ali nespornih stvareh. Za prevajanje so pri vsakem večjem zbornem sodišču tolmači, katerih pristojbine določa sodišče, ako se stranke o njih ne pogodijo. Prevode pri sodišču zapriseženega tolmača imajo imeti za prave sodišča in druga oblastva. Stranki, ki trdi, da prevod ni točen, pa je dovoljeno, da svojo trditev dokaže po predpisih sodnega reda z dvemi ali več izvedenci.

Popolno besedilo tega dekr. pri tem čl. izdaje L. Geller-jeve. — Veljajoče jezikovne naredbe na drugem mestu; gl. kazalo.

Imenik stalnih tolmačev nahaja se v uk. leta 1899. in sled.

O tolmaških pravicah notarjev govori § 78. not. r. z dne 25. jul. 1871, dz. 75.

Konzulatski uradniki raznih držav imajo pravico potrjevati pravilnost prevodov o listinah svoje države z isto veljavo kakor domači zapriseženi tolmači. To je zajamčeno z državnimi pogodbami Franciji, Italiji, Portugalski in Serbiji.

Člen II. Kjer se v zakonih in ukazih, kateri se s tem, da zadobi civilni pravdni red moč, ne izpremenijo, ali pa v državno potrjenih pravilih posameznih družeb, zavodov in društev kaže na pravno postopanje v spornih stvareh, ali kjer je, dasi z omejitvami in izpremembami, predpisano, uporabljati predpise sodnih redov, redne pismene ali ustne pravde, določila zakona o sumarnem ali o malotnem (bagatelnem) postopanju, stopijo na mesto omenjenih določil predpisi prvega do petega dela civilnega pravdnega reda, in to tako, da je

1. uporabljati po različnosti pristojnega sodišča v civilnem pravdnem redu za postopanje pred zbornimi sodišči ali za postopanje pred okrajnimi sodišči ustanovljene predpise, in da je

2. tam, kjer pride postopanje pred okrajnimi sodišči po zmislu civilnega pravdnega reda na mesto malotnega postopanja, uporabljati mimo tega posebna določila §§ 449. do 453. cp.

Člen III. Vsled določila člena I., odstavka 2., izgube veljavnost zlasti:

1. Predpisi patenta z dne 1. novembra 1781. l. (zjz. 27) o postopanju pred rudarskimi sodišči.

2. Predpisi patenta z dne 9. aprila 1782. l. (zjz. 41) in pa ministrskih ukazov z dne 25. januvarja 1850. l. (dz. 52) in z dne 18. julija 1859. l. (dz. 132) o postopanju v trgovinskih in menični sporih.

Gl. r. 1, pri XIV. jn.

3. Predpisi z ukazom dalmatinske gubernije z dne 14. aprila 1829. l., pod š. 6783 (dalmatinska zb. z 1829. l., s. 140) razglašenega navodila o poprednjem poskusu poravnave.

4. Predpisi za Tirolsko in Predarelsko izdanega dvornega dekreta z dne 8. avgusta 1837. l. (zjz. 218) o zasliševalnem (avdijenčnem) postopanju.[1]

[1] 433.

Člen IV. Neizpremenjeni ostanejo:

1. Predpisi, kako je finančni prokuraturi[1] zastopati državo, po državi upravljane ali zalagane zaklade, cerkve, nadarbine (prebende) in druge imovine. V koliko imajo cesarski davčni uradi[2] oblast, zastran izterjevanja davkov, pristojbin in drugih javnih davščin nastopati pri sodišču to se določuje s posebnimi predpisi.

Čl. IV. Finančna prokuratura ni dolžna zastopati:

1. Sporov župnega beneficija radi motenja posesti. 27. marca 1890, š. 3193, Now. IV. 263; 10. jan. 1883, š. 15373, Zb. 9254; (2. marca 1871, š. 1970, Zb. 3733),

sporov o posojilih, danih iz mašne ustanove, ki jo upravlja beneficijat sam. 23. dec. 1890, š. 14591, GZ. 1892/7;

sporov na uveljavljenje pravice k naturalnim dajatvam tikajočih se beneficijata samega. 21. febr. 1883, š. 1842, Zb. 9319;

sporov za plačilo navadnih popravilnih del na cerkvenem poslopju. 12. nov. 1901, š. 14915, JB. 1902/331;

2. pač pa kadar se terja plačilo za nenavadne temeljno imetje bremeneče zaslužke. 6. nov. 1878, š. 12444, Zb. 7193.

3. Fin. prok. je upravičena oddati dedinsko izjavo za krajevne uboge. 26. sept. 1900, š. 12770, Zb. 1131.

4. O zakotnih pisačih gl. r. 5, pri čl. V.

2. Zakoniti predpisi, kako je sodno zastopati občine,[3] družbe,[4] zadruge,[5] bratovske skladnice[6] in pomožne blagajnice[7] in kako jim je vročevati povabila in druge dostave.[8]

3. Predpisi zakona z dne 26. marca 1890. l. (dz. 58) o izdaji tarif za nagrade, ki gredo odvetnikom in njih pisarnicam za določene opravke v sodnem postopanju.[9]

4. Predpisi zakonov z dne 24. aprila 1874. l. (dz. 48 in 49) o postavljanju skupnega skrbnika posestnikom zastavnih pisem in na imetelja slovočih ali prenosnih (indosabilnih) delnih zadolžnic.[10]

5. Predpisi §§ 1., 2., 3. in 5. v ukazu ministrstva za pravosodje z dne 8. junija 1857. l. (dz. 114) o tem, kako je ravnati z zakotnimi pisači.[11] Zoper razsodilo, s katerim se kaznuje kedo zavoljo zakotnega pisaštva, je njemu dopuščen rekurz po zmislu §§ 514. do 528. cp.[12]

[1] *a)* Posebni predpisi o zastopanju: krajnih šolskih svetov, podržavljenih železnic in komisije za prometne stavbe na Dunaju: min. u. 7. jun. 1898, dz. 99; c. kr. gozdne uprave in zakladov v upravi države: min. u. 16. marca 1899, dz. 57; državnih železnic direkcije: min. rg. 19. jan. 1896, dz. 16; imetja katoliške cerkve in nje zavodov (ustanov i. t. d.); z. 7. maja 1874, dz. 50; evangelske cerkve: rg. drž. min. 23. jan. 1866, dz. 15.

b) Deželni odbor zastopa deželni zastop v vseh pravnih stvareh. Dež. redi z dne 26. febr. 1861, dz. 20, § 28. odn. 29.

U. vsega min. 9. marca 1898. dz. 41, o službenem navodilu za c. k. finančne prokurature.

Na podstavi Najvišega sklepa z dne 8. marca 1898. l. se izdaje nastopno službeno navodilo za c. k. fin. prokurature, katero stopi v veljavnost 1. dne apr. 1898.

Službeni námen in opravilna naloga fin. prokurature.

§ 1. *a)* Splošno načelo. — Finančne prokurature so za okoliš ene ali več dežel postavljena državna oblastva za oskrbovanje državnopravdniških opravil državne imovine in nji glede zastopanja zenačenih imovin.

Potemtakem je zlužbeni namen finančne prokurature v obče: 1. V sodnem zastopanju sploh in zlasti v vodbi pravnih sporov v tistih stvareh, ki se tičejo državne imovine in nji zenačenih imovin po meri § 2. tega navodila. — 2. V zastopanju državne imovine in po državi upravljanih in zalaganih zakladov in pa Njegovemu Veličanstvu ali označenim zakladom pristoječih patronatskih (zavetništvenih) pravic v upravnem postopanju po meri določil § 15 *B* tega navodila. — 3. V oddajanju pravnega mnenja v stvareh, ki se tičejo državne imovine in njih zenačenih imovin ali važnih koristi državne uprave sploh, po meri določil § 15. *C* tega navodila. — 4. V sodelovanju pri sklepu pravnih opravil in sestavi pravnih listin v stvareh državne imovine in nji zenačenih imovin. —

§ 2. *b)* Natančnejše določilo v § 1. obseženega splošnega predpisa. — I. K državni imovini in imovinam, ki so zenačene glede pravnega zastopanja in pravnega posvetovanja po finančni prokuraturi državni imovini in katerih stvari so v ozirih, v misel vzetih v § 1. pod š. 1—4, opravilna naloga finančne prokurature, se štejejo:

1. Erar sploh, zlasti torej vsi državni davki in vse državne davščine, in pa javne davščine sploh, v kolikor se pobirajo po istih organih in sredstvih, kakor državne davščine, potem monopoli, regalije, državne podjetbe vsake vrste, pravice državnih fevdov in vse naprave in vsi zavodi, določeni v zalaganje državnega gospodarstva. — 2. Dvorni erar. — 3. Kraljevi ogrski erar glede terjatev, katere je zastopati pred c. k. sodišči, v kolikor je glede sličnih terjatev c. k. erarja zajamčena v deželah ogrske krone vzajemnost. — 4. Pripadna (kaducitetna) pravica, teritorijalne pravice in deželne meje. — 5. Po državnih upravnih oblastvih prisojene denarne kazni in globe, v kolikor gre za njih izterjavo po sodnem potu. — 6. Vsi zakladi, katere upravljajo državna oblastva neposredno ali kateri se, v kolikor ni tako, zalagajo iz

državnega zaklada popolnoma ali deloma, vendar s tem razločkom, da mora država poravnati kak primanjkljaj v gospodarstvu. — 7. Cesarske zavetništvene pravice in zavetništvene pravice zakladov, omenjenih pod š. 6. — 8. Neposredno po državnih oblastvih upravljane ustanovine. Drugim ustanovinam pristoja zastopanje in pravno posvetovanje po finančni prokuraturi samo v toliko, v kolikor gre za prvo sestavo ustanovine in za izterjavo ustanovljene imovine, da se sestavi ustanovina, ne pa, v kolikor gre potem, ko se je že sestavila ustanovina, za nadaljna pravna opravila ali zastope.[1] — 9. Cerkvena imovina in imovina duhovnih nadarbin (beneficijev), v kolikor gre za prvotno nadarbo cerkve ali duhovnega beneficija ali za celovitost osnovne imovine ali v kolikor upravljajo to imovino državna oblastva, ne pa v kolikor je pri že obstoječih cerkvah ali duhovnih beneficijih zastopati ali izterjati tekoče imovinske užitke; dalje po državi upravljana imovina razpuščenih duhovnih samostanov, kloštrov in združeb, na Gališkem pa osnovna imovina duhovnih samostanov, kloštrov in združeb sploh. — 10. Javni zavodi za župnijske ubožce, kjer so taki. — 11. Pobožna (obče koristna) naklonila za primer smrti, v kolikor se ona ne nanašajo morda na pravne osebke, katerih ne sme po zmislu tega navodila zastopati finančna prokuratura. — 12. Po državnih šolskih oblastvih (deželnih in okrajnih šolskih svetih) upravljana imovina.

V kolikor smejo v postopanju pred sodišči in sosebno v sodnem izvršilnem postopanju opraviti posamezna pravna dejanja druga oblastva ali drugi uradi, to se določa s posebnimi predpisi.

Glede posredovanja fin. prok. o upravnem postopanju veljajo posebej določila § 15. *B* v tem navodilu.

II. Mimo primerov, označenih pod I., je potrebno zastopanje po finančni prokuraturi tedaj, kadar je določeno po posebnih zakonitih določilih.

III. Finančna prokuratura je nadalje tedaj poklicana zastopati javne koristi pred sodiščem, kadar se zdi v

[1] U. 11. jun. 1902, uk. 27: Sodišča imajo obveščati finančne prok. o volilih in postavitvih za dediče za cerkve, nadarbine in cerkvene ustanove.

njih obrambo dopustno postopanje javnega oblastva in pristojno oblastvo, ker ni drugega za postopanje posebej določenega organa, zaprosi finančno prokuraturo za to.

IV. Finančno ministrstvo sme tudi nadalje dovoliti zastopanje individualno določenih, ne pod naredbo oddelka I. in II. tega paragrafa spadajočih imovin v tistih primerih, v katerih je bilo to navadno dosedaj.

V. Kadar se pokažejo v posameznih primerih dvomi, jeli po zmislu določil §§ 1. in 2. potrebno uradno dejanje finančne prokurature, si mora ta izprositi odločbo finančnega ministrstva.

Fin. prokurature in fin. prokurature podružnice.

§ 3. Finančne prokurature so:

Na Dunaju za nadvojvodino avstrijsko pod Anižo, v Lincu za nadvojvodino avstrijsko nad Anižo, v Salcburgu za vojvodino salcburško, v Gradcu za vojvodino štajersko, v Celovcu za vojvodino koroško, v Ljubljani za vojvodino kranjsko, v Trstu za pokneženo grofijo goriško in gradiščansko, za mejno grofijo istrsko in za mesto Trst z okolico, v Zadru za kraljevino dalmatinsko, v Inspruku za pokneženo grofijo tirolsko in deželo predarelsko, v Pragi ze kraljevino češko, v Brnu za mejno grofijo moravsko in vojvodino gorenjesleško in dolenjesleško, v Levovu za kraljevino gališko in vladimersko z veliko vojvodino krakovsko, v Črnovcih za vojvodino bukovinsko. Mimo tega je v Krakovu finančne prokurature podružnica (ekspositura).

Krajna pristojnost.

§ 4. I. V zastopanje v pasivnih pravdah, pri katerih se določuje krajna pristojnost po obči podsodnosti po meri §§ 74. in 75., odstavka 2. v pravilniku sodne pristojnosti, je poklicana tista finančna prokuratura, v katere okolišu je stvar, na katero se nanaša pravni spor, če bi pa ne bilo takega nanašanja, tista finančna prokuratura, v katere okolišu se je zgodilo, da je nastala uveljavljana zahteva. Kadar ne obvelja tudi ta vzrok pristojnosti, tedaj se ravna pristojnost po uradnem sedežu pristojnemu osrednjemu oblastvu neposredno podrejenega upravnega, oziroma nadzornega oblastva.

II. Pri drugih kakor v oddelku I. označenih pasivnih pravdah in pa pri vseh aktivnih pravdah in v drugih sodnih razpravah je krajno pristojna tista fin. prokur., v katere okolišu je na I. stopinji pristojno sodišče.

III. Glede vseh drugih finančni prokuraturi odkazanih uradnih dejanj se uporabljajo slično v oddelku I. obsežena določila o pristojnosti.

IV. Finančna prokuratura je upravičena za postopanje pred vsemi sodišči in oblastvi kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru.

V kolikor pa je v koristi hitrejše in uspešnejše izvršitve opravil ali zmanjšbe stroškov, se mora finančna prokuratura zastran oprave uradnih dejanj zunaj svojega okoliša obrniti do tiste finančne prokurature, v katere okoliš spadajo uradna dejanja.

Ta mora takemu zaprosilu ustreči, ako temu ne nasprotujejo po njenem mnenju tehtni vzroki.

V. O različnih mnenjih, ki nastanejo glede krajne pristojnosti, odloča fin. min., ne izpreminjaje pristojnosti, ki gre v tem oziru sodiščem v sodnem postopanju.

VI. V § 9. z. 12. jul. 1872. l. (dz. 112) ustanovljena krajna pristojnost finančne prokurature v sporih zavoljo krivic, storjenih po sodniških uradnikih, se ne izpreminja.

VII. Krajno pristojnost finančne prokurature podružnic določa § 13.

Glede pristojnosti finačne prokurature podružnice v Krakovu ohranijo veljavnost, dokler se ne ukrene nič drugega, v tem oziru sedaj veljajoči posebni predpisi.

Dolžnost in pravice finančnih prokuratur in njih nameščencev sploh.

§ 6. od. 4. in 5.: Vsa državna oblastva so dolžna v mejah veljajočih zakonov po mogočnosti podpirati finančno prokuraturo v izpolnjevanju njenega poklica.

Sosebno morajo ona na zaprosilo priobčevati finančni prokuraturi v pregled in eventualno v prepis spise, ki so ji v posameznem primeru potrebni za izpolnjevanje njenega službenega namena. Za sodišča velja ta naredba v toliko, v kolikor ji niso na poti posebni zakoniti predpisi.

Razmerje fin. prokur. do drugih oblastev in uradov in dopisovanje ž njimi.

§ 12. Finančna prokuratura je podrejena v osebnih in gospodarstvenih stvareh samo finančnemu ministrstvu. Temu pristoja tudi najviši nadzor vsega poslovanja finančnih prokuratur, v kateri namen sme finančno ministrstvo občasno pregledovati finančne prokurature.

V kolikor pak gre za pravno zastopanje, za pravna mnenja ali za sodelovanje pri sklepanju pravnih opravil in pri sestavljanju pravnih listin po zmislu § 1., ima finančna prokuratura po meri določil tega navodila in zlasti § 4. v njem, dolžnost, ustrezati nalogom osrednjih oblastev ali zaprosilom vsakega državnega oblastva in vsakega državnega urada. Kadar so dobljeni nalogi in došla zaprosila ne strinjajo po mnenju finančne prokurature s koristmi, katere mora ona zastopati po § 2. tega navodila, ali nasprotujejo določilom tega navodila, tedaj ima finančna prokuratura pravico in dolžnost, opomniti na to v posameznem primeru pristojno upravno oblastvo, oziroma dotični urad in poročati o tem v važnih primerih finančnemu ministrstvu.

Osrednjim oblastvom in pa dvornim oblastvom izdaja finančna prokuratura poročila.

V sodnem postopanju se mora ona ravnati po oblikah, predpisanih za to postopanje.

Vsem drugim oblastvom in uradom, razen blagajnic, podrejenih finančni prokuraturi kot nakazujočemu oblastvu, je dopisovati v obliki službenih pisanj.

Posebna določila glede na finančni prokuraturi naloženo zastopanje in pravno posvetovanje.

§ 15. *A.* Sodno zastopanje. — Finančna prokuratura (podružnica) je, če postopa pred sodiščem pooblaščena za vsa pravna dejanja, našteta v § 31., š. 1 do 4 zakona z dne 1. avg. 1895. l. (dz. 113), ne da bi morala izkazati posebno pooblastilo.[1]

V kolikor pak prihaja v poštev notranje opravilno občenje, se ne sme finančna prokuratura brez poprejšnje

[1] Gl. pozv. § cp. in § 12. u. 22. avg. 1899, dz. 162 pri XXXIV.

pooblastitve in poduka po pristojnem upravnem oblastvu niti kot tožnica, niti ne kot toženka puščati v pravni spor, razen če bi bilo nevarno odlagati.

Celo v tem zadnjem primeru pak mora finančna prokuratura pravne korake, ki jih je samolastno storila kot tožnica ali toženka, naznaniti nemudoma pristojnemu upravnemu oblastvu, da jih dodatno odobri.

Nadalje potrebuje finančna prokuratura v notranjem opravilnem občenju pooblastila, oziroma pritrdila pristojnega upravnega oblastva za sklep pogodeb o stvari pravnega spora, za pripoznave po nasprotniku zatrjevanih zahtev in pa za popust pravice do uveljavljanih zahtev, naposled za opust zavarovanj, v kolikor ni pravne zahteve do takega opusta.

Brez takega pooblastila ali pritrdila pristojnega upravnega oblastva sme opravljati pravna dejanja te vrste samo v primerih, ki jih ponudi stan stvari, in proti dodatni obrazložbi v dokončni obliki.

V zapuščinskih razpravah (obravnavah) je finančna prokuratura pooblaščena pripoznavati pasivne postavke do 2000 gl., v kolikor je po skrbni presoji stanu stvari verojetno pričakovati, da bo sodišče v eventualnem pravnem sporu pripoznalo dotične postavke za ugotovljene.

Za pravno zastopanje in pravno uveljavljanje v sodnem postopanju sploh po zakonu dopustnih pravnih pomočkov, kakor so priziv, revizijska pritožba, rekurzi, predlog za postavitev v prejšnji stan, protitožba, tožba zavoljo ničnosti in tožba za obnovo i. e., in pa potrebnih ali dobrih zavarovanj in začasnih odredeb in drugih opreznosti se je poprijeti, oziroma si jih izprositi vselej, kadar zahteva to korist zastopanca in se ne pokaže morda, da bo tak korak brez vspeha.

Tedaj, kadar bi morala finančna prokuratura (podružnica) po veljajočih predpisih zastopati v istem sporu oba sporna dela, ne sme ona zastopati nobenega, ampak po pristojnem upravnem oblastvu ukreniti potrebno, da se določi za vsakega drugi zastopnik.

Končni posledek pravnih sporov in opravljenih zastopov je dati vselej na znanje tistim oblastvom in uradom, ki so dali pooblastilo ali nalog za pravni spor ali za zastopanje.

Glede vzprejema pristavka o podsodnosti v pogodbe in listine veljajo dani predpisi.

Kadar se na uradnem sedežu fin. prokurature ali podružnice ne more oskrbeti kako opravilo, tedaj je odposlati v njega opravo pripravnega uradnika izmed urada.

Vselej pak, kadar se more to zgoditi brez nevarnosti za primerno oskrbo opravila po veljajočih zakonih in z manjšimi stroški in kadar ni neogibno treba zastopnika, ni odposlati uradnika finančne prokurature ali podružnice, ampak je v kraju, v katerem je oskrbeti opravilo, ali blizu njega za opravilo, za katero gre, odrediti drugi pripraven državni urad ali pripraven organ, v kolikor pak je neogibno treba zastopnika, pa odvetnika.

K ustni razpravi pred sodiščem odrejeni prokuraturski uradnik mora praviloma zaznamovati glavne črte svoje pravde pismeno naprej ter jih predložiti v odobritev in eventualno premembo finančnemu prokuratorju. Ta spis mora ostati pri pravdnem spisu prokurature.

O posledku naroka mora finančne prokurature uradnik takoj poročati po vložnem zapisniku.

B) Zastopanje v upravnih stvareh. — Finančna prokuratura ima pravico, v upravnem postopanju zastopati erar in po državnih oblastvih upravljane ali iz državnega zaklada zalagane zaklade in pa zavetništvene pravice, pristoječe Njegovemu Veličanstvu cesarju ali označenim zakladom, oziroma poprijeti se pravnih pomočkov v imenu označenih imovin tedaj, kadar se sploh zdi posredovanje v omenjenem oziru po veljajočih zakonitih določilih dopustno in je upravno oblastvo, poklicano v upravo, oziroma nadzor teh imovin, poverilo posredovanje finančni prokuraturi.

Po katerih načelih mora to oblastvo izročiti v upravnem postopanju zastopanje finančni prokuraturi, to se določi s posebnimi predpisi.

C) Pravno posvetovanje in sodelovanje pri pogodbah. — Finančna prokuratura je dolžna oddajati državnim oblastvom in uradom na njih zaprosilo pravna mnenja tedaj, kadar zahteva obravnavanje dotične stvari pretresovanje prašanj zasebnega prava ali takih prašanj javnega prava, ki so zamotana in ne spadajo posebej v področje prosečega oblastva.

Proseče oblastvo (urad) mora izrečno in določno oznameniti pravna prašanja, na katera je odgovoriti in

kolikor moči priložiti načrt namerjanega rešila. Na drugi strani mora finančna prokuratura razširiti svoje mnenje eventualno tudi na taka pravna prašanja, katerih ji upravno oblastvo sicer ni označilo, katera se pak pri natančnejši presoji pokažejo važna za odločbo primera.

Pri pogodbah je priobčiti finančni prokuraturi praviloma načrt, narejen s tehniško-upravnega stališča.

Prosečemu oblastvu ni dovoljeno sklicevati se v odlokih, ki se izdado strankam, na mnenje finančne prokurature.

D) Splošno določilo. — Finančna prokuratura je vselej dolžna natančno preiskati došlo ji pojasnilo (informacijo) glede njegove popolnosti in po tem, kakršen je posledek te preskušnje, zahtevati eventualno, da naj se popolni pojasnilo.

[2] U. min. prav. in fin. 18. jan. 1898, dz. 28. — [3] Z. 5. marca 1862, dz. 18, čl. VIII., po katerem zastopata občino predstojnik (župan) in en odbornik. — [4] Trgovinske družbe: čl. 117, 167, 196, 227, trg. z. — [5] Zadružni zakon 9. aprila 1873, dz. 70. — [6] Z. 28. jul. 1889, dz. 127, § 17. — [7] Z. 16. jul. 1892, dz. 202, § 9. — [8] § 105. cp. — [9] Glej dodatek in stvarno kazalo. — [10] Glej opomnje pri § 112. jn.

[11] U. z dne 8. jan. 1857, dz. 114. Da bi se izvrševanje zaukazov zastran kaznovanja zakotnih ali brezoblastnih pisačev veljavnemu zakonodajstvu primerno in v vseh kronovinah enako uravnalo, uvidelo je ministrstvo ukazati to-le:

§ 1. Šteje se, da je zakotnjak: *a)* kedor, čeravno ni upravičen pravni zastopnik, v tistih pravdah, v katerih morajo po zaukazu pravdnega reda stranke odvetnika imeti, brez oblasti kako stranko zastopa ali zanjo sestavlja vloge; *b)* kedor, dasi ni prejel pravice od pristojne gosposke, išče svoj zaslužek v tem, da strankam sestavlja pravne listine ali sodne vloge v spornih ali nespornih stvareh, čeprav zakon ne veleva, da bi se v takih stvareh brez odvetnika ničesar opraviti ne moglo, ali da jih

---

Ad [11] Notarje je radi prekoračenja zastopovalne pravice kaznovati disciplinarno. 25. jul. 1899, š. 11403, Zb. 683.

kakor njih pooblaščenec pred sodiščem zastopa, pa naj si bo izkazano, da je zavolj tega kako plačilo dobil ali naj se da za trdno sklepati le iz mnozega števila sestavljenih pravnih listin ali vlog, iz pogostoma prevzetih opravil pooblaščenca, iz navideznih odstopnic (cesij), ki jih prinaša, da mu je za lastni dobiček.

§ 2. Zakotno pisunstvo, če se v njem ne pokaže kako po splošnem kazenskem zakonu kaznjivo dejanje, preiskuje in kaznuje tisto sodišče, pri katerim je zakotnjak posredno ali neposredno zastopal, ali kateremu je bila podana po njem sestavljena pravna listina ali vloga. To velja tudi za deželna nadsodišča ali za najviše sodišče za primerljaje, ki se pripete pri njih, ako se jim ne vidi primerniši, naročiti kakemu sodišču prve stopinje, da stvar preišče in razsodi.

§ 3. Vsako sodišče opravlja preiskavo uradoma temeljem svoje disciplinarne oblasti, da se ohrani sodni red, in poizvedši stvar obsoja zakotnega pisaštva krive v denarno kazen od 5 do 200 gld. konv. dn. ali pa v zapor od 24 ur do 6 tednov.

(§ 4. razveljavljen po čl. IV., š. 5, cp. zgoraj.)

§ 5. Zoper advokate in notarje, ki bi podpisali sodne vloge, katere so bili zakotni pisači komu sestavili, ali ki bi kakorkoli potuho dajali zakotnemu pisunstvu, je postopati disciplinarno.

[12] § 29. cp.; § 24., š. 13 or.

Člen V. Predpisi dvornega dekreta z dne 4. oktobra 1833. l. (zjz. 2633)[1] o ugotavljanju (likvidaciji) in izterjevanju odvetniških pristojbin v sodnem postopanju v spornih in nespornih stvareh ostanejo v veljavnosti s temi dopolnili:

Čl. V. 1. V likvidacijskem postopanju se lahko ustanove:

Pristojbine notarjev in not. kandidatov, ki so bili v spornem postopanju zastopniki strank. 13. jun. 1900, š. 8321, Zb. 1053; zahtevki oskrbnika konkurzne mase po končanem konkurzu. 20. nov. 1901, š. 15706, uzb. 503;

odvetniške pristojb. v nespornem postopanju 17. apr. 1888, š. 3965, Zb. 12188; 1. jun. 1880, š. 6407, Zb. 7999; (29. aprila 1890, š. 5016, JB. 1890/22);

Likvidacijo sme predlagati tako stranka, kakor odvetnik.

Kadar predlaga likvidacijo stranka, tedaj je odvetniku naročiti,[2] da naj predloži v primernem roku račun pristojbin, ker se sicer pristojbine ustanove na podstavi pomagal. ki jih donese stranka.

Rok se sme iz ozira vrednih vzrokov podaljšati.

Ustanavljaje pristojbine, je odločiti tudi prašanje, v koliko so bila dejanja zastopanja, ki jih je opravil odvetnik, potrebna[3] za namenu primerno pravno zastopanje ali so sicer opravičena z ozirom na kakovost primera in na dane okolnosti.

[1] Ta dekret določa: Pristojbine odvetnikov ima ustanoviti tisti sodnik, pred katerim se je razpravljalo opravilo iz katerega so nastale, uradoma, in ako bi trebalo po prejšnjem zaslišanju stranek, vendar ne da bi se dopustilo kako oblikovno (resnično) sporno posto-

ne pa odvet. pristojbine prevzete v plačevanje s sodno nagodbo v gotovem znesku. 2. okt. 1866, š. 8943, Zb. 2624; niti že plačani ekspenzi. 11. dec. 1866, š. 10884, Zb. 3226.

2. Likvidacija se sme zahtevati v teku spora, v katerem so natekle odvetniške pristojbine. 20. febr. 1884, š. 1979, Zb. 9897; v eni isti prošnji se sme zahtevati ustanovitve pristojbin tudi za več sporov vršečih se pri tistem sodišču. 21. jul. 1875, š. 7968, Zb. 5805;

likvidovanje je vpotiti, čeprav se vsi stavki pristojbinskega računa, predloženega po stranki, ne nanašajo na opravila sodnega zastopanja. 29. dec. 1898, š. 17239, Zb. 436.

3. Likvidovanje pristojbin v postopanju s pravnimi leki je stvar spornega sodišča prve stopinje. 20. febr. 1900, š. 2436, Zb. 896.

panje. Na zahtevek odvetnika, da naj se njegova stranka prisili, da mu plača po zgoraj rečenem načinu ustanovljene ali po stranki priznane pristojbine, ima stranki pristojni sodnik odločati s sodbo po prejšnjem spornem postopanju.

[2] § 37.. š. 2 su. pri 7 jn. — [3] § 41., od. 1. cp.

Člen VI. Neizpremenjeni ostanejo:

1. Predpisi §§ 99., 157. in 158. odz. Navedeni zakonski zadržek (§ 99. odz.) ni dopuščeno dokazovati z zaslišbo zakonskega moža in zakonske žene po §§ 371. in nasl. civilnega pravdnega reda.

2. Predpisi v razpisu ministrstva za pravosodje z dne 14. maja 1854. l., š. 8346,[1] o zapriseganju članov cesarske rodovine.

3. Predpisi, po katerih je najvišje dvorno maršalstvo,[2] toženca predstojna vojaška oblastva, ali toženim okrajem in občinam nadrejene samoupravne (avtonomne) organe obveščati o tem,

---

4. Rekurz stranke proti sodni ustanovitvi pristojbin ne potrebuje odvetniškega podpisa. 3. dec. 1901, š. 16331, GH. 1902/16; troške rekurza nosi prizivajoča se stranka brez ozira na njegov uspeh. 3. jan. 1901, š. 16941, JB. 1901/13.

5. U. 8. jun. 1857, dz. 114, tikajoč se ravnanja s zakotnjaki, uporabljati je, ako so podani drugi zakoniti pogoji, tudi za osebe, ki izgotavljajo sodne vloge v kazenskih stvareh. Plsr. 7. aprila 1903, Praes. 102/1902, **jk. 154,** uzb. 546.

6. Odvetnik ima zakonito pravico na povračilo tistih troškov, ki jih mora imeti, da v zmislu dvd. 4. okt. 1833, zjz. 2633, prouzroči sodno odmerjenje njegovih pristojbin. Tudi kadar pristojbine nastanejo v bagatelnem postopanju je v postopanju radi odmere troškov dopusten izvanreden revizijski rekurz. — 29. marca 1904, š. 4573, GH. 1904 28.

da so se podale tožbe zoper dvorne služabnike[3] vojaške in deželnobrambovske osebe, ali tožbe zoper okraje in občine.[4]

[1] S tem razpisom se javlja, da se po § 30. rodb. statuta Najv. ces. rodbine 3. febr. 1839 sodno zaslišanje članov cesarske rodovine navadno vrši pri najv. dv. maršalstvu, pri drugih sodnih oblastvih pa le vsled delegacije tega maršalstva. Ob enem se javlja, da velja po 30. istega statuta pri članih ces. rodbine pismeno zagotovilo izdano namesto prisege, kakor da se je prisega res storila, ter da ima vse pravne nasledke prisege.

[3] Dvd. 31. avgusta 1803, zjz. 625. — [3] § 313., zadnji od. or. pri § 27. cp. § 143., od. 1. or., pri § 202. — [4] U. 6. okt. 1885, uk. 66. Glede državnih uslužbencev v just. službi 23. nov. 1896, uk. 40. — *F.* 45.

Člen VII. Neizpremenjeni ostanejo predpisi državljanskega prava:

1. S katerimi se izrekajo določene listine za javne ali se enačijo javnim tozemskim listinam;[1]

2. s katerimi je dokazna moč zasebne listine navezana na določene potrebnosti;[2]

3. s katerimi se zahteva za datum listine dokaz, različen od izjave izdatelja;[3]

4. s katerimi se določajo način, kako predlagati trgovinske knjige, in pa pravni nasledki, ako bi se ne predložile;[4]

5. predpisi o predlaganju dnevnikov trgovinskih mešetarjev[5] in pa izvirnika beležniških (notarskih) listin.[6]

[1] Dotični predpisi pri §§ 293. in 295. cp. — [2] §§ 1001. odz. 294 cp. § 1426. odz. Min. u. 18. marca 1860, dz. 75, in 1. jan. 1888, dz. 8, o potrdilu plačila pri državnih blagajnah. — [3] § 49. kr. § 56. od. 3. ozz. — [4] Čl. 37—40 trg. z. — [5] Z. 4. aprila 1875, dz. 68. — [6] § 50., od. 1. not. r. §§ 183., š. 3, 229, od. 2., 301 cp.

Člen VIII. Neizpremenjena ostanejo določila državnih pogodeb, po katerih je konzularne opravilnike vnanjih držav zasliševati za priče v njih stanovanju ali jim dopuščati, da pričajo pismeno.[1]

[1] Drž. pogodbe z: Belgijo 6. dec. 1891, dz. 22/1892; — Francosko 11. dec. 1866, dz. 167; — Havajsko 18. jun. 1875, dz. 87 1876; — Italijo 6. dec. 1891, dz. 17/1892; — Japonsko 18. okt. 1869, dz. 128/1872; — Mehiko 18. jul. 1903, dz. 157/1892; — Nemčijo 6. jul. 1891, dz. 15/1892; — Portugalsko 9. jan. 1873, dz. 135 1874; — Siamom 8. maja 1871, dz. 8/1873; — Srbijo 6. maja 1881, dz. 87/1882; — Španijo 3. jun. 1880, dz. 29 1881; — Švedsko (i Norveško) 3. nov. 1873, dz. 60/1874; — Švico 10. dec. 1891, dz. 18/1892.

Člen IX. Neizpremenjena ostanejo določila člena II. in IV. lit., *a* in *e* v ministrskem ukazu z dne 28. oktobra 1865. l. (dz. 110) o tistih izjemah od občnih pravosodnih zakonov, katere gredo zavodom, ki se pečajo s kreditnimi opravili.[1]

Pri izdaji plačilnega naloga v prid hipotečni terjatvi (člen IV., lit. *a*) je ravnati po §§ 548. do 554. cp.

[1] Cit. u.: Čl. I. in II., glej pri § 295 cp., op. 1.

Čl. IV. Zavodom, označenim v čl. I., v katerih poslovanje posebno spada dajanje hipotečnih posojil ali pridobitev in prodaja nepremičnin, se dajo v izterjanje njih zapalih hipotečnih terjatev naslednje predpravice:

a) Zavod temeljem legalizovane izvirne zadolžnice in sodno ali notarsko poverjenega izpiska iz svojih knjig lahko zahteva izdajo plačilnega povelja, brez ozira na dobo, od katere je terjatev vknjižena.

Pri tem je postopati po naredbah 21. maja 1855 in 12. jul. 1859, dz. 95 in 130, vendar je rok v plačilo in za vgovore določiti na 14 dni, ne ozirajoč se na dolžnikovo bivališče. Dovolitve in izvršbe pri rubežu in

sekvestraciji hipotečne nepremičnine tudi ne vstavi položitev pokritnine v zmislu § 7. zadnjeomenjene naredbe. (Prim. 550 cp.) — *e)* Glej pri § 102. cp.
Prim. 102, 295, 550 cp.

Člen X. Predpisi civilnega pravdnega reda o razvezi zakupnih pogodeb [1] in o postopanju v sporih, izvirajočih iz teh pogodeb, se ne uporabljajo na razmere kontadinov in kolonov v Dalmaciji, in glede na razvezo teh razmer ostanejo neizpremenjeni zakoni [2] in ukazi, ki veljajo sedaj.

[1] §§ 560.—575. cp. — [2] Z. 11. jan. 1878, dz. 9, pri § 1. jn., s. 73.

Člen XI. Prav tako ostanejo neizpremenjeni:

1. Za odpoved zakupnih, oziroma najemnih pogodeb o zemljiščih, poslopjih in drugih nepremičnih ali zakonito za nepremične izrečenih rečeh, in pa za predajo in prevzetbo takih zakupnih, oziroma najemnih stvari ustanovljene dobe in ustanovljeni rokovi.[1] Kjer ti niso ustanovljeni ali kjer je izpremeniti njih že veljajočo uredbo, sme politično deželno oblastvo v porazumu z višjim deželnim sodiščem ustanoviti dobe in rokove, na katere se je ozirati pri odpovedovanju in pri vračanju označenih stvari. Prav tako sme politično deželno oblastvo v porazumu z višim deželnim sodiščem določiti, o katerem času in v katerem obsegu mora najemnik po odpovedi dovoliti, da si najemne stvari ogledajo tisti, ki bi bili voljni jih vzeti v najem. Take naredbe je razglasiti po deželnem zakoniku in deželnem uradnem časniku. [2]

2. Predpisi zakona z dne 18. aprila 1869. l. (dz. 44) o ustavitvi sodnega postopanja, ako

se predlaga državnemu sodišču, da razsodi trdilen spor zaradi pristojnosti.[3]

Predpis § 11., od. 1., v zakonu z dne 28. maja 1881. l. (dz. 47) o pomoči zoper nepošteno ravnanje pri kreditnih opravilih.[4]

4. Predpisi § 35. v zakonu z dne 16. marca 1884. l. (dz. 36) o izpodbijanju pravnih dejanj, ki se tičejo imovine dolžnika, nezmožnega plačati.[5]

5. Predpisi §§ 1. do 6. in § 9. v zakonu z dne 6. junija 1887. l. (dz. 72) o tem, kako moč imajo in kako se dado izpodbijati razsodbe glede povračil, ki so jih izrekla upravoma oblastva stalne vojske, vojnega pomorstva (vojne marine) in deželne brambe.[6]

[1] §§ 560., š. 2, 573, od. 2. cp.

[2] Najemni in selilni redi:

I. V okrožju c. kr. viš. dež. sodišča graškega:

1. Kranjsko. *a*) Odpoved in izpraznitev. Za Ljubljano (u. dež. vlade 18. aprila 1890, š. 1047, dež. 1890/10); za mesta, oziroma trge: Postojna, Škofja Loka, Kočevje, Idrija, Kranj, Tržič, Vrhnika, Ribnica, Rudolfovo, Kamnik, Višnja gora, Vipava in Črnomelj in za kopališče Toplice. (U. dež. vlade 31. maja 1900, š. 8156, dež. 1900/11.)

V zgoraj imenovanih krajih veljajo, kadar ne obstoji ali se izrecno ne dogovori drugačna pogodba, glede letnih stanovanj in enakih najemnih prostorov četrtleten odpovedni rok in na leto štirje roki za odpoved in izselitev.

Roki za odpoved letnih stanovanj in enakih najemnih prostorov so postavljeni:

od 1. do vštetega 8. februvarja,
„ 1. „ „ 8. maja,
„ 1. „ „ 8. avgusta,
„ 1. „ „ 8. novembra,

s tem določilom, da je letna stanovanja in enake najemne prostore izprazniti četrt leta po odpovedi, to je v začetku maja, avgusta, novembra in februvarja, in sicer tako, da se polovica najetega stanovanja ali enakega najetega prostora izprazni in izroči do večera 4., ostala polovica pa do poldne 8. mesečnega dne.

Kadar pade zadnji dan za odpoved ali za popolno ali polovično izpraznitev določenega roka na nedeljo ali zapovedani praznik, se podaljša rok za odpoved do konca, oni za popolno ali polovično izpraznitev pa do opoludne prvega prihodnjega delavnika.

b) Ogledovanje. Glede ogledovanja najemnih prostorov po takih, ki jih žele najeti, so za vso Kranjsko merodajna določila, o tem izdana z rg. dež. vlade za Kranjsko 16. aprila 1897, š. 4793, dež. 15. — Po § 1. tega rg. je najemnik po pravomočnosti odpovedi dolžan dopuščati, da se sme najemni objekt med vso ostalo najemno dobo ogledovati ob delavnikih v dnevnem času, ki ga najemnik že naprej določi. — Ogledovalni čas, za katerega je določiti najmanj po dve uri, ki se pa smeti razdeliti na predpoldne in na popoldne, mora imetnik najemnega objekta naznaniti hišnemu lastniku ali njegovemu postavljenemu pooblaščencu v treh dneh po dani, oziroma prejeti odpovedi (§ 2.). — Ogledovanje se sme raztezati tudi na vse postranske prostore (§ 3.). — Ogledovanje se sme vršiti le v spremstvu hišnega posestnika ali njega pooblaščenca ali hišnega oskrbnika (§ 4.). — Zoper najemnika, ki se ustavlja v predstoječih določilih naloženim dejanjem in strpljivostim je dopustno sodno izvršilo (§ 5.).

2. **Štajersko.** Rg. namestništva 5. maja 1886, dež. 22, za mesto Gradec in njegova predmestja ima glede odpovedi in izpraznitve ista določila, kakor so za Kranjsko zgoraj pod *a*, samo, da nedelje in prazniki nikdar ne uplivajo na odpovedni in izpraznilni rok, ter da je izpraznilna doba 4. dne določena na 6. uro zvečer. Dalje se določa v točki 4., da je najemna pogodba, tudi kadar se je dogovorila samo četrtletna odpoved ali odpoved po četrtletni najemnini, odpovedovati le ob početku mesecev, da se je pa sicer ravnati po prej navedenih določilih. V točki 5. se določa, da veljajo za odpoved in izpraznitev stanovanj ustanovljeni

roki tudi za najete kleti, hleve, prodajalnice ter druge sestavine in pritikline poslopij.

Za ogledovanje ima nam. rg. 21. avg. 1897, dež. 73, enaka določila kakor so za Kranjsko zgoraj pod *b*, ne izreka se pa o dopustnosti sodnega izvršila.

3. Koroško. U. dež. vlade 11. febr. 1893, š. 2074, dež. 8, ustanavlja selilni red za mesto Celovec razun pri najemnih pogodbah, v katerih je najemnina plačevati v mesečnih ali še krajših obrokih (§ 1.). — V § 2. se določajo izselilni roki na 31. jan., 30. apr., 31. jul. in 31. okt. Odpoved za naslednji izselilni obrok je podati prvih 14 dni prejšnjega obroka, torej za selilni rok

31. jan. do vštetega 14. nov. prejšnjega leta,
30. apr. „ „ 14. febr. istega leta,
31. jul. „ „ 14. maja „ „
31. okt. „ „ 14. avg. „ „

Seleči se najemnik ima polovico najemnih prostorov izprazniti in prepodati četrti dan po selilnem roku do 12. ure dopoludne, vse prostore pa osmi dan po selilnem roku ob isti uri (§ 3.).

Pri stanovanjskih najemih, za katere je plačilo najemnine pogojeno na mesece ali še krajše obroke, veljajo, ako ni drugače pogojeno, 14 dnevni odpovedni, selilni in izpraznilni rok (§ 4.). Pri teh najemih (§ 4.) so selilni roki prvi in petnajsti dan vsakega meseca. Tak najem mora biti odpovedan najmanj polnih 14 dni pred selilnim rokom, pri čemer ni vračuniti dneva selilnega roka (§ 5.). Seleči se najemnik (§ 4.) ima najemni predmet izprazniti in prepodati dan selilnega roka do 3. ure popoludne (§ 6.).

Določbe selilnega reda so uporabljati pri v zakup danih vrtovih le tedaj, ako je rabokupno razmerje v zmislu § 1091. odz. imeti za najemno pogodbo (§ 7.).

U. dež. vlade 23. dec. 1903, dež. 1904/1 (uk. 1904/94), dopolnuje gorenji selilni red v tem, da je za ogledovanje pravnokrepno odpovedanih stanovanj določen vsak dan od 11. do 12. ure dopoludne s pridržki, kakor za Kranjsko zgoraj pod 1. *b*.

U. dež. vlade 3. marca 1906, š. 3895, dež. 10 (uk. 1906/104), ima glede najemov za mesto Beljak, kadar ni posebnega dogovora, naslednja določila:

§ 1. Ako je najemnino pogodbeno plačevati v četrtletnih ali še večjih razdobjih, je najem odpovedovati

le ob štirih določenih četrtletnih rokih in sicer: od 1. do vštetega 14. febr., od 1. do vštet. 14. maja, od 1. do vštet. 14. avg. in od 1. do vštet. 14. nov. vsakega leta. — Pravočasno izvršena odpoved stopi v moč zadnji dan tekočega četrtletja, to je 30. aprila, 31. jul., 31. okt. in 31. jan. — § 2. Ako je najemnino pogodbeno dajati v krajših kakor četrtletnih razdobjih, se sme najem odpovedati štirinajstdnevno od 1. do vštetega 3. ali od 15. do vštetega 17. dne vsakega meseca. Pravočasno izvršena odpoved stopi v takem primeru v moč 15. oziroma zadnji dan meseca. — § 3. Ko se je odpoved izvršila, mora najemnik do zopetnega izročila najemnih prostorov osebam, ki jih hote vzeti v najem, dopuščati ogledovanje vseh najemnih predmetov vsak dan od ½11. do 12. ure dopoludne. Ogledujočega pa mora spremljati najmodalec ali njegov namestnik. Najemnika se z ogledovanjem ne sme motiti več, kakor je skrajno potrebno. — § 4. Pri četrtletni odpovedi so najemni predmeti popolno izprazniti in prepodati vsaj zadnji dan najemne dobe; vendar naj najemnik počne stanovanje prazniti že dan (predzadnji dan), predno se steče najemno obdobje, torej dne 28. aprila, 29. jul., 29. okt. in 29. jan. ter naj za njim vseleči se stranki prepusti, ako zahteva, za namestenje dela njenih premičnin zadostni prostor, ako moč polovico stanovanja. — § 5. Ob štirinajstdnevni odpovedi je najemne predmete popolno izprazniti in prepodati najkasneje zadnji dan najemnega obdobja. — § 6. Kadar pade zadnji dan za izpraznitev (§§ 4. in 5.) na nedeljo ali splošni praznik, tedaj se izpraznilni rok podaljša do opoludne (12. ure) delavnika po nedelji ali prazniku.

II. V Primorju velja nam. u. 16. nov. 1865, dež. 10. Po le-tem so stanovanja v Istri, Gradiški in na Goriškem izprazniti 1. aprila in 1. okt. potem, ko so se tri mesece prej odpovedala. V Trstu sta odpovedna roka od 10. do 23. novembra in od 10. do 23. maja za izpraznilne roke 24. febr., ozir. 24. avg. (nam. u. 7. okt. 1865, dež. 7.). Po prvo navedenem ukazu je pri zakupih izpraznilni dan: za kmetije in kolonije 11. nov.; za ribštva 15. marca; za mline na Goriškem in Gradiškem 11. nov.; v Istri 1. sept.; za oljske gorice (oljnike) na Goriškem 1. maja, v Istri 1. marca; za ovčje pašnike v

Goriških planinah 24. jun., v Istri 20. maja; pri vseh teh prilikah po predišli šestmesečni odpovedi; za saline v Istri 1. okt. po prejšnji enomesečni odpovedi.

V tržaški okolici so kmetije in kolonije izprazniti 11. nov. po prejšnji šestmesečni odpovedi (nam. u. 14. dec. 1865, dež. 11).

O ogledovanju odpovedanih najemnih prostorov ustanavlja u. nam. za Primorje 22. dec. 1898, š. 26682, dež. 28 (uk. 1899/24), slične določbe, kakor so za Kranjsko zgoraj pod I., 1. *b* ter izvaja dalje:

§ 3. Ako se ni ničesar dogovorilo, kedaj naj se vrši ogled, se more to storiti vsak dan v tednu, izvzemši nedelje in zapovedane praznike, v mestu tržaškem od 11. ure predpoludne do 1. ure popoludne, po vsem drugem Primorju pa od 10. do 12. ure dopoludne.

§ 4. Predstoječe predpise je prilično uporabljati tudi na zakupne pogodbe.

III. **Dalmacija** nima posebnih predpisov za odpoved najmov in izpraznevanje najemnih prostorov.

[3] Gl. § 13. pozv. z. na s. 199 tega zbornika!

[4] § 11., od. 1. cit. z. — Na zaprosbo kazenskega sodišča, pred katerim teče kaz. razprava zarad kaznjivega dejanja omenjenega v § 1., naj grajanski (civilni) sodnik vsak čas ustavi postopek, ki se odnaša na dotični dolg.

[5] § 35. cit. z. — (Izpodbijanje pravnih dejanj izvan konkurznega postop.) Kadar se kako pravno dejanje izpodbija s tožbo, tedaj je zahtevku, naj se isto dejanje proglasi, da upniku nasproti nima moči, pridružiti nadaljni zahtev, da naj se razsodi, kaj bodi toženec dolžan storiti ali trpeti v svrho, da upnik poplačilo doseže. — Izjema k § 28. cp.

Jm. k čl. XI., š. 1 cp. Veljava zakona z dne 16. marca 1884, dz. 36, o izpodbijanju pravnih dejanj, tikajočih se imetja takega dolžnika, ki plačila ne zmore, ostane neizpremenjena s tem, da stopi cp. v moč. (Čl. I., od. 2. cp.)

[6] Pozvani z. slove: § 1. Določila tega zakona so merodajna za moč in izpodbitnost razsodil, ki jih je katero oblastvo stoječega vojstva, vojnega pomorstva ali deželne brambe na upravnem potu izreklo in s katerimi je oseba bivajoča v službeni zavezi stoječega vojstva, vojnega pomorstva ali deželne brambe bila obsojena povrniti škodo, storjeno s prelomom službene dolžnosti.

§ 2. Kadar škoda, ki jo je povrniti po razsodilu, omenjenem v § 1., biva v tem, da nedostaje kaj novcev, vrednostnih papirjev ali zalog, za katere je listinoma dotrjeno, da jih je bilo, in če je v povračilo obsojena taka oseba, o kateri se je odločajoče oblastvo, skrbno preiskavši vso stvar, uverilo, da se je ista zakrivila dejanja po kazenskem zakonu kaznjivega, ali preloma onih službenih dolžnosti, katere je imela v oziru na uporabljanje, prejemanje, izdajanje, pobiranje, odpravljanje ali prevažanje pogrešanih predmetov, sme v povračilo obsojeni, izporabivši vsa na upravnem potu dopuščena izpodbojna sredstva, poprijeti se tožbe, da dožene celo ali delovito razkrepo upravnega razsodila.

Napeti je to tožbo v treh mesecih od tega dne, katerega se je komu vročilo končnoveljavno upravno razsodilo.

Pristojen za tožbo je oni sodni dvor prve stopinje, pri katerem ali v katerega okolišu je obsojenec o času vročbe, omenjene v poprejšnjem odstavku, imel svojo občno osebno podsodnost.

Zgornja določila ne dotikajo se učinkov kazensko-sodnega razsodila, s katerim je obsojencu pravnokrepno naloženo, kako škodo povrniti.

§ 3. Kadar gre za povračilo kake druge škode, nego je omenjena v § 2., ali če je škode kriva oseba bila obsojena zarad drugih dejanj nego so omenjena v § 2., tedaj sme v povračilo obsojeni v dveh tednih od dne, katerega mu je razsodilo vročeno, vzdigniti vgovor pri onem oblastvu, katero je razsodilo izreklo.

Ta vgovor pripušča se tudi tedaj, kadar se razsodilo sme še izpodbijati na upravnem potu.

Vsled vgovora zavrača se povračilna iskovina, prirečena z razsodilom dotičnega oblastva stoječega vojstva, vojnega pomorstva ali deželne brambe, na redno pravdno pot.

§ 4. Rokova, določena v §§ 2. in 3., moči je podaljšati samo s nasprotnikovim privoljenjem.

Vzpostava na poprejšnji stan proti posledicam njine zamude se sme podeliti po splošnih civilnih-pravdnih določilih.

§ 5. Sodišče, kateremu pristoja razsoja tožbe po § 2. ali 3. vpodane, sme zarad razjasnjenja stvari na

predlog ali uradoma zahtevati, da mu se priobčijo spisi o razpravah, ki so bile pri dotičnem oblastvu stoječega vojstva, vojnega pomorstva ali deželne brambe v kazenskem, disciplinarnem ali upravnem postopku, ter zaukazati, da se zaslišijo osebe, mogoče dati dopoved o službenih razmerah, ki se jih tiče prepir.

V razločanju dejanstvenih vprašanj sodišča ne vežejo zakonita dokazna pravila; ono naj vestno pretehta dokazila, kar jih je, ter razsoja po svojem odtod zadobljenem svobodnem uverjenju (prepričanju).

§ 6. Ako v pravdi, napoteni po § 3., dokazovanje o škodi, kolika da je, ali o tem, kolik delež škode da gre toženccu v dolg pripisati, celo ni mogoče ali če je samo z nesorazmernimi troški mogoče, tedaj sme sodišče, kadar se uveri, da je toženec svoje službene dolžnosti tako prelomil, da je odtod morala biti neka škoda, po svojem izprevidenju — skrbno pretehtavši vse okolnosti — škodo, katera naj se povrne, določiti tako, da bode na obe strani prav (prilično).

§ 7. Na podlagi razsodila, omenjenega v § 1., moči je izvršilo do zavarovanja pri pristojnem sodišču dobiti še v tem času, dokler je pripuščeno, to razsodilo izpodbijati bodi po upravnem ali po sodnem potu.

Ako v slučaju § 3. uprava vojstvena, odnosno vojnega pomorstva ali deželne brambe v treh mesecih po onem dnevu, katerega je bil vzdignen vgovor, ne vpoda tožbe pri pristojnem sodišču, ne more se na podlogi razsodila z vgovorom izpodbijanega več voditi izvršilo do zavarovanja ter je razkrepiti uže dovoljeno izvršilo v zavarovanje, kadar dolžnik tako zahteva.

§ 8. Razsodilo, katerega ni moči izpodbijati ni po upravnem potu, ni s tožbo po § 2. pripuščeno, odnosno z vgovorom po § 3. pripuščenim, naj se v oziru na njegovo izvršilnost smatra za enako pravnokrepni sodni sodbi.

§ 9. Določila §§ 2. in 3. uporabljajo se tudi na one že tekoče slučaje upravnega postopka, v katerih ta čas, ko je ta zakon začel veljati, obsojencu še ni bilo vročeno končno veljavno razsodilo.

Določila §§ 5. in 6. tega zakona je tedaj uporabljati tudi na one pravde, v katerih se uprava vojstva,

odnosno vojnega pomorstva ali deželne brambe po ukazilih, doslej bivših, poteguje za povračilno iskovino, prirečeno ji z upravnim razsodilom, kadar ta čas, ko je ta zakon začel veljati, ni že bil na prvi stopinji završen (sklenen) postopek mereči v to, da se stori razsoja v glavni stvari, ali pa, da se pripusti kako dokazilo.

§ 10. Izvršiti ta zakon je naročeno Mojemu ministru za pravosodje, kateri naj pri tem postopa v porazumu z Mojim državnim vojnim ministrom in z Mojim ministrom za deželno bran.

Člen XII. Neizpremenjeni ostanejo nastopni predpisi, ki se tičejo razsojanja pravnih sporov po razsodiščih:

1. Predpisi o razsojanju sporov med zemljiškim kreditnim društvom za Galicijo in njegovimi člani ali dolžniki po razsodnikih (§§ 41. do 43. in 53. do 56. s patentom z dne 3. novembra 1841. l. [zjz. 569] razglašenih pravil kreditnega zavoda galiških stanov, oziroma §§ 41. do 43. in 53. do 55. pravil zemljiškega kreditnega društva za Galicijo).

2. Predpisi § 60. z ministrskim ukazom z dne 6. novembra 1855. l. (dz. 186) razglašenih pravil c. k. privilegovanega avstrijsk. kreditnega zavoda za trgovino in obrt.[1]

3. Predpisi člena II., § 7., š. 7, v zakonu z dne 6. septembra 1885. l. (dz. 122) o pogojih za novo dopustilo (koncesijo), katero je dodeliti za obrat cesar Ferdinandove severne železnice, in o izvrševanju odkupnih pravic, katere je v tem dopustilu pridržati državi.

Čl. XII. Predpisi cp. o izpodbijanju razsodišč ne veljajo za razsodbe razsodišč pri bolniških blagajnicah. 19. marca 1901, š. 2545, Zb. 1901/230.

4. Predpisi člena 53. in 108. z zakonom z dne 21. maja 1887. l. (dz. 51) razglašenih pravil avstrijsko-ogrske banke. [2]

5. Predpisi o razsodiščih za zavarovalnice delavcev proti nezgodam (§ 38. zakona z dne 28. decembra 1887. l. [dz. 1 iz 1888.]; § 39. zakona z dne 30. marca 1888 l. [dz. 33] in ministrski ukaz z dne 10. aprila 1889. l. [dz. 47], za bolniške blagajnice (§ 41. zakona z dne 30. marca 1888. l. [dz. 33]) in za bratovske skladnice (§§ 19. in 20. zakona z dne 17. jan. 1890. l. [dz. 14], oziroma zakona z dne 17. septembra 1892. l. [dz. 178]). [3]

6. Zakoniti predpisi, s katerimi so dobile združbe, zavodi in društva pravico, v razsodbo nekih sporov postavljati razsodišča. [4]

[1] Sedaj velja mesto § 60., § 87.: V sporih iz družbene zveze med družbo in posameznimi delničarji, ali med družbo in upravnim svetom, ali njega posameznimi člani, kakor tudi med družbo in ravnateljstvom je iskati razsoje pri c. k. trg. sodišču na Dunaju (forum contractus).

[2] Ces. u. 21. sept. 1899, dz. 176. Priloga I. k prvemu poglavju. — V čl. 53. se določa sestava razsodišča.

Čl. 54. V vseh stvareh, ki zahtevajo sodelovanja državne uprave, naj se banka obrača po generalnem svetu na dotičnega fin. ministra, po okolnostih na oba fin. ministra.

O prepirih, ki nastanejo med državno upravo kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru, in med avstrijsko-ogrsko banko, in kojih določitev ne gre razsodišču, urejenemu v členu 53. (čl. 108.), pripada postopek in razsojevanje c. k. deželnemu sodišču na Dunaju.

O prepirih, ki nastanejo med državno upravo dežel ogrske krone in med avstr.-ogr. banko, in kojih odločitev ne pripada razsodišču, urejenemu v členu 53. (čl. 108.), pripada postopek in razsojevanje kr. budimpeštanskemu sodnemu dvoru.

Čl. 108. O prepirih, ki nastanejo, ako državni upravi prevzameta bančno opravilo, v razmerju avstrijsko-ogrske banke k c. kr. avstrijski ali h kr. ogrski vladi, ali ako se družba preosnuje ali razdruži (čl. 106. in 107.), med njenimi člani ali v razmerju avstr. ogr. banke k c. k. avstrijski ali h kr. ogrski vladi, razsoja v členu 53. označeno razsodišče, zoper čegar izrek tudi v tem primeru ni nikakega pravnega leka.

Odredba izvršila iz kake razsodbe, zadevajoče razmerja avstr.-ogr. banke k c. k. avstrijski ali h kr. ogrski vladi, pripada sodiščem označenim v členu 54.

Pred označenim razsodiščem je dokazati tudi pravice, ki se izvajajo iz odgovornosti, izrečene v členu 54.

[3] Z. o razsodiščih za zavarovalnice delavcev proti nezgodam določa v § 38., od. 1.: Za vsako po tem zakonu ustanovljeno zavarovalnico postavi se v mestu, kjer ima ona svoj sedež, po eno razsodišče, katero je samo in edino pristojno, da razsoja o odškodninskih zahtevah, naperjenih proti zavarovalnici, ki jih ona ne pripoznava. Od. 2. in 3. določata sestavo razsodišča. Daljni odstavki določajo: Pravni leki ali pritožbe proti izreku razsodišča niso dopustni. Izvršiti razsodniški izrek ali nagodbo (poravnavo), sklenjeno pred razsodiščem, ima dolžnikovo pristojno sodišče. Odškodninske zahteve proti zavarovalnici je vzdigniti pred razsodiščem s tožbo predno poteče leto dni od časa, ko je bil zahtevalcu vročen v § 36. omenjeni odlok; sicer so take zahteve izključene.

Z. 30. marca 1888 o bolniških blagajnicah določa v § 39., zadnjih odstavkih: Razsodišče zavarovalnic proti nezgodam naj služi tudi kot razsodišče blagajniškim zvezam. Ono je samo in edino pristojno ter razsoja o vseh zahtevkih, ki jih zvezne blagajnice naperjajo druga proti drugi. V tem naj se uporabljajo določila § 38., od. 4. in 5., zakona o zavarovanju delavcev glede kake nezgode.

Kadar zvezne blagajnice kaj zahtevajo druga od druge, treba je zahtevek s tožbo dvigniti pred razsodiščem, predno poteče leto dni po dospelosti, sicer bodi izključen.

§ 41. z. 30. marca 1888, dz. 33: Kake prepire, ki nastanejo med gospodarji in osebami od njih delo ima-

jočimi o izračunanju in zadržavanju prispevnih deležev (§ 36.), kateri prihajajo nanje, potem prepire, ki nastanejo med gospodarji in okrajnimi bolniškimi blagajnicami o dolžnosti, prispevke dajati, ali o kakem povračilu, dolžnem po § 32., razsoja v vseh slučajih nadzorno oblastvo.

Prepiri med zavarovanimi osebami in okrajnimi bolniškimi blagajnicami o podpori, ki jo kedo zahteva, spadajo pod izključljivo pristojnost razsodišča dotične blagajnice. Pravni leki (pomočki) ali tožbe proti izreku razsodišča se ne dopuščajo. Dolžnikovo pristojno sodišče ima oblast, izvršiti izrek razsodišča ali nagodbo skleneno pred razsodiščem.

Min. u. z dne 10. aprila 1889. l. dz. 47 nadrobno izvaja določila zgoraj pozvanega § 38. z. 28. dec. 1887.

§ 34.: Sodni dvor I. stopinje, v katerega okolišu ima razsodišče svoj sedež, skrbi za pisarniške opravke razsodišča.[1] . . .

§ 35. Nadzirati razsodišča nezgodnih zavarovalnic pristoja prezidentom višjih deželnih sodišč, v katerih okolišu ima dotično razsodišče svoj sedež . . .

Justično ministrstvo v uk. s. 210/4 javlja, da smejo okrajna sodišča v zapisnik sprejemati tožbe ter pripomoči pri sestavljanju drugih spisov v pripravljalnem postopanju proti delavskim zavarovalnicam zoper nezgode.

Pozvani zakoni o rudarskih skladnicah določajo v § 19. sestavo razsodišč, § 20. pa se glasi: V vseh prepirih, kateri nastanejo iz zavarovalnega razmerja med rudarskimi skladnicami istega okraja med seboj, in tako tudi med skladničarji ali preskrbovanci (provizionisti) na eni, in med skladnicami istega okraja na drugi strani, je pristojno samo in edino razsodišče. V razsojevanje prepirov, kateri nastanejo iz zavarovalnega razmerja med rudarskimi skladnicami v okolišu različnih okrožnorudniških uradov, in tako tudi med skladničarji ali preskrbovanci rudarske skladnice enega okrožnouradnega okraja in pa rudarske skladnice okrožnorudniškega urada drugega okraja, poklicano je razsodišče okrožnorudniškega urada v tistem okraju, v katerem ima tožena stranka svoje bivališče, oziroma sedež.

[1] § 224., š. 1 or. reg. Cu.

Rudniško glavarstvo ima sporno stvar odkazati kakemu sosednemu razsodišču kadar se izkaže, da so prisedniki razsodišča i njih namestniki prizadeti v stvari.

Pravna sredstva in tožbe proti razsodu razsodišča niso dopustna. V izvršitev razsodiškega razsoda ali pred razsodiščem sklenene nagodbe je pristojno redno sodišče dolžnikovo. Postopek pred razsodiščem se uredi ukazoma.

[4] Trgovinske in obrtne zbornice razsojajo na pogodbo udeležencev v sporih o trgovskih in obrtnih stvareh. Z. 29. jun. 1868, dz. 85.

O razsodiščih, po z. 14. avg. 1896, dz. 156, o napravi zadrug pri rudarstvu določa § 29. od. 4.: Razsodek, ki se je napravil s sodelovanjem osebe, proti kateri velja kak izločilni razlog, je ničen, ako se ničnost zglasi v osmih dneh pri okrožnem rudarskem uradu, in jo ta pripozna. Stvar se potem sme vnovič spraviti pred razsodišče. Proti razloki okrožnega rudarskega urada pristoja vsaki sporni stranki, izpodbijati jo, podavši tožbo pri rednem sodniku v roku osmih dni od dneva, katerega se ji je odločilo dostavilo. Stranka, nastopajoča pot pravde, mora v tem roku pri razsodišču izkazati, da je tožbo podala. S tem, da se izpodbija odločilo okrožnega rudarskega urada, se ne ovira začasna izvršitev razsodka...

§ 30. Razsodišče je za odločanje spredaj označenih prepirov pristojno samo tedaj, kadar se mu podado v dobi ali najkasneje v 30 dneh po razvezi mezdnega in delovnega razmerja in se toženi del spusti v razpravo pred razsodiščem. V vseh drugih primerih je take prepire odločati pred pristojnimi državnimi sodišči. Sporna stvar, o kateri se je že pričela razprava pred razsodiščem, se ne more več spraviti pred redno sodišče. Razsodišče more ob razsodbi glavne stvari tudi izreči, da mora stranka, ki izgubi, plačati tudi stroške postopanja.

§ 31.... Poravnave in razsodbe so izvršljive po upravnem potu. Proti razsodbam razsodišča niso pripuščeni nikakoršni pravni pomočki in nobene tožbe, izvzemši samo uveljavljanje ničnosti (§ 29., od. 4.).

Z. 28. aprila 1889, š. 64 o ustanovitvi in obratu javnih skladovnic (Lagerhäuser) določa v § 11.: Kadar se stranke podvržejo razsodišču, določenemu po pravilniku, postavljeno je to razsodišče, da odločuje prepire v skladovničnih opravilih.

Prizivi proti razsodbam tega razsodišča se ne dopuščajo.

Tožbe za neveljavnost razsodila je v nepreložnem roku osmih dni po vročitvi pismeno vlagati pri tistem rednem sodniku prve stopinje, kateri bi bil poklican razsojevati o stvari sami. Ako se začne tožba za neveljavnost razsoda, ne zabrani se s tem še njegovo izvršilo.

Obrtne zadruge imajo po noveli k obrtnemu redu 15. marca 1883, dz. 39, v §§ 114., 122., 123. in 124. določeno pravico k sestavi in delovanju razsodniškega obora. § 35., z. 27. nov. 1896, dz. 218 (z. o obrtnih sodiščih), gl. v dodatku k cp. — Glej § 599. cp.

Člen XIII. Neizpremenjeni ostanejo predpisi o borznih razsodiščih, ki se nahajajo v § 2., š. 7, in v § 6., odstavku 1. do 3., borznega zakona z dne 1. aprila 1875 l. (dz. 67).[1]

Poslednji odstavek § 6. v imenovanem zakonu izgubi veljavnost. Dalje izgube borzna razsodišča z državno potrjenimi pravili sebi priznano pravico, dovoljevati izvršitev (eksekucijo) svojih razsodov.[2]

[1] Pozv. z.: § 2. Za vsako borzo se mora na podlagi tega zakona sestaviti posebni ustav (statut), ki potrebuje odobrenja finančnega in trgovinskega ministra...

Ustav mora sosebno določati:

7. Način, kako se bodo poravnali in razsojali prepiri, ki se tičejo borznih opravil ali poslov (§ 12.).

§ 6. Ako je v ustavu postavljeno, da prepire iz borznih opravil razsoja razsodišče, tedaj mora ustav natanko določati:

1. Način, kako se sestavlja to sodišče. 2. Njegovo področje in kako se postopa pred njim. 3. Tanja uravnila o izvršilu razsodkov razsodišča znotri veljavnih zakonov.

V ustavu se lahko določi, da se prepiri iz kakega borznega opravila tedaj morajo pred razsodiščem dognati, kadar se stranke niso pismeno drugače dogovorile.

Vzklici proti razsodkom razsodišč, ki jih borzni ustav postavlja, niso dopuščeni.

[2] Gl. čl. II. ir.

Člen XIV. Poslovanje borznih razsodišč se sme raztegniti[1] v borznem ustavu v tem zmislu, da se podvržejo borznemu razsodišču tudi spori iz kupčij z blagom, sklenjenih zunaj borze, toda samo z nastopnimi pogoji:

1. Vsaka izmed spornih stranek mora biti ali organ javne uprave ali trgovinska družba ali pridobitna ali gospodarska zadruga ali član ali obiskovalec borze ali taka oseba, ki se peča po poklicu z narejanjem (produkcijo), trgovino ali predelavo tistih premičnih stvari, katere so predmet kupčije;

2. kupčija, ki je predmet spora pred razsodiščem, se mora nanašati na blago, s katerim se sme tržiti na dotičnih borzah;

3. obe stranki se morati pri sklepu ali pred uredbo kupčije s pismeno pogodbo na razsodnike podvreči izreku borznega razsodišča; vpisani trgovci in člani ali obiskovalci borze se podvržejo razsodišču že s tem, da sprejmejo brez očitanja sklepni (mešetarski) list,[2] kateri obsega določilo, da razsoja pravne spore iz dotične kupčije borzno razsodišče.[3]

Kadar pripada katera izmed stranek stanu kmetovalcev, tedaj mora razsodišče po predlogu ali pa uradoma zavrniti[4] podano tožbo kakor neprimerno za postopanje pred razsodiščem, če je kupčija z blagom, katera je predmet spora, v očitnem nerazmerju s kmetovanjem dotične stranke.

Čl. XIV. 1. Ako je uklon na razsodišče zakonit, se sme pravna stvar vpravdati pri rednem sodniku le tedaj, ako je razsodišče pristojnost odklonilo iz drugih razlogov. 7. avg. 1901, š. 11339, GH. 1902/6.

Borzni ustav sme določiti, da se v prvem odstavku, š. 1, in v predzadnjem odstavku obsežena omejila ne uporabljajo na inozemce. Tudi se sme ustanoviti v ustavu, da se podvržejo inozemci borznemu razsodišču že s tem, da sprejmejo brez očitanja sklepni list, kateri obsega določilo, da razsoja pravne spore iz dotične kupčije borzno razsodišče.

[1] § 12. borz. z.: Za borzna opravila je šteti tista opravila, katera se v javnem borznem prostoru o postavljenem borznem času (§ 3.) sklenejo o takih prevednih predmetih, kateri se na dotični borzi smejo prevajati in notovati.

[2] Slično § 88., od. 2. jn. — [3] Ničnostna pritožba, čl. XXIII., š. 1. — [4] Sicer ničnostna pritožba, čl. XXIII., š. 3. — Pristojnost rednih sodišč, čl. XXIV.

Člen XV. Za veljavno sestavo[1] vsakaterega borznega razsodišča je potrebno, da se vanjo privzame tajnik. To službo opravljajo uradniki borzne zbornice, ki so usposobljeni za opravljanje sodniške službe, nameščeni po borzni zbornici ter potrjeni po finančnem ministrstvu v sporazumu z ministrstvom za pravosodje.

Tajnik borznega razsodišča prevzema tožbe, daje strankam potrebne navode, nadzira vročevanje, oskrbuje potrebne zapise med razpravo, se udeležuje sklepanja razsodišča s posvetovalnim glasom in izdaje razsode razsodišča.[2]

[1] Čl. XXIII., š. 7.

Z. 4. jan. 1903, dz. 10, § 7.: Ako se postavi z ustavom kake borze za razsojevanje o sporih iz kupčij z blagom razsodišče, je za veljavno sestavo vsakega takega borznega razsodišča potrebno, da imajo vsi razsodniki državljanstvo v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru. Razsodnike mora pred nastopom službe zapriseči predsednik trgovinskega sodišča na sedežu borze.

Min. u. 12. febr. 1904, dz. 16: § 1. Na tržaško trgovinsko borzo se uporabljajo — oziraje se na posebne razmere tega trga — določila § 7., z. 4. jan. 1903 (dz. 10), z razliko, da zadošča za veljavno sestavo vsakega borznega razsodišča, če imajo vsaj tri petine razsodnikov državljanstvo v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru. Od borzi pripadajočih (izvoljenih) razsodnikov morajo tudi vsaj tri petine imeti državljanstvo v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru.

§ 2. Ta ukaz stopi takoj v moč.

Min. u. 26. marca 1903, dz. 71, daje natančneja določila o zaprisegi članov borznih razsodišč za razsojevanje o sporih iz kupčij z blagom.

[2] Čl. XXI., od. 1.

Člen XVI. Osebe, ki niso člani ali obiskovalci borze,[1] imajo pravico, jemati razsodnike, katere jim je imenovati, iz spiska oseb, ki ne spadajo k borzi. Ta spisek mora obsegati del skupnega števila razsodnikov, katerega je določiti v borznem ustavu.

Osebe, katere je vzprejeti v ta spisek, imenujejo trgovinske in obrtne zbornice, dovprašavši prej, ako treba, o tem obrtne zadruge, zemljedelske svete ali kmetijske družbe. Te osebe morajo imeti domovališče ali bivališče v kraju razsodišča.

Natančnejša določila o napravi in dopolnjevanju tega spiska, zlasti o združbah, katere je dovpraševati v namen njegove sestave, o sposobnosti oseb, katere je vzprejemati v spisek, in pa o dobi, dokle one poslujejo za razsodnike, je izdati ukazoma.[2]

Spisek je nabiti v prostoru razsodišča.

Borzni ustav mora potrebno določiti za primer, da se pravica, voliti razsodnike iz tega

spiska, ne izvršuje o pravem času ali da izvoljeni razsodniki ne pridejo k razpravi.

Ako mora biti razsodišče sestavljeno iz članov ali obiskovalcev borze in iz oseb, ki ne spadajo k borzi, in se razsodniki ne morejo zediniti o tem, kedo naj bo prvomestnik, mora predsednik zbora razsodnikov imenovati tega prvomestnika po vrsti spornih primerov premenjema izmed števila k borzi pripadajočih razsodnikov ali izmed razsodnikov, vzprejetih v spisek.

[1] § 2., š. 2 borz. z. — [2] Min. u. 11. febr. 1896, dz. 280, o nastavi razsodnikov ne pripadajočih borzi za borzno razsodišče.

Min. u. za tržaško borzno razsodišče pri čl. XV., op. 1. — Min. u. za razsodišče borze za plodove in pridelke v Črnovcih 1. febr. 1905, dz. 16.

Člen XVII. Postopanje pred razsodišči ureja borzni ustav.[1] Nanj se ne uporabljajo §§ 587. do 599. cp.; vendar je pravilom jemati v podstavo nastopne predpise.

[1] § 2. borz. z.

Člen XVIII. Borzni ustav mora obsegati taka določila o vročevanju, katera zagotavljajo njega zanesljivo oskrbo.[1] Prav tako mora ustav določiti vzroke, iz katerih smejo stranke odklanjati člane razsodišča.[2] Ustav mora obsegati predpise o zapisovanju poravnav.[3]

[1] Čl. XXIII., š. 4. — [2] Čl. XXIII., š. 6. — [3] Čl. XXI., od. 2. — Glej tudi čl. XXVI., od. 2.

Člen XIX. Razprave razsodišča so javne. Zastran izključbe javnosti veljajo predpisi civilnega pravdnega reda (§§ 172. in 173.).

Ako se javnost izključi, ima vsaka izmed stranek pravico, določeno v § 174. cp.

Prvomestnik razsodišča izvršuje sejno policijo v obsegu §§ 197. in 198. cp.[1]

[1] Ne tudi §§ 199. in 200 cp.

Člen XX. Stranke imajo pravico, da se pri razpravi dado zastopati. Kot zastopnike stranek pred razsodiščem je pripuščati osebe, vzprejete v spisek po členu XVI., dalje odvetnike, javne družabnike, prokuriste, trgovinske pomočnike in druge nameščence stranek, tudi člane ali obiskovalce borze in sodno postavljene skrbnike ali razpravljalce.

Člen XXI. Prvomestnik razsodišča in tajnik skrbita za to, da se razsod prav izda. Izdatek mora obsegati imena vseh razsodnikov, ki so se udeležili razprave. Podpisati ga morata prvomestnik in tajnik.

Pred razsodiščem sklenjene poravnave so veljavne samo tedaj, kadar jih podpišeta obe stranki.

Člen XXII. Razsodišče sme zasliševati stranke, priče in izvedence, pa brez prisege. Ako je treba zaslišati stranko pod prisego ali pa v prisego vzeti pričo ali izvedenca ali ako se stranka, priča ali izvedenec brani zaslišbe, je zaprositi tisto okrajno sodišče, v katerega okolišu stanuje ali prebiva oseba, ki jo je zaslišati ali v prisego vzeti, da to opravi.[1]

Taka prošnja se sme staviti tudi tedaj, kadar je opraviti vzprejem dokazov zunaj kraja, kjer ima sedež razsodišče.

[1] Čl. XIII. jn.

Člen XXIII. Razsod borznega razsodišča je dopuščeno izpodbijati s pritožbo zavoljo ničnosti:

1. Ako je pogodba na razsodnike neveljavna; pogodba na razsodnike je neveljavna zlasti tedaj, kadar jo je sklenil pritožnik z ozirom na domenek članov podjetniške zveze (kartela), vsled katerega je tvarine, orodje in druge pripomočke, ki so mu potrebni za njegovo obrtno produkcijo, prodajati v tozemskem prometu samo s tem pogojem, da se kupec glede sporov, izvirajočih iz dotične kupčije, podvrže borznemu razsodišču; pravici, opirati se na to neveljavnost, se ni moči veljavno odpovedati pred pričetkom razprave pred razsodiščem;

2. ako se je razsodišče po nepravem izreklo za pristojno ali nepristojno;

3. ako razsodišče ni zavrnilo tožbe po predpisu člena XIV., predzadnjega odstavka;

4. ako se tožba ni vročila po pravilih ali ako ni stranki vsled ravnanja proti pravilom več mogoče, razpravljati pred sodiščem;[1]

5. ako je razpravljala oseba, ki ni bila za to zakonito zmožna[2] ali upravičena;[3]

6. ako se je udeležil razprave po pravilih odklonjen sodnik;[4]

7. ako razsodišče ni bilo redno sestavljeno;

8. ako se je neopravičeno izključila javnost.[5]

Pritožbo zavoljo ničnosti je pri zbornem sodišču prve stopinje (trgovinsko sodišče), v katerega okolišu ima sedež razsodišče, podati v štirinajstih dneh po vročbi razsodiškega razsoda.[6] Zborno sodišče razsodi s sklepom, za-

slišavši stranke in, ako treba, prvomestnika in tajnika razsodišča.

S tem, da se poda pritožba zavoljo ničnosti zoper razsodiški razsod, se ne zavira njega izvršitev. Ako pa je stranka, ki je zmagala, zavarovana z opravo izvršilnega dejanja ali drugači, ali ako se, če je bila v razsodiškem razsodu naložena dajatev v denarjih, položi dotični denarni znesek pri sodišču, je izvršbo po predlogu odložiti do pravnomočne razsodbe o pritožbi zavoljo ničnosti.

[1] Prim. 477, š. 4 cp. — [2] 1, 2, 3 cp. — [3] 6, 37 cp. — [4] Čl. XV., XVI. — [5] Čl. XIX., 172, 173 cp. — [6] Rekurz 514 cp.

Člen XXIV. Ako se je razsodišče pravnomočno izreklo za nepristojno, ali ako je tožbo po členu XIV., predposlednjem odstavku, pravnomočno zavrnilo, ne sme redno sodišče odkloniti razprave in odločbe o tej pravni stvari.[1]

[1] 46 jn.

Člen XXV. Kadar nasprotuje razsod razsodišča neogibnim pravnim predpisom,[1] dalje kadar razsodišče v sporih, ki ne izvirajo iz borznih opravil (§ 12., zakona z dne 1. aprila 1875. l. [dz. 67]), o vgovoru, da je v tožbi navedeni zahtevi v podstavo diferenčno opravilo, katero je presojati za igro ali stavo, sploh ni sodilo ali pa je sodilo krivo, tedaj se sme razsod razsodišča izpodbijati kakor neveljaven s tožbo pred rednim sodnikom ter nazaj terjati, kar se je dalo vsled tega razsoda.

Tako tožbo je v tridesetih dneh po vročbi razsodiškega razsoda podati pri tistem zbornem

sodišču prve stopinje (trgovinskem sodišču), v katerega okolišu ima sedež razsodišče.[2] S podano tožbo se ne zavira izvršitev razsodiškega razsoda, vendar se določilo člena XXIII., od. 3., uporablja tudi tukaj.

[1] Prim. 595, š. 6 cp. — [2] Po § 226., od. 1. or., vpisati v reg. *C.*

Člen XXVI. V vseh stvareh, ki se tičejo borznega razsodišča, se je borznemu vodstvu obračati do finančnega ministrstva, katero odločuje v porazumu z ministrstvom za pravosodje in z ministrstvom za trgovino, in, ako nanese stvar, tudi v porazumu z ministrstvom za poljedelstvo.

Pravosodno ministrstvo sme vsak čas po odposlancu ovedeti pravosodje razsodišča, pogledati v spise ter se prepričati, ali je poslovanje v redu. V ta namen je vzprejeti v ustav tudi določilo, da morajo borzna razsodišča vsako leto predlagati pravosodnemu ministrstvu natančne statistične izkaze o svojem poslovanju.

Z zgoranjimi določili se sicer ne izpreminjajo zakoniti predpisi[1] o državnem nadzoru nad borzami.

[1] § 4. borz. z.

Člen XXVII. Sedaj veljajoče borzne ustave je, v kolikor se tičejo razsodišč, izpremeniti po zmislu zgoranjih določil ter v treh mesecih po razglasitvi tega zakona predložiti v odobritev.[1]

Določila o razsodiščih v novih borznih ustavih potrebujejo odobrila ministrstev, označenih v členu XXVI., odstavku 1.

[1] U. prav. ministrstva 14. febr. 1896, dz. 29, o pravnih stvareh, spadajočih k pristojnosti

borznih razsodišč. — I. Delovanje borznih razsodišč je mnogotero in zlasti glede vročevalnega in dokazovalnega postopanja navezano na podeljevanje pravne pomoči po državnih sodiščih. Ta so dolžna, dajati tako pravno pomoč tedaj, kadar je zaprosilo dopustno po državno potrjenih pravilih dotičnega borznega razsodišča in je zaprošeno sodišče pristojno za zahtevano uradno dejanje. V kolikor ne oznamenjajo pravila sama tistega sodišča, katero mora borzno razsodišče prositi za pravno pomoč, je pristojnost za njeno podelitev, dokler ne zadobi moči novi pravilnik sodne pristojnosti, presojati po sedaj veljajočih predpisih. Potemtakem je zunaj ožega okoliša zbornega sodišča zahtevati pravno pomoč praviloma od tistega okrajnega sodišča, v katerega okolišu je opraviti uradno dejanje. Tozemskemu sodišču predloženo zaprosilo, da naj izposluje k postopanju razsodišča spadajoče vročbe, vzprejema dokazov ali druga pravdna dejanja v inozemstvu ali po posredovanju inozemskega sodnega oblastva, je šteti za zaprosilo pravne pomoči.

II. V kolikor je po pravilih borznih razsodišč opraviti vročbe po sodišču, morajo sodišča ukazati vročbo kar najhitreje, paziti pri njenem opravljanju na predpise, ki veljajo za vročbo sodnih rešil enake vrste, in po opravljeni vročbi nemudoma poslati borznemu razsodišču v zavitku brez dopisa prejemno potrdilo (§ 215. sodnega poučila 3. maja 1853, dz. 81).

Tudi glede vročeb v inozemstvu, za katerih posredovanje se zaprosi sodišče, je ravnati tako, kakor da bi šlo za vročbo sodnega spisa, in vselej se je ozirati na posebno nujnost takih stvari razsodišč.

Z vročbo provzročene stroške mora borzno razsodišče povrniti zaprošenemu sodišču; naznaniti jih je, ako mogoče, kadar se vrača prejemno potrdilo.

III. Tudi zaprosilu za vzprejem dokazov je ustreči kar najhitreje, in če treba, odstopiti zaprosilo krajno pristojnemu sodišču. Kadar se zahteva zaslišba kake osebe pod prisego, tedaj je pri vzprejemu dokazov, dokler ne zadobi moči novi civilni pravdni red, uporabljati zmisloma predpise malotnega postopanja o zasliševanju strank kot prič (§§ 60. nadd.).

Po pravilih posameznih borznih razsodišč sme razsodišče, če se mu to zdi potrebno za pojasnitev spornih dejanstev, odposlati k sodnemu vzprejemu dokazov razsodiškega tajnika ali njegovega namestnika. Kadar se priobči tak sklep sodišču, mora to o pravem času dati narok za vzprejem dokazov na znanje kakor strankam, tako tudi tajniku borznega razsodišča.

Tajnik ali njegov namestnik smeta pri vzprejemu dokazov strankam, pričam ali izvedencem po sodniku staviti ali ž njegovo pritrditvijo sama staviti taka prašanja, ki jih štejeta za primerna v pojasnitev ali dopolnitev povedbe in pa v pojasnitev spornega razmerja ali razmer, katere so bistvene za dokazno moč povedeb. Prašanja, katera se zde sodniku neprimerna, mora on zavrniti.

O vzprejemu dokazov narejeni zapisnik je napotiti na borzno razsodišče z naznanilom nabranih stroškov; te mora borzno razsodišče povrniti zaprošenemu sodišču.

Kadar se zaprosi posredovanje za vzprejem dokazov v inozemstvu, tedaj je to, kar je potrebno, da se uvede vzprejem dokazov, odrediti po meri posebnih predpisov, izdanih za posamezne države.

IV. in V., prvi od., sta brez pomena, odkar je v moči cp. Od. 2. Odločilo, s katerim se na prvi ali viši stopinji ugodi pritožbi zavoljo ničnosti, ali pa izpodbijalni tožbi, mora z razlogi vred zborno sodišče prve stopinje priobčiti dotičnemu borznemu razsodišču.

VI. Po členu XXIII., odstavku 3. in po členu XXV., odstavku 2. uvodnega zakona k civilnemu pravdnemu redu po okolnostih dopustna odložba izvršbe obstoji vselej v tem, da se ustavi nadaljevanje že uvedenih izvršilnih naredeb, pri čemer pa ostanejo v moči do tedaj pridobljene zastavne pravice. Ako se je že dovolila izvršilna dražba, je ustaviti njeno opravo; po opravljeni dražbi pak in pa po opravljeni, če tudi ne pravnomočni izvršilni prisodbi se ne sme več odložiti izvršbe.

Dovoliti odložbo izvršbe, je pristojno tisto sodišče, katero je dovolilo izvršbo samo. Dotični sklep se sme izpodbijati z rekurzom.

V. Z 10. dnevom februarja 1896. l. so izgubila borzna razsodišča oblast, dovoljevati izvršbo svojih razsodov. Zato se morajo poslej stranke, ne glede na to,

ali se je razsod borznega razsodišča sklenil ob veljavi novih ali prejšnjih pravil, obračati za dovolitev izvršbe na podstavi takih razsodov do rednih sodišč.

Dokler se ne ukaže nič drugega, bo, če ni drugih določil, za dovolitev pristojno tisto sodišče — v krajih, kjer je zborno sodišče, po višini zahteve zborno sodišče, ali pa za mesto delegovano okrajno sodišče, sicer pa okrajno sodišče — pri katerem ima obsojena stranka občo podsodnost v spornih stvareh.

Kadar ni obča podsodnost določena pri tozemskem sodišču, tedaj je za izvršbo zaprositi tisto okrajno sodišče, v katerega okolišu ima sedež borzno razsodišče.

Prošnji za izvršbo mora biti priložen izdatek razsoda s potrdilom, da je ta postal izvršljiv. To potrdilo mora po pravilih podpisati tajnik borznega razsodišča ter mu pritisniti razsodiški pečat.

V ostalem je na take izvršbe uporabljati predpise, ki sedaj veljajo za izvršilno postopanje. —

O postavljanju razsodiških razsodnikov, ki ne pripadajo k borzi gl. op. 2 pri XVI.

Člen XXVIII. V dosedanjem obsegu ostane v veljavnosti zakon z dne 27. aprila 1873. l. (dz. 67) o opominjalnem postopanju, toda s temi premembami:

1. Za izdajanje pogojnega plačilnega povelja so pristojna tudi okrajna sodišča za trgovinske in pomorske stvari. [2]

2. O vročevanju pogojnega plačilnega povelja dolžniku (§ 7., odstavek 2., zakona z dne 27. aprila 1873. l. [dz. 67]), veljajo v civilnem pravdnem redu za vročevanje tožeb izdani predpisi. [3]

3. Rok prošnji za podstavitev v prejšnji stan,[4] ker se je zamudil upor (§ 14. navedenega zakona), se podaljšuje na 14 dni.

4. Določilo § 20. navedenega zakona o pristojnosti malotnih sodišč za trgovinske stvari se razveljavlja. [5]

[1] Vpisnik za opominjalne stvari (M) § 229. or. — [2] §§ 2., od. 2., 52. jn. — [3] 106, 107 cp. — [4] 146—154 cp. — [5] 56, od. 4. in 59, od. 3. su.; 194, od. 4. 195 in 229 or. Čl. XIV. jn. — Ferijalna stvar 223 cp.

Z. od 27. apr. 1873, dz. 67, o opominjalnem postopku,

veljaven za vse v drž. zboru zastopane kraljevine in dežele, razun kralj. Galicije in Vladimirije z vojv. Osvetinsko in Zatorsko in z vel. vojv. Krakovsko vred, vojv. Bukovinske in kralj. Dalmatinske.

§ 1. Da poterja denarje ali druge nadomestne stvari, ki mu jih je kdo dolžan, sme upnik (verovnik, kreditor) tedaj poprijeti se opominjalnega postopka ter zahtevati, da se osebnemu dolžniku izda uvetno (pogojno) plačilno povelje, kadar terjani znesek ali vrednost zahtevane stvari, — ne prištevaje obresti in stranskih pristojbin —, ne presega 200 gld. avstr. veljave.

Take terjatve, za katere se sploh ni moči oglasiti pri sodiščih ali ne še tisti čas, in tako tudi terjatve z menic (vekslov) niso za opominjalni postopek.

§ 2. Oblast, izdajati uvetno plačilno povelje, imajo samo in edino okrajna sodišča, oziroma mestno-delegirana okrajna sodišča. (Sedaj čl. XXVIII., š. 1 cp.)

Pristojno pa je tisto okrajno sodišče, v okolišu katerega ima dolžnik svoje redno stanovališče.

§ 3. Zoper osebe, za katere se ne ve kje prebivajo, ali katerim bi bilo vročilo dati zunaj okoliša tistega zbornega sodišča, v katerem ima svoj sedež okrajno sodišče pristojno za izdavo plačilnega povelja, in tako tudi zoper tiste osebe, katere so pod sodno oblastjo vrhovnega dvornega maršalstva, ne more se izdati uvetno plačilno povelje. (Čl. III. jn.)

§ 4. Prošnja za izdavo uvetnega plačilnega povelja lahko se ustno opravi ali pismeno poda.

V taki prošnji naj upnik: 1. Pove svoje in dolžnikovo ime, stan ali obrt in stanovališče; 2. naznani znesek svoje terjatve in njeno pravno podlogo ali osnovo in kadar je terjatev iz več postavkov, znesek in pravno podlogo vsakega posameznega postavka.

Kadar ne ide za denar, temuč za druge nadomestne reči, mora upnik v prošnji povedati, koliki znesek bi bil voljan vzeti namesto njih.

Zaradi več terjatev enega upnika proti enemu in istemu dolžniku, če one tudi niso med sabo v dejanski ali pravni zvezi, sme se vendar v eni prošnji zahtevati izdava plačilnega povelja, samo da te terjatve vse skup ne prestopajo zneska v § 1. povedanega.

§ 5. Prošnja naj se reši ter ni treba zaslišavati dolžnika.

A prošnjo je zavrniti, ako ni po določilih §§ 1. do 4., ali kadar je iz prositeljevih besed razvidno, da tista terjatev sploh ali za zdaj ne velja, ali da mora za uvet, da ona obvelja, še terjalec sam poprej nekaj storiti ali dati.

Proti izdanemu plačilnemu povelju ni pravnega leka, a proti odreki je dopuščen utečaj (rekurs) v osmih dnevih.

§ 6. Plačilno povelje (plačilni nalog) mora v sebi obsegati:

1. Nadpis: plačilno povelje; 2. naznambe ali povedbe v § 4., pod številko 1. in 2., naštete; 3. nalog dolžniku, da mora v štirnajstih dnevih po vročenem plačilnem povelju — ako se hoče umakniti izvršilu (eksekuciji) — terjatev z zahtevanimi obrestmi vred opraviti in za troške plačilnega povelja, ako se je v prošnji zahtevalo njih povračilo, plačati toliko, kolikor sodnik določi, ali pa da mora zoper plačilno povelje vzdigniti upor; 4. pristavljeno opomnjo, da se plačilno povelje ne more drugače razkrepiti razun ako se vzdigne upor.

Kadar se je prosilo plačilno povelje za več terjatev, katere so nastavljene ali cenjene v posebnih denarnih zneskih, je v plačilnem povelju opravitev vsake teh terjatev posebej naložiti.

Kadar se ne terjajo denarji, ampak druge nadomestne stvari, naj se dolžniku v plačilnem povelju da na voljo, namesto zahtevanih stvari plačati toliko v denarjih, kolikor je v prošnji povedano.

§ 7. Plačilno povelje je dolžniku, in kadar velja več dolžnikom, vsakemu izmed njih v svoje roke in pa upniku vročiti.

Po pošti ga dolžniku vročevati ni dopuščeno. (Sedaj pač po čl. XXVIII., š. 2.[1]

§ 8. Za upor je dovolj, da dolžnik pri sodišču ustno ali pismeno izreče, da se proti plačilnemu povelju upira. Zakaj se upira, ne potrebuje povedati.[2]

§ 9. Ako je dolžnik o pravem času vzdignil upor, izgubi plačilno povelje svojo moč. To velja tudi tedaj, kadar se dolžnik upira samo enemu delu terjatve, ali če zoper plačilno povelje, katero je zoper več dolžnikov zaradi ene in iste terjatve izdano, vzdigne upor samo en dolžnik.

Kadar pa je bilo s plačilnim poveljem posebej naloženo plačilo več, v posebnih denarnih zneskih napisanih terjatev, in če se je upor izrečno vzdignil samo proti eni ali drugi izmed teh terjatev, tedaj ostane plačilno povelje veljavno za ostale terjatve in za naložene troške.

§ 10. O uporu za časa vzdignenem je dati oznanilo upniku in dolžniku.[3]

Prepozno vzdignen upor je zavrniti napominjaje na to, da je rok že iztekel; v tem slučaju ni treba upniku nič na znanje dati.

§ 11. Troške za izdavo uvetnega plačilnega povelja, ako se je proti njemu vzdignil upor v pravem času, nosi upnik, ter je njemu tudi, — če dolžnik tako zahteva, — naložiti, da za troške upora povrne toliko, kolikor sodnik določi.

Ako se vsled upora napne tožba, tedaj je o zahtevanih troških opominjalnega postopka izreči sodbo kakor o nekoličini (delu) pravdnih troškov.

§ 12. Proti odlokom, s katerimi se upor zavrača ali upniku povračilo troškov od upora nalaga, dopuščen je utečaj v osmih dnevih.

§ 13. Prošnja za izdavo plačilnega povelja ima glede tega, kedaj je kaka pravda začela teči pred sodiščem, in z ozirom na pretrg zastarelosti tisto moč, kakoršno ima tožba; ali za pristojnost sodišča v protitožbi in v zvezanih med sabo pravdah ta prošnja nima nikake moči.

Kadar plačilno povelje po vzdignenem uporu svojo moč izgubi, šteje se, da je zastarelost bila ovirana dotle, dokler se ni vzdignil upor.

§ 14. Za povratek na poprejšnji stan zaradi nezadolžene zamude roka za upor je prositi v osmih dnevih po tem, ko je dolžnik zvedel za zamudo ter je zadržek minil. Ako se mu to dovoli ter bode postavljen na poprejšnji stan, tedaj velja to za upor ter ni treba vnovič vzdigavati upora. (Sedaj čl. XXVIII., š. 3.)

Kadar je dolžnik prosil za povratek na poprejšnji stan, ne more proti njemu ta čas, dokler se mu prošnja ne odbije, izvršilo (eksekucija) iti dalje nego samo do zavarovanja.

§ 15. Ako dolžnik ni niti plačal niti v pravem času upora vzdignil, naj se upniku na njegovo zaprosbo dovoli izvršilo na podlagi plačilnega povelja.

Kadar se je plačilno povelje dalo za terjatve, ki se ne tičejo denarja, ampak drugih nadomestnih stvari, ter se izvršilo napne za te stvari, lahko se dolžnik vsak čas iznebi izvršila s tem, da plača s postranskimi pristojbinami vred toliko v denarjih, kolikor je povedano v plačilnem povelju.

§ 16. Ako upnik ta čas, predno izteče šest mesecev po tem, ko se je plačilno povelje v roke dalo, ne zaprosi izvršila proti njemu, tedaj izgubi plačilno povelje glede tega dolžnika svojo moč, brez škode za pretrg zastarelosti po § 13., odstavku 1.

§ 17. Pismene vloge za izdavo plačilnega povelja in za vzdignjenje upora je v enem primerku ali spisu podajati in pri sodišču hraniti.

Plačilna povelja in izdatki potrebni, da se upniku in dolžniku naznani upor, naj se uradoma pišejo; v ta namen donašati rubrik ni potreba.

Prepisek zapisnikov, narejenih o prošnji za izdavo plačilnega povelja ali o vzdignenem uporu, se ne daje nasprotniku.

Ako kdo drug v imenu dolžnikovem upor vzdiguje, nima dolžnosti, za to delo izkazati pooblastila. Ali sodno rešilo naj se tedaj, kadar se ni doneslo pooblastilo, samemu pooblastilcu vročuje.

§ 18. V opominjalnem postopku in kar se tiče izvršila na podlagi plačilnega povelja, veljajo, kolikor in kjer ta zakon ne ukazuje drugače, določila zakona o sumarni pravdi. (Sedaj čl. II.)

S tem, da se je reč upotila na opominjalni postopek, ne izpreminja se nikakor sodna pristojnost ali oblastnost za tožbo, katera bi se pozneje pognala.

§ 19. Upnik tudi v tožbi za svojo terjatev podani lahko prosi, da se izda plačilno povelje, kadar je eno in isto sodišče pristojno za tožbo in za izdajanje plačilnega povelja.

V tem slučaju naj sodišče izda plačilno povelje z odlokom na tožbo in s tem pristavkom, da, če se vzdigne upor, pojde postopek v tožbi dalje. Prepis tožbe, ki ga mora tožnik podati, naj se hrani.

Kadar toženec vzdigne upor proti plačilnemu povelju, naj sodišče za razpravo o tožbi postavi dan (ročišče) po postopku, kateri se tisti stvari postavno prilega, ter naj obe stranki k njej povabi v rešilu na upor.

Ako sodišče najde, da se plačilno povelje ne more zahtevati, naj to zahtevo zavrne ter naj razpiše precej na tožbo dan (ročišče) za postavni postopek.

V slučajih tega paragrafa ravna se po podani tožbi čas, kedaj je začela pravda pred sodiščem teči in kdaj je zastarelost pretrgana.

§ 20. V tistih mestih, v katerih je posebno malotno sodišče za trgovinske reči,[4] sme se s tožbo pred tem sodiščem napeto združiti tudi prošnja za izdavo plačilnega povelja. O tem naj malotno sodišče dela, kakor določuje § 19.

§ 21. Ta zakon pride v moč dne 1. meseca okt. 1873. Izvršiti ga naroča se ministru pravosodja.

[1] O potrdilu vročbe pri plač. poveljih u. 12. dec. 1899, š. 51 in 52 uk.

[2] § 319. or. pri § 79. cp. — [3] *F.* 110 (89).

[4] Čl. XXI. jn.

---

§ 6. Rekurz zaradi prenizko odmerjenih troškov. — 18. marca 1884, š. 3008, Zb. 9938.

§ 8. S nepravokrepnim plačilnim poveljem ni moč doseči zemljiškoknjižne predznambe. 29. marca 1876, š. 3890, Zb. 6081.

§ 16. Plač. povelje izgubi svojo moč tudi, ako se upnik v šestmesečnem roku ne prijavi za izvršitev dovoljene izvršbe. 9. aprila 1902, š. 4782; Prč. 1902, 19. avg. 1881, š. 9084, 8477.

Ako se je pravočasno zahtevana izvršba ustavila, sme se vsak čas zaprositi nje obnova. 23. aprila 1901, š. 5174. JBl. 32; 3. aprila 1901, š. 4731, uzb. 402 (8. marca 1887, š. 2506, Zb. 11494).

§ 19. Ako sodišče ni pristojno za tožbo in ob enem za zahtevek v izdanje plač. povelja, tedaj je zavrniti predlog za plačilno povelje i tožbo. 8. febr. 1876, š. 1383, Zb. 6020.

Člen XXIX. Za tozemstvo po zmislu civilnega pravdnega reda velja ozemlje kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru. Osebe, katere nimajo v tem ozemlju državljanstva, je glede na predpise civilnega pravdnega reda šteti za inozemce.

Ogrski državljani, kateri pripadajo k stalni vojski ali vojnemu pomorstvu (vojni marini) ali so nameščeni pri oblastvih skupnih stvari ter nastopajo pri tozemskih sodiščih kakor tožniki, so oproščeni dolžnosti, dajati varščino za pravdne stroške.[1]

[1] 57 cp.

Člen XXX. V kolikor se sklicuje civilni pravdni red na določila državljanskega prava, se s tem ne razumevajo samo predpisi občega državljanskega zakonika, ampak tudi predpisi trgovinskega prava in meničnega reda in pa v drugih zakonih obsežena pravila zasebnega prava.

Člen XXXI. Stranki, katera, se hoče poslužiti jamstva, iz državljanskega prava izvirajočo dolžnost, zahtevati namestovanje,[1] je šteti za dolžnost, naznaniti začeto pravdo.[2] Na opust te naznanitve so navezani pravni nasledki, ki so po državljanskem pravu združeni z opuščeno zahtevo namestovanja.

[1] § 931. odz.

[2] Jus. k čl. XXXI. cp. Naznanitev spora (§ 21. cp.) nadomešča zahtevek namestovanja.

Člen XXXII. Določila civilnega pravdnega reda o odvetnikih[1] in njih namestnikih je zmisloma uporabljati tudi na finančne prokurature.

[1] 49, od 1., 83, 86, 112, 113, 174, 179, 200, 212, od. 3., 220, 265, 440, od. 3., 5. cp.

Člen XXXIII. Za ubogo stranko po § 64., š. 3 cp., postavljeni odvetnik[1] sme, ako se mu naročeno iskanje ali branjenje pravice pokaže nagajivo ali pa tako, da se ni nadejati uspeha, prositi pri pravdnem sodišču prve stopinje, da naj ga oprosti zastopanja take stranke. Sodišče odloči o tem, zaslišavši ubogo stranko, s sklepom. Uboga stranka sme podati zoper ta sklep rekurz tudi pri zbornih sodiščih ustno na zapisnik.[2]

V kolikor ukazuje v dotični pravni stvari zakon zastopanje po odvetnikih, neha s tem, da se pravnomočno dovoli oprostilo, tudi dodeljena pravica ubogih.[3]

[1] Jm. k. čl. XXXIII. cp. Uradni zastopnik, postavljen ubogi stranki v brezplačno branjenje njenih pravic pri ustni razpravi ali v sestavo in prepodajo vzklicnih spisov (§ 64., š. 4 cp. in 90 su.), ni upravičen zahtevati, naj se ga oprosti zastopanja, ker se mu naročeno iskanje ali branjenje pravice kaže nagajivo ali brezvspešno.

[2] 522 cp. — [3] 68 cp.

Člen XXXIV. Ukazoma je določiti hranščine in hodnine in pa vročnine, kakor tudi urediti ravnanje ob njih predpisovanju in pobiranju; dokler se ne izdado novi predpisi, ostanejo v veljavnosti sedanja določila o tem.[1]

[1] 369 — 371 or.

Ukaz prav. min. v porazumu s fin. min. 30. marca 1905, dz. 54, o hranščinah in potninah sodnih organov.

§ 1. Slugam sodišč gre za uradna dejanja, ki jih opravljajo kakor izvrševalni organi, kakor sodni odposlanci ali v spremstvu kakega uradnika na komisiji zunaj

---

Čl. XXXIII. 1. Proti prizivnosodnemu potrdilu oprostitve ni več rekurza. — 30. maja 1899, š. 8375, Zb. 628.

uradnega poslopja, hranščina in potnina po meri v nastopnih paragrafih obseženih določil.

Ako sodni odposlanec v državljanskih stvareh zgolj kaj vroči, ne velja to za uradno dejanje v zmislu odstavka 1.

Samostalne oprave izvrševalnih organov po § 386. opravilnega reda za sodišča prve in druge stopnje ne dajejo pravice do posebne pristojbine, izvzemši poprej opravljeno cenitev premičnih reči, ki se bodo dražbale (§ 386., š. 7 or.. § 275 ir.), temveč so samo sestavina uradnega dejanja, po odstavku 1. zavezanega pristojbini.

§. 2. Hranščina pristoja: 1. v znesku 2 K za opravo kake dražbe, uvedbo prisilnega upravnika, izročitev kake nepremičnine združitelju in prisilno odpravo (izpraznitev) kake nepremične reči; 2. v znesku 50 h za vsako drugo izvršitveno dejanje, da se izterja kaka terjatev ne čez 50 K; 3. v znesku 1 K za vsa druga uradna dejanja v § 1. označene vrste.

Sluga, ki se porabi za oklicevalca, ima pravico do hranščine samo tedaj, kadar kakega uradnika, odposlanega izven uradnega poslopja, da opravi kako prodajo po dražbi, spremlja v ta namen.

Višina hranščine za sprejem izjave dolžnikovega dolžnika (§ 301. ir.) se ravna, ako je višina zarubljene terjatve manjša nego terjatev, za koje izterjavo se postopa z izvršbo, po prvi, drugače po višini zadnje terjatve.

Ako zadeva izvršilno dejanje izterjavo kakega zneska v § 104 or. oznamenjenih zneskov, je za višino hranščine merodajen znesek, ki naj se izterja.

§ 3. Ako se je izvrševalni organ že napotil na kraj, kjer bi bilo treba opraviti kako uradno dejanje v § 2., od 1., š. 1 do 3, označenih uradnih dejanj, pa izvršitev izostane, ker ni zarubnih predmetov, ker je terjatev plačana, ker se zavezanec ne more najti ali sicer iz kateregakoli razloga, mu gre hranščina v polovični višini v § 2. imenovanih zneskov.

Ako se zarubijo telesne stvari, ki so bile zarubljene že v korist kakemu drugemu npniku, zgolj z zaznambo na prejšnjem rubežnem zapisniku brez vnovičnih poizvedeb na licu mesta (§ 257., od. 2. ir.), nima sluga pravice do pristojbin.

§ 4. Ako pristojbini zavezano uradno dejanje — ne računeč pota tja in nazaj — zahteva več nego en celi dan, pristoja hranščina za nadaljevanje uradnega dejanja kak naslednji dan iznova.

§ 5. Če opravi sluga kako izvršilno dejanje s privolilom sodnega predstojnika (§ 30. ir.) ponoči (§ 45. or.) ali more kako izven ponočnega časa začeto uradno dejanje v § 1. označene vrste dokončati šele ponoči, mu gre, če nima po § 7. pravice do prenočnine, hranščina v znesku, zvišanem za petdeset odstotkov (doklada k hranščini).

§ 6. Izvršilna dejanja, ki se opravijo, izvršuje isti nalog zoper istega zavezanca v različnih prostorih, pa na istem kraju, veljajo za eno hranščini zavezano uradno dejanje. Isto velja tudi v primeru, ako se kako izvršilno dejanje opravi zoper več zavezancev, ki žive ali v skupnem gospodarstvu ali sicer v kaki skupnosti, in ako zadene izvršilno dejanje njim skupno imovino.

§ 7. Če je sluga primoran, da opravi kako uradno dejanje, kakor je označeno v § 1., od. 1., ali za to, ker se je z ozirom na prihranek časa in stroškov združilo več takih uradnih dejanj, z doma ostati čez noč, mu gre za vsako prenočevanje prenočnina 2 K.

V drugem primeru je prenočnino po enakih delih razdeliti na združena hranščini zavezana uradna dejanja, razen ako bi se bilo prenočilo očividno samo zato, ker se je čas porabil za eno ali posamezna teh uradnih dejanj.

§ 8. Če mora sluga, da pride na kraj uradnega dejanja, prehoditi več kakor 7·6 *km* pota naravnost tja in nazaj, mu gre potnina, ki znaša za pot čez 7·6 *km* do 10 *km* 30 h, za vsak nadaljni kilometer 10 h več.

Ako se pokažejo pri razdaljah čez 10 *km* desetinke kilometra, se računijo ob preračunu potnine ulomki, ki presegajo pet desetink, za cele kilometre, manjši ulomki pa ne pridejo v poštev.

Ako je sluga dolžen rabiti vozilo za množice, mu gre, ako voznina presega višino potnine, ki mu gre po odstavku 1., namesto potnine povračilo voznine za najnižji razred vozila.

Ako se opravi na kakem službenem potu več uradnih dejanj, se razdeli potnina po enakih delih na

posamezna uradna dejanja, vendar pristojbine, ki pridejo po tem na posamezna uradna dejanja, ne smejo biti više, nego bi bile brez take združitve.

§ 9. Če sodni organi (sluge ali vročevalni sli) opravijo vročitve ali druga uradna dejanja v kazenskih stvareh zunaj uradnega kraja, pristoja za vsako hojo brez ozira na število opravljenih uradnih dejanj ali vročitev 60 h potnine, dalje, če znaša pot naravnost tja in nazaj več nego 7·6 *km* in ni na tisti hoji tudi že nastala pravica do potnine za kako uradno dejanje v državljanskih pravnih stvareh, razen tega potnina po § 8.; slednjič z istim pogojem, če se je moralo prenočiti na potu, prenočnina po § 7.

Ako je sluga na kakem takem potu oskrbel tudi vročitve v državljanskih pravnih stvareh, ne pride ob izmeri potnine v poštev pot, ki ga je storil v namen vročitve.

Za hojo v kazenskih stvareh, ki jo opravi sluga kakega sodišča na Dunaju v občinskem ozemlju države glavnega in prestolnega mesta v mejah drugega ali tretjega pasa z u. prav. min. v porazumu s fin. min. z dne 3. aprila 1892. l. (dz. 67) ustanovljenih pasov, pristoja potnina po odstavku 1.

Za Dalmacijo se predpis prvega odstavka uporablja samo toliko, kolikor ni oskrbovati vročitev v kazenskih stvareh brezplačno po § 15. ukaza prav. min. v sporazumu z min. za notr. stvari in za fin. z dne 21. jul. 1897, š. 15356, dež. za Dalmacijo š. 8 iz 1898.

§ 10. Ako je dolžna plačati katero izmed spredaj stoječih pristojbin stranka, ki uživa pravico ubožnih, ali za katero je bil v zmislu v 276 odz. postavljen skrbnik, ali ako je kaka izvršba, ki jo je uvel zahtevajoči uradnik (§ 105. or.), brez uspeha, se poravnajo pristojbine predplačno iz založnega denarja sodišča in se zabeležijo v spisku. Izvršbe spredaj označene vrste, o katerih se pričakuje, da bodo brez uspeha, naj se kolikor moči združijo z drugimi, v katerih se bi dale pristojbine izterjati.

Ako se naloži povračilo stroškov nasprotniku kake take stranke, ako more pristojbini zavezana stranka zaradi izida pravnega spora ali prisilnega izvršila ali kako drugače plačati, ali ako ima odsotna stranka obče znano

v tuzemstvu kako imovino, naj se zabeležene pristojbine izterjajo (§ 104. nasl., 134 or.).

Ako stranka dalje nego eno leto po pravomočno končanem pravnem sporu oziroma prisilnem izvršilu ne more plačati, naj se izbrišejo zabeležene pristojbine.

§ 11. Hranščine, prenočnine in potnine v državljanskih pravnih stvareh naj izmerja vročevalni uradnik, oziroma voditelj vročevalnega in izvrševalnega oddelka, ter jih pobira po § 104. nasl., or. Izdajati pristojbinske listke je dolžen izmerjajoči uradnik.

Ali so pristojbine prav izmerjene, to naj zdaj pa zdaj preizkusi sodni predstojnik, primerjajoč potni dnevnik, izvršilno knjigo in uradne spise s poskusi na slepo.

Pristojbinam zavezana uradna dejanja je vpisovati v potni dnevnik samo tedaj, kadar je bilo treba zanja v posameznem primeru poleg hranščine plačati doklado k hranščini, prenočnino ali potnino.

§ 12. Izvrševalnega organa, ki ima samo pravico do hranščine (§ 2.), lahko pooblasti sodni predstojnik, da jo izterja pri zahtevajočem upniku ali zavezancu, tudi izven primera § 96., od. 3 or. To pooblastilo naj se da, naznanivši znesek, ki se izterja, z zaznamkom na uradnih spisih (očividen tisek ali štampilja ali sicer pismeno) in naj se pokaže stranki.

Tako pobranih hranščin po § 11 ni treba vpisati v denarni knjigi, ne krate ugotovbe.

Ako je treba po taki neposrednji izterjavi hranščine nasprotniku stranke, ki plača, vročiti kako rešitev v isti pravni stvari, naj se vedno vanjo vzprejme obvestilo o odmeri in plačilu pristojbine.

§ 13. Potnine in prenočnine v kazenskih stvareh je po § 5. ukaza prav. min. z dne 16. sept. 1895. l. (uk. 25) vsak mesec ugotoviti in izplačati iz zaloge za poravnavanje stroškov kazenskega pravosodja.

Višino potnine za vročitve v kazenskih stvareh naj poočiti vročevalni organ (sluga ali vročevalni sel) na dotičnih vročilnih listih in pisarna naj jo vpiše v stroškovnik. Ako se ob ugotovbi, ki se opravi po prvem odstavku, pokaže kaka izpremememba te v stroškovniku zabeležene pristojbine, je treba stroškovnik popraviti in vrniti morda nepristojno pobrani večji znesek.

§ 14. Ta ukaz stopi v moč z dnem, katerega se razglasi.[1]

Z začetkom te veljavnosti izgube svojo moč:

1. § 26., odstavek 2. ukaza ministrov za notranje stvari, pravosodje in finance z dne 3. jul. 1854. l. (dz. 169), kolikor se nanaša na pristojbine slug;

2. § 1.—8., 10., 11., 14. in 15. ukaza prav. min. v porazumu s fin. ministrstvom z dne 22. avg. 1899. l. (dz. 162) in ukaz z dne 14. dec. 1901. l. (dz. 212) in

3. ukaz prav. min. v porazumu s fin. min. z dne 20. jan. 1900. l. (dz. 165), kolikor se nanaša na primere, v katerih spremlja kak sluga uradnike na komisiji.

Še veljajoče točke zgoraj v § 14., š. 2 navedenega ukaza l. 1899, slovejo:

§ 9. Če organi sodišča (sluge ali dostavni posli) dostave v meščanskih pravnih stvareh v prepornih rečeh ali zunaj prepornih reči opravijo v krajih, ki so več kakor 3·8 *km* daleč od uradnega kraja, je za vsako dostavo — razen tistih, ki se izvrše pri opravi uradnega dejanja, kakor je označeno v § 1. — plačati 34 vinarjev pristojbine.

Razdelitev pobranih dostavnin med dostavljajoče organe se uravna s posebnimi predpisi.

Slugam na Dunaju gre za dostavo plačilnih prepovedi tretjemu dolžniku (§ 204. ir.) v drugem ali tretjem pasu v § 9. ukaza prav. min. v porazumu s fin. min. z dne 3. aprila 1892. l., dz. 67) ustanovljena potnina.

§ 12. Finančna prokuratura je tako, kakor druge stranke, dolžna plačevati hranščine, priklade k hranščinam, potnine in dostavnine.

§ 13. Dostavnine je pobirati po predpisu §§ 369., od. 2. in 104. i. n. opr. reda za sodišča prve in druge stopinje.

Dostavnine, katere se pobirajo na prošnjo kakega drugega sodišča (§ 105., od. 3. s. r.), je sprejemati pri naprošenem sodišču.

§ 16. §§. 15. do 23. ukaza ministrov za notranje stvari, za pravosodje in za finance z dne 3. julija 1854 l. (dz. 169), potem §§ 25., 26., odstavek 1. in 3., § 27., odstavek 1. in § 29. tega ukaza, v kolikor merijo na pri-

[1] t. j. 8. aprila 1905.

stojbine služništva, slednjič § 10., od. 2., ukaza pravosodnega ministrstva v porazumu s finančnim ministrstvom z dne 3. aprila 1892. l. (dz. 67), se razveljavijo, ko se začne moč in veljava pričujočega ukaza.

Tako se tudi razveljavi, ko se začne moč in veljava tega ukaza, ukaz prav. min. v porazumu s fin. min. z dne 25. maja 1899, š. 10410, dež. zakonik za Dalmatinsko š. 10.

V porazumu z ministrstvoma za notranje stvari in za finance izdanega ukaza pravosodnega ministrstva z dne 21. jul. 1897. l., š. 15356, dež. za Dalmatinsko š. 8. iz l. 1898., se ne dotikajo določila pričujočega ukaza.

Člen XXXV. Za občevanje sodišč z oblastvi in strankami, ki so v inozemstvu, so merodajna natančnejša določila, obsežena v naredbah (državnih pogodbah, vladnih izjavah, ministrskih ukazih), ki veljajo sedaj in se izdado v bodoče.[1]

[1] 36, od. 2. in 38—40 jn. 279, 283, 290 cp., 120 do 122 cp.

Člen XXXVI. Predpisi civilnega pravdnega reda o sodnih praznikih[1] se ne uporabljajo na stvari kazensko-sodnega postopanja, na konkurzno postopanje in pa na reševanje, stvari zemljiških knjig. Z drugimi stvarmi nespornega postopanja je ravnati kakor s prazniškimi stvarmi,[2] ako bi utegnila vsled zakasnele naredbe nastati stranki škoda.

[1] 222—225 cp., § 47., od. 4. or.

[2] § 86. su. Stvari nesporne sodne oblasti, na katere se uporabljajo predpisi civilnega pravdnega reda o sodnih praznikih, izreči za prazniške stvari po členu XXXVI. uvodnega zakona k civilnemu pravdnemu redu, ima pravico predstojnik sodišča ali predsednik[1] stalnega senata, v katerem je sklepati o pravni stvari.

[1] Ravnotako namestniki, §§ 46., od 1., 47., od. 4. or.

Člen XXXVII. Posestniku nepremične stvari ali stvarne pravice po §§ 340. do 342. odz.

pristoječa pravica, zahtevati pred sodiščem prepoved namerjane stavbe, ne velja več tedaj, kadar je stavitelj po zmislu za stavbe veljajočih predpisov prosil, da naj se mu dá stavbno dovolilo, a posestnik, kateremu, kakor pravi, preti nevarnost, in ki je bil redno in o pravem času povabljen na stavbno komisijo, ni prišel k ti komisiji ali ni nič vgovarjal zoper zaprošeno stavbno dovolilo.

Člen XXXVIII. Na mesto pozivne tožbe, pripuščene v dvornem dekretu z dne 6. marca 1789. l. (zjz. 984), v patentu z dne 31. decembra 1800. l. (zjz. 514) in v patentu z dne 16. januarja 1786. l. (zjz. 516), stopi tožba po § 228. cp.; v tem primeru ni potreben dokaz pravne koristi na tem, da se takoj ugotovi pravno razmerje.

Sodnik, v postopanju pred zbornimi sodišči pa predsednik sme v takih pravdah po predlogu tožnika ali pa uradoma ukazati, da naj predloži toženec listine in spise, ki jih ima in ki se tičejo predmeta pravnega spora. Ona smeta vrhu tega po predlogu tožnika ali uradoma ukreniti, da se priskrbe listine, ki se tičejo predmeta pravnega spora ter se hranijo pri javnem oblastvu ali pri beležniku (notarju).

Člen XXXIX. V primeru § 48., odstavka 2., občega zemljiškoknjižnega zakona sme lastnik nepremičnine ali knjižne pravice tožiti[1] za ugo-

[1] **Čl. XXXIX.** Prenotat ima v postopku po § 43., oz. 45., zemljiškoknjižnega zakona pravico do povračila troškov proti prosilcu za predznambo. — Plssr. 6. maja 1902, š. 12567/1898.

tovitev nebitja pravice, ki je bila predznamovana, in ako doseže ugodno razsodbo, z zaznambo te razsodbe v zemljiški knjigi ubraniti, da se prednaznamba ne dovoli vnovič.

[1] 228 cp.

Člen XL. Kadar je po predpisih civilnega pravdnega reda treba priseči, tedaj se je pri zaprisežbi ozirati na določila zakona z dne 3. maja 1868. l. (dz. š. 33).[1]

[1] Prisežne obličnosti:

a) Splošne. Z. 3. maja 1868, dz. 33:

§ 1. Besedilo priseg, ki so storiti pri sodišču naj se glasi brez razlike na veroizpoved prisegajočega:

Za svedoke v civilnem in kazenskem postopanju:

„Prisegam Bogu vsemogočnemu, vsevedočemu čisto prisego, da sem (bodem) na vse, o čemer sem bil (bodem) od sodišča vprašan, govoril čisto in golo resnico in ničesar drugega, kakor reenico; kakor mi Bog pomozi!“;

za izvedence v civ. in kaz. postopanju:

„Prisegam Bogu vsemogočnemu, vsevedočemu čisto prisego, da bodem izvid in svoje mnenje oddal po najboljši vednosti in vesti ter po pravilih znanstva (umetnosti, obrta); kakor mi Bog pomozi!“;

za prisego stranek v državljanskih pravnih sporih:

„Prisegam Bogu vsemogočnemu, vsevedočemu čisto prisego, da... (tu pride prisežno besedilo), kakor mi Bog pomozi;“.

§ 2. Razveljavljen s z. 16, maja 1864, dz. 69, § 19.

§ 3. Predno kedo priseže, naj ga sodnik po meri njegove izobraženosti in razumnosti opomni na svetost prisege kakor uči vera, na važnost prisege za pravni red, na čašne in večne kazni krive prisege, ter naj ga opozori, da je priseči po pojasnilu sodišča, torej brez vsakega pridržka in brez dvoumja.

§ 4. Osebe kristijanske vere naj, ako niso podane izjeme določene v § 5., ob priseganju dvignejo kvišku palec in prva dva prsta desne roke ter naj prisegajo pred sv. razpelom in dvema gorečima svečama.

Izraeliti naj ob priseganju pokrijejo glavo in polože desno roko na toro, 2. knjigo Mojzesovo, 20. poglavje, 7. verz.

§ 5. Ta zakon ne spreminja določil dvd-ta 10. jan., zjz. 1201, glede oseb, ki imajo po svoji veri priseganje za nedopustno, predpisov dvd. 21. dec. 1832, zjz. 2582, kako naj prisegajo verniki helvetske konfesije, slednjič predpisov dvd. 26. avg. 1826, zjz. 2217. tikajočih se zapriseganja mohamedancev, kakor tudi ne zakonskih določil o priseganju nemih in gluhonemih.

b) Pri memnonistih. — Dvd. 10. jan. 1826, zjz. 1201. Verskim strankam (Memnonistom), ki po svojih verskih naukih spoznavajo, da priseganje ni dopustno, da je pa njih slovesna zagotovitev tako sveta kakor drugim verskim družbam prisega, ni vsiljevati prisege, ne strinjajoče se z njih verskimi načeli, temuč se je zadovoljiti z njih zagotovitvijo, ki je pri sodišču izreči in potrditi s podanjem roke, potem ko so se bile opominjale, naj govore resnico, sicer bi odgovarjale za nasledke, postavljene v zakonih na krivo prisego.

c) Pri vernikih helvetske veroizpovedi. Dvd. 21. dec. 1832, zjz. 2582. Predpisa dvd. 17. nov. 1826, zjz. 2231, o slovesnosti pri priseganju, ni uporabljati, v kolikor ustanavlja namestenje križa in dveh gorečih voščenih sveč, ob prisegah, ki jih polagajo verniki helvetske konfesije.

d) Pri Mohamedancih. Dvd. 26. avg. 1826, zjz. 2217. Ako imajo osebe Mohamedove vere pri avstrijskih sodnih oblastvih prisegati kakor stranke, naj jim sodnik predvsem položi na srce važnost tega dejanja, vsevednost Boga, pri katerem imajo prisegati, in kazen za krivo prisego. Potem so prisežniku v znanem mu jeziku narekati od besede do besede okolnosti, katere ima priseči, ter ko je bil vse izgovoril glasno in razločno, mu je staviti vprašanje: „Prisegaš pri Bogu?“ Prisežnik odgovarja: „Jemin ederim!“ (Prisegam) in pristavlja eno izmed treh naslednjih besedil ali pa tudi vse tri obenem: „Billahi Taala“ (pri Bogu Najvišem), ali „Wallahi“ (pri Bogu), ali „Bismillahi“ (v imenu Božjem). Prisežnik lahko pristavi v podkrepljenje prisege še kako lastnost Božjo, n. pr. dobrosrčnega, usmiljenega, rekoč: „Bismil-

lahi Errahman Errahin (v imenu Boga dobrosrčnega, usmiljenega).

Za veljavnost prisege pa zadostuje, da se izreče katero prej navedenih besedil, namreč: „Bismillahi", „Billahi Taala" ali „Wallahi". Ako ima sodišče kak izvod korana, sme prisežniku ukazati, da med priseganjem desno roko položi na koran. Ta uporaba korana pa ni bistvena potreba za veljavnost prisege. Nikakor ni prisežniku dovoliti, da bi o priseganju kvišku molil kazalec katere svojih rok.

Po ravnoteh navodilih je sprejemati tudi prisege svedokov mohamedanske vere. Take svedoke je sploh trdno poučiti, da imajo povedati čisto resnico, ko so pa izgovorili narekovane besede, jih je vprašati: „Prisegaš pri Bogu?" V drugem pa se je pri zaslišavanju svedokov ravnati po splošnih predpisih sodnega reda.

e) Ob priseganju nemih. O polaganju glavne prisege po nemem človeku v njegovem sporu se določa: Prisežno besedilo naj napiše nemi, ali, ako bi mu to težko bilo, kak drug človek, besedilo je potem prečitati nememu pred dvema svedokoma, ki poznata njegove govorne znake, ter pred razpelom in dvema gorečima svečama; nemi je pozvati pri vsakem posamnem stavku, naj da znak svojemu potrdilu, konečno pa, da podpiše vse prisežno besedilo s pristavkom, da priseže, da je sestavek prisežnega besedila resničen, tako mu Bog pomozi. Dvd. 28. sept. 1842, zjz. 644.

Glede zapriseganja gluhonemih svedokov v kazenskem postopanju je just. ministrstvo tedanji § 170. kpr. z dne 17. jan. 1850 tolmačilo pri tem vprašanju takole. Ako je gluhonemi svedok vešč čitanju in pisanju, tedaj mu je v prečitanje dati prisežno besedilo, katero naj po opominu na nasledke krive prisege podpiše. Če se more z njim sporazumeti zaprisežen tolmač, tedaj se mu prisežno besedilo in opomin na nasledke krive prisege naznani s znamenji, ki jih razume; tako naj položi tudi prisego. Kadar se pa z njim ni sporazumeti o prisežnem besedilu, ker ne zna ni čitati ni pisati niti ne ume jezika v znamenjih, tedaj ni govora o njegovem zapriseganju; v takih primerih mu navadno tudi ne bode moč pričati. Ničnost postopanja nikakor ni po-

dana, ako se svedok ni zaprisegel, ker ni v stanu, da bi storil prisego. Rg. just. min. 23. sept. 1850, š. 12926.

Člen XLI. Varuhi in skrbniki smejo v pravdah svojih varovancev in oskrbovancev predlagati dokazovanje z zaslišbo stranek,[1] ne da bi za to potrebovali privolila varstvenega ali skrbstvenega sodišča.[2]

[1] 371 sl. cp. — [2] Drugače pa pri pogojeni prisegi. (205 cp. 233, 282 odz.)

Člen XLII. Kedor je po predpisih državljanskega prava[1] dolžan,[2] imovino ali dolg napovedati, ali kedor, kakor se dozdeva, vé, da se je imovina zatajila ali prikrila, se sme s sodbo prisiliti k temu, da pove, in to, ko bi bilo treba, na podlagi predloženega spiska imovine ali dolga, kaj mu je znano o ti imovini, o dolgu ali o zatajbi ali prikritbi imovine, in

---

Čl. XLII. 1. Upravičenec do provizije računjene po množini sprejetega blaga sme tožiti onega, ki ima provizijo plačati, da pod prisego napove množino kupljenega blaga. 24. okt. 1900, š. 10472, Zb. 1158.

2. Poslujoči družabnik ali oskrbnik imetja, ki je zavezan polagati račun, se ne more siliti k zapriseženi izjavi, da je položeni upravni račun resničen in popolen. 17. okt. 1900, š. 11513, Zb. 1152.

3. Ne more se tožiti na prisežno izjavo o določnih dejstvih, ki utegnejo biti važna za objasnenje prave sporne točke, razun v kolikor obstoja zakonita dolžnost za napoved imetja in dolgov. 25. aprila 1899, š. 5328, Zb. 589.

4. Zaprisežna napoved o zapuščinski imovini more se zahtevati šele po iventiranju zapuščine. 21. febr. 1901, š. 15975, Przeg. 1902, s. 63.

Zaprisežno napoved imovine zahtevati je po čl. XLII. cp. upravičen le oni, kateremu se mora imovina napovedati, in sicer jo sme zahtevati le od onega, ki je proti njemu v to zavezan.

da priseže,[3] da so njegove povedbe resnične in popolne.

Tožiti ima pravico, kedor ima zasebnopravno korist na tem, da se dozvé imovina ali stan dolga.

Kedar se s tožbo, da naj se pod prisego napové imovina, združi tožba,[4] da naj se izroči to, kar je toženec na podstavi dotičnega pravnega razmerja dolžan, tedaj se sme določena napoved tistih dolžnostij, ki jih zahteva tožnik, pridržati,[5] dokler se imovina ne napove pod prisego.

[1] Čl. XXX. — Razodetna prisega v izvršilih: 47 sl. ir. — Razod. prisega v izkazanje nje zapuščinske imovine § 12., z. 18. jun. 1901, dz. 74, kateri zakon se omenja tudi pri 49 jn. — [2] 823, 1012 odz. — [3] Oblika prisege čl. XL. — [4] 227 cp. — [5] 226, od. 1 cp.

Glavni dedič proti nujnemu dediču v zmislu prvega primera omenjenega člena ni zavezan napovedati, kolika je bila zapuščinska imovina ob zapustnikovi smrti.

Uvetov za drugi primer tega člena ni, ako se imovina ni zatajila ali prikrila namenoma. 31. jan. 1905, š. 19854/1904, uzb. 864.

5. Priganjajoči upnik sme od zavezanca zahtevati zaprisežno napoved o zarubljenih premičninah, ki jih ni bilo pri dražbenem naroku. 11. dec. 1901, š. 16356. ZB. 1902/106.

6. Tožnik nima pravice na povračilo zastopniških troškov za prostovoljno razodetno prisego, temuč ima vsaka stranka sama trpeti troške provzročene s polaganjem prisege. 6. avg. 1901, š. 11133, Prs. 1901/312.

7. Kolon ni zavezan, lastniku zemlje polagati računa o dohodkih, dobljenih iz zemlje, dane mu v kolonstvo.

Zemljiški lastnik pa kolona, branečega se označiti visokost letnih dohodkov iz kolonstva, lahko k temu prisili s tožbo, označeno v čl. XLII. cp. 18. jun. 1902 š. 11597/1901, uzb. 596.

Člen XLIII. Predložba skupne listine (§ 304. cp.) se sme zahtevati s tožbo tudi zunaj tekočega pravnega spora.

Člen XLIV. V primerih člena 348., 365. in 407. trgovinskega zakona je pristojno v § 384., odstavku 3., cp. označeno sodišče. Na imenovanje, zapriseganje in zasliševanje izvedencev se uporabljajo predpisi civilnega pravdnega reda o zavarovanju dokazov (§§ 384. do 389.)

Člen XLV. Vročbi tožbe se glede na meničnopravno zastaro (člen 80. meničnega reda)[1] napoved zahteve v ustni razpravi (§ 232., odstavek 2. cp.) šteje za enako.

[1] Po čl. 80. men. r. pretrga le vročena tožba zastaranje.

Člen XLVI. Med pravdo ali le še po njeni dovršitvi nastalo priposestovanje ali zastaranje pravice se ne more uveljavljati na škodo tistemu, kateremu se dovoli pozneje obnova pravde, ki je tekla za to pravico.[1]

[1] 530 cp., § 1497 odz.; prim, 556 in čl. XLIX. cp.

Člen XLVII. Na reševanje spornih stvari, v katerih se je tisti dan, ko zadobi civilni pravdni red moč, že vložil odgovor ali se je že pričela razprava glavne stvari, se ne uporablja civilni pravdni red, v kolikor ni v nastopnem navedeno nič drugega; take pravne spore je razpravljati in razsojati po pravdnih predpisih, veljajočih do sedaj.[1]

Čl. XLIII. 1. Tožnik mora imeti pravni interes do predložbe ter ga, ako bi se mu oporekalo, verovno izkazati. 5. aprila 1900, š. 4711, Zb. 959.

Na vse druge sporne stvari, ki so bile predložene sodišču že pred dnevom, ko zadobi civilni pravdni red moč, se uporabljajo od tega dne predpisi civilnega pravdnega reda s tem opominom, da je:

1. Razpravo o pravdo ovirajočih vgovorih, katera teče[2] ob pričetku veljavnosti civilnega pravdnega reda, dokončati po pravdnih predpisih veljajočih do sedaj, in da je določevati tudi moč dotične razsodbe po teh pravdnih predpisih; in da se

2. sme tožba po § 237. civilnega pravdnega reda v primeru, navedenem pod š. 1, umakniti še do pričetka prvega naroka, določenega za razpravo glavne stvari.

V spornih stvareh, označenih v odstavku 2., izgube s tistim dnevom, ko dobi civilni pravdni red moč, veljavnost pred tem dnevom izdani odloki, s katerimi se je tožencu naložilo, podati odgovor, in ob enem neha teči za podajo odgovora dani rok. Pravdno sodišče mora o tožbi uradoma določiti narok za ustno razpravo.[3]

Ta določila veljajo zlasti tudi, v kolikor morajo predpisi civilnega pravdnega reda po členu II. tega zakona stopiti na mesto drugih do sedaj predpisanih načinov postopanja.

[1] Pristojnost čl. XIX. jn.

[2], [3] Jm. k čl. XLVII. cp. 1. Ako se v pravni stvari, ki je po čl. XLVII., odst, 2. cp. vzlic prejšnji prepodaji, rešiti po predpisih civilne pravde, ob dobi, ko je zadobil civilni pravdni red moč, še ni pričela razprava v pravdo ovirajočih vgovorih, se ima razprava in rešitev o teh vgovorih ravnati po predpisih novega pravdnega reda. Predpis š. 1. velja samo tedaj, če se pred početkom veljave civ. pravdnega reda niso vgovori samo

podali, temuč če se je pred to dobo dejanski pričela razprava o tem.

2. V pravnih stvareh, ki so se sodišču prepodale pred 1. jan. 1898, ki so pa rešiti po predpisih civilne pravde, naj si sodišče izvod pismenih vlog, prepodanih pred 1. jan. 1898, ki je k postopanju potreben in ki je pridržati v sodnih spisih, priskrbi s tem, da ga zahteva od strank (§§ 86. in 89. or.) slično uporabljajoč predpise § 84., od. 2. cp.

Člen XLVIII. Kadar se v mandatnem, meničnem ali rabokupnem (zakupnem in najemnem) postopanju tožba, odpoved ali predlog, da naj se zakupna ali najemna stvar predá ali prevzame, podá sicer pred pričetkom veljavnosti civilnega pravdnega reda, a se še le potem, ko zadobi civilni pravdni red moč, predložijo sodišču o pravem času vgovori zoper plačilni ali zavarovalni nalog, zoper odpoved ali zoper nalog, da naj se zakupna ali najemna stvar predá ali prevzame, ali kadar se razprava o prej pravočasno predloženih vgovorih še ne začne tisti dan, ko dobi civilni pravdni red moč, tedaj je v postopanju, provzročenem po teh vgovorih, uporabljati predpise civilnega pravdnega reda.

Isto velja o postopanju, provzročenem po uporu v opominjalnem postopanju, ako je upnik v tožbi, podani pred pričetkom veljavnosti civilnega pravdnega reda za izterjavo svoje terjatve, zahteval, da naj se izda pogojno plačilno povelje, a se upor zoper plačilno povelje o pravem času poda še le po pričetku veljavnosti civilnega pravdnega reda, ali ako se razprava o tožbi, provzročena po prej o pravem času podanem uporu, še ni začela tisti dan, ko zadobi civilni pravdni red moč.

Člen XLIX. V spornih stvareh, v katerih se je tisti dan, ko dobi civilni pravdni red moč, že podal odgovor ali se je že pričela zazprava glavne stvari, je strankam dano na voljo, po medsebojnem dogovoru, popustivši dosedanje pravdno postopanje,[1] zahtevati, da naj se razpravlja in razsodi pravna stvar po predpisih civilnega pravdnega reda in v ta namen, če treba,[2] odstopi tistemu sodišču, ki je pristojno po določilih novega pravilnika sodne pristojnosti.

Pretrg zastare, ki nastopi vsled podane tožbe, se s takim dogovorom ne razveljavi.[3]

[1] Jm. k čl. XLIX. cp. Dogovor stranek, naj se pričeta pravna stvar, popustivši dosedanje pravdno postopanje, razpravlja po predpisih civ. pravdnega reda, ne pretrga spornega teka. V tem primeru pač ni podati kake nove tožbe, temuč je ustno postopanje vpeljati in izvršiti na podstavi stare tožbe. — [2] Čl. XX. jn. — [3] § 1497. odz.

Člen L. Kadar bi se bilo moralo v primerih člena XLVIII. in XLIX. po dosedanjih predpisih pravdnega prava uporabljati sumarno ali malotno postopanje, tedaj je pravno stvar po različnosti pristojnega sodišča izvesti ali po določilih civilnega pravdnega reda, izdanih za postopanje pred zbornimi sodišči, ali pa po dotičnih določilih, izdanih za postopanje pred okrajnimi sodišči. Kadar mora potemtakem postopanje v zmislu civilnega pravdnega reda pred okrajnimi sodišči stopiti na mesto malotnega postopanja, tedaj je mimo tega uporabljati posebna določila §§ 449. do 453. cp.

Člen LI. Zoper končne sodbe, ki so bile izdane pred dnevom, ko dobi civilni pravdni

red moč, in pa zoper končne sodbe v pravdah, ki so se navzlic pričetku veljavnosti civilnega pravdnega reda razpravljale in razsodile po dosedanjih pravdnih predpisih, je dopustna postavitev v prejšnji stan po dosedaj veljajočih pravdnih predpisih. Nasproti pa je dopuščeno, izpodbijati take sodbe po pričetku veljavnosti civilnega pravdnega reda s tožbo zavoljo ničnosti[1] prav tako, kakor sodbe, sklenjene po predpisih civilnega pravdnega reda (§ 529. cp.).

[1] Jm. k čl. LI. cp. Po poprejšnjih pravdnih predpisih izišle sodbe se smejo, ko dobi civilni pradni red moč, izpodbijati s tožbo zavoljo ničnosti prav tako, kakor sodbe, sklenjene po predpisih civilnega pravdnega reda. To izpodbijanje se more opirati edino na razloge, navedene v § 529. cp. Soditi pa ni po novem pravu, jeli so podani ti razlogi v posamnem primeru, temuč po tistih predpisih, ki so bili v tem oziru veljavni po tedanjem postopanju, ki se sedaj izpodbija za ničnо.

Kadar se torej tožba zaradi ničnosti poda in izpelje po novem procesnem pravu, je soditi o vprašanju, ako je bil sodeči sodnik v prejšnjem postopanju izključen od sodstva, pri vseh starih sporih po pravilih ces. pat. z dne 3. maja 1853, dz. 81 (sodna instrukcija), in ob obstanku pravdne sposobnosti po predpisih, prej za to veljavnih.

Člen LII. Zakoniti ali po sodniku določeni roki za podajo tožbe, tako zlasti za tožbo zavoljo motenja posesti in za tožbo, da se opraviči predznamba v zemljiški knjigi ali začasno zavarovalno sredstvo, ali za vložbo vgovorov zoper plačilni ali zavarovalni nalog, zoper odpoved zakupne ali najemne pogodbe ali zoper nalog, da naj se predá ali prevzame zakupna ali najemna stvar, se s tem, da stopi v veljavnost civilni pravdni red, glede teka in trajanja ne spreminjajo.

Člen LIII. Dopustnost, izpodbijati razsode izbranih sodnikov (razsodnikv), ki so se izrekli pred pričetkom veljavnosti civilnega pravdnega reda, se ravna po dosedanjih zakonitih predpisih.[1]

[1] O borznih razsodih čl. XIII.–XXIV., glej čl. XXIII. in XXV.

Člen LIV. Določila členov XIII. do XXVI. zadobe moč, ko preteče šest mesecev po razglasitvi tega zakona,[1] določila členov II., V., XXVIII., XXXI., XXXII., XXXIII., XXXVI., XXXVII., XXXVIII., XXXIX., XLII., XLIII., XLIV., XLV. in XLVI. pa še le s pričetkom veljavnosti civilnega pravdnega reda.

[1] t. j. 10. febr. 1896.

Člen LV. Ministru za pravosodje je naročeno izvršiti ta zakon.

V kolikor ni v tem zakonu ustanovljeno nič drugega, mora pravosodni minister izdati vse za vpeljavo in izvršitev tega zakona in pa civilnega pravdnega reda potrebne ukaze, in to v porazumu z drugimi ministri, v kolikor bi ti ukazi segali v njih področje.

Zakon z dné 1. avgusta 1895. l., dz. 113,

(razglašen v kosu LX., dne 9. avg. 1895),

o sodnem postopanju v državljanskih (civilnih) pravnih sporih (civilni pravdni red).

S pritrditvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako:

Prvi del.

Splošna določila.

Prvi oddelek.

Stranke.

Prvi naslov.

Pravdna zmožnost.

§ 1. Pred sodiščem nastopati samostalno kakor stranka je kedo zmožen (pravdna zmožnost), v kolikor more samostalno na-se jemati veljavne zaveznosti.[1] Bitje te zmožnosti, zave-

§ 1. 1. Šolsko občino zastopa krajni šolski svet. 12. aprila 1905, š. 4116. Prs. 1906/1. — 3. jan. 1901, š. 17504, uzb. 360.

2. Skladne cerkvene stranke zastopa cerkveni skladni odbor. 28. febr. 1893, š. 1894, Zb. 14609.

zovati se, potem potrebnost, da namestuje kedo stranke, katere nimajo pravdne zmožnosti, in pa potrebo posebne pooblastitve za pravdo ali za posamezna pravdna dejanja je presojati, v kolikor ne ukazuje ta zakon drugači, po veljajočih zakonitih določilih.[2]

[1] §§ 865.—868. odz. čl. 1. men. r., čl. 6.—9. trg. z. — [2] Čl. XLI.

§ 2. Zlasti ne potrebuje nedoletnik sodelovanja svojega zakonitega zastopnika v pravnih sporih, ki se tičejo samo stvari, s katerimi sme on svobodno razpolagati po §§ 151., 246. in 247. odz.[1]

[1] § 86. jn. — § 39., š. 3 ir., § 42., š. 3 ir.

§ 3. Inozemca, kateri nima po pravu svoje države[1] pravdne zmožnosti, je pred tozemskimi sodišči šteti za zmožnega za pravdo,[2] ako mu gre pravdna zmožnost po zakonitih določilih, veljajočih v tozemstvu.

---

3. Okrajni cestni odbor ima pravdno zmožnost. 27. sept. 1898, š. 11528, Zb. 315.

4. Tuji fiskus se ne dá tožiti, tudi ogrski ne. 17. avg. 1887, š. 9543, Zb. 11709; pač pa sam lahko toži. 22. sept. 1897, š. 10629, Zb. 16112.

5. Nedoraslega se radi motenja posesti ne more tožiti neposredno samega. 31. decembra 1878, š. 14385, Zb. 7269.

6. Kridatarja se lahko toži radi onega, kar si pripridobiva z lastno pridnostjo. 9. dec. 1897, š. 14456, uk. š. 1422.

§ 2. 1. Sodelovanja zakonitega zastopnika treba v sporu o dolžnosti obrtnega učenca, da se le-ta mora vrniti k učnemu gospodarju. 23. maja 1900, š. 7294, Gaz. 1901/2.

[1] § 34. odz. § 84. men. r. ter različne trgovinske in državne pogodbe z Avstro-Ogrsko. Gl. pri § 38. jn. — [2] Ob omejitvi vitežkega reda Maltezov glede razpolaganja z nepremičninami govore min. u. 24. jan. 1886, dz. 17, in u. 20. jun. 1888, uk. 29.

§ 4. Zakoniti zastopniki takih stranek, katere nimajo pravdne zmožnosti, morajo pri prvem pravdnem dejanju, ki je opravljajo pred sodiščem, po listini dokazati pravico zastopanja (namestovanja) in v posameznem primeru morda še potrebno posebno pooblastitev za pravdo,[1] v kolikor bi ne bilo oboje že obče znano pri sodišču.[2]

Za posamezno pravdno dejanje potrebna posebna pooblastitev se mora dokazati na enak način, kadar se opravlja to pravdno dejanje.

[1] § 233. odz., čl. XLI. — [2] 269.

§ 5. V kolikor ta zakon ne razloča,[1] je njegova določila o strankah obračati tudi na njih zakonite zastopnike.

[1] 49, 158, 185, od. 2., 373, od. 1.

§ 6. Na nedostatek pravdne zmožnosti, kakor tudi zakonitega zastopanja in pa morda

---

§ 4. 1. Varuh nezakonskega otroka nima ob sebi nikake tožbene pravice proti otrokovemu očetu na plačilo troškov, ki jih je za otrokovo oskrbo izdala mati ali kaka druga oseba pred vložitvijo tožbe. 20. avg. 1861, š. 5486. **(Jk. 40.)**

2. Manjkanje legitimacije je ničnost, ki je upoštevati tudi po nastopu pravnokrepnosti. — 27. nov. 1883, š. 13648, Zb. 9670.

3. K podanju tožbe radi motenja posesti ni treba legitimacije s posebnim sklepom občinskega odbora. — 23. sept. 1884, š. 10783, Zb. 10173.

potrebne posebne pooblastitve za pravdo se je v katerikoli dobi pravnega spora ozirati uradoma.

Ako se dá ta nedostatek odstraniti, mora sodišče[1] ukazati, kar je za to potrebno,[2] ter določiti za izpolnitev ukaza uradoma primeren rok,[3] do čegar brezuspešnega preteka se odloži izrek[4] o pravnih nasledkih nedostatka. Kadar pa je za stranko,[5] nezmožno za pravdo, odlašati nevarno, tedaj se sme ta ali pa kedor nastopa za njo kot zastopnik,[6] še pred pretekom tega roka s pridržkom, da se odstrani nedostatek, pripustiti v opravo potrebnih pravdnih dejanj.

V odstavku 2. označene sodne odredbe ni dopuščeno izpodbijati posebe s pravnimi pomočki.[7] Za odpravo nedostatka dovoljeni rok podaljšati[8] je dopuščeno samo tedaj, kadar ovirajo odpravo nedostatka take okolnosti, na katerih odstranitev ne more vplivati stranka ali njen zastopnik.

[1] 230, od. 2. — [2] 86, od. 4., or. pri 175. — [3] 118, od. 1. or. pri 230. — [4] § 7., od. 1.

[5] Jm. k § 6. cp. — Kedor poda tožbo proti komu, ki nima niti pravdne zmožnosti niti zakonitega zastopnika, mora predlagati, da se toženca postavi skrbnik (§ 8. cp.).

---

§ 6. 1. Po sprejeti prijavi za dediča more toženo zapuščino zastopati samo dedič, ne pa zapuščinski kurator. 3. jan. 1897, š. 15454, Zb. 14546; 17. febr. 1876, š. 1844, Zb. 6037; 23. jun. 1870, š. 7118, Zb. 3821.

2. Varuh je upravičen pravdo na pripoznanje očetovstva in dajanje preskrbe nadaljevati tudi po varovančevi smrti. 23. dec. 1896, š. 14768, Zb. 15924.

3. Ako se je javna trgovska družba v trgovinskem registru izbrisala po vročitvi proti njej podane tožbe, ne da bi se že vpisala likvidacijska firma, tedaj sme odgovor na tožbo podati vsak za samostojno zastopanje družbe upravičen družabnik. 22. jan. 1901, š. 655, uzb. 382.

Ni dovoljeno, da bi se toženec, ki nima pravdne zmožnosti pripustil (§ 6., od. 2. cp.) v pravdanje. — [6] § 38. — [7] § 515. — [8] § 128.

§ 7. Ako se ne more odstraniti nedostatek pravdne zmožnosti, zakonitega zastopanja ali pooblastitve za pravdo, ali ako je vsaj pretekel h temu dovoljeni rok brez uspeha, mora sodišče prve ali više stopinje, pred katerim ravno teče pravna stvar, izreči s sklepom ničnost po tem nedostatku zadetega postopanja.[1]

Ta izrek ni mogoč, ako mu je glede na vzrok ničnosti na poti še obvezno[2] razsodilo istega ali katerega drugega domačega sodišča.

[1] 51. — 514. — 158, 163 sl. — 477, š. 5. — 529, š. 2.

[2] Jm. k § 7. cp. 1. V zmislu § 42., od. 3. jn. in § 7., od. 2. cp. so za sodišča obvezna sploh le odločbe tozemskih sodišč, katerim je predmet v omenjenih paragrafih pobližje navedeni ničnostni vzrok in ki so formelno že pravnokrepne. (Mn. najv. sod.)

2. V primeru § 42. jn. je morala taka odločba iziti v ravnotisti stvari, o kateri se ravna radi nepristojnosti sodišča, oziroma radi ničnosti postopanja, v primeru § 7. cp. pa je taka odločba izšla lahko tudi v drugi pravni stvari, in tedaj tudi nima pomena če je bila dotična oseba v tej stvari tožnik ali toženec. (Mn. najv. sod.)

3. Pozvano sodišče mora na sodne odločbe, ki so uvideti po točki 1. in 2. obvezne, jemati ozir ne samo vsled predloga stranek, temuč tudi kadar ima o njih zanesljivo vednost iz dotičnih pravdnih ali iz drugače pristopnih, sodnih spisov. (Mn. najv. sod.)

§ 8. Kadar je zoper stranko,[1] nezmožno za pravdo, katera nima zakonitega zastopnika, opraviti pravdno dejanje, in kadar bi bilo odlašanje za nasprotnika stranke, nezmožne za pravdo, nevarno, tedaj mora pravdno sodišče[2] po njegovem predlogu za stranko, nezmožno za pravdo, postaviti skrbnika.[3]

Skrbnik se mora za to stranko do vstopa zakonitega zastopnika udeleževati sodnega postopanja in, če treba, dati povod s primernimi predlogi, da se postavi zakoniti zastopnik.[4]

[1] Jm. k § 6. — [2] 9, od. 2.; 86, od. 4. or. pri 175. — [3] 158. — [4] Jm. k § 9.

§ 9. O predlogu, stavljenem po zmislu § 8., odstavka 1., se odločuje s sklepom[1] in, če se ni stavil predlog pri ustni razpravi, brez poprednje ustne razprave. Vendar se smejo pred odločbo upotiti vse za pojasnilo potrebne pozvedbe.[2]

V postopanju pred zbornimi sodišči odločuje o predlogu, če se ta ni stavil med ustno razpravo, predsednik senata,[3] kateremu je odkazana pravna stvar.

Isto velja v vseh drugih primerih, v katerih mora pravdno sodišče po določilih državljanskega prava[4] ali po tem zakonu[5] v državljanskih spornih stvareh postaviti za stranko skrbnika.[6]

[1] 514. — [2] 86, od. 4. or. pri 175. — [3] 516. — [4] Čl. IV., š. 4 cp. in § 112., od. 1. jn. — [5] 116; 119, od. 2.; 121, od. 2.; 386, od. 3.

[6] Jm. k § 9. cp. Dolžnosti in zastopniška doba skrbnika, postavljenega kaki stranki v civilnih sporih po določilih državljanskega prava ali civilnega procesa, se ne ravnajo po pravilih, podanih v § 8., od. 2. cp. o skrbniku stranke, nezmožne za pravdo, temuč po vzroku in svrhi skrbstva, ter po vodilih, veljajočih za dotični posebni primer skrbstva. Sklada se samo postopanje o postavitvi skrbnika, v tem, da se o predlogu na postavitev skrbnika, sklepa tudi kadar se tiče v sporu kakega druzega skrbstva kakor onega za stranko nezmožno za pravdo, brez poprednje ustne razprave, ako se predlog ni stavil med ustno razpravo, da se pred rešitvijo v pojasnitev lahko vrše poizvedbe, ter da ima pri zbornih sodiščih o predlogu izven ustne razprave odločati senatni predsednik.

§ 10. S postavitvijo skrbnika prizadete stroške in pa stroške, ki se nabero po poslovanju skrbnika, mora založiti stranka, katere pravdno dejanje je bilo povod postavitvi, a to brez prikrajšanja pravice do povračila, ki ji morda gre.[1]

[1] 118, od. 2., 119, od. 4., 121, od. 2. § 315. ir.

Drugi naslov.

Sosporništvo in glavna intervencija.

§ 11. Mimo primerov, posebe označenih v drugih zakonih,[1] sme več oseb tožiti ali biti toženih vkupe (sosporniki):

1. Ako so one glede na sporni predmet v pravni združbi ali pa po isti dejanski in pravni podstavi upravičene ali zavezane;[2]

2. ako so predmet pravnega spora enakovrstne, na bistvoma enakovrstno dejansko in pravno podstavo[3] se opirajoče zahteve ali zaveznosti, ter je ob enem utemeljena pristojnost sodišča[4] glede vsakega posameznega toženca.

[1] §§ 124., 242. konk. r., § 9., od. 2., z. 12. jul. 1872, dz. 112 (sindikatna pravda), pri § 602. cp., §§ 37., 128.,

---

§ 10. 1. To določilo ne velja v nespornem postopanju. 16. avg. 1898, š. 11373, Zb. 284.

2. V pravdi postavljen curator absentis mora za skrbljenca določene sodne odloke pregledati in preudariti, za kar mu pripada primerna nagrada. 26. marca 1903, š. 3564, Z. f. N. 1903/43.

§ 11. 1. Ako se nastopa proti več osebam, ker so se ustavile uveljavljenju tožnikove zastavne pravice, čeprav vsaka iz drugega razloga, tedaj so imeti za sospornike po § 11., š. 1 cp., ter se zato lahko tožijo pri sodišču določenem v § 93. jn. — 29. dec. 1903, š. 18, 388, uzb. 757.

232., 286.; 258 ir. — Čl. 51., 53. in 54. mednar. dogovora o železniškem voznem prometu. 14. okt. 1890, dz. 186/1892. — § 93., od. 2. jn.

[2] Jm. k § 11. cp. 1. Kadar obstoja sosporništvo po § 11., š. 1 cp., je tožbo podati po visokosti skupne vrednosti spornega predmeta pri okrajnem ali pa zbornem sodišču, pristojnem po §§ 55. in 93. jn. V slučaju § 11., š. 1 cp., je izključeno zedinjenje zahtevkov, za katere je, nevpoštevajoč njih znesek, utemeljena različna stvarna pristojnost, ali ki so uveljavljati v različnih vrstah postopanja. (Mn. najv. sod.)

2. Brez pomena je okolnost, da bi posamni zahtevki ob sebi po predmetni vrednosti ne spadali pred zborno, temuč pred okrajno sodišče; zakon dopušča zedinjenje teh zahtevkov v eni tožbi ter sodni dvor je pristojno sodišče, ako se je po zedinjenju prekoračila vsota 500 gld.

[3] § 235., od. 4.

[4] Jm. k § 11. cp. t. 3. V slučaju sosporništva po § 11., š. 2. cp. za kateri po vsebini te zakonske točke ni treba posamnim zahtevkom enotne pravne osnove, mora biti sodna pristojnost utemeljena stvarno in krajevno za vsakega toženca posebe in pa po skupni vsoti stavljenih zahtevkov, to pa po vrsti in visokosti zahtevkov.

Sosporništvo po § 11., š. 2 cp. je torej osobito izključeno, ako bi isto sodišče sicer bilo pristojno za vsakega posamnega sospornika, ako bi pa skupna vsota, proti vsem sospornikom stavljenih zahtevkov, presegala za pristojnost tega sodišča veljavno vrednostno mejo. (Mn. najv. sod.)

4. Kopičenje (kumulacija) zahtevkov pod in nad 50 gold. v eni tožbi je v slučaju § 11., š. 2 cp. dovoljeno z utesnitvijo, da niti kateri zahtevkov niti njih skupni znesek ne presega vrednostne meje okrajnega sodišča, ker sosporništvo v nasprotju s predpisom § 227. cp. ni navezano na istost (identiteto) postopauja.

5. Ako pri sosporništvu § 11., š. 2 cp. nobeden izmed stavljenih posamnih zahtevkov ne presega vrednostne meje, ustanovljene v § 448. cp., tedaj je postopati o vseh teh zahtevkih v malotnem postopanju.

Ako pa v takem slučaju nekateri stavljenih zahtevkov presegajo to vrednostno mejo, drugi pa ne, tedaj skupno

razpravljanje ni možno, temuč je ob obojih vrstah stavljenih zahtevkov razpravljati ločeno v zmislu § 188. cp. (Mn. najv. sod.)

6. V kolikor se razpravlja skupno, se po različnosti razpravnega izida lahko razsodi o vseh združenih zahtevkih s skupno sodbo ali pa izda zoper vsakega sospornika ali zoper več sospornikov posebna končna, delna ali vmesna sodba.

7. Hipotekarni upnik more personalnega in hipotekarnega dolžnika pozvati sospornikoma, samo ako so v posamnem slučaju podani uveti § 11., š. 1 cp. (Pravna združba spornih predmetov ali zavezanost na isti dejanski in pravni podstavi).

Ako imata toženca različno splošno podsodnost, se tožba lahko poda pri podsodnosti sosporništva (§ 93. jn.). Podsodnost obremenjene stvari (§ 91. jn.) ni utemeljena za tožbe proti sospornikom, ker samo tožba zoper hipotekarnega upnika je naperjena na uveljavo zastavne pravice in na plačilo terjatve, personalni dolžnik pa se more tožiti le na plačilo. —

Glej opomnjo pri § 84. cp.

§ 12. V kolikor ni svojstvo prevzetega poroštva temu na poti,[1] smeta glavni dolžnik in porok biti tožena vkupe.[2]

[1] § 1348. odz. — [2] § 93. jn.

§ 13. Vsak sospornik je proti nasprotniku v pravdi samostalen tako, da niso dejanja ali opusti enega sospornika drugemu ni v prid ni v škodo.[1]

[1] 80, 90, 551, 559. — 97. — § 127. — 373, od 4. — 391, od. 1., 394, od. 2. — 396—401. Na pravici ubožnih enega sospornika niso deležni drugi. § 1. min. u. 23. maja 1897, dz. 130. — *F.* 41 (33), 83 (67).

§ 14. Kadar se moč sodbe, ki jo je izreči, po svojstvu spornega pravnega razmerja[1] ali po zakonitem predpisu[2] razteza na vse sospornike, tedaj so ti enotna sporna stranka. Če so

posamezni sosporniki mudni, se razteza moč pravnih dejanj dejalnih[3] sospornikov tudi na nje.[4]

[1] Jm. k § 14. cp. t. 1. Po svojstvu spornega pravnega razmerja ali po predpisih državljanskega prava je presojati, ako učinek (moč) sodbe sega izven spornih strank pri tožbah na delitev skupnega imetja, pri služnostnih tožbah posamnih solastnikov ali proti njim, pri tožbah iz korealnega razmerja in enakih. Sosporniki pa so le tiste v dotični sodbi označene osebe, ki v sporu dejanski nastopajo za tožnike, tožence ali intervenijente (§ 20 cp.) Učinkovanje sodbe na udeležence pravnega razmerja je le tedaj zavisna od dejanskega nastopa sospornikov, ako to zakon posebe ukazuje. V takih slučajih se jim lahko naznani spor, da se pritegnejo k sporu.

[2] §§ 232., 128., od. 4., 286, od. 1. ir. — § 242. konk. r.

[3] Jm. k § 14. cp. t. 2. Ako je sporno razmerje moči ustanoviti le enotno za vse sospornike, ako je nekaj sospornikov mudnih, nekaj pa se jih izjavlja v različnih nasprotjih in o pravnem razmerju protislovno, tedaj se moč procesnih dejanj, izvedenih po dejalnih sospornikih, razteza v toliko na mudne sospornike, v kolikor ta procesna dejanja koristijo skupnosti sospornikov in zanjo ugodni ustanovitvi spornega pravnega razmerja. Protislovje med procesnimi dejanji dejalnih sospornikov je odstraniti s pomočjo procesnega vodstva in dokazovanja.

[4] § 402, od. 2. — *F.* 42 (34), 84 (68).

§ 15. Pravice, poganjati pravdo,[1] se sme posluževati vsak posamezen sospornik.

S pogoji, navedenimi v § 14., je k vsakemu naroku, določenemu po predlogu enega izmed

---

§ 14. 1. Okolnost, da imajo toženi sosporniki skupne vgovore, nima za posledico, da bi se moč pravdnih dejanj dejalnih sospornikov raztezala tudi na mudne sospornike. 9. jul. 1901, š. 9736, uzb. 465.

2. Nadaljevanju spora med solastniki ne nasprotuje odstop od tožbe enega izmed solastnikov tožečih na razrušbo solastninske skupnosti. 21. jun. 1900, š. 1644, Zb. 1065.

sospornikov ali po predlogu nasprotnika, povabiti mimo sicer udeleženih oseb vselej tudi vse sospornike, in to celo tedaj, kadar so ti zamudili kak prejšnji, v isti pravni stvari opravljeni narok.

[1] 95, 115, 164, 169, 243 in 246, 396, 398.

§ 16. Kedor lasti stvar ali pravico, o kateri teče pravni spor med drugimi osebami, popolnoma ali deloma sebi, sme do pravnomočne razsodbe tega pravnega spora tožiti obe stranki vkupe (glavna udeležba, glavna intervencija).[1]

[1] 94, 95 jn. — 31, š. 1 in 93, od. 1.; 190. od. 2. in 192, od. 2. cp.

Tretji naslov.

Udeležba drugih oseb na pravnem sporu.

Postranska intervencija.

§ 17. Kedor ima pravno korist na tem, da zmaga v pravnem sporu, ki teče med drugimi osebami, ena teh oseb, se sme v pravnem sporu pridružiti ti stranki (postranska udeležba, postranska intervencija).

K taki pridružbi so dalje upravičene vse osebe, katerim je pravica do postranske intervencije priznana po zakonitih predpisih.[1]

[1] Čl. 194., 195., 226. trg. z. — § 25., z. 9. apr. 1873, dz. 70, o pridobitnih in gospodarskih zadrugah. — § 9., z. 24. aprila 1874, dz. 49, o varovanju posestnikov delnih zadolžnic. — § 3., z. istega dne dz. 48, o varstvu pravic posestnikom zastavnih listin. — § 310., od. 2. ir. — Glej tudi §§ 14. in 20.

---

§ 17. 1. Pogoj postranski intervenciji je obstoj lastnega (pravnega) interesa na izidu pravnega spora. 28. marca 1879, š. 9733, Zb. 7392 i. dr.

§ 18. Postranska intervencija nastopi v vsaki dobi pravnega spora do njegove pravnomočne[1] razsodbe s tem, da se vroči obema strankama dotični pravdni spis.[2] Intervenijent mora določno povedati korist, katero ima na zmagi ene izmed pravdnih stranek.

O predlogu, ki ga stavi ena izmed pravdnih stranek, da naj se postranski intervenijent zavrne, je po poprednji ustni razpravi med izpodbijalcem in intervenijentom odločiti s sklepom.[3] S tem se ne ovira nadaljevanje glavnega postopanja.[4]

Dokler se ne ugodi pravnomočno predlogu, da naj se intervenijent zavrne, se mora ta intervenijent privzemati k glavnemu postopanju in se ne smejo izključevati njegova pravdna dejanja.

Odločilo, s katerim se izreka postranska intervencija za pripustno, ni dopuščeno izpodbijati posebe s pravnimi pomočki.[5]

[1] Jm. k § 18. cp. Ko je vpeljano postopanje pri prizivnem sodišču s tem, da se mu je vposlal prizivni spis s spornimi spisi (§ 469. cp.), je pravdni spis, v katerem je izjava, da se kakor postranski intervenijent pridruži pravdi, podati neposredno prizivnemu sodišču (prim. § 131. or.).

[2] 74—86, 434. — 131, od. 1. in 2. or. — [3] 514. — [4] 190, od. 2., 192, od. 2. — [5] 515.

§ 19. Intervenijent mora sprejeti pravni spor v tistem stanu, v katerem je ob času njegove pridružbe. On ima pravico, v podporo

§ 19. 1. Postranski intervenijent more dvigniti priziv proti sodbi prve stopinje samo v prizivni dobi, odprti za glavno stranko, to tudi v slučaju, ako je šele po sodbi pristopil postopanju in ako se mu je na predlog dostavil izvod sodbe. 2. jul. 1902, š. 9249, uzb. 593.

tisti stranki, na katere zmagi ima pravno korist (glavna stranka), napovedovati napadne in zagovorne pomočke, ponujati dokaze in opravljati vsa druga pravdna dejanja. Njegova pravdna dejanja imajo za glavno stranko pravno moč v toliko, v kolikor ne nasprotujejo njenim lastnim pravdnim dejanjem.[1]

S privolitvijo obeh pravdnih stranek[2] sme intervenijent tudi na mesto tistega, kateremu se je pridružil, vstopiti v pravni spor kakor stranka.

[1] Jm. k § 19. cp. 1. Intervenijent s svojimi dejanji v sporu lahko odkloni zamudne pravne nasledke stranki, ki se ni zglasila k naroku, sme mesto nje sporno razpravljati, ter izvršiti tedaj, kakor tudi kadar neprihod glavne stranke nima zamudnih nasledkov, vsa sporna dejanja, za katere je po § 19., od. 1. cp. upravičen. Ako je pravna stvar razsodna vsled razprave z intervenijentom, dovršene v odsotnosti glavne stranke, je izreči konečno sodbo, kakor da se je razprava vršila tudi z glavno stranko.

Intervenijent sme tudi brez dovoljenja ali pooblaščenja glavne stranke uporabiti vse zakonito dopustne pravne pomočke, čeprav bi glavna stranka tega ne storila. Intervenijentu ne brani uporabe pravnih pomočkov v glavni stvari okolnost, da tedaj še ni pravnokrepno razsojeno o dopustu intervencije, izpodbijanem po eni glavnih stranek. (§ 18., od. 3. cp.)

2. Sodišče nima upoštevati intervenijentovih dokaznih ponudeb, ki so v nasprotju s pravdnimi dejanji glavne stranke (dejanske trditve, izjave, dokazilne ponudbe, dokazilni prigovori itd.).

Dalje glej jm. k § 371., t. 3. — [2] 41, 42, 235.

---

2. Postranskega intervenijenta, ki ni stranka po § 19., od. 2. cp., ali sospornik po § 20. cp. nasprotnik, ki je pravdo dobil proti glavni stranki, ne more siliti v povračilo troškov. 21. sept. 1904, š. 14173, JB. 1905/10.

§ 20. Kadar je sodba, ki se izda v pravdi, po svojstvu spornega pravnega razmerja[1] ali po zakonitem predpisu[2] pravno veljavna tudi glede na pravno razmerje intervenijenta do nasprotnika glavne stranke, tedaj gre intervenijentu mesto sospornika (§ 14.).[3]

[1] Glej jm. k §§ 234. in 371. (t. 3.) — [2] § 17., op. 1., potem § 242., od. 3. konk. r. — § 310., od. 2. ir. Čl. 50. mednar. dogovora om. pri § 11., op. 1. — [3] § 98.

Naznanitev spora.

§ 21. Kedor mora, da si zagotovi civilnopravne učinke, obvestiti koga drugega o pravnem sporu (naznanitev spora),[1] more to storiti s tem, da mu dá vročiti pravdni spis,[2] v katerem je navesti tudi vzrok obvestitve in označiti ob kratkem stan pravnega spora, ako se je ta že pričel.

S takim obvestilom se sme združiti na predpise državljanskega prava se opirajoč poziv,[3] da naj se v pravnem sporu, ki že teče ali se še le začne, dá namestovanje (postranska intervencija).

Naznanilo spora ne daje naznanjajoči stranki pravice, zahtevati, da naj se tekoči pravni spor pretrga,[4] rokovi podaljšajo[5] ali preloži za razpravo določen rok.[6]

[1] § 310. ir., čl. XXVIII. ir. — § 931. odz., čl. 80. men. r., § 15. z. 12. jun. 1872, dz. 112 (pri § 602.) — Čl. XXXI. — [2] 25, 74—76, 434. — § 131., od. 1. in 2. or. pri 79. — [3] Čl. 50. mednar. dog. nav. pri § 20., op. 2. — [4] 163. — [5] 128. — [6] 134.

---

§ 20. 1. Sodba je odpraviti samo enkrat in, ako ni skupnega pooblaščenca za vročbe, vročiti glavni stranki. 21. marca 1899, š. 3982, Zb. 556.

Imenovanje avktorja.

§ 22. Kedor je tožen kakor posestnik stvari ali stvarne pravice,[1] a se noče spustiti v pravni spor, ker trdi, da je v posesti v imenu koga drugega, mora tega (avktorja) precej potem, ko se mu vroči tožba, pozvati, da naj se o svojem razmerju do spornega predmeta ali do zahteve, katera se uveljavlja v tožbi, izjavi pri prvem, pred pravdnim sodiščem določenem naroku.[2]

Poziv na avktorja in njegovo povabilo se opravi s tem, da se mu vroči pravdni spis,[3] v katerem mora biti za obrazložbo tega poziva potrebno poročilo o začetem pravnem sporu. En izvod tega spisa je izročiti tožniku še pred prvim narokom.

[1] § 375. odz. — [2] 239, 440. — [3] Glej op. 2. pri 21.

§ 23. Kadar prizna avktor pri naroku[1] razmerje, katero zatrjuje toženec, tedaj sme on s pritrditvijo toženca vstopiti na njega mesto v pravni spor kakor stranka. Pritrditev tožnika[2] je za to potrebna samo v toliko, v kolikor uveljavlja ta zahteve, katerih se ne dotika namestovalno razmerje, ki je med avktorjem in tožencem.

Vsled tega, da prevzame avktor pravdo, se mora toženec po svojem predlogu s sklepom

§ 22. 1. Oprava ali opust avktorjevega imenovanja nima nikakega vpljiva na odločitev o pasivni legitimaciji. 19. jan. 1899, š. 17007, Zb. 474.

§ 23. 1. Tožnik, ki ne zmaga z uporom zoper prevzetje pravde proti avktorju, ima tožencu povrniti z uporom provzročene troške; druge toženčeve troške avktor lahko zahteva v prevzeti pravdi. 15. maja 1900, š. 6977, Zb. 1004.

pravdnega sodišča odvezati tožbe (§ 241.). Kadar se pa pri prvem naroku ne doseže dogovor o tem, da prevzame avktor pravdo, tedaj se ne sme toženec več nadalje braniti spuščanja v pravni spor.

[1] 239, 440.

[2] Jm. k § 23. cp. 1. Tožnik se ne more upirati vstopu avktorja v spor in izstopu toženca, ako se v tožbi ne stavijo zahtevki, katerih se ne dotika namestovalno razmerje, ki je med avktorjem in tožencem.

Tožnik se ne more protiviti prevzetju pravde po avktorju iz razloga, da bi se pravdni troški od avktorja, ako bi propal, ne dali izterjati.

Kadar tožnik zahteva poleg izročitve stvari nadomestek pri stvari dobljenega užitka, tedaj je o tem, je-li prevzetje pravde po avktorju ob odporu tožnika izključeno, določiti po pravnem razmerju, obstoječem baje med tožencem in avktorjem, in pa po tem, jeli prvotni toženec imeti za avktorjevega namestnika tudi glede užitka ali odgovornosti za odhod tega užitka.

2. Ako se je bati, da je posest povedanega avktorja le navidezna in da bi torej njegov vstop mesto toženca ovrl ali znatno otežil sodno zasledovanje ali izpolnjenje tožbinega zahtevka, je na tožnikov predlog o spornem predmetu ukreniti začasna odredba (§§ 381., 382. ir.). Izjave o posestnem razmerju, ki sta jih avktor in prvotni toženec zaradi vstopa v spor dala na zapisnik pri prvem naroku, (§ 239., od. 2. cp.) ju vežejo in izključujejo, da bi se obsojeni avktor ali njegov namestnik v posesti mogla nasproti provzročeni sodbi izgovarjati na posest izstopivšega toženca ali na nedostajanje posesti.

3. Ob uporu tožnika proti vstopu avktorja namesto toženca nima odločevati sodnik, vodeči prvo razpravo, temuč senat. Za sklepanje pri prvi razpravi odločilne izjave udeležencev so posvedočiti v zapisniku o prvi razpravi. V sklep je obenem sprejeti poziv za tožbin odgovor (§ 243. cp.).

4. Ako je avktor vstopil v spor kakor stranka mesto prvotnega toženca in ako se je toženec ob enem s sklepom odvezal tožbe, je sodba izrečena proti

avktorju veljavna in izvršljiva le proti njemu, ne tudi proti izstopivšemu prvotnemu tožencu.

§ 24. Kadar avktor, dasi je bil redno povabljen, ne pride k določenemu prvemu naroku, dalje kadar izpodbija trditev toženca ali kadar se pri naroku sploh ne izjavi, tedaj ima toženec pravico, se oprostiti tožbe s tem, da zadosti tožnikovi zahtevi.

V koliko nastane s tem avktorju pravica do povračila škode, to je presojati po državljanskem pravu.

§ 25. Vročbo v §§ 18., 21. in 22. označenih spisov naroča predsednik brez poprednjega sklepanja v senatu.

Četrti naslov.

Pooblaščenci.

§ 26. V kolikor ni v tem zakonu določeno nič drugega,[1] je strankam na voljo, opravljati pravdna dejanja ali samim ali po pooblaščencih.[2]

Zastopanje po pooblaščencu ne izključuje, da ne bi tudi v tistih primerih, v katerih je zapovedano zastopanje po odvetnikih, dohajala stranka pred sodišče, spremljana od svojega pooblaščenca, ter tam poleg tega[3] oddajala ustne izjave.[4]

[1] 27., od. 1., 29, od. 1., 463, od. 2., 513; 185; 467, 468; 506, š. 4, 507, od. 3.; 520.

[2] Pri obrtnih sodiščih velja § 25. os.

[3] Jm. k § 26. cp. Ako izjave stranke, prišedše k sodišču skupaj s pooblaščencem, nasprotujejo izjavam pooblaščenca, tedaj so vpoštevati pred vsem izjave strankine (§ 34. cp.).

[4] 308, 333 ir.

§ 27. Pred zbornimi sodišči prve stopinje in pred vsemi sodišči više stopinje se morajo dajati stranke zastopati po odvetnikih (zastopniška pravda).

Ta predpis ne velja o postopanju prve stopinje v zakonskih stvareh in, v kolikor ne določuje ta zakon nič drugega,[1] tudi ne o tistih pravdnih dejanjih, katera se opravljajo pred zaprošenim ali odrejenim sodnikom,[2] pred predstojnikom dotičnega sodišča ali senatovim predsednikom; on tudi ne velja o izjavah in dejanjih, ki jih je opravljati v sodni pisarnici.[3]

Oblast zastopanja po finančni prokuraturi ostane neprikrajšana[4] tudi v tistih primerih, v katerih je zapovedano zastopanje stranek po odvetnikih.

[1] 248, od. 2. — [2] 29, 239. — [3] XXXIII. in 72, od. 3. cp. 324, od. 2., 348., 367; 465, od. 2. cp. in § 90. su. (pri 64); 520, od. 2.; 582 cp.; XIV. in § 79. jn. § 52. ir.; 520 ir. Za obrtna sodišča: §§ 25., 30., 31. os. § 313. or. Opravila, katera mora sodna pisarnica (pisarniški oddelek) oskrbovati samostalno tudi brez sodniškega naloga in brez izprosbe sodnega sklepa, so poleg del in opravkov, katerim je zavezana po tem opravilnem redu ali drugih predpisih, ta-le:

1. Po predpisu obveščati Najviše dvorno maršalstvo, obtožencu predpostavljeno vojaško oblastvo ali višo deželno sodišče, više državno pravdništvo in pravosodno ministrstvo o tožbah podanih zastran denarnih terjatev zoper dvorne služabnike, vojaške ali deželne brambe osebe *a)* ali zoper uradnike in sluge, ki so v pravosodni službi, *b)* in pa obveščati nadrejene samoupravne organe o tožbah, podanih zoper občine in okraje; *c)* — 2. pokazovati pri

---

§ 27. 1. Z zastopnikom finančne prokurature pridejo k sodišču lahko nastavljenci državnih strokovnih uprav, da pri ustni razpravi oddajo izjave. 16. nov. 1898, š. 15025, Zb. 375.

sodišču pridržane prvopise prilog pravdnih spisov in po stranki na zahtevanje nasprotnika pri sodišču položenih listin (§§ 81. in 82. cp.); predlog za skrajšbo roka za pregled je predložiti brez odloga v odločbo sodniku (predsedniku senatovemu); strankam, ki so navzočne, je naznaniti odločbo takoj v sodni pisarnici ustno, in da se je to zgodilo, posvedočiti s kratkim zaznamkom na spisih, v katerem je povedati tudi trajanje skrajšanega roka; — 3. sprejemati naznanila o premembah stanovališča ali stanovanja (§ 111. cp.); o naznanilu ni narediti zapisnika, ampak samo zaznamovati novo adreso v spisih; sodna pisarnica mora naznaniti premembo stanovanja, v kolikor je pričakovati kake vročbe stranki, nemudoma vročevalnemu in izvršilnemu oddelku (vročevalni oddelek, vročevalni uradnik); — 4. sprejemati v stvareh vročevanja predpisana naznanila in priobčila pri vročbah med odvetniki (§ 112. cp.); — 5. obveščati, da ni prišla nobena izmed obeh stranek k naroku, določenemu za ustno razpravo (§ 170. cp. in § 137. oprav. reda); — 6. pošiljati pravdne spise, ki jih predadó stranke po tožbi in odgovoru na tožbo v pripravo ustne sporne razprave, nasprotniku, ako ne obsegajo pravdni spisi predlogov ali ponudbe dokazov, o katerih mora takoj potrebno odrediti sodnik (predsednik senatov) (§ 258. cp.); za sodišče določeni izvod pravdnega spisa mora vzeti sodna pisarnica k spisom stvari; o dohodu pravdnega spisa je poročati sodniku (senatovemu predsedniku) ustno; — 7. dovoljevati pregled spisov strankam in njih pooblaščencem, dokler so spisi v sodni pisarnici, in zlasti pregled spisov pripravljalnega postopanja ali spisov o vzprejemu dokaza, predloženih po odrejenem ali zaprošenem sodniku; — 8. priskrbovati listine, pojasnilne stvari in ogledne predmete, shranjene pri javnem oblastvu ali beležniku, ako je sodišče (senatov predsednik) odredilo, da je ukreniti predložbo teh listin in predmetov (§§ 183., 301., 369. in dr. cp.); — 9. obveščati stranke, da so došli spisi o vzprejemu dokaza po odrejenem ali zaprošenem sodniku k sodišču in se smejo pregledati v sodni pisarnici (§ 286. cp.); kadar se mora vsled dohoda spisov o vzprejetem dokazu določiti za nadaljevanje ustne razprave narok, tedaj je združiti to obvestitev s povabilom stranek k naroku; — 10. obveščati neposredne predpostavljenike oseb,

katere je zaslišati kot priče, ako je priča v javnem uradu ali javni službi in ako ji je, da ne trpe škode varnost in druge javne koristi, za čas nje zaslišbe previdoma postaviti namestnika, ali ako se je povabil za pričo nameščenec ali služnik pri prevoznem zavodu, obratovanem z mehaničnimi motorji, ali rudniški, topilnični ali valjalnični delaveč ali pa oseba, ki je v zasebni gozdarski službi (§ 331 cp.); — 11. sprejemati zahtevke za podelitev pristojbin pričam (§ 346. cp.); ako se stavi zahtevek zunaj naroka, in ne glede na to, kedaj se je podal, določati priči pristoječe povračilo in izdajati odredbe, potrebne zastran njih izplačila; o zahtevku, stavljenem v sodni pisarnici za pristojbine prič, ni narejati zapisnika; nalog, da naj se določi povračilo, zahtevano po priči pri naroku, je dati sodni pisarnici ustno ali s kratkim zaznamkom na razpravnem zapisku („Določiti pristojbine prič"); pristojbina se določi z izdatbo pristojbinskega listka (§ 105.); dovoljeno pristojbino je dati navzočni priči na znanje ustno, sicer pa ji je vročiti predpis pristojbinskega listka s kratkim obvestilom, kje in kedaj ji je potegniti pristojbino; — 12. priobčevati izdatke dokaznega sklepa strankam, ako mora razložba tega, kar navedejo stranke glede stanja stvari, namestovati v izdatku dokaznega sklepa zapisnik o njem (§ 444. cp.); — 13. obveščati stranke, da se je položil izdatek dejanskega stanu sodbe v sodni pisarnici na vpogled strankam, in naznanjati sodniku pretek roka za zglasitev upora. (§ 446. cp.); — 14. obveščati stranke o uporu, zglašenem o pravem času zoper pogojno plačilno povelje v opominjalnem postopanju (§ 10. z. z dne 27. aprila 1873. l., dz. 67).

V š. 1, 5, 6 in 8 do 10 in 12 do 14 omenjene obvestitve, pozivi, zaprosbe in pošiljatve se opravljajo s kratkimi pismenimi priobčili; v š. 1, 5, 8 in 10 navedena obvestila in zaprosila je predložiti v podpis sodniku. Obvestitev po š. 9 se sme, če je stvar nujna, opraviti ustno; prav tako se mora pisarniški uradnik v nujnih primerih zastran priskrbe listin, pojasnilnih stvari in oglednih predmetov sam osebno potruditi k notarju ali oblastvu, ako so ti v kraju sodišča.

O tožbah zoper vojaške ali deželne brambe osebe je obvestiti predpostavljeno poveljstvo (oblastvo, zavod)

obtoženčevo, če pa to ni znano, poveljstvo, oznamenjeno v § 143., od. 1.

a) Z. 20. maja 1869, dz. 78, § 12., in 2. aprila 1885, dz. 93, § 14. — *b)* U. 23. nov. 1896, š. 23995, uk. 40. — *c)* U. 6. okt. 1885, š. 16074, uk. 66.

[4] IV., š. 1, XXXII., § 42. cp. Min. u. 9. marca 1898, dz. 41, om. pri čl. IV. cp.

§ 28. Odvetniki, beležniki in pa za opravljanje sodniške službe vsposebljene in pri sodišču nameščene osebe ne potrebujejo, ako nastopajo v pravnem sporu kakor stranka, niti na prvi niti na viši stopinji zastopanja po odvetniku.

Kadar se prisodi[1] taki stranki za časa pravde disciplinarna kazen, po kateri se izbriše iz imenika odvetnikov, odstavi od službe, vpokoji ali odpusti iz službe, tedaj mora ona za nadaljno postopanje postaviti odvetnika, ako je zapovedano v njem zastopanje po odvetnikih. Postopanje se zavoljo tega ne pretrga.[2]

[1] Jm. k § 28. cp. 1. Za opravljanje sodniške službe vsposobljeni uradniki, ki so šli v pokoj, rabijo v zastopniški pravdi zastopanja po odvetniku.

Kadar se njih vpokojenje izvrši v teku spora, tedaj dotično postopanje lahko končajo, ne da bi privzeli odvetnika, razun ako se je njih vpokojenje izreklo za disciplinarno kazen (§ 28., od. 2. cp.).

2. Odvetniki, ki so se prostovoljno odrekli izvrševanju advokature ali beležniki, ki so se odpovedali beležniškemu uradu, niso po odreki in odpovedi še dalje upravičeni, da bi se v zastopniški pravdi zastopali sami. Spor tekoč ob opustitvi ali odpovedi lahko končajo, ne da bi privzeli kakega odvetnika.

---

§ 28. 1. Odvetnika lahko zastopa pri njem službujoč za namestovanje upravičen odvetniški kandidat tudi v zastopniških pravdah v katerih je odvetnik sam stranka ali oskrbnik konkurzne mase. 8. marca 1904, š. 17449/1903 uzb. 792.

3. Pravica samozastopstva preneha tudi, ako je iz drugega vzroka ugasnilo upravičenje do odvetniškega ali beležniškega uradovanja. Ako se to predrugačenje zgodi med sporom, je za tega nadaljevanje pozvati odvetnik.

Glej tudi jm. k § 42., t. 3. cp.

[2] § 160.

§ 29. V kolikor ni zapovedano zastopanje po odvetnikih in ne presega sporni predmet v denarjih ali denarni vrednosti zneska petsto goldinarjev,[1] se sme postaviti za pooblaščenca vsaka svojepravna oseba moškega spola.[2] V spornih stvareh nad petsto goldinarjev je v krajih, v katerih imata sedež vsaj dva odvetnika, pripuščati za pooblaščence samo odvetnike.[3]

Osebe, katere so znane sodniku, da so zakotni pisači,[4] se ne smejo niti k razpravi, niti k drugim pravdnim dejanjem pripuščati za pooblaščence. Zoper to odreko njih pripusta ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.[5]

[1] Jm. k § 29. cp. V pravni stvari, spadajoči k okrajnemu sodišču, v kateri ni povedana vrednost spornega predmeta, ker za določitev pristojnosti nima pomena (n. pr. § 49., š. 3, 4, jn.), se sme za pooblaščenca postaviti vsaka svojepravna (samosvojna) oseba moškega spola tudi v krajih, v katerih poslujeta dva ali posluje več odvetnikov.

[2] 185, 449. — [3] 27, 239. — § 17. ir. — [4] Čl. IV., š. 5 cp. — [5] 515.

---

§ 29. 1. Oseba, ki je znan zakotni pisač, ne more pred sodiščem zastopati niti zavoda, kateremu je knjigovodja. 9. febr. 1892, š. 1573, Zb. 14113.

2. Ako se k razpravljanju ni dopustil pooblaščenec, ki po § 29. cp. ni upravičen zastopati, ni skleniti zamudne sodbe, temuč je narok preložiti in primerno poučiti izostalo stranko. 19. maja 1903, š. 17402/1905, uzb. 698.

§ 30. Odvetniki in drugi pooblaščenci morajo pri prvem pravdnem dejanju, katero opravljajo v sporni stvari, dokazati[1] svojo pooblastitev z listino (pooblastilom), katero je predložiti v izvirniku ali pa v poverjenem predpisu[2] in katera se sme pridržati pri sodišču.[3]

Ako se je naredila o pooblastitvi zasebna listina in se pokažejo glede njene pristnosti pomiselki,[4] sme sodišče po predlogu ali pa uradoma ukazati, da naj poveri podpis sodišče ali beležnik. To določilo se ne uporablja, kadar nastopa za pooblaščenca sodišču znan odvetnik ali beležnik, ki potrdi pristnost podpisa, sklicevaje se na svojo prisego. Zaukaz, da naj se podpis poveri, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

Izjava o danem pooblastilu se sme pred okrajnimi sodišči vzprejeti tudi v sodni zapisnik,[6] ako pride stranka k naroku, določenemu v sporni stvari, s pooblaščencem sama pred sodišče.

[1] Jm. k § 30. cp. t. 1. Sodišče ima uradoma zahtevati izkaz pooblastitve (§ 37. cp.). Priznanje pooblaščenja po nasprotniku ne more nadomestiti pooblastilnega izkaza z listino.

[2] 37, od. 2., 160, od. 2. — Glej u. pri op. 2. § 88. jn. — [3] 219, od. 3. — [4] § 86., od. 4. or. pri 175.

[5] Jm. k § 30. t. 2. Sodno ali beležniško poveritev na pooblastilni listini sme ukazati le senat, ne pa predsednik. — [6] 443, 451, š. 2.

§ 31. Odvetniku dano[1] pooblastilo za pravdo (pravdno pooblastilo) daje po zakonu oblast:

---

§ 31. 1. Dejanje pod skrbstvo razveljavi prej izdano procesno pooblastilo. 5. sept. 1866, š. 6193, Zb. 2598.

2. Odvetniški kandidat nima proti odreki izpregleda za odvetniško preskušnjo nikakega pravnega pomočka. Plr. 20. dec. 1898, š. 17248, **Rr.** 169.

1. Podati[2] in prejeti[3] tožbo in opravljati vsa pravdna dejanja, ki se tičejo pravnega spora, vštevši tudi tista, ki jim daje povod protitožba,[4] obnova postopanja,[5] predlaganje začasnih odredeb ali pa toženje, katero nastopi po zmislu § 16.;

2. sklepati poravnave o predmetu pravnega spora, priznavati zahteve, ki jih zatrjuje nasprotnik, in odpovedovati se zahtevam, katere je napovedala stranka, ki daje pooblastilo;

3. upotiti izvršilo (eksekucijo) zoper pravdnega nasprotnika, opravljati vsa dejanja, ki se primerjajo v izvršilnem postopanju na strani izvršbenikovi, in doseči zavarovalno postopanje;

4. prejemati pravdne stroške, katere mora povrniti pravdni nasprotnik.[6]

Odvetnik sme sebi dano pravdno pooblastilo za posamezna dejanja ali posamezne oddelke postopanja prenesti na drugega odvetnika; nadalje se sme pri razpravah, za katere je v zakonu predpisano, da je k njim privzeti odvetnika, dati namestovati po kandidatu odvetništva, ki služi pri njem ter ima pravico zastopanja, in si sme na podstavi pravdnega pooblastila za pravdna dejanja, za katerih opravo ni zapovedano zastopanje po odvetnikih,[7] postavljati tudi druge namestnike.[8]

Pravico zastopanja imajo v § 15. odvetniškega reda označeni kandidatje odvetništva, ako so že prebili z dobrim uspehom preskušnjo za odvetništvo in jim ni prisojena katera v § 12., lit. *c*, zakona z dne 1. aprila 1872. l. (dz. 40), navedenih disciplinarnih kazni. Potrebnost preskušnje za odvetništvo sme na prošnjo odvetnika

izpregledati odbor odvetniške zbornice s pritrditvijo višega deželnega sodišča iz ozira vrednih vzrokov takim pri tem odvetniku služečim kandidatom odvetništva, kateri so dosegli čast pravoslovnega doktorstva na kakem domačem vseučilišču ter morejo dokazati vsaj enoletno, pri zbornem sodišču prebito civilnosodno in kazenskosodno prakso in pa dvoletno prakso pri odvetniku ali finančni prokuraturi. Izpregled preskušnje za odvetništvo pa velja samo za dobo, dokler služi kandidat odvetništva pri odvetniku, na čegar prošnjo se je dovolil izpregled.[9]

[1] Jm. k § 31. cp. 1. Odvetniku je dati vedno „pravdno pooblastilo."

Pravdno pooblastilo se lahko da za posamezni spor ali za vse podane spore (generalno pooblastilo). Splošna (generalna) pooblastila se smejo pri sodišču naznaniti in hraniti (§ 24. or.).

2. Nagodbe (poravnave), ki jih sklene odvetnik o spornem predmetu za svojo ne svojepravno stranko vsled danega mu procesnega pooblastila, trebajo vendar varstveno — oziroma skrbstvenooblastnega odobrenja (§ 233. odz.).

3. Procesni pooblaščenec s procesnim pooblastilom nima pravice o predmetu pravnega spora sklepati pogodbe na razsodnike in voliti razsodnike. To pravico ima le, ako se mu je poleg procesnega pooblastila dalo v zmislu § 1008. odz. pooblastilo v sklepanje pogodbe na razsodnike. Tako pooblastilo sme se dati ob enem s procesnim pooblastilom v isti listini.

4. „Procesno pooblastilo" ob sebi ne obsega pooblastitve za zastopanje stranke v opozicijskih in izločilnih (na ekscindiranje) sporih, ki so izšli iz izvršbenega postopanja proti nasprotniku. Treba je izrečne pooblastitve, da se pooblastilo razteza tudi na take spore.

5. Predpis § 14., odvetniškega reda, po katerem je odvetnik upravičen, ako je zadržan, namestovati se po drugem odvetniku, velja tudi, ako je odvetniku dano

samo procesno pooblastilo. Vsled tega predpisa se sme odvetnik, kateremu se je dalo pravdno pooblastilo, kadar je sam oviran, tudi za ves spor namestovati po drugem odvetniku; pravica, pripoznana v § 31., od. 2. cp. pooblastilo prenesti na drugega odvetnika za posamezna dejanja ali posamezne oddelke postopanja pa ni omejena za slučaje oviranja.

Pri izboru namestnikov za procesna dejanja, pri katerih ni treba zastopanja po odvetnikih, je odvetnik vezan na predpis § 15. odv. reda. Pri razpravah (n. pr. prvi narok), za katere zakonito ni predpisano zastopanje po odvetniku, ga torej v zmislu § 15. odv. r. sme namestovati odvetniški kandidat, ki pa nima namestovalne pravice po § 31., od. 3. cp.

[2] 226; 434. — [3] 106; 93. — [4] 233 cp., 96 jn. — [5] 530. — [6] 40 sl. — [7] 27. — [8] 33 cp. — [9] 112, 113, 374 cp.; 354 or.

§ 32. Omejitev zakonitega obsega[1] pravdnega pooblastila ima, tudi če se je izrazila v listini, proti nasprotniku pravno moč samo v toliko, v kolikor se tiče v § 31., š. 2 in 3, označenih pravic ter se je nasprotniku naznanila posebej.

[1] 31.

§ 33. Osebam, katere niso odvetniki,[1] sme stranka ali dati pravdno pooblastilo ali pa jih sme pooblastiti tudi le za posamezna določena pravdna dejanja.

Obseg, moč in trajanje pravdnega pooblastila je presojati po določilih tega zakona, obseg, moč in trajanje pooblastila za posamezna pravdna dejanja pak, v kolikor ni v nastopnem ukazano nič drugega, po vsebini tega pooblastila in po predpisih državljanskega prava.[2]

[1] Jm. k § 33. cp. Pravica beležnikov v zastopanje strank v državljanskih sporih se s civilnim pravdnim

redom ni razširila; beležnikom posebno tudi v prihodnje ni dovoljeno napravljati si s prevzetjem strankinih zastopstev trajen pridobitek ali zastopati v sporu kakega pooblaščenca, ki je bil stranka v notarski listini, po njih sestavljeni. Just. min. n. 17. febr. 1852, š. 17431.

Glej § 64, š. 4.

[2] Čl. XXX. cp. § 1008. odz. Čl. 17. men. r. Čl. 42., 47. trg. z.

§ 34. Na podstavi pravdnega pooblastila po pooblaščencu opravljena pravdna dejanja imajo proti nasprotni stranki isto moč, kakor da bi jih bila opravila stranka sama. Vendar velja to o priznavah[1] in drugih dejanskih izjavah samo v toliko, v kolikor jih stranka,[2] ki je prišla s pooblaščencem, ne prekliče ali popravi takoj.

[1] 266. — [2] 26, od. 2.

§ 35. Pravdno pooblastilo se ne razveljavi niti s smrtjo pooblastnika,[1] niti z izpremembo glede njegove pravdne zmožnosti ali njegovega zakonitega zastopanja.[2]

Pravni nasledniki pooblastnika, zakoniti zastopnik (namestnik), postavljen za stranko, ki je postala za pravdo nezmožna, in pa zakoniti zastopnik stranke, ki stopi na novo na mesto dosedanjega zakonitega zastopnika, smejo vendar vsak čas preklicati pravdno pooblastilo.[3]

[1] 155. — [2] 158; 162. —

Jm. k § 35. Otvoritev konkurza o imetju stranke ne razveljavi pravdnega pooblastila, ki ga je bila stranka prej dala. Določilo § 1024 odz. o vpljivu konkurza na pooblastilno razmerje utesnuje glede pravdnega pooblastila predpis § 35. cp.

[3] 36 cp. — 94 jn.

§ 36. S preklicem ali z odpovedjo[1] provzročena razveljava pooblastila za pravdo ali za opravo posameznih pravdnih dejanj zadobi

nasproti pravdnemu nasprotniku pravno moč šele tedaj, kadar mu naznani stranka prestanek pooblastila, v pravnih stvareh pak, v katerih je zapovedano zastopanje po odvetnikih,[2] kadar mu naznani,[3] da je postavila drugega odvetnika. To naznanilo se daje z vročbo pravdnega spisa. Glede te vročbe velja predpis § 25.[4]

Po odpovedi pooblastila ohrani pooblaščenec še štirinajst dni pravico in dolžnost, nastopati za pooblastnika, v kolikor je treba, da se ta obvaruje pravnih škod.[5]

[1] Jm. k § 36. cp. Kadar se pooblastilo razveljavi z odpovedjo, velja odvetnik nasproti pravdnemu nasprotniku pooblaščen, dokler stranka nasprotniku ni javila preklica ali postavljenja drugega odvetnika (§ 36., od. 1. cp.); do svoje stranke ima še štirinajst dni po vročeni odpovedi dolžnost, nastopati za pooblastnika, v kolikor je treba, da se ta ohrani pravnih škod (§ 36., od. 2. cp.; § 11., od. 2. odv. r.).

§§ 1020. in 1021. odz.

[2] 26, 27. — [3] 93. — [4] § 434. cp.; § 131. or. pri 79 cp. — [5] § 11. odv. r. § 94. jn., čl. V. cp.

§ 37. Sodišče se mora v vsaki dobi pravnega spora ozirati uradoma[1] na nedostatek pooblastila.[2]

V zastopniški pravdi podane tožbene spise in spise v odgovor na tožbo,[3] v katerih ni dokaza,[4] da se je postavil odvetnik, mora zavrniti predsednik senata, kateremu je odkazana pravna stvar, ako ne postavi stranka v roku, katerega ji določi on, odvetnika ter ga ne ime-

§ 37. 1. Strankin telegram, s katerim se zastopnik izkaže, ne nadomešča pooblastila; v tožbi pa se sme predlagati, naj se preskrbe spisi drugega sodišča, v katerih je pooblastilo. 17. nov. 1898, š. 14877, Prč. 1898/213.

nuje sodišče, predloživši pooblastilo.[5] Ta rok podaljšati ni dopuščeno.[6]

[1] Glej jm. k § 30., t. 1. — [2] 401, 402, š. 1 in 3, 477, š. 4 in 5, 494. — [3] 226, 243, 258. — [4] 30, od. 1. [5] Pri drugih spisih 75, š. 3, 84, 85. — [6] 84, od. 1. 516.

§ 38. Kedor hoče, ne da bi mogel dokazati, da je bil pooblaščen, nastopati za stranko, da opravi posamezna nujna pravdna dejanja, se sme po izprevidu sodišča[1] pripustiti začasno za pooblaščenca ali proti poprednjemu zavarovanju[2] stroškov in škod, ali pa tudi brez takega zavarovanja,

Ob enem mora sodišče ukazati, da naj on pozneje predloži pooblastilo, katero mu daje pravico za ona pravdna dejanja, ali da naj donese strankino odobrilo, ter mora do preteka za to določenega roka počakati z odločbo ali odredbo, ki jo je izdati. Ko preteče rok brez uspeha, ravna se, ne oziraje se na omenjeno njegovo nastopanje; nasprotnik ima pravico do povračila stroškov in škod, ki nastanejo vsled začasnega pripusta.[3]

Razen sklepa o povračilu stroškov in škod ni dopuščeno sodne sklepe, ki se izdado po zmislu ravnokar navedenih odstavkov, izpodbijati posebe s pravnimi pomočki.[4]

[1] § 37., š. 1 su. pri § 7. jn. — [2] § 56.

[3] Jm. k § 38. cp. K opravi posamnih nujnih pravdnih dejanj ni pripuščati samo takih oseb, ki se ne morejo takoj izkazati s pooblastilom, temuč tudi takih, ki se sploh ne morejo sklicevati na kako dano pooblaščenje (poslovodja brez naročila). I pripust i določilo pripustnih pogojev (dajanje varščine), določa sodišče po svojem izprevidu. Sodišče sme zavrniti osebe, o katerih ni upati za odsotno stranko koristne dejalnosti, ter sme pripustitev

odreči tudi tedaj, če pravdno dejanje ni nujno ali če se da nevarnost odsotni stranki odkloniti na drug primernejši način.

Rok, določen v predložitev pooblastila ali izkazila o strankinem odobrenju, se sme podaljšati.

Pri začetnih dejanjih spora (tožbe, prošnje za plačilno povelje itd.) ni dovoljena začasna pripustitev za pooblaščenca tiste stranke, ki prosi uvedbe postopanja. [4] 515.

§ 39. V kolikor ta zakon ne razloča, [1] je njegova določila o strankah obračati tudi na pooblaščence. [2]

[1] 42, 49, 170, 179, od. 2., 200 (198), 220, od. 1., 371—383. — [2] 86, od. 1., 212 cp.; § 20. jn.

Peti naslov.

Pravdni stroški.

§ 40. Vsaka stranka mora najprej [1] zalagati sama stroške, ki nastanejo vsled njenih pravdnih dejanj. Stroške takih sodnih dejanj, katerim dajeta povod obe stranki vkupe ali katera opravi sodišče v korist obema strankama po predlogu ali pa uradoma, morata zalagati obe stranki vkupe.

V koliko imajo stranke pravico zahtevati povračilo stroškov, ki so jih plačale, to je presojati po določilih tega naslova, če ni ukazano v tem zakonu nič posebnega. [2]

[1] 10; 47, od. 2.; 118, od. 2.; 119, od. 4.; 121, od. 2.; 308; 332, 346; 365; 368; 388, od. 3.

[2] 97, od. 2.; 113, od. 2.; 142, od. 1.; 142. od. 3.; 154; 200, od. 2.; 237, od. 3.; 280, od. 4.; 308, od. 3.; 317, od. 1.; 328, od. 4.; 326, 333, od. 1.; 354, od. 1.; 422, od. 2.; 484, od. 2.; 513 cp. — § 60., od. 3. jn., § 117., zadnji od. or. pri 260.

§ 41. V pravnem sporu popolnoma propala stranka[1] mora svojemu nasprotniku in pa postranskemu intervenijentu,[2] ki se je temu pridružil, povrniti vse[3] stroške, ki nastanejo[4] vsled pravde ter so potrebni[5] za primerno iskanje ali branjenje pravice. Katere stroške je šteti za potrebne, to mora sodišče, kadar ustanavlja znesek stroškov, ne pripuščaje nikakega dokazovanja, določiti na podstavi skrbne ocene vseh okolnosti po svojem izprevidu.[6]

V kolikor je mera za nagrade odvetnikov[7] ali sicer visokost stroškov urejena s tarifami,[8] se mora znesek stroškov ustanavljati po teh tarifah.

---

§ 41. 1. Potrebni niso dovozni troški odvetnika, bivajočega izvan sodiškega kraja, ako na le-tem biva kak odvetnik, ki bi stvar radi enostavnosti lahko zastopal. 5. jul. 1904, š. 10361, Prs. 1904/329; 23. okt. 1900, š. 14349, Zb. 1157; 21. jun. 1898, š. 8536, Gaz. 1898/2; pač pa pri pravdnih stvareh više vrednosti in ko bi informacija drugega advokata bila težavna. 9. jan. 1902, š. 17954, GH. 1902/23.

2. Odvetnik se ne more siliti, da bi se dal nadomestovati po notarju, bivajočem na kraju procesnega sodišča. 12. dec. 1900, š. 16532, JB. 1901/6.

3. Določila o nadomestitvi troškov niso rabiti pri vračilu troškov v zemljiškoknjižnem postopanju. 2. jun. 1898, š. 7675, Zb. 209.

4. Tudi tožnik, ki se je zavrnil le začasno, ima povrniti troške. 17. febr. 1875, š. 1007, Zb. 5639.

5. Stranka, ki se je spustila v nedopustno in protizakonito postopanje, upoteno na predlog nasprotnika, ne more zahtevati povračila troškov. 26. marca 1885, š. 3488, Zb. 10502;

vendar se lahko toži za povračilo troškov plačanih vsled sodbe, ko se je bila le-ta premenila. 28. nov. 1883, š. 13227, Zb. 9677.

Predpisi prvega odstavka veljajo zlasti tudi glede stroškov, ki so nastali s tem, da se je privzel odvetnik, kateri ne stanuje na sedežu pravdnega sodišča ali zaprošenega sodnika. Stroški, provzročeni s tem, da se je privzelo za isto stranko več odvetnikov, se morajo vsakakor povrniti le v toliko, v kolikor ne presegajo stroškov za privzetbo enega odvetnika, ali v kolikor se je morala premeniti oseba odvetnikova.

[1] Jm. k § 41. cp., t. 2. Intervenijent se ne more obsoditi v povračilo troškov, čeprav je glavna stranka propala.

---

6. Tudi v sporu radi motenja posesti so povrniti troški pravdnega zastopnika. 9. marca 1880, š. 2737, Zb. 7890. **Rr. 103.**

7. Pristojbine za prevod zaprosil med tozemskimi sodišči v spornem postopanju nima trpeti stranka. 4. nov. 1886, š. 12865, Zb. 11237.

8. Tožnik, ki je v sporu popolno propal, ima povrniti vse toženčeve troške, tudi ako bi se bil zavrnil slednjega vgovor nepristojnosti, vsled katerega pa tožnik ni imel posebnih troškov. 9. jan. 1900, š. 19204, GZ. 1900/14.

9. Izdatelju menice, ki je vgovore podal v istem spisu z akceptantom vred, pristoja, ako je zmagal popolno, povračilo vseh troškov, čeprav so bili njegovi vgovori naperjeni samo proti postranskim pristojbinam menične vsote in čeprav so se zavrnili obširnejši vgovori akceptanta. 1. dec. 1898, š. 16258, Zb. 399.

10. Toženec, ki je tožbo preklical, ima po § 237. cp. tudi stranki pristopivšemu postranskemu intervenijentu povrniti z intervencijo narasle potrebne troške. 16. marca 1904, š. 3808, uzb. 796.

Glej jm. k § 45. cp., ter r. pri §§ 468. in 492.

11. Za razsojo o troških pravde, izpeljane na ničnostno tožbo, je odločilen § 41. cp., ne pa § 51. cp. — 3. febr. 1905, š. 1614, uzb. 870.

Intervenijenti, katerim gre mesto sospornika (§ 20. cp.), so obsoditi v troške z istimi uveti kakor stranke, in sicer po določilih § 46. cp.

[2] 17, 19; 308, od. 3. — [3] Izjeme 42, 44, 45, 40, op. 2. cp.; § 195., od. 1. or. — [4] 45.

[5] Jm. k § 41. cp., t. 1. V sporu podlegla stranka ima troške opominjalnih pisem, katera so se jej pisala pred podano tožbo, povrniti, v kolikor so taki opomini v posameznem slučaju potrebni za primerno iskanje pravice. Isto velja o troških za izvansodne nagodbene poskuse in za tožbine priprave pred tožbo.

[6] Vpoštevati so tudi možnosti tožb. zvez po §§ 11. in 227.

[7] Jm. k § 41. cp., t. 3. V odvetniškem zastopanju se smejo zaračuniti tudi troški tistih pravdnih dejanj, pri katerih se je strankin odvetnik v zakonito dopustni meri namestoval po kakem solicitatorju.

[8] Tarifa odvetniška v dodatku. — Pristojbine svedokov 347, izvedencev 365.

§ 42. Za svoj osebni trud ne smeta stranka in pa postranski intervenijent[1] pri ustanavljanju pravdnih stroškov zahtevati povračila. Ako je bilo treba, da sta prišla pred sodišče sama,[2] in zlasti ako pride stranka v postopanju pred okrajnimi sodišči brez pooblaščenca, je povrniti škodo, ki je morda nastala z zamudo časa, in pa potne stroške.

Kadar zastopajo stranko pooblaščenci, ki ne pripadajo k odvetniškemu ali beležniškemu stanu, tedaj je primorati propadlega nasprotnika, da povrne le kolkovne in druge državne pristojbine in potrebne gotove stroške, nastale vsled pravde.[3] To določilo pa ne velja o za-

§ 42. 1. Presoditi je po okolnostih posameznega primera, da li je bil potreben oseben prihod uradnika finančne prokurature. 14. jun. 1898, š. 8172, Gaz. 1898/2.

htevah povračila stroškov strankam, zastopanim po finančni prokuraturi.[4]

[1] §§ 17. sl. cp., § 17. odv. tar. — [2] 183, od. 1.; 382, 481.

[3] Jm. k § 42. cp. 1. Tarifa kurencij, veljavna za odvetnike i njih pisarne je uporabljati tudi pri določitvi zastopniških troškov kakega pooblaščenca iz beležniškega stanu (§ 4., z. 26. marca 1890, dz. 58, čl. IV., š. 3 cp.).

2. Troški pota in bivanja takozvanega navadnega pooblaščenca stranke so stranki povrniti, v kolikor spadajo med potrebne gotove troške, nastale vsled pravde.

3. Osebe, ki ne potrebujejo zastopanja po odvetniku (§ 28. cp.), v svojih pravnih stvareh pri ustanavljanju pravdnih troškov ne morejo zahtevati povračila za svoj trud, ako k pravdi niso privzele odvetnika.

[4] Čl. IV., š. 1.

§ 43. Kadar vsaka stranka deloma zmaga, deloma pa propade, tedaj se stroški vzajemno pobotajo ali razmerno razdele. Del, ki ga je povrniti, se določi po številkah ali pa po razmerju do celote.

Vendar sme sodišče tudi pri takem izidu pravnega spora naložiti eni stranki povračilo vseh stroškov, nastalih nasprotniku in njego-

---

§ 43. 1. Ako so troški (izvedenca itd.) nastali vsled predloga propale stranke jih ima trpeti ona popolno, čeprav je nasprotnik prodrl le z neznatnim delom svojega odškodninskega zahtevka. 3. avg. 1904, š. 11790, Prs, 1904/280.

2. Skrčenje zahtevka ne ovira prisodbe vseh troškov, ako opuščeni del zahtevka ni provzročil posebnih troškov. 24. avg. 1898, š. 11662, Zb. 290.

3. § 43., od. 2. cp. ne ustanavlja splošno veljajočega pravila, temuč prepušča sodniškemu preudarku, jeli in v koliko se je odstraniti od načelnega predpisa § 43., od. 1. cp. 28. dec. 1904, š. 19131, JB. 1905/11.

vemu postranskemu intervenijentu, ako je propadel nasprotnik s samo razmerno majhnim delom svoje zahteve, katere uveljava vrhu tega ni provzročila posebnih stroškov, ali ako je bil znesek terjatve, ki jo je napovedal, odvisen od ugotovitve po sodnikovem izprevidu,[1] od pozvedbe po izvedencih ali od vzajemnega obračuna.

[1] 273.

§ 44. Ako se navedejo dejanske trditve ali dokazila v takih okolnostih, iz katerih se prepriča sodišče, da jih je stranka mogla navesti prej,[1] in ako se vsled pripusta takih navedeb zakasni rešitev pravnega spora, sme sodišče po predlogu ali ukazoma stranki, ki je storila take navedbe, tudi če zmaga, naložiti povračilo pravdnih stroškov deloma ali popolnoma.[2]

To velja zlasti tudi o navedbah in o ponudbah dokazov, katere bi se morale opraviti že v pripravljalnem spisu, podanem po zmagujoči stranki, in katerih poznejša oprava je provzročila, da se je zakasnila razprava ali rešitev pravnega spora.

[1] 226, od. 1., 229; 243, od. 2.; 250, 263; 258, od. 1.

[2] Jm. k § 44. cp. Pogoj, da se stranki zaradi zakasnele navedbe dejanskih trditev in dokazil (§ 44., od. 1.) naloži povračilo pravdnih troškov, je njena krivda. Zadostuje pa, da se je zakasnela navedba provzročila zaradi krivne nevednosti, ali ker je nedostajalo bodisi potrebne pridnosti bodisi pazljivosti. Krivda je lahko v tem, da stranka o dejanskih trditvah ali dokazilih ni prej pozvedela, ni pa v tem, da znane ji pravdne tvarine ni prej navela.

§ 45. Ako ni dal toženec s svojim vedenjem povoda, da se je sprožila tožba, in je on v

tožbi navedeno zahtevo priznal precej pri prvem naroku, plača pravdne stroške tožnik. Ta mora tudi povrniti stroške, nastale toženca vsled pričetega sodnega postopanja.[1]

[1] Jm. k § 45. cp. Toženec, ki se je pri prvem naroku s sklepom odvezal od tožbe, ker je avktor prevzel pravdo, nima zahtevati povračila troškov v zmislu § 45. cp.

§ 46. Kadar sestoja stranka, ki je dolžna povrniti stroške, iz več v glavni stvari ne nerazdelno (solidarno) zavezanih oseb, tedaj je tem naložiti povračilo stroškov po glavah. Pri znatni različnosti udeležbe na pravnem sporu pa mora sodišče deleže povračila določiti po razmerju te udeležbe.

---

§ 45. 1. Priganjajoči upnik ne trpi troškov izločilne tožbe, ki se je podala, ne da bi se mu bila prej naznanila pravica do lastnine. 28. dec. 1899, š. 18159, Prč. 1900 137; ali ne da bi se bilo odzvalo njegovemu pozivu, naj bi se mu lastninsko zahtevanje označilo natančneje z imenovanjem posameznih predmetov in pravnega naslova o lastninski pridobitvi. 10. jan. 1899, š. 109, Zb. 450;

upnik pa ne more zahtevati oprostitve troškovnega povračila, ako je pred tožbo hotel pravico do lastnine pripoznati samo, ako se mu povrnejo troški. 30. marca 1899, š. 4445, Zb. 87.

2. Določila tega paragrafa veljajo tudi pri tožbi na razodetno prisego. 14. maja 1901, š. 6825, GZ. 1901/37.

3. S tožbo na preprodajo posesti je knjižnemu posestniku parcele podan povod k tožbi na pripoznanje lastnine. 14. marca 1899, š. 3881, JB. 1902/44.

4. Povod k tožbi se ni odpravil s izvansodnim priznanjem toženca, da je tožnika motil v posesti, ako ni vzpostavil prejšnjega stanu. 19. febr. 1901, š. 2143, Gaz. 1902 1.

5. Tožnik, ki je vzlic prezgodaj vloženi tožbi zmagal v zmislu § 406. cp., se lahko po § 45. cp. obsodi v povračilo troškov. — 7. aprila 1904, š. 5199, Przegl. 1904/1.

V kolikor so osebe, ki so dolžne povrniti stroške, po predpisih državljanskega prava[1] v glavni stvari nerazdelno zavezane, se razteza ta zaveznost tudi na pravdne stroške, ki se prisodijo nasprotniku. Za stroške, ki so nastali vsled posebnih, po posameznih udeležencih opravljenih pravdnih dejanj, niso zavezani drugi udeleženci.

[1] Čl. XXX.

§ 47. Stroške sklenjene poravnave je, če se ni dogovorilo nič drugega, šteti za pobotane vzajemno.[1] Isto velja o stroških pravnega spora, rešenega s poravnavo, v kolikor ni njih povračilo že pravnomočno naloženo ti ali drugi stranki.

Kadar nima pogajanje zastran poravnave uspeha, tedaj je dolžnost povrniti ž njim združene stroške, odvisna od odločbe glavne stvari.

[1] 204—206.

§ 48. Ako nastanejo med postopanjem prigodki, kateri provzročijo eni stranki stroške samo vsled krivde[1] nasprotnika ali vsled naključbe,[2] ki se je temu pripetila, sme sodišče po predlogu ali uradoma prisoditi povračilo teh stroškov neodvisno od izida pravnega spora.

Stranka, kateri se je prisodilo povračilo takih stroškov že med pravnim sporom, jih ni dolžna vrniti celo tedaj, kadar se obsodi v glavni stvari v povračilo sodnih stroškov.

[1] Op. 2. pri § 40. — [2] 142 ods., 185, 154.

§ 47. 1. Zedinjenje stranek na povračilo troškov, kakor naj jih sodišče odmeri, ne vsebuje odpovedi izpodbijati sklepa o določitvi troškov. 12. marca 1896, š. 2854, Now. IV., 673; sodišče, ki vsled tega troške odmeri, ima vselej presoditi potrebo in primernost posameznih nastavkov. 11. avg. 1898, š. 11014, Zb. 282.

§ 49. Zakonitim zastopnikom, odvetnikom in drugim pooblaščencem sme sodišče po predlogu ali uradoma naložiti, da plačajo ali povrnejo tiste stroške, katere so provzročili po svoji veliki krivdi.[1]

To velja zlasti tudi o večih stroških, kateri so nastali po veliki krivdi ali s tem, da so se vzprejele v pravdne spise navedbe, ki ne spadajo k stvari, ali pa z nepotrebno obširnostjo v spisih.[2]

V kolikor se dotično odločilo ne vzprejme v sodbo v glavni stvari, je je izreči s sklepom.[3] Pred odločbo je zaslišati udeleženega zastopnika ali pooblaščenca. Sklep je, kadar zadobi pravno moč, izvršljiv na imovino teh oseb.[4]

[1] 179, 200, od. 2.; 39, 44. — [2] 76, 78, od. 2. — [3] 514.

[4] Jm. k § 49. 1. Stranka, katere zastopniku ali pooblaščencu se je naložilo, da radi težke krivde povrne troške nasprotni stranki, ni slednji odgovorna zanje. Nasprotna stranka ima ta nadomestilni zahtevek uveljaviti (§ 49., od. 3. cp.) edino in neposredno proti zastopniku ali pooblaščencu.

2. Predpis § 49. cp. je uporaben tudi nasproti finančni prokuraturi.

§ 50. Določila §§ 40. do 49. so merodajna tudi za postopanje o pravnih pomočkih in za

---

§ 49. 1. Za veliko krivdo je imeti, ako je tožničeva soproga tožiteljevemu odvetniku povedala naslov svojega soproga, odvetnik pa je vendar predlagal postavitev kuratorja, češ, da tožničevo bivališče ni znano. 7. marca 1899, š. 3560, GH. 1899/24.

2. Troški prizivnega priobčila, sestavljenega proti predpisom § 468., od. 2. cp., smejo se odvetniku naložiti celo tedaj, kadar se je tak pravdni spis prepodal po izrecnem nalogu stranke. 25. sept. 1901, š. 10113, GZ. 1903/13.

odločila, katera morajo sodišča druge in tretje stopinje izreči o stroških postopanja o pravnih pomočkih in pa, kadar se izpremeni[1] odločilo nižega sodišča, o stroških vsega poprednjega postopanja. Da ima stranka razsodke nižih stopinj za se, to ni merodajno za prašanje o povračilu stroškov.

[1] Jm. k § 50. cp. Prizivno sodišče, ki je prvosodno sodbo razveljavilo zaradi nepristojnosti procesnega sodišča in pravno stvar v novo razpravljanje odkazalo pristojnemu sodišču (§§ 475., 476. cp.), ima v svojem sklepu določati le o troških postopanja o pravnem pomočku; odločilo o troških vsega prvosodnega postopanja je pridržano sodbi tistega sodišča, kateremu se je bila pravna stvar odkazala. Troški postopanja o pravnih pomočkih so povračati po določilih §§ 41. in 43. cp. Ker se razveljavi samo sodba, ne pa tudi prvosodno postopanje (§ 476. cp.), ni nalagati v tem slučaju povračila troškov po § 51. cp. Po enakih načelih se je ravnati, ako prizivno sodišče stvar vrne sodišču prve stopinje, ki ni bilo po pravici izreklo svoje nepristojnosti (§ 475., od. 1 cp.).

§ 51. Kadar se postopanje vsled pravnega pomočka[1] ali uradoma[2] razveljavi ali izreče za nično, in kadar se sme mimo tega eni izmed stranek šteti v krivdo, da se je postopanje pričelo ali nadaljevalo vzlic danemu vzroku razveljave ali ničnosti, ali kadar je vzrok razveljave v krivdi stranke same, tedaj se sme ti stranki

§ 50. 1. Ako je revizija proti dvem enakim sodbam v glavni stvari brez uspeha se tudi ne more premeniti enaki izrek o troških nižih stopinj. 8. jun. 1898, š. 7399, Zb. 215.; gl. r. 1 pri § 528.

2. Revizijska instanca lahko premeni prizivno sodno odločilo o prizivnih troških, ako je podan rekurz proti izreku prizivnega sodišča o troških prvosodnega postopanja. 12. marca 1902, š. 3277, JB. 1902/34.

po predlogu ali uradoma naložiti povračilo stroškov razveljavljenega postopanja in pa morebitnega postopanja o pravnih pomočkih.

V kolikor je to, da se ni gledalo na vzrok razveljave ali ničnosti, pripisati očitni veliki krivdi sodišča, ali v kolikor je provzročila očitna velika krivda sodišča razveljavo postopanja, se sme povračilo stroškov razveljavljenega postopanja in pa kakega postopanja o pravnih pomočkih po predlogu ali uradoma naložiti [3] sodišču. [4]

Razen teh primerov je stroške pobotati vzajemno.

[1] 477, 478, od. 1., 494.; 503, š. 1, 513 in 478, od. 1.; 514, od. 2.; 529; čl. XXIII. — [2] 42 jn.; § 7. cp. — [3] 514, od. 3.

[4] Jm. k § 51. cp. „Sodišču" dani nalog na povračilo troškov veže posameznega sodnika ali vse sodnike tistega senata, pred katerim se je vršilo postopanje, da povrnejo troške. Troškov pa nimajo povračati tisti člani senata, ki so po vsebini podanih posvedočenj o

---

§ 51. 1. Kadar sta obe stranki zakrivili početek oziroma nadaljevanje ničnostnega postopanja, velja določilo 3. odstavka, § 51. cp. — 18. aprila 1905, š. 4675, GZ. 1905/36.

2. Tožniku je šteti v krivdo, če pred podanjem tožbe ni poizvedoval za pravo toženčevo bivališče in če je navel prejšnje njegovo bivališče. 13. nov. 1901, š. 15459, GZ. 1902/29; razun če se je toženec preselil kratko pred podanjem tožbe in ako je bil tožitelj lahko prepričan, da toženec bivališča ne bode premenil. 22. okt. 1901, š. 14015, GH. 1902/14.

3. Vzajemno pobotanje troškov, ako je početek ničnostnega postopanja provzročila pomanjkljiva tožba in ako toženec ni takoj uveljavljal ničnostnega razloga. 16. nov. 1899, š. 16440, Zb. 750; — ali ako konkurzni upravnik tožitelju, stanujočemu v drugi kronovini, ni

posvetovanju in sklepanju senata (§§ 186.—190. or.) zahtevali vpoštevanje razveljavnega ali ničnostnega vzroka, ali ki niso pritrdili pravdnemu dejanju, katero je provzročilo razveljavo postopanja; sicer pa imajo senatni člani naložene troške povrniti po enakih delih.

Povračilo troškov sme sodišču naložiti le nadrejena inštanca za pravne pomočke. Povračilni nalog za troške se izda brez poprednega zaslišanja sodnikov, ki so jih zakrivili. — Glej Jm. k § 50. pri razveljavi sodbe, ne postopanja.

§ 52. V vsaki sodbi in v sklepih,[1] kateri rešijo sporno stvar za dotično stopinjo popolnoma, je odločiti tudi o dolžnosti, povrniti stroške. V drugih sklepih se sme odločati o povračilu stroškov samo v toliko, v kolikor dolžnost povračila ni odvisna od izida glavne stvari.[2]

Kadar sodišče, izdajaje delno sodbo,[3] ne more odločiti glede razsojene zahteve ali delne zahteve ob enem tudi o stroških, tedaj je v

---

pravočasno javil, da se je ob imetju toženca otvoril konkurz. 5. jun. 1901, š. 7946, ZB. 1901/368.

4. Ako se je razveljavila za nično le sodba brez dotičnega postopanja, je izrek o troških pridržati novi sodbi. 19. marca 1901, š. 3595, uzb. 398; to velja i o troških proti troškovnemu izreku podanega rekurza, ako se je sodba vsled nasprotnikovega priziva izrekla za nično ter se je stvar zavrnila na prvo inštanco. 16. jun. 1902, š. 7873, JB. 1902/42.

5. Kadar se zamudna sodba vsled priziva razveljavi radi napačne vročitve tožbe, tožencu niso prisoditi prizivni troški, ako tožitelj tega ni zakrivil. 4. jun. 1902, š. 7873, JB. 1902/42.

6. Sodnik ima trpeti troške rekurza proti njemu naloženemu troškovnemu vračilu, čeprav je imel vspeh s pravnim pomočkom. 7. jun. 1899, š. 8575, Zb. 633.

7. Gl. r. 11 pri § 41.

sodbi izreči, v koliko se pridržuje taka odločba še nadaljni sodbi.

O dolžnosti, povrniti stroške, je razsoditi tudi brez dotičnega strankinega predloga, da se je le predložil o pravem času stroškovnik (§ 54.).[4]

[1] § 42. jn. in § 7. cp. — 261, od. 1. in 5.; 477, š. 5 in 6, 478, od. 1., 494; 422; 513; 495; 459; 550, od. 2.; 557, 558; glej z. o opom. postop. pri čl. XXVIII. — [2] Glej op. 2. pri § 40. — [3] §§ 391., 392., 394. ter 393., od. 4.

[4] Jm. k § 52. cp. 1. V sklepih, s katerimi se odločajo incidenčni spori, n. pr. spor o dopustu intervencije, o zavezi dati varščino za pravdne troške, o povzetju postopanja po pravnih naslednikih zamrle stranke i dr., se sme o povračilu troškov incidenčnega postopanja odločati v toliko, v kolikor povračilna dolžnost ni odvisna od izteka glavne stvari.

2. Pri izreku delnih sodeb je razsoditi vselej, v kolikor je možno, ob enem tudi o troških. Kadar se mora troškovno določilo pri izreku delne sodbe izjemoma pridržati kasneji sodbi, tedaj se razsojanje o slednji ne sme zadrževati zato, ker še teče postopanje o pravnih pomočkih delne sodbe in torej še ni rešeno vprašanje, kak bode vspeh spora o prej razsojenem zahtevku, kateri vspeh je odločilen za dosojo troškov.

Končna sodba je temveč izreči brez odloga, čim je za razsojo dozorel zahtevek ali del zahtevka, ki ni bil rešen z delno sodbo. Ako je ob izreku končne sodbe možno že določati o povračilu troškov, tedaj je v končni sodbi določiti o dolžnosti povračila troškov, to pa v kolikor se tičejo zahtevkov dosojenih z delno sodbo in pa vseh ali delnih zahtevkov dosojenih s končno sodbo.

V kolikor bi se to glede zahtevka ali delnega zahtevka, dosojenega z delno sodbo ne moglo zgoditi niti eventuvalno, za slučaj in s pogojem, da se postopanje

---

§ 52. 1. O povračilu troškov pri zavarovanju dokazov je razsoditi v glavnem sporu. 24. avg. 1898, š. 11371, Zb. 289.

v pravnih pomočkih izvrši na kak gotov način, naj se konečna sodba omeji na troške drugih v delni sodbi nerešenih zahtevkov ali delnih zahtevkov, ter je potem svobodno stranki, ki sme temeljem pravokrepne delne sodbe zahtevati povračila troškov, da v osmih dneh po sprejemu prizivnega ali revizijskega razsodila o delni sodbi pri pravdnem sodišču stavi predlog, naj se v spornih troških razsodi z dopolnilno sodbo (§ 423. cp.).

§ 53. Ob enem z odločbo o dolžnosti, povrniti stroške, ustanovi sodišče, v kolikor se stroški ne pobotajo vzajemno, znesek tistih stroškov, ki jih je povrniti.

Pri ustni razglasitvi sodbe[1] ali sklepa,[2] s katerim se izreka dolžnost povrniti stroške, se sme vendar v vseh primerih, v katerih je sodbo ali sklep izdati še pismeno, pridržati ustanovitev zneska stroškov temu pismenemu izdatku.[3]

[1] 414, od. 2. — [2] 426, od. 1. — [3] 417, 426; 423, od. 1., 430.

§ 54. Stranka, katera zahteva povračilo stroškov, mora, ker bi sicer izgubila pravico do povračila, stroškovnik (spisek stroškov) z dokazili[1] vred, potrebnimi morda v potrditev[2] postavkov in povedeb tega spiska (stroškovnika), izročiti sodišču pred koncem razprave, ki se opravlja neposredno pred odločbo o zahtevi povračila stroškov (§ 52.), ako pa je sklepati brez poprednje razprave, ob svoji zaslišbi ali ob enem s predlogom, o katerem je sklepati.

[1] Jm. k § 54. cp. V istem času in z istimi pravnimi nasledki, kakor troškovnik, so predložiti tudi dokazila, potrebna morda v potrditev postavkov in povedeb tega spisa. Zakon ne dovoljuje, da bi se ta dokazila donesla šele po sklepu razprave ali po zaslišanju ali stavljenem predlogu.

[2] 274 cp. §§ 74. od. 2., 76. ir.

§ 55. V sodbi pravdnega sodišča prve stopinje[1] ali v sodbi prizivnega sodišča[2] obseženo odločilo o stroških je dopuščeno, če se ne izpodbija ob enem razsodilo, izdano v glavni stvari, izpodbijati[3] samo z rekurzom.[4]

[1] 404, 405. — [2] 497. — [3] 208, 150, zadnji od. or. pri 510. — [4] 514, 552, od. 1., 559; 517; čl. V.

Šesti naslov.

Dajanje varščine.

Kako se daje varščina.

§ 56. Varščina, katero je dati po določilih tega zakona,[1] se opravi, ako se ne dogovore stranke drugači, s tem, da se položi pri sodišču gotovega denarja ali tozemskih vrednostnih papirjev, kateri so po predpisih, ki veljajo o tem,[2] taki, da se smejo v njih nalagati novci nedoletnikov, in samo ako bi teh ne bilo, da se položi pri sodišču drugih tozemskih na kaki borzi beleženih vrednostnih papirjev, kateri dajejo

§ 55. 1. Proti troškovnemu izreku bagatelne sodbe ni rekurza. Plr. 6. jun. 1899, š. 340, **Jk. 141**, Zb. 631.

2. Ako se je vsled utesnitve tožbenega zahtevka sodilo samo o povračilu troškov, je proti sodbi samo rekurz. 3. sept. 1901, š. 12643, JB. 1901/47; 20. jun. 1900, š. 8762, Prč. 1901/49; 8. marca 1899, š. 2633, Zb. 540.

3. Prizivno sodišče ima priziv upravljen samo proti izreku o troških zavrniti, ne da bi odredilo razpravo. 13. dec. 1898, š. 16688, Prč. 1899/207; 10. avg. 1898, š. 10905, Zb. 276.

4. Rekurz proti troškovnemu izreku nima odložive moči glede plačila troškov. 13. marca 1902, š. 2648, Ref. 1902/51.

5. Gl. r. 2 in 3 pri § 528.

po sodnikovem izprevidu dovolj varnosti. Vrednostni papirji ne smejo biti vzeti iz obteka (kurza) ter morajo imeti zaporedoma tekoče obrestne in dobitne deležnice in talone. Preračunjati jih je po kurzu tistega dneva, katerega se položé.

Po izprevidu sodišča se smejo v to, da se opravi zavarovanje, pripustiti zlasti tudi vložne knjižice kake domače hranilnice ali kake domače kmetijske ali druge posojilnice. Da se opravi zavarovanje s hipoteko na zemljišču, ki leží v tozemstvu in daje zakonito varnost, ali pa s takimi poroki, ki so plačati zmožni ter imajo občo podsodnost v tozemstvu, [3] to sme sodnik pripustiti, ako si tisti, ki je varščino dati dolžan, ne more priskrbeti nikakoršne druge varščine, ali pa si jo more priskrbeti le s težka.

S sodno položbo se ustanovi na položku zastavna pravica za zahtevo, glede katere se daje varščina.

[1] 38, od. 1., 57 sl., 407, 458. — Po § 78. ir. tudi v izvrš. post.

[2] Dotični predpisi so v §§ 193. i 194., ces. pat. 9. avg. 1854, dz. 208 ter v te popolnujočih naredbah. Naredba just. min. 15. okt. 1901. uk. š. 34 ob uporabi vložnih knjižic poštne hranilnice za vadij, s katero se sodišča opozarjajo, da po čl. 17., z. 28. maja 1882, dz. 56, z zvezi s čl. VI. i IX., š. 4 ir. vložne knjižice poštne hranilnice niso sprejemati za varščino, kajti po po predpisih poštnohranilnega urada se vloga ne da realizovati proti volji vložnika ali njegovega pravnega naslednika ali pooblaščenca.

[3] Jm. k § 56. cp. V kolikor se pri dajanju varščin, vršečih se po navodilih civilnopravdnega in izvršilnega reda, sme varnost dati s poroki, v toliko so plačevite osebe, ki imajo splošno podsodnost v tozemstvu, sposobni poroki, čeprav bi se morali tožiti izven kronovine (§ 1374. odz.).

Dajanje varščine za pravdne stroške.

§ 57. Ako nastopijo inozemci[1] kakor tožniki pred sodiščem,[2] ki je v ozemlju, za kateri velja ta zakon, morajo dati toženca na njegovo zahtevanje varščino za pravdne stroške, če ni z državnimi pogodbami[3] določeno nič drugega.

Vendar ta zaveznost, dati varščino, ne nastopi:[4]

1. Ako po zakonih države, h kateri pripada tožnik, avstrijski državljani v enakem primeru niso zavezani dati varščino za pravdne stroške;

2. ako ima tožnik v ozemlju, za katero velja ta zakon, v založbo pravdnih stroškov zadostujočo imovino v nepremičninah ali v terjatvah, ki so knjižno zavarovane na takih nepremičninah;

3. pri tožbah v zakonskih sporih;[5]

4. pri tožbah v mandatnem[6] in meničnem[7] postopanju, pri protitožbah[8] in pa pri tožbah, katere se vložijo vled javnega sodnega poziva.[9]

Kadar nastane dvom o zakonih, o uredbah in o ravnanju države, h kateri pripada tožnik, tedaj je izprositi o tem izjavo, ministra za pravosodje. Ta izjava veže sodišče.

[1] Jm. k § 57. cp. 1. Zavezanost v § 75. jn. navedenih inozemskih pravnih oseb i njih tozemskih stranskih podjetij, (podjetniških naselbin), da je tožencu v zmislu § 57. cp. na njegovo zahtevanje dati varščina za pravdne troške, ima vzrok v tem, da je njih sedež v inozemstvu ne pa v državljanski pravici udeleženih oseb. (Mn. najv. sod.)

§ 57. 1. Inozemcu, oproščenemu po državni pogodbi, ni naložiti varščine, čeprav je privolil zahtevku toženca na danje varščine. 30. okt. 1901, š. 14640, GZ. 1901/52.

2. Določilo § 57. cp. velja tudi za postopanje o motenju posesti. (Mn. najv. sod.)

[2] V op. 1., § 38. jn., je pomotno pozvana ta op. mesto op. 3. — Čl. XXIX. — *F.* 1.

Hrvatska, Ogrska, Reka. U. 13. dec. 1897, dz. 284, o prostosti ogrskih državljanov od dajanja varščine za pravdne troške.

Po izjavi kr. prav. ministra 19. aprila 1897, š. 6854, niso avstr. državljani, vsled §§ 9. in 220. v ogrskem zakonskem členu XVIII. iz leta 1893. o sumarnem postopanju, ki tožijo pred ogrskimi sodišči, s pogojem vzajemnosti dolžni, dajati varščine v založbo pravdnih stroškov in pristojbine za sodbo.

Prav tako ne smejo kraljeva sodišča na Reki po zmislu tamkaj veljajočega pravdnega reda z dne 16. sept. 1852. l. terjati od avstrijskih državljanov varščine v založbo pravdnih stroškov in pristojbin za sodbo.

Z ozirom na ta določila navedenih zakonov so za čas trajanja njih veljavnosti po predpisu § 57., š. 1 cp. (z. 1. avg. 1895, dz. 112) ogrski državljani, če so pred kakim sodiščem v ozemlju, za katero velja civ. prav. red, tožniki v državljanskih pravdnih sporih, oproščeni dolžnosti, dajati na zahtevanje toženca varščino za pravdne troške in pristojbine za sodbo.

Ker nadalje niso po izjavi kr. ogr. min. predsednika 11. dec. 1897, š. 18955, oddani na podstavi izjave bana hrvaško-slavonskega, po določilih na Hrvaškem in Slavonskem veljajočega začasnega civilnega pravdnega reda z dne 16. sept. 1852, avstrijski državljani, ki tožijo pred hrvaškimi in slavonskimi sodišči, dolžni dajati varščino za pravdne stroške, so tudi ogrski državljani, ki spadajo po občinski pristojnosti pod Hrvaško in Slavonsko, če tožijo pred kakim sodiščem v ozemlju, za katero velja civilni pravdni red, v državljanskih pravdnih sporih, oproščeni dolžnosti, dati varščino za pravdne troške.

Ta ukaz zadobi moč s 1. dnem jan. 1898. l.

[3] Varščine za pravdne troške oproščajo pogodbe:

S Srbijo, drž. pog. 6. maja 1881, dz. š. 88, ex 1882, čl. I.

Mednarodni dogovor o železniškem tovornem prometu 14. okt. 1890, dz. 186/1892, čl. 56., od. 2.

Dogovor za uredbo nekaterih prašanj mednarodnega privatnega prava, sklenjen dne 14. nov. 1896, dz. 85, ex 1899, v Haagu med Belgijo, Španskim, Francoskim, Italijo, Luksenburškim, Nizozemskim, Portugalskim in Švico, razširjen na Švedsko-Norveško, Avstrijsko-Ogrsko, Nemčijo, Rumunsko in Rusijo.

c) Zavarovanje za pravdne stroške. Čl. 11. Ako pripadniki ene držav pogodnic nastopijo v kaki drugi teh držav kakor tožniki ali posredovalci na sodiščih, se jim, ako imajo v katerikoli držav pogodnic svoje stanovališče, radi njihove lastnosti kakor inozemcem ali radi tega, ker nimajo stanovališča ali bivališča v tuzemstvu, ne sme naložiti varščina ali položitev, bodisi s katerimkoli imenom. — Čl. 12. Razsodbe, s katerimi se je tožnik ali posredovalec, ki je bil po čl. 11. ali po pravu, veljajočem v državi, v kateri se je dvignila tožba, oproščen varščine ali položitve, obsodil na pravdne troške, lahko v vsaki drugih držav pogodnic izvršuje pristojno oblastvo po tamošnjih zakonih. — Čl. 13. Pristojno oblastvo naj svojo preskušnjo omeji na to: 1. ali izpolnjuje izdatek razsodbe po zakonih dežele, v kateri se je izvršila obsodba, za njeno dokazno moč potrebne uvete; 2. ali je po istih zakonih razsodba zadobila pravno moč.

Dodatni zapisnik 22. maja 1897.

K čl. 11. Zanj velja naslednja razlaga: Ako bi ena držav pogodnic bila sklenila poseben dogovor s katero drugo teh držav, v katerem ni pogoja stanovališča (čl. 11.), so pripadniki prve države v poslednji državi v čl. 11., omenjene varščine in položbe tudi tedaj oproščeni, ako nimajo svojega stanovališča v eni držav pogodnic, in to v vsakem primeru, za katerega velja ta posebni dogovor.

Varščine za pravdne troške je treba v ameriških Zedinjenih Državah vsakemu, kedor ne biva v dotični državi, ravnotako v Britaniji, v Bulgariji Avstrijcu, ki nima ondu neprememičnin, na Turškem vsakemu, toda ne na prvi stopinji; v Bosni in Hercegovini ni nikake pravdne varščine.

[4] Z. 27. aprila 1896, dz. 70, o kupčijah na obroke § 7. 2. od.: Predpisi o dajanju varnosti za sodne troške se ne uporabljajo.

[5] Glej dodatek k cp.

[6] §§ 548.—554. — [7] §§ 555.—559. — [8] § 233., od. 2., § 96. jn. — [9] §§ 118. sl. ozz., § 29. not. r.; §§ 139., 142., 128., ces. pat. 9. avg. 1854, dz. 208; §§ 6. i 14., z. 25. jul. 1871, dz. 96 (Osnova in izprava zemljiških knjig.), itd. Glej tudi § 64., š. 2 in čl. XXIX.

§ 58. Toženec sme zahtevati varščino tudi tedaj, kadar izgubi tožnik med pravnim sporom svojstvo tozemca,[1] ali kadar preneha pogoj, s katerim je bil inozemec oproščen[2] oprave varščine, ter ni tak del napovedane zahteve neizpodbijan, kateri zadostuje v založbo.

[1] Čl. XXIX. — *F.* 1. — [2] 57, š. 1 in 2.

§ 59. Razen obeh primerov § 58. se mora predlog, da naj se dá varščina za pravdne stroške, staviti pri prvem naroku[1] in pred spustom v glavno stvar, ker bi sicer bil izključen.

V predlogu je vselej povedati, koliko mora znašati vsota varščine. O predlogu je odločiti s sklepom.[2]

[1] 239, od. 2. i 3., 440. — [2] 52, od. 1., 61; 514.

§ 60. Ako se ugodi predlogu, je ob enem določiti znesek varščine, ki jo je dati, in rok, v katerem se mora ta znesek položiti[1] pri sodišču, ali pa v katerem mora tožnik potrditi s prisego,[2] da ga ne more položiti.

Kadar se ustanavlja, koliko mora znašati varščina, je jemati v poštev stroške, katere bo najbrž potreboval toženec za svoj zagovor, a ne tudi stroškov, ki se nabero po kaki proti-

§ 60. 1. Varščina, položena sicer po postavljenem roku, toda pred izrekom sodišč, da velja tožba za umaknjeno, je pravočasna, ter je o tožbi odrediti narok za razpravo. 13. jan. 1903, š. 145, Z. J. N. 1903/18.

tožbi.[3] Da potrdi tožnik s prisego svojo nezmožnost,[4] položiti varščino, mora v ta namen pri pravdnem sodišču v roku, ki mu je dán za to, prositi, da naj se določi narok.[5] Priseči sme tožnik pri sodišču svojega domovališča ali bivališča.

V pismenem izdatku sklepa, katerega je vročiti tožniku, se mu mora naznaniti, da bi sodišče, ako preteče v odstavku 1. omenjeni rok brez uspeha, izreklo po predlogu tožencevem tožbo za umaknjeno,[6] ali pa da bi, ako se stavi predlog med postopanjem o pravnih pomočkih (§ 58.), štelo za umaknjen[7] pravni pomoček, vložen po tožniku. Oboje se opravi s sklepom;[8] pred sklepanjem je tožnika zaslišati ustno ali pismeno.

[1] § 37., š. 9 su. pri § 7. jn. — [2] Čl. XL. — [3] 233, od. 2., § 96. jn.

[4] Jm. k § 60. cp. Tožnik, ki ne more položiti ustanovljene varščine za pravdne troške, nima dajati natankih podatkov o svojih imovinskih razmerah ter položiti razodetne prisege, temuč le priseči, da ni zmožen položiti pri sodišču ustanovljene vsote.

Ravnotako se tožnik lahko oprosti polaganja varščinske dopolnitve, ki se mu je naložila (§ 62. cp.) s prisežnim potrdilom, da dotične dopolnilne vsote ne more položiti.

[5] 319, š. 4 or. pri 79. — *F.* **1, 2, 3.** — [6] 237, od. 3. i 4., 238. — [7] 484, od. 2., 513. — *F.* **4.** — [8] 514.

§ 61. Kadar se stavi o pravem času predlog, da naj se dá varščina za pravdne stroške, tedaj ni toženec dolžan nadaljevati postopanja v glavni stvari, dokler se ne odloči o tem predlogu.[1]

Ako se predlog zavrne, sme sodišče ukazati nadaljevanje postopanja, ne da bi se moralo čakati, da sklep, s katerim je bil predlog

zavrnjen, zadobi pravno moč. Zoper to odredbo ni rekurza.

[1] 163, 167.

§ 62. Ko se je o pravem času položila varščina ali pa opravila prisega, tedaj je po predlogu ene stranke nadaljevati postopanje v glavni stvari.

Ako se pokaže med pravnim sporom, da dana varščina ne zadostuje, sme toženec predlagati, da naj se ona dopolni, če ni tak del napovedane zahteve neizpodbijan, kateri zadostuje v založbo. Tak predlog nima odložive moči; sklep,[1] s katerim se ukazuje dopolnitev varščine, je izvršljiv, ko zadobi pravno moč.[2]

[1] 514. — [2] Gl. op. 4. pri § 60.

Sedmi naslov.

Pravica ubogih.

§ 63. Kedor ne more brez škode za potrebno vzdrževanje, ki zadostuje za silo njemu in družini njegovi, plačati stroškov za pravdo, si sme za to izprositi dovolilo pravice ubogih.

Inozemcem se dodeljuje ta pravica samo s pogojem vzajemnosti.[1] Kadar je izpolnjevanje vzajemnosti dvomno, tedaj si je o tem izprositi izjavo ministra za pravosodje. Ta izjava veže sodišče.[2]

[1] Avstrijski državljani so v tem enaki ogrskim glasom razgl. kr. ogr. just. min. 10. maja 1894, š. 14390 ob-

§ 62. 1. Na dano varščino se radi troškov lahko vodi izvršba, dasi se je medtem ob imetju tožnikovem otvoril konkurz. 21. febr. 1899, š. 2586, Zb. 522.

javljenega v uk. š. 21. l. 1894, srbskim glasom drž. pogodbe 6. maja 1881, dz. 88/1882, čl. I.

Konvencija 14. nov. 1896. dz. 85/1899 sklenjena v Haagu med državami kakor navedeno pri § 57., op. 2.

d) Pravica ubogih (revnih). Čl. 14. Pripadniki vsake državne pogodnice se pripuščajo v vsaki drugi državi pogodnici po tam veljajočih zakonih k pravici ubogih, enako pripadnikom te poslednje države. — Čl. 15. Ubožni list ali izjavo, da dotičnik ni zmožen plačati pravdne stroške, morajo v vseh primerih izdati ali sprejeti oblastva v navadnem bivališču ali, ako ga ni, oblastva začasnega bivališča inozemca. — Ako predlagalec ne biva v deželi, v kateri se je zaprosila pravica ubogih, tedaj naj list ali izjavo nezmožnosti brezplačno poveri kak diplomatski ali konzularni zastopnik dežele, v koje ozemlju naj se predloži listina. — Čl. 16. Oblastvo, pristojno za dodelitev ubožnega lista ali za prejem izjave o nepremožnosti, lahko pri oblastvih drugih držav pogodnic poizveduje o imovinskih razmerah predlagalca. — Oblastvu, kateremu je razsoditi o predlogu za dovolitev pravice ubogih, se pridržuje v mejah njegovih uradnih oblasti pravica, preskuševati njemu predložene liste, izjave in poročila glede njih pravilnosti.

Glede dovolila pravice ubogih strankam, ki se ob času nahajajo v inozemstvu, gl. op. *a* pri op. 3., § 65. cp.

[3] Ces. u. 26. dec. 1897, dz. 305, o sodnih pristojbinah. § 13., gl. v dodatku.

§ 64. Z dovolitvijo pravice ubogih zadobi stranka za dotično pravdo:

1. Začasno oprostilo od kolkov in drugih državnih pristojbin, ki jih je plačati zastran pravde;[1]

§ 64. 1. Uradni zastopnik, ki je po § 64., š. 4 cp., postavljen pravdni stranki v varovanje pravic pri ustni razpravi, se pravnoveljavno ne more odreči odredbi prizivne razprave. To zastopanje se tiče le zastopanja pri ustni razpravi prve stopinje, preko katerega uradni zastopnik ni upravičen za stranko odpovedati se pravdnih pravic. 11. marca 1903, š. 3476. uzb. 681.

2. oprostilo od oprave varščine za pravdne stroške;[2]

3. ako zapoveduje zakon v pravni stvari zastopanje po odvetnikih, pravico, zahtevati, da naj se za njo postavi odvetnik, da brani njene pravice za sedaj brezplačno; *a*)

4. ako se mora v pravni stvari, za katero zakon ne zapoveduje zastopanja po odvetnikih, podati tožba pri sodišču zunaj domovališča ali stalnega bivališča uboge stranke, pravico, da izjavi tožbo na zapisnik[3] pri okrajnem sodišču svojega domovališča ali stalnega bivališča, in pa pravico zahtevati, da naj se pošlje ta zapisnik pravdnemu sodišču in da naj postavi to sodišče za ubogo stranko zastopnika, da brani brezplačno njene pravice pri ustni razpravi; tako zastopanje je naročiti uradnikom državnega pravdništva ali sodišča;[4]

5. začasno oprostilo od plačila pristojbin za odposlane sodne uradnike in sluge, pristojbin za izvrševalne organe, priče in izvedence, stroškov za sodno napravo prepisov, zapisnikov in prilog in pa za sodno napravo rubrik, stroškov za potrebne oglase in naposled v gotovini potrebnih potroškov, ki jih napravijo po pravdnem sodišču postavljeni zakoniti zastopniki ali pa odvetnik ali zastopnik, dan ubogi stranki. Te pristojbine in ti stroški se opravijo za sedaj iz državnega zaklada.[5]

2. K potroškom v gotovini spadajo izdatki ubogi stranki danega zastopnika za pot k prizivnemu sodišču in troški za prenočitev in hrano. 17. sept. 1901, š. 71324, GH. 1902/51. Gotovi troški (§ 64., š. 5), so povrniti tudi ako se spor konča z nagodbo. 17. sept. 1901, š. 12743, GH. 1901/51.

[1] Ako se protivnik oproščene stranke obsodi v troške, tedaj ima poravnati tudi pristojbine za oproščeno stranko. § 13., od. 3. pristojb. z., t. j. ako se je pristojbini zavezana oseba obsodila v popolno ali delno povračilo troškov, ali ako sodišče izreče, da je za plačilo v zmislu § 70. cp., odgovorna glede kolekov in pristojbin, označenih v § 64., š. 1 cp. propala, pristojbin ne oproščena stranka. Prij. uk. 3/96.

Oprostilo se razteza tudi na zemljiškoknjižne izpiske (ekstrakte), ki jih oproščena stranka rabi v dotični stvari. Razp. fin. min. 2. jan. 1903, š. 74600/2, v uk. š. 25/03.

§ 136. or. z dostavki u. 5. febr. 1900, š. 7, uk. Kadar imajo med več sodnega postopanja se udeležujočimi osebami posamezne pravico ubogih, ali kadar uživajo kako drugo osebno pristojbinsko oprostilo, kakor posebno oskrbnik konkurzne mase (tar. s t. 75. l., z. 9. jan. 1869, dz. 7) in če se je nasprotniku oproščene osebe naložilo povračilo sodnih troškov, tedaj je pristojbine, katere bi bila morala uporabiti v postopanju oproščena stranka, ako bi ji ne bila dodeljena prostost, predznamovati s spiskom po obrazcu š. 19. — Dalje se predznamujejo pristojbine, brez ozira na iztek postopanja, kadar se v državljanskih pravnih stvareh postavi za neznane osebe ali osebe neznanega bivališča skrbnik in niti ni znana imovina zastopanca po skrbniku, katera bi se dala uresničiti, niti ni kaka druga oseba dolžna, založiti stroške skrbstva. Ta predznamba neha precej, ko mine nje vzrok. Spisek je pisati za vsako pravno stvar posebej pri njenih spisih in ga poslati po dokončanem *a)* sodnem postopanju ali po nehanju predznambe v prvopisu uradu, določenemu za predpis pristojbin.

Ako bi se pravica ubogih odtegnila (§ 68., odst. 2. in 71. cp.), je o tem obvestiti urad za odmero pristojbin s priobčilom pod od. 1. navedenega spiska.

a) t. j. po vseh sodnih stopinjah v smislu § 221., od. 3. or. U. 24. marca 1903, uk. š. 11.

[2] 57. — *a) F.* **8 (4).** — [3] § 79., od. 2.; § 319., š. 1 or. pri § 79. — Taka tožba je poslati pristojnemu sodišču brez sklepa, samo s kratkim na poslatev merečim zaznamkom v prvopisu. § 200. or.

[4] § 90. su. Kadar hoče zglasiti zoper sodbo okrajnega sodišča priziv uboga stranka, za zastop te stranke

pa še ni postavljen odvetnik in se njen priziv po § 465., od. 2. cp. ne sme izjaviti na zapisnik, ker imata ali ima v kraju pravdnega sodišča sedež dva odvetnika ali več odvetnikov, tedaj mora okrajno sodišče po predlogu ali uradoma naročiti uradniku državnega pravdništva ali sodišča, da naj naredi prizivni spis in ga preda o pravem času. Podpis prizivnega spisa po tem uradniku nadomešča podpis odvetnikov.

§ 133. or. V zastopanje ubogih strank v pravnih stvareh, za katere zakon ne zapoveduje zastopanja po odvetnikih, in pa v sestavo in predajo prizivnih spisov za uboge stranke brez odvetnika (§ 64., š. 4 cp. in § 90. su.) se smejo poveriti mimo uradnikov državnega pravdništva kakor sodniški, tako tudi nesodniški uradniki pravdnega sodišča. Pri zadnjih je gledati na to, imajo li znanosti in skušenj, potrebnih v posameznem primeru za naloge pravdnega pooblaščenca, in mimo tega je kolikor moči odvračati od zastopanja ubogih strank osebe, o katerih se je bati, da bi utegnile porabiti take zastope v to, da bi se bavile tudi z drugimi stvarmi strank in dajale strankam svete ali narejale za nje vloge.

Uradni zastopnik, ki se da stranki v brambo njenih pravic pri ustni razpravi (§ 64., š. 4 cp.), ima od časa, ko se mu naroči zastopanje, pravico, opravljati za ubogo stranko vsa pravdna dejanja, za katera po oblašča pozakonu odvetniku podeljeno pravdno pooblastilo § 31. cp.

Uradni zastopnik za ubogo stranko se postavi v sklepu, izdanem na podstavi tožbe, če pa se tiče zastopanje samo sestave in predaje prizivnega spisa, v posebnem sklepu. Izročba zastopa se opravi s tem, da se predloži načrt sklepa državnopravdništvenemu ali sodniškemu uradniku, postavljenemu za zastopnika, v pregled; uboga stranka ne daje uradnemu zastopniku pooblastila.

Uradnemu zastopniku ni vročiti niti prepisa zapisnika o tožbi, niti izdatka sodbe, ki jo je izpodbijati; on mora, ko dobi nalog zastopanja, oboje pregledati v sodnih spisih. — Za predajo prizivnega spisa pridodani uradni zastopnik se mora v začetku prizivnega spisa sklicevati na sodni sklep, po katerem je dobil ta nalog.

Jm. k § 64. cp.: Ako je ubožni stranki postaviti uradni zastopnik izmed uradnikov državnega pravdništva, se je zaradi izbranja osebe dogovoriti z državnim pravdnikom.

Sodnim in državnopravdniškim uradnikom, ki nimajo uradnega sedeža v kraju procesnega sodišča, ni poveriti zastopstva uboge stranke (prim. § 133. or.).

[3] 70 cp. — Plačila so začasno poravnati iz uradnega pavšala. § 134. or. Dotične pošiljatve so poštnine proste. Z. 2. okt. 1865, dz. 108, čl. II., š 13.

Pristojbine sodnih slug in izvrševalnih organov gl. pri čl. XXXIV.

§ 65. Prošnjo za dovolitev pravice ubogih je vložiti pismeno ali pa dati ustno na zapisnik pri pravdnem sodišču, pristojnem na prvi stopinji.[1] Ako nima uboga stranka domovališča ali stalnega bivališča v okolišu pravdnega sodišča, sme izjaviti prošnjo za dovolitev pravice ubogih na zapisnik pri okrajnem sodišču svojega domovališča ali stalnega bivališča.[2]

V prošnji se mora označiti pravna stvar, za katero je dovoliti pravico ubogih. Ob enem se mora donesti spričevalo o imovinskih razmerah stranke, kateri je dodeliti pravico ubogih. V spričevalu je povedati dohodke, ki jih ima stranka iz svojega zaslužka ali drugih virov, ter imenovavši osebe, za katerih vzdrževanje mora morda skrbeti stranka, izrečno potrditi, da ona ne more plačati pravdnih stroškov (§ 63., odstavek 1.).

---

§ 65. 1. Politična oblastva smejo preklicati ubožno spričalo, izdano vsled neresničnih pogojev, katerih dejstvo se je kasneje pojasnilo in popravilo. Nedoletnim otrokom imovitih roditeljev se taka spričala ne smejo dajati niti tedaj, ako zase (deca) ne služijo več ko navadno dnino. 29. marca 1884, š. 669, Budw. 2074.

Spričevalo mora izdati občinsko glavarstvo tiste občine, v kateri ima ta čas stranka domovališče ali bivališče, in potrditi je mora, ako ne gre za občine s svojim ustavom, cesarsko politično okrajno oblastvo. Natančnejše predpise, kako je ravnati, ko se izdajejo in potrjujejo taka spričevala, je izdati ukazoma.[3]

Za varovance in oskrbovance sme izdati to spričevalo tudi varstveno in skrbstveno oblastvo.

[1] 319, š. 4 in zadnji od. pri § 79. or. in 37, š. 3 pri § 7. Glej tudi 72, od. 2., 514, 522. — [2] Glej op. 3., § 64. — Vpisanje v zbiralni vpisnik. § 245., od. 2. or. — *F.* 6 (2).

[3] **Ukaz ministrstva za prav. za notr. stv. in za fin. v porazumu z min. za bogoč. in nauk z dne 23. maja 1897, dz. 130, o pravici ubogih in o izdajanju in potrjevanju spričeval v dosego pravic ubogih.**

Na podstavi čl. LV. v z. 1. avg. 1895. l. (dz. 112), se ukazuje:

I. Obseg pravice ubogih v pravdnem in izvršilnem postopanju.

§ 1. Z dovolilom pravice ubogih združene ugodnosti (§ 64. cp., z. 1. avg. 1895, dz. 113) pristoje samo tisti osebi, kateri se je dodelila pravica ubogih. One ne prehajajo niti na njene pravne naslednike, niti so jih deležni sosporniki. Če uživa med več sosporniki pravico ubogih samo eden ali pa nekateri izmed njih, tedaj morajo kolke in druge državne pristojbine, ki jih je opraviti, plačati v polnem znesku samo drugi sosporniki.

§ 2. Dovolilo pravice ubogih se razteza na postopanje o pravnih pomočkih in na izvršilno postopanje, ki se opravlja v pravni stvari, s pogojem, da ni v tem zadnjem primeru preteklo med pravnomočno dovršbo pravde in med uvedbo izvršilnega postopanja več kakor eno leto. Sicer se mora dovolitev pravice ubogih za izvršilno postopanje izprositi s posebno prošnjo pri tistem sodišču, ki je pristojno za dovolitev izvršbe.

Začašno oprostilo od plačila stroškov, ki nastanejo z izvršitvijo zapora (§ 366. ir., z. 27. maja 1896., dz. 79), ni združeno z dovolilom pravice ubogih.

II. Oznamemba vlog in zapisnikov.

§ 3. Vse vloge (drugopisi itd.) stranke, ki ima pravico ubogih, je na prvi poli tam, kjer se namešča sicer kolek, oznameniti z besedama „pravica ubogih“. Enako je postaviti na videž dovolilo pravice ubogih na sodnih zapisnikih, kadar ni dolžna dati kolek za zapisnik kaka druga stranka.

III. Splošna določila o izdajanju in potrjevanju spričeval v dosego pravice ubogih.

§ 4. Stranka, katera prosi za dovolitev pravice ubogih, mora donesti hkratu spričevalo o svojih imovinskih razmerah. — V spričevalu je povedati dohodke, ki jih ima stranka iz svojega zaslužka ali iz drugih virov, ter imenovavši osebe, za katerih vzdrževanje mora morda skrbeti stranka, izrečno potrditi, da ona ne more plačati pravdnih stroškov brez škode za potrebno vzdrževanje, ki zadostuje za silo nji in družini njeni (§§ 63. in 65. cp.). — Spričevalo je vzeti k spisom ter ga ni zopet vrniti stranki.

§ 5. Spričevala se morajo izdajati in potrjevati stroškov in pristojbin prosto.

§ 6. Na podstavi spričeval, ki so bila izdana in potrjena pred več kakor pol letom pred podajo prošnje za dovolitev pravice ubogih, se sme dovoliti pravica ubogih samo tedaj, kadar so oblastva, poklicana v izdatbo in potrdbo spričevala, v zadnjih šestih mesecih potrdila še trajajočo pravost spričevala s pismeno izjavo, napisano na njem. Ko se oddaje ta izjava, je ravnati tako, kakor pri prvotni izdatbi in potrdbi.

§ 7. Spričevalo mora izdati občinski glavar ali v njegovo namestovanje poklicani član občinskega glavarstva tiste občine, v kateri ima ta čas stranka domovališče ali bivališče, in potrditi je mora, ako ne gre za občine s svojim ustavom, cesarsko politično okrajno oblastvo (§ 65., od. 3. cp.). Občinski glavar kraja, v katerem se stranka, ki ima domovališče v tozemstvu, mudi samo mimogrede, ne sme izdati spričevala v dosego pravice ubogih. — Za varovance in oskrbovance

sme izdati to spričevalo varstveno in skrbstveno oblastvo (§ 65., od. 4. cp. *a)*

§ 8. Ko se ovedujejo in pretresujejo razmere, ki se tičejo zaslužka, dohodkov in imovine stranek, katere prosijo za spričevalo zastran dovolitve pravice ubogih, morajo vsi udeleženci ravnati z največjo previdnostjo, skrbnostjo in vestnostjo. — Kedor pove v takem spričevalu vedoma kaj krivega ali potrdi vedoma krivo za resnično, odgovarja, ako se je dovolila pravica ubogih, za tiste zneske, katerih plačila je bila stranka začasno oproščena, za stroške kakega zastopanja po odvetniku in pa za vso drugo napravljeno škodo (§ 69. cp.).

§ 9. V kolikor niso oblastvom in organom, poklicanim v izdajanje in potrjevanje spričeval, natančno znane imovinske in družinske razmere prosilca za spričevalo, morajo pred odločbo opraviti nemudoma potrebne pozvedbe in ugotovitve kolikor moči priprosto, toda zanesljivo, ter sosebno tam, kjer bi utegnilo to, če se sodišče prepozno pokliče na pomoč, biti stranki v škodo, omogočiti z najhitrejšo opravo pozvedeb pravočasno uvedbo sodnega postopanja. — Izdatbo ali potrdbo spričevala je odreči, ako bi te pozvedbe pokazale neresničnost povedeb prosilca za spričevalo, ali ako bi dopustile vsaj kaj utemeljenih dvomov o njih resničnosti.

§ 10. Zastran nepopolnosti v povedbah prosilca za spričevalo ali v pojasnilih, ki jih morajo pred izdatbo spričevala dati v posameznem primeru druge osebe (hišni lastnik, dušni pastir itd.), ali ker se je odklonila podelitev takega pojasnila, se ne sme odreči izdatba spričevala. Nezadostne povedbe prosilca za spričevalo

a) Po namenu predpisov, tikajočih se dovoljenja pravice ubogih je jasno, da se osebam, pri katerih so pogoji § 63. cp., ki pa ob času niso več v tozemstvu, ne more odreči pravica ubogih. — Z ozirom na §§ 6. in 7., u. 23. maja 1897, dz. 130, torej k dovolilu pravice ubogih v takih primerih ni nikake zapreke, ako obstoj uvetov § 63. cp., potrjuje spričevalo občine, v katerem je uboga stranka imela svoje redno bivališče v tozemstvu zadnjih šest mesecev pred izdajo spričevala. Jm. v uk. 1906, s. 111.

mora dopolniti občinsko oblastvo na podstavi zaslišbe prosilca za spričevalo; ako pa osebe, ki morajo oddati izjavo o resničnosti povedbe prosilca za spričevalo, ne oddado pismene izjave o tem na obrazcu spričevala, se morajo oblastva in organi, poklicani v izdatbo spričevala, s primernimi pozvedbami prepričati naravnost o tem, so li po prosilcu za spričevalo povedane okolnosti resnične.

IV. Postopanje pri izdajanju spričeval v občinah brez svojega ustava.

§ 11. Stranka sme podati prošnjo za izdatbo spričevala v dosego pravice ubogih ustno ali pismeno pri občinskem glavarju ali v občinski pisarnici svojega domovališča ali stalnega bivališča. — Spričevalo je izdati po obrazcu š. 1. Ko poda prošnjo ustno, sme predložiti stranka primerno pripravljen obrazec spričevala; zlasti si sme tudi sama pred podajo prošnje izprositi izjavo hišnega lastnika in dušnega pastirja (glavarja izraelske bogočastne občine). Kadar se stavi prošnja pismeno, tedaj mora biti vsakakor priložena prošnji izpolnjena in po stranki podpisana prašalna pola.

Ako se to po posebnih okolnostih pokaže potrebno ali primerno, in zlasti v dvomnih primerih si sme občinski glavar pred odločbo o podelitvi ali odreki spričevala izprositi mnenje občinskega odbora ali organov, katerim je poverjeno izvrševanje javne oskrbe ubogih v občini.

§ 12. Občinski glavar mora obrazec spričevala, popolnivši, če treba, povedbe prosilca za spričevalo in pojasnila hišnega lastnika, poslati na kratko dušnemu pastirju prosilca za spričevalo (glavarju izraelske bogočastne občine), da se on izjavi o resničnosti po prosilcu spričevala navedenih okolnosti.

Obrazca ni pošiljati, ako: 1. dušni pastir (glavar izraelske bogočastne občine) sploh odkloni sodelovanje pri podeljevanju takih spričeval ali 2. ako nima uradnega sedeža niti v občini niti blizu nje.

Krajni dušni pastir (glavar izraelske bogočastne občine) sme popolnoma ali deloma potrditi resničnost povedeb prosilca za spričevalo ali izreči, da so povedbe popolnoma krive, ali pa naposled izjaviti, da ne sme oddati mnenja o teh povedbah, ker mu niso razmere

prosilca za spričevalo zadosti znane. — Ako odreče krajni dušni pastir (glavar izraelske bogočastne občine) oddajo mnenja, mora občinski glavar izkazati to s pristavkom: „Poslano v pregled dušnemu pastirju (glavarju izraelske bogočastne občine) toda vrnjeno brez opomnje".

§ 13. Po občinskem glavarju izdano spričevalo je poslati v ovoju brez dopisa ces. polit. okrajnemu glavarstvu. Ako se ponudi v to prosilec za spričevalo, se mu sme izročiti spričevalo, da si sam izprosi potrdilo ces. polit. okrajn. oblastva. S potrdilom opremljeno spričevalo mora ces. polit. okrajno oblastvo izročiti stranki, ako se ta oglasi pri njem v njega sprejem, sicer pa je je poslati stranki po posredovanju občinskega glavarja.

V. Postopanje pri izdajanju spričeval v občinah s svojim ustavom.

§ 14. V občinah s svojim ustavom mora izdajati spričevala župan, ali pa jih izdaja po nalogu županovem ali v njegovem imenu kako izmed mestnih oblastev, poverjenih z opravili izročenega področja (magistrat, mestni svet, magistratni okrajni urad i. p.) ali v to odrejeni uradnik teh oblastev. — Kjer je izvrševanje javne oskrbe ubogih izročeno posebnim mestnim organom, je pred izdatbo spričeval opraviti po teh potrebne pozvedbe. — Spričevala morajo izdajati župan ali v od. 1. imenovana oblastva ali uradniki tudi tedaj, kadar je prošnjo za izdatbo takih spričeval podati po uredbah posameznih občin pri drugih organih občinske uprave, kakor na primer pri okrajnem ravnateljstvu za uboge, pri prvomestniku zavoda za uboge, v pisarnici za uboge, pri komisiji za uboge, pri okrajni komisiji za uboge, pri predstojniku upravnega okraja i. p.

§ 15. Zastopi občin s svojim ustavom morajo določiti, kateri organi in katere osebe morajo sicer še sodelovati pri pozvedovanju in ugotovitvi razmer, ki se tičejo zaslužka, dohodkov in imovine prosilca za spričevalo, in pa pri podeljevanju spričeval. Hkratu morajo oni urediti ravnanje pri izdajanju takih spričeval in to tako, da se z ene strani zajamči zanesljivost poizvedbe in se z druge strani omogoči strankam, doseči za uvedbo sodnega postopanja potrebovano spričevalo na priprost

način, ne da bi se bilo obračati do preveliko različnih organov, in pa v kratkem času. Spričevalo mora biti dosežno tudi manj opravila veščim strankam brez pomoči ali posredovanja drugih oseb, ter je zlasti z izročbo pisanih navodil, v katerih so zaznamovani tudi dnevi in ure, ob katerih se smejo zaprositi za to posamezne v sodelovanje poklicane osebe in organi, skrbeti za to, da se vsaka stranka, ki se v dosego spričevala zastran pravic ubogih obrne do občinskega oblastva, pouči o potrebnih korakih. — Sodelovanje organov dušnega pastirstva (glavarjev izrael. bog. občin) se sme zahtevati samo tedaj, kadar ti izjavijo že naprej, da so voljni, oddajati na zahtevanje mnenje o resničnosti povedeb prosilcev za spričevala.

§ 16. Občinske organe, ki morajo izdajati ali potrjevati spričevala v dosego pravice ubogih, in ukazila, ki jih je po § 15. izdati o postopanju v izprosbo in podelitev takih spričeval, in pa vse v tem ali v drugem oziru nastajajoče premembe je razglašati v posameznih občinah javno ter jih nemudoma priobčevati prav. min., da jih objavi v ukazniku pravosodnega ministrstva. *a)*

§ 17. Spričevala je izdajati po obrazcu š. 2, (§ 11., od. 2.). V golico, ki se rabi pri tem, se smejo po meri ukazil, izdanih po § 15., vzprejeti dopolnila.

VI. Pravni pomočki zoper odreko spričeval.

§ 18. Odreko spričevala ali njega potrdbe je priobčiti stranki s kratko povedbo vzrokov po odloku, v danem primeru na zadnji strani obrazca spričevala. Odlok mora obsegati poučilo o pravici do pritožbe in o roku za rekurz. — Obrazec spričevala z odlokom vred je vrniti stranki kolikor moči hitro.

§ 19. Kadar odreče spričevalo občinski glavar, tedaj se sme zglasiti zoper to rekurz do ces. polit. okrajn. oblastva prve stopinje. Odreka spričevala v občinah s svojim ustavom, odreka potrdbe spričevala po ces. polit. okrajnem oblastvu in pa po tem oblastvu sklenjena zavrnitev rekurza zoper odreko spričevala se sme izpodbijati z rekurzom do polit. dež. oblastva. — Polit. deželno oblastvo odloča v vseh primerih dokončno. —

---

a) Se je zgodilo v ukaznikih l. 1897 i 1898.

Rekurz je podati ustno ali pismeno v rokih, določenih v zakonu z dne 12. maja 1896. l. (dz. 101), *a)* pri občini, od katere se je želelo spričevalo. Ako se ugodi rekurzu, je nemudoma spričevalo izdati ali potrditi ter je vročiti prosilcu z odločilom o rekurzu vred. — Občine in njih organi nimajo pravice do pritožbe zoper odločilo o rekurzu.

§ 20. Odreka spričevala po varstvenem in skrbstvenem oblastvu (§ 7., od. 2.), je zavezana pravnim pomočkom, napustnim v postopanju v stvareh prostovoljne sodne oblasti (ces. pat. 9. avg. 1854. l., dz. 208).

VII. Začetek veljavnosti.

§ 21. Ta ukaz stopi v veljavnost s. l. dnem jan. 1898. l. — S tem dnem izgube moč določila dekreta predsedništva dvorne komore z dne 26. jul. 1840. l. (zjz. 457) in dvd. z dne 4. jan. 1842. l. (zjz. 584), z dne 21. febr. 1842. l. (zjz. 589) in z dne 27. marca 1846. l. (zjz. 949), nadalje določila od. 1. v razpisu fin. min. z dne 8. febr. 1853. l. (dz. 110), in pa predpisi razpisov fin. min. z dne 7. jan. 1857. l., š. 28570, in z dne 16. febr. 1856. l., š. 3440.

Obrazec š. 1.

Min. u. z dne 23. maja 1897. l., dz. 130. (Spričevalo v dosego pravice ubogih, izdano po občinah brez svojega ustava.)

I. Prašalna pola

za izdatbo spričevala o imovinskih razmerah

(koga?) . . . . . v (na) . . . . .

v **dosego pravice ubogih** v pravni stvari

zoper . . . . . zastran . . . . .

1. Starost (doba let): . . . . . .
2. Stan (samski, oženjen, ločen, vdovski): . . . .
3. Vera: . . . . . .
4. Poklic ali opravilo: . . . . . .

a) v 14 dneh, če je zadnji dan nedelja ali praznik, pa 1. delavni dan potem.

5. Ima stanovanje (in opravilnico) sestoječe iz . .

6. Plačuje najemnine (podnajemnine), posteljnine [nočnine]: . . . . . .

7. Ima poslov (delavcev): . . . . . .

8. Ime in starost zakonskega družeta: . . . . . .

9. Prosilec mora skrbeti za vzdrževanje teh le oseb, sosebno ime in starost otrok, ki so nezmožni za zaslužek: . . . . . .

10. Višina dohodkov (odbivši davke, obresti za dolgove, gospodarske stroške i. k. e.): . . . . . .

11. Vir dohodkov (zemljiška posest, plača ali mezda, obrtovanje ali drugačnega opravila obrat, terjatve, hranilnične obresti, rente, izgovorjeni užitek, podpora od drugih oseb, pokojnina, preskrbnina, miloščina, nadarbina [prebenda], ustanova itd.): . . . . . .

Prosilec spričevala (njegov zakoniti namestnik, izjavlja, da so zgoranje povedbe popolnoma resnične:

. . . . . dne . . . . . .

. . . . . .

Podpis ali ročno znamenje prosilca za spričevalo.

Podpisani hišni lastnik (pooblaščenec hišnega lastnika) potrjuje resničnost povedeb pod 5., 6. in 7.

. . . . . dne . . . . . .

. . . . . .

Mnenje dušnega pastirja (glavarja izraelske bogočastne občine).

1. Resničnost povedeb, obsežnih pod 1. do 11., se potrjuje.

2. Resničnost povedeb, obseženih pod 1. do 11., se ne more potrditi, in to iz nastopnih vzrokov: . . .

3. Razmere mi niso zadosti znane, da bi mogel oddati mnenje.

. . . . . .

Podpis dušnega pastirja (glavarja izraelske bogočastne občine.)

Za primer, da se vrne spričevalo brez opomnje:

Poslano v pregled dušnemu pastirju (glavarju izraelske bogočastne občine) v (na) . . . . . toda vrnjeno brez opomnje.

. . . . . dne . . . . . .

. . . . . .

Podpis.

II. Spričevalo.

Na podstavi sprednjih (pod I. obseženih) povedeb, ki so po posledku opravljenih pozvedeb — po znanih razmerah prosilca spričevala — resnične, se potrjuje, da

. . . . . .

ne more brez škode za potrebno vzdrževanje, ki **zadostuje za silo** njemu in družini njegovi, plačati stroškov za pravdo v pravni stvari, označeni pod I.

. . . . . dne . . . . . .

. . . . . .

Podpis.

Potrjuje se:

C. kr. okrajno glavarstvo . . . . . .

. . . . . dne . . . . . .

Pečat . . . . . .

Strankam, katere so zadobile dovolilo pravice ubogih po zvijačnosti z neresničnimi povedbami, je prisoditi **kazen zavoljo nagajivosti** do zneska 300 gld.

Kedor pove v spričevalu, izdanem za dovolitev pravice ubogih, **vedoma kaj krivega ali potrdi vedoma krivo za resnično, odgovarja,** ako se je dovolila pravica ubogih, za tiste zneske, katerih plačila je bila stranka začasno oproščena, za stroške kakega zastopanja po odvetniku in pa za vso drugo napravljeno škodo (§§ 69. in 220. cp.).

Obrazec š. 2.

Min. u. z dne 23. maja 1897. l., dz. 130. (Spričevalo v dosego pravice ubogih, izdano po občinah s svojim ustavom.)

I. Prašalna pola

za izdatbo spričevala o imovinskih razmerah
(koga?) . . . . . v (na) . . . . .
v **dosego pravice ubogih** v pravni stvari
zoper . . . . . zastran . . . . .

1—7 kakor zgoraj v obrazcu š. 1,

8. Ime podnajemnikov (nočevalcev): . . . . . .

9. Ime in starost zakonskega družeta: . . . . . .

10. Prosilec spričevala mora skrbeti za vzdrževanje teh-le oseb, sosebno ime in starost otrok, ki so nezmožni za zaslužek: . . . . . .

11. Prosilec spričevala prejemlje dohodkov (odbivši davke, obresti za dolgove, gospodarske stroške i. k. e.) vkupe . . . . . gl. . . . . kr. in to:

a) iz zemljiške posesti: . . . . . .

b) iz plače ali mezde: . . . . . .

c) iz obrtovanja ali obrata drugega opravila: . . . .

d) iz terjatev, vrednostnih papirjev, hranilničnih vložkov, rent i. p.: . . . . . .

e) iz podpor od drugih oseb: . . . . . .

f) iz tekoče pokojnine, preskrbnine, miloščine, ustanove, nadarbine (prebende) i. č. e. . . . . .

Prosilec spričevala (njegov zakoniti namestnik) izjavlja, da so zgoranje povedbe popolnoma resnične.

. . . . . dne . . . . . .

. . . . . .

Podpis ali ročno znamenje
prosilca za spričevalo.

Podpisani hišni lastnik (pooblaščenec) hišnega lastnika) potrjuje resničnost povedeb pod 5., 6., 7. in 8.

. . . . . dne . . . . . .

Mnenje dušnega pastirja (glavarja izraelske bogočastne občine): kakor pri obrazcu 1.

II. **Spričalo** prav kakor pod obrazcem 1. brez potrdila okrajnega glavarstva.

§ 66. Pravdno sodišče prve stopinje mora odločiti tudi o tem, ali je stranki, katera prosi, da naj se ji dodeli pravica ubogih, dati odvetnika.[1] Za to odločbo je ono pristojno tudi tedaj, kadar nastane še le po dodelitvi pravice ubogih povod, da se postavi odvetnik zavoljo tega, ker je potrebno postopanje o pravnih pomočkih, ali iz drugih vzrokov.

Odvetnika samega postavlja za to pristojni odbor odvetniške zbornice.[2]

[1] 72. od. 2., 522. — *F.* 7 (3), 8 (4), 9 (5). — [2] Proti zavrnitvi ima udeleženec pritožbo na više deželno sodišče. § 16., od. 3. odv. r. — Formalnosti o postavljanju v § 132. or. in u. 9. marca 1899, dz. 51, in 18. febr. 1900, dz. 33.

§ 67. Kadar nastane med pravnim sporom potreba, da se pravdna dejanja, pri katerih mora sodelovati odvetnik,[1] opravijo zunaj okoliša zbornega sodišča prve stopinje, v katerem ima za ubogo stranko postavljeni odvetnik domovališče, tedaj mora po predlogu tega odvetnika ali na zahtevanje uboge stranke odbor za to pristojne zbornice postaviti[2] takega odvetnika, ki ima domovališče v okolišu zbornega sodišča prve stopinje, v katerem je opraviti pravdno dejanje.

[1] Jm. k § 67. cp. Postavljenje odvetnika ubogi stranki za pravdna dejanja, ki so opraviti zunaj okoliša

zbornega sodišča prve stopinje, v katerem ima za ubogo stranko postavljeni odvetnik domovališče, je smeti zahtevati le za taka pravdna dejanja, ki po predpisih zakona zahtevajo odvetniške sopomoči.

[2] Gl. op. 2. pri § 66.

§ 68. S smrtjo stranke, kateri se je dovolila pravica ubogih, potem s takimi premembami v njenih imovinskih razmerah, po katerih se pozneje odstranijo pogoji[1] za prvotno dovolitev pravice ubogih, ugasne pravica ubogih.[2] V poslednjem primeru mora pravdno sodišče prve stopinje uradoma ali pa po predlogu izreči s sklepom, da je pravica ubogih ugasnila.[3]

Pravico ubogih mora pravdno sodišče prve stopinje po predlogu ali pa uradoma odvzeti stranki s sklepom precej, ko se pokaže, da pogojev, o katerih se je ob dovolitvi pravice ubogih mislilo, da so, ni bilo že takrat.[4]

[1] Čl. XXXIII.

[2] Jm. k § 68. cp. 1. S smrtjo uboge stranke, kateri se je odvetnik postavil v začasno brezplačno varstvo njenih pravic (§ 64., š. 3 cp.), ugasne pravica ubogih, kar pa nič ne vpliva na obstoj in trajanje procesnega pooblastila (§ 35. cp.). Odvetnik ima torej zastopanje v pravni stvari nadaljevati za pravne naslednike, vendar ne več brezplačno, temuč na račun pravnih naslednikov, ako bi se tudi slednjim ne podelila pravica ubogih.

2. Stranka, o katere ubožni pravici se je izreklo, da je ugasnila zaradi prememb v njenih imovinskih razmerah, ni dolžna, da bi doplačala zneske, katerih je bila dotlej oproščena vsled ubožne pravice.

V kolikor so nastali troški, navedeni v § 64., š. 1 in 5 cp., kakor tudi pristojbine in izdatki odvetnika pred ugasnenjem pravice ubogih, v toliko se smejo zahtevati neposredno pri nasprotniku, obsojenem v povračilo troškov (§ 70., od. 1. cp.).

[3] 514, 522 cp. — [4] *F.* 10

§ 69. Strankam, katere so zadobile dovolilo pravice ubogih po zvijačnosti z neresničnimi povedbami, je prisoditi kazen zavoljo nagajivosti.[1]

Kedor pové v spričevalu, označenem v § 65., vedoma kaj krivega ali potrdi vedoma krivo za resnično, odgovarja, ako se je dovolila pravica ubogih, za tiste zneske, katerih plačila je bila stranka začasno oproščena, za stroške kakega zastopanja po odvetniku in pa za vso drugo napravljeno škodo.[2]

[1] 220. — [2] § 135. or. Sodišče, katero dozve, da je kedo v spričevalu, danem zavoljo pravice ubogih, povedal vedoma kaj krivega ali potrdil vedoma krivo za resnično, mora to naznaniti zastran uveljavljanja kakih zahtev do povračila škode finančni prokuraturi.

§ 70. Ako se naloži nasprotniku uboge stranke povračilo pravdnih stroškov, se smejo v § 64., š. 1 in 5, označeni stroški, katerih plačila je uboga stranka začasno oproščena, in pa pristojbine in potroški za ubogo stranko postavljenega odvetnika izterjati[1] neposredno od nasprotnika.

Odvetniku se smejo pri tem vgovori iz pravnih razmer, ki so med ubogo stranko in njenim nasprotnikom, postavljati nasproti samo v toliko, v kolikor gre za zaračun stroškov, katerih povračilo se je v istem pravnem sporu naložilo ubogi stranki v prid njenemu nasprotniku.

[1] § 104. in sl. or.

§ 71. Kadar so pogoji za to, da se pravica ubogih pozneje odvzame,[1] tedaj je stranko, pripuščeno k ti pravici, po predlogu udeleženca[2] prisiliti, da doplača tiste zneske, katerih plačila

je bila na podstavi pravice ubogih začasno oproščena. Po imovinskih razmerah uboge stranke se ji sme naložiti tudi samo delovito doplačilo.

Pri taki dolžnosti doplačila je naložiti stranki najprej povračilo tistih potroškov v gotovini, katere plača po § 64., š. 5, državna blagajnica, potem plačilo pristojbin za odvetnika[3] in naposled plačilo kolkov in pristojbin.

Sklep,[4] ki se izda po zmislu odstavka 1., je potem, ko zadobi pravno moč, izvršljiv na imovino stranke, ki je dolžna doplačati.

[1] 68, od. 2. — [2] 64, š. 5.

[3] Jm. k § 71. cp. Za ubogo stranko postavljeni odvetnik sme zahtevati plačilo svojih popolnih odvetniških pristojbin, ako stranka kasneje pride do imetja, pri čemer je brez pomena, je li stranka do plačilnih sredstev prišla s pravnim sporom samim ali po drugem potu. Zastopstvo za ubogo stranko postavljenega odvetnika je le „za sedaj brezplačno“ (§ 64., š. 3 cp.).

[4] 514.

§ 72. V primerih, označenih v §§ 65., 66., 68. in 71., je o stavljenih predlogih odločevati brez poprednje ustne razprave. Sodišče si sme uradoma priskrbeti tista pojasnila, katera bi se mu morda zdela potrebna.[1]

Odločilo, s katerim se dovoljuje stranki pravica ubogih, in pa odločilo, da je za ubogo stranko postaviti odvetnika, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

Da bi se dale stranke pri dejanjih, ki jih je po predpisu tega naslova opraviti pred sodiščem, zastopati po odvetnikih, tega ni treba tudi tedaj ne, kadar postopa zborno sodišče kot pravdno sodišče prve stopinje.[2]

[1] Z ustnim ali pism. zaslišanjem. § 86., od. 4. or., pri § 175. — [2] 27, od. 1., nasp. § 520. tudi ustni rekurzi.

§ 73. Zato, ker se je podala prošnja za dovolitev pravice ubogih, in pa zato, ker se je stavil drug po določilih tega naslova (nadpisa) dopuščen predlog; še nima nobena stranka pravice, se braniti spuščanja v pravni spor ali nadaljevanja razprave ali pa zahtevati, da naj se rokovi podaljšajo ali naroki prelože.

Vendar se ne sme v postopanju pred zbornimi sodišči niti zato, ker se ni o pravem času podal odgovor na tožbo,[1] niti zato, ker je prišla tožena uboga stranka k prvemu za ustno sporno razpravo določenemu naroku[2] brez odvetnika, izreči zoper ubogo stranko sodba zavoljo zamude,[3] ako se še ni rešila prošnja za dovolitev pravice ubogih, katero je ona podala nemudoma po vročbi tožbe, ali ako se v primeru, da se je dovolila pravica ubogih, še ni za ubogo stranko postavil odvetnik.[4]

[1] 398. — [2] 244. — [3] 133, od. 3. — [4] Kolek. § 13. nov., § 9. nar.

Drugi oddelek.

Postopanje.

Prvi naslov.

Pravdni spisi.

§ 74. Predlogi, prošnje in priobčila, ki se tičejo sporne stvari ter se imajo podajati zunaj ustne razprave, se podajejo[1] s (pravdnimi) spisi, v kolikor jih zakon ne dopušča dajati na zapisnik.[2]

[1] Pismene vloge sodišču se smejo opraviti tudi po telegrafu; zlasti se sme po telegrafu opraviti zglasitev poziva, revizije ali rekurza. Podrobnejše predpise o opravilnem obravnanju takih depeš je izdati z ukazom. § 89., od. 2. su. — Za ponovitev telegrafične vloge s pismenim pravdnim spisom se rok podaljša za tri dni, ako stranka ali njen zastopnik ne bivata v okolišu sodnega dvora. §§ 97., 98. or. pri § 126.

[2] 64, od. 4., — 65, od. 1., — 72, od. 3., — 91, — 162. — 255, od. 1., — 229, 258, od. 1, — 286, od. 2., — 323, od. 1., — 348, — 355, od. 2., — 384, od. 3., — čl. XXXIII., — 434 (507, od. 5.), — 465, od. 2., — 468, od. 2., — 520, od. 2. cp. — § 22. jn. — § 53., od. 1. ir.

§ 88. or. O priobčilih stranek ali drugih udeležencev, ki so, ne da bi obsegala predloga, važna za povabila, zaprosila ali druge sodne odredbe, ni, ne glede na to, ali se dado sodniškemu uradniku, sodni pisarnici ali izvrševalnemu organu, narejati zapisnika, ampak taka priobčila je ugotavljati s kratkim zaznamkom v spisih, katerega morajo sodne osebe podpisati, pri čemer se sme, če treba, v dokaz datuma ali zavarovanje pravosti drugih okolnosti (n. pr. pri naznanilu premembe stanovanja) zahtevati podpis tistega, ki prinese priobčilo. Istotako je, ne da bi se naredil zapisnik, potrditi izročbo listin ali drugih reči, ki jih hrani sodnik, sodna pisarnica ali izvrševalni organ (n. pr. pri vrnitvi listin, položenih po § 82. cp. ali pri izročbi spisov po § 219., od. 3. cp.).

§ 56. su. Predlogi, prošnje in izjave, ki jih je oddati pri sodišču, se smejo, če se lahko podado ustno, in ni po zakonitem predpisu treba, da bi jih sprejel sodnik sam, vzeti v sodni pisarnici na zapisnik. Zapisnik je, če treba, poslati pristojnemu sodišču. — Sodne menične proteste smejo vzprejemati uradniki sodne pisarnice; prav tako smejo ti opravljati po sodniški odredbi zapise po mrličih, sodne zapore, zapečatbe, popise in

---

§ 74. 1. Za poslovno ravnanje in rešitev k sodišču došle vloge ni odločilno edino njeno zunanje nazvanje, sodnikova dolžnost je marveč, da premotri vsebino in obseg spisa, ter ga reši potem z dotične strani. 10. avg. 1904, š. 12398, GH. 1904/9.

prostovoljne dražbe premičnih stvari (§ 269., od. 2., v ces. pat. 9. avg. 1854., dz. 208) ter poverjati podpise in prepise.

Glej tudi § 319. or. pri 79.

§ 75. Vsak pravdni spis mora obsegati:

1. Označilo sodišča, potem stranek po imenu (imenu in priimku), poslu in stanovališču in pa njih strankinem stališču, dalje navedbo zastopnikov, ki delajo za stranke in označilo spornega predmeta;

2. označilo prilog in njih števila in pa omembo, ali so priloge pridejane v izvirniku ali v prepisu;

3. podpis stranke same ali njenega zakonitega zastopnika ali pooblaščenca, v zastopniški pravdi [1] pa, ako se ne uporablja določilo § 28., odstavka 1., podpis odvetnika. [2]

[1] 27. od. 1. — § 90. su. pri 79. — Vloge do sodišča, če so rokopisne, so pisati s tinto, drugačne so vrniti v popravilo v zmislu §§ 84. in 85. cp. (Uk. s. 156/1902.)

[2] Jm. k § 75. cp. 1. Pri pravdnih spisih ni delati rubra. Podatki, navedeni v § 75., š. 1 in 2 cp., so napraviti na prvi besedilni strani, nad besedilom. Pred temi podatki je puščati na prvi besedilni strani zadostni prostor k zaznamku o dohodu in opravilni številki. Navadno naj se besedilo na prvi strani piše dvolomno.

Podpis odvetnikov (§ 75., š. 3) se lahko dostavi na prvi besedilni strani pod podatki, navedenimi v § 75., š. 1 in 2 cit., ali koncem besedila.

Poslednje ni oblikovni nedostatek, tudi ne, kadar ima pravdni spis rubriko.

2. Pravdni spis, ki ga toženec prepoda sodišču pred prvim narokom, mora v zastopniški pravdi imeti podpis odvetnika (§§ 84. in 85. cp.; § 89. or.).

3. Sodišče nikakor ni dolžno primerjati (kolacionirati) soglasje besedil pri vseh prepodanih izvodih pravdnega spisa.

Za postopanje je edino odločilen izvod pridržan pri sodišču (§ 80. cp.). Ako razlike v besedilu pravdnih spisov provzročajo kakih vmesnih prigodkov, je stranki, ki je bila spis prepodala, naložiti povračilo troškov (§ 48. cp.).

Sodišče sme iz prepodanih izvodov svobodno voliti odpravek, ki si ga hoče pridržati za spise.

§ 76. V vsakem pravdnem spisu je nadalje ob kratkem[1] in pregledno v jedrnati besedi razložiti dejanske razmere, na katere se naslanjajo v pravdnem spisu stavljeni predlogi, in, če je treba te povedbe dokazati ali izkazati za verojetne, označiti posamez tudi dokazila, s katerimi se jih hoče dokazati ali izkazati verojetnimi.

[1] 49, od. 2.

§ 77. Kadar je o predlogu, stavljenem v pravdnem spisu, razpravljati ustno, tedaj je priložiti spisu samo prepise tistih listin,[1] katere se omenjajo v spisu; ako se jemljejo v poštev samo posamezni deli listine, zadostuje priložiti izpisek, ki obsega uvod, mesto, katero se tiče stvari, konec, datum in podpise.[2]

Kadar so listine nasprotniku že znane[3] ali so zelo obširne, tedaj je dovolj, ako se v spisu listine natančno označijo in se izreče ponudba, da jih sme nasprotnik pregledati, ali da se predlože na zahtevanje sodišču.

Kadar listin nima v rokah stranka, tedaj mora povedati, kaj je ukreniti, da se te listine priskrbe.[4]

[1] Izvirniki listin: 82, 183, š. 2, 299, 548, 557, 558. — [2] [3] Glej u. 27. jan. 1898, š. 2002, pri § 88. jn. Glej čl. VII., š. 4 cp. — [4] 183, š. 3, 229, 250, od. 2., 301., 303., 308.

§ 78. Pravdni spisi, ki so namenjeni za pripravo ustne razprave (pripravljalni spisi), morajo mimo tega, kar je sicer potrebno za pravdni spis, obsegati:

1. predloge, katere namerava staviti stranka ob ustni razpravi;

2. predpisu § 76. ustrezajočo razložbo dejanskih okolnosti, na katere se misli stranka sklicevati ob ustni razpravi, da utemelji svoje predloge ali da pobije predloge nasprotnikove, in pa navedbo dokazil, katerih se hoče poslužiti stranka ob ti razpravi, da dokaže resničnost svojih povedeb ali ovrže dejanske trditve nasprotnikove;

3. po stanu stvari izjave o resničnosti, pravosti in popolnosti v poprednjem spisu nasprotnikovem podane dejanske navedbe in o dopustnosti dokazil, označenih po nasprotniku.

Pravnih izvaj in razložeb o verojetnosti ali verodostojnosti posameznih dejanskih trditev ali o dozdevni dokazni moči ponujenih dokazov ni vzprejeti[1] v pripravljalni spis.[2]

[1] Vendar: 492, od. 1., — 506, od. 2., 507, od. 3., — 520, od. 2. — [2] 49, od. 2.

§ 79. Izjavo na zapisnik,[1] katera nadomešča pravdni spis, je uravnati po določilih o takih spisih.

Kadar se poda ta izjava zunaj ustne razprave, tedaj mora v postopanju pred zbornimi sodišči narediti zapisnik sodniški uradnik, katerega je v to določil predstojnik sodišča ali predsednik dotičnega senata.[2]

[1] Op. pri 74. — [2] § 131., od. 2. or. V postopanju pred okrajnimi sodišči se izjave o pristopu postranskega

intervenijenta, naznanitev spora, imenovanje avktorja in naznanitev preklica ali odpovedi pooblastila, v kolikor se sploh smejo podati na zapisnik (§ 434. cp.), jemljo na zapisnik, ne po sodniku, ampak v sodni pisarnici.

§ 319. or. Poleg ustnih navedeb v sodni pisarnici, dopuščenih po tem opravilnem redu ali po drugih predpisih, se smejo pri okrajnih sodiščih v stvareh civilne pravde vzeti v sodni pisarnici (pisarniškem oddelku) na zapisnik ali, v kolikor je dopustno, posvedočiti z vpisom v kak vpisnik:

1. ustno podane tožbe v sporih po § 49., š. 1, 2, in 6 jn., izvzemši tožbe, ki spadajo pred sodišče zunaj domovališča ali stalnega bivališča uboge stranke, pa se izjavijo na zapisnik pri okrajnem sodišču njenega domovališča ali stalnega bivališča (§ 64., š. 4 cp.); — 2. ustno podane sodne odpovedi zakupnih ali najemnih pogodeb (§ 560. cp.); odpoved se posvedoči, v kolikor ni na poti predpis § 230., zadnjega odstavka, samo z vpisom v vpisnik za odpovedi; — 3. ustno podane prošnje za dosego plačilnega povelja v opominjalnem postopanju in zoper pogojno plačilno povelje ustno zglašen upor (§ 229., š. 7); — 4. predlogi, ki se po §§ 60., od. 2. in 3., 62., od. 1., 65., 82., 95., 97., 116., 119., 121., 169., 261., od. 4., 279. in 334. cp., dado na zapisnik zunaj ustne razprave; — 5. ustno podana naznanila o dogovorjenem počivanju postopanja, ako prideta k sodišču obe stranki (§ 168. cp.) in zunaj ustne razprave na zapisnik izjavljen umik tožbe (§ 237. cp.).

Stranke, ki so zastopane po odvetnikih in zato po § 434. cp. sploh izključene od navedeb na zapisnik, ne smejo dati v š. 1 do 5 imenovanih izjav na zapisnik tudi ne v sodni pisarnici. — Pri zbornih sodiščih se smejo v sodni pisarnici vzeti na zapisnik v stvareh civilne pravde samo prošnje za dovolitev pravice ubogih (§ 65. cp.), predlogi za odklonitev sodiških oseb in tožbe, spadajoče k pristojnosti razsodišč zavarovalnic, n. pr. nezgode in razsodišč za bratovske skladnice. Zglasila zahtev v konkurznem postopanju, ki se podado ustno zunaj naroka in ustno podane opazke zoper razdelbni načrt upravnika mase je vzeti na zapisnik v sodni pisarnici kakor pri zbornih sodiščih, tako tudi pri okrajnih sodiščih.

§ 90. or. Predstojnik sodišča sme, če treba, s premeno razpoložnega osebja, že naprej določiti sodniške ali pisarniške uradnike ali sposobne pisarniške pomočnike, kateri morajo sprejemati vse ustne navedbe, ki se podado med opravilnimi urami, ne glede na to, pred katere sodniške uradnike ali h kateremu sodnemu oddelku spada dotična pravna stvar. Zapisnike o ustni navedbi je potem, brez posredovanja vložnega oddelka, poslati pristojnemu oddelku ali pisarniškemu uradniku, kateri mora za posamezne sodnike prevzemati vloge. — Pri okrajnih sodiščih je navadno za sprejemanje ustnih tožeb, predlogov in izjav v državljanskih pravnih stvareh in v zasebnih obtožnih stvareh določiti posebne dneve, in to vsaki teden vsaj en dan s to močjo, da se smejo druge dni zavrniti vse ne nujne ustne navedbe zavoljo neodložnih uradnih opravil na ta dan. — Oddelek, do katerega se je obrniti strankam z ustnimi navedbami, dneve, določene po odstavku 2. za ustne navedbe, in dan, katerega smejo priti stranke brez povabila pred sodišče, da začno kako pravno stvar ali razpravljajo o nji (§ 439. cp.), je dati na znanje z nabitkom blizu vhoda v sodišče. Okrajna sodišča zunaj mest morajo dati mimo tega razglasiti dneve za ustne navedbe in za uvedbo pravdnih razprav v občinah svojega okoliša tako, kakor je v katerem kraju navada. — Povabila in obvestila, ki se izdado na podstavi navedbe na zapisnik, se morajo tistim osebam, katerim bi bilo, če bi se bila navedba podala pismeno, vročiti izvod predanega pravdnega spisa, opravljati s prepisom zapisnika, stranki pa, katere navedba se je vzela na zapisnik, po dopustnosti zakona z ustnim priobčilom, ki je je posvedočiti v zapisniku, ali z neposredno vročbo povabilnice ali rubrike, vsem drugim osebam pa s povabilnico ali kratkim pismenim priobčilom.

§ 80. Ako se stavi predlog s pravdnim spisom ali ako se s takim spisom priobči kaj sodišču, kar se mora dati na znanje tudi nasprotniku, je od teh, kakor tudi od vseh pripravljalnih spisov, v kolikor ni v tem zakonu ukazano nič drugega,[1] podati toliko enako-

glasnih [2] izdatkov, da bo moči vročiti vsakemu nasprotniku po en izdatek in se bo mimo tega mogel en izdatek pridržati za sodne spise. Pravdnim spisom je dalje priložiti [3] rubrike, ki so potrebne za obvestitev drugih udeležencev. [4]

Rubrike morajo obsegati oznamenilo sodišča, stranek in spornega predmeta tako, kakor je določeno v § 75.

[1] 90. — [2] Jm. k § 75., t. 3.

[3] Jm. k § 80. 1. Tožbe in drugi pravdni spisi, vsled katerih se izda vabilo k ustni razpravi, so vložiti v dveh izdatkih z eno za tožnika (predlagatelja) določeno rubriko.

2. Predpis, da je od vsakega v sporu prepodanega spisa en odpravek pridržati za sodne spise, ne velja za sodne odpovedi rabokupnih pogodeb, ki se provzroče s pismenimi vlogami. Take odpovedi se smejo, v kolikor je bilo doslej v navadi prepodajati jih samo v dveh odpravkih brez rubrike, prepodajati tudi odslej samo v dveh odpravkih, katerih eden je vročiti odpovedujoči stranki, drugi pa nasprotniku. (Prim. mn. najv. sod. k § 116., t. 4.)

[4] Oblika poziva 131.

§ 81. V kolikor je po določilih tega zakona vročiti en izvod podanega pravdnega spisa nasprotniku, mu je pridejati tudi prepise prilog [1] k temu spisu.

Pri sodišču pridržani izvirniki prilog se morajo predložiti nasprotniku v pregled, kadarkoli bi to zahteval. [2]

[1] V izvrš. post. ne: § 53. ir. — [2] 219.

§ 82. Ako se sklicuje stranka v pravdnem spisu na listine, katere so v njenih rokah, ima dolžnost, če zahteva nasprotnik, [1] položiti te listine v izvirniku v treh dneh [2] pri sodišču ter o tem obvestiti nasprotnika. Nasprotnik sme

nato v treh dneh potem, ko je dobil obvestilo, listine pregledati in vzeti prepise od njih.[3]

Rok za pregled sme sodišče, v postopanju pred zbornimi sodišči pa predsednik senata, kateremu je odkazana pravna stvar, po predlogu primerno skrajšati, ako more stranka dokazati, da nujno potrebuje listine. Zoper sklep, ki se izda o takem predlogu, ni pravnih pomočkov.

[1] § 319., š. 4 or. pri 79.

[2] Jm. k § 82. cp. Rok za položitev listin pri sodišču in rok za pregled listin se sme podaljšati.

[3] § 313., š. 2 or. pri 27. — 183, š. 2, 229, 257, — 299. — *F.* 11 (6), 12 (7).

§ 83. Odvetnikom je dano na voljo priobčevati si izvirnike listin iz roke v roko proti prejemnemu potrdilu.

Kadar odvetnik sebi vročene listine ne vrne v dogovorjenem roku in, če ni bil dogovorjen rok, v treh dneh po prejemu, tedaj ga je po predlogu, ko je bil poprej ustno ali pismeno zaslišan, prisiliti s sklepom,[1] da vrne listino nemudoma. Glede tega sklepa veljajo določila § 82., odstavka 2. Sklep je takoj izvršljiv.

[1] § 37., š. 4 su. pri § 7. jn.

§ 84. V kolikor ni v tem zakonu ukazano nič drugega,[1] mora sodišče ukazati uradoma, da naj se odpravijo pogreški v obliki,[2] kateri bi utegnili ovirati redno poslovanje o podanem pravdnem spisu. Tak sklep ni dopuščeno izpodbijati posebe s pravnimi pomočki.[3]

Za tak pogrešek v obliki je zlasti šteti,[4] ako se niso izpolnili predpisi §§ 75. in 77. ali ako ni potrebnega števila izvodov pravdnega spisa ali pa rubrik.[5]

V postopanju pred zbornimi sodišči pristoja izdajanje takih odredeb predsedniku[6] senata, kateremu je odkazana pravna stvar.

[1] 471, š. 3, i dr.

[2] Jm. k § 84. cp. 1. Za pogrešek v obliki je med drugim smatrati:

a) Ako pravdni spis v zastopniškem sporu nima odvetnikovega podpisa (§ 75., š. 3 cp.);

b) ako se s predlogom na postavitev v prejšnji stan ne opravi tudi zamujeno pravdno dejanje ali ne razloži, kar bi bila morala mudna stranka v pripravo ustni razpravi (§ 149. cp.);

c) ako se v eni tožbi zedini več zahtev na nedopusten način, posebno ako se toži, če ni pogojev dopustnega sosporništva, več stranek kakor sospornike, to pa kadar se dvomi za dopust zveze ne opirajo na vprašanje o pristojnosti (§§ 11., 12., 227. cp.).

Taki oblikovni pogreški so odstraniti po določilih §§ 84. in 85. cp. in § 89. or.

2. Ravnotako naj se ravna po predpisih §§ 84. in 85. s pismeno prepodanimi tožbami, ki nimajo določnega zahtevka, s tožbami, ki ne navajajo dejanskih okolnosti k utemeljitvi tožnikove terjatve ali pa ne posameznih dokazil, dalje s tožbami, katerih zahtevek ni v nikaki zvezi z opisom dejanskega stanu.

Tožbe so ali vrniti stranki, da odpravi oblikovne pogreške, ki so ji označiti (§ 85., od. 1. cp.), ali pa je oblikovni pogrešek popraviti brez vračila po določilih § 89., od. 2. in 3. or., kakor se uvidi primerneje eno ali drugo.

3. V postopanju pred sodnimi dvori daje odredbe za odstranitev oblikovnih pogreškov predsednik senata, pa bodi vrsta oblikovnih pogreškov kakor šnakoli (§ 84., od. 3 cp.).

4. Ni moč, da bi se vzporedno z nalogom za odstranitev oblikovnih pogreškov temeljem pravdnega spisa, v kolikor ga ne ovira oblikovni pogrešek, pričelo postopanje; ni torej dovoljeno, da bi se pri nedopustnem zedinjenju zahtevkov v eni tožbi ob enem z nalogom radi odprave oblikovnega pogreška odredil narok, bodisi

da bi se razpravljalo o zahtevkih, katerih zveza je dopustna, ali pri nedopustnem sosporništvu s I. tožencem samim.

§ 89. or. Sodišče ne sme provzročati strankam škode po dvomljivosti in boječnosti ali po zavrnitvi vlog zastran pogreškov v obličnostih, ki so ali nebistvene ali se dado lahko opraviti pozneje pri ustni razpravi. — Pogreške v obliki pravdnega spisa je odstraniti navadno brez njegove vrnitve, ako ima stranka ali njen namestnik domovališče v kraju sodišča. Odprava pogreška v obliki se ukaže v tem primeru z ustno odredbo sodni pisarnici (pisarniškemu oddelku) (§ 84. cp.). — Sodna pisarnica ima potem dolžnost, pozvati stranko ali njenega namestnika, da naj pride v sodno pisarnico (§ 86., od. 3.), ter jima tukaj dati samo potrebne naloge in navodila ali pa delati na to, da se izvrše poprave dejanski takoj v sodni pisarnici pod navodilom pisarniškega organa; posvedočbe z narejo posebnega zapisnika ni. V pozivu, da naj se pride k sodišču, je povedati, katere listine ali druge spise je prinesti s seboj. — Kadar se pogreški v obliki ne dado po tem načinu odpraviti v treh dneh po predaji pravdnega spisa, tedaj je tega pozneje vrniti stranki s potrebnimi navodili; v ta namen mora sodna pisarnica predložiti spis po preteku označenega roka z ustnim poročilom sodniku (predsedniku senata). — Odprave pogreškov v obliki pravdnih spisov, določenih, da se predložijo nadrejenemu sodišču (n. pr. prizivnega spisa, ki se je predal brez podpisa odvetnikovega), ni pridržati postopanju pred nadrejenim sodiščem, ampak jo mora ukazati precej sodišče prve stopinje. — Določilo § 85., od. 2. cp., se uporablja tudi na rokove za zglasitev pravnih pomočkov.

[3] 427, od. 2. — 515. — *F.* 13 (8). — [4] 37, od. 2.—78.—226., od. 2.—227.—562., od. 2. in 3. — 435, od. 1. § 211., zadnji od. or. pri 89. O tinti i kopiranju gl. uk. 156/1902 in 103/1904. — [5] 80.—551. — [6] 180 sl. — 249.

§ 85. Da se odpravijo pogreški v obliki, se sme stranka povabiti pred sodišče,[1] ali pa se ji sme vrniti pravdni spis z naročilom, da naj odpravi pogreške v obliki, katere ji je ob enem označiti.[2]

Kadar se je bilo za podajo pravdnega spisa držati roka, tedaj je v tem primeru za zopetno podajo ustanoviti nov rok; če se drži stranka tega novega roka, velja, da je bil spis podan tistega dne, katerega je došel sodišču prvikrat. Podaljšati ta rok ni dopustno.

Zoper sklepe, izdane na podstavi prejšnjih določil, ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov;[3] v koliko se sme zavoljo tega klicati na pomoč nadzorna pravica nadrejenih sodnih oblastev, to je presojati po predpisih, izdanih o notranji uredbi in opravilnem redu sodišč.[4]

[1] § 89. or. pri 84. — Tudi zaradi netočnih adres § 211., zadnji od. or. pri 89. Telefonično vabilo, § 100 or. — 435, od. 1. cp.

[2] Jm. k § 85. cp. 1. Stranka, kateri se je vrnil pravdni spis (n. pr. vgovori proti meničnemu plačilnemu povelju), z ustanovitvijo roka v katerem ga ima zopet podati s podpisom odvetnika, mora spis vložiti z odvetnikovim podpisom, toda neizpremenjen po vsebini. Ni dovoljeno, tem povodom prej podani spis prenarejati ali mesto njega izročiti po vsebini drug, nov spis. — Prenarejenemu ali novemu spisu bi ne štel nov rok, ustanovljen za zopetno podajo prejšnjega spisa, moral bi se torej zavrniti, ako bi bil že pretekel rok odločilen za prvo prepodajo.

2. Ni izključeno, da se pravdni spis vrne ponovno, ker stranka sodnemu nalogu ni vstregla popolno ali prav; radi tega pa niti ni podaljšati prvotnega za zopetno podajo ustanovljenega roka, niti ni za odpravo oblikovnih pogreškov pri taistem spisu ustanoviti več kakor en rok za zopetno podajo.

---

§ 85. 1. Ako se odgovor na tožbo vrne, da se pristavi podpis odvetnika, se sme v danem roku mesto vrnenega vložiti po vsebini drugačen spis. 5. maja 1898, š. 6155, Zb. 160.

3. Stranki so vrniti vsi spisni odpravki, ki jih je bila podala sodišču, kadar se ji vrne spis z naročilom, naj odpravi pogreške v obliki.

[3] 515, 516. — [4] § 78, su. Pritožbe udeležencev zoper sodišče, sodne predstojnike in sodniške uradnike zavoljo odreke ali zakasnitve pravosodja, se smejo podati pri predstojniku neposredno nadrejenega sodišča ali, če se zglase zoper uda zbornega sodišča, tudi pri predsedniku tega zbornega sodišča. Vse ne očitno neutemeljene pritožbe je priobčiti dotičnemu sodišču ali sodniškemu uradniku s pozivom, da naj v določenem roku odpomore pritožbi in poda o tem naznanilo, ali da naj da na znanje zadržke, ki so na poti. S pozivom se sme združiti po okolnostih zapretitev disciplinarnih naredeb. — Pritožbe, ki se zglase zoper viša deželna sodišča ali zoper najvišo in kasacijsko sodišče zastran odreke ali zakasnitve pravosodja, je podati pri predsednikih teh zbornih sodišč, pritožbe, ki merijo zoper predsednike same, pri pravosodnem ministrstvu, ter jih rešiti, uporabljajoč zmisloma predpise prvega odstavka. — Zoper uradnike sodne pisarnice in izvrševalne uradnike se smejo pritožbe zavoljo neizpolnitve ali neprave izvršbe zakonito jim naloženih ali po sodišču naročenih uradnih dejanj, v kolikor ni za posamezne primere ukazano nič drugega, podati ustno ali pismeno pri sodniških uradnikih, katerim je izročen nadzor nad sodno pisarnico, pri izvršilnem komisarju ali pri predstojniku tistega sodišča, pri katerem se uporablja uradnik. Ti morajo, če treba, po zaslišbi uradnika, odrediti, kar je potrebno, da vzamejo stranki prej ko mogoče vzrok tožbe.

§ 86. Stranki,[1] katera krati v pravdnem spisu z žaljivimi napadi spoštovanje, ki je je dolžna sodišču, ali katera žali v spisu nasprotnika, zastopnika pooblaščenca, pričo ali izve-

§ 86. 1. Proti ovržbi kazni zavoljo nereda vsled rekurza nima pravne pomoči ni sodišče prve stopinje ni nasprotnik. 26. sept. 1900, š. 12926, GH. 1900/53.

2. Radi kaznovanja vojaške osebe, ki je v kazenskih stvareh podrejena vojaški podsodnosti, je pozvati bližnje vojaško oblastvo. 1. maja 1900, š. 6167, Zb. 986.

denca, sme sodišče prisoditi kazen zavoljo nereda,[2] kar pa ne krati, da bi ne preganjalo te stranke zavoljo tega morda še kazensko sodišče.

Iz istih vzrokov se sme prisoditi kazen zavoljo nereda odvetniku, kateri je pravdni spis podpisal.[3]

[1] 5, 39. — [2] 220. — [3] Ravnotako pri izvanspornih stvareh. § 85. su. pri 197. O kaznih zavoljo nereda v spisih radi pravnih lekov mn. najv. sod.: Za prisojo kazni zavoljo nereda je pristojno tisto sodišče, na katerega je došel pravdni spis s žaljivimi izreki. — Razlogi v uk. s. 23, 24/03 s končnim pristavkom, da smejo v takih slučajih tudi viša sodišča, ako imajo uradnega posla s tako vlogo, izreči redovno kazen, na kar seve sodišča niže stopinje nimajo več odločati o tem.

Drugi naslov.

Vročbe.

§ 87. Vročbe se opravljajo uradoma,[1] v kolikor ne predpisuje ta zakon nič drugega.[2]

[1] § 88. su., ustanavlja isto za izvansporno in konkurzno postopanje. Podrobna določila v §§ 339.—378 or. — [2] 112, 283, od. 2., 581, od. 3., 591, od. 1., 592, od. 1.

V tozemstvu.

§ 88. Vročbe se opravljajo v tozemstvu navadno po pošti.[1] Z ukazom[2] je določiti, v koliko se smejo vročbe v mejah sodnega kraja ali sicer v tozemstvu opravljati po sodnih slugah ali po posredovanju občinskega glavarja (župana) ali opravnikov izločenih graščinskih ozemelj.

Ako je potemtakem za vročevanje zahtevati sodelovanja občin, ki nimajo svojega ustava (statuta), ali pa sodelovanja izločenih graščinskih

ozemelj, si je o tem izprositi izjavo deželnega odbora.[3]

Za opravljanje vročeb se smejo sodni sluge uporabljati samo v okolišu tistega sodišča, pri katerem so nameščeni, občinski organi in postavljenci opravnikov izločenih graščinskih ozemelj pa samo v okolišu dotične občine ali dotičnega graščinskega ozemlja.

[1] . . . ako je v vročevališču državni ali nedržavni poštni urad ali ako je sodišču znano ali da to na znanje stranka, da je z vročevališčem v zvezi selska pošta (§ 243., od. 1. or.).

[2] § 344. or. Vročbe v kraju sodišča, ki bi se mogle opraviti po pošti, je izročiti sodnim slugam: — 1. ako je opraviti vročbo ob opravi izvršilnega dejanja (n. pr. §§ 253., 360., 395. ir.); — 2. ako je vročba po sodnih slugah, n. pr. v manjših krajih, primernejša; — 3. ako je zapovedano opraviti vročbo nemudoma, kakor n. pr. pri povabilih k že začeti ustni razpravi ali k nujni zaslišbi, ali ako bi se sicer ne dala vročba po pošti opraviti več o pravem času; — 4. ako je opraviti vročbo ubogi stranki ali njenemu namestniku v poštnem vročevalnem okraju prejemnega poštnega urada; — 5. naposled je izdatke razsodil ali plačilnih nalogov, ki so zavezani neposredni odmeri pristojbin, smrtovnice in druge pristojbinske kose davčnemu uradu vročevati vselej po sodnih slugah.

Kadar opravi v primeru, navedenem v š. 1, izvršilno dejanje namesto sodnega sluge drugi izvrševalni organ, tedaj mora ta izvršiti tudi vročbe, ki jih je opraviti ob enem. — Ako je potrebno, da se o pravem času izvrši veča množina vročeb, kar se dogaja zlasti ob navadnih odpovednih obrokih, se sme opravljati vročanje v kraju sodišča ne samo po pošti, ampak poleg tega tudi po sodnih slugah in občinskih organih. — V najbliži okolici sodnega kraja je opraviti vročbo po pošti ali po sodnih slugah, kar se ravna po tem, je-li ta ali drugi način vročbe primernejši, hitrejši in cenejši, in je-li dovolj slug na razpolaganje. — Vročbe, ki se ne morejo opraviti po pošti, ker ne obveljajo pogoji § 343.,

od. 1., ali ker je vročba po pošti v posameznem primeru zakonito prepovedana, kakor n. pr. pri vročbi plačilne prepovedi dolžnikovemu dolžniku (§ 294. ir.), je opraviti navadno po organih občine (postavljencih opravnikov izločenih graščinskih ozemelj), v katere zemlju je opraviti vročbo. — Namesto občinskim organom (organom graščinskega ozemlja) je naložiti vročbo sodnim slugam, ako more v zelo nujnih primerih odposlatev sodnega sluge znatno pospešiti vročbo ali ako organi občine ali graščinskega ozemlja ne morejo oskrbeti vročbe ali vsaj ne jamčijo zadosti za nje redno opravo in zanesljivo posvedočbo. — Zborna sodišča morajo zastran vseh vročeb, ki jih je opraviti zunaj sodnega kraja drugači kakor po pošti (§ 36. jn.), okrajna sodišča pa zastran vseh vročeb, ki jih je opraviti v kraju zunaj njih sodnega okoliša drugači kakor po pošti, zaprositi navadno okrajno sodišče vročevališča, katero da po meri predpisov sprednjih odstavkov opraviti vročbo po organih občine ali graščinskega ozemlja ali pa po sodnih slugah. Zaprositi za opravo vročbe naravnost občinski urad (opravnika graščinskega ozemlja), ki spada k tujemu sodnemu okraju, je dopustno samo, kadar leži občina ali graščinsko ozemlje v sodnem okraju, sosednjem prosečemu sodišču, ter je znano, da se opravljajo vročbe po njih organih. — Za zaprosbo vročbe je zadosti, če je na ovoju, pod katerim se spis, ki ga je vročiti, pošilja okrajnemu sodišču, občinskemu uradu ali opravniku graščinskega ozemlja, nameščen poleg adrese zaznamek „Zaprosba za vročbo"; izdati posebna zaprosilna pisanja zastran oprave vročbe ni dopuščeno. — Ako se zaprosi za opravo vročbe okrajno sodišče, ker se je po zmoti mislilo, da v okolišu tega okrajnega sodišča leže vročevališče ni v zvezi s selsko pošto, mora ona opraviti vročbo po pošti in poslati prosečemu sodišču povratnico.

[3] Podrobnost o tem pri §§ 15. in 16. or. § 346. or.

§ 89. Način vročbe določi tisto sodišče, katerega sodbe, sklepe ali povabila je vročiti ali pri katerem se je podal pravdni spis, ki ga je vročiti, ali pa pri katerem se je naredil zapisnik. To sodišče odredi tudi, kar je potrebno zastran vročbe.[1]

V postopanju pred zbornimi sodišči sme potrebno odrediti[2] namesto sodišča predsednik senata, kateremu je odkazana pravna stvar.

[1] § 211. or. Določiti način vročbe in izdati za opravo vročbe sicer še potrebna podrobnejša ukazila je dolžan tisti uradnik, ki je sklenil rešilo, katero je vročiti, v pravnih stvareh pak, ki so odkazane senatu, po tem, se-li izda rešilo v državljanskih pravnih sporih ali v stvareh nesporne sodne oblasti, predsednik senatov ali tisti poročeval c za nesporno sodno oblast, kateremu je prideljena stvar. — Odredba se opravi s kratkim pristavkom k načrtu izdatka ali k nalogu izdatka, ki se dá sodni pisarnici; pri tem je uporabljati v nastopnih paragrafih za oznamenilo posameznih načinov vročbe predpisane kratice. Za oznamenilo oseb, ki naj dobe izdatek, je navadno zadosti, če se pove njih stališče v postopanju (tožnik, toženec, postranski intervenijent, obe stranki, vsi sosporniki, predlagatelj, nasprotnik predlagateljev, zastopnik tožnikov itd.). Adres teh oseb ni povedati na načrtu izdatka, ampak jih je zapisati navadno na podstavi spisov samo na vročilnico (povratnico) ali na ovoj pošiljke. — V kolikor se sme pri osebah, katerim je poverjeno vodstvo vročevalne službe, misliti, da zadosti poznajo predpise o vročbah, se sme izrečna sodniška odredba o vročbi opustiti vselej tam, kjer je opraviti vročbo po vročevalnem načinu, navadnem po vsebini spisa in po vročevalnem kraju, in ni tudi sicer povoda, da bi se dala vročevalnemu organu posebna ukazila. Prav tako je opustiti izrečno odredbo o vročbi pri vseh rešilih, ki se enakomerno ponavljajo tako pogostoma, da ne potrebuje sodna pisarnica več posebnega ukazila o načinu vročbe in o drugih posameznostih vročbe. — Da se vravna vročba kolikor moči po vsakokratnih razmerah, je delovati pri pisanju zapisnika o ustno podanih tožbah, predlogih in prošnjah na to, da se povedo adrese udeležencev natančno z oznamenilom zadnje pošte in sodnega okraja. Ako se v tem oziru najdejo v pismenih vlogah, ki dado povod vročbi po pošti, nepopolnosti in nenatančnosti v adresah, jih je navadno brez vrnitve vloge odstraniti z zaslišbo stranke v sodni pisarnici ali s pozivom, da naj pismeno priobči podrobnejše podatke (§ 86.).

§ 212. or. Uporaba sodnih slug za vročevanje se ukaže, v kolikor ni po § 211. treba o tem posebne odredbe, s tem, da se pristavita k imenu ali oznamenilu osebe ali oblastva, kateremu je kaj vročiti po sodnih slugah, besedi „sodni sluga" primerno okrajšani. Pri vročbah drugim oddelkom ali organom istega sodišča ni potreba takega posebnega ukazila (§ 37.). — Da je spis, katerega je vročiti po sodnih slugah ali organih občine (graščinskega ozemlja), izročiti v ovoju, to je ukazati s kratico besede „Zaprto." — Vročbe, ki se smejo izročiti samo v roke koga samega, je oznameniti v odredbi o vročbi s pristavkom besed „modra" ali „bela", kar se ravna po barvi vročilnice (povratnice), ki jo je uporabiti; kjer manjka teh besed, je dopustna nadomestna vročba z uporabo belih vročilnic ali povratnic. — Pri vročbah osebam iz moštvenega stanu vojske, vojne marine, deželne brambe in žandarmerije, katere so v dejalnem službovanju (§ 92. cp.), je pristaviti imenu ali oznamenilu dotične osebe v odredbi vročbe nazivalo poveljstva, po katerem je opraviti vročbo (§ 342.). — Ako se sme opraviti vročba prokuristu, je pristaviti imenu ali oznamenilu firme ali gospodarja okrajšano besedo „Prokurist". — Vročbe, katere je opraviti s predajo na pošto ali s položbo pri sodišču, ker se ni navzlic sodnemu nalogu imenoval pooblaščenec za vročbe (§§ 95., 96. cp.), je oznameniti z besedami „Predati pošti" ali „Sodno položiti". — Da se zabrani nevarnost nadomestne vročbe nasprotniku (§§ 102., 103., od. 3. cp.) je pristaviti imenu ali oznamenilu dotične osebe: „Ni nadomestno vročiti l." — Pooblastilo, da sme poštni vročevalni organ ali sodni sluga izročiti spiszastran vročbe občinskemu glavarju (opravniku izločenih graščinskih ozemelj) (§ 107. cp.), je dati s pristavkom „če treba, občinskemu glavarju (opravniku graščinskega ozemlja) v l." — Ako se opravlja vročba med odvetniki, mora obsegati odredba opomnjo „med odvetniki".

§ 213. or. V primeru nujnosti je ukazati, da je pospešiti vročbo ali da se je držati določenega roka, s pristavki: „Takoj", „Še danes", „Vročiti do . . . . . .".

Kadar se dovolilo, da je opraviti vročbo ob nedeljah ali praznikih ali po noči, da takoj pri rešitvi dotičnega sklepa, tedaj je pristaviti imenu ali oznamenilu

osebe, za katero bodi dopustna taka vročba, samo besedo „noč", „nedelja", „praznik". Sodna pisarnica (pisarniški oddelek) mora potem ob napravi izdatka, katerega je vročiti, in to navadno na njegovi levi strani namestiti pristavek: „Vročba se sme opraviti tudi ob nedeljah (praznikih, po noči)". Pri podpisovanju sklepa mora sodniški uradnik podpisati tudi ta pristavek. — Vročbe z javnim naznanilom (§§ 115., 119., 121., od. 2. cp.) se ukazujejo tako, da se pristavijo k imenu dotične osebe okrajšane besede: „Javno naznanilo; rok za nabitek . . . . . dni". Pri vročbah skrbniku (§§ 116., 119., 121., od. 2. cp.) je dodati pristavek „Skrbnik" z imenom postavljenega skrbnika; ta pristavek obsega že ukazilo za sodno pisarnico, da je razglasiti oklic z nabitkom na sodni tabli in z enokratno uvrstitvijo v časnik, uporabljan za uradna oznanila sodišča. Večkratno uvrstitev ali objavo oklica v drugih časnikih je ukazati posebej. Kadar je opustiti uvrstitev oklica (§ 117., od. 3. cp.), tedaj je sodni pisarnici z okrajšanimi besedami „v kraju navadna razglasitev" naložiti, da naj uvede to zadnjo.

[2] 516, 522, od. 2.

§ 90. Kadar ima več udeležencev enega skupnega zastopnika, tedaj velja, da se je s tem, da se je izročil samo en izdatek, eno povabilo,[1] en prepis zapisnika ali samo en izvod pravdnega spisa[2] temu zastopniku, opravila vročba vsem. Kadar je za enega udeleženca pooblaščenih več zastopnikov prejemati sodne vročbe, tedaj velja, da se je vročba opravila, ako se je enemu izmed teh zastopnikov izročil izvod spisa, ki ga je vročiti.

Ista določila veljajo tudi o prepisih prilog pravdnega spisa ali zapisnika, katere je vročiti.[3]

[1] 131. — [2] 80, 94, 99. — [3] 81.

§ 91. Kadar dá vedenje oseb, katerim je naloženo opraviti vročbo (vročevalni organi),

povod kaki pritožbi, tedaj mora senatni predsednik, sodnik, kateremu je izročen nadzor nad sodno pisarnico, ali pa predstojnik dotičnega sodišča precej, ko to izve, ukreniti, kar je primerno, da se pride temu v okom. Vzrok pritožbi se sme naznaniti ustno.[1]

[1] Podrobna navodila v §§ 16., 87., 146., 356., 368., 376., od. 1. or.

§ 92. Vročbe, ki so namenjene dejalno službujočim osebam iz moštvenega stanu vojske, vojne marine in deželne brambe in pa dejalno službujočim osebam iz moštvenega stanu žandarmerije, se opravljajo po predstojniku najbliže predpostavljenega poveljstva.[1]

V kolikor je sicer opraviti vročbe v vojaških poslopjih ali v poslopjih, ki jih je zaselo vojaštvo, se morajo one opraviti, ko so se naznanile poprej poveljniku poslopja in se je privzela vojaška oseba, katero je odločil on za to.[2]

[1] Jm. k § 106., t. 3. — Podrobnosti o dostavljanju i vabljenju za svedoke: § 330., od. 2. cp. §§ 212. od. 4. or. pri § 89., 342., 349., od. 2., 364., od. 1. or. — [2] § 32. jn.; § 31., od. 2.; 29 ir.

§ 365. or. Naznanilo, katero je dati pri vročbah v vojaških ali po vojaštvu zasedenih poslopjih poveljniku poslopja (§ 32. jn., § 92. cp.), mora opraviti vročevalni organ (sodni sluga, občinski sluga itd.); on mora dati naznanilo, preden opravi vročbo, s pokazom spisa, ki ga je vročiti, dasi ni bil, ko je prejel nalog vročbe, niti pozvan niti pooblaščen za to naznanitev. — Povabila pripadnikov žandarmerije, vojaške policijske straže in varnostne straže, da naj izpovedo kaj kot priče, je vročiti priči po predstojniku v prvi vrsti predpostavljenega poveljstva. Zaprosila za tega ni izdajati; izročiti mu je marveč samo povabilo proti potrditvi prejema na vročilnici.

§ 93. Ako je dala stranka za pravni spor pravdno pooblastilo, se mora, dokler se ne

razveljavi to pooblastilo (§ 36.), vse, kar se tiče tega pravnega spora, vročevati imenovanemu pooblaščencu.[1]

V pravnih stvareh, ki se tičejo trgovinskega obrtovanja kake osebe, se sme vročba za principala opraviti na prokurista.[2]

[1] 31, š. 1, 480, od. 3., nasprotno pa pri 170, od. 2. — [2] Podrobnosti §§ 212., od. 5. or. pri § 89., 349, od. 2., 364, od. 1. or. Čl. IV., š. 2. Pri izvršbah § 247. ir. — Pri trgovinskih družbah čl. 117., 144., 167., 172., 196., 205., 235. in 244. trg. z., pri obrtnih i gospodarskih zadrugah § 21. in 50., z. 9. aprila 1873, dz. 70.

Pooblaščenec za vročbe.

§ 94. Kadar se je pooblastila v kraju pravdnega sodišča stanujoča oseba, prejemati spise, namenjene udeležencu pravde (pooblaščenec za vročbe)[1] tedaj se opravljajo vročbe nji.

Pooblaščencu za vročbe, postavljenemu po več udeležencih vkupe, je izročiti toliko izvodov spisa, ki ga je vročiti, kolikor je udeležencev. Glede prepisov prilog pravdnega spisa ali zapisnika pa je zadosti, da se vroči skupnemu pooblaščencu za vročbe po en prepis vsake priloge.

[1] § 94., od. 2. jn.

§ 95. Sodišče sme po predlogu[1] ali uradoma ukazati stranki,[2] da naj imenuje v roku, katerega je ob enem določiti, v kraju pravdnega sodišča stanujočega pooblaščenca za vročbe:

1. ako stanuje ta stranka zunaj okoliša zbornega sodišča prve stopinje, ki je pravdno sodišče ali v katerega okolišu je okrajno sodišče, ki je pravdno sodišče;[3]

2. ako preloži stranka med pravnim sporom domovališče[4] iz okoliša zbornega sodišča, označenega v š. 1.

Izdati tak ukaz,[5] zoper katerega ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov,[6] je poklican v postopanju pred zbornimi sodišči predsednik senata, kateremu je odkazana pravna stvar.

[1] § 319., od. 4. or. pri 79.

[2] Jm. k § 95. cp. Odvetniku, bivajočemu zunaj okoliša zbornega sodišča ni ukazati, naj imenuje v kraju pravdnega sodišča stanujočega pooblaščenca za vročbe.

[3] Prim. 562., od. 2. — § 170., š. 4 ir. — [4] 111. — [5] 106—108. — [6] 515. — *F.* 14 (9).

§ 96. Kadar se ne izpolni ukaz, izdan po § 95., tedaj se smejo vse poznejše vročbe opraviti tako, da se dajo spisi na pošto pod zadnjič naznanjenim strankinim naslovom. Vročba se šteje za opravljeno, ko se odda pošiljka pošti, tudi če se ta vrne pozneje, ker je ni moči dostaviti.[1]

Kadar v posameznem primeru ni dopuščena vročba po pošti,[2] tedaj je stranki, ko preteče brez uspeha rok, dan ji za imenovanje pooblaščenca za vročbe, naznaniti,[3] da se bodo odslej nji namenjeni spisi z močjo opravljene vročbe polagali pri sodišču.

Oddaja na pošto po zmislu prvega odstavka ne velja, ako bi se morale vročbe opraviti zunaj ozemlja, za katero velja ta zakon.

[1] § 212., od. 6. or. pri 89. — 97. — [2] 88, 121. — § 343., od. 1. or. pri 88. — [3] 106—108. — *F.* 14 (9).

§ 97. Sosporniki,[1] ki nimajo skupnega zastopnika, morajo,[2] in to tožniki v tožbi, sicer

pa, kadar opravljajo prvo pravdno dejanje, imenovati sodišču v kraju pravdnega sodišča stanujočega skupnega pooblaščenca za vročbe. Sosporniki pa smejo postaviti enega izmed sebe tudi tedaj za skupnega pooblaščenca za vročbe, kadar ta sicer ne stanuje v kraju pravdnega sodišča, pač pa v okolišu zbornega sodišča prve stopinje, katero je pravdno sodišče ali v katerega okolišu je okrajno sodišče, ki je pravdno sodišče, in kadar ob enem poštni služabeniki redno dostavljajo poštne pošiljke v stanovališče tega sospornika.

Kadar ne imenujejo sosporniki o pravem času skupnega pooblaščenca za vročbe, tedaj je po predlogu[3] nasprotne stranke na nevarnost in stroške sospornikov[4] postaviti kakor njih skupnega pooblaščenca za vročbe pripravno osebo, stanujočo v kraju pravdnega sodišča; ta sklep ni dopuščeno izpodbijati.

V postopanju pred zbornimi sodišči pristoja sklepati o tem predsedniku senata, kateremu je odkazana pravna stvar.

[1] 11, 12, 16, 98.

[2] Jm. k § 97. cp. S tožbo več sospornikov, ki niti nimajo skupnega zastopnika, niti sodišču v tožbi ne imenujejo skupnega pooblaščenca za vročbe, je postopati zaradi odprave tega oblikovnega pogreška po §§ 84. in 85. cp. (§ 89. or.).

Odstranitev oblikovne hibe je odrediti uradoma, in sicer predno se je določil prvi narok.

Ako tožniki vzlic sodnikovemu pozivu ne imenujejo skupnega pooblaščenca za vročbe, radi tega ni odreči uvedbe postopanju, temuč je nasprotniku prepustiti, da predlaga, naj sodišče imenuje skupnega pooblaščenca za vročbe. Isto velja, ako toženci vzlic sodniškemu pozivu ne imenujejo skupnega pooblaščenca za vročbe.

Dokler ni takega nasprotniškega predloga, so vročila opravljati posamnim sospornikom ter dalje ni upoštevati podraženja ali zakasnenja postopanja, ki bi s tem nastala, ako niti sospornikom niti njih nasprotnikom ni do tega, da se potrebno ukrene v izogibo te škode.

[3] § 319., od. 4. or. pri 79. — [4] 40, od. 2. — *F.* 15 (10).

§ 98. Za pooblaščenca za vročbe postranskega intervenijenta,[1] s katerim je ravnati kakor s sospornikom, velja glavna stranka, kateri se je pridružil postranski intervenijent, dokler ne postavi sodišče[2] s pritrditvijo postranskega intervenijenta drugega skupnega pooblaščenca za vročbe (§ 97., odstavek 2. in 3.).

[1] 20. — [2] 97. od. 1.

§ 99. Za eno posamezno osebo[1] postavljeni pooblaščenec za vročbe mora vsakikrat brez odloga ti osebi doposlati sebi vročene spise, ki so namenjeni nji. Prav tako mora skupni pooblaščenec[2] za vročbe, če se ne določi z dogovorom nič drugega, prejete spise vsakikrat brez odloga doposlati osebam, za katere je prevzel vročbe, ter jim dovoliti, da pregledajo prepise prilog, katere mora hraniti on, ter da jih prepišejo dalje.[3]

[1] 95. — [2] 97, 98. — [3] 94 jn.

Čas vročbe.

§ 100. Ob nedeljah in praznikih[1] se sme vročba, ako se ne opravi po pošti, opraviti samo s sodniško dovolitvijo.[2] Dovolilo,[3] ki se mora

---

§ 98. 1. Postranskemu intervenijentu, ki je imeti za sospornika ni vročevati posebnega sodbinega odpravka. 21. marca 1899, š. 3922, Zb, 556.

zaznamiti na spisu, ki ga je vročiti, sme dati senatov predsednik in pa predstojnik pravdnega sodišča[4] ali okrajnega sodišča, v katerega okolišu je opraviti vročbo.[5]

Sklep, s katerim se daje ali odreka dovolilo, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

Zgoranja določila je uporabljati tudi tedaj, kadar je opraviti vročbo po noči.[6]

[1] 221, od. 2. cp. ter § 44. or. ondi. — [2] Pritrditev na vratih 184, od. 2.

[3] § 46. or. Dovolilo, da se smejo vročbe, katere je opraviti drugači kakor po pošti, opraviti ob nedeljah ali praznikih ali po noči (§ 100. cp.), sme dati pri zbornih sodiščih namesto senatovega predsednika v njegovo namestovanje poklicani sodnik (§ 32. su.), in namesto predstojnika, pravdnega sodišča podpredsednik zbornega sodišča (§ 31. su.), ali morda v namestovanje predstojnika okrajnega sodišča poklicani posamezni sodnik okrajnega sodišča. Enako sme dati zadnji namesto predstojnika okrajnega sodišča dovolilo, da se smejo opraviti ob nedeljah ali praznikih ali po noči izvršilna dejanja (§ 30. ir.).

Kadar nima za opravljanje nedeljske službe določeni sodniški uradnik pravice, dovoljevati vročbe ali izvršilna dejanja ob nedeljah, tedaj se mora vsakikrat vsaj o enem v to pooblaščenem sodniškem uradniku tega sodišča vedeti, kje ga je najti.

[4] Jm. k § 100. cp. 1. Predstojnik pravdnega sodišča nima pravice pozneje dati dovolilo, katero je bil senatni predsednik odrekel, za vročbo po noči ali ob nedeljah ali praznikih s tem, da prekliče sklep senatnega predsednika (§ 100., od. 2. cp.).

2. Vročbe v nespornem in konkurznem postopanju se smejo opravljati ob nedeljah ali praznikih ali po noči samo s sodniškim dovoljenjem (§ 88. su.).

[5] Glej § 213., od. 2. or. pri 89.

[6] § 45. or. Nočni čas (§ 100. cp., § 30. ir.) obsega v dobi od 1. aprila do 30. sept. ure od 9. zvečer do 4. zjutraj, v dobi od 1. dne okt. do 31. marca pa ure od 9. zvečer do 6. zjutraj. — Pri izvršbah glej določila § 30. ir.

Kraj vročbe.

§ 101. Vročbo je v vročevalnem kraju opraviti v stanovanju, v obrtovalnici, v poslovalnici (opravilnici) ali na delališču dotične osebe, pri odvetnikih in beležnikih pa v njih pisarnici; zunaj teh prostorov opravljena vročba je veljavna samo tedaj, kadar se ni odklonil prejem spisa.[1]

Ako oseba, kateri je kaj vročiti, nima stanovanja, obrtovalnice, poslovalnice ali delališča, se sme opraviti vročba tam, kjer je to osebo najti.[2]

[1] Jm. k § 101 cp. Vročba osebam, ki imajo razun stanovanja obrtovalnico, poslovalnico ali pisarnico, ter vročbe osebam, ki imajo posla izven svojega stanovanja v kaki obrtovalnici, poslovalnici, na kakem delališču ali v kaki odvetniški ali beležniški pisarnici, se sme opraviti ali v njih stanovanju, ali na drugih imenovanih mestih. Na voljo je sodišču ali vročevalnemu organu, da vročenje poskusi ali najprej v stanovanju ali pa na katerem ostalih mest.

[2] Sodne rešitve so iznesti tudi tedaj v stanovanje itd. kakor je povedano v adresi, ako ima adresat pri poštnem uradu najet predal. Rg. trg. min. 10. febr. 1899, š. 7455. Uk. s. 76/1899.

Nadomestna vročba.

§ 102. Kadar osebe, kateri je kaj vročiti, ni najti v njenem stanovanju, se opravi vročba vejavno vsaki, vročevalnemu organu znani, v stanovanju navzočni odrasli, k družini spadajoči domači osebi ali kaki v družini služeči odrasli osebi.[1]

Kadar ni najti tudi takih oseb, tedaj se sme spis, ki ga je vročiti, izročiti tudi v isti hiši stanujočemu najmodalcu ali pazniku, ki ga je ta postavil in ki stanuje tamkaj, ako sta ga ona voljna prevzeti.[2]

[1] Nasprotno pa v primerih 106, 108, 103, od. 3.

[2] Po čl. IX. cp. in V. jn. ostanejo nespremenjena privilegija naslednjih kreditnih zavodov:

Vročba v hipotečnih kreditnih stvareh avstrijsko-ogrske banke v zmislu § 11. lit. *h* dotičnih statutov v ces. nar. 21. sept. 1899, dz. 176, priloga I. *a*. — Slično velja glede sodnih rešitev sploh, za c, kr. priv. splošni avstrijski zemljiški kreditni zavod (Bodenkreditanstalt) po čl. 85., lit. *e*, pravil v rg. 1. jun. 1864, dz. 49; za hipotečno banko kraljevine Češke, § 57., š. 4, z rg. namestnika za Češko 2. avg. 1888, dež. 4, objavljenih pravil; za gališki stanovski kreditni zavod (Galizischer Bodenkreditverein) po § 66. pat. 3. nov. 1841, zjz. š. 569.

Enako se glase določbe o zavodih, opravljajočih kreditne posle pod državnim nadzorstvom, čl. IV. *e* min. u. 28. okt. 1865, dz. 110: Sodna rešila, tikajoča se realizacije zavodne hipotečne terjatve, razun plačilnih povelj, veljajo da so vročena zemljiškemu posestniku samemu, ako se v odsodnosti zemljiškega posestnika vročijo upravniku ali zakupniku hipotečnega zemljišča, ali ako se, če so odsotni tudi ti, pritrdijo na stanovanjskih vratih zemljiškega posestnika, upravnika ali zakupnika.

§ 103. Za osebe, katerih ni najti v njih poslovalnici (prodajalnici) ali na mestu njih obrtovanja,[1] se sme opraviti vročba kaki tam navzočni odrasli osebi, o kateri vé vročevalni organ, da spada k družini adresatovi ali da služi v njegovem vsakdanjem opravilu ali njegovem obrtu.

Kadar odvetnika ali beležnika, kateremu je kaj vročiti, ni najti v pisarnici, tedaj se sme opraviti vročba vsakemu tam navzočemu nameščencu ali služniku odvetnikovemu ali beležnikovemu, ki je znan vročevalnemu organu.

Vročba kakemu v odstavku 1. in 2. in v § 102. označenih pripadnikov družine, domačih ljudi, nameščencev, služnikov itd. ni dopustna, ako so oni udeleženi pravnega spora kakor nasprotniki osebe, kateri je opraviti vročbo.[2]

[1] Glej jm. k 101. — [2] O takih prilikah ukazilo z zaznamkom „Brez nadomestne vročbe J.“ §§ 351., od. 3., 364., od. 1. or.

§ 104. Kadar se vročba ne dá opraviti niti neposredno osebi, kateri je kaj vročiti, niti ne po določilih §§ 102. in 103., tedaj se sme opraviti tako, da se spis, katerega je vročiti, ako je bilo opraviti vročbo po pošti, položi pri poštnem uradu,[1] v čegar uradni okoliš spada vročevalni okraj, v vseh drugih primerih pa pri občinskem glavarju vročevalnega kraja ali pri opravniku izločenega graščinskega ozemlja,[2] in da se dá ta položba spisa na znanje kakor s pismenim naznanilom,[3] katero je pritrditi na vratih stanovanja ali pa na vhodnih vratih poslovalnice (opravilnice) ali obrtovalnice, tako tudi, v kolikor je mogoče, s tem, da se sporoči to ustno osebam, stanujočim v soseščini.[4]

Pismeno naznanilo se sme na vhodnih vratih zaprte poslovalnice pritrjevati samo ob delavnikih.[5]

Kadar se spis, ki ga je vročiti, položi glede na zgoranja določila, tedaj ima ta položba moč vročbe. Ako se naznanilo poškodi ali odtrga, ne vpliva to nič na veljavnost vročbe.

[1] § 357. or. Po § 104. cp. pri poštnem uradu položene pošiljke, po katere ni prišel adresat v 14 dneh, pošlje oddajni poštni urad v kraj predaje, da se vrnejo sodišču, ki jih je odposlalo. Po sodišču prevzete pošiljke je hraniti potem pri dotičnih spisih, z znamkami plačane poštnine opremljene ovoje pak je poslati nakratko oddajnemu poštnemu uradu.

[2] § 367. or. Vročbe, ki se opravijo s položbo spisa pri občinskem glavarju vročevališča ali pri opravniku izločenega graščinskega ozemlja ter dosežejo moč s popustom spisa v kraju vročbe (§§ 104., 106., 107., 109., 111. cp.), mora posvedočiti sodni sluga ali organ občine

(graščinskega ozemlja) tako, da potrdi vročevalni organ na vročilnici nakratko položbo ali popust spisa, ki ga je vročiti, nadalje dan, kedaj se je to zgodilo, in pa vzrok tega ravnanja, ter da pove, pri kom in kedaj se je položil ali popustil spis in so se-li v redu opravili za primer položbe ali popusta predpisani pozivi in naznanila. Kadar velja na mesto dneva položbe za dan vročbe drug dan, n. pr. dan, katerega se je pribilo pismeno naznanilo o položbi na vhodnih vratih stanovanja toženčevega, tedaj je povedati na vročilnici tudi ta dan.

[3] Podrobnosti pri §§ 350. i 363. or. (formular or. š. 78). — [4] Prim. 111. od. 2. — [5] 100, 221. — § 44. or. pri 221. U. 7. okt. 1897, dz. 245, kako je sodne kose, ki jih je vročiti, polagati pri občinskem glavarju v mestih Dunaj, Praga, Brno, Gradec, Trst in Levov.

§ 1. Spise, kateri se morajo po predpisih cp. (§§ 104., 106., 107., 109. in 111.), da se opravi vročba, položiti pri obč. glavarju je . . . . polagati na teh-le krajih: . . .

5. V Trstu: za ves okoliš, izvzemši mestni okraj barkovljanski, rojanski in škedenjski, in pa selske okraje v okolici mesta tržaškega, pri mestnem magistratu v municipalnem poslopju, nasproti glede vročeb, ki jih je opraviti v ravnokar imenovanih treh mestnih okrajih in v selskih okrajih v okolici mesta tržaškega, v uradu okrajnega predstojnika tistega okraja, ki prihaja v poštev. — Natančneje na pozv. mestu dz.

§ 105. Vročbe v zastopanje erarja poklicanim javnim organom[1] ali drugim oblastvom, občinam, združbam (korporacijam) in zavodom je opravljati, v kolikor se v posameznem primeru ne ukaže nič drugega, s tem, da se spisi, dohajajoči za oblastvo, občino, združbo ali zavod, izročajo uradniku ali služniku, postavljenemu za prejemanje teh spisov, ako bi pa tak ne bil znan, kateremukoli vročevalnemu organu znanemu, v dotičnem uradu ali v poslovalnici navzočnemu uradniku ali služniku oblastva, občine, združbe ali zavoda, za katero ali katerega je namenjen spis, ki ga je vročiti.

[1] Čl. IV., š. 1. — Po veljavnih zakonih je vse vloge v spornih stvareh proti upravnim oblastvom ali proti državnemu imetju in zakladom, ki se temu imetju enačijo, kakor tudi vse zanje določene rešitve v stvareh zemljiške knjige in deželne deske vročevati dotični finančni prokuraturi, oziroma nje oddelku kakor zakonitim zastopnikom državnega zaklada in temu enakim zakladom. Rg. just. min. 29. dec. 1857, š. 22464 do vseh viših dež. sodišč.

Vročevanje tožeb.

§ 106. Tožbe[1] se smejo vročati toženca le samemu (§ 92.), in tako samemu tudi njegovemu za prejemanje tožeb pooblaščenemu zastopniku[2] ali v pravnih stvareh, ki se tičejo trgovinskega obrtovanja kake osebe, prokuristu[3] tožene firme.

Kadar se ne more vročba opraviti tako, tedaj se mora stranka, kateri je tožbo vročiti, s pismenim naznanilom,[4] ki je je pustiti v njenem stanovanju ali njeni pisarnici, v njeni obrtovalnici ali poslovalnici, ali katero je, če bi bili ti prostori zaprti, pritrditi na vhodnih vratih, pozvati, da naj bo za prejem vročbe ob enem ji določeni dan in uro navzočna v dotičnem prostoru. Ako stranka ne sluša tega poziva, je postopati potem po zmislu § 104.[5]

Ako se pismeni poziv poškodi ali odtrga, ne vpliva to nič na veljavnost postopanja.[6]

[1] § 108. — § 212., od. 3. or. pri 89. — [2] 31, š. 1. — [3] Op. 2. pri 93. — [4] Podrobnosti §§ 350., od. 3., 363., od. 2. or. — [5] §§ 357., 367. or. pri 104. — O

§ 106. 1. § 106., od. 2. cp., ne velja, ako je toženec odpotoval. Kadar njegovo bivališče ni znano, tedaj so tudi v tem slučaju uporabljati §§ 115. in 116. cp. Prizivno sodišče ima uradoma opraviti za ugotovitev zatrjavanih ničnostnih razlogov potrebne poizvedbe. 24. jan. 1905, š. 1137, GH. 1905/29.

vročbi odsotnim osebam govore določila §§ 9. in 11., u. trg. min. 10. jun. 1902, š. 29687 v pošt. i telegr. uk. š. 55/02, dostavek II. (Uk. 1902, 18/28.

[6] Jm. k § 106. cp. 1. Ako se stranka, kateri je tožba vročiti, ni zglasila, dasi se je bila pozvala za sprejem vročbe, in ker ji je torej vročba opraviti s tem, da se tožba položi pri poštnem uradu ali pri občinskem glavarju (opravniku izločenega graščinskega ozemlja) (§ 104. cp.), tedaj je pismeno naznanilo o ti položbi tudi takrat pritrditi na vratih stanovanja ali pa na vhodnih vratih poslovalnice ali obrtovalnice, ako vročevalni organ pri drugem vročevalnem poskusu dobi odrasle k toženčevi družini spadajoče osebe, domačine ali služnike, ki so voljni sprejeti tožbo.

2. Kjer je nadomestna vročba izključena, ondi sploh ni dajati v nobenem položaju vročenja nikakega vpliva navzočnosti oseb, katerim bi se smela opraviti nadomestna vročba.

Ob sebi pa je umljivo, da se bode ustno naznanilo o položbi vračilnega kosa pri poštnem uradu ali pri občinskem glavarju (§ 104. od. 1. cp.), vzlic izključenju nadomestne vročbe, vselej najprej podalo navzočim odraslim k toženčevi družini spadajočim osebam, domačinom ali služnikom.

3. Tožbe proti dejalno službujočim osebam iz moštvenega stanu vojske, vojne mornarice in deželne brambe ali proti dejalno službujočim osebam iz moštvenega stanu žandarmerije niso vročati tožencu samemu, temuč predstojnemu poveljstvu (oblastvu, zavodu), toženca, če pa to ni znano, so poslati vojaškemu štacijskemu poveljstvu toženčevega bivališča, in če tega ni, najbližjemu vojaškemu štacijskemu poveljstvu (§ 342. or.). To poveljstvo ima skrbeti, da se potrebno ukrene zaradi vročbe tožencu.

§ 107. Ako je bilo vročbo opraviti po pošti ali po sodnem slugi, in ako bi se vnovična vročba zato, ker je vročevalni kraj preveč oddaljen ali ker je le s težavo moči priti do njega, ne mogla opraviti precej, se sme tožba takoj po prvi brez uspeha poskušeni vročbi pre-

izročiti[1] občinskemu glavarju ali opravniku izločenega graščinskega ozemlja v to, da dá potem on opraviti vročbo toženca.

Ako ni na to moči vročbe toženca samemu ali njegovemu pooblaščenemu zastopniku niti po tem potu opraviti v štirih tednih, odkar se je preizročila tožba občinskemu načelniku ali opravniku graščinskega ozemlja, je toženca po § 104. obvestiti, da leži spis, katerega je vročiti, pri občinskem glavarju ali opravniku graščinskega ozemlja z močjo opravljene vročbe. Občinski glavar ali opravnik izločenega graščinskega ozemlja morata ukreniti to obvestilo precej, ko preteče zgoraj označeni rok. Dan, katerega se je pritrdilo pismeno naznanilo na vratih tožencevega stanovanja ali na vhodnih vratih njegove poslovalnice ali obrtovalnice, velja za dan opravljene vročbe.[2]

Pooblastilo, da se tožba, katero je vročiti, če treba, preizroči v ta namen občinskemu glavarju ali opravniku izločenega graščinskega ozemlja, je dati že tedaj, kadar se odredi vročitev tožbe (§ 89.).

[1] Upravičenje k preizročbi: § 212., predz. od. or. pri 89. — [2] Dan je zabeležiti na vročilnici. § 367. or. pri 104.

§ 108. Določila §§ 106. in 107. veljajo o vseh vročbah, katere se morajo vsled zakonite odredbe[1] opravljati po predpisih, izdanih za vročevanje tožeb.

[1] 155, od. 4. — 550, od. 3., 559. — 564, od. 1. — 567, od. 3. — § 7. opominjevaln. post. pri čl. XXVIII. § 171., od. 5. ir. — § 395. ir. — § 247. ir. § 124. ozz.

Odrekanje sprejema.

§ 109. Ako se oseba, kateri se sme vročba opraviti veljavno, brani brez zakonitega vzroka[1] sprejeti spis, ki ga je vročiti, je pustiti spis na mestu vročbe ali, ako bi to ne bilo mogoče, položiti[2] ga je pri poštnem uradu, občinskem glavarju ali opravniku izločenega graščinskega ozemlja, označenem v § 104. Ta popust ali položba ima moč vročbe.

[1] Poštne pošiljatve se stranki izročajo samo proti plačilu gotovih poštnih pristojbin, katerih znesek je poočiten s poštnimi znamkami, ki jih prilepi pošta. Odrek plačila teh pristojbin velja za odrek sprejema pošiljatve same. § 4., od. 2., u. trg. min. 10. jun. 1902, š. 29687, om. pri op. 5. § 106.

[2] Brez pismenega naznanila, § 104. — § 367. or. pri 104.

Vročilnica.

§ 110. Izvršitev vročbe[1] mora oseba,[2] kateri je naloženo, opraviti vročbo, izkazati po listini (vročilnica).[3]

[1] O izvršitvi vročbe i predložitvi vročilnice po sodnem slugi § 332., od. 2. or.

[2] Jm. k § 110. cp. Vročilnico imata podpisati oseba, kateri se je vročba opravila in vročevalni organ.

Ni pomisleka, da sme vročevalni organ datum opravljene vročbe poočititi na vročenem kosu, ki ostane adresatu.

[3] Prim. 114, od. 2., 122, od. 2., 292. — O povratnici pri poštni vročbi §§ 350., 351. or., o vročilnici drugih vročevalcev §§ 363., 364. or. — Obveščenje stranek o vročbi sodbe ali plačilnega povelja po dopisnici. Naznanilo v uk. s. 76/99 in u. 12. dec. 1899, uk. š. 51.

---

§ 109. 1. Sprejem tožbe se ne sme odbiti, ker ime v nji ni pravilno pisano. 26. maja 1905, š. 8320, R. Z. 1905/13.

Prememba stanovanja.

§ 111. Stranka, katera premeni za časa pravde stanovališče ali stanovanje, mora to naznaniti[1] sodišču; isto velja o strankinem zastopniku ali pooblaščencu, ki je upravičen sprejemati vročbe.

Kadar se opusti ta naznanitev in ni več najti imenovanih oseb, ker so premenile stanovanje, tedaj je vse nadaljne, te sporne stvari se tičoče vročbe opravljati v dosedanjem vročevalnem kraju po predpisih § 104., in to tako, da je v § 104., odstavku 1., zahtevano obvestilo omejiti na to, da se ustno priobči v isti hiši stanujočemu najmodalcu ali pazniku, ki ga je on postavil in kateri stanuje ravno tamkaj.[2]

[1] Naznanilo zabeleži sodna pisarnica v spise brez zapisnika. § 313., od. 3. or. pri § 27. cp. — [2] Glej § 367. or. pri 104.

U. 5. jul. 1899, uk. š. 30. Pošiljatve sodnih spisov, ki se sodišču vrnejo z opomnjo, da je adresat ostavil svoje stanovališče ali stanovanje i da se njegova nova adresa ni mogla pozvedeti, naj sodišče, ako so podani uveti za uporabo predpisov §§ 111., od. 2. cp., na ovitku opremi s pripisom „prememba stanovanja“ i jih zopet preda pošti. — Poštni urad zadnjega stanovališča (stanovanja) opravi potem, ne da bi trebalo nadaljnega dopisovanja med sodiščem in poštnim uradom, po predpisu § 111., od. 2. cp. tako, da spis položi pri poštnem uradu in o tem ustno obvesti najmodalca ali paznika, ki ga je on postavil. Ta u. stopi v moč 1. avg. 1899.

Vročevanje med odvetniki.

§ 112. Ako sta obe stranki zastopani po odvetnikih, se smejo opravljati vse vročbe strankam tako, da odvetnik tiste stranke, katere

pravdno dejanje je dalo povod vročbi (zahtevajoča stranka), pošlje spis, ki ga je vročiti odvetniku nasprotne stranke po poslu ali po pošti. Spis, ki ga je vročiti, mora v tem primeru izročiti sodišče odvetniku zahtevajoče stranke proti prejemnemu potrdilu v ta namen, da ga pošlje on odvetniku nasprotne stranke.

V dokaz opravljene vročbe zadostuje pismeno prejemno potrdilo, opremljeno z datumom in podpisom odvetnika, kateremu se je opravila vročba.[1]

Vsa naznanila in priobčila sodišču, katera so sicer v stvareh vročevanja naložena vročevalnim organom, mora pri vročbah med odvetniki opravljati odvetnik zahtevajoče stranke.[2]

[1] § 374. or. Kadar se opravlja vročba med odvetniki (§§ 112. in 113. cp.), tedaj je odvetniku zahtevajoče stranke pri vročbi spisa, namenjenega ti zadnji, izročiti ob enem spis s prilogami vred, namenjen za nasprotnika zahtevajoče stranke, nezaprt proti prejemnemu potrdilu. Prejemno potrdilo mora obsegati opravilno številko spisa, ki ga je poslati odvetniku nasprotnikovemu, ime sodišča in dan izročbe, ter biti podpisano po odvetniku zahtevajoče stranke. — To prejemno potrdilo odvetnika, kateremu se je opravila vročba, velja za posvedočbo vročbe, opravljene nasprotniku zahtevajoče stranke (§§ 112., od. 2. cp.), ter se ravna ž njim nadalje kakor z vročilnico, podpisano po nasprotniku samem.

[2] § 313., š. 4 or. pri 27.

§ 113. Dokler ni izjavil odvetnik s pritrditvijo nasprotnega odvetnika pri sodišču, da je voljan opravljati vročbe, se morajo vročbe, kar jih je v dotični sporni stvari, opravljati uradoma.

Veče stroške, ki se morda nabero po vročevanju med odvetniki v primeri z drugač uradnim

vročevanjem, mora plačati tista stranka, katere odvetnik se je ponudil opravljati vročbe, in to brez pravice do povračila.[1]

[1] 40, od. 2. — Glej § 212., zadnji od. or. pri 89.

Neposredno izročevanje pri sodišču.

§ 114. Vsi spisi, ki jih je vročiti kaki osebi, se ji morajo izročiti neposredno pri sodišču,[1] ako se ona, da spis prejme, oglasi še prej, ko se je oddal spis pošti ali je pričel sodni sluga opravljati vročbo ali je prošnja za vročbo odšla občinskemu glavarju ali opravniku izločenega graščinskega ozemlja ali se je pripravilo sicer potrebno za izvršitev vročbe.

V takih primerih se izkazuje izvršitev vročbe s posebno prejemnico tiste osebe, kateri se je spis izročil, ali pa z njenim podpisom v uradnem vpisniku (registru), ki je za to določen.

[1] Podrobnosti o ti izročitvi obsega § 375. or.

Vročevanje z javnim naznanilom.

§ 115. Ako se verojetno izkaže, da bivališče[1] osebe, kateri je opraviti vročbo, ni znano, se sme vročba po predlogu, v kolikor ni uporabljati določila § 111., izvršiti z javnim naznanilom.[2] O tem predlogu se, ako se ni stavil pri ustni razpravi, odločuje brez poprednje ustne razprave, in v postopanju pred zbornimi sodišči po predsedniku[3] senata, kateremu je odkazana pravna stvar.

Vročba z javnim naznanilom se opravi s tem, da se spis, ki ga je vročiti, nabije na sodni tabli pravdnega sodišča.[4]

Ako ne določi sodišče, kadar dovoli javno naznanilo, daljšega roka, ali ako se oseba, kateri je vročiti spis, ne oglasi[5] že prej pri sodišču, da ga prejme, velja spis za vročenega, če je preteklo 30 dni[6] potem, ko je bil nabit. Veljavnosti vročbe ne krati to nič, da je bil nabiti spis še pred tem časom odtrgan s sodne table ali poškodovan.

[1] 101. od. 1. ne samo stanovanje. — [2] Kadar ni treba skrbnika po 116. — Glej § 213., od. 3. or. pri 89. Jm. k § 115. cp. O neznanem bivališču adresata bode vročevanje z javnim naznanilom uporabljati n. pr. pri vročevanju spornega naznanila drugemu (§ 21. cp.) ali pri vročevanju pozivov ali drugih sklepov intervenijentom, katerim ne gre mesto sospornikov.

[3] 516, 522. — [4] Vse potrebno poskrbi sodna pisarnica. § 37. or. — [5] Podrobno § 372. or. — [6] Podrobno § 373. or. — Glej 118, od. 1.

Vročevanje skrbniku.

§ 116. Za osebe, katerim bi se, ker njih bivališče ni znano,[1] mogla opraviti vročba samo z javnim naznanilom, mora sodišče po predlogu[2] ali uradoma postaviti[3] skrbnika (§ 9.),[4] ako bi morale te osebe vsled vročbe, namenjene njim, v brambo svojih pravic opraviti kako pravdno dejanje in zlasti, ako je v spisu, ki ga je vročiti, kako njih povabilo.[5]

[1] Jm. k § 116, cp. 1. Naslovnikom neznanega bivališča je za vročbo naloga izdanega o odpovedi rabokupne pogodbe postaviti skrbnik samo tedaj, ako je od-

§ 116. 1. Kadar ni zak. predpisano zastopanje po odvetniku, ni treba da bi se odvetnik postavil za skrbnika. 3. febr. 1887, š. 845, Zb. 11433 i dr.

2. Za toženca neznanega bivališča postavljeni skrbnik je odstaviti, čim se pokaže, da so tožbene navedbe napačne. 7. marca 1899, š. 3550, GH. 1899/24.

sotni opustil tudi svoje stanovanje in poslovališče ter ako njegovi novi prostori niso znani.

Uvrstitev oklica v časopis ni pogoj niti za veljavnost vročbe niti za moč odpovedi. (Mn. najv. sod.).

2. Ako stranka, kateri naj se odpoved vroči, nima znanega bivališča, ter ne poseduje stanovanja, obrtnega ali poslovnega prostorišča ali pisarne, tedaj je tudi vročba opraviti skrbniku. Ako ima stanovanje itd., tedaj je pa vročba ondi opraviti v zmislu § 106. cp., čeprav se stranka tam ni dobila in čeprav ni znano, kje se je tisti čas nahajala.

3. Kadar so vročiti odpovedi skrbniku tedaj je oklic predno preteče zadnji dan odpovednega roka prilepiti na sodno desko ter v isti dobi odpoved vročiti skrbniku. Zamuda tega roka nima pomena za moč odpovedi, ako se proti sodnemu nalogu ne podajo vgovori pravočasno (§ 564., od. 2. cp.).

4. Ako najemnina, spadajoča na odpovedni rok ne presega sto goldinarjev, se razglas o postavitvi skrbnika sme opraviti po načinu navadnem v kraju mesto z uvrstenjem oklica v časopis. (Mn. najv. sod.)

5. Za sodne spise ni treba izvoda ali napisa o odpovedi. (Mn. najv. sod.)

[2] § 319., š. 4 or. pri § 79. — [3] § 516. Prim. § 117., od. 2. — § 316. or. (izgotovitev i. t. d. je delo sodne pisarne). — [4] 10, 118, od. 2. — *F.* 16 (11), 17 (12). — [5] 131.

§ 117. Postavitev skrbnika, njegovo ime in stanovališče in pa kratek podatek vsebine spisa, ki ga je vročiti, je z oznamenilom pravdnega sodišča in sporne stvari razglasiti z oklicem.[1] V oklicu se mora opomniti, da bo oseba, za katero se je postavil skrbnik, dokler ne nastopi ona sama ali ne imenuje pooblaščenca, na svojo nevarnost in stroške zastopana po skrbniku.

Oklic je nabiti na sodni tabli pravdnega sodišča ter ga enkrat uvrstiti v časnik, določen za objavljanje uradnih naznanil tega sodišča. Ako bi se v posameznem primeru zdelo koristno

in bi to ne napravilo v primeri s predmetom spora prevelikih stroškov, se sme po predlogu ali uradoma ukazati,[2] da je oklic uvrstiti tudi v druge časnike ali da ga je uvrstiti večkrat. Zoper to odredbo ni pravnih pomočkov. V postopanju pred zbornimi sodišči pristoja ta odredba predsedniku senata, kateremu je odkazana pravna stvar. Nabitek in uvrstitev oklica je opraviti uradoma.

V pravnih stvareh do 100 goldinarjev[3] se sme razglas na mesto z uvrstitvijo oklica opraviti tako, kakor je navada v dotičnem kraju.

[1] Več oklicev lahko skupaj. § 214. or. — Glej jm. pri § 118. — [2] § 213. or. pri 89. — [3] Jm. k § 116., t. 4.

§ 118. Vročba velja za izvršeno, ko se je opravil nabitek in se je na to spis, ki ga je vročiti, izročil skrbniku.[1]

Stroške za naznanilo in postavitev skrbnika mora, pa brez škode za pravico do povračila, opraviti tista stranka, katere pravdno dejanje je bilo obojemu povod.[2]

[1] Prim. 115, od. 3.

Jm. k § 118. cp. Uvrstenje oklica o postavljenju skrbnika (§ 117. cp.) v časopis ni pogoj za veljavnost vročbe. Opust uvrstenja nima nikakih pravnih nasledkov. — Uvrstitev utegne biti važna, kadar je uvideti ravno oklic skrbniškega postavljenja po časopisu v posameznem slučaju za najpripravnejše sredstvo, da se odsotni stranki dá vednost o pravdni stvari, ki se je upotila proti njej.

[2] 10. — Zaznamba troškov § 136. or. pri 64.

Vročevanje izdeželnim (eksteritorijalnim) osebam.

§ 119. Za opravo vročeb osebam, katerim gre izdeželnost,[1] ali osebam, ki so v stanovanju

izdeželne osebe, mora sodišče[2] zaprositi posredovanja najvišega dvornega maršalstva.[3]

Ako ni moči opraviti vročbe po tem potu, mora sodišče, pred katerim teče pravna stvar, za osebo, kateri je opraviti vročbo, po predlogu ali uradoma postaviti skrbnika[4] (§ 9.), kateremu se veljavno opravi vročba.

Skrbnik mora brez odloga osebi, kateri je bilo kaj vročiti, naznaniti svojo postavitev in povedati vsebino sebi vročenega spisa, pravdno sodišče in sporno stvar, ter se mora udeleževati za njo sodnega postopanja, dokler ne nastopi ona sama ali ne imenuje pooblaščenca, mora pa, ako so pogoji po §§ 115. ali 116. za to, predlagati, da naj se izda javno naznanilo po zmislu §§ 115. ali 117.

Kar se tiče stroškov za postavitev skrbnika in za javno naznanilo, je uporabljati § 118., odstavek 2.

[1] Glej op. pri čl. III. jn. — [2] 9, 122. — [3] Čl. III. jn. — [4] 516, 522.

V inozemstvu.

§ 120. Vročbe avstrijskim državljanom, ki bivajo v inozemstvu ter imajo tam pravico izdeželnosti, opravlja na zaprosilo sodišča[1] ministerstvo unanjih stvari.

[1] 122.

§ 121. Vročbe osebam, ki so zunaj ozemlja, za katero velja ta zakom, pa ne spadajo k osebam, označenim v § 120., se opravljajo z

§ 121. 1. Skrbnik postavljen inozemskemu tožencu je odstaviti, čim se pokaže, da je bil toženec ob podanju tožbe že mrtev. 20. jan. 1880, Z. 557, Zb. 7814.

zaprosilom do pristojnega inozemskega oblastva, v kolikor se po določilih, ki veljajo o tem, ne more zahtevati posredovanje avstrijsko-ogrskega poslanca ali avstrijsko-ogrskega konzularnega oblastva.[1] Zaprosilo mora z ozirom na posebna ukazila, izdana glede na posamezna državna ozemlja, staviti tisto sodišče, pri katerem ravno teče pravna stvar.

Ako ne dojde v primernem času potrdilo, da se je opravila vročba, sme zahtevajoča stranka, kakor stvar nanese, predlagati[2] vročbo z javnim naznanilom ali s postavitvijo skrbnika po zmislu § 116. Isto velja tudi tedaj, kadar se je vročba v inozemstvu poskusila brez uspeha ali kadar se ni nadejati uspeha od zaprosila, ker inozemsko oblastvo, kakor je obče znano, odreka pravno pomoč.

[1] Konvencija Haška (Haag) 14. nov. 1896, dz. 85 1899, za države navedene pri opom. 2. § 57. — *a)* Sporočilo sodnih in izvensodnih spisov. — Čl. 1. V civilnih in trgovinskih stvareh se vročujejo spisi, ki jih je vročiti iz ene države pogodnice v kako drugo državo pogodnico, na podstavi zaprosila uradnikov državnega pravdništva ali sodišč, katero je staviti pristojnemu oblastvu druge države. — Pošilja se po diplomatskem potu, ako ni pripuščen neposredni opravilni promet med oblastvi obeh držav. — Čl. 2. Vročba je naložena zaprošenemu oblastvu. Odkloniti se more samo, ako bi bila po sodbi države, v koje ozemlju jo je opraviti, taka, da bi mogla kršiti njene vladarske pravice ali škoditi njeni varnosti. — Čl. 3. V dokaz vročbe zadostuje sprejemna priznavka opremljena z datumom in poverjena, ali potrdilo zaprošenega oblastva, iz katerega se spozna istina in čas vročbe. — Prejemno priznavko ali potrdilo je postaviti na drugi izdatek spisa, ki ga je vročiti, ali jo prišiti drugemu izdatku, ako se je poslal v ta namen.

Čl. 4. Določila prejšnjega člena ne izključujejo:

1. da se vročilni spisi dopošljejo udeležencem, bivajočim v inozemstvu, neposredno po pošti;

2. da dado udeleženci spise vročiti neposredno po sodnih izvrševalcih ali drugačnih uradnikih, ki so v deželi, kjer je opraviti vročbo, za to pristojni;

3. da da vsaka država vročbe, katere je izvršiti v kaki drugi državi, opraviti po svojih diplomatskih ali konzularskih zastopnikih.

V teh slučajih omenjeni vročilni načini pa so dopustni le v toliko, v kolikor ustreza to zakonom udeleženih držav ali dogovorom, obstoječim med njimi.

[2] Pri okrajnih sod. v sodni pisarnici. § 319. or. pri 79. — *F.* 18 (13), 19 (14), 20 (15).

§ 122. Zaprosila, ki jih je po §§ 119. do 121. izdajati za opravljanje vročeb, mora pri zbornih sodiščih staviti predsednik senata, kateremu je odkazana pravna stvar.

Vročba se v teh primerih dokazuje s pismenim spričevalom zaprošenega oblastva ali z njegovim pismenim priobčilom, da se je opravila vročba. Da se dokaže vročba, se sme priložiti zaprosilu tudi vročilnica, katero je rabiti pri vročitvi.

Tretji naslov.

Rokovi in naroki.

Rokovi.

§ 123. V kolikor ni trajanje rokov za opravljanje pravdnih dejanj določeno neposredno z zakonom (zakoniti rokovi), je mora ustanoviti sodnik z ozirom na potrebnosti in na kakovost posameznega primera (sodniški rokovi).[1]

[1] O nadzorovanju rokov: §§ 402.—404. or.

§ 124. Sodniški rok pričenja, v kolikor se ne določi, ko se postavi, nič drugega, teči

tedaj, kadar se stranki, kateri je rok v korist, vroči sklep, s katerim se napoveda rok, ako pa sklepa ni treba vročiti,[1] tedaj, kadar se sklep razglasi.

[1] 426, od. 3.

§ 125. Kadar se računi rok, ki je določen po dnevih, tedaj se ne vračuna tisti dan, na katerega pade čas ali dogodek, po katerem se ravna pričetek roka.[1]

Rokovi, določeni po tednih, mesecih ali letih, minevajo s pretekom tistega dneva poslednjega tedna ali poslednjega meseca, kateri se ujema po svojem imenu ali številu z dnevom, katerega je rok pričel. Ako tega dneva ni v poslednjem mesecu, mine rok s pretekom poslednjega dneva tega meseca.

Konec roka se sme označiti tudi s tem, da se imenuje določen koledarski dan.[2]

[1] V rabokupnem postopanju 573, od. 4. — [2] Obligatorno pri podaljšanih rokih. 128, od. 5.

§ 126. Pričetek in tek zakonitih in sodniških rokov se ne ovira z nedeljami in prazniki.[1]

Kadar pade konec roka na nedeljo ali praznik, tedaj je šteti prvi nastopni delavnik za poslednji dan roka.[2]

[1] Sodni prazniki 225.

[2] § 89., od. 1. su. Pri zakonitih ali sodniških rokovih, ki so dani v državljanskih pravnih stvareh stranki za oddajo izjav, podajo predlogov, predajo pravdnih spisov ali opravo drugih, sodnega postopanja se tikajočih dejanj, se ne vštevajo dnevi poštnega hoda v rok.

---

§ 126., od. 2. 1. Kadar pade konec roka za pravni pomoček na nedeljo ali praznik, tedaj velja prvi nastopni delavnik pošti prepodani pravnopomočni spis za pravočasno podan. 14. jan. 1903, š. 193, uzb. 643.

§ 97. or. Pismene vloge na sodišče, ki se opravijo po telegrafu (§ 89. su.), se morajo v obliki, sicer predpisani za nje, ponoviti s pravdnim spisom, kadar so manjkale depeši (brzojavki) bistvene zakonite potrebnosti pravdnega spisa. Potrebnost podpisa stranke ali odvetnika se sme izpolniti s poznejšo kratko pismeno izjavo, da se stranka sklada z vsebino depeše ali da jo odvetnik zastopa, in potrebnost priložbe listin s tem, da se pozneje vpošljejo listine in potrebovani prepisi. — Kadar je predati pravdni spis v več izvodih, tedaj je poslati te sodišču dodatno, ako ne obsega že depeša prošnje, da naj se napravijo na stroške stranke prepisi telegrafske vloge; v založbo teh stroškov previdoma potrebovani denarni znesek se mora, v kolikor ne gre za sodišču znane stranke ali odvetnike, nakazati proti zaračunu ali položiti po odrejencu v sodni pisarnici. — Pravdni spis in pa vsa navedena dodatna priobčila, pošiljke in položki se morajo predati najpozneje v treh dneh po preteku roka, ki je ustanovljen za dotično pismeno vlogo, če pa ni takega roka, v treh dneh po dohodu depeše. V ta rok je vračuniti tudi dneve poštnega hoda pravdnih spisov, priobčil ali pošiljek. Če se zamudi rok treh dni, se ni več nadalje ozirati na depešo. — Sklepi, kateri se tičejo pravic drugih oseb (n. pr. dovolitev zemljiško-knjižnega vpisa, razglasitve konkurza itd.), se smejo izreči še le, ko dojde pravdni spis, ali v od. 1. omenjene pismene izjave.

§ 98. or. Predpisi § 97. se ne uporabljajo, ako stanuje stranka ali njen zato pravno stvar postavljeni pooblaščenec v kraju sodišča, pri katerem je predati vlogo, v njenem okolišu ali v okolišu temu sodišču nadrejenega zbornega sodišča prve stopinje. Pismene vloge na sodišče, ki se opravijo po telegrafu, se morajo v tem primeru še pred pretekom roka, ustanovljenega za podajo vloge, ponoviti v obliki, za nje sicer predpisani, ker se sicer sodišče ne sme ozirati na depešo in mora šteti vlogo za prepozno podano.

Jm. k § 454. cp. glej pri tem paragrafu.

§ 127. Ako iztečejo zakoniti ali sodniški rokovi, priznani posameznim sospornikom[1] za opravo istega pravdnega dejanja, o raznih časih,

smejo opraviti omenjeno pravdno dejanje vsi sosporniki tako dolgo, dolker teče še kakemu sosporniku rok za to pravdno dejanje.

[1] 11, š. 1 in 2, 20.

§ 128. Zakonite rokove, izvzemši tiste, katere podaljševati prepoveduje izrecno zakon (zasilni rokovi)[1], in pa sodniške rokove, glede katerih ni v tem zakonu določeno nič drugega,[2] sme podaljšati sodišče. Rokove podaljševati po dogovoru stranek ni dopustno.

Sodišče sme dovoliti tako podaljšbo po predlogu, ako je stranka, kateri je rok v korist, iz neodvratnih ali vsaj zelo važnih vzrokov[3] ovirana, opraviti o pravem času na rok navezano pravdno dejanje in zlasti ako bi imela brez podaljšbe roka škodo, katera bi se ne dala popraviti več.

Predlog je staviti pri sodišču,[4] preden izteče rok, katerega je podaljšati. O predlogu se sme odločiti brez poprednje ustne razprave;[5] preden se pa dovoli ponovljena podaljšba roka, je zaslišati nasprotnika, ako ne stavita predloga obe stranki v porazumu.[6]

Okolnosti, ki se navedejo, da se predlog opraviči, je sodišču verojetno[7] izkazati, ako bi to zahtevalo. Predlog je, če ni dovolj utemeljen, zavreči.

Kadar se podaljša rok,[8] je vselej ob enem določiti dan, katerega mine podaljšani rok.

[1] 225, od. 2. 168.

Zasilni (strogi) rokovi: Postavitev v prejšnji stan (14 dni, v menič nem i rabokupnem postop. 8 dni),

---

§ 127. 1. Določila te točke niso uporabna na vgovore proti menič nopravnemu plačilnemu ali zavarovalnemu nalogu. 24. aprila 1900, š. 5718, Zb. 980.

148, 555, š. 2, 575, od. 1. — Isti rokovi v prizivih 464, 468, 555, š. 2, 575, od. 1.

Rok za predlog naj prizivno sodišče samo razsodi v stvari (8 dni) 478, od. 4, — Revizijski rokovi so enaki prizivnim 505, od. 2., 507, od. 2., 555, š. 2., 575, od. 1. — Ravnotako rekuzni rokovi 521, 555, š. 2, 575, od. 1. — — Tožba zaradi ničnosti in za obnovo (rok 1 mesec) 545. — Rok vgovorom v mandatnem postop. (14 dni), 552, 550, od. 2.; v meničnem postop. (3 dni), 557, 558. — Vgovori proti sodnim in izvensodnim odpovedim (8 oz. 3 dni), 562, 566; proti nalogu za prepodajo in prevzetje rabokupnega predmeta (8 dni), 567, od. 1., 570. — Obnovitev najemne pogodbe (14 dni oz. polovica prvotne dobe), 569, 570. — Paricijski rok (14 dni, v meničnem post. 3 dni) 409, 555 š. 1, 557. — Vsi zakoniti rokovi v izvrš. post.: § 58. ir.

[2] 6, od. 3. — 37, od. 2. — 85, od. 2. — [3] 21, od. 3., 73, od. 1. — Poskus poravnave 204, od. 2. in 128, od. 2. — Čl. V. — [4] Izjema 73, od. 2. — [5] 140, 141, 143. — 514.

[6] Jm. k § 128. cp. 1. Podaljšanje roka je dopustno le tedaj, ako je stranka, kateri je rok v korist, iz neodvratnih ali vsaj zelo važnih vzrokov o v i r a n a, opraviti o pravem času na rok navezano dejanje. Okolnost, da bi stranka imela brez podaljška roka škodo, ki bi se ne dala več popraviti, upravičuje k podaljšanju roka n e o d v r a t n i h a l i v s a j z e l o v a ž n i h o v i r a l n i h v z r o k o v. Pri takih oviralnih vzrokih se sme rok podaljšati, tudi če ni nevarnosti za škodo, ki bi se ne dala več popraviti. Preteča zguba pravde ob sebi ni imeti za škodo, ki bi se ne dala več popraviti. — (Gl. tudi jm. k § 134. cp. t. 2.)

2. Stavljenje predloga na podaljšanje roka nima vpliva na iztek in konec roka, ki je podaljšati. Posebno ne more stranka, kateri se je odbil predlog na podaljšanje roka, uporabiti ob dobi, ko je stavila predlog od prvotnega roka še ostalih dni („k dobremu idoči dnevi") v to, da bi pravdno dejanje, za katero je bil rok, naknadno dopolnila, ako je med tem že pretekel za to pravdno dejanje določen rok.

[7] 274. — § 86., od. 4. or. pri 175, — [8] Rešitev je pospešiti. § 86., od. 2. or. — *F.* 21 (16).

§ 129. Vsi rokovi[1] se smejo po dogovoru strank skrajšati. Dogovor je, da bo imel za sodišče moč, dokazati z listino.

Sodišče[2] sme skrajšati[3] sodniške in zakonite rokove po predlogu ene stranke same, ako se verojetno izkažejo[4] okolnosti, po katerih se pokaže taka skrajšba potrebna, da se odvrnejo preteče znatne škode, in ako je ob enem stranki, katere dejanju je določen rok, mogoče brez težave opraviti dotično pravdno dejanje v skrajšanem roku. Preden se dovoli skrajšba, je zaslišati nasprotnika.[5]

[1] Jm. k § 129. cp. Stroge rokove sme sodišče skrajšati ali po dogovoru strank ali pa na predlog ene izmed strank.

[2] 140, od. 2., 143. — [3] 141, 514. — [4] § 86. od. 4. or. pri § 175. — [5] 175, od. 1. — *F.* 21 (16).

Naroki.

§ 130. Naroki se določujejo, ako ne ukazuje zakon nič drugega,[1] po predlogu stranke. S pridržkom posebnih v tem zakonu obseženih določil je dolžno sodišče, določiti narok in h kratu naroku določiti kraj, dan in uro.[2]

Določitev naroka in pa vsako povabilo k naroku ni dopuščeno izpodbijati posebe s pravnimi pomočki.[3]

[1] 85, od. 1., 152, od. 3., 190, od. 3. in 191, od. 3., 194, 200, od. 2., 244, 248, od. 1., 260, od. 1., 261; 281, 285, od. 1., 288, od. 1., 360, od. 1., 368, od. 1., 371, 373, 377, 379; 402, od. 3., 431, 435, 479, od. 1., 480, od. 1., 499, od. 3.; 509, od. 2., 511, od. 2., 540, od. 3., 541, od. 3., 546, od. 2., 552, od. 3. — [2] O razpisu narokov §§ 114.—119., 402.—404. or. — *F.* 22 (17). — [3] 515, 516, 522.

§ 131. Obvestilo o določitvi naroka in poziv, da naj pride k njemu (povabilo), se daje stranki, ki je prosila za določitev naroka, z rubriko, nasprotni stranki pa s tem, da se ji vroči en izvod z izdatkom povabila opremljenega pravdnega spisa ali zapisnikovega prepisa.[1] Kadar se določi narok uradoma, je povabiti obe stranki z vročbo rubrik.[2]

V zastopniški pravdi[3] mora prvo povabilo k ustni razpravi,[4] v kolikor se ne izdaje že odvetniku, obsegati zlasti tudi poziv, da naj se postavi o pravem času za zastopnika odvetnik, in pa dati na znanje strankam, kake škode so združene po zakonu s tem, če se ne postavi odvetnik[5] in če se zamudi narok.[6]

K narokom, kateri se določujejo v ustno razglašenih sodnih odločilih,[7] je vabiti stranke posebej le v toliko, v kolikor niso bili niti one niti njih zastopniki ali pooblaščenci navzočni pri razglasitvi.

[1] 79; pri okrajnih sod. 438. — [2] § 90., od. 4. or. pri 79. — [3] 27, od. 1. — [4] 230. — [5] 133, od. 3., 37, od. 2., 85; 160, od. 2. — [6] 144, 145, od. 1. — [7] 137, od. 1.

§ 132. Naroki se opravljajo, v kolikor ne določuje zakon nič drugega,[1] v sodnici (sodni hiši).[2]

Naroki za ustno razpravo se smejo določevati na kak kraj[3] zunaj sodnice, ako se dá razprava na tem kraju lože dovršiti ali se je moči ogniti s tem večim stroškom.

[1] 328, od. 2. i 3.; 352, od. 1., 368, od. 2. — [2] Določila o rednih sodnih dnevih: § 23. su., §§ 54.—61. or., o njih poslovnem področju v državljanskih stvareh: §§ 57. i 58. or.

[3] § 95. or. Zunaj sodnice se smejo opravljati sodne razprave, naroki in druga sodniška dejanja samo, ako to predpisuje zakon ali je zahteva svojstvo opravila, ako ima to za obravnavo pravne stvari ali za stranke bistvene koristi v sebi (§ 132. cp.), ali ako je sicer kaj zadostnih stvarnih razlogov za to. V kolikor ni o tem sklepa senatovega, potrebuje oprava uradnih dejanj zunaj sodišča privolitve sodnega predstojnika. Ta mora paziti na to, da bo število ne v zakonu samem predpisanih unanjih sodniških uradnih dejanj vselej strogo v mejah potrebnosti in brezdvomne primernosti.

§ 133. Narok se pričenja z oklicem stvari.[1] Narok zamudi stranka, ako ne pride ob času,[2] določenem za narok, ali ako, če je tudi prišla, dasi od sodnika pozvana, ne razpravlja, ali ako po oklicu stvari zopet odide.[3]

Za zamujenega se šteje narok tudi tedaj, kadar pride stranka brez odvetnika pri takih pravdnih dejanjih, za katera je v zakonu predpisano,[4] da se mora privzeti odvetnik.[5]

[1] Jm. k § 133. cp. 1. Pravna stvar je oklicati o času, določenem v pozivnici za početek naroka. Kadar so naroki za več pravnih stvari nastavljeni na isto uro, tedaj so oklicati, čim je ta ura prišla, vse te pravne stvari ob enem. Za tistega, ki ob oklicu stvari ni navzoč, velja, da ni prišel.

2. Zakasnitev oklica ne upravičuje stranek, da bi se odstranile po tem, ko je prešel za narok določeni čas.

Zamudna sodba se torej sme izdati zoper stranko, ki ob oklicu stvari ni več navzoča, čeprav je bila navzoča o času, določenem za narok. Ako sta se obe stranki odstranili po preteku za narok določenega časa, toda pred oklicom stvari, tedaj nastopi, vsled njih neprihoda po oklicu, počivanje postopanja (§ 170. cp.).

Stranka, ki je ob zakasnelem oklicu navzoča tedaj ko se stvar okliče, se ne sme imeti kakor da ni prišla, zato ker ni bila navzoča ob času določenem za početek naroka in bi bila veljala za mudno, ko bi se bil narok oklical pravočasno.

[2] Pri prisilnih dražbah § 179., od. 2. ir. — [3] 136, od. 2., 198, od. 4.; 144. — [4] 27, od. 1. — [5] Izjema 73, od. 2.

§ 134. Naroki se odlagajo samo po sodniški odločbi[1] (preložba). Preložiti se sme narok po predlogu ali uradoma:[2]

1. ako je temu, da prideta ena ali obe stranki o pravem času,[3] ali pa da se prične ali nadaljuje razprava med njima, na poti za to ali ono stranko nepremagljiv ali vsaj zelo važen zadržek[4] in bi zlasti brez preložbe imela katera stranka škodo, ki bi se ne dala popraviti več;

2. ako je sodišče po drugih neodložnih uradnih dolžnostih ali iz drugih važnih vzrokov[5] ovirano, razpravo pričeti ali nadaljevati;

3. ako se zaukaže vzprejem dokazov, kateri se ne more opraviti takoj pred pravdnim sodiščem, a je bistven za nadaljevanje razprave, ali ako se zastran nadaljevanja ali dovršitve razprave pokaže potreba, priskrbeti listine, pojasnilne stvari ali ogledne predmete;

4. ako se razprava pri naroku, določenem po sodišču za njo, ne more dokončati, če bi tudi ne nastopili zgoraj omenjeni zadržki.[6]

[1] 140, 141, 143.

[2] Jm. k § 134. cp. 1. Okolnosti, radi katerih se sme narok odložiti (preložiti), so v § 134. cp. navedene popolnoma (taksativno), ne samo primeroma (prim. §§ 204., od. 2., 517, od. 3. cp.).

2. Naroka ni prelagati samo zato, ker bi brez preložitve imela ena stranka škodo, ki bi se ne dala več popraviti. Nevarnost oškodovanja se v § 134., š. 1 cp., kakor tudi v § 128. cp. samo povdarja za okolnost, ki lahko pristopi k neodvratnim ali zelo važnim oviram.

3. Narok k ustni sporni razpravi prelagati v svrho, da bi se v boljšo pripravo zanjo strankam omogočilo prepodanje ali menjanje pripravljalnih pravdnih spisov

(§ 258. cp.), bilo bi dopustno samo tedaj, kadar bi se nezadostna priprava k ustni sporni razpravi izkazala nasledkom neodvratnega ali vsaj zelo važnega zadržka pravočasni vršitvi ustne razprave.

[3] 402, š. 2 in od. 3. — [4] Glej op. 3., § 128. — [5] 139. — [6] 185, 200, od. 2., 254, 379. — Kolek pri ces. n. § 2.

§ 135. Predlog, da naj se preloži narok, je v primeru § 134., š. 1, opravičiti tudi tedaj, kadar ga stavita obe stranki v porazumu,[1] z navedbo okolnosti, katere ovirajo prihod k razpravi ali pa njen pričetek ali njeno nadaljevanje. Okolnosti, navedene za utemeljitev predloga, je sodišču verojetno izkazati, ako bi to zahtevalo.

Če ni dovolj obrazložen,[2] je predlog zavreči.[3]

[1] Glej jm. k 397 cp. — [2] 131, š. 1. — [3] 136, 426.

§ 136. Preložba naroka se sme predlagati pri naroku samem ali pred pričetkom[1] njegovim.

V prvem primeru je odločiti o predlogu brez odloga s sklepom,[2] zaslišavši navzočnega nasprotnika, in ako se preložba odreče, je brez nadaljnega presledka začeti ali nadaljevati razpravo. Stranko, katera je odšla pred odločbo ali se potem, ko je bil predlog zavrnjen, brani razpravljati o stvari, zadenejo pravni nasledki zamujenega naroka,[3]

Na predloge preložbe, kateri dojdejo pred narokom, se zmisloma uporabljajo določila § 128., odstavka 3.

[1] § 133. — [2] §§ 140., od. 2., 141., 143.

[3] Jm. k § 136. cp. Ako se obe stranki braniti, da bi se po zavrnitvi nju soglasno stavljenega predloga na odložitev razprava pričela ali nadaljevala, je imeti, da sti narok zamudili obe stranki (§ 133. cp.), in nastopi počivanje postopanja (§ 170. cp.; prim. § 137. or.). Vsako stranko zadene polovica vsled tega naroka nastalih troškov (§ 142., od. 3. cp.).

§ 137. Ako se preloži narok, mora sodišče,[1] če je to mogoče, precej ustno dati strankam na znanje dan in uro novega naroka. Sicer je stranke obvestiti z rubriko.

To določilo je uporabljati zlasti tudi tedaj, kadar se preloži narok zavoljo vzprejema dokazov.[2]

[1] 140, 143, 181. — [2] 134. š. 3, 281, od. 1.

§ 138. Ako ne mora zavoljo izpremembe v sestavi sodišča, biti nova razprava[1], mora tedaj, kadar se preloži narok, sodnik ali predsednik senata, pred katerim se razpravlja, pri poznejšem naroku na podstavi razpravnega zapisnika in drugih pravdnih spisov, na katere se je ozirati, ustno razložiti bistvene posledke prejšnje ustne razprave ter nasloniti na to nadaljevanje pretrgane razprave.[2]

[1] 412, od. 2. — [2] Jm. k § 476. cp.

§ 139. Kadar bi se vročba pripravljalnega pravdnega spisa ali prepisa zapisnika, o katerem se je izdalo povabilo, zakásnila tako, da rok med vročbo povabila in med določenim narokom ne dopušča več nasprotniku, se zadostno pripraviti[1] za ustno razpravo ali v primerih zastopniške pravde postaviti o pravem času odvetnika, in kadar ob enem nasprotnik ni kriv, da se je vročba zakasnila, tedaj mora sodišče ali v postopanju pred zbornimi sodišči predsednik senata, pred katerim je razpravljati, preložiti določeni narok po predlogu ali uradoma še prej, kakor se začne opravljati. O tem je obvestiti brez odloga vse k naroku povabljene osebe.

[1] 231, 257, 436, 480, od. 1., 509, od. 2.

Skupna določila.

§ 140. Ako se rokovi ali pa naroki ne določajo[1] v odločbi sodišča ali ob ustni razpravi, jih mora v postopanju pred zbornimi sodišči določati predsednik senata, kateremu je odkazana pravna stvar.[2]

Isto velja zastran odločbe o predlogu, da naj se rok[3] podaljša ali skrajša ali da naj se narok[4] preloži, če se ne stavi ta predlog med ustno razpravo.

[1] 130, od. 2. 515. — [2] 143. — [3] 128, 129. — [4] 134.

§ 141. Prvo podaljšbo roka in prvo preložbo naroka ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki, ako dovoljena podaljšba roka ne presega dobe prvotnega roka in dovoljena preložba naroka ne dobe štirih tednov.[1] Zoper to, da se je odrekla skrajšba roka, ni pravnih pomočkov.

[1] 136, 185, od. 1., 186, od. 2., 514, 516. — V izvrš. post. § 66. ir.

§ 142. Stranki, katera dá povod, da se podaljša rok ali preloži narok, je po nasprotnikovem predlogu[1] naložiti povračilo njemu vsled tega nastalih stroškov, in to v znesku, ki ga določi sodišče. Vrnitev teh stroškov ni dopuščeno zahtevati niti tedaj, kadar se nasprotnik obsodi v glavni stvari v povračilo stroškov.[2]

Ako se stavi pri naroku tak predlog, da naj se povrnejo stroški, je o njem odločiti[3] nemudoma, zaslišavši navzočnega nasprotnika.

Kadar se ovre narok s tem, da ne pride ni ena ni druga stranka, tedaj zadene vsako stranko polovica vsled tega nastalih stroškov.[4]

[1] 52, od. 3., 54. — [2] 200, od. 2. — [3] 140, 143, 514. — [4] 40, od. 2., 52, 170.

§ 143. V tem naslovu sodišču ali senatovemu predsedniku dane oblasti gredo tudi odrejenemu[1] ali zaprošenemu[2] sodniku glede rokov in narokov, katere določuje on.

[1] 34, 35 jn. — [2] 36, 37 jn., 204, 300 itd. cp.

Četrti naslov.

Nasledki zamude, postavitev v prejšnji stan.

Nasledki zamude.

§ 144. Zamuda[1] pravdnega dejanja ima, ne krate nadaljnih v tem zakonu za posamezne primere določenih posledkov,[2] ta nasledek, da se izključi stranka od pravdnega dejanja, katero je opraviti.[3]

[1] 133, 136, od. 2., 198, od. 4., 400—403. — [2] 96, 97, od. 2.; 156, od. 1., 160, od. 2., 167; 235, od. 2., 483, od. 2.; 254, od. 2., 396, 398, 442; 312, od. 1.; čl. 37. trg. z., čl. VII.; § 56. in 57. ir. — [3] Izjeme: 254, od. 1.; 324, od. 2.; 442, od. 2.; 491; 509. — Dopolnitev zamujenih opravil: 240, od. 2., 252, od. 1., 258, 263, 278, od. 2., 259, od. 2., 283, od. 3., 335, od. 2., 367; 289, od. 2., 355; 34; — § 22. jn.

§ 145. Zapretiti zakonite nasledke zamude je potrebno samo v primerih, ki so v zakonu posebej označeni.[1] Ti nasledki nastopijo sami ob sebi, v kolikor ni njih nastop po določilih tega zakona navezan na predlog,[2] mereč na to, da se vresničijo škodljivi pravni nasledki zamude.

V poslednjem primeru se sme zamujeno pravdno dejanje, ako je bil zanj določen rok, še opraviti do[3] dneva, katerega se je pri sodišču stavil predlog, ako je pa zamujeno pravdno

dejanje bilo opraviti pri naroku, še do konca razprave,[4] katera se opravlja po predlogu, da naj se vresničijo nasledki zamude.

[1] 60, od. 3.; 131; 165, od. 3.; 185; 198, od. 3.; 254, od. 1.; 432, od. 2.; 452, od. 2.; 437, 438; 550, od. 2., 557, 558; 562, od. 1.; 567; čl. XXVIII. cp. in § 6., š. 3, z. 27. aprila 1873, dz. 67 (plač. povelje v opominov. postop.). V izvršb. postop. § 56., od. 2. ir. — [2] 97, od. 2.; 156, od. 1.; 279, od. 1., 283, od. 3., 335, od. 1., 367; 328, 332, 365, 368; 254, od. 1.; 396, 442; 399; 400.

[3] Jm. k § 145. cp. V kolikor je nastop zamudnih nasledkov navezan na predlog nasprotnika, se smejo pravdna dejanja, katerim je bil določen rok, po preteku roka dopolniti le dotle, dokler se ni še stavil predlog na vresničenje pravnih škod vsled zamude. Dopolnitev pravnega dejanja ni več dopustna onega dne, katerega se slednji predlog sodišču poda (izroči, da na zapisnik), ter je brez pomena, ako se pravdno dejanje opravi tega dne pred dohodom ali podajo predloga na vresničenje zamudnih nasledkov ali še le po tem dohodu in po ti podaji. — [4] 147, od. 1. in 3.; 180, od. 2., 195.

Postavitev v prejšnji stan.

§ 146. Kadar je bila stranka[1] po neprevidenem ali neodvratnem dogodku zadržana, priti o pravem času k naroku ali opraviti o pravem času na rok navezano pravdno dejanje, in kadar ima tako provzročena zamuda za stranko škodljivi pravni nasledek, da je bila ona izključena od pravdnega dejanja, katero je bilo opraviti,[2] tedaj je ti stranki, v kolikorne določuje zakon nič drugega,[3] dovoliti po predlogu postavitev v prejšnji stan.[4]

§ 146. 1. Za določitev časa je v tem primeru (ena stranka ni bila iz istega sodnega kraja) le odločilen ali astronomično pravi, krajevni čas, ali pa v prometu prav občno veljaven srednjeevropski čas, ne pa ura (mestna), ki se poljubno razlikuje od obeh. 27. sept. 1904, š. 14381, GH. 1904/6.

Predloga postavitve v prejšnji stan ni opirati na okolnosti, katere je sodišče že spoznalo za nezadostne, da bi dovolilo na njih podstavi isti stranki podaljšbo potem zamujenega roka ali preložbo zamujenega naroka.[5]

[1] § 5. — [2] Ne v primerih 145, od. 2., 147, od. 1. — [3] 151; 420, od. 3., 423, od. 2.; 556; 571, od. 4.; 460. — V izvršbi § 58. ir. — [4] O vpisu v sporni reg. § 226, od. 2. or. — *F.* 23 (18), 24 (19).

[5] Jm. k § 146. cp. 1. Postavitev v prejšnji stan se sme dovoliti samo, ako je poleg vseh drugih zahtevkov stranka bila zadržana po neprevidenem ali neodvratnem dogodku, da bi pravdno dejanje opravila pravočasno. Vsak nepreviden (nepričakovan) ali neodvraten zadržek (n. pr. kak obisk) torej ne upravičuje postavitve v prejšnji stan; zadržek mora temveč provzročiti kak prirodni dogodek ali kak drug dogodek, ki se ne da naprej preračuniti ali ki nastopi nepremagljivo. Za dogodke so pa imeti samo taki slučaji, ki ne spadajo k redno ali rado ponavljajočim se prigodkom, temuč ki nastopajo redko. Značaj dogodka nedostaje temu, kar se mnogokrat ponavlja bodisi sploh bodisi vsaj za prosilca na postavitev v prejšnji stan, posebno kar spada med življenske pripetljaje, s katerimi, če tudi njih doba ni gotova, navadno računa vsakdo ali vsaj prosilec na postavitev v prejšnji stan kakor z več ali manj stalnim dejstvom.

2. Predlog na postavitev v prejšnji stan, ki se oslanja samo na okolnosti, katere je sodišče smatralo nedostatnimi v dovolitev podaljšanja roka ali odložitve naroka, se radi tega ne sme zavrniti brez poprejšnjega postopanja, temuč je o predlogu odrediti ustna razprava (§ 149., zadnji odstavek cp.).

3. Postavitve v prejšnji stan se ne sme dovoliti, ako neprihod k naroku ne izključuje, da se pravdno dejanje opravi, temuč vsled nastopa počivanja v postopanju samo provzroča odgoditev pravdnega dejanja (§ 170. cp.) Brez pomena je, ako se je izostanje zgodilo na obeh straneh brez krivde ali ako se kaže krivda v zamudi.

§ 147. Predlog za dovolitev postavitve v prejšnji stan je brez daljšega postopanja zavrniti,

dokler sme še stranka zamujeno pravdno dejanje neposredno opraviti po zmislu § 145., odstavka 2.

Kadar predlaga ista stranka postavitev v prejšnji stan proti sodbi, izdani zavoljo zamude,[1] in pa postavitev v prejšnji stan proti izteku roka za priziv[2] zoper to sodbo, tedaj je postopanje o poslednjem predlogu postavitve v prejšnji stan odložiti, dokler se ne razsodi pravnomočno[3] prva zahteva postavitve v prejšnji stan.

Predlogu za dovolitev postavitve v prejšnji stan ni ugoditi, ako bi bilo stranki zastran zadržkov, katere navaja, da opraviči predlog postavitve v prejšnji stan, mogoče zaprositi, da naj se podaljša rok ali preloži narok, ali ako so ti zadržki že odpadli ob času, ko bi bilo stranki mogoče, še opraviti pravdno dejanje samo po § 145., odstavku 2.

[1] 396—400. — [2] 464, 555, š. 2, 575, od. 1. — [3] 153.

§ 148. Predlog za dovolitev postavitve v prejšnji stan je staviti pri tistem sodišču, pri katerem je bilo opraviti[1] zamujeno pravdno dejanje.

Predlog se mora staviti v štirinajstih dneh,[2] ako ne določa zakon nič drugega.[2] Ta rok se pričenja z dnevom, katerega je odpadel zadržek, ki je provzročil zamudo; on se ne sme podaljšati.

Predloge, kateri se podadó očividno prekasno, je zavrniti brez nadaljnega postopanja.[4]

[1] 465, od. 1., 468, od. 2., 505, od. 1., 507, od. 2., 520, od. 1. — [2] Tudi v opomin. postop., čl. XXVIII., š. 3. — [3] 555, od. 2., 575, od. 1.

[4] Jm. k § 148. cp. 1. Sprejemi dokazil po zaprošenem sodniku ne morejo dati povoda predlogom za postavitev v prejšnji stan, ker neprihod k sprejemu

dokazil za stranko nima neugodnega pravnega naslednika (§ 289., od. 2. cp.), da bi bila izključena od pravdnega dejanja, ki je opraviti (§ 146. od. 1. cp.).

2. Določitve naroka na očitno prekasno podani predlog za postavitev v prejšnji stan ni moč izpodbijati posebej s pravnimi pomočki (§ 130., od. 2. cp.) Proti sklepu, s katerim se je predlog na postavitev v prejšnji stan zavrnil za očitno zakasnel, je dovoljen rekurz (§ 514., od. 1. cp.).

§ 149. Stranka, katera predlaga postavitev v prejšnji stan, mora v dotičnem pravdnem spisu[1] ali v zaprosbi na zapisnik, ki nadomešča tak spis, navesti vse okolnosti, na katere se opira njen predlog postavitve v prejšnji stan, ter povedati pomočke, s katerimi misli izkazati verojetnost teh okolnosti. Ob enem s predlogom je še opraviti tudi zamujeno pravdno dejanje samo ali, če se je zamudil narok, še razložiti to, kar bi bila morala mudna stranka razložiti v pripravo ustne razprave.

O predlogu za dovolitev postavitve v prejšnji stan odločuje sodišče[2] s sklepom[3] potem, ko se je poprej o tem razpravljalo ustno.[4]

[1] 75—78, 80. — [2] Pri zbornih sod. ni treba senat. sklepa. § 37., š. 5 su. pri § 7. jn. — [3] 153.

[4] Jm. k § 149. cp. 1. O predlogu na postavitev v prejšnji stan je po zaslišanju nasprotnika odločiti meritorno tudi ko bi bil prosilec zamudil radi tega predloga odrejeni narok. Predlog bode na podlagi ustne razprave z nasprotnikom na slednjega zahtevek ali uradoma zavrniti, ako je vidno, da v zakonu ni utemeljen ali zakonito dopusten, ako okolnosti, navedene v njegovo opravičenje niso izkazane ali ne zadostno, ali ako se s predlogom ni dopolnilo zamujeno pravdno dejanje ali tisto, kar bi morala mudna stranka navesti v pripravo ustni razpravi. Meritorne presoje predloga po sodišču in sodniške odločbe ne izključuje, ako edini zglasivši se nasprotnik zjavi, da je zadovoljen s postavitvijo v prejšnji stan.

Kadar je bil v razpravo o postavitvi v prejšnji stan odrejen narok po vsebini pozivnice določen ob enem v razpravo glavni stvari, tedaj se sme potem ko se je postavitev v prejšnji stan dovolila, kakor slučaj kaže, na predlog samega došlega nasprotnika vsled zamude prosilca za postavitev v prejšnji stan, takoj razsoditi v stvari sami (§§ 396, 398, 399 cp.).

Ako nobena stranka ne pride k naroku odrejenemu na predlog postavitve v prejšnji stan za ustno razpravo, tedaj nastopi počivanje postopanja (§ 170. cp.).

2. O vsakem predlogu na dovoljenje postavitve v prejšnji stan, se ima vršiti ustna razprava, pa naj se je bil zamudil kak narok ali kak rok. Ustne razprave ni opustiti, čeprav je predlog za postavitev v prejšnji stan zadostno z izkazi podprt ali podan z dovoljenjem nasprotnikovim.

Za to ustno razpravo pa ni treba odrediti posebnega naroka, temuč, kadar se vidi možno, določi se lahko narok, vršeč se v isti pravni stvari, h kateremu se imata zglasiti obe stranki, tudi za ustno razpravo o postavitvi v prejšnji stan.

Kadar se predlaga postavitev v prejšnji stan zaradi zamude naroka, tedaj je narok odrejen za razpravo o postavitvi v prejšnji stan, če je le mogoče, določiti takoj tudi v izvedbo razprave, ki se je imela vršiti pri zamujenem naroku.

3. Privolitev nasprotnika ne more niti veljati mesto zadostne utemeljitve k predlogu za postavitev v prejšnji stan, niti ne more nadomestiti nezadostno izkazane utemeljitve o navedenih okolnostih.

§ 150. Z dovolitvijo postavitve v prejšnji stan se povrne pravni spor na tisto stopinjo, na kateri je bil, preden je nastopila zamuda.[1] Vsled zamude že izdano sodbo je, ako se dovoli postavitev v prejšnji stan, razveljaviti.

Ako se zamudi narok, se sme že pri nanaroku, določenem za razpravo o predlogu postavitve v prejšnji stan, postopanje o predlogu za dotično dovolitev združiti z razpravo,

za katero je bil namenjen zamujeni narok, ali vsaj, če se ugodi predlogu postavitve v prejšnji stan, takoj opravljati ta razprava.

[1] 146, od. 1. — *F.* 24 (19).

§ 151. Zavoljo zamude roka, določenega, da se stavi predlog postavitve v prejšnji stan, in zavoljo zamude naroka, določenega za razpravo o tem predlogu, ni več postavitve v prejšnji stan.

§ 152. S predlogom za dovolitev postavitve v prejšnji stan se ne ovira nadaljevanje pravnega spora. Vendar sme sodišče po predlogu ukazati, da naj se nadaljevanje začasno pretrga,[1] ako se to pokaže neobhodno potrebno, da se postavitvi v prejšnji stan, ki jo bo, v kolikor se previdi, dovoliti, zagotovi popolni uspeh, in ako ob enem ne stori pretrg pravde znatne škode nasprotniku stranke, katera prosi za postavitev v prejšnji stan.

Ako se razpravlja pravni spor ob tem času na kaki viši stopinji, je dotično sodišče takoj obvestiti, da se je ukazalo začasno pretrgati postopanje o pravnih pomočkih.

Ko se reši predlog postavitve v prejšnji stan, je pretrgano postopanje obnoviti po predlogu ali uradoma.

[1] 163, 167. — V izvršbi § 42., š. 2 ir.

§ 153. Zoper odločilo, s katerim se dovoljuje postavitev v prejšnji stan, ni pravnih pomočkov.[1]

[1] Proti zavrnitvi rekurz. 149, od. 2., 514; 555, š. 2, 575, od. 1.

§ 154. Stranki, katera je predložila postavitev v prejšnji stan, je, ne glede na to, ali

se je ugodilo predlogu ali ne, naložiti povračilo vseh stroškov, kateri so nastali nasprotniku vsled zamude in z razpravo o predlogu postavitve v prejšnji stan,[1] in pa povračilo stroškov postopanja, katero je vsled postavitve v prejšnji stan izgubilo moč.[2]

[1] 41, od. 1. — [2] 48.

Peti naslov.

Pretrg in počivanje postopanja.

Smrt stranke.

§ 155. S smrtjo stranke se pretrga postopanje samo tedaj, kadar ni bila umrla stranka zastopana niti po odvetniku, niti po drugi osebi, kateri je bila dala pravdno pooblastilo.[1]

Pretrg traja, dokler ne povzamejo postopanja pravni nasledniki[2] umrle stranke, ali ako nasprotnik poprej predlaga, da naj se postavi skrbnik (§ 811. odz.), da bo nadaljeval postopanje zoper tega, dokler ne povzame postopanja skrbnik.

V dosego, da povzamejo postopanje pravni nasledniki umrle stranke, sme nasprotnik pri sodišču, pred katerim je tekla pravna stvar ob smrti umrle stranke, predlagati tudi, da naj se povabijo[3] ti pravni nasledniki. Vsled takega predloga jih je povabiti, da naj povzamejo postopanje[4] in razpravljajo ob enem glavno stvar ali nadaljujejo to razpravo.

To povabilo je vročiti po predpisih §§ 106. in 107.

[1] 31, 33, 35.

[2] Jm. k § 155. cp. 1. Pravni nasledniki umrle stranke, se ne morejo vabiti, naj povzamejo postopanje, dokler niso podali oglasitve za dediča. V tem slučaju mora nasprotnik provzročiti postavljenje skrbnika (§ 811. odz.) in je tedaj proti temu nadaljevati pretrgano postopanje. — Vsled tega se tudi ne more postopanje nadaljevati s tem, da se vabijo pravni nasledniki neznanega bivališča, ki se niso oglasili za dediče.

2. Stranki, ki v nadaljevanje pretrganega postopanja predlaga vabilo pravnih naslednikov umrlega nasprotnika, ni treba zatrjevanega pravnega nasledstva izkazati že v predlogu na vabilo, temuč šele pri naroku, določenem vsled tega predloga.

[3] 131. — [4] 156, 157, 165, od. 2. — *F.* 25 (26).

§ 156. Kadar ni prišel nobeden povabljenih pravnih naslednikov, tedaj mora sodišče, ako je zadosti izkazano [1] zatrjevano pravno nasledstvo, po predlogu nasprotnika izreči s sklepom,[2] da je postopanje povzeto[3] po pravnih nasledkih umrle stranke.

Pri naroku, pri katerem se je razglasil (oznanil) sklep glede povzetja postopanja, se sme takoj povzeti postopanje v glavni stvari.[4]

[1] Jm. k § 155. cp., t. 2. — [2] 514. — [3] 166, od. 1. — [4] Ne da bi se čakalo pravnokrepnosti sklepove; § 157. zadnji stavek.

§ 157. Ako pridejo povabljeni pravni nasledniki ali posamezni od njih k naroku in zanikajo dolžnost spustiti se v pravdo, odločuje[1] o tem sodišče po ustni razpravi. Ako odloči sodišče, da so oni dolžni povzeti postopanje, se sme po razglasu tega odločila pri istem naroku, kakor stvar nanese, povzeti ali nadaljevati postopanje v glavni stvari.[2] To velja zlasti tedaj, kadar bi rekurz zoper razglašeni sklep, kolikor se previditi da, utegnil biti brez uspeha.

[1] 514. — [2] Sicer 166, od. 1.

Izguba pravdne zmožnosti, premenba v osebi zakonitega zastopnika.

§ 158. Ako izgubi stranka pravdno zmožnost ali ako umrje zakoniti strankin zastopnik ali neha njegova pravica zastopanja, ne da bi bila stranka postala zmožna za pravdo, se pretrga postopanje samo tedaj, kadar ne zastopa po teh premembah zadete stranke niti odvetnik niti kaka druga oseba, ki ima njeno pravdno pooblastilo.[1]

Pretrg traja v teh primerih tako dolgo, dokler ne naznani[2] zakoniti zastopnik ali novi zakoniti zastopnik nasprotniku, da je postavljen on zastopnikom, ter ne povzame[3] postopanja.

Da dá povod povzetju postopanja, sme predlagati[4] tudi nasprotnik, da naj se povabi zakoniti zastopnik stranke, ki je postala nezmožna za pravdo, ali pa njen novi zakoniti zastopnik.

[1] 31, 33, 35. — [2] 74, 434. — [3] 164. — [4] 8, 9, 164, 165, od. 3., 166. — *F.* 28 (20).

Razglasitev konkurza.

§ 159. V koliko se z razglasitvijo konkurza o imovini stranke pretrga postopanje, to določuje konkurzni red.[1]

[1] §§ 6., 7., 9., 10., 129., 134., konk. r., 165, od. 3. cp. — Čl. VII. jn. — *F.* 28 (20).

Premenba v osebi odvetnika.

§ 160. Ako umrje strankin odvetnik ali postane nezmožen[1] nadaljevati zastopanje stranke, se pretrga, v kolikor je zakonito zapovedan[2]

zastop po odvetnikih, postopanje, dokler ne postavi stranka drugega odvetnika in ta odvetnik, med tem, ko povzame[3] ob enem postopanje, ne naznani nasprotniku, da je postavljen on za zastopnika.

Da se dá povod povzetju postopanja, sme tudi sodišče po predlogu nasprotnika stranki, katera mora postaviti novega zastopnika, naložiti,[4] da ga mora postaviti v roku, ki se ji ob enem določi. Ta predlog je staviti pri tistem sodišču, pred katerim je bila pravna stvar ob času, ko je odvetnik umrl ali postal nezmožen za nadaljno zastopanje. Kadar se ne naznani novi zastopnik sodišču v določenem roku, predloživši pooblastilo, tedaj je šteti postopanje po izteku roka za povzeto, in zadenejo stranko, katera se mudi z naznanitvijo, odslej vsi škodljivi pravni nasledki, kateri so po tem zakonu združeni s tem, da se v primerih zastopniške pravde[6] ne postavi odvetnik. Glede pravdnih spisov, katere poda mudna stranka po izteku tega roka, se zmisloma uporablja predpis § 37., odstavka 2.[7]

V postopanju pred zbornimi sodišči je v izdajo naloga, da je postaviti novega odvetnika, poklican predsednik senata, kateremu je odkazana pravna stvar.[7]

[1] §§ 20., 34., odv. r. — § 12., lit. *c* in *d*, discipl. ustava za odv., 1. aprila 1872, dz. 40. — [2] 27. — [3] 164. — *F.* 28 (20). — [4] 165, od. 2. in 3. — [5] 133, od. 3. — *F.* 27.

[6] Jm. k § 160. cp. 1. Pretrg postopanja, ako umrje strankin odvetnik ali postane nezmožen nadaljevati zastopanje stranke, nastopa le v toliko v kolikor je zastop po odvetnikih zakonito zapovedan, tedaj ne takrat, kadar

v posameznem primeru za dogotovljenje postopanja po njegovem razvitju in stanju ni več treba odvetnikovega sodelovanja. Vsled tega nima pretrg nastopiti posebno, ako odvetnik umrje ali postane nezmožen v nadaljevanje zastopanja v dobi med sklepom ustne razprave in razsojo ali potem, ko je v postopanju radi motenja v posesti podal rekurz proti končnemu sklepu ali med revizijskim postopanjem, izgotovljenem brez ustne razprave.

2. Ako pretrg postopanja vsled premembe v osebi odvetnika nastane medtem ko se pravna stvar nahaja pri viši sodni stopinji, tedaj mora nasprotnik staviti predlog na povzetje postopanja neposredno pri ti stopinji.

[1] 516.

Ustavitev poslovanja pri sodišču.

§ 161. Ako neha vsled vojske ali kakega drugega dogodka sodišče poslovati, se pretrga, dokler traja to stanje, postopanje v vseh pravnih stvareh, ki teko pred tem sodiščem.

Ko odpade ovira, sme vsaka obeh stranek izposlovati povzetje postopanja.[1]

[1] *F.* 28 (20).

Kadar je stranka po naključbi zadržana.

§ 162. Kadar je stranka ob času vojske v vojaški službi, ali kadar biva v kraju, kateri ne more po naredbi gosposke, vsled vojske ali drugih dogodkov občevati s sodiščem, pred katerim teče pravna stvar, in kadar se je ob enem bati, da bi utegnile te okolnosti vplivati na pravdo v škodo nenavzočni stranki, tedaj sme celo takrat, kadar zastopa nenavzočno stranko oseba, ki ima pravdno pooblastilo, po predlogu ali uradoma ukazati, da naj se pretrga postopanje, dokler ni odstranjena ovira.

Na to mereč predlog je podati pri sodišču, pred katerim teče pravna stvar; sme se izjaviti tudi na zapisnik. O njem se odločuje[1] brez poprednje ustne razprave; sodišče pa sme pred odločbo upotiti za pojasnilo potrebne pozvedbe.

Povzetje[2] pretrganega postopanja sme izposlovati vsaka obeh stranek.

[1] 514. — [2] 164, 165. — *F.* 28 (20).

Posledek pretrga.

§ 163. Pretrg postopanja ima ta posledek, da se, dokler pretrg traja, ne smejo izdajati povabila k razpravi sporne stvari, da izgube moč povabila, morda že prej izdana za čas po nastopu pretrga, in da naposled neha teči vsak rok[1] za opravo pravdnega dejanja. S povzetjem postopanja začne znova teči popolni rok.

Pravdna dejanja, katera opravi ena stranka glede tekoče sporne stvari med tem, ko traja pretrg, nimajo pravne moči nasproti drugi stranki.

S pretrgom, ki nastopi po končani ustni razpravi, se ne ovira razglasitev odločbe, ki jo je izdati na podstavi te razprave.

[1] Izjema pri 168, 170.

Povzetje pretrganega postopanja.

§ 164. Povzetje pretrganega postopanja se napelje, če ni v zgoranjih določilih ukazano nič drugega,[1] po predlogu, da naj se določi narok za ustno razpravo ali za nadaljevanje ustne razprave, ako je pa nastopil pretrg v teku roka za opravo pravdnega dejanja, po predlogu, da

naj se vnovič določi rok za to pravdno dejanje. Da je nehal vzrok pretrga, to je verojetno izkazati. Ta določila veljajo zlasti tudi, kadar je bil zastran smrti stranke po zmislu § 811. odz. ali iz drugih vzrokov postavljen za njeno zapuščino skrbnik; povzetje sme predlagati ne samo skrbnik, ampak tudi nasprotnik umrle stranke.

[1] 152, od. 3., 155, od. 3., 156, 160, od. 2., 190, od. 3., 191 od. 3., 546, od. 2., 601, od. 2. — *F.* 28 (20).

§ 165. Predlog, potreben po § 164. za izposlovanje povzetja postopanja, je staviti pri tistem sodišču, pred katerim je tekla pravna stvar ob času, ko je nastopil vzrok pretrgu.

O predlogih, označenih v § 164., se odločuje brez poprednje ustne razprave;[1] sodišče pa sme pred to odločbo zaslišati nasprotnika, ako se mu zdi dvomno, je-li res nehal vzrok pretrgu.

Ob določitvi naroka za razpravo o predlogu zastran povzetja (§ 155.) in pa v sklepih, s katerimi se ugaja predlogu zastran povzetja, stavljenemu po §§ 158., 159., 160., 161., 162. in 164., ali se povzema postopanje uradoma,[2] je napovedati strankam nasledke, ki nastopijo v primeru zamude.

[1] Drugače: 156, 157. — [2] 152, 190, 191, od. 3., 546, od. 2., 601, od. 2. — *F.* 28 (20).

§ 166. V primerih §§ 156., 157. in 158., odstavka 3., je čas, s katerim velja postopanje za povzeto, omeniti v odločilu, izdanem o dolžnosti, povzeti postopanje, ako se ni povzelo postopanje v glavni stvari že precej pri naroku, določenem za razpravo o predlogu zastran povzetja.

V vseh drugih primerih mora, v kolikor se ne uporabljajo predpisi § 160., določiti ta čas sodišče[1] v odločilu o predlogu zastran povzetja ali v sklepu, s katerim se postopanje povzema uradoma.[2]

[1] Jm. k § 166. cp. Ako se postopanje v glavni stvari ni povzelo takoj pri naroku, določenem za razpravo o predlogu zastran povzetja, temuč se je izdal poseben sklep o povzetju postopanja, tedaj ta sklep nima izreči, da velja postopanje za povzeto v času, ko se je bil podal predlog za povzetje, temuč ima konstitutivno po posebnostih primera določiti čas, s katerim naj velja postopanje za povzeto.

[2] 152, 190, od. 3., 191, od. 3., 546, od. 2., 601, od. 2. — *F.* 28 (20).

§ 167. Zgoranja določila je uporabljati zmisloma, kadar se mora po tem zakonu pretrgati postopanje iz drugih, kakor v tem naslovu označenih vzrokov,[1] in ni o tem ukazano nič drugega.[2]

[1] 61, 152, 190, od. 1. in 2., 191, 544, 545, 601, čl. XI., š. 2 in 3. — *F.* 28 (20). — [2] 21, od. 3., 73, od. 1.

Počivanje postopanja.

§ 168. Stranke[1] se smejo dogovoriti, da naj postopanje počiva; tak dogovor ima moč šele od časa, ko ga naznanita obe stranki sodišču. S počivanjem postopanja so združeni pravni nasledki pretrganega postopanja[2] s to izjemo, da zasilni rokovi ne nehajo teči. Poči-

§ 168. 1. Počivanje postopanja ne brani umika tožbe; pri istem sodišču proti istemu tožencu pred pretekom treh mesecev zopet podana tožba se sme zavrniti, ker bi se sicer kršil zakon. — Plr. 10. maja 1898, š. 5405, Zb. 166.

vanje postopanja ima mimo tega ta nasledek, da postopanja pred iztekom treh mesecev, odkar se je naznanil sklenjeni dogovor, ni povzeti.[3]

[1] 34. — [2] 163. — [3] 169. — *F.* 29 (21).

§ 169. Počivanje postopanja traja tako dolgo, dokler ne predlaga[1] ena izmed strank, da naj se določi narok za ustno razpravo ali, ako se je postopanje ustavilo med tem, ko je tekel rok za opravo pravdnega dejanja, ustanovi vnovič rok za to pravdno dejanje. Če se to stori pred iztekom roka treh mesecev (§ 168.) ali pred iztekom časa, dogovorjenega med strankami za počivanje postopanja,[2] mora sodišče[3] dotični predlog uradoma ali na zahtevanje nasprotnika zavrniti brez razprave ali pa izreči,[3] da nima, če se je morda določil rok ali narok, to nobene moči.

[1] § 319., š. 4 or. pri 79.

[2] Jm. k § 169. cp. Ako stranki v naznanilu dogovorjenega počivanja nista ničesar povedali o dobi, katero naj postopanje počiva, tedaj so zavrniti uradoma samo taki predlogi na povzetje postopanja, ki se podajo pred pretekom trimesečnega roka. Če nasprotnik zahteva, naj se izreče, da odreditev kakega naroka ali določitev roka nima moči, ker se je bilo dogovorilo počivanje daljše od treh mesecev, ima v svojem predlogu dokazati dogovor o trajanju počivanja. Ako tega dokaza ni, tedaj je njegov predlog zavrniti brez ustne razprave.

[3] 140. — [4] 514.

§ 170. Ako ne pride k naroku,[1] določenemu za ustno razpravo, nobena stranka,[2] ima to, v kolikor ni ta neprihod po določilih tega zakona brez vpliva na napredovanje pravde,[3] za nasledek počivanje postopanja.[4]

§ 170. 1. Tožilna pravica se ne izgubi s počivanjem postopanja na tožbo radi motenja posesti. 17. febr. 1902, š. 10.001, uzb. 600.

O došlem naznanilu, da se je dogovorilo počivanje postopanja, in pa o tem, da ni prišla nobena stranka k naroku, mora sodišče obvestiti mimo pravdnih pooblaščencev tudi stranke same;[5] strankam je pri tem dati na znanje[6] zakonite nasledke, ki jih ima počivanje postopanja.[7]

[1] 230, 250—254. — [2] 34, 133, od. 2. — [3] 289, od. 2., 414, 491. — [4] 142, od. 3. — Glej jm. k § 146., t. 3. — *F.* 30 (22).

Jm. k § 170. cp. 1. Počivanje postopanja nastopi, ako pri oklicu stvari ne pride nobena stranka k naroku, odrejenemu za ustno razpravo. Kasnejši dohod kake stranke ne razveljavi nastalega počivanja, tudi če se je zakasnitev provzročila samo vsled navzkrižja ur. Zakonitih nasledkov počivanja ne more odstraniti dovolitev postavitve v prejšnji stan.

2. Vsled izostanja obeh stranek od prvega naroka za najmanj 3 mesece nastalo počivanje postopanja ima učinek, da je o povzetju postopanja z nova odrediti prvi narok. (Mn. najv. sod.)

3. S počivanjem postopanja ne izgube veljave pred nastopom počivanja zgodivša se pravdna dejanja.

4. Vzrok izostanja tudi pri odvetnikih ni nikoli odločilen. (Mn. najv. sod.)

5. Počivanje postopanja radi izostanja stranek nastopi torej brez ozira na to, ali so izostanje odvetnikom naročile po njih zastopane stranke, ali pa ji je provzročila samolastna, kriva nemarnost odvetnikov.

[5] Izjema k § 93., od. 1.

[6] § 137. or. Da ni prišla nobena izmed stranek k naroku, določenemu za ustno razpravo, o tem ni obvestila (§ 170. cp.):

1. ako niso postavile stranke pravdnih pooblaščencev za pravni spor; — 2. ako pridejo stranke k ustni razpravi, za katero predpisuje zakon, da je privzeti odvetnika, brez odvetnika, pri čemer ni razločka, so-li postavile odvetnike za pravno stvar ali so opustile postavitev; — 3. ako pridejo stranke, razen primera, navedenega pod š. 2. same ali spremljane po odvetniku, pa ne razpravljajo ali po oklicu stvari zopet odidejo, še preden se naredi sodni zapisnik o naroku.

Ako niso postavile vse stranke pooblaščencev za pravdo, je obvestiti o neprihodu samo tiste stranke, ki so namestovane po pooblaščencih za pravdo.

Način obveščenja: § 313. or. — [7] 169. — *F.* 29 (21).

Tretji oddelek.

Ustna razprava.

Prvi naslov.

Javnost.

§ 171. Razprava pred razsojajočim sodiščem[1] in pa razglasitev sodniške odločbe[2] se opravlja javno.[3] Poslušalci smejo biti samo odrasle, neoborožene osebe. Osebam, katere so po svoji javni službi dolžne nositi orožje, se ne sme braniti biti vpričo.[4]

[1] Prvi narok je javen. § 120., od. 3. or. — [2] 414, 426. — [3] Nejavne razprave: 172, 173, 175, 250, 251; nejavne seje: 413, 473, 492, od. 2., 509, od. 1., 526, od. 1., 538, od. 1., 539, 550.

§ 181. or. Posvetovanje in glasovanje v senatih je nejavno. — O odločbah, katere je izreči pri javni ustni razpravi in katere, kakor je previditi, ne bodo provzročile obširnega pretresovanja, se je smeti posvetovati in sklepati natihoma v razpravljalnici sami. — Avskultantje in praktikantje, ki so v pripravljalni službi, smejo, v kolikor se to zdi potrebno v njih pravno izomiko, biti navzočni pri senatovem posvetovanju in glasovanju, če tudi jim ni poverjeno pisanje zapisnika.

§ 59., od. 1. ir. Ustna razprava v izvrš. post. ni javna.

[4] Jm. k § 171. cp. Osebe, katere je zaslišati za svedoke ali izvedence, smejo biti prisotne že med razpravo, vršečo se pred njih zaslišanjem. — Predsednik (§ 186. cp.), kateremu pristoja vodstvo pravde, pa lahko odredi na predlog ali uradoma, da te osebe med pretresavanjem tistega dela dejanskega stanu, o katerem se imajo zaslišati, zapuste razpravljalnico, ako se vidi to potrebno za nepristransko in resnično izpoved.

§ 172. Javnost je izključiti,[1] ako bi bila nevarna nravnosti ali javnemu redu ali ako se je po pravici bati, da bi se javnost zlorabila v to, da se razprava moti ali da se težavneje ugotovi, kakošno je stanje stvari.

Vrhu tega sme sodišče po predlogu tudi samo ene stranke izključiti javnost, ako se morajo zastran odločbe pravnega spora razkladati in dokazovati dogodki družinskega življenja.

Javnost se sme izključiti za vso razpravo ali za posamezne njene dele; na razglasitev sodbe[2] ne sme segati izključba javnosti v nobenem primeru. V kolikor se izključi javnost razprave, je prepovedano, javno razglašati vsebino razprave.[3]

[1] 173, 515, 477, š. 7.

[2] Jm. k § 172. cp. 1. Po § 172. cp. je v nejavni seji dovoljena razglasitev (sodbenih) razlogov, ki bi uničili svrho, da se javnost razprave izključi. (Mn. najv. sod.) 2. Ta razglasitev se torej sme opraviti popolno ali delno v nejavni seji, ako pomiselki, ki so odločevali za izključenje razpravne javnosti, obstajajo tudi proti javnemu naznanilu razlogov, posebno ako bi utegnila z njim biti v nevarnosti nravnost ali javni red ali ako bi se v (sodbenih) razlogih morali razkladati dogodki družinskega življenja. — [3] Kaznjivost razglašanja po § 309. kz.

§ 173. Razprava o predlogu, da naj se javnost izključi, se vrši v nejavni seji.

Sklep o izključbi javnosti se mora javno razglasiti. Zoper njega ni dopuščeno poprijeti se posebej pravnih pomočkov.[1]

[1] 477, š. 7, 515.

§ 174. Ako se izključi javnost, sme vsaka stranka zahtevati, da naj se dovoli razen njenemu pooblaščencu trem njenim zaupnikom, biti pri razpravi navzočnim.[1]

Dejalno nameščenim sodnikom, potem konceptnim uradnikom državnega pravdništva in ministrstva za pravosodje in pa odvetnikom je, dasi je izključena javnost, dovoljeno, biti v pričo, v kolikor se ni izključila javnost iz vzroka, navedenega v § 172., odstavku 2.

[1] Jm. k § 174. cp. Ako se javnost razpravljanja izključi v pravni stvari, v kateri so na eni ali na obeh straneh udeleženi sosporniki, tedaj sme vsak posamni sospornik imenovati tri zaupnike, katerim se sme dovoliti, da so pri razpravi navzočni.

§ 175. Potreba javnosti pri razpravi ne velja glede zaslišanja ali izpraševanja [1] ene ali obeh stranek, katero je opraviti po predpisih tega zakona pred sklepanjem o kakem predlogu.

Tudi zaslševanje stranek, prič, izvedencev in drugih oseb pred razsojajočim sodiščem zunaj razprave se opravlja, izključivši javnost.

[1] § 86. or. Opravilno občenje med sodišči in strankami in pa med različnimi organi sodišča se mora opravljati ustno, v kolikor niso temu na poti zakoniti predpisi ali ne zahteva važnost izjav, ki jih je oddati, ali pa drugi neobhodni oziri, da je v posameznem primeru odstopiti od tega načela. — Pojasnila ali razjasnila, ki se pokažejo potrebna zunaj ustne razprave ali naroka, si je oskrbeti ali s kratkimi pismenimi pozivi (obrazec š. 13 za doposlatev spisov, donos dokazov, naznanitev adres [nadpisov], predložbo listin itd.) ali pa z ustno zaslišbo stranek. Istotako je rešiti z ustno zaslišbo vse vmesne prigodke, za katere ni predpisana prava ustna razprava, in se zdi neposredni pogovor s stranko ali njenim namestnikom po stanju stvari še najboljši pomoček, da se hitro pojasnijo ali urede prašanja ali dejanske razmere. Zaslišba oseb, ki ne bivajo v kraju sodišča, se sme nadomestiti z zahtevanjem pismenih izjav. — Poziv, priti pred sodišče zastran razjasnitve ali v zaslišbo, se sme opraviti s povabilnico (povabilnim listom) po obrazcu š. 14., ali če je poštnina založena ali kolikor je previdéti izterljiva, z dopisnico. Kjer ni

treba nadaljne priprave, je zadosti, izraziti namen prihoda z besedami „zastran razjasnitve“ ali v „zaslišbo“. — Po navedenih pogojih se bo posluževati zaslišbe stranek in udeležencev zlasti v to, da se odstranijo nedostatki pravdne zmožnosti, zakonitega zastopanja ali pooblastila za pravdo ali, da se pozve, jeli z odločbo pravdnih dejanj združena za stranko, nezmožno za pravdo, ali za njenega nasprotnika nevarnost (§§ 6., 8., 9. cp.), da se odpravijo pomiselki zoper pristnost pooblastila (§ 30. cp.), da se zadobe pojasnila, katera potrebuje sodišče pri odločbi o odvzetbi pravice ubogih in njenih pravnih nasledkih (§ 72. cp.), ali pri odločbi o uvedbi pripravljalnega postopanja (§ 247. cp.), ali da se oznamenijo stranki pri podaljšbah roka ali skrajšbah roka, pri preložbah narokov itd. okolnosti, katere mora ona izpričati. — Zaslišba se sme, v kolikor ni za posamezni primer ukazano nič drugega v zakonu, opraviti, ne da bi bile ob istem času navzočne druge osebe, ki jih je zaslišati in ne da bi se naredil zapisnik; zadosti je kratek pismeni zaznamek v spisih o izidu zaslišbe. Prav tako ni potreba pri zaslišbi, da bi se dala vsaki osebi, ki jo je poprašati, priložnost, izreči svoje mnenje o izjavah drugih oseb.

Drugi naslov.

Govori stranek in vodstvo pravde.

Govori stranek.

§ 176. Pred razsojajočim sodiščem[1] razpravljajo stranke o pravnem sporu ustno. V pravnih stvareh, v katerih je zapovedano zastopanje po odvetnikih,[2] se pripravlja ustna razprava s pravdnimi spisi. Razen tega je potrebno, podajati pripravljalne pravdne spise[3] samo v primerih, posebej navedenih v tem zakonu.

[1] 171, 486, od. 3., 509, od. 2. — [2] 27, od. 1. — [3] 78.

§ 177. Po oklicu stvari[1] je poslušati predloge obeh stranek, dejanske navedbe, s katerimi jih

hočejo utemeljiti ali pa izpodbiti predloge nasprotnikove, in pa dokaze in ponudbe dokazov[2] in pravne izjave, ki se tičejo spornega razmerja (govori stranek). Čitati pismene sestavke namesto ustnih izvajanj, ni dopuščeno.

Spise, na katere se sklicujejo stranke v govorih, je brati samo v toliko, v kolikor še niso ti spisi znani sodišču ali nasprotniku ali v kolikor gre za vsebino od besede do besede.

[1] 133, od. 1. — [2] 78, od. 2. in 3.

§ 178. Vsaka stranka mora v svojih govorih po resnici[1] popolnoma in določno navesti vse v posameznem primeru za utemeljitev svojih predlogov potrebne dejanske okolnosti, ponuditi v ugotovitev svojih povedeb potrebne dokaze, se razločno izjaviti[2] o dejanskih povedbah nasprotnikovih in o ponudenih dokazih,[3] razložiti posledke dokazovanja ter se razločno izjaviti tudi o dotičnih izvajah svojega nasprotnika.

[1] 313, 408. — [2] 266, 267. — [3] 312.

§ 179. Stranke smejo do konca[1] ustne razprave navajati nove, na predmet te razprave se nanašajoče dejanske trditve in nova dokazila. Tako navajanje pa sme sodišče[2] po predlogu ali uradoma izreči za nedopustno, ako se nove povedbe in novi dokazi očividno z namero, da bi se pravda zavlekla, niso naveli poprej[3] in ako bi njih pripust znatno zakasnil rešitev pravde.[4]

Ako zadene pri tem tudi odvetnika stranke velika krivda,[5] se mu sme vrhu tega prisoditi kazen zavoljo nereda.[6]

[1] 180, od. 2., 193, od. 2. — [2] 186, od. 2., 515. — [3] 226, 243, 258. — [4] 417, od. 3. — [5] 49. — [6] 220, 49.

Vodstvo pravde.

1. Po predsedniku.

§ 180. Ustno razpravo vodi pri zbornih sodiščih predsednik senata, kateremu je odkazana pravna stvar.[1]

Predsednik začenja, vodi in sklepa razpravo, on daje besedo in jo sme vzeti tistemu, ki ne sluša njegovih zaukazov,[2] on zaslišuje osebe, katere morajo zastran dokazovanja pričati ter razglaša odločbe senatove.

Predsednik mora skrbeti za to, da se razloži stvar nadrobno, a da se vendar razprava ne raztegne z obširnostjo in neodločilnim postranskim razpravljanjem in, v kolikor je mogoče, dokonča brez pretrga.[3]

[1] O pripravi za ustno razpravo govori § 121. or. — [2] 197—203. — [3] Navodila o vodstvu daje § 84., od. 2. or. § 125. or. Kadar nastane pri naroku ali razpravi med strankami spor o znesku kolka, ki ga je uporabiti pri nareji zapisnika, ali pa o tem, katera izmed stranek je dolžna, donesti kolek, tedaj odloči to začasno sodnik (predsednik senatov), kateri vodi narok ali razpravo.

§ 181. Ako se mora nadaljevanje že pričete razprave preložiti na poznejši narok,[1] določi predsednik ne samo, v kolikor je to mogoče, novi narok takoj,[2] ampak zaukaže ob enem uradoma vse, kar je potrebno, da bo moči rešiti sporno stvar pri prvem prihodnjem naroku. Preden zaukaže to, se sme predsednik, ako se mu zdi potrebno, obrniti na senat, da sklene ta o tem.

Zlasti se sme strankam naročiti, da naj v roku, ki ga jim je določiti ob enem, položijo

---

§ 180. — R. 1. pri § 432.

listine, katere se rabijo za dokazila, pri sodišču nasprotniku na pregled,[3] ter da naj naznanijo ime in stanovališče prič,[4] katere je zaslišati. Ako stranka z namero, da bi zavlekla pravdo, ne izpolni takega naloga ter predloži zahtevana dokazila še le pri nadaljevani ustni razpravi, sme senat po predlogu ali uradoma izreči to predložbo za nedopustno,[5] če bi se vsled nje zakasnilo napredovanje razprave.

[1] 134; 141. — [2] 137. — [3] Prim. 82. — [4] 74, 434. — 186, od. 1. — 229, 319, od. 1. — [5] 186, od. 2. — 417, od. 3.

§ 182. Predsednik mora ob ustni razpravi s popraševanjem[1] ali drugači[2] delati na to, da se za odločbo važni dejanski podatki navedejo ali da se popolnijo nezadostne povedbe o okolnostih, navedenih v utemeljitev ali v izpodboj zahteve, da se označijo dokazila za te povedbe ali da se dopolnijo ponujeni dokazi in sploh dado vsa pojasnila, potrebna za to, da se po resnici ugotovi dejanski stan pravic in zahtev, ki jih zatrjujejo stranke.

Ako se govor stranke ne vjema z vsebino pripravljalnega pravdnega spisa, ki ga je podala, ali ako se ne skladajo govori strank z drugimi pravdnimi spisi, na katere se je ozirati uradoma, mora predsednik opozoriti na to. Prav tako mora opominjati na pomiselke, kar bi jih bilo glede stvari, na katere se je ozirati uradoma.[3]

Razen predsednika smejo tudi drugi senatovi[4] člani staviti strankam primerna prašanja,[5] da se dozve sporno razmerje in ugotovi dejanski stan.[6]

[1] Tudi v slučaju 26, od. 2. — [2] Glej 183. — [3] 7, 8, 37, 240. — 42, 43, 104 jn. — [4] 7, 8 jn. — 186, od. 2. cp. — [5] 272, od. 2.

[6] Jm. k § 182. cp. 1. Predsednik pri popraševanju stranek, vršečem se radi vodstva pravde, ni vezan na predpise, določene za dokaz po zaslišanju stranek. Posebno sme, da zbere in popolni k ugotovitvi dejanskega stanu služeče trditve in dokazila, staviti strankam, v mejah § 182. cp., vprašanja tudi o takih okolnostih, o katerih se za svedoke ali v svrho dokazila ne smejo zaslišati (§§ 320., 372. cp.).

2. Predsednik ni upravičen, vprašanj senatnega člana strankam, svedokom ali izvedencem niti zavrniti, češ, da niso primerna, niti oporekati, da so dopustna.

§ 183. Da izpolni dolžnosti, katere mu nalaga § 182., sme predsednik zlasti:

1. pozvati stranke, da naj pridejo osebno k ustni razpravi;[1]

2. ukazati strankam, da naj predložijo[2] in puste določen čas pri sodišču listine, katere so v njih rokah in na katere se je sklicevala ta ali ona, potem spise, pojasnilne stvari ali ogledne predmete, dalje rodovnike, načrte, obrise in pa drugačne risanine in sestave;

3. priskrbeti[3] pri javnem oblastvu ali beležniku (notarju) hranjene listine, na katere se je sklicevala katera izmed stranek, pojasnilne reči in ogledne predmete;

4. ukazati ogled,[4] privzemši k njemu stranke, in izjavo mnenja po izvedencih,[5] ter pozvati na pričevanje osebe, od katerih je po tožbi ali po teku razprave pričakovati pojasnila o odločilnih dejanstvih.

Kaj takega pa ne sme predsednik odrediti glede listin in prič, ako bi se temu uprli obe stranki.

Take pozvedbe se smejo ukazati celo pred pričetkom ustne razprave, ako se je bati, da bi se sicer ne dale več ugotoviti za odločbo važne

okolnosti ali da bi se kako dokazilo pozneje celo ne moglo več porabiti ali vsaj samo pod znatno težjimi pogoji.[6]

[1] 42, od. 1. — [2] Predlogi: 229, 243, od. 3, 258; 299; pri okrajnih sodiščih: 437. — [3] Predlogi kakor pod [2]. O priskrbi katastralnih map u. fin. min. 23. avg. 1899, š. 40843, v uk. s. 300 99. Glede pozvedeb pri poštnih in telegrafnih uradih u. trg. min. 10. jul. 1902, dz. 124, uk. 78/1905 in u. trg. min. 18. aprila 1905, dz. 64, uk. 117/1905. — *F.* 31 (23), 32 (24). — [4] 368. — [5] 351, 363, od. 2.

[6] Jm. k § 183. cp. 1. Predlog listin, na katere se je kaka stranka sklicevala, sme predsednik ukazati stranki, v katere rokah je listina, ne da bi se oziral na meje, ki jih stavita o dolžnosti predlaganja §§ 304. in 305. cp. Listine, na katere se ni sklicevala nobena stranka, so predložiti le vsled sklepa, storjenega v zmislu § 303. cp., po sodišču (odrejenem sodniku v pripravljalnem postopanju).

2. Sodišče (senat) ima, skrbno se oziraje na posledke vse razprave in vsega dokazovanja, presoditi po svoji prepričanosti (§ 272. cp.), v koliko so imeti za resnične dejanske trditve strank po sprejetju dokazov z ogledom ali izjavo izvedenških mnenj, katere dokaze je bil predsednik odredil v svrho njih pojasnitve in ugotovitve. Senat ni vezan na nazor vsled katerega je bil predsednik tako dokazilo odredil; senatu ni treba upoštevati, dejanskih trditev, radi katerih je bil predsednik ukazal ogled ali zaslišanje izvedencev, ako se mu vidi, da za razsojo niso odločilne, in da sprejeti dokazi nimajo pomena za ugotovitev dejanskega stanu. Ni treba izrečne zavrnitve dokazil, ki so se vsled predsednikovega ukaza sprejela, ki se pa senatu ne vidijo odločilna (§ 275., od. 1. cp.).

§ 184. Da se pojasni stanje stvari, sme vsaka stranka navzočni nasprotni stranki ali njenemu zastopniku[1] po predsedniku ali z njegovo privolitvijo tudi sama staviti prašanja o vseh stvar pravnega spora ali ustne razprave

zadevajočih, za pravdo odločilnih okolnostih in zlasti tudi o bitju in kakošnosti listin, pojasnilnih stvari in oglednih predmetov, ki bi bili koristni za pravdo.

Ako zavrne predsednik kako prašanje kakor neprimerno ali ako izpodbija nasprotnik dopustnost prašanja, sme zahtevati stranka, da o tem odloči[2] senat.

[1] Jm. k § 184. cp. Strankin zastopnik ne sme odreči odgovora vprašanju, ki ga je zaradi pojasnitve stvarnega stanja stavil nasprotnik po predsedniku ali sam zato, ker bi imel pravico se izpovedbi o ravnoti okolnosti odreči, kajti ima po državi priznano dolžnost molčljivosti. (§ 321., š. 3 cp.) — [2] 186, od. 2. — 289, od. 1., 291, od. 1. — 342.

§ 185. Ako stranka, katera pride k ustni razpravi brez pooblaščenca, ni zmožna, se razumljivo izjaviti o predmetu pravnega spora ali ustne razprave, preloži[1] predsednik narok na kar je moči kratek čas ter naroči[1] dotični stranki, da naj pride k novemu naroku zastopana po sposobnem (pripravnem) pooblaščencu, ako treba, po odvetniku, ker bi se sicer štelo, da je izostala. Večkrat se narok ne sme preložiti iz tega povoda.

Prejšnja določila je zmisloma uporabljati tudi tedaj, kadar je pooblaščenec[2] stranke nezmošen, se razumljivo izjaviti o predmetu pravnega spora ali ustne razprave,[3] in ali stranka sama ni navzočna ali se razprava ž njo ne

§ 185. 1. Stranka ne trpi nasledkov izostanja, ako vsled sodnega naročila postavljeni pooblaščenec ne pride h kakemu kasnejšemu naroku in ako se drug zastopnik ne more privzeti pravočasno. 11. sept. 1898, š. 13365. Prč. 1899/133.

more izpeljati z ozirom na določila § 27., odstavka 1. Ako nastopi taka ovira glede zakonitega zastopnika stranke, mora predsednik ob enem dati potrebne naloge,[4] da se postavi pripraven pooblaščenec.

[1] 186.

[2] Jm. k § 185. cp. Določila § 185., od. 1. cp., so zmisloma uporabljati tudi tedaj, kadar odvetnik stranke ni zmožen, da bi se razumljivo izjavil o predmetu pravnega spora ali ustne razprave (§ 185., od. 2. cp.).

[3] § 123., od. 2. or.: Zastran udeležbe pravnih pooblaščencev, ki niso zmožni jezika, v katerem se opravlja razprava, se ne sme privzeti tolmača. — [4] 48, od. 1.

§ 186. Ako izpodbija katera razprave udeležena oseba za nedopustno kako odredbo predsednikovo, ki se tiče vodstva pravde, ali kako prašanje, katero stavi predsednik ali kateri senatov član, odločuje o takem vgovoru senat.

Zoper odločilo senatovo ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.[1] Isto velja o odločilih senatovih,[2] ki se izdado po §§ 179., odstavku 1., 181., odstavku 2. in 184., odstavku 2.

[1] 515. — [2] 425, od. 2., 522.

2. Po senatu.

§ 187. Ako teče pred sodiščem več pravnih sporov, katere imajo iste osebe med seboj ali v katerih je ista oseba nasproti raznim tožnikom ali raznim tožencem pravdni nasprotnik, sme skleniti senat, da je te pravde združiti v skupno

---

§ 187. 1. Združenju več okrajnosodnih sporov ni zapreka okolnost, da skupna vsota tožbenih zahtevkov presega 1000 K. 23. avg. 1898, š. 10347, Prč. 1899 749.

razpravo,[1] če se je nadejati, da se uprosti ali pospeši s tem njih rešitev, ali da se zmanjšajo tako pravdni stroški.

S skupno sodbo se pa smejo razsojati[2] samo pravni spori med istimi strankami.[3]

[1] 192. — O potrebni pripravi sodnika radi združenja pravd govori § 121. or., o spisovnem znamenju združenih spisov § 227., š. 9 or. — [2] 390, 404.

[3] Jm. k § 187. cp. Združenje več, med različnimi osebami tekočih, pravnih sporov k skupni razpravi ne more dovesti nikoli do skupne sodbe, pa naj ostane razprava združena do sklepa ali naj se združenje razdruži še pred nje sklepom. S skupno sodbo se smejo razsojati samo procesi med istimi strankami, tudi če imajo le-te v istih procesih vloge v različnih stranek.

§ 188. Senat sme ukazati, da je o več zahtevah, ki se napovedo v isti tožbi, razpravljati posebej. Prav tako se sme ukazati[1] posebna razprava o nasprotnih terjatvah, katere je napovedal toženec.

[1] 192, 391, od. 1.

§ 189. Ako se pokaže ob utemeljevanju ali izpodbijanju iste zahteve več samostalnih spornih točk, ali ako se napove glede iste zahteve več samostalnih napadnih ali zagovornih pomočkov, sme ukazati senat, da je najprej omejiti razpravo na eno ali na nekatere teh spornih točk.[1]

Zlasti sme, kadar se oglasi vgovor zavoljo nepristojnosti sodišča, že tekoče pravde ali pravnomočno razsojene sporne stvari,[2] ukazati senat, da je razpravljati najprej o teh vgovorih posebej.[3]

[1] 246, od. 2.; 393. — [2] 239, 240. — [3] 192, od. 2.; 261.

§ 190. Ako je odločba pravnega spora popolnoma ali deloma odvisna od bitja ali nebitja pravnega razmerja, katero je predmet druge že tekoče[1] pravde ali katero je ugotoviti v že začetem upravnem postopanju, sme senat ukazati, da je pretrgati[2] postopanje tako dolgo, dokler ni to pravno razmerje pravnomočno odločeno.

Tak pretrg sme senat po predlogu ukazati tudi v sporu o pripustnosti postranske intervencije[3] in pa tedaj, kadar toži kedo drugi, ker zahteva predmet pravnega spora, obe stranki vkupe (§ 16.).[4]

Po pravnomočni rešitvi dotične pravde ali upravnega postopanja je povzeti po predlogu ali uradoma postopanje v glavni stvari.[5]

[1] Jm. k § 190. cp. 1. Zaradi prejudicijelnega procesa sme senat samo tedaj ukazati, da je postopanje pretrgati, ako ta proces dejansko že teče pri sodišču; postopanje pa ni pretrgati zato, da bi katera stranek mogla podati tožbo zaradi ugotovitve pravnega razmerja, ki je postalo sporno pri razpravi.

§ 190. 1. Sodišča so upravičena, ako proti temu ni posebnih zakonitih določil, presojati javnopravna vprašanja, predhodna, uveljavljenemu civilnopravnemu zahtevku. 9. jun. 1897, š. 6966, Zb. 16051.

2. Sodišča pa nimajo presoje o upravnooblastnih odločilih, tikajočih se podelitve državljanstva. 5. okt. 1899, š. 9649, Zb. 1236; — niti o disciplinarni sodbi okrajnega zastopa. 18. jan. 1893, š. 272, Zb. 14555; — pač pa imajo presojo o pravni obveznosti pravilno razglašenega voznega reda, izdanega po občinskem predstojništvu. 22. jan. 1902. š. 16217, ZB. 1902/96.

3. R. 4. febr. 1902, š. 959, uzb. 524 pri § 1. jn. B. od. 24., *a)*.

4. Postopanja ni pretrgati, ker je v teku sodna likvidacija odvetnikovih pristojbin (čl. V. cp.). 26. jun. 1899, š. 8433, Ref. 1899/181.

2. Za procesno sodišče ni zapreke, o sporno nastalem prejudicijelnem pravnem razmerju razpravljati, kakor o vsakem drugem pogoju razsodbe, ter se odločiti o njega bitju ali nebitju, ako je to razmerje upoštevati le kakor predhodnjo vprašanje za njegovo odločbo, čeprav bi to sodišče o njem ne smelo razsojati ako bi se njegova ugotovitev zahtevala s tožbo. Za tako incidenčno odločbo o predhodnem vprašanju k razsodbi, izišli na drug zahtevek, je upravičeno vsako sodišče ne da bi se oziralo na sicer njegovi pristojnosti določene meje; ta incidenčna odločba pa nima moči pravnomočne ugotovitve o prejudicijalnem pravnem razmerju (§ 411. cp.).

[2] 163, 167. — [3] 18, od. 2. — [4] 192, od. 2., 514; 601, od. 2. — [5] 164, 165, od. 3., 166, od. 2.

§ 191. Ako nastane v teku pravnega spora sumnja kaznjivega dejanja, čegar dozvedba in razsoja bi, kolikor se da previditi, merodajno vplivala[1] na odločbo pravnega spora, sme ukazati senat,[2] da je pretrgati pravni spor, dokler ni rešeno kazensko postopanje.[3]

Tako se sme pretrgati pravni spor zlasti tedaj, kadar nastanejo sumljaji za to, da se je naredila krivo ali prenaredila za odločbo pravde važna listina, ali da je krivo izpovedala stranka, izprašana o bistvenih okolnostih, ali pa priča ali izvedenec, na katerih izpovedbo bi se sicer najbrže oziral senat ob razsoji.

Po pravnomočni rešitvi kazenskega postopanja je po predlogu ali uradoma povzeti pretrgano postopanje v glavni stvari.

[1] 268. — [2] Jm. k § 191. cp. Tožba se ne sme zavrniti ne da bi se odredil narok (prvi narok, narok za ustno razpravo), ker bode po vsebini tožbe odločba o tožbinem zahtevku po vsi priliki odvisna od pozvedbe in obsoje radi kakega kaznivega dejanja.

Ravnotako ne more toženec prigovarjati nedopustnosti pravnega pota zato, ker je rešitev kazenskega postopanja prejudicijelna za presojo tožbinega zahtevka, in ker se kazenski sodnik še ni pozval zanj.

Ako se pravna stvar ne reši pri prvem naroku (umik tožbe, nagodba [poravnava], sodba vsled odpovedi, pripoznave, zamude itd.), je ocena vprašanja, kak vpliv bi v dotičnem primeru imelo kazensko postopanje na razpravo in razsojo civilnega sodišča, prihraniti za ustno razpravo, ter je, ako treba, pri ti po senatu v zmislu § 191. cp., odrediti pretrg postopanja. — [3] § 11., z. 28. maja 1881, dz. 17, čl. XI. cp.

§ 192. Senat sme dane ukaze, ki se tičejo ločitve, združbe ali pretrga razprave ali postopanja, po predlogu ali uradoma zopet razveljaviti.[1] Ne smejo se pa ti več razveljaviti tedaj, kadar je senat zavezan po izrečeni sodbi ali kadar je njegova odreba prešla v odločbo na višo stopinjo.

Po §§ 187. do 191. dane ukaze ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki, v kolikor se ž njimi ne ukazuje pretrg postopanja.

[1] 425, od. 2., 522.

Konec razprave.

§ 193. Predsednik mora izreči razpravo za končano, kadar misli senat, da je sporna stvar popolnoma pretresena in na podstavi vzprejetih dokazov zrela za razsojo;[1] isto velja o predlogu,[2] o katerem se razpravlja in ki ga je rešiti posebej.

Razpravo je, dokler se ne oznani njen konec, šteti za celotno.[3]

---

§ 192. 1. Po prizivnem sodišču izrečena razveljava v prvi instanci dovoljenega pretrga, se ne more izpodbijati. 16. jan. 1900, š. 367, Zb. 851.

Razprava se sme tudi, preden se vzprejmejo vsi pripuščeni [4] dokazi, izreči za končano, ako manjka le še posameznih dokazov, ki jih je dolžan vzprejeti zaprošeni sodnik, pa se ali odrečeta obe stranki razpravi o posledku vzprejema teh dokazov ali pa šteje senat tako razpravo za brezpotrebno. V tem primeru izreče [5] sodišče odločbo, kadar dojdejo spisi o vzprejetih dokazih, ne da bi se ukazala vnovič ustna razprava.[6]

[1] Sodba 390, 391, 393—400. — [2] 189, od. 2. — Sklep 261. — [3] 179. — [4] 277, 278. — [5] 415.

[6] Jm. k § 193. cp. Stranke nimajo pravice do posebnih končnih govorov. Vrsto in razdelitev strankinih govorov določa predsednik po potrebnostih (zahtevkih) posameznega primera.

§ 194. Senat sme ukazati, da se že končana razprava ponovi,[1] ako se pokaže potrebna za odločbo pojasnitev ali dopolnitev tega, kar se je povedalo, ali pa potrebno pretresanje dokaza kakega dejanstva, ki je spozna senat še le po končani razpravi za dokaza potrebno, dalje ako šteje senat nadaljno razpravo za potrebno v primeru § 193., odstavka 3., po dohodu spisov o vzprejetih dokazih z ozirom na posledke teh vzprejetih dokazov ali na izjave, ki so jih oddale stranke ob vzprejemanju dokazov.[2]

[1] Jm. k § 194. cp. Zaukaz, da se že končana razprava ponovi, se zgodi s tem, da se odredi nov narok v nadaljevanje ustne razprave in se zato ne more izpodbijati posebej s pravnimi pomočki (§ 130., od. 2. cp.). — [2] 278, od. 2.

§ 195. V §§ 180. do 194. senatovemu predsedniku in senatu dane oblasti ima v postopanju pred okrajnimi sodišči posamezni sodnik, pred katerim se opravlja ustna razprava.

Očitanje pogreškov.

§ 196. Ako se prekrši predpis, s katerim se ureja postopanje in zlasti obličnost pravdnega dejanja, ne pristoji stranki, ki ima vsled tega pravico, se pritožiti, izvajati več iz tega posledic, če se spusti v nadaljno razpravo stvari, ne da bi očitala tega prekrška, dasi ji je bil ali moral biti znan.

To določilo ne velja, ako se je prekršil predpis, čegar izpolnjevanju se stranka ne more veljavno odpovedati.[1]

Kadar se izreče očitanje med ustno razpravo in se temu ne ustreže precej pri razpravi s tem, da se odstrani zatrjevani prekršek, tedaj je zabeležiti[2] očitanje v zapisniku.[3]

[1] 42, 104, od. 2. jn., 6, 172, 210, od. 2., 477, š. 8.

[2] Jm. k § 196. cp. Izven ustne razprave se očitanje lahko opravi s pravdnim spisom ali, v kolikor je dovoljeno protokolarično zapisovanje, z izjavo na zapisnik. Dopustno je tudi, da se nedostatek (pogrešek) očita pri prvi ustni razpravi po prekršku predno se spušča v razpravo.

Očitanje se poda z izjavo sodišču, ki se bavi s stvarjo. — Samo zaradi očitanja se ne sme niti podati kak pravni pomoček na višo stopinjo, niti je očitanje šteti za odložen rekurz (§ 515. cp.).

[3] 208, š. 2, 212, od. 3., 265, od. 1., 440, od. 5. — 462, od. 2., 514.

Tretji naslov.

Sejna policija.

§ 197. Pri razpravah pred zbornimi sodišči skrbi senatov predsednik[1] za vzdržbo reda pri

§ 196. 1. Radi predsednikovega popraševanja pri ustni razpravi ni pritožbe, ako se ni pravočasno očitalo. 24. jan. 1899, š. 411, Zb. 482.

ustni razpravi. On ima pravico, opominjati na red osebe, katere motijo razpravo z nepristojnim vedenjem, ter ukazovati[2] vse, kar je potrebno za vzdržbo reda.

[1] 203. — [2] 514, 516, čl. XIX., od. 3.

§ 85. su. Strankam, katere oskrunijo v stvareh nesporne sodne oblasti v pismenih vlogah sodišču dolžno spoštovanje z žaljivimi napadi ali katere razžalijo v pismenih vlogah drugo stranko, zastopnika, pooblaščenca, pričo ali izvedenca, sme sodišče, ne krate kazensko-sodnega preganjanja, ki nastopi vsled tega, prisoditi kazen zavoljo nereda (§ 220. cp.). — Iz istih vzrokov je dopustno, prisoditi kazen zavoljo nereda odvetniku, ki je podpisal pismeno vlogo. — Zastran vzdržbe reda pri narokih in ustnih razpravah, ki se opravljajo v stvareh nesporne sodne oblasti, je uporabljati zmisloma predpise civilnega pravdnega reda (§§ 197. do 203.).

§ 198. Izražati pohvalo ali grajo, je prepovedano.

Kedor zakrivi motnjo razprave vkljub opominu, se sme odpraviti od razprave. Da je razprave udeleženo osebo odpraviti, se sme ukazati še le, ako se ji je odprava poprej zapretila in se je ona opomnila na pravne nasledke take odredbe.[1]

Zlasti je stranko opozoriti[2] na to, da se bo smela vsled njene odprave izdati zoper njo zamudna sodba ali storiti sodba po zmislu § 399.

Ako se je razprave udeležena oseba odpravila, se sme po predlogu postopati zoper njo prav tako, kakor da bi bila odšla[3] prostovoljno.[4]

[1] 201, od. 2. — [2] 145, od. 1. — [3] 133, od. 2., 400. Čl. XIX., od. 3. — [4] Glej jm. §§ 198.—201. cp., t. 2. pr. § 201.

§ 199. Ako zakrivi kedo pri razpravi kako večo nedostojnost, zlasti ako žali člane sodišča, stranko, zastopnika, pričo ali izvedenca, sme

temu senat s pridržkom njegovega kazenskosodnega ali disciplinarnega preganjanja s sklepom naložiti kazen zavoljo nereda do petdeset[1] goldinarjev.

Tistemu, kateri se upira predsednikovim ali senatovim ukazom, danim za vzdržbo reda in miru, se sme prisoditi zapor do treh dni.[2]

[1] 200, od. 1. in 220., od. 1. — [2] 201, 514.

§ 200. Ako zakrivi pravdni pooblaščenec[1] motnjo razprave (§ 198.) ali nedostojnost ali razžalitev (§ 199.), ga sme senat pokarati ali mu prisoditi denarno kazen do sto goldinarjev.[2]

Če nadaljuje pooblaščenec nedostojno vedenje ali če se upira predsednikovim ali senatovim ukazom, danim za vzdržbo reda in miru, mu sme senat s sklepom odvzeti besedo in, ako treba,[3] pozvati stranko, da naj si postavi drugega pooblaščenca; ako se to ne more zgoditi precej, je preložiti narok uradoma. Stroški naroka, ki se ovre, padejo na krivega pooblaščenca.[4]

V obteževalnih okolnostih sme senat, če je pooblaščenec odvetnik ali kandidat odvetništva, napotiti vrhu tega stvar na njegovo pristojno disciplinarno oblastvo.

[1] 31, 33. — [2] 220, od. 1. — [3] 27, od. 1., 185, od. 2. — [4] Izjema § 142., od. 1. — 514. — 201.

§ 201. Po zgoranjih določilih storjeni sklepi so izvršljivi takoj.[1]

V postopanju pred zbornimi sodišči se sme izrekati odprava razprave udeležene osebe[2] samo s sklepom senatovim.

[1] Jm. k §§ 198.—201. cp. 1. Z rekurzom se smejo izpodbijati odredbe sejne policije, vsled katerih se stranke odpravljajo od razprave, dajo ukori, nalagajo denarne in

zaporne kazni, dalje sklepi po katerih se pooblaščencu vzame beseda, stranka pozove, naj si priskrbi drugega pooblaščenca ali narok preloži, da se postavi drug pooblaščenec (§§ 198, 199 in 200 cp.).

Pred izpodbijanjem naredeb senatnega predsednika se mora senatu predlagati prenaredba sklepa (§ 516. cp.; § 151. or.).

Rekurz nima odložive moči (§ 201., od. 1 cp.). Določilo § 524., od. 1. cp., o rekurzu zoper kazenske odredbe, katere se smejo izpodbijati po redu sodnih stopinj, zaradi nasprotnega predpisa § 201. od. 1. cp., ni uporabno tudi ne pri tistih sklepih, ki so dejansko v izvrševanju sejne policije storjene kazenske odredbe, kakor sklepi po §§ 199. in 200., od. 1. cp.

2. Proti stranki, katere odstranitev se je ukazala (§ 201., od. 1. cp.), sme se torej takoj po nje odstranitvi izreči zamudna sodba ali skleniti sodba v zmislu § 399. cp., čeprav stranka poda rekurz proti odstranitvenemu sklepu takoj po njegovi razglasitvi.

[2] 198, od. 2.

§ 202. Kadar zakrivi vojaška oseba, katera je v kazenskih stvareh pod vojaško sodno oblastjo,[1] dejanje, ki se kaznuje po § 199., tedaj se mora obrniti predsednik zastran kaznovanja te osebe do bližnjega vojaškega oblastva.[2]

[1] Obseg te oblasti gl. v dod. 1. k jn.

[2] § 143. or. Kadar zakrivi vojaška oseba, stoječa v kazenskih stvareh pod vojaško sodno oblastjo, pri razpravi pred sodiščem veliko nedostojnost ali se upre sodniškim odredbam, izdanim za vzdržbo miru in reda (§ 199. cp.), tedaj se je obrniti predsedniku (posameznemu sodniku, zaprošenemu, odrejenemu sodniku) zastran kaznovanja te osebe do njenega predpostavljenega poveljstva (oblastva, zavoda), če pa to ni znano: 1. do vojaškega postajnega poveljstva bivališča dotične osebe ali, če v tistem kraju ni takega poveljstva, do bližnjega vojaškega postajnega poveljstva; 2. pri osebah deželne brambe ali žandarmerije pa do deželnobrambnega poveljstva, ki je v kraju bivališča ali najbliže njega, ali tudi do vojaškega postajnega poveljstva ali do žandarmerijskega oddelnega poveljstva. — Od tega istega po-

veljstva (oblastva, zavoda) je zahtevati tudi, da naj se kaznujejo in pripeljejo osebe oborožene moči, ki ne slušajo sodnega povabila zastran pričevanja (§ 333. cp.).

Jm. k § 202. cp. Senat (posamezni sodnik) sme tudi ukazati, da se od razprave odpravi vojaška oseba, katera je v kazenskih stvareh pod vojaško sodno oblastjo, ako je zakrivila vzlic opominu motenja razprave (§ 198. cp.).

Senat (posamezni sodnik) pa ni upravičen takih oseb radi nedostojnosti ali protivljenja kaznovati (§ 199. cp.).

§ 203. V tem naslovu senatovemu predsedniku in senatu dane oblasti ima tudi posamezni sodnik, pred katerim se opravlja ustna razprava, in pa zaprošeni ali odrejeni sodnik pri razpravah in ob vzprejemanju dokazov pred njima in tudi ob opravljanju uradnih dejanj zunaj ustne razprave.

Četrti naslov.

Poravnava (nagodba).

§ 204. Sodišče sme[1] pri ustni razpravi v vsakem stanu stvari[2] po predlogu ali uradoma poskusiti, storiti z lepa konec pravnemu sporu ali doseči poravnavo o posameznih spornih točkah. Ako se sklene poravnava, je vzprejeti njeno vsebino po predlogu v zapisnih o razpravi.[3]

---

§ 204. 1. Določitev mej po zemljemerskem uradniku, pogojena v nagodbi, se sme opraviti s silo; dogovor pogojen o pravdnih troških velja potem tudi o troških siloma obavljene določitve mej. 10. febr. 1885, š. 1498, Zb. 10428.

2. Nagodba se lahko sklene s pridržkom sodne odločbe o dolžnosti troškovnega povračila; odločilo je storiti s sodbo. 11. maja 1898, š. 6729, Zb. 178.

Da se poskusi poravnati spor ali da se zapiše poravnava, se smejo stranke, ako privole v to, napotiti pred odrejenega ali zaprošenega sodnika. V koliko se sme zastran predlogov o poravnavi ali zastran že začetega pogajanja o poravnavi odložiti povzetje ali nadaljevanje razprave, to je presojati po določilih §§ 128. in 134.

[1] Glej §§ 3. in 14., u. 9. dec. 1897, dz. 283, v dodatku.

[2] Jm. k § 204. cp. 1. Izvršilnost sodne nagodbe (poravnave) ni zavisna od tega, da se je nagodba sklenila pri sodečem sodišču. Vsaka nagodba, sklenjena med sodnim postopanjem po sodniškem uradniku (senat, posamezni sodnik, odrejeni, zaprošeni sodnik) in poverjena z vpisom v zapisnik, je imeti za sodno nagodbo.

2. Sodne nagodbe ni moči sklepati samo v postopanju na prvi stopinji, temuč tudi v ustni prizivni razpravi na prizivnem sodišču.

3. Razpravni zapisnik, ki obsega nagodbo, je priložiti, ako v posameznem primeru ni treba nadaljnih odredeb, procesnim spisom kakor vsak drugi razpravni zapisnik, ne da bi se storil kak poseben sklep (§ 128. or.).

Ako so stranke zahtevale izdatke nagodeb, je njih izgotovitev ukazati sodni pisarnici s kratkim napotilom na zapisniku (izdatek za *A* in *B*); po rešitvi tega napotila je zapisnik priklopiti, tudi brez sklepanja, stvarnim spisom.

[3] 208, š. 1, 212, 431, 451, š. 1, 493. — Čl. XXI. — 31, š. 2, 47, od. 1. — *F.* 37 (29), 38 (30). — §§ 1., š. 5, in 4, š. 1 ir. § 308. ir.

§ 205. V sodni poravnavi se sme priznanje pravnega razmerja ali prevzetje dolžnosti, kaj opraviti, dopustiti ali opustiti, navezati na dogovorjeno prisego.[1] Prisegati se sme samo na sporna dejanstva.

§ 205. 1. Besedilo dogovorjene prisege je vzprejeti v zapisnik; razpravljajoči sodnik, ki to opusti, zakrivi najmanj nevednost, kaznjtvo po disciplinarnem oblastvu. Disc. sen. 6. okt. 1904, š. 8685, GZ. 1905/25.

V poravnavi se mora določiti narok, pri katerem je priseči, ali vsaj rok, v katerem mora stranka, ki je dolžna priseči, prositi, da naj se določi ta narok. Prisega se pred sodniškim uradnikom, kateremu naloži zaprisežbo predstojnik v poravnavi imenovanega sodišča.[2]

[1] Oblika prisege pri čl. XL. — Varuhom in skrbnikom treba odobrenja po varstvenem oblastvu. §§ 233., 282. odz.

[2] Jm. k § 205. cp. 1. V sodni nagodbi dogovorjena prisega se sme priseči takoj ob naroku, na katerem se je nagodba sklenila. Posebnega predloga za odreditev prisežnega naroka treba samo tedaj, kadar so stranke dogovorile rok, v katerem ima stranka, kateri je priseči, zaprositi, da naj se določi ta narok.

Kadar se nagodbe sklenejo pred odrejenimi ali zaprošenimi sodniki se sme priseganje brez odloga zgoditi pred temi sodniki.

2. Ni dopuščati nagodeb, v katerih stranke priznanje pravnega razmerja ali prevzetje dolžnosti, da se kaj stori, dopusti ali opusti, navežejo na dokazovanje po listinah, svedokih ali izvedencih, o katerega vspehu bi imelo sodišče odločiti.

§ 206. Strankam je na zahtevanje in na njih stroške izročiti[1] izdatke zapisnika o poravnavi ali razpravnega zapisnika, ki obsega poravnavo. Prav tako je, ako se je storila prisega, dogovorjena s poravnavo, stranki, katera prosi za to, izročiti prepis zapisnika, narejenega o prisegi.

[1] Po sodni pisarnici §§ 216., 323. or. (pri 219).

Peti naslov.

Zapisniki.

Zapisniki o razpravah.

§ 207. O vsaki ustni razpravi pred sodiščem je narediti zapisnik (zapisnik o razpravi, razpravni

zapisnik).[1] On mora mimo zapiskov in podatkov, ukazanih posamič z zakonom, obsegati:

1. označilo sodišča po imenu, imena sodnikov, zapisnikarja, in ako se je privzel tolmač,[2] ime tega; povedbo časa in kraja razprave, in ako se razpravlja pred razsojajočim sodiščem, povedbo, ali se je razprava opravljala javno ali pa je bila izključena javnost;[3]

2. imena stranek in njih zastopnikov in pa kratko označilo spornega predmeta;

3. označilo oseb po imenu, ki so došle k razpravi ko stranke ali ko njih zastopniki[4] ali pooblaščenci.[5]

[1] Izven razprave: 216, 250, 254, 265, 343, itd. — [2] O privzetju tolmača § 123. or.

[3] Jm. k § 207. cp. Doba razprave (§ 207., š. 1. cp.) je v zapisniku navesti po dnevu in uri začetka razprave. Po kakovosti posameznega primera je presoditi, ako je tudi ura razpravnega konca bistvena in ako je zato navesti v zapisniku.

[4] 4 cp. — [5] 26 i sl.

§ 208. Z vzprejemom v razpravni zapisnik je ugotoviti:

1. izjave stranek, obsegajoče omejitev ali premembo[1] tožbenega zahtevka, izrečno priznavo dolga ali dela njegovega, ali odpovedbe napovedani zahtevi ali njenemu delu ali pa pravnemu pomočku,[2] in pa izjave o predlogu, da naj se zasliši stranka pod prisego;[3]

---

§ **208.** 1. Sprejem posebnih spisov, ki vsebujejo razun izjav in predlogov omenjenih v § 208., š. 1 in 2 cp., tudi dejanske navedbe, ponudbo dokazov ali pravna izvajanja, utemeljuje ničnostni razlog § 477., š. 8 cp., ravnotako kakor samo pozvanje takih posebnih spisov v razpravnem zapisniku. 28. maja 1902, š. 351, uzb. 564.

2. med razpravo po strankah stavljene predloge, katerim sodišče ni ugodilo ali katerih niso umaknile stranke do konca razprave, v kolikor se tičejo oni glavne stvari ali so odločilni za tek ali razsojo pravde;[4]

3. pri razpravi izrečena in oznanjena sodna odločila[5] in pa take ukaze in odredbe predsednikove, zoper katere so dopustni pravni pomočki.[6]

Pod št. 1. in 2. omenjene izjave in predlogi se smejo[7] pridejati zapisniku tudi v posebnih spisih ko priloge. V tem primeru jih ni ugotavljati v razpravnem zapisniku.

Isto velja glede razglašenih[8] sodnih odločil, ako se ta ob enem z razglasitvijo pridenejo zapisniku v pismeni besedi.

[1] 235. — [2] Glej jm. pri § 472. — [3] 30, od. 2., 204, od. 1., 216, 445, 451, š. 1, 493, 513.

[4] Jm. k § 208. cp. Po § 208., š. 2 cp., niso v razpravni zapisnik sprejeti samo predlogi, ki se tičejo glavne stvari, temuč tudi taki predlogi, ki ne segajo v stvar samo, ki so pa odločilni za tek ali pa odločbo procesa. Predlogi, ki se tičejo glavne stvari, se morajo pod uveti, navedenimi v § 208., š. 2 pozv. (da se jim ni ugodilo ali ki se niso umaknili) ugotoviti brez izjeme, ker so vedno važni za razsojo procesa. Vzprejem tistih predlogov v zapisnik, ki se sicer ne tičejo glavne stvari, ki so pa vendar odločilni za tek ali razsojo pravde, je pa potreben, da je iz razpravnega zapisnika možna presoja, če se je razprava vršila v redu, ako je v tem oziru kaka pritožba.

[5] 277; 414. — [6] Dalje 376, 377, od. 3., 451, š. 2. — [7] 265, 440. — [8] 426.

§ 209. V vsak zapisnik[1] o ustni razpravi je mimo podatkov, iz katerih se da spoznati tek razprave sploh, vzprejeti v kratkem posnetku razloženo vsebino tega, kar se je navelo od obeh strani glede stanja stvari.

Dalje je označiti[2] v zapisniku dokazila, ki jih ponujajo stranke za navedbe, ki so ostale sporne.[3]

Sodišče[4] sme ukazati po predlogu ali uradoma, da je posamezne dele dejanskih navedeb ali ponudeb dokazov vzprejeti obširneje v zapisnik.

Kadar se ne more razprava dokončati v enem dnevu, tedaj je to, kar se je navelo med razpravo pri vsakem posameznem naroku, vzeti posebej v zapisnik.[5]

[1] Izjema 451. — [2] Prim. olajšave. 444, 445, 493, od. 2. — [3] 266. — [4] 214, od. 2.

[5] Jm. k § 209. cp. Nikake zakonite zapreke ni, da pri prostih krajših razpravah sestavlja posnetek strankinih navedeb o stanju stvari sodniški uradnik, ki je bil zapisnikar in je za tako delo usposobljen.

§ 210. Pri razložbi vsebine dejanskih navedeb in ponudeb dokazov se je, v kolikor je moči, sklicevati na pripravljalne pravdne spise,[1] na spise pripravljalnega postopanja[2] in pa na to, kako je stanje stvari razloženo v odpravku (izdatku) dokaznega sklepa;[3] v kolikor so pripravljalni pravdni spisi ali spisi pripravljalnega postopanja pri sodišču, zadostuje, vzeti v zapisnik vse odločilne razlike ustnih navedeb.[4]

Vzprejemati v zapisnik posamezne govore stranek ni dopustno. Sestavki za razpravne zapisnike se ne smejo sprejemati.[5]

Ako se stranke branijo sodelovati[6] pri narejanju zapisnika, ne ovira to, dogotoviti listino.

[1] 226, 243, 258. — [2] 256. — [3] 277, od. 3., 444, 445, 493, od. 2.

§ 210. 1. Glej. r. pri § 208.

[4] Jm. k § 210. cp. Na predlog sme sporno sodišče analogno uporabljajoč predpise § 280. cp. dovoliti, da se stenografično zabeleži vsa ustna razprava. Prepis stenografične zabeležbe v navadno pisavo pa ne nadomešča razpravnega zapisnika, čeprav bi se predsedniku (posameznemu sodniku) prepodal v roku, navedenem v § 280. cp.

[5] 51, od. 2., 477, š. 8. — [6] 213, od. 2.

§ 211. Zapisovanje, kakor je predpisano v § 209., se sme opraviti tudi tako, da predsednik ali razpravo vodeči posamezni sodnik nemudoma po dokončani razpravi s strankami vpričo njih (§ 210., odstavek 3.) razloži v preglednem posnetku stanje stvari, ki se pokaže iz njih navedeb, in da se vzprejme ta razložba v zapisnik kolikor moči z ozirom na vsebino pravdnih spisov.

Ako bi se po obsegu razpravne tvarine ali po drugih okolnostih pokazalo potrebno ali primerno, da se dotično posvedoči v zapisniku že poprej, se sme opraviti tako zapisovanje tudi že med ustno razpravo tako, da se posname in vzprejme v zapisnik vsebina posameznih oddelkov razprave (§§ 188., 189.).[1]

[1] Jm. k § 211. cp. Ako se ima protokolovanje izvršiti temeljem predsednikovega posnetka (resume), tedaj ima predsednik pred početkom posnetka izreči, da je razprava končana (§ 193. cp.), kadar se zapisnik sestavi koncem razprave in kadar se je pri ti razpravi končal (dovršil) pretres pravne stvari. Sicer pa je, kadar se protokolovanje opravi koncem razprave, samo izreči, da je strankino razpravljanje za ta narok končano, predno predsednik prične z navedbami o stanju stvari, ali pa je, kadar se protokoluje med narokom (§ 211., od. 2. cp.) razpravo samo pretrgati v svrho protokolovanja.

§ 212. Dogotovljeni zapisnik je predložiti strankam [1] v pregled ali ga jim je prečitati in one ga morajo podpisati. Strankam je dopuščeno,

ko so pregledale zapisnik ali se jim je ta prečital, opozoriti na tiste stvari, v katerih se vsebina razprave, kakor je razložena v zapisniku, ne sklada z dejanskim tekom razprave.[2] Kadar bi se zdelo sodišču potrebno, popraviti vsebino zapisnika, je opraviti to z dodatkom k zapisniku. Ako bi se pa sodišče ne oziralo na izjave stranek, se smejo te upreti zoper dotične podatke razpravnega zapisnika.

Kadar se katera stranka upre iz tega ali drugega vzroka zoper posamezne podatke zapisnika, tedaj je opomniti v dodatku k zapisniku, da so se in kakšni vgovori zglasili[3] zoper zapisovanje.

Pri zastopanju po odvetniku sme ukazati[4] sodišče, da je prigovor (upor) ugotoviti s kratkim zapiskom, kateri se poda sodišču in pridene zapisniku kakor priloga.

[1] 5, 39, 343, 367.

[2] Jm. k § 212. cp. 1. Protokolovanja pisana tekom ustne razprave, se vrše v navzočnosti vseh senatnih članov in v javni seji.

Ako se razpravni zapisnik sestavi šele po sklepu razprave (§ 193. cp.) ali ob sklepu naroka po začasnem končanju strankine razprave, je navzočnost vseh senatnih članov in pa javnost potrebna le za resume predsednika (§ 211., od, 1. cp.) in za izjave stranek, mereče na popravek zapisnikove vsebine (§ 212., od. 1. cp.).

2. V slučaju, da se sodba razglasi ob tistem naroku, o katerem se je sklenila ustna razprava, se mora protokolovanje strankinih navedeb, tikajočih se stvarnega položaja, izvršiti še pred razglasitvijo sodbe. Če se pa sodba ne razglasi takoj, je pa doba senatovega sklepanja o sodbi brez pomena za dobo ob kateri se sklene protokolovanje.

Kadar je sodba razglasiti pri tistem naroku, pri katerem se sklene ustna razprava, tedaj je strankam predložiti zapisnik v podpis pred razglasitvijo sodbe.

3. Stranke se ne morejo upreti proti vsem delom zapisnika, temuč samo proti navedbam zapisnika o razpravni vsebini. Upora ni zapisati v zapisnik, ako sodišče ustnemu uporu ugodi in zapisnikovo vsebino popravi v zmislu upora.

Vgovori, ki jih stranke podajo proti protokolovanju, navesti so v zapisniku samo tedaj, kedar sodišče ni ugodilo uporu stranek, opirajočem se na te vgovore. Pri naštevanju teh vgovorov ni zapisavati nebistvenih in neznatnih navedeb, na katere se ob presoji upora nedvomno ni moči ozirati.

[3] 498, od. 2. — [4] 265, 440, od. 5., 444, od. 2., 444, od. 2.

§ 213. Ako se stranka sploh ne zna podpisati ali se zna podpisati samo z ročnim znamenjem, pristavi pod zapisnik njeno ime zapisnikar.

Ako odide stranka, preden se sestavi zapisnik, ali ako noče zapisnika podpisati, je to ravnanje in pa vzroke, ki jih navaja stranka, omeniti v dodatku k zapisniku.[1]

Zapisnik morajo podpisati predsednik ali razpravo vodeči posamezni sodnik, zapisnikar in pa tolmač, ako bi bil ta privzet k razpravi. Če je predsednik zadržan,[2] podpisuje zapisnik namesto njega najstarejši senatov član.

[1] 210, od. 3.

[2] Jm. k § 213. cp. Ako se protokolovanje ne sklene neposredno pri naroku in ako je predsednik ob sklepanju zapredčen zapisnik podpisati, ima mesto njega najstarejši član senata na zapisnik pristaviti svoj podpis (§ 213., od. 3. cp.).

§ 214. Zoper sklepe in odredbe razpravo vodečih posameznih sodnikov[1] glede zapisovanja ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.[2]

Ako se vgovarja v postopanju pred zbornimi sodišči zoper dotične sklepe in odredbe predsednikove, odločuje o tem senat. To odločilo izpodbijati posebe s pravnimi pomočki ni dopuščeno.

[1] 216, od. 2. — [2] 515.

§ 215. V kolikor ni izrečenega prigovora (upora)[1] kake stranke, daje po zmislu zgoranjih predpisov narejeni zapisnik o teku in vsebini razprave popoln dokaz.[2]

Da se je zadostilo obličnostim, predpisanim za ustno razpravo, je moči dokazati le z zapisnikom.

Prememba v osebi sodnika ne krati dokazne moči zapisnikovemu posvedočenju.

[1] 212, od. 2., 343, od. 3., 498, od. 2. — [2] 217, od. 2., 292, od. 2.

Izven razprave sestavljeni zapisniki.

§ 216. Zapisniki, kateri se narejajo izven razprave, morajo mimo podatkov, omenjenih v § 207., in mimo tega, kar je ugotoviti po § 208., obsegati kratko razložbo uradnega dejanja in posnetek vsebine tega, kar navajajo dejanskega sporne stranke ali druge k razpravi privzete osebe.

Določila §§ 209. do 215. veljajo tudi o teh zapisnikih.[1]

[1] *F.* 39 (31).

---

§ 215. 1. Prizivnemu sodišču ponuden dokaz po zaslišanju stranek, o teku in vsebini razprave na prvi stopinji, ni dopusten. 4. jun. 1901, š. 14378, Przeg. 1901/108.

Vsebina zapisnika.

§ 217. Na vsebino razpravnega zapisnika in njegovih prilog, potem na vsebino med pravnim sporom po odrejenem ali zaprošenem sodniku narejenih in razsojajočemu sodišču predloženih zapisnikov in njih prilog se je ozirati uradoma.[1]

Kadar niso bile stranke navzočne pri uradnem dejanju, katero je opravil odrejeni ali zaprošeni sodnik, tedaj jim je, v kolikor se ne uporabljajo določila § 193., odstavka 3., dati pred razsodbo priložnost, da se izjavijo v ustni razpravi o posledkih dotičnega uradnega dejanja in o podatkih doposlanih spisov.

[1] Glej jm. k § 272.

Šesti naslov.

Spisi.

§ 218. Vsaka stranka se sme, da utemelji svoje predloge, ozirati tudi na spise, ki se ji vroče po povodu nasprotnikovem.[1] Ako so se izgubili ti spisi in ni tudi pri sodišču nobenega njih izvoda, sme zahtevati, da naj ji dovoli nasprotnik, da vzame na svoje stroške prepise od dotičnih spisov, ki so v njegovih rokah.[2]

[1] 75, 77, 81.

[2] Jm. k § 218. cp. Ako se stranka krati, da bi protivniku (nasprotniku) dovolila prepis pri njej nahajajočega se izvoda od spisa, za kateri je bila dala povod, da se je dostavil protivniku, ji je na slednjega predlog ukazati s sodnim sklepom, naj dovoli, da se v primernem roku izvensodno napravi prepis dotičnega spisa ali naj ga vloži tekom iste dobe v svrho prepisa pri sodišču. Sklep je izvršljiv po § 1., š. 1

Če bi stranka ne imela nikakega spisnega izvoda več, tedaj je kakor slučaj kaže, ako treba, dobiti nadomestek s zaslišanjem svedokov ali stranek.

§ 219. Stranke smejo vse spise, ki se tičejo njih pravne stvari in so pri sodišču (pravdni spisi), pregledovati ter zahtevati, da naj se jim dajejo[1] na njih stroške dotični prepisi in izpiski, izvzemši načrte sodeb in sklepov, zapisnike o posvetovanju in glasovanju sodišča in take spise, ki obsegajo disciplinarne odredbe. Da pripravijo stranke svoje govore, jim je zlasti tudi dovoliti pregled[2] zapisnikov in spisov pripravljalnega postopanja.[3]

S privolitvijo obeh stranek smejo pregledati tudi druge osebe pravdne spise in vzeti prepise od njih. Ako ni takega privolila, sme predstojnik sodišča dovoliti komu drugemu, da pregleda spise in vzame prepise, v kolikor izkaže verojetno, da ima na tem pravno korist.[4]

Spisi,[5] katere izroči stranka sodišču, se morajo ti stranki na zahtevanje vrniti, ako neha namen hrambe.[6]

[1] Po sodni pisarnici, glej § 56., od. 3. su. pri 74.

[2] § 288. or. V kolikor ni določeno za posamezne vrste sodnih opravil in za določene vrste sodnih spisov nič drugega, smejo stranke vse spise, ki se tikajo njih pravne stvari, pregledati pri sodišču in vzeti na svoje stroške njih prepise in izpiske iz njih. — V koliko smejo pregledati sodne spise in zahtevati napravo prepisov druge osebe, to je razvidno iz nastopnih zakonitih določil: § 219. cp.; § 73. ir.; § 82. kp.; § 7. ozz. in §§ 31. do 41., v uk. 12. jan. 1872. l. (dz. 5); čl. 12. v trg. zakonu, § 18. v uv. z. k trg. zakoniku in § 28. v min. u. 9. marca 1863. l. (dz. 27); § 7. v z. 9. aprila 1873. l. (dz. 70), in §§ 14. in 15. v min. u. 14. maja 1873. l. (dz. 71). — V tistih sodnih rečeh, katerih se ne tičejo ti predpisi, smejo druge osebe pregledati

sodne spise in vzeti njih prepise, ako ali privole v to vse stranke ali dovoli sodni predstojnik pregled in napravo prepisov z ozirom na izkazano pravno korist. — Spise je pregledati pod nadzorom pisarniškega uradnika. Dati zasebnikom spise v njih stanovanje, ni dopuščeno. Nasproti se smejo spisi, ki se kolikor se previdi, ne bodo v bližnjem času potrebovali pri sodišču poslati v ozira vrednih primerih na zahtevanje drugemu sodišču, da more stranka pregledati spise v sodni pisarnici tega sodišča. Dovolilo daje predstojnik sodišča; spisi se pošiljajo in vračajo na stroške stranke. — Sodniškim uradnikom sodišča pristoja pregled vseh spisov za rabo pri njih opravilih neomejeno. Drugi uradniki si morajo, ne krateč določila § 97. v pristojbinskem zakonu in izvršitvenih predpisov k zakonu o neposrednih osebnih davkih, izprositi dovolilo za pregled spisov pri sodnem predstojniku. — Sprednja določila veljajo kakor za spise še tekočih stvari, tako tudi za spise, donesene v registraturo, in za sodno položene listine. — Glede pravice, zahtevati izdatbo depozitnih (hranilnih) izpiskov, se ne izpreminjajo veljajoči predpisi.

[3] 256.

[4] § 323. or. Po strankah zahtevane izdatke, izpiske in prepise iz sodnih spisov mora dajati sodna pisarnica (§ 56. su.). Drugim osebam, ki verojetno izkažejo pravno korist, se smejo dajati brez privolitve stranek izdatki, izpiski in prepisi samo s sodniškim dovolilom. To dovolilo mora izprositi sodna pisarnica (pisarniški oddelek) na podstavi zahtevka, obrnjenega na njo; dovolilo pristoji sodniku, kateremu je stvar odkazana (predsedniku senatovemu), v kolikor pa se tiče ne več tekočih pravnih stvari, predstojniku sodišča ali sodniškemu uradniku, ki ga ta odredi v to. — Sodniško dovolilo mora na spisu čegar izdatek, izpisek ali prepis se želi, zaznamovati sodnik s pristavkom dneva in podpisa (n. pr. „Izdatek ali prepis za A. dovoljen. 12/10 98“). — Zahtevek podelitve izdatkov, izpiskov ali prepisov se sme staviti v sodni pisarnici ustno (§ 322., od. 2.).

[5] Jm. k § 219. cp. Svedočba o imovinskih razmerah stranke, kateri se je podelila pravica ubogih, je privzeti k spisom in ni več vrniti stranki (§ 4. min. u. 23. maja 1897, dz. 130).

[6] § 287. or. Listine in druge spise, ki so se predložili v državljanskih pravnih stvareh pri ustni razpravi in so se vzeli pri odločbi v poštev in od katerih ni pri spisih nobenega poverjenega prepisa, je udeležencem, dokler ne postane odločba pravnomočna, ne krate predpisa § 316. cp., izročiti samo na posebno zahtevanje. Zahtevanje se sme staviti ustno; njegova posvedočba se sme opraviti v zvezi s prejemnim potrdilom v spisih samih (n. pr. Na svoje zahtevanje dobil izročeno prilogo *A* v prvopisu — podpis stranke). — Kadar se morajo spisi vsled vložbe pravnega pomočka poslati nadrejenemu sodišču, tedaj jim je priložiti listine in druge spise, ki so se vzeli v poštev pri odločbi (narise, načrte itd.) in so še shranjeni pri sodišču. Med tem izročene (stranki vrnene) take listine in spise, od katerih ni pri spisih nobenega poverjenega prepisa, je izterjati od dotičnika na kratko. — Poslatev spisov stopinji pravnih pomočkov se ne sme zakasniti s čakanjem, da dojdejo terjane listine in spisi; te je mariveč, precej ko jih donese dotičnik, poslati stopinji pravnih pomočkov dodatno. Kadar nima izterjava uspeha, tedaj je naznaniti to na kratko pismeno stopinji pravnih pomočkov, ko preteče osem dni po poslatvi spisov. — Določila drugega odstavka se uporabljajo primerno na ogledne in pojasnilne stvari. — Katere k spisom vzete spise je po rešitvi pravne stvari izročiti strankam in katere je pridržati pri sodišču to določi v posameznem primeru sodnik po meri za to veljajočih zakonitih predpisov.

§ 88. or., glej pri § 74.

Sedmi naslov.

Kazni.

§ 220. Kazen zavoljo nereda[1] ne sme presegati zneska petdesetih goldinarjev, ali ako se prisodi odvetniku, ne zneska sto goldinarjev,

§ 220. 1. Proti odklonu predloga, naj se izreče kazen zavoljo nereda, ni rekurza. 6. aprila 1899, š. 5283, Prč. 1899/335.

kazen zavoljo nagajivosti[2] pa ne zneska tristo goldinarjev.

Denarne[3] kazni, prisojene komu po določilih tega zakona, se stekajo v zaklad ubogih tistega kraja, v katerem ima on domovališče; ako bi pa ne imel domovališča v ozemlju veljavnosti tega zakona ali ako bi domovališče ne bilo znano, v zaklad ubogih tistega kraja, v katerem ima sedež sodišče, ki je prisodilo kazen.

Ako bi bila kaznovana oseba nezmožna plačati, je premeniti denarno kazen v zapor. Trajanje zapora določa sodišče; vendar ne sme zapor presegati deset dni.[4]

Kazenske odredbe je izvrševati vselej uradoma.[5]

[1] 86, 179, od. 2., 199, 200, od. 1., 333, 354. Glej § 85. su. pri 197. — V izvršbah §§ 115., 118. ir. — [2] 69, od. 1., 313, 326, od. 3., 354, od. 1., 512, 528. V izvršbah §§ 168., 394. ir. — [3] Izterjavanje §§ 104. sl. or., čl. XIII. ir. — [4] 199, od. 2., 408. — [5] 522, 524., od. 1.

Osmi naslov.

Nedeljski počitek in sodni prazniki.

§ 221. Ob nedeljah in na božični dan se ne smejo opravljati naroki.[1] Določevati narok na kak drugi praznik je dopuščeno samo, ako je nevarno odlagati.

Katere dni je šteti po zmislu tega zakona[2] za praznike, to se določi z ukazom.[3]

[1] 126. — § 30. ir. — [2] 100, 104, od. 2., 126. — [3] § 44. or. Za praznike veljajo: 1. in 6. dan januarja, svečnica, praznik Kristusovega vnebohoda, velikonočni in binkoštni ponedeljek, praznik sv. Rešnjega telesa,

praznik sv. Petra in Pavla, praznik vnebovzetja Marije device (velika gospojnica, velika maša), praznik rojstva Marije device (mala gospojnica, mala maša), god vseh svetnikov in praznik spočetja Marije device po rimsko-katoliškem koledarju, 26. dan decembra, god deželnega patrona in mimo tega za vsako sodišče tisti verski prazniki, ob katerih počiva po stari navadi opravilni promet v sodnem kraju. Zadnjo skupino praznikov ustanavlja in daje na znanje za posamezne dele svojega okoliša predsednik višega deželnega sodišča. — Ob praznikih se smejo tudi v stvareh nesporne sodne oblasti in v konkurznem postopanju opravljati naroki samo, kadar je nevarno odlagati. — Izvzemši nedelje in božični dan, se smejo sicer vse dni, ki niso po odstavku 1. prazniki, veljavno opravljati sodna dejanja vsake vrste in zlasti ustne razprave ter pravnomočno povabljati pred sodišče k takim razpravam ali zaslišbam stranke, priče ali izvedenci. Vendar je ob določbi narokov in pri drugih povabilih pred sodiščem, če je znana sodniku izpovedba udeležencev, skrbno paziti na to, da se nihče ne bo silil, priti pred sodišče v dan velikih verskih praznikov svoje vere. — Viših deželnih sodišč predsedniki morajo v ta namen na podstavi pregledov, katere jim dá pravosodno ministrstvo, izročiti sodiščem spisek najvažnejših praznikov v njih okoliših najbolj navadnih verskih izpovedeb. — Določila kazenskega pravdnega zakona o nadaljevanju glavne razprave v nedeljo ali praznik (§ 273.) se ne izpreminjajo s sprednjimi in pa s predpisi § 43.

§ 222. Sodni prazniki[1] trajajo šest tednov. Njih pričetek se ustanovi za posamezne kraljevine in dežele z ukazom.[2]

[1] 225. — [2] § 47. or. Sodni prazniki (§ 222. cp.) začnejo pri vseh sodiščih 15. dne julija in trajajo do vštetega 25. dne avgusta. — Predsedništvena opravila se ne pretrgajo po sodnih praznikih. — Opravilne ure ostanejo med sodnimi prazniki iste; čas, kar ga ostane, ko se obdelajo prazniške stvari, morajo sodne osebe, ki ostanejo pri sodišču zastran prazniških stvari, uporabiti za pospešbo nenujnih stvari. — Izjavo, da je s pravno stvarjo, ki zahteva nujne rešitve, ali s stvarjo nesporne sodne oblasti ravnati kot s prazniško stvarjo, smejo

mimo senatovega predsednika ali sodnega predstojnika oddati tudi v § 46., odstavku 1. imenovani sodniki. *a)*

§ 223. Ob sodnih praznikih se opravljajo naroki in izdajejo odločbe samo v prazniških stvareh.

Sodni prazniki nikakor ne vplivajo[1] na opominjalno postopanje[2] in pa na izvršilno (eksekucijsko) postopanje, vštevši razpravo o razdelitvi izkupila.

[1] Čl. XXXVI. — [2] Čl. XXVIII.

§ 224. Prazniške stvari so:

1. Menični spori;

2. pravde, v katerih je nadaljevanje začete stavbe[1] predmet spora;

3. spori zavoljo motenja posesti reči in pravic, ako meri tožbeni zahtevek samo na brambo in obnovitev poslednjega posestnega stanu;[2]

4. spori o odpovedi, predaji in prevzetbi v zakup ali v najem vzetih reči, stanovanj ali drugih prostorov in takih reči, ki so bile prepuščene v rabo za davščino v pridelkih (§ 1103. odz.);[3]

5. spori iz službene in mezdne pogodbe med gospodarji (službodalci) in posli ali drugimi osebami, ki so v službenem razmerju, med kmetovalci in gozdarji in njih kmetijskimi in gozdarskimi pomagači in dninarji, med rudni-

---

a) § 46. or. pri 224.

§ 224. 1. Proti odlokom predloga, naj se stvar izreče za praznično, ni pravnega pomočka. 13. sept. 1898, š. 12.760, Zb. 307; 13. avg. 1904, š. 12.352, Not. z. 1904/39.

škimi posestniki ter vsemi drugimi delodalci in pri njih delajočimi poslovodci, pomočniki, delavci ali vajenci, in pa spori iz službenega razmerja moštva na ladjah;[4]

6. spori med gostilničarji, brodniki, plavci ali vozniki z ene strani in njih gosti, popotniki ali naročniki z druge strani o dolžnostih, izvirajočih iz tega njih vzajemnega razmerja;[5]

7. vsi drugi spori o imovinskopravnih zahtevah, katerih predmet ne presega v denarjih ali denarni vrednosti zneska petdesetih goldinarjev;[6]

8. predlogi, da naj se dovole, omeje ali razveljavijo začasne odredbe.[7]

Predstojnik sodišča ali pa predsednik senata,[8] kateremu je odkazana pravna stvar, sme vrhu tega tudi druge stvari, v kolikor bi zahtevale hitro rešitev, za vsako posebe izreči za prazniške stvari. Tako odredbo ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

[1] 456. — [2] 454. — [3] 560—576. — [4] § 49., š. 6 jn. — [5] § 49., š. 7 jn. — [6] 448. — [7] § 378. ir.

[8] § 46. or. Dovolilo, da se smejo vročbe, katere je opraviti drugači kakor po pošti, opraviti ob nedeljah ali praznikih ali po noči (§ 100. cp.), sme dati pri zbornih sodiščih namesto senatovega predsednika v njegovo namestovanje poklicani sodnik (§ 32. su.), in namesto predstojnika pravdnega sodišča podpredsednik zbornega sodišča (§ 31. su.) ali morda v namestovanje predstojnika okrajnega sodišča poklicani posamezni sodnik okrajnega sodišča. Enako sme dati zadnji namesto predstojnika okrajnega sodišča dovolilo, da se smejo opraviti ob nedeljah ali praznikih ali po noči izvršilna dejanja (§ 30. ir.). — Kadar nima za opravljanje nedeljske službe določeni sodniški uradnik pravice, dovoljevati vročbe ali izvršilna dejanja ob nedeljah, tedaj se mora vsakikrat vsaj o enem v to pooblaščenem sodniškem uradniku tega sodišča vedeti, kje ga je najti.

Glej § 47. or. pri 222.

§ 225. Sodni prazniki ustavljajo tek roka;[1] še ostali del roka začne teči s koncem sodnih praznikov.

Ako pride začetek roka v sodne praznike, začne rok teči s koncem sodnih praznikov. Na začetek in iztek zasilnih rokov[2] in rokov v prazniških stvareh nima nastop sodnih praznikov nobenega vpliva.

[1] Jm. k § 225. cp. Na začetek in iztek roka določenega v sodbi v opravilo (§ 409. cp.) nimajo sodni prazniki nikakega vpliva; ravno tako se ne dotikajo sodni prazniki obdobja, določenega za dopust tožeb in drugih pravnih pomagal, kakor n. pr. desetletni rok, po katerega preteku se ne more več dvigniti tožba radi ničnosti in obnove (§ 534. cp.).

[2] 128.

Drugi del.

Postopanje pred zbornimi sodišči prve stopinje.

Prvi oddelek.

Postopanje do sodbe.

Prvi naslov.

Tožba, odgovor na tožbo, pripravljalno postopanje in sporna razprava.

Tožba.

§ 226. Tožba, ki jo je vložiti s pripravljalnim pravdnim spisom,[1] mora imeti določen zahtevek,[2] mora posamez kratko in popolnoma povedati dejanstva, na katera se opira zahteva

tožnikova v glavnih in postranskih rečeh, in prav tako posamez natančno oznameniti dokazila, katerih se misli[3] posluževati tožnik pri razpravi, da izkaže svojo dejansko trditev.

Ako je pristojnost pozvanega sodišča odvisna[4] od vrednosti spornega predmeta in ne meri tožba na denarno vsoto, je vzprejeti v tožbo tudi potrebne[5] podatke o vrednosti spornega predmeta. Kadar se tiče tožba predmeta trgovinske, pomorske ali rudarske sodne oblasti, pa se poda pri zbornem sodišču, katero ima ne samo to posebno, ampak tudi splošno sodno oblast, tedaj je pri označenju sodišča izraziti, da se predlaga razprava pravne stvari pred trgovinskim senatom ali pred senatom, določenim za izvrševanje rudarske sodne oblasti.[6]

V ostalem je uporabljati na tožbeni spis splošne predpise o pripravljalnih pravdnih spisih.[7]

[1] § 78. — [2] Jm. k § 226.: Dokazi, ki jih tožnik ponudi pri sporni razpravi niso izključeni zato, ker jih ni prijavil prej v tožbi ali v kakem pripravljalnem spisu, pač pa ta opust provzroči tožniku obsodbo v povračilo pravdnih troškov. (§§ 44., od. 2., i 48. cp.) — Glej tudi jm. k § 84. — XLII., 235, 405. — [3] 76, 78, š. 2. — [4] 49, š. 1, 50, od. 1., 51, š. 1 i 2, 53, od. 1. jn. — [5] 56—60 jn. — 88, od. 1., 104, od. 1. jn. — [6] Tudi številka sodn. oddelka § 30. or. — [7] Glede predlogov v tožbi glej dalje: §§ 64., š. 4, 65., 116., 567, od. 4., XLII. cp. — §§ 35., 37., 39., od. 3., 42., 378., sl. 387., XIII., š. 6 ir. §§ 59., 61. k z. § 46. izpodb. z.

§ 227. Več zahtev sme tožnik nasproti istemu toženca, če tudi niso zahteve v dejanski ali pravni zvezi,[1] uveljavljati v isti tožbi tedaj, kadar je pravdno sodišče pristojno in isti način postopanja dopusten za vse zahteve.[2]

[1] § 11.

[2] Jm. k § 227. cp.: 1. Pristojnost procesnega sodišča za tožbo, s katero se po § 227 cp. uveljavlja več zahtev, mora biti *stvarna* za vsako zahtevo posamez kakor tudi za vrednostno vsoto vseh zahtev. Ako posamezni zahtevki ne presegajo zneska 50 fl. in sešteti ne prestopajo vsote 500 fl., tedaj je za vse zahtevke odločilen bagatelni postopek. (Mn. najv. sod.)

2. Zveza več zahtevkov v eni tožbi je torej — ako je postopanje ednako — dopustna samo tedaj, če je procesno sodišče pristojno *za vsak posamezni od več zahtevkov*, in pa *za vse* v tožbi zvezane zahtevke *skupaj* (§ 55. jn.). Z združevanjem tožeb po § 227. cp. se pristojnost v nikakem oziru ne sme premakniti.

3. Več zahtevkov, katerih vsak posamezni ne dosega 500 fl. in ki je pristojen pod okrajno sodišče, zato ni moč, ako njih vsota presega 500 fl., v *eni* tožbi zediniti ni pri okrajnem ni pri zbornem sodišču. Pri okrajnem sodišču ne, ker le-to ni pristojno za zahtevke v skupnem znesku čez 500 fl., pri sodnem dvoru ne, ker posamezni združeni zahtevki ne spadajo pred sodni dvor.

Ako skupna vsota zahtevkov pada v območje okrajnosodne pristojnosti, tedaj je dopustna zveza v eni tožbi, tudi ako bi le posamezni od več zahtevkov bili po svojem predmetu razpravljati v bagatelnem postopanju. Bagatelno postopanje pri postopanju pred okrajnimi sodišči ni imeti za posebno vrsto postopanja.

4. Za dopustitev kumulacije je *v vseh ozirih* brez pomena, ako združeni zahtevki temelje na istih ali različnih pravnih naslovih.

5. Zahtevka na brambo in obnovitev poslednjega posestnega stanu (§ 454. cp.) ni moč zediniti v eni tožbi s zahtevkom na plačilo kakega terjatvenega zneska.

Glej tudi jm. k § 84. cp., t. 1. i 4.

---

§ 227. 1. Glej 2. pr. § 55. jn. š. 2; enako r. 3. marca 1903, š. 2857, GZ. 1904/22., r. 1. pri § 76. jn.

2. Več zahtevkov, ki ne stoje ni v dejanski ni v pravni zvezi in posamezno ne presegajo vsote 1000 K pred sodnim dvorom prve stopinje ni možno uveljavljati z eno tožbo. 3. marca 1904, š. 2857, Prs. 1905 154.

§ 228. Da se ugotovi bitje ali nebitje pravnega razmerja ali pravice, da se prizna pristnost listine ali ugotovi njena nepristnost, se sme sprožiti tožba,[1] ako ima tožnik pravno korist na tem, da se ugotovi[2] to pravno razmerje ali ta pravica ali pristnost listine precej[3] s sodno odločbo.

[1] 236 cp., 56 jn. — [2] XXXIX. cp., XI., š. 4 cp., § 111., od. 1. in 2., z. 11. jan. 1897, dz. 30 (pat. z.). — 258 ir.

---

§ 228. 1. Na nedostajanje pravnega interesa do ugotovitve ozirati se je u r a d o m a. 2. jul. 1901, š. 8034, uzb. 445; tudi na vgovor toženca v pravnopomočnem postopanju. 31. dec. 1903, š. 16146, GZ. 1904/12; — vendar pa ni treba navesti posebnih dejanstev v utemeljitev interesa do ugotovitve, ako izhaja isti že iz vsebine tožbenih navedeb: 15. jun. 1900, š. 8082, Zb. 1055; — ne zadošča pa v utemeljitev ugotovitvene tožbe toženčev namen, oporekati pravici tožnika, izražen s tem, da oporeka ugotovitveni tožbi. 4. dec. 1902, š. 14513, Gaz. 1903. Zahteva ugotovitve po § 228. cp. ni, če gre za ugotovitev kakor del tožbene zahteve. 14. febr. 1903, Prs. 1905 119.

2. Interes do ugotovitve je podan, ako more zahtevana odločba bistveno uprostiti morebitne pravne spore o povračilnih zneskih, dospevajočih kasneje v plačilo iz istega pravnega razmerja. 13. febr. 1901, š. 17210, uzb. 387; — ni pa podan v namenu, da bi se olajšal dokaz v kakem prihodnjem storitvenem procesu. 28. febr. 1904, š. 7229, GH. 1904, 49/50; tudi ako je pravni interes podan, ni ugot. tožba dopustna, ako storitvena tožba ni možna in niso podani vsi predpogoji § 228. cp. 4. nov. 1904, š. 10741, JB. 1904/51; ugot. tožbi nedostaje predpogojev § 228. cp. in zavrniti jo je, ako je bil toženec pred podanjem tožbe izjavil, da naj razsodilo v drugem prejudicijelnem že tekočem pravnem sporu tožnika proti drugemu tožencu odločuje tudi proti njemu. 19. jan. 1904, š. 18366, JB. 1904/24.

3. Ni potrebno, da bi bil toženec dal dejanski povod do zahtevane ugotovitve. 23. febr. 1899, š. 648, Zb. 526; — dalje ni potrebno, da bi obstojalo pravno razmerje, ki naj se ugotovi, med strankama ugotovitvene

[3] Jm. k § 228. cp. 1. Za dopustnost ugotovitvene tožbe ne zadostuje, da ima tožnik pravno korist na ugotovitvi še predno je moč naperiti storitveno tožbo, temuč treba je pravne koristi, da se ugotovitev poda v ti dobi, v nasprotju z morebitno pravno koristjo, da bi se podala v prihodnje.

2. Pravna korist, da se precej ugotovi kako pravno razmerje, kaka pravica itd., je stvarni pogoj tožbenega zahtevka i je dokazati kakor vsako drugo materijelno potrebo tožbenega zahtevka. Določiti je pa šele v sodbi na ustanovitveno tožbo, po izvršenem procesu, ne pa že pri začetku postopanja, ali ima tožnik tako pravno korist. — Glej pa XXXVIII. cp.

---

pravde (tožba volilojemnikov na ugotovitev zapuščinske terjatve) 22. maja 1902, š. 5678, Zb. 1007 (30. jul. 1901, š. 10712, GH. 1902: 50; 9. maja 1900, š. 4774, GH. 1902/45).

4. Ako je mogoče naperiti tožbo na dajatev (tožbo na spolnitev pogodbe, opustitev), tedaj ugotovitvena tožba ni dopustna. 4. dec. 1902, š. 14513, Gaz. 1903/1; 2. jul. 1901, š. 8034, uzb. 445, 2. okt. 1900, š. 12563, Zb. 1139; — zatorej se ne more v eni tožbi združiti zahtevek na ugotovitev pravnega razmerja s zahtevkom na spolnitev tega, kar pristoja iz rečenega razmerja. 21. nov. 1901, š. 9206; uzb. 493; 2. nov. 1904, š. 13375, Prs. 1906/177; dejstvo, da je možno spolnitveno tožbo podati radi izgotovljenih dajatev (dobav) pa ne izključuje ugotovitvene tožbe radi prihodnjih dajatev, iz iste pogodbe. 15. jun. 1900, š. 3002, Zb. 1055. — Ni dopustna tožba na ugotovitev pravo utemeljočega dejstva (sklep kupne pogodbe z določno vsebino). 2. jul. 1901, š. 8034, uzb. 445. Istotako ne, ako še ni nastopilo dejstvo, potrebno za utemeljitev pravnega razmerja. 30. dec. 1898, š. 17077, Zb. 438. — Niti na ugotovitev pravnega razmerja, ki ob podanju tožbe še ne obstoja. 3. maja 1899, š. 4839, Zb. 602; — pač pa je tožba dopustna na ugotovitev krivde in z njo utemeljene dolžnosti do povračila škode pred nastopom resnične škode. 13. dec. 1898, š. 15673, Gaz. 1899 5. Pristavek k ugotovitv. zahtevku: „toženec je torej dolžan priznati veljavnost imenovane pogodbe" — ne spreminja tožbe v storitveno; odločilna je vsebina zahtevka, ne pa njega besedilo. 14. marca 1905, š. 3130, Prs. 1905/236.

5. Gl. r. 4 pri § 42. jn.

§ 229. Že v tožbi[1] se sme predlagati:

1. da naj se toženca, ko se povabi k prvemu naroku[2] ali k ustni sporni razpravi,[3] naroči,[4] da mora prinesti s sabo k razpravi neke natančno določene listine, pojasnilne stvari in ogledne predmete, ki jih ima on in kateri se zdé tožniku potrebni za dokazovanje;

2. da naj se potrebno ukrene, da se za dokazovanje previdoma potrebne, pri javnem oblastvu ali beležniku (notarju) hranjene listine, pojasnilne stvari in ogledni predmeti, katere je enako natančno označiti, priskrbe o pravem času za prvi narok ali za ustno sporno razpravo;[5]

3. da naj se priče, ki so imenovane v tožbi, da dokažejo resničnost dejanskih trditev, povabijo k prvemu naroku ali k ustni sporni razpravi.

Pod š. 2 omenjenemu predlogu je ugoditi samo tedaj, kadar si ne more stranka po veljajočih zakonitih predpisih priskrbeti brez sodne pripomoči dotičnih listin, pojasnilnih stvari ali oglednih predmetov, ali kadar se oblastvo ali pa beležnik neopravičeno brani, izročiti jih.[6]

Glede dokazil, ki se tičejo drugih prašanj, kakor prašanj, pridržanih prvemu naroku,[7] se ne sme nič odrediti, kadar se določi ta narok.

[1] 243, od. 3., 258, od. 1. — [2] 230, 239. — [3] 244. — [4] 183, š. 2. 257. — [5] 301. *F.* 32 (24).

[6] Jm. k § 229. cp. Predsednik ima odrediti, kar je potrebno, da se priskrbe pri javnem oblastvu ali beležniku hranjene listine, ogledni predmeti itd. (§§ 183, š. 2 in 257, od. 2. cp. — Dvomi, ki nastanejo o tem, je-li so dani pogoji taki odredbi (§ 229., od. 2. cp.), so pojasniti s zaslišanjem stranke (§ 86. or.).

[7] Glede ustne sporne razprave 257.

§ 230. Na podstavi tožbe mora predsednik senata, kateremu je odkazana pravna stvar, določiti narok za ustno razpravo.[1]

Kadar pa on meni, da je tožba nedopustna[2] zavoljo nepristojnosti sodišča ali zavoljo nedostatka pravdne zmožnosti ali potrebnega zakonitega zastopanja s strani tožnika ali toženca, tedaj se mora obrniti na senat, da odloči o tem, ali je določiti narok ali izdati[2] ukaz po zmislu § 6., ali pa vrniti[3] tožbo kot neprimerno, da se določi narok o nji.[4]

[1] *F.* 41 (33), 42 (34), 44 (36). — [2] 41, od. 2., 42, 43, 60 jn.

[3] 118 or. Zastran nedostatka pravdne zmožnosti, zakonitega zastopanja ali potrebovanega posebnega pooblastila za pravdo se v državljanskih pravnih sporih, ako se da ta nedostatek odpraviti, ne sme odložiti določba ustne razprave o tožbi (ukazilo prvega naroka). Rok za odpravo nedostatka in za izpolnitev zastran tega danih nalogov in pa dan prve ustne razprave je določiti kolikor moči tako, da bo do prvega naroka že gotovo, se-li dá odpraviti nedostatek ali ne, ali da bo moči odločiti o tem vsaj pri prvem naroku. Samo kadar je očitno z odlogom zvezana za stranko, nezmožno za pravdo, nevarnost, sme biti prvi narok pred pretekom roka, in se pri posebni nujnosti dati celo nalog za odgovor na tožbo še med tem rokom. — Zavoljo že začetega spora ali pravnomočnosti se ne sme tožba, dasi so po spisih brezdvomno ugotovljena za to odločilna dejanstva, vrniti brez določbe naroka. — [3] 514.

[4] Jm. k § 230. cp. 1. Tožbe, ki so se vložile pri kakem okrožnem ali deželnem sodišču kakor trgovinskem sodišču (trgovinskem- in pomorskem sodišču, rudarskem sodišču), ki pa po odločilu trgovinskega ali rudarskega senata, zahtevanem v zmislu § 230., od. 2. cp., spadajo k splošnemu sodstvu istega sodnega dvora, so vrniti kakor neprimerne, da bi se določil narok o njih. (§§ 43., 46. jn.) Tožbe ni neposredno odstopiti civilnemu senatu sodnega dvora.

Isto velja o tožbah, ki se tičejo predmeta za trgovinsko,- pomorsko ali rudarsko sodišče, ki so se pa brez drugega označenja prepodale pri okrožnem ali deželnem sodišču.

Tožbe, ki spadajo samo k drugemu, za vršenje iste vrste sodstva pozvanemu sodnemu oddelku, so le-temu odstopiti, ne da bi se o tem obveščale stranke.

2. Pismeno podane tožbe s pravno nemožnim tožbenim zahtevkom so vrniti kakor neprimerne, da se določi narok o njih.

Tožbe, v katerih se stavi zahtevek, kateremu zakon odreka iztožnost, smejo se zavrniti šele temeljem prvega naroka (§§ 239., 240. cp.).

§ 231. Prvi narok je z ozirom na čas, ki ga bo previdoma treba za vročbo tožbe, določiti tako, da bo med vročbo in narokom okoli 14 dni časa.[1]

Ako ni znano tožencevo bivališče,[2] se sme določiti prvi narok po okolnostih tudi na poznejši čas; nasproti pa se sme v nujnih primerih, ako biva toženec v kraju sodišča ali more v ta kraj lahko priti v kratkem času, določiti po predlogu na bliži čas, če treba, celo tako, da ni med vročbo in narokom več časa kakor 24 ur.[3]

[1] 139. — [2] 115—117. — [3] Za okrajna sodišča 436. — Podrobnosti §§ 114.—116. or.

§ 116. or. Več prvih narokov (§§ 239., 440., od. 1. cp.), določenih za isti dan, je nastaviti navadno na isto uro, sicer pa je čas za posamezne razprave ali zaslišbe v državljanskih in kazenskih stvareh ustanoviti z ozirom na verojetno trajanje vseh poprednjih razprav ali zaslišeb tako, da ne bodo morale udeležene stranke, odvetniki, priče in izvedenci čakati predolgo do začetka razprave ali zaslišbe. — Kadar je uradnik ali javni služabnik, bolj daleč stanujoča oseba ali pa kedo, kateremu se provzroča z dolžnostjo, priti pred sodišče, velika škoda v njegovem vsakdanjem zaslužku, udeležen kot stranka v več pravnih

stvareh ali se mora zaslišati kot priča ali izvedenec, tedaj je kolikor moči zložiti te razprave ali zaslišbe. — Kadar morajo priti osebe od zunaj, je ustanoviti začetek razprave ali zaslišbe, oziraje se na to, kedaj dohajajo železniški vlaki, ladje in pošte. Mimo tega je določiti razprave ali zaslišbe pred sodiščem, h katerim morajo priti stranke ali druge osebe iz oddaljenejših krajev, zlasti po zimi na tak dnevni čas, da bo moči tem osebam, že preden nastane tema, priti domov. Takih razprav ali zaslišeb tudi ni pretrgati, ko potečejo predpoldanje opravilne ure, ampak jih je nadaljevati brez pretrga do konca.

Že tekoča pravda.

§ 232. Pravno tekoča postane sporna stvar (že tekoča pravda), čim se vroči toženca[1] tožbeni spis. Da se ohrani rok in da se ustavi iztek roka, je zadosti, ako ni predpisano nič drugega,[2] da se poda tožba pri sodišču.

Ako napove stranka zahtevo še le med pravdo,[3] začne spor glede te zahteve teči s časom, v katerem se je napovedala pri ustni razpravi.[4]

[1] 5, 31, š. 1, 93, 106, 107, 116. — [2] 563, od. 1., 567, od. 4. cp. 80 men. r.

[3] Jm. k § 232. cp. 1. Ako toženec v kompenzacijo (obot) postavi protiterjatev, nastopi sporna stvar pravno tekoča (vpravdanje) glede tega zahtevka le tedaj, ako se v tekočem postopanju pravnokrepno odloči o njem, torej samo tedaj, če se zahtevek uveljavlja s protitožbo ali ako se o tem zahtevku stavi vmesen predlog na ugotovitev (§§ 236., 259., od. 2. cp.). V zadnjem slučaju nastane sporna stvar pravnotekoča s podanjem vmesnega predloga pri ustni razpravi.

---

§ 232. 1. Tožba na izdajo pobotnice o zatrjevanem plačilu eksekutivno zavarovane terjatve ni identična z opozicijsko tožbo, podano poprej pri drugem sodišču. 16. febr. 1904, š. 16509, GH. 1904/33.

Samo vgovorno sklicevanje na pobotno protiterjatev ne provzroča še vpravdanja o tem zahtevku, ker ne more dovesti do pravnokrepne odločbe o obstoju protiterjatve (§ 411. cp.).

2. Ker ima odločba o obstoju protiterjatve, napovedane v pobotanje, pravnomočnost samo do visokosti tistega zneska, katerega je pobotati (§ 411. cp.), zato tudi nastopa vpravdanje glede vse terjatve ali le dela terjatve, napovedane v pobotanje, kakor naj se protiterjatev poračuni v polnem znesku ali le v nekem delu s tožbenim zahtevkom.

3. Protiterjatev, v kolikor je z napovedjo v pobotanje vsled vmesnega predloga na ugotovitev postala pravnotekoča, se ne more med istimi strankami uveljavljati tudi v pravnem sporu pričetem s tožbo; razun tega pa ni nikakih ovir, da se protiterjatev uveljavlja obenem vgovorno i s tožbo.

4. Ako se v tožbi zahteva izdanje pogojnega plačilnega povelja (§ 19., z. z dne 27. aprila 1873, dz. š. 67) je vpravdanje sporne stvari utemeljeno s podanjem (izročbo) pri sodišču. (Čl. XXVIII. cp.)

§ 233. Da pravda že teče, to ima ta nasledek, da se ves čas, dokler teče, ne sme dognati o napovedani zahtevi noben pravni

---

§ 233. 1. Vgovor tekoče pravde je dopusten:

ako se toži iz istega posla na dobavo in na odškodnino radi zamujene dobave. 28. sept. 1875, š. 7771, Zb. 5865; — iz tožbe na priznanje neobstoja dolga zoper tožbo upnika radi plačila tega dolga. 9. sept. 1864, š. 6352, Zb. 2708; — iz tožbe soproge na ločitev zakona od mize in postelje zoper tožbo na vrnitev žene v zakonski domicil. 28. marca 1882, š. 3305, Zb. 8939; — iz menične tožbe indosanta zoper ono indosatarja. 14. dec. 1870, š. 8888, Zb. 3993; — iz tožbe radi popravka kupne pogodbe zoper tožbo na izpolnitev te pogodbe. 30. okt. 1860, š. 12752, Zb. 1217.

2. Dopusten pa ni ta vgovor:

ako se vloži preje umaknjena tožba kasneje v dobesedno natančnem prepisu. 8. avg. 1854, š. 7008, Zb. 35;

spor niti pri istem niti pri katerem drugem sodišču. Tožbo, ki se poda zastran iste zahteve,[1] dokler teče pravda, je zavrniti[2] po predlogu ali uradoma.[3]

Potem, ko je že začela teči pravda, sme toženec, ako so dani v drugem zakoniti pogoji za podsodnost protitožbe,[4] vložiti pri tožbenem sodišču protitožbo tako dolgo,[5] dokler ni končana ustna razprava na prvi stopinji.[6]

[1] 235. — [2] 261, od. 1. in 2. 514. — [3] 240. — [4] 31, š. 1 cp. Jm. k 96 jn., t. 1. in 2.

[5] Jm. k § 233. cp. 1. Protitožeb ni moč podajati s tem, da se zahtevek uveljavlja pri ustni razpravi o prvotni tožbi, temuč treba jih je podati kakor druge

— ako sta tožbi o zahtevkih in v dejanskih utemeljitvah različni in se zlagati le v tem, da jima je isti povod. 24. jul. 1889, š. 8621, Now. III., 166; — zoper protitožbo, ki se opira na dejstva, navedena že v tekoči pravdi v utemeljitev vgovorov. 15. jul. 1857, š. 6508, Zb. 417; — zoper iztoževanje nasprotne terjatve, uveljavljene v vgovoru še tekoče pravde. 22. jul. 1893, š. 9887, Zb. 261; — 26. sept. 1874, š. 9737, Zb. 4265.

3. Iztoževanju na kasnejo dobo odpadajočih obresti pa ne nasprotuje okolnost, da teče pravda o obrestih odpadajočih na določeno dobo. 3. maja 1899, š. 6631, Gaz. 1899/9; — ravno tako ne ovira vpravdanja radi motenja posesti, podanje novične tožbe radi motenja posesti radi daljnih motenj v posesti istega zemljišča. 8. nov. 1899, š. 15931, Zb. 1240. — Vpravdanje pred inozemskim sodiščem, utemeljuje vgovor tekoče pravde le tedaj, ako je pri tem sodišču doseženi izvršilni naslov v tozemstvu izvršljiv brez poprejšnje novične meritorične razprave pravne stvari. 29. maja 1888, š. 6526, Now. III., 59.

4. Samo radi zveze pravne stvari s sporno stvarjo, vpravdano pri drugem sodišču, se ne more dvigniti vgovora vpravdanja (tekoče pravde). — 30. marca 1886, š. 2307, Zb. 10980.

tožbe s pravdnim spisom ali na sodni zapisnik. Ustna protitožba se ne sme dati na zapisnik pri ustni razpravi, vršeči se o prvotni tožbi.

Pri sodnih dvorih je na protitožbo odrediti prvi narok.

2. Vpravdanje s protitožbo uveljavljane sporne stvari, se osnuje z vročenjem tožbe protitoženčcu (prvotnemu tožniku).

3. Postopanje, uvedeno s protitožbo, ostane nedotaknjeno, ako odpade prvotni spor. Ako sta si razpravi o prvotni tožbi in protitožbi zvezali, je razprava po odpadu prvotne tožbe nadaljevati z omejitvijo na protitožbo.

Glej tudi jm. k § 96. jn.

[6] Pri protitožbah ni dajati varščine za troške, 57, š. 4 cp. — Vpis v proc. reg. kakor pri tožbah sploh, 226 or.

§ 234. Oddaja stvari ali terjatve, zastran katere že teče pravda, nima nobenega vpliva na pravdo.[1] Pridobitelj nima pravice, spustiti se brez nasprotnikove pritrditve v pravdo kot glavna stranka.[2]

[1] Glej § 307. ir.

[2] Jm. k § 234. cp. Pravnomočnost in izvršilnost sodbe vplivati na korist ali škodo pridobitelja sporne stvari ali terjatve, ki ni pristopil k tekoči pravdi, če je pravni naslednik katere izmed stranek (prim. § 9. ir.).

Pridobitelj se torej sme pridružiti sporu kakor intervenijent, ne da bi potreboval nasprotnikove pritrditve, ter pristoja mu potem vsled sodbenega povratnega delovanja mesto sospornika glavni stranki (§ 20. cp.).

---

§ 234. 1. Toženec pasivno legitimovan po posesti zemljišča se lakko obsodi vzlic prodaji zemljišča, zvršivši se tekom pravde. 3. dec. 1856, š. 10617, Zb. 244.

2. Oddaja spornega predmeta za trajajoče pravde ne jemlje tožniku stvarne legitimacije, podane ob vložbi tožbe. 3. dec. 1879, š. 12222, Zb. 8707.

Prememba tožbe.

§ 235. Preden je pravda že začela teči, ima tožnik vselej pravico premeniti pri sodišču podano tožbo in zlasti razširiti tožbeni zahtevek, ako se ne izključi s tem pristojnost pravdnega sodišča.[1]

Potem, ko je že začela teči pravda, mu je treba za to privolitve nasprotnikove; to privolilo je šteti za dano, ako toženec razpravlja o premenjeni tožbi, ne da bi vgovarjal zoper premembo.[2]

Sodišče pa sme tako premembo, celo potem ko je pravda že začela teči in dasi nasprotnik vgovarja, pripustiti tedaj, kadar se ni bati, da bi se razprava vsled premembe znatno obtežila ali zakasnila.

Za premembo tožbe ni šteti, ako se brez premembe tožbenega naslova premene, dopolnijo, pojasnijo ali popravijo dejanski podatki tožbe in v nji ponujeni dokazi, ali ako se — prav tako brez premembe tožbenega naslova

§ 235. 1. Sprememba tožbe je, če se zahteva mesto izreka, da notarijatskega akta ni imeti za javno listino, izrek, da je imeti v notarijatskem aktu zapisano pogodbo za neveljavno. 20. novembra 1901, š. 13626, Gaz. 1902/7; — dalje je sprememba tožbe, če se nepravilno v lastnem imenu pričeta pravda vodi dalje za otroke, legitimovane za spor. 14. marca 1899, š. 3403, Zb. 545.

2. Ni pa sprememba tožbe, ako se zahteva mesto ednotne are ter odškodnine dvojni znesek are. 29. nov. 1899, š. 9728, Ref. 1900/8; — ali mesto obsodbe radi motenja posesti, opustitev po tožencu izvrševanega užitka kake pravice. 2. maja 1900, š. 5886, Zb. 987; — ako se tožba, vložena radi osebnega in hipotekarnega dolga, omeji na poplačilo iz zastavljene reči. 20. febr. 1901,

— omeji tožbeni zahtevek v glavni stvari ali glede na postranske terjatve, ali pa, ako se namesto izprva terjane stvari terja druga stvar ali korist.[3]

[1] 19, od. 2., 252, od. 1., 453, 483, od. 3. — [2] 396.
[3] Jm. k § 235. cp. Tožnik ni upravičen, mesto izprva terjane stvari, zahtevati drugo *više vrednosti*. Tako razširjenje tožbenega zahtevka bi bila prememba tožbe in bi bila dopustna le z istimi uveti kakor ta. (§ 235., od. 1. do 3. cp.)

Vmesen predlog, da naj se kaj ugotovi.

§ 236. Tožnik[1] sme brez tožencève pritrditve do konca ustne razprave, o kateri je izreči sodba, staviti predlog, da naj se pravno razmerje ali pravica, ki je postala sporna v teku pravde,[2] ako bi od bitja ali nebitja tega pravnega razmerja ali te pravice bila popolnoma ali deloma odvisna odločba o tožbenem zahtevku, ugotovi v sodbi, ki je izreči o tožbi, ali pa v kaki sodbi, ki je izreči še pred to sodbo.[3]

š. 15293, Przeg. 1902 1081; — ako se mesto plačevanja plačila spodobnega preživitka zahteva sprejetev v zakonsko skupnost ter dajatev spodobnega preživitka in le, ako bi nasprotnik tega ne hotel storiti, plačilo preživitka. 4. jul. 1900, š. 9149, Zb. 1078; — ako se zahteva mesto plačila v gotovini izdaja meničnega akcepta. 26. jul. 1900, š. 10363, Zb. 1099; 7. febr. 1899, s. 1674, Zb. 502.

3. Izjava tožnika, da skrči tožbeno zahtevanje na gotov zahtevek tožbe s pridržkom posebnega uveljavljenja ostalih vtoženih zahtevkov, ni sprememba tožbe, ampak delna umaknitev tožbe. 16. jul. 1901, š. 9810, uzb. 448.

4. Zoper sodno dopustitev tožbine spremembe ni dopusten poseben rekurz. 20. nov. 1901, š. 13626, Gaz. 1902/7.

To določilo se ne uporablja, ako se sme razpravljati o predmetu novega predloga samo v posebnem, edino za stvari te vrste predpisanem postopanju, ali ako so predlagani odločbi na poti predpisi o stvarni pristojnosti[4] sodišč.[5]

[1] Toženec 259, od. 2. — [2] 228. — [3] 393. — [4] 49—53 jn.

[5] Jm. k § 236. cp. 1. Zavrniti je vmesen predlog, v katerem sporno sodišče ne more odločati, ker stvarno ni pristojno.

2. Postopanja ni pretrgavati, zaradi podanega vmesnega predloga na ugotovitev; posebno ni dopustiti pretrga zato, da bi se pri pristojnem sodišču v tožbi podal vmesni predlog na ugotovitev in da bi se potem o njem izvršil pravni spor.

3. Ker vmesni predlog na ugotovitev začenja vpravdanje dotične pravice ali iskovine tako kakor tožba (§ 232., od. 2. cp.) in ker vodi k pravnomočni sodbi (§ 411. cp.), zato pretrga zastaranje kakor podana tožba.

Umik tožbe.

§ 237. Tožba se sme brez pritrditve tožencčeve umakniti[1] samo do pričetka prvega na-

---

§ 236. 1. K zahtevku na izdanje volila ni v predhodnji sodbi treba ugotovitve, da obstoja pravica do volila. 24. jan. 1899, š. 811. RZ. 1904/7.

2. Vmesen predlog na ugotovitev sklepa kupne pogodbe v provizijski pravdi. 17. okt. 1899, š. 10504, Zb. 719.

3. Vmesen predlog na ugotovitev, če je smatrati dobavo za izpolnitev gotove pogodbene dolžnosti, je naperjen na ugotovitev pravnega razmerja. 28. marca 1901, š. 4166, GH. 1901: 27.

4. Dopusten ni vmesen predlog na ugotovitev, da je tožbena terjatev po zastaranju ugasnila. 26. aprila 1899, š. 6116, Zb. 596.

5. Vmesen predlog se more pred sklepom razprave vsak čas umakniti brez nasprotnikovega privoljenja. 24. jan. 1900, š. 951, Zb. 862.

roka,[2] ako pa toženec ne pride k temu, tudi še pri prvem naroku.[3]

Tožba se umakne z dotičnim spisom, katerega je vročiti tožencu, ali pa z izjavo, oddano pri ustni razpravi. Spis je vročiti po odredbi predsednikovi, ne da bi sklepal prej o tem senat.

Umik tožbe ima ta nasledek, da je šteti tožbo za ne podano in da mora tožnik povrniti tožencu vse pravdne stroške, o katerih ni sodišče že pravnomočno izreklo, da jih je dolžan plačati toženec. O predlogu, da naj se prisodi povračilo stroškov, odloča[4] senat po poprednji ustni razpravi s sklepom.

Umaknjena tožba se sme podati vnovič, ako se ni tožnik ob umiku odrekel tožbenemu zahtevku.[5]

[1] Umik lahko na zapisnik v sodni pisarni. § 319., š. 5 or. — [2] 239. — [3] 242, od. 1. — [4] 514.

---

§ 237. 1. Tožnik, ki je umaknil tožbo je po § 237., od. 3. cp. dolžan povrniti tudi postranskemu intervenijentu, ki je pristopil toženi stranki, potrebne troške narasle s postransko intervencijo. 16. marca 1904, š. 3808, uzb. 796.

2. Za uporabo § 237., od. 3. cp., je brez pomena, jeli bila tožba utemeljena ali ne, vendar se je ob razsoji ozirati na okolnost, je-li in kateri pravdni troški so bili potrebni za primerno pravno obrambo. 13. okt. 1903, š. 14255, GZ. 1903/46.

3. Izvansodna izjava tožnika, da tožbo umakne, nima vpliva na postopanje. 22. jan. 1902, š. 496, Ref. 1902/46.

4. Tožnik ima tožencu povrniti troške, ako je pošta tožbo vročila v drugem sodnem okrožju, mesto da jo je sodišču vrnila kakor nevročljivo v tem okrožju, vsled česar bi toženec ne imel nikakih troškov, ker se toženec ne more izpostaviti kontumaciji in ker tudi nima dolžnosti, da bi tožbo vračal. 19. maja 1902, š. JB. 1903/21.

[5] Jm. k § 237. cp. 1. Ob umiku tožbe, izvršene pred prvim narokom brez pritrditve toženčeve, je obvestiti toženec po izvodu spisa ali prepisu zapisnika. V zbornosodnem postopanju da odredbo za prvi primer predsednik brez senatovega sklepa. („Obvešča se *A* z naznanilom, da vsled umika tožbe odpade prvi narok, ki je bil odrejen na .....“)

Umik tožbe pred pričetkom prvega naroka ima posledek, da ta narok odpade popolno.

2. Ako tožbo pri prvem naroku umakne edini zglasivši se tožnik, ni niti izreči sodbe, niti skleniti kako drugo sodno rešitev. Ravnotako ni za toženca treba nikakega poročila; vendar se ono sme odrediti, ako se vidi umestno, ker se je tožnik ob umiku odrekel tožbenemu zahtevku. To poročilo odredi sodnik, ki je vodil prvi narok. Tožbeni umik je v razpravnem zapisniku izkazati.

3. Brez pritrditve k prvemu naroku došlega toženca tožbe ni moč umakniti. Ravnotako tožnik sam ne more umakniti tožbe po končanem prvem naroku.

Ako tožnik vendar brez toženčeve pritrditve umik izreče, je ta izrek brez vpliva za postopanje; spis, v katerem je izrečen umik, ne da bi bila izkazana toženčeva pritrditev, morda s sopodpisom, je zavrniti uradoma. Taka enostranska tožnikova izjava upoštevati je le tedaj za odpoved na tožbeni zahtevek, kadar je izrečno v njej taka odpoved. Tožencu je dano na voljo, da tako izjavo uveljavi meritorično v pravdi.

4. Ako toženec pritrdi, se sme tožba umakniti vsak čas, tudi med ustno razpravo.

Z umikom tožbe je postopanje končano, do zahtevka na povračilo pravdnih troškov in razprave o tem, kajti učinek umika je, da tožbe ni imeti za podane.

Ker po umiku tožbe ni sploh mogoče nadaljevati ustne razprave o glavni stvari, zato tudi ni dopustno, da bi se po tožbenem umiku dalje razpravljalo o kakem po tožencu podanem vmesnem predlogu na ugotovitev.

5. Sodniku, ki je vodil prvi narok, bode ob tožbenem umiku odločiti o pravdnih troških (§ 37., š. 6 su.), kadar se umik zgodi pri prvem naroku s toženčevo pritrditvijo, toženec pa zahteva povračilo troškov, ali pa, ako se je umik zgodil sicer pred prvim narokom, toženec

pa vendar pride k naroku in zahteva zato povračila troškov, ker se ob opustitvi naroka ni mogel več pravočasno obvestiti.

6. Toženec lahko vsak čas umakne protizahtevek, ki ga je storil z vgovorom ali vmesnim predlogom na ugotovitev, ne da bi k temu trebalo tožnikove pritrditve.

§ 238. V § 237. označeni pravni nasledki nastopijo tudi tedaj, kadar je šteti tožbo za umaknjeno po določilih tega zakona.[1]

[1] 60, od. 3.

Prvi narok.

§ 239. Prvi narok se opravlja pred senatovim predsednikom ali pa pred senatovim članom, odrejenim po njem za to.

Prvi narok je namenjen za poskus poravnave,[1] za napoved vgovorov zavoljo nedopustnosti pravdne poti,[2] nepristojnosti sodišča,[3] že tekoče pravde[4] in pravnomočno razsojene sporne stvari in pa za vzprejem izjave imenovanega avktorja.[5] Pri prvem naroku je staviti dalje predlog, da naj se dá varščina za pravdne troške;[6] tudi se sme pri prvem naroku sporna stvar na podstavi priznave[7] ali odpovedi[8] ali vsled zamude[9] rešiti s sodbo ali pa sme tožnik staviti predlog, da naj se mu dovoli, premeniti tožbo.[10]

O predlogu, da naj se dá varščina za pravdne troške ali da naj se dovoli, premeniti tožbo, in pa o predlogu, ki ga stavi stranka pri prvem naroku, da naj se zavoljo pravdne

§ 239. 1. Z opravo prvega naroka poverjeni sodnik more izreči zamudno sodbo, s katero se zavrača tožbeno zahtevanje temeljem dejanskih navedeb. 16. maja 1900, š. 6595, U. 1006.

nezmožnosti katere sporne stranke ali zavoljo manjkajoče upravičenosti osebe, ki nastopa kot zastopnik, zavrne tožba,[11] je razpravljati in odločiti precej pri prvem naroku. O poslednjih stvareh pa ali o sodni nepristojnosti,[12] katera se ne dá odstraniti z izrečnim dogovorom strank, se sme upotiti tudi uradoma pretresanje pri prvem naroku in skleniti[13] na njega podstavi, da je postopanje ustaviti.[14]

Vsaka druga navedba je izključena od prvega naroka.[15]

[1] 204. *F.* 37 (29), 38 (30). — [2] 42 jn. — [3] 43 jn. — [4] 232. — [5] 23, od. 1. Glej jm. k temu paragrafu, t. 3. — [6] 57—59. — [7] 395, 397, od. 2. — [8] 394. — [9] 133, od. 2., 396, 397. — [10] 235. — [11] 6, 230. — [12] 104, od. 2. jn. — [13] 514. — [14] Sklepi predsednika, oz. odrejenega sodnika: 38 cp. 37, š. 1 in 5 su. — [15] Pri okrajnih sodiščih 440, od. 1. — Kol. § 3. nov.

1. Jm. k § 239. cp. 1. Ni ukazano, da imajo v postopanju pred zbornimi sodišči za „prvi narok" odvetniki zastopati stranke (§§ 27., od. 2., 239, od. 1. cp.

Prvi narok je javen (prim. § 120., od. 3. or.

2. Ako se pri prvem naroku pokaže pravdna nezmožnost katere sporne stranke ali manjkajoča upravičenost osebe, ki nastopa kakor zakoniti zastopnik, tedaj prvi narok vodeči sodnik, ako se da nedostatek odstraniti, lahko ukrene odredbo v zmislu § 6., od. 2. cp. O tem ni treba senatnega sklepa.

3. O vgovorih, ki jih toženec prijavi pri prvem naroku, ni smeti pri tem naroku ni razpravljati ni odločevati (§§ 243., od. 2., 260, 261 cp.); oboje je pravica senata. Ako pa nastane pristojnost sodišča dvomljiva vsled strankinih navedeb pri prvem naroku, tedaj sme prvi narok vodeči sodnik uradoma upotiti pretresanje, je-li tu sodna nepristojnost, katera se ne da odstraniti z izrecnim dogovorom strank, ter sme takoj pri naroku zavrniti tožbo radi nepristojnosti, ako je po izidu tega pretresanja nepristojnost očita.

4. Nikakega pomiselka ni, da sodnik, vodeči prvi narok, s kratkim pretrganjem naroka takoj provzroči sklep senata o tem, je-li se bode o vgovorih, prijavljenih pri prvem naroku, vršila ločena (posebna) razprava. Po izvršenem sklepu senata je narok zopet povzeti in v njem ustno razglasiti odločilo. Ako se odredi ločena razprava, je strankam naznaniti, v kolikor je možno, pri prvem naroku tudi že narok, odmenjen v razpravljanje o vgovorih.

Kjer to ravnanje ni primerno ali izvedljivo, provzroči se sklep senata po končanem prvem naroku.

5. Ako tožnik po toženčeu pri prvem naroku napovedani vgovor sodne nepristojnosti prizna za utemeljen, se postopanje takoj lahko reši z umikom tožbe. Kadar to v kakem posameznem primeru ni izvedljivo, se smejo pa stranke odpovedati ustnemu razpravljanju o vgovoru, ter izreči v zapisniku obojestranske izjave o vgovoru, kakor tudi omenjeno odpoved o razpravi; na ti podlagi odloči potem senat brez ustne razprave s sklepom na zavrnitev tožbe.

Ako se niti tožbe ne umakne, niti ne odreče ustni razpravi, ima pa senat na vgovor uradoma odrediti narok v razpravljanje (§ 260., od. 1. cp.) ter ima po ustni razpravi odločiti s sklepom (§ 261. cp.).

Pri določbi troškovnega povračila bode v drugem in tretjem primeru upoštevati, v koliko da so bili ti zahtevki potrebni za primerno iskanje in branjenje pravice, mesto da bi se bila stvar rešila prosteje z umikom tožbe.

7. Zaslišanje stranek je pri prvem naroku mogoče le, ako odločba o predlogu za varščino pravdnih troškov ali o predlogu na zavrnitev tožbe radi procesne nemožnosti ali radi manjkajoče upravičenosti k zastopanju izjemno potrebuje dokazovanja o tehtovitih dejanstvenih trditvah.

Zaradi takega dokazovanja sme toženec staviti s pripravljalnim pravdnim spisom kateri izmed predlogov, navedenih v § 229. cp. že pred prvim narokom.

7. Predpisi o prvem naroku veljajo tudi za postopanje na protitožbe, na tožbe zavoljo ničnosti in za obnovo, ki so se podale pri kakem sodnem dvoru.

Ravnotako se uporabljajo, ako se v okrajnosodnem postopanju odredi posebna oprava prvega naroka v vršenje spornih opravil navedenih v §§ 239. cp. — Glej tudi mn. najv. sod. k § 516. cp., t. 2.

§ 240. Vgovor zavoljo nepristojnosti sodišča se mora oglasiti pri prvem naroku.[1]

Po opravljenem prvem naroku se sme gledati na nepristojnost sodišča samo v toliko, v kolikor gre za nepristojnost, katera se ne dá odstraniti z izrečnim dogovorom stranek.[2]

Na nedopustnost pravdne poti,[3] že tekočo pravdo[4] in pravnomočnost[5] sodbe,[6] ki se tiče sporne stvari, se je vselej ozirati uradoma.[7]

---

§ 240. 1. O povračilu zagovornih troškov, nastalih v kaz. postopanju, imajo soditi samo kazenska sodišča, ako se povračilo izvaja iz dejanja samega in tega tikajočega se postopanja, ne pa iz kake druge posebne zaveze, ter postopanje, ki se je v tem vršilo pred civilnim sodiščem, je razveljaviti uradoma. (§§ 477, š. 6 cp. in 389, 390, 393 kpr.) — 17. jun. 1903, š. 6072, uzb. 712.

Stvarna in krajevna nepristojnost uveljavljati sta pri prvem naroku. 23. jan. 1901, š. 10, Przeg. 1901/161.

2. Proti sklepu prizivnega sodišča, s katerim se je, razveljavši sodbo prvosodne stopinje, tožba zavrnila radi že pravnokrepne sodbe o tožbinem zahtevku (§ 475., od. 3. cp.), je dovoljen rekurz po §§ 240., 477., š. 6 in 519, š. 2 cp. — 26. okt. 1904, š. 347/Praes. in 2. nov. 1904, š. 12214, uzb. 741, **Rr.** 174.

Vgovor „res judicata" je dopusten tudi proti pravnokrepnemu plačilnemu nalogu, oziroma proti zamudni sodbi, ker je vgovor dosojene pravne stvari, ako je utemeljen, upoštevati v vsakem stanju postopanja. 23. febr. 1904, š. 2142, JB. 36.

3. Prizivni sodnik sme vgovor tekoče pravne stvari (vpravdanja) upoštevati samo kadar se je prva stopinja v sodbi izrekla o tem in kadar se izpodbija dotični izrek. 4. dec. 1901, š. 16275, Z. f. N. 1903 24.

[1] 43 jn. 441 cp. — [2] 104, od. 2. jn. — [3] 42 jn. [4] 232. — [5] 411, 530, š. 6. — [6] Tudi sklepa 52; prim. 261, od. 5. — [7] § 118, od. 2. or. pri § 230. O pripravljalni obdelavi vlog glej § 324. or.

Jm. k § 240. cp. 1. Nepristojnost sodišča, katera se ne da odstraniti z izrečnim dogovorom stranek, se sme po končanem prvem naroku, pri katerem se vgovor nepristojnosti ni bil naznanil, upoštevati samo še uradoma. (§ 43. jn.)

2. Vsled spora, tekočega med istimi strankami v v inozemstvu, sme se tožbi, podani v tozemstvu radi istega zahtevka, vgovarjati vpravdanje, ako je sodba, ki je pričakovati v inozemskem sporu po predpisih veljavnih ob izvršbi inozemskih sodeb (§§ 79. sl. ir.), v tozemstvu izvršljiva.

V istem obsegu se sme pred tozemskimi sodišči sklicevati na pravnomočnost istega spora tikajoče se inozemske sodbe.

3. Pravnomočnost razsoda razsodnikov o sporni stvari, ki se ne sme več izpodbijati (§ 594. cp.), ima sodišče upoštevati uradoma.

Proti tožbi, ki se v nasprotju s pogodbo na razsodnike v teku dotičnega postopanja poda pri rednem sodniku, ni dvigniti vgovora o vpravdanju, temuč o nepristojnosti.

§ 241. Ako se pri prvem naroku po izjavi, ki jo oddá imenovani avktor,[1] zedinijo udeleženci glede prevzetbe pravde po avktorju, mora predsednik ali za opravo prvega naroka odrejeni sodnik po primernem predlogu precej pri naroku toženca s sklepom odvezati tožbe.[2]

[1] 23, od. 2.

[2] Jm. k § 241. cp. Toženec, ki se je vsled prevzetja pravde po avktorju brez tožnikovega nasprotovanja pri prvem naroku odvezal tožbe, ne more od tožnika zahtevati povračiia troškov.

Ako se pa tožnik upira vstopu avktorja in odvezi toženca od tožbe, trdeč da se v tožbi stavijo tudi zahtevki, ki se ne tikajo namestovalnega razmerja, katero je med avktorjem in tožencem, ter ako s tem provzroči

ustno razpravo in odločbo o upravičenju vstopa v pravdo in odveze od tožbe, tedaj ima prvotnemu tožencu povrniti z uporom provzročene troške, ako se upor ni spoznal za upravičen (§ 41. cp.). Avktorju s tem provzročeni troški so del pravdnih troškov.

§ 242. Kadar se preloži[1] prvi narok zavoljo okolnosti, katera brani tožencu, priti k njemu o pravem času ali ga ovira, pri naroku oglasiti vgovore in staviti predloge, za katere je določen prvi narok, tedaj se uporabljajo določila o prvem naroku tudi na preloženi narok.[2]

Tudi ta se opravlja pred senatovim predsednikom ali pa pred senatovim članom, odrejenim po njem za to.[3]

[1] 134. — [2] 237. od. 1., 239—241.

[3] Jm. k § 242. cp. Toženec ima vse v § 239. cp. omenjene vgovore in predloge, ki jih hoče uveljavljati v kakem posameznem procesu, navesti takoj pri prvem naroku.

Ako se prvi narok preloži za razpravljanje o predlogu, naj se da varščina za pravdne troške ali naj se dovoli, da se tožba premeni ali za razpravljanje o predlogu, naj se tožba zavrne zavoljo pravdne nezmožnosti katere iz spornih stranek ali zavoljo manjkajoče zastopniške upravičenosti kake osebe, tedaj se pri preloženem naroku ne sme več prijaviti nobeden v § 239., od. 2. cp., navedenih vgovorov, pa naj bode vsebina na predlog izišle odločbe kakoršnakoli.

Glej tudi jm. k § 170. cp., t. 2.

Odgovor na tožbo

§ 243. Ako se pokaže po posledkih prvega naroka, da je potrebno določiti sporno razpravo, mora sodnik,[1] kateremu je naročeno, opraviti prvi narok, precej pri tem naložiti tožencu s sklepom odgovor na tožbeni spis in določiti za odgovor po okolnostih posameznega primera

priložen rok, kateri ne presega štirih tednov. Zoper ta sklep ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.[2]

Odgovor se daje s pripravljalnim pravdnim spisom.[3] V kolikor ne določi med tem že sodišče[4] posebne razprave o vgovorih, ki jih je oglasil toženec zavoljo nedopustnosti pravdne poti, nepristojnosti že tekoče pravde ali pravnomočno razsojene sporne stvari, mora toženec v pravdnem spisu, katerega mu je podati, zlasti navesti tudi okolnosti, s katerimi utemeljuje te vgovore, in označiti dokaze za njih resničnost.

V tem spisu sme toženec staviti tudi enega ali več v § 229. navedenih predlogov ali pa predlog, da naj se uvede pripravljalno postopanje[5] pred odrejenim sodnikom.[6]

[1] Glej jm. k § 23. cp., t. 3. — *F.* 32 (24). — [2] 426, od. 1., 515. — [3] 78, 440, od. 2. in 3. — [4] 260, od. 1. in 2. — Jm. k § 239. cp., t. 4. — *F.* 46 (37). — [5] 245 sl.

[6] Jm. k § 243. cp. 1. Sklep, s katerim se pri prvem naroku navzočemu tožencu naloži odgovor na tožbo i se mu v to določi rok, je razglasiti ter ugotoviti v razpravnem zapisniku s povedbo roka za tožbeni odgovor (§ 208., š. 3 cp). Strankam ni vročevati odpravkov tega sklepa (§ 79., zadnji od. z. o sodn. u.).

2. Zapisnik o prvem naroku i drugi spisi pravne stvari so predložiti predsedniku (§ 120. or.). Ako se temu zdi umestna odredba ločene (posebne) razprave, potem ko je bil vpogledal zapisnik in ustno od sodnika, vodivšega prvi narok, poizvedel morda potrebna mu pojasnila, tedaj ima takoj, ne da bi bil poprej vposlal spise, o tem provzročiti senatni sklep (§ 182. or.).

Ravnotako je ravnati, ako je predsednik sam vodil prvi narok in uvidi odredbo posebne razprave za potrebno. Sodnik, pred katerim se je vršil prvi narok, lahko po naroku sam o sebi ustno opozori predsednika, da bi bila v podanem primeru odredba posebne razprave umestna.

Uvedba sporne razprave.

§ 244. Potem ko se je podal o pravem času[1] odgovor na tožbo, se mora predsednik senata, kateremu je odkazana pravna stvar, če se je predlagala uvedba pripravljalnega postopanja[2] ali če šteje predsednik uvedbo takega postopanja za potrebno ali primerno, obrniti na senat, da odloči o tem,[3] sicer pa mora določiti narok za ustno sporno razpravo.[4]

To zadnje se zgodi tudi tedaj, kadar sklene senat, da je odreči uvedbo pripravljalnega postopanja.

[1] 398, od. 1. (nepravočasno). — [2] 245 sl. — [3] 247. — *F.* 47 (38). — [4] 257, 258, od. 2.

Pripravljalno postopanje.

§ 245. Ustno sporno razpravo pripravljajoče postopanje pred odrejenim sodnikom se sme zaukazati:[1]

1. v pravnih sporih, ki se tičejo pravosti računa, razločitve imovine ali podobnih razmer, v katerih je razpravljati o znatnem številu spornih zahtev ali nasprotnih zahtev in opazek;

2. ako so dejanske navedbe[2] v pripravljalnih pravdnih spisih tako obširne in takšne, da se pokaže potrebno, jih poprej urediti in pretresti zastran tega, da se pospeši in uprosti ustna sporna razprava;

3. ako se stranke, da dokažejo resničnost izpodbijanih, a pri tem, kakor se zdi, odločilnih dejanskih okolnosti, sklicujejo na dokaze, katerih ni moči vzprejeti med ustno sporno razpravo pred pravdnim sodiščem, ali katerih vzprejem

bi, kakor je videti, znatno obtežil ali nerazmerno zakasnil ustno sporno razpravo, zlasti če se stranke sklicujejo na priče, katere ne stanujejo niti na sedežu pravdnega sodišča, niti v njeni bližini, ali če se zdi koristno za dozvedbo resnice, da se zaslišijo imenovane priče zunaj razprave na mestu samem.[3]

[1] 243, od. 3., 244, 246, 247, 440, od. 3. — *F.* 47 (38). — [2] 78, š. 2. — [3] 328, š. 1.

§ 246. Uvedbo pripravljalnega postopanja sme senat po tožnikovem predlogu zaukazati[1] celo po določitvi naroka za ustno sporno razpravo tedaj, kadar se poda ta predlog v enem tednu po vročbi odgovora na tožbo.

Kadar se pokaže potreba v § 245., š. 3, navedenega vzprejema dokazov šele med ustno sporno razpravo, tedaj sme senat vsak čas, zaslišavši stranke, napotiti pravni spor ali eno ali več samostalnih spornih točk[2] v pripravljalno postopanje pred odrejenega sodnika, ako se pokaže ta odredba prilična,[3] da se olajša ugotovitev stanja stvari ali da se pospeši rešitev pravde, in ako se tudi s tem, kakor je previdéti, ne povišajo troški.[4]

[1] 247. — [2] 189. — [3] Sicer 328, š. 1 in 2. — *F.* 47 (38).

[4] Jm. k § 246. cp. Nezglasitev svedoka, ki se, dasi biva v kraju spornega sodišča, ne more odzvati pozivnici k ustni sporni razpravi, ob sebi ne more veljati zadostnim vzrokom za uvedbo pripravljalnega postopanja. Takega svedoka naj bi marveč navadno zaslišaval izven ustne razprave član senata kakor odrejen sodnik (§§ 328., š. 4, 282 cp.). Pripravljalno postopanje se sme uvesti le, kadar se po stvarnem položaju vidi prilično, da se tako olajša ugotovitev stvarnega stanja ali pospeši sporna rešitev, torej posebno, ako je o isti trditvi zaslišati več na

raznih krajih bivajočih svedokov, ali ako je dokazovanju pogoj poprejšnja pojasnitev stvarnega stanja. Po razmerah posameznega slučaja bode odločiti, jeli primerneje, da se ustna razprava, ko se zaslišavanje poveri kakemu senatnemu članu, ali preloži ali samo na kratko pretrga, dokler se ne vrne odrejeni sodnik.

§ 247. O uvedbi pripravljalnega postopanja odločuje senat, izvzemši v § 246., odstavku 2., navedeni primer, brez poprednje ustne razprave. Vendar sme vselej senat pred odločbo pozvedeti vse,[1] kar je potrebno za pojasnilo. Sklepe, s katerimi se ukazuje pripravljalno postopanje ali pa zavrača predlog, da naj se uvede to postopanje, ni dopuščeno izpodbijati z rekurzom.

V sklepu, s katerim se zaukaže pripravljalno postopanje, je ob enem označiti odrejenega sodnika, pred katerim je opravljati to postopanje. Ako je on zadržan izvršiti ta nalog, mora predstojnik zbornega sodišča postaviti za opravo pripravljalnega postopanja drugega uda tega sodišča.[2]

[1] § 86., od. 4. or. pri § 175.

[2] Jm. k § 247. cp. Odrejeni sodnik, pred katerim naj se vrši pripravljalno postopanje, je lahko član senata, ki naj bode po končanem pripravljalnem postopanju izvel ustno razpravo.

§ 248. Narok za pripravljalno postopanje in, če se ta preloži, vsak nadaljni narok določa odrejeni sodnik ter ga daje na znanje strankam ali njih zastopnikom.

Stranke morajo biti tudi v postopanju pred odrejenim sodnikom zastopane po odvetnikih.[1]

[1] Jm. k § 248. cp. V pripravljalnem postopanju pred odrejenim sodnikom morajo biti stranke zastopane po odvetnikih, to pa pri narokih za ustno razpravo, in

pa tudi pri zaslišavanjih in dokazovanjih, ki se vrše pred sodnikom, odrejenim za pripravljalno postopanje.

V zmislu § 27., od. 2. cp. ni treba zastopanja po odvetniku kadar se v pripravljalnem postopanju dokazovanje vrši pred zaprošenim sodnikom.

§ 249. Odrejeni sodnik ima v pripravljalnem postopanju vse v §§ 180. do 185. navedene oblasti in dolžnosti predsednikove.[1] On sme zaukazati v pripravljalnem postopanju dopustno vzprejemanje dokazov ter je opraviti ali sam ali pa dati opraviti po zaprošenem sodniku.[2] Ob vzprejemanju dokazov ima sosebno tudi oblasti, katere izvršuje v postopanju pred zbornimi sodišči predsednik[3] ob vzprejemanju dokazov, ki se opravlja pred razsojajočim sodiščem. Prav tako izpolnjuje odrejeni sodnik dolžnosti predsednikove glede spisov o vzprejetih dokazih, doposlanih po zaprošenem sodniku.

V pripravljalnem postopanju se ne smejo stranke zasliševati pod prisego.[4]

[1] Toda ne v primerih § 253. — [2] § 36. jn. — [3] 288—291. — [4] 371 sl.

§ 250. Kadar se je napotila kaka v § 245., š. 1, omenjena pravda v pripravljalno postopanje, tedaj je v tem postopanju po vrsti, kakor jo ustanovi odrejeni sodnik, posebej ustno[1] razpravljati o posameznih, po strankah napovedanih zahtevah in nasprotnih zahtevah, napadnih in zagovornih pomočkih, opazkah in pojasnilih. Na podstavi te razprave je v zapisniku ugotoviti:[2]

1. katere zahteve in nasprotne zahteve se napovedujejo in kateri napadni in zagovorni pomočki se uveljavljajo;

2. katere teh zahtev in nasprotnih zahtev in kateri teh napadnih in zagovornih pomočkov so sporni in kateri neizpodbijani;

3. glede izpodbijanih je razložiti popolnoma stanje stvari, kakor se pokaže iz tega, kar povedo stranke, navedši po njih označena dokazila, uveljavljane dokazne vgovore in dane izjave o dokazilih in dokaznih vgovorih.

Odrejeni sodnik mora ob enem skrbeti za to, da predlože stranke listine, na katere so se sklicevale glede izpodbijanih trditev in o katerih se je pokazalo iz posledkov razprave, da utegnejo koristiti dokazovanju,[3] v kolikor določa ta zakon, mora priskrbeti te listine on.[4] Isto velja glede pojasnilnih stvari, ki koristijo dokazovanju, in oglednih predmetov, katere je ogledati, v kolikor se ti in one dadó prinesti pred sodišče. Dokaze je vzprejemati v pripravljalnem postopanju samo tedaj, kadar se primeri glede teh dokazov katera v § 245., š. 3, navedenih okolnosti ali kadar je vzprejem dokaza potreben v zavarovanje dokaza.[5]

[1] 175, od. 2. — [2] *F.* 49 (40). — [3] Glej jm. k § 303., t. 1. — [4] 183, š. 3, 229, od. 2. — [5] 384 sl.

Jm. k § 250. cp. 1. Stanje stvari (§ 250., š. 3 cp.) je v pripravljalnem postopanju ugotoviti in razložiti tako o spornih zahtevah kakor o napovedanih spornih nasprotnih zahtevah.

2. Za sprejemanje dokazov v pripravljalnem postopanju, ki se je vpeljalo po § 245., š. 1 cp., ni treba odrejenemu sodniku niti posebne pooblastitve, niti odobritve po senatu. Odrejeni sodnik ima tako dokazovanje provzročiti uradoma, čim se med pripravljalnim postopanjem pokažejo za odločitev tehtni dokazi, za katere so v zmislu § 245., š. 3 cp., dani pogoji, da se sprejmo v pripravljalnem postopanju.

§ 251. Ako se napoti pravni spor zavoljo kakovosti dejanskih navedeb v pripravljalno postopanje (§ 245., š. 2), mora odrejeni sodnik zaslišavši stranke ali ustno razpravljaje ž njimi, glede na vse po vsebini pripravljalnih pravdnih spisov izpodbijane zahteve, napadne in zagovorne pomočke dozvedeti popolnoma stanje stvari in je ugotoviti po zapisniku, navedši dokazila, uveljavljane dokazne vgovore in izjave, ki jih stranke dado o dokazilih in dokaznih vgovorih. Mimo tega mora odrejeni sodnik pripraviti dokazno postopanje pred razsojajočim sodiščem po zmislu določil § 250., poslednjega odstavka.[1]

[1] *F.* 49 (40).

§ 252. V pripravljalnem postopanju se ne sme segati črez zahteve in nasprotne zahteve, ki se uveljavljajo v pripravljalnih pravdnih spisih; vendar smejo stranke pred odrejenim sodnikom, da utemeljijo in izpodbijejo te zahteve, navajati tudi take dejanske trditve in ponujati dokaze, ki še niso bili navedeni v pripravljalnih pravdnih spisih.

Dozvedbe, v zapisnik vzprejete ugotovitve in vzprejemi dokazov pripravljalnega postopanja se morajo raztezati tudi na okolnosti, navedene v to, da se utemeljijo vgovori zavoljo nedopustnosti pravdne poti, nepristojnosti sodišča, že tekoče pravde in pravnomočno razsojene sporne stvari,[1] v kolikor ni zaukazalo sodišče o teh vgovorih posebne razprave.[2]

V kolikor obsega trditve, izjave in ponudbe dokazov kake stranke, ki jih je ugotoviti po zapisniku, pri sodišču podan, odrejenemu sod-

niku predložen pravdni spis, je nadomestiti njih zapisovanje s sklicem na ta spis.

Kadar prizna nasprotnik pri naroku pripravljalnega postopanja zahtevo, tedaj ni ugotavljati po zapisniku vsebine morda poprej opravljene razprave, ki se tiče priznane zahteve.

[1] 239, od. 2. — [2] 243, od. 2., 260, od. 1.

§ 253. Ako se zaukaže pripravljalno postopanje zastran vzprejema dokazov (§ 245., š. 3), mora odrejeni sodnik najpoprej, zaslišavši stranke, dozvedeti stanje stvari v toliko, v kolikor je je potrebno poznati, da bo mogel voditi sebi izročeno vzprejemanje dokazov in je opraviti tako popolnoma, kakor je to v ustni sporni razpravi v posameznem primeru potrebno, da se polajša in pospeši ugotavljanje, kako je v resnici stanje stvari. Posledek take zaslišbe je ugotoviti po zapisniku (§ 252., od. 3.). Vzprejemanje dokazov po odrejenem sodniku je omejeno na tiste dokaze, zavoljo katerih se je napotila pravna stvar v pripravljalno postopanje.[1]

[1] 277, od. 3. — *F.* 49 (40).

§ 254. Ako ne pride[1] ena stranka k naroku pred odrejenim sodnikom, ki ni bil določen samo za vzprejemanje dokazov,[2] je navedbe došle stranke v zmislu predpisov, veljajočih za pripravljalno postopanje v posameznem primeru,[3] ugotoviti po zapisniku ter določiti nov narok. K temu naroku je povabiti stranko, ki ni prišla k prejšnjemu naroku, ter ji je po predlogu njenega nasprotnika izročiti prepis zapisnika in napovedati nasledke, združene s tem, ako bi zopet ne prišla.

Ako ne pride stranka niti k temu novemu naroku, je v vročenem prepisu zapisnika obsežene dejanske trditve došle stranke šteti za resnične in ne sme več stranka, ki ni prišla, [4] oddati še potrebnih izjav o ponujenih ali predloženih dokazilih. [5]

[1] 263, — [2] 245, š. 3, 253. — [3] 250, 251. — [4] 146. — *F.* 50 (41).

[5] Jm. k § 254. cp. 1. Predlog, da naj se stranka, ki ni prišla k naroku v pripravljalnem postopanju, vabi tako, da se ji izroči prepis zapisnika in ji napovejo nasledki zopetnega neprihoda, je staviti pred odreditvijo novega naroka.

Predlog zglasivše se stranke pa je potreben le za izročitev zapisnikovega prepisa in napoved zamudnih nasledkov, ne pa za odredbo novega naroka ob sebi. Ako zglasivša se stranka ne stavi predloga na vabilo z izročitvijo zapisnikovega prepisa, ima pa odrejeni sodnik novi narok določiti uradoma in nezglasivšo se stranko vabiti kakor navadno.

2. Ako se je novi narok določil brez priobčenja zapisnikovega prepisa in brez naznanila, na to se opirajočih zamudnih nasledkov, ter ako nasprotnik izostane tudi od tega naroka, tedaj ni več moč staviti predloga na vabilo s priobčenjem zapisnikovega prepisa.

Odrejeni sodnik ima temveč potem pripravljalno postopanje po kakovosti primera kar moč pospešiti (§ 256. cp.) in dovršiti, ne da bi upošteval zamudo nezglasivše se stranke ali enostranske preložne predloge navzoče stranke.

§ 255. Zoper ukaze in sklepe, katere izdá odrejeni sodnik med pripravljalnim postopanjem in katere je po določilih tega zakona dopuščeno izpodbijati posebe s pravnimi pomočki, se sme iskati pomoči pri predsedniku senata, kateremu je odkazana pravna stvar. Dotični predlog se sme staviti ustno. [1] Pred odločbo je dati odrejenemu sodniku priložnost, da se izreče o

njem; tudi se smejo upotiti prej druge pozvedbe. — Prav tako ima predsednik dolžnost, na ovadbo kake stranke ali uradoma odrediti potrebno, da se odstrani, kar bi zadrževalo rešitev pripravljalnega postopanja.

Zoper odločilo predsednikovo ni pravnih pomočkov.

Predlogi za vzprejem dokazov ali priskrbo listin, pojasnilnih stvari, oglednih predmetov, katere je zavrnil odrejeni sodnik, se smejo ponoviti v razpravi pred pravdnim sodiščem.[2]

[1] 140 or. Kadar je med postopanjem pred odrejenim sodnikom izprositi sklepe sodišča, tedaj je naznaniti to predsedniku senatovemu ustno. Ako se tiče sklepanje predlogov, obsežených v vlogi ali v zapisniku, in se odrejeni sodnik ne udeležuje posvetovanja in glasovanja senatovega, je predložiti predsedniku z ustnim naznanilom h kratu vlogo ali dotični zapisnik. Sklepi, kateri se ne morejo izdati za stranke, se dado odrejenemu sodniku v pregled s predložbo posvetovalnega zapisnika (zaznamka o glasovanju) (Vid. odrejeni sodnik); posvetovalnega zapisnika ali zaznamka o glasovanju ni priobčiti, ako se je odrejeni sodnik sam udeležil glasovanja v senatu. — Določila prvega odstavka veljajo tudi za naznanila ali pritožbe, katere podado stranke zoper odrejenega sodnika, in o sklepanju, ki se opravi o njih. Odredbe, katere ukrene sodni predstojnik ali predsednik senatov vsled takih pritožeb ali naznanil, je naznaniti odrejenemu sodniku ustno, če pa se ob enem obvestijo stranke, s tem, da se mu dá v pregled izdano rešilo (načrt ali izdatek).

§ 146. or. O ustno podanih pritožbah zavoljo vedenja vročevalnega organa (§ 91. cp.), o naznanilih, predlogih in pritožbah, katere poda stranka ustno pri senatovem predsedniku zoper odrejenega sodnika (§ 299. cp.), in o ustno pri senatovem predsedniku podanih predlogih, da naj se odstranijo pomanjkljivosti v vzprejemu dokaza ali da naj se dopolni vzprejem (§ 286. cp.), ni tedaj, kadar se predsedniku, sodniku, ki mu je naložen

nadzor sodne pisarnice, ali sodnemu predstojniku zdi, da je ugoditi zahtevku stranke, narejati zapisnika, ampak je odrediti, kar je potrebno, naravnost na podstavi ustne navedbe.

[2] 254, 263.

Jm. k § 255. cp. Predlog na pomoč proti ukazom in sklepom odrejenega sodnika ni vezan na nikak rok. Staviti se sme tako dolgo, dokler je po dotičnega primera položaju dejanska in vspešna pomoč še mogoča. Tak zahtevek za pomoč je pa izključen, če je stranka proti sklepu odrejenega sodnika vložila kak pravni pomoček (prim. tudi § 146. or.).

§ 256. Po končanem pripravljalnem postopanju, katero je kar je moči pospešiti, je vse spise in zlasti tudi vse med pripravljalnim postopanjem narejene zapisnike in odrejenemu sodniku predložene ali izročene dokazne listine, pojasnilne stvari in ogledne predmete oddati predsedniku senata, pred katerim je opraviti sporno razpravo.[1] Ako ne ukaže predsednik ali po njegovem predlogu senat v nejavni seji, da naj se dopolni pripravljalno postopanje, mora predsednik uradoma določiti narok za ustno sporno razpravo.

Zoper sklep, da je dopolniti pripravljalno postopanje, ni pravnih pomočkov.[2]

[1] Formalnosti § 227., š. 11 or. — [2] 286, od. 2., 291, od. 1.

Ustna sporna razprava.

§ 257. Narok za ustno sporno razpravo je določiti[1] tako, da ostane strankam od vročbe povabila rok najmanj osmih dni prost, da se pripravijo za sporno razpravo.[2]

Ob določitvi naroka mora predsednik ob enem ukazati potrebno o predlogih, stavljenih

po § 229. v pripravljalnim pravdnem spisu, v kolikor še niso bili oni morda rešeni že ob določitvi prvega naroka ali z uvedenim pripravljalnim postopanjem. Zoper te ukaze ni pravnih pomočkov; vendar sme stranka predloge, v katere ni privolil predsednik, ponoviti pri ustni sporni razpravi. Prav tako je strankam dano na voljo, kake vgovore zoper ukaze, ki jih izda predsednik o takih predlogih, oglasiti pri ustni sporni razpravi.

O ukazih in sklepih, ki se izdado o predlogih, označenih v prejšnjem odstavku, je obvestiti vselej brez odloga tudi nasprotnika predlagajoče stranke.[3]

[1] 244, od. 1., 256, od. 1., 130, od. 2. — [2] 139. — O določitvi narokov sicer § 115. or.: Prave ustne razprave in zaslišbe, ki jih je dolžan opraviti isti sodnik, je porazdeliti kolikor moči, na različne dneve ali vsaj na različne dnevne čase (predpoldanji čas, dopoldanji čas). Senatni člani, ki morajo hkratu oskrbovati opravila preiskovalnega sodnika, odrejenega ali zaprošenega sodnika ali reševati opravila zbornega sodišča kakor poročevalci za nesporno sodno oblast ali kakor posamezni sodniki, ne smejo določati razprav ali zaslišeb, katerim so zavezani v tem svojstvu, na kak dan, ki je določen za razprave pred senatom.

Število ustnih razprav, ki jih je nastaviti na vsaki posamezni razpravni dan, je odmeriti po skušnji, ki se doseže, in s skrbnim ozirom na vrsto in obseg primerov, ki prihajajo v razpravo, tako, da se popolnoma porabi opravilni čas, hkratu se pa izogne potrebnosti, da je preložiti posamezne, celo ne začete ustne razprave zavoljo pomanjkanja časa. Da se tudi v tem ubrani prerazlično ravnanje in se z opazkami posameznih sodnih članov okoristijo vsi drugi, mora predstojnik sodišča ukazovati od časa do časa skupne pogovore med voditelji oddelkov (posameznih sodnikov, odsekovih predsednikov) o tem, koliko narokov ali razprav je določiti poprek na en razpravni dan (§ 2.). — V državljanskih právnih

sporih se morajo opravljati prvi naroki (§§ 239., 440., od. 1. cp.), in naroki zastran razprav o poravnavi (§ 433. cp.) navadno v vsakem sodnem oddelku samo en dan v tednu. — Kadar odpade, ker se je umaknila tožba ali dogovorilo počivanje postopanja, ali iz drugega povoda kaka izmed določenih razprav še pred razpravnim dnevom, tedaj je uporabljati ta presledek, da se vrinejo vmes razprave v tekočih nujnih pravnih stvareh; to se sme zgoditi tudi, kadar je nastavljen za dotično pravno stvar že drugi razpravni dan. — *F.* 32 (24).

§ 258. Kadar se ukaže sporna razprava brez poprednjega pripravljalnega postopanja, tedaj si smejo stranke v dobi med določitvijo in pričetkom sporne razprave priobčiti s posebnim pripravljalnim spisom v tožbi ali v odgovoru na tožbo še ne obsežene predloge, napadne in zagovorne pomočke, trditve in dokaze, katere hočejo uveljaviti pri sporni razpravi.[1] Z istim pogojem smejo stranke v tem času še staviti predloge v zmislu § 229. s spisom ali na sodni zapisnik. Predsednik mora brez odloga izdati o tem odredbe, ki se mu zde potrebne (§ 257.).[2]

Ako se napovedo tako dokazi za sporno razpravo, glede katerih vzprejema bi nastopil kak pogoj § 245., š. 3, sme sodišče[3] brez odloga preklicati določeni narok ter napotiti pravno stvar v pripravljalno postopanje pred odrejenim sodnikom (§ 247.).[4]

[1] 179, 399, od. 1. — Pripravljalne spise razpošilja sodna pisarna: 313, š. 6 or. — [2] 247, od. 2. — *F.* 32 (24). — [3] 247, od. 1.

[4] Jm. k § 258. cp. Število pripravljalnih spisov, katere si hote stranke priobčiti po odgovoru na tožbo v dobi med določitvijo in pričetkom sporne razprave, po zakonu ni omejeno. Vendar se v ustno sporno razpravo določeni narok ne sme prelagati zato, ker se

po odgovoru na tožbo med strankami menjujejo še nadaljni pripravljalni spisi.

Nikakega pomiselka ni proti temu, da stranke tudi po pričetku ustne sporne razprave, v dobi med posameznimi naroki, določenimi za sporno razpravo, menjujejo pripravljalne spise.

Procesnih spisov, ki se ne vidijo potrebni za primerno iskanje in branjenje pravic, ni upoštevati pri odmeri troškov (§ 41. cp.); kadar je brez potrebe preveč procesnih spisov, se sme uporabljati tudi določilo § 49. cp.

Glej tudi jm. k § 134., t. 2.

§ 259. Sporna razprava se opravlja po občih predpisih o ustni razpravi;[1] ona obsega tudi vzprejemanje dokazov[2] in pretresanje njih posledkov.[3]

Med ustno sporno razpravo sme toženec, ne da bi potreboval za to pritrditve tožnikove, predlagati ugotovitev po zmislu § 236.[4]

[1] 171—203. — [2] 275 sl. — [3] 287, 217, od. 2. — [4] 393, od. 2. — Jm. k § 96. jn., t. 3.

§ 260. Stranka, katera oglasi kak vgovor, označen v § 239., odstavku 2., se ne sme braniti zategadelj, da bi se spustila v razpravo o glavni stvari. Senat sme že pred pričetkom ustne sporne razprave ukazati ločeno razpravo o takih vgovorih;[1] v tem primeru je ob enem določiti uradoma narok za razpravo o vgovoru.

Kar se tiče teh odredeb, veljajo predpisi § 192.

Prejšnja določila je uporabljati tudi, kadar oglasi stranka še le med ustno sporno razpravo nedopustnost pravdne poti, nepristojnost sodišča,[2] že tekočo pravdo ali pravnomočnost odločbe o tožbeni zahtevi (§ 240.). Stranka se zategadelj ne sme braniti nadalje se udeleževati razprave v glavni stvari.[3]

[1] 189, od. 2., 243, od. 2. — § 117. or. Zastran uvedbe sodnih pozvedeb v ugotovitev vrednosti spornega predmeta (§ 60. jn.) se ne sme preložiti niti določba prvega naroka, niti nalog za odgovor na tožbo. Opravo pozvedeb, zaslišbo stranek in potrebne vzprejeme dokazov je izročiti udu senata ali zbornega sodišča kot odrejenemu sodniku, in ta jih mora dokončati najpozneje do preteka polovice roka za odgovor na tožbo. Na podstavi dokončanih pozvedeb mora sklepati brez odloga sodišče o pristojnosti. Sklepa se v nejavni seji.

Kadar je uveljavljal obtoženec pri prvem naroku nepristojnost sodišča še iz katerega drugega vzroka in se more vsled posebne razprave (§ 260. cp.) ob času dokončanih pozvedeb o vrednosti spornega predmeta odločiti tudi že o vgovoru nepristojnosti, tedaj je združiti to odločbo z odločbo o vrednosti spornega predmeta in o pristojnosti zbornega sodišča, odvisni od vrednosti. — Stroški opravljenih pozvedeb in dokazovanj so del pravdnih stroškov. V kolikor se ne uporablja predpis § 60., od. 3. jn., je odločiti o povračilu teh stroškov kakor o drugih pravnih stroških po določilih §§ 40. in nadd. cp.

[2] 104, od. 2. jn.; 240, od. 2.

[3] Jm. k § 260. cp. Ako se o vgovorih, nedopustnosti pravdne poti, nepristojnosti sodiča, vpravdanja ali pravnomočnosti določi ločena razprava, se sme le-ta vršiti tako, da se razprava o glavni stvari začasno odstavi ali pa tudi vodi vspored s slednjo. Iz pričakovane trdnosti vgovorov bode sklepati, kako naj se ukrene: čim verjetneje je, da bode vgovorom ugoditi, tim koristneja bode odgoditev razprave o glavni stvari, ki bi bila sicer brez pomena, nasprotno pa se slabo utemeljeni vgovori napravijo neškodljivi za pravdno postopanje najlažje s tem, da se jim ne da zadržavne moči, temuč da se ob enem razpravlja v glavni stvari.

Ako se med razpravljanjem o vgovorih predrugači nazor o njih upravičenosti, tedaj se to lahko takoj upošteva s kako odredbo za vodstvo procesa po § 192. cp., kakor se pač pokaže umestna za vodstvo dotične pravde.

§ 261. O vgovorih in predlogih, oglašenih zavoljo nedopustnosti pravdne poti, zavoljo ne-

pristojnosti sodišča, zavoljo že tekoče pravde ali pravnomočnosti,[1] je odločati[2] po poprednji ustni razpravi. Odloča se s sklepom,[3] ako se je pa razpravljalo o teh vgovorih in predlogih skupaj z glavno stvarjo, ni izdati odločila, s katerim se oni zavračajo,[4] posebej, ampak je je vzprejeti v odločilo, ki se izda o glavni stvari.

Ako se zavrže vgovor ali predlog sicer pri ustni sporni razpravi, toda na podstavi ločene razprave, sme[5] senat po razglasitvi sklepa po predlogu ali uradoma ukazati, da je razpravo v glavni stvari začeti takoj. V tem primeru ni razglašenega odločila o dopustnosti pravdne poti, o pristojnosti, o že tekoči pravdi ali pravnomočnosti izdajati posebej, ampak je je tudi vzprejeti v odločilo, katero se sklene v glavni stvari. Zoper odredbo, izdano zastran začetka razprave v glavni stvari, ni pravdnih pomočkov.

V kolikor se vzprejme izrek o dopustnosti pravdne poti, o pristojnosti, o že tekoči pravdi ali pravnomočnosti v odločilo, ki se

---

§ 261. 1. Ako se je sprejela odločba o vgovoru nepristojnosti v sodbo o glavni stvari, more se izpodbijati sama zase le z rekurzom. 16. jul. 1902, š. 9856, GH. 1903/21; 16. febr. 1904, š. 2144, JB. 1905/5; 31. jan. 1905, š. 1340, JB. 1905/14; 4. aprila 1905, š. 5275, JB. 1905/32.

2. Po prizivnem sodišču potrjena zavrnitev vgovora nepristojnosti je tudi tedaj neizpodbijna, ako se je sprejel ta izrek v sodbo o glavni stvari. 10. jan. 1900, š. 15285, Zb. 839; 11. jan. 1899, š. 16917, Zb. 542.

3. Sodbo, zavračujočo prigovor nepristojnosti in sodečo v stvari sami, je moč, ako se nasprotuje le izreku o pristojnosti, izpodbijati samo s prizivom; v takem primeru je tudi izrek o troških izpodbijati s prizivom. 23. nov. 1904, š. 16826, JB. 1905/11.

izda o glavni stvari, je je dopuščeno izpodbijati samo s pravnim pomočkom,[6] pripustnim zoper odločilo v glavni stvari.

Ako se zavrne kak zgoraj omenjeni vgovor ali predlog s posebnim odločilom, ne da bi se prešlo precej k razpravi glavne stvari, sme vsaka stranka, potem ko zadobi sklep pravno moč, predlagati,[7] da naj se določi narok za ustno sporno razpravo v glavni stvari.

Zgoranja določila je uporabljati tudi tedaj, kadar sproži senat uradoma prašanje o dopustnosti pravdne poti, o že tekoči pravdi ali pravnomočnosti razsodila, izdanega o tožbeni zahtevi, ter odloči to prašanje za predmet ustne razprave.[8]

[1] 239, od. 2., 240. — [2] Tako tudi v primeru 239, od. 3. — Kol. § 3. nov. — [3] Rekurs, 514. — Glede vpisa v pravdni reg. 227, š. 2 or. — [4] 61—63 jn. — [5] Drugače v bag. post. 450. — [6] 459, 471, š. 6, 475, od. 2. i 3. — [7] Pri okrajnih sod. lahko v sodni pisarni, 319, š. 4 or.

[8] Jm. k 261. cp. 1. Kadar se odločilo o vgovorih zavoljo nedopustnosti pravdne poti, nepristojnosti, vpravdanja ali pravnomočnosti ne vzprejme v razsodilo o glavni stvari, temuč se izda posebej, tedaj je izreči vedno v obliki sklepa.

2. Ako se zavračujoče odločilo o vgovorih in predlogih, oglašenih radi nedopustnosti pravdne poti, nepristojnosti, pravnomočnosti ali vpravdanja vzprejme v sodbo v glavni stvari, tedaj je je uvrstiti v sodbeni izrek (§ 417., š. 3 cp.) in sicer pred izrek o glavni stvari.

3. Če velja pravnomočnost in vpravdanje le proti delu tožbenega zahtevka, tedaj je odločilo, s katerim se je vgovoru deloma ugodilo, izdati s posebnim sklepom, ako je izšlo na podlagi posebne razprave, vzprejeti je pa v sodbo, ako se je ob vgovoru razpravljalo in odločilo v zvezi z glavno stvarjo.

Oni sklep se sme pobijati samostojno; zaradi zaprek in zamotanj, ki lahko nastanejo iz tega, se torej ne priporoča razpravljati posebej, ako se je vgovor radi pravnomočnosti, ali vpravdanja dvignil le proti delu zahtevka.

4. Ako sodišče po prvem naroku (§ 239. cp.) uradoma sproži nepristojnost, ki se ne da odstraniti z dogovorom strank, tedaj sme ukazati, da se o njej razpravlja v zvezi z glavno stvarjo ali posebej (§ 189. cp.). Kadar se vsled te razprave pokaže, da dvomi sodišča o njegovi pristojnosti niso utemeljeni, ni sklepa niti razglasiti niti izdati, ker ni rešiti nikakega predloga. Nasprotno je takoj brez nadaljne formalnosti preiti k razpravi glavne stvari ali jo nadaljevati, čim je pristojnost sodišča na podlagi izvršivših se pretresanj ugotovljena, in čim so s tem dvomi sodišča odstranjeni. Ker ni sklepa, na katerega pravnomočnost bi bilo čakati, tudi ni treba posebnega strankinega predloga, merečega na začetek razprave v glavni stvari in je torej izključeno, da bi se določila § 261., od. 1. do 4. cp. zmiselno uporabljala tudi za primer, da je senat uradoma sprožil vprašanje o pristojnosti.

Izrek, da se sodišče vsled pretresanja vršivšega se o pristojnostnem vprašanju proglaša uradoma nepristojnim, je izvršiti s sklepom (§ 43. jn.).

§ 262. Ako se je pred sporno razpravo opravilo pripravljalno postopanje po zmislu §§ 250. ali 251., mora razložiti kak senatov član pri sporni razpravi posledke pripravljalnega postopanja na podstavi sodnih zapisnikov.[1]

Pri sporni razpravi se smejo po predlogu ali uradoma prečitati popolnoma ali deloma zapisniki, narejeni v pripravljalnem postopanju o razpravah, zaslišbah in vzprejemanju dokazov. Bere jih kak senatov član ali pa zapisnikar.[2]

[1] Jm. k § 262. cp. Razložba podatkov o pripravljalnem postopanju pri ustni sporni razpravi in pa razložba, s katero se pričenja ustna prizivna razprava (§ 486. cp.), ni treba, da bi se oslanjala na pismeno poročilo. Poročevalec je sicer upravičen podati pisano razložilo o stanju stvari ali pismen pregled o spornih pravnih prašanjih, ni pa tega dolžan (§ 122. or.).

[2] § 122. or. Kadar je po zakonitem predpisu uvesti ustno razpravo z razložbo senatovega člana (§§ 262.,

486. cp., § 472. kpr.) ali kadar je podpora poročevalca, natančno poučenega o vsebini spisov in o previdoma merodajnih pravnih prašanjih, očitno koristna za razpravo ali za odločbo v senatu in za nadaljno rešitev, tedaj mora predsednik senatov poslati vse spise v razpravo določene pravne stvari, in to kolikor moči vsaj štiri dni pred začetkom ustne razprave poročevalcu, ki ga postavi v to. Postavitev poročevalca velja za opravljeno, in sodna pisarnica mora preposlati spise, ne da bi čakala nadaljnega naloga, nemudoma, ako pristavi predsednik pri določbi ustne razprave svoji odredbi ime enega izmed senatovih članov z opomnjo „poročevalec“ ali s kratico za njo. Poročevalec mora vročiti spise najpozneje en dan pred ustno razpravo senatovemu predsedniku. Poročevalec si mora sestaviti vse za svoje poročilo važne podatke; v kolikor ni drugačnega zakonitega ukazila ni dolžan, razložiti v pisani besedi stanje stvari ali dati pismen pregled o spornih pravnih prašanjih in njih rešitvi. — V važnejših in težavnejših primerih mora senatov predsednik odrediti, da je razen poročevalcu vsem posameznim drugim senatovim članom predložiti spise ali pred začetkom ustne razprave, da se morejo ž njih pregledom pripraviti na razpravo. Ukratu je s primerno kratko opomnjo na spisih določiti čas, kateri sme vsaki senatov član obdržati spise pri sebi. Da se poprej priobčijo spisi senatovim članom, to se sme tudi v vseh drugih senatovemu posvetovanju podvrženih stvareh ukazati po prevdarku predsednikovem v olajšbo senatovega sklepanja. V pregled priobčeni spisi se morajo najpozneje dne pred ustno razpravo ali pred določenim senatovim posvetovanjem izročiti predsedniku ali v zadnjem primeru poročevalcu.

§ 263. Stranka, ki je prišla v pripravljalnem postopanju pred odrejenega sodnika, ne sme izjave o dejanstvih, o ponujenih ali predloženih dokazih, katero je, dasi pozvana po sodniku,[1] prej oddati opustila ali oddati se branila, več pozneje oddati v ustni sporni razpravi.

Ako se je pred sporno razpravo opravilo pripravljalno postopanje po zmislu §§ 250. in

251., sme stranka nove zahteve, trditve, dokazila in dokazne vgovore, ki se nanašajo na dele pravnega spora, pretresene v pripravljalnem postopanju, napovedovati v ustni sporni razpravi, če nasprotnik vgovarja, samo tedaj, kadar verojetno izkaže, da ni ob času pripravljalnega postopanja nič vedela o bitju teh zahtev in pa o novonavedenih trditvah, dokazilih in dokaznih vgovorih.[2]

[1] 249, 182.

[2] Jm. k § 263. cp. 1. Stranka, ki hoče po končanem pripravljalnem postopanju (§§ 250. in 251. cp.) v ustni sporni razpravi uveljaviti nove zahtevke ali protizahtevke, ima, če nasprotnik vgovarja, verojetno izkazati, da ni ob vložitvi svojega pripravljalnega spisa nič vedela o njih bitju, kar velja tudi o premembi tožbe, ki se zgodi pri ustni sporni razpravi (§ 235. cp.). Nasprotno pa je za napoved novih dejanstvenih trditev, dokazil in dokaznih vgovorov, po dovršenem pripravljalnem postopanju v ustni sporni razpravi — ako se le-ti niso bili izključili v zmislu § 254., od. 2. cp. — glede izkaza verojetnosti, da se o njih ni vedelo, odločilna tista doba, v kateri bi se v posameznem primeru napoved v pripravljalnem postopanju še mogla podati s pravno močjo. (Mn. najv. sod.)

2. Ako je bila kaka stranka, podala več pripravljalnih spisov, tedaj ima tista stranka, ki hoče po dovršenem pripravljalnem postopanju v ustni sporni razpravi staviti nove zahtevke, če nasprotnik vgovarja, samo verojetno izkazati (§ 263. cp.), da ni ob podanju svojega (zadnjega) pripravljalnega spisa nič vedela o bitju teh zahtev.

§ 264. V pripravljalnem postopanju že zaslišane priče in za mnenje prašane izvedence je v ustni sporni razpravi zaslišati vnovič, ako se zdi[1] senatu potrebno, ponoviti tak vzprejem dokazov, da se odpravijo, kakor se vidi, utemeljeni vgovori zoper popolnost ali pravost v

pripravljalnem postopanju opravljenega vzprejema dokazov,[2] ali da se ugotovi, kako je v resnici za razsodbo pravde odločilno stanje stvari.[3]

[1] 291, od. 2. — 286, 3. — [2] N. pr. 289. od. 2, 344.

[3] Jm. k § 264. cp. O dejanskih trditvah, ki so vsled nasprotnikove zamude v pripravljalnem postopanju v zmislu § 254., od. 2. cp., imeti za resnične, se kak sprejem dokazil v ustni sporni razpravi ne sme niti odrediti niti vršiti.

Ravnotako ne sme senat ukazati obnovitve dokaznega vzprejema, da bi odpravil vgovore zoper v pripravljalnem postopanju opravljeni vzprejem dokazov, ako ti vgovori spadajo med tiste izjave, ki jih v pripravljalnem postopanju mudna stranka ne more pozneje oddati v zmislu § 254., od. 2. cp.

Ugotovitve po zapisniku.

§ 265. Predsednik sme ukazati, da mora stranka, katera je stavila predlog ali oddala izjavo, take predloge in izjave, ki jih je po §§ 208. in 209. vzprejeti v razpravni zapisnik, zapisati in izročiti predsedniku. Strankam se sme tudi tedaj, kadar predsednik ne ukaže, da naj se predloži zapisek, dovoliti po predlogu, da se zgoraj označeni predlogi in izjave ugotovijo s tem, da se izročijo kratki zapiski.[1]

Zapisek je narediti takoj pri ustni razpravi. Predsedniku izročene spise je pridejati razpravnemu zapisniku kot priloge.

Ukazana ali pripuščena pismena ugotovila je na glas prečitati; o njih pravosti odločuje senat.

Sklep, s katerim se ukazuje ali pripušča taka pismena ugotovitev, in pa odločilo, ki se izda o pravosti pismenega ugotovila, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

[1] 440, od. 5.

Drugi naslov.

Splošna določila o dokazu in o vzprejemanju dokazov.

Dokaz.

§ 266. Dejanstva, ki jih zatrjuje stranka, ne potrebujejo nobenega dokaza v toliko, v kolikor jih nasprotnik[1] v pripravljalnem pravdnem spisu, v teku pravnega spora pri ustni razpravi ali pa v zapisniku odrejenega ali zaprošenega sodnika izrečno prizna. Za veljavnost sodne priznave dejanstev ni potrebno, da bi jo sprejel nasprotnik.

V koliko se taka priznava z dostavki ali omejitvami, katere ji doda stranka, omeče ali se krati ž njimi njena veljavnost, in kak vpliv ima preklic na veljavnost priznave, to preudarja sodišče po svojem izprevidu, oprtem na skrbno oceno vseh okolnosti.

Prav tako mora sodišče preudariti, v koliko neha potreba dokaza vsled izvunsodne priznave.[2]

[1] 5, 34, 26, od. 2., 13, 14, 19, od. 1.

[2] Jm. k § 266. cp. Po nasprotniku sodno izrečno priznane dejanske trditve kake stranke je imeti za resnične. Na takih trditvah ima sodišče osnovati svoje odločbe, v kolikor priznavi pridejani dostavki ali omejitve ali preklic priznave ne trebajo presoje, če so trditve resnične (§ 266., od. 2. cp.), sodišču ni ustanovljati, ali se priznane trditve vidijo resnične tudi z ozirom na razpravne in dokazovalne podatke.

To velja tudi o sodni priznavi dejanskih trditev, ki po določilu zakona niso dokazati, temuč le verojetno izkazati (§ 274. cp.).

§ 267. Ali je dejanske trditve stranke, kadar jih ni izrečno priznal nasprotnik, šteti

za priznane, to preudarja sodišče, skrbno se oziraje na vsebino vsega, kar navaja nasprotnik.

Prav tako mora sodišče preudarjati zlasti tudi, ali je izjavo stranke, da ne vé ali da se ne spominja, šteti za izjavo, s katero se izključuje domneva priznave, ali pa za izjavo, ki obsega priznavo.

§ 268. Ako je odločba odvisna[1] od dokaza in prištevnosti kaznivega dejanja, je vsebina pravnomočnega obsojajočega razsodila, katero je izdalo o tem kazensko sodišče, zavezna[3] za sodnika.

[1] 191. — [2] 539.

[3] Jm. k § 268. cp. Z določilom o zavezni moči obsojajočega kazenskega razsodila se ne spreminja predpis § 10., z. 28. maja 1881, dz. 47, o pomoči zoper nepoštene postopke pri kreditnih opravilih.

§ 10. cit. z. se glasi: Kadar kazensko sodišče z drugega razloga in ne zaradi neobstanka dejanja, ali zaradi nedovoljnih razlogov sumnje koga ne more preganjati ali ni obsodilo, to naj grajanski sodnik, — če je v pravdnem postopku dognan obstanek uvetov § 1., —

---

§ 268. 1. Kazenskosodna obsodba radi telesne poškodbe ne ovira civilnega sodnika, da smatra dobo motenja zdravja ali nezmožnosti za opravljanje poklica za daljšo kakor kazenski sodnik. 2. okt. 1900, š. 7972, Zb. 1134.

2. Civilni sodnik ima samostojno razsojati, če utemeljuje kaznjivo dejanje, kojega je toženec zakrivil, njegovo dolžnost do povračila škode. 10. marca 1904, š. 2345, JB. 1904/20. — 20. nov. 1900, š. 15372, Zb. 1187.

3. Na vsebino obsojajočega kaz. razsodila upravnega oblastva civilni sodnik ni vezan. 4. febr. 1902, š. 959, uzb. 524; 31. dec. 1901, š. 10641, uzb. 511.

4. Disciplinarna sodba za civilnega sodnika nima tiste obveznosti kakor kazenska. 18. febr. 1902, š. 14731, JB. 1903/5.

ničevnost opravila izreče ter v oziru na razsodbo o pravnih posledicah po načelih ustanovljenih v § 8. postopa. Ves ta z. v l. zv. „Pravnikove" izdaje zakonov.

§ 269. Dejanstva, katera so pri sodišču obče znana,[1] ne potrebujejo nobenega dokaza.

[1] N. pr. 4, od. 1., 402, š. 2 cp. 41, od. 2. jn.

§ 270. Dejanstva, o katerih je po zakonu domnevati, da so, ne potrebujejo nobenega dokaza. Dokaz, da jih ni, je dopusten, ako ga zakon ne izključuje.[1] Ta protidokaz se sme opraviti tudi z zaslišbo strank po §§ 371, in naslednjih.[2]

[1] Čl. 274., od. 2. trg. z. — [2] VI., š. 1.

§ 271. V ozemlju druge države veljajoče pravo, potem običajna prava, privilegije in ustavi (statuti) se morajo dokazati samo v toliko, v kolikor sodišču niso znani.

Ovedovaje ta pravna vodila, ni sodišče omejeno na dokaze, ki jih ponujajo stranke; ono sme upotiti uradoma vse pozvedbe, ki se mu zde potrebne v ta namen, ter zlasti prositi posredovanja ministra za pravosodje, v kolikor bi bilo to potrebno.

§ 272. V kolikor ne določa ta zakon nič drugega,[1] mora sodišče, skrbno se oziraje na posledke vse razprave in vsega dokazovanja,

§ 270. 1. Protidokaz zoper zakonito domnevo očetovstva do nezakonskega otroka je dopusten. 14. febr. 1900, š. 1773, Zb. 888. Ravnotako v sporu radi izpodbijanja zakonskega rojstva. 19. sept. 1905, š. 11788, GZ. 1906/9.

2. Izvansodno priznanemu očetovstvu do nezakonskega otroka ni treba dokaza. 14. nov. 1901, š. 15423, uzb. 498.

preudariti po svoji prepričanosti, ali je šteti kako dejansko povedbo za resnično ali ne.

Prav tako mora zlasti odločiti, kak vpliv ima na presojo primera to, ako se stranka brani, odgovarjati na vprašanja, katera se ji stavijo po predsedniku ali pa ž njegovo ali senatovo privolitvijo.[2]

Okolnosti in pretehte, ki so bile merodajne za prepričanost sodišča, je povedati v obrazložbi odločila.[3]

[1] 122, od. 2., 215, 292, 293, 294, 295, 310, 312, VII., š. 4, 270, 254, od. 2., 263, 396, 398, 399, 400. — [2] 182. — [3] 417, š. 5, 428, od. 1., 477, š. 9.

Jm. k § 272. cp. Dogovorna odpoved stranek do že vzprejetih dokazov je brez vpliva in ne opraščа sodišča, da bi pri odločbi o resnici strankinih navedeb ne upoštevalo podatkov tega dokazovanja, ki so ga stranke potem opustile. To velja tudi o dokazih, ki so se vzprejeli po zaprošenem ali odrejenem sodniku (prim. § 217., od. 1. cp.).

§ 273. Ako je gotovo, da gre stranki povračilo škode ali koristi ali da ima ona sicer pravico, kaj terjati,[1] da se pa sporni znesek škode ali koristi, ki jo je povrniti, ali pa terjatve celo ne dá dokazati ali se dá dokazati samo z neprimernimi težkočami, sme sodišče po pred-

---

§ 272. 1. Dokaznega pravila § 586. odz. ni razveljavil predpis § 272. cp. Prosto ocenovanje dokazov, vodeno s § 272. cp. je, v kolikor se tiče označenega vprašanja, le odpravilo določila starega o. s. r. o izvršenem dokazu po svedokih, o završnih in sumnih svedokih, ni pa odpravilo označenega pravila. 5. junija 1903, š. 7639, uzb. 715.

2. Svedočenje zakonito nesposobnega testamentnega svedoka ne dobi veljavnosti vsled verojetnosti, katero ji daje sodnik po svojem prepričanju. 25. aprila 1899, š. 2074, uzb. 159.

3. Gl. o. 6. sept. 1905, š. 14269, pri § 460.

logu ali uradoma določiti po svoji prepričanosti ta znesek, in to tudi brez ozira na dokaz, ki ga je ponudila stranka. Preden se določi znesek, se sme tudi zaslišati pod prisego ena izmed stranek[2] o okolnostih, merodajnih za določbo zneska.

[1] 408. Enako glej sicer: § 6., z. 6. jun. 1887, dz. 72, čl. 27. trg. z., o neupravičeni rabi firme; § 50. obrtne nov., 15. marca 1883, dz. 39, o neupravičeni rabi poslovnih označil; § 62., z. 26. dec. 1895, dz. 197, o nadomestnih zahtevkih iz avtorskega prava do literarnih, umetnostnih in fotografičnih del. — § 29., z. 6. jan. 1890, dz. 19, o varstvu mark. — §§ 109. in 112., z. 11. jan. 1897, dz. 30, o varstvu iznajdb (patentni z.). — [2] 371 sl.

Izkaz verojetnosti (potrdba).

§ 274. Kedor mora dejansko trditev verojetno[1] izkazati (potrdilo),[2] se sme posluževati v to vseh dokazil, izvzemši zasliševanje strank pod prisego. Vzprejemanje dokazov, ki se ne da opraviti precej, ni primerno namenu izkazovanja verojetnosti.

Vzprejemanje dokazov, ki se opravlja, da se izkaže verojetnost kake okolnosti, ni navezano na posebne, za dokazno postopanje veljajoče predpise.

[1] N. pr. §§ 54., 115., 128., od. 4., 135, od. 1., 149., od. 1., 156., 164., 219., od. 2., 263., od. 2., 289., od. 2., 308., od. 2., 323., od. 2., 355., od. 2., 356., od. 2., 386., od. 1., 538., od. 2. cp.; § 22., od. 3. jn. itd. — [2] Glej zadnji od. jm. k § 266. cp.

§ 273. 1. Vzklicno sodišče ni vezano na določitev odškodninskega zneska v zmislu § 273. cp. po prvem sodniku, ono lahko samostojno določi znesek. 16. sept. 1903, š. 5097, Z. f. N. 1904/44.

2. Civ. sodnik sme določiti odškodninsko povračilo iz škode vsled razžaljenja na časti (osumljenja tatvine). 2. okt. 1902, š. 10403, JB. 1902/51.

Vzprejemanje dokazov.

§ 275. Od stranek ponujene dokaze mora sodišče zavrniti izrečno, ako se mu zde neodločilni.[1]

Vzprejem ponujenih dokazov sme sodišče po predlogu ali uradoma odreči tedaj, kadar se prepriča, da se ponujajo dokazi samo z namero, da bi se pravda zavlekla.[2]

[1] 208, š. 2 in 3; 291, od. 1., 515. Glej jm. k § 183. cp., t. 2. — [2] 179, od. 1., 181, 278, 279, 291, od. 1., 417, od. 3., 488, od. 1.

§ 276. Dokaze, katere šteje sodišče za odločilne, je vzprejemati v teku razprave pred razsojajočim sodiščem, v kolikor

1. ne ukaže sodišče po določilih tega zakona vzprejemanja dokazov zunaj razpravnega naroka,[1] ali

2. niso bili dokazi vzprejeti že v pripravljalnem postopanju in ni po določilih tega zakona nedopustno, jih vzprejemati vnovič, ali pa se to vsaj ne zdi sodišču brezpotrebno.[2]

Kadar je treba vzprejeti dokaz zunaj razpravnega naroka po odrejenem[3] ali zaprošenem sodniku, tedaj mora ukazati pravdno sodišče,[4] kar je potrebno,

[1] 32, 36 jn., VII., š. 4 cp. 120 jn. 183, zadnji od., 300, 328, 352, 368. — [2] 264. — [3] 282. — [4] 34, od. 2. jn.

§ 277. Vzprejem dokaza se ukazuje s sklepom (dokazni sklep). V teh sklepih je natančno označiti sporna dejanstva, o katerih je vzprejeti dokaz, in pa dokazila.[1]

Mnenje, na katero se opira dokazni sklep, ne veže sodišča v nadaljnem teku pravnega spora.

Take sklepe je izdati pismeno samo tedaj, kadar je vzprejeti dokaz pred odrejenim ali zaprošenim sodnikom.[2] V tem primeru je tudi stanje stvari, ki se pokaže iz razprave, vzprejeti v izdatek v toliko, v kolikor je znanje tega stanja stvari sodniku potrebno,[3] da vodi in popolnoma opravi vzprejem dokaza.

Zoper dokazne sklepe ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.[4]

[1] 428 cp. Vpis v procesni register 227, š. 5 or.

§ 141. or. Vzprejeme dokazov po odrejenih ali zaprošenih sodnikih je uvesti s poslatvijo spisov, na katerih je v prvopisu namestiti nalog ali zaprosilo v kratki besedi in opustivši vsa priobčila, ki se pokažejo iz vsebine ali po zakonu sama od sebe: n. pr.: „Pošilja se okrajnemu sodišču I. z zaprosilom za zaslišbo prič *A* in *B*“ ali „v rešitev dokaznega sklepa na listu 25.“ V nalogu ali zaprosilu se sme opozoriti na nujnost stvari ali določiti rok, v katerem je dovršiti vzprejem dokaza; istotako se sme s pristavkom k nalogu ali zaprosilu prepustiti odrejenemu ali zaprošenemu sodniku število izvedencev in njih izbor. Kadar se vse ali posamezne stranke odreko udeležbe pri vzprejemu dokazov, tedaj je to priobčiti v nalogu ali zaprosilu. — Kadar je dokazni sklep posvedočen v razpravnem zapisniku in dojde ta s spisi odrejenemu ali zaprošenemu sodniku, tedaj je nadomestiti v nalogu ali zaprosilu izdatek sklepa z zavrnilom na dotično mesto razpravnega zapisnika; kadar ni take posvedočbe z zapisnikom tedaj je pismeni izdatek dokaznega sklepa priložiti spisom v prvopisu. V kolikor je z razložbo stanja stvari, ki prihaja za vzprejem dokaza v poštev (§ 277. cp.), olajšati ali nadomestiti posvedočbo razpravne vsebine po zapisniku (§§ 210. in 444. cp.), je opustiti tako razložbo, ako dobi odrejeni ali zaprošeni sodnik zastran vzprejema dokazov pravdne spise same. — Dokazne sklepe je obrazložiti samo tedaj, kadar se izdado vsled nasprotujočih si predlogov (§ 428. cp.).

[2] 276. — *F.* 51. — [3] 210, od. l.; 444, od. l.

[4] Jm. k § 277. cp. 1. V postopanju pred zbornimi sodišči ima dokazne sklepe skleniti senat, ne pa predsednik senata.

Predsednik sme, vsled svoje pravice voditi spor, k ustni razpravi pozvati osebe, od katerih je pričakovati pojasnila o važnih dejanstvih, da se, ako bode treba, morejo zaslišati za svedoke (§ 183., š. 4 cp.), v resnici pa se smejo zaslišati le temeljem dokaznega sklepa senatovega.

2. Izdanje dokaznega sklepa, s katerim se ukazuje vzprejem kakega po strankah ponudenega dokaza, se ne more zapreči s tem, da se obe stranki izjaviti proti vzprejemu dokaza.

3. V kolikor sme sodišče po zakonu uradoma ukazati vzprejem dokazov (svedoki, § 183., š. 4 cp. — izvedenci, §§ 183., š. 4 in 351 cp. — ogled, §§ 183., š. 4 in 368 cp. — zaslišanje stranek § 371. cp.), v toliko sme s temi dokaznimi sredstvi iskati dokaz tudi o spornih dejanstvih, za katere stranke niso ponudile dokazov.

4. Pri dokazovanju z listinami treba je dokaznega sklepa samo, ako se ima vršiti posebno vzprejemanje dokazov izvun ustne razprave (n. pr. § 300 cp.).

§ 278. Vsi vzprejemi dokazov, katerih ni mogoče izvesti precej pri razpravi sami in sosebno katere je opraviti zunaj razpravnega naroka po odrejenem ali zaprošenem sodniku,[1] se morajo, v kolikor bi ne bilo po okolnostih treba ravnati drugači ali bi se drugačno ravnanje sodišču ne zdelo primerno namenu, ukazati še le po popolnem pretresu stanja stvari in s tem istim dokaznim sklepom.

Ako ni pogojev § 193., odstavka 3., je za pretresovanje posledkov tako vzprejetih dokazov po opravljenem vzprejemu zopet uradoma povzeti razpravo pred razsojajočim sodiščem.[2] Nove dejanske povedbe in ponudbe dokazov, s katerimi bi se oglašale stranke pri ti razpravi, se smejo po predlogu ali uradoma izreči s

sklepom za nedopustne,[3] ako niso nove navedbe provzročene po posledkih med tem vzprejetih dokazov in se očividno z namero, da bi se pravda zavlekla, niso oglasile poprej.

[1] 276, š. 1 in 2. — [2] 281. — [3] 291, od. 1, 515; 417, od. 3.

§ 279. Ako je vzprejemu dokaza na poti zadržek, o katerem se ne ve, kako dolgo bo trajal,[1] ako je dvomno, je-li vzprejem dokaza izvršljiv, ali ako je opraviti vzprejem dokaza zunaj ozemlja,[2] za katero ima veljavnost ta zakon, mora sodišče v dokaznem sklepu po predlogu[3] določiti rok,[4] po čegar brezuspešnem preteku se bo razprava, če zahteva ena izmed stranek, nadaljevala ne glede na manjkajoči vzprejem dokaza.[5]

Pri nadaljevalni ustni razpravi se sme potem rabiti ta dokaz samo, ako se ž njim ne zadrži postopanje.[6]

[1] Prim. 309, 335. — [2] 283, od. 2. — [3] 283, od. 3. — [4] 291, od. 2. — [5] Predlog pri okrajnih sod. tudi v sodni pisarnici, 319, š. 4 or. — Prim. 332, 365, od. 2., 368, od. 3. — [6] 291, od. 1., 417, od. 3., 531.

Jm k § 279. cp. 1. Upiranje dokazovalca, da bi se izjavil o nasprotnikovem predlogu na določitev roka za vzprejem dokazovanja, ne brani sklepanja o tem predlogu.

2. Ako se vzprejem dokazovanja upoti s zaprosilom, danem dokazovalcu, da je pošlje inozemskemu oblastvu, ali ako se njega izposlovanje popolno prepusti dokazovalcu (§ 283. cp.), tedaj ima sodišče uradoma določiti rok za vzprejem dokaza; sicer se določa rok za vzprejeme dokazov le na predlog stranke (§ 279., od. 1. cp.). Ako se to predlaganje opusti, tedaj se razprava ne nadaljuje, dokler ne dojdejo spisi o vzprejemu dokaza; ta pretrg razprave pa nima niti tistih pravnih posledkov kakor pretrg postopanja (§ 163. cp.),

niti tistih kakor počivanje postopanja (§ 168. cp.). Vplivi vpravdanja ostanejo, dasi se razprava ne nadaljuje in posebno tožniku je zaprečeno, da bi svoj zahtevek s tožbo sodno iskal in z nova uveljavljal.

§ 280. Pravdno sodišče sme po predlogu dovoliti,[1] da zabeleži vzprejem dokaza[2] eden ali več zapriseženih brzopiscev (stenografov). Brzopisec, kateri ni v obče za to nalogo vzet v prisego, mora priseči[3] v tem zmislu, da to, kar se pové ustno, zvesto zabeleži in zabeleženo prav prepiše. Zaprisežbe ni treba, ako se postavi sodni uradnik za brzopisca.

Brzopisca postavlja po nasvetu predlagatelja predsednik.

Prepis brzopisnega zabeležka v navadno pisavo je v 48 urah po zabeležbi izročiti predsedniku ali sodniku, kateremu je naročen vzprejem dokaza, ter ga priložiti spisom.

V kolikor ne predlagata brzopisne zabeležbe obe stranki soglasno, mora predlagajoča stranka plačati vse vsled tega nastale stroške, ne da bi smela, celo ako zmaga, zahtevati povračila teh stroškov.

[1] 291, od. 2. — [2] Glej jm. k § 210. cp. — [3] XL. cp.

§ 281. Kadar se mora, da se vzprejme dokaz pred razsojajočim sodiščem, preložiti narok,[1] tedaj je narok, pri katerem je opraviti vzprejem dokaza, določiti ob enem za nadaljevanje ustne razprave.

Kadar pa mora vzprejeti dokaz odrejeni ali zaprošeni sodnik in se ne dá gotovo določiti čas, kedaj bo končan vzprejem dokaza, tedaj mora predsednik narok za nadaljevanje ustne razprave pred razsojajočim sodiščem do-

ločiti uradoma, ko dojdejo spisi in zapisniki o vzprejetem dokazu, ter ga naznaniti strankam.[2]

[1] 134, §. 3. — [2] Izjema 193, od. 3. — *F.* 52 (42).

Vzprejemanje dokazov po zaprošenem ali odrejenem sodniku.

§ 282. Vzprejeme dokazov, katere je opraviti zunaj razpravnega naroka v kraju pravdnega sodišča ali blizu njega, je naročiti[1] enemu članu pravdnega sodišča, in to po navadi enemu članu senata, kateri je poklican v odločbo pravne stvari.

[1] 291, od. 1. — § 142. or. Kadar se spisi ne morejo poslati, ker je opraviti hkratu več vzprejemov dokazov pred različnimi sodišči, ali ker terjajo nadaljevanje postopanja ali drugi nujni razlogi, da se spisi pridrže, tedaj je dati nalog za vzprejem dokazov po § 139., za zaprosbo vzprejema dokazov pa je izbrati pot posebnega pisanja. — Z vzprejemom dokaza odrejenega sodnika ali za to zaprošeno sodišče je imenovati v dokaznem sklepu. Odrejeni sodnik, kateri pripada k senatu, mora kolikor moči precej pri ustni razpravi po oznanitvi dokaznega sklepa dati strankam ustno na znanje dan in uro vzprejema dokazov in vse za vzprejem dokazov potrebne naredbe, v katerih izvršitev se potrebuje sodelovanje stranek. — Sklepanja odrejajočega sodišča, ki postanejo potrebna med vzprejemanjem dokazov (§ 285. cp.), si je izprositi po predpisu § 140., od. 1., sklepanja prosečega sodišča pa s tem, da se pošljejo ali predložijo spisi, ki se tičejo vmesnega dogodka. Predlog za odločbo in naznanitev odločila mora postaviti zaprošeni sodnik v prvopisu na poslane spise. Spisov ni poslati, ako se more, dasi se je izprosila sodna odločba, vzprejemanje dokazov nadaljevati in se ne dado spisi pogrešati pri tem; odločbo je zahtevati v tem primeru s dopisom. — Izdatka odločila za odrejenega ali zaprošenega sodnika ni treba; odrejenemu sodniku se da ono na znanje tako, kakor je povedano v § 140., od. 1., za zaprošenega sodnika pa je napisati sklep na spise, ki se vrnejo.

§ 140., od. 1. or., glej pri § 255. cp., § 141., od. 1. in 2. or., glej pri § 277. cp.

§ 139. or. Sklep ali odredba, s katero se naročajo sodne razprave (opravila, sodniška uradna dejanja) odrejenemu sodniku, je naznaniti temu, ko se mu pošljejo za njegovo postopanje potrebne vloge, spisi ali kosi spisov, s kratkim v prvopisu na njih narejenim priobčilom (n. pr. „Sodnemu tajniku I. v rešitev dokaznega sklepa list 7“). Kadar odrejeni sodnik kakor član senata, ki je storil sklep, že ve o danem nalogu, tedaj mu je izročiti samo spise, potrebovane za izpolnitev naloga; potrdila o tem, da je vzel nalog na znanje, ni treba. Sklep ali odredbo je izdati posebej samo tedaj kadar se da nalog sodniškemu uradniku, ki ne pripada k senatu, in se ne pošljejo vloge ali spisi. — Ko je izpolnjen nalog, je vrniti poslane spise, priloživši med postopanjem pred odrejenim sodnikom došle vloge, zapisnike in druge vloge, in to, v kolikor nima v posameznem primeru odrejeni sodnik povoda za nadaljna priobčila, s kratkim, v prvopisu na spisih narejenim zaznamkom o predložbi. — Sprednja določila se ne uporabljajo, kadar se naroči prvi narok članu senatovemu.

§ 283. Zaprosila, katera se izdado za vsprejem dokaza, ki ga je opraviti zunaj ozemlja, za katero ima veljavnost ta zakon, se smejo po njegovem predlogu izročiti dokazovalcu, da jih pošlje zaprošenemu oblastvu.[1]

Po predlogu dokazovalca sme dalje sodišče dovoliti, da se opusti izdatba zaprosila in pooblasti dokazovalec, da donese o vzprejemu dokaza javno listino, kakoršna ustreza zakonom tistega državnega ozemlja, v katerem je vzprejeti dokaz. Dokazovalec mora, ako mogoče, naznaniti nasprotniku kraj in čas za vzprejem dokaza tako zgodaj, da bo mogel ta pri vzprejemanju dokaza primerno skrbeti za svoje pravice. Če se je opustila naznanitev, mora razsojajoče sodišče po skrbni oceni vseh okolnosti

odločiti, ali in v koliko ima dokazovalec pravico, rabiti vzprejete dokaze v ustni razpravi.

Za predložbo spisov o vzprejetem dokazu je v obeh primerih določiti v dokaznem sklepu rok, na čegar brezvspešni pretek so navezani v § 279. označeni pravni nasledki.[2]

[1] 291, od. 2. — [2] Glej jm. k § 279. cp., t. 2.

§ 284. Sodniku, kateri opravlja vsled naloga ali zaprosila vzprejem dokaza, pristoje tiste oblasti, katere ima predsednik ob vzprejemu dokaza, ki se opravlja pred razsojajočim sodiščem.

Druge vzprejem dokaza zadevajoče odredbe sme izdajati tak sodnik v toliko, v kolikor niso one izrečno odkazane pravdnemu sodišču.[1]

[1] 279, 283, od. 3., 335, od. 1.; 280, od. 1.; 289, od. 2.; 308, 325, od. 2.; 326, od. 1. in 3.; 371, 375. — Glej jm. k § 303. cp., t. 1.

§ 285. Kadar nastane ob vzprejemanju dokaza pred odrejenim ali zaprošenim sodnikom spor, od čegar rešitve je odvisen nadaljni vzprejem dokaza, a katerega odločiti nima pravice sodnik, ki mu je naročeno vzprejeti dokaz, tedaj mora po njegovem poročilu[1] rešiti spor pravdno sodišče. Narok za razpravo o tem vmesnem sporu določi pravdno sodišče uradoma.

Kadar se ob vzprejemanju dokaza, ki se opravlja pred odrejenim ali zaprošenim sodnikom, mora v izvršitev ali dovršitev vzprejema zaprositi drugo sodišče, tedaj mora staviti zaprosilo naravnost sodnik, kateremu je izročen vzprejem dokaza. On ima tudi oblast, zaprositi drugo sodišče, da vzprejme ono dokaz, ako se

pokažejo za to vzroki, iz katerih se zdi stvari primerno, da se vzprejme dokaz pred tem sodiščem.[2]

[1] § 142., od. 3. in 4. or., pri § 282., dalje § 140., od. 1. or., pri § 255. — [2] 32 jn., 291, od. 1. cp.

§ 286. Predsednik mora po odrejenem ali zaprošenem sodniku predložene[1] zapisnike in druge spise o vzprejemu dokaza pregledati ter ukreniti, ako zapazi kake pomanjkljivosti, potrebne poprave ali popolnitve. Spise o vzprejetem dokazu je potem imeti razgrnjene strankam na pregled do prvega prihodnjega, za ustno razpravo določenega naroka; ob enem je o tem stranke obvestiti.[2]

O predlogu, ki ga stavi med tem stranka, da naj se odstranijo posamezne pomanjkljivosti v vzprejemu dokaza ali da naj se dopolni vzprejem, odločuje predsednik.[3] Prav tako odreja predsednik brez odloga vse, kar bi bilo potrebno vsled tega. Predlog se sme staviti tudi ustno.[4]

Ako se pokaže potreba, dopolniti ali ponoviti vzprejem dokaza še le ob ustni razpravi, mora sodišče ukazati, kar je primerno stanju stvari. Ono sme tudi ukazati, da je dopolniti ali ponoviti vzprejem dokaza pri ustni razpravi sami.[5]

[1] Oblika § 139., od. 2. or., pri § 282. — [2] § 313., š. 9 in 7 or., pri § 27. — *V.* 52 (42), 53 (43). — [3] 291, od. 1. — [4] § 146. or. pri § 255. — [5] 291, od. 2.

§ 287. Kar podaje vzprejem dokaza, ki se ni opravil pred razsojajočim sodiščem, mora razložiti predsednik ob primernem času pri ustni razpravi na podstavi zapisnikov in drugih spisov, ki se tičejo vzprejetega dokaza.

Ako se zdi kateri stranki, da se ta razložba v odločilnih stvareh ne vjema z vsebino spisov, se morajo po njenem predlogu zapisniki o vzprejetem dokazu in drugi spisi, ki se tičejo vzprejema dokaza, na glas prečitati po vsem obsegu.

Strankam je na voljo, se že pred to razložbo predsednikovo sklicevati v svojih govorih na vsebino spisov o vzprejetem dokazu.

Postopanje ob vzprejemanju dokaza.

§ 288. Za povabila, ki so potrebna, da se vzprejme dokaz, in pa za vse druge v ta namen potrebne odredbe mora skrbeti uradoma, kadar je vzprejeti dokaz pred razsojajočim sodiščem, senatov predsednik, sicer pa sodnik, kateremu je naložen vzprejem dokaza. Ta zadnji mora določiti uradoma tudi narok za vzprejem dokaza.[1]

Stranke smejo priče, ki so jih imenovale, ali osebe, katere hočejo sodišču pri razpravi imenovati za priče ali predlagati za izvedence, s seboj pripeljati k razpravi pred razsojajočim sodiščem tudi brez poprednjega sodnega povabila.

[1] *F.* 54 (44).

§ 289. Stranke smejo biti navzočne[1] pri vzprejemanju dokaza; one smejo staviti pričam in izvedencem po predsedniku ali vzprejem dokaza vodečem sodniku ali pa smejo ž njuno privolitvijo staviti tudi same[2] vprašanja, ki se jim zde koristna za pojasnitev ali popolnitev izpovedbe in pa za pojasnitev spornega razmerja ali okolnosti, katere so bistvene za dokazno moč izpovedeb. Sodnik mora zavrniti prašanja, ki se mu zde neprimerna.[3]

Vzprejem dokaza je, v kolikor se more to zgoditi po stanju stvari, opraviti, če tudi ni prišla nobena obveščenih stranek. Vendar sme razsojajoče sodišče ali, dokler ni še končano vzprejemanje dokaza, tudi odrejeni ali zaprošeni sodnik dopustiti, da se dopolni vzprejem dokaza, ako stranka verojetno izkaže, da je vsled njenega neprihoda, ki ga je provzročil nenaden dogodek, postal vzprejem dokaza bistveno nepopoln, in ako se more ob enem vzprejem dokaza dopolniti, ne da bi se znatno zakasnil pravni spor.[4]

[1] Glej § 141., od. 1. or., pri § 277.

[2] Jm. k § 289. cp. Dokazovalcev nasprotnik mora pri zasliševanju svedokov in izvedencev staviti prašanja ustno (osebno ali po zastopniku). Vposlati pismena vprašanja (posebna prašanja) k zasliševalnemu naroku, je dovoljeno le pri zaslišavanju oseb, ki niso dolžne priti v sodišče (§ 341., od. 2. cp.), sicer se na taka pismena vprašanja ni ozirati. — [3] 291, od. 1. — 186, 342. — [4] 291, od. 2.

§ 290. Zavoljo tega, ker je vzprejem dokaza, ki ga je opravilo inozemsko oblastvo pomanjkljiv po zmislu inozemskih zakonov, ni zoper njega vgovarjati tedaj, kadar ustreza vzprejem dokaza zakonom, veljajočim za pravdno sodišče.[1]

[1] 283, 286.

§ 291. Zoper sklepe, s katerimi se zavračajo ponujeni dokazi[1] ali po § 278., odstavku 2., nove dejanske povedbe in ponudbe dokazov, ali s katerimi se ukazujejo[2] ali odrejenemu sodniku nalagajo[3] vzprejemi dokazov ali se pa izdajejo zaprosila[4] za vzprejem dokaza, dalje zoper sklepe, s katerimi se zavračajo prašanja stranek ob vzprejemanju dokaza,[5] in naposled zoper sklepe, s katerimi se dovoljuje ali izključuje

raba dokaza po § 279., odstavku 2., ali se zavrača po § 286, odstavku 2., stavljen predlog, da naj se dopolni vzprejem dokaza, ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

Sploh ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki sklepe, s katerimi se dovoljuje brzopisna zabeležba vzprejema dokaza,[6] ali s katerimi se nalaga dokazovalcu dostava zaprosila po § 283., odstavku 1., ali se določa rok za vzprejem dokaza[7] ali za predložbo spisov o vzprejemu dokaza, ki se opravi zunaj ozemlja, za katero velja ta zakon,[8] dalje sklepi, s katerimi se ukazuje dopolniti ali ponoviti vzprejem dokaza.[9]

[1] 275. — [2] 277. — [3] 282. — [4] 283, 285. — [5] 289. — [6] 280. — [7] 279, od. 1. — [8] 283, od. 3. — [9] 264, 286, od. 3., 289, od. 2., 289, od. 3.

Tretji naslov.

Dokaz po listinah.

Dokazna moč listin.

§ 292. Listine, ki jih je v ozemlju, za katero ima veljavnost ta zakon, naredilo javno oblastvo v mejah svojih uradnih oblasti ali ki jih je

§ 292. 1. Izpiski iz matrik, ki potrjujejo obstoj veljavnega zakona in zakonsko rojstvo otroka, tvorijo toliko časa polen dokaz, dokler se ni spoznalo na neveljavnost zakona. 31. okt. 1901, š. 7950, Przeg. 1902/1.

2. Uradno spričevalo razpravnega sodišča o priznanju prijavljenega zapuščinskega dolga tvori polen dokaz. 11. okt. 1882, š. 9875, Zb. 9129; — ravnotako pozvedbe upravnih oblastev o nezgodah provzročenih po povodni. 4. febr. 1857, š. 495, Zb. 287; — uradno potrdilo funkcijonarjev bogočastja o verskih navadah.

naredila oseba, kateri gre javno zaupanje,[1] v odkazanem ji področju v predpisani obliki (javne listine),[2] dokazujejo popolnoma, kar v njih oblastvo uradno ukazuje ali izjavlja ali kar v njih oblastvo ali posvedočujoča oseba izpričuje. Isto velja o listinah, ki so jih naredili sicer zunaj ozemlja, za katero ima veljavnost ta zakon, a vendar v mejah svojih uradnih oblasti taki javni organi, ki so pod oblastvom, katero ima sedež v ozemlju, za katero velja ta zakon.[3]

Dokazati nepravost izpričanega ravnanja ali izpričanega dejanstva ali pa nepravo posvedočbo, je dopustno.

[1] Notarji § 1. not. r. — [2] O dokazilnih potrebščinah o plačani pristojbini daje navodila u. fin. min. 1. jan. 1888, dz. 8. — [3] Poročništva, poslaništva, konzulati, vojaška oblastva.

§ 293. Enako dokazno moč imajo tudi druge listine, katere so s posebnimi zakonitimi predpisi proglašene za javne listine.[1]

Zunaj ozemlja, za katero velja ta zakon, narejene listine, ki veljajo v kraju, v katerem so bile narejene, za javne listine, imajo s pogojem vzajemnosti tudi v ozemlju, za katero velja ta zakon, dokazno moč javnih listin, ako so poverjene kakor je predpisano.[2]

4. febr. 1889, š. 991, Zb. 7320; — ne pa stranki ne vročeno odločilo finančnega oblastva. 9. febr. 1881, š. 6, Zb. 9735; ne potrdilo davčnega urada, da je drugi mesto obvezanca spolnil njegovo davčno obveznost. 8. jun. 1875, š. 6134, Zb. 5749; — ne uradno mnenje o sekciji, podano političnemu oblastvu. 3. apr. 1884, š. 2817, Zb. 9978.

3. Spričevalo reprezentanta graščine o vsebini inventarja podložniških dajatev ni javna listina. 10. jul. 1867, š. 5095, Zb. 2824.

[1] Čl. VII. cp.

Po posebnih odredbah so javne listine:

1. Po upravičenih uradnikih izdane listine o dokumentih, hranjenih v arhivih, registraturah in drugih javnih uradih. Dvd. 7. jul. 1793.

2. Delavske knjižice obrtnih pomočnikov. Z. 8. marca 1885, dz. 22.

3. Zastavni listi kreditnega zavoda graliških stanov. § 7., stat. 3. nov. 1841, zjz. 569.

4. Po avstrijskih konzulih v njih delokrogu izgotovljene listine. Dvd. 27. sept. 1834, zjz. 569.

5. Knjige krstne, poročne in knjige mrtvih dajo polni dokaz le ob okolnostih, o katerih se imajo voditi. Dvd. 15. jan. 1787, zjz. 621.

Izpiski župnikov evangelske veroizpovedi iz enakih cerkvenih knjig v zakoniti obliki imajo veljavo pravoveljavnih listin. Obj. drž. min. 23. jan. 1866, dz. 15.

Matrike Izraelitov, ki jih od 10. jul. 1868 dalje vodijo oblastno postavljene osebe. Z. 10. jul. 1868, dz. 12, l. 1869.

Izpiski policijskega ravnateljstva na Dunaju iz svojih rojstnih, ženitnih in smrtnih registrov za ondi bivajoče turške žide. Dvpd. 17. nov. 1845, zjz. 909.

---

§ 293. 1. Protidokaz proti navedbam notarijatskega akta, 28. nov. 1877, š. 3203, Zb. 6676. — Da ima ime in podpis upnika v izvršljivem notarskem aktu označeno le začetno črko krstnega imena, ne krati verodostojnosti listine. 15. jun. 1875, š. 5192, Zb. 5756.

2. Krstni listi tvorijo glede materinstva dokaz, dasi je v njih navedeno ime nezakonske matere z dostavkom „bojda“. 21. nov. 1883, š. 10093, Zb. 9662; — ali če se je izdal krstni list še-le po smrti matere. 24. maja 1860, š. 3897, Zb. 1136; — ne tvorijo pa dokaza glede očetovstva osebe, označene v krstnem listu za očeta, temeljem materne izjave. 9. sept. 1887, š. 6146, Zb. 12522.

3. Zoper dokaz nedoletnosti, doprinešen po krstnem listu, ni dopusten protidokaz po prisegi in pričah. 5. jan. 1875, š. 13104, Zb. 5584.

Krstne, ženitne i smrtne registre starokatoliške verske občine vodi njen duhovnik. Min. u. 8. nov. 1877, dz. 100.

Rojstne in smrtne registre o osebah, ki ne spadajo k nobeni zakonito pripoznani cerkvi ali verski družbi (brezverci), vodi okrajno glavarstvo (občinsko oblastvo), v katerega okolišu sta se dogodila rojstvo ali smrt. Z. 8. aprila 1870, dz. 51. — Omenjena oblastva vodijo tudi oklicno knjigo in ženitni register za ravnokar navedene in vse druge osebe, ki se po njih okličejo in poroče. Z. 25. maja 1868, dz. 47; min. u. 1. jul. 1868, dz. 80; z. 9. aprila 1870, dz. 50.

6. Kurzni listi javnih borz. Z. 1. aprila 1875, dz. 67.

7. Legitimacijske listine. Min. u. 15. febr. 1857, dz. 32.

8. Potrdila javnih merskih in tehtalnih zavodov. Z. 19. jun. 1866, dz. 85.

9. Stavni listki in originalni vpisi (Einlagscheine und Originallisten) številne loterije. Pat. 13. marca 1813, zjz. zv. 40., š. 27; min. u. 6. marca 1854, dz. 60.

10. Notarske listine, sestavljene po predpisih not. redov. 29. sept. 1850, dz. 366, 21. maja 1855, dz. 94, in 25. jul. 1871, dz. 75.

11. Plemstveni diplomi i rodovniki, izdani po organih, določenih za vodstvo plemstv. matrik. (Gub. n. 3. marca 1829, š. 11738.

12. Spričevala poljedelskih in gozdarskih poskuševališč o preiskavah in poskusih. U. 19. jul. 1891, uk. 27. N. pr. poskuševalna postaja v Spljitu. 2. sept. 1895, uk. 18; semenske kontrolne stacije na Dunaju. 29. maja 1897, uk. 18, zav. v Gradcu in v Mariboru. 23. jul. 1898, uk. 22; bakteriologična postaja za rastlinsko obrambo na Dunaju. 13. nov. 1901, uk. 38. — Kmetijsko-kemično preskušališče za Kranjsko v Ljubljani, čegar ustav je potrdilo polj. min. z rp. 19. marca 1902, š. 6407. Tega ustava § 4.: Preskušališče ima pravico izdajati listine o izidu svojih preiskav in preiskušenj (analiz). Za veljavnost teh listin je potreben ravnateljev podpis in pečat preskušališča.

13. Potni list (pas). Min. u. 30. okt. 1859, dz. 199.

14. Izkazi dunajske sušilnice za svilo in volno (Seide- und Wolltrockungsanstalt) o tržni teži svile i volne. Min. u. 14. jul. 1855, dz. 129.

15. Vsakovrstne listine kreditnega zavoda za trgovino in obrt. Min. u. 6. nov. 1855, dz. 186.

16. Urbariji, zemljiške knjige in knjige o svobodnih zemljiščih (Giltbücher), ako so se vodile po prej veljavnih predpisih. Dvd. 21. okt. 1825, zjz. 2137. — Krčevinske knjige (Rodlbücher) na Predarlskem. Dvd. 22. okt. 1789, zjz. 1063.

O različnih javnih listinah dalje pri § 295.

[3] V inozemstvu izgotovljena pooblastila, razsodila, menične proteste, notarske listine naj oblastva sprejemajo in pripoznavajo za pravoveljavna samo, ako sta jih poverila kak avstr. ogr. konzulat ali poslaništvo. Dvdti. 13. jan. 1809, zjz. 880, 8. febr. 1812, zjz. 971, in 16. aprila 1818, zjz. 1436.

U. min. za notr. reči, prav., trg., polj. fin., bog. in uk in za dež. bran 3. avg. 1887 (dz. 99), o poverjevanju takih od sodišč in oblastev v Bosni in Hercegovini izdanih listin, katerih se kdo hoče poslužiti v kraljevinah in deželah zastopanih na drž. zboru.

I. Listine, ki jih sodišča bosenska in hercegovska izdajo v prepirnih in neprepirnih grajanskih (civilnih) rečeh in v kazenskih pravdah, ne potrebujejo nikakega poverjenja (overovljenja), ako imajo na sebi uradni pečat, in če je v slučaju, kadar obsezajo šeri-sodne izdatke okrajnih uradov, poleg tega okrajni načelnik ali njegov zastopnik nanje pristavil svoj visum.

II. Listine, ki jih v svojem področji izdajo deželna vlada, okrožna oblastva in okrajni uradi, serajevsko c. kr. vojaško-poštno in telegrafsko ravnateljstvo, c. kr. vojaško-poštni in telegrafski uradi v Bosni in Hercegovini, ravnateljstva pod vojaško poslovršbo stoječih in tudi drugih državnih železnic po Bosni in Hercegovini, poveljstva bosensko-hercegovskih krdel in dopolnitvenih okrajev, deželno žandarstveno poveljstvo v Bosni in Hercegovini, finančna nadzorstva v Bosni in Hercegovini, ali vladno komisarstvo za mesto Serajevo, ne potrebujejo overovljenja, če imajo na sebi uradni pečat dotičnega urada, in če je pri onih izdatkih okrajnih

uradov, ki jih v davkovno-uradnem ali katerem drugem posebnem upravnem področju njihovem izdajo navodilu primerno lastni v to zvani organi okrajnega urada, poleg tega nanje postavil svoj Vidi okrajni načelnik (voditelj) ali njegov namestnik. — Takisto tudi ne potrebujejo overovljenja one listine, ki jih izdaje serajevsko rudarstveno glavarstvo, in tako tudi svedočbe, ki jih izdajo javne učilnice in učilišča. — Listine javnih uradov in organov, ki so podredni kateremu gori imenovanih oblastev, potrebujejo overovljenja s strani nadstoječega oblastva.

III. Ako kako sodišče overovi zasebno (privatno) listino, to overovljenje ne potrebuje nadaljšnjega poverjevanja. — To se razglaša s pristavkom, da je bosenska deželna vlada vsled iste domembe izdala iz priloge razvidna določila glede listin, izdanih od c. kr. sodišč, oblastev in organov v kraljevinah in deželah zastopanih na državnem zboru, ki se jih hoče kedo poslužiti v Bosni in Hercegovini.

U. prav. min. 28. avg. 1878 (dz. 114), o legalizaciji listin, ki jih izdajo ali overujejo sodišča ali notarji, v razmerju do kraljestva italijanskega.

O tem predmetu vzajemno dopuščene olakšice se povzemajo tako:

Od sodišč ali notarjev izdane ali overovljene listine, ki so jih legalizirala z ene strani prvosedstva viših dež. sodišč Tržaškega, Insbruškega, Zaderskega ali Graškega, ali z druge strani prvosedstva apelac. dvorov v Milanu, Brešji ali Benetkah, ne potrebujejo daljega poverovanja po poročništvu ali konzulskem oblastvu, ako so avstrijska prvosedstva viš. dež. sodišč legalizacijski pristavek pripisala v italijanskem jeziku, in če se listine, ki jih je legalizovalo prvosedstvo viš. dež. sod. v Trstu, Insbruku, Zadru ali Gradcu, hočejo rabiti v katerem izmed okolišev apel. dvorov v Milanu, Brešji ali Benetkah, ali nasproti listine, legalizirane po prvosedstvu apel. dvorov v Milanu, Brešji ali Benetkah, v katerem izmed okolišev viš. dež. sodišč v Trstu, Insbruku, Zadru ali Gradcu.

Izimajo se vendar take listine, ki se v Italiji vpolože zarad vpisa v registre civilnega stana ali na podlagi katerih se hoče v Avstriji doseči vpis v rojstne, poročne

ali smrtovne matrike ali izkazati ali zadobiti domovinska pravica ali državljanstvo v Avstriji. — Listine, v to namenjene, potrebujejo tudi pozdaj overovitve poročništva ali konzulatskega urada.

Ta ukaz stopa na mesto u. prav. min. 22. aprila 1874 (dz. 44).

Drž. p. s Srbijo 6. maja 1881, dz. 89/1882, čl. IX.: Listine, ki jih sodišča stranek pogodnic izdajo v grajanskem (civilnem) postopku ali v kazenskih rečeh, ne potrebujejo legalizacije (poveritve podpisov). Te listine bodo pečatene s pečatom sodišča, katero jih izdaje. — Listine, ki jih izdajo beležniki (notarji) sodni izvrševalni in drugi sodni oblastniki, morajo biti legalizirane. Šteje se, da je listina legalizirana, če nosi podpis in uradni pečat kakega sodišča tiste države, kjer biva uradni sedež oblastnika, kateri je izdal listino. — Listine zasebnikov, ki jih je sodišče legaliziralo ne potrebujejo nadaljne legalizacije.

K ti pogodbi tudi u. 13. jul. 1886, uk. 34., in obj. v uk. 1897, s. 213. in 214.

C. i. k. konzulatni uradi v Frankfurtu na Meni, v Karlsruhe in v Mannheimu imajo pravico poverjati podpise oblastev Alzasko-Lotarinskih, na trgovinskih listinah ondu izdanih. U. 1. dec. 1879, š. 17589, do vseh viših dež. sodišč.

Pogodba o legalizovanju med Avstro-Ogrskim in cesarstvom nemškim. 25. febr. 1880, dz. 85.

Čl. I. Listine (pisma), ki jih grajanska ali vojaška sodišča izdajo v prepornih ali neprepornih grajanskih rečeh in v kazenskih stvareh, ne potrebujejo, če so opravljene z uradnim pečatom, nikakega poverjevanja.

Izdatki nemških vojnih ali sodnih razsodil morajo biti overovljeni po pristojnem vojaškem sodišči.

Sodnim listinam enake so listine, ki jih izda katero izmed naslednjih oblastev:

V nemškem cesarstvu:

a) disciplinarni dvor in disciplinarne komore nemškega cesarstva; *b*) zvezni urad za domovinstvo; *c*) patentni urad; *d*) viši pomorski urad in pomorski uradi; *e*) pomorniški uradi; *f*) generalne in specialne ko-

misije, katerih delo je uravnavati razmere med grajščaki in kmeti, vršiti postopek pri razdeljevanju in zlaganju, odkupna oblastva, in vladni oddelki z revizijskim kolegijem za zemljedelstvene reči vred v Berolinu; *g*) vseučiliščna sodišča, obrtovna sodišča in upravna sodišča; *h*) kraljevsko pruski disciplinarni dvor za uradnike nesodnike in *i*) varstveno oblastvo v Hamburgu.

V Avstriji:

a) državno sodišče; *b*) upravni sodni dvor; *c*) državni sodni dvor; *d*) komisije, pri političnih deželnih oblastvih in pri ministrstvu notranjih reči postavljene v izvršitev zemljiške razbremenitve, odkupa zemljiških bremen in uredbe; potem za odpravo propinacije in fevdnega razmerja; *e*) dohodarstvena sodišča; *f*) obrtovna sodišča; *g*) deželno-knjižni in zemljiško-knjižni uradi, depozitni (hranilni) uradi, davčni uradi, ki služijo kot hranilni uradi, in drugi sodno-pomočni uradi; *h*) samostalni hipotečni uradi v Dalmaciji.

Na Ogerskem:

a) duhovna zakonska sodišča; *b*) sirotinska oblastva (stolovi); *c*) zemljiško-knjižni uradi in davčni uradi, služeči za hranilne urade.

Čl. II. Listine, izdane od notarjev, sodnih izvršiteljev in drugih sodnopomočnih uradnikov, dalje listine, izdane v nemškem cesarstvu od stanovnih uradnikov, in od hipotekohraniteljev, — kolikor le-ti ne spadajo med oblastva v čl. I. imenovana, — potrebujejo sodne poveritve. — Šteje naj se za tako poveritev, če nosi podpis in uradni pečat sodišča katerega tiste države, v kateri ima izdatnik svoje uradno stanovališče. — Menični prosvedi ali protesti, ki so od notarjev, sodnih izvršiteljev ali sodnih pisarjev izdani in z njihovim uradnim pečatom opravljeni, ne potrebujejo nikakega nadaljšnjega poverila. — Isto velja za izdatke z uradnim pečatom opravljene zbornih (kapitelnih) in redovnih konventov na Ogrskem, kateremu je izročeno po zakonu hranjenje zasebnih listin.

Čl. III. Izpiski iz cerkvenih knjig o krstitvah, porokah ali umrtju, ki se na Nemškem izdajo pod cerkvenim pečatom, potrebujejo overovljenja po grajanskem sodišču, katero je pristojno za dotični okoliš in vrhu tega potrdnice od tega sodišča izdane, da ima izdatnik izpiska

pravico, izdati ga. — Ako take izpiske izda kak nemški vojaški duhoven, naj jih vojaško sodišče overovlja in z dotično potrdnico opravlja. — V Avstriji in na Ogrskem potrebujejo izpiski iz uradnih rojstvenih, poročnih in smrtnih matic, kolikor jih ne piše politično upravno oblastvo, poveritve političnega upravnega oblastva prvostopinskega, katerega delo je nadzirati pisca matic. — A če pisatelj matic podstoji vojaškemu oblastvu, naj izpiske overovlja nadstojno ministrstvo za deželno bran, oziroma vojno ministrstvo. — Po zgornjih določilih overovljeni izpiski ne potrebujejo nikake nadaljšnje poveritve.

Čl. IV. Listine, ki so izdane ali overovljene od katerega izmed vrhovnih upravnih oblastev nemškega cesarstva ali katere nemške zvezne države ali od vkupnih vrhovnih upravnih oblastev avstro-ogrske monarhije ali od katerega izmed vrhovnih upravnih oblastev Avstrije ali Ogrskega ali od drugega državnega ali cerkvenega višega upravnega oblastva, ne potrebujejo nikake nadaljšnje poveritve. — Obe stranki pogodnici bosta ena drugi dajali na znanje oblastva, katera se imajo tukaj v mislih, in pa dotične premene oblastev. — Listine izdane ali overovljene od kakega drugega oblastva in ne od tu naštetih, potrebujejo poveritve s strani tistega izmed tu imenovanih oblastev, kateremu podstoji izdajoče oblastvo. — Vendar, kar se tiče potnih izkaznic, naj ostane pri dozdanjih propisih; tudi se ne izpreminjajo tiste polakšice, ki so dodeljene s posebnimi domembami zlasti za trgovinski promet in carinski (colni) postopek. — Naposled ni nikakoršne nadaljne poveritve treba za listine, ki jih v mejnih okrajih izdajo finančna oblastva, tudi gozdni uradi.

Čl. V. Poveritev, ki jo pristojno oblastvo pristavi zasebni listini, ne potrebuje nikake nadaljne poveritve.

Čl. VI. določa, kedaj stopi pogodba v moč ter da z njo izgube veljavnost vse med posameznimi nemškimi zveznimi državami in Avstro-Ogrsko sklenjene domembe o overovljanju in poverjanju listin. — V čl. IV. omenjena naznanitev oblastev se je objavila z. u. 12. febr. 1881, dz. 13, 29. avg. 1881, dz. 93, 5. dec. 1896, dz. 229.

Konzulatni funkcijonarji Francije, Portugala, Italije in Združenih držav Amerike poslujoči v

Avstriji in avstrijski poslujoči v Franciji, Portugalu, Italiji in v Združenih državah ameriških so upravičeni, da sprejemajo pogodbene listine, napravljene med eno ali več osebami svojih državljanov in drugimi osebami iste dežele v kateri imajo svoj sedež, kakor tudi oporočne odredbe svojih državljanov. Te listine imajo pred sodišči obojnih dežel tisto moč in veljavo, kakor da so se izgotovile pred pristojnimi javnimi funkcijonarji kateresibodi obeh dežel. — Ti funkcijonarji (konzulatni) tudi lahko legalizujejo listine, izgotovljene po oblastvih ali funkcijonarjih njih domovine. Drž. p. 11. dec. 1866, dz. 167; konz. konv. 9. jan. 1873, dz. 135, iz 1874; konz. konv. 15. maja 1874, dz. 96/1875; konz. konv. 11. julija 1870, dz. 116/1871.

Isto velja o konzulatnih funkcijonarjih onih držav, katerim je zagotovljena največa ugodnost.

§ 294. Zasebne listine, podpisane po izdateljih ali opremljene ž njih po sodišču ali beležniku poverjenim ročnim znamenjem,[1] dokazujejo popolnoma,[2] da izhajajo v njih obsežene izjave od izdajateljev.[3]

[1] 312. — [2] VII., š. 2 in 3. — §§ 886., 1001., 1426. odz. — Z n. 20. marca 1902, š. 5616, se je preds. viš. dež. sod. v Inomostu pozvalo, naj poverovnikom javi, da ostanejo določila § 886. odz. po § 294. cp. nespremenjena.

§ 1. Z. 25. jul. 1871, dz. 76: Niže navedene pogodbe in pravni posli ne veljajo, ako se v njih ne napravi beležniški zapis: *a*) ženitevske pogodbe; *b*) med poročenim možem in njegovo ženo sklenene pogodbe o kupu, meni, prihodkih in posojilih, ter izrecila o dolgu ženi od moža ali njemu od nje; *c*) potrdila o prejeti doti, tudi kadar se dajo drugim ljudem kakor pa soprogi; *d*) pogodbe o podaritvah brez resnične izročitve; *e*) o pravnih poslih med živimi ljudmi

§ 294. 1. Sodnik ima uradoma gledati na zakonito potrebo notarijatskega akta. 14. dec. 1887, š. 13141, Zb. 11881.

2. Dokazovanje o dogovoru dote po pričah in prisegi ni dopustno. 27. jan. 1885, š. 13795, Zb. 10307.

vsa pisma, katera delajo slepci, ali katera gluščí, ki čitati, ali nemi, ki pisati ne znajo, ako pravni posel napravljajo osebno.

Ta zakon je stopil v veljavo: na Predarlskem in v Dalmaciji 1. jan. 1873, na Koroškem in Kranjskem 1. marca 1873, v Bukovini 1. okt. 1888, v Salcburgu 1. jan. 1890, na Tirolskem sploh še ne, izvzemši okrožja sodn. dvora v Trientu in Roveredu; po vseh drugih deželah 1. nov. 1871. — O dokazu pred konkurzom plačane dote glej § 49. konk. r., 56 ozz.

[3] Jm. k § 294. cp. 1. Razun pri ročnem znamenju (znaku) mora izdatelj zasebno listino, ki naj daje popolen dokaz, izgotoviti tako, da pod njo svojeročno podpiše svoje ime; ne zadostuje samo odtis stampilije ali pečata. Ravnotako ne daje polnega dokaza listina, na kateri se je podpis napravil s kamenopisnim odtiskom.

2. Zasebna listina, na kateri je le ročni znak izdatelja, treba za polni dokaz o tem: „da izhajajo v njih obsežene izjave od izdateljev“ (§ 294. cp.) samo, da se ta ročni znak notarsko ali sodno poveri, ne pa tudi, da ga potrdita dva svedoka. (Mn. najv. sod.)

3. Sodišče ima preudariti po svoji prepričanosti, koliko dokazno moč je pripisavati zasebni listini, na kateri je ročni znak izdatelja, brez sodnega ali notarskega poverjenja, potrjen samo po dveh svedokih. (§ 272. cp.)

§ 295. Pogoje, dobo trajanja in mero dokazne moči trgovinshih knjig,[1] dnevnikov in končnih (sklepnih) listov trgovinskih mešetarjev[2] je presojati po veljajočih zakonih. Potrebna do-

§ 295. 1. Zavezani predložiti trgovinske knjige so i dediči i oni, ki nadaljujejo posle pod prejšnjo tvrdko. 15. jan. 1895, š. 15610, Zb. 15367.

2. Stranka, ki predlaga predložitev nasprotnikovih trgovinskih knjig, ni dolžna, da natančneje označi knjigo, ki pojasnuje zatrjevano dejstvo. 15. jan. 1895, š. 15610, Zb. 16367.

3. Predložitev trgovinskih knjig odredi se lahko v svrho, da se ugotovi manjkanje kakega zatrjevanega vpisa. 14. sept. 1898, š. 12725, Zb. 311.

polnitev dokaza se da opraviti samo z dokazili, dopustnimi po tem zakonu.

Trgovinske knjige, ki se zunaj ozemlja, za katero velja ta zakon, pišejo po predpisih, veljajočih v kraju, v katerem se pišejo, nimajo dokazne moči v veči meri in ne na daljšo dobo, kakor je priznana v tistem kraju trgovinskim knjigam, ki se pišejo v ozemlju, za katero velja ta zakon.[3]

V koliko daje knjiga, ki se piše o opravljanju gospodarstva, obrta ali drugega opravilnega podjetja, dokaz glede svoje vsebine in glede dejanj in opravil, na katere se opirajo vpisi, to preudarja sodišče po § 272.

[1] Dotična določila v trg. z.: Čl. 34. trg. z. o trgovinskih knjigah polnopravnih trgovcev. — Glede teh trgovcev ces. u. 11. jul. 1898, dz. 124.: Čl. I. §§ 7. in 9., z. z dne 17. dec. 1862. l. (dz. 1 za 1863. l.), za vpeljavo trg. z. se v svoji sedanji obliki odpravljata in se naj v bodoče glasita:

§ 7. Določbe trg. zakonika o firmah, trg. knjigah in prokuri naj razen za krošnjarje veljajo za vse trgovce, ki morajo od zaslužka iz svojega opravilnega obrata plačevati enoletne državne pridobnine v krajih, ki imajo več nego 100.000 prebivalcev, najmanj 60 gl., v krajih, ki imajo več nego 10.000 in ne čez 100.000 prebivalcev, najmanj 40 gl., in v krajih, ki nimajo čez 10.000 prebivalcev, najmanj 25 gl., in katerih opravilni obrat bi po svojem obsegu utemeljil omenjeno izmero davka, ako bi ne bili oproščeni plačila. — Združbe za obrat kakega trg. obrta, za katerega ne veljajo oznamenjene določbe trg. zakonika, ne veljajo za trgovinske družbe.

§ 9. Ako je firma kakega trgovca v trg. registru vpisana, nimajo poznejše premembe v pridobninskem znesku, katerega mu je plačevati, ali uvrstitev kraja v kak drugi krajevni razred (§ 7.) vsled prirastka števila prebivalcev obratnega kraja, na porabo določb trg. z., omenjenih v prejšnjem paragrafu, nobenega vpliva.

Čl. II. Ta u. stopi dne 1. avg. 1898. l. v moč. — Za trgovce, katerih firma je bila tedaj, ko je stopil ta u. v moč, že vpisana v trg. registru, je premena zakonite izmere davka brez vpliva. — Dalje §§ 19., 20., 22. uv. k trg. z.; čl. 35. trg. z.

Knjige avstrijsko-ogrske banke in njih zak. izpiski imajo dokazno moč javnih listin. Čl. 96., statut 27. jun. 1878, dz. 66, oz. 21. maja 1887, dz. 51 in v ces. u. 21. sept. 1899, dz. 176.

O znesku hipotečne terjatve avstrijsko-ogrske banke glede glavnice, obresti, zamudnih obresti in troškov, dajo glavne knjige te banke in pa izpiski iz njih, polen dokaz. § 11., lit. *b*, stat. za hipot. kredit. oddelek avstr. ogrske banke, razgl. v z. 21. maja 1887, dz. 51.

Enake določbe glede splošnega avstr. zavoda za zemljiški kredit (Allg. österr. Bodenkreditanstalt) na Dunaju, čl. 85, min. u. 1. junija 1864, dz. 49, in hipotečne banke češkega kraljestva (Hypothekenbank des Königsreiches Böhmen) § 57., š. 1, stat. 2. avg. 1888, dež. 43.

Dokazna moč kakor trg. knjigam v trg. stvareh med trgovci se priznava knjigam po veljajočih zakonih ustanovljenih in nadzoru državne uprave podrejenih zavodov, ki po namenu svojih pravil sklepajo kreditna opravila, v kolikor se knjige vodijo po predpisih trg. zakona in v kolikor imajo dokazati obstoj njih terjatev iz opravil sklenjenih po statutih. Min. u. 28. okt. 1865, dz. 110. Čl. I. in II. Čl. IX. cp.

Knjigam pridobninskih in gospodarskih zadrug se daje pod sličnimi pogoji dokazna moč: čl. 34. trg. z. in §§ 19., 20. in 22. uv. z. k trg. z. Z. 9. aprila 1873, dz. 70, § 22.

O predložbi trg. knjig VII., š. 4 cp.; dalje čl. 37., 38., 39. in 40. trg. z.

[2] Z. 4. aprila 1875, dz. 68, določa v § 1.:

Čl. 77. (trg. z.). V redu pisan dnevnik in pa sklepni (mešetarski, končni) list senzala dajo navadno dokaz za sklep opravila in njegovo vsebino. — Vendar naj sodnik odloči pretehtavši vse okolnosti po svoji previdnosti, jeli vsebini dnevnika in sklepnih listov dajati manj veljave, jeli zahtevati senzalovega prisežnega potrdila ali drugih dokazil, jeli za presojo stvari važno, da stranka ni hotela

sklepnega lista sprejeti ali podpisati. Čl. 78. Dnevnik trg. mešetarja, ki ni bil redno pisan, se sme upoštevati za dokazilo le v toliko, v kolikor se vidi sposoben po kakovosti in pomembi nerednosti in po stanju stvari.

Čl. 79. Sodnik sme v pravnem sporu, tudi brez predloga stranke, ukazati predložitev dnevnika, da ga vpogleda ter primerja s sklepnim listom, z izpiski in drugimi dokazili. — Predpis čl. 39. trg. z. velja tudi za predložitev dnevnika. — Gl. čl. VII., š. 5 cp.

[3] Po drž. p. s Srbijo 6. maja 1881, dz. 1882/88, čl. 1., so zak. poverjeni izpiski obeh držav vzajemno enakoveljavni.

§ 296. Ali in v kaki meri zmanjšujejo prečrti, izstružki in drugi izbrisi, pripiski ali drugačne unanje pomanjkljivosti listini dokazno moč ali ji jo odvzamejo popolnoma, to preudarja sodišče po § 272.

Nastop dokaza.[1]

§ 297. Stranka mora listine, na katere se sklicuje v dokaz svojih povedeb, predložiti[2] sodišču, ako ni po določilih tega zakona sodišče samo dolžno, skrbeti za to, da se pripravijo in predlože listine.[3]

[1] Glej jm. k § 277., t. 4. — [2] 77, 82, 183, š. 2, 250, od. 2., 299. — [3] 229, od. 2.

Predložba listine po dokazovalcu.

§ 298. Listine je predlagati tako, da more sodišče in nasprotna stranka pregledati vso njih vsebino.

Kadar je jemati v poštev samo posamezne dele listine,[1] ki se tiče raznih pravnih razmer, tedaj sme sodišče,[2] pregledavši vso vsebino listine, po predlogu ukazati,[3] da se pokažejo

nasprotniku razen uvoda, konca, datuma in podpisa samo tista mesta, katera so važna za pravno razmerje, ki je predmet spora.

Nasprotnika dokazovalčevega je pozvati, da naj se izjavi o predloženi listini.[4]

[1] Jm. k § 298. cp. Omejitev listinskega izkazanja na tista mesta, katera so važna za pravno razmerje (§ 298., od. 2. cp.), se sme na predlog odrediti tudi tedaj, ako ima listina razun vsebine dotičnega spornega pravnega razmerja tudi izjave o rodbinskih in zasebnih okolnostih, ki niso v nikaki zvezi s pravnim razmerjem, za kateri teče spor.

[2] 183, š. 2, 229, 257, 284, od. 2. — [3] 319, od. 1. — [4] 267, 312.

§ 299. Ako je predložila stranka samo prepis listine, se ji sme naložiti po predlogu nasprotne stranke ali uradoma, da naj predloži izvirnik (prvopis).[1] Ali in v koliko je, če tudi se ne izpolni ta nalog, predloženemu prepisu vsled njegovega poverila, njegove starosti, njegovega izvira ali iz drugih razlogov dajati vero, to odločuje sodišče po svojem izprevidu. Pri tem je skrbno ocenjevati za opuščeno predložbo izvirnika navedene razloge in druge okolnosti posameznega primera.

[1] 82, 183, š. 2, 548, 557, 558. — 319, od. 1.

§ 300. Ako se ne more izvirnik listine v ustni razpravi predložiti zavoljo znatnih ovir, ali ako se zavoljo važnosti listine in zavoljo bojazni, da bi se ne izgubila ali poškodila, zdi nevarno, jo predložiti, sme sodišče po predlogu ali uradoma ukazati, da je predložiti listino odrejenemu ali zaprošenemu sodniku.

Sodišče določi v tem primeru,[1] katere okolnosti je potrditi z zapisnikom, ki ga je

narediti o uradnem dejanju odrejenega ali zaprošenega sodnika; ukazati sme tudi, da je z zapisnikom predložiti prepis listine ali izpisek iz nje.

Nasprotniku dokazovalčevemu je o pravem času naznaniti narok, ki ga je določil odrejeni ali zaprošeni sodnik za predložbo listine. Ako se pri tem naroku ne predloži listina, se ne sme nadaljevanje pravde več zadrževati z ozirom na to dokazilo.[2]

[1] Glej jm. k § 277. cp., t. 4. — *F.* 53. — [2] 319, od. 1., 417, od. 3. — *F.* 56.

§ 301. Predlog, da naj se ukaže, predložiti za dokazilo rabno listino, katera je pri javnem oblastvu ali se hrani pri beležniku in se ne izroči ali predloži, če prosi za to naravnost stranka sama, se sme staviti tudi med ustno razpravo.[1]

Ako se ugodi[2] temu predlogu, mora zaukazati predsednik, kar je potrebno, da se listina pripravi.[3]

[1] XXXVIII, 183, š, 3, 250, od. 2. — O zahtevku za predlog katastralnih map v civilnem pravosodju glej u. fin. min. 23. avg. 1899, š. 40843, v uk. 301/99. — [2] 319, od. 1. — [3] Pripravo ima preskrbeti sodna pisarna. § 313., š. 8 in zadnji od. or. pri 27 cp. — *F.* 31 (23).

§ 302. Ko se je že predložila listina, se sme dokazovalec temu dokazilu odpovedati samo, če privoli v to nasprotnik.[1]

[1] Jm. k § 302. cp. Enostranska odpoved dokazovalčeva na dokaz, ki je dovesti z listino, je izključena, precej ko se je bila listina prepodala sodišču ali ako jo je bil pred prepodajo dokazovalec prečital v ustni sporni razpravi.

Predložba listine po nasprotniku.

§ 303. Ako trdi stranka, da je za njeno dokazovanje odločilna listina v nasprotnikovih rokah, sme sodišče po njenem predlogu[1] naložiti nasprotniku s sklepom,[2] da naj predloži to listino.

Predlagajoča stranka mora donesti prepis listine, katero bi moral predložiti nasprotnik, ali pa mora, ako ji to ni mogoče, kolikor moči natančno in popolnoma povedati vsebino te listine ter navesti dejanske stvari, katere se morajo dokazati z listino, ki jo je predložiti. Prav tako mora razložiti okolnosti, po katerih se pokaže, da ima brž ko ne nasprotnik to listino.

Pred odločbo o tem predlogu je, ako se stavi zunaj ustne razprave, ustno ali pismeno zaslišati[3] nasprotnika.[4]

[1] Brez predloga: XXXVIII. — [2] 319, od. 2. — [3] 175, 369.

[4] Jm. k § 303. cp. 1. Nalog, da naj se predloži za dokazovanje nasprotnika važna listina, sme dati tudi odrejeni sodnik v pripravljalnem postopanju (§§ 250., zadnji od., 251. cp.), in ne le sodeče sodišče (senat). Odrejeni sodnik pa sme ukazati samo predložbo listin, katerih posest stranka priznava. Če stranka taji posest, tedaj je ukaz naloga pridržati sodečemu sodišču, ki edino more posest ugotoviti s zaslišanjem stranek (§§ 307. in 249., od. 2. cp.).

Za sprejem dokaza zaprošeni sodnik nima pravice ukazovati, naj se listine predlože.

2. Stranka, ki se brani, da bi predložila kako listino, trdeč, da ima za to kateri v § 305. cp. navedeni vzrok, ima ako se ji oporeka, izkazati verojetnost okolnosti, navedenih v upravičenje branitvi (prim. § 323. cp.). Sama trditev, da je kak zakoniti vzrok upiranja, ob sebi še ne zadoščuje.

Listina, ki naj bi se predložila, se sme zaradi ugotovitve upiralnih vzrokov, dokler se o dolžnosti predložbe še ni odločilo, uporabiti le v toliko, v kolikor stranka prostovoljno v to svrho dovoli sodišču vpogled vanjo.

3. Predpisi §§ 303. do 307. cp., veljajo tudi, ako listine sicer nima predlagatelj, pač pa jo ima druga oseba, kateri jo je nasprotnik izročil in ki poseduje listino vsled tega v nasprotnikovem imenu. Posebno se sme tudi predlagati predložba tistih listin, katere je bil nasprotnik izročil svojemu odvetniku.

Ako se pa mesto predloga, da naj nasprotnik predloži take listine, stavi zahtevek, naj se sodni ukaz za predložbo listin izda neposredno proti kakemu drugemu imetniku ali hranilcu listine, tedaj ni uporabljati predpisov §§ 303. do 307. cp., temuč uporabljati so določila §§ 308. in 309. cp.

§ 304. Predložba listine se ne sme odreči:

1. ako se je nasprotnik sam zastran dokazovanja skliceval v pravdi na listino;

2. ako je nasprotnik po državljanskem pravu dolžan izročiti ali predložiti listino;[1]

3. ako je listina po vsebini skupna obema strankama.

Za skupno velja listina zlasti za osebe, katerim na korist se je naredila ali katerih vzajemne pravne razmere so izkazane v nji. Za skupno se šteje tudi to, kar se je o pravnem opravilu pismeno obravnavalo med dotičnimi udeleženci ali med enim izmed njih in med skupnim posrednikom v tem opravilu.[2]

[1] VII, š. 4 cp., čl. 37.—40. trg. z. — [2] XLIII, 593, od. 2.

§ 305. Predložba drugih listin[1] se sme odreči:[2]

1. ako se tiče vsebina stvari rodbinskega življenja;

2. ako bi prelomil nasprotnik s predložbo listine častno dolžnost;

3. ako bi bilo priobčilo listine stranki ali drugim osebam na sramoto ali bi po njem nastala za nje nevarnost kazenskosodnega preganjanja;

4. ako bi prelomila stranka s predložbo listine državno priznano dolžnost molčljivosti, katere ni bila veljavno odvezana, ali pa bi razodela umetnijsko ali obrtno skrivnost;

5. ako je kaj drugih enako važnih vzrokov, kateri opravičujejo odreko predložbe.[3]

[1] 304. — [2] Glej jm. k § 183. cp., t. 1.

[3] Jm. k § 305. cp. 1. Predložba listine se ne sme odreči zaradi nevarnosti dohodarstvenosodnega preganjanja, ki bi nastala iz nje priobčila.

2. Predložba listin zaradi razodetja umetnijske ali obrtne skrivnosti (§ 305., š. 4 cp.), se sme odreči i v zaščito umetnijske ali obrtne skrivnosti tiste stranke, od katere se zahteva predložba listine, i v tako zaščito kakega drugega.

Glej tudi jm. k § 308. cp., t. 2.

§ 306. Ako se tiče kateri v § 305. navedenih vzrokov samo posameznih delov vsebine kake listine, je predložiti poverjen izpisek[1] iz listine.

[1] Jm. k § 306. cp. Ako dokazovalec trdi, da predloženi poverjen izpisek iz listine nima njenih za dokazovanje važnih mest ter da zamolčanje le-teh po vzroku upiranja, ki ga nasprotnik uveljavlja, ni upravičeno, tedaj sme sodišče nasprotniku ukazati, naj listino samo predloži sodišču, da more le-to zaradi odločbe o dokazovalčevih vgovorih pregledati vso vsebino listine (§§ 183., š. 2, 307. cp.). Dokazovalcu ni dovoliti vpogleda v izvirnik listine.

Ako sodišče vsled vpogleda v listino uvidi, da so dokazovalčevi vgovori utemeljeni, tedaj ima odrediti, da

se po nasprotniku prepodani poverjen listinski izpisek popolni z vpisom dotičnih toček. (§ 303. cp.).

Proti sklepu, s katerim sodišče zahteva predložitev listine, da more odločiti o dokazovalčevih vgovorih, ni samostojnega pravnega pomočka (§ 186. cp.); ukaza, da se ima izpisek popolniti, ni moč izpodbijati posebe s pravnim pomočkom (§ 319., od. 2. cp.).

§ 307. Kadar taji nasprotnik, da nima listine, in se zdi sodišču,[1] da so dejanske stvari, ki jih je dokazati z listino, odločilne, in da je nasprotnik dolžan predložiti listino, tedaj se sme ukazati s sodnim sklepom,[2] da je nasprotnika zaslišati in ga pod prisego izprašati v ta namen,[3] da se izve, ima li dotično listino, ali vsaj ve, kje jo je najti, ali pa se li ni listina po njem ali po njegovem povodu, da bi se odtegnila dokazovalcu, odstranila ali naredila nepripravna za rabo.

Kak vpliv ima na presojanje primera to, ako nasprotnik ne izpolni naloga, da naj predloži listino, o kateri je priznal, da jo ima, ali ako glede listine, o kateri taji, da je nima, noče biti zaslišan ali noče izpovedati pod prisego, ali ako se pokaže iz njegove izpovedbe, da se je listina nalašč odstranila ali naredila nepripravno, in zlasti ali je v teh primerih povedbe dokazovalca o vsebini listine šteti za dokazane, to preudarjati, namreč po skrbni oceni vseh okolnosti, je pripuščeno sodnikovemu izprevidu.[4]

[1] 303, od. 1. — [2] 319, od. 2., 515. — [3] 371 sl. — [4] 272. Drugače VII., š. 4 cp., in čl. 37. trg. z.

Predložba listine po kom drugem.

§ 308. Kadar ima za dokazovanje potrebno listino v rokah kedo drugi, ki je po predpisih

državljanskega prava ali pa zategadelj dolžan izročiti in predložiti listino, ker je ta listina po vsebini skupna za dokazovalca in tega drugega (§ 304.), tedaj sme pravdno sodišče[1] temu po predlogu dokazovalca naložiti s sklepom,[2] da naj v roku, katerega mu je ob enem določiti, položi na stroške dokazovalca listino pri pravdnem sodišču, da se bo rabila pri ustni razpravi.

O takem predlogu mora pravdno sodišče odločiti, zaslišavši nasprotnika[3] in dozdevnega drugega imetelja listine; ako taji ta, da nima listine, se sme predlogu ugoditi samo tedaj, kadar predlagajoča stranka verojetno izkaže, da je listina v rokah tega drugega. Da se zaslišijo udeleženci, sme določiti pravdno sodišče poseben narok. Sklep je izvršljiv, ko zadobi pravno moč ter izteče rok, postavljen za predložbo.

Kadar se zavrne predlog, tedaj je povrniti dozdevnemu imetelju listine na zahtevanje potrebne stroške, ki mu jih je prizadelo postopanje.[4]

[1] Tudi v slučajih 284, od. 2., 285, od. 1. — [2] 514. — [3] 175. — *F.* 57.

[4] Jm. k § 308. cp. 1. Sklepanje o predlogu dokazovalca ni zapreČeno s tem, da se k zaslišanju povabljeni drugi imetelj listine ni zglasil. Drugemu imetelju listine se pa sme nje predložba ukazati le tedaj, če predlagajoča stranka verojetno izkaže, da ima listino le-ta druga oseba.

2. Iz razlogov, navedenih v § 305. cp., drugi imetelj listine ni upravičen odreči nje predložbo.

3. Sklep, s katerim se komu drugemu ukazuje, naj listino, ki jo ima in ki je v dokazovanje potrebna, v gotovem roku predloži pravdnemu sodišču v uporabo pri ustni razpravi, je izvršiti, ko zadobi pravno moč ter izteče za predložbo postavljen rok, po predpisih § 346. ali 354. ir.

4. Iz pravnega razmerja, ki o listini obstoja med drugim imeteljem listine in dokazovalcem, izhaja, jeli oni drugi upravičen zahtevati, da dokazovalec plača pristojbino pogojno pristojbini zavezanih listin. Kadar ni takega pravnega razmerja, ima pač dokazovalec trpeti to pristojbino.

5. Predpisi §§ 308. in 309. cp. veljajo tudi v primeru, kadar druga oseba ni dolžna, da bi listino izročila, temuč le dolžna, da jo po predpisih državljanskega prava ali zaradi skupnosti listine predloži (pokaže).

Nasprotnik in povedani drugi imetelj listne sta o predlogu radi listinske predložbe zaslišati ustno, in sicer, ako moč, ob enem.

§ 309. Kadar se mora dozdevni imetelj listine, da jo izroči in predloži, prisiliti s tožbo, ker ni mogoče verojetno izkazati, da je listina v njegovih rokah, ali ker odločba, je-li dolžan izročiti in predložiti listino, zahteva, da se dozvedo in ugotove prej sporne dejanske okolnosti, tedaj sme pravdno sodišče, ako šteje dejanske stvari, ki jih je dokazati z listino, za odločilne, po predlogu ukazati,[1] da je z nadaljevanjem ustne razprave počakati, dokler ne izteče rok, katerega je ob enem določiti dokazovalcu za predložbo listine (§ 279.).[2]

Nasprotnik dokazovalca pa sme še pred iztekom tega roka predlagati nadaljevanje razprave, ako se tožba dokazovalčeva zoper drugo osebo reši prej ali ako zakasni dokazovalec vložbo tožbe ali poganjanje pravde ali izvršbe.

Listina se predlaga na stroške dokazovalca.

[1] 319, od. 1. — [2] 279, od. 2., 291, od. 1., 417, od. 3.

Dokaz pristnosti.

§ 310. O listinah, katere se kažejo po obliki in vsebini za javne listine,[1] je domnevati, da so pristne.

Ako se zdi sodišču pristnost dvomna, sme ono po predlogu ali uradoma pozvati tisto oblastvo ali tisto osebo, ki je menda naredila listino, da naj se izjavi o pristnosti.[2] Ako se ne da tako odpraviti dvom o pristnosti listine, je dolžan dokazati, da je pristna, kedor hoče rabiti to listino za dokazilo.

[1] 292, 293. — [2] 319, od. 1.

§ 311. Ali je listino, katero je, kakor je videti, naredilo inozemsko oblastvo ali inozemska oseba javnega zaupanja, imeti brez natančnejšega dokaza za pristno, to preudarja sodišče po okolnostih vsakega primera.

V dokaz pristnosti take listine zadostuje, ako ni s posebnimi določili ukazano nič drugega,[1] poveritev po ministerstvu inozemstvenih stvari ali po avstrijsko-ogrskem poslancu ali konzulu.

[1] Glej opomnje pri 293.

§ 312. Pristnost zasebne listine velja za neizpodbijano, ako se dokazovalčev nasprotnik ni izjavil o pristnosti listine,[1] v kolikor se namera, izpodbijati pristnost, ne razodeva iz drugih izjav nasprotnikovih. Ako je na listini podpis imena, se mora dokazovalčev nasprotnik, da ga ne zadene isti pravni nasledek, izjaviti tudi o pristnosti podpisa.[2]

Izpodbijano pristnost zasebne listine ali podpisa imena na nji mora dokazati tisti, ki hoče rabiti listino za dokazilo.[3]

[1] 178, 298, od. 3. — [2] 294, 292, od. 2.

[3] Jm. k § 312. cp. 1. Trditev, da se je vsebina kake zasebne listine po njenem izgotovljenju prenaredila, ima dokazati tista stranka, proti kateri listina dokazuje.

2. Ni treba, da bi dokazovalec dokazoval pristnost listine, ako njegov nasprotnik pač priznava pristnost imenskega podpisa na nji, vendar pa trdi, da je listina po svoji vsebini že od nje izgotovitve nepristna, ne da bi v to navajal in podal določna dejstva ter ne da bi to trditev podpirala zunanja kakovost listine. Sodnik ima preudariti po svoji prepričanosti, ali in v kolikor je, ozirajoč se na dotične navedbe dokazovalčevega nasprotnika ali na zunanjo kakovost listine, dokazovalcu naložiti dokaz o pristnosti listinske vsebine.

§ 313. Stranki,[1] katera je izpodbijala pristnost listine nagajivo, je prisoditi[2] kazen zavoljo nagajivosti.[3]

[1] 5, 39. — [2] 514. — [3] 210.

Primerjanje pisave.

§ 314. Pristnost ali nepristnost listine se sme dokazati tudi s primerjanjem pisave.

Za primerjalna pisma se smejo rabiti samo taki spisi, katerih pristnost je neizpodbijana ali se vsaj more dokazati brez znatne zakasnitve.

Določila tega zakona o predlaganju dokaznih listin je uporabljati tudi glede predlaganja primerjalnih pisem.

Kadar ni zadostnih primerjalnih pisem, se sme tisti stranki, o katere rokopisu je doseči dokaz pristnosti, ukazati,[1] da naj napiše pred sodiščem[2] ali pred odrejenim ali zaprošenim sodnikom nekoliko besed, katere ji je označiti.

Kar stranka tako napiše, je priložiti razpravnemu zapisniku. Kak vpliv ima na dosego dokaza to, če stranka ne sluša takega sodniškega ukaza ali če piše z očividno spačenimi pismenkami, to preudariti je prepuščeno sodniku.

[1] 284, od. 2., 319, od. 1. — [2] 183, š. 1, 195.

§ 315. Sodišče sme rokopise primerjati samo[1] ali pa sme, ako nastanejo dvomi, vprašati izvedence za mnenje.

O posledku primerjanja pisave odločuje sodišče po svoji prepričanosti.

[1] 319, od. 1.

Sodna shramba listin.

§ 316. Listine, katerih pristnost se izpodbija ali o katerih se trdi, da je izpremenjena njih vsebina, se smejo, dokler se ne reši pravnomočno pravda,[1] pridržati pri sodišču,[2] v kolikor ni z ozirom na javni red potrebno, izročiti jih drugemu oblastvu.[3]

[1] 219, od. 3. — [2] 319, od. 1., 515. — [3] 287, od. 1. or. pri 219.

Obnova listin.

§ 317. Ako postane zasebna listina nečitna ali ako se pokazi, sme njen imetelj ali vsak drugi udeleženec zahtevati od izdatelja listine, da naj se listina sodno obnovi na stroške predlagateljeve. K temu je povabiti vse osebe, proti katerim bi morala biti listina po stanju stvari v dokaz.

Ko bi izdatelj ne privolil, se sme prisiliti k taki obnovitvi samo s tožbo.

Pojasnilne stvari.

§ 318. V koliko dajejo dokaz spominki, mejna znamenja, kameni mejniki, jezilne mere, amalni koli in podobna znamenja ali rovaši ali zarezniki, katere so, kakor je dokazano, rabile

stranke v svojem občenju, to preudarja sodišče po skrbni oceni vseh okolnosti.

Določila §§ 303. do 309. je zmisloma uporabljati tudi na predlaganje pojasnilnih stvari.

§ 319. Zoper sodne sklepe, odredbe in naloge, ki se izdado po §§ 298., 299., 300., 301., 309., odstavku 1. in 2., 310., 314. in 315., ni pravnih pomočkov.

Sklepe, storjene po §§ 303., 307. in 316., ni dopuščeno izpodbijati posebe s pravnimi pomočki.[1]

[1] 515.

Četrti naslov.

Dokaz po pričah.

Nedopustnost in odreka pričevanja.

§ 320. Za priče se ne smejo zasliševati:

1. osebe, katere so nezmožne priobčevati svoje opazbe, ali katere so bile ob času, na katerega bi se morala nanašati njih izpovedba, nezmožne, opazovati dejanstvo, katero je dokazati;

2. duhovniki glede tega, kar se jim je zaupalo pri spovedi ali sicer pod zavezo duhovske uradne molčljivosti;

3. državni uradniki, ako bi razodeli s svojo izpovedbo uradno skrivnost, katera jih veže, v kolikor jih ne odvežejo njih predstojniki dolžnosti molčanja.

§ 321. Izpovedbo sme priča odreči:[1]

1. o vprašanjih, z odgovorom na katera bi se napravila sramota ali bi nastala nevarnost

kazenskosodnega preganjanja priči sami, njenemu zakonskemu družetu ali osebi, s katero je priča po premi ali po stranski vrsti do drugega kolena v sorodu ali svaštvu ali s katero je zvezana po posinovitvi ali pohčeritvi (adopciji), dalje njenim rejnikom in rejencem (rejenkam) in pa njenemu varuhu ali varovancu (varovanki);

2. o prašanjih, z odgovorom na katera bi se storila neposredna imovinskopravna škoda priči sami ali kaki v š. 1 označeni osebi;

3. glede dejanstev, o katerih bi ne mogla priča izpovedati, ne da bi prelomila po državi priznane dolžnosti molčljivosti, ki jo ima, v kolikor ni bila veljavno nje odvezana;

4. glede tega, kar je zaupala stranka priči kakor svojemu odvetniku;[2]

5. o prašanjih, na katera bi ne mogla priča odgovoriti, ne da bi razodela umetnijske ali obrtne skrivnosti.

Izpovedba se sme v primerih, navedenih pod š. 1 in 2, glede tamkaj oznamenjenih svojcev odreči tudi tedaj, kadar ni več zakonskega razmerja, po katerem je kedo priči svojec.[3]

[1] 339, od. 1. — [2] 9, od. 2. odr.

[3] Jm. k § 321. cp. 1. Tozemci smejo svedočenje, sklicujoč se na sramoto ali kazenskosodno preganjanje (§ 321., š. 1 cp.), ki preti iz izpovedbe zakonskemu družetu, odreči le, ako žive s to osebo v zakonito veljavnem zakonu.

Nevarnost dohodarstvenosodnega preganjanja, ne upravičuje odreko izpovedbe.

2. Svedoki, ki smejo izpovedbo odreči vsled njim po državi priznane dolžnosti molčljivosti (§ 321. š. 3 cp.), se morajo pred zaslišavanjem na to pravico opozoriti (§ 339., od. 1. cp.). Sodišče pa ni upravičeno, razun pri državnih uradnikih (§ 320., š. 3 cp.), da bi izpovedbo

o dejanstvih, kritih z dolžnostjo o molčljivosti, prepovedalo ali zabranilo, ako se svedok vzlic omenjenemu pouku izpovedbi ne odreče.

3. Svedok ima vzrok, zakaj se krati izpovedati, navesti pri naroku, določenem v zaslišavanje ali pred njim, ter ima izkazati verojetnost vzroka, ako stranke oporekajo svedokovim trditvam (§ 323. cp.).

§ 322. Iz strahu pred imovinskopravno škodo se ne sme odreči pričevanje o napravi in vsebini pravnih opravil, h katerim je bila priča privzeta za posvedočujočo osebo, o dejanstvih, ki se tičejo imovinskih stvari, pogojenih po zakonskem in rodbinskem razmerju, o porodih, o ženitvah in o smrti v § 321., š. 1, označenih svojcev, naposled o dejanjih, katera je opravila priča glede spornega pravnega razmerja kakor pravni prednik ali zastopnik[1] katere izmed stranek.[2]

[1] 6, od. 2., 38.

[2] Jm. k § 322. cp. Za „posvedočujočo osebo" pri pravnih opravilih je imeti vsakega, ki se je k osnovi pravnega opravila privzel, da postane dokazom o osnovi in vsebini pravnega opravila. Ni bistveno, če je bil dotičnik navzoč le za svedoka ali če je o pravnem opravilu sestavljeno listino le ko svedok podpisal, ali ako je h temu tudi pisal listino.

§ 323. Priča, katera hoče izpovedbo odreči popolnoma ali o posameznih prašanjih, mora navesti vzroke odreke ustno ali pismeno pred narokom, določenim v njeno zaslišbo, ali pa pri tem naroku samem, ter mora, ako bi se vgovarjalo, izkazati njih verojetnost.

V prvem primeru je tako navedbo priče naznaniti strankam, ako mogoče, še pred narokom, določenim v zasliševanje.[1]

[1] *F.* 58.

§ 324. O tem, ali je odreka opravičena, odloči, in to s sklepom, razsojajoče sodišče, ako se je izjavila odreka pred njim, sicer pa odrejeni ali zaprošeni sodnik, pred katerim se je izjavila odreka. Pred odločbo sme sodišče zaslišati stranke.

Pri razpravah, ki bi nastopile o tem, je li odreka opravičena, ni treba priči, da bi jo zastopal odvetnik. Ako je izjavila odreko pismeno ali na sodni zapisnik, se je na njeno navedbo pri odločbi ozirati tudi tedaj, kadar ne pride k naroku, določenemu za njeno zaslišbo.[1]

[1] Jm. k § 324. cp. Svedok ne more s posebnim pravnim pomočkom izpodbijati sklepa, s katerim se je spoznalo, da odreka svedočenja ali odgovora na posamezna vprašanja ni upravičena (§ 349., od. 1. cp.). — Svedok ima uveljaviti svoje morebitne pritožbe proti ti odločbi z rekurzom proti sklepu, s katerim se je proti njemu uvela izvršba in s katerim je v to svrho dobil zapretenje na denarno kazen ali zapor, ako bi se nadalje upiral (§ 354., od. 2. ir.).

§ 325. Ako se odreče pričevanje, ne da bi se naveli vzroki, ali ako ostane priča pri odreki celo tedaj, ko se ta ni spoznala za opravičeno, ali ako odreče priča zahtevano prisego,[1] sme sodišče po izvršbi, dopuščeni, da se izsili kako dejanje, prisiliti pričo uradoma z denarnimi kaznimi ali z zaporom k izpovedbi. Zapor se ne sme podaljšati črez čas, ko se konča pravda na dotični stopinji, ter ne sme nikedar preseči dobe šestih tednov.

Odločba, da je zoper pričo postopati z izvršbo in pa odredba posameznih prisilnih sredstev pristoji razsojajočemu sodišču, kadar pa je zaslišati pričo po zaprošenem sodniku,

temu zadnjemu. Pred sklepanjem je priča zaslišati.[2]

[1] 337.

[2] Jm. k § 325. cp. Izvršba proti svedoku, ki odreče svedočenje ali svedoško prisego, je voditi po predpisih §§ 354., 359., in 360. do 366. ir. Edini razloček proti predpisom izvršbenega reda je v tem, da se zapor ne sme podaljšati črez čas, ko se konča pravda na dotični stopinji ter da ne sme nikedar preseči dobe šestih tednov. Ako je prisiljenje izvršiti z denarnimi kaznimi, odločujejo o visokosti denarnih kazni, ki so svedoku naložiti, določila § 354., od. 3. ir.

Troške, ki nastanejo z izvršitvijo zapora, mora dokazovalec poravnati predplačno s pravnimi nasledki § 336. ir.

§ 326. Sklepati o tem, ali in kako vpliva na nadaljevanje postopanja v glavni stvari to, da se priča neopravičeno brani izpovedati ali kakor priča priseči, ali da se zato ukrenejo zoper njo posebne prisilne odredbe, pristoji razsojajočemu sodišču. Odrejeni ali zaprošeni sodnik mora zategadelj vsakikrat nemudoma naznaniti pravdnemu sodišču te prigodke. Razsojajoče sodišče sme odločiti brez poprednje ustne razprave.[1]

Kadar koli se upira priča neopravičeno, je odgovorna obema strankama za škodo, katera se je jima storila s tem, da se je ovrlo ali zakasnilo dokazovanje; zlasti je tudi dolžna povrniti vse stroške, ki so se napravili po njenem uporu.[2]

Ako se je uprla priča nagajivo, ji je mimo tega prisoditi še kazen zavoljo nagajivosti.[3] Sklepanje[4] o dolžnosti glede povračila stroškov pristoji razsojajočemu sodišču; prisojati kazni

zavoljo nagajivosti ima pravico tudi odrejeni ali zaprošeni sodnik.

[1] 349, od. 1. in 2. — [2] 334. — [3] 220, 522. — [4] 52, 514.

Ocena pričine izpovedbe.

§ 327. Vse okolnosti, katere vplivajo na nepristranost priče in verodostojnost njene izpovedbe, mora sodišče skrbno ocenjati po svoji prepričanosti.

Vzprejemanje dokaza po odrejenem ali zaprošenem sodniku.

§ 328. Vzprejem dokaza s pričami se sme opraviti po odrejenem ali zaprošenem sodniku:

1. kadar se pokaže za dozvedbo resnice koristno, zaslišati pričo na mestu samem;

2. kadar bi bil vzprejem dokaza pred razsojajočim sodiščem združen z znatnimi težkočami; [1]

3. kadar bi zaslišba priče pred razsojajočim sodiščem z ozirom na odškodnino, ki jo je dati priči za zamudo časa, in z ozirom na stroške, katere ji je povrniti za pot in za po-

§ 328. 1. Vsled pismene zabeležbe pričine izpovedbe (v kaki prejšnji pravdi) se dokaz s pričo ne spremeni v dokaz po listini. Neposrednosti dokaza s pričo se sodišče ne more odpovedati poljubno, niti smeta stranki razpolagati o tem. Ako izjavi priča, da se glede spornega predmeta ne spominja nič več natanko, more se ji njena izpovedba iz poprejšnje pravde prečitati, porabiti pa v dokazno svrho le tedaj, ako jo je, ko se je prečitala, priča potrdila za pravilno. 1. febr. 1906, š. 636, ÖRZ. 1906/3.

mudo v kraju zaslišbe,[2] prizadevala nerazmerno velikih stroškov;

4. kadar je priča zadržana priti pred razsojajoče sodišče.

Pričo, katera ne more, da bi bila zaslišana, zapustiti zastran bolezni, slabotnosti ali iz drugih vzrokov svojega stanovanja, ali katera ni po veljajočih predpisih dolžna,[3] priti zastran pričevanja v državljanskih pravnih stvareh v sodišče, je zaslišati v njenem stanovanju.

Ude cesarske rodovine zaslišuje kot priče najviši dvorni maršal[4] ali zunaj Dunaja predsednik okrožnega ali deželnega sodišča njih bivališča v njih stanovanju.[5]

Ne glede na okolnosti, oznamenjene v odstavku 1., š. 3, je po predlogu povabiti priče v zaslišbo pred razsojajoče sodišče tedaj, kadar izjavi stranka, da je voljna, s tem združeni potrošek, v kolikor bi znašal ta več, kakor stroški za vzprejem dokaza po zaprošenem sodniku, plačati brez pravice do povračila. Predsednik sme ukazati,[6] da naj predlagajoča stranka znesek, katerega določi on, predplačno položi v določenem roku v založbo tega potroška (§ 332., odstavek 2.).

[1] Glej 245, š. 3, 246. — [2] 346. — [3] VIII. — [4] III. jn. — [5] VI., š. 2. — [6] 332, 349, od. 2.

Povabilo.

§ 329. Povabilo za pričo izdaje sodišče.[1]

Povabilo mora mimo imen stranek in kratkega označila predmeta zaslišbe obsegati tudi poziv, da je priti zastran pričevanja k na-

roku, ki ga je ob enem določiti, označivši kraj in čas. V povabilnem listu je naznaniti zakonita določila o pristojbinah prič[2] in pa o zakonitih nasledkih,[3] ako priča ne pride.[4]

[1] 288, od. 2., 349, od. 2. — [2] 346. — [3] 333. — [4] *F.* 59 (45).

§ 330. Dejalno službujoča oseba oborožene moči se vabi z zaprosilom, katero je obrniti do predstojnega poveljstva priče ali do poveljstva bližnje vojaške postaje.

Povabila za samostalne poveljnike žandarmerije, vojaške policijske straže in varnostne straže je vročevati naravnost tem poveljnikom. Zastran vročevanja povabil za druge ude teh krdel se je obračati do njih predstojnikov.[1]

[1] 92.

§ 331. Kadar je oseba, katero je povabiti za pričo, v javnem uradu ali javni službi in kadar je, da ne trpe škode varnost ali druge javne koristi, ti osebi, dokler je zadržana, po vsi priliki treba postaviti namestnika, tedaj je ob enem obvestiti njenega neposrednega predstojnika o izdanem povabilu.

To določilo je uporabljati tudi tedaj, kadar je povabiti nameščenca ali služnika pri prevoznem zavodu, obratovanem z mehaničnimi motorji, ali rudniškega, topilničnega ali valjalničnega delavca ali pa osebo, ki je v zasebni gozdarski službi.[1]

[1] Glej 313, š. 10 i predzadnji od. or. pri § 27. cp. — *F.* 61 (46).

§ 332. Ako bo po vsi priliki dati priči kako povračilo,[1] sme predsednik ali pa odrejeni

ali zaprošeni sodnik ukazati,[2] da naj dokazovalec znesek, katerega določijo oni, predplačno položi v določenem roku v založbo potroška, ki ga napravi zaslišba priče.[3]

Ako se ta znesek ni položil o pravem času, se sme opustiti izdatba povabila[4] in po predlogu nasprotnikovem nadaljevati razprava ne glede na še ne opravljeni vzprejem dokaza (§ 279.).[5]

[1] 346. — [2] 349, od. 2.

[3] 144 or. Denarne zneske v založbo nabirajočih se pristojbin za priče in izvedence ali troškov za ogled (§§ 332., 365., 368. cp.) je izročiti proti prejemnem potrdilu uradniku, kateremu je izročeno vodstvo denarne knjige.

O položbi predplačila se mora stranka izkazati v sodni pisarnici (pisarniškem oddelku) s predložbo prejemnega potrdila. Opozoriti jo mora na to uradnik, kateri prevzame predplačilo. Povabila pričam, izvedencem itd., ki se smejo vsled sodniškega sklepa opraviti samo, če se je položilo o pravem času predplačilo, mora precej, ko je to dokazano, brez novega sodniškega sklepa izdati sodna pisarnica ter jih predložiti v podpis sodniku (predsedniku senatovemu, sod, uradniku itd.).

[4] Jm. k § 332. cp.: Sklep, da povabila za pričo ni izdati, ker se o pravem času ni položilo predplačilo v založbo pričnih pristojbin, stori senat.

[5] 291, od. 1. 349, od. 2., 417, od. 3.

Nasledki neprihoda.

§ 333. Kadar redno[1] povabljena priča brez zadostne opravičbe ne pride k naroku, določenemu za zaslišbo, tedaj mora razsojajoče sodišče ali pa odrejeni ali zaprošeni sodnik izreči s sklepom, da je dolžna povrniti vse stroške, provzročene s tem, da ni prišla; vrhu tega je pričo povabiti vnovič, prisodivši ji ob enem kazen zavoljo nereda.[2] Kadar bi ponovno ne

prišla, je kazen zavoljo nereda podvojiti v mejah zakonite mere ter ukazati,[3] da naj se priča pripelje siloma.

Kadar se priča pozneje zadostno opraviči, zakaj ni prišla, tedaj ji je odpustiti prisojene kazni zavoljo nereda; vrhutega se ji smejo popolnoma ali deloma odpustiti tudi stroški, ki so ji naloženi v povračilo.

Ako ne sluša povabila katera v § 330. označena oseba, se mora sodnik, ki vodi vzprejem dokaza, da se prisodi priči kazen in da se ona pripelje pred njega, obrniti do njenega predstojnika.[4]

Neposlušna priča je vrhu tega odgovorna za vso škodo, storjeno strankam s tem, da se je po njeni krivdi ovrlo ali zakasnilo dokazovanje.

[1] 108, 329. — [2] 220, 522. — [3] 349, od. 2. — [4] 143 or. pri 202.

§ 334. Prošnja za ugotovitev stroškov, ki jih mora priča povrniti v primerih §§ 326. in 333., se mora z zaznamkom teh stroškov vred podati,[1] ker bi se sicer ne dopustila več, v osmih dneh potem, ko zadobi pravno moč sklep, s katerim se je priči naložila dolžnost, povrniti stroške. Odrejeni ali zaprošeni sodnik ugotavlja znesek stroškov samo tedaj, kadar je po določilih tega zakona poklican, naložiti dolžnost povračila stroškov.[2]

[1] 319, od. 4. or. pri § 79. cp. — [2] 514.

§ 335. Ako se je poskusila zaslišba priče brez uspeha ter se je bati, da bi se s ponovljenimi poskusi vnovič ne zakasnila pravda, določi razsojajoče sodišče po predlogu za ta

vzprejem dokaza rok,[1] po čegar brezuspešnem izteku je razpravo po predlogu ene izmed stranek nadaljevati brez ozira na dokaz, ponujen s to pričo.[2] Rok določiti pristoja razsojajočemu sodišču tudi tedaj, kadar bi moral zaslišati pričo odrejeni ali zaprošeni sodnik. Pred odločbo o predlogu je dovprašati nasprotnika predlagateljevega.

Glede poznejše zaslišbe priče velja predpis § 279., odstavka 2.[3]

[1] 279, od. 1., 291, od. 2. — [2] 349, od. 2.

[3] Jm. k § 335. cp. 1. Upiranje dokazovalca, da bi se izrekel o nasprotnikovem predlogu zaradi določitve dokazovalnega roka, ne ovira sklepanja o tem predlogu.

2. Ako stranke po brezuspešnem preteku v dokazovanje določenega roka ne predlagajo nadaljevanja razprave, se razprava ne nadaljuje, dokler kaka stranka ne predlaga, naj se odredi narok v nadaljevanje ustne razprave; to prekinjenje razprave pa nima pravnih nasledkov, niti pretrga v postopanju (§ 163. cp.), niti počivanja v postopanju (§ 168. cp.). Nasledki vpravdanja ostanejo, dasi se razprava ne nadaljuje, ter je posebno tožniku odvzeto sodno preganjanje in vnovično uveljavljanje njegovega zahtevka s tožbo.

3. Pri nadaljevani ustni razpravi je uporaba dokaza dopustna le po meri § 279., od. 2. cp., brez ozira na dobo, ki je prešla po roku, določenem v dokazovanje.

Zasliševanje.

§ 336. Priče, katere so bile obsojene zavoljo krivega pričevanja ali krive prisege, ali katere ob času, ko se zaslišujejo, še niso dopolnile štirinajstega leta starosti, in naposled

§ 336. 1. Enako krivemu pričevanju je ceniti obsodba radi pridobivanja krive priče. 29. dec. 1899. š. 18624, Zb. 815.

osebe, katere nimajo zavoljo manjkajoče zrelosti razuma ali zavoljo slabotnosti razuma zadostnega pojma o bistvu in pomenu prisege, se ne smejo jemati v prisego.

Prav tako sme sodišče opustiti zaprisežbo priče, ako se odpovesta zaprisežbi obe stranki.[1]

Ako se kedo neopravičeno brani priseči, ima to iste nasledke, kakor če se neopravičeno brani izpovedati.[2]

[1] Glej 337, od. 2., 3. — [2] 325, 326, 349, od. 1., 515.

§ 337. Pričo je,[1] preden se zasliši, vzeti v prisego. Vendar se sme, da se pojasnijo osebne razmere priče, dopustnost njene zaslišbe ali zaprisežbe in pa to, ali more kaj izpovedati, kar bi služilo v dozvedbo stanja stvari, priča popraševati o tem, preden se vzame v prisego.

Na podstavi tega popraševanja sme sodišče, dovprašavši stranke, skleniti,[2] da priče ni zaslišati, ali pa si pridržati, da bo sklepalo o zaprisežbi priče šele potem, ko bo priča zaslišana. Odrejeni ali zaprošeni sodnik mora pričo zaslišati v vsakem primeru; vendar sme odločbo o zaprisežbi priče odložiti do časa, ko bo priča zaslišana, ali jo pa pridržati razsojajočemu sodišču.

Ako se priča ne odpove odgovoru na prašanja, glede katerih bi imela pravico, po § 321., š. 1 in 2, odreči izpovedbo, si sme razsojajoče sodišče ali zaslišbo vodeči odrejeni ali zaprošeni sodnik prav tako pridržati odločbo o zaprisežbi do časa, ko bo priča zaslišana.[3]

---

§ 337. 1. Vedoma neresnične navedbe svedoka ob tem popraševanju so kaznjive kakor krivo svedočenje (§ 199 *a* kz.). 19. sept. 1902, š. 1516, Zbk. 2756.

[1] Vl., š. 2, 338, 344, od. 2. — [2] 349, od. 1., 515. — [3] *F.* 62 (47).

§ 338. V vseh primerih, v katerih je odločiti o zapriseganju prič šele po njih zaslišbi, je pričo pred zaslišbo opomniti na dolžnost, izpovedati resnico, na svetost in važnost pridržane prisege in pa na kazenskopravne nasledke krive izpovedbe.[1]

Po končani izpovedbi sme razsojajoče sodišče ali zaslišbo vodeči odrejeni ali zaprošeni sodnik izreči, da z ozirom na to, da izpovedba ni odločilna ali da je le malo verojetna, priče ni zaprisegati.[2]

Ako je opravil zaslišbo odrejeni ali zaprošeni sodnik, sme razsojajoče sodišče, ko mu dojde še ne s prisego potrjena izpovedba, ukazati, da naj se priča dopolnilno vzame v prisego.

[1] XL. — [2] 349, od. 2.

§ 339. Pričam je pred zaslišbo dati na znanje, o katerih prašanjih sme priča odreči izpovedbo (§ 321.).

Priče je zasliševati vsako posamič v nenavzočnosti prič,[1] katere je zaslišati pozneje. Vrsto, po kateri jih je zaslišati, določuje pri zaslišbah pred razsojajočim sodiščem predsednik, sicer pak odrejeni ali zaprošeni sodnik.

Dokler se ne konča zaslišba vseh povabljenih prič, ne sme nobena izmed njih oditi brez sodnikove dovolitve.

Priče, katerih izpovedbe se ne vjemajo, se smejo predstaviti iz oči v oči.[2]

[1] Glej jm. k § 171. cp. — [2] 349, od. 1.

§ 340. Zasliševanje se pričenja s tem, da se popraša priča po imenu, starosti, veri, poslu in stanovališču. Po potrebi ji je staviti tudi prašanja o takih okolnostih, katere se tičejo njene verodostojnosti v dotični stvari, zlasti pa o njenih razmerah do stranek.

Pri zasliševanju mora predsednik ali zasliševanje vodeči odrejeni ali zaprošeni sodnik staviti priči primerna prašanja o tistih dejanstvih, za katera je doseči ž njeno izpovedbo dokaz, in pa prašanja za dozvedbo podstave, na katero se opira pričino znanje. Mimo predsednika smejo tudi drugi senatovi člani staviti prašanja priči, ako se ta zaslišuje pred razsojajočim sodiščem.[1]

[1] 186, 342, 349, od. 1.

§ 341. Glede udeležbe stranek pri zasliševanju prič veljajo določila § 289.[1]

Kar se tiče tistih oseb, katere niso po veljajočih predpisih dolžne, priti zastran pričevanja v državljanskih pravnih stvareh v sodnico,[2] je pravico, staviti prašanja, ki jo imajo stranke, izvrševati tako, da podado one o pravem času svoja prašanja pisana[3] tistemu sodniku, kateremu je naročena zaslišba takih oseb.

[1] 291, od. 1., 349, od. 1. — [2] 328, od. 2., VIII. — [3] 74, 349, od. 1.

§ 342. Kadar se odreka dopustnost prašanja ali kadar se zdi predsedniku, da je prašanje zavrniti kakor neprimerno, tedaj odločuje o tem po predlogu senat. Ta odločba pristoja tudi odrejenemu ali zaprošenemu sodniku; a v tem primeru velja ona samo za začasno in razsojajoče sodišče jo sme izpremeniti.

Ako spozna razsojajoče sodišče, da je bilo kako ob zaslišbi pred odrejenim ali zaprošenim sodnikom stavljeno prašanje nedopustno, sme to sodišče izreči, da se odgovor, dan na to prašanje, v nadaljnem postopanju ne jemlje v poštev.[1]

[1] 349, od. 1.

§ 343. Izpovedbo priče je po njeni bistveni vsebini, in kjer bi se pokazala potreba,[1] po besedah zabeležiti v zapisniku, kateri se piše o naroku. Ako se je zaslišala priča pri razpravnem naroku, je opraviti to zabeležbo v razpravnem zapisniku.

Zabeležek je priči in pri zaslišbi navzočnim strankam predložiti v pregled ali ga, ako bi se to zahtevalo, prečitati.

V zapisniku je opomniti, ali se je vzela priča v prisego pred zaslišbo ali po zaslišbi,[2] ali se je opustila njena zaprisežba[3] ali pridržala odločbi razsojajočega sodišča,[4] ali so stranke bile in katere izmed njih navzočne pri zaslišbi in naposled, ali in kake vgovore so stranke ali priča oglasile zoper zapisnik.

[1] 209, od. 3., 214, od. 2. — [2] 337. — [3] 336, 338, od. 2. — [4] 337, od. 2.

§ 344. Razsojajoče sodišče sme po predlogu ali uradoma ukazati ponovljeno zaslišbo prič zlasti tedaj, kadar šteje po odrejenem ali zaprošenem sodniku za opravičeno spoznano odreko izpovedbe ali odgovora na posamezna prašanja za nedopustno, dalje kadar se priče niso zaslišale redno ali ne popolnoma, kadar je izpovedba glede bistvenih stvari nejasna, nedoločna ali dvoumna, ali kadar mislijo priče

same, da je potrebno, dopolniti ali popraviti svoje izpovedbe.[1]

Pri ponovljeni ali dopolnilni zaslišbi se sme ukazati, da naj priča, ne da bi zopet prisegla, zagotovi pravnost svoje izpovedbe, sklicevaje se na poprej storjeno prisego.

[1] Prim. 264.

§ 345. Stranka se sme priče, katero je predlagala, odreči.[1] Nasprotnik pa sme zahtevati, da naj se priča, ako je že prišla za zaslišbo, ne glede na to odreko, zasliši ali njeno zaslševanje nadaljuje, ako se je to že pričelo.

[1] *F.* 63.

Pristojbine prič.

§ 346. Vsaka priča ima pravico do povračila potrebnih stroškov, prizadetih s potom v kraj zaslišbe, z bivanjem ondi in z vrnitvijo iz kraja.

Odškodbo za dangubo sme priča zahtevati samo tedaj, kadar se ji stori po ti zamudi občutljiva škoda v njenem vsakdanjem zaslužku.

Za svojo pravico do povračila se mora potegniti priča v 24 urah po zaslišbi, sicer izgubi to pravico.[1]

Na prošnjo priče sme predsednik ali pa odrejeni ali zaprošeni sodnik ukazati, da naj

---

§ 346. 1. Ako stranka ne uživa pravice revnih, jamči njen pravni zastopnik osebno za pristojbine svedokov in izvedencev v isti meri kakor stranka sama. Plr. 5. jul. 1899, š. 406, Zb. 664; 6. sept. 1892, š. 10353, Zb. 14363 i. dr.

2. Svedoku po §§ 346., 347. cp. določena pristojbina je izvršljiva. 18. maja 1905, š. 3768. GZ. 1905/34.

se da priči predplačilo,[2] ki zadostuje, da se založijo iz njega stroški potovanja k sodišču.[3]

[1] 329, od. 2., 64, 5. — Glej 313, š. 11, or. pri § 27. cp. — *F.* 59 (45). — [2] 332, š. 1, 349, od. 2.

[3] Jm. k § 346. cp. Svedoki, ki niso bili pozvani k ustni razpravi in so jih stranke same dovele k nji, imajo, ako se v resnici zaslišijo, tako pravico do povračila potnih in bivalnih troškov ter do odškodbe za dangubo, kakor sodno pozvani svedoki.

§ 347. Pričam se daje povračilo na podstavi pristojbinskih tarif.[1] Ustanavljati povračilo in odrejati, kar je potrebno za njega izplačilo, je opravilo tistih uradnikov pravdnega ali zaprošenega sodišča, katerim je izročen ta posel. Strankam je dano na voljo pregledati ustanovilo povračila; kakor stranke, tako smejo priče v treh dneh po ustanovitvi zahtevati odločbo sodišča. Ta predlog se sme staviti ustno.

Sodišče odločuje o njem brez poprednje ustne razprave; vendar sme pred odločbo zaslišati pričo, stranke ali eno izmed teh. Odločila ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.[2]

[1] Glej tarifo pri § 365.

[2] Jm. k § 347. cp. Kadar zahtevajo stranke ali svedoki sodno odločbo o ustanovitvi svedoških pristojbin, katere so bili odmerili v to določeni uradniki zaprošenega sodišča, tedaj ima odločevati zaprošeno sodišče in ne procesno.

Oblika naznanil, prošenj in rekurzov.

§ 348. Naznanila, prošnje in rekurzi priče se smejo zunaj naroka podajati z dotičnim spisom ali pa izjavljati ustno na sodni zapisnik.

§ 347. 1. § 347. ne izključuje izpodbijanja sodne odločbe o tem, katera stranka naj plača svedočbino. 2. dec. 1903, š. 16905, uzb. 750; niti rekurza v vprašanju, je-li svedoku sploh pristoja svedočbina. 14. marca 1905, š. 4034, uzb. 885.

Pravni pomočki.

§ 349. Zoper odločilo o tem, ali je odreka izpovedbe,[1] prisege[2] ali odgovora na posamezna prašanja[3] opravičena, dalje zoper sklep, da priče po § 337. ni zaslišati, in pa zoper to, kar se je sklenilo in odredilo pri zasliševanju po zmislu §§ 339. do 342., ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.

Odločila razsojajočega sodišča o nadaljevanju postopanja, kadar odreče priča izpovedbo ali prisego,[4] in pa o nadaljevanju razprave v primerih §§ 332. in 335., dalje sklepe, s katerimi se ukazuje povabiti[5] pričo ali jo pripeljati[6] pred sodnika, ali s katerimi se določuje rok za položbo predplačila za povračilo, ki je je dati priči (§ 332.), potem sklepe, s katerimi se ukazuje dati priči predplačilo (§ 346.), in pa sklepe, storjene glede zaprisežbe priče,[7] ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

[1] 324. — [2] 336, od. 3. — [3] 323, 324. — [4] 326. — [5] 329, 333. — [6] 333, od. 3. — [7] 337, 338.

Izvedene priče.

§ 350. Predpisi o dokazu s pričami se uporabljajo tudi, v kolikor je za dokaz minulih dejanstev ali minulega stanja, za katerih opazbo je bilo treba posebne izvedenosti, zaslišati take izvedene osebe.

---

§ 349. 1. Zaslišavanje svedokov na zaprosbo komisije za ocenitev osebne dohodnine je presojati po predpisih za nesporno postopanje; § 9. zap. pat. pa daje pravne pomočke proti vsaki odredbi torej tudi proti vabilu za svedoka, namreč opozoritev, odnosno priziv. 30. dec. 1902, š. 16284, GZ. 1904/30.

Peti naslov.

Dokaz po izvedencih.

Postavljanje izvedencev.

§ 351. Kadar nastane potreba,[1] vzprejeti dokaz po izvedencih, tedaj imenuje razsojajoče sodišče[2] enega ali več izvedencev, in to precej, ko zasliši o njih osebi stranke. Pri tem se je v kolikor ne zahtevajo posebne okolnosti nič drugega, ozirati najprej na tiste izvedence, ki so javno postavljeni za oddajanje mnenja potrebovane vrste.[3]

Sodišče sme namesto iz prva postavljenega ali postavljenih izvedencev imenovati druge izvedence.[4]

[1] Prim. 60 jn. 183, š. 4, 315, 368, od. 1. — [2] Prim. 352, od. 2.

[3] U. min. za prav. v porazumu z min. za bog. in nauk 31. jul. 1896, dz. 151, o veščaških zborih, v misel vzetih v z. 26. dec. 1895, dz. 197, o stvoriteljski (avtorski) pravici na delih slovstva, umetalnosti in fotografije.

§ 1. Sestavljajo se veščaski zbori za področje slovstva, glasbe, obrazujočih umetalnosti in fotografije, ki imajo nalogo, na zahtevo sodišč oddajati svoja mnenja

---

§ 351. 1. O okolnosti, ki se zdi važna, more sodišče dopustiti dokaz po izvedencih, ne glede na to, katera stranka da ga je ponudila. — Tudi ugotovitev v trg. prometu navadne uporabe železniškega voznega tarifa po izvedencih. 23. maja 1901, š. 5420, JB. 1901/44.

2. Dokaz po izvedencih v pojasnilo posameznih, v trgovinskem dogovoru (proračunu) uporabljenih izrazov. 12. apr. 1877, š. 2223, Zb. 6453; o notorijeteti obrtne usance. 17. marca 1885, š. 2113, Zb. 10479.

3. Državni uradniki se smejo izbrati v pravdah zoper državo za izvedence. 4. jun. 1857, š. 5274, Zb. 376.

o stvareh stvoriteljske pravice na delih dotičnega področja o dvomnih ali spornih prašanjih tehniške narave, katera so važna za sodniško razsodbo.

§ 2. Veščaski zbori se ustanavljajo: Za področje slovstva: na Dunaju, v Pragi, Lvovu in Trstu; za področje glasbe: na Dunaju, v Pragi in Levovu; za področje obrazujočih umetalnosti: na Dunaju, v Pragi in Krakovu; za področje fotografije: na Dunaju. Sestava veščaskih zborov v drugih krajih se pridržuje za primer, ako bi jih bilo treba. — Glede sestave in formalitet teh zborov glej ves u. na pozv. mestu.

Patentni urad ima v dotičnih vprašanjih sodiščem dajati pismena mnenja kadar so v njih izvedenci odali nasprotujoča si mnenja. (Pat. z. 11. jan. 1897, dz. 33, § 33.

Državni preiskovalni zavodi imajo dolžnost tudi na zahtevo sodišč in zasebnikov opravljati preiskavo zavodu preoddanega živeža in pod ta zakon spadajočih potrošnih stvari v področju, dodeljenem preiskovalnemu zavodu, ter oddajati o tem izvide i mnenja. Z. 16. jan. 1896, dz. 89/1897, § 26. Dalje min. u. 13. okt. 1897, dz. 240 in rg. 24. nov. 1897, š. 269, 270. Glej dot. op. pri § 293.

[4] 366, od. 2.; 481, 488, od. 3. — *F.* 64 (48).

Jm. k § 351. cp. Dokaznega vzprejema po izvedencih ni treba, ako imajo v razsojanje pozvani sodniki po vestnem prepričanju sodišča svojo strokovno izvedenost in svoje znanje, da morejo presoditi resničnost in pravost trditev, spadajočih v področje tehnike, industrije, umetnosti ali znanosti.

---

4. V konkurz zašli civilni inžener se more določiti za izvedenca. 13. jun. 1882, š. 6639, Zb. 9014; vendar se ne sme rabiti za cenitve. 13. jun. 1882, š. 6639, Zb. 9014; — civilni inžener, ki je oddal eni izmed stranek mnenje za pravni spor, se ne more uporabiti v isti pravdi za izvedenca. 17. jan. 1888, š. 583, Zb. 12005.

5. Postavljanje izvedenca, zaslišanega o pravni stvari že za svedoka. 15. jun. 1887, š. 6902, Zb. 11641.

6. Podkovskih kovačev ni dopuščati za izvedence o notranjih konjskih boleznih. 7. maja 1856, š. 3955, Zb. 993.

§ 352. Kadar se stvar, katero morajo ogledati izvedenci, ne more prinesti pred razsojajoče sodišče ali kadar bi bil vzprejem dokaza po izvedencih pred tem sodiščem iz drugih vzrokov združen z znatnimi težkočami,[1] tedaj se sme vzprejeti dokaz po odrejenem ali zaprošenem sodniku.

V tem primeru se sme sodniku, kateremu je izročen vzprejem dokaza, prepustiti določba števila in izbira izvedencev,[2] dalje se smejo, ako se zdi to koristno, da ne bo zakasnitve ali nerazmernih stroškov, izbrati izvedenci, ne da bi se zaslišale poprej stranke. Imena postavljenih izvedencev mora odrejeni ali zaprošeni sodnik dati strankam na znanje ob enem, ko jim naznani za vzprejem dokaza določeni narok.

[1] 246, od. 2. — [2] 366, od. 2.

§ 353. Poklic za izvedenca mora slušati, kedor je javno postavljen za oddajanje mnenja potrebovane vrste ali kedor znanost, umetnost ali obrt, od katerih znanja je zavisno zahtevano mnenje, javno izvršuje kot svoj pridobitni posel ali je javno postavljen ali pooblaščen za njih izvrševanje.

Iz istih vzrokov, kateri dajejo priči pravico, odreči izpovedbo,[1] sme zahtevati izvedenec, da naj se oprosti poklica za izvedenca.

Javne uradnike je mimo tega oprostiti tudi tedaj, kadar jim njih predstojniki prepovedo iz službenih ozirov, dati se uporabljati za izvedence, ali kadar so oni oproščeni s posebnimi določili dolžnosti, da se dado uporabljati za izvedence.

[1] 321, 322.

Nasledki neprihoda in upiranja.

§ 354. Kadar se za oddajo mnenja postavljeni izvedenec brez zadostnega vzroka brani, povedati svoje mnenje, ali kadar vkljub rednemu povabilu ne pride brez zadostne opravičbe k naroku, določenemu za vzprejem dokaza, tedaj mu je naložiti s sklepom povračilo vseh stroškov, prizadetih s tem, da ni hotel oddati mnenja ali da ni prišel; vrhu tega je prisoditi izvedencu kazen zavoljo nereda[1] ali, ako se je nagajivo branil, oddati svoje mnenje, kazen zavoljo nagajivosti.[2] Glede tega sklepanja je zmisloma uporabljati določila §§ 326., 333. in 334.

Namesto neposlušnega izvedenca se sme postaviti drugi izvedenec.

Neposlušni izvedenec je mimo povračila stroškov odgovoren za vso nadaljno škodo, storjeno strankam s tem, da se je po njegovi krivdi ovrlo ali zakasnilo dokazovanje.

[1] 220. — [2] 220, 522.

Odklon.

§ 355. Izvedenci se smejo odkloniti iz istih vzrokov, kateri dajejo pravico odkloniti sodnika; vendar se odklon ne sme opirati na to, da je bil izvedenec prej zaslišan za pričo v isti pravni stvari.[1]

Izjava odklona se mora podati s spisom ali ustno pri pravdnem sodišču, če pa se je prepustila izbira izvedencev odrejenemu ali za-

§ 355. 1. Izvedencev se zato ne more odkloniti, ker stoje v svoji službi v razmerju nadredbe in podredbe. 8. jun. 1900, š. 4940, Zb. 1041.

prošenemu sodniku, pri tem, in to preden se prične vzprejemanje dokaza, in ako je mnenje oddati pismeno, preden je mnenje vloženo.[2] Pozneje se sme odkloniti izvedenec samo tedaj, kadar stranka verojetno izkaže, da ni mogla izvedeti poprej za odklonilni vzrok ali ga ni mogla vsled nepremagljivega zadržka zglasiti o pravem času,

Kadar bi bil v primeru takega poznejšega odklona vzprejem dokaza, ki ga mora opraviti odrejeni ali zaprošeni sodnik, že dokončan, tedaj se sme izjaviti odklon samo pri pravdnem sodišču.

[1] Jm. k § 355. cp. 1. V tem, ko se sme sodnik odkloniti vselej, kadar je zadostnih povodov, dvomiti o njegovi nepristranosti (§ 19., š. 2 jn.), čeprav v to ni podan nikak zakonit izključilni razlog (§ 20. jn.), se odklon izvedenca ne sme opirati na skrb zaradi pristranosti, ki temelji v tem, da je v oddajo izvedenškega izvida ali mnenja pozvana oseba bila prej v isti pravni stvari zaslišana za pričo.

2. Izvedenec nima nikake dolžnosti, da bi sodišču javljal njemu znane razloge, ki bi mogle opravičiti zahtevo stranek, da se odkloni.

[2] 360.

§ 356. Ob enem z odklonom je povedati tudi odklonilne vzroke. Odločba o odklonu pristoji razsojajočemu sodišču ali pa odrejenemu ali zaprošenemu sodniku po tem, kakor se je izjavil odklon po § 355. ali pri prvem ali pri zadnjem.

Ako se ne izjavi odklon pri naroku, se odločuje o njem brez poprednje ustne razprave. Odklanjajoča stranka mora na zahtevanje sodišča pred odločbo verojetno izkazati odklonilne vzroke, katere je navela. Ako se odklonu pritrdi,[1] je postaviti brez odloga drugega izvedenca.

[1] 366, od. 2.; 366, od. 1., 515.

Vzprejemanje dokaza.

§ 357. Razsojajoče sodišče ali vzprejem dokaza vodeči sodnik sme tudi ukazati, da naj se izjavi mnenje pismeno.[1] V tem primeru so izvedenci dolžni, dati na zahtevanje o pismenem mnenju ustna pojasnila ali pojasniti pismeno mnenje pri ustni razpravi.

[1] 360, od. 2.; 366, od. 1., 515.

§ 358. Vsak izvedenec mora, preden[1] se prične vzprejemati dokaz, storiti prisego za izvedence.[2] Zaprisežba izvedenca se sme opustiti, kadar se ji odrečeta obe stranki.[3]

Ako je izvedenec zaprisežen sploh za oddajanje mnenja potrebovane vrste, zadostuje opomin in sklic na storjeno prisego.

[1] Jm. k § 358. cp. Izvedenci zapriseči so, če se to sploh zgodi, vselej p r e d e n se prične vzprejemati dokaz. To velja tudi za postopanje v bagatelnih stvareh. Naštevalni predpis (§ 451., š. 2 cp.) o pisanju zapisnika pri vzprejemanju dokazov v bagatelnih stvareh ne prenareja v ničem v § 358., od. 1. cp., postavljenega pravila o zaprisegi izvedencev.

[2] XL. — [3] 366, od. 2.

§ 359. Izvedencem je priobčiti tiste pri sodišču hranjenjene stvari, spise in pomagala, ki jih je treba, da odgovore na prašanja, katera se jim stavijo.

§ 360. Ako ni moči izjaviti mnenja takoj temeljito in dovršno, določi vzprejem dokaza vodeči sodnik za oddajo mnenja rok ali pa poseben narok,[1]

Ko je došlo pismeno mnenje sodišču,[2] je dati to strankam na znanje (§ 286).[3]

[1] 366, od. 2. — [2] 355. od. 2. — [3] Po sodni pisarni 313, š. 9 or. pri 27.

§ 361. Ako je za oddajo mnenja postavljenih več izvedencev, smejo ti podati mnenje vkupe, če so si njih misli enake. Ako so pa njih nazori različni, mora vsak izvedenec svoje nazore in razloge, na katere se opira, razložiti posebej.

§ 362. Vsako mnenje je podpreti z razlogi. Preden razloži svojo misel, mora izvedenec, kadar so se pred oddajo mnenja poprej ogledale osebe, reči, mestnosti i. t. r. in kadar je znanje njih kakovosti važno za razumevo in oceno mnenja, dati popis ogledanih stvari (izvid).

Ako se pokaže oddano mnenje nezadostno ali ako so izrekli izvedenci različne misli, sme sodišče uradoma ali po predlogu ukazati, da naj izjavijo vnovič mnenje isti ali drugi izvedenci ali da naj se vsaj privzamejo za to drugi izvedenci. Taka odredba je dopustna zlasti tudi tedaj, kadar je bil izvedenec, ko je oddal mnenje,[1] z uspehom odklonjen.[2] Zaukazati kaj takega ima pravico odrejeni ali zaprošeni sodnik.

[1] 355, od. 2. — [2] 356.

§ 363. Stranka, katera je ponudila dokaz z izvedenci, se sme tega dokaza odpovedati.[1] Nasprotnik pa sme zahtevati, da naj se navzlic temu opravi ukazani vzprejem dokaza, ako se je ali vzprejemanje dokaza že pričelo ali so vsaj zastran vzprejema dokaza prišli izvedenci k sodišču.

Pravica, ki gre predsedniku po § 183., da sme uradoma ukazati izjavo mnenja po izvedencih, se ne krajša z odpovedjo stranek.[2]

---

§ 362. 1. Po § 362., od. 1., je mnenje oddati le kadar so se pred oddajo mnenja ogledale reči i. t. r., ne pa kadar tak ogled ni bil več mogoč. 15. okt. 1902, š. 10843, JB. 1903/39.

[1] *F.* 63.

[2] Jm. k § 363. cp. Troške izvedenškega mnenja, ki ga je ukazal predsednik (§ 183., š. 4 cp.), imata poravnati skupno obe stranki (§ 40., od. 1. cp.). Predpisi §§ 41. nasl. cp. določajo, v koliko sme katera stranek zahtevati povračilo tistega dela troškov, ki ga je sama plačala. Pri določevanju troškovnega povračila ne nasprotuje vpoštevanju njenih troškov okolnost, da se to mnenje v sporu ni uporabilo, ker je stranka morala te troške izdati vsled sodnega ukaza, ki pa že obsega odločilo sodišča o potrebi troškov (§ 41., prvi od. cp.).

§ 364. Izvrševaje trgovinsko, pomorsko ali rudarsko sodno oblast sme sodišče, kadar zahteva predmet njene presoje strokovnih vednosti ali kadar je prašanje, jeli v dotični reči gledati na opravilne navade, razsoditi brez pomoči izvedencev, ako glede na nje lastno strokovno izvedenost ali na lastno znanost sodnikov ta pomoč ni potrebna.

Pristojbine.

§ 365. Izvedenec ima pravico do povračila prizadetih mu stroškov in izdatkov, do odškodbe za zamudo časa in do nagrade za svoj trud; zahtevati sme primerno predplačilo.[1]

Predsednik ali pa odrejeni ali zaprošeni sodnik, pred katerim se vzprejemlje dokaz, sme

§ 365. 1. Dokazovalec nima pravice do povračila troškov vspešnega rekurza proti odmeri izvedenške pristojbine. 23. marca 1904, š. 4010. ÖRZ. 1904/7 in 8.

Ravnotako ne izvedenec sam. 13. aprila 1898, š. 5251, Zb. 107.

2. Ako je kak tehnično izobražen inžener po kaki posebni tarifi upravičen zahtevati za svoje privatno delovanje pristojbino po 100 kron na dan, ni vzroka, da bi se mu ta pristojbina kratila v sodnem postopanju. 31. jan. 1905, š. 1665, uzb. 863.

ukazati, da naj dokazovalec v založbo stroškov, združenih z vzprejemom dokaza po izvedencih, znesek, katerega mu določi on, položi predplačno (§ 332., odstavek 2.).[2]

Na odmero pristojbin za izvedence se zmisloma uporabljajo določila § 347. Zoper sklep o izmeri teh pristojbin je dopusten rekurz.[3]

[1] 346, od. 4. — [2] 144 or. pri 332 cp. — *F.* 65 (49), 66 (50). — [3] 123, od. 4. in 5. or.: Pristojbina tolmačev slično kakor izvedencev; pri sodišču služeči uradniki tolmačijo brezplačno.

145 or. Določbo pristojbin za izvedence (§ 365. cp.) je naročiti ali predstojniku ali uradniku-voditelju sodne pisarnice ali pa sodniškemu uradniku sodišča (članu senatovemu). Pri teh osebah je podati tudi vse ne med narokom samim stavljene predloge za priznavo pristojbin za izvedence. Zahtevek se sme oglasiti ustno; zapisnika ni narejati o tem. — Pristojbine se določijo z izdatbo pristojbinskega lista (§ 105.). Priznano pristojbino je naznaniti izvedencu, ako je navzočen, sicer pa z vročbo prepisa pristojbinskega lista. Prepisu je pristaviti naznanilo o tem, kje se izplača pristojbina.

U. prav. min. 17. sept. 1897, dz. 221, o pristojbinah prič in izvedencev v državljanskih pravnih sporih.

I. Pravica do pristojbin prič in izvedencev. — § 1. V državljanskih pravnih sporih zaslišane priče in izvedenci imajo pravico do pristojbin prič in izvedencev po meri določil §§ 346., 347. in 365. cp., predpisov tega u. in pristojb. tarif, izdanih z odobrilom prav. ministrstva po viš. dež. sodiščih. — Pravica pristoja priči in izvedencu tudi tedaj, kadar je prišel k vzprejemanju dokazov, pa se je brez njegove krivde opustila zaslišba, vzprejem izvida ali oddaja mnenja.

§ 2. Za pravico do pristojbin prič in izvedencev se je, ker bi se sicer izgubila ta pravica, v 24 urah po dokončani zaslišbi ali po oddaji pismenega mnenja potegniti pri sodišču ustno ali pismeno (§§ 346. in 367.). — V kolikor pristoja priči ali izvedencu, dasi se opusti vzprejem dokazov, pravica do pristojbin prič ali iz-

vedencev (§ 1., od. 2.), se je potegniti za to pravico najpozneje dne po naroku, določenem za zaslišbo, vzprejem izvida ali oddajo mnenja. — Pismene prošnje ne potrebujejo odvetniškega podpisa.

II. Pristojbine prič. — Potni stroški. — § 3. Potnih stroškov (§ 346. cp.) je povrniti, kar je priča morala potrošiti, da je prišla v kraj zaslišbe ter da potuje nazaj.

§ 4. Kadar se opravlja zaslišba v stanovališču ali bivališču priče, tedaj ji je ne glede na razdaljo njenega stanovanja od sodišča ali od kraja, kjer je sicer opraviti zaslišbo, povrniti stroške za rabo razpoložnih prevozil za veče množine ljudi, kakor so železnice, električne ali konjske železnice, omnibusi, vozovi dostavniki, ladje parnice itd. — Voz je povrniti samo, kadar se ni moglo rabiti prevozilo za veče množine ljudi in kadar hkratu 1. razdalja stanovanja pričinega od sodišča ali od kraja, kjer je sicer opraviti zaslišbo, znaša več kakor štiri kilometre, ali se 2. če je razdalja manjša, vsled osebnih razmer pričinih (velike starosti, slabotnosti, bolezni premajhne čvrstosti) ali zavoljo unanjih okolnosti (vremena, nujnosti, slabe poti) zdi potrebno, rabiti voz.

§ 5. Ako se zasliši priča v drugem kraju kakor v svojem stanovališču ali bivališču, ji je povrniti ne glede na razdaljo obeh krajev stroške prevozil za veče množine ljudi, katera so morda na razpolaganje (§ 4., od. 1.), ali pošte. — Ako se ne more rabiti nobeno omenjenih prevozil, pristoja priči odškodnina za potovanje samo tedaj, kadar je ali kraj zaslišbe oddaljen nad šest kilometrov od njenega stanovališča ali bivališča ali priča ni mogla, dasi je razdalja manjša, priti brez voza vsled osebnih razmer ali unanjih okolnosti (§ 4., š. 2). — Odškodba za potovanje sestoja v povračilu stroškov za rabljeno vozilo.

§ 6. V kolikor se daje po zgoranjih določilih povračilo potnih stroškov, se ne sme, če se rabi prevozilo za veče množine ljudi (§ 4., od. 1.) ali pošta, povrniti več kakor stroški za rabo tega prevozila. Pri tem se sme dovoliti pristojbina za drugi vozni razred kakor najniži samo tedaj, kadar rabijo osebe enakega stanu sploh navadno ta viši vozni razred.

§ 7. Kot stroške za voz (§§ 4., od. 2. in 5., od. 2.) je dovoliti stroške v dotičnem kraju navadnega voza po cenah, navadnih v tem kraju. — Kjer je na razpolaganje več vrst voz, je povrniti stroške za rabo tistega vozila, katero se je moglo po danih okolnostih rabiti z manjšimi stroški. — Kadar je rabilo voz več prič vkupe ali je moglo rabiti isti voz brez vsake neprilike, je dovoliti vsaki priči samo tisti del voznih stroškov, ki pripada na njo.

§ 8. Kadar po zgoranjih določilih ni dopustno zaračuniti stroške za rabo prevozila za veče množine ljudi, pošte ali voza, se sme, ako se je opravila pot peš ali s kolesom, dovoliti za to odškodba. — Nasproti je po kakovosti poti in vremena dati priči kot odškodbo za obrabo obleke in črevljev in pa kolesa znesek 20 kr. do 1 gl., in ako znaša pot tje in nazaj vsaj 15 kilometrov, nadaljni znesek 30 kr. do 1 gld. v založbo stroškov za to, kar se povžije potovaje tje in nazaj.

§ 9. Namesto stroškov za voz je povrniti priči, kadar se je opravila pot zavoljo nje kakovosti ali po navadi dotičnega kraja na tovorni živali (konju, muli itd.), v dotičnem kraju navadno ceno za rabo tovorne živali.

Stroški bivanja (stroški za hrano in pristojbina za prenočevanje). — § 10. Odškodbo za stroške bivanja v kraju zaslišbe je dovoliti, ako je imela priča vsled nenavzočnosti v svojem stanovališču ali bivališču tak potrošek, ki ni založen niti iz dovoljenih potnih stroškov niti iz odškodbe za zamujeni čas. — V njenem stanovališču ali bivališču ni povračati priči stroškov bivanja nikdar. — Kot stroške bivanja je povrniti navadno samo stroške za kosilo (stroške za hrano o poldne brez zajuterka in večerje), katero je morala priča vsled povabila in zaslišbe zavžiti zunaj doma. — Ako pa mora priča prenočiti v kraju zaslišbe ali medpotoma, ji je dovoliti tudi pristojbino za prenočevanje (stroške za prenočišče s stroški za večerjo in zajutrek). — Odškodbo za stroške bivanja in pristojbino za prenočevanje je določiti po tarifi.

Odškodba za zamujeni čas. — § 11. Odškodbo za zamujeni čas sme priča zahtevati samo tedaj, kadar se ji stori po zamudi časa, neogibno potrebni za

zaslišbo, občutljiva škoda v njenem vsakdanjem zaslužku (§ 346. cp.). Pri tem ni vpoštevati samo časa zasliševanja, ampak ves čas, ki se potroši, odkar se zapusti stanovanje ali delališče do vrnitve, in paziti je tudi na to, kedaj mora priča po vrnitvi zopet povzeti delo.

§ 12. Kadar mora priča vsled zaslišbe plačati namestnika ali kadar se ji kaj utrže na mezdi, tedaj ji je dovoliti povračilo teh zneskov kot odškodbo za zamujeni čas. — Sicer se daje odškodba za zamujeni čas po celem dnevu ali po pol dnevu. V kolikor se izkaže določeni znesek izgubljenega zaslužka, n. pr. z mezdnim listom i. p., je povrniti popolni znesek izgube. Kadar ni teh pogojev, je dati odškodbo za zamujeni čas po tarifi.

§ 13. Pri osebah, ki se preživljajo z delom za dnevno mezdo, za mezdo od kosa ali za tedensko mezdo, z navadnim ročnim delom, z rokodelskim delom ali manjšim obrtovanjem ali katere so v enakih razmerah s takimi osebami, kakor n. pr. pri ženskah in otrokih, ki delajo v gospodarstvu ali se udeležujejo dnevnega dela ali rokodelstva moževega ali očetovega, in pa pri krošnjarjih ni navadno zahtevati izkaza o izgubi v pridobitku ali zaslužku, katera se jim stori z zaslišbo. — V ostalem je prevdarjati dopustnost odškodbe za zamujeni čas po stanu in po imovinskih razmerah priče, in pa po njegovem navadnem pridobitnem opravilu. V kolikor ne podajejo že poklicne in pridobitne razmere o tem gotovih in sodišču znanih opor, mora priča, ki zahteva odškodbo za zamujeni čas, izkazati navadni zaslužek in znesek izgubljenega zaslužka.

Skupna določila o potnih stroških, stroških bivanja in odškodbi za zamujeni čas. — § 14. Kadar potrebuje priča zavoljo mladosti ali zavoljo telesne hibe spremljevalca, tedaj je pristojbine prič, ki jih je povrniti v posameznem primeru dati za oba.

§ 15. Kadar se uporablja tarifa, je odmerjati pristojbine navadno po ustanovljenih najnižih postavkih. Ti postavki se smejo prekoračiti samo, kadar to zahtevajo okolnosti posameznega primera. Najviše postavke je dovoljevati samo izjemoma. — Kadar bi se zdeli v posameznem primeru z ozirom na krajne razmere in na

osebo priče celo najniži postavki očitno previsoki, tedaj se sme seči tudi pod njih mero.

§ 16. Kadar se povabijo kot priče osebe iz okoliša, v katerem velja druga tarifa, kakor v kraju njih zaslišbe, tedaj je odškodbo za zamujeni čas, ki jo je določiti po tarifi, odmeriti, kakor si one to izbero, ali po tarifi kraja zaslišbe ali pa po tarifi pričinega stanovališča ali bivališča. Stroške bivanja je dovoliti po tarifi kraja zaslišbe ali po tarifi krajev, v katerih je priča kosila ali prenočila.

§ 17. Iste pristojbine kakor v kazenskem postopanju je tedaj, kadar bi se povabile kot priče v državljanskih pravnih stvareh, dovoliti: 1. vojaškim osebam in spremljajočim jih častnikom (u. prav. min. 24. febr. 1854, dz. 52, razpis prav. min. 22. sept. 1863, š. 8524, in 6. dec. 1870, š. 14026); — 2. osebam žandarmerijskega moštva od stražnega mojstra dolu (z Najv. sklepom 25. marca 1897, odobreni in z okrožnim u. c. kr. min. za dež. bran 10. aprila 1897, š. 8736/1298 III. razglašeni pristojbinski predpis za c. kr. žandarmerijo); — 3. osebam finančne straže od respicijenta dolu (u. min. za prav. in fin. in vojn. višega poveljstva 7. jul. 1859, dz. 153); — 4. nameščencem c. kr. varnostne straže na Dunaju (u. min. za prav., notr. stvari in fin. 6. dec. 1871, dz. 141).

§ 18. Državni uradniki in državni sluge smejo, kadar se povabijo kot priče, zahtevati samo potne stroške in stroške bivanja, ki jih je določiti po §§ 4. do 10. tega ukaza; do pravilnih potnih stroškov in dnevščin ali do odškodbe za zamujeni čas nimajo pravice. —

§ 19. Odvetniki in beležniki in pa kandidati odvetništva in beležništva nimajo, kadar se povabijo kot priče, pravice do potnih stroškov in razdaljnih pristojbin, določenih v odvetniški ali beležniški tarifi, in do nagrade za čas, določene v beležniški tarifi. Potne stroške in stroške bivanja jim je povrniti po predpisih tega ukaza, kakor drugim pričam. Enako je samo po določilih §§ 11. do 13. tega ukaza prevdarjati, ali in v kakem znesku je dovoliti takim osebam odškodbo za zamujeni čas.

Po §§ 20.—24. tega u. določa tarife vsako više dež. sod. za sodišča svojega okoliša, katerim jih naznanja, ko jih odobri pravosodno ministrstvo.

III. Pristojbine izvedencev. — § 25. Potni stroški, stroški bivanja (stroški za hrano in

pristojbina za prenočevanje). Potne stroške in stroške bivanja izvedencev je povračati po predpisih za odmero takih zahtev prič in po tarifah, ustanovljenih za te.

Zamujeni čas, odškodba za stroške in nagrada za trud. — § 26. Mimo potnih stroškov in stroškov bivanja imajo izvedenci pravico: 1. do povračila sicer jim prizadetih stroškov in izdatkov (stroškov za pripravo mnenja, povračila za tvarine in orodja, porabljena pri preiskavi itd.); 2. do odškodbe za zamujeni čas in 3. do nagrade za svoj trud.

§ 27. Glede stroškov in izdatkov za opravo preskušnje stvari, ki jih zaračuni izvedenec, sme zahtevati sodišče izkaz.

§ 28. Povračilo za zamujeni čas je odmeriti z ozirom na pridobitne razmere izvedenčeve. — V kolikor bi ne bile priče v enakem primeru oproščene izkazovanja izgubljenega zaslužka, morajo tudi izvedenci donesti izkaz o navadnem zaslužku in o visokosti izgubljenega zaslužka.

§ 29. Pri odmeri nagrade za trud je razen pridobitnih razmer izvedenčevih vpoštevati, kako se take oprave izvedenčeve nagrajajo zunaj sodnega postopanja. Pri določbi vrednosti oprave je razločati, ima-li preskušnja stvari značaj znanstvene ali umetniške oprave ali zahteva prav posebnih strokovnih, zlasti tehniških znanosti, ki se pridobe še le z dokončanimi študijami ali z natančno vadbo ali pripravljalno omiko, ali zadostujejo-li za preskušnjo stvari navadne skušnje, kakor n. pr. pri določbi vrednosti reči, ki se najdejo ob izvršbi (pohištvo, navadno orodje) ali pri cenitvah majhnih zemljišč ali hiš, ki se dado opraviti brez težavnih preračunov. — Kadar obstoji trud izvedenčev samo v opravah zadnje vrste, katere so navadne v njegovem obrtu ali poklicu, ni dovoljevati za ta trud razen odškodbe za zamujeni čas nobene nadaljne nagrade.

§ 30. V kolikor obstoje za določene vrste izvedencev posebni pristojbinski predpisi, ostanejo ti v veljavnosti, dokler se ne ukaže nič drugega.

§ 31. Ako so izvedenci za oddajanje mnenja določene vrste postavljeni in zapriseženi sploh, se sme skleniti ž njimi dogovor o postavkih, po katerih se jim bo dajala za prizadete stroške in izdatke odškodba in

se nagrajal njih trud. Ta dogovor potrebuje odobrila višega dež. sodišča.

§ 32. Za cenitev premičnin v teku izvršbe in za določbo vrednosti nepremičnin, katera se da opraviti brez težavnih preračunov in brez posebnih strokovnih znanosti, mora ustanoviti više dež. sodišče tarife (§ 20.). — V tarifi je določiti odškodbo za zamudo časa in nagrado za trud s poprečnim zneskom po trajanju cenitvenega dejanja. Tarifne postavke je ustanoviti po urah, polovičnih dnevih in celih dnevih; če treba, se sme za vsaki postavek določiti najmanjša in najviša izmera, da se bo moglo pri določbi pristojbin kolikor moči gledati na krajne razmere. — V zapisnikih o takih cenitvah je povedati vselej čas trajanja uradnega dejanja.

Viša dež. sodišča so z ozirom na §§ 20., 21., 22. in 32. tega u. izdala dotične tarife, ki so na pregled pri vsakem sodišču.

Pravni pomočki.

§ 366. Zoper sklep, s katerim se zavrže[1] odklon izvedenca ali se ukaže[2] oddati mnenje pismeno, ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.[3]

Odločilo o številu izvedencev,[4] ki jih je postaviti, sklep, s katerim se prepusti postavitev izvedencev odrejenemu sodniku (§ 352.)[5] ali se odveže izvedenec zavoljo odklona,[6] potem sklepe, storjene o zaprisežbi izvedenca,[7] in naposled sklepe, s katerimi se za oddajo mnenja po § 360. določi narok ali postavi rok, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

[1] 356. — [2] 357. — [3] 515. — [4] 351, 352.

[5] Jm. k § 366. cp. Sklep, s katerim se imenovanje (izbor) izvedencev prepušča za vzprejemo dokaza zaprošenemu sodniku, se ravnotako ne more izpodbijati s kakim pravnim pomočkom, kakor ne v bistvenem enaki sklep, s katerim se imenovanje izvedencev prepušča odrejenemu sodniku (§ 366., od. 2. cp.).

[6] 356. — [7] 358.

§ 367. V kolikor ni v poprejšnjem določeno nič drugega, je glede dokaza po izvedencih in zlasti tudi glede njih zasliševanja in glede zapisovanja pri naroku oddanega izvida in mnenja primerno uporabljati predpise o dokazu po pričah.[1]

[1] 320—350.

Šesti naslov.

Dokaz po ogledu.

§ 368. V pojasnitev stvari sme sodišče po predlogu ali uradoma ukazati ogled, privzemši v to, ako treba, enega ali več izvedencev.[1]

Ako se stvar, ki jo je ogledati, ne more prinesti pred razsojajoče sodišče, ali ako bi bil ogled pred sodiščem iz drugih vzrokov združen z znatnimi težkočami, se sme ta opraviti po odrejenem ali zaprošenem sodniku.[2] V tem primeru se sme sodniku, kateremu je naročeno opraviti ogled, prepustiti odločba o privzemanju izvedencev in pa njih imenovanju. Zoper te sklepe ni pravnih pomočkov.

Ako provzroči oprava ogleda, kakor je previditi, kaj stroškov, sme predsednik ali pa odrejeni ali zaprošeni sodnik ukazati, da naj položi dokazovalec predplačno primeren znesek v založbo teh stroškov (§ 332., odstavek 2.).[3]

[1] 370, od. 1. — [2] Mogoče tudi 245., š. 3, 246, 253. — [3] 144. or. pri 332 cp.

§ 369. Kadar je ogledati reč, ki jo ima, kakor pravi dokazovalec, nasprotna stranka[1] ali jo hrani javno oblastvo ali beležnik,[2] tedaj je določila §§ 301. in 303. do 307. uporabljati

tako, da se presoja, kak vpliv ima to, da se brani nasprotnik, reč pokazati ali izročiti, da se ta reč nalašč ali vsaj po nasprotnikovem povodu odstrani ali poškodi, ali da se nasprotik brani izpovedati o tem, prepušča sodnikovemu, na skrbni oceni vseh okolnosti oprtemu izprevidu.

[1] Jm. k § 369. cp. Druge osebe, ki imajo reč, katero je ogledati, se morejo le s tožbo prisiliti, da jo pokažejo ali izroče, ako tega ne store radovoljno. Postopanje, kakor je dopustno v §§ 308. in 309. cp. za predlaganje listin in pojasnilnih stvari (§§ 318. cp.), ne velja zmisloma pri oglednih rečeh.

[2] Preskrbi sodna pisarna, § 313., š. 8. or. pri 27. cp.

§ 370. Zoper sklepe in odredbe pri opravi ogleda ni dopuščeno poprijeti se posebe[1] pravnih pomočkov. To velja tudi o sklepu, s katerim se zavrže predlog, da naj se privzamejo izvedenci.

Posledek ogleda je zabeležiti v razpravnem zapisniku,[2] ako se pa opravi ogled zunaj razpravnega naroka, v posebnem zapisniku,[3] in to navadno precej po tem, ko se konča ogled.

V zapisniku[4] je opomniti ali so bile stranke in katere izmed njih so bile navzočne pri opravljanju ogleda, in pa ali in kake vgovore so zglasile ob ogledovanju ali pa zoper zapisnik.

[1] 515. — [2] 265. — [3] 216. — [4] 212., od. 3.

Sedmi naslov.

Dokaz z zaslišanjem stranek.

§ 371. Sporna, za odločbo važna[1] dejanstva se smejo dokazovati tudi z zaslišanjem stranek.[2]

To dokazovanje se sme ukazati[3] po predlogu ali uradoma, a vendar samo tedaj, kadar

se ni dosegel dokaz niti z drugimi od stranek ponujenimi dokazili, niti z vzprejemi dokaza, ki so se morda ukazali uradoma.[4]

[1] N. pr. 307, 318, 369, 382. od. 2., VI., š. 1. — [2] Izključeno v sporih radi motenja posesti, 457., od. 2., in radi neveljavnosti zakona tikajoč se zak. zadržkov, VI., š. 1. — [3] 375.

[4] Jm. k § 371. cp. 1. Zaslišanje stranek se sme zgoditi v opravo protidokaza (prim. § 270. cp.).

2. Proti dopustu dokazovanja z zaslišanjem stranek ne govori okolnost, da se del dokazil, ki sta jih stranki ponudili, ni uporabil v izgotovitev dokaza zato, ker se je bil vzprejem ponudenih dokazov zavrnil radi namere, da bi se pravda zavlekla.

3. Intervenijenti, katerim ne pripada mesto sospornikov, se smejo v sporu zaslišati le za svedoke, intervenijenti pa, katerim gre mesto sospornika (§ 20. cp.), se smejo v dokazovalne svrhe zaslišati tudi po §§ 371. nasl. cp.

§ 372. Stranke, glede katerih zaslišbe ali zaprisežbe velja kak izključilni vzrok §§ 320. in 336., odstavka 1., se ne smejo zasliševati zastran dokazovanja.

§ 373. Ako nastopa v pravnem sporu zakoniti zastopnik[1] varovanca ali oskrbovanca, je prepuščeno izprevidu sodišča ukazati zaslišbo zakonitega zastopnika ali, v kolikor to dopušča § 372., varovanca ali oskrbovanca ali pa s tema vred še tudi zastopnika.[2]

---

§ 371. 1. Tudi v prizivnem postopanju se imajo vabila vročevati v lastne roke strankam, katere naj so zaslišati, s tem, da se jim naznanijo dogodki o katerih bode zaslišavanje. — Neprihod katere stranke k naroku odrejenem po prizivnem sodišču, ima za nezglasivšo se stranko, ne da bi se uporabljale kake prisilne odredbe, samo v §§ 380., od. 2. in 381. cp. označene nasledke. 29. okt. 1902, š. 14468, uzb. 597.

Ako je pravdna stranka konkurzna masa (sklada), sme sodišče ukazati zaslišbo upravnika konkurzne mase ali prezadolženca (kridatarja) ali pa obeh.

Glede zasliševanja je šteti za stranke: v pravnih sporih javne trgovinske družbe vse družabnike, v pravnih sporih komanditnih družeb vse osebno zavezane družabnike in, kadar ima pravni spor kaka druga družba, zadruga, občina, kako društvo ali sicer kaka druga ne med fizične osebe spadajoča pravna oseba, njih zakonite zastopnike.

Ako se sme po zgoraj rečenem ali pa, ker so v kaki stranki sosporniki,[3] zaslišati več oseb, določi sodišče ali je zaslišati vse ali katere izmed teh oseb.

[1] 4. in 5. — [2] XLI. — [3] 11, 16, 20.

§ 374. Sodišče mora po skrbni oceni vseh okolnosti preudariti ali je dokazovanje z zaslišbo stranek opustiti popolnoma, če se je prepričalo, da stranki sporno dejanstvo, katero mora dokazati, ni znano, ali če je zaslišba te stranke nedopustna po določilih § 372.

§ 375. Dokazovanje z zaslišbo stranke se ukazuje s sklepom. Zoper ta sklep ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.[1] Dokazuje se tako, da stavi sodišče stranki, ki jo je zaslišati, primerna prašanja o dejanstvih, katera je dokazati z zaslišbo. Za to popraševanje stranke veljajo zmisloma predpisi §§ 340. do 343.

To popraševanje je opraviti pred razsojajočim sodiščem.[2] Ako ni stranka, ki jo je zaslišati, sama navzočna, je ukazati nje povabilo,[3] priobčivši ji dejanstva, o katerih jo je zaslišati.

Vzprejem dokaza po zaprošenem sodniku je dopusten samo, ako branijo nepremagljive ovire stranki, priti osebno, ali ako bi provzročil nje prihod neprimerne stroške.[4]

[1] 277., od. 4., 515. — *F.* 67 (51).

[2] Jm. k § 375. cp. Ako se stranka, ki je zaslišati zaradi dokazovanja, sicer nahaja na kraju procesnega sodišča, a je radi nepremagljivih ovir ni moč pozvati k sodišču (n. pr. bolezen, vsled katere je stranka v postelji), tedaj se zaslišavanje in dokazovanje lahko opravi po odrejenem sodniku (§ 282. cp.).

[3] 380., od. 2. i 3., 381. — [4] 288, 289. — Zaprisežno zaslševanje se sme zaprositi tudi v Nemški državi, uk. 158/1902.

§ 376. Stranke je popraševati najprej brez prisege; za nezapriseženo zaslišbo sme priti še zaslišba pod prisego.[1]

Pri nezapriseženi zaslišbi je o dejanstvih, ki jih je dokazati, popraševati navadno[2] obe stranki, ako sta prišli obe. Pred nezapriseženo zaslišbo mora sodišče opozoriti stranke, da se smejo po okolnostih prisiliti k prisegi na svoje izpovedbe.

[1] XL. — [2] 272.

§ 377. Ako ne zadostuje uspeh nezapriseženega popraševanja, da bi prepričal sodišče o resničnosti ali neresničnosti dejanstev, ki jih je dokazati, sme ukazati sodišče zaslišbo pod prisego.

Izpovedba pod prisego se sme naložiti o istem dejanstvu samo eni[1] izmed obeh stranek.[2] Pri tem sme sodišče iz nezapriseženе izpovedbe te stranke izbrati posamezne trditve, katere

§ 377. 1. Pravni stranki nimata pravice zahtevati zaslišanja pod prisego; to je po §§ 376. in 377. cp. prepuščeno preudarku sodišča. 5. dec. 1905, š. 18401, Spr. 1906/146.

mora potem stranka ponoviti pod prisego; prav tako sme sodišče, ko ukaže zaslišbo pod prisego, določiti obliko, v kateri je izpovedati o posameznih okolnostih pod prisego. Zoper te sklepe ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.[3]

Kar je stranka izpovedala pod prisego, je, ako je krivo, presojati po kazenskem pravu tako, kakor krivo prisego, storjeno pred sodiščem. Stranko je pred zaslišbo pod prisego opomniti na dolžnost, povedati resnico, na svetost in važnost prisege[4] in pa na nasledke krive prisege po kazenskem pravu. Ta opomin na prisego je ugotoviti v zapisniku.[5]

[1] 378, 489, od. 1.

[2] Jm. k § 377. cp. 1. Kadar se zaradi zapriseženega zasliševanja izda za stranko posebna pozivnica, tedaj so stranki v pozivnici naznaniti dejstva, o katerih bode zapriseženo izpovedati. Ako se je bila tista stranka ob istih dejstvih zaslišala že nezapriseženo, tedaj se to naznanilo dejstev lahko nadomesti s sklicom na objavo, dano v pozivnici k prvemu zaslišanju. (§ 375., od. 2. cp.).

2. Izpovedba pod prisego se sme o vsakem posameznem dejstvu naložiti samo eni izmed obeh strank. Ako torej stranka, katere zapriseženo zaslišanje se je ukazalo, to zaslišanje odreče, tedaj sodišče pač naknadno ne more nasprotniku ukazati zapriseženе izpovedbe ob istem dejstvu, temuč mora presoditi vpliv, ki ga ima upiranje stranke na dosego dokaza po § 381. cp.

[3] 515. — [4] XL. cp. in § 3., z. 3. maja 1868, ondi natisnen. — [5] 489, od. 2.

§ 378. Sodišče sklepa po skrbni oceni vseh okolnosti, katero že brez prisege popraševano stranko je o spornem dejanstvu zaslišati pod prisego.

§ 379. Sodišče sme zavoljo zaslišbe stranke pod prisego odložiti razpravo,[1] ako se zdi pri-

merno dati stranki, ki jo je zaslišati, čas za premislek.

[1] 134, 141.

§ 380. Določila o dokazu po pričah se uporabljajo tudi na zasliševanje stranek zavoljo dokazovanja, v kolikor ni v tem oddelku izjemnih odredeb. Z vzrokom, oznamenjenim v § 321., š. 2, se pa ne opravičuje odreka izpovedbe po stranki, katero je zaslišati.

Ako katera izmed stranek ne pride k naroku, določenemu za zasliševanje po § 375., ali ako se katera izmed prišlih stranek brani izpovedati, ne ovira to zaslišbe navzočnega nasprotnika.[1]

Uporabljati prisilne odredbe, da bi se stranka, ki jo je zastran dokazovanja zaslišati brez prisege ali pod prisego, primorala priti pred sodišče ali tam izpovedati, ni dopustno.

[1] Jm. k § 380. cp. Sodišče ni vezano na odpoved nasprotnika glede zapriseženja stranke, katere zapriseženo zaslišavanje je (sodišče) ukazalo (§ 377., od. 1. cp.). Na tako odpoved se sodišču ni treba ozirati, pač pa ima pred zapriseženim zaslišavanjem, skrbno ocenjevaje vse okolnosti, presoditi, kak vpliv ima nasprotnikova odpoved na dosego dokaza.

§ 381. Skrbno ocenjevaje vse okolnosti presoja sodišče, kak vpliv ima na dosego dokaza to, če se stranka brani brez dovoljnih vzrokov izpovedovati ali odgovarjati na posamezna prašanja, če stranka, povabljena, da bi bila zaslišana brez prisege ali pod prisego, ne pride pred sodišče, ali če se to, kar je izpovedala stranka pod prisego, ne vjema v odločilnih stvareh s tem, kar je izrekla prej, ko je bila zaslišana brez prisege.[1]

[1] 272, 489, od. 1.

§ 382. Stranke, katere se zaslišijo zavoljo dokazovanja brez prisege ali pod prisego, nimajo pravice do povračila po zmislu § 346., kar pa jim ne krati pravice do povračila pravdnih stroškov.[1]

Predpisi § 372. do 381. veljajo zmisloma tudi o zaslišbi stranke in pa o nje izpraševanju pod prisego, ki se ukaže zastran predložbe dokazne listine ali kake pojasnilne reči ali ogledne stvari.

[1] 42, od. 1.

§ 383. Kadar je izjavila stranka,[1] da je voljna, okolnosti, ki jih je dokazati, v pravdi potrditi s prisego, a te stranke, ker je prej umrla, ni več moči izpraševati pod prisego, tedaj mora sodišče nje izjavo ocenjati po § 272.

[1] Jm. k § 383. cp. Izjave, ki so se oddale predno je pravda jela teči, še predno je oseba, ki se je ponudila svojo izjavo potrditi s prisego, postala sporna stranka, so vpoštevati kakor druge zasebne listine.

Osmi naslov.

Zavarovanje dokazov.

§ 384. V vsaki dobi pravnega spora in celo pred njegovim začetkom se sme v zavaro-

§ 384. 1. Dolžnost k povračilu pravdnih troškov, nastalih dokazovalcu z zavarovanjem dokazov je presojati po § 41. cp. 27. marca 1903, š. 1367, JB. 1903/44.

2. Za sprejetje dokazov v svrho zavarovanja dokazov za odškodninske pravde zoper delavsko zavarovalnico proti nezgodam niso pristojna civilna sodišča. 9. jan. 1894, š. 5, Zb. 14978; — tudi ne za sodelovanje pri zavarovanju dokazov za bodočo odločbo o visokosti pristojbine, ki naj se določi o upravnem postopanju. 16. avg. 1898, š. 11384, Prč. 1899/136.

vanje dokazovanja predlagati ogled ali zaslišba prič in izvedencev, ako se je bati, da se sicer izgubi dokazilo ali obteži njegova raba.[1]

Ti vzprejemi dokazov se smejo predlagati tudi brez poslednjih pogojev, ako je ugotoviti nedostatke na stvari ali delu, zavoljo katerih mora nasprotnik dati jamstvo.[2] Ako je pridobitelj stvari naznanil oddajatelju kak nedostatek ali ako ni hotel zavoljo nedostatnosti prevzeti stvari, sme tudi oddajatelj predlagati take vzprejeme dokazov. Prav tako ima podjetnik dela pravico, predlagati to, ako mu je naročnik naznanil kak nedostatek ali se je zavoljo nedostatnosti branil, prevzeti delo.

Predlog je podati pri pravdnem sodišču, v nujnih primerih pak in pa kadar pravni spor še ni začet, pri okrajnem sodišču, v katerega okolišu so stvari, ki jih je ogledati ali ki morajo biti v podstavo dokazu po izvedencih, ali pa so osebe, ki jih je zaslišati. Predlog se sme podati na sodni zapisnik.[3]

[1] Izvun spora vpis v zbiralni register, 245. od. 2. or. — [2] N. pr. 922—935, 1047, 1061, 1153, 1157 odz. — Čl. 347. do 349., 365., 407. trg. z. — [3] XLIV.

§ 385. Predlagajoča stranka mora povedati dejanstva, o katerih je vzprejeti dokaz, in pa dokazila, imenovaje priče, ki jih je zaslišati, in izvedence, ki bi se predlagali.[1] Vzroke, iz katerih se je bati, da bi se dokazilo ne izgubilo ali ne obtežila njegova raba, mora razložiti predlagajoča stranka.[2]

Predlagajoča stranka mora nadalje imenovati nasprotnika. To imenovanje se sme opustiti samo tedaj, kadar se iz okolnosti, ki jih

razloži stranka, pokaže, da ji po stanju stvari ni mogoče označiti nasprotnika.

[1] 352, od. 2. — [2] 386.

§ 386. O predlogu odločuje sodišče s sklepom brez poprednje ustne razprave. Vendar je pred odločbo, če ni nevarno odlagati, zaslišati nasprotnika, ako je znan in ni že dokazana njegova privolitev.[1] Predlagajoči stranki se sme naložiti pred odločbo, da naj verojetno izkaže okolnosti, ki zahtevajo zavarovanje dokaza.

V odločbo je pred zbornimi sodišči v nujnih primerih poklican predstojnik zbornega sodišča ali predsednik senata, kateremu je odkazana pravna stvar.

V sklepu, s katerim se ugaja predlogu, mora sodišče označiti dejanstva, o katerih je vzprejeti dokaz, in pa dokazila, ter imenovati priče, ki jih je zaslišati, in postaviti izvedence. Ob enem je ukazati, kar je potrebno, da se opravi vzprejem dokaza. Neznanemu nasprotniku sme sodišče postaviti skrbnika, da ima ob vzprejemanju dokaza skrb za njegove pravice.[2]

Sklep, s katerim se ugodi predlogu, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

[1] Jm. k § 386. cp. Nasprotnik stranki, ki je ponudila dokazovanje v zavarovanje dokazov, sme le v glavnem sporu zahtevati povračilo troškov, ki so mu se napravili z njegovim zaslišanjem o predlogu.

[2] 8, 9, od. 3., 10.

§ 387. Nasprotnika povabi sodišče k naroku, določenemu za vzprejem dokaza, vročivši mu sklep in, če ni bil o predlogu zaslišan prej, tudi en izvod po predlagajoči stranki podanega spisa ali prepis zapisnika, narejenega o njenem predlogu.

V nujnih primerih pa se sme dokaz začeti vzprejemati še prej, ko se vroči sklep znanemu nasprotniku. Dovolilo za to se sme po predlogu podeliti ob enem z odločbo o predlogu, da naj se dopusti vzprejem dokaza. Zoper podelitev ali odreko tega dovolila ni pravnih pomočkov.

§ 388. Dokaz se vzprejemlje po predpisih drugega, četrtega, petega in šestega naslova v tem oddelku.

Zapisnik o vzprejetem dokazu se hrani pri sodišču, katero je ukazalo vzprejeti dokaz.[1] Ako se je pravni spor že začel ali se začne pri kakem drugem sodišču, je poslati zapisnik

---

§ 388. 1. Za odmero stroškov postopanja v zavarovanje dokazov je pristojno samo pravdno sodišče. O. l. 1903, GH. 1903/29.

2. Omejitev pravnih sredstev zoper sklepe in odredbe, ki zadevajo sodni ogled (§ 370. cp.), ne velja v postopanju v zavarovanje dokazov. 26. febr. 1902, š. 1482, JB. 1902/52.

3. Zoper odločbo o upravičenosti odrekanja izpovedi ni posebnega pravnega sredstva, dasiravno se vrši dokazovanje pred začetkom pravnega spora. 26. okt. 1898, š. 14285, Zb. 356.

4. Nasprotnik ne more zahtevati, da naj se sprejetje dokazov opravi vzlic odpovedi predlagatelja; zoper sklep, ki ugaja ti zahtevi, je dopusten rekurz. 26. febr. 1902, š. 1482, JB, 1902/52.

5. Kakor nasprotniku, tako je tudi njegovemu stranskemu intervenijentu povrniti stroške udeležbe pri dokazovanju. 21. sept. 1904, š. 14152, GH. 1904/8; 26. jun. 1900, š. 8888, Zb. 1067; nasprotno: 13. febr. 1906, š. 2024, JBl. 1906/14; 13. dec. 1904, š. 18263, Prs. 1905 5—6 in — nasprotniku vsled zaslišanja o predlogu narastlih stroškov pa ni dolžna povrniti predlagajoča stranka. 13. jul. 1898, š. 9337, Zb. 254.

6. Stroške vspešnega dokazovalčevega rekurza mora ta trpeti sam. 26. febr. 1902, š. 1482, JB. 1902/52.

pravdnemu sodišču na njegovo zaprosbo ali po predlogu katere izmed stranek.

Troške za vzprejem dokaza plača predlagajoča stranka, kar pa ji ne krati pravice, ki bi jo imela do povračila.[2] Nasprotniku je povrniti potrebne stroške za njegovo udeležbo pri vzprejemu dokaza, ne glede na to, kako se razsodi v glavni stvari.

[1] 384, od. 3. — [2] 41.

§ 389. Vsaka stranka sme v teku pravnega spora rabiti v zavarovanje dokaza opravljeni vzprejem dokaza.

Kak vpliv je priznati vgovoru, da se ni vzprejem dokaza opravil po določilih, kateri veljajo za vzprejem dokaza, ki se opravlja v teku pravde, ali da nasprotnik ni bil ali ni bil o pravem času obveščen o vzprejemu dokaza, mora preudarjati razsojajoče sodišče po § 272.

V teku pravnega spora se sme ukazati, da naj se dopolni ali ponovi vzprejem dokaza.[1]

[1] 291, od 2.

Drugi oddelek.

Sodbe in sklepi.

Prvi naslov.

Sodbe.

Končna sodba.

§ 390. Ako je pravni spor po posledkih opravljene razprave in vzprejetih dokazov zrel

za končno odločbo, izreče sodišče to odločbo s sodbo (končna sodba).

Isto velja, kadar je izmed več pravd[1] združenih zavoljo hkratne razprave, zrela samo ena za končno odločbo.

[1] 187.

Delna sodba.

§ 391. Kadar postanejo po izrečnem tožencevem priznanju[1] nesporne posamezne od več v isti tožbi napovedanih zahtev[2] ali postane nesporen del kake zahteve, tedaj sme sodišče glede te zahteve ali tega dela precej končati razpravo in skleniti sodbo (delna sodba).[3]

Delna sodba se sme izdati tudi tedaj, kadar je, ko se je pognala protitožba,[4] zrela za končno odločbo samo tožba ali protitožba.

Kadar je toženec napovedal z vgovorom nasprotno terjatev, katera ni v pravni zvezi s terjatvo, ki se uveljavlja s tožbo, tedaj se sme, ako je samo razprava o tožbeni zahtevi zrela za odločbo, razsoditi o nji z delno sodbo. Razpravo o nasprotni terjatvi je nadaljevati brez presledka.[5]

[1] 395. — [2] 11, 227. — [3] So vpisati v proc. register kakor končne sodbe, 227, š. 4 or. — Kol. § 5., nov. — [4] 233; 96 jn.

[5] Jm. k § 391. cp. 1. Delna sodba se ne more izreči v drugih kakor v § 391. cp. navedenih primerih.

Ako je pri subjektivni kumulaciji tožeb (sosporništvo) — izvzemši kadar se prizna zahtevek — pravni spor začasno, le glede kakega posameznega sospornika

---

§ 389. 1. Za povračilo troškov postopanja v zavarovanje dokazov se ne more tožiti zase, temuč samo skupno v sporu radi glavne stvari. 25. jun. 1904, š. 8311, Z. f. N. 1904/33.

goden v odločbo, tedaj se sme o tem odločiti s končno sodbo, rešujočo tega sospornika pravno stvar, pri čemer je brez pomena, se je li razpravljalo z vsemi sosporniki skupno ali ločeno s posameznimi (§ 187. cp.).

O več v eni tožbi napovedanih zahtevkih istega tožnika proti istemu toženca se sme — zopet izvzemši kadar se prizna zahtevek — razsoditi vedno le s skupno končno sodbo, čeprav se je bilo o posamnih zahtevkih razpravljalo posebej (§ 188. cp.).

2. Izključno po predpisih državljanskega prava je presojati, ob katerih pogojih je kaka terjatev sposobna za pobot (kompenzacijo). Zahtevek, da morajo biti protiterjatve, ki naj bodo v pobot, gotove (§§ 1438. in 1439. odz.), niso ni odpravljene ni predrugačene z določili civilnega pravdnega reda, da se o napovedanih protiterjatvah lahko posebej razpravlja in odloča s samostojno sodbo. (§§ 188., 391., od. 3. cp.).

3. Ako se je o tožbenem zahtevku pred razsojo o protiterjatvi, napovedani z vgovorom, izrekla delna sodba (§ 391., od. 3. cp.), tedaj je po sklepu o protiterjatvi nadaljevane razprave o tem zahtevku toženca odločiti s končno sodbo (ne delno sodbo).

V tem primeru je v prej izrečeno delno sodbo postaviti pridržek o razsoji zaradi protiterjatve, ki bode še izreči, nikakor pa ni izvršljivost delne sodbe navezati na slednjo razsojo. Delna sodba se v kasnejši končni sodbi ne sme razveljaviti (§ 392., od. 1. cp.), temuč slednja se ima — sklicujoč se na prej izrečeno delno sodbo — omejiti na razsodilo o protiterjatvi, in ako se le-ta spozna za pravnoobstoječo, izreči, ali je s tem ugasnil z delno sodbo dosojeni zahtevek in v koliko. V končni sodbi je najprej razsoditi o protiterjatvi, kakor se je bila napovedala z vgovorom, ne pa samo o delu

---

§ 391. 1. Ako se tožba zavrne, se tožnika ne more obsoditi v plačilo z vgovorom uveljavljane protiterjatve. 17. maja 1901, š. 6928, NZ. 1902/46.

2. Nadaljevanje razprave o obstoju protiterjatve, uveljavljene z vgovorom toženca, odpade, ako je toženec tožbeno terjatev plačal potem, ko je bil podal dotični vgovor. (391, od. 3., zadnji stavek cp.) 24. okt. 1905, š. 15941, GZ. 1906/2.

protiterjatve, ki je poračuniti s tožbenim zahtevkom; slednje je vpoštevati le v izreku o poravnavi tožbenega zahtevka. Končna sodba ima pravno moč le s slednjo omejitvijo (§ 411. cp.).

Toženec ima po izrečeni končni sodbi dvojni pravni pomoček proti izvršbi, početi temeljem delne sodbe v korist tožbenemu zahtevku, v kolikor se z le-tem more pobotati prisojena mu protiterjatev: lahko uveljavlja ugasnitev tožbenega zahtevka s tožbo po § 35. ir. ali predlaga ustavitev izvršbe po § 40. ir. vsled plačila priganjajočega upnika s pobotanjem, v obeh slučajih pa lahko zahteva, da se izvršba začasno odloži (§ 42., š. 3 in 5 ir.).

§ 392. Vsako delno sodbo je glede pravnih pomočkov in izvršbe šteti za samostalno sodbo.

Določila § 52., odstavka 2, veljajo tudi o postranskih pristojbinah zahteve ali delne zahteve, o katerih se je odločilo z delno sodbo.

Vmesna sodba.

§ 393. Ako je v pravnem sporu kaka zahteva sporna glede pravne podstave in pa glede zneska in je razprava zrela za odločbo najprej samo glede podstave, sme sodišče odločiti prej o podstavi zahteve s sodbo (vmesna sodba).

Dalje se sme z vmesno sodbo, ki se izda pred odločbo glavne stvari, v primeru §§ 236. in 259. odločiti o bitju ali nebitju kakega pravnega razmerja ali kake pravice, ko je razprava o ugotovitvenem predlogu zrela za odločbo.

Po zmislu prvih dveh odstavkov izdane sodbe je glede pravnih pomočkov šteti za končne sodbe.

---

§ 393. 1. O vmesnem predlogu na ugotovitev odločiti je s sodbo (medsodbo) tudi v prizivnem postopanju, 26. apr. 1899, š. 6116, Zb. 596.

Z vložbo priziva ali revizije zoper vmesno sodbo, izdano po odstavku 1., se zavira nadaljna razprava o tožbi, dokler ne zadobi izdana vmesna sodba pravne moči.[2] V vseh drugih primerih se ne glede na priziv ali revizijo zoper vmesno sodbo nadaljuje razprava glavne stvari. Vendar sme sodišče ukazati, da je z nadaljno razpravo o tožbi prenehati, dokler ne zadobi izdana vmesna sodba pravne moči, če je pravno razmerje ali pravico, ki je bistvena za odločbo glavne stvari, spoznalo za neutemeljeno. To odredbo ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

Kar se tiče stroškov, je zmisloma uporabljati predpis § 52., odstavka 2.

[1] Vpis v proc. register. 227, š. 4 or. — Kol. § 5. nov.

[2] Jm. k § 393. cp. Vložbi priziva ali revizije proti vmesni sodbi ni nasledek počivanje postopanja po § 168. cp., preneha se temuč le z nadaljnim razpravljanjem vsled zakonitega predpisa ali vsled sodn. sklepa.

Sodba na podstavi odpovedi.

§ 394. Ako se tožnik pri prvem naroku ali pri ustni sporni razpravi odpove napovedani zahtevi, je tožbo po predlogu toženčevem [1] na podstavi odpovedi zavrniti s sodbo.[2]

Ako se tiče odpoved samo ene od več v tožbi napovedanih zahtev ali dela kake zahteve, se sme vsled odpovedi po predlogu izdati delna sodba.

§ 394. 1. Delna sodba temeljem odpovedi ni dopustna, ako se tožbeni zahtevek skrči na niži znesek s pridržkom vseh pravic. 22. marca 1900, š. 2123, Zb. 946.

[1] Jm. k § 394. cp. 1. Ako nasprotnik ne predlaga, naj se sodba izreče, dasi se je pri prvem naroku tožnik odpovedal zahtevi ali jo je toženec priznal, tedaj mora za prvo razpravo odrejeni sodnik, če ni dan drug način rešitve, tožencu naložiti odgovor na tožbo (§ 243. cp.).

2. Ako se tožnik med prvim narokom in početkom ustne sporne razprave odpove napovedanemu zahtevku, je to odpoved s pravdnim spisom sodišču naznaniti ali ondu dati na zapisnik.

Kadar umiku tožbe ni ob enem pritrdil nasprotnik (§ 237. cp.), je odpoved sicer, ako se to predlaga, nasprotniku naznaniti z vročitvijo pravdnega spisa ali prepisom zapisnika, toda odpoved sama ob sebi na daljno postopanje nima nikakega vpliva. Nasprotnik bode pač po okolnostih lahko odpoved v pravdanju materijelno izkoristil in zahteval, da se pri razsoji vpošteva.

[2] *F.* 68 (52), 69 (53).

Sodba na podstavi pripoznave.

§ 395. Ako prizna toženec pri prvem naroku ali pri [1] ustni sporni razpravi popolnoma ali deloma zahtevo, ki se je napovedala proti njemu, odločuje po predlogu tožnikovem sodišče po pripoznavi s sodbo.[2]

[1] Jm. k § 395. cp. 1. Temeljem pismene pripoznava o tožbenem zahtevku, vposlane k prvemu naroku, ni moč izreči sodbe vsled pripoznave.

Ako toženec šele v odgovoru na tožbo pripoznava tožbeni zahtevek, pri prvem naroku pa je predlagal zavrnitev tožbe in s tem provzročil sklep o tožbenem odgovoru, je vzlic pripoznavi odrediti narok za ustno sporno razpravo.

[2] *F.* 68 (52), 69 (53).

Sodba v primerih zamude.

§ 396. Kadar zamudi tožnik ali toženec prvi narok, [1] tedaj je dejanske navedbe došle

stranke, ki se tičejo predmeta pravnega spora, v kolikor niso opovržene z danimi dokazi, šteti za resnične in na ti podstavi je po predlogu došle stranke odločiti o tožbenem zahtevku [2] z zamudno sodbo.[3]

[1] 239, 242, 442, od. 1. — [2] 235, od. 2., 399, od. 1. — *F.* 70 (54), 71 (55).

[3] Jm. k § 396. cp. 1. Kadar je toženec zamudil na tožbo odrejeni prvi narok, tedaj tožnik, ako predlaga, da naj se izreče zamudna sodba, ni upravičen premeniti tožbenega zahtevka, razun če je ta prememba le omejitev tožbenega zahtevka v glavnih in postranskih stvareh (§ 235., od. 4. cp.), posebno ni upravičen terjati kake druge stvari kakor jo je v tožbenem zahtevku, ali pa koristi (interesa) do tega. (Mn. najv. sod.)

2. K prvemu naroku edino došla stranka, bodisi tožnik ali toženec, sme navesti vse, kar je treba, da se more ustreči njenemu predlogu na izdajo zamudne sodbe, vsled tega tudi tožnik pri tem naroku glede dejanskih in pravnih navedeb ni omejen na vsebino svojega pravnega spisa (tožbe), v kolikor bi se s tem ne napravila nedopustna prememba tožbenega zahtevka. (Mn. naj. sod.)

---

§ 396. 1. Dokazi, ki so v tožbi samo ponudeni, ki pa sodniku ob zamudni sodbi niso bili podani, se tudi pri prizivni razpravi ne smejo uporabljati. 26. jan. 1904, š. 12644, iz 1903, uzb. 767.

V tožbi samo ponudenih, sodniku pa dejstveno ne podanih dokazov ni vpoštevati ob zamudni sodbi, naperjeni proti tožencu, ki se ni zglasil k prvemu naroku. 23. febr. 1904, š. 2463, uzb. 768.

2. Vzlic izostanja toženca, je vrniti tožbo, ako ni tožbeno zahtevanje pravno utemeljeno v dejanskih navedbah, na katere se je ozirati pri odločbi. 20. febr. 1902, š. 2638, JB. 1902/23; 14. maja 1901, š. 7016, uzb. 429; 25. okt. 1898, š. 13125, Ref. 1900/15.

3. V tožbi radi očetovstva zahtevani preživitni zneski se morejo po sodniku znižati vzlic izostanju toženca. 7. febr. 1901, š. 17640, JBl. 1901/41.

3. To pravico, pri prvem naroku navesti vse, kar se v posameznem slučaju za dosego zamudne sodbe vidi bistveno, ima v sebi obema strankama enako dana pravica, da se sme pri prvem naroku predlagati izrek zamudne sodbe (§§ 239., 296. cp.).

Ker imajo stranke pri ustni razpravi razložiti svoje predloge, dejanske navedbe, s katerimi jih hočejo utemeljiti ali pa izpodbijati predloge nasprotnikove, in pa svoja pravna izvajanja (§ 177. cp.), zato ni edini k prvemu naroku zglasivši se stranki, ki sme predlagati zamudno sodbo, staviti samo tega predloga, temuč mora ji biti dovoljeno, da navede tudi vse, kar treba sodišču naznaniti v dejanskem ali pravnem oziru, da mu bode možno po predlogu izreči zamudno sodbo.

V soglasju z besedilom § 396. cp., torej tožencu zglasivšemu se samemu tudi ni le svobodno, da pri prvem naroku proglasi trditve v tožbi za neresnične, temuč da navede tudi nova dejstva, s katerih pomočjo naj se izpodbijejo dejanske navedbe tožbe in v njej donešeni dokazi ter naj se upraviči po njem predlagana zamudna sodba. V to svrho toženec posebno lahko poda pravnoovirajoča in pravnouničujoča dejstva.

4. Na samo ponudene in ne že podane dokaze tiste stranke, ki se k prvemu naroku ni zglasila, se pri izdanju zamudne sodbe ni ozirati nikakor. (Mn. najv. sod.)

5. Trditve toženca, ki se je zglasil pri prvem naroku sam, šteti so za resnične, v kolikor niso opovržene z danimi dokazi tožnika. (Mn. naj. sod.)

---

4. Zamudna sodba, v kateri ni za odločbo v glavni stvari navedenih nikakih razlogov, je nična. 21. marca 1899, š. 4363, JB. 1899/34.

5. Interes, kojega plačilo more tožnik zahtevati, ako se ne spolni njegova po zamudni sodbi priznana zahteva tekom roka določenega v sodbi, se mora določiti v posebni pravdi. 14. maja 1901, š. 7016, uzb. 429.

6. Pri presoji pogojev k zamudni sodbi ni primerno vpoštevati samo določil § 133. cp., temuč tudi onih §§ 145., 180. in 193. cp.; ne zadostuje po navzoči stranki v odsotnosti druge stranke, stavljen predlog, naj se izda zamudna sodba. 30. dec. 1903, š. 18490, GH. 1904/35.

7. Gl. o. 2 pri § 29. — Ob določitvi stroškov pri postopanju vsled zamude ni presojati, ako je bilo pravdanje potrebno. 29. avg. 1905, š. 13700, JBl. 1905/42.

6. Posebno je šteti za resnično izjavo edino zglasivšega se toženca, da tožbene trditve niso resnične, in pa njegova trditev pravnoovirajočih dejstev, v kolikor to ni opovrženo z dejansko podanimi dokazi (listine v izvirniku ali poverjenem prepisu). Pravnouničujoče okolnosti, ki jih navaja edini došli toženec, utemeljujoč svoj predlog na zavrnitev tožbe, šteti so za resnične, ne da bi se proti tem navedbam vpoštevali dokazi, podani sodniku za postanek zahtevka.

7. Toženec, navzoč sam pri prvem naroku, lahko tožbeni predlog deloma pripoznava in le v drugem delu oporeka tožbeni zahtevek. Ako potem predlaga zamudno sodbo, je v njej izreči zavrnitev tožbe, v kolikor se tožbeni zahtevek po tožencevi razložbi pokaže neupravičenim, ob enem pa je toženec obsoditi po svojem pripoznanju.

8. Ako ni tožnik ni toženec, ki sta vsak le sam došla k prvemu naroku, ne stavita predloga na zamudno sodbo, nastopi počivanje postopanja kakor o neprihodu obeh strank k naroku po § 170., od. 1. cp., če sodnik ne ukrene preložitve prvega naroka v zmislu §§ 134. in 135. cp. (Mn. najv. sod.)

§ 397. Na pismene sestavke, ki jih je morda doposlala izostala stranka, se ni ozirati.[1]

Zamudno sodbo in pa sodbo na podstavi odpovedi ali pripoznanja, izdaje pri prvem naroku predsednik ali pa sodnik, kateremu je naročeno opraviti ta narok.

[1] Jm. k § 397. cp. S pismenimi predlogi na preložitev prvega naroka, ki so sodišču došli pred tem narokom, je ravnati po predpisu §§ 136., od. 3. in 128., od. 3. cp. Predlog je odbiti, ako nima zadostne utemeljitve ali zadostnega izkazila; to se sme zgoditi brez poprejšnje ustne razprave. Privolitev nasprotnika k predlagani preložitvi, izjavljena pri prvem naroku, h kateremu je došel sam, je brezvspešna, ako predlog sicer ni obrazložen zadostno (§ 135. cp.).

§ 398. Ako ni toženec podal o pravem času odgovora na tožbo, se določi narok za

ustno sporno razpravo samo na vnovičen predlog tožnikov.

Sporna razprava se mora v tem primeru omejiti na vgovore, oglašene pri prvem naroku zavoljo nedopustnosti pravdne poti, nepristojnosti sodišča, že tekoče pravde in pravnomočno razsojene sporne stvari. Ako se ti vgovori zavržejo, je precej po nadaljnem predlogu tožnikovem izdati zamudno sodbo v glavni stvari (§ 396.).

Ako se je ukazala ločena razprava o označenih vgovorih (§ 260.), sme tožnik potem, ko zavrže sodišče te vgovore, predlagati, da naj se, ker se ni o pravem času podal odgovor na tožbo, določi narok za izdajo zamudne sodbe v glavni stvari.

Ako pride toženec k naroku, določenemu po zmislu zgoranjih odstavkov, ne brani to izdati zamudno sodbo; na ustne navedbe došlega toženca, ki se tičejo glavne stvari, se ni ozirati pri izdaji zamudne sodbe.

Ako ni prišel tožnik k naroku, določememu po njegovem predlogu v zmislu odstavka 1. in 2., ima to za nasledek počivanje postopanja.[1] Toženec, ki bi prišel, ne sme predlagati niti izdaje zamudne sodbe, niti preložbe naroka, da bi se povzela razprava v glavni stvari.[2]

[1] 170.

[2] Jm. k § 398. cp. 1. Nasledki, da se ni o pravem času podal odgovor na tožbo, zgode se ob sebi, ne da

---

§ 398. 1. Sodišče sme vzlic zamudi toženca v tožbi navedene listine dobaviti po tožniku ali vzprejeti od toženca ter jih uporabiti pri odločbi. 12. maja 1899, š. 5114, Zb. 610.

bi trebalo tožnikovega predloga za nastop pravnih naslednikov, ker je toženec zamudil po § 243. cp. k dogovoru na tožbo dani rok. (Mn. najv. sod.)

2. Tožbeni odgovor se torej ne sme več podati po roku zanj določenem. Zakasneli tožbeni odgovor je zavrniti uradoma. Tožnik ne sme izpregledati nastale zamude.

3. Ako se odgovor na tožbo ni podal pravočasno, ima tožnik, če toženec pri prvem naroku ni bil priglasil vgovorov nedopustnosti pravdne poti, nepristojnosti sodišča, vpravdanja in pravnomočno razsojene sporne stvari, predlagati, da se odredi narok, toda ne v ustno sporno razpravo, temuč kakor v primeru § 398., od. 3. cp., samo da se izda zamudna sodba v glavni stvari. (Mn. naj. sod.)

4. Določila 4. in 5. od., § 398. cp., veljajo tudi v primeru, da toženec pri prvem naroku ni bil prijavil vgovorov nedopustnosti pravdne poti, nepristojnosti sodišča, vpravdanja ali pravnomočno razsojene sporne stvari. (Mn. najv. sod.)

5. Dalje veljajo ista določila tudi za narok, katerega odreditev tožnik predlaga po zavrnitvi ločeno razpravljanih vgovorov (§ 398., od. 3. cp.).

Ker se je o vgovorih razpravljalo ločeno, se v poslednjem slučaju narok ne more določiti v ustno sporno razpravo, temuč le za izdajo zamudne sodbe v glavni stvari.

6. V zadnjem odstavku § 398. cp. navedene posledice nastopijo tudi, ako se je bil določil narok samo zaradi izdaje zamudne sodbe v glavni stvari, od katerega naroka pa je tožnik izostal. (Mn. naj. sod.)

7. Ako se je vsled senatnega sklepa še pred pretekom roka za tožbeni odgovor določila ločena razprava o procesnih vgovorih, oglašenih pri prvem naroku (§ 243. cp.), tedaj je v to določeni narok opraviti, čeprav se je medtem zamudil odgovor na tožbo. Ta narok se vrši, ne da bi v to trebalo sploh kakega tožnikovega predloga in ne da bi ga tožnik mogel zapreči, sklicujoč se na dejstvo, da ni odgovora na tožbo.

Ločeno razpravljanje lahko pokaže, da so vgovori upravičeni in da je zato tožbo zavrniti. Zavrnitev je potem izreči s sklepom (§ 261. cp.); sklepanja ne ovira

zamuda, ki se je zgodila glede odgovora na tožbo. Zamuda se temveč opravičí s zavrnitvijo tožbe. Isto velja, ako se ločena razprava določi uradoma šele po preteku roka za tožbeni odgovor. Senat je v to upravičen vzlic zamudi tožbenega odgovora, dokler tožnik ni predlagal naroka za ustno sporno razpravo po § 398., od. 1. cp. Čim pa se je bil podal tak predlog, je o procesnih vgovorih razpravljati pri naroku, ki je določiti vsled tožnikovega predloga (§ 398., od. 2. cp.).

Odločitve o procesnih vgovorih ne ovira dejstvo, da tožnik ali toženec ni došel k razpravi, v to določeni. Stranka, ki ni došla trpi v § 144. cp. navedene zamudne nasledke.

8. Izostanje tožnika od naroka odrejenega vsled njegovega predloga v zmislu § 398., od. 1. cp., provzroča počivanje postopanja tudi takrat, kadar je toženec pri prvem naroku oglasil procesne vgovore, pa se ni določila ločena razprava o tem.

9. Ako je nastopilo vsled tožnikovega izostanja od naroka, določenega na njegov predlog, v zmislu § 398., od. 1. ali 2. cp. počivanje postopanja, tedaj sme po preteku treh mesecev samo tožnik predlagati določitev novega naroka v ustno razpravo (če so se oglasili vgovori) in v izdajo zamudne sodbe. Toženec ni upravičen k temu predlogu.

10. Toženec, ki je opustil pravočasni odgovor na tožbo, ne more predlagati niti tedaj, naj se določi narok za ustno razpravo, kadar je bil pri prvem naroku oglasil kateri v § 398., od. 2. cp. navedeni vgovor.

11. Toženec, ki je došel k naroku, določenemu na tožnikov predlog v razpravo oglašenih procesnih vgovorov ali v izdanje zamudne sodbe, lahko od tožnika, katerega izostanje je zapredilo narok, zahteva povračilo s tem provzročenih troškov (§ 142. cp.).

§ 399. Ako se je potem, ko se je o pravem časa podal odgovor na tožbo, določil narok za ustno sporno razpravo in ako zamudi katera izmed stranek ta ali poznejši za ustno sporno razpravo določeni narok, sme došla stranka predlagati pri tem naroku razsojo. V razsojanju

se je na nove dejanske navedbe došle stranke, katere se ne ujemajo z vsebino po njih podanih pravdnih spisov ali ž njenimi prejšnjimi izjavami in dejanskimi povedbami, ozirati samo v toliko, v kolikor so se te navedbe priobčile nasprotniku pred narokom s pripravljalnim pravdnim spisom. Nasproti pa se je pri razsojanju ozirati ne samo na posledke poprej vzprejetih dokazov, ampak tudi na prejšnje izjave in dejanske povedbe sedaj mudne stranke, v kolikor so te poslednje izkazane po podanih pripravljalnih spisih, po razpravnem zapisniku in njegovih prilogah ali po zapisniku odrejenih ali zaprošenih sodnikov ali v kolikor so one predmet vzprejemu dokaza, ukazanemu po sodišču pri prejšnjem naroku.

Kadar se predlog, da naj se zavoljo zamude stranke izreče sodba v glavni stvari, stavi ob času, ko teče ločena razprava o vgovorih, oglašenih pri prvem naroku zavoljo nedopustnosti pravdne poti, nepristojnosti sodišča, že tekoče pravde ali pravnomočnosti, tedaj se sme sodba izreči šele, ko se završejo ti vgovori.[1]

[1] Jm. k § 399. cp. 1. Ako se radi mudnosti kake stranke ne more takoj razsojati kakor je predlagano, ker je treba počakati podatkov provzročene ločene razprave ob oglašenih procesnih vgovorih in odločbo o njih, se v glavni stvari sklenjena sodba ne razglaša posebej. Sodba je zmisloma uporabljajoč predpis § 415. cp. izreči v osmih dneh po sklepu razprave o vgovorih.

Odločilo o vgovorih se sme vzeti v sodbo, izrečeno v glavni stvari, ker je tu položaj procesa enak, kakor da senat po zavrnitvi vgovorov odredi, naj se povzame razprava v glavni stvari (§ 261., od. 2. cp.).

2. Došla stranka se more le v toliko sklicevati na izvunsodno priznanje ali na odpoved nasprotnika, na

pobotne protiterjatve i. t. d., o čemer ni bilo govora niti v prej prepodanih pravdnih spisih niti pri prejšnih narokih, v kolikor so se take nove dejanske navedbe nasprotniku prijavile pred narokom s pripravljalnim pravdnim spisom. Poprejšnje prijave nasprotniku ni treba za nove dejanske navedbe došle stranke, ki niso v nasprotju z vsebino njenih prej prepodanih pravdnih spisov ali z njenimi prejšnjimi izjavami in dejanskimi navedbami.

3. Ako se je bil po pravočasnem tožbenem odgovoru določil narok za ustno sporno razpravo in ako je kaka stranka zamudila ta ali kak kasnejši v ustno sporno razpravo določeni narok, došla stranka pa je pri tem naroku predlagala razsojo, tedaj so vpoštevati izjave in dejanske navedbe izostale stranke, ki so se bile vzele v pripravljalne spise, kakor tudi v razpravni zapisnik in v druge sodne zapisnike in njih pridevke, ter so pred razsojo ravno tako dopustiti v teh pravdnih spisih ali zapisnikih že po nji ponudeni dokazi za njene dejanske navedbe, če so le-te odločilne za odločbo pravnega spora in potrebne dokaza. (Mnenje najv. sod.)

4. Vsaka ob sebi po predpisih zakona opravljena pismena ugotovitev izjav in navedeb zadostuje, da mora sodišče poslednje pri razsoji vpoštevati. Posebne oblike ali posebnega načina k posvedočenju ni treba.

5. Zamuda izključuje navedbo in vpoštevanje novih dejanskih trditev in dokazil, v kolikor zakon ne dela izjeme glede navedeb došle stranke (§ 399., od. 1. cp.); nasprotno pa s tem niso ob moč tiste dokazne ponudbe, ki so jih stranke storile že prej za take dejanske navedbe, ki so vpoštevati pri razsoji. Ako je takošne navedbe po oceni dotedanjih razpravnih podatkov treba dokazati, torej sodišče, čeprav je vsled zamude kake stranke razsojati po § 399. cp., nima samo izvesti že odrejenih dokaznih vzprejemov, dasi je zamuda že nastopila, temuč sme tudi z nova odrediti vse za razsojo še potrebne nadaljne dokazne vzprejeme ter sme izvesti jih samo ali pa njih opravo prepustiti odrejenim ali zaprošenim sodnikom. Takih novih dokaznih odredeb po gotovi zamudi niti ne izključuje niti ne utesnuje določilo § 401., od. 2. cp., da zamuda

stranke ni na poti vzprejemanju dokazov pred razsojajočim sodiščem. Zamudnemu postopanju ne daje ob sebi nikakega povoda okolnost, da stranka ni došla k vzprejemanju dokaza (prim. § 289. cp.) ter ta okolnost nima vpliva glede oprave odrejenega dokaznega vzprejema.

6. V tožbenem odgovoru nahajajoče se izjave in dejanske navedbe mudnega toženca so vpoštevati pri razsojanju, čeprav toženec ni došel takoj k prvemu za ustno razpravo določenemu naroku.

7. Je-li so k ustni razpravi pozvani svedoki zaslišati, kadar stranka, na katere predlog (§§ 229., 243. cp.), se je bil poziv izdal, ni došla k razpravi, to odločuje okolnost, ako trditve, katerim v dokaz se je na svedoke sklicevalo, vsled strankinega izostanja sploh še trebajo dokaza ali morejo biti predmet dokazovanja. Zaslišanje se ima vršiti vzlic dokazovalčevemu izostanju, ako je dokaz potreben in dopusten; upor došlega nasprotnika zapreči dokazni vzprejem le takrat, kadar temelji na dejstvu, da to dokazovanje ni dopustno, ker dokazovalec ni došel (§ 144. cp.), ali pa po določilih zamudnega postopanja.

8. Pristojbine svedokov in izvedencev so imeti kakor drugi sporni troški, kadar so se k določeni ustni sporni razpravi na predlog stranek (§§ 229., 243. cp.) svedoki in izvedenci pozvali (§§ 257., 288. cp.) pa potem ne zaslišali, ker se je vsled izostanja nasprotnika razsodilo brez tega dokaznega vzprejema.

Stranka ima sama poravnati troške, ki jih je provzročila s predlaganim pozivom. Ako se nasprotnik obsodi v povračilo troškov, so te pristojbine v pravdne troške, ki so stranki povrniti, sprejeti v toliko, v kolikor je vabilo teh oseb imeti za potrebno sredstvo namenu potrebnega iskanja in branjenja pravice.

§ 400. Določila §§ 396. do 399. je uporabljati tudi tedaj, kadar se odpravi katera stranek iz sodilnice zavoljo nepristojnega vedenja.

§ 401. S tem, da zamudi stranka narok, se nikakor ne izpreminja uporaba določil, katera ustanavljajo, na kaj se je sodišču ozirati uradoma,[1] in se tudi ne odvezuje nasprotnik

dolžnosti, donesti tista dokazila, ki so potrebna glede okolnosti, na katera se je ozirati uradoma.

Prav tako ni zamuda stranke na poti vzprejemanju dokazov pred razsojajočim sodiščem,[2] in pa razložbi uspehov ne pred razsojajočim sodiščem opravljenega vzprejema dokazov.[3]

[1] N. pr. 6, 37, 145. — 22, od. 4., 42., 43., 104. jn. — [2] 289, od. 2. — [3] 287.

§ 402. Predlog, da naj se zavoljo zamude stranke izreče sodba (§§ 396., 398., 399.), je zavrniti:[1]

1. ako ni izkaza, da je bila izostala stranka redno povabljena k naroku;[2]

2. ako je pri sodišču obče znano,[3] da je izostala stranka zadržana priti vsled prirodnih dogodkov ali drugih neodvratnih naključeb;

3. ako ne more došla stranka pri naroku priskrbeti dokazila, ki je terja sodišče zavoljo okolnosti, na katero se je ozirati uradoma.[4]

Predlog, da naj se zoper sospornike sklene sodba zavoljo zamude, je tedaj, kadar gre za sosporništvo, katero je presojati po § 14., zavrniti, če manjka tudi samo glede enega sospornika izkaz povabila ali če je nastopil kateri v š. 2 navedenih zadržkov.

Ako se ne ugodi predlogu, da naj se zavoljo zamude stranke sklene sodba, je narok preložiti uradoma na primeren čas in je tudi mudno stranko zopet povabiti k novemu naroku.[5]

[1] 403. — [2] 106—108, 100, 116, 145. — *F.* 74 (58). — [3] 269. — [4] Glej op. 1. pri 401.

---

§ 402. 1. Izročba tožbe po zasebniku ni redno vabilo. 6. maja 1902, š. 6556, Prč. 1902/266.

[5] Jm. k § 402. cp. 1. Nedostajanje dokaza, da ni bil intervenijent redno povabljen, samo takrat nasprotuje predlogu, da naj se zavoljo strankine zamude izreče sodba, kadar gre intervenijentu mesto sospornika (§ 20. cp.).

2. Po vsakokratnem stvarnem položaju je ali s sklepom izreči ničnost postopanja ali, ker ni pooblaščenja, razveljaviti postopanje, ali tožbo zavrniti radi vpravdanja ali pravnomočnosti, ako došla stranka tudi k preloženemu naroku ne donese izkazov, ki jih je sodišče zahtevalo, da ustanovi pravdno zmožnost stranek ali pravdne izkaze zastopnikov ali, da odstrani dvom, je-li morda obstaja vpravdanje ali pravnomočnost.

Ako se je došli stranki posrečilo pri preloženem naroku podati od sodišča zahtevane izkaze, je na njen predlog proti nasprotniku, ki tudi k preloženemu naroku ni došel, izreči sodba vsled zamude ali po § 399. cp.

§ 403. Kadar se predlog, da naj se zavoljo zamude stranke sklene sodba, zavrne s sklepom, a se ta sklep razveljavi vsled rekurza, tedaj se sme skleniti sodba, ne da bi se določil nov narok.[1]

[1] 415. Glej jm. k § 452., t. 2.

Vsebina sodbe.

§ 404. V glavni stvari sklenjena sodba mora rešiti vse glavne stvari se tičoče predloge,[1] v kolikor se ni o posameznih izmed teh predlogov odločilo že prej[2] ali si sodišče ne pridržuje, rešiti jih posebe.

---

§ 404. 1. V sodbi se more odločiti o spornem predvprašanju k nastanku tožbenega zahtevka. 10. dec. 1891, š. 12673, Now. IV., 417.

2. Vzlic delnemu pripoznanju tožnikovega zahtevanja po tožencu odločiti je v sodbi o vsi vsebini tožbenega zahtevanja. 24. jan. 1860, š. 611, Zb. 1066.

3. Prisojilo kake pravice se ne sme napraviti odvisno od nastopa še ne izpolnjenega suspenzivnega pogoja. 22. okt. 1861, š. 6468, Zb. 1404, 13. avg. 1861,

Več pravnih sporov med istimi strankami, kateri so bili po § 187. združeni v skupno razpravljanje, je odločiti z isto sodbo, ako se ni združba razprave razrešila[3] že pred sklepanjem sodbe ali se ni o kateri združenih pravd odločilo po § 390. s posebno sodbo.[4]

[1] Jm. k § 404. cp. V sodbenem izreku (§ 417., š. 3 cp.), je izraziti, da se tožba ne zavrača končno, temuč le, ker se je podala prezgodaj i. e. („kakor je podana"). [2] 391, 394; 393. — [3] 192, od. 1. — [4] 49, od. 3.; 496, š. 1, 553, 559, 572. — 128, 233, od. 1. ir.

§ 405. Sodišče nima pravice, prisoditi stranki kaj, kar se ni predlagalo.[1] To velja

š. 5060, Zb. 1373; — vendar je pri zahtevkih iz dvostranskih pogodeb sprejemati v sodbo obvezo protidajatve za pogoj toženčeve plačilne dolžnosti. 29. jan. 1873, š. 13395, Zb. 4859.

4. Ako naj se pridrži ob zavrnitvi tožbe uveljavljenje drugih zahtevkov iz pravnega razmerja, tvorečega podlago tožbi, tedaj je rabiti besedilo „tožbenemu zahtevku se ni ugodilo." 13. jun. 1860, š. 6180, Zb. 1149.

5. Tožbeni zahtevek, tvoreč gramatikalično in logično celoto, se ne sme deliti in presojati posebej po razdeljenih delih. 24. maja 1888, š. 3958, Zb. 12198.

6. Izrek sodbe zoper likvidacijsko tvrdko, izbrisano tekom pravde. 3. jan. 1882, š. 14618, AC. 1006.

7. Neprava ali pomanjkljiva označba zakonitih določeb, ki naj se v posamnem slučaju uporabijo, ne ovira sodišča, da subsumuje dejanski stan pravim zakonitim določilom. 20. dec. 1898, š. 15826, Zb. 416.

8. Samo radi netočne formulacije tožbenega zahtevka ni tožbe zavrniti. 15. okt. 1890, š. 8336, Now. IV., 315.

9. Navadna okrajnosodna pravda in malotna pravda, ki tečeta pri sodišču in med istima strankama in ki sta se združili v skupno razpravo (§§ 187., 404. cp.) se moreta odločiti s skupno sodbo, ako sta odločbi obeh pravd tako ločeni med seboj, da se moreta izpodbijati posebej. 6. avg. 1903, š. 11426, uzb. 726.

zlasti o užitkih, obrestih in drugih postranskih terjatvah.

[1] Jm. k § 405. cp. Sodišče ni upravičeno, da bi toženca obsodilo zaradi neizpolnjene dolžne obvezanosti v nadomeščenje koristi (interesa), ako tožnik v tem oziru ni predlagal ničesar.

§ 406. Obsodba, da mora kedo kaj opraviti, je dopustna samo, ako je nastopila dospelost za to že ob izreku sodbe. Kadar gre za zahteve živeža,[1] se sme obsoditi kedo, da ga mora

§ 405. 1. Vsled tožbe na plačilo dogovorjene provizije za posredovanje posla (opravila) more sodišče priznati primerno odškodnino za neopravljeno delo (§ 1115. odz.) 20. febr. 1900, š. 527, JB. 1902/44.

2. Vsled tožbe na plačilo se more spoznati na sodno položbo zahtevane vsote. 8. jul. 1858, š. 7278, Zb. 592.

3. Vsled zahtevka, da naj se izreče daritev za neveljavno radi prikratbe upnikov, se more priznati upniku pravica, da si pošče iz podarjene reči zadostila. 29. marca 1871, š. 9657, Zb. 4105.

4. Iz naslova kupne pogodbe vtoževana terjatev, se more prisoditi temeljem § 83. men. r. 5. marca 1861, š. 1491, Zb. 1280.

5. Za poroka in plačnika toženi se lahko obsodi kakor prosti porok. 18. apr. 1873, š. 2500, Zb. 4941.

6. Na tožbo, glasečo se na določen denaren znesek, ni moč obsoditi v plačilo nedoločene denarne vsote, odvisne v številu od bodočih in negotovih dogodkov. 27. jul. 1859, š. 3910, Zb. 835.

7. Obsodba več dedičev v plačilo zapuščinskega dolga po meri kvocijentov njihovih dednih deležev. 25. maja 1881, š. 3167, Zb. 8404.

8. Obsodba se lahko zgodi iz pravnega naslova v tožbi ne uveljavljenega. 8. jan. 1862, š. 6860, Zb. 1453; 20. nov. 1861, š. 7158, Zb. 1419; (26. jun. 1855, š. 4654, Zb. 104; 28. marca 1855, š. 1987, Zb. 76).

9. Temeljem alternativnega zahtevka se ne more kar tako obsoditi v eno iz obeh toženca na izber prepuščenih dajatev. 15. okt. 1891, š. 10939, GH. 1892/13.

opravljati tudi, če nastopi dospelost za to še le po izdaji sodbe.[2]

[1] 372 ir. — 1418 odz.

[2] Jm. k § 406. cp. V kolikor po tožniku zahtevane dajatve ob času razsoje še niso zapale v plačilo, je zavrniti tožbo, v kolikor se ne tiče živežnih zahtevkov.

10. V tožbi zahtevana služnost se more priznati v skrčeni omejitvi (izvrševanje le v delu leta). 12. aprila 1893, š. 4095, Zb. 14671.

11. V plačilo zneska „temeljem" listine obsojeni ne more plačilo navezati na pogoj, da se mu ta listina vrne. 24. aprila 1878, š. 4611, Zb. 6925.

12. V sodbi se lahko izreče pridržek v korist toženca, ako se razvidi iz spisov, da mu pristoja druga pravica. 28. marca 1856, š. 2485, Zb. 176, ali da se po tožniku neizpolnjeni pogoj pravnega posla po njem še lahko spolni kasneje. 18. jul. 1855, š. 5127, Zb. 113; — ako pa si tožnik ob skrčenju tožbenega zahtevka na vsoto, priznano po nasprotniku, pridrži pravico, da vloži novo tožbo glede višega zneska, tedaj ni odločiti v sodbi glede tega pridržka. 9. jun. 1875, š. 3714, Zb. 5752.

§ 406. 1. Določilo tega paragrafa velja le za sodbe prve stopinje, ker prvi sodnik seveda ne more vpoštevati dejstev, ki so se zgodila po njegovi sodbi, in taki dogodki torej ne morejo podajati prizivnega razloga ter je prizivno sodišče vezano na prizivne razloge po § 462., od. 1., 467., š. 3 in 498, od. 1. cp. 11. novembra 1903, š. 13177, JB. 1904/1.

2. Predpis § 406. cp. je uporaben tudi pri zanikavnih ugotovitvenih tožbah, ako je stanje, čegar ugotovitev se zahteva, nastopilo še le tekom postopanja. 16. maja 1905, š. 7379, GH. 1905 41.

3. Da je dospela vtožena terjatev v plačilo še-le med pravdo, ne nasprotuje obsodbi toženca. 20. jun. 1888, š. 6783, Zb. 12233; 4. marca 1886, š. 1812, Zb. 10959; 31. jan. 1882, š. 632, Zb. 8857; vendar je v takem slučaju pravdne stroške medsebojno pobotati. 4. marca 1886, š. 1812, Zb. 10959; oziroma priznati le troške po dospelosti. 20. jun. 1888, š. 6783, Zb. 12233.

4. Kompenzacijo s protiterjatvijo, dospelo v plačilo še-le med pravdo, je vpoštevati v sodbi. 5. nov. 1884.

§ 407. Kadar obsodi sodišče koga, da mora opravljati prihodke v denarjih zavoljo usmrtitve, telesne poškodbe ali vzetja slobode,[1] tedaj sme ono, ako je očividno potrebno, zavarovati prihodnja plačila, izreči po predlogu v sodbi, da se mora dati tudi varščina.[2] Dasi se ni stavil v pravdi tak predlog, sme upravičenec pozneje zahtevati s tožbo zavarovanje, ako so se med tem znatno poslabšale imovinske razmere obvezančeve.

Z istim pogojem sme upravičenec zahtevati s tožbo, da naj se v sodbi določena varščina zviša.[3]

[1] 1325—1329 odz. — [2] 56.

[3] Jm. k § 407. cp. Predpis § 407., od. 1. cp. velja tudi za kazenskosodna razsodila o zasebnopravnih zahtevkih.

Kazenski sodnik, kadar v pridružilnem (adhezijskem) postopanju obsodi v plačevanje denarnih rent, ker je bil kdo usmrčen, na telesu poškodovan ali ker se mu je vzela svoboda, lahko na predlog v svoji sodbi obsodi na zavarovanje prihodnjih plačil.

§ 408. Ako najde sodišče, da se je propala stranka pravdala očividno nagajivo, jo sme po predlogu zmagalne stranke obsoditi, da plača primeren znesek odškodnine.

š. 8261, Zb. 10245; — istotako plačilo, opravljeno med pravdo. 5. sept. 1888, š. 6540, Zb. 12336; — ali spremembo dejanskega položaja po vložbi tožbe (najdba blaga, radi katerega izgube se je zahtevalo od špediterja povračilo). 14. okt. 1862, š. 6101, Zb. 1574; — tudi nastop dejstva, ki je pogoj nativiteti tožbenega zahtevka. 11. febr. 1879, š. 11691, Zb. 7328; 8. jul. 1856, š. 5767, Zb. 209.

5. Aktivna legitimacija za tožbo mora biti utemeljena že ob podanju tožbe. 3. maja 1899, š. 4839, Zb. 602.

6. Prisodba vtoženih odvetniških zastopniških stroškov, dasiravno se je izvršila njih določba še-le med tekočo pravdo. 18. dec. 1889, š. 11635, JB. 1890/4.

Z razpravo o tem predlogu se ne sme zadrževati odločba v glavni stvari.

Ustanavljaje znesek odškodnine se je ozirati na predpis § 273.[1]

[1] Jm. k § 408. cp. 1. Predlog, naj se propala stranka zaradi očividno nagajivnega pravdanja obsodi, se sme staviti že med ustno razpravo, pred izrekom sodbe, kakor eventuvalni predlog za primer, da nasprotnik propade v stvari. Razprava o tem eventuvalnem predlogu se sme združiti z razpravo v glavni stvari ter o obeh stvareh se sme razsoditi z eno sodbo. Razpravo o predlogu na odškodnino zaradi nagajivega pravdanja pa je ločiti od razprave v glavni stvari (§ 189. cp.), ter je izvesti šele po razsoji v glavni stvari, če s tem isti predlog itak ne postane ničev (§ 408. od. 2. cp.), ako bi istočasno obravnavanje o vprašanju, je-li pravdanje nagajivo, razpravo o glavni stvari otežilo, zakasnilo, zmedlo ali podražilo ali, ako je malo verjetno, da bode propala stranka, proti kateri se zahteva odškodnina.

Ako se v sodbi, izrečeni v glavni stvari, ne razsodi o odškodnini radi nagajivega pravdanja, predlagani že med ustno razpravo, je vendar ta predlog omeniti v dejanskem stanu sodbe. Odločitev o predlogu izda se potem v dopolnilni sodbi (§ 423. cp.); pač pa se razprava o odškodninskem zahtevku uradoma nadaljuje po sodbi izrečeni v glavni stvari, ne da bi trebalo dopolnilnega predloga po § 423., od. 2.

2. Po sklepu ustne razprave v glavni stvari sme se odškodninski zahtevek po § 408. cp., staviti le s posebno tožbo.

§ 409. Ako se naloži v sodbi komu dolžnost kaj opraviti, je ob enem določiti tudi rok za to

---

§ 408. 1. Stranka, ki predlaga naj se nasprotnik po § 408. cp. obsodi v primerno odškodnino radi očevidno nagajivega pravdanja, mora z navedbo določnih dejstev dokazati, da ji je z nagajivim pravdanjem nastala kaka škoda i katera. 16. aprila 1903, š. 323, uzb. 688.

2. Obsodbo v plačilo odškodninskega zneska je izpodbijati s prizivom. 4. jul. 1899, š. 10239, Zb. 662.

opravo.[1] Ta rok znaša, v kolikor ni v tem zakonu določeno nič drugega,[2] štirinajst dni.

Ako se pa naloži komu dolžnost opraviti delo ali posel, mora sodišče za izpolnitev te zaveznosti določiti z ozirom na osebne razmere zavezančeve primeren rok. Pri tem je zlasti gledati tudi na to, da ne bo zavezanec z dejanjem, katero mora opraviti, zadržan o pravem času opraviti dela setve, žetve ali trgatve.

Rokovi začenjajo teči s tistim dnevom, ki pride potem, ko zadobi sodba pravno moč.[3]

[1] Glej jm. k § 225. — [2] 459, 555, š. 1, 573. — [3] Izvršilo v zavarovanje tudi pri nepravnomočnih sodbah, 370 ir.

§ 409. 1. Ako je vsled premembe tožbenega zahtevka postopanje prešlo iz onega za rabokupne pogodbe v navadno, tedaj je nastaviti v sodbi rok za opravo dotičnega dejanja (izpraznitev poslopja) v zmislu § 409. cp. 10. dec. 1902, š. 15716, Prs. 1904/40.

2. Razsodila kazenskega sodišča o stroških kazenskega postopanja, opremljena s potrdilom pravnomočnosti, so takoj izvršljiva brez ozira na opravilni rok, določen v § 409. cp. 14. marca 1905, š. 11117, Prs. 1905/166 in uzb. 777. **Rr.** 180.

3. 14-dnevni paricijski rok velja tudi za plačilo zastopniških stroškov, priznanih v kaz. sodbi. 8. jul. 1902, š. 9416, GH. 1903/16.

4. Določitev primerno daljšega roka za sodbeno naloženi izbris služnosti. 15. marca 1898, š. 3755, Zb. 64.

5. Ako je rok dan toženccu v končnem sklepu postopanja radi motenja posesti za opravo naloženih dolžnosti krajši kakor rok pravnih pomočkov, tedaj ima veljati, da je izpolnitveni rok iztekel še-le s pravnopomočniškim rokom. 11. jun. 1902, š. 7979, GZ. 1903/49.

6. Ako se je preklical proti sodbi podani priziv, ni rok za opravo v sodbi naložene dolžnosti računiti od preklicne obvestitve, temuč od dneva po sodbeni vročbi, oziroma v primeru § 452. cp. po sodbeni razglasitvi. 18. aprila 1905, š. 6444, uzb. 889.

Jm. k § 409. cp. 1. Predpis § 409., 3. od. cp., se ne razteza na primer, da je sodba stopila v moč, ne da bi se izpodbijala s pravnim pomočkom.

Ako se proti sodbi ne poda pravni pomoček, je računiti rok za opravo v sodbi naložene dolžnosti od dneva po vročitvi sodbe osebi, ki je opravilo dolžna, v bagatelnem postopanju pa, ako je sodba strankam nasproti veljavna z razglasitvijo (§ 452. cp.), od dneva po sodbini razglasitvi.

Ako se proti sodbi poda pravni pomoček, pričnó v § 409. cp. določeni roki dan po sodbini pravnomočnosti.

Kadar je rok za opravo v sodbi naložene dolžnosti krajši kakor rok pravnih pomočkov, takrat poteče opravni rok s pravnopomočniškim rokom. (Mn. najv. sod.)

2. Rok za opravo v sodbi naložene dolžnosti počne v primeru, kadar se sodba potrdi na drugi stopinji, dan po vročitvi prizivnega odločila propali stranki.

3. V sodbah, ki se izreko na vgovore v mandatnem, meničnem in rabokupnem postopanju, je izraziti, če in v koliko ostane tožencu prvotno dani sodni nalog v moči (§§ 553.,559., 572. cp.). V taki sodbi torej ni določiti posebnega opravnega roka, ako seugodi tožbi ali odpovedi itd., temuč je samo potrditi v plačilnem ali predajnem nalogu itd. navedeni opravni rok.

4. Določila § 409. cp. so zmisloma uporabljati tudi pri kazenskosodnih razsodilih o zasebnopravnih zahtevkih (§§ 367. in nasl. kpr.).

§ 410. Ako se prisodi v sodbi stvar, ki ni denarni znesek, se mora izreči ob enem, da se toženec dolžnosti, dati to stvar, lahko oprosti s tem, da plača denarni znesek, katerega je tožnik, kakor je izrekel[1] v tožbi ali med razpravo, voljen prevzeti namesto te stvari.

[1] 56 jn., 226, 235 cp.

§ 410. 1. Predpis § 410. cp. o sprejemu v tožbi ali med razpravo izrečenega namestilnega zneska v sodbo uporabljati je tudi v slučajih, v katerih se tožbeni zahtevek glasi na izpolnitev po tožencu pogodbeno prevzete depuracijske (izčistilne) dolžnosti. 21. okt. 1903, š. 11952, uzb. 729.

Pravnomočnost sodbe.

§ 411. Sodbe, katere ni dopuščeno več izpodbijati s pravnimi pomočki, postanejo pravnomočne v toliko, v kolikor je v sodbi razsojeno o zahtevi, napovedani s tožbo ali protitožbo,[1] ali pa je razsojeno o pravni razmeri ali pravici, ki je postala sporna v teku pravde in glede

§ 411. 1. Vgovor pravnomočno razsojene stvari: iz zavračilnega razsodila: „tožbeno zahtevanje nima mesta." 11. febr. 1869, š. 11967, Zb. 3286; — iz sodbe, ki zavrača tožbo radi pomanjkanja legitimacije za njo. 22. avg. 1860, š. 9810, Zb. 1181.

2. Na sodne odloke, ki ne razsojajo pravnega spora, temveč zavračajo prošnjo iz formalnih vzrokov, ni možno opirati vgovora pravnomočnosti. 12. jan. 1899, š. 249, Zb. 459; — istotako ne: na inozemsko, v tozemstvu ne izvršljivo sodbo. 28. febr. 1893, š. 2222, Zb. 14611; — na sodbo, doseženo v inozemstvu po Avstrijcu, nesposobnem za pravdo. 13. nov. 1882, š. 10373, Zb. 12432; na izrek, vsebovan edino-le v razlogih sodbe. 27. marca 1890, š. 3124, GZ. 1890/19; 14. dec. 1859, š. 14100, Zb. 931; 2. jul. 1857, š. 5275, Zb. 406 (25. nov. 1857, š. 10020, Zb. 477); — na sodno poravnavo, sklenjeno med strankama. 21. nov. 1900, š. 15492, Zb. 1193.

3. Pogoji materijelne pravnomočnosti v subjektivnem oziru: Istost stranek. 16. nov. 1899, š. 16345, Zb. 749; (8. jul. 1857, š. 6157, Zb. 412); — vendar ni potrebno, da imata stranki v obeh pravdah isto vlogo. 2. maja 1878, š. 10231, Zb. 6944; — vsled pristopa stranskega intervenijenta ne preneha identiteta stranek. 11. febr. 1869, š. 11967, Zb. 3286; — pravnomočnost ne učinkuje zoper cesijonarja. 29. sept. 1880, š. 6061, Zb. 8792; — in ne zoper onega, ki je pridobil terjatev s prodajo v konkurzu. 21. marca 1889, š. 1531, JB. 1889/35.

4. Sodbi o pravnem razmerju iz rodbinskega prava (zakonsko rojstvo) pristoja pravnomočnost tudi napram osebam, ki se pravnega spora niso udeležile. 12. dec. 1901, š. 15528, GH. 1602/45.

katere se je po §§ 236. ali 259. zahtevala ugotovitev bitja ali nebitja.[2] Odločba o bitju ali nebitju nasprotne terjatve, katero je napovedal toženec v poboto (kompenzacijo), ima pravnomočnost samo do visokosti tistega zneska, katerega je pobotati.[3]

Na pravnomočnost sodbe se je ozirati uradoma.[4]

5. Vgovor pravnomočnosti ni utemeljen, ako sloni novi zahtevek na drugem pravnem naslovu. 18. aprila 1900, š. 1707, Ref. 1901/165; — zatorej ne nasprotuje pravnomočna zavrnitev tožbe na plačilo dogovorjenega predujma na zaslužku tožbi na plačilo predujma na zaslužku po meri dogotovljenega dela (§ 1156. odz.) 8. jan. 1902, š. 63, JB. 1902/129; — temeljem pravnokrepne sodbe, s katero se zavrača tožba na priznanje porabne pravice, more tožiti lastnik služeče reči na neobstoj in izbris te porabne pravice; zoper to tožbo je dopustna obramba iz novega, v prejšnji pravdi ne uveljavljenega, pravnega naslova. 30. marca 1899, š. 2467, Zb. 563.

6. Omejitev tožbe na niži znesek ob istem naslovu terjatve ne izključuje vgovora pravnokrepnosti. 7. jan. 1886, š. 14197, Zb. 10882.

7. Pravnokrepna prisoja zamudnih obresti ne ovira naknadnega iztoževanja konvencijonalne kazni radi zamude v plačilu. 4. maja 1876, š. 788, Zb. 6130.

8. Odločba o tožbi na plačilo kupne cene ne utemeljuje vgovora pravnomočnosti niti zoper tožbo na popolno izročbo kupljenega predmeta. 3. julija 1855, š. 5765, Zb. 978; — niti zoper tožbo na vračilo kupne vsote radi obogatbe brez vzroka. 17. jun. 1902, š. 8519, Not. Z. 1903/8.

9. Pravnokrepna sodba o tožbi na dajatev ne nasprotuje na isti pogodbi sloneči tožbi na položitev računa. 20. sept. 1899, š. 11406, Zb. 704; — ravnotako ne pravnokrepna zavrnitev jamstvene tožbe tožbi na raz-

[1] 233, od. 2., 96 jn. — [2] Glej jm. k § 190., t. 2. in k § 232., t. 1.

[3] Jm. k § 411. cp. 1. Čeprav postane sodbena ugotovitev v pobotanje napovedane protiterjatve pravnomočna samo do zneska, ki je poračuniti, se vendar ne sme omejiti na ta znesek. V sodbi je temuč o protiterjatvi spoznati v obsegu, v katerem jo je toženec uveljavljal

---

veljavljenje iste pogodbe radi prikratbe nad polovico. 26. jun. 1900, š. 9032, Zb. 1069.

10. Različnost pridobitvenega razloga, uveljavljenega v lastninski tožbi, ne izključuje vgovora pravnokrepno razsojene stvari. 2. maja 1878, š. 10231, Zb. 6944; 27. okt. 1871, š. 11696, Zb. 4288 (13. jun. 1879, š. 5085, Zb. 7512); — pravnokrepna prisoja lastnine izključuje novično preskušnjo pravnega značaja o pravnem poslu, ki tvori podlago sodbi. 5. nov. 1897, š. 13122, Zb. 16140.

11. Na pripoznanju terjatev temelječa tožba je identična tožbi, s katero se uveljavljajo terjatve same, tvoreče temelj pripoznanju (kakor terjatve iz kupne pogodbe itd.). 22. dec. 1881, š. 13295, Zb. 8599; 20. marca 1879, š. 14451, Zb. 7383 (5. okt. 1866, š. 7623, Zb. 2633).

12. Pravnokrepna zavrnitev tožbe izključuje kratkomalo kasnejšo tožbo na plačilo višega zneska na zaslužku in ne le do višine popreje zahtevanega zneska. 4. jun. 1902, š. 8017, JB. 1902 247.

13. Ne utemeljuje pa pravnokrepnosti sodba o posojilni tožbi zoper tožbo na vračilo iste vsote radi obogatbe brez naslova. 16. febr. 1887, š. 1063, Zb. 11458.

14. Med hipotekarno tožbo in med tožbo zoper posestnika zastavljene reči kakor osebnega dolžnika, ne obstoja razmerje identitete. 17. jan. 1883, š. 15183, Zb. 9270; 16. jun. 1857, š. 5915, Zb. 1024.

15. Ako se je doseglo zoper predposestnika sodbo na plačilo hipotekarne terjatve, more naslednik v posesti tožiti na izbris hipoteke le temeljem dejstev, ki so prišla za to sodbo. 24. aprila 1873, š. 3639, Zb. 4952 (4. dec. 1873, š. 11668, Zb. 5164).

v sporu in ne oziraje se na to, do kolikega zneska jo je obračuniti.

2. Kakor sodbeno priznanje o obstanku protiterjatve tako postane tudi odločilo, da ta protiterjatev ne obstoja, pravnomočno le do višine tistega zneska, s katerim naj bi se pobotalo.

[4] 261, 530, š. 6. Prim. § 111., z. 11. jan. 1897, dz. 30 (pat. z.).

---

16. Terjatev, zavrnjena vsled vgovora poplačanja, se ne more uveljavljati iz druzega pravnega naslova. 10. maja 1882, š. 3686, Zb. 8979.

17. Odločba o tožbi radi obogatbe, naperjeni zoper indosanta, izključuje kasnejšo tožbo temeljem jamstva, prevzetega po indosantu ob izročitvi menice. 11. febr. 1875, š. 662, Zb. 5632; — tožba na plačilo posojila in tožba radi obogatbe temeljem akcepta, izdanega po dolžniku o posojilu, sta identični. 8. jan. 1899, š. 12595, Zb. 3238; 8. jan. 1869, š. 12621, Zb. 3239; — zavrnitev menične tožbe pa ne utemeljuje pravnomočnosti zoper obogatbeno tožbo. 23. nov. 1869, š. 7316, Zb. 3578.

18. Tožba, opirajoča se na trditev krivnega povoženja, in tožba, ki se opira na opustitev potrebne skrbi za poškodovanega s povoženjem, nista identični. 25. aprila 1878, š. 1122, Zb. 6929.

19. Ni vgovora pravnomočnosti, ako ni bilo dejstvo, tvoreče drugi tožbi podlago, predmet poprejšnjega spora. 25. jan. 1887, š. 567, Zb. 11409; — ali če je v protislovju z dejstvi, navedenimi v poprejšnji tožbi in tičočimi se istega pravnega posla. 5. marca 1873, š. 1821, Zb. 4895.

20. Po pravnokrepni sodbi vgotovljena plačilna dolžnost menič nega dolžnika se ne more izpodbijati po kasnejšem uveljavljenju vgovorov v obliki tožbe, naj si so se ti vgovori spoznali že ob odločbi menične pravde za nedopustne ali pa da je menični dolžnik opustil, uveljaviti jih tekom zakonitega tridnevnega roka. 7. dec. 1871, š. 7068, Zb. 4350.

21. Sodna vsota ne ustvarja novega pravnega razmerja, temveč le ugotavlja obstoj ali neobstoj pravnih razmer. 15. sept. 1898, š. 10526, Zb. 312.

Izrek (sklep) sodbe, razglas (oznanitev) sodbe in vročba sodbe.

§ 412. Sodbo smejo izreči samo tisti sodniki, ki so se udeležili ustne razprave, katera je v podstavo sodbi.[1]

Kadar se mora pred izrekom sodbe premeniti oseba predsednika ali kakega drugih članov senatovih, tedaj je opraviti na novo ustno razpravo pred premenjenim senatom, porabljaje tožbo, spisom pridejane dokaze in razpravni zapisnik.[2]

[1] Prim. 138, 425, 477, š. 2.

[2] Jm. k § 412. cp. 1. Poprejšnje navedbe stranek ne izgube ničesar na njih vplivu (§ 215. cp.) s tem, da se mora razprava vsled premembe sodnikov na novo opraviti pred premenjenim senatom. Protislovje med poprejšnjimi navedbami, izkazanimi po razpravnem zapisniku, in med tem, kar ista stranka izvaja pri novi razpravi, je vpoštevati enako kakor protislovne navedbe v eni in isti razpravi (§§ 266. in 272. cp.).

2. Dopustna je premenitev pri ustni razpravi poslujočega zapisnikarja in radi nje ni treba razprave obnavljati.

§ 413. Posvetovanje in glasovanje sodnikov ni javno.[1] V težavnejših primerih sme predsednik postaviti za to posvetovanje poročevalca.[2]

[1] § 181., od. 2. or.

[2] § 35. su. V vsakem senatu porazdeli njegov predsednik opravila med člane. On sme postaviti posamezne člane za poročevalce o posameznih pravnih stvareh, ter jim naložiti načrt pismenega izdatka sodeb in sklepov. — *F.* 75 (59).

---

§ 412. 1. Ako posamezni sodnik umrje pred pismeno izgotovitvijo po njem razsojene sodbe, je razpravljati z nova. 15. jan. 1901, š. 261, uzb. 355.

§ 414. Sodbo je na podstavi ustne razprave,[1] in to, ako mogoče, precej potem, ko se ta konča, skleniti in jo razglasiti.[2] S sodbo je razglasiti razsodbene razloge.[3] Razglasitev sodbe ni odvisna od navzočnosti obeh stranek.[4]

Senat se sme pri razglasitvi, celo če je sodba že popolnoma pismeno sestavljena, zadovoljiti s tem, da dá na znanje besede izreka sodbe[5] in da priobči najbistvenejše razloge. Določba zneska stroškov se sme ob razglasitvi sodbe pridržati za njeno izdatbo.

Razglašeno sodbo je v pismenem izdatku[6] s popolnimi razlogi vred vročiti vsaki[7] stranki.[8]

[1] Jm. k § 414. cp. Sodišče se ima pri razsojanju ozirati na vse, kar se je pri ustni razpravi zgodilo, tedaj tudi na taka dejstva, za katera je poizvedelo le iz izpovedi kakega svedoka. Vpoštevanju za spor važnih dejstev, katera je sodišče poizvedelo pri ustni razpravi na zakonit način, ne nasprotuje, da jih ni navela nobena stranka in da se ni vzlic pozivu sodišča v podporo svojim predlogom sklicevala nanje.

[2] Glej jm. k § 212., t. 2. — [3] 62 jn. — 432, 452 cp. — [4] 163, od. 3. — [5] 417, š. 3 cp., in 186, od. 3. or. pri 14. jn. — [6] Glej § 35. or. pri 413. — [7] 90, od. 1., 94, od. 2., 452, od. 1.

---

§ 414. 1. Nesoglasje ustno razglašenih sodbenih razlogov z onimi pismenega, sodbenega odpravka ne utemeljuje ničnosti. 4. jan. 1900, š. 19055, RZ. 1904/4.

2. Dejstva, ki ovirajo nastop tožbenega zahtevka, ga uničujejo ali ki omejujejo njegov učinek, ni vpoštevati ob izreku sodbe, dasiravno so se ugotovila v ustni razpravi, ako je toženec opustil, dvigniti temeljem teh dejstev vgovore zoper tožbeni zahtevek. 5. marca 1902, š. 2379, Prč. 1902/283.

3. V razpravi navajana, za tožbeno zahtevanje važna dejstva vpoštevati je pri izreku sodbe tudi tedaj, če je naslanjal tožitelj svoj zahtevek v tožbi na druga dejstva. 29. jan. 1901, š. 10174, Not. Z. 1901/29.

[5] Sodišča imajo po en odpravek takih razsodil in sklepov, katerih prepise morajo po predpisih pošiljati pristojbinskim uradom, dajati, ako so se pomnoževali mehanično, tistemu davčnemu oblastvu prve stopinje, v katerega okolišu se nahaja sedež sodišču. § 271., z. 25. okt. 1896, dz. 220, o direktnem osebnem davku. O tem tudi u. 27. jun. 1902, uk. š. 30.

Ravnotako odpravek sodeb in razsodil pristojbinskemu uradu, ako vrednost spornega predmeta presega 1600 K ali kadar se po njih vsled priposestovanja prisodi last nepremičnine, vredne nad 100 K. Dolžnost ni dajati tudi odpravka dejanskega stanu. § 1. min. u. 28. dec. 1897, dz. 306, in obj. v uk. š. 157 02.

O prihranitvi po enega odtisa mehanično pomnoževanih kontradiktoričnih razsodil, sklepov in pa razdelilnih sklepov (v izvršbah) za slučaj, da se dvigne revizija do najvišega sodišča, glej u. 14. dec. 1897, uk. š. 48.

O vpisu vročitve 227, š. 2 or.

§ 415. Kadar se ne more sodba izreči precej po končani ustni razpravi [1] in zlasti tudi, kadar se je končala razprava po § 193., odstavku 3., preden se je dovršil vzprejem dokazov, tedaj je izreči sodbo v osmih dneh po končani ustni razpravi, v primeru § 193., odstavka 3., pa v osmih dneh potem, ko dojdejo spisi o še manjkajočem vzprejemu dokazov.[2] V teh primerih se sodba ne razglaša posebej. [3]

[1] 403, 414, od. 1.

[2] 126 or., od. 2. Pri naroku ali razpravi razglašene sodbe, ki se morajo pismeno izdati, je najpozneje v osmih dneh po oznanitvi izročiti v pismenem sestavku sodni pisarnici (pisarniškemu oddelku); kadar se je izreka sodbe pridržala pri naroku ali razpravi, tedaj je oddati pismeni izdatek v 8 dneh po naroku ali razpravi. Ako se mora izdatek dejanskega stanu sodbe položiti na vpogled strankam v sodni pisarnici (§ 445. cp.), ga je izročiti pred oddajo izdatka sodbe sodni pisarnici. Izdatek dejanskega stanu sodbe je položiti navadno v prvopisu; dejanski stan sodbe, ki ga je

položiti, ne sme biti zvezan niti z izrekom sodbe niti z razlogi odločbe. Rokovi za oddajo pismenega sestavka sodbe (od. 3.) se ne podaljšajo s položbo izdatka dejanskega stanu sodbe, vendar je narejo prepisa na čisto odložiti do preteka roka za vpogled in, ako se oglasi upor, do sklepanja o uporu. To sklepanje in kake premembe dejanskega stanu sodbe se morajo opraviti v treh dneh po oglasitvi upora.

182 or. Pri vsakem senatovem posvetovanju in glasovanju, ki ni neposredno hitro za kako ustno razpravo, mora biti predložen pismeno sestavljen načrt predlagane sodbe, sklepa, poročila itd. (predlog). V težavnejših stvareh, zlasti pri obsežnem ali zamotanem stanju stvari, je priložiti predlogom, ki se ne naslanjajo na posledke ustne razprave, kratko pismeno mnenje, v katerem je povdariti za odločbo važne okolnosti (poročilo, referat). Kadar se uporablja za predlog poseben list, tedaj je označiti tega samo z opravilno številko; imenovati stranke ali ponoviti od besede do besede ali v izpisku prošnjo stranke ni dopustno.

Kjer se ne predloži pripravljeni izdatek sam, je zavrniti v predlogu, v kolikor ugaja po stranki stavljeni prošnji, brez vsakega ponavljanja samo na to zadnjo in to, če treba, s vzklicem na določena mesta strankine prošnje. Niti v poročilu, niti v načrtu predlaganega rešila se ne sme prošnja strankina prepisati; sodni pisarnici je razločno oznameniti mesta strankine prošnje, ki jih je vzprejeti v rešilo (Scrib. incl.).

Sestaviti predlog in poročilo je v stvareh nesporne sodne oblasti posel posameznih poročevalcev, sicer pa poročevalca, postavljenega za pravno stvar po senatovem predsedniku, in če bi takega ne bilo, predsednika samega.

Pri posvetovanju, ki je precej po dokončani ustni razpravi, se sme ustno, kakor staviti predlog, tako tudi razložiti stanje stvari v obrazložbo predloga. Po glasovanju mora predsednik, ako noče sam prevzeti pismene sestave, naložiti načrt izdatka sklenjene sodbe ali izrečenega sklepa enemu izmed senatovih članov.

[3] Glej jm. k § 212., t. 2.

§ 416. Sodba zadobi nasproti strankam moč še-le, ko se jim vroči pismeni izdatek sodbe.[1]

Sodišče pa veže njegova odločba precej, ko jo je razglas ali ko jo je v primeru § 415. izročilo v pismenem sestavku za izdatbo.
[1] 452.

Pismeni izdatek.

§ 417. Sodba mora v pismenem izdatku obsegati:

1. označenje sodišča in imena sodnikov, kateri so sodelovali pri razsodbi; ako izreče sodbo v izvrševanju posebne sodne oblasti sodišče, kateremu pristoji tudi splošna sodna oblast, je dodati označenju sodišča pristavek, ki izraža izvrševanje posebne sodne oblasti:

2. označenje stranek po imenu (imenu in priimku), poslu, stanovališču in njih stališču kakor stranke, in pa označenje njih zastopnikov in pooblaščencev po imenu;

3. izrek sodbe;[1]

4. dejanski stan sodbe;[2]

5. razloge razsodbe.[3]

Dejanski stan sodbe in razloge je po zunanje ločiti ter jih tudi ni združevati z izrekom sodbe. Dejanski stan sodbe mora obsegati jedrnato razložbo stanja stvari, kakor se je pokazalo to iz ustne sporne razprave, opomnivši na predloge, ki so jih stavile stranke v glavni stvari.

Navedbe stranek, katere je izreklo sodišče za nedopustne na podstavi §§ 179., 181., odstavka 2., 275., odstavka 2., in 278., odstavka 2., in pa tiste dokaze, katere ni dopustilo rabiti, ker je pretekel brez uspeha za njih vzprejem določeni rok,[4] je omeniti v dejanskem stanu sodbe.[5]

[1] Jm. k § 404. cp. Glej 186, od. 3. or., pri 14 jn. — [2] 500, od. 2. — 445, od. 1., 493, od. 2. — [3] 272, od. 3.; 477, š. 9. — Kol. k š. 4 in 5, § 7. nov. — [4] 279, 283, od. 3., 309, 332, 335, 365, od. 2., 368., od. 3.

[5] Jm. k § 417. cp. 1. Vsaka sodba v pismenem izdatku mora obsegati dejanski stan sodbe (§ 417., š. 4 cp.), torej tudi sodbe vsled odpovedi ali priznanja in zamudne sodbe.

2. Pri sestavi sodbenega dejanskega stanu se je kolikor moč ogibati sklicevanju na pripravljalne spise ali na razpravni zapisnik. Paziti je temveč na to, da je namen sodbenega dejanskega stanu med drugim tudi, da omogoči razumevanje sodbe brez spornih spisov, tako da vsakdo iz sodbenega odpravka lahko povzame priobčila in navedbe, ki po predpisu zakona spadajo v sodbeni dejanski stan, ne da bi mu trebalo v to spornih spisov.

3. V razložbo stvarnega položaja v sodbenem dejanskem stanu se smejo privzeti tudi dejanske navedbe kake stranke, ki se niso vzele v dotično stvarno razložbo razpravnega zapisnika, ki so se pa pri razsojanju vpoštevale, ker so se navajale pri ustni razpravi (§ 414., od. 1. cp.).

4. Navedbe, o katerih se je izreklo, da niso dopustne in pa dokazi, katerih poraba se ni dopustila (§ 417., zadnji od. cp.), so kar najkrajše omeniti v dejanskem stanu.

Glej tudi 208, š. 3, 447, od. 1., 452, od. 3. — Na sodbene odpr vke je pritisniti sodni pečat. 216 or. — *F.* 76 (60), 87 (70).

§ 418. Za sodne spise[1] določeni pismeni sestavek sodbe mora podpisati senatov predsednik in zapisnikar.[2]

Izpisek iz sodbe mora obsegati poleg izreka sodbe tudi v § 417., š. 1 in 2, označene navedbe.

Dokler se niso pismeni izdatki sodbe vročili strankam, se ne smejo dajati izpiski in prepisi sodbe.

[1] 79 su. Pismene izdatke sodeb, sklepov, poravnav in dekretov, in pa v pravni stvari podeljena uradna spričevala in na druga oblastva idoča pisanja in poročila podpisuje pri okrajnih sodiščih posamezni sodnik, ki je izrekel sodbo ali sklenil dotično rešitev, vse druge pismene izdatke pa predstojnik sodišča. — Pri zbornih sodiščih podpisuje vse v pravnih stvareh sporne sodne oblasti in v izvršilnih stvareh potrebne izdatke, uradna spričevala, pisanja in poročila, v kolikor ni določeno nič drugega, predsednik senata, kateremu je odkazana pravna stvar, pri ne več tekočih pravnih stvareh pa predsednik zbornega sodišča; ta podpisuje tudi izdatke v vseh drugih ne k sporni sodni oblasti spadajočih rečeh. — Pri pismeni izdatbi sklepov v pravnih stvareh sporne sodne oblasti se sme nadomestiti navedba imen sodnikov s povedbo senata, ki je izrekel sklep, in pri okrajnih sodiščih, ki so sestavljeni iz več posameznih sodnikov, s povedbo sodnega oddelka, izročenega dotičnemu sodniku. Kar se tiče teh povedeb, ni treba, da bi morale biti obsežene v besedah sklepa. — Pismene izdatke ustno razglašenih sklepov, zoper katere nima stranka posebe pravnega pomočka in kateri tudi ne dajejo pravice do takojšnje izvršbe, je vročiti pri oznanitvi navzočnim strankam samo na zahtevanje.

Obliko sodnih izdatkov podrobneje določajo 191 nasl. or.

[2] Ravnotako glede sodeb, ki jih odrejeni sodnik izreče pri prvem naroku. 197., od. 2. or.

Poprava sodbe.

§ 419. Pisne in računske pogreške in druge očitne pomote v sodbi ali v njenih izdatkih sme sodišče, katero je izreklo sodbo, popraviti vsak čas. Uradoma je opraviti popravek zlasti

§ 419. 1. S popravo navedeno v § 419., od. 2. cp., se ne da poravnati pogrešek, ki je v tem, da sodba ne izreka, da se toženec oprošča od plačila denarnega zneska, kateri se je v tožbi zahteval mesto zahtevane dajatve (§ 410. cp.). 27. maja 1903, š. 7615, uzb. 706.

tedaj, kadar se izdatek sodbe ne ujema z odločbo, ki jo je izreklo sodišče.[1]

Sodišče sme odločiti o popravku brez poprednje ustne razprave. Zoper sklep, s katerim se zavrača predlog popravka, ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.[2]

Da je popraviti sodbo, to se sme ukazati tudi na viši stopinji.[3]

[1] 416, od. 2., 421.

[2] Jm. k § 419. cp. 1. Predlog na popravo sodbe ne vpliva na početek prizivnega roka.

2. Strankine pritožbe zaradi zavrnitve njenega predloga na popravo sodbe se lahko uveljavljajo s prizivom. Prizivno sodišče sme tudi sicer zavrnitveni sklep presojati, ne da bi se bil izrečno izpodbijal (§ 462., od. 2. cp.), in konečno se sme predlog za popravo sodbe povzeti med prizivnim postopanjem (§ 419., od. 3. cp.).

[3] 422, 477., š. 9. — Kol. § 2. nov.

Poprava dejanskega stanu.

§ 420. Ako se nahajajo v dejanskem stanu sodbe druge, kakor v § 419. označene pomote ali ako ga je treba popolniti ali pa, da se odstranijo nejasnosti in protislovja, pojasniti, sme vsaka stranka predlagati pri pravdnem sodišču potrebni popravek v osmih dneh po vročbi sodbe.[1] O takem predlogu mora sodišče, brž ko mogoče, odločiti s sklepom, določivši prej narok za ustno razpravo, a ne da bi se pripuščal vzprejem dokaza.[2]

2. Radi nepravilnosti, pripetivše se ob izdatku sodbe, ni dvigati priziva, temveč predlagati popravek sodbenega izdatka. 10. jan. 1899, š. 18029, Zb. 449.

3. Popravek poravnavnega (nagodbenega) zapisnika ni dopusten. 7. okt. 1902, š. 13559, Gaz. 1903/2.

Pri odločbi sodelujejo samo tisti sodniki, ki so se udeležili sklepanja sodbe. Ako je zadržan kateri teh sodnikov, odločuje, kadar je enoliko glasov, glas predsednika, in ako bi bil zadržan on, glas starejšega sodnika.[3]

Sklep ni dopuščeno izpodbijati in nedopustna je tudi postavitev v prejšnji stan, če bi se zamudil v odstavku 1. označeni rok.[4]

[1] 493., od. 2. — [2] 447., od. 2., (445., od. 2.) — [3] Prim. 9 jn.

[4] Jm. k § 420. cp. 1. Če sodbeni dejanski stan soglaša s razpravnim zapisnikom, je izključena poprava sodbenega dejanskega stanu, v kolikor daje zapisnik o vsebini razprave popolen dokaz (§ 215. cp.).

2. Kadar sta pri odločbi o popravi sodbenega dejanskega stana zadržana dva izmed treh sodnikov, ki so se udeležili sklepanja sodbe, tedaj je odločba odložiti tako dolgo, dokler se je vsaj pri enem izmed obeh odstranila ovira. — V takem slučaju navadno ne bode treba prenehati s prizivno razpravo (§ 485., od. 2. cp.).

3. Pretresujoč, kateri senatnih članov je „starejši sodnik“ se je ozirati na službeno vrsto (činovni razred). (§ 10. jn.) Med sodniki-lajiki odloča doba imenovanja pri dotičnem sodnem dvoru.

§ 421. Kadar se predlaga popolnitev dejanskega stanu samo zategadelj, ker so se izpustile v njem navedbe in dokazi, katere je po § 417., poslednjem odstavku, omeniti v dejanskem stanu, tedaj ravna pravdno sodišče po § 419.[1]

[1] Kol. § 2. nov.

§ 422. Popravek, katerega opravi sodišče po §§ 419., 420. in 421., je pripisati izvirniku sodbe ter ga zaznamnjati v vseh že odpravljenih izdatkih sodbe, katere je v ta namen terjati nazaj.

Kadar se završe predlog, da naj se sodba popravi, je naložiti predlagatelju povračilo vseh

stroškov, ki so se nabrali; sicer pa je pobotati stroške vzajemno.[1]

[1] 52, 514.

Dopolnitev sodbe.

§ 423. Ako se je v sodbi prezrla zahteva, o kateri je bilo odločiti po dejanskem stanu sodbe, ali ako se v sodbi o povračilu pravdnih stroškov, ki je zahteva stranka, ni odločilo ali se je odločilo le nepopolnoma, je dopolniti sodbo z dodatno odločbo (dopolnilna sodba).

Predlog dopolnitve je podati v osmih dneh po vročbi sodbe pri pravdnem sodišču;[1] postavitev v prejšnji stan,[2] ker se je zamudil ta rok, ni dopustna.

Sodišče odločuje po poprednji ustni razpravi. To razpravo je omejiti na nerešeni del pravnega spora. Predlog dopolnitve se zavrača s sklepom.[3]

[1] 78, 434. — Kol. § 2. nov. — [2] 146., od. 1. — [3] 514.

§ 424. Razprava o popravi dejanskega stanu sodbe ali o dopolnitvi sodbe nima vpliva na tek roka za oglasitev pravnega pomočka zoper sodbo, katere dejanski stan je popraviti ali katere dopolnitev se predlaga.[1]

[1] 485.

§ 423. 1. Proti temu, da se v sodni odločbi prve ali druge stopinje po predlogu stranke ni razsodilo o povračilu pravdnih stroškov, ni iskati pomoči s pravnim pomočkom do više stopinje, temuč samo s predlogom na dopolnitev odločbe v zmislu §§ 423. in 430. cp. 31. jan. 1905, uzb. 863 (naspr. 30. jul. 1901, š. 10983, Przeg. 1903 44).

Drugi naslov.

Sklepi.

§ 425. V kolikor ni po določilih tega zakona izreči sodbe, se izdajejo odločbe, naredbe (zaukazi) in odredbe s sklepom.

Na svoje sklepe je sodišče navezano v toliko, v kolikor se oni ne tičejo samo vodstva pravde.[1]

Predpisi § 412. se zmisloma uporabljajo na sklepe sodišča.

[1] 522.

§ 426. Vsi sklepi, katere stori med razpravo ali vzprejemanjem dokaza senat, predsednik ali pa odrejeni ali zaprošeni sodnik, se morajo razglasiti. Te sklepe je strankam, navzočnim pri razglašanju, vročiti v pismenem izdatku, ako gre stranki pravni pomoček[1] zoper sklep ali pa pravica do takojšnje izvršbe na podstavi sklepa.

Strankam, ki niso bile navzočne pri razglasitvi, se mora v teh in tudi v vseh drugih primerih, v katerih zahteva to vodstvo postopanja, vročiti pismen izdatek.

Kadar pismenega izdatka ni vročiti, tedaj ima ustna razglasitev iste učinke, kakor vročba.[2]

[1] 514. Glej § 79., od. 4. su. pri 418.

[2] § 127. or. Sklepe, ki se store po naroku ali na podstavi naroka (razprave) in potrebujejo izdatka, mora sodnik (senatov predsednik, sodniški uradnik) izročiti sodni pisarnici v pismenem izdatku zastran prepisa na čisto (n. pr. končne sklepe, dokazne sklepe, sklepe, kateri se morajo na drobno obrazložiti, začasna ugotovila bremenskega stanu, razdelila največega ponudka itd.) ali pa je naročiti sodni pisarnici načrt izdatka sklepa ali neposredno

napravo izdatka sklepa (ako se n. pr. brez omejitve ugodi v zapisnik vzprejetemu predlogu) ali opravo dejanj, potrebnih za dovršitev sklepa. V teh zadnjih primerih je zlasti v priprostih razmerah ali večkrat se ponavljajočih odredbah zadosti, ako označi sodnik tista mesta v zapisniku z barevnim pisalom, katera obsegajo sklep, ki ga je izdelati, kakor n. pr. pri sklepih o povabilu strank ali prič k prihodnjemu naroku, pri ugotovitvi zahteve pristojbin za priče, pri sklepih, da je priskrbeti k prihodnjemu naroku listine, ki so pri javnem oblastvu v hrambi beležnikovi itd. Na podstavi tega navodila mora narediti sodna pisarnica potrebne izdatke in jih predložiti v podpis sodniku. — V kolikor ne ukazuje zakon krajših rokov za sklepanje, se morajo pri naroku (razpravi) storjeni, izdatka potrebujoči sklepi izročiti v dveh dneh po naroku sodni pisarnici v pismenem sestavku ali pa jih mora načrtati in izdelati sodna pisarnica; pri naroku pridržana sklepanja, izvzemši posebno težavne sklepe, ki slone na zelo obsežnem dejanstvenem gradivu ali morajo odločiti o večem številu nasprotujočih si pravnih zahtev, se morajo opraviti v petih dneh po naroku. Sodni predstojnik sme iz važnih vzrokov dovoliti podaljšanje teh rokov. — Sprednja določila je uporabljati zmisloma na sklepanja, ki se ne store pri naroku ali na podstavi naroka (razprave). Rokove je računiti v tem primeru od podaje predloga.

§ 427. Zunaj naroka storjeni sklepi se dajejo strankam na znanje z vročbo pismenega izdatka (odlok).

Odlok, s katerim se zavrača predlog stranke brez poprednje zaslišbe nasprotnika, je vročiti nasprotniku samo na prošnjo predlagateljevo.

§ 428. Sklepi o nasprotujočih si predlogih in sklepi, s katerimi se zavrača predlog, se morajo utemeljevati.[1]

---

§ 427. 1. Če rekurzno sodišče razveljavi radi nepristojnosti izrečeno zavrnitev tožbe, toženca ni dostavljati rekurzno-sodne odločbe, temuč vabilo k ustni razpravi. 7. maja 1900, š. 3096, Prč. 1902/21.

Pri tem je predloge, o katerih se odločuje v sklepu, in stanje stvari, če se ne da oboje posneti iz pravdnega spisa, ki se je priobčil ob enem, ali iz prepisa zapisnika,[2] sprejeti v obrazložbo v toliko, v kolikor je to potrebno, da se razume izrek ali odredba.

[1] § 193. or. Pri izdatkih sklepov, ki se vročijo v zvezi s pravdnim spisom ali z rubriko, je označiti stranke in njih namestnike ali pooblaščence (§ 429. cp.), kolikor moči se oziraje na dotične podatke pravdnega spisa ali rubrike (§ 75. in 80., od. 2. cp.), n. pr. „V pravni stvari med strankami, označenimi zunaj (tu zraven), katerih namestniki so navedeni istotam" i. p. Kadar se spiše sklep na pravdni spis sam ali na prepis zapisnika, v katerem so imenovane stranke in njih namestniki, tako da se ne more dvomiti, v kateri pravni stvari je izdan ta sklep, ni treba ponoviti v izdatku teh navedeb. — Sodišče in sklepanja se udeležujoče sodnike je označiti v izdatku samo s povedbo številke oddelka. To je pristaviti na koncu sklepa k datumu; n. pr. „C. k. deželno sodišče I., oddelek III., dne 24. decembra 1898" (§ 79., od. 3. su.). — Utemeljitev sklepa (§ 428. cp.) se mora ali poprej pripomniti v izdatku sklepa ali pa dodati kot poseben oddelek. Zunanja ločitev sklepa in utemeljitve se sme opustiti samo, kadar obstoja utemeljitev v zavrnilu na kako mesto v zakonih ali se sicer da povzeti v kratkem priobčilu.

[2] V izvršb. post. tega ni treba. § 53., od. 3. ir.

§ 429. Izvirnik sklepa mora, ako je storil ta sklep senat, podpisati predsednik, sicer pa sodnik, ki ga je storil.

Pismeni izdatek sklepa mora obsegati tudi v § 417., š. 1 in 2., označene podatke.[1]

[1] Glej § 79. su. pri 418 in § 193, od. 1. in 2. or., pri 428.

§ 430. Kar se tiče dajanja izdatkov in izpiskov, potem poprave sklepov in njih dopol-

nitve, kadar se o predlogu stranke deloma ni odločilo ali kadar manjka ali je nepopoln predlagani izrek o povračilu pravdnih stroškov, veljajo predpisi §§ 418., 419., 423. in 424.[1]

[1] Kol. §§ 2. in 5. nov.

Tretji del.

Postopanje pred okrajnimi sodišči.

§ 431. Na postopanje pred okrajnimi sodišči se uporabljajo, v kolikor ni določeno nič drugega, predpisi o postopanju pred zbornimi sodišči[1] prve stopinje.

Pravice in dolžnosti, ustanovljene s predpisi drugega dela za senat ali njegovega predsednika, izvršuje v postopanju pred okrajnimi sodišči posamezni sodnik.

[1] 226—430.

§ 432. Sodnik mora po potrebi strankam, katere niso izvedene v pravu in niso zastopane po odvetnikih,[1] dati za opravo njih pravdnih dejanj potrebno navodilo ter jih podučiti o pravnih nasledkih, združenih ž njih dejanji in opusti. — Zlasti mora sodnik take stranke, kadar

§ 432. 1. Po §§ 180. in 432. cp. ima sodnik skrbeti le za to, da stranka, prava nevešča, ki ni zastopana po odvetniku, ne trpi škode vsled nedostatnih pravdnih dejanj, a ne tudi za to, da uveljavi vse svoje materijalnopravne vgovore. 27. januvarja 1904, š. 18554, l. 1903, Prs. 1904/369.

2. Sodnik ni dolžan stranek poučevati o pravicah po § 212. cp., ker je v § 432. cp. le govor o pouku zaradi rokov, v katerih morejo stranke izpodbijati odločbe prvega sodnika z dotičnimi pravnimi pomočki. 30. dec. 1904, š. 17227, Prs. 1906/287.

razglaša svoja odločila, opozoriti na rok, v katerem je dopuščeno izpodbijati odločilo z dotičnim pravnim pomočkom, in pa na zakonita določila, po katerih je postaviti odvetnika za pravdnega pooblaščenca,[2] da se poprime pravnega pomočka.

[1] Jm. k § 432. cp. Sodnik sme opustiti navodilo in pouk stranek, katere v pravdi zastopa, v kolikor je to dopustno, kak notar.

[2] 27, od. 1., 463, od. 2., 513, 520, od. 1.

§ 433. Kedor namerja v pravni stvari, v kateri znesek ali vrednost spornega predmeta ne presega petsto goldinarjev, podati tožbo, ima pravico, preden jo vloži, predlagati pri okrajnem sodišču, pristojnem za tožbo, da naj povabi nasprotnika k razpravi in zastran poskusa poravnave, ako ima ta nasprotnik domovališče v okolišu okrajnega sodišča. V krajih, v katerih je več okrajnih sodišč, se sme mimo tega izdati tako povabilo vsem osebam, katere imajo domovališče v tem kraju, če tudi zunaj okoliša pristojnega okrajnega sodišča.[1]

Zoper odločilo o takem predlogu ni pravnih pomočkov.[2]

[1] § 147. or. Ustne predloge, da naj se, ne podavši za sedaj tožbe, povabi nasprotnik k razpravi in zastran poskusa poravnave (§ 433. cp.) je podati v sodni pisarnici (pisarniškem oddelku) in jih rešiti takoj z izdatbo povabila nasprotniku in z ustnim naznanilom razpravnega dne došli stranki. Zapisnika ni narejati o predlogu. — Za nasprotnika izdano povabilo je izročiti došli stranki, da oskrbi vročbo. Na zahtevanje ji je za svojo rabo vročiti kratko pismeno priobčilo o določenem razpravnem dnevu. — Zastran dneva in ure razprave si mora sodna pisarnica izprositi ustno ukazilo sodnika. Sodnik ji pa sme že naprej označiti dneve, za katere sme vsakikrat izdati bližnja povabila zastran poskusa

poravnave. — Pismene predloge za povabila k poskusu poravnave mora rešiti prav tako sodna pisarnica; predlagatelju je naznaniti določeni razpravni dan z vročbo pismenega priobčila. — O izdanih povabilih ali o pravnih stvareh, v katerih se izdajejo taka povabila, ni pisati zapiskov. Da se pa kolikor toliko dozve število v enem letu izdanih povabil po § 433. cp., je imeti obrazce za taka povabila shranjene v paketih po 50 kosov in zabeležiti število med letom porabljenih paketov teh obrazcev v sodni pisarnici.

§ 57., od. 3. or., poskusi poravnave tudi ob sodnih dnevih. — *F.* 77 (61).

[2] Jm. k § 433. cp. 1. Da naj se nasprotnik povabi k razpravi in zastran poskusa poravnave se sme predlagati tudi v sporih, navedenih v § 49., š. 2 do 8 jn., ako zahtevek v denarju ali denarnem namestku ne presega zneska 500 gld. Ako sporni predmet ne obstoja v denarju, tedaj je za sodišče odločilno vcenjenje tistega, ki je vabilo predlagal.

2. Vročbe pozivnice k nagodbenemu poskusu ni treba opraviti niti v lastne roke pozvanega nasprotnika, niti po predpisih, veljajočih za vročanje tožeb. Ako se predlog, da naj se izda pozivnica k nagodbenemu poskusu, poda ustno, je za nasprotnika določeni izdatek pozivnice izročiti predlagatelju, da preskrbi vročbo (§ 147. or.).

3. Ako pri naroku ne pride do nagodbe, tedaj se sme le z dovoljenjem nasprotnika takoj razpravljati o pravni stvari (§ 439. cp.). Kadar nasprotnik odreče dovoljenje h temu, tedaj je podati tožbo v navadnem redu (§§ 434., 438 cp.).

4. K nagodbenemu poskusu pozvani nasprotnik ne more zahtevati takojšnjega povračila s pozivom mu provzročenih stroškov, ako so nagodbene razprave brezuspešne. Na te stroške se je pa ozirati pri odločilu o stroških spora, ki se je vsled tega pričel (§ 47., od. 2. cp.).

5. K nagodbenemu poskusu pozvana, pa k naroku ne došla stranka se ne more siliti s kaznimi radi nereda (§ 87. su.), da bi došla k naroku.

6. Ako pride do nagodbe, je protokolovati samo ista nagodba, ne pa tudi navedba, ki je bila prvotnemu predlagateljevemu zahtevku v označenje in utemeljitev.

§ 434. Tožbo in pa vse prošnje, predloge in priobčila, ki jih je podajati zunaj ustne razprave, smejo stranke, ako jih ne zastopa odvetnik,[1] izjaviti na zapisnik.[2]

[1] Jm. k § 434. cp. Niti stranke, katere zastopajo odvetniki, niti odvetniki kadar zastopajo stranke ali sami sebe ne smejo pri okrajnih sodiščih izjaviti na zapisnik odklonitve sodnikov, predlogov na vzprejem dokazov v zavarovanje dokazovanja, odpovedij rabokupnih pogodeb in vgovorov proti takim odpovedbam, kakor tudi ne drugih prošenj predlogov in priobčil.

[2] 131, od. 2. in 319, od. 2. or. pri 79. — *F.* 78 (62), 79 (63), 80 (64), 81 (65), 81*a* (65*a*).

§ 435. Ako potrebuje pismeno podana tožba, kakor misli sodnik, v kaki točki dopolnila ali pojasnila,[1] ali ako se pokažejo pomiselki proti uvedbi postopanja, mora dati sodnik tožniku, če ta ni zastopan po odvetniku, preden reši tožbo, potrebno navodilo, da jo primerno popolni ali popravi.

Kadar se pokaže, da je ustno na zapisnik podana tožba nedopustna zavoljo nedopustnosti pravdne poti,[2] nepristojnosti sodišča,[3] zavoljo manjkanja osebne oblasti do tožbe[4] ali zavoljo manjkajoče pravdne zmožnosti toženčeve, tedaj je poučiti o tem tožnika ustno ali na zahtevanje pismeno. Prav tako je, ako je tožba očitno neutemeljena, tožnika ustno primerno poučiti. Vzprejema tožbe pa ne sme odreči sodišče, ako sili tožnik vzlic poučilu na to, da se vzame tožba na zapisnik.

[1] Jm. k § 435. cp. Določila § 435., od. 1. cp., o navodilu tožnika, da popolni ali popravi brez odvetnikove pripomoči vloženo tožbo, veljajo le za tožbe brez oblikovnih hib.

Ako ima tožba kako oblikovno hibo, ki je ocenjati po § 84. cp., tedaj niso uporabljati predpisi § 435., od. 1. cp., temuč se je v tem slučaju ravnati po določilih §§ 84. in 85. cp. in § 89. or.

[2] 42 jn. ali ker spada stvar v nesporno postopanje. — [3] 41, 43 jn. — [4] 1, 2, 3, 6.

§ 436. Narok za ustno razpravo o tožbi se sme v nujnih primerih in zlasti pri tožbah zavoljo motenja posesti[1] določiti na isti dan,[2] katerega se je podala tožba pri sodišču.

[1] 454.

[2] Jm. k § 436. cp. Pri odreditvi naroka k ustni razpravi na tožbo se ne sme prekoračiti — razun kadar bivališče toženca ni znano — v § 231. cp. določeni štirinajstdnevni rok, ki je med vročbo tožbe in narokom.

§ 437. Tožnika je, vročivši mu izdatek sklepa, storjenega o tožbi, povabiti k ustni razpravi s pozivom,[1] da naj prinese s sabo k naroku stvari, ki jih je med razpravo ogledati, in listine, ki se tičejo pravnega spora ter niso pri sodišču v izvirniku. V povabilu je naznaniti tožniku, katere škode so združene po zakonu z zamudo naroka.[2]

[1] 131. — [2] *F.* 82 (66), 83 (67), 84 (68).

§ 438. Toženca je povabiti s tem, da se mu vroči pismeni izdatek sklepa, storjenega o tožbi, izročivši mu ob enem en izvod pismene tožbe ali prepis o tožbi narejenega zapisnika.[1] Kadar se pismena tožba dopolni ali popravi na zapisnik, tedaj je vročiti tožencu tudi prepis tega zapisnika. Ob enem je pozvati toženca, da naj prinese s sabo k naroku ogledne stvari in listine, ki se tičejo pravnega spora, in da naj še pred narokom, določenim za ustno razpravo, stavi predloge zastran predložbe dokaznih listin

in oglednih stvari, ki jih ima nasprotnik[2] ali jih hrani javno oblastvo ali beležnik,[3] in pa zastran kakega sodnega povabila prič.[4] V povabilu je naznaniti tožencu, kake škode so združene po zakonu z zamudo naroka.[5]

[1] 131, od. 1. — [2] 303. — [3] 229, od. 2. — [4] 288. — [5] *F.* 82 (66), 83 (67), 84 (68).

§ 439. Ob določenih sodnih dnevih,[1] ki jih je ustanoviti naprej ter na znanje dati z nabitkom na sodni hiši, sme priti tožnik tudi brez povabila z nasprotno stranko pred sodišče, da začne tam pravni spor in razpravlja o njem.

V tem primeru je zabeleziti tožbeni zahtevek v razpravnem zapisniku.

[1] 90, od. 2. or. pri 79.

§ 440. V postopanju pred okrajnim sodiščem je določiti navadno že prvi narok[1] za sporno razpravo. Vendar sme sodišče ukazati, da je imeti prvi narok posebe za opravo pravdnih dejanj, označenih v § 239.

V drugem delu obseženi predpisi o dolžnosti toženca, dati odgovor na tožbo s pripravljalnim spisom,[2] in pa določila o pripravljalnem postopanju[3] pred odrejenim sodnikom se ne uporabljajo v postopanju pred okrajnimi sodišči.

Vendar sme sodišče v pravnih sporih v § 245., š. 1 označene vrste strankam, če so zastopane po odvetnikih, naložiti izmeno pripravljalnih spisov, ali pa sme v pripravo ustne sporne razprave zaslišati stranke na sodni zapisnik.[4]

Ustno razpravo je, če je moči, dokončati pri prvem o tožbi določenem naroku.

Da naj svoje predloge in izjave ugotove pismeno (§ 265.),[5] to sme sodnik naložiti samo tistim strankam, katere so pri ustni razpravi zastopane po odvetnikih.

[1] 257 sl. — *F.* 37 (29), 38 (30), 38*a* (30*a*). — [2] 243. — [3] 245 sl.

[4] Jm. k § 440. cp. 1. Zlasti pri sodiščih, ki imajo zdržema mnogo opravil je svetovati, da odrede prvi narok posebej, da morejo primere v katerih se da pravna stvar rešiti brez spora, izločiti in hitro dovršiti. Pri strankah pa, katerim napravlja pot k sodišču posebne težave ali gubitek na času in stroških, naj se navadno opusti oprava posebnega prvega naroka, da se strankin prihod k sodišču kolikor se da izrabi za pravni spor in njega rešitev.

Po rečenem kaže se poseben prvi narok dopustnim zlasti pri okrajnih sodiščih v mestih in v pravnih stvareh, ki jih imajo prebivalci mesta in njegove bližnje okolice. Toženec se koncem prvega naroka tudi lahko opozori, da ima pravico pred ustno razpravo prepodati pripravljalni pravdni spis. Sodnik pa nima oblasti določiti v to rok z izključilnimi nasledki.

2. Proti strankam, ki v okrajno-sodnih računskih pravdah ali v pravdah, ki imajo več toček (§ 254., š. 1 cp.), ne zadoste sodnemu nalogu radi menjave pripravljalnih spisov ali, ki ne dojdejo k odrejenemu sodnemu zaslišanju (§ 440., od. 3. cp.), ni moč niti v smislu § 398. cp. izreči zamudne sodbe, niti se ne sme proti njim uporabiti predpisa § 254. cp. (Vabilo stranke, ki ni prišla k prejšnjemu naroku ter izročitev zapisnikovega prepisa).

Ob taki mudnosti je temveč odrediti narok za ustno razpravo ter je potem o pravni stvari razpravljati ustno brez pripravljalnega postopanja. Pri določitvi spornih stroškov bode pa preprečenje priprave v zmislu §§ 44., 48. in 49. cp., vpoštevati na kvar mudni stranki ali nje zastopniku, ki je zakrivil to preprečenje.

3. Zamena pripravljalnih pravdnih spisov se odreja s sodniškim sklepom; proti temu sklepu v zmiselni uporabi predpisa § 247., od. 1. cp. ni dopusten rekurz. Sklep se lahko ukrene pred prvim narokom ali med razpravo. Sodnik ima določiti, koliko pripravljalnih spisov je menjati; večinoma bode zadostoval po en pripravljalni spis od vsake strani.

Po sodniku ukazano ustno zaslišanje je izvesti po meri § 86. or.

4. Stranke, ki so se bile v pripravo ustni sporni razpravi zaslišale na sodni zapisnik, še pri ustni sporni razpravi lahko doneso pri onem zaslišavanju zamolčane ali odrekle izjave o dejstvih ali dokazih. Predpisa § 263., od. 1. cp. tu ni uporabljati.

[5] Taki zapiski so kolkovati kakor priloge. Uk. s. 166/1900.

§ 441. Vgovor nepristojnosti sodišča[1] mora toženec tudi tedaj, kadar je že določen prvi narok za ustno sporno razpravo, zglasiti pri tem naroku, preden se spusti v razpravo o glavni stvari. Po opravljenem prvem naroku ali potem, ko se je spustil toženec v glavno stvar, se sme gledati na nepristojnost sodišča samo s pogoji § 240., odstavka 2.

[1] 43 jn., 240, od. 1. cp.

§ 442. Zoper stranko, katera zamudi prvi na podstavi tožbe določeni narok, je skleniti po predlogu po § 396. zamudno sodbo, dasi je že bil določen prvi narok za opravo sporne razprave.[1]

Kadar ne pride katera stranka k poznejšemu naroku in kadar se je pri sklepanju sodbe (§ 399.) ozirati na nove dejanske navedbe došle stranke, katere so v protislovju z vsebino pripravljalnih spisov,[2] ki jih je morda podala, ali pa ž njenimi prejšnjimi izjavami in dejanskimi navedbami in katere tudi niso bile pred narokom naznanjene nasprotniku s pripravljalnim

§ 441. 1. Pravočasno uveljavljen vgovor nepristojnosti sme se še natančneje utemeljiti ali izvesti po spustitvi v razpravo o glavni stvari. 17. avg. 1898, š. 11330, Zb. 287.

spisom, tedaj je te nove navedbe po predlogu došle stranke ugotoviti po zapisniku in povabiti mudno stranko vnovič k sporni razpravi, priobčivši ji prepis tega zapisnika. Nadaljna mudnost nasprotnikova ni potem več na poti, da bi se ob razsoji ne gledalo na navedbe, ugotovljene po zapisniku.[3]

[1] *F.* 70 (54), 71 (55), 71*a* (55*a*), 71*b* (55*b*), 72 (56), 73 (57), 73*a* (57*a*), 73*b* (57*b*). — *F.* 85. — [3] 226, 243, od. 2., 258, od. 1., 440, od. 3.

[3] Jm. k § 442. cp. 1. V okrajnosodnem postopanju se sme po § 396. cp. izreči zamudna sodba, ako kaka stranka izostane od prvega naroka, vršečega se v pravni stvari, brez ozira na okolnost, se jeli ta narok odredil edino v opravo v § 239. cp. navedenih procesnih dejanj ali takoj za ustno razpravo.

2. Ako v okrajnosodnem postopanju kaka stranka izostane od kakega kasnejšega naroka, imajo veljati predpisi § 399. cp. z edinim razločkom, da se sme v postopanju zbornih sodišč novo dejansko navajanje same došle stranke vpoštevati samo kadar se je bilo nasprotniku priobčilo s pripravljalnim spisom, v okrajnosodnem postopanju pa je poleg naznanila s pripravljalnim spisom dopustno tudi priobčilo s protokolarično izjavo. Ugotovitev novih navedeb po zapisniku zgodi se v odsotnosti nasprotnika; ob priobčilu zapisnikovega prepisa je nasprotniku ob enem naznaniti novi narok, določen za ustno sporno razpravo.

§ 443. Zapisovanje dejanstev in dokazov, ki jih navajajo stranke, je opravljati, ako ni pripravljalnih spisov (§ 210., odstavek 1.), navadno tako, kakor je omenjeno v 211.[1]

[1] *F.* 36 (28).

§ 444. Ako se pokaže pri naroku potreba izdati dokazni sklep po zmislu § 277., odstavka 3., in se razprava ne izreče že pri istem naroku za končano,[1] sme sodišče opustiti zapis

tega, kar navedejo stranke glede stanja stvari, in si pridržati razložbo teh navedeb za izdatek dokaznega sklepa.

Strankam je vročiti izdatke dokaznega sklepa. Zoper kake neprave podatke v njem o tem, kar so navele stranke glede dejanstev ali dokazov, se sme vgovarjati pri prvi prihodnji ustni razpravi. Vgovor je posvedočiti po razpravnem zapisniku ali pa s kratkimi zapiski[2] (§ 212., odstavek 2. in 3.).[3]

[1] 193, od. 3. — [2] 440, od. 5. — [3] 498, od. 2. — *F.* 51.

§ 445. Ako se ustna razprava opravi in dokonča pri enem naroku, se sme opustiti zapisovanje tega, kar navedo stranke glede stanja stvari, in pridržati razložbo teh navedeb dejanskemu stanu sodbe (§ 417., š. 4). V razpravnem zapisniku je potem posvedočiti samo v §§ 207. in 208. označene okolnosti in izjave.[1]

Izdatek dejanskega stanu sodbe se mora v tem primeru v treh dneh po končani razpravi položiti v sodni pisarnici na vpogled strankam.[2] Te smejo v treh dneh potem, ko se obvestijo[3] o položbi, vgovarjati zoper neprave podatke dejanskega stanu sodbe o navedenih dejanstvih ali dokazih.[4] Vgovor se sme izjaviti na sodni zapisnik ali pa ugotoviti s kratkimi zapiski (§ 212., odstavek 2. in 3.).

Vsled takega vgovora sme sodnik dejanski stan sodbe primerno izpreminiti.[5]

[1] 126, od. 4. or. — [2] 415. — [3] Po sodni pisarnici. 313, š. 13 or. pri 27. cp. — *F.* 86 (69). — [4] Prim. 420, 447, od. 2., 493, od. 2. — [5] 416, od. 2.

§ 446. Kadar okrajno sodišče, katero izvršuje poleg splošne sodne oblasti tudi sodno

oblast v trgovinskih, pomorskih ali rudarskih pravnih stvareh, izreče sodbo, izvrševaje to posebno sodno oblast, tedaj je vzprejeti v sodbo pristavek,[1] ki izraža to, ako se dogovorita obe stranki, da je označiti pri reševanju stvar za tako, ki spada v področje te posebne sodne oblasti, ali ako zahteva kaka stranka to označilo pred koncem ustne razprave in je sodišče spozna za pravo.[2]

Vzprejem takega pristavka v sodbo ali odreko njegovega vzprejema ni dopuščeno izpodbijati.[3]

[1] Prim. 417. š. 1.

[2] Jm. k § 446 cp. V okrajnosodno sodbo se uradoma, brez predloga ene ali obeh stranek, ne sme vzprejeti pristavka, da se je sodba izrekla v izvrševanju sodne oblasti v trgovinskih, pomorskih, ali rudarskih pravnih stvareh.

[3] Prim. jm. k § 487.

§ 447. V izdatkih sodeb je zlasti opomniti, da je za zglasitev pravnih pomočkov zoper sodbo in pa sploh za postopanje o pravnih pomočkih potrebno zastopanje po odvetniku.[1]

Popravljati dejanski stan sodbe po zmislu § 420. glede sodeb okrajnega sodišča ni dopustno.[2]

[1] 463. § 90. su. pri § 64. — *F.* 87 (70). — [2] Prim. 445, 498, od. 1.

Posebna določila za postopanje v malotnih stvareh.

§ 448. Ako v tožbi terjana denarna vsota ali vrednost spornega predmeta[1] ne presega

§ 447. 1. Vgovore zoper dejanski stan okrajnosodne sodbe uveljavljati je v prizivu. 24. sept. 1904, š. 10788, ZB. 1901/403.

zneska petdesetih goldinarjev[2] ali ako izjavi tožnik, da je voljen, namesto predmeta, terjanega v tožbi, vzeti denarni znesek, ki ne presega petdesetih goldinarjev[3] (malotne stvari),[4] veljajo posebna določila, navedena v nastopnih §§ 449. do 453.[5]

[1] 54—59 jn. — [2] Glej mn. najv. sod. k § 11. cp. t. 5. Jm. k § 448. cp. 1. Vrednost spornega predmeta, ki ne obstaja v denarni vsoti, je vzeti po navedbah, ki jih je tožnik o tej vrednosti podal v tožbi, dokler toženec ne dokaže, da je vrednost spornega predmeta viša od 50 gld.

2. Dogovori stranek o postopanju, ki naj se uporablja v njih pravni stvari so brez vpliva. To velja tudi o takih dogovorih, ki so se bili sklenili še pred močjo civ. prav. reda, v kolikor se tičejo spornih stvari, za katerih rešitev je uporabljati civ. pr. red.

Na pravne spore, o katerih je razpravljati in razsojati po civ. pr. redu, se torej ne morejo uporabjati posebna določila o malotnem postopanju, ako sporni predmet presega znesek 50 gld., tudi ko bi se stranke tako pogodile listinski.

§ 448. 1. Če tožbo poda več sotožnikov ali če isti tožitelj združi več zahtevkov v tožbi, tedaj je merodajen za to, katero postopanje naj se uvede, znesek posameznih zahtevkov in ne njih vsota. 16. maja 1900, š. 6275, Zb. 333 (8. maja 1901, š. 6667, uzb. 416).

2. Ob združenju več pravnih stvari, katerih nobena ne presega 100 K, v skupno razpravo, je razpravljati in razsojati o vseh zahtevkih v bagatelnem postopanju, če tudi poda seštetje zahtevkov 100 K presegajoči znesek. 5. nov. 1901, š. 15184, ZB. 1902/64; — okolnost, da je sodišče prve inštance izvelo razpravo po predpisih rednega postopanja, ne izključuje uporabe predpisov bagatelnega postopanja v prizivnem postopanju. 5. nov. 1901, š. 14184, ZB. 1902/64.

3. O ničnostni tožbi zoper sodbo, izrečeno v malotni stvari, je razpravljati in razsojati v malotnem postopanju. 10. maja 1899, š. 7071, Zb. 609.

4. Gl. o. 2. pri § 60 jn.

[3] 410. — [4] 224, š. 7. — [5] Prim. 49, š. 1, 51, š. 3 in. — Kol. § 6. nov.

§ 449. Zakonska žena sme s pooblastilom svojega moža v pravdi nastopati zanj.

§ 450. Kadar se o kakem izmed vgovorov, označenih v § 239., odstavku 2., razpravlja posebe in se ta vgovor zavrže na podstavi te razprave, mora sodnik po oznanitvi tega odločila ukazati, da je začeti razpravo v glavni stvari takoj. Odločila o vgovoru ni v takem primeru izdati posebe, ampak je vzprejeti v razsodilo, ki se izreče v glavni stvari.[1]

[1] Prim. 261, od. 2.

§ 451. V malotnih stvareh mora razpravni zapisnik obsegati samo:

1. v § 207. in § 208., š. 1, ukazane podatke;

2. zapiske o pooblastilu, danem na zapisnik,[1] ako pride stranka s pooblaščencem sama; o tožbenem zahtevku, ako se je stavil ta kak sodni dan po zmislu § 439.; o bistveni vsebini vzprejetih dokazov in zlasti o tem, se je li priča ali izvedenec vzel v prisego[2] pred zaslišbo ali po zaslišbi ali pa, se je li opustila njiju zaprisežba; dalje o tem, da se je stranka pred nezapriseženo zaslišbo pod prisego opomnila tako, kakor zapoveduje zakon (§§ 376. in 377.);

3. pri razpravi sklenjene in razglašene sodbe in pa tiste naredbe in odredbe sodnikove, zoper katere so dopustni pravni pomočki;[3]

4. opomnjo, ali so bile stranke navzočne, kadar se je razglašala sodba.

Mimo tega je tedaj, kadar ni moči začete razprave dokončati v enem dnevu, če je toženec

izrečno vgovarjal trditvam, na katere se opira tožba, po predlogu ali pa po sodnikovem izpreviđu uradoma ob kratkem, kakor določi sodnik, izkazati to po razpravnem zapisniku.[4]

[1] 30, od. 3. — [2] 337, 338. Glej jm. k § 358. — [3] 517. — [4] Kol. § 2., nov.

§ 452. Sodbo je razglasiti ustno.[1] V navzočnosti obeh strank razglašena sodba zadobi z razglasitvijo nasproti strankam moč.[2] Ako sta bili obe stranki navzočni pri razglasu sodbe, se vroči pismeni izdatek sodbe stranki samo na zahtevanje.[3] Razen tega primera je vročiti obema strankama uradoma pismeni izdatek.

Pri razglasitvi sodbe mora sodnik opozoriti stranke na to, da je dopuščeno, vložiti priziv zoper to sodbo samo zavoljo ničnosti, naštetih v § 477., š. 1 do 7. Enak pristavek je sprejeti v pismeni izdatek sodbe.[4]

[1] Jm. k § 452. cp. 1. Ako bi se proti takojšnji razglasitvi sodbe izvanredno pokazale ovire, se sklepanje sodbe v postopanju o malotah lahko pridrži za čas po sklepu ustne razprave (§ 414. cp.). Kadar se sodba ne razglasi precej po sklepu razprave, tedaj je predpis § 415. cp. uporabiti tudi v malotnih stvareh. — V takem primeru je izključena posebna razglasitev sodbe in preložitev naroka v svrho sodbene razglasitve; sodba se tedaj strankam le vroči v pismenem odpravku.

2. Predpis § 403. cp. v malotnih stvareh ni uporabljati, ker se sklep, odrekajoč zamudno sodbo, v zmislu § 517. cp. ne more izpodbijati.

[2] 464. — [3] 464, od. 2.

[4] 148. or. Pri razglasitvi sodeb v malotnih stvareh mora sodnik, podučivši stranke o pravnem pomočku priziva (§ 452., od. 2. cp.), poprašati jih, ali namerjajo zglasiti priziv zavoljo ničnosti. Ako se to zanika, je posvedočiti odpoved priziva v razpravnem zapisniku. — O prizivih, ki se oglase zoper sodbo v malotnih stvareh zastran katere izmed ničnosti, navedenih v § 477., š. 1

do 7 cp., se mora odločiti v osmih dneh po dohodu priziva na stopinjo pravnih pomočkov. Podaljšati ta rok je dopustno samo tedaj, kadar morajo za ugotovitev ničnosti dati stranke ali sodišče prve stopinje pojasnila ali so potrebne druge poprednje pozvedbe, ki se ne dado opraviti ali dokončati v tem roku.

§ 453. Kadar se v teku postopanja z izpremembo tožbe prestopi v § 448. označena meja vrednosti, a ne da bi se ob enem razveljavila s tem stvarna pristojnost okrajnega sodišča,[1] tedaj je opraviti razpravo in odločbo pravne stvari po predpisih, ki sicer veljajo za postopanje pred okrajnimi sodišči.[2]

[1] Jm. k § 453. cp. Ni dopustna taka izpremenitev tožbe, s katero bi se ne le prekoračila za postopanje v malotnih stvareh ustanovljena vrednostna meja (§ 448. cp.), temuč s katero bi tudi prenehala stvarna pristojnost okrajnega sodišča (§ 235., od. 1. cp.).

[2] V nasprotnem slučaju velja 54 jn.

Posebna določila za postopanje o tožbah zavoljo motenja posesti.

§ 454. V postopanju o takih tožbah zavoljo motenja posestnega stanu pri stvareh in pravicah,

§ 453. 1. Sodnik ima takoj razglasiti sklep, po katerem je v rednem okrajnosodnem postopanju početa razprava nadaljevati v bagatelnem postopanju. 20. dec. 1899, š. 18362, Prč. 1900/427.

2. Početo redno okrajnosodno postopanje se nadaljuje, ako stranke po pričetem teku pravde (vpravdanju) sporni predmet vcenijo pod 100 K. 16. maja 1900, š. 6349, Gaz. 1900/7.

§ 454. 1. Pogoj posestni (motilni) tožbi je juridična posest. 17. jan. 1899, š. 446, Zb. 462. i dr. (6. jul. 1886, š. 7725, Zb. 11104; 7. jan. 1853, š. 12991, Zb. 956, Jk. 3, i dr.). — Radi motenja služnostne pravice more tožiti samo sedanji lastnik gospodujočega zemljišča.

v katerih meri tožbeni zahtevek samo na brambo in obnovitev zadnjega posestnega stanu in katere je podati v tridesetih dneh[1] potem, ko je izvedel tožnik za moteč, veljajo nastopna posebna določila (§§ 455. do 460.).[2]

5. jun. 1895, š. 6695, Zb. 15506. — Za utemeljitev posestne tožbe niso dopustna ob sebi prepovedana dejanja. 8. nov. 1887, š. 12588, Zb. 11827.

2. Motenje posesti provzroča le pozitivno, pa bodisi samo začasno, poseganje v tujo posest. 17. maja 1898, š. 7084, Zb. 185. — Gola prepoved posestnih dejanj pa se lahko znači za motenje posesti kake pravice. 16. jan. 1894, š. 577, Zb. 14985 i dr.

3. Naprave na lastnem zemljišču niso motenje posesti. 13. maja 1884, š. 4912, Zb. 11921 i dr.; — v tem postopanju se ne da rešiti vprašanje, so se li prekoračile lastninske pravice. 22. marca 1870, š. 3053, Zb. 3755 i dr. (9. aprila 1873, š. 3482, Zb. 4937.)

4. Pogoj tožbi je samolastno poseganje v posest. 2. avg. 1899, š. 11690, Zb. 687 i dr.; vendar je dopustna pos. tožba proti sodni vpeljavi drugega v posest. 29. okt. 1872, š. 11243, Zb. 4760, **Rr. 24**; i dr.

5. Radi motenja pos. ni tožiti tistega, ki ravna v dobri veri. 17. marca 1881, š. 2736, Zb. 8334; (5. nov. 1889, š. 11588, Zb. 12979 i dr.) — če tudi v nemarnosti, toda ne v namenu prisvajati si posest. 26. jul. 1894, š. 8927, Zb. 15187 i dr.; oziroma ne v namenu, da bi motil posest. 22. nov. 1899, š. 16796, Zb. 762 i dr. (4. maja 1898, š. 6404, Zb. 158, i dr.)

6. Brez dejanske ali mogoče škode nasproti posestniku ni motenja posesti. 15. aprila 1885, š. 4355, Zb. 10528 i dr. (29. jan. 1889, š. 445, Zb. 12572.)

7. Tožiti je onega, od katerega se more zahtevati vspešno odstranitev motenja, v katerega korist in imenu se je storila, če tudi proti njegovi prepovedi. 7. febr. 1905, š. 2075, Prs. 1905/151; 28. jun. 1893, š. 7617, Zb. 14751, i dr. (4. nov. 1896, š. 12862, Zb. 15893, i dr.)

8. Posestna tožba je dopustna proti lastniku zemljišča radi zaprečenja ali otežave pri izvrševanju služnosti. 27. avg. 1889, š. 9366, Zb. 12870, i dr. (13. dec. 1882, š. 11031, Zb. 9219.)

Pismeno podane tožbe je od zunaj označeniti kot tožbe zavoljo motenja posesti.[3]

[1] Jm. k § 454. cp. Na rok tridesetih dni za pričetek pravde radi motenja posesti niso uporabljati določila civilnopravdnega reda o rokih za opravo procesnih dejanj v že tekočem sodnem spornem postopanju. Rok

Tožbe radi motenja v posesti služnosti pota spadajo tudi tedaj v sodno pristojnost, če se je motenje zgodilo po občinskouradni prepovedi, izposlovani po lastniku služečega zemljišča. 26. jan. 1876, š. 210, Zb. 6002; ali vsled odredbe okrajnega zastopa ali po organu okrajnega zastopa. 6. avg. 1896, š. 9128, Zb. 15837; 15. sept. 1892, š. 10810, Zb. 14383; — ali če se je motenje posesti započelo po občinskem predstojniku v svrho izvršbe občinskouradnega cestnopolicijskega kazenskega razsodila. 21. aprila 1897, š. 4231, Zb. 16016; — ravnotako spada pred sodišče tožba občine zoper okrajni zastop radi motenja v posesti občinske poti s postavitvijo prečnika. Rds. 20. okt. 1899, š. 330, Hye 968.

Najemnik ali zakupnik lahko posesorno toži najemodajalca oz. zakupodajalca radi motenja svojih rabokupnih pravic. 27. okt. 1897, š. 13131, Zb. 16135; 7. jan. 1853, š. 12991, Zb. 956, **Jk.** 3, i dr. (20. nov. 1878, š. 12203, JB. 1879/19 i dr.)

9. Pos. tožba ni dopustna radi motenja v rabi javnega zemljišča (pota). 9. jul. 1891, š. 8548, Zb. 13856, i dr.; (3. nov. 1899, š. 15695, Zb. 734, i dr.); — pač pa radi motenja v posesti kake občine do pota. 28. marca 1894, š. 3631, Zb. 15072, i dr. (2. dec. 1884, š. 13653, Zb. 10281.)

10. Dopusten je proti tožbi vgovor nepristne tožnikove posesti. 7. avg. 1890, š. 8853, Zb. 13368, i dr. (27. jan. 1870, š. 658, Zb. 3691, i dr.); — ravnotako nezakonite posesti, izrečene s sodbo. 12. nov. 1867, š. 9544, Zb. 2912.

11. Dan, katerega se je tožba podala, je odločilen za pravočasnost tožbe. 14. sept. 1887, š. 8086, Zb. 11743. — Dan, katerega se je motenje poizvedelo ni vračuniti v tridesetdnevni rok, 17. maja 1887, št. 5166, Zb. 11595. V tridesetdnevni rok določen po § 454. cp. za podanje

za podanje tožbe zaradi motenja posesti konča torej s potekom 30. dne, potem ko je bil tožnik poizvedel o motenju, čeprav je ta dan nedelja ali praznik.

[2] 49, š. 11, 81, 92 jn. — [3] 224, š. 3.

§ 455. Določevaje naroke in roke se je vselej posebno ozirati na nujnost rešitve.

§ 456. Ako se zahteva v tožbi, da naj se izda prepoved[1] po zmislu §§ 340. do 342. odz., mora sodnik precej ob rešitvi tožbe, ne da bi zaslišal nasprotnika, ukazati, kar je potrebno.

[1] Glej XXXVII.

§ 457. Razpravo je omejiti na pretresovanje in dokazovanje dejanstva poslednjega posestnega stanu in njega motenja, in izključiti je vsakoršno pretresovanje o pravici do posesti, o naslovu, poštenosti in nepoštenosti posesti ali o kaki pravici do odškodbe.

Dokazovanje z zaslišbo strank po § 371. in nastopnih je izključeno.

---

tožbe, se morajo všteti tudi dnevi, katere je tožba po pošti hodila. Plsss. 22. aprila 1902, š. 9997, l. 1900, uzb. 577. — Rok § 454. se ne računa od dneva, ko je občinski odbor sklenil vložiti tožbo, ne od dne, ko je bil župan, ki zastopa občino na zunaj, obveščen o motenju. 12. jul. 1904, š. 10687, GZ. 1906/4. — Na zakasnitev tožbene podaje ni paziti uradoma. 27. nov. 1895, š. 13834, Zb. 15632, i dr. (31. jul. 1878, š. 8413, Zb. 7098.)

Toženec ima dokazati zakasnitev tožbe. 29. nov. 1886, š. 13438, Zb. 11270, i dr. (25. sept. 1855, š. 9982, Zb. 139.)

§ 455. 1. Vsled pravočasno podane tožbe početa pa ne končana razprava se sme kasneje zopet povzeti in nadaljevati. 7. marca 1883, š. 2163, Zb. 9340, i. dr. (23. nov. 1880, š. 11618, Zb. 8194, i. dr.)

2. O. 1. pri § 170.

§ 457. 1. V posestnem sporu ni dopustno pretresovanje, se li ni posest do pravice raztegnila. 16. nov. 1899, š. 16595, Zb. 1242.

§ 458. Med razpravo sme sodnik ukazati,[1] da je uporabljati eno ali več[2] v zakonu o izvršilnem in zavarovalnem postopanju dopuščenih začasnih odredeb, če se pokaže to potrebno, da se odvrne silna nevarnost krivične poškodbe, ali da se ubranijo nasilstva ali pa prepreči nepovratna škoda. Izdaja take odredbe[3] se sme navezati na to, da se dá primerna varščina.[4]

[1] 382 ir. — [2] 392 ir. — [3] 518, od. 2., 525. — [4] 56 cp. 390 ir.

§ 459. Odločilo je izreči precej po končani razpravi s sklepom (končni sklep) ter je je omejiti na to, da se postavi medčasno pravilo za dejanski posestni stan ali da se začasno izreče po zakonu (§§ 340. do 343. odz.) prepoved ali zavarovanje. S tem se ne ovira uveljavljati pozneje pri sodišču pravico do posesti in pa zahteve, izvirajoče iz nje. V obrazložbi sklepa je tudi razložiti v jedernati besedi stanje stvari.[1] Rok za izpolnitev dolžnosti, naložene obsojencu, določa sodnik po okolnostih posameznega primera.[2]

[1] *F.* 88 (71). — Kol. § 3. nov.

---

§ 459. 1. V končnem sklepu se ne smejo zapretiti kazni za primer, da bi se posest še dalje motila. 31. maja 1899, š. 8305, Zb. 1232.

2. Izvršba radi novičnega motenja se sme voditi tudi po preteku 30 dni, odkar se je zaznalo motenje. 15. aprila 1868, š. 3789, Zb. 3030; tudi ako je motenje druge vrste kakor z sodbo zapreteno. 11. maja 1886, š. 5585, Zb. 11022; ali ako se je toženec v sodni nagodbi zavezal, da se vzdrži vsakega motenja. 20. dec. 1887, š. 14073, Zb. 11891.

3. V zahtevku na varovanje posesti je tudi varovanje soposesti. 21. sept. 1886, š. 9119, Zb. 1170.

[2] Jm. k § 459. cp. Rok za opravo troškovnega povračila je k temu zavezani stranki v končnem sklepu določiti po predpisu § 409. cp.

§ 460. Izvzemši rekurz,[1] so v postopanju o tožbah zavoljo motenja posesti izključeni vsi drugi pravni pomočki in zlasti tudi postavitev v prejšnji stan.[2]

[1] 518, 528. — [2] 146.

Četrti del.

Pravni pomočki.

Prvi oddelek.

Priziv.

Dopustnost.

§ 461. Zoper sodbe[1] sklenjene na prvi stopinji, je dopusten priziv.[2]

[1] 390; 391, 392, 394; 393; 423. — [2] Zoper odločbo o troških rekurz: § 55. — Prizivno sodišče: 3, 4 jn.

---

§ 460. 1. Pravnopomočna stopinja je vezana na dejanske ugotovitve sodišča, pri katerem je bila ustna razprava. 30. maja 1900, š. 7571, Zb. 1024.

2. Glej or. 3 pri § 527.

3. Ker je v postop. zaradi mot. posesti dopusten samo rekurz zoper končni sklep, rek. sodišču ni moči, da bi ugotovitve, do katerih je prišlo prvo sodišče v zmislu § 272. cp. po svoji prosti oceni, nadomestilo z drugimi ugotovitvami, zlasti ker bi moglo po predpisih cp. storiti to le na podlagi po njem samem vzprejetih dokazov; rek. sodišče je tedaj vezano pri svoji odločbi na ugotovitve prvega sodišča. 6. sept. 1905, š. 14269, Z. f. N. 1905/51.

§ 462. Prizivno sodišče preskusi odločilo sodišča prve stopinje v mejah prizivnih predlogov.

Prizivnemu sodišču pa gre ob enem presojati tudi tiste sklepe, kateri so se izdali v postopanju, opravljenem pred sodbo, v kolikor ni po zakonu zabranjeno, izpodbijati jih, ali v kolikor so oni postali neizpremenljivi s tem, da se je opustilo pravočasno očitanje (§ 196.) ali opustil rekurz, ali da se je izdalo odločilo o vloženem rekurzu. [1]

[1] Jm. k § 462. cp. 1. Prizivno sodišče je pri odločevanju vezano na prizivne predloge, stavljene v prizivnem spisu ali, v kolikor dopušča § 483. cp., pri ustni razpravi in na ondu uveljavljene prizivne razloge, ter ne more iti preko njih.

Tudi na hibe, navedene v § 496., š. 1 do 3 cp., če jih prizivatelj ni uveljavljal, se uradoma ni ozirati nikakor, ako z njimi ni storjena ničnost postopanja ali sodbe na prvi stopinji. (Mn. najv. sod.)

2. Prizivni razlogi so prizivnemu predlogu vzporedni del priziva (§ 467., š. 3 cp.), s katerim je prizivni predlog zamejičen. Besedilo prizivnega predloga ne določa vedno, pa tudi ne samo poslednjega meje. Dva soglasno na razveljavo sodbe stavljena prizivna predloga se razločata v svojih mejah samo po različnih prizivnih razlogih, uveljavljenih z obeh strani. Predlog, da naj se obsodilna sodba spremeni v oprostilno, ima lahko različne meje, ker se sme zavrnitev tožbe predlagati zaradi neprave pravne presoje določenih dejstev ali zaradi ne-

§ 461. 1. Prim. o. 1. 2. 3. pri § 55.

2. Ako se je vzela odločba o kakem pravdoovirajočem vgovoru (vgovor nedopustnosti pravnega pota, nepristojnosti sodišča, vpravdanja in razsojenega spora) v sodbo, izišlo v glavni stvari, je izvesti izpodbijanje, upravljeno samo proti odločbi proti tem vgovorom, z rekurzom ne pa s prizivom. 19. jun. 1906 k š. 4090/1906, **Rr.** 193, uzb. 910.

prave ugotovitve stvarnega položaja. Zapoved, da se je pri pretehtavanju prvosodne odločbe držati mej prizivnih predlogov, tudi izključuje, da bi se šlo preko prizivnih razlogov, uveljavljenih po prizivatelju, ki skupno z besedilom prizivnih predlogov določajo njih meje.

Isto velja za revizijsko sodišče glede revizijskih predlogov in revizijskih razlogov.

3. Prizivni razlogi so izpodbojni razlogi prvosodne sodbe. Ti razlogi se morajo v prizivnem spisu navesti posamez. (§ 471., š. 3 cp.) V to ne zadostuje izjava, da je sodba nepravilna, nepravična ali nična, ali pa trditev, da se je postopanje vodilo protizakonito ali da razprava ni bila popolna, ali pa da se odločba oslanja na neprimerno oceno dokazov ali na pomotno pravno presojo, temuč na prvi stopinji dogodivše se napake, katerih odprava se zahteva od prizivnega sodišča (prizivni predlog), se morajo označiti določno.

Ako se torej trdi ničnost postopanja ali sodbe, se mora imenovati zakonski ničnosti razlog, ki je baje na mestu (§ 477., š. 1 do 9 cp.); navesti je posamez, ako se priziva zaradi nepopolne rešitve stvarnih predlogov, zaradi pomanjkljivega pretresavanja pravne stvari itd. Pri napačni pravni presoji odločilne stvari (meritum) mora biti v prizivnem spisu izjavljeno, v kateri točki je sodba napačna in zakaj; razložiti je tudi posamič, ako bi se po prizivateljevi misli bil moral bolje ugotoviti stvarni položaj, ali ako bi bilo o dokaznem vprašanju razsoditi drugače, tako da prizivno sodišče takoj lahko spozna točko, o kateri naj presoja.

4. Nedostatno označenje sodbe, proti kateri se priziva, nedoločnost prizivnega predloga, in pa nedostatno ali nezadostno označenje prizivnih razlogov so bistvene napake prizivnega spisa, ki delajo priziv sam nedopusten

---

§ 462. 1. Prizivno sodišče je presojevaje prvosodno sodbo omejeno po § 462. cp. le toliko, da ne sme zapustiti mej prizivnih predlogov. Vsled tega je prizivno sodišče ne le upravičeno, ampak tudi obvezano, da preskusi tudi oceno dokazov prvega sodnika, če jo priziv izpodbija, in da jo reformira, če jo spozna za nepravo. 9. jun. 1903, š. 6687, Prs. 1904/178.

Glej tudi odl. pri § 498.

(§§ 471., š. 3 in 474., od. 2. cp.), in ki se ne morejo kasneje s sodno pripomočjo popraviti (§§ 84., 85. cp.) kakor oblikovne hibe kakega pravdnega spisa, ovirajoče redno poslovanje z njim.

Pač pa je poslednje dopustno radi hib, ki so se vrinile glede imenovanja prizivnega sodišča in pa radi tega, ker ni odvetniškega podpisa (467., š. 1 in 5 cp.) Odstranitev teh oblikovnih napak ima preskrbeti sodišče prve stopinje (§ 89., od. 5. or.).

Niti ni oblikovna hiba niti napaka, ki dela priziv nedopusten, ako so se dejanske trditve in dokazila, s katerimi naj se dokaže resnica prizivnih razlogov (§ 467., š. 4 cp.), v prizivnem spisu prešla ali ako se niso navela popolno; to ima le nasledek, da so neoglašene navedbe izključene od prizivne razprave (§ 482., od. 2. cp.). Pravdno sodišče nima ničesar ukreniti zaradi zboljšanja prizivnega spisa v ti točki.

Tu povedano velja tudi o pogreških revizijskega spisa (§ 506. cp.), ne pa o pogreških tožbe zaradi ničnosti in tožbe za obnovo (§ 536. cp.); s tema je ravnati kakor z vsako drugo tožbo.

5. Prizivni spis, ki se je bil prizivatelju vrnil v odpravo oblikovnih pogreškov, in ki se prepoda z nova še le po preteku prizivnega roka in roka dovoljenega za zopetno prepodajo, ima zavrniti kar pravdno sodišče prve stopinje (§§ 85. in 468., od. 1. cp.). Prizivne spise, ki so se sicer vnovič prepodali pravočasno, toda ne da bi se bili sploh ali popolno odstranili njih oblikovni nedostatki in katerih zaradi preteklega roka, določenega v zopetno prepodajo, ni možno vračati vnovič v popravilo, je predložiti prizivnemu sodišču. — Priziv ni imeti vloženim, ako prizivatelj sploh zopet ne prepoda prizivnega spisa, ki se mu je bil vrnil zaradi odprave oblikovnih pogreškov. V tem primeru je izključena prepodaja spisov na prizivno sodišče.

Splošna določila o prizivnem postopanju.

§ 463. Na prizivno postopanje je uporabljati predpise o postopanju pred zbornimi sodišči prve stopinje[1] v toliko, v kolikor se ne pokažejo razlike iz nastopnih določil.

V prizivnem postopanju morajo biti stranke zastopane po odvetnikih.[2]

[1] 226—430. — [2] 27. od. 1., 28. 467. š. 5. 468. od. 2.

Prizivni rok.

§ 464. Prizivni rok znaša štirinajst dni; ne sme se podaljšati.[1]

Ta rok se pričenja za vsako stranko tedaj, kadar se ji vroči pismeni izdatek sodbe, v malotnih stvareh pa z razglasitvijo sodbe, ako sta bili navzočni obe stranki.[2]

[1] 128. 146. 555. š. 2. 556. 575. od. 1. — Glej jm. k § 419., cp. t. 1. — [2] 452. od. 1.

Zglašanje priziva.

§ 465. Priziv se zglasi s tem, da se poda pri pravdnem sodišču prve stopinje pripravljalni spis (prizivni spis).[1]

V tistih krajih, v katerih nimata sedeža vsaj dva odvetnika, se smejo nadomestiti[2] prizivni spisi s primernimi izjavami na sodni zapisnik,[3] pri katerih ni treba, da bi sodeloval odvetnik.

Sodnik, kateri nareja zapisnik, mora posebno pozvati stranko, da naj pove natančno prizivne razloge, da naj stavi določen prizivni predlog in pa da naj pove okolnosti in dokaze,

§ 463. 1. Za preklic priziva proti zavrnitvi tožbe radi očetovstva je treba nadvarstvenega dovoljenja. 2. jul. 1901. š. 9397. ZB. 1901/366.

§ 464. 1. Ako se že dostavljena sodba zopet odvzame, da se popravi, počne prizivni rok z vročbo popravljene sodbe. 10. jul. 1900. š. 9586. Zb. 1085.

ki jih namerja navesti na novo za prizivne razloge, ter jo mora podučiti o pravnih naslednih, ako bi opustila te podatke.

Določila zakona o prizivnem spisu je obračati tudi na izjave na zapisnik, katere nadomeščajo prizivni spis.

[1] Telegrafični priziv dopusten. 89 or. pri 85. — Kol. § 6. nov. — [2] Glej tudi 468, od. 2. — [3] O zastopniku za revne stranke 90 or. pri 79.

§ 466. Pravočasno zglašeni priziv zavira začetek pravnomočnosti in izvršljivosti izpodbijane sodbe v obsegu prizivnih predlogov, dokler se ne reši pravni pomoček.[1]

[1] Prim. 505, 524.

§ 467. Prizivni spis mora poleg splošnih potrebnosti vsakega pripravljalnega spisa[1] obsegati:

1. označenje prizivnega sodišča;
2. označenje sodbe, zoper katero se zglaša priziv;
3. določno izjavo, v koliko se izpodbija sodba; prav tako določno kratko označenje razlogov izpodbijanja (prizivni razlogi)[2] in izjavo,

---

§ 467. 1. Ako prizivni predlog ni popolen le vsled prepisne pomote, je upotiti njega popravek. 30. maja 1903, š. 7593, ÖRZ. 1904/4.

2. Golo zanikavanje prvosodnih ugotovitev ni nikak izpodbojni razlog po § 467. cp. 15. dec. 1903, š. 18001, JB. 1904 36; 29. maja 1900, š. 7507, ÖRZ. 1904/5.

3. Za prizivni predlog je imeti izjavo prizivatelja v prizivnem spisu, da bode v prizivni razpravi predlagal premenitev prvosodne sodbe in razsojo po tožbenem zahtevku. 1. jul. 1902, š. 9081, GZ. 1903/9; ali da hoče predlagati razveljavo prvosodne sodbe in ohranitev plačilnega naloga. 19. okt. 1898, š. 13084, Zb. 346.

ali se predlaga razveljava ali prememba sodbe, in katera prememba (prizivni predlog);

4. dejanske navedbe in dokazila, s katerimi se more dokazati resničnost prizivnih razlogov;[3]

5. podpis odvetnika, v kolikor se ne da prizivni predlog na zapisnik (§ 465., odstavek 2.).[4]

[1] 75—78, 80. — [2] Glej jm. k § 462. cp., t. 2. in 3. — [3] 482, od. 2. — [4] Glej jm. k § 462. cp., t. 4. in 5.

§ 468. Kadar se zglasi priziv o pravem času, tedaj je prizivni spis ali prepis zapisnika, ki ga nadomešča, vročiti nasprotniku prizivnikovemu, naznanivši mu prizivno sodišče. Prepozno zglašene[1] prizive mora pravdno sodišče prve stopinje zavrniti.[2]

Kadar hoče prizivnikov nasprotnik (prizivni nasprotnik) v prizivnem postopanju, da ovrže v prizivnem spisu navedene izpodbijalne razloge,[3] rabiti nove, v dosedanjem postopanju še ne navedene okolnosti in dokaze, tedaj mora navedbe dotičnih dejanstev in dokazov, ker bi se sicer ne dopustile, v zasilnem roku štirinajstih dni po prejemu prizivnega spisa naznaniti pravdnemu sodišču s pripravljalnim spisom[4] ali v primeru § 465., odstavka 2., z izjavo na sodni zapisnik.[5]

4. Prizivni spis ima poleg predloga na razveljavo sodbe tudi predlog na zavrnitev tožbe, iz česar izhaja, da je prizivatelj hotel pod izrazom „razveljava“ predlagati tudi premembo sodbe, da ima torej spis ob sicer nepravem izrazu vendar zadostno formuliran predlog. 30. avg. 1899, š. 13038, ÖRZ. 1904 4; (13. apr. 1898, š. 5166, Zb. 103.) — Prim. o. pri § 471.

5. Ako se predlaga samo zavrnitev stvari na prvo sodišče in ne tudi razveljavljenje sodbe, je priziv zavreči. 21. marca 1906, š. 4558, ÖRZ. 1906/4.

[1] Glej jm. k § 462. cp., t. 5. — [2] Rekurz 514. — *F.* 89 (72). — [3] 467, š. 3. — [4] 78, 80.

[5] Jm. k § 468. cp. 1. Prizivnikovemu nasprotniku je ob vročitvi prizivnega spisa naznaniti sodišče, kateremu misli sporno sodišče predložiti prizivni spis in pravdne spise. Pomota, ki se je v tem oziru dogodila prizivniku, se sme popraviti v roku, ki ga ima prizivni nasprotnik za svoja morebitna naznanila (§§ 84., 85. cp.; § 89. or.).

2. Po prizivnem nasprotniku prekasno prepodani pravdni spis, v katerem naznanja za javno prizivno razpravo nove okolnosti in dokaze, ima sporno sodišče prve stopinje sicer predložiti s pravdnimi spisi prizivnemu sodišču, toda v takem pravdnem spisu za ustno prizivno razpravo naznanjene nove okolnosti in dokazi se ne smejo več uveljavljati v prizivnem postopanju. (§§ 144. in 145., od. 1. cp.).

3. Prizivni nasprotnik ima tudi v malotnem postopanju pravico, da javi za ovrženje v prizivnem spisu navedenih ničnostnih razlogov (§ 501. cp.) nove dejanske ali dokazilne navedbe. — Prizivno sodišče te navedbe lahko uporabi v predhodnjem postopanju za ugotovitev ničnosti (§ 473. cp.); ustna razprava o prizivu pa se v malotnem postopanju ne vrši nikoli, če tudi bi o b e stranki v dokaz ali v ovržbo uveljavljenih ničnostnih razlogov bili naveli novih dejanskih okolnosti in dokazov. — Prim. tudi jm. k § 492. cp., t. 1.

§ 469. Kadar dojde[1] o pravem času v § 468., odstavku 2., omenjeno priobčilo ali kadar preteče brez uspeha za to določeni rok,[2] tedaj predloži pravdno sodišče prve stopinje prizivnemu sodišču prizivni spis in morda od prizivnega nasprotnika došlo priobčilo ali dotične zapisnike z vsemi pravdnimi spisi, ki se

---

§ 468. 1. Troškov ni prisojati za prizivni odgovor, ki je po stvarnem položaju nepotreben. 2. nov. 1899, š. 15342, Zb. 730; — niti za prizivni odgovor z golimi pravnimi izvajanji. 25. jan. 1900, š. 277, Zb. 864; — ali ki se sploh ne zlaga s zahtevki zakona. 31. maja 1901, š. 5424, Przeg. 1903/45.

tičejo pravnega spora, in zlasti z izkazi o vročbi sodbe in prizivnega spisa.[3]

Ako ni bil pravni spor z izpodbijano sodbo popolnoma rešen[4] in je razpravo o še nerešenih točkah nadaljevati med prizivnim postopanjem, se morajo predložiti prizivnemu sodišču uradni prepisi predmeta prizivnega postopanja se tikajočih delov tistih pravdnih spisov, kateri se potrebujejo ob enem za postopanje v prvi stopinji.

[1] Jm. k § 469. cp. Ni neobhodno potrebno prizivnemu sodišču predlagati izkaza, da se je priobčilo prizivnega nasprotnika vročilo prizivatelju. Predložitev priziva sodišču druge stopinje se torej ne sme odlagati, le da bi pravdno sodišče počakalo prihod tega izkaza. [2] 482. — [3] Glej jm. k § 462. cp., t. 5. — *F.* 95.

[4] § 205. or. Precej, ko je nasprotnik prizivnika ali prosilca za revizijo podal pripravljalni pravdni spis (izjavo na zapisnik) ali odgovor na revizijsko pritožbo, ali ko naznani sodna pisarnica (pisarniški oddelek), da je potekel za to določeni rok, je predložiti prizivne ali revizijske spise z vsemi pravnega spora se tikajočimi pravdnimi spisi spodnjih stopinj (§§ 449. in 508. cp.) nemudoma prizivnemu ali revizijskemu sodišču s sklepom (§ 37., š. 7, z. o. u. s. in § 22. or.). Sklep je postaviti v prvopisu, in to navadno z natiskom pečatila na spise, ki jih je predložiti; če spisi niso sešiti, je povedati v sklepu število listov v predloženih ali po prizivnem sodišču pridanih spisih. V sklepu je oznameniti stranke in sporni predmet kar se da kratko, n. pr. „Spisi v stvareh *A ca. B* zastran zemljiške lastnine se predlagajo vsled priziva deželnemu sodišču v *L.*, 15/11 97“. Pri spisih večega obsega se sme, da se olajša iskanje, pristaviti listna številka prizivnega spisa in kakega poprednjega odločila prizivnega sodišča. — Istotako je spise, ki se pošljejo prizivni ali revizijski stopinji pozneje in katere bo privzeti k spisom predlagajočega ali prejemajočega sodnega oblastva (n. pr. dejanska pojasnila stranek ali sodišča, zapisnike o zaslišbah po § 473. cp., spise o opravljenih pozvedbah ali vsprejemih dokazov po §§ 488. in 509. cp. itd.), predložiti s sklepom, postav-

ljenim v prvopisu na spis, ne glede na to, je-li pri tem potreba nadaljne izpeljave ali odobritve. — Poverjene prepise pravdnih spisov je predložiti samo, v kolikor ni bil pravni spor z izpodbijano sodbo rešen popolnoma in je med prizivnim postopanjem nadaljevati razpravo o nerešenih stvareh (§ 469., od. 2. cp.). V vseh drugih primerih je poslati v prvopisu vse pravdne spise, vštevši sodbo, odločilne razloge in posebne posvetovalne zapisnike. — Da se priložijo posnetki iz spisov, to se ne sme zahtevati. — V kolikor ne zahteva nič drugega v odločilu o pravnih pomočkih naložena uvedba, nadaljevanje ali obnova postopanja, se mora drugi stopinji došlo odločilo o revizijski pritožbi poslati brez sklepanja senatovega sodišča prve stopinje. Istotako ni pri zbornih sodiščih treba senatovega sklepanja zastran obvestitve strank o odločilih prizivov ali revizijskih pritožeb, ki so došla sodišču prve stopinje.

O predlaganju spisov presojevalnim oblastvom glej tudi u. 6. maja 1898, š. 11 uk.

[4] 391 do 394, 423.

Postopanje pred prizivnim sodiščem.[1]

Uvodno postopanje.

§ 470. Ko dojdejo prizivni spisi k prizivnemu sodišču, mora predstojnik tega sodišča ali pa sodnik, kateremu je naročil predstojnik opravke predsednika prizivnega senata, vzeti prizivne spise na pretres.[2]

[1] O prizivih proti sodbam obrt. sod. glej §§ 30. in 31., z. 27. nov. 1896, dz. 218. — [2] Pretrganje prizivnega postopanja pri obnovitvenih tožbah 544 do 546.

§ 471. Na podstavi tega pretresa je priziv, ne da bi se poprej določil narok za ustno razpravo, spraviti pred prizivni senat:[1]

1. ako ni prizivno sodišče pristojno za odločbo o zglašenem prizivu;[2]

2. ako se pokaže, da je priziv zakonito nedopusten [3] ali da se ni zglasil v zakonitem roku; [4]

3. ako ni navedena v prizivnem spisu sodba, zoper katero se zglaša priziv, ako nima prizivni spis nobenega ali nobenega določnega prizivnega predloga, ali ako niso prizivni razlogi navedeni posamez niti izrečno niti z razločnim vzklicem na nje; [5]

4. ako se opira priziv zoper sodbo, sklenjeno zavoljo strankine zamude, na to, da ni bilo nobene zamude; [6]

5. ako se kot nična izpodbija sodba ali postopanje pred izrekom sodbe; [7]

6. ako se izpodbija v sodbo vzprejeti izrek o vgovoru nepristojnosti ali o že tekoči pravdi ali pravnomočnosti; [8]

7. ako sodnik, kateremu je naročeno pretresovanje prizivnih spisov, misli, da ima sodba ali pred sklepom sodbe opravljeno postopanje v sebi kako ničnost, katere ni oglasil prizivnik. [9]

[1] 473. — [2] 487; 41, od. 1. jn. 474, od. 1. — [3] 55, 472, 501. — 467, od. 5. — [4] 464, 474, od. 2. — [5] 467, š. 2 in 3.

[6] Jm. k § 471. cp. Zakonska določila o sodnih praznikih (§§ 222. do 235. cp.) ne dajajo strankam pravice, da bi se ne ozirale na njim izdana vabila (§ 402. cp.).

§ 471. 1. Prizivni spis, ki nima določnega prizivnega predloga, ima tako napako, da dotični priziv ni dopusten (§§ 471., š. 3 in 474, od. 2. cp.) in da se ne da kasneje popraviti s sodno pomočjo kakor oblikovna hiba kakega spisa. 22. jul. 1902, š. 10286, GH. 1903/34.

2. Odločba o vgovoru pravnomočnosti, navedenem za prizivni razlog, je pridržati prizivni razpravi. 12. marca 1902, š. 3584, JB. 1902/27. — Glej o. pri § 467. cp.

Sodba se torej ne sme razveljaviti iz samega razloga (§ 471., š. 4 cp.), da se je proti nedošli stranki izrekla v pravni stvari, ki spada med prazniške stvari, pri naroku določenem na kak delavnik med sodnimi prazniki.

[7] 477. — [8] 261, od. 1. in 2. — [9] Prim. 462, od. 1., 466. Glej mn. najv. sod. pri § 477.

§ 472. Nedopusten[1] je priziv zlasti tudi tedaj, kadar ga je vložila oseba, kateri ne pristoji pravni pomoček priziva ali katera se je veljavno odpovedala prizivu.[2]

Ako se odpove kedo pravici priziva po razglasitvi ali vročbi sodbe prvega sodišča, ni veljavnost te odpovedi odvisna od tega, da je nasprotnik sprejel odpoved.

[1] 471, š. 2.

[2] Jm. k § 472. cp. Pravnemu sredstvu priziva se lahko veljavno odpove že pred početkom spora in v ustni razpravi pri sodišču prve stopinje pred izrekom sodbe. Po državljanskem zakonu je presojati, v koliko veže taka odpoved stranko. Odpovedne izjave, podane pri ustni razpravi, so ugotoviti (posvedočiti) v razpravnem zapisniku (§ 208., š. 1 cp.).

§ 473. Prizivni senat odločuje o prizivu v primerih § 471. v nejavni seji[1] in brez poprednje ustne razprave s sklepom.[2]

Kadar misli prizivni senat, da so za ugotovitev prizivnih razlogov ali ničnosti potrebna dejanska pojasnila strank ali sodišča prve stopinje ali pa da so potrebne druge poprednje pozvedbe, tedaj jih mora ukazati ta prizivni senat ter jih, uporabljaje dotične, v prizivnih spisih obsežene povedbe strank, opraviti ali

§ 472. 1. Prizivu se veljavno lahko odpove tudi izvensodno (z naznanilom v pismu). 16. jan. 1900, š. 18716, Zb. 846.

sam, ali pa jih dati opraviti po odrejenem sodniku ali po pravdnem sodišču prve stopinje.
[1] Glej jm. k § 480. in k § 490. cp., t. 1. — [2] Rekurz 519. — *F.* 92 (74).

§ 474. Ako se pokaže v § 471., š. 1, označeni nedostatek, mora izreči sodišče svojo nepristojnost in odkazati[1] priziv sodišču, ki je pristojno zanj.

V primerih § 471., š. 2 in 3, je priziv zavreči.[2]

Ako se spozna v primeru § 471., š. 4, priziv za utemeljenega, je sodbo razveljaviti in vrniti pravno stvar pravdnemu sodišču prve stopinje, da ono po tem, kakor je bila končana razprava prvega sodišča, ali samo sklene novo sodbo ali pa nadaljuje razpravo in sklene sodbo.[3]
[1] Rekurz v primeru 519, š. 3; 479, od. 1.; 499, 46 jn. 479, od. 2. — [2] Rekurz 519, š. 1. — [3] Rekurz 519, š. 3.

§ 475. Kadar je v primeru § 471., .š 6, sodišče prve stopinje neopravičeno izreklo svojo nepristojnost ali štelo brez vzroka, da že teče pravda, ali je po nepravem odklonilo odločbo o tožbeni zahtevi z izgovorom, da je o ti zahtevi že odločeno pravnomočno, tedaj naloži[1] prizivno sodišče prve stopinje, da naj se loti sklepanja sodbe v glavni stvari ali pa razpravljanja in sklepanja sodbe po tem, kakor se je izdalo odločilo prvega sodišča po končani razpravi glede glavne stvari, ali na podstavi posebne razprave o nepristojnosti, o tem, ali že teče pravda, ali o pravnomočnosti in pa pred dovršitvijo razprave glede glavne stvari.[2]

Ako se je pa na prvi stopinji pravdno sodišče po nepravem štelo za pristojno,[3] je

razveljaviti sodbo prvega sodišča ter ob enem ukazati, kar je potrebno, da se upoti postopanje pred pristojnim sodiščem.[4]

Ako se sodišče prve stopinje po nepravem ni oziralo na že tekočo pravdo ali ako je krivo zavrglo predlog,[5] da naj se zavrne tožba brez razprave v glavni stvari, češ, da je o tožbeni zahtevi že odločeno pravnomočno, mora prizivno sodišče zavrniti tožbo,[6] razveljavivši po prvem sodišču izdano sodbo.[7]

[1] Glej jm. k § 50. cp. — [2] 61—64 jn. — [3] 261. — [4] 476, 519, š. 3. — [5] Enako § 261., od. 5.

[6] 149 or. Za to, da že teče pravda, ali zastran pravnomočnosti mora zavrniti prizivno sodišče v pripravljalnem postopanju tožbo samo tedaj (§ 475., od. 3. cp.), kadar je iz pravdnih spisov ali iz poprednjih pozvedeb, uvedenih zastran ugotovitve prizivnih razlogov, brezdvomno dokazano, da glede tožbene zahteve že teče pravda ali da je o nji že razsojeno pravnomočno. Sicer je pridržati odločbo o prizivu za narok o ustni prizivni razpravi (§§ 480., 497., od. 1. cp.). To velja zlasti tedaj, kadar sploh ni bilo v postopanju pred pravdnim sodiščem prve stopinje pretresovanja o tem, da že teče pravda ali o pravnomočnosti. — Sklep, s katerim se z zavržbo priziva spoznava v pripravljalnem postopanju, da že teče pravda ali da je pravnomočno razsojena, je izdati kot sklep, s katerim se zavrača priziv.

[7] Jm. k § 475. cp. 1. Prizivno sodišče ima pravdnemu sodišču prve stopinje, ki je neupravičeno izreklo svojo nepristojnost, naložiti, naj v glavni stvari razsodi (razpravlja in razsoja), brez razločka, se jeli sodišče prve stopinje mislilo stvarno nepristojno ali je trdilo le svojo krajevno nepristojnost.

2. Ako prizivno sodišče spozna, da se je pravdno sodišče le glede nekaterih izmed več v isti tožbi stavljenih zahtevkov neupravičeno izreklo pristojnim, tedaj je prvosodna sodba, če se ne izpodbija samo radi nepristojnosti, temuč tudi ob enem zaradi odločbe v glavni stvari, v nejavni seji razveljaviti s sklepom glede za-

htevkov, o katerih pravdno sodišče ni bilo pristojno (§§ 475., 476. cp.), o prizivu proti ostalim sodbinim delom pa je izvesti daljno prizivno postopanje, kakor kaže dotični primer.

Vsekako naj bi se, da se prihrani čas, sklep, prizivnega sodišča izdal posebe in vročil strankam, čeprav je priziv še v teku, kadar naj se v zmislu prizivnosodne odločitve postopanje o zahtevkih, za katere pravdno sodišče ni bilo pristojno, pri pristojnem sodišču povzame šele po pravnomočnosti, o prizivu storjenega sklepa (§ 519., š. 3 cp.).

Sicer pa se odločilo o nepristojnosti lahko ali sprejme v kasnejšo prizivno sodbo ali pa izda posebe, da se more s spisi razpolagati vsakokrat po primernosti, po kakovosti slučaja in po nujnosti.

3. Ako se prvosodna sodba razveljavi radi nepristojnosti in pravna stvar odkaže drugemu sodišču prve stopinje, poslednje ne more postopanja ustaviti radi nedopustnosti pravne poti, ker odkazni sklep prizivnega sodišča temelji na pravnem nazoru, da spada tožbeni zahtevek na pravni pot (§ 499., od. 2. cp.).

§ 476. Kadar se razveljavi izpodbijana sodba zavoljo nepristojnosti sodišča prve stopinje in se odkaže pravna stvar v vnovično razpravo pristojnemu sodišču, tedaj je dovršiti to vnovično razpravo na podstavi razpravnega zapisnika, narejenega o prvi razpravi, in pa na podstavi vseh drugih prizivnemu sodišču poslanih pravdnih spisov. Vnovično razpravo je upotiti po zmislu § 138.[1]

Vse, kar so stranke priznale pri prvi razpravi, in vse, kar so vrhu tega izjavile, ostane veljavno tudi za vnovično razpravo. Vendar

---

§ 476. 1. Ako prizivno sodišče prvosodno sodbo razveljavi radi neodvračne nepristojnosti sodišča (§ 477., š. 3 cp.), ima ob enem samo odločiti o sodnih točkah prve stopinje. 26. jun. 1903, š. 9069, uzb. 724.

smejo stranke navajati pri nji tudi take dejanske trditve in dokaze, napadne in zagovorne pomočke, katerih niso navele pri prvi razpravi; prav tako smejo stranke pri prejšnji razpravi zamujene ali odrečene izjave o dejanskih trditvah in ponudbah dokazov še oddati pri poznejši razpravi.[2]

[1] Jm. k § 476. cp. Prizivno sodišče, ki je izpodbijano sodbo razveljavilo zaradi nepristojnosti sodišča in pravno stvar odkazalo pristojnemu sodišču, ima poslednje v kolikor moč označiti imenoma (§ 475., od. 2. cp.).

Za pristojno označeno sodišče ni uradno obvestiti o prizivnosodni odločitvi. Na tožniku je, da pravno stvar upoti pri tem sodišču. Pri tem naj opozori na prejšnje postopanje, da si more sodišče pravočasno priskrbeti po § 476. cp. potrebne spise prejšnjega postopanja. Nova razprava je pri pristojnem sodišču pričeti v zmislu § 138. cp., čeprav se vrši pred drugim senatom ali sodnikom kakor prva razprava. Za izvedbo razprave pa veljajo določila § 476., zadnji od. cp.

[2] Glej mn. najv. sod. k § 478. cp., t. 3.

§ 477. Kot nično (§ 471., š. 5 in 7) je razveljaviti[1] izpodbijano sodbo in, v kolikor se dotika vzrok ničnosti poprednjega postopanja, ob enem tudi to;[2]

---

§ 477. 1. Ničnost § 477., š. 4 cp., je podana, ako sodišče po razpravi, končani po § 193., š. 2 cp., dopusti nove dokaze, ne da bilo končano razpravo zopet otvorilo. 5. jan. 1904, š. 11875, 1903, GZ. 1905/15.

2. Ravnotako, ako za stranko razpravlja postavljeni skrbnik, absentis (odsotnega), ne da bi se ga bilo postavilo v zmislu določil §§ 115. nasl. cp., 11. aprila 1905, š. 117, RZ. 1905/13.

3. Ta ničnostni razlog ni podan, ako je bilo tožencu vzlic napačne tožbine vročbe (izročitev tožnikovi hčeri) možno, da bi bil prišel k sporni razpravi. 8. okt. 1902, š. 13714, Prč. 1903/89.

1. ako se je razsodbe udeležil sodnik, kateri je bil po zakonu izključen[3] od opravljanja sodniške službe v ti pravni stvari, ali čegar odklon[4] je spoznalo sodišče za opravičenega;

2. ako ni bilo razsojajoče sodišče sestavljeno po predpisu;[5]

3. ako je sodbo sklenilo sodišče, katero ni moglo niti po izrečnem dogovoru stranek postati pristojno za to pravno stvar;[6]

4. ako se je vzela stranki mogočnost razpravljati pred sodiščem z nezakonitim ravnanjem, zlasti s tem, da se je opustila vročba;

5. ako stranka v postopanju celo ni bila zastopana[7] ali, če potrebuje zakonitega zastopnika,

4. Sodba i postopanje sta razveljaviti za nična, ako se je razsodilo o razmejevalni tožbi, predno se je v nespornem postopanju bilo uveljavilo zahtevanje za obnovo mej; na ničnost se je ozirati uradoma. 18. aprila 1900, š. 5173, Zb. 969.

5. Napačna utemeljitev ne napravlja sodbe ničnostne, ako je nje stvarna presoja vendar možna. 8. okt. 1901, š. 8093, NZ. 1902/38.

6. Ako sta se proti tožbi ob enem vgovarjala nepristojnost pravdnega pota in pa nepristojnost sodišča, tedaj se je najprej izreči o prvem vgovoru in šele, ako se je ta zavrnil, o drugem vgovoru. 12. jun. 1902, š. 8156, uzb. 571.

7. Sprejem posebnih spisov, ki obsegajo razun predlogov in izjav, označenih v § 208., š. 1 in 2. cp., tudi dejanske navedbe, dokazne ponudbe in dokazna izvajanja, provzroča ničnostni razlog § 477., š. 8 cp., ravnotako kakor že samo sklicevanje v razpravnem zapisniku na take posebne spise. 28. maja 1902, š. 351, uzb. 564.

8. Samo pomanjkljiva utemeljitev ne spada pod ničnostni razlog § 477., š. 9 cp., „da sodba ni podprta z razlogi“. 31. maja 1905, š. 8866, JBl. 1906/18.

ni bila zastopana po njem,[8] v kolikor ni bilo pravdno ravnanje redno odobreno pozneje;

6. ako se je razsodilo o stvari, o kateri se ne razsoja na pravdni poti;[9]

7. ako se je neopravičeno izključila javnost;[10]

8. ako so stranke ali njih pooblaščenci zoper predpis § 210., odstavka 2., načrte razpravnih zapisnikov, ki so jih sestavili sami, pridejali spisom;

9. ako je oblika sodbe tako pomanjkljiva, da ni moči sodbe zanesljivo popretehtati, potem ako je sodba sama s sabo v protislovju ali ni razsodilo podprto z razlogi[11] in ni moči odstraniti teh nedostatkov s popravo sodbe (§ 419.), ki bi jo ukazalo prizivno sodišče.

Za pozneje odobreno se šteje pravdno ravnanje (š. 5) zlasti tedaj, kadar se je zakoniti zastopnik, ne da bi očital nedostatka zastopanja, spustil v prizivno postopanje s tem, da je vložil prizivni spis ali pripravljalen spis (§ 468.).

[1] 471, š. 5 in 7. Rekurz 519, š. 2.

[2] Jm. k § 477. cp. Iz ničnostnih razlogov, ki jih prizivatelj ni uveljavljal, sme prizivno sodišče uradoma izreči razveljavo sodbe in odnosno tudi njej predhodnega postopanja samo tedaj, ako ničnost obsega tudi tisti del sodbe (in oziroma tisti del predhodnega postopanja), ki je po prizivnih predlogih (§ 462., od. 1. cp.) imeti za izpodbijanega, pri čemer ni odločilno, se li prizivni predlog glasi le na prenaredbo, ne pa na razveljavo izpodbijane sodbe. (Mn. najv. sod.)

[3] 20 jn. — [4] 19, š. 2 jn. — [5] 7, 8, 9, od. 1. jn. 412, od. 1., 425, od. 3. — [6] 104, od. 2. jn. — [7] 37, 116. — [8] 6, 7. — [9] 42 jn. — [10] 171 do 175. — [11] 272, od. 3., 417, š. 5.

§ 478. Kadar se razveljavi sodba prvega sodišča zavoljo ničnosti, ne da bi bilo s tem

za rešitev stvari treba nadaljne razprave (§ 477., š. 5 in 6), tedaj je, kakor daleč sega ničnost, izreči zavrnitev tožbe.[1]

Kadar je vsled tega, da se popolnoma ali deloma razveljavi sodba prvega sodišča zavoljo ničnosti, treba nadaljne razprave, tedaj je stvar vrniti v ta namen sodišču prve stopinje.[2]

Ako se razveljavi sodba prvega sodišča zavoljo katerega v § 477., š. 1 in 2, navedenega vzroka ničnosti, se sme stvar v vnovično razpravo namesto pravdnemu sodišču prve stopinje odkazati drugemu sodišču iste vrste. ki je v okolišu prizivnega sodišča.

Po odstavku 2. in 3. izrečeni odkaz je pa razveljaviti,[3] ako obe stranki v zasilnem roku osmih dni potem, ko se jima vroči odločilo prizivnega sodišča, stavita predlog, da naj razsodi po opravljeni potrebni novi razpravi prizivno sodišče o stvari sami. Ta predlog je staviti pri prizivnem sodišču.[4]

[1] 473. Rekurz 519, š. 2.

[2] Jm. k § 478. cp. 1. Prizivno sodišče, ki razveljavi prvosodno sodbo zaradi ničnosti, ima stvar odkazati kakemu sodišču prve stopinje, čim je z razveljavo sodbe treba nadaljne razprave.

Kadar pa vsled sodbine razveljave ni treba take daljne razprave, je izreči zavrnitev tožbe, ter je brez pomena, kateri ničnostni razlog je po mnenju prizivnega sodišča podan izmed onih, ki so navedeni v § 477. cp.

2. V prvem odstavku § 478. cp. ob razveljavi sodbe označena zavrnitev tožbe je, razun v primerih § 477., š. 5 in 6 cp., izreči tudi v primeru § 477., š. 3 cp., ako bi bilo sodišče pri njem podano tožbo moralo vrniti po § 230., od. 2. cp., ali po § 435. cp., kakor nesposobno za določitev naroka, ker se nepristojnost pozvanega sodišča za dotično pravno stvar

ne more odstraniti niti z izrečnim dogovorom strank. (Mn. najv. sod.)

3. Določila § 476., od. 2. cp., ni uporabljati v primerih, v katerih se je stvar, ker je treba nadaljne razprave po § 478., od. 2. cp., vrnila sodišču prve stopinje in v katerih se nova razprava izvede ali po § 478., od. 4. na dogovorni predlog strank pred prizivnim sodiščem samim ali po § 479., od. 1. pred sodiščem prve stopinje. (Mn. najv. sod.)

[3] Brez pravnega pomočka 519. — *F.* 90.

[4] Jm. k §§ 478. in 496. cp. 1. Kadar je prizivno sodišče v zmislu § 478., od. 2. in 3. cp., in § 496., š. 1 do 3 cp., po razveljavi prvosodne sodbe sklenilo odkaz stvari kakemu sodišču prve stopinje, a se potem potrebna nova razprava ali dopolnitev prejšnje prvosodne razprave vsled soglasnega predloga strank, ali tudi v primeru § 496. cp. v korist pospešenju postopanja ali prihranjenju stroškov brez takega predloga, vrši pred prizivnim sodiščem (samim), tedaj veljajo za to razpravo — ker nadomešča razpravo prve stopinje — določbe o ustni razpravi v postopanju pri sodnih dvorih prve stopinje, ne pa določbe o prizivni razpravi. (Mn. najv. sod.)

2. Na novo ali dopolnilno razpravo pred prizivnim sodiščem posebno niso uporabljati niti za prizivno postopanje veljajoče omejitve glede dopusta novih dejanskih navedeb (§ 482., od. 2. cp.), niti predpisi, kako se je ravnati ob mudnosti v prizivnem postopanju (§ 491. cp.). Ravnotako ni glede te razprave uporabljati določila o odpovedi ustni prizivni razpravi (§ 492. cp.); vzprejem dokazov v novi ali dopolnilni razpravi se ima pri prizivnem kakor razsojajočem sodišču izvesti po istem načinu, kakor v postopanju zbornih sodišč prve stopinje.

Razsodilo, ki je prizivno sodišče izreče temeljem take razprave, je izpodbijati le z revizijo.

3. Predpis § 478., od. 4. cp. ni uporaben na rekurze zoper končne sklepe v postopanju zaradi motenja posesti. (Mn. najv. sod.)

§ 479. Ako se odkaže pravna stvar po § 478. sodišču prve stopinje, mora določiti ta uradoma narok za ustno razpravo. Z določitvijo

naroka pa je počakati, dokler ne zadobi odločilo prizivnega sodišča pravne moči, ako je izreklo to sodišče, da je postopanje na prvi stopinji povzeti ali nadaljevati še le potem, ko zadobi prizivno odločilo pravno moč. To se sme izreči uradoma ali po predlogu; zoper ta izrek ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.[1]

Prav tako mora v primeru § 474., odstavka 1., potem, ko zadobi odločilo prizivnega sodišča pravno moč,[2] ukazati pristojno prizivno sodišče uradoma, kar je potrebno za nadaljevanje postopanja pred njim.

[1] 515. — [2] 519, š. 3.

Določitev prizivne razprave.

§ 480. Kadar ni pogojev, da bi se provzročila odločba prizivnega senata,[1] ali kadar je spoznal prizivni senat prizivni spis za primeren,[2] da se glede nanj določi narok za ustno prizivno razpravo, tedaj mora predsednik prizivnega senata določiti ta narok tako, da je med vročbo povabil strankam in med narokom doba kakih štirinajstih dni. V nujnih primerih se sme ta rok tudi skrajšati.

Narok za ustno prizivno razpravo je določiti tudi tedaj, kadar je prizivno sodišče priziv, vložen zavoljo tega, ker se je po pomoti domnevala zamuda, dalje zavoljo nepristojnosti sodišča, zavoljo odločbe o tem, da že teče

§ 480. 1. Priziv se ne more več zavrniti v nejavni seji, ako se je bila že odredila ustna prizivna razprava. 23. aprila 1901, š. 5383, uzb. 404.

pravda, ali o pravnomočnosti ali zavoljo ničnosti, v nejavni seji zavrglo,[3] a se navajajo v prizivnem spisu tudi še drugi, ustni razpravi pridržani izpodbijalni razlogi.[4]

Kadar so stranke že imenovale odvetnike, ki jih zastopajo v prizivnem postopanju, tedaj je povabilo k ustni razpravi poslati tem.[5]

[1] 471. Glej 149, od. 1. or., pri 475. — [2] 473, od. 1. — [3] 471, š. 4, 5, 6.

[4] Jm. k § 480. cp. V nejavni seji storjenega sklepa, da se zavrže priziv, podan zaradi pomotno domnevane zamude, zavoljo sodne nepristojnosti, zavoljo odločbe o tem, da že teče pravda ali o pravnomočnosti ali zavoljo ničnosti, v primeru, ko je radi razprave in odločbe o drugih uveljavljenih prizivnih razlogih odrediti ustno razpravo, ni izdajati posebe, temuč je ta sklep vzeti v prizivno odločilo, ki se izda temeljem ustne razprave. Ustno razpravo je zato odrediti takoj, ko se je bila v nejavni seji sklenila zavrnitev priziva.

[5] 93. O povabilu zastopnika revnih k prizivni razpravi glej uk. š. 88, 89/99, u. 9. marca 1899, dz. 51, in 18. febr. 1900, dz. 33.

§ 481. Kadar se pokaže že ob določitvi naroka potreba, ugotoviti v prizivni razpravi resničnost posameznih v prizivnem spisu[1] ali v pripravljalnem spisu[2] navedenih dejanstev, na katera se opira priziv, dalje ponoviti ali dopolniti že na prvi stopinji navedene dokaze ali vzprejeti doslej samo ponujene dokaze, tedaj mora predsednik prizivnega senata imenovane priče ali na prvi stopinji zaslišane izvedence povabiti k prizivni razpravi,[3] pozvati stranke, da naj pridejo, da bodo zaslišane pod prisego, in ukazati, da se priskrbe vsa druga dokazila.

[1] 467. — [2] 468, od. 2. — [3] 288, od. 1.

Ustna prizivna razprava.

§ 482. V razpravi pred prizivnim sodiščem se ne sme oglasiti, izvzemši zahtevo povračila stroškov za prizivno postopanje, niti nova zahteva, niti nov vgovor.

Dejanske okolnosti in dokaze, ki po vsebini pravdnih spisov prvega sodišča in dejanskega stanu sodbe niso bili navedeni na prvi stopinji, smejo stranke navajati v prizivnem postopanju samo, da dotrdijo ali ovržejo oglašene prizivne razloge;[1] na take nove navedbe se je smeti vrhu tega ozirati samo tedaj, kadar so bile poprej s prizivnim spisom ali pa s pripravljalnim spisom (§ 468.) priobčene nasprotniku.

[1] 467. š. 3.

§ 483. V ustni razpravi se ne smejo prizivni predlogi[1] brez dovolila nasprotnikovega niti razširjati niti nadomeščati z drugimi.[2] Isto velja o prizivnih razlogih, navedenih v prizivnem spisu.

---

§ 482. 1. Dejanske okolnosti, ki so se na prvi stopinji sicer omenjale, pa ne natančneje pretresale, se smejo v prizivnem postopanju uporabljati. 9. febr. 1899, š. 1891, Ref. 1899/189.

2. V prizivnem postopanju se sme dvigniti vgovor, da cesija ni veljavna, ker nima zakonite oblike. 4. jan. 1901, Prč. 1901/97.

3. Toženec, proti kateremu se je razsodilo v zamudni sodbi, ne more v prizivnem postopanju oporekati resničnosti tožbinih navedeb. 25. jan. 1900, š. 277, Zb. 864.

4. Pretrganje prizivnega postopanja se ne more odrediti radi prejudicijelnega kazenskega postopanja, ki se ni omenilo ni na prvi stopinji, ni v prizivnih spisih. 8. jul. 1898, š. 9104, Zb. 242.

To dovolilo se šteje za dano, ako razpravlja navzočni nasprotnik o izpremenjenih predlogih ali o znovič oglašenih prizivnih razlogih, ne da bi vgovarjal zoper premembo.[3]

Izpremeniti tožbo, ki je v podstavo izpodbijani sodbi, ni dopuščeno niti z dovolilom nasprotnikovim.[4]

[1] 467, š. 3. — [2] Glej 484.

[3] Jm. k § 483. cp. 1. Z razširjenjem prizivnih predlogov se sme priziv v ustni razpravi z nasprotnikovim dovoljenjem raztegniti na do tedaj ne izpodbijane sodbine dele.

Tožnik sme pri ustni razpravi, ne da bi v to trebalo nasprotnikovega dovoljenja, zahtevek tožbe, na kateri temelji izpodbijana sodba, skrčiti v glavni stvari ali glede postranskih terjatev ali zahtevati mesto prvotno zahtevanega predmeta drugi predmet ali korist (interes) na njem (§ 235., od. 4. cp.).

2. Razširjenje ali spremenjenje prizivnih predlogov se sme zgoditi samo v ustni prizivni razpravi. Prizivatelj, ki namerava tako razširjenje ali spremenjenje, sme to nasprotniku in prizivnemu sodišču naznaniti že prej s pripravljalnim pravdnim spisom, toda s tem ni niti rešen potrebe, da razširjenje ali spremembo predlaga pri ustni razpravi sami, niti ne more vročba pripravljalnega pravdnega spisa prizivateljevemu nasprotniku kaj predrugačiti na tem, da ima poslednji v ustni razpravi dovolilo dati izrečno ali molče (s tem, da razpravlja o razširjenih ali spremenjenih prizivnih predlogih). Ako torej prizivateljev nasprotnik ne pride k prizivni razpravi, tedaj vzlic vročbi pripravljalnega pravdnega spisa nasprotniku nedostaje privolila za razširjenje ali spremembo prizivnih predlogov, katerih torej prizivno sodišče ne sme vpoštevati.

3. Z nasprotnikovim dovolilom v ustni prizivni razpravi izvršivše se razširjenje ali spremenjenje prizivnih

§ 483. 1. Radi spremenitve prizivnega predloga brez nasprotnikovega dovoljenja je priziv zavrniti s sklepom. 28. nov. 1899, š. 16656, Zb. 768.

razlogov nikakor ne upravičuje stranek, da bi pri prizivni razpravi šle še preko novih dejanskih okolnosti in dokazov, napovedanih v prizivnem spisu in v priobčilu prizivateljevega nasprotnika (§ 482., od. 2. cp.). S tem se pri ustni prizivni razpravi dopustne prenaredbe prizivnih razlogov omejujejo na take razširitve in spremenitve, ki ne trebajo popolnitve ali izpremembe napovedanih dejanskih ali dokaznih razložeb, temuč ki se s pripomočjo teh razložeb vspešno lahko uveljavljajo pri prizivni razpravi.

[4] Prim. 235, od. 2., 3., 4.

§ 484. Priziv umakniti je dopuščeno do konca ustne prizivne razprave. Umik se sme izjaviti pri ustni razpravi ali pa z vložbo spisa pri prizivnem sodišču.[1] Ako se poda spis še pred pričetkom ustne prizivne razprave, sme prizivno sodišče ukazati, da je opustiti določeni narok.

Iz umika nastane mimo izgube pravnega pomočka[2] tudi dolžnost, plačati iz pravnega pomočka izvirajoče in zlasti tudi vse s tem nasprotniku prizadete stroške.

O dolžnosti, povrniti stroške, odločuje prizivno sodišče s sklepom.[3] Predlog je staviti, ker bi se sicer ne dopustil, pri ustni prizivni razpravi, če se pa za ustno prizivno razpravo določeni narok po odstavku 1. ni opravil, v osmih dneh, potem ko je bil prizivni nasprotnik obveščen o tem, da se je umaknil priziv.[4]

[1] 60, od. 3. Vpis v prizivni reg. 243, š. 9 in 10 or. — [2] 472, od. 1. — [3] 52, 54.

[4] Jm. k § 484. cp. 1. Ako se priziv umakne, še predno se je bilo pri prizivnem sodišču pričelo postopanje vsled predložbe pravdnih spisov (§ 469. cp.), je zahtevanje za povračilo stroškov podati pri pravdnem sodišču prve stopinje, katero je ima tudi rešiti. V tem primeru prizivnemu sodišču ni predložiti spisov.

2. Z umikom priziva je prizivno postopanje končano. Izpodbitnost sklepa, s katerim se po umiku priziva odloča o zavezanosti k povračilu troškov, torej ni pretresati po § 519. cp., temuč po § 514. cp. Proti sklepu prizivnega sodišča je torej dopusten rekurz.

§ 485. Z razpravo o prizivu zoper sodbo, katere dopolnitev se je predlagala po § 423., se sme po predlogu prenehati, dokler ali ne zadobi dopolnilna sodba pravne moči brez priziva ali ne dojde prizivnemu sodišču tudi priziv zoper dopolnilno sodbo. V poslednjem primeru je združiti razpravo o obeh prizivih.[1]

Prav tako se sme s prizivno razpravo po predlogu prenehati do odločbe o zahtevani popravi dejanskega stanu sodbe (§ 420.), v kolikor bi utegnil vplivati zahtevani popravek na presojanje priziva.[2]

[1] Vpis v prizivnem reg. 243, š. 2 or. — [2] 424.

§ 486. Ustna prizivna razprava se pričenja po oklicu stvari z govorom[1] enega člana prizivnega senata kakor poročevalca.[2]

On mora s pomočjo pravdnih spisov razložiti stanje stvari in dosedanji tek pravnega spora, v kolikor je to potrebno, da se razumejo prizivni predlogi in da se pretrese pravost izpodbijane sodbe in prizivnih razlogov, dalje mora razložiti bistvo spisov,[3] ki so jih vložile stranke v prizivnem postopanju, ter označiti sporne točke, ki se pokažejo iz njih. Govornik ne sme povedati svojega mnenja o razsodilu, ki je izreči.

Potem prebere zapisnikar predloge stranek in po prizivu zadeti del sodbe prvega sodišča z dotičnimi razlogi vred in, če se to zdi pri-

merno predsedniku ali prizivnemu senatu, tudi dotične dele razpravnega zapisnika prve stopinje.

Nato se poslušajo govori stranek.[4] Ako se govor katere stranke ne strinja z vsebino pravdnih spisov, mora predsednik opozoriti na to.[5]

[1] Jm. k § 262. cp. — [2] 122 or. pri 262 cp. — [3] 465, 468. — [4] 177, od. 1. — [5] 180, 182.

§ 487. Predlog, da naj se odkloni pristojnost prizivnega sodišča, se sme v prizivnem postopanju staviti samo tedaj, kadar je doseči ali odkloniti nastop prizivnega sodišča, ki izvršuje trgovinsko ali pomorsko sodno oblast ali sodno oblast v stvareh rudarstva. Da se doseže nastop takega prizivnega sodišča, se sme ta predlog staviti samo tedaj, kadar je bil v § 446. označeni pristavek vzprejet v sodbo prve stopinje; da pa se odkloni nastop takega prizivnega sodišča, se sme ta predlog staviti samo, kadar ne obsega sodba prve stopinje v § 446. označenega pristavka. Tudi ne sme v prvem primeru staviti predloga tista stranka, katera se je izjavila zoper to, da bi se vzprejel tak pristavek v sodbo prvega sodišča.[1]

Predlog, da naj se odkloni pristojnost prizivnega sodišča, je staviti, ker bi se sicer ne dopustil, precej potem, ko dokonča poročevalec govor, s katerim se pričenja prizivna razprava; o tem predlogu je razpravljati in odločiti brez odloga, preden se povzame razprava o prizivu.[2]

Ako se ugodi predlogu, da naj se odkloni pristojnost prizivnega sodišča, mora to sodišče izreči svojo nepristojnost s sklepom.[3] Ko zadobi sklep pravno moč, je nadaljevati prizivno postopanje pred pristojnim prizivnim sodiščem.

To sodišče je v takem primeru navezano na odločilo, izrečeno glede na vrsto sodne oblasti, ki jo je izvrševati.[4]

Ako se predlog zavrže, je takoj povzeti in izvršiti prizivno postopanje. Odločila o predlogu ni v tem primeru izdati posebe, ampak je je vzprejeti v razsodilo, katero izda prizivno sodišče v glavni stvari.

[1] Jm. k § 487. cp. V prizivnem postopanju je pretres vprašanja, spada li okrajnosodna pravna stvar v okoliš trgovinske, pomorske, ali rudarske sodne oblasti, izključen brezpogojno. Stranke, ki hote, da se ta posebni značaj njih pravne stvari sodno ugotovi, morajo to doseči v postopanju prve stopinje (§ 446. cp.).

Ako v zmislu § 446. cp. v sodbenem izdatku za trgovinsko, pomorsko, ali rudarsko označena pravna stvar vendar p o m o t n o ne pride pred trgovinski ali rudarski senat, tedaj nastop takega senata s predlogom, naj se odkloni pristojnost, lahko zahteva le tista stranka, ki je bila na prvi stopinji z vzprejemom pristavka po § 446. cit. zadovoljna, ali ki je bila predlagala vzprejem tega pristavka.

Kadar se je okrajnosodna pravna stvar v prizivnem postopanju pomotno spravila pred trgovinsko sodišče ali pred trgovinski ali rudarski senat, dasi sodba ni imela omenjenega pristavka, tedaj se nastop pristojnega prizivnega sodišča ali prizivnega senata ravnotako lahko provzroči s predlogom, naj se pristojnost odkloni. Za odklonitev pristojnosti sta v tem primeru upravičeni obe stranki.

[2] 41 jn. 471, š. 1 cp. — [3] Rekurz. 519, š. 3. — [4] 46 jn.

§ 488. Prizivni senat sme ne samo vzprejeti dokaze, ki so v podporo prizivnim razlogom ali v njih izpodbijanje, ampak, če bi se mu to zdelo potrebno za odločbo o prizivnih predlogih, tudi ponoviti ali dopolniti že na prvi stopinji vzprejete dokaze in pa dodatno vzprejeti v postopanju

prvega sodišča po strankah brez vspeha ponujene dokaze.[1]

Prizivni senat sme v poslednjem primeru, in pa če je dopolniti ogled, opraviti sam dokazno postopanje po predpisih, ki veljajo o njem na prvi stopinji, ali pa ukazati, da naj vzprejme dokaz odrejeni ali zaprošeni sodnik.[2]

Ako se je opravil na prvi stopinji dokaz po izvedencih, sme ukazati prizivno sodišče, da ga je opraviti vnovič, ter imenovati zanj druge izvedence.

[1] 417. od. 3. — [2] 205 or. pri 469.

§ 489. Ako je bila katera stranka na prvi stopinji zaslišana pod prisego,[1] ne sme ukazati prizivno sodišče, da naj se zasliši nasprotna stranka pod prisego, o istem dejanstvu.

Ako ukaže prizivni senat, da je že na prvi stopinji pod prisego zaslišano stranko zaslišati vnovič pod prisego, jo je zaslišati, opomnivši jo na prisego, storjeno na prvi stopinji.

Da je stranko, ki se je na prvi stopinji branila biti zaslišana ali branila izpovedovati pod prisego,[2] zaslišati pod prisego, to sme ukazati prizivno sodišče samo tedaj, kadar se je prepričalo, da je imela stranka dovolj vzrokov, braniti se zaslišbe, in da so ti vzroki odpadli od tega časa.

[1] 377. — [2] 381.

§ 490. Prizivno sodišče mora po predlogu[1] še pred odločbo o prizivu izreči s sklepom, v koliko je sodba niže stopinje kot neizpodbijana že izvršljiva. Zoper ta sklep ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.[2]

[1] Jm. k § 490. cp. 1. Samo tedaj je povod, da se doseže prizivnosodni izrek o tem, v koliko je neizpodbijana sodba niže stopinje pripravna za izvršbo, kadar so se v teku prizivnega postopanja skrčili prizivni predlogi ali kadar se dvomi o obsegu prizivnih predlogov ali o mejah, v katerih je s prizivom zavrta izvršljivost izpodbijane sodbe (§ 466. cp.), in posebno tedaj, ako pravdno sodišče prve stopinje (§ 13. ir.) samo ne more odločiti o teh dvomih, ker nima več prizivnega spisa in pravdnih spisov.

O predlogu je odločiti neodložno, čim je bil stavljen, ob vsaki dobi prizivnega postopanja in, če se je predlog stavil že v prizivnem spisu, v nejavni seji, ki se ima vršiti.

Sklep je izdati posebe, ter ga ima stranka predložiti k izvršbeni dovolitvi pozvanemu sodišču, kadar poda predlog, za kateri je rabila ugotovitev izvršljivostnih mej.

2. V kolikor se prvosodna sodba ne izpodbija in v kolikor ni povoda, da bi se dosegel zgoraj omenjeni prizivnosodni sklep o mejah izvršbene zmožnosti, se sme že med prizivnim postopanjem predlagati izvršba pri sodišču prve stopinje.

3. Kakor pri prizivnem sodišču se sme med revizijskim postopanjem pri revizijskem sodišču doseči izrek o sodbeni izvršljivosti (§ 513. cp.).

[2] Izjema k 519.

§ 491. Kadar ne pride ena ali ne prideta obe stranki, [1] je vendar razpravljati o prizivu in odločiti z ozirom na navedbe prizivnega spisa in pripravljalnega spisa, ki bi se bil podal (§ 468.). Ali je šteti kako novo navedbo (§ 482., odstavek 2.) za priznano ali za izpodbijano, to odločuje prizivno sodišče, oziraje se na dejanski stan izpodbijane sodbe[2] in na vse druge pravdne spise prve in druge stopinje. [3]

[1] 133, 198, od. 4. — [2] 417, š. 4, 445. — [3] 267.

§ 492. Stranke se smejo odpovedati določitvi naroka za ustno razpravo o prizivu. Odpoved je veljavna, ako so jo stranke izrečno

izjavile v prizivnem spisu ali po pravdnem spisu, podanem pri pravdnem sodišču prve stopinje ali pri prizivnem sodišču. V tem primeru sme imeti prizivni spis tudi pravne izvaje in razložbe o dejanstvih in dokazih (§ 78., poslednji odstavek).[1]

O prizivu se potem razsoja brez poprednje ustne razprave v nejavni seji. Vendar sme sodišče določiti ustno razpravo, ako se mu zdi to v posameznem primeru potrebno.[2]

[1] Jm. k § 492. cp. 1. Prizivnikov nasprotnik, ki se s sopodpisom prizivnega spisa ali s pritrditvenim izrecilom pripisanem prizivnemu spisu, odreče odredbi ustne razprave o prizivu, sme vendar podati pripravljalni pravdni spis po § 469., od. 2. cp. Prizivno sodišče lahko porabi v njem navedene okolnosti in dokaze ali v nejavnem posvetovanju o prizivu ali v povod, da vzlic odpovedi odredi ustno razpravo.

2. Ako se odpoved ustne prizivne razprave zgodi šele po prepodaji prizivnega spisa, zato ni smeti niti odrediti niti dovoliti, da bi se prizivni spis kasneje dopolnil s pravnimi izvajanji.

[2] Ni rekurza. 519.

§ 493. V zapisnik o ustni prizivni razpravi je vzprejeti vsebino dejanskih navedeb in ponujenih dokazov stranek samo v toliko, v kolikor se razlikuje od navedeb v pravdnih spisih prvega sodišča o vsebini razprave.[1]

Ako se ustna prizivna razprava opravi in dokonča pri enem naroku, se sme razložba tega, kar navajajo stranke glede stanja stvari,

---

§ 492. 1. Stranki, ki se ne strinja s ponudeno odpovedjo, niso, tudi ko bi zmagala, povračati stroški prizivne razprave, ki po stvarnem stanju ni bila potrebna. 11. jan. 1899, š. 17994, Zb. 454; (7. nov. 1899, š. 15935, Gaz. 1900 3).

prihraniti dejanskemu stanu sodbe (§ 417., š. 4).[2] V razpravnem zapisniku je potem posvedočiti samo v §§ 207. in 208. označene okolnosti in izjave.[3] Predlogi, da naj se popravijo v dejanski stan sodbe vzprejeti podatki o navedenih dejanstvih in dokazih stranek, se morajo staviti v osmih dneh po vročbi sodbe pri prizivnem sodišču (§ 420.).

[1] Prim. 210, od. 1. — *F.* 91 (73). — Kol. § 2. nov. — [2] Prim. 445.

[3] Jm. k § 493. cp. Zapisnik o ustni prizivni razpravi imajo stranke podpisati na tak način, kakor razpravni zapisnik prve stopinje.

Prizivna odločba.

§ 494. Kadar se prepriča sodišče povodom prizivne razprave, da ima izpodbijana sodba[1] ali pa postopanje na prvi stopinji v sebi doslej neopaženo ničnost, tedaj je, v kolikor ne gre za nedostatek zastopa, odpravljen z izrečno ali molčečo odobritvijo (§ 477., š. 5), ravnati po zmislu §§ 477. in 478., če tudi ni navela ničnosti nobena izmed stranek.[2]

[1] 462, od. 1. — [2] *F.* 92 (74).

§ 495. Kadar se zapazijo v § 471., š. 2 in 3, označeni nedostatki še le pri ustni razpravi in kadar odreče navzočni prizivnikov nasprotnik privolilo, da naj se popravi[1] prizivni spis (§ 471., š. 3), tedaj je zavrniti priziv s sklepom.[2]

[1] Jm. k § 495. cp. Prizivni spis se pri ustni prizivni razpravi sme popraviti tako, da se v § 471., š. 3 cp., zahtevani podatki vpišejo v izvod prizivnega spisa, ležeč pri sodišču, ali pa tako, da se prizivatelj o izpodbijani sodbi, prizivnem predlogu in o prizivnih razlogih izjavi v razpravnem zapisniku ustne razprave. V obeh

primerih se mora nasprotnikovo dovoljenje posvedočiti v razpravnem zapisniku.

[2] Rekurz 519, š. 1. — *F.* 92 (74).

§ 496. Prizivno sodišče mora vrniti[1] stvar pravdnemu sodišču prve stopinje v razpravo in sklepanje sodbe,[2] ako, a ne da bi bila v tem ničnost:[3]

1. niso bili stvarni predlogi z izpodbijano končno sodbo rešeni popolnoma;

2. ima postopanje prve stopinje bistvene nedostatke, ki so zabranili nadroben pretres in temeljito presojo sporne stvari;

3. dejanstva, ki se zde prizivnemu sodišču odločilna, po vsebini pravdnih spisov celo niso bila pretresana na prvi stopinji.[4]

Postopanje pred pravdnim sodiščem se mora v primeru š. 1 omejiti na zahteve in predloge, ki so ostali nerešeni, v primeru š. 2 pa na tiste dele postopanja in sodbe prvega sodišča, katerih se tiče nedostatek.

Prizivno sodišče sme,[5] ne da bi stvari vračalo, in to, če treba, dopolnivši na prvi

---

§ 496. 1. Ako priz. sod. razveljavi prvosodno sodbo v zmislu § 496. cp. in odredi dopolnitev razprave po I. stopinji, smeta stranki pri dopolnilni razpravi navajati tudi nove okolnosti ter predlagati nova dokazila. 21. jun. 1904, š. 9110, Prs. 1904/263; 26 nov. 1903, š. 16356; Prs. 1905/23; 1. dec. 1903, š. 16501, uzb. 745 (21. apr. 1903, š. 3994, Prs. 1903/232).

2. Ako se nedostatek, naveden v § 496. cp. uveljavlja prizivnim razlogom, se ima priz. predlog glasiti na razveljavo prvosodne sodbe. 16. okt. 1901, š. 13996, uzb. 465.

3. Pomanjkljivost postopanja (§ 496., š. 2 cp.) ni, ako sodišče opusti zaslišati stranki pod prisego. 28. jun. 1904, š. 8835, Prs. 1905/1—3; 12. apr. 1905, š. 4116, Prs. 1906 1—4.

stopinji opravljeno razpravo, odločiti s sodbo v stvari sami, ako ali to predlagata obe stranki soglasno ali ako se zdi to po izprevidu sodišča primerno, da se pospeši rešitev ali da ne bo znatnih stroškov.[6]

[1] Glej mn. najv. sod. k 462, t. 1. — *F.* 92 (74). — [2] Sklep, 499. Rekurz, 519, š. 3. — [3] 477. — [4] Kol. k š. 1 in 3, § 5. nov. — [5] Prim. 478, od. 4.

[6] Jm. k § 496. cp. 1. Sodišče prve stopinje, kateremu je vsled prizivne odločbe soditi o stvarnih predlogih, ki niso bili rešeni (§ 496., š. 1 cp.), ima samo o teh nerešenih stvarnih predlogih izreči, kakoršen je primer, ali končno ali delno sodbo. V ti je omeniti, in sicer v sodbenem dejanskem stanu, prejšnje v tisti pravdi že izrečene sodbe; prejšnja sodba ostane veljavna tudi formalno ter je zase pravnomočna in izvršljiva.

Zmisloma je postopati, ako se je prvosodna sodba razveljavila vsled nedostatkov navedenih v § 496., š. 2 in 3 cp., le glede posameznih stvarnih predlogov ali zahtevkov.

2. Vpliv v § 496., š. 2 in 3 cp., navedenih nedostatkov postopanja na prvi stopinji je lahko različen. Obstoj kakega od teh nedostatkov mora provzročiti razveljavo cele sodbe, ako vzvratno delovanje nedostatka sega na vse dele prvosodne sodbe, ali ako se sodba sploh ne da deliti. To velja posebno tudi za primer, ako ima sicer le del prvosodnega postopanja bistvene nedostatke v § 496., š. 2 cp., označene vrste, a se v sodbi na ta del postopanja oprte sodniške ugotovitve in odločitve ter vplivi, ki jih ima ravno ta del postopanja za sodniško razsojo, ne dajo ločiti od drugih. Nasprotno pa je razveljavo sodbe omejiti na one dele izpodbijane sodbe, pri katerih se dajo nedostatki dokazati, ako je taka ločitev možna.

Glej tudi mn. najv. sod. in jm. k §§ 478. in 496., t. 1. in 2., pri 478.

§ 497. V kolikor ni uporabljati določil §§ 494., 495. in 496., odločuje prizivno sodišče s sodbo v stvari sami.

Njegovo odločilo mora obsegati vse sporne točke, ki se tičejo prisojene ali odsojene zahteve in potrebujejo po prizivnih predlogih pretresa in presoje na drugi stopinji.[1]

Sodba prvega sodišča se sme izpremeniti samo v toliko, v kolikor se predlaga prememba.[2]

[1] *F.* 93 (75).

[2] Jm. k § 497. cp. O rekurzu, ki se poda proti sodbi, izpodbijani z druge strani s prizivom (§ 55. cp.), ni odločevati posebe, temuč skupno s prizivom (prim. § 208. or.). Odločba o rekurzu je vzprejeti v sodbo prizivnega sodišča, ako ni tudi odločba o prizivu izšla s sklepom.

§ 498. Prizivno sodišče mora vzeti v podstavo svoji odločbi v pravdnih spisih prvega sodišča in v sodbi prve stopinje ugotovljene, po oglašenih prizivnih razlogih[1] ne zadete podatke razprave in dokazovanja, v kolikor niso bili ti podatki kako popravljeni po prizivni razpravi sami.

Kak pomen je pripisovati vgovoru, ki se je vložil o pravem času zoper posamezne ugo-

§ 498. 1. Prizivno sodišče je, tudi ako ne ukrene dopolnitve dokaznega postopanja, upravičeno preskusiti dokazno oceno prvega sodnika in jo reformirati, ako jo spozna za nepravilno. 9. jun. 1903, s. 6687, Prs. 1904/6. — Nasprotno: Prizivno sodišče ne more dospeti do nasprotne ocene dokazov brez novega razpravljanja odnosno brez dopolnitve ali ponovitve dokazov, ne da bi grešilo zoper načelo neposrednosti. 15. jun. 1904, š. 8100, Prs. 1905/4. — Istotako: odl. z dne 26. sept. 1905, š. 11073, Prs. 1906/1—4. — Ni kršenje načel ustnosti in neposrednosti, če prizivno sodišče vsled l o g i č n e o c e n e podatkov dokazovanja, katere je možno pretresesati, ne da bi bilo treba ponoviti dokaze, dospe do drugega z a k l j u č k a kakor prvi sodnik. 21. jun. 1904, š. 7889, Prs. 1905/7—9.

tovitve v zapisniku prve stopinje[2] ali zoper podatke o navedenih dejanstvih in dokazih, katere obsega izdatek dokaznega sklepa ali dejanski stan sodbe (§§ 444., 445.), to presoja, ako treba, po ustni razpravi o ugotovitvah in podatkih, zoper katere meri vgovor (§ 488.), prizivno sodišče, skrbno ocenjevaje posledke prizivnega postopanja in vse druge okolnosti.[3]

[1] 467, š. 3, 483, od. 1. i 2. — [2] 212, 343, od. 3. — [3] 272.

§ 499. Pravna stvar se vrača pravdnemu sodišču prve stopinje v primerih §§ 494. in 496. s sklepom.[1]

Sodišče, kateremu dojde vsled sklepa prizivnega sodišča pravna stvar v popolnoma ali deloma novo razpravo ali razsodbo ali v opravo prizivnega postopanja (§ 487.), je pri tem navezano[2] na pravni nazor, po katerem se je ravnalo prizivno sodišče pri sklepanju.

Glede uvedbe nove razprave je uporabljati predpis § 479.

Isto velja, kadar izpremeni prizivno sodišče sodbo, s katero se je tožba za obnovo spoznala za nedopustno, in kadar je bila razprava na prvi stopinji omejena na prašanje, ali je dopustna obnova postopanja.[3]

[1] Rekurz 519, š. 2 in 3. — *F.* 92 (74). — [2] Glej jm. k § 475., t. 3. — [3] 541.

§ 500. Sodbo ali sklep prizivnega sodišča, s katerima se rešuje priziv, je vročiti strankam vselej v pismenem izdatku.[1]

Ob razložbi dejanskega stanu v sodbi prizivnega sodišča ni zabranjeno nanašati se na sodbo prvega sodišča.

[1] 416, 417.

§ 501. V malotnih stvareh se sme sodba prvega sodišča izpodbijati s prizivom[1] samo zavoljo ničnosti, naštetih v § 477., š. 1 do 7.

[1] 517. — Glej 148. od. 2. or. pri 452. — Kol. § 6. nov.

Drugi oddelek.

Revizija.

Dopustnost.

§ 502. Zoper sodbe prizivnih sodišč je dopustna revizija.[1]

V malotnih stvareh[2] ni zoper odločilo prizivnega sodišča nadaljnega pravnega pomočka.

[1] O stroških rekurz. 55. — [2] 448, 501.

§ 503. Revizija se sme zahtevati samo iz katerega nastopnih razlogov:

1. ker je sodba prizivnega sodišča zavoljo katerega v § 477. označenih nedostatkov nična;

---

§ 501. 1. Proti sodbam v bagat. stvareh ni dopusten rekurz o pravdnih stroških. Pls. 6. jun. 1899, š. 340, Jk. 141, Zb. 631.

2. Ako se je o pravdni stvari razpravljalo in razsodilo v I. inštanci v rednem postopanju, ni dopustno, da bi prizivno sodišče uveljavljalo določila malotne pravde, čeprav se je šlo v resnici za malotno stvar. 22. febr. 1906, š. 2415, ZBl. 1906/5.

§ 502. 1. Prizivnosodna odločba v bagat. stvareh ni izpodbitna, čeprav se je na prvi stopinji pomotno uporabljalo redno okrajnosodno postopanje mesto bagat. postopanja. 5. nov. 1901, š. 15184, ZB. 1902/64.

2. Revizijo zoper odločbo prizivnega sodišča, kateremu se je pomotno dala oblika sodbe, je vpoštevati za rekurz. 28. nov. 1899, š. 16656, Zb. 768.

2. ker ima prizivno postopanje nedostatek, ki je, ne da bi napravil ničnosti, mogel ovirati nadroben pretres in temeljito presojo sporne stvari; [1]

3. ker se pokaže, da se je sodbi prizivnega sodišča v bistveni stvari vzel v podstavo tak

---

§ 503. 1. Na rev. razlog, ki ni izveden zakonito, se ni ozirati; isto velja, ako bi se imel revizijski predlog glasiti na razveljavo, pa je stavljen na premenitev. Prosta sodniška dokazilna ocena se ne da izpodbijati z nobenim v § 503. cp. navedenim rev. razlogom. 7. jun. 1904, š. 1099, JB. 1905/3.

2. Neprava razdelba dokazne dolžnosti more utemeljiti rev. razlog nepravega pravnega nazora o stvari, ne pa sodbine ničnosti. 30. avg. 1898, š. 9475, Zb. 291.

3. Rev. razlog nedostatnega prizivnega postopanja obstoja: Ako je priz. sodišče po odrejenem zaslišanju stranek opustilo pri razpravi odsotno stranko vabiti na zaslišanje. 20. jun. 1900, š. 3322, Zb. 1060; — ako se po priz. sodišču sklenjena ponovitev dokaza s svedoki omejuje na prečitanje svedoških izpovedi iz zasliševalnega zapisnika prve stopinje. 6. marca 1901, š. 17136, uzb. 395; — ako je priz. sod. dejstva vgotovilo le iz spisov upravnooblastnega kazenskega postopanja, ni pa vpoštevalo po strankah ponujenih dokazov o teh dejstvih. 31. dec. 1901, š. 10641, uzb. 511.

4. Razlog § 503., š. 2 cp., pa ni utemeljen, ako se je odklonil predlog na obnovno zaslišanje stranek, ker se je prvosodna ocena dokazov videla za pravo. 20. jun. 1899, š. 7685, Zb. 651.

5. Rev. razlog § 503., š. 3 cp., je podan, ako se priz. sod. pri istem dejanskem stanu glede posledic dokazovanja razlikuje od sodišča prve stopinje. 30. jun. 1899, š. 6810, Zb. 661.

6. Po stanju spora je izpodbijati, ali radi spisom nasprotnih dejanskih dogodkov ali pa radi neprave pravne presoje o stvari, odločbo o vprašanju, jeli neko pogodbo imeti za resno ali samo na videz. 23. maja 1901, š. 3916, uzb. 455.

dejanski pogoj, kateri se ne ujema s pravdnimi spisi prve in druge stopinje;

4. ker se opira sodba prizivnega sodišča na neprav pravni nazor o stvari.

[1] Prim. 496, š. 2.

§ 504. Revizijsko sodišče popretehta sodbo prizivnega sodišča v mejah predlogov,[1] stavljenih v revizijskem postopanju.

Nove[2] dejanske trditve ali novi dokazi se smejo navajati na revizijski stopinji samo v podporo ali izpodbijanje trditve, da je sodba prizivnega sodišča nična zavoljo katerega v § 477. označenih nedostatkov, ali da ima prizivno postopanje nedostatek, ki je mogel ovirati nadrobni pretres in temeljito presojo sporne stvari.

[1] 506, š. 2. — [2] Prim. 482, od. 2.

7. Rev. razlog neprave pravne presoje o stvari je podan samo ob nepravi presoji v materijelnopravnem oziru; v izpodboj neprave uporabe procesnih zakonov služijo revizijski razlogi o ničnosti ali o nedostatnem prizivnem postopanju. 12. maja 1899, š. 5114, Zb. 610; 23. febr. 1899, š. 648, Zb. 526. — Presojanja dokazov in ustanovljanja resnice ni moči izpodbijati z revizijskim razlogom § 503., š. 4 cp. 15. jun. 1904, š. 8826, Prs. 1904 9.

8. Zato se razsodilo priziv. sodišča o vgovoru nepristojnosti ali razsojene sporne stvari sploh ne more izpodbijati z revizijo, ako ni podana kaka ničnost. 24. jan. 1899, š. 18022, Zb. 480.

9. Presoditi je iz dejanskih navedeb zglasivše se stranke, katere niso opovržene po podanih dokazih, je-li mudna sodba temelji na nepravi pravni presoji. 25. jan. 1900, š. 277, Zb. 864.

10. Sklepovanje (sklepno izvajanje) v sodbenih razlogih je prepodano presoji po § 503., š. 4 cp., ne more torej dajati vgovora ničnostnega razloga po § 477., š. 9 cp. 9. aprila 1902, š. 16090, GH. 1903/39.

Zglašanje revizije.

§ 505. Revizijska pritožba se zglasi s tem, da se poda pri pravdnem sodišču prve stopinje pravdni spis (revizijski spis).[1]

Revizijski rok znaša štirinajst dni[2] od vročbe prizivnega razsodila ter se ne sme podaljšati.[3]

S pravočasno zglasitvijo revizijske pritožbe se zavre začetek pravnomočnosti in izvršljivosti izpodbijane sodbe v obsegu revizijskih predlogov, dokler se ne reši ta pravni pomoček. Revizijska pritožba zoper potrdilno sodbo druge stopinje nima zavirajoče moči.

[1] 80, 506. Brzojavna zglasitev možna. 89 or. pri 85. — Kol. § 6. nov. — [2] 555, š. 2, 575, od. 1. — [3] 128, 146, 556.

§ 506. Mimo splošnih potrebnosti pravdnega spisa[1] mora obsegati revizijski spis:

1. označilo sodbe, zoper katero meri revizijska pritožba;

---

§ **505.** 1. *a)* Tožencu, ki je proti potrdilni sodbi prizivnega sodišča, s katero je bil obsojen v polno ali delno spolnitev tožbenega zahtevka, vložil revizijo, ni dovoljena začasna odredba v zavarovanje njegove, ko bi imel ta pravni pomoček dober vspeh, proti tožniku nastale pravice na vračilo predmeta, katerega mora v zmislu sodbe izročiti ali sodno položiti po § 1425. odz. *b)* Pač pa je v takih primerih pendente revisione dopustna odložba izvršbe po meri §§ 42., 43., 44. in 45. ir. Plsss. 23. maja 1905, pres. 343/1904, uzb. 811, **Jk.** 164.

2. Vzlic predpisu § 505., zadnji od. cp., po katerem revizija zoper potrdilno sodbo druge stopinje nima zavirajoče moči, ni temeljem take sodbe pred odločbo najv. sodišča dovoliti izknjižba zabeležbe spora. 28. jun. 1902, š. 12118, uzb. 626.

2. določno izjavo, v koliko se izpodbija sodba, prav tako določno kratko označilo razlogov izpodbijanja (revizijski razlogi) in izjavo, ali se predlaga razveljava ali prememba sodbe, in katera prememba (revizijski predlog);[2]

3. dejanske navedbe in dokazila, s katerimi je dokazati resničnost v § 503., š. 1 in 2, omenjenih revizijskih razlogov;

4. podpis odvetnika.

V kolikor se opira revizijska pritožba na revizijski razlog, omenjen v § 503., š. 4, je v revizijskem spisu razložiti brez obširnosti, iz katerih razlogov se kaže pravni nazor o stvari neprav.

[1] 74—77. — [2] Glej jm. k § 462. cp., t. 2. in 4.

§ 507. Kadar se zglasi revizijska pritožba o pravem času, ukaže pravdno sodišče prve stopinje,[1] da je vročiti en izvod revizijskega spisa nasprotniku prositelja za revizijo (revizijski nasprotnik). Prekasno zglašene revizijske pritožbe mora pravdno sodišče prve stopinje zavrniti.[2]

Revizijskemu nasprotniku je dano na voljo, v zasilnem roku štirinajstih dni[3] po vročbi

---

§ 506. 1. Revizijo, označeno za ničnostno pritožbo, je zavrniti (§ 502. cp.). Predlog, da se sodba druge stopinje razveljavi in prvosodna sodba potrdi, ne uztreza predpisu § 506. cp., ker je radi nezdružljivosti obeh zahtevkov dvomno, kateri zahtevek ima pritoževalec v mislih. 1. okt. 1901, š. 11217, Prs. 1901/358.

2. Splošno sklicevanje na pritožbene razloge prizivnega spisa ni dopustno. 30. avg. 1898, š. 9475, Zb. 291.

3. Radi neprave pravne presoje o stvari se ne more predlagati razveljave sodbe; ravnotako ne radi spisom nasprotnih dejanskih predpogojev prizivnosodne odločbe, temuč predlagati je le prememba sodbe. 15. jun. 1899, š. 7737, Zb. 648.

revizijskega spisa podati pri pravdnem sodišču prve stopinje odgovor na revizijsko pritožbo s pravdnim spisom.

Glede odgovora na revizijsko pritožbo se zmisloma uporabljajo določila § 506., izvzemši pod š. 1 in 2 navedene potrebnosti. Na nova dejanstva in nove dokaze, katere hoče rabiti revizijski nasprotnik v ovržbo revizijskih razlogov, navedenih v revizijskem spisu, se je v revizijskem postopanju ozirati samo v toliko, v kolikor so navedeni že v odgovoru na revizijsko pritožbo.

Da se je vložil odgovor na revizijsko pritožbo, to je dati prositelju za revizijo na znanje, priobčivši mu en izvod odgovora na revizijsko pritožbo.[1]

Vložbo revizijskega spisa in odgovora na revizijsko pritožbo ni dopuščeno nadomeščati z izjavama na sodni zapisnik.[4]

[1] K temu ni treba senatskega sklepa. § 37., š. 7 su. — *F.* 94 (76). — [2] Brez rekurza 514.

[3] Jm. k § 507. cp. Prekasno podane odgovore na revizijsko pritožbo ima pravdno sodišče prve stopinje zavrniti uradoma (§§ 144., 508. cp.). — Glej jm. k §§ 555. in 575. cp. — [4] Prim. 465., od. 2.

§ 508. Ko se je podal odgovor na revizijsko pritožbo ali ko je pretekel brez uspeha za to določeni rok, predloži pravdno sodišče prve stopinje označene spise z vsemi, na pravni spor se nanašajočimi pravdnimi spisi vred prizivnemu sodišču, katero jih potem, pridejavši jim vse na ta pravni spor se nanašajoče spise prizivnega sodišča, odpravi do revizijskega sodišča.[1]

Predložbo spisov revizijskega sodišča je tedaj, kadar se je predlagal popravek dejanskega stanu po prizivnem sodišču sklenjene sodbe,[2] odložiti, dokler se ne reši popravljalno postopanje.

[1] Način pri §§ 22., od. 1., in 37., š. 7 su. § 205. or. in op. pri 469. cp. — [2] 420, 493, od. 2.

Postopanje pred revizijskim sodiščem.

§ 509. Revizijsko sodišče odločuje o revizijski pritožbi v nejavni seji brez poprednje ustne razprave.

Vendar se sme, ako se zdi v posameznem primeru revizijskemu sodišču potrebno za odločbo o vloženi revizijski pritožbi, določiti po predlogu ali uradoma tudi ustno razpravo pred revizijskim sodiščem. Kar se tiče te razprave, veljajo o nji predpisi, dani za ustno razpravo pred prizivnim sodiščem.[1]

Pozvedbe ali vzprejeme dokazov, ki so potrebni za ugotovitev revizijskih razlogov, navedenih v § 503., š. 1 in 2, je opravljati po zaprošenem sodniku, kateri mora spise o opravljenih pozvedbah ali vzprejemih dokazov predložiti naravnost revizijskemu sodišču. K tem pozvedbam in vzprejemom dokazov je vselej privzeti stranke.[2]

[1] 482—493. — Kol. § 2. nov. — [2] 289.

§ 510. Revizijsko sodišče odločuje navadno v stvari sami. Kadar pa izreče sodbo prizivnega sodišča po § 477., š. 4 in 5, za ničnо ali jo razveljavi iz vzroka, označenega v § 503., š. 2, ter misli, da je vsled tega treba nove razprave

za rešitev stvari, tedaj mora v ta namen vrniti sporno stvar prizivnemu sodišču.

Kadar razveljavi revizijsko sodišče sodbo ali postopanje zavoljo ničnosti, ki se je primerila že na prvi stopinji in katere je paziti uradoma,[1] tedaj mora ono zavrniti stvar na prvo stopinjo (§ 478., odstavek 2. in 3.).

[1] 504, od. 1., 494.

§ 511. Sodišče, kateremu se je vrnila stvar, je pri nadaljnem ravnanju in pri odločbi navezano na pravni nazor, katerega je vzelo revizijsko sodišče v podstavo svoji razveljavljajoči sodbi.

Da se povzame postopanje pred prizivnim sodiščem ali pred sodiščem prve stopinje, morata ti sodišči določiti uradoma narok za ustno razpravo.

§ 512. Kadar spozna revizijsko sodišče, da se je vložila revizijska pritožba nagajivo ali samo,

---

§ 510. 1. Dokazna ocena prizivnega sodišča je obvezna za revizijsko sodišče; rev. sodišče sme dejanske podlage prizivnega sodišča popravljati le v toliko, v kolikor ne soglašajo z vsebino pravdnih spisov. 31. okt. 1899, š. 12125, Zb. 1238.

2. Stvar je vrniti prizivnemu sodišču v zopetno razpravljanje in razsojo, ako se uvidi, da je revizija radi neprave pravne presoje utemeljena, ako pa v sodbah nižih stopinj niso ugotovljene tiste dejanske okolnosti, ki se kažejo odločilne pri pravi pravdni presoji. 18. okt. 1900, š. 6050, uzb. 386.

3. Sodbe prvih dveh stopinj je razveljaviti radi ničnosti ter stvar odkazati prvi stopinji v novično razsojo, ako se dejanske ugotovitve prvosodne sodbe kažejo nezadostne in nepopolne ter ako se v prizivnem postopanju niso sprejeli dokazi o bistvenih točkah. 15. jun. 1899, š. 7737, Zb. 648.

da bi se stvar zakasnila, tedaj je prositelju za revizijo ali po okolnostih njegovemu odvetniku prisoditi kazen zavoljo nagajivosti.[1]

[1] 220, od. 1.

§ 513. V kolikor se ne pokažejo iz določil tega oddelka razlike, je uporabljati predpise o prizivu[1] tudi na revizijsko pritožbo.

[1] 461—500.

Tretji oddelek.

Rekurz.

Dopustnost.

§ 514. Zoper sklepe[1] (odloke) je, v kolikor ne izključuje ta zakon njih izpodbijanja,[2] dopusten rekurz.

Z rekurzom se smejo izpodbijati sklepi zlasti tudi iz vzrokov, navedenih v § 477.[3]

Zoper sklepe, s katerimi se po § 51., odstavku 2., povračilo stroškov nalaga sodišču, smejo sodniški uradniki, ki so po teh sklepih dolžni povrniti stroške, vložiti rekurz.

[1] Glej tudi 55. Dalje: 150, od. 3. or. pri 520. O rekurzih v postop. pri obrtnih sod. §§ 16., 17., 18. in 32. os. — [2] Glej izkaz koncem zbornika.

[3] Jm. k § 514. cp. 1. Sklepa, s katerim se je na tožbo odredil narok za ustno razpravo (sporno razpravo) in je izišlo vabilo stranek na narok ni moči izpodbijati s posebnim pravnim pomočkom (§ 130., od. 2. cp.); posebno tudi ne radi nepristojnosti sodišča, podane baje v tožbenih navedbah samih. (Mn. najv. sod.)

2. Toženec, ki se k prvemu naroku ni zglasil, sme nepristojnost sodišča uveljavljati s prizivom proti zamudni

§ 514. Glej o. 3 pri § 261. in § 347.

sodbi le tedaj, kadar bi sodišče ne moglo postati pristojno niti z izrecnim dogovorom stranek (§§ 240., od. 2., 441. cp. — Dokler postopanje ni pravnomočno končano (§ 42., od. 1. jn.), je toženca vedno prosto naznanilo, da je pravna stvar odvzeta tozemskemu sodstvu, ali vsaj rednim sodiščem. (Mn. najv. sod.)

3. Kadar se je sodba razveljavila za nično, ker jo je izreklo sodišče, ki se v tej pravni stvari ni moglo napraviti pristojnim niti z izrecnim dogovorom stranek (§ 477., š. 3 cp.), tedaj ima sodišče ob odločilu radi povračila stroškov presoditi, jeli ni toženca šteti v krivdo, da je opustil pravočasni vgovor o nepristojnosti, ter da je s tem zakrivil nadaljevanje postopanja vzlic očitnemu ničnostnemu razlogu (§ 48. in 51. cp.).

§ 515. V primerih, v katerih ni po določilih tega zakona dopuščeno [1] poprijeti se posebe pravnih pomočkov zoper kak sklep, smejo stranke oglasiti svoje pritožbe zoper ta sklep s pravnim pomočkom, vloženim zoper prvo nastopno odločilo, katero je dopuščeno izpodbijati.[2]

[1] Glej izkaz koncem zbornika.

[2] Jm. k § 515. cp. Stranke smejo uveljavljati pritožbe proti sklepom, zoper katere ni dopusten poseben praven pripomoček, že s pravnim sredstvom, podanim proti prvemu naslednjemu odločilu, ki je izpodbitno, ako so pa to opustile, s pravnim pomočkom, podanim proti končni odločbi (sodba, končni sklep). Ker zakon strankam le dovoljuje, da izreko svoje pritožbe, kadar se jim vidi potrebno, že pred končno odločbo, in sicer kar najhitreje po sklepu, ki daje povod k pritoževanju, zato s zadržanjem pritoževanja ne zapade pritožba sama. Pritožbe, ki se niso uveljavile s pravnim pomočkom, ki se je morda podal proti prvi naslednji izpodbijalni odločbi, se smejo zediniti samo še s pravnim pomočkom proti končni odločbi.

Stranke smejo s pravnim pomočkom, podanim proti končni odločbi (sodbi, končnemu sklepu), uveljaviti tudi pritožbe proti ne s posebnim pravnim pomočkom izpodbitne sklepe senatnega predsednika itd. To uve-

ljavljanje ni navezano na to, da se je prej pri sodnem dvoru predlagala premenitev sklepa (§ 516. cp.). (Mnenje najv. sod.)

§ 516. Sklepi, ki jih stori predstojnik zbornega sodišča, predsednik senatov ali odrejeni sodnik, se smejo, v kolikor ni ukazano nič drugega,[1] izpodbijati s pravnim pomočkom rekurza; vendar ni dopuščeno, izpodbijati jih, če se ni prej predlagala prememba takih sklepov pri zbornem sodišču.[2]

[1] Izkaz koncem zbornika. — [2] 151 or. Rok za zglasitev rekurza zoper predstojnika zbor. sod., senat. predsednika ali odrejenega sodnika (§ 516. cp.) se začenja z dnevom po vročbi ali razglasitvi sklepa, katerega se namerja izpodbijati. Rekurzni rok se ne podaljša niti s potrebnostjo, da je pred izpodbijanjem sklepa predlagati njegovo premembo pri zbornem sodišču, niti ne s tem, da se dejanski poda tak predlog. — Predlog, da naj se premeni sklep, se sme pred zglasitvijo rekurza, podati sam za se ali pa združiti z rekurzom. — O predlogu, združenem z rekurzom, mora sodišče odločiti, preden predloži rekurz rekurznemu sodišču. S premembo sklepa po zmislu stavljenega predloga se reši hkratu rekurz. Kadar se pa sodišču zdi, da ni ugoditi predlogu v polnem obsegu, tedaj je predložiti rekurz rekurznemu sodišču, sklicujoč se na predlog za premembo, stavljen o pravem času, in na odločbo o njem. — O predlogu za premembo, stavljenem pred predajo rekurza, je odločiti kolikor moči hitro. Rekurz, ki se preda še le po preteku rekurznega roka, je zavrniti (§ 523. cp.), dasi se je prememba sklepa predlagala pri zbornem sodišču o pravem času med rekurznim rokom.

Jm. k § 516. cp. 1. Rok za zglašanje rekurza proti sklepom predsednika zbornemu sodišču, predsednika senatovega ali odrejenega sodnika počne z dnevom po vročbi ali razglasitvi sklepa, ki se hoče izpodbijati (prim. § 151. or.).

---

§ 516. Glej o. pri § 7. jn.

2. Glede odločil, ki se store pri prvem naroku (§ 239., od. 3. cp.), sodni dvor ne sme preminjati sklepov predsednikovih ali sklepov odrejenega sodnika, ali pa storiti kak predhodni sklep o rekurzu, ki se je podal proti tem odločilom (§ 151. or.).

Ravnotako ni uporabljati predpisov § 516. cp., o tistih sklepih, ki jih po členu XIV. uvodnega zak. k jurisdikcijski normi sklene v pravnih stvareh sodnikov in proti sodnikom posamezni sodnik kakega sod. dvora.

Izdatke, uradne svedočbe, dopise in poročila, v kolikor se tičejo uradnih opravil odrejenega sodnika glede prvega naroka, ali delovanje odrejenega sodnika kakor posameznega sodnika (Čl. XIV. jn.), ima podpisavati odrejeni sodnik. (Mn. najv. sod.)

§ 517. V malotnih stvareh[1] se sme vlagati rekurz samo zoper nastopne sklepe prve stopinje:

1. ako se je odrekel začetek ali nadaljevanje zakonitega postopanja o tožbi;

2. ako se je odločilo o predlogu, da naj se da varščina za pravdne stroške ali da naj se dopolni ta varščina;[2]

3. ako se je zahtevi, da naj se preloži narok, ugodilo s prekrškom določil § 134. in se sme sklep poleg tega izpodbijati po § 141.;

4. ako se je zavrnil predlog, da naj se dovoli postavitev v prejšnji stan zavoljo zamude naroka ali zato, ker je pretekel rok za zglasitev pravnega pomočka;[3]

5. ako se je o stroških, ki jih je povrniti, odločilo s sklepom.

---

§ 517. 1. Rekurz je dopusten proti prizivnosodnim sklepom v izvršbenem postopanju, slonečem na bagatelnih sodbah. Pls. 22. marca 1900, š. 15021, Jk. 146, Zb. 945.

2. Rekurz je dopusten proti premenilni odločbi prizivnega sodišča o troškovnem povračilu. 27. avg. 1901, š. 12275, GH. 1902/4.

3. O. 6. pri čl. V.

Zoper sklepe prizivnega sodišča[4] je v malotnih stvareh izključen rekurz.

[1] 448. — [2] 60 do 62. — [3] 146 nasl. — [4] 471, š. 1 do 3, 473, od. 1., 474, od. 1. in 2., 477, š. 1 do 7, 478, 501.

§ 518. V postopanju o tožbah zastran motenja posestnega stanu (§ 454.) se sme zglašati rekurz samo zoper sklepe, s katerimi se odreka začetek ali nadaljevanje postopanja o tožbi, in pa zoper končni sklep.

Pritožbe zoper vse druge v teku postopanja storjene sklepe, in zlasti zoper začasne odredbe, izdane med postopanjem, je združiti z rekurzom, namerjenim zoper končni sklep.[1]

[1] 515, 525.

§ 519. Zoper sklepe prizivnega sodišča, ki se izdado v prizivnem postopanju, je rekurz dopusten samo:[1]

1. ako se je s sklepom zavrnil priziv;[2]

2. ako je izreklo prizivno sodišče ničnost sodbe prvega sodišča s sklepom;[3]

---

§ 519. 1. Proti sklepu prizivnega sodišča, s katerim se je sodba prvosodne stopinje razveljavila in izrekla zavrnitev tožbe radi že pravnokrepne razsoje o tožbinem zahtevku (§ 475., od. 3. cp.), je rekurz dopusten po §§ 240., od. 3., 477., š. 6, in 519, š. 2 cp. 26. okt. 1904, š. 347, praes. in 2. nov. 1904, š. 12214, **Rr.** 174, uzb. 741.

2. *a)* Sklepi rekurznega sodišča, s katerimi se je razveljavil sklep prvosodne stopinje in s katerimi se je temu sodišču ukazala nova odločba, ne pa odredilo poprejšnje zaslišanje strank, so z rekurzom izpodbitni tudi tedaj, ako v njih ni izrečeno, da je opravo danega ukaza izvršiti šele, ko dobe ti sklepi pravno moč.

b) Taki sklepi so izpodbitni tudi, kadar zaprav vsebujejo premenitev prvosodnega sklepa, čeprav so krivo izrekli razveljavo tega sklepa. 4. febr. 1902, š. 1502, uzb. 534.

3. ako se je odkazala pravna stvar s sklepom v odločbo ali pa v razpravo in odločbo sodišču prve stopinje ali kakemu drugemu prizivnemu sodišču in se je ob enem izreklo v sklepu prizivnega sodišča, da je postopanje na prvi stopinji ali prizivno postopanje povzeti ali nadaljevati še le, ko zadobi ta sklep pravno moč.[4]

[1] Prim. 490, 514, od. 2. in glej jm. k § 484., t. 2. — [2] 474, od. 2. — [3] 477, 478, 494, 495, 499. — [4] 479, od. 1.

Zglašanje rekurza.

§ 520. Rekurz se zglasi s tem, da se poda pravdni spis (rekurzni spis)[1] pri tistem sodišču, katerega sklep se izpodbija,[2] katerega predstojnik

3. Proti sklepom prizivnega sod., s katerimi se je zavrnil samo proti izreku I. stopinje o vgovoru nepristojnosti podani priziv, ni dopusten rev. rekurz vzlic besedilu § 519., š. 1 cp. 29. dec. 1903, š. 18698, JB. 1904/39.

4. Proti sklepu prizivnega sodišča, s katerim se pravna stvar odkaže na prvo sodišče, tudi zaradi izreka o stroških ni dopusten rekurz, če ni v glavni stvari dopusten (§ 519., š. 3 cp.). 11. julija 1905, š. 11210, Prs. 1905/7—9.

5. Rekurz je dopusten samo pod pogojem izreka v § 519., š. 3 cp., ako se pravna stvar ob proglasu prvosodne sodbe kakor ničnostne zavrne sodišču prve stopinje v novično razpravo. 19. marca 1901, š. 3595, uzb. 398. — Ravnotako, ako se je razveljavila zamudna sodba in pravna stvar odkazala v novično razpravo pravdnemu sodišču. 22. jun. 1898, š. 8529, Zb. 235.

6. Rekurz je dopusten zoper odločbo o sodnih stroških, nahajajočo se v sklepu prizivnega sodišča, s katerim se je odkazala stvar pravdnemu sodišču v vnovično razpravo in razsojo brez pridržka pravnomočnosti (§ 519., š. 3. cp.). 29. maja 1906 k š. 2991/1906, **Rr.** 192, uzb. 903.

je izdal izpodbijani sklep ali h kateremu je pripadal senatov predsednik ali pa odrejeni ali zaprošeni sodnik, zoper čegar sklep se vlaga rekurz.[3] Pri okrajnih sodiščih se smejo rekurzi strank, ki niso zastopane po odvetniku, dajati tudi ustno na zapisnik;[4] pismeni rekurzi morajo imeti podpis odvetnika.

Ako se sklep zastran nepravega pravnega nazora, na katerega se opira, izpodbija z rekurzom, je primerno uporabljati predpis § 506., zadnjega odstavka.

[1] Tudi telegrafično. 89, od. 2., su. pri 126.

150 or. Pri pismenih rekurzih ni zahtevati, da naj se preda izdatek rekurza za nasprotnika; v kolikor ne ukazuje zakon nič drugega, ni obvestiti nasprotnika stranke, ki je vložila rekurz, niti o predaji rekurza niti o tem, da se je predložil rekurznemu sodišču. — Kadar pak ukaže sodišče, zoper katerega sklep se je vložil rekurz, začasno ovreti postopanje ali izvršiti sklep, ki je važen tudi za nasprotnika, tedaj je obvestiti tega o tem. — O rekurzih zoper sodbe, ki se izpodbijajo s prizivom hkratu (§ 208.), mora stopinja pravnih pomočkov tedaj, kadar je sklepanje o rekurzu odvisno od posledka bodočega prizivnega postopanja, odločiti v nejavni seji v pripravljalnem postopanju (§ 473. cp.).

Prepodaja več rek. izdatkov pri železniški razlastitvi (z. 18. febr. 1878, dz. 30. in pri postopanju radi poti za silo (z. 7. jun. 1896, dz. 140). — [2] Prim. 528, od. 1.

[3] Jm. k § 520. cp. 1. Rekurzi so podajati vedno pri sodišču prve stopinje. To velja posebno tudi za rekurze proti sklepom prizivnega sodišča, izišlim v prizivnem postopanju, kakor tudi za rekurze proti odločilom rekurznega sodišča.

---

§ 520. 1. Rekurzno sodišče, pri katerem se je podal rekurz proti njegovemu sklepu, ima izreči nepristojnost za sprejem rekurza in ga odstopiti uradoma pravdnemu sodišču prve stopinje. 5. jul. 1898, š. 9391, Zb. 246.

Stranke, katerih ne zastopajo odvetniki, smejo torej rekurze, ki so zglasiti pri okrajnem sodišču, dati ondi na zapisnik, čeprav so dotični rekurzi podani proti kakemu sklepu prizivnega ali rekurznega sodišča. (Mn. najv. sod.)

2. V rekurzu se ne smejo navajati nova dejstva in novi dokazi. (Mn. najv. sod.)

[4] 72, od. 3., XXXIII., 348, 367.

§ 521. Rekurzni rok znaša štirinajst dni[1] ter se ne sme podaljšati.[2]

Ta rok se pričenja z dnevom po vročbi[3] pismenega izdatka sklepa, katerega se namerja izpodbijati, ali po vročbi rekurznega odločila, v malotnih stvareh pa, ako sta bili obe stranki navzočni pri razglasitvi sklepa, z dnevom po razglasitvi.

[1] Osem dni: 555, š. 2, 575, od. 1.; z. 5. aprila 1873, dz. 67 in XXVIII. — [2] 128.

[3] Jm. k § 521. cp. Rekurzni rok se pričenja za vsako stranko z njej izvršeno vročbo pismenega izdatka, sklepa, katerega se namerja izpodbijati, ali rekurznega odločila; samo v malotnih stvareh, ako sta bili obe stranki navzoči pri razglasitvi sklepa, se rekurzni rok pričenja za obe stranki sočasno z dnevom po razglasitvi.

§ 522. Ako je rekurz namerjen zoper to, da se je odrekla ali odvzela pravica ubogih,[1] dalje zoper kazenske odredbe zoper pričo[2] ali izvedenca,[3] ali zoper sklep, ki se tiče samo vodstva pravde,[4] smeta sodišče ali sodnik, katerih odločilo ali odredba se izpodbija, ugoditi sama rekurznemu zahtevku.

Kadar se jima to ne zdi primerno ali kadar se izpodbijajo z rekurzom drugi kakor v prvem odstavku označeni sklepi, tedaj se mora rekurz

§ 521. 1. Rekurz se sme podati predno se je vročil pismeni odpravek sklepa, ki se hoče izpodbijati. 4. maja 1899, š. 6507. Zb. 606.

brez odloga [5] predložiti rekurznemu sodišču [6] s pojasnilnim poročilom in vsemi za presojo rekurza potrebnimi spisi.[7]

[1] 65, 66, 68, XXXIII. — [2] 326, od. 3., 333, od. 1., 336, od. 3. — [3] 354, od. 1. — [4] 425, od. 2., 89, od. 2., 115, od. 1., 192. — [5] Jm. k § 552. cp., t. 3.

[6] Jm. k § 522. cp. 1. Rekurzu zoper kazenske odredbe, izdane po § 199. cp. proti drugim osebam kakor svedokom in izvedencem, ne smeta senat ali sodnik, katerih odredba se izpodbija, ugoditi sama.

2. Rekurzi zoper sklepe zaprošenega sodnika so predložiti tistemu zbornemu sodišču, na katero grejo pravni leki zoper sklepe sodišča, kateremu pripada zaprošeni sodnik.

[7] 206. or. Poročila, s katerimi se predlagajo rekurzi (§ 522. cp.), je dati v kolikor moči kratki besedi na predanem rekurzu ali na priloženem listu v prvopisu; na čisto jih je prepisati samo, ako obsega poročilo stvarna priobčila, katerih ni v drugih spisih, in se da rokopis sodniškega uradnika, ki je načrtal poročilo, težavno brati. — Razložbo stanja stvari po spisih je vzprejeti v poročilo samo tedaj, kadar ne dajejo rekurz in predloženi pravdni spisi zase zadostnega pregleda o merodajnem stanju stvari. V poročilu poskušana opravičba izpodbijanega sklepa se mora omejiti na to, da se opozori na najvažnejše vodilne točke. — Poročilu je priložiti v prvopisu za pretresovanje rekurza potrebne spise z vročilnicami vred in sosebno izpodbijani sklep s posvetovalnim zapisnikom ali zaznamkom o glasovanju; v poročilo samo ni staviti podatkov o sestavi senata, ki je izrekel izpodbijani sklep, in o posledku glasovanja. Poslati poverjene prepise je dopustno samo glede tistih spisov, ki se neobhodno potrebujejo za nadaljevanje postopanja na spodnji stopinji. Posnetka iz spisov ni priložiti poročilu. — Glede pošiljanja in priobčevanja odločil o rekurzu veljajo predpisi § 205., zadnjega od.

208. or. Prizive ali revizije in rekurze, ki se podado zoper isto odločbo, je predložiti stopinji pravnih pomočkov hkratu. V tem primeru ni navadno treba poročati o rekurzu posebe. V kolikor se opravičba z rekurzom izpodbijanega dela odločila ne zdi potrebna

(§ 206., od. 2.), je zadosti, če se v sklepu, s katerim se predlaga priziv ali revizijska pritožba, zavrne na podani in hkratu predloženi rekurz, n. pr. „Spisi v stvareh *A ca. B* zastran zemljiške lastnine se predlagajo vsled priziva deželnem sodišču *L.* s priloženim rekurzom, ki ga je o pravem času vložil *B.* zoper odločilo o stroških". — S predložbo rekurza zoper odločbo, katera se da izpodbijati s prizivom ali z revizijsko pritožbo, je čakati potemtakem navadno, dokler ne poteče rok priziva ali revizijske pritožbe, če pa se oglasi priziv ali revizijska pritožba o pravem času, dokler ne dojde pravdni spis prizivnega ali revizijskega nasprotnika ali dokler ne poteče za to dovoljeni rok.

F. 95.

§ 523. Rekurze zoper sklepe, zoper katere po predpisih tega zakona sploh ni rekurza ali vsaj ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov,[1] potem rekurze, ki se zglasijo po preteku rekurznega roka,[2] mora sodišče, pri katerem se podado, zavrniti uradoma.[3]

[1] Izkaz glej koncem zbornika. — [2] 521. — [3] 514, 517, 518.

§ 524. Rekurz nima glede izvršitve izpodbijanega sklepa in glede začetka njegove izvršljivosti nobene odložive moči. Izjema nastopi, v kolikor ne določa zakon nič drugega,[1] pri

§ 523. 1. Ob sebi nedopusten rev. rekurz, ki ga je prva inštanca sprejela, druga inštanca ne sme zavrniti uradoma, temuč ga ima predložiti najv. sodišču. 26. nov. 1902, š. 15801, GH. 1903/32.

§ 524. 1. Paricijski rok za dajatve, ki so zaukazane v sodnih sklepih, pričenja z dnevom, katerega je bil sklep vročen, tudi ko bi se rok z rekurzom izpodbijal. 26. marca 1903, š. 4391, Z. f. N. 1903/36.

2. Rekurz zoper končni sklep v postopanju zoper motenje posesti nima odložive moči. 9. avg. 1900, š. 11127, Prč. 1900/773.

kazenskih odredbah,[2] katere je dopuščeno izpodbijati po redu sodnih stopinj.

Ako pa iz zavire postopanja, izvršitve izpodbijanega sklepa ali eksekucije, ki jo je upotiti na njegovi podstavi, ne nastane nasprotni stranki nerazmerna škoda, in bi se brez take zavire ne mogel doseči namen rekurza, mora sodišče, zoper katerega sklep se je vložil rekurz, zaukazati po predlogu začasno zaviro ter ob enem dati potrebne zavarovalne naredbe.[3] Zoper ta sklep ni dopuščeno poprijeti se posebe pravnih pomočkov.[4]

Isto oblast ima predstojnik sodišča, senatov predsednik ali pa odrejeni ali zaprošeni sodnik, ako se vloži rekurz zoper njih sklepe.

[1] 201, od. 1. — [2] 220. — [3] 378 nasl. ir. — [4] 515.

§ 525. V kolikor se v postopanju o tožbi zastran motenja posestnega stanu[1] med razpravo danih začasnih naredeb[2] ne dotika izvršba končnega sklepa, mora sodnik prve stopinje določiti po svojem izprevidu, ali morajo te naredbe, dokler teče rekurz,[3] obstati ali pa, ali jih je razveljaviti še pred rešitvijo rekurza.

[1] 454. — [2] 458. — [3] 518, od. 2.

Postopanje pred rekurznim sodiščem.

§ 526. O rekurzu je brez poprednje ustne razprave odločiti v nejavni seji s sklepom. Pred odločbo sme rekurzno sodišče ukazati pozvedbe, ki se mu zde potrebne.

Nedopusten ali zakasnel rekurz je zavreči takoj.[1]

§ 526. Glej o. 3. pri § 460.

Odločilo rekurznega sodišča se izdaje in vročuje, zmisloma uporabljaje določila § 500. [1] 523.

§ 527. Ako se ugodi rekurzu, sme rekurzno sodišče naročiti nadaljne odredbe, ki bi bile potrebne vsled njegovega izreka, tistemu sodišču ali tistemu sodniku, ki je izdalo ali izdal izpodbijani sklep.

Kadar se izpodbijani sklep razveljavi na drugi stopinji in se naloži sodišču prve stopinje, da naj izreče po zaslišbi stranek novo odločilo, tedaj je dopuščeno izpodbijati odločilo rekurznega sodišča samo, ako je določeno v njem, da je izvršiti prvi stopinji dani nalog šele potem, ko zadobi to odločilo pravno moč. [1]

[1] Analogno 519, š. 3.

§ 528. Rekurze zoper odločila sodišča druge stopinje, s katerimi se je potrdil izpodbijani sklep prvega sodišča, mora sodišče prve stopinje zavračati uradoma. [1]

Kadar spozna rekurzno sodišče, da se je rekurz, zglašen zoper sklep sodišča druge stopinje, podal iz nagajivosti ali samo z namenom, da bi se stvar zakasnila, tedaj je pritožniku ali po okolnostih njegovemu odvetniku prisoditi kazen zavoljo nagajivosti. [2]

§ 527. 1. Glej o. 2. pri § 519.

2. Rekurzno sodišče, ki izreka nepristojnost prvostopnega sodišča, se ne more spuščati v meritorično presojo odredbe nepristojnega sodišča. 16. jan. 1900, š. 582, Zb. 854.

3. V postopanju radi motenja posesti vzlic pridržku pravnokrepnosti ni izpodbitna odločba rekurznega sodišča, s katero se je prvosodni končni sklep razveljavil in ukazala vnovična odločba. 28. febr. 1899, š. 3131, Zb. 531.

[1] Jm. k § 538. cp. Ako je v odločilu sodišča druge stopinje, s katerim se je potrdil izpodbijani sklep prvega sodišča, poleg te potrditve še nadaljno novo, samostojno izrecilo (n. pr. obsodba odvetnika v stroške po § 49. cp.), tedaj je proti slednjemu odprt rekurz do tretje stopinje. Rekurzi, ki izpodbijajo samo novo izrecilo sodišča druge stopinje, se torej ne smejo zavračati; oni, ki bi se mimo izpodbijanja novega izrecila bavili ob enem s sklepom potrjenim na drugi stopinji, so sicer predložiti revizijskemu sodišču, toda slednje se nikakor nima ozirati na nedopusten del rekurza.

[2] 220.

---

§ 528. cp. 1. Glej o. 1 in 2 pri § 261.

2. Ako revizija zoper enakoglaseče sodbe v glavni stvari nima vspeha, se enakoglaseče se odločbe nižih inštanc o stroških ne morejo premeniti. 22. marca 1900, š. 7399, **Jk.** 147, Zb. 944; 12. aprila 1905, š. 4116, Prs. 1906/75.

3. Sklep rekurzn. sodišča, ki potrjuje v sodbo vzeto stroškovno odločbo, ni dalje izpodbiten. 14. marca 1899, š. 4094, Zb. 548.

4. Zoper sklep rekurznega sodišča, s katerim se povoljno reši tožba, ki jo je prvo sodišče zavrnilo a limine, ni dopusten revizijski rekurz (§ 130. cp.). 16. jan. 1906, š. 555, Sprr. 1906 4.

5. V sodbo sprejeta odločba o vgovoru zaradi nepristojnosti je „sklep"; zoper sodbo vloženi priziv je v tej točki smatrati tedaj za rekurz; zaradi tega je v tem pogledu zoper sodbo II. inštance, ki potrdi prvosodno odločbo glede zavrnitve vgovora, nadaljni pravni pripomoček izključen (§§ 55., 261. in 461. cp.). 4. aprila 1905, š. 2575, JB. 1905/32.

6. Zoper potrdilen sklep rekurznega sodišča v postopanju v zakonskih rečeh revizijski rekurz ni dopusten, ker obsega (§ 528. cp.) načelo postopanja v državljanskih sporih in se ne more niti iz določil obč. drž. zakonika, niti iz onih uvodn. zakona k civilnopravdnemu redu ali naredbe prav. ministrstva z dne 9. decembra 1897, dz. 283, izvajati, da navedeno načelo nima veljave v postopanju v zakonskih rečeh. 23. jun. 1905, š. 10033, ZB. 1905/10.

Peti del.

Tožba zavoljo ničnosti in tožba za obnovo.

§ 529. Pravnomočno[1] odločilo, s katerim je stvar rešena, se sme izpodbijati s tožbo zavoljo ničnosti:

1. ako je bil razsojajoči sodnik od opravljanja sodniške službe v dotičnem pravnem sporu izključen po zakonu;[2]

2. ako stranka v postopanju celo ni bila zastopana ali, če potrebuje zakonitega zastopnika, ni bila zastopana po njem, v kolikor ni bilo pravdno ravnanje redno odobreno pozneje.[3]

Tožba zavoljo ničnosti pa ni dopustna, ako se je v primeru, označenem v š. 1, izključilni vzrok, v primeru š. 2 pa nedostatek pravdne zmožnosti ali zakonitega zastopanja že pred pravnomočno odločbo navel brez uspeha s prošnjo za odklon[4] ali s predlogom, da naj se izreče postopanje za nično,[5] ali pa s kakim pravnim pomočkom.[6]

Dalje tožba zavoljo ničnosti ni dopustna, ako je bilo stranki mogoče navesti izključilni vzrok (š. 1) v poprejšnjem postopanju[7] ali pa s pravnim pomočkom.

---

§ 529. 1. Ničnostna tožba po § 529. cp. je tudi dopustna, ako se tožba in na njo izišla sodba v prejšnji pravdi nista pravilno vročili. 26. maja 1903, š. 7852, uzb. 709.

2. Sodna nagodba se ne da izpodbiti s ničnostno tožbo. 6. jun. 1900, š. 8137, Zb. 1035.

[1] Prim. 530. — [2] 20 jn. — [3] N. pr. 477, od. 1., š. 5, in od. 2. — [4] 21, 22 jn. — [5] 6, 7. — [6] Priziv, revizija, rekurz. — [7] 19, 21 jn.

§ 530. S sodbo končano[1] postopanje[2] se sme po predlogu stranke obnoviti:

1. ako je listina, na katero je oprta sodba, narejena krivo ali prenarejena;

2. ako se je priča ali izvedenec zagrešil s krivo izpovedbo ali nasprotnik pri zaslišbi[3] s krivo prisego in je sodba oprta na tako izpovedbo;

3. ako se je dosegla sodba po takem goljufivem dejanju strankinega zastopnika, njenega nasprotnika ali nasprotnikovega zastopnika, katero mora sodišče preganjati s kazenskim postopanjem;

4. ako je sodnik, izdajaje sodbo ali kako prejšnje odločilo, ki je sodbi v podstavo, zakrivil glede pravnega spora na škodo stranki tak prelom svojih uradnih dolžnosti, katerega je kaznovati po kazenskem zakonu;

---

§ 530. 1. V pravdi navedena, vrednost pravdnega predmeta je merodajna tudi za obnovno postopanje. O obnovni tožbi je razpravljati v enakem postopanju, v kakršnem se je vršila glavna pravda. 2. dec. 1902, š. 16263, Prs. 1903/176.

2. Zaradi novih dejstev in najdenih dokazil je obnovna tožba dopustna tudi proti zamudni sodbi. 23. maja 1903, š. 5272, uzb. 702.

3. Krivda v zmislu § 530., zadnji od. cp. je tudi podana, ako je obnovni tožnik v glavni pravdi opustil ponuditi svedoke, o katerih je moral domnevati, da so jim znana dejstva, ki jih ima dokazati. — Te krivde ne izključuje okolnost, da v pravu neizvedenega prosilca za obnovo v glavnem sporu ni zastopal kak odvetnik. 19. nov. 1902, š. 12206, uzb. 633.

5. ako se razsodilo kazenskega sodišča, na katero je oprta sodba, razveljavi z drugo sodbo,[4] ki je zadobila pravno moč;

6. ako stranka najde ali ji je odslej mogoče rabiti sodbo, katera se je o isti zahtevi ali istem pravnem razmerju izdala poprej ter je že zadobila pravno moč (§ 411.), in stori ta sodba pravico med strankami v postopanju, katero je obnoviti;[5]

7. ako izve stranka za nova dejanstva ali najde ali ji je odslej mogoče rabiti dokazila, s katerih navedbo in rabo bi bila dosegla v prejšnjem postopanju sebi ugodnejšo razsodbo glavne stvari.

Zavoljo okolnosti, navedenih v š. 6 in 7, je obnova dopustna samo tedaj, kadar se stranka brez svoje krivde ni mogla opirati na pravno

4. Istotako, ako stranka, ki zahteva obnovo postopanja zaradi na novo najdenih dokazil (§ 530., š. 7 cp.) v glavnem sporu ni predlagala roka v sprejetje dokaza, čeprav so bili v to dani pogoji v zmislu § 279. cp. 31. maja 1901, š. 7574, uzb. 432.

5. Za dovolitev obnove zadostuje že možnost, da bi navedena dejstva in dokazila lahko v glavni stvari za prosilca obnove bila dovela ugodno razsojo; po okolnostih posameznega slučaja je oceniti, je li ta možnost podana. 25. febr. 1902, š. 2165, uzb. 528.

6. Razlog za obnovo po § 530., š. 2 cp., je tudi podan, kadar se je kazensko postopanje proti svedoku, na katerega izpovedbo je sodba oprta, ustavilo vsled manjkanja subjektivnega dejanskega stanu. Ta paragraf zahteva sicer, da se sodba opira na krivo izpovedbo, ne pa, da je ta izpovedba edini temelj sodbe. 23. sept. 1902, š. 11515, uzb. 625.

7. Dejstva, nastala po pravnem sporu sploh ne morejo dajati povoda za obnovo postopanja v zmislu § 530., š. 7 cp. 20. sept. 1904, š. 12318, uzb. 822.

moč sodbe ali na nova dejanstva ali dokazila pred koncem ustne razprave,[6] po kateri se je izdala sodba prve stopinje.[7]

[1] Prim. 529.

[2] Jm. k § 530. cp. Obnovna tožba zoper odločila kazenskih sodišč o zasebnopravnih zahtevkih se sme pri civilnem sodniku podati le iz razlogov navedenih v § 374. cp. (zaradi vnovič najdenih dokazil in zaradi dejstva, ki je kasneje nastopilo).

[3] 377, od. 3. — [4] Ali s sklepom, 534, š. 3. — [5] Prim. 240, od. 1. — [6] 193, 194. — [7] 556, 595, š. 8.

§ 531. Obnova se sme dovoliti tudi za opravo dokazov, izključenih od razprave po § 279., odstavku 2., ako bi bila poraba teh dokazov v prejšnjem postopanju očividno pripomogla stranki do ugodnejše razsodbe glavne stvari.[1]

[1] Jm. k § 531. cp. Pri dovolitvi obnove za opravo dokazov, ki se pri ustni razpravi niso dopustili uporabljati, je tožniku za obnovo naložiti povračilo, kakor kaže primer ali po § 44. ali po § 48. ali § 51. cp. vseh ali le dela stroškov postopanja za obnovo in nove razprave v glavni stvari, ako je zakrivil zamudo roka za opravo dokazov (§§ 279., 309., 335. cp.) ali za položitev stroškovnega predujma (§§ 332., 365., od. 2., 368, od. 3. cp.). Ob veliki krivdi tožnikovega zastopnika za obnovo se lahko uporabi tudi § 49. cp.

§ 532. Za tožbo zavoljo ničnosti in za tožbo za obnovo, vloženo po § 530., š. 4, je pristojno izključno tisto sodišče, katero je sklenilo s tožbo izpodbijano sodbo, ako se pa izpodbija v tožbi

§ 532. 1. Pristojnost za obnovno tožbo zaradi na novo najdenih dokazil določa se po tem, katera stopinja je ugotovila dejanski položaj, ki ga ometa ponudeni izpodbijalni razlog. 8. jan. 1901, š. 17633, uzb. 354; 20. marca 1900, š. 3799, Zb. 935. (14. febr. 1899, š. 1127, Zb. 510).

več v istem pravnem sporu po sodiščih raznih stopinj sklenjenih sodeb, najviše izmed teh sodišč.

V vseh drugih primerih (§§ 530., š. 1 do 3, 5, 6 in 7, in 531.) se mora tožba za obnovo podajati pri pravdnem sodišču prve stopinje, ako pa zadeva oglašeni izpodbijalni vzrok samo na viši stopinji izdano sodbo, pri dotičnem sodišču više stopinje.[1]

[1] Kol. § 3., nov.

Postopanje.

§ 533. V kolikor se ne pokažejo po nastopnih določilih razlike, se uporabljajo predpisi prvega do četrtega dela tega zakona primerno na vlaganja tožbe zavoljo ničnosti in tožbe za obnovo in pa na nadaljnje postopanje.[1]

[1] Jm. k § 239. cp., t. 7.

§ 534. Tožbo je vložiti v zasilnem roku enega meseca.[1]

Ta rok je računiti:

1. v primeru § 529., š. 1, od dneva, katerega je izvedela stranka za izključilni vzrok, ali ako se je to zgodilo, preden je zadobilo izpodbijano razsodilo pravno moč, od poslednjega dneva;

2. v primeru § 529., š. 2, od dneva, katerega se je vročilo odločilo stranki, in ako nima ta pravdne zmožnosti, njenemu zakonitemu zastopniku, a prav tako ne, preden ni zadobilo izpodbijano razsodilo pravne moči;

§ 534. 1. Zasilni rok za ničnostno tožbo po § 529., š. 2 cp., je računiti le od dne, katerega se je izpodbijano odločilo dostavilo kuratorju, čeprav bi bil slednji zvedel že prej o odločilu. 19. nov. 1901, š. 15495, uzb. 489.

3. v primerih § 530., š. 1 do 5, od dneva, katerega je zadobila pravno moč sodba kazenskega sodišča ali pa sklep, s katerim se izreka ustavitev kazenskosodnega postopanja;

4. v primeru § 530., š. 6 in 7, od dneva, katerega je bilo stranki mogoče, porabiti pravnomočno sodbo ali razložiti pri sodišču dejanstva in dokazila, ki jih je izvedela;

5. v primeru § 531. od vročitve[2] sodbe prve stopinje.

Po preteku desetih let,[3] potem ko je zadobila sodba pravno moč, ni dopuščeno več vložiti tožbo, izvzemši primer, naveden v š. 2.[4]

[1] Jm. k § 534. cp. Zasilni rok za podanje ničnostne ali obnovne tožbe ni računiti po § 902. odz., temuč se isti konča s pretekom tistega dneva v naslednjem mesecu, ki po svoji številki odgovarja dnevu, katerega se je rok pričel. Kadar tega dneva ni v naslednjem mesecu, tedaj konča rok s pretekom zadnjega dneva v le-tem mesecu (§ 125. cp.).

[2] 452, od. 1. — [3] Jm. k § 225. cp. — [4] XLVI.

§ 535. Kadar se tožba ne vloži pri sodišču, katero je v prejšnjem postopanju razsodilo na prvi stopinji, ampak pri višem sodišču, pri katerem more glavna stvar po predpisih, veljajočih o postopanju pred tem sodiščem, dozoreti za razsojo, tedaj so glede na ustno razpravo, na dokazovanje in na to, kako je priobčiti o tožbi sklenjeno sodbo prvi stopinji, potem glede na izpodbitnost sodbe merodajna tista določila, ki bi bila merodajna za to više sodišče kakor stopinjo za pravne pomočke.

§ 536. Tožba mora obsegati sosebno:[1]

1. označilo izpodbijanega razsodila;

2. označilo zakonitega izpodbijalnega vzroka (vzroka ničnosti, obnove);[2]

3. povedbo okolnosti, iz katerih se razvidi, da se je držal tožnik zakonitega roka za tožbo, in označenje dokazil, kar jih ima za to;

4. povedbo za presojo pristojnosti bistvenih okolnosti;

5. izjavo, v koliko se predlaga, da naj se odpravi izpodbijano razsodilo in katera druga razsodba se predlaga v glavni stvari.

[1] 78, 226. — [2] 529, 530, 531.

§ 537. Sodnik, zaradi čegar sodelovanja pri razsojanju se je podala tožba zavoljo ničnosti (§ 529., š. 1) ali zaradi čegar ravnanja se je podala tožba za obnovo po § 530., š. 4, je izključen od vodstva razprave in od odločanja o tožbi zavoljo ničnosti ali za obnovo.

§ 538. Pred določitvijo naroka za ustno razpravo mora sodišče, in to zborno sodišče v nejavni seji, preudariti, ali je tožba oprta na kak zakonit izpodbijalni vzrok (§§ 529. do 531.) in ali se je vložila v zakonitem roku. Ako manjka katere teh potrebnosti ali ako tožba ni dopustna zavoljo kakega v § 230., odstavku 2., navedenega vzroka, je tožbo zavrniti s sklepom,[1] ker ni primerna, da bi se ji določil narok za ustno razpravo.

Na zahtevanje sodišča mora tožnik verojetno izkazati[2] okolnosti, iz katerih se razvidi, da se je držal zakonitega roka.

[1] Rekurz 514. — [2] 274. 86 or. pri 175.

§ 539. Kadar se zahteva obnova zavoljo katerega kaznivega dejanja, navedenega v § 530.,

š. 1 do 4, ne da bi se bila zastran njega že izrekla pravnomočna obsodba, mora ukreniti pravdno sodišče brez poprednje ustne razprave, da se začne kazenskosodno postopanje zastran dozvedbe in ugotovitve zatrjevanega kaznivega dejanja.[1] Zoper ta sklep ni pravnih pomočkov; pred sklepanjem sme sodišče zaslišati stranke ali eno izmed njih ter upotiti pozvedbe, ki se mu zde vrhu tega važne.

Narok za ustno razpravo o tožbi za obnovo je določiti šele po pravnomočno končanem kazenskosodnem postopanju, in to samo tedaj, kadar ali je to postopanje imelo za nasledek pravnomočno obsodbo zastran kaznivega dejanja, zatrjevanega v utemeljitev tožbe za obnovo, ali kadar kazenskosodno postopanje ni imelo takega nasledka iz drugih razlogov kakor zavoljo manjkajočega dejanskega stanu ali manjkanja dokazov.[2] Sicer je tožbo, ko se dado na znanje posledki kazenskosodnega postopanja, zavrniti kakor nedopustno. Taka tožba se tudi zavrača brez poprednje ustne razprave in pri zbornih sodiščih s sklepom,[3] storjenim v nejavni seji. Kazensko sodišče ali državnopravdniško oblastvo mora, ko da na znanje sklepe, storjene o tem, da ni začeti ali da je ustaviti kazensko postopanje, vselej izrečno označiti razlog, zakaj se postopanje ni začelo ali zakaj se je ustavilo.

[1] Prim. 191 in 192.

[2] Jm. k § 539. cp. Narok za ustno razpravo o obnovni tožbi je odrediti tudi tedaj, kadar kazenskopravno postopanje, uvedeno radi krive izpovedi ali krive prisege proti svedoku ali izvedencu ali stranki, sicer ni dovelo do obsodbe, ker je manjkalo subjektivnega dejanskega stanu (n. pr. manjkanje prištevitosti za časa dejanja).

kadar je pa kazensko sodišče izreklo, da sta izjava ali prisega objektivno krivi.

[3] Rekurz. 514.

§ 540. Kadar je izkazan v primerih § 530. vzrok obnove z listinami, priloženimi tožbi v izvirniku ali poverjenem prepisu, ali kadar se predlaga obnova po zmislu § 531., tedaj je razpravo in odločbo o vzroku in dopustnosti obnove s pridržkom pravice, priznane sodišču po § 189., združiti z razpravo glavne stvari.

Glavna stvar se pri tem razpravlja znova v toliko, v kolikor jo zadeva izpodbijalni vzrok.

Kadar pa po predpisih, veljajočih o postopanju pred sodiščem više stopinje, ki je pristojno za razsodbo o dovolitvi obnove, ne more glavna stvar dozoreti za razsojo pred tem sodiščem,[1] tedaj se mora to sodišče omejiti na razsodbo o dopustnosti obnove in, ko zadobi obnovo dovoljujoča sodba pravno moč,[2] vrniti pravni spor v razpravo glavne stvari sodišču, katero je bilo za to pristojno na prvi stopinji. To mora potem določiti uradoma narok za ustno razpravo glavne stvari ter ga opraviti po predpisih, veljajočih za postopanje pred tem sodiščem.[3]

[1] Jm. k § 540. cp. 1. Ali ima za dovoljenje obnove pristojno sodišče više stopinje pravni spor vrniti v razpravljanje glavne stvari sodišču prve stopinje, je presojati po tem, jeli moč ali ni moč opraviti to, kar se ima v posameznem primeru zgoditi, da bode glavna

---

§ 540. 1. Postopanje v glavni stvari, ki je na dovoljeno obnovo v zmislu § 540. cp. opraviti pred prizivnim sodiščem, je izvesti po predpisih o postopanju pred zbornimi sodišči I. stopinje. Pri tem torej ni izključena navedba novih dejstev in dokazov. 26. febr. 1902, š. 9432, l. 1901, uzb. 533.

stvar godna za razsojo po določilih, veljajočih za postopanje pred tem sodiščem. Ako ponareja listine ne potrebuje nikakega novega dokazovanja ali ako nastopi obnovni vzrok § 530., š. 4 cp. (prelom sodnikove uradne dolžnosti) glede kakega člana tistega sodišča više stopinje, ki je pristojno za dopust obnove, tedaj pač ne bode treba stvari vračati sodišču prve stopinje, akopram ono više sodišče splošno nima naloga, da bi kako stvar pripravilo do razsojne godnosti.

2. Ako najviši sodni dvor dovoli obnovo, je pravni spor, ob enem z odločbo ob obnovi zavrniti sodišču prve stopinje v razpravljanje, v kolikor se ima v posameznem primeru sploh zgoditi kaka zavrnitev.

[2] 541, od. 1. — [3] Kol. § 3. nov.

§ 541. V vseh drugih primerih je razpravljati in odločati s sodbo [1] samo o vzroku in dopustnosti obnove postopanja ali o izreku njegove ničnosti.

Če se obnova dovoli, je postopanje v glavni stvari, v kolikor je zadeva izpodbijalni vzrok, opraviti pri tistem sodišču, pri katerem se je podala tožba za obnovo, ali če po predpisih, veljajočih o postopanju, ne more glavna stvar dozoreti za razsodbo pred tem sodiščem, pri tistem sodišču, katero je bilo za razpravo glavne stvari pristojno na prvi stopinji. [2]

Kar se tiče vrnitve pravnega spora, potem določitve naroka za ustno razpravo in dovršitve razprave, o tem veljajo določila § 540., odstavka 3.

[1] Prim. 543. — Kol. § 3. nov.

[2] Jm. k § 541. cp. Vsled obnove postopanja se v glavni stvari izreče nova sodba. Le-ta predrugači prej izrečeno sodbo lahko tudi v kvar obnovnemu tožniku.

§ 542. Ako je opraviti razpravo o glavni stvari pri sodišču, pristojnem za razsodbo o

§ 541. Gl. o. 1. pri § 540.

dopustnosti obnove, sme sodišče, razglasivši razsodilo, s katerim se je ugodilo zahtevku obnove, ukazati s sklepom,[1] da je pred izdatbo tega odločila razpravljati v glavni stvari. Zoper ta sklep ni pravnih pomočkov.

Razsodilo o dopustnosti obnove je v tem primeru vzprejeti v razsodbo o glavni stvari.

[1] Prim. 540, od. 1.

§ 543. Ako se pokaže še le pri ustni razpravi, da se opira tožba za obnovo ali tožba zavoljo ničnosti na zakonito nedopusten izpodbijalni vzrok ali da se je podala prekasno, je zavrniti tožbo s sklepom.

§ 544. O tožbi za obnovo, katera se poda ob enem z zglasitvijo priziva ali revizijske pritožbe zoper isto sodbo ali med tem, ko teče prizivno ali revizijsko postopanje, je uradoma ali po predlogu ukazati[1] nemudoma, da naj se pretrga[2] prizivno ali revizijsko postopanje, ako se oglasi kak v § 530., š. 1 do 5, naveden vzrok za obnovo in se priloži izdana pravnomočna kazenska sodba tožbi v prvopisu ali poverjenem prepisu.

Sodišče, pri katerem se je podala tožba za obnovo, mora v primeru takega sklepa tistemu sodišču, pri katerem se razpravlja ta čas o zglašenem pravnem pomočku, takoj dati na znanje zaukazani pretrg postopanja o pravnih pomočkih.

[1] 546, od. 1. — [2] 167.

§ 545. Ali je v drugih primerih,[1] ker se je vložila tožba za obnovo, pretrgati glede na

isto sodbo začeto ali tekoče prizivno ali revizijsko postopanje, o tem odločuje[2] za razpravo o tožbi pristojno sodišče uradoma ali po predlogu z ozirom na posebne okolnosti primera in na dokaze, navedene glede bitja vzroka obnove.

Tak pretrg se sme skleniti tudi še med ustno razpravo o tožbi za obnovo. Ukazovaje pretrg se uporabljajo določila § 544., odstavka 2.

[1] 530, š. 6 i 7, 531. — [2] 546, od. 1.

§ 546. Zoper sklep, s katerim se odločuje o kakem predlogu, stavljenem po §§ 544. in 545., ni pravnih pomočkov.

Ako se je tožba za obnovo zavrnila pravnomočno, je uradoma ali po predlogu zopet povzeti pretrgano postopanje o pravnih pomočkih. Predlog je staviti pri tistem sodišču, pred katerim je prizivno ali revizijsko postopanje teklo ob času, ko se je ukazal pretrg. To sodišče mora ukazati uradoma, da naj se o pravem času zopet predložijo spisi, potrebni za nadaljevanje razprave.

§ 547. V kolikor se po zgoranjih določilih za to, ker se je vložila tožba za obnovo, ne ukaže[1] pretrg tekočega postopanja o pravnih pomočkih, nima vložba tožbe za obnovo glede na začetek pravnomočnosti in izvršljivosti izpodbijane sodbe nobene zavirajoče moči.

Na izvršljivost izpodbijane pravnomočne sodbe nima vložba tožbe zavoljo ničnosti ali tožbe za obnovo nobenega vpliva.

[1] 544, 545.

Šesti del.

Posebni načini postopanja.

Prvi oddelek.

Mandatno postopanje (postopanje o plačilnem nalogu).

§ 548. V tožbi,[1] vloženi za uveljavo terjatve v denarjih ali drugih nadomestnih stvareh, sme tožnik predlagati, da naj se izda proti tožencu plačilni nalog (mandat), ako se vsa dejanstva, na katera se opirajo zahteva tožnikova v glavni stvari in pa postranske terjatve, dokažejo z listinami naslednjih vrst, predloženimi v izvirniku (prvopisu [2]) nesumne [3] unanje oblike, namreč:

1. z javnimi listinami, narejenimi v ozemlju veljavnosti tega zakona;[4]

2. z zasebnimi listinami, na katerih so podpisi izdateljev poverjeni po kakem sodišču ali kakem tozemskem beležniku;

---

§ 548. 1. Ako je zapalost terjatve odvisna od okolnosti, da se ni plačal kak obrestni ali glavnični obrok, tožniku tega plačilnega izostanka ni treba dokazovati s kvalifikovanimi listinami. — Za izdanje mandata v slučaju š. 3 treba dokaza po kvalifikovani listini o tem, da proti sodni naredbi, vsled katere se je opravila ta vknjižba, ni vložen niti rekurz, niti ni zaznamovano v knjigi, da je ta vknjižba sporna, le tedaj, ako posebne okolnosti upravičujejo pomisleke ali dvome. 25. sept. 1872, š. 9260, Zb. 4712, **Jk. 76.**

2. Plačilni nalog v zmislu § 548. cp. je dopusten proti hipotekarnemu dolžniku, ki ni ob enem personalni dolžnik. 30. marca 1905, š. 18421/1904, uzb. 892.

3. z drugimi listinami, na podstavi katerih je za terjatev, napovedano v tožbi, vpisana stvarna pravica v kaki tozemski javni knjigi, ako ni poleg tega zoper sodni ukaz, vsled katerega se je opravila ta vknjižba, niti vložen rekurz, niti zaznamovano v knjigi, da je ta vpis sporen.[6]

[1] Procesni register 223, š. 1, 224, š. 1, 227, 228 or. Pl. nalog mora imeti sodni pečat, 216 or. — Kol. § 3. nov. — [2] 550, od. 1. — [3] 296. — [4] 292, 293, VII.

[5] Jm. k § 548. cp. Ker se v ozemlju krčevinske knjige (Verfachbuch) ne opravlja knjižna zaznamba pravnega spora, nastalega vsled vknjižbe, zadostuje za izdajo plačilnega naloga temeljem krčevinskih listin (§ 548., š. 3 cp.), da ni podan rekurz proti sodni naredbi, vsled katere je vknjižba nastala.

[6] Glej 57, š. 4. — Odredba š. 3 velja tudi za rudarske knjige. 17. sept. 1859, dz. 179. — Ne velja v konkurzu, 131 knk. r. — Pač pa za legalizovane izvirne zadolžnice in sodno ali notarsko poverjene izpiske blagajnih knjig tistih zavodov, ki sklepajo kreditna opravila pod nadzorstvom državne uprave. Min. u. 28. okt. 1865, dz. 110, čl. IV. *a.* Gl. IX. — Kol. ces. u. 26. dec. 1897, dz. 305, § 3. *A c.*

§ 549. Ako ne vloži tožbe tista oseba, katera bi bila po listinah, ki so tožbi v podstavo, upravičena v to, ali ako se vloži tožba zoper kako drugo osebo, kakor zoper zavezanca, imenovanega v teh listinah, se sme predlogu, da naj se izda plačilni nalog, ugoditi le takrat, kadar in v kolikor se z listinami v § 548. označenega svojstva dokaže, da je pravica ali dolžnost od prvotnih upravičencev ali zavezancev povsem ali deloma prešla na tiste osebe, po katerih ali zoper katere se vlaga tožba.

V izterjavo takih terjatev, katerim bi se mogel postaviti nasproti vgovor zastare, se sme

izdati plačilni nalog samo tedaj, kadar se dokaže pretrg[1] ali ovira[2] zastare že v tožbi z listinami v § 548. označenega svojstva.

[1] 1497 odz. — [2] 1494—1496 odz.

§ **550.** Vsled predloga, stavljenega po §§ 548. in 549., je izdati plačilni nalog brez poprednje ustne razprave in ne zaslišavši toženca. Ako je za izdajo plačilnega naloga pristojno okrajno sodišče,[1] sme tožnik, v kolikor se listine, potrebne po §§ 548. in 549. za utemeljitev njegovih zahtev, hranijo v izvirniku pri ravno tem sodišču, nadomestiti predložbo listin s tem, da se skliče na dotične sodne spise.[2]

V plačilnem nalogu je izreči, da mora toženec v štirinajstih dneh po vročbi plačilnega naloga zadostiti, da se ogne izvršbi (eksekuciji), proti njemu napovedanim zahtevam in plačati stroške, ki jih določi sodišče, ali pa oglasiti svoje vgovore zoper plačilni nalog. Ta narok se ne sme podaljšati.[3]

Plačilni nalog je vročiti tožencu po določilih, veljajočih za tožbe.[4]

[1] 49, š. 1, 52, 53 jn. 224, š. 7 cp. — [2] Za Tirolsko z. 17. marca 1897, dz. 77; za Predarlsko z. 1. marca 1900, dz. 44. — [3] 128, 146. — [4] 106, 107. — Poštna pošiljka po odvetnikih dopustna. 354. or. — *F.* 97 (77).

§ **551.** Kadar se predlaga v pismeno podani tožbi izdaja plačilnega naloga proti več tožencem, tedaj se sme ugoditi temu predlogu samo glede tistih tožencev, za katere so se predložili izvodi tožbenega spisa, opremljeni s prepisi vseh prilog. Pri tem je merodajen povrstni red, v katerem so toženci imenovani v tožbi.[1]

[1] 11, 12.

§ 552. Zoper izdajo plačilnega naloga ni pravnih pomočkov, vendar se sme odločilo v plačilnem nalogu o stroških izpodbijati z rekurzom.

Vgovore zoper plačilni nalog je vložiti v roku, označenem v plačilnem nalogu, pri tistem sodišču, ki je izdalo nalog. Prepozno vložene vgovore je zavrniti brez razprave.[1]

O vgovorih, podanih o pravem času, je brez vnovičnega predloga tožnikovega določiti v kolikor moči kratkem času narok za ustno sporno razpravo.[2]

[1] 146, 514. — *F.* 98 (78).

[2] Jm. k § 552. cp. 1. Ako se zoper plačilni nalog podajo vgovori, se, kadar so podani zakoniti pogoji za pripravljalno postopanje (§ 245. cp.), sme na predlog uvesti pripravljalno postopanje (§§ 244., 246. cp.).

2. V postopanju na mandatne in menične tožbe uporabljati so za ustno sporno razpravo kakor tudi za daljno postopanje in za pravne pomočke določila prvega do petega dela o civilnem pravdnem redu, v kolikor niso podane razlike v določilih prvega in drugega oddelka istega reda.

3. Kadar se tožnikov rekurz, podan zoper plačilni nalog zaradi odmere stroškov, snide s toženčevimi vgovori, ga ni predložiti takoj inštanci pravnih pomočkov, ker je z vgovori obstoj plačilnega naloga in z njim temelj stroškovne dosoje postal negotov, temuč predložiti ga je še le po končanem postopanju o vgovorih, v kolikor ni ostal brez pomena z odločilom o vgovorih in z izrecilom o pravdnih stroških.

4. Ako se je proti sodbi o vgovorih podal priziv, je rekurz predložiti skupno s prizivom inštanci pravnih pomočkov.

§ 553. V sodbi, rešujoči postopanje, je izreči ali ostane proti tožencu izdani plačilni nalog v moči[1] ali se-li in v koliko se razveljavlja.

[1] Jm. k § 409. cp., t. 3. — Kol. § 4. nar.

§ 554. Kadar se ne more ugoditi v tožbi stavljenemu predlogu, da naj se izda plačilni nalog, tedaj je, če je tožba taka, da se ji sme določiti narok za ustno razpravo pred dotičnim sodiščem, ravnati po predpisu zakona;[1] mimo tega primera je zavrniti tožbo kakor neprimerno, da bi se začelo postopanje o nji.[2]

[1] Jm. k § 554. cp. Sklep, s katerim se v mandatnem in menič nem postopanju zavrača predlog na izdajo plačilnega naloga in s katerim se ob enem o tožbi določa narok za ustno razpravo, je v prvi točki lahko izpodbijati s rekurzom, s čemer se pa ne preminja vabilo k naroku (§ 130., od. 2. cp.).

[2] 514, 517, š. 1.

Drugi oddelek.

Postopanje v menič nih sporih.

§ 555. V postopanju o tožbah, s katerimi se uveljavljajo menič ne zahteve,[1] je

1. v sodbi rok za izpolnitev tožencu naložene dolžnosti določiti na tri dni;

2. rok, da se predlaga postavitev v prejšnji stan,[2] da se zglasi[3] priziv ali revizijska pritožba in pa da se poda rekurz, znaša osem dni. Ti roki se ne smejo podaljševati.

[1] Tožbe radi obogatitve (čl. 83. men. r.), ne po teh določilih, temuč po občnih. Stvarna pristojnost 51, š. 3, 89, 93, od. 2. jn. — Plačilni nalog izdaja posamezni sodnik. 7, od. 4. jn., sestaviti ga sme sodna pisarnica. 56, od. 4.

§ 555. 1. Meničnega postopanja ni na listino, izdano v obliki menice, v kateri ali katere dostavku se nahaja izjava z drugačno zavezo kakor jo daje bistvo menice. 29. dec. 1874, š. 12232, **Jk.** 91.

su. 194, od. 4. i 5., 195, od. 1. or. — Nič varščine za pravdne stroške. 57, š. 4. Prazniška stvar. 224, š. 1. — [2] 146, 148, od. 2.

[3] Jm. k §§ 555. in 575. cp. Skrajšanje zakonitih rokov „za zglasitev" priziva ali revizije v menične sporih in v rabokupnem postopanju se ne tiče samo pravega „prizivnega roka" (§ 464. cp.) in „revizijskega roka" (§ 505. cp.), temuč se razteza tudi na priobčilo prizivnikovega nasprotnika, dopustno temeljem prizivnega spisa (§ 468., od. 2. cp.) in na revizijski odgovor (§ 507., od. 2. cp.), ker ju zakon po predpisu k §§ 465. do 469. in §§ 505. do 508. cp. računa k „zglašanju priziva" in „zglašanju revizije."

Priobčilo prizivnega nasprotnika in pa revizijski odgovor so tedaj v menič nem in rabokupnem postopanju podati v zasilnem roku osmih dni. (Mn. najv. sod.)

§ 556. V pravnih sporih, izvirajočih iz menic, ni dopustna postavitev v prejšnji stan [1] in tudi ne obnova postopanja [2] na škodo stranki, katera je v glavni pravdi ravnala v dobri veri, kadar je ta stranka med tem svoje menične pravice do drugih oseb s pretekom časa izgubila povsem ali deloma ali jim vsaj zavoljo kratkosti ostalega časa ne more več zadobiti veljave.

[1] 146 nasl. — [2] 530 nasl.

§ 557. Kadar se opira s tožbo uveljavljana terjatev na menico, katera ima vse potrebnosti za veljavnost [1] in glede katere pristnosti se ne pokažejo nikakoršni pomiselki, in kadar se

§ 557. 1. Izdaja plačilnega naloga je dopustna tudi v korist onemu, na kogar se je menična pravica prenesla na kakoršnikoli za pridobitev lastnine sposoben način. 1. okt. 1861, š. 6314, **Jk.** 42.

2. Pravočasne menične prezentacije nima dokazovati tožnik, ki zahteva plačilni nalog proti regresnemu dolžniku, kateri je bil dvignil protest. 24. maja 1877, š. 5924, **Rr.** 91.

predloži ob enem v tožbi z menico vred v prvopisu[2] tudi protest[3] in vzvratni račun,[4] v kolikor so te listine v posameznem primeru potrebne za utemeljitev tožnikovih zahtev, tedaj sme zahtevati tožnik, da naj se naloži toženca, da mora plačati v neodložljivem roku treh dni pod izvršbo menični dolg z izkazanimi postranskimi terjatvami in zahtevanimi ter po sodniku določenimi stroški vred ali pa da mora oglasiti dotične vgovore (plačilni nalog).[5]

[1] Čl. 4—7, 85, 96 men. r. — [2] Glej § 1. z 12. jun. 1872, dz. 88. — [3] Čl. 87. nasl. men. r. — [4] Čl. 54. men. r. — [5] Glej določila §§ 216. in 354. or., pozvana pri 548. in 550., veljavna tudi pri men. plač. nalogih. — *F.* 99 (79). — Kol. § 3., nov. — Glede izvršbe glej 1, š. 2 ir. 371, š. 2 ir.

§ 558. V tožbi za zavarovanje, vloženi na podstavi člena 25. ali 29. meničnega reda, sme tožnik, ako predloži prvopis protesta in dokaže v primerih člena 29. tudi druge pogoje svoje zahteve z verojetnimi, tožbi v prvopisu priloženimi listinami, staviti predlog, da naj se naloži toženca, da mora dati v zasilnem roku[1] treh dni pod izvršbo varščino v zmislu predpisov meničnega reda in plačati zahtevane in po sodniku določene stroške ali pa da mora oglasiti dotične vgovore (zavarovalni nalog).[2]

[1] 128. — [2] Kol. § 3., nov.

3. V prošnji za izdajo plač. naloga so zabeležiti sodni in odvetniški stroški, sicer zapade njih povračilni zahtevek. 13. jun. 1858, š. 7213, **Jk.** 30.

4. Plač. povelje ne ne more izdati temeljem amortizacijskega razsodila, v katerem niso podane vse bistvene potrebnosti menice. 10. dec. 1901, š. 11064, uzb. 497. — Glej o. 1 pri § 127.

§ 559. Ako se predlaga v tožbi, da naj se izda plačilni ali zavarovalni nalog, se uporabljajo primerno v nadaljnem postopanju določila prvega oddelka (§§ 550. do 554.)[1]

[1] *F.* 98 (78). — Kol. § 4., nov.

Tretji oddelek.

Postopanje v sporih iz zakupne ali najemne (rabokupne) pogodbe.*)

Odpoved.

§ 560. V kolikor je odpoved[1] zakupne ali najemne pogodbe o zemljiščih, poslopjih in drugih nepremičnih ali po zakonih za nepremične izrečenih stvareh, o mlinih na ladjah in na ladjah zgrajenih drugih stavbinah potrebna po predpisih državljanskega prava, da se zabrani molčeča obnova[2] zakupne ali najemne pogodbe ali da se doseže njena razveza, se sme dati odpoved:

*) Prazniška stvar 224, š. 4. Odpovedni register in dotični spisi, 230, 268 or.

§ 560. 1. Predpisi o odpovedi niso uporabni, ako uporaba stanovanja ne temelji na najemni pogodbi. 12. dec. 1894, š. 14659, Zb. 15331 in dr.

2. Pri najmih za negotovo dobo znaša odpovedni rok, ako ni posebnega dogovora niti krajevnega običaja, kadar se najemnina plačuje vsak mesec, po osem dni. 21. dec. 1898, š. 17258, uzb. 26. — Kadar se najemnina plačuje četrtletno, po štirinajst dni. 5. dec. 1900, š. 16360, Zb. 1205.

3. Letni najmi obnavljajo se molčeč na pol leta, kadar se najemnina plačuje letno ali poluletno, samo na en mesec pa, kadar se najemnina plačuje mesečno. 15. febr. 1899, š. 2174, Przeg. 1899/133.

1. kadar sklenejo stranke poseben dogovor o roku za odpoved in za vrnitev zakupne ali najemne stvari, navadno samo v tem roku.

2. Ako ni takega dogovora, se mora v tistih krajih, v katerih so po predpisih,[3] izdanih o tem, ali če ni takih predpisov, po posebni navadi dotičnega kraja določeni za izpraznjevanje zakupnih ali najemnih stvari neki dnevi v letu s postavljenimi odpovednimi rokovi, dati odpoved pred iztekom za to določenega časa.

3. V vseh drugih primerih se morajo zakupi ali najmi odpovedati poprej, ko je zakupno ali najemno stvar nazaj dati ali nazaj vzeti, namreč zakupi vsaj šest mesecev, letni najmi ali taki najmi, katerih pogodbena doba trajanja presega eno leto, vsaj tri mesece, najmi, katerih pogodbena doba trajanja je sicer daljša kakor en mesec, a ne dosega enega leta, vsaj štirinajst dni, vsi drugi najmi naposled pa vsaj osem dni poprej.[4]

[1] 1116 odz. — Kol. § 11., nov. — [2] 1114, 1115 odz. — [3] Opomnje pri XI. — [4] 570. — Pristojnost, 49, š. 5 in zadnji od. 83 jn.

§ 59. su. V kolikor niso posamez na poti zakoniti predpisi, se smejo izročiti sodni pisarnici tudi v kazenskih stvareh, in pa v stvareh sporne in nesporne sodne oblasti in zlasti v konkurznem in izvršilnem postopanju predpisane obvestitve upravnih in drugih oblastev in organov, in pa druge ne s pravno uporabo združene odprave in pa dejanja in opravki vnanjega poslovanja, ki so potrebni pri izvrševanju sodne oblasti. — Sodni pisarnici se sme dati oblast, da vzprejema ustno podane sodne odpovedi v § 560. civilnega pravdnega reda označenih najemnih ali zakupnih pogodeb na zapisnik; zapisnik se sme nadomestiti z vpisom v vpisnik, ki ga je pisati o odpovedih. — Enako se ji sme naložiti, da ustno podane prošnje za izdajo plačilnega povelja v opominjalnem postopanju

ali za dovolitev izvršbe na premično imovino na podstavi takih plačilnih povelj, in pa ustno zglasitev upora posvedočuje z vpisom v vpisnik, ki ga je pisati o opominjalnih stvareh; zapisnik se v teh primerih ne nareja. Od plačilnih povelj ali izvršilnih dovolil, izdanih na podstavi takih vpisov, se ne pridržuje izvirnik ali prepis pri sodišču, ampak zadosti je, da se ta dejanja zaznamujejo v vpisniku.

O tem tudi 319. or. pri 79. — Glede pogodeb s kontadini in koloni glej X.

§ 561. Zakupne ali najemne pogodbe sme kakor zakupodalec ali najmodalec, tako zakupnik ali najemnik[1] odpovedati sodno ali nesodno.

Odpoved, ki jo je kaka stranka dala veljavno, sme proti nji sami izvršiti druga stranka.[2]

[1] Tudi prisilni upravnik, 111 ir. — [2] 569, 575.

§ 562. Sodna odpoved se sme podati s spisom[1] ali ustno.[2] Spis[3] ali o odpovedi narejeni zapisnik mora obsegati zlasti označilo zakupne ali najemne stvari, povedbo časa, kedaj izteče zakupna ali najemna pogodba, in naposled predlog, da naj se naloži nasprotniku, ali da zakupno ali najemno stvar ob določenem času pod izvršbo[4] preda ali prevzame, ali pa da poda zoper odpoved svoje vgovore pri sodišču. Za podajo vgovorov je, če znaša odpovedni rok vsaj 14 dni, določiti rok osmih dni, sicer pa rok treh dni.[5]

Ako ne stanuje odpovednik niti v kraju niti v okolišu pristojnega okrajnega sodišča,[6] mora postaviti tamkaj stanujočega pooblaščenca za vročbe ter povedati pri odpovedi njegovo ime in stanovališče.

Odpovedi, katere ne vstrezajo tem predpisom ali se podado pri nepristojnem sodišču,

je, ako bi se ne dala njih pomanjkljivost odstraniti po § 84., zavrniti uradoma s sklepom.[7]

[1] 74, 77, 80. — [2] 59 su. 230 or. pri 560. 319, š. 2, or. pri 79. — [3] Jm. k § 116. cp., t. 5, in k § 571., t. 2. — [4] 1, š. 4 ir. — [5] 570, 575, od. 2.—56, od. 4., su. pri 74. — *F.* 102 (81), 103 (82). — [6] 95, š. 1, 96. — [7] Rekurz, 514, 575, od. 1.

§ 563. Da bo sodna odpoved veljavna za prvi prihodnji rok, se mora podati pri sodišču in vročiti pred iztekom v § 560., š. 1 in 2, določenih rokov.[1] Odpovedi, ki se podado še le po izteku teh rokov, je zavrniti uradoma s sklepom.[2]

Odpovedi, podane pred začetkom pogodbenega ali zakonitega odpovednega roka, se iz tega samega vzroka ne smejo zavračati.

[1] 564, od. 2. — *F.* 101. — [2] Rekurz, 514, 575, od. 1.

§ 564. Nalog, katerega izda sodišče o odpovedi nasprotniku odpovedujoče stranke po § 562., je vročiti nemudoma nasprotniku po predpisih, veljajočih za vročevanje tožeb,[1] priobčivši mu en izvod dotičnega spisa ali zapisnikovega prepisa.

Ako se vendar vročba v primerih § 560., š. 1 in 2, opravi šele po preteku tam označenih odpovednih rokov, je odpoved vendar veljavna, če se zoper sodni nalog ne podado vgovori v roku[2] določenem za to.[3]

---

§ 563 1. Odpoved, vročena odpovednikovemu nasprotniku še le po preteku odpovednega roka, je brez moči za prvi prihodnji rok tudi tedaj, kadar je nasprotnik provzročil sam zakasnitev vročbe. — Vprašanja, ni li pravočasnega vročenja odpovedi zakrivil nasprotnik odpovedujoče stranke, ni pretresati v postopanju na vgovore proti odpovedi. 31. jul. 1902, š. 10745, uzb. 624.

[1] 106, 107. Glej tudi mn. najv. sod. in jm. k § 116. cp., t. 1—5. — [2] 562, od. 1.

[3] 347 or. Sodne odpovedi zakupnih ali najemnih pogodeb je vročiti nasprotniku odpovednika kolikor moči hitro. — Kadar se vročba ne da opraviti ter je zategadelj pozvati stranko, da naj bo za prejem vročbe ob določenem času navzočna (§ 106. cp.), tedaj mora vročevalni organ izbrati dan in uro za vnovično vročbo tako, da bo moči kakor vročbo, tako tudi položbo spisa, ki ga je vročiti, in pritrditev pismenega naznanila o položbi (§ 104. cp.) opraviti zanesljivo še med odpovednim rokom in pred pretekom zadnjega dneva tega roka (§ 560, š. 1 in 2 cp.). V kolikor je potemtakem nevarno odlagati, se sme vročba odpovedi tudi v sodnem kraju opraviti po sodnih slugah (§ 344., š. 3). Če treba, je v zavarovanje pravočasne vročbe odpovedi izprositi dovolilo za vročanje ob nedeljah in praznikih ali po noči. — Kjer je to bilo v navadi dosedaj, sme sodišče tudi v bodoče potrditi na rubriki, določeni za odpovednika, vročbo nasprotniku in njen dan. V ta namen je pridržati rubriko v vročevalnem in izvršilnem oddelku (vročevalni oddelek, vročevalni uradnik), dokler se ne opravi vročba nasprotniku, ter jo še le, ko dojde vročilnica ali povratnica, vročiti odpovedniku opremljeno z navedenim potrdilom.

Glej o navedenem potrdilu tudi u. 12. dec. 1899, uk. š. 52.

Nesodna odpoved.

§ 565. Nesodna odpoved se sme opraviti po beležniku ali kako drugači.

Priobčilo, katero je dati nasprotniku odpovedujoče stranke zastran odpovedi,[1] mora vselej obsegati tudi v § 562., odstavku 1. in 2., označene povedbe.

Da zadobi taka nesodna odpoved moč sodne odpovedi, mora biti dokazana z listinami, katere ne dopuščajo glede dokazne moči nobenega pomiselka,[1] in se je vrhu tega pri odpovedi držati rokov, navedenih v §§ 563. in 564.

Čas odpovedi ali vročbe odpovedi mora biti dokazan tudi z listinami, ki imajo v odstavku 3. označeno svojstvo.[2]

[1] 292, 294, 296. — [2] Izvršba: 1, š. 18 ir.

§ 566. Oseba, zoper katero je naperjena nesodna odpoved, mora v osmih, če pa znaša rok za odpoved manj kakor 14 dni, v treh dneh (§ 562., odstavek 1.) po dani ali prejeti odpovedi podati nameravane vgovore[1] zoper njo pismeno ali ustno pri tistem sodišču,[2] v katerega okolišu leži zakupna ali najemna stvar, ker bi sicer zadobila odpoved moč.

Katerega dne se je stranki, ki vgovarja, priobčila odpoved, to mora na zahtevanje sodišča dokazati odpovedujoča stranka s tem, da predloži v § 565., odstavku 4., omenjene listine.[3]

[1] *F.* 106 (85). — [2] 49, š. 5 jn. (okrajno sodišče). — [3] 571, od. 2.

Nalog, da je predati ali prevzeti zakupno ali najemno stvar.

§ 567. Pri zakupnih ali najemnih pogodbah, katere nehajo brez poprednje odpovedi po preteku določenega časa, sme vsaka stranka[1] še pred iztekom zakupne ali najemne dobe predlagati sodno odredbo, s katero se nalaga nasprotniku, da naj preda ali prevzame ob določenem času pod izvršbo zakupno ali najemno stvar ali pa da naj poda zoper ta nalog v osmih dneh svoje vgovore pri sodišču.[2]

Ako se je sklenilo zakupno ali najemno razmerje za več kakor šest mesecev, se sme ta predlog staviti samo v zadnjih šestih mesecih.

Določila § 564., odstavka 1., je uporabljati tudi na vročevanje takih nalogov.

Ako je za razveljavo zakupne ali najemne pogodbe treba odpovedi, se sme zahteva, da naj se zakupna ali najemna stvar preda ali prevzame, uveljavljati s tožbo že pred iztekom odpovednega roka in združiti s tožbo [3] tudi odpoved. [4]

[1] In prisilni upravnik. 111 ir. — [2] Rekurza ni. 575, od. 2. — *F.* 104 (83), 105 (84), 106 (85). — [3] Tožbo je vpisati v procesni register. 230, š. 2 or.

[4] Jm. k § 567. cp. Ako se odpoved rabokupne pogodbe zedini s tožbo na predajo ali prevzetje rabokupnega predmeta (§ 567., od. 4. cp.), je oboje, tožbo in odpoved združiti v enem pravdnem spisu. Na ta pravdni spis je s sklepom o tožbi odrediti narok v ustno razpravo, ter ob enem opozoriti na odpoved; nasprotniku je kakor sicer vročiti s sklepom izvod pravdnega spisa.

Razmerje do podzakupnika ali podnajemnika.

§ 568. Vse odpovedi, vsi nalogi, vse odločbe in odredbe, ki se dosežejo zoper zakupnika ali najemnika ter se tičejo bitja ali razveze zakupne ali najemne pogodbe o stvareh, označenih v § 560., so veljavne in izvršljive tudi zoper podzakupnika ali podnajemnika, ako ni temu na poti kako med podzakupnikom ali podnajemnikom in med zakupodalcem ali najmodalcem dogovorjeno pravno razmerje.

Molčeča obnova zakupne ali najemne pogodbe.

§ 569. Zakupne ali najemne pogodbe, katere nehajo s pretekom časa, ne da bi bilo za razvezo pogodbe ali za oviro molčeče njene

obnove[1] treba odpovedi, je vsled tega, da nadaljuje zakupnik ali najemnik uživanje ali rabo zakupne ali najemne stvari in da dopušča to zakupodalec ali najmodalec brez vgovora, imeti za molče obnovljene samo tedaj, kadar v roku štirinajstih dni[2] po preteku zakupne ali najemne dobe, ali pri pogodbah, ki so bile sklenjene prvotno na krajšo dobo kakor na en mesec, v roku, znašajočem polovico prvotno pogojene dobe, po izteku pogodbe ne vloži tožbe niti zakupodalec ali najmodalec za vrnitev, niti zakupnik ali najemnik za nazajno prevzetev zakupne ali najemne stvari.

[1] 1114. odz. — [2] 570.

Roki v zakupnih ali najemnih stvareh.

§ 570. V §§ 560. do 569. določeni roki se ne smejo podaljšati.[1]

[1] 128, 146, 571, od. 4.

Postopanje.

§ 571. O vgovorih,[1] vloženih o pravem času, je določiti narok za ustno razpravo.[2] Določevaje prvi in kake poznejše naroke in pa rokove se je ozirati posebno na nujnost zakupnih ali najemnih stvari.

Stranko, od katere izhaja odpoved ali poziv, da naj se nazaj da ali nazaj prevzame zakupna ali najemna stvar, je šteti za tožnika.

Prepozno vložene vgovore zoper odpoved zakupne ali najemne pogodbe ali zoper sodni

§ 571. 1. Odpoved, proti kateri so se že podali vgovori, se sme preklicati le v sporazumljenju z nasprotnikom. 9. marca 1898, š. 3441, Zb. 59.

nalog, da je predati ali prevzeti zakupno ali najemno stvar, je zavrniti uradoma brez razprave.[3]

Postavitev v prejšnji stan,[4] ker se je zamudil rok za vložbo vgovorov,[5] ni dopustna.[6]

[1] Ob ustnih je napraviti zapisnik, 230, š. 4 or. — [2] 440, od. 1. — [3] Rekurz, 514, 575, od. 1. — [4] 146. — [5] 562, od. 1., 566, 567, od. 1.

[6] Jm. k § 571. cp. 1. Predpisi §§ 571. nasl. cp. o postopanju v rabokupnih stvareh niso porabljati na pravne spore iz rabokupne pogodbe, tikajoč se obstoja pogodbe ali plačila rabokupnine.

2. Za pismeno prepodane odpovedi rabokupnih pogodeb nimajo potrebnosti pripravljajočega pravdnega spisa (§ 78. cp.) nikake veljave. Ako se vlože vgovori, sme odpovedna stranka še pred ustno sporno razpravo nasprotniku s pripravljalnim pravdnim spisom priobčiti okolnosti in dokazila, katere hoče uporabiti (§ 44. cp.) pri razpravi.

§ 572. V sodbi, rešujoči postopanje o vgovorih, je izreči, ali in v koliko se odpoved ali po § 567. izdani nalog spoznava za veljavnega ali razveljavlja, in pa, ali in kedaj je toženec dolžan, zakupno ali najemno stvar predati ali prevzeti.

§ 573. Kadar se spozna toženec za dolžnega, zakupno ali najemno stvar predati ali prevzeti, pa je zakupna ali najemna doba ob času sklepanja sodbe že iztekla, tedaj je pri najemnem razmerju izreči v sodbi, da je dotično stvar predati ali prevzeti takoj; pri zakupih se sme dati v ta namen rok, ki ne presega osem dni.[1]

Ako zakupna ali najemna doba ni še iztekla, je določiti čas predaje ali prevzetbe po posebnih

predpisih,[2] ki veljajo o rokih za izpraznitev, in če takih predpisov ni, po navadah dotičnega kraja.

Ako bi ne bilo tudi takih navad, je ukazati pri najmih, da je pričeti izpraznjevanje najkasneje tretjega dne pred pretekom najemne dobe, da je prepustiti prevzemniku o poldne tega dneva pripraven prostor za shrambo dela njegovega premičnega blaga, da mu je pa predati popolno izpraznjeno v najem vzeto stvar do poldne poslednjega dneva najemne dobe. Pri zakupih zemljišč, na katerih stoje poslopja, je ukazati, da je pričeti izpraznjevanje najkasneje osmega dne pred pretekom zakupne dobe, da je prepustiti prevzemniku o poldne tega dneva primeren del prostorov za shrambo premičnih reči in za pričetek gospodarstva in da mu je predati popolnoma izpraznjeno zakupno stvar do poldne poslednjega dneva zakupne dobe. Pri zakupih drugih vrst je ukazati, da je izprazniti zakupno stvar in jo predati do izteka zakupne dobe.

Tretji ali osmi dan pred pretekom zakupne ali najemne dobe je računiti tako, da prideta med dan, ko se izpraznjevanje prične in med dan, ko se dokonča, dva cela ali pride sedem celih koledarskih dni.

Določila odstavka 2. do 4. o izpraznjevanju in predaji zakupne ali najemne stvari veljajo tudi tedaj, kadar se niso oglasili o pravem času vgovori zoper sodno ali nesodno odpoved ali zoper nalog, da je predati ali prevzeti zakupno ali najemno stvar.

Izvršba se sme na podstavi pravnomočnih sodeb, odpovedi in sodnih nalogov, da je pre-

dati ali prevzeti zakupno ali najemno stvar, dovoliti precej, ko je pretekel rok, v katerem je bilo po zgoranjih odstavkih predati zakupno ali najemno stvar povsem[3] izpraznjeno.[4]

[1] *F.* 101. — [2] XI., š. 1. — [3] Že popoludne istega dne; glej od. 3. — *F.* 107 (86), 108 (87).

[4] Mn. najv. sod. k § 573. cp. Konec roku, v katerem je rabokupno stvar po zakonu prepodati povsem izpraznjeno, je pri dovolitvi izvršbe v rabokupnih stvareh pričakati le tedaj, če se predlaga izvršba, da se doseže popolno izpraznjenje rabokupne stvari.

Ako se pa hoče doseči samo, da se prepusti pri najemnih predmetih pripraven prostor za shrambo dela prevzemnikovih premičnin, ali pri zakupih primeren del prostorov za shrambo premičnin in za pričetek gospodarstva, tedaj se sme to delno izpraznjenje (§ 349. ir.) dovoliti, čim je došla po zakonu v to določena doba, in že pred pretekom roka, v katerem je rabokupno stvar izprazniti povsem.

§ 574. Določila § 573. je uporabljati tudi tedaj, kadar se zakupna ali najemna pogodba brez poprednje sodne ali nesodne odpovedi vsled tožbe izreče s sodbo za razveljavljeno ali ugaslo.[1]

[1] 1117, 1118 odz. 567, od. 4.

§ 575. V postopanju, urejenem v tem oddelku, znaša rok, da se stavi predlog postavitve v prejšnji stan,[1] potem rok, da se zglasi[2] priziv[3] ali revizijska pritožba[4] in pa da se vloži rekurz,[5] osem dni. Ti rokovi se ne smejo podaljšati.[6]

---

§ 575. 1. Štirinajstdnevni prizivni rok velja: v pravdah za odškodnino, ker se rabokupna pogodba ni spolnila sploh ali ne primerno. 13. dec. 1899, š. 18040, Zb. 794; — dalje sploh pri odškodniških tožbah zakupodajalca proti zakupniku. 9. jul. 1902, š. 504, ZB. 1903/116; — v sporih na plačilo rabokupnine. 11. marca 1902, š. 3609, JB. 1902/35.

Zoper sodne naloge za predajo ali prevzetbo zakupne ali najemne stvari, kateri se izdado na podstavi odpovedi ali pa prošnje, stavljene po § 567., ni mimo vgovorov, ki se smejo oglasiti, pravnih pomočkov.

Sodna ali nesodna odpoved ali nalog za predajo ali prevzetbo zakupne ali najemne stvari, zoper katere se niso oglasili o pravem času vgovori, dalje o takih vgovorih izdane pravnomočne sodbe izgube brez škode za odločilo o povračilu stroškov moč, ako se v štirinajstih dneh po nastopu časa, določenega v teh nalogih ali v sodbi za izpraznitev ali prevzetbo zakupne ali najemne stvari, ne predlaga izvršba zastran te izpraznitve ali prevzetbe.[7]

[1] 146, 148. — [2] Mn. najv. sod. k §§ 555. i 575. cp. pri § 555. — [3] 464. — [4] 505. — [5] 521. — [6] 128. Rok za povračilo stroškov: 409. — [7] Prošnje za izvršbo tudi v sodni pisarnici, 320, š. 1 or.

Pogodba proti plačevanju zakupnine v pridelkih.

§ 576. Določila tega oddelka se uporabljajo tudi na pogodbe, označene v § 1103. odz. Take pogodbe[1] je po zmislu tega zakona šteti za zakupne pogodbe.

[1] Drugače kontadinske i kolonske pogodbe. X. cp.

Četrti oddelek.

Razsodniško postopanje.

Pogodba na razsodnike (izbrane sodnike).

§ 577. Dogovor, da je razsoditi pravni spor po enem ali več razsodnikih (pogodba na

razsodnike),[1] ima pravno moč v toliko,[2] v kolikor so zmožne stranke o predmetu spora skleniti poravnavo.[3]

V pogodbi na razsodnike se sme tudi veljavno dogovoriti, da se morajo spori, ki nastanejo v prihodnje iz določenega pravnega razmerja, razsojevati po enem ali po več razsodnikih.

Pogodba na razsodnike se mora narediti pismeno.[4]

[1] 1391 odz. — [2] Jm. k § 240. cp., t. 3. — [3] 865, 1380—1384 odz. Jm. k § 31. cp., t. 3. — [4] 884 odz. — XII., XVII., XXVII., 595, š. 1.

§ 578. Sodniški uradniki[1] ne smejo, dokler so v sodniški službi,[2] sprejemati posla razsodnikov.

[1] 1—3 su.

[2] Jm. k § 578. cp. Razsod, ki ga je izrekel aktivno služeči sodniški uradnik ali pri čegar izreku je mimo drugih razsodnikov sodeloval tak sodniški uradnik, nima moči (§ 595., š. 3 cp.).

§ 579. Nihče ni dolžan sprejeti posel razsodnika. Iz tehtnih vzrokov sme razsodnik tudi potem, ko je že sprejel ta posel, odložiti prevzeto dolžnost.[1]

[1] 583, š. 1, 584, od. 2.

§ 580. Kadar niso v pogodbi na razsodnike niti imenovani ti razsodniki, niti ni v nji določila o njih številu in imenovanju, imenuje vsaka stranka enega razsodnika. Ta dva si izbereta prvomestnika.

---

§ 577. 1. Vsled dogovora, da se bodo prihodnji prepiri, nastali iz kake pogodbe razrešili po razsodnikih, se sme pred rednim sodnikom vgovarjati nepristojnost. 4. marca 1858, š. 10913, **Jk.** 26 in dr. Glej o. 1, § 43. jn.

§ 581. Kedor mora vsled pogodbe na razsodnike imenovati razsodnika, tega sme nasprotnik, ali ako pristoji imenovanje razsodnika kaki drugi osebi, sme pozvati to osebo vsakatera izmed stranek, da naj ga imenuje v štirinajstih dneh ter obvesti o tem pozivajočo stranko. Isti poziv je dopusten tedaj, kadar na podstavi pogodbe na razsodnike že imenovani razsodnik noče sprejeti posla ali izpolnjevati dolžnosti izbranega razsodnika, dalje kadar umrje, se z uspehom odkloni[1] ali odpade iz katerega drugega vzroka.

Ako mora imenovati tudi pozivajoča stranka razsodnika, mora združiti s svojim pozivom naznanilo, katero osebo je postavila ona za razsodnika.

Ti vzajemni pozivi in ta naznanila se smejo opravljati po pošti ali po beležniku.[2]

Osebo, ki je poklicana imenovati razsodnika, veže opravljeno imenovanje, brž ko dobi nasprotnik ali katera stranka naznanilo o tem imenovanju.

[1] 586, od. 1. — [2] Prim. 87.

§ 582. Ako se razsodnik ne imenuje o pravem času[1] ali ako se ne moreta razsodnika zediniti o osebi prvomestnika, opravi imenovanje po predlogu sodišče.[2] Predlog je staviti pri tistem sodišču, katero bi bilo, če bi ne bilo pogodbe na razsodnike, pristojno na prvi stopinji za pravni spor. Staviti ta predlog imajo

---

§ 582. 1. Sklep, s katerim se je odklonil predlog za imenovanje razsodnika, se lahko izpodbija z rekurzom. 1. okt. 1902, š. 13492, uzb. 635.

pravico stranke in v primeru § 580. tudi vsak izmed obeh razsodnikov. Za stavljenje predloga ni niti pred zbornimi sodišči potreben zastop po odvetniku. [3]

Sklep, ki se izda o predlogu, ni dopuščeno izpodbijati s pravnimi pomočki.

[1] 581. od. 1. — [2] 585. — [3] Prim. 27. od. 1.

§ 583. Kadar se stranke ne morejo zediniti o razsodnikih, katere morajo postaviti vkupe,[1] tedaj mora v § 582. označeno sodišče po predlogu izreči,[2] da je pogodba na razsodnike razveljavljena.

Isto se mora zgoditi:

1. kadar so postavljene v pogodbi na razsodnike določene osebe za razsodnike in kateri teh razsodnikov umrje, kadar vsled odklona [3] ali iz kakega drugega vzroka odpade,[4] posla razsodnika noče prevzeti ali pa odstopi od pogodbe,[5] sklenjene zastran tega ž njim, ali

2. kadar se v pogodbi na razsodnike imenovani ali na podstavi take pogodbe po stranki ali v zmislu § 582. po sodišču postavljeni razsodnik brani, izpolnjevati s sprejemom imenovanja prevzeto dolžnost, ali odlaša izpolnjevanje nepristojno (preko mere).

Kadar je pogodba na razsodnike sklenjena glede vseh iz določenega pravnega razmerja izvirajočih sporov[6] in je okolnost, zavoljo katere mora sodišče izreči pogodbo na razsodnike za neveljavno, taka, da ne izključuje reševanja po razsodnikih glede sporov, ki morda še nastanejo iz tega pravnega razmerja v prihodnje, tedaj mora sodišče omejiti svoj izrek tako, da je

pogodba na razsodnike neveljavna samo za dotični določeni primer.

[1] 580. — [2] 585. Poslovanje, 245 or. — [3] 586. — [4] 578. — [5] 579. — [6] 577, od. 2.

§ 584. O predlogu, stavljenem po zmislu § 583., je odločiti po poprednji ustni razpravi s sklepom.[1] To odločilo in pa odločilo o predlogu, stavljenem po § 582., sme izreči pri zbornih sodiščih tudi predstojnik zbornega sodišča ali pa po predstojniku odrejeni sodnik.

Razsodnik, kateri s sprejemom imenovanja prevzete dolžnosti celo ne izpolni ali je ne izpolni o pravem času, je odgovoren strankam za vso škodo, katero je napravil s svojim krivnim uporom ali odlaganjem, kar sicer ne krati strankam pravice, zahtevati, da naj se razveljavi pogodba na razsodnike.

[1] Rekurz 514.

§ 585. Določila §§ 582. in 583. se ne uporabljajo v toliko, v kolikor so stranke v pogodbi na razsodnike ali v tem, kar so dogovorile pismeno po sklepu take pogodbe, ustanovile za označene primere kaj drugega.

§ 586. Razsodnik se sme odkloniti iz istih vzrokov, kateri dajejo pravico, odkloniti sodnika (§§ 19. in 20. pravilnika sodn. prist.).[1]

Stranka, katera je imenovala razsodnika sama ali vkupe s svojim nasprotnikom, ga sme

---

§ 584. 1. Razsodnik jamči tudi za škodo, ki jo je provzročil z odložitvijo sprejetega razsodništva. 12. jul. 1899, š. 10249, Zb. 676.

2. Jamstvo razsodnika za škodo iz njegovega upora ali odlaganja ne izključuje tožbe na izpolnitev prevzete dolžnosti. 28. marca 1901, š. 3278, uzb. 410.

odkloniti samo tedaj, kadar je nastal odklonilni vzrok ali je stranka izvedela zanj še le po njegovem imenovanju.
[1] 595, š. 4, 598.

Postopanje pred razsodniki.

§ 587. Razsodniki morajo, preden izdado razsod, zaslišati stranke ter dozvedeti stanje stvari, na katero se opira spor. Postopanje določajo, v kolikor ni s pogodbo na razsodnike ali s poznejšim pismenim dogovorom ustanovljeno nič drugega, razsodniki po svojem izprevidu.
Ako se ne spusti ena stranka v razpravo pred razsodniki, je razpravljati z drugo stranko samo.

§ 588. Razsodniki smejo stranke in pa priče in izvedence, ki pridejo prostovoljno pred nje, zasliševati samo brez prisege. Oni ne smejo niti proti strankam niti proti drugim osebam rabiti prisilnih sredstev ali jim prisojati kazni.

§ 589. Sodniška dela, katera se zde razsodnikom potrebna in katera opravljati nimajo oni pravice, opravlja na prošnjo razsodnikov pristojno državno sodišče. V dvomu je staviti zaprosilo do tistega okrajnega sodišča, v katerega okolišu je opraviti delo ali vzprejeti dokaz.
Zaprošeno sodišče mora izpolniti zaprosilo, ako ni to po zakonu nedopustno.[1] Glede na vzprejem dokaza pristoje temu sodišču zlasti tudi tista odločila, katera so za primer, da vzprejemlje dokaz zaprošeni sodnik, po določilih tega zakona pridržana razsojajočemu sodišču ali pa pravdnemu sodišču.[2]
[1] XIII., 37 jn. — [2] 284, od. 2., 285.

§ 590. Ako je poklicanih v razsojanje več razsodnikov kakor dva, je skleniti razsod z nadpolovično večino glasov, če ni kaj drugega določeno v pogodbi na razsodnike.[1]

[1] 595, š. 3.

§ 591. Ako ni moči ob razsojanju doseči potrebne večine glasov ali, če sta postavljena samo dva razsodnika, ni moči doseči soglasnosti, morajo dati razsodniki to na znanje[1] strankam.

Ako ni v pogodbi na razsodnike ali v poznejem pismenem dogovoru stranek za tak primer poskrbljeno drugači, sme vsaka stranka pri sodišču, označenem v § 582., staviti predlog, da naj ono izreče, da je pogodba na razsodnike razveljavljena ali da nima moči za posamezni primer (§ 584.).[2]

[1] 581, od. 3., 592, od. 1. — [2] Rekurz, 514.

§ 592. Strankam je vročiti izdatke razsoda razsodnikov, in to, ako jih ne prevzamejo same pred razsodiščem, po pošti ali po beležniku osebno.

Na teh izdatkih in pa na izvirniku razsoda razsodnikov je povedati dan, katerega se je sestavil razsod; mimo tega morajo izvirnik in izdatke podpisati[1] vsi razsodniki, ker bi bil sicer razsod razsodnikov neveljaven.[2]

[1] 598. — [2] 595, š. 3.

§ 593. Izvirnik razsoda razsodnikov mora z listinskimi potrdili vred, da so se strankam vročili izdatki,[1] shraniti oseba, označena v pogodbi na razsodnike. Ako ni dotičnega dogovora ali ako je imenovani hranitelj umrl, morajo določiti razsodniki način hrambe. V dvomu je

položiti te spise pri kakem beležniku tistega okraja, v katerem je imelo razsodišče sedež.

Izvirnik razsoda razsodnikov in pa listinska potrdila o vročitvi je šteti za strankam skupne listine.[2]

[1] 592. — [2] 304, š. 3, i od. 2., XLIII.

§ 594. Razsod razsodnikov ima med strankami moč pravnomočne sodne sodbe,[1] ako se niso stranke v pogodbi na razsodnike dogovorile, da je dopustno, izpodbijati sodbo pred višo stopinjo razsodišča.

Razsodniki morajo, ako zahteva to kaka stranka, na izdatku svojega razsoda pismeno potrditi, da je postal ta razsod pravnomočen in izvršljiv.

[1] 411. — Izvršba 1, š. 16. ir.

Kedaj je razsod razsodnikov brez moči?

§ 595. Razsod nima moči:

1. ako ni bilo sploh pogodbe na razsodnike ali ako je bila taka pogodba neveljavna,[1] ako je izgubila moč pred sklepom razsoda[2] ali pa jo je izgubila za posamezni primer;[3]

2. ako stranka, katera trdi, da razsod nima moči, v postopanju pred razsodniki ni bila zakonito poslušana[4] ali ako ona, če ji je treba zakonitega zastopnika,[5] v tem postopanju ni bila zastopana po njem, v kolikor ni bilo v poslednjem primeru pravdno ravnanje redno odobreno pozneje;

---

§ 594. 1. Razsod je izvršljiv po § 1., š. 16 ir., le za tiste stranke in proti njim, ki so dogovorile pogodbo na razsodnike. 4. nov. 1903, š. 15054, uzb. 740.

3. ako se je glede sestave razsodišča[6] ali sklepanja[7] prelomilo kako določilo zakona ali pogodbe, ali ako niso izvirnika in izdatkov razsoda podpisali vsi razsodniki;[8]

4. ako je razsodišče neopravičeno zavrnilo odklon razsodnika;[9]

5. ako je razsodišče prestopilo meje svoje naloge;[10]

6. ako nasprotuje razsod neogibnim pravnim predpisom;

7. ako je razsod obsodil stranko k zakonito nedopustnemu ali prepovedanemu dejanju;

8. ako so dani pogoji, pod katerimi se sme po § 530., š. 1 do 7, izpodbijati sodna sodba s tožbo za obnovo.[11]

[1] 577, od. 1., od. 3. — [2] 583, od. 1., 591. — [3] 583, od. 3. — [4] 587. — [5] 1—3. — [6] 578, 586, od. 1. — [7] 590. — [8] 592, od. 2. — [9] 586. — [10] 577. — [11] 598. Glede ustavljenja izvršbe iz razsoda glej XXIX. in XXX. ir.

§ 596. Če se toži, da naj se razveljavi razsod, je podati tožbo pri sodišču, označenem v § 582.[1]

Vložiti jo je, ako se opira na kak v § 595., š. 1 do 7, navedeni vzrok, v roku treh mesecev, ker bi se sicer ne dopustila.[2] Ta rok se pričenja s tistim dnevom, katerega se je vročil stranki razsod, če pa je izvedela stranka za izpodbijalni vzrok še le pozneje, s tistim dnevom, katerega je izvedela zanj.

§ 595. 1. Po razveljavi razsoda je pravna stvar, brez ozira na vzrok zakaj se je razsod razveljavil, razpravljati pri rednem sodišču. 22. okt. 1901, š. 14378, uzb. 496.

2. Za dovolitev izvršbe iz razsoda treba donesti potrdilo vseh razsodnikov, da je razsod pravnomočen in izvršljiv. 3. dec. 1902, š. 13527, uzb. 636.

V primeru § 595., š. 8, je presojati rok za tožbo po določilih o tožbi za obnovo.[3]

[1] Proti razsodu razsodniških odborov pri zadrugah v sporih, za katere so pristojna obrtna sodišča, vlagati so izpodbojne tožbe le pri obrtnem sodišču. § 35. z. 27. nov. 1896, dz. 218. — Kol. § 10., nov.

[2] Prim. XXV. — [3] 534.

§ 597. O tožbi, da naj se razveljavi razsod, je postopati po občih predpisih tega zakona.[1]

[1] Formalnosti 226, od. 1. or.

§ 598. Uporabi določil §§ 586., 592. in 595. se ne smejo stranke odreči niti v pogodbi na razsodnike, niti po drugem dogovoru.

§ 599. Predpisi tega oddelka se uporabljajo zmisloma na razsodišča, katera se postavljajo na zakonito dopusten način z odredbami po poslednji volji ali z drugimi ne na dogovor spornih stranek oprtimi odredbami ali pa s pravili.[1] Uporaba §§ 586., 592. in 595. se tudi ne more po enostranskih odredbah ali določilih pravil izključiti veljavno.

Po zakonu z dne 15. novembra 1867. l. (dz. 134) v poravnavo sporov, izvirajočih iz društvenega razmerja, ustanovljena razsodišča niso zavezana določilom tega oddelka.

[1] Prim. XII.

Peti oddelek.

Postopanje v sporih zavoljo pravnih žalitev, storjenih po sodniških uradnikih.

§ 600. Za postopanje v sporih o tožbah, katere se na podstavi zakona z dne 12. julija

1872. leta (dz. 112) zavoljo pravnih žalitev, storjenih po sodniških uradnikih, podajajo zoper te ali zoper državo,[1] so predpisi tega civilnega pravdnega reda merodajni tako, da za postopanje pred višim deželnim sodiščem, ki je pristojno za odločbo o taki tožbi na prvi stopinji, veljajo predpisi drugega dela, za prizivno postopanje pred najvišim sodiščem pa določila, obsežena v prvem oddelku četrtega dela civilnega pravdnega reda.[2]

[1] 80 jn. — [2] VI., š. 4 jn.

§ 601. Po § 12., zakona z dne 12. julija 1872. l. (dz. 112), predpisano priobčilo o vložbi tožbe daje pristojnemu disciplinarnemu oblastvu predsednik senata, kateremu je odkazana pravna stvar.

Pravdno sodišče sme celo pred narokom, določenim za ustno razpravo, po predlogu ali uradoma ukazati, da je s pravnim sporom prenehati, dokler se ne konča disciplinarno postopanje, ako ima končni posledek tega postopanja ali pa poraba pozvedeb, ki jih je opraviti disciplinarno, kakor je previdéti, vpliv na odločbo pravde. Ko dojde priobčilo o posledku dokončanega disciplinarnega postopanja, mora pravdno sodišče določiti uradoma narok za ustno razpravo.

§ 602. Glede na iztrjavo povračila s plačilnim poveljem (§ 19., zakona z dne 12. julija 1872. l., dz. 112) in glede na postopanje, ki se opravlja po izdaji plačilnega povelja, je uporabljali predpise o mandatnem postopanju[1] s to premembo, da je pristojno za izdajo plačilnega naloga samo

pravdno sodišče in da je vlagati pri njem vgovore zoper plačilni nalog.

[1] 548—554.

Zakon 12. jul. 1872, dz. 112,

s katerim se v izvršitev člena 9. drž. osnovn. zakona, 21. dec. 1867 (dz. 144), o sodniški oblasti uravnuje tožbena pravica stranek zaradi krivic, ki jih sodniški uradniki v svojem uradnem delovanju komu store.

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako:

§ 1. Ako sodniški uradnik v svojem uradnem delovanju svojo uradno dolžnost prestopi ter s tem stranki stori krivico in s krivico napravi škodo, zoper katero pravna sredstva, povedana v sodnem postopanju, ne pomagajo, ima poškodovana stranka po tem zakonu pravico, zahtevati odškodovanje s tožbo, ki jo napne ali samo proti sodniškemu uradniku-krivcu, ali samo proti državi, ali proti obema vkup. — Krivec-uradnik sodniški je zavezan kakor glavni dolžnik, a država po glasu tega zakona enako poroku in plačniku.

§ 2. Kadar se tožijo posamezni tega krivi sodniški uradniki, tedaj je treba v potrdbo tožbe proti vsakemu toženu dokazati, da krivica izvira odtod, ker je posamezni toženec uradno dolžnost prelomil. — Kadar se tožba napne samo proti državi, zadostuje dokaz, da se krivica ni mogla zgoditi drugače nego da je uradno dolžnost prelomil kateri sodniških uradnikov tistega sodišča, katerega je bilo uradno dejanje.

§ 3. Kadar kedo zahtevo odškodovanja opira na sklep zbornega sodišča, kateri mu pravico žali, tedaj se tega krivi sodniški uradniki bodi sami, bodi z državo vred smejo tožiti samo takrat, kadar jih je zvedel tožnik po kakem kazensko-sodnem postopku.

§ 4. V zmislu tega zakona so sodniški uradniki tisti državni uradniki, kateri so pri zbornih in okrajnih sodiščih vzeti v službo, da izvršujejo sodništvo ali da opravljajo druga sodna uradna dela, in tako tudi sodni komisarji (beležniki, notarji), katerim se izročuje opravilo

sodnih uradnih del. — Njim enaki, kar se tiče uporabe tega zakona, so izvedeni prisedniki trgovinskih, morskih in rudarskih sodišč, postavljeni v izvrševanje sodništva, potem služabniki pri sodiščih v službo vzeti, da sodna uradna dela opravljajo, in pri cesarskih davčnih uradih v službo vzeti državni uradniki in služabniki, kar se tiče njihovih uradnih opravil s sodnimi hranili (depoziti) in sirotinskimi denarji. — Uradniki državnega pravdništva se ne štejejo za sodniške uradnike. — Kar se tiče hipotečnih hranilcev po Dalmatinskem, to veljajo še dalje sedanji zakoni.

§ 5. V kateri meri in, kadar je več tožencev, v katerem razmerju je moči od njih odškodovanja zahtevati, v koliko je dopuščen regres in kdaj mine dolžnost odškodovanja in regresa, to treba, ako ta zakon nič drugega ne določuje, soditi po določilih občnega državljanskega (civilnega) prava.

§ 6. Za razloko ali naredbo, sklenjeno v zboru, odgovorni so vsi glasovalci, kateri so zanjo glasovali. — Kadar se vendar sklep opira na nepopolno ali neresnično razložbo stvari, kakor jo je poročevalec dal, to so glasovalci prosti vsake zaveze, ako se ne more reči, da so stvar menj skrbno preudarili, nego zakon veleva.

§ 7. Odgovornost sodniškega uradnika za škodo zadeva njegovega višega samo tedaj, kadar je tudi ta uradno dolžnost prelomil, ali kadar mu posebni zakoniti propisi tako odgovornost nakladajo.

§ 8. Za tožbo, s katero kedo hoče svojo pravico do odškodovanja uveljaviti, pristojno je tisto zborno sodišče druge stopinje, v čegar okolišu ima svoj sedež tisto sodišče, katero ali katerega postavljenci so komu storili krivico. — Ako kedo odškodbe išče zaradi naredbe prezidenta ali zaradi zbornosodnega sklepa tistega višega dež. sodišča, katero je po določilih prejšnjega odstavka pristojno za to tožbo, naj vrhovno sodišče na tožnikovo ali tožencevo prošnjo stvar preizroči kateremu drugemu izmed viših dež. sodišč v razpravo in razsodbo. V ostalem bode se, kar se tiče pristranosti sodnikov in sodišč, ravnati po občnih zakonitih propisih. (Čl. VI. jn.)

§ 9. Toženo državo zastopa finančna prokuratura v mestu, kjer ima pravdno sodišče svoj sedež. — Ako se tožba napne ob enem proti državi in tega krivim

sodniškim uradnikom ali proti več sodniškim uradnikom, naj se uporablja, kar določuje red civ. pravde o sotoženstvu.

§ 10. V tožbi naj stranka pove, na katere dogodke opira svoje zahteve proti toženemu, kakšna in kolika je škoda, ki jo ima odtod, ter naj, kar se tiče odškodovanja, postavi določen zahtevek. — Stranka naj, kolikor more, dokazila priloži ali označi.

§ 11. Pravdno sodišče naj tožbe, katere niso sestavljene po določilih § 10., uradoma zavrne, a razen tega slučaja naj sodni postopek začne, rabeč, kjer ta zakon nič drugega ne ustanavlja, propise civilnopravd. reda o rednem postopku. — Kadar se tožniku uradoma zavrne tožba, odprt mu je utečaj (rekurs) do vrhovnega sodišča.

§ 12. Ako se pravdno sodišče poprime sodnega postopka, da ono o vloženi tožbi priznanilo tistemu oblastvu, katerega delo je izvršiti disciplinarno uradovanje glede prestopka uradne dolžnosti, katerega je kdo obdolžen. — To oblastvo priobči pravdnemu sodišču po dokončani disciplinarni razpravi, kako se je ona iztekla. — Stranke imajo pravico, to priobčilo pri pravdnem sodišču pregledati in prepis si vzeti.

§ 13. Vrhu tega smejo pravdne stranke pri disciplinarnem oblastvu zahtevati, da se jim dopusti spise dokončanega disciplinarnega preiskovanja pregledati in dati si jih prepisati. — Take spise, ki se zde nevažni za pravdo o odškodovanju, ne dovoljuje se pregledavati in prepisovati. Isto velja o spisih, s katerimi bi se razodelo, kako so sodniški uradniki glasovali, razen ko bi stranka bila že po kazenskosodnem preiskovanji zvedela, kako je teklo glasovanje, ali ko bi spisi govorili o glasovanju takih sodniških uradnikov, kateri so bili zaradi tega glasovanja disciplinarno obsojeni. — Zoper naredbo disciplinarnega oblastva odprt je prositelju utečaj do višega disciplinarnega oblastva.

§ 14. Vsaka pravdna stranka lahko zahteva, da se pravda ustavi dotle, dokler disciplinarna razprava ne bode dokončana, kadar se previdi, da utegne končni izhod te razprave ali poraba v disciplinarnem postopku nabranih pozvedeb imeti upliv na pravdno razsodbo. — Zoper to, kar pravdno sodišče na tako zahtevo sklene, dopuščen je utečaj.

§ 15. Ako se toži država, sme ona naznaniti pravdo tistim sodniškim uradnikom, o katerih meni, da so odgovorni za dotično krivico in če že niso toženi kakor sotoženci. — Kadar iskano odškodovanje izvira iz sklepa zbornega sodišča, naznanja se pravda samo tedaj glasujočim sodniškim uradnikom, ako so se po kazensko-sodnem postopku zvedeli, ali če se je v disciplinarnem, proti njim izvršenem preiskovanju pravnokrepno razsodilo, da so krivi zaradi svojega glasovanja ali poročevanja o tem sklepu. — Pravda se naznanja z vročitvijo poverjenih prepisov pravdne razprave, dokler je ob naznanjanju pravde dospela. — Na podlagi pravdnega naznanila se lahko sodniški uradnik pridruži toženi državi kakor namestitelj.

§ 16. O dogodkih, zastran katerih sodniškega uradnika uradna dolžnost molčanja veže, ni dopuščen dokaz s prisego teh uradnikov, bodi da so kakor toženci ali kakor namestitelji pravde deležni.

§ 17. Proti sodbam v pravdi izrečenim in proti razlokam in naredbam v teku postopka storjenim dopuščeni so, ako ta zakon nič drugega ne ustanavlja, tisti pravni pomočki, katerih se je po določilih civilno-pravdnega reda moči poprijeti proti sodbam, razlokam in naredbam sodišča prve stopinje. — O teh pravnih pomočkih dokončno odločuje vrhovno sodišče. (Čl. VI., š. 4 jn.)

§ 18. Kjer je po veljavnem pravdnem redu za opravo posameznih izvršilnih korakov potreba sodnega dovoljenja, naj se izprosi pri tistem sodišču, v čegar okolišu, naj bode izvršilo. — Prošnji, ako se ne opira na sodbo vrhovnega sodišča, je priložiti potrdbo razsodilnega sodišča o pravnokrepnosti sodbe. — Kadar se po veljavnem pravdnem redu sodba samo takrat izvršuje, če ima izvršilni pristavek na sebi, daje izvršilni pristavek tisto sodišče, katero je stvar sodilo na prvi stopinji.

§ 19. Ako je država vsled tožbe po tem zakonu napete komu odškodovanje plačala, sme od pravdnega sodišča zahtevati, da s plačilnim nalogom ukaže povrniti to plačilo tistim sodniškim uradnikom, katerih krivda je ugotovljena z obsodbo kazenskega ali disciplinarnega

sodišča. — Kadar je tožba podana proti državi in sodniškim uradnikom vkup, ne more se tem s plačilnim nalogom ukazati, da povrnejo državi, kar je plačala, ako se sodba v odškodninski pravdi proti uradnikom sotožencem storjena ne vjema z razsodbo kazenskega ali disciplinarnega sodišča, bodi si, kar se tiče oseb, katere so odgovorne za škodo, ali tega, kako ali za koliko je kedo odgovoren. — Ako se plačilni nalog izdaje proti več sodniškim uradnikom, naj se jim državi dolžno povračilo naloži po enakih delih, kadar se iz sodbe v glavni pravdi izrečene ali iz razsodbe kazenskega sodišča ne pokaže nikako drugo razmerje.

§ 20. Vgovore zoper plačilni nalog je pri pravdnem sodišču vpoložiti v dveh tednih po vročenem plačilnem nalogu, Prepozno podane vgovore treba uradoma zavrniti. — O pravočasnih vgovorih naj sodišče postopa in razsoja tako kakor o vgovorih zoper plačilni nalog, kateri se je na podlagi javnih listin dal. — O pravnih pomočkih, katerih se kedo poprime proti razlokam sodišča, razsoja vrhovno sodišče.

§ 21. Kadar po določilih § 19. ni moči izdati plačilnega naloga, tedaj more država povračila od sodniških uradnikov iskati samo v redni pravdi pred sodiščem prve stopinje, katero je po občnih načelih pristojno. — Po upravnem potu se povračilo plačanega odškodovanja ne sme izterjevati.

§ 22. Kadar država od sodniškega uradnika zahteva povračilo plačane odškodnine, bodi da ga prime z redno pravdo, ali da mu se da plačilni nalog, on ne more ti zahtevi upirati se s takimi vgovori, o katerih se je v glavni pravdi, izvedeni proti njemu kakor sotožencu, razpravljalo in razsodilo, ali s katerimi se ni bil oglasil v glavni pravdi, dasi mu je bila naznanjena.

§ 23. Da zahtevam povračila veljavo dobode, sme fin. prokuratura, zastopaje državo, vselej obrniti se na disciplinarno ali kazensko sodišče ali na tisto sodišče, ki je od njega ali od njegovih uradnikov izšla krivica, da ji na znanje da sodniške uradnike, kateri so storili ali storiti pomagali uradno dejanje, odkodar izvira dolžnost odškodovanja, in priobči vse priroke, služeče v izkaz te storitve ali pripomoči.

§ 24. Za izvršitev plačilnih nalogov in razsodeb storjenih vsled kakih vgovorov zoper plačilne naloge veljajo določila v § 18. dana. — Da se izterja povračilo plačane odškodnine, sme izvršilo seči tudi na plačo in druge službene prejemke sodniškega uradnika do tretjine, toda s tem utesnilom, da letnih 350 gl. ostane izvršila prostih. (Čl. IX., š. 9 ir.)

§ 25. V zavarovanje povračila je toženi državi, če tako predlaga, med tekom glavne pravde dovoliti proti sodniškim uradnikom zavarovalna sredstva, dopuščena po civilne pravde redu, ako se dolžnost teh uradnikov, povrniti plačano odškodnino, verjetno izkaže, niti se jim daje zagotovilo zadostitve zaradi sramote in škode. (Čl. XXVII., š. 3 ir.) — Kadar se zoper plačilni nalog, izdan po določilih § 19., podneso vgovori, naj se, ako država zahteva, dovoli zavarovalno izvršilo (eksekucija). (§ 371. ir.) Plače in druge službene prejemke sodniških uradnikov je moči zategadelj do mere v § 24. povedane pod prepoved dejati ali v zavarovalno izvršilo vzeti.

§ 26. Ako je ob času, ko se je vpoložila tožba za odškodovanje, tega krivi sodniški uradnik bil že mrtev, ali če umrje v tem, ko teče glavna pravda ali pa pravda za povračilo plačane odškodbe, bodo se določila tega zakona o glavni pravdi in o pravdi za povračilo odškodbe obračala na ostalino ali na dediče tega uradnika.

§ 27. Po določilih tega zakona naj se postopa tudi tedaj, kadar kdo odškodovanja išče po členu 8. državnega osnovnega zakona od 21. decembra 1867 (dz. 142), zaradi tega, ker je sodniški uradnik protizakonito koga dal zapreti ali dalje zaprtega imel.

§ 28. Ces. ukaz od 12. marca 1859 (dz. 46) se preklicuje. — S tim zakonom se v ničemer ne izpreminjajo določila ces. pat. od 10. febr. 1853. (dz. 26) in od. 22. sept. 1857. (dz. 179), o zahtevah odškodovanja, tikajočih se oskrbovanja pravosodja po graščinah, niti se izpreminjajo določila § 10. v zakonu od 17. dec. 1862 (dz. 7, l. 1863.), o kazenskem postopku v tiskovnih stvareh. (Sedaj § 491. kpr.)

§ 29. Ako kdo odškodovanja išče zaradi krivice storjene, predno je ta zakon bil veljaven treba tako

zahtevo soditi po zakonitih določilih, katera so bila v moči ta čas, ko se je krivica zgodila. — Postopek se v takih slučajih ravna po določilih tega zakona; ali razprave, ki so se že začele ta čas, ko on v veljavnost pride, treba dovršiti po pravilih cesarskega ukaza od 12. marca 1859.

§ 30. Izvršiti ta zakon se naroča ministroma za pravosodje in finance.

Dostavek.

I. Postopanje v spornih zakonskih stvareh.

Ukaz prav. ministrstva 9. dec. 1897 (dz. 283), o postopanju v spornih zakonskih stvareh.

Da se označijo tista določila dvornega dekreta z dne 23. avg. 1819. l. (zjz. 1595) o postopanju v spornih zakonskih stvareh, katera po čl. I., od. 2., uv. zakona k cp. (z. 1. avg. 1895, dz. 112), dasi začne veljati cp., ostanejo v veljavnosti, ker se tičejo stvari, ki niso urejene v cp., in da se spravi uporabljanje teh določil v sklad s predpisi cp., se ukazuje na podstavi čl. LV. uv. z. k cp.:

I. Uporabljanje civ. pravdnega reda.

§ 1. S pridržkom posebnosti, ki se pokažejo iz določil občega drž. zakonika, uv. zakona k cp. in iz nastopnih naredeb, je predpise zakona o sodnem postopanju v državljanskih pravnih sporih (cp.) z dne 1. avg. 1895. l. (dz. 113) uporabljati tudi v postopanju v spornih zakonskih stvareh, predpisanem v §§ 94., 97. in 107. odz. — V tem postopanju niso stranke na prvi stopinji dolžne dajati se zastopati po odvetnikih (§ 27.,

---

§ 1. 1. Za ugotovitev prešestva, ločitvenega vzroka po § 109. odz., ni treba kazenskosodne obsodbe krivega soproga; zadostuje, ako se dokaz prešestva dovede v ločitvenem sporu po določilih civ. pravdn. reda. — Odstop od kazenskega predloga po § 502. kz. ob sebi ne vsebuje odpovedi, da se prešestvo ne bode kasneje uveljavljalo za ločitveni vzrok. 15. febr. 1905, š. 2389, uzb. 873.

od. 2. cp.). Tudi ne nastopi pri tožbah v zakonskih sporih zaveznost dati varščino za pravdne stroške (§ 57., š. 3 cp.).

II. Postopanje v sporih o ločitvi od mize in postelje.

§ 2. S prošnjo za ločitev, podano brez privolitve drugega zakonskega dela, je ravnati kakor s tožbo. — Pred določbo prvega naroka za ustno razpravo (§ 239. cp.) mora opraviti sodišče v § 104. odz. predpisana opominjanja zakonskih v treh različnih obrokih s presledki po najmanj osmih dni, ako ni priloženo prošnji za ločitev (ločitveni tožbi) spričevalo rednega dušnega pastirja o poskusih sprave, opravljenih po predpisu §§ 104., 107. in 132. odz. (§ 2., z. 31. dec. 1868, dz. 3, l. 1869.). — Opominjanja pred sodiščem mora opraviti predsednik senatov ali senatov ud, katerega odredi on.

§ 3. Sodišče mora pri ustni razpravi skušati poravnati razprtije zakonskih z lepa tako, da se ali prošnja za ločitev (ločitvena tožba) umakne prostovoljno ali da drugi del dovoli iz popolnoma veljavnih vzrokov zahtevano ločitev brez sodne sodbe na določen ali nedoločen čas (§ 204. cp.).

§ 4. Ako se udeležujejo postopanja nedoletne ali v skrbstvu stoječe stranke, je povabiti ž njimi k ustni razpravi tudi njih roditelje, varuhe ali skrbnike.

§ 5. V razpravnem zapisniku je mimo povedeb, označenih v § 207., š. 2 cp., navesti tudi opravilo, stanovališče, starost in vero obeh zakonskih, čas sklenjenega zakona, število, starost in spol otrok; tudi je povedati v zapisniku, ali se je naredila ženitvena pogodba.

---

§ 2. 1. Samo iz posebnih opravičujočih vzrokov je dopustno, da se poskusi sprave opravijo z vsakim soprogom posebej in deloma po zaprošenem sodniku. 21. febr. 1899, š. 2783, Zb. 524. (14. dec. 1869, š. 13995, Zb. 3602.) — Sme se zaslišati tožencev curator absentis, ako se tožencevo bivališče ne da pozvedeti. 19. sept. 1894, š. 8559, Zb. 15229.

2. Propala stranka nikakor nima povračati stroškov odvetniškega zastopanja pri poskusih sprave. 5. aprila 1900, š. 4670, Zb. 958.

§ 6. V ustni razpravi o prošnji za ločitev (ločitveni tožbi), podani brez privolitve drugega zakonskega dela, se ne sme iti črez vzroke ločitve, ki jih uveljavljata stranki. — V sodbi o taki prošnji za ločitev (ločitveni tožbi) je, ako se ugodi prošnji (tožbi), vselej razsoditi tudi o tem, je-li ločitve kriv ta ali drugi zakonski del ali oba dela ali pa nobeden od njiju.

§ 7. Ko se dovoli ločitev, zaprošena vsled porazuma obeh stranek, se ne sme dopustiti noben pridržek nadaljnih sodnih razprav o prehrani zakonske žene in otrok, o razločitvi imovine ali drugih vzajemnih zahtevah zakonskih delov, torej se sme, v kolikor se nista oba dela poravnala o vseh teh stvareh popolnoma in brezpogojno, ugoditi ločitvi samo z sodnim razsodilom iz vzrokov, navedenih v § 109. odz. (§ 8. dvd. 23. avg. 1819. zjz. 1595).

III. Postopanje o neveljavnosti in razvezi zakona.

§ 8. V primerih preiskave o neveljavnosti ali o zaprošeni razvezi zakona se je ozirati na predpise §§ 94. do 102. in 115. do 117. odz.

§ 9. V postopanju o neveljavnosti ali razvezi zakona se opravlja narok (§ 239. cp.), še preden se sklene kaka zamudna sodba. Na podstavi uradnega naznanila ali došlega zaprosila je zastran uradne preiskave (§§ 97. in 115. odz.) in ugotovitve vzrokov, navedenih za neveljavnost ali razvezo zakona, takoj ukazati pripravljalno postopanje po § 245., š. 2 cp. — Po dokončanem pripravljalnem postopanju je razpravljati v ustni sporni razpravi o veljavnosti zakona in o zaprosbi za razvezo zakona.

§ 10. Kakor v pripravljalnem postopanju, tako tudi v ustni sporni razpravi je z oblastmi, dodeljenimi za

---

§ 8. 1. V postop. o neveljavnosti zakona je prizivno sod. upravičeno k samostojni oceni na prvi stopinji izvedenih dokazov, ne da bi jih vzprejemalo na novo. Plr. 26. maja 1903, š. 7631, uzb. 707.

2. Postop. o razvezi zakona je upotiti s spravnimi poskusi. 10. okt. 1900, š. 13834, Zb. 1145.

vodstvo pravde odrejenemu sodniku, predsedniku in senatu, delati na to, da se pojasnijo popolnoma vse za odločbo važne dejanske okolnosti. Za neveljavnost ali razvezo zakona navedene vzroke je sicer popolnoma osvetliti, pa tudi strogo preskusiti, in veljaven zakon je vzeti uradoma v obrambo zoper vsako samohotno izpodbijanje. Kakor pripravljalno postopanje, tako tudi ustno razpravo je voditi tako, da se neveljavnost zakona ali pravica, zahtevati njega razvezo, ali jasno dokaže, ne glede na lastne priznave ali dogovor zakonskih delov ali pa da se brezdvomno izkaže, da je ta dokaz nemogoč (§ 14. dvd. 23. avg. 1819. zjz. 1595). — Za pripravljalno postopanje v § 252., od. 1. cp. izrečena omejitev na zahteve in nasprotne zahteve, ki se uveljavljajo v pripravljalnih pravdnih spisih, in pa predpisi o posebnih nasledkih, če bi stranka ne prišla v pripravljalnem postopanju (§ 254.), se ne uporabljajo pri preiskavi neveljavnosti ali zahtevane razveze zakona.

§ 11. V sodbi, s katero se izreka zakon za neveljavnega ali se razvezuje, je razsoditi vselej tudi o tem, je-li kriv neveljavnosti zakona ali njega razveze ta ali drugi zakonski del ali vsaki zakonski del ali nobeden od njiju.

---

§ 9. 1. *a)* Pristojnost tozemskih sodišč v presojo, je-li zakon veljaven, ki sta ga sklenila avstrijski in inozemski državljan v inozemstvu po inozemskem pravu. — *b)* Pri presoji o pristojnosti sodišča za preiskavo veljavnosti zakona ni vpoštevati vprašanja, je-li more v inozemstvu sklenjeni zakon vplivati na razmere v tozemstvu. — *c)* Kadar za tozemstvo ni splošne niti posebne podsodnosti, je upravičena pristojnost dežeinega sodišča na Dunaju po § 10. jn. tudi za tiste primere, v katerih je preiskava o veljavnosti zakona upotiti in izvesti uradoma. Plr. 4. marca 1902, š. 15276/1901, uzb. 539.

§ 10. 1. Tudi najviše sodišče sme presojati, je-li obstoja zakonski zadržek, ki dela sklenjeni zakon neveljaven. Plr. 16. maja 1899, š. 661, Zb. 612.

2. Gl. r. 1 pri § 1.

§ 11. 1. Sodba, glaseča se na razvezo ali neveljavnost zakona, ima izrreči, je-li kaka stranka kriva in katera. 1. marca 1892, š. 1988, **Rr.** 152.

§ 12. Kadar kak zakonski del ne sluša sodniškega poziva, da naj sam pride k zaslišbi ali razpravi v pripravljalnem postopanju ali k ustni sporni razpravi, tedaj se sme, v kolikor je njegov prihod važen za uradno preiskavo in ugotovitev za neveljavnost ali razvezo zakona navedenih vzrokov ali pa za poskus zopetne združbe zakonskih, povabiti vnovič, zapretivši mu kazen zavoljo nereda, ter ga s prisodbo te kazni prisiliti, da pride (§ 87. su.).

§ 13. Kadar bi bila prošnja kakega zakonskega dela, da naj se izreče zakon za neveljavnega ali razveže, očividno nepodprta, tedaj ga je povabiti najprej samega in ga s primernimi opomini, ako mogoče, pripraviti do tega, da opusti prostovoljno svojo namero (§ 15. dvd. 23. avg. 1819, zjz. 1595).

§ 14. Kadar se sme v primeru, da se zakon po pravici zatrjuje za neveljavnega, ovira odstraniti s poznejšo odvezo, s privolitvijo osebe, žaljene v svojih pravicah, ali z odobritvijo oblastva, tedaj se mora uporabljati predpis § 98. odz., poskušati tudi pri razvezi zakona, zaprošeni po nepokatoličanih, po kakovosti okolnosti doseči poravnavo z lepa in zopet združiti ločeni duši (§ 16. dvd. 23. avg. 1819, zjz. 1595).

§ 15. Po sodišču postavljenemu zagovorniku zakonske vezi je priobčiti uradno naznanilo ali zaprosilo, na katerega podstavi se uvaja preiskava; mimo tega je privzeti zagovornika zakonske vezi kakor k pripravljalnemu postopanju, tako tudi k ustni sporni razpravi. — Zagovornik zakonske vezi mora o vseh okolnostih, navedenih kot vzrok, da je zakon razvezati ali izreči za neveljavnega, natančno pozvedovati, v koliko je predlog v zakonu vtemeljen in podprt s popolnim do-

---

§ 15. 1. Kadar ima odločbo o neveljavnosti zakona odločiti okolnost, je-li njegovi zvezi nasprotovala vez drugega zakona, in kadar ni nedvomno ugotovljen obstoj ali neobstoj tega prvega zakona, tedaj je tudi za ta zakon uradoma postaviti zagovornik. Plr. 25. aprila 1893, š. 4871, **Jk.** 124, uk. 1893/911.

2. Zagovorniku zakonske vezi so gotovi (resnični) izdatki povrniti iz sodnega zaloga. 9. jan. 1900, š. 115, Zb. 838.

kazom, ali kateri vgovori in pomiselki mu stoje na poti, skrbno preiskati, ter oddati o tem sodišču temeljito in vestno mnenje. — Kadar bi v tem kaj izpregledal, tedaj ga mora sodnik uradoma opomniti na to (§ 17. dvd., 23. avg. 1819, zjz. 1595).

§ 16. Zoper sodbe, s katerimi se izreka zakon za neveljavnega ali se razvezuje, mora zagovornik zakonske vezi[1] podati vselej o pravem času priziv, in ako se med katoličani, ali če je en del katoliške vere, razsodi, da je zakon ničen celo zoper prizivno odločilo, katero potrjuje sodbo prve stopije, zglasiti revizijsko pritožbo (§ 18. dvd., 23. avg. 1819, zjz. 1595).

§ 17. Ako se izreče zakon za neveljavnega ali se razveže, se mora po pravnomočnosti tega razsodila uradoma odrediti, da naj se vpiše v poročno knjigo po navodilu § 122. odz. (§ 19. dvd., 23. avg. 1819, zjz. 1595).[2]

§ 18. Predpisi dvornega dekreta z dne 13. nov. 1816. l. (zjz. 1296) se ne izpreminjajo s tem, da začne veljati civilni pravdni red.[3]

§ 19. Ta ukaz zadobi moč dne 1. januarja 1898 l.

II. Sklepi, proti katerim ni dopuščen *a)* posebe ali *b)* sploh nikak rekurz.

a) Po jn.:
62, od. 1.

---

[1] Vse dotične vloge in zapisniki kolkov prosti. Obj. uk. 1903, s. 202.

[2] O vpisu tozemskih razsodil v inozemske poročne knjige u. 18. maja 1900, uk. 27.

[3] Dvd. 13. nov. 1816, zjz. 1296. Ako je razvezati židovski zakon v zmislu § 135. odz. vsled tožbe moža, podane proti ženi, ali ako je razvezati zakon vsled vzajemne proste privolitve, v kar je židovskim soprogom radi njih verstvenih pojmov dana polna prostost v §§ 133. in 134., to pa tudi kadar je židovski zakon razveljaviti radi kakega zakonskega zadržka, tedaj nima niti nastopati fiskalnouradno zastopstvo niti treba sodnim oblastvom k razpravi in razsoji privzeti političnega zastopnika.

Po cp:

6, od. 2.
18, od. 4.
29, od. 2.
37, od. 2., 84, od. 1.
38.
84, od. 1., 85, od. 3., 95, zadnji od., 130, od. 2., 173 od. 2., 179, od. 1., 181, od. 2., 186, od. 1. in 2.
184, od. 2. — 186, 214, od. 1., 243, od. 1., 276 (š. 1, 2), 277, od. 4., 278, od. 2., 279, od. 2., 282. 286, od. 2.
289, od. 1.
291. od. 1., 303, 307, 316, 319, od. 2., 324, od. 1.
326, od. 1., 337, od. 2., 339—342; 349, od. 1.
356, od. 2., 357, 366, od. 1., 370, od. 1.
375, od. 1., 377. od. 2.
419, od. 2.
456, 458.
479, od. 1., 499, od. 3.
490, 524, od. 2.

b) Po jn.:

24, od. 2., 26, od. 2.
47, od. 3.
Po cp.:
30, od. 2., 61, od. 2., 82, od. 2., 83, od. 2., 97. od. 2., 98, 100, od. 2. in 3., 117, od. 2.
141.
153.
187, 188, 189; 190, 191.
224, zadnji od., 247, od. 1., 255, od. 3., 256, od. 2., 257, od. 2., 258, 260, od. 2.
261, od. 2., 264, 265, od. 4., 279, od. 1. (291, od. 1.)
280, 291, od. 2.; 283, od. 1., 291, od. 2.; 283, od. 3., 291, od. 2., 286, od. 3., 289, od. 2., 389, od. 3., 291, od. 2.
298, od. 2., 319, od. 1.; 299, 319, od. 1.; 300, 319, od. 1., 301, 319, od. 1.; 309, od. 1., 319, od. 1.; 309, od. 2., 319, od. 2.; 310, od. 2., 319, od. 1., 314, 319, od. 1.; 315, od. 1., 319, od. 1.
326, 349, od. 2.; 329, 333, 349, od. 2.: 332, 349, od. 2.; 333, od. 1., 349, od. 2.; 335, od. 1.,

349, od. 2., 337, 338, 349, od. 2.; 436, 349, od. 2.; 347, od. 2.
351, 366, od. 2.; 352, od. 2., 366, od. 2.; 356, od. 2., 366, od. 2., 358, 366, od. 2.; 360, 366, od. 2.
368, od. 2.
386, od. 4.; 387, od. 2.; 389, 391, od. 2.
393, od. 3.; 420, od. 3.; 433.
446.
517; 519.
527; 528.
539, od. 1.; 542, od. 1., 544, 545, 546, od. 1.
552, od. 1. — 557, 558, 559, 552.
575, od. 2.
582, od. 2.
602.

III. Odvetniška tarifa.

Zakon z dne 26. marca 1890. l., dz. 58,

s katerim se pravosodni minister pooblašča, da ukazoma izda tarifo o tistih opravah odvetnikov in njih pisarnic v sodnem postopanju, katere po svoji priprostosti in svojem vračanju pripuščajo poprečno ocenilo.

S pritrditvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem tako:

§ 1. Pravosodni minister se pooblašča, da s tarifo, ki jo bode izdati ukazoma, ustanovi mero plačilu za tiste oprave odvetnikov in njih pisarnic v sodnem postopanju, katere po svoji priprostosti in svojem vračanju pripuščajo poprečno ocenilo.

Semkaj spadajo take sodne vloge v postopanju v spornih in nespornih stvareh, ki ne zahtevajo posebnega truda že same po sebi ali vsled načina, po katerem se spisujejo in obdelujejo in kateri si v bistvu vedno ostane enak, potem pogovori s strankami, poizvedbe pri sodnih, davčnih in drugih uradih, opravljanje narokov, na katerih se ne vrši meritorna razprava, upravljanje denarja in vrednostnih papirjev, potovanja odvetnikov in njih služabnikov, prava pisarniška opravila in drugi enaki opravki.

§ 2. V moči hraneč pravico do svobodne poravnave in pa sodniško pravico, preskusiti potrebnost in primernost posameznih opravkov, velja tarifa ne samo v razmerju stranke k svojemu odvetniku, ampak tudi pri določbi tistih stroškov, katere mora v spornem postopanji plačati pravdni nasprotnik.

§ 3. Tarifa sme po krajih biti različna.

§ 4. Tarifa velja tudi tedaj, kadar v nji označene opravke delajo notarji, ako so za to upravičeni in če nagrada ni uravnana z določili notarske tarife ali ni

odmerjena po pristojbinski tarifi za notarje kot sodne komisarje.

§ 5. Izvršitev tega zakona se naroča Mojemu pravosodnemu ministru.

Ukaz prav. ministra 11. dec. 1897. l., dz. 293,

s katerim se na podstavi z. 26. marca 1890 (dz. 58) izdaje za nagrajanje v tem zakonu označenih oprav odvetnikov in njih pisarnic tarifa.

Na podstavi pooblastila, danega z z. 26. marca 1890 (dz. 58) in v veljavnosti vzdržanega po členu IV. uvodnega zakona k civilnema pravdnemu redu z dne 1. avg. 1895 (dz. 112), se ukazuje tako-le:

Začetek veljavnosti.

§ 1. V pravnih stvareh, katere se začno pred sodiščem po 31. dnevu decembra 1897. l. in pa v tistih pravnih stvareh, v katerih se bodo, da si so se začele poprej, po določilih uvodnega z. k civilnemu pravdnemu redu z dne 1. avg. 1895 (dz. 112) in uvodnega z. k izvršilnemu redu z dne 27. maja 1896 (dz. 78) uporabljali od 1. dne januarja 1898. l. počenši predpisi civilnega pravdnega reda in izvršilnega reda, je take oprave odvetnikov in njih pisarnic, katere dopuščajo po svoji priprostosti in svojem ponavljanju poprečno oceno, nagrajati po tarifi ·/., priloženi temu ukazu, in pa po nastopnih določilih.

Ukazi pravosodn. ministrstva z dne 25. jun. 1890 (dz. 129), z dne 27. jul. 1891 (dz. 116), z dne 25. marca 1892 (dz. 59), z dne 22. maja 1892 (dz. 82), se bodo po 1. dnevu januarja 1898. l. uporabljali samo še na tiste v teh ukazih s tarifo določene oprave odvetnikov in njih pisarnic, ki se izvrše v pravnih stvareh, katere je tudi po navedenem času nadaljevati in rešiti po dosedaj za to veljajočih predpisih.

Omejitev veljavnosti tarife.

§ 2. S tarifo se ne prikrajšuje pravica svobodnega dogovora.

Tudi kadar ni dogovora, se pridržuje odvetniku, da sme zoper svojo stranko uveljavljati večo zahtevo, opravičeno po posebnih okolnostih ali po posebnih nalogih te stranke.

Krajni razredi.

§ 3.[1] Tarifa razpada v tri razrede.

Prvi razred velja za Dunaj in kraje, ležeče v dunajskem policijskem okolišu;

drugi razred velja za Prago in kraje, ležeče v praškem policijskem okolišu, za mesta Brno, Lvov, Krakov, Gradec, Ljubljana, Trst, Salcburg, Inspruk, Linc in Celovec, potem za zdravilišča Karlove vare, Marijanske lázni, Meran in Išel;

tretji razred velja za vse druge kraje kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru.

§ 4. Nagrada se ravna po tarifnem razredu, veljajočem za odvetnikovo domovališče, in samo tedaj, kadar je dal odvetnik izvršiti kako opravilo po drugem odvetniku, se ravna ona glede pristojbin, ki pripadajo za to, po tarifnem razredu, veljajočem za domovališče tega zadnjega.

Kadar ima odvetnik domovališče v kraju, ki ni sedež okrajnega sodišča, tedaj je merodajen razred, kraja, v katerem je okrajno sodišče, h katerega okolišu spada domovališče odvetnikovo.

Za naroke, katere odvetnik, ki ima domovališče v kraju nižega razreda, opravlja pri sodišču višega okrajnega razreda, in pa za druge potrude pri takem sodišču sme on zaračuniti pristojbino dotičnega višega krajnega razreda.

Preračun vrednosti za uporabo posameznih tarifnih podstavkov.

§ 5. Znesek vrednosti, merodajen za uporabo določenega tarifnega postavka, se preračuni v spornem postopanju po vrednosti spornega predmeta, v izvršilnem

[1] Ta § je dobil sedanje besedilo z u. 8. jan. 1899, dz. 8. — Celovec se je uvrstil v drugi razred z u. 21. nov. 1900, dz. 201.

(zavarovalnem) postopanju navadno (§ 7.) po vrednosti zahteve, v nespornem postopanju po vrednosti predmeta, katerega se tika oprava.

§ 6. Vrednost spornega predmeta zastran določbe stroškov (§ 5.) je določiti sploh po predpisih §§ 54. do 60. jn., 1. avg. 1895 (dz. 111); vendar ni, če se zahteva samo neki del glavnične terjatve, merodajen vkupni znesek še nepoplačane glavnične terjatve, ampak samo s tožbo zahtevani del, in ako se zahteva prebitek, ki se pokaže iz primerjave terjatev, ki pristoje obema strankama vzajemno, samo znesek s tožbo zahtevanega prebitka.

Kadar se združi več pravnih sporov v skupno razpravo, tedaj je, dokler se spori zopet ne razdružijo, zastran določbe stroškov sešteti vrednost spornih predmetov. Isto velja, ako se združi razprava o tožbi in protitožbi ali o tožbi in o vmesnem predlogu, da naj se ugotovi bitje po tožencu v pobot uveljavljane nasprotne terjatve.

Kadar se razpravlja o več v isti tožbi zglašenih zahtevah ločeno, tedaj je za vsako teh ločenih razprav, dokler traja ločenost, merodajna za določbo stroškov samo dotična delna vrednost.

Na premembo v vrednosti spornega predmeta, ker se je, preden se je začel spor, premenila tožba, omejil tožbeni zahtevek ali deloma rešil spor, se je za oprave, nastale po premembi, in v kolikor se doseže prememba po izjavi stranke, ozirati že za dotični pravdni spis ali dotični narok, za tega zadnjega pak samo tedaj, kadar je vzrok premembe nastopil že pred narokom.

§ 7. V izvršilnem (zavarovalnem) postopanju se ravna določba stroškov pri predlogih zahtevajočega upnika ali drugih upravičencev po vrednosti njih zahtev, pri predlogih dolžnikovega dolžnika po visokosti zarubljenih terjatev, pri predlogih zavezančevih po vrednosti nasprotnikovih zahtev, ki se jih dotikajo, pri predlogih ponudnika in zdražitelja pa je merodajna vrednost izvršilnega predmeta.

§ 8. Kadar ni vrednost predmeta, na katerega se nanaša oprava v spornem, izvršilnem (zavarovalnem) ali nespornem postopanju, niti izražena s številkami, niti se ne da razvideti iz drugih podatkov, v kolikor jih je

treba za določbo tarifnega postavka, tedaj mora sodišče, kolikor moči brez nadaljnih pozvedeb, in ne da bi se bistveno zakasnila rešitev ali prizadejali stroški, določiti vrednost po povodu prve določbe stroškov. V dotično rešilo je izrečno vzprejeti vrednost, ki se je vzela v podstavo določbi stroškov.

Zvišba tarifnih pristojbin pri sospornikih.

§ 9. Kadar zastopa odvetnik več sospornikov ali stoji njegovi stranki nasproti več sospornikov kot nasprotnikov, tedaj mu pristoja za vsakega sospornika, ne vpoštevajoč prvega, zvišba tarifne nagrade za 10 odstotkov, toda nikdar več nego 100% tudi če vstopi več nego 10 sospornikov.[1]

Nagrada pripravljalnih del.

§ 10. Nagrada za informacijo s stranko in za informacijo iz spisov je navadno že obsežena v tarifnem postavku za sestavo pravdnega spisa ali za opravo naroka; kadar pa je v posameznem primeru, dasi je stvar priprosta, informacija potrebovala mnogo časa, tedaj sme sodišče dovoliti za informacijo posebno nagrado do polovice tarifnega postavka, ustanovljenega za opravo.

Za pozvedbo opravljene vročbe ali pravnomočnosti sodnih rešil, označila sodnega položka ali zemljiško-knjižnega označila nepremičnine, za pozvedbe v trgovinskem in zadružnem vpisniku in pa v rubežnem vpisniku, in za druge priproste pozvedbe te vrste se daje posebna nagrada samo tedaj, kadar ne spadajo te pozvedbe k tistim pripravljalnim dejanjem, ki so praviloma

---

[1] Zadnji stavek, začenjajoč s „toda nikdar", se je pridejal z u. 16. nov. 1898, dz. 203.

§ 9. 1. V § 9. u. just. min. z dne 11. dec. 1897, dz. 293, označena odstotna zvišba tarifne nagrade pripada odvetniku i od opravilne nagrade (š. 1—14 pozvanemu u. pridejane tarife), i od manipulacijskih pristojbin (š. 16—20 tarife). — Plss. r. 22. maja 1900, praes. 217; **Jk.** š. 164; uzb. 746.

2. To določilo je uporabljati tudi v izvrš. in zavar. postopanju. 6. febr. 1901, š. 1492, GH. 1901/21.

potrebna za vršitev opravil, kakor se omenjena pod tarifno številko, ki jo je uporabiti, ali kadar so se morale te pozvedbe opraviti s posredovanjem drugega odvetnika.

Gotovi stroški.

§ 11. Stroške za kolke in poštnino in pa druge gotove stroške je povrniti posebej.

Zvišana nagrada za čisto solicit. opravila.

§ 12. Ako je izvršil opravilo, označeno v tarifni številki 14. odvetnik ali kandidat odvetništva, pristoja viša nagrada kakor je tista, ki jo je dovoliti po določilih tarife za primer, da izvrši opravilo pisarniški služabnik, kateri ni vpisan v imenik odvetništvenih kandidatov, samo tedaj, kadar spozna sodišče v posameznem primeru za primerno, da izvrši to opravilo odvetnik ali kandidat odvetništva.

Oskrba več opravil v dobi potovanja.

§ 13. Ako sta se v dobi kakega potovanja oskrbeli dve opravili ali še več, se smejo zaračuniti potni stroški (tar. š. 15) samo enkrat. V takem primeru jih je razdeliti na posamezna opravila, kakor je prav.

Zaznamki stroškov (računi).

§ 14. Za sestavo zaznamkov stroškov in pristojbinskih računov za svojo stranko, v kolikor se ti ne potrebujejo kot priloge sodne vloge, nima odvetnik, s pridržkom manipulacijskih pristojbin (tarifni postavek 16. in nadd.) pravice do povračila.

Nagrada pri skupnem delovanju več odvetnikov.

§ 15. Za oprave, katere naroči stranka več odvetnikom skupaj, dobi vsakdo izmed njih, s pridržkom posebnega dogovora, od svoje stranke polne pristojbine tarife za svoje oprave.

Nagrajanje odvetnika kot poobl. za vročbe.

§ 16. V kolikor je odvetnik samo pooblaščenec za vročbe, ima pravico le do manipulacijskih pristojbin (t. 16. in nadd.) in pisemskih (t. 9.), ki se nabero po pošiljanju spisov in po kakih dopisih.

Nagrada odvetnika v svoji pravni stvari.

§ 17. Odvetnik sme v svoji pravni stvari od nasprotne stranke, ki je dolžna povrniti stroške, zahtevati pristojbine, ki pristoje pooblaščenemu odvetniku.

Preskušnja potrebnosti in primernosti vsake posamezne oprave po sodišču. Nagrada nad mero tarife.

§ 18. Sodniška pravica, preskušati potrebnost in primernost posameznih oprav, se ne prikrajšuje. Nagrado za posamezne oprave, označene v tarifi, je ustanoviti z višim kakor s tarifnim zneskom, ako v posameznem primeru ni zakonitih pogojev za določilo poprečne vrednosti.

Posebni pravdni spisi in predlogi.

§ 19. Posebej se nagrajajo pravdni spisi kakor v spornem, tako tudi v izvršilnem (zavarovalnem) postopanju samo, v kolikor se ne morejo združiti z drugimi pravdnimi spisi ali spozna sodišče, da je njih ločena podaja potrebna ali vsaj primerna (umestna); prav tako ni dopustna posebna nagrada predlogov, ki se navedo pri ustni razpravi ali jih je po predpisu zakona navesti pri taki razpravi.

Uporabnost tarife na postopanje pred razsodišči.

§ 20. Ta ukaz in njemu priložena tarifa morata, v kolikor sta uporabna, veljati od 1. dne jan. 1898 tudi za postopanje pred ustavnimi razsodišči in pred razsodniki.

---

§ 17. 1. V postopanju o ugotavljanju odvetniških pristojbin (čl. V. cp. in dvd. 4. okt. 1833, zjz. 2633) dotičnim strankam (odvetnik in po njem zastopana stranka) niso prisoditi stroški ugotavljalnega postopanja prve inštance, rekurza in revizijskega rekurza, pač pa so na njih zahtevek ustanoviti, v kolikor se stroški ene ali druge strani kažejo za potrebne in vspešne; to pa brez razločka, ako se zahtevek glasi na prisojo ali samo na ustanovitev stroškov in brez razločka, se je li postopanje o likvidaciji stroškov vpeljalo na zahtevek odvetnika ali stranke. 29. maja 1906, k š. 4795, **Rr.** 191, uzb. 902.

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred[1] I. K	I. h	II. K	II. h	III. K	III. h
1	*A.* **Opravilna nagrada.**						
	Za pravdne spise zunaj ustne razprave, v kolikor so priprosti, kakor so:						
	navadna naznanila in priobčila sodišču,						
	zaprosila pri sodišču ali drugih oblastvih za podelitev pojasnil, potrdil in spričeval;						
	predlogi za postavitev skrbnika nasprotni stranki, za imenovanje pooblaščenca za vročbe (skupnega pooblaščenca za vročbe pri sospornikih, za poveritev podpisa na pooblastilu, za sodno položbo listin po § 82. cp., za oddajo (sprožbo) izjave o pristnosti javne listine, za povabilo nasprotnika pred predajo tožbe zastran poskusa poravnave, za dovolitev pregleda spisov, pregleda listin, prepisa listin, zapisnikov in drugih spisov, za vrnitev sodišču izročenih spisov, za zabeležbo vzprejema dokazov po brzopiscu;						
	predlogi za podaljšbo ali skrajšbo rokov, za določbo, preložbo ali odložbo narokov in pa izjave o takih predlogih;						

[1] IV. razred se je opustil z u. 8. jan. 1899, dz. 8.
V izvirni tarifi po avstr. veljavi (gold. in kr.) navedeni zneski so tu preračunjeni v krone in vinarje.

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred					
		I.		II.		III.	
		K	h	K	h	K	h
	umik tožeb, predlogov ali pravnih pomočkov;						
	izjave odpovedi;						
	zglasitve terjatev v konkurznem postopanju, odpovedi terjatev in zakupnih ali najemnih pogodeb;						
	odpovedi pooblastil;						
	upori v opominjalnem postopanju;						
	predlogi za izbris ali odvzetbo pravice ubogih ali za doplačilo zneskov, katerih plačila je bila pravico ubogih uživajoča stranka začasno oproščena;						
	priobčila o nastalih vzrokih za pretrg postopanja in predlogi za povzetbo pretrganega postopanja na prvi ali viši stopinji;						
	predlogi za dovolitev vročbe ob nedeljah in praznikih ali po noči, za vročbo po javnem naznanilu, za razširjeni razglas oklica o postavitvi skrbnika;						
	predlogi za opravo po prizivnem sodišču v razpravo na prvi stopinji zavrnjene pravne stvari pri prizivnem sodišču samem;						
	pri vrednosti predmeta:						
	a) do vštetih 100 K	3	—	2	50	2	—
	b) nad 100 K do vštetih 1000 K	4	—	3	50	3	—
	c) v vseh drugih primerih. . .	5	—	4	50	4	—

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred					
		I.		II.		III.	
		K	h	K	h	K	h
2	Za nastopne vloge, v kolikor so priproste: tožbe kakor so: menične tožbe, posojilne tožbe, tožbe trgovcev in obrtnikov za plačilo za dano blago in opravljena dela, mezdne tožbe, tožbe za plačilo dogovorjenih zakupnin ali najemnin, tožbe (vgovori, upori) med izvršilnim ali zavarovalnim postopanjem in vsled njega; prošnje za izdajo pogojnega plačilnega povelja v opominjalnem postopanju; predlogi za prevzetbo ali predajo zakupnega ali najemnega predmeta; pripravljalni pravdni spisi, s katerimi si priobčujejo stranke predloge, napadne in zagovorne pomočke, trditve in dokaze, katere hočejo uveljavljati v sporni razpravi; pripravljalni pravdni spisi prizivnega nasprotnika v postopanju o pravnih pomočkih; predlogi za popravo ali dopolnitev dejanskega stanu sodbe ali sklepa, in za popravo ali dopolnitev sodbe same ali sklepa samega; predlogi za povračilo stroškov ne glede na posledek pravnega spora;						

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred I. K	h	II. K	h	III. K	h
	predlogi za povračilo stroškov zavoljo umaknjenega priziva in za izrek, v koliko je sodba prve stopinje pripravna za izvršbo;						
	pozivi za postavitev razsodnika (izbranega sodnika);						
	predlogi za postavitev razsodnika ali prvomestnika razsodišču po sodišču;						
	prošnje za uvedbo amortizacijskega postopanja,						
	pri vrednosti predmeta:						
	a) do vštetih 100 K	3	—	3	—	3	—
	b) nad 100 K do vštetih 400 K	5	—	4	50	4	—
	c) „ 400 „ „ „ 1000 „	6	—	5	50	5	—
	d) „ 1000 „ „ „ 2000 „	8	—	7	—	6	—
	e) „ 2000 „ za vsako tisoč več vendar nikoli ne več kakor	1	—	1	—	1	—
		50	—	50	—	50	—
3	Za nastopne naroke, s pogojem, da ne pride do razprave ali do pretresovanja, zaukazanega uradoma: [1]						
	prve naroke, pri katerih se sporna stvar na podstavi priznave, odpovedi ali zamude reši s sodbo ali sklene poravnava, samo zglasi vgovor nedopustnosti pravdne poti, nepristojnosti sodišča, že začetega spora ali pravnomočne						

[1] Narok ni prosto nagraditi po tarifu š. 3, ako se je tožba umaknila pri prvem naroku, določenem v sporno razpravo, potem ko so se bile med zastopniki vršile obravložbe. 5. maja 1898, š. 6282, Zb. 163.

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred I. K	I. h	II. K	II. h	III. K	III. h
	odločene sporne stvari, ali sprejme nalog za odgovor na tožbo; naroke, pri katerih se po predlogu nasprotnikovem vsled zakonitega predpisa ali sodniške naredbe stranke samo zaslišijo; naroke, pri katerih je storiti poravnavno ali naloženo prisego ali razodetno prisego; po predlogu ali uradoma odložene naroke; pri vrednosti predmeta:						
	a) do vštetih 100 K	3	—	2	50	2	—
	b) nad 100 K do vštetih 400 K	4	—	3	50	3	—
	c) „ 400 „ „ „ 1000 „	5	—	4	50	4	—
	d) „ 1000 „ „ „ 2000 „	6	—	5	50	5	—
	e) „ 2000 „ za vsako tisoč več vendar nikoli ne več kakor	1	—	1	—	1	—
		50	—	50	—	50	—
	Opomnja k tarifni š. 3.						
	1. Nagrada po ti tarifni številki nastopi tudi za naroke označene vrste, v kolikor se oni opravljajo v izvršilnem (zavarovalnem) postopanju.						
	2. Za čas čakanja na narok, daljši kakor eno uro po času, določenem za dotični narok, do njegovega začetka za vsako, če tudi le začeto polovico ure	3	—	2	50	2	—
4	Za izvršilne predloge: za rubež premičnih telesnih reči, za shrambo, prodajo ali drugo njih vnovčenje;						

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred I. K	h	II. K	h	III. K	h
	za prisilno osnovo zastavne pravice na nepremičnih rečeh, v kolikor niso te vpisane v zemljiški knjigi;						
	za rubež denarnih terjatev, za prevzetbo zarubljeni denarni terjatvi postavljene ročne zastave v hrambo, za dodelitev naloga dolžnikovemu dolžniku, da naj odda izjave po § 301. ir., za preodkaz zarubljenih denarnih terjatev v poteg, na mesto plačila ali za drugo vnovčenje;						
	za rubež drugih imovinskih pravic;						
	za izročbo ali opravo premičnih stvari, za prepustitev ali izpraznitev nepremičnih stvari; za predloge na izdatbo začasne odredbe, ne glede na to, katera začasna odredba se želi, pri vrednosti zahteve ali predmeta (§§ 5. nadd.):						
	a) do vštetih 100 K	3	—	2	50	2	—
	b) nad 100 K do vštetih 400 K	4	—	3	50	3	—
	c) „ 400 „ „ „ 1000 „	5	—	4	50	4	—
	d) „ 1000 „ „ „ 2000 „	6	—	5	50	5	—
	e) „ 2000 „ za vsako tisoč več kakor	1	—	1	—	1	—
	vendar nikoli ne več kakor	50	—	50	—	50	—
5	Za izvršilne predloge za prisilno upravo ali prisilno dražbo nepremičnin ali ne-						

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred I. K	I. h	II. K	II. h	III. K	III. h
	premičninskih deležev ne glede na to, so-li vpisani v javni knjigi ali ne.						
	Za prošnje za zemljiškoknjižne vpise in njim ustrezajoče prošnje v deželah, v katerih se pišejo ingrosacijske (hipotečne) knjige, kakor med izvršilnim (zavarovalnim) postopanjem, tako tudi zunaj njega, pri vrednosti zahteve ali predmeta (§§ 5. nadd.):						
	a) do vštetih 100 K	4	—	3	50	3	—
	b) nad 100 K do vštetih 400 K	6	—	5	50	5	—
	c) „ 400 „ „ „ 1000 „	8	—	7	50	7	—
	d) „ 1000 „ „ „ 2000 „	10	—	9	50	9	—
	e) „ 2000 „ za vsako tisoč več vendar nikoli ne več kakor	1	—	1	—	1	—
		50	—	50	—	50	—
	Opomnje k tarifnima številkama 4 in 5.						
	1. Ako nastopi katera posebnih okolnosti §§ 7., 9. ali 11. ir., ali ako se opira izvršilni predlog na unanji izvršilni naslov (§§ 79., 80., 86. ir. in člen XIX. uvodnega z. k ir.), se zviša nagrada po tarifnih številkah 4 in 5 za 25 odstotkov = eno četrt tarifnega zneska, pri čemer se drobci krajcarjev zaokrožajo na več.						
	2. Ako se prosi za izvršbo, ko se je že opravila poobvestitev o že začetem izvršilnem po-						

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred I. K	I. h	II. K	II. h	III. K	III. h
	stopanju zastran pristopa k njemu, se zniža nagrada po tarifnih številkah 4 in 5 za 25 odstotkov = eno četrt tarifnega zneska, pri čemer se drobci krajcarjev zaokrožajo na več.						
	3. Tarifni številki 4 in 5 se uporabljata tudi, ako se v njih označena izvršilna dejanja ali posamezna izmed njih zahtevajo samo v zavarovanje.						
	4. Nagrada za sestavo dražbenih pogojev ni obsežena v tarifnem postavku.						
	5. Ako se združi več predlogov, priraste za vsaki nadaljni predlog pri vrednosti zahteve ali predloga (§§ 5. nadd.):						
	a) do vštetih 100 K veča pristojbina za	1	—	1	—	1	—
	b) v vseh drugih primerih veča pristojbina	2	—	2	—	2	—
6	Za druge predloge, stavljene med izvršilnim (zavarovalnim) postopanjem s posebnimi pravdnimi spisi, pri vrednosti zahteve ali predmeta (§§ 5. nadd.):						
	a) do vštetih 100 K	3	50	3	—	2	50
	b) nad 100 K do vštetih 400 K	4	50	4	—	3	50
	c) „ 400 „ „ „ 1000 „	5	50	5	—	4	50
	d) „ 1000 „ „ „ 2000 „	6	50	6	—	5	50
	e) „ 2000 „ za vsako tisoč več vendar nikoli ne več kakor	1	—	1	—	1	—
		50	—	50	—	50	—

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred I. K	I. h	II. K	II. h	III. K	III. h
7	Za sestavo vlog za sprejem položkov (pokladov, hranil) v hrambo hranilnega urada, zlasti tudi položeb, da se opravi dajatev varščine:						
	a) denarjev, dragotin ali vrednostnih papirjev, vštevši hranilnične in posojilnične knjižice po vrednosti:						
	aa) pri zneskih do vštetih 100 K	3	—	2	50	2	—
	bb) pri zneskih nad 100 K do vštetih 400 K	4	—	3	50	3	—
	cc) pri zneskih nad 400 K do vštetih 1000 K	5	—	4	50	4	—
	dd) pri zneskih nad 1000 K do vštetih 2000 K	7	—	6	—	5	—
	ee) od vsakega nadaljnega 2000 kron presegajočega zneska za vsakih 2000 K več . . .	1	—	1	—	1	—
	vendar nikoli ne več kakor	50	—	50	—	50	—
	b) drugih položnih reči, v kolikor ne pripada po njih vrednosti na podstavi dotičnega v črki *a)* ustanovljenega tarifnega postavka manjša pristojbina	5	—	4	50	4	—
	Opomnja k tarifni š. 7.						
	Ta tarifna številka se ne uporablja na položbe k denarni knjigi (sodni pisarnici); opravo takih položeb je nagraditi po tarifni številki 14, oziroma po § 12. ukaza.						

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred I. K	I. h	II. K	II. h	III. K	III. h
8	Za sestavo vlog za izročbo sodnih položkov:						
	a) denarja, dragotin ali vrednostnih papirjev, vštevši hranilnične in posojilnične knjižice po vrednosti:						
	aa) pri zneskih do vštetih 100 K	4	—	3	50	3	—
	bb) pri zneskih nad 100 K do vštetih 400 K	5	—	4	50	4	—
	cc) pri zneskih nad 400 K do vštetih 1000 K	7	—	6	—	5	—
	dd) pri zneskih nad 1000 K do vštetih 2000 K	9	—	8	—	7	—
	ee) od vsakega nadaljnega 2000 kron presegajočega zneska za vsakih 2000 K več . . .	1	—	1	—	1	—
	vendar nikoli ne več kakor	50	—	50	—	50	—
	b) drugih reči za izročbo, v kolikor ne pripada po njih vrednosti na podstavi dotičnega v črki *a)* ustanovljenega tarifnega postavka manjša pristojbina	7	—	6	—	5	—
9	Za sestavo, prepis in odpravo opominjalnih pisem ali drugih priprostih opravilnih pisem:						
	pri vrednosti predmeta.						
	a) do vštetih 100 K	1	—	1	—	1	—
	b) nad 100 K do vštetih 1000 K	2	—	1	50	1	50
	c) v vseh drugih primerih . . .	3	—	2	50	2	—
10	Za sestavo, prepis in odpravo vabilnih pisanj, da naj kedo pride v pisarnico odvetnikovo .	1	—	—	80	—	60

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred I. K	I. h	II. K	II. h	III. K	III. h
11	Za izdajo odvetniškega pooblastila	1	—	1	—	1	—
12	Za sprejem, vknjižbo, hrambo, zaračun in izročbo denarjev ali vrednostnih papirjev, hranilničnih in posojilničnih knjižic (vštevši izdajo prejemnega potrdila) od vrednosti tistega dne, katerega jih je odvetnik prejel:						
	a) pri zneskih do vštetih 2000 K vendar nikoli ne manj kakor 50 vinarjev	1/4 %		1/4 %		1/4 %	
	b) pri zneskih nad 2000 K od zneska, ki presega 2000 K, vrhu tega še	1/20 %		1/20 %		1/20 %	
	c) ako ni bilo mogoče opraviti sprejema ali izročbe v pisarnici odvetnikovi in tudi ne po pošti, mimo tega za potrud v kraj položbe ali prejema:						
	aa) pri zneskih do vštetih 2000 K	3	—	3	—	3	—
	bb) pri zneskih nad 2000 K . . in v krajih I. in II. razreda vrhu tega še povračilo za dvovprežen voz po cenah, navadnih v dotičnem kraju.	4	—	4	—	4	—
	Opomnja k tarifni š. 12. Ta tarifna številka se ne uporablja na upravo pristojbin za priče ali izvedence, pristojbin za vročbe in e.						

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred I. K	I. h	II. K	II. h	III. K	III. h
13	Za priproste pogovore, trajajoče do ene četrti ure, med katere pa ni prištevati kratkih pojasnil o tem, kako je z začeto stvarjo .	2	—	2	—	2	—
14	Oprava opravil v sodnem postopanju zunaj odvetniške pisarnice, katera oskrbuje navadno v spisek odvetništvenih kandidatov ne vpisani pisarniški služabnik, vštevši zamudo časa, v kolikor za njo sploh ne gre po § 10. ukaza posebna nagrada in ne obsega tarifa o tem posebnih določil, tako zlasti za pozvedbe v zemljiški knjigi (ingrosacijski, hipotečni knjigi) ali sicer pri sodišču (sodni pisarnici), pri davčnem ali drugem oblastvu, za intervencijo pri opravi izvršilnih (zavarovalnih) dejanj i. e. r.						
	med vso dobo nenavzočnosti, ki jo je provzročilo opravilo:						
	a) do uporabe pol ure	1	50	1	50	1	—
	b) za vsako, če tudi le začeto nadaljno poluro do vkupne trajne dobe štirih ur	1	—	1	—	—	60
	c) za vsako, če tudi le pričeto nadaljno poluro	—	50	—	50	—	50
	***B.* Potni stroški in razdaljne pristojbine.**						
15	Kadar se opravljajo opravila v sodnem postopanju zunaj od-						

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred					
		I.		II.		III.	
		K	h	K	h	K	h
	vetniške pisarnice v kraju, ki je od odvetnikovega stanovališča oddaljen nad dva kilometra — z nagrado vred, katera pristoja za opravo opravila samega:						
	a) potne (vozne) pristojbine, in to:						
	aa) ako se more rabiti železnična (parobrodna) zveza, povračilo železničnih (parobrodnih) pristojbin in pa, če je stanovališče odvetnikovo ali kraj, kjer se opravlja opravilo, oddaljen od železnične (parobrodne) postaje nad dva kilometra, povračilo pristojbine za voz na postajo, ozir. v kraj, kjer se opravlja opravilo, in nazaj;						
	bb) ako se sploh ne more rabiti železnična (parobrodna) zveza ali vsaj ne brez znatne izgube časa, povračilo pristojbine za voz v kraj, kjer se opravlja opravilo, in nazaj;						
	cc) ako in v kolikor se ne da rabiti vozilo in je pot, katero je prehoditi, daljša kakor dva kilometra, povračilo za hojo tje in nazaj.						
	Pri tem pristoja:						
	α) odvetniku I. razred po železnicah in na parnikih, dvovprežen voz in za vsako, če						

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred I K	h	II. K	h	III. K	h
	tudi le začeto poluro hoda, katero je prehodil, ne rabeč voza, povračilo	2	—	2	—	2	—
	β) odvetništvenemu kandidatu II. razred po železnicah, I. razred na parobrodih, enovprežen voz in za vsako, če tudi le začeto poluro hoda, katero je prehodil, ne rabeč voza, povračilo . . .	1	50	1	50	1	50
	γ) drugemu služabniku III. razred po železnicah, II. razred na parobrodih, raba obstoječih poštnih, tramvajnih in dostavniškovoznih zvez in, kadar teh ni, raba enovprežnega voza, in pa za vsako, če tudi začeto poluro hoda, katero je prehodil, ne rabeč voza, povračilo	1	—	1	—	1	—
	Opomnja k *a*, α β γ te tarifne številke.						
	1. Na Tirolskem in Predarelj-skem in pa v Dalmaciji je dovoliti pristojbino za voz v visokosti, katero določi sodišče po danih prometnih razmerah.						
	2. V krajih in pokrajinah, kjer ni dobiti enovpreženih voz ali ti niso navadni, pristoja namesto enovpreženega voza dvovprežen.						

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred I K	h	II. K	h	III. K	h
	b) pristojbine za prehrano:						
	če traja nenavzočnost najmanj šest ur, za vsaki dan, s tem pogojem:						
	aa) odvetniku	12	—	12	—	12	—
	bb) odvetništvenemu kandidatu	8	—	8	—	8	—
	cc) drugemu služabniku	6	—	6	—	6	—
	c) prenočnine:						
	če je treba prenočiti zunaj stanovališča odvetnikovega, za vsako noč:						
	aa) odvetniku	12	—	12	—	12	—
	bb) odvetništvenemu kandidatu	8	—	8	—	8	—
	cc) drugemu služabniku	6	—	6	—	6	—
	d) pristojbine za zamudo časa, v kolikor ni nagrajati opravila vštevši zamudo časa po tar. š. 14, za vsako uro — začeto uro je računiti za celo — katera se je prebila na potovanju ali v kraju, kjer se opravlja opravilo, poleg časa, kateri se potrebuje za opravo opravila samega:						
	aa) odvetniku	4	—	4	—	4	—
	bb) odvetništvenemu kandidatu	2	—	2	—	2	—
	Opomnja k tarifni š. 15.						
	1. Ako je dala voz stranka sama, ni pravice do povračila dotične pristojbine za voz.						

Tek. štev	Predmet	Nagrada za razred					
		I.		II.		III.	
		K	h	K	h	K	h
	2. Ako ni tedaj, kadar se rabi železnična ali parobrodna zveza, stanovališče odvetnikovo ali kraj opravila oddaljen od dotične postaje nad dva kilometra, se pridržuje sodišču, določiti ali in v kateri visokosti je v posameznem primeru z ozirom na velikost razdalje in na dane prometne razmere dovoliti kako pristojbino za potrud na postajo, oziroma v kraj opravila in nazaj. To isto velja tedaj, kadar je pot, po kateri ni moči rabiti voza, dolga dva kilometra ali manj.						
	3. Ako je plačati prenočnino, je jemati pri zaračunu pristojbine za zamudo časa (tar. š. 15. lit. *d*) od nočnih ur — noč je računiti od 8. ure zvečer do 8. ure zjutraj — v poštev samo tiste ure, katere so se porabile za potovanje, in pri zaračunu pristojbine po tarifni š. 14 samo tiste ure, katere so se porabile za potovanje ali za opravo opravila.						
	4. Ako se opravlja opravilo v sodnem postopanju zunaj odvetniške pisarnice, toda v stanovališču odvetnikovem ali v kraju, ki ni od njega oddaljen nad dva kilometra — v kolikor						

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred I. K	I. h	II. K	II. h	III. K	III. h
	se ne opravlja opravilo pred sodiščem — se prepušča, ako ne obsega tarifa posebnih določil, v vsakem posameznem primeru sodišču, določiti, ali je poleg nagrade za opravo opravila z ozirom na razdaljo in dane prometne razmere za potrud v kraj opravila in nazaj dovoliti kako razdaljno (vozno) pristojbino in v kateri visokosti. Za potrud k sodišču v odvetnikovem stanovališču, izvzemši Dunaj (glej opomnjo 5.) ali v kraju, ne oddaljenem nad dva kilometra, in nazaj se ne daje posebna nagrada, ako ne obsega tarifa posebnih določil, in sosebno tudi nima odvetnik v tem primeru pravice do kake razdaljne (vozne) pristojbine.						
5.	Na Dunaju pristoja za potrud k sodišču ali k sodnemu uradnemu dejanju v občinskem ozemlju države glavnega in prestolnega mesta dunajskega in nazaj, v kolikor ne obsega tarifa posebnih določil, razdaljna (vozna) pristojbina tedaj, kadar gre za pravne stvari nad 100 K in je kraj, v katerem je opraviti opravilo, od uradnega poslopja tistega okrajnega sodišča, v katerega oko-						

Tek. štev	Predmet	Nagrada za razred I. K	I. h	II. K	II. h	III. K	III. h
	lišu ima odvetnik svojo pisarnico, oddaljen več kakor en kilometer.						
	C. **Manipulacijske pristojbine.**						
16	Za čisti prepis opravilnih kosov in prilog, vštevši primerjanje (kolacijonacijo) in priložbo potrebnih reči (instrukcijo), in pa nabavo pisalnega gradiva: za vsako stran z najmanj 20 pismenimi vrstami, — pričeto stran je zaračuniti za celo — pri čemer ni razločka, ali se opravilni kosi pomnožujejo s pisanjem ali pa po mehaničnem potu ali pa z rabo tiskovin,						
	pri vrednosti predmeta:						
	a) do vštetih 100 K	—	20	—	20	—	20
	b) v vseh drugih primerih . . .	—	24	—	24	—	24
	če se pa izdelujejo prepisi v veliki obliki, prepisi računov, tabel ali izkazov, ob stoječih večinoma iz številk, za vsako, če tudi le začeto stran	—	40	—	40	—	40
17	Za oddajo na pošto ali telegrafski urad ali za predajo pri oblastvih in pa za pobiro povratnih recepisov od vsakega opravilnega kosa	—	20	—	20	—	20

Tek. štev.	Predmet	Nagrada za razred I. K	I. h	II. K	II. h	III. K	III. h
	Opomnja k tarifni š. 17.						
	Kadar se opravijo pismene vloge sodišču po telegrafu, je poleg tarifne nagrade za vlogo in za oddajo telegrama povrniti za telegram pripadajočo pristojbino kot gotov strošek, in za pravdne spise, ki ponavljajo te vloge, odpadejo samo manipulacijske pristojbine.						
18	Za izmeno ene poštne nakaznice	—	40	—	40	—	40
19	Za vplačila, ki se opravijo s prejemno položnico ali čekom, za vsaki posamezni primer kot manipulacijsko pristojbino	—	20	—	20	—	20
20	Za predznambo roka ali naroka ali za drugačno predznambo in za pregled dostavljenih ali poslanih spisov, ki je pri tem potreben	—	30	—	30	—	30

IV. Določila o sodnem jeziku.[1]

a) Splošna.

1. Drž. osnovni zakon 21. dec. 1867, o splošnih pravicah državljanov (dz. 142.) Čl. XIX. Vsi narodi države so enakopravni, in vsak narod ima nedotakljivo pravico, da varuje in neguje svojo narodnost in svoj jezik. — Država priznava ravnopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v šoli, v uradu in v javnem življenju.

2. Poslovni jezik najvišega in kasacijskega sodišča. Poslovni jezik najvišega in kasacijskega sodišča (dvora) bodi navadno nemški, torej imajo biti vsi govori v nemškem jeziku, in vsi odpravki tega sodišča so izdajati navadno samo v nemškem jeziku. Kadar se je bilo pa razpravljalo v kakem drugem kakor nemškem jeziku, ima najviši sodni dvor izdati svojo odločbo o tem z razlogi vred v jeziku, v katerem se je bilo razpravljalo na prvi stopinji in pa v nemškem jeziku. (Ces. pat. 8. avg. 1850, § 27.)

3. Razpis justičnega min. 15. aprila 1858, š. 25948/1857, določa, da ima zaprošeno sodišče na svoje stroške priskrbeti nemški prevod drugojezičnih zapisnikov v kazenskih stvareh, ako to želi proseče sodišče, pri katerem ni navaden dotični nenemški jezik.

---

[1] Nahajajo se za dobo do 1883. glede vseh kronovin v drž. zboru zastopanih v dr. Jos. Kaserer-ja: Handbuch der österr. Justizverwaltung, § 341., sicer pa v niže navedenih delih. Ta določila se tičejo samo „unanjega“ sodnega jezika, t. j. jezika, ki je rabiti v poslovanju s strankami.

b) Posebna določila za Koroško, Kranjsko, Štajersko in Primorje.

1. Razpis just. min. 29. okt. 1850, š. 14553, na viš. dež. sodišče Celovec.

Na poročila viš. dež. sodišča z dne 10. in 17. okt. 1850, š. 2960 in 3078, in z ozirom na poročilo generalne prokurature v isti stvari se veleva višemu deželnemu sodišču tako: Načelno ni na Kranjskem in v slovenskih (windischen) okrajih Koroške imeti za sodni jezik samo nemški, temuč tudi slovanski (slawisch) jezik. Zapisniki v kazenskih stvareh s obdolženci in pričami naj se torej pišejo v slovanskem jeziku, ako zna tisti, kogar je zaslševati, samo ta jezik, ter pri tem je privzemati tolmača po §§ 169. in 210. k. pr. r. samo tedaj, kadar i sodnik i zapisnikar ne umeta jezika onih, katere je zaslišati. Vpoštevajoč pa po višem dež. sodišču in po generalnem prokuratorju opisane razmere se dovoljuje, da se zapisnik sestavi samo v nemškem jeziku in da se njegova vsebina zaslišanemu glasno prečita (vorzulesen) v slovanskem jeziku, kadar so zaslišavati samo slovanskega jezika zmožne osebe, ako sodnik nima zapisnikarja, ki bi tudi znal točno (fliessend) pisati v slovanskem jeziku, in s pogojem, da i sodnik i zapisnikar umeta jezik zaslišavanega. Ob takih primerih je v zapisniku izrecno opomniti, da se je ravnalo po tem predpisu in pa vzrok, zakaj se zapisnik ni mogel pisati v slovanskem jeziku.

2. Razpis justičnega min. 15. marca 1862, š. 865/Praes., na predsedništva[1] viš. dež. sodišč Gradec in Trst.

Iz poročil podrejenih sodišč, predloženih z mnenjem z dne 31. okt. 1861, š. 2580 (2. nov. 1861, š. 893), se je just. min. prepričalo, da raba slovanskih, v nekaterih pokrajinah tega nadsodišča razširjenih jezikov pri sodiščih še ni izvedljiva v tisti meri, v kateri je predpisana po drugih kraljevinah in deželah, kjer bivajo Slovani, to pa ne z ozirom na varnost in pospeševanje pravosodja

[1] Prepisi tega razpisa so se poslali tudi viš. drž. pravdništvu v Gradcu in Trstu v vednost in obveščenje podrejenih drž. pravdništev.

in ker niso vsi uradniki in odvetniki tamošnjega okoliša popolnoma zmožni slovanskega pismenega jezika.

Da se pa kolikor moči ustreže upravičenim težnjam slovanskega prebivalstva zastran rabe slovanskega jezika pri sodiščih tamkajšnega nadsodnega okoliša, določa just. ministerstvo, vpoštevajoč sedanji stvarni položaj, za vse sodne okraje v katerih bivajo Slovani, nastopno:

1. da morajo sodišča, kadar imajo opraviti s strankami, veščimi samo slovanskega jezika, zapisavati kolikor mogoče v slovanskem jeziku zaslišavanja obdolžencev in izpraševanja prič v kazenskih stvareh ter v zapisnik dejati v slovanskem jeziku vsaj odločilna mesta obdolženčeve ali pričine izjave;

2. da se sestavljajo zapisniki o storjenih prisegah, če so slovanske stranke prisegale v slovanskem jeziku, kolikor možno vedno v tem jeziku, in da je vsaj besedilo prisege postaviti v zapisnik v tem jeziku;

3. paziti je na to, da so pri kazenskih in končnih razpravah z obdolženci, ki znajo samo slovansko, sodno osebje kakor tudi državnopravdniški uradniki in zagovornik popolno zmožni slovanskega jezika, da se torej razprava vrši v slovanskem jeziku in da se v tem jeziku razglase tudi sodbe, ter, kolikor je mogoče, i njeni razlogi;

4. v omenjenih pokrajinah imajo sodišča v slovanskem jeziku pisane vloge sprejemati, ter jih, kolikor mogoče, reševati v slovanskem jeziku;

5. dovoljuje se, da se po potrebi uvedejo slovanske tiskanice za vsakovrstne pozive, varstvene dekrete, obljubne zapisnike, smrtovnice, razglase in za manjše, vedno enako glaseče se odloke, in da se slovanskim strankam dotični izdatki dajejo v slovanskem jeziku.

Ta določila so objaviti podrejenim sodiščem, da se ravnajo po njih, ter ob enem se veleva predsedništvom viših dež. sodišč, naj pri nastavljanju službenih mest v slovanskih pokrajinah pazijo še posebno na znanje slovanskih jezikov, ter naj v tem zmislu tudi stavijo predloge glede službenih mest, ki jih ima oddajati just. ministrstvo.

3. Razpis justičnega min. 20. okt. 1866, š. 1861/Praes., na predsedništva viš. dež. sodišč Trst in Gradec.

Justično ministrstvo je povzelo iz nekega primera, da se just. min. ukaz od 15. marca 1862, š. 865, tikajoč

se rabe slovanskega jezika v onih sodnih okrajih v okolišu tržaškega in graškega viš. dež. sodišča, v katerih bivajo Slovani, tolmači tako, kakor da bi ta ukaz omejaval rabo slovanskega jezika le na kazenske in nesporne pravne stvari, da torej ni dovoljeno podajati pravnih tožeb v slovanskem jeziku.

Ker pa veleva navedeni just. min. ukaz v 4. odstavku sploh, da morajo sodišča slov. vloge sprejemati v onih sodnih okrajih, v katerih bivajo Slovani, ne da bi se razločevalo, se li tiče vloga kakega kazenskega predmeta, sporne ali nesporne pravne stvari, zato se nam kaže v označenih sodnih okrajih dopustno vsakako tudi sprejemanje pravnih tožeb in drugih vlog v spornih stvareh, kar naj viš. dež. sodišča predsestvo blagovoli javiti podrejenim sodiščem, da se ravnajo po tem.

4. Razpis prav. min. 5. sept. 1867, š. 8636, ukazuje sodiščem vojvodine kranjske, kar je zapovedalo z razpisom 15. marca 1862, š. 865, le kolikor moči in kolikor se da storiti, da se odslej zapisujejo vselej v slovenskem jeziku: 1. vsi zapisniki o zasliševanju zgol slovensko govorečih prič v spornih in nespornih rečeh; 2. vsi zapisniki o prisegah in sosebno vsa prisežna besedila, če je prisegajoča stranka zmožna zgol slovenščine; 3. vsi zaslišni zapisniki v kazenskih rečeh z obdolženci in pričami, znajočimi samo slovenski.

5. Razpis prav. min. 18. aprila 1882 k š. 20513/1881, na predsedstvo viš. dež. sod. Gradec.

Pravosodno ministrstvo je v zadnjih 20. letih premotrivalo skrbno, kako bi uredilo rabo v deželah navadnih jezikov za okoliš višega dež. sodišča graškega.

Že pred izdajo drž. temeljnega zakona 21. dec. 1867, dz. 142, o splošnih državljanskih pravicah in predno se je uveljavil člen 19 tega zakona, ki je izrecno priznal enakopravnost vseh v deželah navadnih jezikov tudi v uradu in javnem življenju, je smatralo prav. min. za svojo nalogo upeljati upravnim potom take naredbe, ki naj bi slovenskemu rodu, bivajočem po nekaterih delih v okolišu imenovanega viš. sodišča poleg nemškega, olajšale in zagotovile rabo svojega jezika, ki je prišel polagoma na višo stopinjo svojega razvitka in razprostiranja.

V ta namen izišle odredbe so se izdajale na podlagi obstoječih zakonov v delokrogu prav. ministrstva.

Posebni zakoniti določbi, o kojih okviru se je gibalo izvršilno oblastvo (eksekutiva), sta bila za sporne stvari § 13. obč. sod. reda in za nesporne § 4., z. 9. avg. 1854, dz. 208, kojih prvi paragraf veleva strankam in njih zastopnikom uporabljati „v deželah navaden jezik," med tem, ko zahteva drugi, da se izražajo isti „v ednem jezikov, ki so pri sodišču navadni" in da vlagajo priloge, ki so spisane v drugih jezikih, v poverjenih prevodih. — Jezika pa, ki ga morajo rabiti sodniki, zakon ni posebej določal. V kolikor se tiče tukaj notranjega jezika sodišč in jezika njih medsebojnega dopisovanja in dopisovanja z drugimi uradi, je pripadalo urejevanje izključno le upravi, če je bila sploh kaka odpomoč praktično (dejansko) potrebna. Pa tudi za prašanje glede jezika sodišč nasproti strankam ali občinstvu, bi se moralo prepustiti izvršilnemu oblastvu obširno odredbeno pravico že raditega, ker so se mogli le s skrbjo države in z njeno odgovornostjo ustvariti predpogoji vsaki taki uravnavi, t. j. namestitev sodnih mest z opravitelji, ki so zadostno zmožni v deželi navadnih jezikov.

Iz teh strani se morata presojevati razpisa prav. min. 15. marca 1862, š. 865 praes., in 28. okt. 1866, š. 1861 praes., ki sta vpoštevati tukaj le toliko, v kolikor se tičeta jezika v sodnih stvareh v delih okoliša graškega viš. dež. sodišča, kjer stanujejo Slovenci, — potem razpis prav. min. 5. sept. 1867, š. 8636, ki se ozira posebej na kranjsko deželo.

V teh razpisih je prav. ministrstvo hodilo za razvojem dejanskih razmer korak za korakom in kakor se je trudilo odstraniti polagoma ovire konečnega razvoja, v kolikor so tičale v jezikovnem znanju, ki ga sodno osebje ni povsod dovolj imelo, tako je dajalo tudi v meri, kakor se je to posrečilo, sodiščem obvezna navodila, katera so se videla neobhodno potrebna, da bi se gotovo dosegel v zakonu jasno označeni namen. Zato je razpis iz l. 1862. s posebnim ozirom na okolnost, da še niso vsi uradniki in odvetniki zadostno jezika zmožni, dobro razločeval, kaj se more sedaj izpolniti in kaj ne.

Spoznalo se je, da je znanje jezika že tedaj zadostovalo v razumevanje ustne povedbe ali pismene vloge v slovenskem jeziku, da pa še ni bilo najti pri vseh sodiščih v slovenskih pokrajinah veliko težje zadob-

ljive zmožnosti, pisati brez pogreška v tem jeziku zapisnike in odloke. Zato se je razdelila mera obveznosti v razpoložnih odredbah razpisa na ti podlagi. V 1., 2., 3. in 5. odstavku se prvič zahteva, da se sestavljajo zapisniki in odloki v slovenskem jeziku le po „možnosti“, „kolikor je mogoče“ i dr. in ta zahteva je omejena večinoma tudi le za primer, da je stranka zmožna le slov. jezika in tedaj posebno potrebna sodnikove pomoči.

V 4. odstavku se je pak odredilo brezpogojno in splošno, da morajo sodišča v imenovanih pokrajinah sprejemati v slovenskem jeziku podane vloge, v ostrem nasprotju s tem izjemnim predpisom pa pristavilo, da se zahteva izdaja rešitve v istem jeziku le „po možnosti“ in le v tem slučaju, če je vložila vlogo slovenska stranka.

O dalekosežnosti besede „vloga“, ki se rabi na tem mestu, so se vzbudili pozneje v nekem posebnem slučaju dvomi, te je pa rešil drugi zgoraj imenovani razpis iz leta 1866. v tem zmislu, da je razumeti s tem ne le vloge v kazenskih stvareh in v nespornem postopanju, ampak tudi vse vloge v spornih stvareh, osobito tožbe.

Konečno je izšel za Kranjsko razpis iz leta 1867., kjer se naglaša, da je sedaj osebje pri sodiščih slovanskega jezika v besedi in pisavi zadostno vešče, da se more zahtevati, kakor se je tudi zahtevalo, naj se izpovedbe prič in priseganje v državljanskih stvareh, kakor tudi izpovedbe obdolžencev v kazenskih stvareh, če so zaslišani vešči le slovenskega jezika, jemljejo na zapisnik ne le samo v odločilnih mestih, temveč vedno po vsem obsegu v slovenskem jeziku.

Tako daleč je dospela skrb za jezikovne potrebe v okolišu graškega višega dež. sodišča, ko se je slovesno razglasil državni temeljni zakon o splošnih pravicah državljanov in zlasti načelo enakopravnosti vseh v deželah navadnih jezikov v uradu in javnem življenju. Ta emanacija (izjava) zakonodajstva gotovo ni skrčila veljave prej označenih razpisov prav. ministrstva. Nasprotno so postali ti razpisi sedaj, tudi v zmislu člena 11., istočasno izdanega državnega temeljnega zakona o izvrševanju vladne in izvršilne oblasti ukazi in povelja z izvedbo pravosodnih naprav poverjenega najvišega državnega oblastva, kojih izpolnjevanje je

postalo tudi pravosodnim oblastvom toliko bolj neizogibno, ker je sedaj strožje razloženi pojem enakopravnosti vseh v deželah navadnih jezikov očevidno poostril tudi nalogo in odgovornost izvršilne oblasti in ker je moral sedaj zlasti izginiti tudi zadnji dvom, da se sme zahtevati ednako postopanje z jeziki — vedno v mejah dosegljivosti — kakor zajamčeno pravo in ne več kakor le nekak izhod v sili, t. j. kakor neko osebno priznanje pripadniku kake narodnosti, kateri ne razume nobenega druzega jezika.

Vlada do sedaj ni imela povoda, izvesti v deželah, kjer se govori več jezikov, njih enakopravnost pred sodiščem potom zakonodajstva, oziroma določiti v posameznih deželah v zvezi z zgodovinskimi in udomačenimi dejstvi, v drugih deželah pa v zvezi z odnošaji, ki so še v toku, gotova pravila, po kojih naj bi se postopalo, da se zagotovi dani smoter.

V splošnem tudi ni smatrala potrebno poseči z ukazi v naravni razvoj sodne prakse in se je posluževala pravice ukaze dajati le v namen, da bi se odpravile najnujnejše pritožbe in da bi se doseglo enakomerno postopanje.

V okolišu graškega višega deželnega sodišča pa, kjer so v določenih pokrajinah poleg Nemcev v gostih skupinah bivajoči Slovenci svoj pismeni jezik v novejši dobi razvili in razširili tako, da je lahko rabiti brez pomisleka tudi pri sodiščih, sodišča še vedno niso priznala tega dejstva, ki mora provzročiti, da postane v „deželi navaden jezik“ v zmislu § 13. obč. sod. reda — tudi „pri sodišču navaden jezik“ v zmislu § 4. zakona o nespornem postopanju — in pravosodno ministrstvo smatra tukaj potrebno upravnim potom pripomoči, da tudi sodišča pripoznajo to dejstvo.

Pri tem se držim kot vodja prav. min. načela, ki ga je priznavalo prav. min. 20 let v svojih ukazih za pravo, da sme le vladno in izvršilno oblastvo na podlagi pripomočkov in virov, ki so le njemu na razpolago v celem obsegu, ugotoviti dejstvo, koliko se je slovenski jezik razvil in v koliko je sposoben, da se ga rabi pri sodiščih; da pa sodišča niso poklicana to dejstvo za vsak primer preiskovati posebej in ga izročiti možnosti nasprotujočih se odločeb, temveč da imajo sodišča v

sodniških zadevah uradovati na podlagi dejanskih razmer, ki jih je pristojno oblastvo ugotovilo enkrat za vselej.

Po mojem mnenju sploh ni naloga sodišč, jeziku, ki ga državna uprava pripoznava kakor „v deželi navadnega“, stalno zabranjevati po zakonu zajamčen pristop k sodišču; in če sodišča slovenske vloge brezpogojno zavračajo samo iz tega vzroka, ker razume dotični, ki jih je vložil, tudi nemško, uvidevam v tem sicer priprosto, toda nikar zakonito sredstvo, da se celo vprašanje o enakopravnosti zavrne kar od kraja.

Ti prevdarki so me napotili, da sem se skrbno potrudil, odstraniti začasno samo najbolj očividne napake, ki ovirajo vsak napredek uspešne rešitve, nasprotno sem se pa ogibal izdati prezgodaj obvezna pravila ondi, kjer se lahko še vedno pričakuje, da bo našla prosvitlena praksa iz več odprtih potov najboljšega in se ravnala po njem. Zato dajem za sedaj le sledečo odredbo:

Za rabo slovenskega jezika pri sodiščih v vojvodini kranjski, v okolišu celjskega sodnega dvora vojvodine štajerske, dalje v slovenskih in jezikovno mešanih sodnih okrajih vojvodine koroške so merodajne določbe razpisov prav. min. z dne 15. marca 1862, š. 865, praes., z dne 20. okt. 1866, š. 1861 praes. in z dne 5. sept. 1867, š. 8636 in se morajo v prihodnje vsa sodišča natanko ravnati po teh določbah.

Zlasti moram zahtevati, da se strogo izpolnuje določba 4. odstavka prvoimenovanega razpisa iz l. 1862, ki splošno ukazuje, da se morajo sprejemati v slovenskem jeziku izročene vloge, dalje dopolnilna določba za tem izišlega razpisa iz l. 1866., ki prišteva k tem vlogam tudi vse vloge v civilnih in kazenskih stvareh in zlasti pravne tožbe, in da se tako ne ravna samo tedaj, če tisti, ki je vlogo vložil, ne razume nemškega jezika.

C. kr. predsedništvo višega deželnega sodišča, naj razglasi ta razpis višemu deželnemu sodišču in vsem sodiščem označenih pokrajin po vsem obsegu in ga sporoči tudi višemu državnemu pravdništvu, katero naj naprosi, da se po njem ravna in primerno obvesti državnopravdniške organe označenih okolišev.

6. V razpisu 31. dec. 1882, š. 19947, izreka prav. min., da ni namen poprejšnjih razpisov niti ni drugega vzroka, da bi se principijelno razločevalo

med sodbami in sodnimi rešitvami v drugi obliki ter da bi se rešitev prvoomenjenih proglašala za sploh nemožno. V tem je odločevati tudi pri sodbah v civilnih sporih kakor zahteva posamezni primer in po sodnikovem jezikovnem znanju. (Glej dobesedni razpis v „Slovenskem Pravniku“ 1883/145.)

7. Razpis prav. min. 8. aprila 1883, š. 4224, na viš. dež. sodišče Gradec.

Dolžnost, naložena sodiščem z razpisom 15. marca 1862, 20. okt. 1866, 5. sept. 1867 in 18. aprila 1882, da morajo v slovenskem jeziku izročene vloge reševati kolikor moči v istem jeziku, nikakor ne velja samo za sodišča prve stopinje v slov. pokrajinah graškega višega sodišča. Določilom teh razpisov je namen, da pomorejo do veljave načelom enakopravnosti v deželi navadnih jezikov pri občevanju sodišč s strankami, — morajo biti torej merodajna tudi za više sodišče, kadar je druga stopinja za omenjene pokrajine. Višemu dež. sodišču je torej dolžnost skrbeti, da na slov. vloge v pravdah, ki so se na prvi stopinji razpravljale samo slovensko, stranki dospe obvestilo (intimacija) po dotičnem okrajnem sodišču v slovenskem jeziku.

8. Razpis prav. min. 25. jun. 1883, š. 9250, na viš. drž. pravdništvo v Gradcu (za pravdništva v Ljubljani in Celju, ozir. tudi v Rudolfovem) pravi, da prav. min. pričakuje, da bodejo uradniki državnega pravdništva lehko v slovenskem jeziku sestavljali obtožnice zoper slovensko govoreče obtožence, stavili predloge in imeli govore proti obtožencem, ki se zagovarjajo v slov. jeziku, pri glavnih razpravah pred razsojajočim sodiščem, — in pa pred poroto, izvzemši one primere, v katerih bi to vsled razmer škodilo kazenskemu poslovanju. Višemu drž. pravdništvu se tudi veleva, naj strogo pazi, da drž. pravdništva v Ljubljani in Celju točno uporabljata točko 3. razp. prav. min., 15. marca 1862, š. 865. (Glej besedilo razp. v „Slov. Pravniku“ 1883/146.)

9. Min. ukaz 21. jul. 1887, š. 12118, na predsedstvo viš. dež. sodišča graškega, da je po vseh slovenskih pokrajinah tega višega sodišča vpisovati v zemljiške knjige slovenski, kadar so prošnje slovenske. (Besedilo glej „Slov. Pravnik“ 1889/237.)

10. Min. ukaz 13. jun. 1887, š. 190, določa slično, kakor u. š. 9, za okoliš viš. dež. sodišča tržaškega. (Besedilo gl. „Slov. Pravnik“ 1889/201.)

11. Min. ukaz 11. jun. 1888, š. 6556, določa, da imajo „Grazer-,“ „Klagenfurter-“ in „Laibacher-Zeitung“ priobčevati slovenske razglase (edikte) neizpremenjene in sicer le slovensko, ako je vloga slovenska, v obeh deželnih jezikih pa le, če želi tako stranka ali sodišče uvidi potrebo za to. (Besedilo gl. „Slov. Pravnik“ 1889/238.)

12. Ukaz 20. marca 1889, š. 5340, opozarja, da se je ravnati za Kranjsko, za tedanji okoliš celjskega zbornega sodišča in za slovenske okraje na Koroškem po u. 15. marca 1862, 5. sept. 1867 in 18. aprila 1882.

13. Za tržaško više sodišče se min. u. 27. maja 1886, š. 2688, in u. viš. dež. sod. tržaškega 22. nov. 1886, sklicujeta na u. 25. marca 1862. Besedilo, oziroma vsebina teh ukazov se nahaja v „Slov. Pravniku“ l. 1889, ozir. 1891.

14. Dalje določajo: 1. u. prav. min. 8. marca 1884, š. 18494, da smejo kandidati v zmislu § 20. *d*, ces. u. 10. okt. 1854, dz. 262, napraviti sodni izpit deloma v slovenskem jeziku; 2. u. prav. min. 10. jan. 1889, š. 21599/1888, da je v slovenskih pokrajinah uvesti dvojezične sodne pečate, če je treba napraviti nov pečat; 3. nar. viš. dež. sod. v Gradcu 10. aprila 1889, š. 3941, da radi jezika ni dopusten rekurz, in da je dotične odločbe izpodbijati administrativnim potom. (Glej dot. letnike „Slov. Pravnika“.)

c) Dalmacija.

1. V Dalmaciji je Avstrija pridržala še dalje italijanščino, ki je bila prej skoro izključni sodni jezik, ter je to potrdila tudi z dvd. 18. marca 1815, zjz. 1138, potem s § 17. v Regolamento provvisorio per i notaj, z dne 15. maja 1827, Raccolta delle leggi ed ordinanze dell' anno 1827 per la Dalmacija No. 87 in z dvd. 22. dec. 1835, zjz. 109.

Glede sodnega „notranjega“ jezika niso doslej javno izšle nikake drugačne odredbe.

2. Ukaz prav. min. 26. febr. 1869, š. 2410 (dež. 9), na prezidij viš. dež. sodišča in na više pravdništvo v Zadru ima slična določila kakor ukazi za slov. okrožja, navedeni zgoraj pod *b.*

3. Naredba ministarstva unutrašnjih posala i pravosudja dne 20. travnja 1872. (pokrajinski list zak. i nar. za Dalmaciju br. 17) o upotrebljanju zemaljskih jezika u vanjskoj službi političko-upraviteljnih vlasti, sudova i državnih odvjetništva u Dalmaciji.

§ 1. Upraviteljne vlasti, koje su podrejene ministarstvu unutranjih posala, c. k. sudovi i državna odvjetništva u Dalmaciji rješitbe pismeno prikazanih spisa, ili ustmenih prošnja, što se strankam ili občinam priobćiti imadu, dužni su napisati onim od dvaju zemaljskih jezika, kojim spis bi napisan, ili je ustmena prošnja uložena. — Prilozim, koji su jednim od zemaljskih jezika napisani, ne treba prevoda.

§ 2. Zapisnici, na kojih kažu stranke ili občinski poslovači, imadu se napisati onim od dvaju zemaljskih jezika, kojim su ustmeno izjave kazali.

§ 3. Odpravnice, što ih vlasti ili sudovi brez upita stranaka opremaju, imadu se izdati u onom od dvaju zemaljskih jezika, kakvim govori osoba, za koju su upravljene. — Takove odpravnice, koje su na občine upravljene, imadu se napisati onim jezikom, kojim se dotično občinsko zastupstvo služi. — Ako jezik, kojim se stranka služi, nije poznat, ili nije od dvaju zemaljskih jezika, onda će se upotrebiti jezik unutrašnje uredovne službe.

§ 4. U karnim poslovima zaključci, što se imadu proglasiti, odsude sa razlozima, osvadnice, što se imadu strankama dostaviti, i zapisnici o konačnih razpravah, onim će se od dvaju zemaljskih jezika napisati, kojim se okrivljenik služi. — Konačne rasprave imadu se takodjer istim jezikom držati. — Ipak državni odvjetnik, posebni tužitelj i branitelj mogu se, privolom obtuženika, u svojim izkazima drugim zemaljskim jezikom poslužiti.

§ 5. Pri konačnim raspravama držanim proti više okrivljenika, koji se svi istim jezikom ne služe, njihova kazivanja i ona saslušanih svjedoka, istina imadu se svagda na jeziku saslušanoga (§ 2.) zapisati; nego sadržaj zapisnika ima se napisati onim od dvaju zemaljskih

jezika, kojeg po razliki okolnosti sud drži, da je koristniji svrham obavljanja pravde. — Odsuda s razlozima ima se u takovih slučajevih proglasiti, a zaišču li, i dojednomu obtuženiku ispustiti na onom od dvaju zemaljskih jezika, kojim se koji poslužio, već da je sam privolio, da mu se odpravi na jeziku unutrašnje uredovne službe.

§ 6. Odsuda sa uzrocima u razmiricah državljanskog prava izdati će se na onom od dvaju zemaljskih jezika, u kom je tražbica prikazana ili kazana u pero na zapisniku, već da su stranke ugovorile, da se rabi jezik unutrašnjeg uredovanja.

§ 7. Kada stranke u razmiricah državljanskog prava nebi se jednim te istim zemaljskim jezikom služile, niti bi medju sobom ugovorile, da jim se odsuda sa uzroci na jeziku unutrašnjeg uredovanja priobći, odprava dakako ima se jednako izdati na jeziku tražbice, ali zaišče li protivnik, a to prije nego što se objavi ista odsuda, uz odpravu nanj upravljenu dodat, će se prevod odsude i uzroka.

§ 8. Ako s postojećih odnošaja glede osoblja kod pojedinih vlasti ili sudova neprevladive zaprjeke smetale bi, da se ova naredba točno izvede, to se odmah ima javiti predpostavljenoj vlasti, da bi se po mogućnosti providjelo.

§ 9. Kad postane djelatna ova naredba, prestaje krijepost naredbama dneva 20. veljače 1869. P. L. Br. 7 ministarstva unutrašnjih posala, i dneva 26. veljače 1869. P. L. Br. 9 ministarstva pravosudja.

§ 10. Unutarnja služba c. kr. vlasti i sudova i dopisivanje istih medju sobom ovom se naredbom nikako ne preinačuju.

§ 11. Ova naredba postaje djelatna danom 1. listopada 1872.

Ker najv. sodišče ni pripoznalo veljavnosti tega ukaza, se je sklenil z. 25. maja 1883, dz. 76, ki preminja § 14. cp., za Dalmacijo in določa, da se je strankam in njih zastopnikom v svojih govorih služiti enega izmed dež. jezikov. (Gl. op. 2. pri čl. I. cp.)

V. Sodne pristojbine v postopanju po civilnopravdnih zakonih.

Ces. ukaz z dne 26. dec. 1897, dz. 305,

zastran premembe nekih zakonitih določil o sodnih pristojbinah.

Na podstavi § 14. v osnovnem zakonu o državnem zastopu 21. dec. 1867, dz. 141, ukazujem tako:

§ 1. 1. Zapiski, ki se v zmislu §§ 208., od. 2., 212, od. 3., 265 in 440 cp. pridevajo razpravnemu zapisniku kakor priloge, so kolkovati samo kakor zapisnikove priloge. (Obj. uk. 1900, s. 166.)

2. Vloge in zapisniki v sodnem postopanju zaradi razveze zakona so v zmislu tarife s. 44 lit. *o*, z. 9. febr. 1850, dz. 50, pristojbin prosti, ako se preiskava zaradi neveljavnosti zakona po § 94. odz. vrši uradoma. U. fin. min. 12. nov. 1897, š. 29640. (Obj. uk. 1898, s. 3.)

3. Pri zapisnikih in vlogah, ki so ob enem pravna listina, je prva pola kolkovati s kolki kakor so za dotično listino in pa zapisnik ali vlogo, druge pole pa so kolkovati samo kakor zapisnik ali vloga. U. fin. min. 13. jan. 1899, š. 50379. (Obj. uk. 1899, s. 59.)

4. Pri sodnih odpovedih z vpisom v register *K* je dati samo zapisniška kolkovina, ker nasprotniku ni vročiti zapisnikovega prepisa. (Obj. uk. 1899, s, 132.)

5. Zaznamki v spisih po §§ 86. in 88. or. so kolkovati samo kadar nadomeščajo zapisnike, n. pr.

§ 1. Vloge (pravdni spisi) in zapisniki v sodnem postopanju v spornih in v nespornih stvareh so glede vsake pole, ki je bila podvržena dosedaj kolkovnini 36 kr., zavezane pristojbini ene krone. Drugi postavki pristojbin za vloge in zapisnike ostanejo neizpremenjeni. — Kolkovna dolžnost rubrik k vlogam in zapisnikom se odpravlja.

---

kadar je v njih predlog ali pravnoobvezna izjava stranke. (Obj. uk. 1902, s. 113.).

6. Vloge za knjižno zabeležbo izvršljivosti vtoženega obrestnega zneska pri glavnici, vknjiženi z obrestmi vred, je kolkovati po 24 h ali 1 K, kakor znašajo dotične obresti 100 K ali več. Za knjižne zabeležbe iz takih vlog ni vknjižnine. U. fin. min. 8. sept. 1900, š. 24784. (Obj. uk. 1900, s. 247.)

7. Zapisniki pri prodaji pod roko po §§ 268. in 280. ir. so kolkovati po § 1., ozir. § 12. tega u., če jih kako stranka podpiše ali ne; potrdilo upnika v zapisniku, da je prejel izkupilo, je kolkovati po lestvi II., od kupnine je plačati pristojbino po lestvi III., ako zapisnik podpiše kupec prodanih reči. U. fin. min. 2. jan. 1901, š. 58541 ex 1900. (Obj. uk. 1901, s. 4.)

8. Predlogi za ustavitev izvršbe, izvršene po osnovi zastavne pravice in za razveljavljenje doslej izvršenih izvršbenih činov, so kolkovati kakor vloge za knjižne vpise. (Obj. uk. 1901, s. 132.) — Vloge, ki predlagajo samo ustavljenje prisilne dražbe ali prisilne uprave kake nepremičnine, ki pa nimajo izrecnega predloga za izknjižbo dotične zemljiško-knjižne zabeležbe, so kolkovati samo po 1 K, ozir. po 24 h. Rus. 31. okt. 1905, š. 11667, in u. fin. min. 16. febr. 1906, š. 88903/5. (Obj. uk. 1906, s. 112.)

9. Vloge prisilnega upravnika so kolkovati po pristojbinskih zakonih. U. fin. min. 13. marca 1902, š. 5054. (Obj. uk. 1902, s. 72.)

10. Ako se zapisniku eks. for. š. 158, da se izvršbeni čin ni opravil, pridene troškovnik zahtevajočega upnika, je sicer kolka prosti zapisnik kolkovati kakor navadno, troškovnik pa kakor prilogo. U. fin. min. 18. sept. 1902, š. 57763. (Obj. uk. 1902, s. 272.) — Glej tudi obj. uk. 1900, s 181, ki določa, da je ne-

§ 2. Pristojbin prosti so:

a) zapisniki o ustni prizivni ali revizijski razpravi (§§ 493. in 509., od. 2. cp.), ako ni prišla k razpravi nobena od obeh spornih strank in tudi ni vzprejema dokazov; *b)* zapisniki, ki se narede v sodni pisarnici in ne obsegajo predloga, o katerem mora odločiti sodišče.

---

gativna poročila izv. organov, tudi ako so v obliki zapisnika, kolkovati le, ako je v njih predlog, o katerem ima sodišče sklepati.

11. Predpisi o kolkovanju pri legalizovanju niso premenjeni po tem ces. u. U. fin. min. 26. febr. 1898, š. 5755. (Obj. uk. 1898, s. 63.) — Legalizovanja na sprejemnicah pri razlastitvi zemljišč v železniške svrhe so imeti za listine in so kolka proste, ako to določajo pristojbinski ali kaki posebni zakoni. (Obj. uk. 1906, s. 49.) — Legalizovanje vseh podpisov za registrovanje pridobninske in gospodarske zadruge in pa drugih reg. potrebnih združeb je kolkovati po tar. st. 66 z 2 K ali 1 K. U. fin. min. 8. nov. 1900, š. 55100. (Obj. uk. 1900, s. 278.)

12. Vloge, s katerimi se sodiščem dajo obvestila v zapuščinskih ali varstvenih stvareh, niso kolkovati, ako so podane na poziv sodišča, ter ako se ne tičejo niti zasebnih stvari vlagatelja, niti sploh njegove koristi. Isto velja o vlogah zavarovalnih zavodov. (Obj. uk. 1903/55.)

13. Nenavzoča stranka, ki k zapisnikom ni priskrbela potrebnih kolkov, je pozvati, da to stori naknadno v osmih dneh; ako se ne drži danega obroka, je napisati nocionovalni izvid. U. 27. okt. 1903, uk. 1903, š. 28.

§ 2. *a)* in *b)* 1. Predlogi s poganjanjem plačila poverjenega uradnika (§ 110. or.), za pobiro po izvršbi v § 104. or. navedenih pristojbin, denarnih kazni in drugih zneskov so pristojbine prosti, čeprav imajo pobrani zneski pripasti strankam. U. fin. min. 3. jul. 1900, š. 34063. (Obj. uk. 1900, s. 204.)

2. Za dopolnitev zemljiškoknjižnih izpiskov ni kolkovine, ako se je dopolnitev opravila

Zapisniki o ustnih uporih v opominjalnem postopanju in pa zapisniki o opravi izvršilnih dejanj so vendar vselej zavezani kolku; *c)* predlogi za popravo sodnih sodeb in sklepov (§§ 419., 421. in 430. cp.) Razpravni zapisnik v malotnih stvareh (§ 451. cp.) je celo tedaj,

---

uradoma ne pa na predlog pristojbin ne oproščene stranke. U. fin. min. 18. jul. 1900, 25878. (Obj. uk. 1900, s. 212.)

3. Prepis dražbenih pogojev, ki ga donese poganjajoči upnik v svrho pristojbinske odmere, je v navedeno svrho pogojno prost kolkovnine. U. fin. min. 30. maja 1850 in 26. okt. 1868, š. 34162. (Obj. uk. 1901, s. 298.)

4. Kolkovnine so proste: 1. Pismene vloge na sodišče, katerih vsebino bi smela vzeti na zapisnik sodna pisarna in ki nimajo predloga, o katerem naj bi odločilo sodišče. — 2. Pismene prijave, naznanila ali vprašanja na sodišče ali izvršbeni organ, ki so v stanu nadomestiti ustno objavo v zmislu § 322. or. in katere ima reševati sodna pisarna. — 3. Naročbe zemljiško-knjižnih in depozitnih izpiskov, ter hipotečnih certifikatov (u. 24. febr. 1900, uk. s. 11.), ki se opravijo na odstrižku poštne nakaznice, s katero se je poslal znesek potreben za kolkovnino naročenih izpiskov in certifikatov, ali na dopisnici ali navadnem naročilnem listu. (U. 6. jun. 1903, uk. 19.). — Gl. op. 10. pri § 1.

5. Uradna poročila vodje denarne knjige o poštni nakaznici, došli sodišču, so pristojbine prosta, ter odstrižek poštne nakaznice ni kolkovati, ako vsebuje samo predmet denarne pošiljatve z naštevanjem h temu potrebnih podatkov brez kakega predloga. — V zmislu § 321., š. 9 or. v sodni pisarnici sprejeti zapisniki o prošnji za položitev ali vzdig depozitnouradnih ali sirotinskouradnih zalogov pa niso prosti kolkovnine, ker je o dotičnih predlogih treba sodne odločbe. (Obj. uk. 1994, s. 88.)

§ 2. *c)* 6. Določilo o razpr. zapisniku za malotne stvari velja tudi za vse druge razpravne zapisnike, ako se nadaljuje uradoma prestavljen

kadar se je nadaljevala razprava več dni ali se je obnovila po izrečenem sklepu, šteti za celoto in ga potemtakem podvreči pristojbini samo po številu zanj uporabljenih pol. Sicer pa ostanejo neizpremenjena določila § 32. v z. 9. febr. 1850 (dz. 50).

---

narok (§ 34., š. 2 cp.). (Obj. uk. 1900, s. 174.) — Gl. op. 1. pri § 1.

7. V obrtno sodnih stvareh so kolkovnine prosti zapisniki, vloge (§ 34. os.) in pa tudi njih priloge. (Obj. uk. 1898, s. 249.) — Tudi na prizivni stopinji. (Obj. uk. 1904, s. 338.)

8. Po § 56., z. 28. dec. 1887, dz. 1/88, o zavarovanju delavcev zoper nezgode in po § 75., z. 30. marca 1888, dz. 33, o bolniškem zavarovanju delavcev dana prostost od kolkovnine in pristojbin se razteza tudi na sodne vloge (zapisnike) in njih priloge. U. fin. min. 3. nov. 1899, š. 52378. (Obj. uk. 1899, s. 388.) — Kolkovnine proste so tudi poverilne klavzule na pobotnicah okrajnih bolniških blagajn o zavarovalninah, izterjanih z izvršbo. (Obj. uk. 1906, s. 70.)

9. Vloge delavskih bolniških blagajn so proste pristojbin *a*) ako nameravajo utemeljitev ali ureditev pravnih razmer teh blagajn proti zavarovancem, *b*) ako se prepodajo pri oblastvih, postavljenih za nadzor teh blagajn zaradi dotičnega nadzorstva ali pa zaradi javnih obzirov pri kakem oblastvu ali uradu. — Zakonito pa so kolkovati vse druge vloge, osobito tiste, ki se tičejo zasebnopravnih razmer in imovine takih blagajn. U. fin. min. 14. jan. 1901, š. 70566. (Obj. uk. 1901, s. 31.)

10. V § 43., z. 16. jul. 1892, dz. 202, o vpisanih pomožnih blagajnicah za vse k temeljitvi in odvoju pravnih razmer med vpisanimi pomožnimi blagajnicami in med zavarovanci potrebnim razpravam dana prostost pristojbin in kolka se razteza tudi na sodne vloge (spise in zapisnike z njih prilogami. U. fin. min. 12. sept. 1900, š. 50454. (Obj. uk. 1900, s. 248.)

11. Vknjižba zastavne pravice v zmislu § 222., od. 4. ir., je pristojbin prosta. (Obj. uk. 1899, s. 206.)

§ 3. Tarifna š. 103, lit. *A.* do *D*, v z. 13. dec. 1862, (dz. 89), z opomnjo 4. k ti tarifni š. se razveljavlja in nadomešča z nastopnim določilom:

Za sklepanje sodeb ali razsodil (razsodeb), sklepov sodišč je plačevati te-le pristojbine:

A. a) Za sodbe prve stopinje, s katerimi se odloča v glavni stvari sami; *b*) za končne sklepe v stvareh motenja posestnega stanu (§ 459. cp.); *c*) za plačilne naloge v mandatnem postopanju in plačilne in zavarovalne naloge v postopanju v menič nih sporih (§ 548., 557. in 558. cp.); *d*) za sklepe, s katerimi se na prvi stopinji odloča o pritožbi zavoljo ničnosti zoper razsod borznega razsodišča (člen XXIII. uv. z. k cp.); *e*) za izvršilna dovolila na podstavi spisov in listin v § 79. ir. označene vrste, narejenih v inozemstvu; *f*) za sklepe, s katerimi se ustanavlja povračilo škode na podstavi § 168. ir. na prvi stopinji.

---

§ 3. 1. *A. e*) Ozemlje ogrske krone ni imeti za inozemstvo. (Obj. uk. 1905, s. 312.)

2. *A.* 1—3. Za sodbe radi očetovstva do nezakonskega otroka (§ 49., š. 2 jn.), je določena pristojbina 5 K tudi, ako se tožbeni zahtevek glasi na preživljanje. U. fin. min. 7. nov. 1898, š. 44892. (Obj. uk. 1898, s. 318.) — Tako tudi, ako otrokova mati ob enem zahteva povračilo preživljenskih stroškov, ki jih je zalagala ona. U. fin. min. 16. dec. 1899, š. 35826. (Obj. uk. 1900, s. 49.)

3. Pri sporih radi motenja posesti je vrednost spornega predmeta v svrho pristojbin. odmere vzeti 400 K. (Obj. uk. 1899, s. 317.)

4. Zaradi pristojbin za sodbe obrtnih sodišč določa § 34. os.: Vloge do obrtnega sodišča, njeni odpravki in naprava zapisnikov so prosti kolka in pristojbin. — Kadar se konča sporna razprava s poravnavo, tedaj se ne pobira nobena pristojbina. — Sodbe obrtnih sodišč so zavezane pristojbinam, katere so za razsodišča določene v z. 29. febr. 1864 (dz. 20.).

Prizivni spisi, zapisniki in prizivne sodbe na sodbe obrtnih sodišč so proste pristojbin. Razp. fin. min. 8. dec. 1904, š. 83062. (Obj uk. 1903/338.)

če je sporni predmet vreden

1. do 50 kron, 1 krono;
2. nad 50 do 100 kron, 2 kroni;
3. nad 100 do 400 kron, 5 kron;
4. nad 400 do 1600 kron, 10 kron;
5. nad 1600 kron, $^1/_2$ odstotka s 25 odstotki pribitka od vrednosti spornega predmeta.

Za sodbo, s katero se priznava lastnina nepremične stvari v vrednosti nad 100 kron na podstavi priposestovanja, ni plačati manjše pristojbine kakor za odplatni prenos dotične nepremične stvari. Kadar se prizna ista lastninska pravica ponovno, tedaj je uporabljati to določilo samo glede prve priznave.

B. a) Za sodbe v § 532. cp. označenega sodišča, s katerimi se odloča o tožbi za obnovo ali tožbi zavoljo ničnosti (§§ 540., od. 3., in 541. cp.); *b*) za sklepe, s

---

Kadar se obrtni spori razpravljajo pred rednimi sodišči, veljajo navadne pristojbine; glede stvarne pristojnosti pa velja § 37. os:

Spori delovnega, učnega in mezdnega razmerja med imetelji obrtov in njih pomočniki ter med pomočniki samimi, kateri so se razpravljali dosedaj po določilih § 87. *c*, z. 8. marca 1885 (dz. 22), spadajo od tistega dne, ko stopi ta zakon v veljavnost (1. jul. 1898), v kolikor ni za nje pristojno obrtno sodišče, ne glede na to, se li podado, dokler traja delovno, učno in mezdno razmerje, ali pa potem, ko je nehalo, in ne glede na vrednost spornega predmeta, pod stvarno pristojnost okrajnih sodišč. — Politična oblastva morajo take sporne stvari, katere niso ta dan pri njih še rešene, rešiti po predpisih, ki so v tem oziru veljali doslej.

5. Razsodnina razsodniških razsodov znaša:

1 K, ako sporni predmet ni vreden čez 100 K. — 2 K 50 h, ako je sporni predmet vreden nad 100 K pa ne čez 400 K. — 5 K, ako je sporni predmet vreden nad 400 K ali če se ceniti ne da. (Z. 29. febr. 1864, dz. 20, § 18.)

6. Sodni sklepi o predlogu na postavljenje v prejšnji stan so prosti pristojbin. U. fin. min. 7. nov. 1898, š. 44892. (Obj. uk. 1898, s. 318.)

katerimi se po predlogu tožencevem zavrača tožba zavoljo nedopustnosti pravdne poti, zavoljo nepristojnosti sodišča, zavoljo že tekoče pravde ali pravnomočnosti sodbe, ki se dotika sporne stvari, ali zavoljo pravdne nezmožnosti katere sporne stranke ali zavoljo manjkajoče upravičenosti osebe, ki nastopa kot zastopnik (§§ 239. in 261. cp.),

polovico pod *A* ustanovljenih pristojbin.

Za plačilna povelja v opominjalnem postopanju, nadalje za razsodila, omenjena v § 12., z. 6. febr. 1869 (dz. 18) o vgovoru upnika zoper meno zemljišč ostanejo v veljavnosti dosedanje pristojbine. — Vse v tem paragrafu ne navedene odločbe in sklepi sodišč so prosti pristojbin.

§ 4. Opomnji 1. in 6. k tar. š. 103 z. 13. dec. 1862, (dz. 89), o plačevanju in vračanju pristojbin za sodne sodbe in razsodila se uporabljata na pristojbine, zaukazane v § 3., s tem opominom, da veljajo pristojbin od sodnih plačilnih nalogov se tikajoča določila zmisloma tudi o pristojbinah od predlogov za zavarovanje v postopanju v meničnih sporih in od izvršilnih dovolil, označenih v § 3., *A. e*). — Kadar se sodba ali razsodilo sodišča po višem sodišču razveljavi in v stvari sami odloči vnovič, tedaj ni glede pristojbine razločka, sklene li novo odločilo takoj više sodišče ali pa tisto sodišče, ki je sklenilo razveljavljeno odločilo.

§ 5. Kadar se razprava reši z več delnimi sodbami (§ 391. cp.) ali se sklene pred končno sodbo vmesna sodba (§ 393. cp.), tedaj je plačati isti znesek pristojbine, kakor da bi se bila opravila odločba z eno samo sodbo. — Ta znesek je že po povodu prve delne sodbe, oziroma že po povodu vmesne sodbe donesti popolnoma v kolkovnih znamkah ali ga plačati naravnost, nasproti pa ni, ko se sklepajo nadaljne delne sodbe, oziroma končna sodba, pobirati nič več. — Kadar po sklenitvi delne sodbe ali vmesne sodbe, ki se ne dotika vsega spornega predmeta, izjavijo stranke pred sodiščem, da ne bodo nadaljevale pravde, ali sklenejo o ostalem delu spornega predmeta poravnavo, tedaj je vrniti razloček med plačanim zneskom pristojbin in pristojbinami, ki pripadajo za sklenjeno delno sodbo ali vmesno sodbo po dotični

delni vrednosti in, v primeru poravnave, za poravnavo. Izjava stranek, da ne bodo nadaljevale pravde, ni zavezana nobeni listinski pristojbini. — Poravnava o znesku zahteve, o katere podstavi se je odločilo z vmesno sodbo (§ 393., od. 1. cp.), potem poravnava, ki se po sklenjeni vmesni sodbi o ugotovitvi bitja ali nebitja kakega pravnega razmerja ali kake pravice (§ 393., od. 2. cp.) sklene o zahtevi, izvajani iz tega, je prosta pristojbin. — Kadar se je za sodbo ali sklep plačala pristojbina po polni vrednosti spornega predmeta, tedaj ni, kadar se dopolni sodba ali sklep z dodatno odločbo istega ali višega sodišča (§§ 423., 430. in 496., š. 1, in od. 3. cp.), nič več zahtevati za to zadnjo.

§ 6. Prizivni spis v malotnih stvareh (§§ 448., 465. in 501. cp.) je zavezan pristojbini ene krone od prve pole. — V drugih primerih je za prizivni spis in za revizijski spis (§§ 465. in 505. cp.) plačati glede prve pole te-le pristojbine:

Pri vrednosti spornega predmeta:

1. do 50 kron, 1 krono;
2. nad 50 do 100 kron, 2 kroni;
3. nad 100 do 400 kron, 5 kron;
4. nad 400 do 1600 kron, 10 kron;
5. nad 1600 kron, 20 kron.

Za rekurze zoper razsodila, navedena v § 3., *A* in *B*, in zoper odločila o takih rekurzih je plačati polovico tukaj ustanovljenih pristojbin, toda ne manj kakor eno krono od prve pole. Za rekurze zoper razsodila, omenjena v § 12., z. 6. febr. 1869 (dz. 18) ostane v veljavnosti dosedanja pristojbina 2 K 50 h od prve pole.

§ 7. V tarifni številki 2, *a)*, *aa)* z. 13. dec. 1862 (dz. 89) ustanovljena pristojbina 36 kr. od vsake pole za priproste sodne prepise se zvišuje na 1 krono od vsake pole. — Za stranke določeni izdatki v § 3. nave-

---

§ 6. 1. Prizivi in rekurzi v sodnem post. zaradi razveze zakona, ako se vsled § 94. odz. preiskava vrši uradoma. (Gl. op. 2 pri § 1.)

2. Glede rekurzov zavezanca v izvršbi na premičnine gl. op. 3. pri § 12.

denih odločil so navadno prosti pristojbin. — Vendar so izdatki in izpiski takih odločil, ki se dado strankam samo na posebno zahtevanje, nadalje kadar je pri sodnih plačilnih in zavarovalnih predlogih in plačilnih poveljih potreben za obe sporni stranki več kakor po en izdatek, tretji in vsaki nadaljni izdatek takega plačilnega naloga ali plačilnega povelja zavezani pristojbini dveh kron od vsake pole, ako pa ne znaša vrednost spornega predmeta več kakor 100 kron, pristojbini ene krone od vsake pole. Ugodnejše ravnanje z izdatki plačilnih povelj v mandatnem postopanju, ne presegajočih zneska 50 kron, se ne prikrajšuje s tem. — Dejanski stan sodbe in razloge odločbe (§ 417., š. 4 in 5 cp.), je šteti za dele izdatka sodbe in ne za posebne kolku zavezane spise.

§ 8. Za sodno rabo listin, katere so pogojema oproščene pristojbine ali so pogojema podvržene nižji pristojbini, mora v sodnem postopanju veljati z vlogo opravljena predaja ali priložba listin k zapisniku kot dokazil za izjave, v njih obsežene. Sodno rabo kakega, če tudi samo v izpisku podanega prepisa, je glede na dolžnost plačila pristojbine za prvopis šteti za enako sodni rabi tega zadnjega samega. — Zavoljo sodne rabe pri izdatbi pogojema pristojbine proste ali glede na izmero pristojbin pogodovane listine ni v pravnih sporih, katerih vrednost ne presega 100 kron, mimo navadne pristojbine za priloge plačati nobene pristojbine, v pravnih sporih pak, katerih vrednost znaša več kakor 100 kron, je plačati 1 krono od vsake pole listine, v kolikor ne pripada po splošnih pristojbinskih predpisih manjša pristojbina. To pristojbino je, če tudi se ista listina večkrat rabi sodno, plačati samo enkrat. — To pristojbinsko dolžnost je izpolniti navadno pred sodno rabo (§ 12. z. 9. febr. 1850, dz. 50). Kadar preskrbi listino v prvopisu ali prepisu sodišče samo po predlogu dokazovalca, ali ker se je sklicevala na njo kot dokazilo kaka stranka, ali kadar jo po predlogu ali tožbi dokazovalca preda sodišču oseba, različna od njega, tedaj mora v

---

§ 7. 1. Dejanski stan sodeb je poslati uradu za odmero pristojbin le, ako se tako želi in ako se sodbe pomnožujejo litografično. (Obj. uk. 1902, s. 157.)

civilni pravdi dokazovalec ali tisti, ki je s sklicevanjem na listino provzročil, da se je priskrbela, opraviti kolkovno pristojbino, ki ga zadene zavoljo sodne rabe, pri prvem, za ustno sporno razpravo določenem naroku, ako pride k njemu; v drugih primerih je ukreniti potrebno za pobiro pristojbine z naznanilom, ki je da sodišče uradu, določenemu za predpis pristojbin.

§ 9. V §§ 98. in 134. ir. omenjene knjižne zaznambe prisilne uprave in uvedbe dražbenega postopanja (pristopa k dražbenemu postopanju, § 139. ir.) so zavezane, ako se že ne drži v izvršbo privzete ali druge nepremične stvari zastavna pravica na korist dotične terjatve zahtevajočega upnika in se je plačala pristojbina za nje vpis, polovični pristojbini, katero bi bilo plačati za vpis za-

---

§ 9. 1. Pri odmeri odstotne pristojbine ni vpoštevati obresti in stroškov, ako niso samostojni predmet izvršbi. U. fin. min. 1. jan. 1899, š. 56323. (Obj. uk. 1899, s. 90.)

2. Zemljiškoknjižne vloge za dovolitev prisilne uprave ali prisilne dražbe, da se izterjajo obresti glavnice, vknjižene že z obrestmi vred, je kolkovati s 24 h ali 1 K, kakor obresti ne znašajo nad 100 K ali pa više. O dotičnih zabeležbah ni plačevati nikake vpisnine, niti ako se pri pristojbinski odmeri za vpis zastavne pravice o dotični terjatvi z obrestmi niso bile obresti vpoštevale. (Obj. uk. 1905, s. 32.) — Gl. op. 6. pri § 1. — Gl. op. 8. in 9. pri § 1.

3. Sodišča morajo, kadar se pristojbina za knjižno zabeležbo ni odpravila v kolkih, prepise sklepov o zabeležbi prijaviti pristojnemu davčnemu uradu z dostavno knjigo za pristojbinske kose. Prijavo ima opraviti sodišče, ki zemljiškoknjižnemu uradu neposredno veleva zabeležbo. (U. 31. jul. 1902, uk. 1902, š. 35.). — Gl. op. 11. pri § 2.

4. Kadar je pri zemljiškoknjižnih vpisih zastavni predmet manjši kakor vpisana dolžnost se pristojbina ravna po vrednosti zastavnega predmeta. (Obj. uk. 1905, s. 172.)

5. O kolkovanju nekaterih predlogov v sodnem izvr. postopanju govori u. fin. min. 28. apr. 1898, š. 21424. (Uk. 1898, s. 108.)

stavne pravice na korist terjatve zahtevajočega upnika.*) — Potemtakem plačana pristojbina se vračuni v pristojbino za dodatni vpis zastavne pravice na korist iste terjatve, v kolikor se zaprosi za ta vpis zastavne pravice pred izbrisom dotičnega zaznamka. — Knjižne zaznambe v §§ 158. do 161. ir., omenjene začasne uprave po dražbi prodane nepremičnine, in pa prisilne uprave, zaukazane po § 201. ir. namesto dražbenega postopanja, so proste pristojbin. — Na pristojbino, zaukazano v prvem odstavku, se uporablja določilo § 6. *C. b*), z. 13. dec. 1862 (dz. 89).

§ 10. V obče je v sodnem spornem postopanju pri določevanju vrednosti spornega predmeta zastran odmere pristojbin ravnati po določilih §§ 54. do 60. jn. Zlasti je določba vrednosti spornega predmeta, obsežena v tožbi po §§ 56., od. 2. in 59. jn., odločilna tudi za odmero pristojbin (§ 60., od. 4. jn.).

Pri tem veljajo vendar te-le omejitve:

1. ako je z zahtevo združena druga, iž nje izvajana zahteva, se ravna odmera pristojbin samo po vrednosti prve zahteve; 2. ako se zahteva samo neki del glavnične terjatve, ni jemati v podstavo odmeri pristojbin vkupnega zneska še nepoplačane glavnične terjatve, ampak samo s tožbo zahtevani njen del; 3. ako se zahteva prebitek, ki se pokaže iz primerjave terjatev, ki pristoje obema strankama vzajemno, je merodajen za odmero pristojbin samo znesek s tožbo zahtevanega prebitka; 4. pri odmeri v § 3. zaukazanih odstotnih pristojbin ni nastavljati vrednosti nepremičnih in premičnih, telesnih iu netelesnih stvari z nobenim manjšim zneskom od tistega, ki se pokaže po splošnih načelih o odmeri pristojbin od pravnih opravil in pravnih listin.

V sporih o ničnosti in razveljavi razsoda (§§ 595. nadd. cp., člen XXIII. in XXV. uv. z. k cp.), je merodajna za odmero pristojbin vrednost predmeta spora, odločenega z razsodom. — Preračunska vrednost inozemskih

---

§ 10. 1. Gl. op. 2. pri § 3.

2. Glede odmere pristojbin pri dajatvah, ponavljajočih se na določen in nedoločen čas, gl. op. 1. pri § 58. jn.

§ 9.*) Polna vpisnina in prenosnina knjižnih (hipotečnih) terjatev ($^1/_2$% in 25% doklade od zneskov):

Od kron	Do		Kron	vin.
	kron	vin.		
200	241	99	1	50
242	281	99	1	75
282	321	99	2	—
322	361	99	2	25
362	401	99	2	50
402	441	99	2	75
442	481	99	3	—
482	521	99	3	25
522	561	99	3	50
562	601	99	3	75
602	641	99	4	—
642	681	99	4	25
682	721	99	4	50
722	761	99	4	75
762	801	99	5	—
802	841	99	5	25
842	881	99	5	50
882	921	99	5	75
922	961	99	6	—
962	1001	99	6	25
1002	1041	99	6	50
1042	1081	99	6	75
1082	1121	99	7	—
1122	1161	99	7	25
1162	1201	99	7	50
1202	1241	99	7	75
1242	1281	99	8	—
1282	1321	99	8	25
1322	1361	99	8	50
1362	1401	99	8	75
1402	1441	99	9	—
1442	1481	99	9	25
1482	1521	99	9	50
1522	1561	99	9	75
1562	1601	99	10	—

Vpisnino in prenosnino od terjatev nad 1601 K 99 h določa c. kr. davčni-, ozir. c. kr. urad za odmero pristojbin.

denarnih vrst in tozemskih trgovinskih novcev, ki jo je uporabljati pri odmeri pristojbin, se ustanovi z ukazom finančnega ministrstva.

§ 11. Kadar se ne pokaže določena denarna vrednost spornega predmeta na podstavi § 10., tedaj je nastaviti vrednost spornega predmeta za tran odmere pristojbin:

1. pri sodni odpovedi (§§ 560. do 564. cp.) najma stanovanja, če odpovedni rok ne presega enega meseca, in pa v pravnih sporih, katerih predmet je samo veljavnost take odpovedi; — pri sporih o služnosti stanovanja in o izgovorjenih preživitkih (§ 49., š. 3 jn.); in pri sporih iz službenih in mezdnih pogodeb, navedenih v § 49., š. 6 jn., s 100 kronami; 2. pri drugih k pristojnosti okrajnih sodišč spadajočih sporih s 400 kronami; 3. pri sporih, spadajočih k pristojnosti zbornih sodišč prve stopinje, izvzemši pod š. 4 in 5 navedene spore s 1600 kronami; 4. pri sporih, spadajočih k pristojnosti zbornih sodišč prve stopinje, kateri se tikajo samo vrstnega reda terjatev v izvršilnem postopanju in v konkurzu, s 400 kronami; naposled 5. pri fidejkomisnih in fevdnih sporih, navedenih v § 50., š. 4 in 5 jn., s 3200 kronami.

§ 12. Prvotna vrednost spornega predmeta ostane navadno merodajna za pristojbine od vseh spisov spornega postopanja.

Od tega nastopijo te-le izjeme: 1. Kadar najde sodišče po zmislu § 60. jn., da je v tožbi navedena vrednost spornega predmeta previsoka, tedaj je od časa, ko se da dotični sodni sklep na znanje strankam, jemati odmeri pristojbin v podstavo samo ovedeno manjšo vrednost; — 2. kadar se več pravd združi za vkupno razpravo, tedaj je, dokler se ta združba zopet ne razveže, za odmero pristojbin merodajna samo vrednost spornega

---

§ 11. 1. Gl. op. 4 pri § 1. — 2. Gl. op. 3. pri § 3.

3. Razsodnina se ni opravila, ako so se pismenim tožbam v mandatnem in meničnem postopanju priložili v primerih § 3., *A*, *c* tega ukaza predpisani kolki; dopušča pa se, da vložišče kolke zakonito nalepi in razvredi. (Obj. uk. 1905, s. 96.)

predmeta tiste pravde, s katero so združene druge pravde. Sodnim odločilom, katerih predmet je več združenih pravd hkratu, pa je naložiti vsoto pristojbin za odločbo, preračunjenih za posamezne odločene pravde posebej; — 3. kadar se razpravlja ločeno o več v isti tožbi oglašenih zahtevah, tedaj je v vsaki teh ločenih razprav za odmero pristojbin odločilna, dokler traja ločenost, samo dotična delna vrednost; 4. na premembo v vrednosti spornega predmeta, ker se je, preden je začela teči pravda, premenila tožba, omejil tožbeni zahtevek ali deloma rešil spor s končno sodbo, se je ozirati pri odmeri pristojbin za dejanja, ki prihajajo po premembi vrednosti, in, v kolikor se je opravila prememba z izjavo strank, tudi že dotični spis ali za dotični zapisnik. Na zvišbo vrednosti spornega predmeta, ker se je potem, ko je začela teči pravda, premenila tožba ali se je stavil vmesni predlog za ugotovitev, se je ozirati samo pri odmeri pristojbine za odločbo; — 5. kadar se postopanje o pravnih pomočkih ali postopanje o tožbi za obnovo ali tožbi zavoljo ničnosti dotika samo nekega dela prvotnega spornega predmeta, tedaj je v tem postopanju merodajna za preračun pristojbin samo vrednost tega dela. Pri vzajemno zglašenih pravnih pomočkih je preračuniti kolkovnine po meri predlogov vsake izmed obeh spornih strank posebej; samo za zapisniško pristojbino je, ako se vkupe razpravljani pravni

---

§ 12. 1. Pri nepravem sosporništvu v zmislu § 11., š. 2 cp., je pristojbina za skupno sodbo opraviti po skupni vrednosti zahtevkov, stavljenih po sospornikih ali proti njim, ako se ni o teh zahtevkih iste tožbe razpravljalo in razsodilo ločeno. U. fin. min. 8. dec. 1900, š. 30318. (Obj. uk. 1900, s. 293.)

2. Dolžnikovega dolžnika izjave v zmislu § 301. ir. so kolka proste ako jih sprejme sodna pisarna ali izvršilni organ, ter ako dolžnikov dolžnik ne beleži stroškov, o katerih bi bilo sodno sklepati. U. fin. min. 7. nov. 1898, š. 25004/3862. (Obj. uk. 1898, s. 304.)

3. Rekurzi zavezanca v izvršbi na premičnine so kolkovati brez ozira na vrednost spornega predmeta pri prvi poli po 1 K, pri naslednjih polah po 24 h. (Obj. uk. 1900, s. 49.)

pomočki ne dotikajo istega dela prvotnega spornega predmeta, merodajna vsota delnih vrednosti. Pri pravnih pomočkih, ki se dotikajo samo pravdnih stroškov ali postranskih pristojbin (pripadkov) prvotnega spornega predmeta ali v civilni pravdi izdane kazenske odredbe, se ravnajo pristojbine samo po izpodbijanem znesku pravdnih stroškov ali postranskih pristojbin (pripadkov) ali izrečene kazni, pri čemer je proračunjati prisojen zapor po meri 10 kron za vsaki njega dan; — 6. v izvršilnem in zavarovalnem postopanju se ravnajo pristojbine, v kolikor se predlog za dovolitev izvršbe ali začasne odredbe v zavarovanje tika samo nekega dela prvotnega spornega predmeta, po vsebini tega predloga. Pri izvršbi na premično imovino so vloge zavezančeve in nje nadomestujoči zapisniki, tem vlogam in zapisnikom pridejane priloge, naposled po predlogu zavezančevem izdani duplikati sodnih izdatkov in sodnih prepisov vselej zavezani samo pristojbinam, določenim za vrednost ne več kakor 100 kron; — 7. glede pristojbin za izdatke delnih sodeb odloča vrednost zahtev, odločenih z dotično delno sodbo; — 8. določila tar. š. 105 v z. 9. febr. 1850,

---

4. Sodne nagodbe, v sporih radi očetovstva in preživljanja sklenjene, so kolkovati po pristojbinski lestvici*) od pogojene vrednosti. Za kako poverilo o očetovskem priznanju v nagodbi ni posebne pristojbine. — Kolek nagodbe je 1 K, tudi ko bi bil po pristojb. lestvici vsled pogojene vrednosti manjši. — Nagodba pa je kolkovati samo z 1 K, kadar vsebuje samo priznanje očetovstva. — Razun omenjenih pristojbin je uporabiti vselej tudi dotični zapisniški kolek. U. fin. min. 16. dec. 1899, š. 35826. (Obj. 1900, š. 49.)

5. V nespornem postopanju glede očetovstva in alimentacije sprejeti uradni zapisniki so kolkov prosti, če pa obsegajo poverilo o priznanju nezak. očetovstva ali obveznost za plačevanje preživitka, so kolkovati kakor v spornem postopanju. — Nikake pristojbine ni za sodne sklepe, s katerimi se v nespornem postop. nez. očetu nalaga plačilo določenega preživitka. U. fin. min. 11. marca 1902, š. 9602. (Obj. uk. 1902, s. 235.)

(dz. 50), o vrednosti, merodajni za odmero poravnavnih pristojbin, ostanejo v veljavnosti tudi glede poravnav v sodnem spornem postopanju.

§ 13. V tar. š. 75 *o*, z. 13. dec. 1862 (dz. 89) za sodno sporno postopanje zaukazana osebna pristojbinska prostost ubogih strank je dovoljena tudi v nespornem sodnem postopanju. — V kolikor gre za to pristojbinsko prostost, se uporabljajo §§ 63. do 73. cp. zmisloma tudi zunaj civilne pravde v vseh vrstah sodnega postopanja. — Oprostilo ubogih strank obsega tudi pristojbine, ki jih je plačati zastran sodne rabe listin, in pa stalne in lestvične pristojbine od pravnih listin, narejenih v sodnem

***) Kolkovna lestvica.**

I. Za menice i. t. d.			II. Za zadolžnice, cesije, pobotnice i. t. d.			III. Za kupne pogodbe o premičninah i. t. d.		
od	do	Kolek	od	do	Kolek	od	do	Kolek
kron		K h	kron		K h	kron		K h
	150	— 10		4	— —		20	— 14
150	300	— 20	4	40	— 14	20	40	— 16
300	600	— 40	40	80	— 26	40	60	— 38
600	900	— 60	80	120	— 38	60	100	— 64
900	1200	— 80	120	200	— 64	100	200	1 26
1200	1500	1 —	200	400	1 26	200	300	1 88
1500	1800	1 20	400	600	1 88	300	400	2 50
1800	2100	1 40	600	800	2 50	400	800	5 —
2100	2400	1 60	800	1600	5 —	800	1200	7 50
2400	2700	1 80	1600	2400	7 50	1200	1600	10 —
2700	3000	2 —	2400	3200	10 —	1600	2000	12 50
3000	6000	4 —	3200	4000	12 50	2000	2400	15 —
6000	9000	6 —	4000	4800	15 —	2400	3200	20 —

in tako dalje za vsakih 3000 K 2 K več. Zneski izpod 3000 K računajo se za cele.

za vsakih 1600 K 5 K več do 16000 K. Čez 16000 K plačati je od vsakih 800 K 2·50 K več, pri čemer se zneski izpod 800 K računajo za cele.

za vsakih 800 K 5 K več do 8000 K. Čez 8000 K plačati je od vsakih 400 K 2·50 K več, pri čemer se zneski izpod 400 K računajo za cele.

postopanju, potem v § 9. zaukazane vpisne pristojbine od knjižnih zaznamb, prisilne uprave in uvedbe dražbenega postopanja (pristopa k dražbenemu postopanju, § 139. ir.), ki so omenjene v §§ 98. in 134. ir.

§ 14. Predznamovanje pristojbin je dovoljeno, kadar se v sodnem postopanju postavi za neznane osebe ali za osebe neznanega bivališča skrbnik in ni znana niti izterljiva imovina po skrbniku namestovane osebe, niti ni druga oseba dolžna zalagati stroške skrbstva. — Predznamovanje mora takoj nehati, ko ni več nobenega vzroka za nje. V tem primeru je pobrati predznamovane pristojbine od stranke, zastopane po skrbniku, ako ne nastopi ugodnost pravice ubogih. — Kadar je opraviti

---

§ 13. 1. Kolkov prosta legalizacija strankinih podpisov na pobotnicah za imovino, dvignjeno pri depozitnem uradu, je dopustna le, ako se je o tisti zapuščinski razpravi prisodila pravica ubogih in ako je ta pravica še v moči ob izvršitvi legalizacije. U. fin. min. 16. dec. 1900, š. 70514. (Obj. uk. 1900, s. 303.)

2. Vračilo porabljene kolkovnine je opraviti le na zahtevek dotične stranke proti odvzetju sodnega rešila in potrdila stranke same. (Obj. uk. 1905, s. 246.)

3. Sodišče ima znesek, ki je vrniti, navesti v številkah in besedah ter ima na dotični odlok pritisniti sodni pečat. (U. 5. jul. 1906, š. 17, v uk. 1906, s. 182.)

§ 14. 1. U. prav. min. 5. febr. 1900, uk. 7, tikajoč se predznambe sodnih pristojbin. — § 136. or. se ima v bodoče glasiti: § 136. Kadar imajo med več sodnega postopanja se udeležujočimi osebami posamezne pravico ubogih, ali kakor posebno oskrbnik konkurzne mase (tar. š. 75 *l*; z. 9. jan. 1869, dz. 7), kako drugo osebno oprostitev od pristojbin, in ako se je nasprotniku oproščene stranke naložilo povračilo sodnih troškov, tedaj je pristojbine, katere bi bila morala v postopanju uporabiti oproščena stranka, ako bi ji ne bila dodeljena prostost, predznamovati s spiskom po obrazcu š. 19. — Pristojbine se dalje predznamujejo brez ozira na posledek postopanja, kadar se v državljanskih pr.vnih stvareh postavi za neznane osebe ali osebe neznanega bivališča skrbnik in niti ni znana

z osebami, ki ne uživajo predznamovanja pristojbin, in pa z osebami, katerim je dovoljeno tako predznamovanje, tedaj se uporabljajo zmisloma §§ 13. in 20., z. 9. febr. 1850 (dz. 50).

§ 15. Vladi se daje oblast zaukazati premembe v veljajočih predpisih o uporabljanju in razveljavljanju kolkovnih znamek v sodnem postopanju s posebnim ukazom.

§ 16. Pravnih sporov ali sodnega spornega postopanja se tikajoča določila tega ukaza, in pa sploh

---

imovina zastopanca po skrbniku, katera bi se dala realizovati, niti ni kaka druga oseba dolžna založiti stroške skrbstva. Ta predznamba neha precej ko mine nje vzrok. — Spisek je pisati za vsako pravno stvar posebej pri njenih spisih in ga poslati po dokončanem sodnem postopanju ali po nehanju predznambe v prvopisu uradu, določenemu za predpis pristojbin. — Ako se pravica ubogih odvzame (§§ 68., od. 2. in 71. cp.) je o tem obvestiti urad za odmero pristojbin s tem, da se mu poda po odstavku 1. sestavljen spisek.

2. Predznamba gotove razsodnine. Ako je v pravnem sporu med stranko, ki ima pravico ubogih in tako, ki ni oproščena pristojbin, pri ustni razpravi pred sodbo navzoč nasprotnik oproščene stranke, tedaj je v spisku pristojbin o idealnih kolkih predznamovati le na oproščeno stranko pripadajoča polovica trdne razsodnine, za drugo polovico sodbenega kolka pa, katero ima donesti pristojbini zavezana stranka, je napraviti uradni izvid, ter je poočititi v spisku pristojbin o idealnih kolkih, da se je to zgodilo. — Kadar pa k omenjeni razpravi pristojbini zavezana stranka ni prišla, je v spisek pristojbin o idealnih kolkih vzeti vsa trdna razsodnina. — Če bi se v poslednjem primeru pristojbini zavezana stranka ne obsodila v povračilu stroškov in bi torej ne bilo napravljati spiska predznamovanih pristojbin, ima pa sodišče opomniti izostalo pristojbini zavezano stranko, da polovico na njo pale razsodnine naknadno donese v osmih dneh ter ima napraviti izvid, ako bi pretekel ta rok brezuspešno. (N. fin. min. 29. nov. 1905, š. 13392, v uk. 1905, s. 345.)

zakonov o kolkovnih in neposrednih pristojbinah je uporabljati zmisloma ne samo v civilni pravdi, ampak tudi v izvršilnem in zavarovalnem postopanju, potem v konkurznem postopanju.

§ 17. Ta ukaz zadobi moč 1. dne jan. 1898. — Določila §§ 2. *a* in *c*, 3. do 6., 7., od. 2. do 4., in 8. do 12., je vendar uporabljati samo tedaj, kadar se dotično sodno postopanje opravlja po novih pravdnih in izvršilnih predpisih. — Izvršiti ta ukaz je naročeno Mojima ministroma za finance in pravosodje.

Ukaz ministrstev za finance in pravosodje 28. dec. 1897, dz. 306,

v izvrševanje ces. u. 26. dec. 1897, dz. 305, zastran premembe nekih zakonitih določil o sod. pristojbinah.

§ 1. Sodišča prve stopinje so dolžna v § 3. ces. u. navedene sodbe in razsodila navadno od osem do osem dni, v nujnih primerih pa in po predlogu stranke tudi od primera do primera priobčevati za predpis pristojbin postavljenemu uradu v prepisu, toda brez priloženih odločilnih razlogov, ako ali presega vrednost spornega predmeta 1600 kron ali ako gre za sodbo, s katero se priznava lastnina nepremične stvari v vrednosti več kakor 100 kron na podstavi pripositovanja. — Odločila o pravnih pomočkih, ki so se zglasili zoper kako v prejšnjem odstavku označeno razsodbo, je prav tako priobčiti zgoraj označenemu uradu.

§ 2. Stalno kolkovino za sodno odločbo mora, izvzemši v nastopnem odstavku označene primere, donesti konci ustne razprave, opravljene pred razsodbo, ako sta navzočni obe sporni stranki, vsaka sporna stranka s polovico, če pa ena stranka ni navzočna in navzočna stranka ne uživa osebne pristojbinske prostosti ali predznamovanja pristojbin, povsem ta zadnja stranka. Kadar uživa nedošla stranka osebno pristojbinsko prostost ali predznamovanje pristojbin, tedaj mora došla stranka donesti samo njo zadevajočo polovico kolka za razsodbo. — Pri sodnih plačilnih in zavarovalnih nalogih in izvršilnih dovolilih, označenih v § 3. *A*, *c* in *e* ces. u.

mora donesti stalno kolkovnino tožnik, ozir. zahtevajoči upnik popolnoma, ko podaje tožbo, ozir. stavi predlog za dovolitev izvršbe. Določilo § 14., od. 2., v z. 24. maja 1873, dz. 97, o donašanju kolka za plačilno povelje v opominjalnem postopanju se ne izpreminja. — Kadar gre za sodno odločbo, zavezano odstotni pristojbini, tedaj se mora finančno oblastvo ozirati na dodatne premembe sodnega izreka o sodnih stroških, kateri je pogoj plačilne dolžnosti po zmislu § 68., š. 5, v z. 9. febr. 1850, dz. 50.

§ 3. Kadar se sodna odločba, za katero se je plačala kolkovnina naprej, ne izda ali se razveljavi tako, da ne more skleniti o tožbi nadaljne pristojbini zavezane odločbe sodišče, pri katerem se je podala, ali pa više sodišče, tedaj se plačana pristojbina vrne (§ 13.) — Kadar pak izda isto ali više sodišče namesto razveljavljene odločbe drugo, katera bi bila sama na sebi zavezana kolkovnini, tedaj sicer ni plačati za njo nadaljne pristojbine, pa zato se tudi ta ne vrne. — Kadar je bila razveljavljena odločba zavezana odstotni pristojbini, tedaj je to odpisati, če pa se je že plačala in ne more o tožbi isto ali više sodišče skleniti pristojbini zavezane razsodbe, jo je vso vrniti. Kadar pak sklene isto ali više sodišče drugo pristojbini zavezano odločbo, tedaj je za razveljavljeno odločbo plačano odstotno pristojbino odšteti od tiste pristojbine, ki pripada od poznejše odločbe, in je, ako bi ta zadnja bila niža od prve, povrniti znesek, ki se je plačal preveč (§ 4. ces. u.)

§ 4. Kadar se plačilni nalog v mandatnem postopanju ali pa plačilni ali zavarovalni nalog v postopanju v meničnih sporih izpodbija z vgovori, ali izvršilno dovolilo v § 3. *A. e*, ces. u. označene vrste z uporom in se o tem odloči z sodbo (§§ 553. in 559. cp., § 83., od. 2. ir.), tedaj je plačati pristojbino za odločbo vendar samo enkrat. — Določilo § 14., od. 3., v z. 24. maja 1873, dz. 97, o vračunjanju za plačilno povelje v mandatnem postopanju plačane pristojbine v pristojbino za poznejšo, v isti stvari sklenjeno sodbo se ne izpreminja.

§ 5. Kadar se razprava o vgovoru, zglašenem po toženca zavoljo nedopustnosti pravdne poti, zavoljo nepristojnosti sodišča, zavoljo že tekoče pravde ali pravnomočnosti sodbe, ki se tika sporne stvari, zavoljo pravdne nezmožnosti katere sporne stranke ali zavoljo

manjkajoče upravičenosti osebe, ki nastopa kot zastopnik, združi z razpravo v glavni stvari, tedaj je na koncu razprave donesti stalno kolkovnino na odločbo po izmeri, povedani v § 3. A ces. u., ne prikrajševaje zahteve do povračila polovične pristojbine, ako se ne odloči v glavni stvari, ampak se stori samo sklep v § 3. *B b* ces. u. označene vrste. — Kadar se pak razpravlja o omenjenih vgovorih posebej, tedaj je na koncu dotične razprave donesti samo kolek za razsodbo, pripadajoč po § 3. *B. b* ces. u. Ta kolek se sme, če se zavrnejo dotični vgovori, zahtevati nazaj; kadar se ne zahteva nazaj in se potem razpravlja in odloči v glavni stvari, tedaj je vračuniti omenjeni kolek v pristojbino za odločbo v glavni stvari.

§ 6. V kolikor je po končnem določilu § 8. v ces. u. pobirati zastran sodne rabe pripadajočo pristojbino od pogojno pristojbin proste ali pogojno niži pristojbini zavezane listine (pravne listine, spričevala) neposredno, mora dati sodišče potrebno naznanilo uradu, določenemu za predpis pristojbin, z zapisom in priobčilom uradnega izvida, v katerem je, da se ne predpiše zvišana pristojbina, povedati, da gre za primer, omenjen v končnem določilu § 8. ces. u.

§ 7. Določilo vrednosti spornega predmeta, obseženo po §§ 56., od. 2. in 59. jn. v tožbi, je ob enem s priobčilom sodne odločbe, zaukazanem v § 1., dati na znanje za predpis pristojbin postavljenemu uradu, v kolikor ni posneti dotičnega zneska vrednosti že iz odločila (§ 10. ces. u.).

§ 8. Preračunske vrednosti inozemskih denarnih vrst in inozemskih trgovinskih novcev, ki jih je uporabljati pri odmeri sodnih pristojbin, se ustanavljajo na podstavi zadnjega od. § 10. v ces. u. tako-le:

1 marka nemške državne vrednote	=	1 K 20 h
1 frank, lira, peseta, drahma, dinar, lei, lev	=	1 „ — „
1 angleški funt sterling ali sovereign	=	24 „ — „
1 ruski rubelj	=	2 „ 60 „
1 ruski zlati rubelj (kovan po zak. z dne 17. dec. 1885. l.)	=	3 „ 80 „
1 turški funt	=	22 „ — „

1 američanski zlati dolar . . . . . = 5 „ — „
1 švedska ali norveška krona . . . = 1 „ 40 „
1 holandski goldinar . . . . . = 2 „ — „
1 avstrijski zlati goldinar . . . . . = 2 „ 40 „
1 avstrijski ali ogrski cekin . . . . . = 11 „ 30 „

§ 9. Uporaba v tar. š. 75 *o*, z. 13. dec. 1862. (dz. 89) zaukazane osebne pristojbinske prostosti ubogih strank se za civilno pravdo in za izvršilno in zavarovalno postopanje uravnava s §§ 63. do 73. cp. in z min. u. 23. maja 1897. (dz. 130.) — V kolikor gre za to pristojbinsko prostost, se uporabljajo ti predpisi zmisloma tudi v vseh drugih vrstah sodnega postopanja tako, da veljajo pravde ali vodstva pravde se dotikajoča določila sploh o vsakem sodnem postopanju (konkurzu, zapuščinski razpravi, zapuščinski stvari itd.), katere se udeležuje uboga stranka, in da je to, kar je povedano v pravdnem sodišču, sploh nanašati na sodišče, pristojno za dotično postopanje. V spričevalih o imovinskih razmerah, ki jih je donesti v dosego pravice ubogih in izdati po obrazcih, priloženih min. u. 23. maja 1897., je torej nadomestiti v prašalni poli besede: „v pravni stvari zoper . . . . . zastran . . . . . “ z označilom dotičnega sodnega postopanja (na primer „v konkurznem postopanju o imovini I. I.“ ali v zapuščinski razpravi po I. I.“ ali v postopanju zastran proglasitve I. I. za mrtvega“), in v spričevalu samem besede: „pravdo v pravni stvari, označeni pod I.“ z besedami: „postopanje v sodnem postopanju, navedene pod I.“ ; vendar ni grajati spričevala samo iz tega vzroka, ker se je opustil naposled navedeni popravek. — Osebam, ki so v varstvu ali skrbstvu, je dovoliti pravico ubogih samo tedaj, kadar se morajo tako one same, kakor tudi tisti njih svojci, kateri so po zakonu dolžni skrbeti za nje ali jih preživljati, prišteti ubogim po zmislu § 63. cp. V kolikor more sodniški uradnik varstvenega ali skrbstvenega sodišča, kateremu pristoji kot poročevalcu vodstvo varstvene ali skrbstvene stvari dotičnega varovanca ali oskrbovanca, na podstavi svojega znanja dotičnih razmer potrditi, da so imovinske razmere oseb, ki prihajajo za prostost od pristojbin v poštev, ubožne po zmislu § 63. cp., sme v § 65., od. 4. cp. omenjeno spričevalo izdati varstveno ali skrbstveno oblastvo tudi, ne da bi se do-

nesla izpolnjena prašalna pola o omenjenih imovinskih razmerah. Posebna določila tar. š. 75, *p* z. 9. febr. 1850, (dz. 50) in u. fin. min. 21. nov. 1892, (dz. 208) se sicer ne bodo uporabljala več.

§ 10. Določila §§ 13. in 20. v z. 9. febr. 1850, (dz. 50) o tem, če je opraviti z osebami, ki uživajo osebno pristojbinsko prostost, in pa z ne oproščenimi osebami, se ne izpreminjajo (§ 70. cp., § 1. min. u. 23. maja 1897, dz. 130) in se uporabljajo zmisloma tudi, če je opraviti z osebami, ki uživajo predznamovanje pristojbin, in pa s takimi, ki ne uživajo predznamovanja (§ 14., od. 3. ces. u.) — Razvidnost pristojbin, katere je eventualno pobrati od nasprotnika oproščene osebe in katere bi bila morala oproščena oseba potrošiti v sodnem postopanju, če bi ne uživala prostosti, in pa pristojbin, ki jih je predznamovati po § 14. ces. u., nadalje priobčevanje teh pristojbin uradu, določenemu za predpis pristojbin, se bo opravljalo v bodoče tako, kakor je predpisano v § 136. or., 5. maja 1897 (dz. 112.).

§ 11. Glede uporabe in razveljave (razvredbe) kolkovnih znamek v sodnem postopanju se ukazuje na podstavi § 15. ces. u. to-le:

I. Uporaba kolkovnih znamek.[1]

a) Kolek za vlogo in prilogo mora stranka, preden preda vlogo ali prilogo namestiti na prvi strani vsake pole zgoraj nad besedilom, v kolikor ni pri prilogah potrebno namestiti kolek vsled njih kakovosti na kakem drugem mestu papirja. — Kadar je šteti sodno

[1] O uporabi kolkov emisije 1898 podrobna navodila v n. fin. min. 15. maja 1899, š. 676, obj. uk. 1899, s. 204.

Pokvarjene kolkovne znamke se lahko zamenjajo pri prodajnem uradu ali vodstvenem fin. uradu na ustno ali pismeno nekolkovano prošnjo; v zamenjo se dobe kolkovni znaki iste vrednosti. (N. fin. min. 2. maja 1899, š. 16184, v uk. 1899, s. 207.) — O uradnem natiskovanju kolkovnih znamenj u. fin. min. 23. febr. 1900, dz. 36, in kurenda istega min. 19. marca 1901, š. 35898/00, v uk. 1901, s. 98.

vlogo hkratu za pravno listino o pravnem opravilu (tar. š. 43 *m*, z. z dne 13. dec. 1862, dz. 89), tedaj je, v kolikor ne nastopi neposredno plačilo pristojbine, pritrditi stalni ali lestvični listinski kolek na prvi poli vloge poleg kolka za vlogo prav tako pred predajo vloge. — Kadar dojdejo k sodišču vloge in priloge iz inozemstva sicer nekolkovane, toda s priloženo pristojbino v gotovini, tedaj mora oskrbeti nabavo in pritrdbo znamek uradnik vložnega oddelka;

b) kolek za zapisnik mora sodni poslovalec, kateremu je poverjeno pisanje zapisnika, pritrditi na vsaki strani ali zgoraj nad besedilom ali pa tako, da je moči pisati črezenj prvo vrsto besedila. — Kadar je šteti sodni zapisnik hkratu za pravno listino o pravnem opravilu (tar. š. 79, *a* 2, z. 13. dec. 1862, dz. 89, tar. š. 53 in 108, z. 9. febr. 1850, dz. 50), tedaj je, v kolikor ne nastopi neposredno plačilo pristojbine, pritrditi stalni ali lestvični listninski kolek ali na prvi poli zapisnika poleg zapisniškega kolka ali pa na koncu zapisnika, in to stalen listninski kolek obenem z zapisniškim kolkom, lestvičnega pa v roku osmih dni, določenem v § 26., *a* z. 9. febr. 1850, dz. 50. — Pri sodnih dražbenih zapisnikih o nepremičnih stvareh je tudi dopustno pritrditi kolkovne znamke, ki ustrezajo stalnim listninskim pristojbinam, ne na prvi poli ali na koncu zapisnika, ampak pri ponudkih posameznih najboljših ponudnikov. — Zapisniški kolek za vpisniške vpise, nadomestujoče zapisovanje po § 59., z. su. 27. nov. 1896, dz. 217, in §§ 229., š. 7 in 319, š. 2 or., 5. maja 1897, dz. 112, v ustno podanih prošnjah za izdajo plačilnega povelja v opominjalnem postopanju, in za ustno zglašene upore zoper taka plačilna povelja, potem za ustno podane odpovedi najemnih ali zakupnih pogodeb je pritrditi v dotičnem vpisniku v razpredelu, nalašč določenem za to;

c) kolek za sodno odločbo mora v primerih § 2., od. 1., pritrditi na koncu razpravnega zapisnika sodni poslovalec, kateremu je poverjeno pisanje tega zapisnika. — Kolek za sodne plačilne in zavarovalne naloge, označene v § 3., *A*., *c* in *e* ces. u. in za izvršilna dovolila (§ 2., od. 2.) mora pritrditi, če se tožba, oziroma predlog za dovolitev izvršbe stavi pismeno, tožnik, oziroma zahtevajoči upnik na prvi poli prvega izvoda

pravdnega spisa poleg kolka za vlogo, in dotični izvod pravdnega spisa je pridržati pri sodnih spisih (§ 80. cp.). Kadar se poda tožba ali predlog za dovolitev izvršbe ustno, tedaj mora pritrditi kolek za razsodbo sodni poslovalec, kateremu je poverjeno pisanje zapisnika, na prvi poli zapisnika poleg zapisniškega kolka. — Kolek za plačilno povelje v opominjalnem postopanju je pritrditi, ako se prošnja za njega izdajo posvedoči samo z vpisom v vpisnik, poleg zapisniškega kolka v istem razpredelu vpisnika. V drugih primerih je tudi glede kolka za plačilno povelje v opominjalnem postopanju ravnati tako, kakor je predpisano v sprednjem odstavku;

d) kolke za duplikate, katere je po § 7., od. 3. ces. u., ako bi bil pri sodnih plačilnih in zavarovalnih nalogih in plačilnih poveljih za obe sporni stranki potreben več kakor po en izdatek, plačati za tretji in vsaki nadaljni izdatek, je pritrditi prav tako, kakor kolek za razsodbo poleg dotičnega kolka za vlogo ali zapisnik po predpisu, podanem pod *c*).

V kolikor so izdane dotične vrste znamek, se smejo v takih primerih kolek za vlogo ali zapisnik, kolek za odločbo in kolki za duplikate plačati tudi z eno samo kolkovno znamko;

e) kolek za vse druge, kakor pod *b*), *c*) in *d*) navedene kolku zavezane sodne izdatke mora sodni poslovalec, kateremu je poverjeno njih pisanje, pritrditi navadno na vsaki poli, preden jo začne pisati, tako, kakor je povedano pod *a*). — Pri sodnih poveritvah je pritrditi kolkovne znamke pri poverilnem pristavku. Isto je dopustno tudi pri sodnih vidimacijah;

f) kolek, ki ga je plačati za pogojema kolka proste ali pogojema niži pristojbini zavezane listine, katere se rabijo sodno in so vsled tega zavezane pristojbini, je pritrditi prav tako kakor kolek za priloge (glej pod *a*);

g) kolkovne znamke, donesene v plačilo vpisnine, označene v § 6., *C*, *b* z. 13. dec. 1862, (dz. 89), mora precej pri njih predaji pisarniški uradnik sodišča, ki jih prevzame, pritrditi na listu papirja; če se dovoli vpis, se uporabi ta list za izdatbo tistega izvoda odloka, ki ga je hraniti pri uradu, kateremu je poverjeno vodstvo javnih

knjig, ali se priloži temu izvodu odloka, če se pa ne dovoli vpis, je pridejati list dotičnim sodnim spisom, ne prikrajševaje stranki pravice, da se ji v gotovini povrne znesek pristojbine (§ 13.). Sicer ostane v veljavnosti določilo § 6., *C.* 2 z. 13. dec. 1862, dz. 89;

h) glede donašanja in pritrdbe kolkovnih znamek, ki služijo v plačilo sodno odmerjenih zapuščinskih pristojbin, ostanejo v veljavnosti določila § 6., *C.* 3., z. 13. dec. 1862, dz. 89.

II. Razveljava (razvredba) kolkovnih znamek.

Kolkovnim znamkam je v vseh pod I. *a*) do *h*) navedenih primerih vzeti vrednost (veljavo) s prepečatbo (obliteracijo) s sodnim pečatom v črni barvi tako,[1] da bo neki del pečatovega odtiska viden na kolkovni znamki, drugi del pa na papirju, na katarem se je pritrdila znamka. Za prepečatbo je uporabljati ne pretolsto, redko tekočo barvo, kakršna je črna, srednjemočna tiskarska barva (ilustracijska barva). Anilinske barve se ne smejo rabiti za prepečatbo. — Na zapisnikih uporabljanim kolkovnim znamkam se sme, ne da bi se prepečatile, odvzeti vrednost s tem, da se prečrtajo s tinto z dvema črtama, ki se križata na podobi znamke. — Jemati znamkam vrednost, je posel sodne pisarnice, in to glede kolkovnih znamek, pritrjenih na sodnih vlogah in njih prilogah, in pa donesenih s tabularno prošnjo v vplačilo vpisnine, uradnika vložnega oddelka, pri kolku zavezanih izdatkih in vpisniških vpisih, ki se opravijo v sodni pisarnici, poslovalca, kateremu je to poverjeno, v vseh drugih primerih pa poslovalca, ki oskrbuje pisarniško službo dotičnega sodnega oddelka. Vsaki sodni poslovalec, ki mora obravnavati kolku zavezan opravilni kos, na katerem se ni odvzela v redu znamkam vrednost, je dolžan, jih razveljaviti dodatno. — Prečrtavanja kolkovnih znamek, zaukazanega v t. 2. min. u. 25. marca 1860, (dz. 82), in v min. u. 23. sept. 1895, (dz. 148), se odvezujejo sodne pisarnice.

[1] O prepečatbi (obliteraciji) navodilo fin. min. razgl. v. uk. 1898, s. 139.

§ 12. V kolikor ni v § 11. ukazano o rabi kolkovnih znamek in o prometu ž njimi nič drugega, ostanejo o tem v veljavnosti veljajoči predpisi. — To velja zlasti glede kolkovanja za sodno rabo potrebnih, v inozemstvu narejenih listin tiste vrste, ki so po svoji kakovosti zavezane v tukajšnji deželi ob izdatbi kolkovni dolžnosti (§ 23. z. 9. febr. 1850, dz. 50).

§ 13. Kadar je za sodno izdatbo ali za knjižni vpis naprej doneseno ali uporabljeno kolkovno pristojbino vrniti, ker se izdatba ali vpis ne opravi ali se sodna odločba razveljavi tako, kakor je označeno v § 3., od. 1., tedaj mora povračilo, ako pove sodišče v dotičnem rešilu njega znesek in za njega prejem upravičeno osebo, brez posebnega ukazila vodečega finančnega oblastva opraviti tisti urad, kateremu pristoja odmera pristojbin od uradnih dejanj dotičnega sodišča, ali če je uprava z denarjem ločena od tega urada, njemu odkazana blagajnica proti odvzetbi sodnega rešila in proti nekolkovanemu, po stranki izdanemu prejemnemu potrdilu takoj.

§ 14. Ta ukaz zadobi moč ob enem s ces. u. dne 1. jan. 1898. l. — Na sodne vloge, ki so bile v odpravo oddane pošti pred 1. dnem jan. 1898. l., in pa na sodne zapisnike in prepise, za katere so se po veljajočih predpisih kolkovne znamke donesle že pred 1. dnem jan. 1898. l., se vendar ne uporabljajo določila §§ 1. in 7., od. 1. ces. u., ako dojdejo tudi vloge še le po večkrat omenjenem času k sodišču ali se izdado zapisniki ali prepisi šele po tem času. — V kolikor se bodo po 1. dnevu jan. 1898. l. sklepale pristojbinam zavezane sodne sodbe in razsodbe še po starih pravdnih predpisih, je uporabljati glede plačila pristojbin samo dosedanje predpise.

Kazalo.

C. = civilni pravdni red; J. = jurizdikcijski pravilnik; arabske številke poleg pomenjajo §§ označenih zakonov, rimske številke pa člene njih uvodnih zakonov. Mala številka za večjo tiskano označuje dotični številni oddelek zak. določila, ali, ako ga ni, številko opomenj pri istem določilu. Gl. = glej; op. = opomnja; s. stran; š. = številka; h. = hrvatski prevod; J. Dod. = dodatek k jur. prav.; C. Dost. = dostavek k civ. prav. redu.

A.

Absolutna večina glasov, gl. glasovanje.

Actio negatoria J. 81.

Adjustiranje odvetn. pristojbin C. V.

Adhezijski proces, obnovitev zoper odločila C. 530_4.

Administrativna oblastva, gl. upravna o.

Adopcija, izključilni vzrok sodnikov J. 20. — rešitev prošenj J. 109.

Advokati, gl. odvetniki.

Afirmativni spor zaradi pristojnosti C. XI., š. 2.

Agrarske operacije s. 72.

Akcije, gl. delnice.

Akti, gl. spisi.

Aktorična kavcija, gl. varščina.

Alimenta, gl. živež.

Alternativni zahtevek J. 56. — sodba C. 140.

Amalni koli C. 318.

Amerika, varščina za pravdne stroške C. pri 57.

Amortizacija J. 115. — reševanje pri zbornih sodiščih J. 7.

Analfabeti pri sestavi zapisnikov C. 213.

Avdijenčno postopanje razveljavljeno C. III_4.

Avktor, imenovanje C. 22, 239. — izjava C. 239, 241. — prevzetba pravde C. 23, 241. — če se ne izjavi C. 24.

Avskultanti, njih opravila J. 5, 34_1.

Avstrijci v inozemstvu J. 69, 79, 106.

Avstro-ogrska banka, podsodnost J. V_1. C. XII.

Avtonomna oblastva, gl. samoupravna o.

Bagatelno postop. i. t. d., gl. malotno.

Banka, avstr.-ogr., privilegij J. V, C. XII. — vročba 102. — amortizacija J. 115.

B.

Beč, gl. Dunaj.
Beležnik, gl. notar.
Bivališče = prebivališče, gl. domovališče.
Blagajnice pomožne C. IV_2.
Bodenkreditanstalt J. V_1. — vročevanje C. 102_4.
Bogoslužje, dajatve za s. 28.
Bolesničke kase h., glej bolniške blagajne.
Bolniki (bolestni, h.), zaslišavanje za priče C. 328.
Bolniške blagajne, razsodišča C. XII_3. — delavske, prispevki s. 70.
Borzna razsodišča C. XIII. do XXVII. — izvršba razsodov C. XIII. — raztegnenje na spore iz kupčij, sklenjenih zunaj borze (extranei) C. XIV. — na inozemce C. XIV. — sestava C. XV. — pri tržaški borzi C. XV_1. — razsodniki C. XVI. — postopanje C. XVII—XXII. — vročevanje C. XVIII. — odklanjanje C. XVIII. — sejna policija C. XIX. — zastopniki C. XX. — izdatek razsoda C. XXI. — zaslišavanje prič in izvedencev C. XXII. — pritožba radi ničnosti C. XXIII. — izpodbitna tožba C. XXV. — izpremememba b. ustavov C. XXVII.
Borzni kurz za preračun inozem. vredn. pri pretresanju podsodnosti J. 54_1.
Bosna, listine C. 293, pravdna varščina C. 57.
Božični dan, C. 221.
Bratovske skladnice, njih zastopanje C. IV. — predpisi o razsodiščih C. XII. s. 71.
Britanija, varščina pr. troškov C. 57, op. 3.
Brodniki, njih tožbe J. 97. — proti njim J. 98. — pristojnost stvarna J. 49. — prazniška stvar C. 224.
Brzojavne vloge C. 126, op. 2. 74, op. 1. — priziv C. 465, op. 1.
Brzopisec, zabeležba vse razprave C. 210_4. — privzetje C. 280.
Bulgarija, pravdna varščina C. 57.

C.

Cenitev, realna stvar J. 117.
Cerkve, podsodnost J. 75. — zastopanje C. IV_1.
Cerkvene svrhe, polit. izvršba s. 28.
Ces. Ferdinadova sev. železnica, dopustilo C. XII_3.
Cesarska dvorna poslopja, vročevanje J. 32.
Cesarska rodovina, podsodnost J. III. — vročba J. 32. — članov prisega C. VI. — zaslišavanje C. 328.
Ceste, s. 32. — gradba in razlastitev v to s 56.
Civilno pravo, gl. državljansko pravo.

Č.

Čas vročbe C. 100. — naroka C. 133. — za vrednost sporn. predmeta J. 54.
Časnik, uvrstenje oklica C. 117.
Častna dolžnost, odrek predložbe listine radi prelomitve C. 305.
Ček, gl. šek.
Čezmerna cenitev spornega predmeta J. 60.
Činjenično stanje presude h., gl. dejanski stan.
Činovnici, h., gl. uradniki.
Čitanje sestavkov in spisov C. 177. — zapisnikov C. 212, 287, 343. — spisov pripravljalnega postopanja C. 262.

D.

Dalmacija, trtstvo s. 60. — vodopravne stvari s. 64. — pokojnina občinskih uradnikov s. 62. — poskus nagodbe C. III_3. — kontadini s. 73 in C. X. — opominj. postopanje C. XXVIII, op. 5. — sodni jezik C. Dost. IV.
Danguba, gl. zamuda časa
Datum listine C. VII_3.
Davčna, vcenitev, vrednost po nji J. 60. — Oblastva, priobčenje sodeb C. 414_8.
Davčne stvari, pravna pomoč J. pri 49. — doklade s. 32.
Davčni uradi C. IV.
Davek osebni J. 49, op. 18.
Davščin izterjavanje C. IV.
Deca, gl. otroci.
Dediči, povzetje postopanja C. 155.
Dedinske pravice in delitev dediščine, podsodnost za tožbe J. 77.
Dedna zemljišča na Koroškem J. 109, op. 11.
Dejanska in pravna podstava C. 11.
Dejanski stan sodbe C. 417. — poprava C. 420—422. — pri okrajnem sodišču C. 445. — stroški C. 422. — prizivi pri popravi C. 485. — v prizivni sodbi C. 500. — nadomestilo za zapisovanje stvarnega položaja C. 445, 493. — sklicevanje na zapisnik v C. 417, op. 2.
Delališče, vročba C. 101.
Delavci, delodalci, podsodnost J. 49, 97. — pri obrtnih s. 52. — prazniška stvar C. 224. — zdravstvo in zavarovanje s. 70. — njih razsodišča pri zavarovalnicah proti nezgodam C. XII.
Delavci za mezdo, tožbe J. 97.
Delegacija J. 30, 31, J. XXII, C. 478.
Delitev s roškov, C. 43, — skupnih zemljišč s. 72, — dediščine J. 77.
Delna sodba C. 391, 392, 394, — stroški C. 52.
Delna zahteva o postranskih pristojbinah C. 392.

Delne zadolžnice, intervencija C. 17, op. — varstvo pravic posestnikov J 112, op. 1, C. IV, š. 4.
Delniških družeb, podsodnost J. 75.
Delo, tožba na opravo J. 59. — rok za opravo v sodbi C. 409.
Denarna vsota J. 12, 56, C. 410. — kazen C. 200, 220, proti pričam, C. 325, proti zakotnim pisarjem C. IV.
Derogatorni vpliv civ. pravdnega reda C. I.
Dežela, podsodnost J. 74.
Deželna bramba, uradna dejanja v nje poslopjih J. 32, C. 92. — podsodnost J. 68.
Deželna knjiga, posestva v nji vpisana, varstvo in skrbstvo J. 110. — zapuščinska razprava J. 105, 106, — realne stvari J. 117, — javne knjige J. 118.
Deželne naklade, s. 34.
Deželni odbor, izjava k ureditvi vročevanja C. 88. — zastopa deželo C. IV, op. 1.
Deželno oblastvo, politično C. XI.
Deželno sodišče J. 1—4, 7.
Diferenčno oprav. C. XXV.
Dijaki, podsodnost J. 86.
Diplomatska zastopstva, posredovanje pri vročbah v inozemstvu C. 121. — pot pri zaprosilih J. 38.
Disciplinarno postopanje, sindikatna pravda, C. 601.
Dispozitivne izjave, posvedočenje v razpravnem zapisn. C. 208.
Dnevniki trgovinskih mešetarjev C. 295. — predlaganje C. VII. š. 7.
Doba gl. čas.
Dogovor, pristojnosti J. 43, 104. C. 477. — o počivanju C. 168 — 170. na prisego C. 205. — na malotno postop. C. 448. — na razsodn. odločbo C. 577. — glede podaljšanja rokov C. 128. — skrajšanja rokov C. 129. — o roku za odpoved in vrnitev zakupne stvari C. 560.
Dohodarstvenosodno preganjanje C. 305, op. 3, 321, op. 3.
Dokaz, splošna določila C. 266—292. — protidokaz C. 270. — izkaz verojetnosti C. 274. — vzprejem dokaza C. 275. do 281. — po zaprošenem ali odrejenem sodniku C. 282—287. — postopanje ob vzprejemanju dokaza C. 288—291. — z listinami C. 292—319. — s pričami C. 368—370. — z izvedenci C. 351—367. — z ogledom C. 368 do 370. — z zaslišanjem strank C. 371—383. — zavarovanje dokazov C. 384—389. — inozemskega prava, ustavov, privilegij,

običajnega prava C. 271. — zavrnitev radi neodločilnosti ali zavlačevanja C. 275

Dokaza nastop, protokoliranje C. 209. — s predložitvijo listin C. 297.

Dokaza vpoštevanje C. 272.

Dokazila v spisih C. 78. — nova do konca razprave C. 179. — protokoliranje C. 209, 210. — po izvedenem pripravljalnem postop. C. 263. — k stroškovniku C. 54,.

Dokazni sklep C. 277, 278, 444. — sklicevanje nanj v zapisniku C. 210. — nadomestek zapisnika C. 444.

Dokazni vgovori C. 250, 251, 263.

Dokazni zaključek, h., gl. dokazni sklep.

Dokazov označenje (prijava) v tožbi C. 226$_3$.

Dokazov ponudbe pri razpravi C. 177, 178.

Dokazov vzprejemanje, splošna določila C. 275 do 281. — v prizivnem postop. C. 488. — po zaprošenem ali odrejenem sodniku C. 282 do 287, 300, 328, 352, 368. — pred razsojajočim sodiščem C. 276. — sklep razprave pred C. 193. — ob zamudnih sodbah C. 399,. — pri zavarovanju dokazov C. 384—389. — stroški C. 388. — določitev roka za C. 279. — preložit. naroka za C. 134. — v pripravljalnem post. C. 249, 250, 251, 253.

Dokaz v večen spomin C. 384—389.

Doklade davkov s. 32.

Dolgovi, zaprisežna napoved C. XLII.

Določitev roka negotovemu vzprejemu dokaza C. 279.

Dolžnikov dolžnik, podsodnost J. 97.

Domači sud, h., gl. tozemsko sodišče.

Domneva zakonska C. 270.

Domovališče podsodnost J. 66. — kadar ga ni, bivališče J. 67. — zadnje skupno J. 76. — poprejšnje J. 76. — uboge stranke C. 64, 65.

Domovinstvo s. 37.

Dopisnica obvestitev stranke o vročbi C. 110$_3$.

Doplačanje pristojbine pri odvzetju pravice ubogih C. 71.

Dopolnilna sodba C. 423, 424, 485.

Dopolnilni sodnik J. 9, 62.

Dopolnitev zamujenih dejanj C. 144, 145.

Dopuni sudac, h., gl. dopolnilni s.

Dopust, vrednost pri tožbah J. 59.

Dopustnost prašanj pričam C. 342. — priziva C 461, 462. — revizije C. 502—504.

Dosjelost, h., gl. priposestovanje.
Dosodna pritožba, gl. revizija.
Dospelost opravila C. 406.
Dostave, h., gl. vročbe.
Dostop k razpravi C. 171.
Društva oseb inozemska, podsodnost J. 99, J. 75. — zasliševanje strank C. 373. — razsodišča C. 599.
Dražba, realna stvar J. 117.
Družabnik, zaslišanje za stranko C. 373.
Družba z omejeno zavezo s. 127.
Družbe, ugodnosti J. V. — inozemske, podsodnost J. 99. — zastopanje C. IV.
Drvarščina, pristojnost s. 39.
Država, zastopanje C. IV. — meje J. 33. — nje blagajnica C. 71. — zaklad C. 64_3. — pogodbe J. IX, 36, 38, C. VIII, XXXV, 57.
Državljansko pravo C. XXX.
Državne železnice, zastopanje po fin. prokuraturi C. IV, op. 1. — stavbe J. VIII, op. 2.
Državni uradniki, v inozemstvu, podsodnost J. 69, 73. — uradne skrivnosti, C. 320_3. — tožbe radi uradovanja s. 60.
Državno pravdništvo, zastopstvo ubogih strank C. 64, 447. — uradniki v nejavnih razpravah C. 174.
Državno sodišče J. VI, C. XI_3. — J. Dod II.
Duhovniki s. 28. — nedopustne priče C. 320.
Dunaj, trgov. sodišče J. VIII. — podsodnost J. 69, 100. — javne knjige J. 118. — položitev vročilnic C. 104.
Duplika, priobčenje s pripravljalnim spisom C. 258.
Dvomi o izvedbi dokaza C. 279.

E.

Edicija, gl. predložba.
Edikt, gl. oklic.
Ekscindiranje, pravde na, pravdno pooblastilo C. 31, op. 1.
Eksekucija = izvršba.
Eksekucijska (izvršilna) dejanja, izvrševalni organi J. 17.
Ekskluzivne podsodnosti J. 86—101.
Ekspenzar odvetnikov, ustanovitev C. V.
Eksteritorijalne osebe, forum rei sitae J. 85. — vročba J. III, C. 119, 120. — v dotičnih poslopjih J. 32. — sicer še: C. 88 do 93, 106, 107, 101, 115, 564, IX, 102, 232, 592.
Elektivne podsodnosti, gl. p. po izboru.
Enotnost sporne stranke pri sospornikih C. 14.
Erar, podsodnost J. 74. — spori z uradništvom s. 61. — vročba C. 105.

F.

Fabrikant, gl. tovarnarji.
Faktura, podsodnost krajevne izpolnitve J. 88. — prepis za tožbo J. 88, op. 2. — izpisek iz nje C. 77.
Ferijalne stvari, gl. prazniške s.
Fevd cesarski, krajevna pristojnost J. 78. — stvarna J. 50. — zapuščinska razprava J. 105, 106. — realna stvar J. 117.
Fidejkomisne stvari J. 50, krajevna pristojnost J. 78. — nesporne J. 116.
Finančno ministrstvo C. XV, XXVI, XXVII.
Finančna prokuratura, nje sedež določa podsodnost erarju J. 74,. — v zastopniški pravdi C. 27. — odškodnina radi zvijačno pridobljene pravice ubogih C. 69,. — pravica zastopanja C. 31, IV, XXXII. — zahteva stroškov C. 42, 49. — službeni predpisi C. IV.
Finančna straža J. 66.
Firma, gl. tvrdka.
Fiume, gl. Reka.
Fond, gl. zaklad.
Forum contractus, gl. podsodnost krajevne izpolnitve. — prorogatum, gl. dogovorna pristojnost. — rei sitae, gl. prist. lege stvari.
Francija, zavarovanje za pravdne troške C. 57, op. 3.

G.

Galicija, kreditno društvo zemljiško C. XII, 102.
Gališka dež. banka, polit. izvršba s. 75.
Garnizija, gl. posadka.
Gasilstvo s. 41.
Genaralia, zasliševanje prič ad C. 340.
Glasovalci, število J. 9.
Glasovanje, enoliko glasov C. 420. — nadpolovična večina J. 12, C. 590. — posvedočenje o njem J. 10—14. — o sodbi C. 413.
Glavar, h., gl. predstojnik.
Glavna pravda, podsodnost J. 94.
Glavni dolžnik in porok sospornika C. 12.
Godbene pristojbine, polit. izvršba s. 33.
Goljufivo dejanje, razlog obnove C. 530.
Gospodarstvene knjige, dokazna moč C. 295.
Gosti, gl. naročniki.
Gostilničarji, spori, stvarna pristojnost J. 49. — krajna J. 97. — prazniška stvar C. 224.
Govori stranek C. 176—179. — njih razloček s spisi C. 182. — poročevalca C. 486. — v prizivnem postopanju C. 486.

Gozdarji, njih pomočniki s. 53, J. 49. — prazniška stvar C. 224.

Gozdarski uslužbenec, povabilo C. 331.

Gozdarstvo s. 39.

Gradjansko pravo, h., gl. državljansko pravo.

Grajanje med razpravo C. 198.

Grobišča, izterjanje pristojbin s. 46.

H.

Haagska konvencija, zaprosila J. 38, op. 1. — varščina za pravdne stroške C. 57. — pravica ubogih C. 63. — sporočilo sodnih in izvensodnih spisov C. 121.

Hercegovina, varščina pravdnih stroškov C. 57. — listine C. 293.

Hibe na živini J. 49_8.

Hipotečna terjatev, odpoved J. 119. — tožba J. 91.

Hipotečna banka, češka, udobnosti J. V. — vročba C. 102.

Hipotečni in osebni dolžnik, sospornika J. 91_1, C. 11, op. 4.

Hipoteka kot aktorična kavcija C. 56.

Hišna najmarina, vrednost po nji J. 60.

Hitnost, h., gl. nujnost.

Hora legalis odpravljena C. 133.

Hramba izvirnega razsoda C. 593. — nalogi brez senatovega sklepa J. 7_1.

Hranilnične knjižice za varščino C. 56.

Hranilnine s. 33.

Hranščina C. XXXIV.

Hrvatska, pravna pomoč v discipl. postop. proti odvetnikom J. 38, op. 1. — varščina pravdnih stroškov C. 57.

Hudourniki, odvod s. 66.

I.

Igralne karte, kolek s. 34.

Imovina, podsodnost J. 99. — neposredna škoda na, odreka pričevanja C. 321_2, 322. — razločitev C. 245. — v okrajnosodnem postopanju C. 440.

Imovinske mase, podsodnost J. 75, 99. — razmere, spričalo o, pravica ubogih C. 65, 69. — premembe C. 68, 71.

Inhabiliteta sodnika J. 19, 20. — uveljavljenje C. 477, 529.

Inozemci, pojem J. X, C. XXIX. — podsodnost vzajemnosti J. 101. — njih zapuščine J. VIII_3 107, 108. — varstvo in skrbstvo J. 109. — podvrženje borznim razsodiščem C.

XIV. — aktorična kavcija C. XXIX, 57, 58. — zmožnost za pravdo C. 3. — pravica ubogih C. 63. — vročevanje C. 120 do 122.

Inozemsko, zavodi, podsodnost J. 99. — oblastva, spori o pristojnosti J. 48. — občevanje z drugimi oblastvi C. XXXV. — zaprosba za vročbo C. 128. — za druga opravila J. 36. — sodišča, pravna pomoč J. 38—40. — prenos varstvenih opravil J. 111. — veljava, preračun ob vprašanju pristojnosti J. 54_1. — pravo, dokaz C. 271.

Inozemstvo, podsodnost v inoz. bivajočih tozemcev J. 69. — zapuščinska razpr. po tozemcih, bivajočih v inoz. C. 106. — vodstvo varstva po toz. sodišču J. 111_3. — pojem C. XXIX. — občevanje ž njim C. XXXV. — vzprejem dokaza C. 279, 283. — pogreški pri tem vzprejemu C. 290. — zakonodajstvo o aktorični kavciji C. 57. — trgovinske knjige C. 295. — tekoča pravda C. 240_1. — listine ondu napravljene C. 292, 293, 311. — vročba C. 120—122.

Intervencija, glavna, C. 16. — podsodnost J. 94. — postranska C. 17 sl. — pretrganje glavn. spora C. 190. — stranek pri vzprejemanju dokaza C. 289.

Intervenijent C. 18. — kot sospornik C. 20. — povračilo stroškov C. 41, op. 1. — poziv po naznanitvi spora C. 21, C. XXXI. — zamudna sodba stranke kljub izostalemu vabilu C. 402_3. — zaslišanje za svedoka, ozir. za stranko C. 371_4.

Intervenijent postranski C. 17—25, 190. — pristop med prizivnim postopanjem C. 18_1. — stroški C. 41, 42. — vročba C. 98.

Invecta et illata J. 49_3.

Inventura, realno dejanje J. 117.

Istinitost, h., gl. pristnost.

Istra, pogozdovanje krasa s. 40.

Italija, pogodba o legalizaciji C. 293, op. 2.

Izbrani sodnik, gl. razsodnik.

Izbrisne tožbe J. 81, 91.

Izdatek spisov, število C. 80, 84. — dokaznega sklepa C. 277. — nadomestek zapisniku C. 210, 444. — njih dejanja C. 219_4. — sklepov C. 426, 427, 429, 430, 438, 500. — prizivnega razs. C. 500. — razsoda borzn. razsodišča C. XXI. — rekurznega razs. C. 526. —

razsoda C. 592. — sodbe C. 414, 416—418. — popravek C. 422. — podpis C. 418. — označenje senata C. 429. — v malotnem postop. C. 452. — v okrajnosodnem postop. C. 447. — sodbenega dejanskega stanu C. 445.

Izdeželnostne osebe, gl. eksteritorijalne o.

Izdržavanje, h., gl. preživitki.

Izguba pravdne zmožnosti, pretrg C. 158.

Izjava dana, vcenitev J. 59.

Izjave pooblaščencev C. 34. — stranek v spisih C. 78. — v ustni razpravi C. 178. — protokoliranje C. 208. — o predloženih listinah C. 298, 310. — s ponudbo zaprisege C. 383. — o predlogu in razlogih priziva C. 467.

Izkaz verojetnosti (potrdba) C. 274.

Izključba javnosti pred borznimi razsodišči C. XIX, XXIII. — pred rednimi sodišči C. 172 sl. — priziv radi C. 477. — zaupniki ob C. 174. — stranke od razprave C. 198. — pravdnih dejanj radi zamude C. 144. — Gl. odklon in nedopustnost.

Izločenje, gl. ekscindiranje.

Izostanek, gl. neprihod.

Izpiski spisov C. 219. — sklepa C. 430. — iz faktur pri tožbah iz salda J. 88_3. — listin pri pravdnem spisu C. 77. — predložba C. 300, 306. — sodbe C. 418.

Izpodbojna tožba, proti razsodom borznega razsodišča C. XXV. — proti razsodom C. 595, 596.

Izpodbojni zakon C. XI, š. 4.

Izpolnitev krajevna, podsodnost J. 88.

Izpraznenje, izvršba za C. 573_4. — roki za C. XI, 573, 574.

Izpregled odvetniške preskušnje C. 31.

Izprevid, sodniški C. 41, 43, 56, 266, 299, 307, 311, 369, 587. — preudarek C. 267, 283, 314, 318, 381, 498. — prepričanost C. 272, 273, 295, 296, 315, 327, 389.

Izraelski bogočastni nameni, polit. izvršba v izterjanje dejatev za s. 28.

Izročevanje spisov pri sodišču C. 114. — izvirnih listin C. 219 op.

Izstruški (radiranja) C. 296.

Izvadjanje dokaza, h., gl. dokaza sprejemanje.

Izvedene priče C. 350.

Izvedenec C. 351—367. — postavljanje C. 351—353. — nasledki neprihoda in upiranja C. 354. —

odklon C. 355—356. — vzprejemanje dokaza C. 357—364. — pristojbine C. 365. — pravni pomočki C. 366, 367. — prisotnost pri razpravi C. 171_4. — pri ogledu C. 368. — mnenje C. 362. — oddaja mnenja vsled uradnega ukaza C. 183. — dolžnost uporabe C. 353. — odpoved dokaza C. 363, 364. — v prizivnem postop. C. 481, 488. — v zavarovanje dokaza C. 384. — v nespornem postop. J. 34.

Izvenredna revizija C. 505.

Izvenredni revizijski rekurz C. 528.

Izvrševanje sodne oblasti pri rednih sod. J. 5—8.

Izvestitelj, h., gl. poročevalec.

Izvirne listine, vračilo C. 219.

Izvirnik prilog C. 81—83. — sklepa C. 429. — v mandatnem postopanju C. 550. — razsoda C. 592, 593. — listin, predložitev C. 299. — razsodbe C. 418. — predložitev C. 299, 300.

Izvod, h., gl. izpisek.

Izvršbeni organi J. 17, 18, 26. — uradniki J. XII, 17.

Izvršba borznega razsodišča C. XIII, XXIII, XXV. — pooblaščenje C. 31. — kazenskih odredeb C. 220. — proti neposlušnim pričam C. 325. — delne sodbe C. 392. — izreka prizivnega sodišča C. 490. — v rabokupnih stvareh C. 573. — rešitev predlogov J. 7.

Izvršbe oprava J. 5.

Izvršilno postopanje, pretres pristojnosti J. 41—44. — pristojnost J. 49, 50. — med sodn. prazniki C. 223.

Izvršljivost razsoda C. 594. — ovirajoča moč priziva C. 466. — rekurza C. 524. — revizije C. 505.

Izvršna djela, izvršni organi, h., gl. eksekucijska dejanja.

J.

Jamske vode J. 53.

Jamstvo, naznanitev pravde C. XXXI. — zavarovanje dokazov v to C. 384.

Javne knjige, gl. zemljiške knjige.

Javni organi, vročba njim C. 105. —

Javnost C. 171 sl. — izključenje C. 172, 477. — pred zbornimi sodišči C. XIX. — pri prvem naroku C. 239_{15}.

Jezik, zaprosil v mednarodnem prometu J. 88, op. 1. — unanji sodišč C. I, Dost. IV.

Jezilne zgradbe s. 65. — mere C. 318. —

K.

Kameni mejniki C. 318.
Kartel C. XXIII_1.
Katastralne mape, priskrba za razpravo C. 183, op. 3.
Kavcija, gl. varščina.
Kavzalno sodstvo C. 487_1.
Kazenska sodba, prejudicijuliteta C. 268.
Kazenske odredbe, izvršitev C. 220. — rekurz C. 522, 524.
Kazensko postopanje, odločba o civilnopravnih zahtevkih J. 1, s. 24. — pretrg razprave radi C. 191, C. XI_4.
Kazenskosodno, razsodilo zavezno za civ. sodnika C. 268, 336, 539. — postopanje utemeljitev ustavitve C. 539. — prazniška stvar C. XXXVI. — preganjanje C. 305, 321.
Kazni C. 220.
Kmetijske družbe C. XVI.
Kmetovalci J. 49_6. — C. 224_5. — njih stan, kmetovanje C. XIV.
Kmetovalski delavci, spori s. 53.
Kaznjivo dejanje, pretrg radi suma C. 191. — obnova C. 550, 539.
Knjige javne, pristojnost J. XVII. — vodstvo J. 118.
Knjižna podsodnost na Ogrskem J. 101.
Koledar, označenje roka po njem C. 125.
Kolki, nadomestek C. 42. — oprostitev uboge stranke C. 64. — doplačilo pri odvzetju pravice ubogih C. 71. — donos C. 180_3. — posebni spisi in dr. gl. Dost. V.
Koloni s. 73, C. X.
Komanditne družbe, podsodnost J. 75. — prisega v sporih C. 373.
Komasacija (zložitev zemljišč) pristojnost s. 72.
Kompenzacija (pobota), protitožba J. 96. — pravnokrepnost sodbe C. 411. — delna rešitev z delno sodbo C. 391. — vpravdanje C. 232_1. — pogoj C. 391_3.
Kompetenčni konflikt (spor) J. VI, 47, 48. — ustavitev postopanja C. XI_4.
Konačni zaključak, h., gl. končni sklep.
Končna sodba C. 390.
Končni sklep v posestni pravdi C. 459, 518.
Končni listi trg. mešetarjev C. 295. — predložba C. VII_3. — govori, pravica do njih C. 193_6.
Konfrontacija prič C. 339.
Konji, nabor ob mobilizaciji s. 69.
Konkurenčni prispevki s. 35.
Konkurzni postopek, prazniška stvar C. XXXVI. — sklad, zaslišanje za stranko C. 373.
Kontadini s. 73, C. X.

Kontumačna (vsled zamude) sodba, gl. sodba.
Konzularna oblastva, pomoč pri vročevanju C. 121. — poveritev listin C. 131 — sodišča, postopanje J. IV in Dod. III. — pravna pomoč J. 37.
Konzularni funkcijonarji (opravilniki), za priče C. VIII. — upravičeni za sestavljanje listin in naredeb poslednje volje C. 293. — sodstvo o njih J. III$_8$, op. 4.
Konzularno nadsodišče v Carigradu J. IV in Dod. III.
Konzulati s. 220, op. 2.
Korespondenčna karta, gl. dopisnica.
Korist, vrednost spornega predmeta, J. 59. — intervenijenta na vspehu pravde C. 18. — pravna C. 228. — na ugotovitveni tožbi C. XXXVIII. — zahteva k. mesto spornega predmeta C. 235. — ugotovitev po sodniku C. 273. — javna, varstvo pri vabilu prič C. 331.
Koroško, z. o domačijah J. 109, op. 11.
Korporacije, podsodnost J. 75. — dokaz po zaslišanju stranek C. 373. — vročba C. 105.
Kotarski sud, h., gl. okrajno sodišče.
Kraj stalnega prebivališča (domovališče) J. 66. — vsakokratnega bivanja J. 67. — stvarne lege J. 84. — opravilnega kraja J. 86. — podružnice J. 87. — vročbe C. 101. — naroka C. 132.
Kra(jev)na navada pri odpovednih rokih C. 560. — za izpraznjevalne roke C. 573. — pristojnost J. 28, 65, 104.
Kras s. 40.
Krčevinske listine, mandatno post. na njih C. 548, op. 5.
Kreditna opravila, nepoštena C. XI.
Kreditne knjige J. 115.
Kreditni zavodi, privilegije J. V., C. IX. — vročba C. 102. — mandatni postopek iz njih listin C. 548.
Kridatar, gl. prezadolženec.
Kriva izpovedba, vpotenje kaz. postop. C. 191, 530. — stranke C. 377. — prisega, krivo pričanje, ovira prisegi C. 336, 338.
Krivda velika C 49, 51. — stranke C. 48, 51. — sodišča C. 51.
Krivice storjene po sodniku J. 80, C. 600—602.
Križ, gl ročni znak.
Kumulacija tožeb C. 227.
Kuponske pole § 37. su. pri J. 7.
Kuratela, gl. skrbstvo.
Kurencije J. 34.
Kurz vrednostnih papirjev C. 56.
Kvalificirana priznava (omejena) C. 266.

L.

Laba, plovstvo po nji J. VI_a.

Ladje, stavbine, mlini na njih C. 560 sl. — moštvo na nji, tožbe J. 90, 98. — stvarna pristojnost J. 49, 52. — najm J. 52, 90.

Ladje lastnik, stvarna pristojnost J. 49_7.

Ladjeplovni red s. 63.

Lajiki-sodniki J. 7, 10, 61, 62.

Lega stvari v več okoliših J. 84.

Legalizovanje, gl. poverjanje.

Legitimacija, gl. pozakonitev.

Letne dajatve, znesek, vrednost spornega predmeta J. 58.

Letni najmi, odpoved C. 560.

Likvidacija, glej ugotavljanje.

Listine, poziv na predložitev C. 183. — pri ugotovitvenem postopanju C. XXXVIII. — pomanjkljivost C. 296. — priloge spisov C. 77. — v zakupnem postopanju C. 565, 566. — v postopanju pred okrajnimi sodišči C. 438. — pristnost C. 310—313. — pregled C. 82, 298. — med odvetniki C. 83. — obnova C. 317. — ponarejanje, razlog za obnovo C. 530 š. 1. — skupne C. XLIII, C. 304, 308, 593. — priprava pri notarju ali javnem oblastvu shranjenih C. 183, š. 3, 229, š. 2, 243, 257, 258, 301, 481, C. XXXVIII. — dokaz po C. 292—319. — dokazni sklep C. 277 op. 4. — sodna shramba C. 316. — dokaz po listini o dogovoru radi pristojnosti sodišča J. 104. — v pripravljalnem postopanju C. 250. — javne C. VII, C 292, 293. — o inozemskem vzprejemu dokaza C. 283. — v mandatnem postopanju C. 548, 549. — zasebne C. 294. — primerjanje pisave C. 314, 315. — odpoved C. 302. — predložba po dokazovalcu C. 298—302. — po nasprotniku C. 303—307. — po kom drugem C. 308, 309. — stroški C. 40, 308. — v meničnem postopanju C. 557, 558.

Ločitev dogovorna J. 114. — nedogovorna, stvarna pristojnost J. 50. — krajna pristojnost J. 76, 100. — postopanje, Dost. I. — razprave C. 188, 189, 192.

Lovstvo, odškodovanje vsled s. 41.

M.

Mahomedanci C. XL.

Maloljetnik, h., gl. nedoletnik.

Malotna sodišča v trgov. stvareh odpravljena J. XXI.

Malotne stvari C. 448—453. — proti sodnikom in zanje J. XIV. — pri zbornih sod. pred senati J. 7_3. — protokoliranje C. 451. — priziv C. 501. — prizivni odgovor C. 468_5. — revizija C. 502. — rekurz C. 517.

Malotno postopanje, prehodna določila J. XIV, C. L. — pri sospornikih C. 11. — dogovor nanj ni dopusten C. 448_2.

Mandatno postopanje C. 548—554. — pri trg. sodiščih J 7_3. — stvarna pristojnost J. 49, 50, 51. — aktorična kavcija C. 57. — aktivna in pasivna legitimacija (upravičenost k tožbi) C. 549. — ugovori C. 552. — rekurz radi stroškov C. 552. — več toženccev C. 551. — listine v izvirniku C. 550. — sodba C. 553. — temeljem krčevin, knjig C. 548_5. — zastarela terjatev C. 549. — prehodnja določila C. XLVIII.

Mandirano (prenešeno) sodstvo J. 111.

Manifestacijska prisega C. XLII.

Manjkanje, gl. nedostatek.

Marke, pravica do njih C. 273_1. — spori, stvarna pristojnost J. 51. — obrana s. 25.

Mednarodni železniški tovorni promet, podsodnost, J. IX. op. 1.

Mejni spori, krajevna pristojnost J. 81. — stvarna J. 49_3.

Memnonisti, prisega C. XL.

Menica, amortizacija J. 115.

Meničnopravno zastaranje, pretrg C. XLV.

Menični protesti, zapisovanje po sodišču J. VIII. — v meničnem postopanju C. 557, 558.

Menični spori C. 555—559. — vgovor in rekurz proti stroškom C. 552, op. 2. — rokovi C. 555. — zavarovalni nalog C. 558, J. 7. — obnova C. 556. — postavitev v prejšnji stan C. 556. — plačilni nalog C. 557, J. 7. — prazniška stvar C. 224. — prehodne določbe C. XLVIII. — varščina za pravdne stroške C. 57. — podsodnost J. 51. — krajevna podsodnost J. 89, 93.

Mešetarji trgovinski, dokazna moč dnevnikov in končnih listov C. 295. — predložba C. VII_5.

Mezdna pogodba, gl. službena p.

Mezdni spori s. 52. — stvarna pristojnost J. 49. — prazniška stvar C. 224.
Ministrstvo unanjih stv., pomoč pri vročbah J. 32, C. 120.
Ministri, odškodninske tožbe proti s. 27.
Mjesto, h., gl. kraj.
Mjesto zanimanja, h., gl. opravilni kraj.
Mnenje v zakonodajstvu J. 7, op. 1. — izvedencev C. 357, 360, 263. — razlogi C. 362.
Mobilizacija, odškodnina za prepuščene konje s. 69.
Moč sodbe, kadar se pismeno izda C. 416. — kadar se razglasi C. 452.
Model, gl. vzorec.
Molčanje, dolžnost C. 305, 320, 321.
Molčeča obnova rabokupne pogodbe C. 569.
Molčljivosti dolžnost, odreka predložbe C. 305. — pričevanja C. 321.
Moški spol C. 29.
Motenje posestnega stanu J. 49, 81, C. 454—460. — razprave C. 197.
Muzične, gl. godbene.

N.

Načrti, predložba C. 183.
Nadarbina, podsodnost J. 75.
Nadležnost, h., gl. pristojnost. — pomjesna = krajna.
Nadomestna podsodnost J. 100.
Nadsodišče, gl. više dež. sodišče.
Nadzorna pravica, pritožba do nje C. 85. — odločbe brez senata J. 34.
Nafta-zemljišča, knjige o njih J. XVII.
Nagajivo pravdanje, odškodnina C. 408.
Nagajivost, kazni C. 220.
Nagodba, h., gl. poravnava.
Najdenci, pristojnost J. VI, op. 5, 72.
Najemna ali **zakupna** pogodba, postopanje C. 560 do 576. — postavitve v prejšnji stan ni C. 571. — sodba C. 572, 574. — odpovedni roki C. XI. — predajni roki C. 573, 574. — prehodne določbe C. XLVIII. — proti sodnikom J. XIV_1.
Najemne razmere, vrednost spornega predmeta J. 58.
Najemnik C. 561. Najmodalec C. 561.
Najmi (najmovi, h.) odpovedi C. 560.
Najviše dvorno maršalstvo, sodstvo J. III. — vročbe na, izdeželnim C. 119. — obvestitev o tožbah proti dvorn. uslužbencem C. VI_3. — zasliševanje članov ces. rodbine C. 328.
Najviše sodišče, druga inštanca J. VI, C. 600. — stvarna pristojnost J. 3, 4. — štatut J. XI, 8. —

razveljava postop. zaradi nedopustnosti pravnega pota J. 42. — določitev pristojnosti J. 28. — delegacija J. 31. — prenos posameznih varstvenih opravil J. 111. — prepisi za C. 414_8.

Nakljúčba, stroški C. 48. — neodvratna C. 402. — stranka zadržana po C. 162.

Nalog, da je predati ali prevzeti rabokupno stvar C. 567.

Naloženi sudac, h., gl. odrejeni s.

Namestovanje posameznih sodnikov J. 5. — odvetnikov C. 31. — poziv C. XXXI, 21.

Napadi v spisih C. 86.

Napis, gl. rubrika.

Napoved vrednosti, preskušnja J. 60. — napoved imovine pod prisego C. XLII.

Naredbe se izdajejo s sklepom C. 425.

Naročniki (gostje) spori J. 49, C. 224.

Narok C. 130—139. — določitev, pravni pomoček C. 130. — za oddajo mnenja C. 360. — določitev C. 130, 288. — za vzprejem dokaza C. 288. — prvi C. 231, 239 in sl., 440. — preložba C. 134, 141. — kraj C. 132. — ob nedeljah in praznikih C. 221. — v pripravljalnem postopanju C. 248, 254. — za poskus poravnave C. 433. — v postopanju pred okrajnimi sodišči C 436.

Naselba, podsodnost J. 87.

Nasilstva, odredbe proti C. 438.

Naslov posesti C. 457.

Nasprotna terjatev, protitožba C. 96. — toženca C. 188. — pravnokrepnost odločila o tem C. 411.

Nasprotnik, pregled listin C. 82. — predložba listin C. 303—307.

Nastanjevanje vojaštva, zahtevki s. 70.

Nastop listinskega dokaza C. 297.

Naturalnih preskrb postaje, konkurenčni prispevki s. 35.

Navade opravilne C. 364.

Naviještenje parnice, h., gl. spora naznanitev. — stvari, gl. oklic stvari.

Navzočnost stranek ob razglasu sodbe C. 414, 452.

Naznanilo, vročevanje z javnim n. C. 115, 119, 121.

Naznanitev spora C. 21. — o položitvi listine C. 82. — o vzprejemu dokazov v inozemstvu C. 283.

Nečitne listine, njih obnova C. 317.

Nedelja, vpliv na tek rokov C. 126. — vročba C. 100. — nadomestna vročba s pritrdilom ne ob C. 104. — počitek C. 221.

Nedoletnik, zmožnost pravdna C. 2.

Nedoločne izpovedbe prič C. 344.

Nedopustnost izreka o ničnosti postopanja J. 42. — priziva C. 471, š. 2, 472. — pravne poti, gl. vgovor. — dodatnih vgovorov C. 260. — priziva radi C. 477. — rekurza C. 523, 526. — revizije C. 507. — tožbe na obnovo ali zavoljo ničnosti C. 543. — pričevanja C. 320.

Nedostatek pooblaščenja za pravdanje C. 6, 7. — pravdne zmožnosti C. 6, 7, 230, 239, 435, 477, 529. — stvari ali dela, ugotovitev C. 384. — razlogov C. 477, 503. — zakonitega zastopstva C. 6, 7, 230, 239, 477, 503, 529, 595. — pooblastila C. 37. — postopanja na prvi stopinji C. 496. — očitanja C. 196. — priziva C. 474, 495. — inozemskega dokazovanja C. 290. — sestava sodišča v nespornih stvareh J. 105. — dokaznega vzprejema C. 286. — sodbenih razlogov C. 477.

Nedostojno vedenje pooblaščencev C. 199, 200. — vojaških oseb C. 202.

Negotiorum gestor C. 6, 38.

Neiztožljivi zahtevki, odločba o C. 230, op.

Nejavna seja C. 171.

Nemožni tožbeni zahtevek C. 230, op.

Nemška država, pogodba o legalizovanju C. 293. — zapriseženo zaslševanje stranke C. 375, op. 3. — varščina stroškov C. 57.

Nemški veliki križevnik J. VIII$_1$.

Nemških križevnikov red, pravica zapuščinskega razpravljanja J. VIII$_1$.

Neodločilnost, zavrnitev dokazov radi C. 275.

Neodvratni vzroki, podaljšanje rokov C. 128. — preložba razprave C. 134. — postavitev v prejšnji stan C. 146. — nakljućbe C. 402.

Neogibni pravni predpisi C. XXV, 595.

Neopravičena obsodba, odškodnina radi s. 318.

Nepopolnost vzprejema dokaza v pripravljalnem postopanju C. 264. — razsodbe C. 423, 496.

Neposlušnost izvedencev C. 354. — prič C. 325, 333.

Neposredno izročevanje spisov pri sodišču C. 144.

Nepoštenost posesti C. 457.

Nepravi pravni nazor C. 503, 520.

Nepremičnine, zemljiška knjiga J. XVII. — — stvarna podsodnost sporov o J. 49. — — vrednost J. 60. — — krajna podsodnost J. 81, 85. — zapuščinska razprava o J. 105, 107. — posest na, oproščenje varščine C. 57. — prepoved stavbe C. XXXVII.

Neprihod stranek C. 170, 396 sl. — k prvemu naroku C. 170,. — v pripravljalnem postopanju C. 254. — k prisežnemu zaslišavanju C. 380. — v prizivnem postop. C. 491. — prič C. 333—335. — izvedencev C. 354.

Nepristne listine, pridržanje pri sodišču C. 316.

Nepristojno vedenje, odstranitev stranke radi C. 198, 400.

Nepristojnost absolutna J. 42. — priziv radi izreka o C. 475, 477. — prizivnega sodišča C. 471, š. 1, 474, 487. — odločba prizivnega sodišča radi C. 475, 476, op. 1. — uveljavljanje s prizivom C. 514, op. 2. — vgovor, gl. vgovor. — zavezna moč odločila o J. 45, 46. — izrek o n. pred razsodilom J. 43, op. 5. — — borznih razsodišč C. XXIII, š. 2. XXIV.

Nepristranost sodnika J. 19. — svedoka C. 321 do 327.

Nerazdelna zavezanost, gl. solidarna zav.

Nered, kazni radi njega C. 220. — v postopanju nespornem J. 105. — proti obrtnosodnim prisednikom C. 514.

Nesporne pravne stvari, preiskava pristojnosti J. 41, 42, 44. — pristojnost J. 105.

Nesporno postopanje, določbe o njem J. 105. — ugotovitev očetovstva po njem J. XVI. — prazniške stvari C. XXXVI.

Neveljavnost privilegija s. 51. — zakona s. 767, J. 50, 76, 100. — razsodbe C. 595—597. — pogodbe na razsodnike C. 583, 591.

Nezadostno mnenje izvedenca C. 362.

Nezakonski otroci, pozakonitev J. XVI, J. 113. — spori o očetovstvu J. 49. — — podsodnost J. 72, J. VI.

Nezmožnost priobčevanja opazb priče C. 320. — razumljivo izjaviti se C. 185. — zastopanja, pretrg postopanja C. 160.

Neznano bivanje J. 67. — vročevanje pri C. 115—118. — določitev naroka

pri C. 231. — nasprotnika, vzprejem dokaza proti C. 386.

Ničnost radi nedopustnosti pravnega pota J. 42. — postopanja, stroški C. 51. — radi nedostatka pravdne zmožnosti C. 7. — radi prizivne odločbe C. 477 op. 2.

Ničnostna, pritožba proti razsodbam borznih razsodišč C. XXIII. — odločba C. 494.

Ničnostna, tožba C. 529—543, 547. — podanje C. 533—534. — razsodba C. 540, 541, 543. — rok C. 534. — vzrok C. 536. — tožbene navedbe C. 536. — zavirajoča moč C. 547. — pogoji C. 529. — preudarek C. 538. — vpliv odločbe C. 540. — pristojnost C. 532. — proti poprejšnjim sodbam C. LI.

Ničnostni razlogi C. 471, 477, 501.

Nočni čas, vročba C. 100.

Notar, izvrševalni organ J. 17. — stranka v zastopniški pravdi C. 28. — pooblaščenec C. 29, 33. — pouk stranek, ki jih n. zastopa C. 432,. — priskrba listin, hranjenih po n. C. 183, 229, 243, 258, 301, 369. — predložba izvirnikov not. listin C. VII. — vročba v razsodniškem postopanju C. 581, 592. — hranitev izvirnika razsoda C. 593.

Notarska odpoved rabokupne pogodbe C. 565.

Notarstvo, sodelovanje sodišč zanj J. VIII.

Notorijeteta (obče znanje) C. 269.

Nove dejanske navedbe v pripravljalnem postop. C. 252. — po končanem pripravljalnem postop. C. 263. — navzoče stranke ob zamudi nasprotnika C. 399, 442.

Novi zahtevki v prizivnem postopanju C. 482. — dokazi v prizivnem postop. C. 488.

Novosti (nova) v prizivnem postop. C. 482, 491. — v rekurzu C. 520,. — v reviziji C. 504. — obnovni vzrok C. 530.

Nravnost, izključenje javnosti C. 172.

Nujnost C. 38, 231, 384, 387, 436, 480. — v stvareh radi motenja posesti C. 455. — v rabokupnih stvareh C. 571.

O.

Obavijesne stvari, h., glej pojasnilne stv.

Občevanje z inozemstvom C. XXXV.

Občine podsodnost J. 74, 75. — obveznosti s. 43. — izdajanje imovinskih spričeval C. 65. — zastopanje C. IV_2. — obvestitev nadrejenih oblastev o tožbah C. VI. — posredovanje pri vročbah C. 88, 104, 107, 109. — vročba občinam C. 105. — zaslišanje za stranko v pravdah C. 373.
Občinske obveznosti s. 43.
Običaji poslovni gl. navade.
Običajno pravo, dokaz C. 271.
Objava = naznanilo.
Oblastvo, priskrba pri njih hranjenih oglednih predmetov in listin C. XXXVIII, 183, 229, 301, 369, 438. — izjava o pristnosti listine C. 310. — vročba C. 105. — inozemsko, zaprosba za vročbo C. 121.
Oblika prisege C. XL. — javnih listin C. 292. — zasebnih listin C. 294. — naznanil iz prošenj svedokov C. 348.
Oblikovne napake pravdnega spisa C. 84, 85. — prizivnega spisa C, 462_1.
Obnova, C. 530—546. — odločilo o vzroku in dopustnosti z razsodbo C. 541, 540, op., — rok za tožbo C. 534. — vzrok C. 536, — vsebina tožbe C. 536. — radi odločila kaz. sodišč o zasebnopravnih zahtevkih C. 530, op. 2. — radi kaznjivega dejanja C. 539, — zavirajoča moč C. 547. — nedopustna in prekasna C. 543. — združenje s postopanjem o glavni stvari C. 540, 542. — postopanje C. 533, 535, 546. — uveti C. 530, 531. — uvodna preskušnja C. 538. — v menjičnem postopanju C, 556. — posledek na zavrnitev tožbe C. XLVI. — zavrnitev na prvo stopinjo C. 540. — sestanek s prizivom in revizijo C. 544, 545. pristojnost C. 532. — združbe ločenih zakonskih J. 114.
Obnova listin C. 317. — najemne ali zakupne pogodbe C. 569.
Obogatbena tožba J. 51_6.
Oboroženi pristop k razpravi C. 171.
Obračun vzajemni, vpliv na stroške C. 43.
Obranička presuda, h., gl. razsod.
Obranički sudovi, h., glej razsodišča.
Obranik, h., gl. razsodnik.
Obravnava, gl. razprava.
Obremenjena stvar, podsodnost J. 91.
Obresti, vrednost dotične pravice J. 58. — pristojnost za vtoženje J. 49. — zastankov. Jm. k J. 49. — v sodbi C. 405.
Obrisi, priskrba C. 183.

Obrok, kupčije na obroke, podsodnost J. 104_1. — varščina C. 57, op. 4.
Obrt, dokazna moč knjig C. 295.
Obrtna skrivnost C. 305, 321.
Obrtna sodišča, pravna pomoč J. XIII. — stvarna pristojnost s. 53 in 817.
Obrtne zadruge C. XVI. — izpodbijanje odločeb razsodiških odborov C. 596. — razsodišče C. XII.
Obrtni pomočniki, podsodnost J. 86.
Obrtnička radionica, h., glej obrtovalnica.
Obrtniki, njih tožbe J. 97.
Obrtovalnica, vročba C. 101.
Obsodba po kaz. sodniku, vpliv na dokaz C. 268.
Obširnost, nepotrebna v pravdnih spisih C. 49.
Obveščanje o tožbah proti just. uradnikom in slugam C. VI, op. 4 — davčnih uradov o sodbah C. pri 414.
Ocena pričine izpovedbe C. 327.
Očetovska oblast, podaljšanje J. 109. — izguba J. 109_{11}.
Očetovstvo do nezakonskega otroka J. XVI, 49_4.
Očinstvo, h., gl. očetovstvo.
Očitanje prekrška C. 196.
Odbijanje h., gl. odklon.
Oddaja nepremičnin nedoletnikov J. 109. — stvari zaradi katere teče pravda C. 234.
Oderuški zakon C. XI, š. 4, s. 24.
Odgodjenje h., gl. preložitev.
Odgovor na tožbo C. 243. — na prizivni spis C. 468. — na revizijski spis C. 507.
Odhod stranke C. 136, 213.
Odkaz stvari prvi stopinji C. 475, 476, 478, 479, 494, 496, 499, 510, 540. — drugi stopinji C. 510. — uradnikov okrajnim sod. J. 5, 6.
Odkazni sklep radi nepristojnosti J. 44.
Odklon sodnikov J. 19—25. C. 477. — drugih sodnih organov J. 26, 27. — izvedencev C. 355, 356. — razsodnika C. 586. — članov borzn. razsodišča C. XVIII. — zapisn. podpisa C. 213. — zaprisežne izpovedbe o posesti listine C. 307. pristojnosti prizivn. sod. C. 487.
Odločba prizivnega sod., izdatek C. 500. — rekurznega sod. C. 526. — revizijskega sod. C. 510. protokolovanje C. 208.
Odlok (odluka h.) C. 427. — rekurz C. 514.
Odložitev razprave radi pogajanj o poravnavi C. 204.

Odloživa moč, rekurza C. 524. — obnovne in ničnoste tožbe C. 547.
Odpotnina s. 39, pri „domovinstvo".
Odpoved rabokupnih pogodeb, stvarna pristojnost J. 49. — krajevna J. 83. — sodna C. 560—564. — nesodna C. 565, 566. — izročitev sodni pisarnici C. 560. op. — brez pripravljajočega pravd. spisa C. 571_8. — število izvodov C. 116_1. — določilo dob in rokov ter uravnava ogledovanja C. XI. — vgovori C. 562, 566. — združenje s tožbo na izpraznitev C. 567. — hipotečnih terjatev J. 34, 119. — vročba pred pretekom odpovedne dobe C. 563, 564.
Odpoved pooblastila C. 36. — vpisnik C. 79, 560, 561.
Odpravek gl. izdatek.
Odpravljenje stranke od razprave C. 198. 400.
Odredbe začasne, v postop. radi motenja posesti C. 458, 525. — k vzprejemu dokaza C. 288.
Odrejeni sodnik J. 34, 35. — pred njim ni zastopniške dolžnosti C. 27. — v pripravljalnem postop. C. 247, — vzprejem dokazov C. 282. — pravice pri tem C. 284. — rekurz proti sklepom C. 516. — vmesni spor C. 285.
Odreka, odrekanje, pravne pomoči J. 38, 40. C. 121. — pravosodja, pritožba C. 85. — sprejeti spis C. 109. — sodelovanju pri narejanju zapisnika C. 210. — spustiti se v razpravo C. 260. — vzprejemu ponudenih dokazov C. 275. — izjavi o listinah, ki so predložiti C. 307. — predložbe listine C. 304, 305. pričevanja C. 321 do 326. — prič C. 345. — priseči za pričo C. 325, 336. — za izvedenca C. 358. — mnenja C. 354. — predložiti ogledni predmet C. 369. — izjave in prisege po stranki C. 380, 381. — prevzeti stvar C. 384. — začetka ali nadaljevanja malotnega postop. C. 517. — istotako postop. zavoljo motenja posesti C. 518. — sprejeti razsodniški posel C. 578, 579, 581, 583, 584. — do priziva C. 472. — do ustne prizivne razprave C. 492. — očitanju pogreškov C. 196. — dokazu po izvedencih C. 363. — po listinah C. 302. — sodba vsled C. 394. — pri prvem naroku C. 239, 397.
Odsotni, vročba C. 106.
Odškodnine zahtevek, avktorja C. 24. — proti poslovodju brez naročila C. 38. — stranke za dan-

gubo C. 42. — dolžnost, pri zadobitvi pravice ubogih po zvijači C. 69. — nepokornega izvedenca C. 354. — svedoka C. 326. — razsodnikov C. 584.

Odvetniki, pravna pomoč v discipl. post. proti ogrskim J. 38. op. — pri borznih razsodiščih C. XX, — oblast vsled pravdnega pooblastila C. 31. — tarifa C. IV, 41, C. Dost. III. — ustanav. pristojbin C. V. — odgovornost vsled krivde C 49, 179. — brezplačni za uboge C. 64, 66. — pristojbine pri zastopanju ubogih C. 64, 70, 71. — podpis na pravdnih spisih C. 75, 85,. — vročevanje med C. 112, 113. — priobčevanje listin med njimi C. 83. — prememba med C. 160. — pristop k nejavnim razpravam C. 174. — prigovor proti zapisnikom C. 212. — odreka izpovedi C. 321. — pravica samozastopstva C. 28. — kazni J. 105. C. 86, 179, 200, 220, 512, 528. — zapovedano zastopanje po njih C. 26, 27, 29, 248, 463, 513, 520.

Odvetniška zbornica, odbor postavlja zastopnike ubogim C. 66, 67. — pisarnica, vročba v nji C. 101,

Odvetniške zbornice odbor C. 31, 66, 67.

Odvetništvo, preskušnja kandidatov in slednjih zastopanje C. 31. š. 4.

Odvjetnička parnica h., gl. zastopniška pr.

Odvzetje besede C. 200.

Ogenj, nevarnost pri poslopjih s. 54.

Oglas gl. oklic.

Ogled za ustanovitev vrednosti spornega predmeta J. 60. — pristojnost J. 117. — dokaz po njem C. 368—370. — oprava vsled pravdo vodeče oblasti C. 183. — stroški C. 40, 368. — v prizivnem postop. C. 488. — v zavarovanje dokazov C. 384.

Ogledni predmeti C. 183, 184, 229, 255, 256, 443, 438.

Ogledovanje rabokupnih predmetov C. XI. — oglednih predmetov C. 362.

Ogrsko, podsodnost knjižnega sodišča J. 101. op. 1. — pravica revnih C. 63, op. 1. — dajanje varščine za pravdne stroške C. 57. op. 2, C. XXIX. — pravna pomoč v disciplin. post. proti odvetnikom J. 38, op.

Oklic pri vročevanju C. 117, 119, 121. — uvrstenje v časopis o postavljenju skrbnika C.

118, op. 1. — oklic stvari C. 133, 177, 486.

Okrajnosodno postopanje C. II, L, 30, 42, 195, 431—460.

Okrajno sodišče J. 1—3, 5. — pristojnost proti zbornim sodiščem J. 49 do 53. — osebje na sedežu sodnih dvorov J. 5. — oprava sodniške službe J. 5. — zaprošeni sodnik J. 36, 37. — za trgovinske ter za trgovinske in pomorske stvari J. 1—3, 6, 45, 52, 103. — več na enem kraju J. 103, 122. — stvarna pristojnost J. 49, 51, 52, 53. — v nespornih stvareh J. 105—109, 113 do 115, 118, 120—121. — odklon sodnika J. 23, 24. — predstojnika J. 5, 24.

Okrožna sodišča J. 1—4.

Omejitev tožbenega zahtevka C. 208, 235. — vpliv na sodbo C. 404. — priznave C. 266.

Opazovalna nezmožnost C. 320.

Opominjalna pisma, troški C. 41_5. — odv. tar. t. š. 9.

Opominjalno postopanje C. XXVIII. — proti sodnikom J. XIV. — regis. C. XXVIII, 79. — prazniška stvar C. 223. — vpravdanje C. 232_8. — prehodna določila C. XLVIII.

Opominjanja Dost. I., § 2.

Oporoke, sodno zapisovanje J. 121.

Opozicijske pravde C. 31, op. 1.

Opozoritev kakor rekurz C. 522.

Oprava del, vrednost J. 59.

Opravak, h. = odpravek.

Opravilni kraj, podsodnost J. 86.

Opravilnica, gl. poslovalnica.

Opravilno podjetje, dokazilna moč knjige C. 295.

Opravna doba sodbi C. 409, gl. paricijska d.

Opravnik, izločenih graščinskih ozemelj, vročbe po njih C. 88, 104, 107, 109. — brez naloga C. 6, 38.

Oproščenje zastopnika uboge stranke C. XXXIII. — obrtnosodn. prisednika C. 514. — izvedenca C. 353.

Opuščenje, tožba na, označenje vrednosti J. 59.

Organi javni, vročba C. 105. — povabilo C. 331.

Orožniki, podsodstvo J. 68. — vabila k pričevanju C. 330. — vročbe C. 92.

Osebni trud, stroški C. 42.

Osobite podsudnosti, h., = posebne p.

Ostavščina, h., gl. zapuščinska razprava.

Otkazivanje, h., gl. odpoved.

Otroci zakonski, podsodnost J. 71, 73, 100. — spori iz rod. razmerja J. 50. — nezakonski, podsodnost J. VI, 72. — legitimacija J. XVI, 113.
Ovira sodišča, delegacija J 30. — preložitev naroka C. 134.
Oviranje postopanja C. 18, 73, 152, 155—170, 204, 393. — izvršljivosti (zaviranje) radi priziva C. 466. — rekurza C. 524 — revizije C. 505. — obnovne in ničnostne tožbe C. 547.
Ovjeravanje, h., gl. poverjanje.
Ovrha h., gl. izvršba.
Označenje dokazil C. 76, 182, 226, 386, 465. — prilog v spisih C. 75. — sodišča in posebne podsodnosti C. 75, 226, 417, 446. — tožbe zavoljo motenja posesti C. 454. — strank in spornega predmeta v spisu C. 75.
Oznanitev, gl. razglasitev.

P.

Paricijski rok C. 409, 459, 555. — sodni prazniki brez vpliva C. 225_1.
Parnicu sprečavajući prigovori, h., glej pravdo ovirajoči vgovori.
Parnična sposobnost, h., glej pravdna zmožnost. — djela, gl. pr. dejanja.
Paterniteta, gl. očetovstvo.
Patentni zakon J. 54, op. 4. — s. 52.
Patronat, spori s. 29.
Paupertetna prisega C. 60.
Pazniki stanovanj, vročba C. 102, 103, 111.
Penzionirani sodnik, glej vpokojeni sodnik.
Perovodja, h., gl. zapisnikar.
Phyloxera vastatrix, gl. trtna uš.
Pisanju nevešče stranke, ročno znamenje v zapisniku C. 213.
Pisarnica, vročba v nji C. 101.
Pisarniški uradniki J. 16.
Pisava, izvedenci C. 315.
Pismeni, sestavki se ne smejo čitati C. 177. — nedošle stranke ne vpoštevati C. 397. — izdatek sodbe C. 414—418. — sklepa C. 426.
Pisni pogreški v sodbi C. 419.
Plačilni kraj menice, podsodnost J 89, 93.
Plačilni nalog v meničnem postop. izgotavlja pisarnica J. 7. — v mandatnem postop. C. 548. — sestavlja sodna pisarnica C. 555. — opravilni rok in vgovori C. 550. — rekurz proti zavrnitvi C. 554_1. — v meničnem postop. C. 557.

Plačilno povelje v opominjalnem postopanju C. XXVIII.

Plavci, stvarna pristojnost J. 49_7.

Plemstvo s. 47.

Plenarni senat J. 7_1.

Plodovi, gl. pridelki.

Plovstvo, veščak v njem J. 7.

Pobot, gl. kompenzacija.

Počivanje postopanja C. 168, 170, 398. — proti ni postavitve v prejšnji stan C. 146_3.

Podaljšanje očetovske oblasti ali varstva J. 109. — rokov C. 128, 140 do 143.

Podanje tožbe C. 232.

Podjetje opravilno C. 295.

Podjetnik dela, zavarovanje dokazov C. 384.

Podjetniška zveza (kartel) C. XIII.

Podnajemnik in podzakupnik C. 568.

Podnos, h., gl. dopust.

Podpis izdatka C. 418. — sklepa C. 429. — pristnost C. 30, 312. — zapisnikov C. 212, 213. — razsoda C. XXI, C. 592, 595. — pravdnega spisa C. 75. — listin C. 294. — sodbe C. 418. — poravnave C. XXI, C. 205.

Podružnice podsodnost J. 87.

Podsodnost, občа J. 65 do 75. — posebna J. 76 do 101. — izključna J. 76 do 85. — v zakonskih stvareh J. 76. — v zapuščinskih stvareh J. 77. — v fidejkomisnih in fevdnih stvareh J. 78. — v tožbah sodnikov in zoper sodnike J. 79. — v sindikatnih tožbah J. 80. — v sporih o nepremičnini J. 81. — iz motenja v posesti vodnih pravic J. 82. — iz zakupov in najmov J. 83. — lega stvari v več okoliših J. 84. — izključna pri izdeželnih (eksteritorijalnih) osebah J. 85. — po izboru J. 86 do 101. — opravilnega kraja J. 86. — podružnice (naselbine) J. 87. — krajevne izpolnitve J. 88. — pri kupčijah na obroke J. 104_1. — obremenjene stvari J. 91. — za spore iz motenja posesti J. 92. — sosporništva J. 93. — glavne pravde J. 94, 95. — protitožbe J. 96. — prejšnjega domovališča J. 97. — brodnikov in moštva na ladjah J. 98. — imovine J. 99. — nadomestna (subsidijarna) za tožbe iz zakonskega ali roditeljskega razmerja J. 100. — vzajemnosti zoper inozemce J. 101. — kadar je

več podsodnosti J. 102. — če je več okrajnih sodišč J. 103. — dogovor o pristojnosti J. 104. — v nespornih stvareh J. 105 do 122. — zapuščinska razprava J. 105—108. — varstvo in skrbstvo J. 109 do 113. — pozakonitev nezak. otrok J. 113. — dogovorna ločitev in razveza J. 114. — amortizacija listin J. 115. — fidejkomisne stvari J. 116. — realne stvari J. 117. — vodstvo javnih knjig J. 118. — odpoved hipotečnih terjatev J. 119. — potrdilo o vodstvu trg. knjig J. 120. — poverjanje podpisov, prepisov in zapisovanje poslednje volje J. 121. — kadar je več okrajnih sodišč na enem kraju J. 122.

Podsudnost, h., gl. podsodnost. — osobita = posebna. — o ostavščini = zapuščini. — o nepokretnom dobru = o nepremičninah. — o porabnih sporih = o rabokupnih sp. — izabrana = po izboru. — mjesta zanimanja = opravilnega kraja. — skladišta = podružnice. — mjesta ispunjavanja = krajevne izpolnitve. — obterećene stvari = obremenjene s. — zbog smetanja posjeda = iz motenja posesti. — suparstva = sosporništva. — glavne parnice = pravde. — ustužbe = protitožbe. — brodara i mornara. — uglava = dogovor.

Poganjanje pravde po sosporniku C. 15.

Pogodbe, podsodnost ne velja pri kupčijah na obroke J. 104_1.

Pogojno plačilno povelje v opom. postop. C. XXVIII.

Pogreški v sodbi in njenih izdatkih C. 419.

Pojasnilne stvari, priskrba uradoma C. 183, 229. — priskrba po stranki C. 183, 184, 229. — predložba C. 318. — dokaz ž njimi C. 318.

Pokaranje C. 200.

Pokopne pristojbine s. 45.

Polaganje spisov, nadomestna vročba C. 96, 104, 107, 109. — edicija C. 308. — dejanskega stanu okrajnosodne sodbe na vpogled C. 445.

Politična oblastva, pristojnost s. 28. — izvršba za cerkvene in šolske dajatve s. 28, 33 sl., sicer gl. oddelke pod *B.* pri § 1. jn.

Politično deželno oblastvo, dobe in rokovi v rabokupih C, XI_1.

Polja odmera (ustanovitev jamske mere) J. 53.

Poljedelci, gl. kmetovalci.
Polnopravni trgovec C. 295,.
Poljska okvara s. 49.
Polog, h., gl. položek.
Položba spisov v nadomestek vročbi C. 96, 104, 106, 107, 109.
Položek sodni, pristojnost J. XVIII. — varščine pravdnih stroškov C. 56, 60. — v računski pravdi C. 250. — pismenega mnenja C. 357. — dejanskega stanu sodbe C. 420. — stroškov za ogled C. 368. — za izvedence C. 365. — za priče C. 328, 332.
Pomočniki, tožbe J. 97. — prazniška stvar C. 224,.
Pomorska sudbenost, h., gl. pom. sodna oblast.
Pomorska vožnja, spori J. 51, 99. — vozniška opravila J. 52. — ladja, spori J. 51, 99. — sod. oblast J. 1—3, 6, 7, C. 226. C. 487.
Pomorske nezgode, izvedba dokazov o njih J. 49, 52.
Ponovitev predlogov na odredbe o vodstvu pravde C. 257. — vzprejema dokaza po odrejenem ali naprošenem sodniku C. 286. — pripravljalnega postopanja C. 264. — zaslišanja prič C. 344. — razprave vsled razveljave sodbe C. 476. — vzprejema dokaza v zavarovanje C. 389. — vzprejema dokaza v prizivnem postopanju C. 481, 488.
Pooblastitev zakonit. zastopnika k pravdi C. 1. — izkaz C. 4. — nedostatek C. 6.
Pooblastilo, nasprotniku ni treba prepisa J. 88, s. 160. — poverjen prepis, predložba C. 30. — pravdno C. 31. — obseg in doba oblasti C. 33. — v okrajnosodnem postop. C. 451.
Pooblaščenci C. 26—39. — pred obrtnimi sodišči C. 26. — troški C. 42. — velika krivda C. 49. — listina (pooblastilo) C. 30. — žalitev po stranki C. 86. — podpis spisa C. 75. — vročevanje C. 93. — tožba za pristojbine J. 94, 95. — imenovanje v zapisniku C. 207. — kaznovanje C. 200. — v malotnem postop. C. 449. — obligatorični pri nezmožni stranki C. 185.
Pooblaščenec za vročbe C. 94—99. — ob tožbah C. 94, 95. — odpovedih C. 562.
Popolnitve dokazov, vzprejetih po odrejenem ali zaprošenem sodniku C. 286. — sodb. dejanskega stanu C. 420. — tožbe C. 435. — prizivnega spisa C. 495.

Popraševalne pravice, stranke C. 184. — ob vzprejemanju dokaza C. 289. — ob zasliševanju prič C. 341.

Popraševanje predsednika in senatnih članov C. 182.

Poprava priznav in izjav pooblaščenčevih po stranki C. 34. — tožbenih navedeb C. 235. — sodbe C. 419. — dejanskega stanu C. 420—422. — okrajnosodne sodbe C. 447. — prizivnosodne sodbe C. 485, 493. — v sklepu C. 430.

Popravki zapisnikove vsebine C. 212.

Porabni ugovor h., gl. najemna pogodba.

Porabnik, h., gl. rabokupnik.

Porabodavac h., gl. rabodalec.

Poravnanje troškov za druga sodišča J. 37_4.

Poravnava (nagodba) C. 204—206. — izdatek C. 206. — pred borznimi razsodišči C. XVIII, XXI, — izvršilnost C. 204_2. — na dokaz po pričah ali izvedencih, C. 205_2 — v ločitvah Dost. l. § 3. — razprava, preložitev naroka C. 204. — stroški C. 40, 47. — poskus pri 1. naroku C. 239. — pri okrajnih sod. C. 433. — stroški C. 41_5.

Poročevalec J. 10. — pri sodstvu v nespornih stvareh J. 34. — določitev C. 262. — v prizivnem postop. C. 486. — pri sklepanju sodbe C. 413.

Poročna knjiga vpis v s. 770.

Porok kakor sospornik C. 12. — za dajanje varščine C. 563.

Posadka J. 68, 73, 86.

Posamezni sodnik, določitev J. 5. — opravljanje u. dejanj J. 34. — pri sodnem dvoru J. XIV, J. 7. — sejna policija C. 203. — pri okrajnih sod. J. 5. — vodstvo razprave C. 195. — protokolovanje C. 211, 213, 214. — pravice in dolžnosti v okrajnosodnem postop. C. 431.

Posebne podsodnosti J. 76—85. — prorogacija J. 104_2.

Posest, (posjed h.,) listine C. 303, 307, 309. — oglednega predmeta C. 369. — pravica do posesti C. 457. —

Posesti motenje, tožba J. 49. — stvarna pristojnost J. 81, 92. — sodnikov in proti njim J. XIV. praznіška stvar C. 224. — postopanje C. 454—460. — rok C. 454_1. — varščina za pr. stroške C. 57_1. — rekurz C. 518. — odreditev razpravn. naroka C. 436.

Posestni stan J. 49. – zadnji C. 457.

Posestva gospodarskega lastniki, podsodnost naselbine J. 87.

Poslaniki, eksteritorijalnost J. III.

Posledek priziva na izvršljivost C. 466, 490. — vpravdanja C. 233, — pretrga C. 163.

Poslednja volja J. 121.

Posli, krajevna podsodnost J. 86, 97. — pristojnost s. 52.

Poslopja, njih porušenje s. 53.

Poslušalci pri razpravi C. 171.

Poslovalnica, vročba v njej C. 101.

Poslovodci J. 49, C. 224.

Posojilnice, vložne knjižice C. 56.

Postavitev v prejšnji stan, C. 146—154. C. Ll. — nedopustnost C. 146. — posledek C. 150. — pretrg postopanja C. 152. — v postopanju radi motenja posesti C. 460. — v malotnem postopanju C. 517. — v zakupnem postopanju C. 571, 575. — v meničnem postopanju C. 555, 556.

Postopanje v nespornih stvareh, prehodnja določila, J. XXII. — pristojnost J. 105—122. — pred konzularnimi sod. Dod. III. — o pravici ubogih C. 63. — splošno C. 74—170. — v bagatelnih stvareh C. 448—453. — radi motenja posesti C. 454—460. — mandatno C. 548—554. — menično C. 555—559. — rabokupno C. 560—576. – pri vzprejemu dokaza C. 288—291. pri okrajnih sodiščih C. 431—460. — pri zbornih sod. prve stopinje C. 226—430. — do sodbe C. 226—389. — o ničnostni tožbi C. 229, 533—547. — počivanje C. 168—170, 398. — razsodniško C. 587—594. — sindikatno C. 600—602. — pretrg C. 155—163. — povzetje C. 164—167. — pripravljalno C. 245 do 256. — o obnovni tožbi C. 530, 533—547. — prizivno C. 463, 470 sl. — rekurzno C. 526—528. — revizijsko C. 509—513.

Postranske terjatve, niso vpoštevati pri preračunu vrednosti J. 54. — v sodbi C. 405.

Postupak, h., gl. postopaje.

Posvedočenje glasovanja J. 14.

Posvedočujoča oseba, odreka pričevanja C. 322.

Posvetovalni zapisnik J. 14.

Posvetovanje in glasovanje J. 9—14. — o sodbi C. 413.

Poškodba listine C. 296, 307, 369. — ogledne stvari po nasprotniku C. 369. — krivična, nevarnost C. 458.
Pošta, njeno vročevanje C. 88, 96, 100, 104, 107, 109. — v razsodniškem postopanju C. 581, 592. — spori s. 50.
Poštar, odškodnine proti s. 50.
Poštenost posesti C. 457.
Poštna hranilnica, knjižice niso za varščine C. 56$_5$.
Poštni hod, op. pri C. 126. — predal C. 101$_3$.
Poštnina prosta za uboge stranke C. 64. — odrek plačila velja za odrek sprejema pošiljatve C. 109$_1$. — spori s. 50.
Poštovanje, h., gl. spoštovanje.
Pota za silo J. VIII, op. 7.
Potniki, spori J. 49$_7$.
Potnina sodnih slug C. XXXIV.
Potovanje, vročba med potovanjem C. 106.
Potrebni troški C. 41.
Potroški v gotovini (gotovi) stranke C. 42. — za ubogo stranko C. 64.
Potporabnik, h., gl. podnajemnik.
Potvrdni sukob, h., glej trdilni spor.
Pouk stranek, neizvedenih v pravu v okrajnosodnem postop. C. 432, 435. — posvetovanje v to J. 7$_1$.
Povabilo avktorja C. 22. — k naroku C. 130, 131. — pravnih naslednikov C. 155. — zakonitih zastopnikov C. 158. — pretrg postopanja, vpliv C. 163. — v sodnih praznikih C. 225$_1$, 471, op. 6. — za obnovo listin C. 317. — prič C. 329—332, 481. — vzlic znatnim troškom C. 328. — vojaških oseb za priče C. 330. — v zavarovanje dokazov C. 387. — v okrajnosodnem postop. C. 437, 438, 442. — k prizivnemu postop. C. 480, 481. — stranke v postop. o neveljavnosti in razvezi zakona C., Dos. I., § 12. — pretorično C. 433.
Poziv, gl. povabilo.
Poverjanje podpisov ali prepisov J. 121. — ročnega znamenja C. 294. — listine C. 293, 294. — pooblastila C. 30. — pogoj mandatnemu postopanju C. 548.
Povračilo za ubite živali s. 77. — za troške in škodo C. 38. — pravdnih troškov C. 40 sl.
Povračilne tožbe zaradi krivic po sodnikih J. 80, C. 60—602.
Povzetje pretrg. postop. C. 164—167.
Pozakonitev, postopanje J. XVI. — po milosti vla-

darjevi (per rescriptum principis) J. 109. — vsled poznejšega zakona J. 113.
Pozivna tožba, nje nadomestek C. XXXVIII, XXXIX, 228.
Pozvedbe J. 35, 60. C. 9, 162, 183, 247, 271, 473, 509, 526, 539.
Praesumptio juris C. 270. — gl. domneva.
Praga, trgovinsko sodišče J. VIII_2.
Pravde vodstvo, po predsedniku C. 180—186. — po senatu C. 187—192. — po posameznem sodniku C. 195.
Pravdna zmožnost C. 1 do 10. — pri starih pravdah C. LI_1. — nedoletnih C. 2. — inozemcev C. 3. — nedostatek C. 6, 230, 435. — izguba C. 158, 35. — dejanja pooblaščenca C. 34. — zakonitega zastopnika C. 5. — intervenijenta C. 19, 20. — zamuda C. 145.
Pravdni spisi C. 74—86. — odpravek oblikovnih pogreškov C. 84, 85. — žaljivi napadi C. 86. — soglasje C. 75_2. — pripravljalni C. 78. — nepotrebna obširnost vpoštevati pri stroških C. 49.
Pravdno pooblastilo, vsebina C. 31. — kako se da C. 30, 33. — omejitev C. 32. — razveljava C. 35, 36. — prenos C. 31. — vročba C. 93. — ni pretrga, če se da C. 155, 158.
Pravdo ovirajoči vgovori C. XLVII.
Pravdo vodeči sklepi C. 425, 522. — predlogi C. 258. — odredbe C. 229, 243, 258.
Prašanja písmena C. 289_1, 341.
Pravdni pooblaščenci C. 31. — podsodnost za tožbe J. 94. — nespodobno vedenje C. 200. — spisi, prepisi in izpiski C. 219. — stroški C. 40—55. — varščina zanje C. 57—62.
Pravna moč, h., gl. pravnomočnost.
Pravna podstava C. 11, 235. — posest v imenu drugega C. 22. — izvajanja v prizivnih spisih C. 492. — v revizijskih spisih C. 506. — v pripravljalnih spisih C. 78. — združba, pogoj sosporništva C. 11.
Pravna pomoč na zaprosilo obrtnih sodišč, razsodišč itd. J. XIII, C. XXII, 589. — na zaprosilo inozemskih sodišč J. 38—40. — tozemskih sodišč J. 37. — v stvareh osebnih davkov in pristojbin J. 49. — pri inozemskih sodiščih C. 121. — dogovor s Srbijo J. 38.

Pravna sredstva, h., glej pravni pomočki.

Pravne osebe podsodnost J. 75. — vročevanje C. 105. — zaslišanje za stranko C. 373_3.

Pravni lek, gl. pravni pomoček.

Pravni naslednik C. 35. — povzetje pretrganega postopanja C. 155—157.

Pravni nazor revizijskega sodišča C. 511. — pot, gl. vgovor.

Pravni pomočki C. 461 do 528. — v pripravljalnem postop. C. 255. — glede dokazilnih vzprejemov C. 291. — pri listinskem dokazu C. 319. — pri dokazovanju s pričami C. 349. — pri dokazu z izvedenci C. 366. — pri ogledu C. 370. — pri zavarovanju dokazov C. 386, 387. — proti delnim sodbam C. 392. — proti vmesnim sodbam. C. 393. — v okrajnosodnem postopanju C. 432. — v postopanju zaradi motenja posesti C. 460. — v malotnem postop. C. 501. — v meničnem postop. C. 552, 559. — v mandatnem postop. C. 552. — v rabokupnem postop. C. 575. — v opominjalnem postop. C. XXVIII. — brez posebnih C., Dost. II. — Gl. priziv, revizija, rekurz. — postopanje, troški C. 50.

Pravno tekoča pravda (tekoča pravda) C. 232.

Pravnomočnost sodbe C. 411. — priziv proti odločbi o C. 475. — poprejšnje sodbe, vzrok obnovi C. 530.

Pravnoovirajoča dejstva pri zamudi C. 396_4.

Pravnouničujoča dejstva C. 396_3.

Pravosodni minister J. IX, J. 38, š. 3, 48. C. 57, 63, 271.

Pravosodno ministrstvo C. XV, XXVI, XXVII, C. 174.

Pravost računa C. 245.

Prazniki, vpliv na tek rokov C. 126. — izvršb. opravila C. 100. — naroki C. 221. — vročevanje C. 100.

Prazniki sodni C. 221 do 225. C. XXXVI. — vabila v njih C. 471 op. 6.

Prazniške stvari J. 105, C. XXXVI, 223, 224.

Prebenda, gl. nadarbina.

Prebitek, tožba na J. 55.

Prebivališče stalno je domovališče J. 66. — vsakočasno v tozemstvu J. 67, 70. — v inozemstvu J. 69. — neznano J. 67, 115. — prvi narok ob neznanem preb. C. 231.

Predaja, prevzetje zakupne stvari, nalog C. 567, — rokovi C. 573, XI, š. 1.

Predlogi, oblika C. 74. — v spisih C. 78. — v razpravi C. 177. — na pravdo vodeče odredbe C. 229, 243, 258.

Predložba listine po nasprotniku C. 303—307. — po drugem C. 308 do 309. — po dokazovalcu C. 297—302. — odrečni vzroki C. 305. — troški C. 308. — kake druge stvari C. 369.

Predplačilo, položba za dokazne troške C. 332. — za priče C. 328, 332. — pričam C. 346. — za izvedence C. 365. — za stroške ogleda C. 368.

Predsednik zbornega sodišča prve stopinje, izdaja plač. povelja v opomin. postop. J. XIV. — vodi posvetovanje in glasovanje J. 10. — prenos posameznih opravil nanj J. 34. — postavlja skrbnike izven razprave C. 9. — dovoljuje skrajšanje roka za vpogled listine C. 82. — ni treba zastopnika pri pravdnih dejanjih C. 27. — določa roke in naroke C. 140. — prelaga naroke radi zakasnele vročbe, tožbe ali tožb. odgovora C. 139. — vodi pravdo C. 180 do 186. — jemlje izjave na zapisnik in določa v to uradnike C. 79. — ima sejno policijo C. 197, 199. — sklepa razpravo C. 193. — zavrača v zastopniški pravdi spise, ki nimajo odvetn. podpisa C. 37. — daje odredbe zaradi vročbe C. 25, 89, 91, 95, 97, 100, 115, 116, 117, 122, 237. — ukazuje, da se vzame drug odvetnik C. 160. — določa poročevalca C. 413. — določa vzprejem dokazov, položbo predplačila C. 328, 332, 346, 365, 368. — vzprejema dokaz C. 288. — ima pregled spisov vzprejetega dokaza pred razpravo C. 286. — prednaša posledke C. 287. — odvezuje tožbe C. 241. — rešuje predloge o pravdnem vodstvu C. 229, 257, 258. — ima prvi narok C. 239. — določa prazniške stvari C. 224. — podpisuje zapisnik, odreja ugotovitve v zapisniku C. 265. — določa odgovor na tožbo C. 243. — daje v zapisnik posledice razprave C. 211. — dovoljuje zavarovanje dokazov C. 386. — imenuje brzopisca C. 280. — odreja narok ustni razpravi C. 230. — podpisuje sodbo C. 418. — izvirnik sklepa C. 429. — priskrbuje listine C. 301. — razglaša sklepe C. 426. — v pripravljalnem postop.

daje pomoč proti odredbam in opustitvam odrejenega sodnika C. 255. — sprejema pripravljalne spise C. 256. — stavi prašanja v dokazovanju s pričami C. 430. — predsednik prizivnega sodišča C. 470, 480, 481, 486.

Predstojnik višega dež. sodišča J. 5. — sodnega dvora, odkazuje uradnike okrajnemu sodišču na sedežu sodn. dvora J. 5. — posamezne sodnike pri sodn. dvoru J. 7. — odkazuje posamezna opravila J. 34. — določa drugega sodnika mesto odklonjenega J. 24, 25. — in zastopništva C. 27. — določa sodniškega uradnika za narejo zapisnika C. 79. — dovoljuje vročanje ob nedeljah in praznikih C. 100. — določa prazniške stvari C. 224. — dovoljuje zaviro po rekurzu C. 524. — imenuje razsodnika ali načelnika C. 584. — dovoljuje zavarovanje dokazov C. 386. — zaslišuje člane ces. rodbine C. 328. — določa sodnika za pripravljalno postop. C. 247. — dovoljuje vpogled spisov C. 219. — — okrajnega sodišča J. 5. — odklon J. 24. — tožbe C. 79. — — sodne pisarnice J. 18.

Predznamba v zemljiški knjigi C. XXXIX.

Prehodna določila J. XIX do XXII, C. XLVII—LIII.

Preiskava živeža in potrošnih stvari C. 351, op. 3.

Prejudicijelni vpliv, poprejšnje odločbe C. 7. — kazenskega razs. C. 268, 539. — pretrg radi pravde C. 190.

Preklic izjav pooblaščenca po stranki C. 34. — priznanja C. 266. — pooblastila C. 35, 36.

Prekidanje, h., gl. pretrg.

Prekoračenje mej sodnega okoliša J. 33. — naloge po razsodnikih C. 595.

Prekršek pravdnega predpisa C. 196. — (prelom) častne dolžnosti C. 305. — sodniških uradnih dolžnosti C. 530.

Preložba narokov C. 141 sl. — pravni pomočki C. 141.

Preložitev prvega naroka C. 242. — narokov C. 134 sl. — pravni pomočki C. 141. — radi postavljenja pooblaščenca C. 200. — naroka pred zaslišbo pod prisego C. 379. — v malotnih stvareh C. 517. — radi opravičljivega neprihoda C. 402.

Prememba sklepov odrejenega sodnika J. 35. — tožb. zahtevka C. 208, 235, 239, 453. — v pri-

zivnem postop. C. 483. — sodbe C. 497. — pristojnosti J. 29.

Prememba stanovanja C. 95, š. 2, 111. — v osebi odvetnika C. 160. — — zakonitega zastopnika C. 158. — — sodnika C. 138, 215, 412.

Premičnine, rabokupni spori J. 83_4.

Premislek, čas za premislek pri zaslišanju stranke pod prisego C 379.

Prenaredba listine C. 312_3.

Prenašanje posameznih opravil na predsednika ali odrejenega sodnika J. 34, 35. — skrbstvenih opravil J. 111. — pravdnega pooblastila C. 31.

Prenehanje postop., glej pretrg. — prizivne razprave C. 485. — sindikatnega postop. C. 601.

Prepisi, poverjanje J. 121. — spisov C. 219. — prilog pravdn. spisa C. 77, 81. — zapisnika o prisegi C. 206. — izgubljenih spisov C. 218. — listin, njih dokazna moč C. 299. — sodbe C. 418. — odločeb za najv. sod. in fin. oblastva C. 414, op. — pooblastila J. 88, op.

Prepozno pravdno dejanje C. 145. — odgovori na tožbo C. 398. — priziv C. 468. — odpoved C. 563, 564, 571. — rekurz C. 523, 526. — revizija C. 507. — tožba za obnovo ali radi ničnosti C. 543.

Prepričanje svoje C. 272.

Preslušavanje, h., gl. zaslišanje.

Presuda, h. = sodba.

Prestanek fidejkomisa J. 116. — pravice ubogih C. 68. — rabokupnih pogodeb C. 569. — vzroka k pretrgu C. 164. — pooblastila C. 36.

Prethodnik, h., gl. avktor.

Pretorično vabilo C. 433.

Pretrg postopanja C. 155 do 167. — povzetje C. 164. — dokler ni rešeno kazensko postopanje C. 191. — vsled konkurza C. 159. — vsled ustavitve poslovanja sodišč C. 161. — do odločbe prejudicijelnega spora C. 190. — drugi vzroki C. 167. — postopanja o pravnih sredstvih radi obnove C. 544, 545. — počivanje postopanja C. 168—170, 398. — vsled smrti C. 155. — vsled izgube pravdne zmožnosti, premene zakonitega zastopnika C. 158. — radi premembe v osebi odvetnika C. 160. — posledek C. 163. — vsled slučajnega zadržka stranke C. 162.

Preuzimanje, h. = povzetje.

Prevod, stroški pri zaprosilih tozemskih sodišč J. 37, op. 4.

Prevozni zavod, vabilo uslužbencev C. 331.

Prevzetje pravde po avktorju C. 23, 241.

Prezadolženec, zaslišanje za stranko C. 373.

Preživitki, stvarna pristojnost J. 49_3.

Preživitni stroški, povračilni zahtevki proti občinam s. 38.

Pribilježenje, h., gl. zaznamba.

Priče, dokaz z njimi C. 320 do 350. — navzočnost med razpravo C. 171_4. — naznanilo imen in bivališča C. 181. — povabilo po predsedniku C. 183, 229. — kriva izpovedba C. 191, 530. — sme dovesti stranka C. 288. — zaslišanje že v pripravljalnem postop. zaslišanih C. 264. — po odrejenem ali zaprošenem sodniku C. 328. — posvedočujoče C. 322. — rekurz proti odločbi radi odreke pričevanja C. 324_1. — izvršba radi navedene odločbe C. 325_2. — vabilo C. 329—332. — nasledki izostanja C. 333—335. — zaprisega C. 336—338. — zaslišavanje C. 336 do 345. — prisege oblika C. XL, 338. — predstava iz oči v oči C. 339. — splošna vprašanja C. 340. — ponovljena zaslišba C. 344. — oblika prošenj in drugih izjav C. 348. — pravni pomočki C. 349. — izvedene priče C. 350. — v zavarovanje dokazov C. 384. — kazenska odredba, rekurz C. 522. — pristojbine C. 40, 332, 346, 347. — predplača za C. 328, 332. — v nespornem postop. J. 34. — zapisnik o zasliševanju C. 343.

Pričetek naroka C. 133. — roka C. 124. — paricijskega roka C. 409. — prizivnega roka C. 464. — rekurznega roka C. 521. — obnovne in ničnostne tožbe C. 534. — roka za tožbo na razveljavo razsoda C. 596.

Pridelki, pravica do prejemanja, vrednost J. 58. — se pri preračunu vrednosti spornega predmeta ne vpoštevajo J. 54. — prisodba v sodbi C. 405. — mesto zakupnine C. 576.

Pridobitelj spornega predmeta nima pravice spustiti se v tekočo pravdo C. 234. — kake stvari, na predlog ugotovitev njenih nedostatkov C. 384.

Pridobninskega davka komisije, zaslišavanje prič pri sodiščih J. 49. op. 15.

Pridružba k pravn. sporu C. 17—25.

Pridržana pritožba, uveljavljanje C. 515_2.

Pridržanje listin pri sodišču C. 316.

Pridržba rabokupnikovih premičnin (invecta et illata) C. 49.

Prigodna presuda h., gl. vmesna sodba.

Prigovor nedopuštenosti pravnoga puta, nenadležnosti suda, tečenja spora, pravomočno presudjene sporne stvari, h., glej vgovor.

Prijeboj, h., gl. kompenzacija.

Prikazivanje, h., gl. predložba.

Prikrivanje imovine C. XLII.

Priloge razpr. zapisniku C. 208.

Primerjanje pisave C. 314, 315.

Principal, vročba C. 93.

Priobčenje spisov izvedencem C. 359. — o postavljenem razsodniku C. 581.

Priposestovanje, pretrgano po zavrneni in kasneje obnovljeni tožbi C. XLVI.

Priprava k ustni razpravi C. 180.

Pripravljalni spisi C. 78, 80, 251, 252. — sklicevanje v zapisnikih C. 210. — tožbi C. 226. — v tožb. odgovoru C. 243. — priznava v C. 266. — med tožbo in ustno razpravo C. 258, 399, 134. op. 2. — v pripravo k razpravi C. 176. — prizivu C. 465, 468. — v okrajnosodnem postop. C. 440. — v zakonskih stvareh Dost. I. § 10.

Pripravljalno postopanje C. 245—256. — ukaz zastopanja C. 248. — pravice odrejenega sodnika C. 249. — zapisniki C. 252. — vzprejem dokaza C. 253. — popolnitev C. 256. — zamuda stranke C. 254. — zadrževanje C. 255. — poznejša odredba C. 258. — razložba posledkov pri razpravi C. 262. — v okrajnosodnem postop. C. 440.

Pripravni postupak h., gl. pripravljalno p.

Prirastek se pri preračunu vrednosti ne vpošteva J. 54.

Prisednik J. 7. — glasovanje J. 10. — pristop ob izpodbijanju stvarne pristojnosti J. 61, 62.

Prirodni dogodek, zadržek izostanju C. 402.

Prisega, oblika C. XL. — kriva C. 530. — zapreka

C. 336. — stranek C. 376, 377. — izvedencev C. 358. — borznih razsodnikov C. XV. — pred razsodišči C. 588. — pred borznimi razsod. C. XXII. — zapisnikarja J. 15. — prič C. 325, 326, 336 do 338, 344, 349. — o nemožnosti položiti pravdno varščino C. 60, 62. — pogojena C. 205, 206. — stranek v prizivnem postop. C. 489. — o odškodnini C. 273. — smrt stranke po ponudeni prisegi C. 383. — v pristojbinskih stvareh radi zapuščine J. 49.

Prisilna sredstva, proti pričam C. 325, 326, 588. — proti strankam C. 380, 588.

Prisodba zapuščine J. 77.

Prispjelost, h., gl. dospelost.

Pristanišče domovinsko J. 99.

Pristnosti dokaz C. 310 do 313. — s primerjanjem pisave C. 314, 315.

Pristojbina, sodbena J. 58.

Pristojbine, oprostitev ubogih strank C. 64. — izterjavanje C. IV. — predznamba oprostitev C. 64, op. 1. — gl. iskalnice: priče, izvedenci stranke! — njih tarife C. 347, 365. — računi advokatov C. IV_3, Dost. III.

Pristojnost J. 28—48. — določitev po najv. sodišču J. 28. — trajanje J. 29. — delegacija J. 30, 31. — omejitev na sodni okraj J. 32, 33. — prenašanje posameznih opravil na predsednika ali odrejen. sodnika J. 34, 35. — na druga sodišča J. 36. — pravna pomoč na zaprosilo toz. sod. J. 37. — istotako inozemskih sod. J. 38—40. — preiskava (pretres) J. 41 do 46. spori o J. 47, 48. — stvarna J. 49—64. — okrajna sod. J. 49. — zborna sod. prve stopinje J. 50. — trgovinska sod. J. 51, 52. — rudarstvo J. 53. — vrednost spornega predmeta J. 54—60. — izpodbijanje J. 61—64. — krajna J. 65—104. — občа J. 65—75. — posebna izključna J. 76 do 85. — posebna po izboru J. 86—103. — zakonske stvari J. 76. — zapuščinske stvari J. 77. — fidejkomisne in fevdne stvari J. 78. — tožbe sodnikov in zoper sodnike J. 79. — tožbe zastran krivice po sodniških uradnikih J. 80 — spori o nepremičnini J. 81. — radi motenja posesti J. 81, 82, 92. — iz zakupov in najmov J. 83. — lega stvari v več okoliših J.

84. — izdeželne (eksteritorijalne) osebe J. 85. — opravilnega kraja J. 86. — podružnice (naselbine) J. 87. — krajevne izpolnitve J. 88—90. — obremenjene stvari J. 91. — sosporništva J. 93. — glavne pravde J. 94, 95. — protitožbe J. 96. — prejšnjega domovališča J. 97. — brodnikov in moštva na ladjah J. 98. — imovine J. 99. — nadomestna (subsidijarna) za tožbe iz zakonskega razmerja J. 100. — vzajemnosti proti inozemcem J. 101. — več okrajnih sod. na enem kraju J. 103, 122. — dogovorjena pristojnost J. 104. — v nespornih stvareh J. 105—122. — zapuščinska razprava J. 105 do 108. — varstvo in skrbstvo J. 109—112. — legitimacija J. 113. — dogovorna ločitev in razveza J. 114. - amortizacija J. 115. — fidejkomisne stvari J. 116. — realne stvari J. 117. — javne knjige J. XVII, 118. — odpoved hipotečnih terjatev J. 119. — potrdilo o trgovinskih knjigah J. 120. — poverjanje in zapisovanje oporok J. 121.

Pristranost sodnika J. 19, 21, 22.

Prisudnik stručnjak, h., gl. strokovnjaški s.

Pritožba na višo stopinjo J. 3,7. — proti vročevalnim organom C. 91. — proti odrejenemu sodniku v pripravljalnem postop. C. 255. — glej očitanje.

Pritrditev tožnika za vstop avktorja C. 23. — za premembo tožbe C. 235. — k zavarovanju dokaza C. 386. — prizivnikovega nasprotnika k popolnitvi prizivnega spisa C. 495.

Privatno, gl. zasebno, državljansko.

Privilegija kreditnih zavodov J. V, C. IX. — vročba C. 102. — dokaz C. 271. — spori s. 51.

Privremena odredba, h., gl. začasna v.

Priziv, pristojnost J. 3. — uboge stranke C. 64_4. — radi neveljavnosti zakona C. Dost. I., § 16. — proti obrtnosodnim sodbam C. 470_1. — dopustnost C. 461, 462. — splošna določila C. 463. — rok C. 464. — zglašanje C. 465 do 469. — po državnopravdniških uradnikih C. 447. — postop. pred prizivnim sod., uvodno postopanje C. 470—479. — določitev priz. razprave C. 480—481. — ustna razpr. C. 482—493. —

odločba C. 494—501. — združenje z rekurzom C. 497_2.
Priziva izpremememba C. 483. — odločba C. 494—501. — razširjenje C. 483_3. — nasprotnik C. 468. — odpoved C. 472_2. — predložitev C. 469. — umik C. 484.
Prizivna razprava C. 480 do 493.
Prizivni spisi C. 470, 471. — predlog C. 462, 467. — rekurz C. 519. — rok C. 464, 555, 575. — razlogi C. 467. — zapisnik C. 465, 468. — spis C. 465, 467, 495_1. — senat C. 470, 471, 473.
Prizivnik C. 468.
Prizivno postopanje, vzprejem dokaza C. 488. — zastopnik ubogih C. 66. — izostanje strank C. 491. — nagodba (poravnava) C. 204_2. — postranski intervenijent C. 18_1. — odpoved ustni razpr. C. 492. — zapisniki C. 493.
Prizivno sodišče C. 462, 470, 508. — nepristojnost C. 471, 487.
Priznanje, h., gl. priznava.
Priznanje tožb. zahtevka, vpliv na stroške C. 45. — v pripravljalnem post. C. 252. — pravnega razmerja, navezano na prisego C. 205. — dolga je protokolirati C. 208.
Priznava, rešitev s sodbo C. 239, 395, 397. — z delno sodbo C. 391. — dejanstva C. 266. — pooblaščenca C. 34.
Produkcijski obrt J. 88_1.
Proglasitev za mrtvega, podsodnost J. VIII, š. 7.
Prokurist, vročba C. 93, 106. — pri borznih razsodiščih C. XX.
Propuščenje, h., gl. zamuda.
Protidokaz proti javnim listinam C. 292. — s zaslišanjem strank C. 371_4. — proti pravnim domnevam C. 270.
Protislovje sodbe prizivnega sodišča s spisi C. 503, š. 3. — v dejanskem stanu sodbe C. 420.
Protispis nasprotnika prizivnikovega C. 468. — reviz. pritožnika C. 507.
Protitožba C. 232. — prvi narok C. 233, op. 5. — postopanje kljub odpada prvotnega spora C. 233, op. 5. — vpravdanje C. 233, op. 5. — varščina C. 57, š. 4. — prava J. 96, op. — podsodnost J. 96.
Protivnik, h., glej nasprotnik.
Protokol, gl. zapisnik.
Protokoliranje (sprejem na zapisnik) pooblastila C. 30, 451. — pred razglasom sodbe C. 212_2. — pričnih izpovedi C. 343.

Prvi narok, gl. narok.
Publica fides, listine (javne) C. 292.
Punomoć, h., gl. pooblastilo.
Punomoćnici, h. = pooblaščenci.
Pupilarno trdni vrednostni papirji C. 56.

R.

Rabodalec, gl. najmodalec in zakupodalec.
Rabokupnik, gl. zakupnik in najemnik.
Rabokupnina, tožbe C. 571_6.
Računska pravda C. 228.
Računski pogrešek v sodbi C. 419. — spori C. 228, 245. — pred okrajnimi sodišči C. 440.
Rastava braka, h., gl. ločitev.
Ratio scientiae (podstava znanja) pri zasliševanju prič C. 340.
Razbor, h., gl. izprevid.
Razdelba skupnih zemljišč s. 72.
Razdelitev izkupila (kupovne cijene, h.) med s. prazniki C. 223.
Razglas, navaden v kraju mesto uvrstitve C. 117.
Razglašanje nejavnih razprav C. 172.
Razgled, h., gl. ogled.
Razglasitev odločeb, javnost C. 172. — početek rokov C. 124. — ob pretrgu postop. C. 163. — sodbe C. 414—416. — sklepov C. 426. — v bagatelnem postop. C. 452.
Različnost mnenj o glasovalnem izidu J. 13. — o pravni pomoči proti inozemstvu J. 40.
Razločitev imovine, glej imovina.
Razlogi mnenja C. 361, 362.
Razodetna prisega, gl. manifestacijska p.
Razprava, ustna C. 171 do 225. — javnost C. 171 do 175. — govori strank C. 176—179. — vodstvo postopanja po predsedniku C. 180—186. — po senatu C. 187—192. — posebna C. 188. — sklep C. 193—195. — očitanje pogreškov C. 196. — sejna policija C. 197—203. — poravnava (nagodba) C. 204—206. — zapisniki C. 207—217. — spisi C. 218, 219. — kazni C. 220. — nedeljski počitek sodni prazniki C. 221—225. — kraj C. 132.
Razpravljalci (zapuščine) C. XX.
Razpravni zapisnik C. 207 do 215. — zapiski C. 212, 265, 444.
Razsod, izdatek C. 592. — je skupna listina C. 593. — izvirnih hranitev C. 593. — moč C. 594. —

kedaj je brez moči C. 595—598. — rok za izpodbitno tožbo C. 596. — pravnomočnost je vpoštevati uradoma C. 240$_2$. — prehodnja določila C. LIII.

Razsodbeni razlogi C. 414, 417. — nedostatek C. 477. nejavna razglasitev C. 172, op. 2.

Razsodila, priobčevanje davčnim uradom C. 414, op. 8.

Razsodišča C. XII, 399. — dajanje pravne pomoči J. XIII. — gl. borzna razs.

Razsodnik, postopanje C. 577—599. — sodniški uradnik ne sme biti C. 578. — odlog C. 579. — število C. 580. — imenovanje po strankah C. 580, 581. — po sodišču C. 582, 584. — odklon C. 586. — nadpolovična večina glasov odločuje C. 590. — zaslišavanje prič in izvedencev C. 588. — odgovornost s krivnim uporom in odlaganjem C. 584. — dajanje pravne pomoči J. XIII, C. 589.

Razveljava sodbe C. 474, 477, 478, 510, — sklepa C. 527. — mandata s sodbo C. 553. — razsoda C. 596. — pooblastila C. 35, 36.

Razveza zakona s. 767 i sl. — dogovorna J. 114. — krajevna pristojnost J. 76, 100. — stvarna pristojnost J. 50.

Razvod ženidbe, h. = zakona razveza.

Realna dejanja J. 37, 117. — sodna oblast J. XV. — služnost J. 81.

Realno (stvarno) breme, krajna pristojnost J. 81, 91.

Red, vzdržba C. 197. — javni C. 172.

Redna sodišča J. 1.

Redno postopanje C. II.

Referent, gl. poročevalec.

Regulacija skupnih užitnih in upravnih pravic s. 72.

Reka, varščina pravdnih troškov C. 57, op. 2.

Rekurz C. 514—528. — proti sodbam radi stroškov C. 55. — priče C. 348. — proti odločbam obrtnih sod. C. 514. — proti sklepom predsednika C. 516. — odrejenega sodnika C. 516. — v malotnih stvareh C. 517. — v postop. radi motenja posesti C. 518, 525. — proti prizivnosodnim odločbam C. 519. — zglašanje, število izdatkov, tudi telegrafično C. 520. — novosti niso dopustne C. 520$_3$. — roki C. 521. — mesto opozoritve C. 522. — proti sklepom zaprošenega sodnika C. 522$_4$. — odloživa (suspenzivna) moč C. 524.

— postopanje C. 526 do 528. — odločba in izdanje C. 526. — proti odločbam rekurznega s. C. 527, 528. — izredni revizijski C. 528. — izključen Dost. II.
Rekurzni spis C. 520. — roki C. 521.
Rekurzno sodišče C. 526, 527.
Relocatio tacita (molčeča obnova rabokupne pogodbe) C. 569.
Remonte, oškodovanja po transportih s. 68.
Renta, vrednost J. 58.
Replike, priobčenja s pripravljalnim pr. spisom C. 258.
res judicata, (razsojena stvar), priziv proti odločbi o C. 475. — obnova radi C. 530.
res litigiosa (vpravdana stvar), oddaja C. 234.
restitutio in integrum ob noviter reperta (obnova radi novih dejstev) C. 530$_1$.
Retencijska pravica (prav. pridržanja) J. VI$_5$.
Retorzija (vzajemnost), podsodnost J. 101.
Returni račun, gl., vzvrat. r.
Revizija C. 502—513. — dopustnost C. 502—504. — v malotnih stvareh C. 502. — razlogi C. 503, 506. — predlogi C. 504. — novosti C. 504. — zglašanje, rok C. 505—508. — nasprotnik C. 507. — postopanje C. 509—513. — vzprejetje dokazov C. 509. — odgovor C. 507. — odločba C. 510. — nagajiva C. 512.
Revizijski spis C. 505, 506. — prositelj C. 507—512.
Rhinchitis betuleti, gl. trtanel.
Ribštvo, pristojnost s. 57.
Riješenja, h. = odločbe.
Ročni znak na zas. listinah C. 294$_3$. — na zapisniku C. 213. — na menicah C. 557.
Rod, h., gl. sorodstvo, sorodnik.
Rodbinsko razmerje, vzrok odreki pričevanja C. 322.
Roditelji in otroki, spori iz razmerja J. 50$_3$. — nadomestna podsodnost J. 100.
Rodovnik, priskrba C. 183.
Rokodelci, podsodnost J. 86.
Rokopis (pisava) primerjanje C. 314, 315.
Rokovi, pričetek C. 124. — skrajšanje C. 129. — za vzprejem dokaza C. 279. — zakoniti C. 123. — sodniški C. 123. — tek C. 126. — med s. prazniki C. 225. — zasilni C. 228. — za sospornike C. 127. — podaljšanje C. 128, 140—143. — za pripravo k ustni razpravi C. 139. — za oddajo izvedeniškega mnenja C.

360. — za izpodbojno tožbo proti razsodom borznih razsodišč C. XXV. — za izpodbojno tožbo proti razsodom C. 596. — za izpodbojno tožbo proti vojaškim odškodninskim razsodilom C. XI. — v prizivnem postop. C. 464, 468, 478, 484, 493. — v posestnem postop. C. 454, 459. — v najemnem in zakupnem postop. 560, 562, 565, 566, 567, 570, 573, 575. — za postavitev odvetnika C. 37, 160. — ob dovolitvi javn. naznanila C. 115. — v okrajnosodnem postop. C. 445. — za vpogled listin J. 82. — za položbo varščine pravd. stroškov C. 60. — predplačila C. 332. — za položbo listin pri sodišču C. 181. — za tožbo pri prejšnjem bivališču J. 97. — za odgovor na tožbo C. 243. — za dogovorjeno prisego C. 205. — za opravo iz sodbe C. 409. — v opominj. postop. C. XXXVIII. — v mandatnem postop. C. 550, 552. — za ničnostno pritožbo proti razsodom borzn. razsodišč C. XXIII. — za ničnostno tožbo C. 534. — za rekurz C. 521. — za revizijo C. 505, 507. — ob počivanju postop. C. 168. — v razsodn. postop. C. 581, 596. — za popravo sodbe C. 420, 493. — za dopolnitev sodbe C. 423. — za razsojanje (izrek) C. 415. — za premislek ob zaslišavanju stranek C. 379. — za prepodajo rabokupne stvari C. XI. 573. — za predložbo odvetniškega računa C. V. — za predložbo pooblastila C. 38. — za prepis brzopisa C. 280. — inozemskih listin o vzprejemu dokaza C. 283. — ohranitev s podatbo tožbe C. 232. — v meničnem postop. C. 555, 557, 558. — za obnovno tožbo C. 534. — za pristojbino prič C. 346. — pri vročbah C. 107, 115. — za pooblaščenca za vročbe C. 95.

Rovaši C. 318.

Rubrika C. 80, 84, 131, 137.

Rubrum C. 75, op. 2.

Rudar J. 49. — prazniška stvar C. 224. — vabilo za pričo C. 331.

Rudarska oblastva, pristojnost za razsojo pravd. J. 1, op. 2. — sodišča, postopanje C. III. — sodna oblast J. 53. — označenje v tožbi C. 446. — privzetje izvedencev C. 364. — označenje v sodbi C. 446. — v prizivnem postop. C. 487.

Rudarske skladnice C. XII, op. 3.
Rudarski senat J. 7, 53, 104. — spisek J. 53, op. 1. — izpodbijanje pristojnosti J. 61—64. — sodružnik J. 53.
Rudarstvene stvari, pritožbe na višo stopinjo J. 3.
Rudnika podružnica, podsodnost J. 87.
Rudniške knjige J. XVII. — podelitve J. 53.
Rudniški podjetniki, podsodnost J. 53, *75.
Rumunija, podsodnost J. 101_1. — varščina pravdnih stroškov C. 57, op. 3.
Rusija, podsodnost J. 101_1. — varščina pr. stroškov C. 57, op. 3.

S.

Saldo, tožba iz J. 55_3, 88_3.
Samoupravna oblastva, obvestitev o tožbah C. VI_3.
Samozastopstvo odvetnikov C. 28.
Saslušavanje, h., gl. zaslševanje.
Sejna policija C. 197 do 203. — pred borznimi razsodišči C. XIX.
Senat, posvetovanje in glasovanje J. 9—14. — pri zbornih sod. I. stopinje J. 7. — pri višem dež. sod. J. 8. — pri najvišem sod. J. 8. — za nesporne stvari in prenos posameznih opravil predsedniku ali odrejenemu sodniku J. 34. — sestava J. 61—64. — vodstvo pravde C. 187—192. — odločba o odredbah predsednika C. 186. — odločba o vgovoru proti odredbam v zapisniku C. 214. — odločba o vprašanjih stranek C. 184, 342. — o stroških pri umiku tožbe C. 237. — — odločba o ustanovitvi v zapisniku C. 265. — kazni radi nereda C. 199 do 201. — pripravljalno postop. uredba C. 244, 246, 247. — dopolnitev C. 256. — ponovitev razpr. C. 194. — sestava, premenitev C. 412, 429. — podatki v izdatkih C. 429.
Servitute, gl. služnosti.
Sestavek sodbe C. 416. — za sodne spise C. 418.
Sestavki pismeni se ne smejo čitati C. 177. — na s. izostale stranke se ni ozirati C. 397. — zapisnikov niso sprejemati C. 210, 477.
Setev, nje dela določajo opravilni rok C. 409.
Severna železnica cesarja Ferdinanda C. XII_3.
Shramba listin C. 316.
Silna nevarnost, prestop okrajne meje J. 33. — zastopanje po nezakoni-

tem zastopniku C. 6, 8. — zavarovanje dokazov C. 386. — ob krivični poškodbi C. 458.
Sindikatna tožba J. VI, 80. — sosporništvo C. 11. — postopanje C. 600 do 602.
Siromaško pravo, h., gl. ubogih pravica.
Sirote J. 72, J. VI, š. 6.
Skladišča (skladovnice) javna, razsodišča C. XII., op. 4.
Sklenjena pogodba, podsodnost na Ogrskem J. 101_1.
Sklep razprave C. 180, 193—195.
Sklepi C. 425—430. — dokazni sklep C. 277, 278. — končni s. v postop. radi motenja posesti C. 459. — utemeljitev C. 428. — prizivnega sod. C. 500. — o povračilu stroškov C. 52. — pravni pomočki J. 3, C. 514 in Dod. II. — presoja po prizivnem sod. C. 462. — razglas in izdatki C. 426, 429. — popravek C. 430. — dopolnitev C. 430.
Sklepni (mešetarski) list C. XIV.
Skrajšba rokov C. 129.
Skrbnik na čin (ad actum), pristojnost za postavljanje J. 112. — za posestnike zastavnih pisem C. IV_4. — ne potrebuje privolila k predlogu za zaslišanje stranek C. XLI. — pri borznem razsodišču C. XX. — stroški C. 10. — razglas z oklicom C. 118. — vročba C. 116—119, 121. — zapuščini C. 155—164. — pri zavarovanju dokazov C. 386.
Skrbstvo (skrbništvo h.), sodstvo J. 109—112. — prehodnja določila J. XXII.
Skupnih stvari nameščenci C. XXIX.
Slavonija, gl., Hrvatska.
Slobode vzetje, zavarovanje rente C. 407.
Slučaj, gl., naključba.
Sluge, služabniki, gl., posli.
Službena pogodba, spori iz nje, pristojnost J. 49_6, 52. s. 52. — prazniška stvar C. 224.
Služniki, vročba njim C. 103, 105.
Služnost stanovanja, stvarna pristojnost J. 49_5. — krajna podsodnost J. 81.
Služnostne tožbe proti sosporníkom C. 11, op. 2.
Smrt, odvetnika C. 160. — zakonitega zastopnika C. 158. — stranke, ponudba k prisegi C. 383. — vpliv na pooblastilo C. 35. — prestanek pravice revnih C. 68. — pretrg postopanja C. 155—157, 164.
Smrti dokazovanje J. VIII.
Sneg, pospravljanje z drž. cest. s. 32.

Sodba, C. 390—424. — vsled priznanja 391—395. — izdatek C. 417, 418. — izpisek C. 418. — prizivnega sodišča C. 497, 500. — v zakupnih stvareh C. 572—574. — končna sodba C. 390. — dopolnitev C. 423, 485. — izrek, razglas in vročba C. 412—416. — vsebina C. 404—410. — izrek o stroških C. 52, 55. — v mandatnem postopanju C. 553. — naznanilo pristojbinskemu uradu C. 414, op. 8. — pravnomočnost C. 411, 530. — rekurz radi odločila o stroških C. 55. — pismeni izdatek C. 417, 418. — sestavek C. 418. — delna sodba C. 391. — razglas C. 414, 415. — v malotnem postopanju C. 452. — v primerih zamude C. 396—403. — na podstavi odpovedi C. 394. vmesna C. 393. — poprava C. 419.

Sodišča redna, J. 1. — okrajna za trgovinske in pomorske stvari J. 52. — trgovinska, razširjenje pristojnosti v Pragi J. VIII. — rešitev amortizacijskih stvari J. 7, op. 5. — stvarna pristojnost J. 52.

Sodna pisarnica J. 16. — dajanje na zapisnik C. 74. — sprejem odpovedi na zapisnik C. 560. — uradniki voditelji J. 18. — odklon J. 26. — uradna opravila v njej C. 27. — zastopanje ubogih strank C. 64.

Sodna oblast, splošna J. 1—48. — v spornih stvareh J. 49—105. — v nespornih stv. J. 105—122. — najv. dvornega maršalstva J. III.

Sodna tabla, naboj C. 115.

Sodni dan C. 439.

Sodni dnevi v okrajnosodnem postopanju C. 439.

Sodni dvor, gl., zborno sodišče.

Sodni okraj, omejitev pristojnosti J. 32, 33.

Sodni sluge, izvrševalni organi J. 17. — vročevanje po njih C. 88, 107.

Sodnica (sodna hiša), naroki v njej C. 132

Sodnik, odklon J. 19—25. C. 477, 503. — izključenje J. 20. — posamezni J. 5. 7. — odrejeni J. 34. — zaprošeni J. 36. — podsodnost J. 79, XIV. — sindikatno postopanje J. 80, C. 600—602. — stranka v zastopniški pravdi C. 28. — jamstvo za stroške C. 51. — rekurzna pravica C. 514. — označenje imen v izdatku sklepa C. 429. — ne sme biti razsodnik C. 578.

Sodniški rokovi, C. 123. — pomožni uradnik J. 19, 5.
Sodniški uradniki, pravica samozastopanja C. 28. — dolžnost povračila stroškov radi velike krivde C. 51. — tožba proti njim J. VI$_4$, C. 600—602.
Solicitator, pravica zastopanja C. 31, op. 1. — dotični stroški C. 41$_2$.
Solidarna zavezanost za pravdne stroške C. 46.
Soočenje, gl., konfrontacija.
Soproga, gl., žena.
Sorodstvo, izključilni vzrok sodnikom J. 20. — pričam C. 321.
Sosporniki. J. 55, C. 11 do 16. — hipotečni in osebni dolžnik J. 91. — podsodnost 93. — intervenijent C. 20. — vročba C. 97, 90. — roki C. 127. — dokaz s zaslišbo C. 373. — zamudna sodba proti C. 402. — mandatno postopanje C. 551.
Sosporništvo, podsodnost po smrti sospornika J. 77.
Spisi, v pripravljalnem postop. C. 210. — vpogled in prepis C. 218, 219. — njih priskrba C. 183, 229, š. 2. — razložba vsebine pri razpravi C. 287. — predložitev v pregled senat. članom C. 262. — priobčenje izvedencem C. 359.
Spor o pristojnosti J. 47, 48. — naznanitev C. XXVI, 21.
Sporna razprava, uredba C. 244. — ustna C. 257 do 264.
Sporni predmet, vrednost J. 54—60. — vcenitev radi razsodnine J. 58. — označenje v spisu C. 75. — v zapisniku C. 287.
Spoštovanje, kratenje v spisih C. 86.
Spoved, zaveza duhovske uradne molčljivosti C. 320.
Spričevalo o opravljanju trg. obrta J. 88$_2$. — o imovinskih razmerah C. 65, 69. — krivo C. 191, 336, 530.
Sramota C. 305, 321.
Srbska, varščina pravdnih stroškov C. 57. — pravica ubogih C. 63. — legalizacija C. 293.
Stanovališče stranke C. 75, 95, 97, 111, 417. — priče C. 181.
Stanovanje, zaslišanje prič v C. 328. — vročbe v C. 101. — vročbe v stanovanju izdeželnih oseb C. 119, J. 32. — udov cesarske rodovine C. 328, J. 32. — spori o služnosti J. 49.
Statistična pristojbina za promet blaga z Ogrsko s. 37.
Statut, gl. ustav.

Stava, diferenčno opravilo C. XXV.

Stavbinski spori, prazniška stvar C. 224, 456.

Stavbno dovolilo C. XXXVII.

Stenograf, gl. brzopisec.

Stopinjsko razmerje sodišč J. 2—4.

Stranka, vstop intervenijenta C. 19. — osebna zglasitev poleg pooblaščenca C. 26. — poziv, da pride sama C. 183, 481. — nezmožna razumljive izjave C. 185. — odstranitev od razprave C. 198. — branitev, da bi sodelovala pri narejanju zapisnika C. 210. — navzočnost ob vzprejemanju dokaza C. 289. — smrt, vpliv na dokaz, če se je ponudila k prisegi C 383. — govori C. 176 sl. — zaslišanje C. 371 do 383.

Strokovna izvedenost sodnikov C. 351_4.

Strokovnjaški sodnik-lajik J. 7, 61, 62. — glasovanja J. 10. — odreka sodnik-lajiku J. 104, op. 2.

Stroški C. 40—55. — uradnih pozvedeb o vrednosti spornega predmeta J. 60_5. — kuratorja postavitve C. 10, 118. — naznanil C. 118. — poravnavne razprave C. 47. — poravnavnega izdatka C. 206. — v prizivnem postop. C. 50. — ob ničnosti postop. C. 51. — preložitve naroka in podaljšanja roka C. 142. — pridelni sodbi C. 392. — ob popravi sodbe C. 422. — ob zavarovanju dokazov C. 388. — ob prevzetju pravde po avktorju C. 241_4. — radi velike krivde pooblaščenca C. 49. — pri obnovitvi radi zavrnjenih dokazov C. 531_4. — pri postavitvi v prejšnji stan C. 154. — vsled umika tožbe C. 237. — vsled priziva C. 484. — vročevanja med odvetniki C. 113. — uporabe več odvetnikov C. 41. — izrek o njih, dopolnitev sodbe ali sklepa radi manjkanja C. 423, 52. — obračunjenja med sodišči ni J. 37_5. — izrek v sodbi ali sklepu C. 52. — povračilo nasprotniku edicije C. 308. — sodišča C. 51. — sospornikov C. 46. — prič C, 333, 334.

Stroškov predplačilo C. 328, 332, 365, 368.

Stroškovnik C. 52—54. — dokazila C. 54_1.

Stvarna pravica, krajevna pristojnost tožbe J. 81. — imenovanje avktorja C. 22.

Stvarna pristojnost J. 49 do 64.

Stvarno stanje, kratko v pravdnih spisih C. 76. — v zapisniku C. 209. — v dokaznem sklepu in dejanskem stanu sodbe C. 444, 445, 493.
Stvoriteljska pravica, odškodnina radi poseganja v C. 273, op. — veščaški zbori C. 351.
Subsidijarna podsodnost, gl. nadomestna p.
Substituiranje, gl. namestovanje.
Sud, h. = sodišče.
Sudac, h., gl. sodnik. — pojedinac, gl. posamezni sodnik.
Sudbenost, h., gl. sodna oblast.
Sudska kancelarija, h., gl. sodna pisarnica.
Sumarično postopanje C. II, L.
Sumnja kaznjivega dejanja C. 191.
Sumnost listin, C. 296, 548.
Suparći, h., gl. sosporniki.
Suspenzivni efekt, gl. odloživa moč.
Suvereniteta sodnikova C. 179, 181, 278.
Svaštvo sodnikovo J. 20. — pričino C. 321.
Svedoki, gl. priče.
Svetak, h., gl. praznik.
Svojci, C. 321, 322. — za pooblaščence pri obrtnih sod. C. 26 op.
Svojta, h., gl. svojci.
Svinčnik, vloge se ne smejo pisati ž njim C. 75.

Š.

Šek, zakon o s. 127.
Škoda, nje znesek C. 273.
Šolarji, gl. učenci.
Šolski izdatki, konkurenčni prispevki s. 33 sl. — krajni sveti, zastopanje po fin. prokuraturi C. IV op. 1.
Šolstvo s. 58.
Šteta, h., gl. škoda.
Številke, določitev stroškov po njih C. 43, 53, 414.
Štićenik, h., gl. varovanec.
Štolnine, polit. izvršba s. 28.

T.

Tarifa, odvetniška C. IV, š. 3, 41, s. 773. sl. — za priče C. 347, 365. op. — za izvedence C. 365, op.
Tazbina, h., gl. svaštvo.
Tečenje spora, h., gl. tekoča pr. stvar.
Tekoča sporna stvar C. 232—234. — gl. odgovor. — odločba o vgovoru C. 261. — vmesni predlog provzroča, da je C. 236.
Tekoče pravne stvari, J. XIX—XXI, C. XLVII, — LIII, nesporne J. XXII.
Telesna poškodba, zavarovanje rente C. 407.
Tinta, vloge do sodišča le s tinto C. 75, op. 1.
Tok sudjenja, h., pritožba na višo stopinjo.

Tolmač, imenovanje v zapisniku C. 207. — pristojbine C. pri 365. — podpis zapisnika C. 213.
Topilnični delavec, povabilo za pričo C. 331.
Tovarnarji, trgov. sodišče J. VIII.
Tovarniška podružnica J. 87.
Tovarniški delavci, podsodnost J. 86.
Tovorni promet, dogovor o mednarodnem J. IX_1, — sosporništvo C. 11. — intervencija C. 20.
Tozemci, J. X., C. XXIX. — njih oproščenje od dajanja varščine C. 57, 58.
Tozemska sodišča, pravna pomoč na zaprosilo J. 37. — spori o pristojnosti J. 47. — z inozemskimi sodišči J. 48. — poverjenje po C. 548.
Tozemski vrednostni papirji C. 56. — knjige C. 295, 548.
Tozemstvo, bivanje v J. 67. — pojem C. XXIX. — poroki morajo imeti podsodnost v tozemstvu C. 56. — vročbe v C. 88 do 93.
Tožba C. 226—231. — predlogi za vodstvo pravde C. 229. — na premembo C. 235, 339, 483. — za opravo del, dajatve, opustitve J. 59. — uboge stranke C. 64. — na razveljavo vojaškega odškodninskega razsodila C. XI. — malotna C. 453. — odgovor nanjo C. 243. — o motenju posesti C. 454. — rabokupna C. 567, 569, 574. — okrajnosodna C. 434, 435. — pooblaščencev J. 94. — iz zakonskega razmerja J. 50, 76, 100. — iz roditeljskega razmerja J. 50, 76, 100. — razpis C. 231. — na obnovitev listine C 317. — na ugotovitev C. 228, XXXVIII, XXXIX. — rokodelcev, prodajalcev na drobno i. t. d. C. 97. — radi nepremičnin J. 81, 91. — mandatne C. 548 sl. — na razodetno (manifestacijsko) prisego C. XLII. — zaradi obnove in ničnosti C. 529—547. — sodnikov in proti njim J. XIV, 79. — proti sodnim uradnikom C. VI. — na varščino za prihodke v denarjih (rento) in nje zvišanje C. 407. — nje vročba stori pravdo tekočo C. 232. — sindikatna J. 80, C. 600—602. — na razveljavo razsoda C. 595. — borznosodnega razsoda C. XXV. — zastran prodaje pridržanih reči J. VI_3. — zapuščinske J. 77. — na napoved imovine C. XLII. — odreka odločiti ustno raz-

pravo C. 230. — na predložbo skupne listine C. XLIII, 309. — zaradi terjatvine zaznambe C. XXXIX. — menična C. 555. — umik tožbe C. 237. — odgovor nanjo C. 243. — nasledki nepodanja odgovora C. 398. — nje zahtevek C. 226. — odlok, rekurz C. 514_3.

Tožba zaradi delitve, podsodnost J. 81. — sosporniki C. 14, op. 1.

Tožbe, zveza (z drugo) C. 227. — razširjenje C. 235, 483. — naslov premenitev C. 235. — dopolnitev C. 435. — vročba C. 106, 107.

Toženec, povabilo v okrajnosodnem postop. C. 438.

Tožitelj, gl. tožnik.

Tožnik C. 226 sl.

Trdilni spor zaradi pristojnosti C. XI_2.

Trdnjavsko okrožje omejitev gradenj s. 54.

Trgatev C. 409.

Trgovci, spori radi hib pri živini J. 49 jm. — polnopravni C. 295_1. — vpisani, zapuščinska razprava J. VIII.

Trgovinska družba podsodnost J. 51, 75. — zasliševanje strank C. 373. — podružnica, podsodnost J. 87. — sodišča, gl. sodišča.

Trgovinska sodna oblast, označenje tožbe C. 226. — brez izvedencev C. 364. — v prizivnem postop. C. 487. — v okrajnosodnem postop. C. 446.

Trgovinske knjige, potrdilo o vodstvu J. 120. — dokazna moč C. 295. — predlaganje C. VII.

Trgovinske in obrtne zbornice kakor razsodišče C. XII, op. 4.

Trgovinski, obrt, podsodnost J. 88. — dokaz o opravljanju J. 88, op. 3. — vročbe v C. 93, 106. — vpisniki (registri) prijave J. 34. — vodstvo J. VIII_3. — senat, glasovanje J. 10. — izpodbijanje pristojnosti J. 61—63. — sestava J. 7. — pomočniki J. 51. — zastopniki pri borznih razs. C. XX.

Trgovinsko ministrstvo C. XXVI, XXVII. — pravo, uporaba J. 51, op. 6.

Trgovski pooblaščenec C. 93.

Troški, gl. stroški.

Trst, trgovinsko sodišče v J. VIII, š. 2. — položba vročeb C. 104, op. 5. — trgovska borza C. XV. op.

Trtanel (jeklenomodri) obrana v Dalmaciji s. 60.

Trtna uš, odškodnina s. 58.

Turčija, podsodnost J. 101_1.

Tuzemski, gl. tozemski.

Tuženik, h., gl. toženec.

Tužitelj, h., gl. tožnik.

Tvrdka J. 51.

U.

Ubogih pravica C. 63 sl. — ugasne C. 68. — po zvijači C. 69. — zabeležba pristojbin C. 64. — rekurz radi odreke ali odvzetja C. 522.

Ubogih zaklad, vanj se stekajo den. kazni C. 220.

Ubogih zastopnik C. 64, 66. — vabilo k prizivni razpravi C. 480. — oproščenje C. XXXIII.

Ubožno spričevalo C. 65, 219$_5$.

Učesništvo, učesnik, h., gl. intervencija, intervenijent.

Učenci, podsodnost J. 86.

Učitelj, pravice do občine s. 58. — gl. šolstvo.

Udeležba drugih oseb na pravnem sporu C. 17 sl.

Ugasnitev, gl. prestanek.

Ugotavljanje odvetniških pristojbin C. V.

Ugotovitev vrednosti sporne predmeta J. 60. — stroškov C. 41, 53. — predlog na C. 236, 259. — rešitev z vmesno sodbo C. 393. — pravnokrepnosti C. 411. — s zapisnikom C. 265. — dejanskega stanu C. 182.

Ugotovitvene tožbe, navedba vrednosti J. 56, C. XXXVIII, XXXIX, 228, J. 88, 91. — odločitev o stroških C. 45.

Ugovor, gl. vgovor. — ugovor, h. = dogovor, pogodba.

Ukor, h., gl. pokaranje.

Umetnijska skrivnost, prelom, predložba listin C. 305. — pričevanje C. 321.

Umik tožbe, C. XLVII, 237, 238. — priziva C. 484.

Upiranje stranek na sodelovanju pri narejanju zapisnika C. 210. — svedoka C. 323—326, 333 do 334. — izvedenca C. 354. — predsednikovim ukazom C. 199.

Upor v opominjalnem postopanju C. XXVIII. — proti odredbam o vodstvu pravde po predsedniku C. 186. — proti zapisnikom C. 212, 214, 215. — proti razložbi stvarnega položaja v dokaznem sklepu C. 444, 498. — v dejanskem stanu razsodbe C. 445, 498. — posledek v prizivnem postopanju C. 498.

Uprava, podsodnost J. II, 75.

Upravna oblastva, pristojnostni spori J. VI. — najviša J. 42. — pristojnost J. 1, s. 28.

Upravno sodišče, J. VI, Dod. II. — postopanje, prejudicijelno C. 190.

Upravnik, postavitev J. 117. — spisek J. 7$_1$. — konkurzne mase C. 373.

Uradna dejanja drž. uradnikov, tožbe radi njih, s. 60.
Uradniki, tožbe radi ur. opravil s. 60. — odkaz okrajnim sod. J. 5. 6. — rudniški, spori z njimi J. 23. — v inozemstvu J. 69. 73. — zastopniki ubogih stranek C. 64. — vabljeni za priče C. 331. — uporaba za izvedence C. 353. — ne smejo biti razsodniki C. 578.
Usmenost, h., gl. ustnost.
Usmrtitev, zavarovanje rente radi C. 407.
Ustanavljanje, gl., adjustiranje.
Ustanove s. 62. — podsodnost J. 75.
Ustav, najv. sodišča J. XI, 8, s. 799. — borz C. XIII, XIV, XVI—XVIII, XXVI, XXVII. — dokaz C. 271. — razsodišče po C. 599.
Ustavitev advokature C. 160. — poslovanja pri sodišču C. 161. — sodn. postopanja pri trdilnem sporu radi pristojnosti C. XI$_2$. — kazenskosodnega postop. utemeljitev C. 539, 191. — postop. pri prvem naroku C. 239.
Ustna razprava C. 171 do 225. — javnost C. 171 do 175. — govori stranek C. 176—179. — vodstvo po predsedniku C. 180 do 186. — po senatu C. 187—192. — konec C. 193—195. — očitanje pogreškov C. 196. — sejna policija C. 197—203. poravnava (nagodba) C. 204—206. — zapisniki C. 207—217. — spisi C. 218 do 219. — kazni C. 220. — nedeljski počitek in sodni prazniki C. 221 do 225. — priprava za C. 180. — sporna C. 257 do 264. — prizivna C. 482 do 493. — revizijska C. 509. — o vstopu pravnih naslednikov C. 155. — o povračilu stroškov ob umiku tožbe C. 237. — o obnovni in ničnostni tožbi C. 541. — radi poprave sodbe C. 430. — o dopolnitvi sodbe C. 423. — o zavrnitvi postranskega intervenijenta C. 18. — priprava s spisi C. 78.
Ustno postopanje C. II. — zaprosilo C. 74.
Ustnost C. 176.
Utemeljitev, sklepne odločbe C. 272. — sklepov C. 248. — izvedeniškega mnenja C. 362. — sodbe C. 414, 417.
Utok, h., gl. rekurz.
Utvrdjenje h., gl. ugotovitev.
Uvodno postopanje pri prizivnem sod. C. 470—479. — pri obnovni ali ničnostni tožbi C. 538.

Uzajamnost, h. gl. vzajemnost.
Uživalec, podsodnost podružnice J. 87.

V.

Vabilo, gl. povabilo.
Vajenci, pristojnost, stvarna J. 49. — krajna J. 86. — prazniška stvar C. 224.
Valjalčni delavec, vabilo za pričo C. 331.
Varhi C. XLI. — odpust J. 109_{11}.
Varnostne straže, povabila C. 330.
Varovanci J. 20, C. 321. — njih pravde C. XLI, 373. — izdaja ubožnega spričala C. 65. — poravnave zanje C. 31, op. 1.
Varstvo, podaljšanje J. 109. — sodstvo o J. 109—112. — nadaljevanje inozemskega v tozemstvu J. 111. — prehodnja določila J. XXII.
Varščina, vrste C. 38, 56, 407. — za pravdne stroške C. XXIX, 57—62. — pri ubogih strankah C. 64. — predlog za pri prvem naroku C. 239. — v malotnem postop., rekurz C. 517.
Več, zahtevkov soštetje J. 55. — sporov med istimi strankami C. 187, 404. — podsodnosti J. 102. — okrajnih sodišč J. 103, 122.
Vera C. XL, 340.
Verjetnosti izkaz (potrdilo) C. 274.
Verodostojnost priče C. 327, 338, 340.
Veščak = izvedenec. — veščaski zbori C. 371_8.
Vjestak, h., gl. izvedenec.
Vijećanje i glasanje, h., gl. posvetovanje.
Vgovor, nepristojnosti, v razmerju k uradni presoji o pristojnosti J. 43. — radi oporekanja stvarne pristojnosti J. 61—64. — vpliv dogovora (prekluzije) J. 104. — ukaz ločene razprave C. 189. — napoved pri prvi razpravi C. 239. — prijava po prvem naroku C. 242. — navedba v odgovoru na tožbo C. 243. — v pripravljalnem postopanju C. 252. — ne zadržuje postopanja C. 260. — rešitev C. 261. — pri zamudi v glavni stvari C. 398, 399. — v okrajnosodnem postop. C. 441. — v malotnem postop. C. 450. — priziv proti odločbi o vgovoru C. 471, 475, 480.
— nedopustnosti pravdnega pota J. 42, C. 239, 243, 252, 260, 261, 398, 399, 450, 471, 477. — nanjo se je vselej ozirati C. 240. — gl. iskalnice pri vgovoru nepristojnosti.

— pravnomočnosti C. 189, 239, 240, 243, 252, 260, 261, 398, 399, 450, 471, 475, 480; gl. iskalnice pri vgovoru nepristojnosti.
— tekoče pravde (vpravdanja) C. 238, 239, 240, 243, 252, 260, 261, 398, 399, 450, 471, 475, 480; gl. iskalnice kakor zgoraj.
Vgovori pravdo ovirajoči, C. XLVII.
Vidimiranje, gl., poverjanje.
Viničarski red s. 59.
Više deželno sodišče, prva inštanca J. VI$_4$, C. 600. — druga inštanca J. 4. — določa posamezne sodnike J. 5. — delegacije J. 31. — odloča pri različnih mnenjih o pravni pomoči J. 40. — prenaša varstvena opravila J. 111. — določa odpovedne roke C. XI. — izpregledava odvetniško preskušnjo C. 31.
Viši zemaljski sud, h., gl. više dež. sodišče.
Vlast, h., gl. oblastvo.
Vlastelinska knjiga, h., gl. deželna k.
Vmesna sodba C. 393.
Vmesni predlog na ugotovitev C. 236, 259. — rešitev s vmesno sodbo C. 393. — spor pri vzprejemu dokaza po odrejenem ali zaprošenem sodniku C. 285.
Vmesni (incidenčni) spor pred zaprošenim ali odrejenim sodnikom.
Vnovično zaslišanje zaslišanih prič C. 264.
Vodne pravice, spori radi motenja v posesti J. 82, 85.
Vodopravne stvari s. 63.
Vodovodne pristojbine s. 67.
Vodstvo pravde po predsedniku C. 188 sl.
Vojaška oblastva, obveščenje o tožbah C. VI. — služba ob vojni C. 162. — sodišča J. II. — povračilna razsodila, izpodbijanje, stvarna pristojnost J. 50, C. XI. — poslopja J. 32. — omejitve gradenj s. 54.
Vojaške takse, izvršba s. 69.
Vojaško osebje, podsodnost J. 68, 73. — tožbe proti C. VI. — vabilo C. 330. — nespodobno vedenje C. 202.
Vojaštvo, vročba J. 32, C. 92, s. 68.
Vojna, ustavitev poslovanja pri sodišču C. 161. — vojaška služba C. 162.
Vojna mornarica, J. 68, C. XXXIX. — vročba C. 92.
Vojska, J. 68, C. XI, XXIX.
Volila, tožbe iz J. 77.
Vozniki, njih tožbe J. 97. stvarna pristojnost J. 49.
Vpisnina knjižna s. 823.

Vpokojeni sodnik, pravica samozastopstva C. 28_1.
Vprašanja splošna pričam C. 340.
Vpraševanje, gl., popraševanje.
Vpravdanje, glej tekoča sporna stvar.
Vračilo pravdnih spisov radi oblikovnih pogreškov C. 85. — gl. odkaz.
Vrata, pritrjevanje na C. 104, 106, 107.
Vrednost spornega predmeta J. 54—60, C. 29, 117, 224, š. 7, 226, 433, 448, 453. — uradne poizvedbe o J. 60. — napoved pri zastavnih tožbah J. 60, op. 5.
Vrednosti ustanovitev spornega predmeta J. 54—60.
Vrednostni papirji za varščino C. 56.
Vresničenje zamudnih naslednikov, predlog C. 145.
Vrhovno sudište, h., gl. najviše sodišče.
Vročbe C. 87—122, 25. — v tozemstvu C. 88. — pooblaščenec za vročbe C. 94—99. — čas vročbe C. 100. — kraj C. 101. — nadomestna C. 102 do 105. — vročevanje C. 106 do 108. — odrekanje C. 109. — vročilnica C. 110. — prememba stanovanja C. 111. — vročevanje med odvetniki C. 112. — pri sodišču C. 114. — z javnim naznanilom C. 115. — skrbniku C. 116—118. — izdeželnim C. 119. — v inozemstvu C. 120 do 122. — pričetek roku C. 124. — pritožba proti vročevalcem C. 91. — določitev načina C. 89. — v svoje roke C. 106, 107. — položba v poštnem predalu nedopustna C. 101_2. — tožeb C. 106, 107. — vojaškim osebam J. 32, 92. — prestop sodnega okoliša mej J. 33. — v nespornem postopanju J. 105. — odlokov C. 427. — odpovedi C. 564. — sodbenih izdatkov C. 414, 416, 452. — opust C. 477, 503. — poočitenje na vročenem kosu C. 110_1. — na plačilnih poveljih v opomin. postop. C. XXVIII. — na sodnih odpovedih C. 564.
Vročnine C. XXXIV.
Vršenje sudbenosti, h., gl. izvrševanje sodne oblasti.
Vsebina pravdnih spisov C. 75, 76, 78. — razsodbe C. 404, 417. — listine, napovedba pri predlogu na predložitev C. 303. — razpravnega zapisnika C. 207—209, 217.
Vzajemnost J. 38, C. 63. — podsodnost J. 101. — dokazilna moč inozemskih listin C. 293.

Vzdržavanje za silo, pravica ubogih C. 63.

Vzklic, gl. priziv.

Vzorci, spori radi J. 51.

Vzrok odklonilni J. 22, C. 356. — odreči predložbo listin C. 305. — odreči pričevanje C. 321, 323. — odreči izjavo kakor stranka C. 38, 381. — odložbe razsodniškega posla C. 579.

Vzvratni račun C. 557.

Z.

Začasne odredbe v posestni pravdi C. 458, 518, 525. — v sporu radi pristojnosti J. 47, 48. — prazniška stvar C. 224. — pretres pristojnosti J. 41, 44.

Zadruga, podsodnost J. 75. — inozemska J. 99. — zasliševanje za stranko C. 373. — vodstvo registrov J. VIII$_5$, J. 34. — zastopanje C. IV$_2$. — intervencija C. 17. — je tožiti pred trg. sod. J. 51.

Zadržek stranke C. 162. — priče C. 328$_4$.

Zagovornik zakonske vezi Dost. I., § 15.

Zahtevajoča stranka C. 112.

Zakasnelo, gl. prepozno.

Zaklad javni, podsodnost J. 75.

Zakletva, h., gl. prisega.

Zaklinjanje, h., gl. zaprisežba.

Zaključci, h. = sklepi.

Zakona razveljava J. 50, C. Dost. I.

Zakoniti zastopnik C. 2, 4, 5, 6. — nedostatek C. 7—10, 239, 477. — velika krivica C. 49. — prememba C. 158. — nezmožnost razumljive izjave C. 185. — motenje razprave C. 199.

Zakonodajstvo, mnenja in predlogi J. 7$_1$.

Zakonske stvari, spori o njih C. Dost. I. — ni treba zastopništva C. 27. — stvarna pristojnost J. 50. — krajevna pristojnost J. 76. — varščina za pr. stroške C. 57.

Zakonski zadržek, dokaz C. VI. — rod, stvarna pristojnost J. 50. — ločeni, naznanilo o obnovi združbe J. 114.

Zakonsko razmerje, odreka pričevanja C. 322.

Zakotni pisači, kaznovanje C. IV. — se ne smejo pripuščati za pooblaščence C. 29.

Zakup C. 560, 574. — zakupno razmerje, vrednost J. 58. — zakupnik, podsodnost naselbine J. 87.

Zakupnik C. 561. — zakupodalec C. 561.

Zakupnina v pridelkih J. 49, C. 576.

Založno pravo, h., gl. zastavna pravica.

Zametnuta pravna stvar, h., gl. tekoča pr. stvar.

Zamoljeni sudac, h., gl. zaprošeni s.

Zamuda, nasledki C. 144, 145. — pri prvem naroku C. 239. — sodba vsled C. 396—403. — ker se ni podal tožbeni odgovor C. 398. — po podanju tožb. odgovora C. 399. — predlog, zavrnitev C. 402. — v okrajnosodnem postop. C. 442. — v prizivnem postop. C. 471. — naroka C. 133. — po predlogu za postavitev v prejšnji stan C. 149. — v pripravljalnem postop. C. 14, 15, 402. — uboge stranke C. 73.

Zamuda časa, odškodnina stranke C. 42. — prič C. 346, 365. — izvedencev C. 365.

Zamude nasledki, nastop C. 145.

Zamudna sodba C. 396 do 403. — priziv C. 471.

Zapiski predlogov in izjav C. 265. — vgovora proti zapisniku C. 212. — v okrajnosodnem postopanju C. 440.

Zapisnik o posvetovanju in glasovanju J. 14. — sestava v sodni pisarnici C. 74, 79. — razpravni C. 207—215. — z reasumiranjem (posnetkom) razprave C. 211_1. — popravek C. 212. — prečitanje in prepis, vgovor C. 212, 213. — pravni pomočki zoper C. 214. — dokazna moč C. 215. — izven razprave C. 216. — vsebina C. 217. — sestavki za C. 210, 477. — v pripravljalnem postopanju C. 250—254. — zapiski mesto ugotovitve po zapisniku C. 265, 440, 444. — o ustni sporni razpravi C. 265. — o zaslišanju prič C. 343. — izvedenški in ogledni C. 361, 362, 367, 370. — o stranek zaslišanju C. 377, 380. — o zavarovanju dokazov C. 388. — v malotnem postop. C. 451. — v okrajnosodnem postop. C. 30, 443—445. — nadomestek z dejanskim stanom sodbe C. 445, 493. — v prizivnem postop. C. 493. — v revizijskem postop. C. 513. — o odpovedi v rabokupnem postop. C. 562. — v zakonskih stvareh C. Dost. l., 5. — priziv na C. 465. — dopolnitev tožbe pri okrajnih sod. C. 435, 433. — rekurzi na C. 520. — prepis C. 90, 131, 206, 254, 438, 442.

Zapisnikar J. 15, 26, C. 207, 213, 262, 418. — prememba zap. C. 412. — kedo sme biti C. 209_3.

Zapor radi zakotnega pisarstva C. IV. — radi upora zoper preds. ukaze C. 199. — radi neizterljivih denarnih kazni. — radi odreke pričevanja C. 325.

Zapravljivost, skrbstvo zaradi J. 109.

Zaprečen (ovrt) narok, z neprihodom C. 142.

Zaprisežba, obličnosti C. XL. — zapisnikarjev J. 15. — članov ces. rodovine C. VI. — stranek C. 376—379. — izvedencev C. 358, 451. — stenografov C. 280. — pred razsodniki C. XV, 588. — pred borznimi razsodniki C. XXII. — prič C. 336 do 338, 451.

Zaprošeni sodnik J. 36, C. 27. — pravice pri vzprejemu dokazov C. 284. — rekurzi C. 522, op. 6. — popolnitev dokazovanja C. 286. — vmesni spor C. 285.

Zapuščina po reg. trgovcih, razpravljanje pri trg. sod. J. VIII_2.

Zapuščinska razprava, sodstvo J. 105—108. — po inozemcih J. VIII, 107. — delegacija J. 31. — stvar J. 77.

Zapuščinski upniki, krajevna podsodnost zahtevam J. 77.

Zarezniki C. 318.

Zasebna gozdarska služba, povabilo C. 331. — listina, potrebnosti C. VII_2, 294. — pristnost C. 312. — obnovitev C. 317.

Zasebni učitelj, tožbe J. 97.

Zasebno pomorsko pravo J. 51_3.

Zasebni roki C. 128.

Zaslišanje stranke C. 371 do 383. — v malotnem postop. C. 451. — v prizivnem postop. C. 481, 489. — v postop radi motenja pos. C. 457. — o zakonskih zadržkih C. VI. — zasliševanje prič C. 336—345. — po zaprošenem sodniku C. 328.

Zasliševanje C. 175. — stranek o vrednosti spornega predmeta J. 60. — v pripravo okrajnosodn. postop. C. 440.

Zastara terjatve C. 549. — pretrg menične C. XLV. — po dovoljeni obnovi C. XLVI.

Zastaranje, gl. zastara.

Zastavna pisma J. 112. — skrbnik posestnikom C. IV. — intervencijska pravica posestnikov C. 17.

Zastavna pravica, vrednost spornega predmeta J. 57. — podsodnost J. 81, 91. — na dani varščini C. 56.

Zastopnik zakoniti C. 2, 4, 7, 230, 477, 529. — je kakor stranka C. 5. — odpoved pooblastila

C. 35. — dolžnost do povračila stroškov C. 49. — menjava C. 158. — nezmožnost izjaviti se razumljivo C. 185. — zaslišanje kakor stranka C. 373.

Zastopniška pravda C. 26, 27, 463, 513, 520.

Zatajitev imovine C. XLII.

Zatvor, h., gl. zapor.

Zaukazi, gl. naredbe.

Zaupnik pri izključbi javnosti C. 174.

Zavarovalne naredbe ob dovolitvi zavire vsled rekurza C. 524.

Zavarovalni nalog po meničnem pr. J. 7, C. 558.

Zavarovalnice proti nezgodam, razsodišče C. XII.

Zavarovanje terjatve, določba vrednosti J. 57. — v postop. radi motenja posesti C. 458, 459. — denarne rente radi uboja itd. C. 407.

Zavarovanje dokazov C. 384—389. — vsled pravdovodstvene odredbe C. 183. — v pripravljalnem postop. C. 250. — stroški C. 40, 388.

Zavirajoči vpliv priziva C. 466. — revizije C. 505. — rekurza 524. — predloga za aktorično kavcijo C. 61. — prošnje za pravico ubogih C. 73. — predloga na delegacijo J. 31.

Zaviranje, gl. oviranje.

Zavlačevanje, spora stroški C. 44. — pri premembi tožbe C. 235. — pripravljalnega postop. C. 255. — vročbe C. 139. — zavrnitev dokazov radi zakasnele navedbe C. 179, 181, 278, 275. — kazen radi nagajivosti C. 512, 528.

Zavodi kreditni, sodna pristojnost J. V. — za javne namene, pristojnost J. 75. — inozemski, pristojnost J. 99. — vročbe C. 105.

Zavrnitev tožbe J. 43, C. 230, 478. — postranskega intervenijenta C. 18. — pravdnega spisa C. 85, 37. — prašanj nasprotnika C. 184. — priči ali izvedencu C. 289, 342, 367. — kontumacijalnega predloga C. 402. — priziva C. 468, 495. — revizije C. 507. — rekurza C. 523, 526, 528. — ničnostne in obnovne tožbe C. 538, 539, 543.

Zazivna tužba, h. = pozivna t.

Zaznamba opetovana C. XXXIX. — pristojbin za uboge stranke C. 64.

Zaznamek plačilnega opravila na fakturi J. 88.

Zborno sodišče, odklon vseh članov J. 24. — predpis zastopništva C. 27. — prve stopinje, stvarna pristojnost J. 50—53, 105, 106, 109, 110, 115, 116.

Zdravstvo s. 70.

Združenje več tožeb C. 227. — pravd C. 187, 404. — razprave o obnovi in o glavni stvari C. 540.

Zdržba glasovanja J. 11.

Zemaljski odbor, h., gl. deželni o.

Zemaljski sud, h., gl. deželno sodišče.

Zemljarina, vrednost po nji J. 60.

Zemljedelski sveti C. XVI.

Zemljiška bremena, odkup in regulacija s. 71.

Zemljiške knjige, vodstvo J. 118. — vnovična zaznamba C. XXXIX. — vpisi J. XVII. — listine C. 548. — sodnik J. 5, 7. — stvari, prazniške C. XXXVI.

Zemljiško kreditno društvo gališko C. XII, 102_2.

Zložitev zemljišč s. 72.

Znamke, gl. marke.

Zopetna otvoritev sklenjene razprave C. 194.

Ž.

Žalba, h., gl. pritožba.

Žaljivi napadi v spisih J. 105, C. 86. — pri razpravi C. 199, 200.

Žandarji, gl. orožniki.

Železnice, razlastitev J. VIII_4. — odgovornost za poškodbe J. VI_2, 51. — spori med delavci J. 49, op. 13, s. 76.

Železniška zemljišča, realna inštanca J. I_2.

Železniške knjige J. XVII. — postaje, podružnice J. 87, op. 1.

Železniški uslužbenci, bivajoči v inozemstvu J. IX. — tovorni promet, mednarodno vodstvo J. IX.

Železništvo, niže vrste s. 76.

Žena zakonska, pooblaščenka C. 29, 449. — podsodnost J. 70, 73.

Ženidbeni odnošaji, h., zakonsko razmerje — poslovi, h., gl. zak. stvari.

Ženitve, odrek pričevanja o tem C. 332.

Žetev, vpoštevanje pri opravilnem roku C. 409.

Živežni zahtevki, obsodba v njih spisih C. 406.

Živinske kužne bolezni, odškodnina za pobite živali s. 77.

Zaznamek

v tem zvezku priobčenih oziroma po vsebini navedenih zakonov, ukazov in razpisov.

1784:
jan. 19. dvd., zjz. 228, s. 34.
avg. 13. dvd., zjz. 322, s. 58.

1785:
jun. 13. dvd., zjz. 444, s. 58.
avg. 14. dvd., zjz. 481, s. 7.

1790:
jan. 19. dvd., zjz. 1094, s. 147.

1795:
jan. 30. dvd., zjz. 216, s. 7.

1796:
jan. 11. dvd., zjz. 275, s. 39.

1799:
avg. 23. dvd., zjz. 478, s. 30.

1806:
marec 24. dvd., zjz. 758, s. 61.

1815:
jul. 14. dvd., zjz. 1159, s. 3.

1816:
nov. 13. dvd., zjz. 1296, s. 770.

1817:
sept. 23. dvd., zjz. 1373, s. 6.

1823:
jul. 15. dvd., zjz. 1952, s. 47.

1826:
jan. 10. dvd., zjz. 1201, s. 283.
avg. 26. dvd., zjz. 2217, s. 283.

1832:
maj 13. dvpd., zjz. 2563, s. 78.
dec. 21. dvd., zjz. 2582, s. 283.

1833:
okt. 4. dvd., zjz. 2633, s. 239 in 240.

1834:
febr. 7. dvd., zjz. 2641. s. 4.
marec 15. dvd., zjz. 2646, s. 5.

1835:
dec. 22. dvd., zjz. 109, s. 226.

1836:
jan. 4. dvd., zjz. 113, s. 34.

1837:
nov. 5. poštni z., zjz. 240, § 27., s. 50.

1838:
jun. 12. pošt. voz. r., zjz. 280, § 46., s. 50.
nov. 6. pis. pošt. r., zjz. 302, § 3., s. 51.

dec. 1. pošt. r., zjz. 312, §§ 61. in 63., s. 51.

1839:
sept. 2. dvd., zjz. 375, s. 4.

1841:
maj 21. dvd., zjz. 41, s. 63.
avg. 16. dvd., zjz. 555, s. 62.

1842:
sept. 28. dvd., zjz. 644, s. 284.

1843:
jul. 28. dvpd., zjz. 726, s. 68.

1850:
sept. 23. rg. pravd. min. š. 15926, s. 285.

1851:
febr. 11. najv. odl., s. 4.
maj 15. ces. n., dz. 124, § 2., s. 70.
jul. 30. najv. odl., dz. 183, s. 3.

1852:
avg. 15. z., dz. 184, §§ 42. in 46., s. 52.
nov. 20., z., dz. 251, § 43., s. 170.
dec. 3. z., dz. 250, §§ 9. in 18., s. 39.

1853:
jan. 26. ces. pat., dz. 18, § 16., s. 34.
febr. 16. z., dz. 30, § 42., s. 170.

1854:
apr. 20. ces. u., dz. 96, § 2. in 3., s. 32 in 33.
maj. 14. razp. prav. min., š. 8346, s. 241.
sept. 14. u. trg. min., dz. 238, § 13., s. 76.

1855:
jan. 29. ces. u., dz. 23, s. 220—222.
marec 31. min. u., dz. 58, s. 222.
sept. 6. z., dz. 122, čl. II., § 23., s. 9.
nov. 6. min. u., dz. 186, § 62. in 87., s. 187 in 252.
dec. 21. ces. u., dz. 2. iz l. 1856., s. 12.

1856:
avg. 20. obj. m., š. 18002, s. 6.
avg. 21. razp. pr. min., dz. 150, s. 10.
nov. 2. u. min., dz. 164, § 1., s. 54.
dec. 7. u. notr. min., dz. 224, s. 53.

1857:
jan. 8. u., dz. 114, s. 337 in 338.
dec. 29. rg. just. min., š. 22464, s. 392.

1858:
jun. 8. u., dz. 94, s. 4.

1859:
jul. 14. u. min. za notranje stv. in just. dz. 128, s. 41.
dec. 21. min. odl., dz. 10, iz l. 1860, § 13., s. 55.

1860:
jan. 3. u. min. notr. stv. in just. dz. 28, §§ 25. in 26., s. 49.
marec 15. u. notr. min., dz. 73, s. 53.
jul. 7. razp., dz. 172, s. 64.

1863:
dec. 3. z., dz. 105, §§ 36. do 39. in 44., s. 37—39.

1864:
febr. 29. z., dz. 20, § 18., s. 817.

1865:
jan. 19. u., dz. 7, s. 4.
okt. 28. min. u., dz. 110, čl. IV., s. 242 in 389; čl. I. in II., s. 543.
nov. 16. nam. u. za Primorsko, dež. 10, s. 247.
nov. 29. ces. u., dz. 127, čl. IV., s. 16.
dec. 14. nam. u. za Trst, dež. 11, s. 248.

1866:
dec. 11. drž. pog., dz. 167, s. 540.
dec. 20. u., dz. 171, s. 4.

1867:
dec. 21. drž. osn. z., dz. 143, s. 195 in 196.

1868:
maj 3. z., dz. 33, §§ 1.—5., s. 282 in 283.
maj 3. z., dz. 36, §§ 1., 2. in 4., s. 187.

1869:
marec 5. z., dz. 27, s. 126.
april 18. z., dz. 44, s. 197 in sl.
maj 20. z., dz. 78, s. 144, 193 in 194.
okt. 11. rg., dz. 157, s. 4.

1871:
april 24. u., š. 4448, s. 40.
jul. 25. z., dz. 76, § 1., s. 540.

1872:
jul. 12. z., dz. 112, s. 758 in sl.

1873:
marec 9. z. za Dalmacijo, dež. 32, § 21., s. 64.
april 9. z., dz. 70, § 22., s. 543.
april 16. z., dz. 757, § 9., s. 69.
april 27. z., dz. 67, s. 268 in sl.
maj 23. z., dz. 119, §§ 4. in 425., s. 24.

1874:
april 24. z., dz. 48, § 3., s. 183.
maj 7. z., dz. 50, §§ 23., 33. in 34., s. 28 in 29.
maj 14. min. u., dz. 71, § 9., s. 180.
avg. 31. u. trg. min., dz. 122. §§ 83. in 84., s. 63.

1875:
jan. 10. z., dz. 12, s. 220.
jan. 17. z. za Kranjsko, dež. 8, §§ 1., 2., 10. in 39., s. 49 in 50.
apr. 1. z., dz. 67, §§ 2., 6. in 12., s. 256 in 258.
apr. 3. z., dz. 61, § 9., s. 58.
apr. 4. z., dz. 68, § 1. (čl. 77. in 79.), s. 543 in 544.
okt. 22. z., dz. 36, s. 204 in sl.
okt. 22. z., dz. 37, s. 215.

1876:
sept. 12. min. u., dz. 117, s. 197.

1877:
jan. 2. z., dz. 33., § 8., s. 32.
marec 2. drž. pog., dz. 22, čl. VIII., s. 16.

1878:

jan. 11. z. za Dalmacijo, dež. 9, s. 73 in sl.
febr. 11. z., dz. 30, § 23., s. 190.
febr. 18. z., dz. 30, § 35., s. 56.
avg. 28. u. prav. min., dz 114, s. 536.

1879:

dec. 1. u., š. 17589, s. 537.

1880:

febr. 8. z., dz. 15, § 10., s. 37.
febr. 25. drž. pog., dz. 85. čl. I.—IV., s. 537—539.
febr. 29. z., dz. 35, §§ 40. in 49., s. 78.
apr. 9. konv., dz. 80, čl. 16., s. 16.
jun. 13. z., dz. 70, § 10., s. 69.
nov. 5. rg., dz. 134, s. 4.

1881:

febr. 11. z., dz. 10, s. 220.
marec 27. rg., dz. 27, s. 4.
maj 6. drž. pog., dz. 88. iz l. 1882., čl. II.—VI., s. 104;
maj 6. drž. pog., dz. 88. iz l. 1882., čl. I., s. 168, 339 in 344;
maj 6. drž. pog., dz. 88. iz l. 1882, čl. IX., s. 537;
maj 28. z., dz. 47, § 8., s. 24;
§ 10., s. 516;
§ 11., s. 248.
jul. 7. u. min. unanjih stv., š. 11869, s. 221.

1882:

jun. 21. z., dz. 81, s. 75.

1883:

jan. 5. rg., dz. 5, s. 4.
febr. 16. z., dz. 20, §§ 1., 4. in 10., s. 13 in 14.
marec 15. z., dz. 39, s. 256.
maj 25. z., dz. 76, s. 226.
jun. 7. z., dz. 92, §§ 2., 6. in 7., s. 72.
jun. 7. z., dz. 94, § 1., s. 73.
avg. 28. z. za Kranjsko, dež. 17, § 45., s. 38.

1884:

marec 16. z., dz. 36, § 35., s. 248.
jun. 30. z., dz. 117, §§ 14., 15., s. 66;
§§ 17. in 24., s. 67.

1885:

marec 8. z., dz. 22, nov. § 87. *c*, s. 53.
apr. 2. z., dz. 93, s. 194.
jun. 27. z., dz. 3, iz. l. 1886., s. 58.

1886:

maj 2. z., dež. 26 za Štajersko, §§ 1., 2. in 27., s. 59.
maj 5. rg. nam. za Gradec, dež. 22, s. 245.
maj 7. z., za Istro, dež. 32, iz. l. 1887, s. 40.

1887:

apr. 4. z. za Dalmacijo dež. 26, s. 64.
jun. 6. z., dz. 72, §§ 1.—10., s. 248—251.
avg. 3. n. min., dz. 99, I.—III., s. 535.
dec. 28. z., dz. 1. iz. l. 1888, § 38., s. 253.

1888:

marec 30. z., dz. 33, §§ 19., 32., 33., 36., 39., 41., 64. do 66., s. 70;
§ 39., s. 253, § 41., s. 254.

1889:

apr. 10. min. u., dz. 47, §§ 34. in 35., s. 254.
apr. 18. z., dz. 55, § 6., s. 37.
apr. 28. z., dz. 64, § 11., s. 255;
§ 39., s. 186.
juli 28. z., dz. 127, § 21., s. 71.

1890:

jan. 6. z., dz. 19, § 27., s. 25.
jan. 17. z., dz. 14, § 20., s. 254.
febr. 11. z. za Štajersko, dež. 22, s. 76.
marec 21. z., dz. 57, § 22., s. 29.
marec 26. z., dz. 58, s. 773.
apr. 18. u., dež. vl. Kranjske, š. 1047, dež. 1890/10, s. 244.
okt. 14. medn. dog., dz. 186. iz l. 1892., s. 14, 15 in 339.
nov. 19. najv. odl., s. 42.
nov. 26. rg. min. polj. in notr. stv., dz. 209, s. 42.

1891:

avg. 30. tem. zak., dz. 136, s. 215. i. sl.

1892:

marec 16. z., dz. 64, §§ 4. in 7., s. 28.
§ 8., s. 28 in 196.

1893:

febr. 2. u. dež. vl. Koroške št. 2074, dež. 8, s. 246.

1894:

apr. 29. z. za Moravsko, dež. 53, §§ 1.—3., s. 43.
maj 10. rg. kr. ogr. just. min., š. 14390, s. 343.
jun. 26. z. za Istro, dež. 20, s. 41.

1895:

avg. 1. z., dz. 110, §§ 1.—7., s. 158—160.
dec. 26. z., dz. 197, § 57. in 60., s. 25 in 26.

1896:

jan. 16. z., dz. 89. iz l. 1897, § 26., s. 575.
jan. 17. z. za Kranjsko, dež. 7, § 6., s. 77.
febr. 14. u. prav. min., dz. 29, s. 264—267.
apr. 27. z., dz. 70, § 6., s. 174;
§ 7., s. 340;
§§ 9.—11., s. 175.
jul. 7. z., dz. 140. § 9., s. 14 in 190.
jul. 31. u. min., dz. 151, §§ 1. in 2., s. 574 in 575.
avg. 14. z., dz. 156, §§ 29. in 31., s. 255;
§ 30., s. 119 in 255.
okt. 25. z., dz. 220, § 271., s. 630.
nov. 14. Haag-ska konv., dz. 85. iz l. 1899, čl. V.—X., s. 103—106.
a) čl. 1., 2., 3. in 4., s. 403;
c) čl. 11., 12. in 13., s. 340;
d) čl. 14., 15., in 16., s. 344.
nov. 27., dz. 217 = su. (zak. o uredbi sodišč).

§ 2., s. 80; § 28., s. 93;
§§ 35., s. 628; § 36., s. 82;
§§ 37., s. 82; § 56., s. 13 in 364;
§§ 59., s. 737; § 78., s. 375;
§§ 79., s. 634; § 85., s. 450;
§§ 86., s. 280; § 89., s. 405;
§§ 90., s. 346.

nov. 27., dz. 218 = os. (zak. o uredbi obrtnih sodišč), § 34., s. 816; § 37., s. 817;

1897:

jan. 11. z., dz. 30, § 33., s. 575;
§§ 96., 105. in 108., s. 52;
§ 103., s. 27.

april 16. rg. dež. vl. Kranjske, š. 4793, dež. 15, s. 245.

maj 5. u. pravosod. min., dz. 112 = or. (oprav. red.). § 10., s. 84; § 44., s. 467;
§§ 45., s. 387; § 46., 470; s. 387.;
§§ 47., s. 468; § 86., s. 435;
§§ 88., s. 364; § 89., s. 375;
§§ 90., s. 369; § 95., s. 411;
§§ 97., s. 406; § 98., s. 406;
§§ 115., s. 505; § 116., s. 478;
§§ 117., s. 507; § 118., s. 477;
§§ 122., s. 511; § 123., s. 443;
§§ 125., s. 438; § 126., s. 630;
§§ 127., s. 638; § 129., s. 93;
§§ 131., s. 367; § 133., s. 347;
§§ 135., s. 361; § 136., s. 346;
§§ 137., s. 432; § 139., s. 526;
§§ 140., s. 503; § 141., s. 521;
§§ 142., s. 525; § 143., s. 452;
§§ 144., s. 564; § 145., s. 582;
§§ 146., s. 503; § 147., s. 642;
§§ 148., s. 654; § 149., s. 673;
§§ 150., s. 710; § 151., s. 706;
§§ 181., s. 433; § 182., s. 631;
§§ 186., s. 88; § 193., s. 640;
§§ 205., s. 668; § 206., s. 712;
§§ 208., s. 712; § 211., s. 379;
§§ 212., s. 380; § 213., s. 380;
§§ 287., s. 466; § 288., s. 464;
§§ 313., s. 310—312. § 319., s. 368;
§§ 323., s. 465; § 344., s. 377;
§§ 347., s. 740; § 357., s. 390;
§§ 365., s. 382; § 367., s. 390;
§§ 374., s. 397.

maj 23. min. u., dz. 130, §§ 1.—20., s. 349—350.

jun. 1. n. min. za just. in polj., dz. 128, s. 130.

jul. 30. u. vsega min., dz. 178, s. 219;

jul. 30. u. prav. min., dz. 179, s. 219 in 220.

avg. 21. rg. nam. za Štajersko, dež. 73, s. 246.

sept. 17. u. prav. min., dz. 221, s. 582—588.

okt. 7. u., dz. 245, s. 391.

dec. 3. min. u., dz. 280, s. 157 in sl.;

dec. 9. u. prav. min., dz. 283, s. 765 in sl.;

dec. 11. z., dz. 293, s. 774 in sl.;

dec. 13. u., dz. 284, s. 339;

dec. 28. u., dz. 306, § 1., s. 630.

1898:

jan. 27. u. justičnega min., š. 2002, s. 160.

marec 9. u. vsega min., dz. 41, s. 229 in sl.

jul. 11. ces. u., dz. 124,

čl. I., § 7. in 9., s. 542; čl. II., s. 543.
dec. 22. u. nam. za Primorsko, š. 26682, dež. 28, uk. 1899/24, s. 248.

1899:

febr. 28. z. za Dalmacijo., dež. 8, § 10., s. 62.
jul. 5. u. uk., š. 30, s. 396.
avg. 22. u. prav. min., dz. 162, §§ 9., 12., 13. in 16., s. 279.
sept. 4. z. za Štajersko, dež. 76, s. 45.
sept. 21. ces. n., dz. 176, I. del, 2. pogl., § 14., s. 37; IV. del, čl. I., s. 188; čl. 54. in 108., s. 252 in 253.

1900:

febr. 5. u., š. 7 uk., s. 346.
maj 31. u. dež. vl. Kranjske, š. 8156, 1900/11, s. 244.

1901:

febr. 11. n. fin. ministrstva, š. 76777/00 uk., š. 90/01, s. 134.
jun. 18. z., dz. 74, § 12., s. 177.
jul. 29. u., uk. 26, s. 106.
okt. 15. u. just. min., uk. š. 34, s. 337.

1902:

maj 15. u. vsega ministr., dz. 101, s. 222—224.
jun. 10. u. trg. ministrstva, š. 29687, § 4., s. 395.
jun. 11. uk., š. 27, s. 231.
jul. 12. z., dz. 147, s. 126.
jul. 28. z., dz. 156, § 45., s. 119.

1903:

jan. 2. razp. fin. ministr., š. 74600/2, s. 346.
jan. 4. z., dz. 10, § 7., s. 258.
jun. 10. z., dz. 133, § 2., s. 126.

1904:

febr. 12. min. u., dz. 16, § 1. in 2., s. 259.
sept. 15. u. vsega ministr., dz. 103, s. 224.

1905:

marec 30. u. prav. min., dz. 54, s. 274 in sl.

1906:

marec 3. u. dež. vl. za Koroško, š. 3895, dež. 10, s. 246.
marec 6. z., dz. 58, §§ 29., 31., 41., 42., 45., 61. in 102., s. 127.
apr. 3. z., dz. 84, §§ 17., 20. in 24., s. 127; § 21., s. 186.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA
COBISS
00000373848